DET KONGELIGE
AKADEMI
FOR DE SKJØNNE
KUNSTER
1700—1904

VED

F. MELDAHL OG P. JOHANSEN

H. HAGERUPS BOGHANDEL
KJØBENHAVN 1904

KUNSTAKADEMIETS HISTORIE

1700—1904

DET KONGELIGE
AKADEMI
FOR DE SKJØNNE
KUNSTER
1700—1904

VED

F. MELDAHL og P. JOHANSEN

H. HAGERUPS BOGHANDEL
KJØBENHAVN 1904

UDGIVET MED UNDERSTØTTELSE AF
MINISTERIET FOR KIRKE- OG UNDERVISNINGSVÆSENET
OG DET RABEN-LEVETZAUSKE FOND

TRIERS BOGTRYKKERI (G.L.LIND & NUMA FRÆNKEL).

FORORD

Fra Aar 1857, i mine forskjellige Stillinger som Medlem af Kunstakademiet, Professor, Dirigent, Direktør, Formand for Skoleraadet og Formand for Udstillingskomiteen, har jeg ofte følt Savnet af en historisk Fremstilling af Akademiets Tilbliven og dets gradvise Udvikling baade som Kunstskole, Kunstnersamfund og Kunstnerraad. Alt i Aaret 1863 foreslog jeg derfor, at Akademiet skulde gaa ifærd med et saadant Arbeide, og da Sekretær Thiele ikke saae sig istand til at udføre dette, førtes jeg senere til ved Hjælp af afdøde Literat M. Larson at samle det Materiale, som jeg har benyttet til første Del af dette Værk, der omfatter Perioden fra Aar 1700 til 1800; derefter har Hr. Docent, Sekretær Johansen selvstændig beskrevet Perioden 1800—1904.

At disse Arbeider nu have kunnet udkomme i Anledning af Kunstakademiets 150aarige Stiftelsesfest skyldes dels den Støtte, som er bleven ydet af det Raben-Levetzauske Fond, og dels det Bidrag, som efter en imødekommende Indstilling af Hs. Excellence Kultusminister Christensen er ydet af Staten, hvorfor jeg herved bringer min varmeste Tak.

Hr. Assistent Røder har ved Udgivelsen ydet en værdifuld Hjælp.

Kjøbenhavn i Marts 1904.

F. MELDAHL

REGISTER

FØRSTE PERIODE 1701—1800.

ANDEN PERIODE 1800—1904.

SUPPLEMENT.

—

FØRSTE PERIODE

1700—1800

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER

1700—1800

VED

F. MELDAHL

INDLEDNING.

Menneskenes Fantasi og Interesse for det Mindebærende og Stemningsvækkende har til alle Tider hos Kulturfolkene vakt den i dem nedlagte Skaberevne og Trang til at frembringe Kunst. Jo stærkere denne Fordring yttrede sig hos udviklede, begavede Racer i økonomisk velstillede Samfund, des fuldkomnere blev det Kunstskjønne, som de frembragte.

Næsten alle fremragende Samfundsledere have i Tidernes Løb indseet Nytten af at pleie Kunsten og søgt at fremme den ved Oprettelsen af Skoler eller Værksteder. Ved disse Skoler, som især blomstrede paa de Steder, hvor store Kunstnere virkede, eller hvor man granskede deres Værker, skabtes den Tradition og indbyrdes Undervisning, som maa til for at fremme, modne og bevare al skjøn Kunst, »thi,« som Blondel udtalte ved Indvielsen af Bygningsskolen i Paris, »vi kunne kun have Kjærlighed og Interesse for hvad vi kjende, og det er alene ved at lære Kunsten igjennem klassiske Forbilleder, at man i det Hele kan erhverve den varme Interesse og Kyndighed, som udfordres for at kunne blive en moden Kunstner.«

Man seer, at Kunsten saaledes gradvis har udformet sig igjennem lange Tider i Ægypten, Orienten, Grækenland, Rom, Byzants, hos Muhamedanerne, i den middelalderlige Kirkes Tjeneste og under den nyere Tids Eneherskere, uden at man i alle disse Tidsrum og paa alle Steder nøiagtig kan paavise, hvilke enkelte store Kunstnere der særlig have baaret Udviklingen; thi ofte var det kun fremragende Samfundsledere, der ved at stille store Opgaver til Kunsten holdt Udviklingen gaaende ved Hjælp af den i Skolen eller Værkstederne traditionelt forplantede

Viden, saaledes som Tilfældet var i de romerske, byzantinske og middelalderlige Haandværker- og Kunstskoler.

Saalænge disse Skoler, som i Middelalderen, stod i Forhold til de større Grupper af Statssamfundene eller til enkelte Slægter eller Fyrster, som f. Ex. Medicæerne i Florents, Ludovico il Moro i Milano, eller Frants den 1ste i Frankrig, der havde Midler til at samle klassiske Forbilleder og binde Tidens første Kunstnere til Lærergjerningen, blev Kunstudviklingen fremmet ad denne Vei, men da disse Stater og de sociale Grupperinger sygnede hen og Mæcenerne døde bort, blev det en økonomisk Umulighed for de enkelte, store Kunstnere eller private Skoler at tilveiebringe, hvad der var fornødent til en høiere Kunstundervisning i deres forholdsvis korte Levetid, thi Alt, hvad den Enkelte havde formaaet at samle, spredtes for alle Vinde, naar han døde, eller naar hans Skole mistede sit Ry.

Som Følge heraf lærte de nyere Regeringer at indsee, at de maatte træde til og ved stadig ydede Midler støtte og vedligeholde hvad der gradvis var opnaaet, for at de vundne Resultater ikke skulde gaae tabt ved den enkelte Kunstners eller Lærers Død, men kunde komme til Nytte for de senere Slægtled.

Kunstskolerne bleve altsaa til Statsinstitutioner, ligesom dengang Medicæerne 1571, Paverne i Rom i det 15de og 16de Aarhundrede og Regeringen i Venedig skabte og støttede Skolerne for Kunst, og de bleve til Hofinstitutioner, dengang Colbert under Ludvig XIV af statsøkonomiske Grunde ved Hjælp af Le Brun i Aaret 1665 oprettede Kunstakademiet i Paris, der blev et Forbillede for alle senere Akademier. Thi fra den Tid af blev det ligefrem en Modesag hos alle europæiske Fyrster at have Kunstakademier i deres Residentsstæder. Man ser saaledes, at Wien Aar 1692, Berlin 1694, Dresden 1697, Stockholm 1735—68, Madrid 1752, Edinburgh 1754, St. Petersborg 1757, Leipzig 1764, London 1768, München 1770, Kassel 1774 og mange andre Byer Verden over, som Barcelona, Valencia, Sevilla, Brüssel, Antwerpen, Brügge og Amsterdam, fulgte det givne Exempel. Ogsaa Kjøbenhavn fik, som det skal vises, sin første Kunstskole i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede og i 1754 sit egentlige kongelige Kunstakademi.

Overalt, hvor disse Skoler og Akademier fremstod, viste der sig en forskjellig Opfattelse, dels af hvad der var skjøn Kunst og dels af hvad der var den rette Maade, hvorpaa Undervisningen

skulde foregaae, og Meget blev kun en Modesag og Efterligning af de Skoler, fra hvilke den første Paavirkning var udgaaet. Og da der saa lidt efter lidt udviklede sig en meer eller mindre konventionel Kunst i Akademierne, reiste der sig en Stemning imod dem, navnlig da de efterhaanden sank ned til ogsaa i høi Grad at overtage de lavere Skoler for Haandværk og Kunstindustri, hvilket de ledende Statsmænd under trange Tider vare blevne foranledigede eller tvungne til at fordre, for at Nationens Haandværk og Industri kunde faae den Støtte af Kunsten, som de saa haardt trængte til i den internationale Kappestrid. Men da man efterhaanden for at fyldestgjøre de Krav, som Haandværk og Industri i det 19de Aarhundrede opstillede i de forskjellige Lande, var kommen til at indsee Nødvendigheden af at oprette særlige Fagskoler (tekniske Skoler), vandt den Tanke Raaderum, at Kunstakademierne kun skulde yde den fornødne høiere Undervisning for Malere og Billedhuggere, samt Stilstudier for Dekoratører og Arkitekter, og altsaa kun give de virkelig kunstnerisk begavede Elever den Uddannelse, der er fornøden som Grundlag for al selvstændig Virksomhed som Kunstner. Dette førte til den Opfattelse, at Akademiet burde afvise alle dem, som ikke strax viste særlig kunstneriske Anlæg og Fremgang.

Imod denne Opfattelse reiste der sig dog stadig og med Rette vægtige Stemmer, da Erfaringen ofte havde godtgjort, at nogle Elever kun sent markere og udvikle deres Evner og dog naae at blive Kunstnere af Betydning, medens andre, der strax vise store Evner, senere dog ikke bringe det til Noget som udøvende Kunstnere.

Man har derfor i den nyere Tid, vistnok meget rigtigt, valgt den naturlige Middelvei at optage de Elever, der ved deres elementære Studier udenfor Skolen vise Anlæg og som ved deres frit udførte Arbeider vise en stadig og uimodstaaelig Trang til selvstændig at beskjæftige sig med Kunst, og derefter indrette Kunstskolen saaledes, at den hjælper disse fremad og ansporer dem til at foretage grundige Studier i deres særlige Fag under den befrugtende Paavirkning, som Eleverne indbyrdes udøve paa hverandre, saa at de, efter endt Skoletid, med et godt Grundlag kunne arbeide videre som selvstændige Kunstnere.

Nogle Steder, som i Berlin, har man ved selve Akademiet, foruden Mesterateliererne oprettet Biatelierer i alle forskjellige

Fag, som for en vis Tid tildeles de mest begavede, modne Elever, der ere færdige med Akademiets Studier, saa at de i nogle Aar kunne slutte sig i fri Virksomhed til dem blandt de fremragende Ihændehavere af Mesterateliererne, hvis Veiledning de først og fremmest ønske.

Selv om der nu ved disse forskjellige Methoder ikke fuldtud er opnaaet Sikkerhed for en let og fri Udvikling af de mest begavede Elevers Evner, saa har man dog, som det sees, igjennem Aarhundreder holdt fast ved Troen paa, at akademiske Statsskoler ere det bedste Middel til at værne om og holde Kunstudviklingen vedlige i et Kultursamfund.

Af det Foregaaende vil man altsaa have seet, at den egentlige Kunstnerevne, nemlig Evnen til hos Andre at vække særlige Stemninger, det være ved Tale, Sang, Musik, Maleri, Billedhuggerkunst eller arkitektoniske Former — den har Akademierne aldrig villet og kunnet skabe, thi den maa være medfødt. De ville og kunne alene hjælpe de virkelig kunstbegavede Individer til at lære Methoden og Reglerne for Kunstens Udøvelse at kjende, med andre Ord lære dem, hvorledes de kunne bruge deres medfødte Evne til at frembringe skjøn Kunst, samt opdrage de Individer, der ikke have særlig fremragende Begavelse som skabende Kunstnere til at blive Hjælpekræfter, hvilke de store Kunstnere og et udviklet Samfund altid have Brug for, ja ikke kunne undvære.

For nu bedre at forstaae, hvorledes Kunstakademiet og derved Kunstudstillingerne efterhaanden ogsaa have udviklet sig i Danmark, maa man see hen til Europas andre Kulturlande.

Den Periode, som her maae overskues, strækker sig fra Slutningen af det 17de, til Midten af det 18de Aarhundrede, et Tidsafsnit, hvor man stiller Kunstnerne umaadelige Opgaver. Den enevældige Herskermagt, den nye Hofadel og Kirken med dens jesuitiske Klostermission søgte ved store, rige Byggeforetagender ligesom at overbyde hverandre for ligeoverfor Befolkningen at markere deres Tilværelse og Magt, og paa de Steder, hvor man ikke havde Hjælpere nok, indkaldte man Kunstnere og Haandværkere fra Udlandet, eller skaffede sig derfra de Udkast og Projekter, man trængte til. Man huske blot paa Tilblivelsen af de store Slotsbygninger i Versailles, Madrid, Lissabon, Berlin, Potzdam, Dresden, Wien, London, München, Stockholm, Prag, Fulda, Brühl, Bruchsal, Caserta, Turin, de utallige Adelspaladser,

der skød op omkring Herskersæderne, og de mange rige Klostre og Kirker, som skabtes i Italien og langs med og Nord for Alperne: St. Florian, Melk, Kremsmünster, Banz, Vierzehn Heiligen, Waldsassen, Ottobeuren lige til Einsiedeln i Schweiz, og i Stæder som Wien, Passau, Prag, München, Bamberg, Würzburg, Fulda, Innsbruck, Salzburg lige til St. Gallen, Byggeforetagender, ved hvilke en Række store Kunstnere fik Brug for deres rige Evner. Her skal blot nævnes for Italiens Vedkommende Vanvitelli, Valvassori, G. Fontana, Galilei, F. Ruggieri, Fuga, Juvara, Pozzoerne, Bibienaerne, Longhena og Scamozzi, for Tydsklands, Prandauer, Effner, Neumann, Knobelsdorff, Pöppelmann, Fischer von Erlach, Longuelune, de Bodt, Brødrene Asam, Decker, Familien Dientzenhofer og Bibiena og for Frankrigs, Blondel, Le Brun, Oppenord, Aubry, Gabriel, Briseux, Boffrand, Meissonier, Lassurance og Lepautre, hvis Værker, ligesom Skolerne i Rom, Bologna, Venedig, Genua og Paris, bleve Forbilleder for Datiden og den nærmest følgende Tid i Norden.

Alle de nævnte Mænds Arbeider vare udførte i Barok- og Rokokostilens Former med Anvendelse af den rigeste Stuk, Plastik og store Malerier, ved hvilke alle de fremragende Dekoratører fra Skolerne i Venedig, Bologna, Genua, Norditalien og Tyskland benyttedes, ligesom den franske Skoles dygtigste Mænd kom til at virke baade paa Italien, Tyskland og Nordeuropa. Man ser saaledes, at Motiver, som findes hos Vignola, udformes af Ammanati, derefter optages af de Brosse og overføres til Frankrig for derfra at gaae tilbage til Italien og senere ved franske Kunstnere at føres langt ind i Tydskland, hvor de sluttelig optages af nordiske Kunstnere; og naar man nævner Navne som G. Amigoni, Pietro da Cortona, Tiepolo, Cuvilliés, Dubut, Candid, Watteau, Berain, De Cotte, Le Brun, Carlonierne, Brødrene Asam, Schlüter, Bibiena, Zimmermann og Wessobrunner Skolens Mænd, fører dette Tanken hen paa enestaaende, dekorative Kunstnere, der, om de end høre til hvad man har kaldt en Forfaldsperiode, dog i deres Arbeider have nedlagt saa store Evner, at disse Værker ere blevne til et Skatkammer, hvorfra mange senere Tiders Kunst og Kunstindustri har hentet sine bedste Forbilleder.

Paa de Udenlandsreiser, som Kong Frederik IV foretog i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede, saae han en stor Del af den Kunst, som her er omtalt, og det var ganske naturligt, at han

efter sin Hjemkomst følte Trang til at skabe noget Lignende i sit eget Land. Men da Danmark dengang ikke eiede indfødte Kunstnere, maatte Kongen, ligesom Andre her hjemme, hente Hjælp fra Udlandet, dels ved at indkalde Dekoratører, som til Frederiksberg og Fredensborg*), dels ved at skaffe sig Udkast fra Udlandet eller søge at tilveiebringe Kopier af Alt, hvad det var ønskeligt at efterligne. Det Sidste havde man allerede tidligere gjort ved Opførelsen af Charlottenborg, hvor man benyttede sig af Vingboons Projekt til Raadhuset i Amsterdam; Thotts Palais er sandsynligvis en Gjentagelse af Hovedfaçaden paa Slottet i Marly, ligesom Harsdorffs Kolonnade senere uden Tvivl er bleven til som Efterligning af Motivet i det malede Perspektiv paa en af Marlys Udbygninger. Ogsaa i Moltkes og Schimmelmanns Paladser og Landkadetakademiet spores fremmed Paavirkning.

Først efterat danske Kunstnere, som Eigtved, Thura, Krock, Als, Stanley, Preisler, Wiedewelt og senere Wahl og Harsdorff ved lange Reiser og grundige Studier havde udviklet sig i Udlandet, blev man i Stand til ved Hjælp af dansk Kunst at skabe Christiansborg, Eremitagen, Frelsers Kirketaarn, Fredrikskirken, Amalienborg, Hørsholm m. m., selv om man tildels endnu maatte hente dekorative Kunstnere fra Udlandet.

Alle de nævnte Kunstneres Evner gik med til de arkitektoniske og dekorative Arbeider ved disse Slots- og Herregaardsbyggeforetagender, eller til Udførelsen af Malerierne og Tapeterne i det Indre. En Kunstproduktion, som den, vi nutildags ser fremkomme til Salg paa vore Udstillinger og i Ateliererne uden foregaaende Bestilling kjendtes dengang ikke, eller var en meget stor Undtagelse. Der var altsaa kun Mulighed for at skabe Skolevirksomhed i Ateliererne og Værkstederne hos de ved Slottene arbeidende Kunstnere, og derfor var der ei heller nogen Anledning eller Trang til Udstillinger, thi de særlig Privilegerede kunde see hvad der frembragtes paa Slottene og i de offentlige Bygninger, og det store Publikum besad hverken Midler eller Dannelse nok til at forstaae, at Kunsten i et kultiveret Samfund er en Fornødenhed for ethvert Hjem, ogsaa af Middelklassen.

*) I hvor stor Udstrækning dette var Tilfældet, ses af Meiers Skrifter om Frederiksberg Slot og Fredensborg, hvor der anføres en stor Række Kunstnere, dels fra Venedig, dels fra Over- og Mellemitalien, saavel som franske Kunstnere.

Men dette Slots- og Kirkebyggeri havde imidlertid fremkaldt den Erkjendelse hos Regeringen, at man savnede Skoler, hvor de mange Hjælpekræfter, baade Kunstnere og Haandværkere, kunde faae Kundskaberne, som vare fornødne til Gjennemførelsen af disse store Foretagender og saaledes tillige bevare og fortsætte den Udvikling, der alt var opnaaet; og det var denne Betragtning, der i Aaret 1754 førte til Oprettelsen af vort Kunstakademi og, som det andetsteds skal blive viist, ogsaa til Udstillingerne, som staae i Forbindelse dermed. Man kan altsaa sige: Det var den enevældige Kongemagt, der skabte disse Institutioner, som for Borgerstanden i vore Dage ere blevne uundværlige Hjælpere i Haandværk og Industri, og som, samtidig med at bidrage til at forskjønne Hjemmene, stadig yde Landet en væsentlig Støtte under Konkurrencen med Udlandet.

I.

DENGANG Fredrik IV 1699 fulgte sin kongelige Fader paa Tronen, levede der her i Landet, nærmest østpaa i Sjælland, et lille Antal mere eller mindre duelige, bildende Kunstnere i forskjellige Fag, nemlig femten Malere, af hvilke de syv vare indfødte, fire franske og fire nederlandske eller tydske, to, tre Billedhuggere og vistnok tre Medailløre og to Kobberstikkere. Af Arkitekter, som i de Tider næsten alle tilhørte Officerstanden, fandtes her ligeledes kun et Par, Johan Conrad Ernst, der har opført Kancellibygningen 1719, Wilhelm Frederik v. Platen, Bygmester for Fredriksberg Slot, Staldmestergaarden og Landkadetakademiet(?), og Hans Steenwinkel, der i Aaret 1671 opførte den nu nedbrudte Nørreport*); og til disse Arkitekter gjorde maaskee selv den unge Konge Fordring paa at henregnes.

Nogen Læreanstalt for Kunst eiede Danmark ikke; men paa den Tid, da Fredrik IV som Prinds reiste til Udlandet, fandtes der sammesteds allerede ikke faa Undervisningsanstalter for Kunst eller dermed beslægtet Arbeide. Disse Skoler skyldte tvende Omstændigheder deres Tilblivelse. Paa den ene Side vare de, som anført, Frugten af den Forbindelse, som siden Kunsternes Gjenopblomstren i Italien i det 13de og 14de Aarhundrede havde udviklet sig imellem de enkelte Mestre og deres Elever i Atelierenne, og de bleve saaledes et Samlingssted for alle de Mænd, hos hvem Kunstsysler i mere eller mindre original Form

*) Lambert v. Haven var død 1695. Hauser kommer senere.

dreves som en nedarvet Beskjæftigelse, d. v. s. egentlige Kunstskoler. Paa den anden Side fremgik de af det selskabelige Samkvem, der omtrent paa samme Tidspunkt havde begyndt at danne sig imellem de mange forskjellige Slags Haandværkere. Iblandt de sidstnævntes Gilder eller Broderskaber opnaaede de til Ære for St. Lukas oprettede Gilder og Skoler èn fremragende Betydning. I Venedig omtales de allerede 1290—96 og 1345, men den ældste Forening havde den hellige Sophie til Skytshelgen, fordi den var organiseret efter den, som fandtes i Constantinopel og pleiede at samles i St. Sophiekirken.

Evangelisten Lukas skal jo ifølge en gammelgræsk Tradition have givet sig af med Malerkunsten; dette Sagn fandt i det 10de Aarhundrede Indgang ogsaa i Vesteuropas Kirker, og til hans Mindedag i Kalenderen den 18de Okt. efter ny Stil knyttede Medlemmerne deres Samfunds største, aarlige Fest. Men skjøndt det saaledes var om Malernes Skytspatron at Interessen samlede sig, bredte Broderskabets Aand sig meget vidt, og i Venedig omfattede Samfundet saaledes foruden Malerne Forgyldere, Illuminatorer og Maskehandlere, i Bologna Sadelmagere og Sværdfegere. I Paris indbefattede Lauget Billedhuggere, Forgyldere, Pungmagere, Rammeskærere, Bundtmagere, Knivsmede, Kammagere, Naalemagere o. s. fr. Alle kaldte de hverandre indbyrdes for »kjæreste Brødre«, og en Tizian havde til Kollega en Mand, der malede Stole og Vinduesskodder.

Dog efterhaanden udskilte Malerne disse mangeartede Bestanddele af deres Laug og oprettede væsentlig fra Midten af det 16de Aarhundrede paa egen Haand »Lukas-Akademier«, der havde til Formaal at give Begyndere Undervisning i Kunsten og ved Præmier at opmuntre de Ældre til Kappestrid.

I Florents stiftedes en saadan Skole Aar 1386, men den kan vistnok føres tilbage til Pisano Slægten, der kom fra Pisa, og til Andrea Tafi, der boede hos den græske Maler Apollonio i Slutningen af det 13de Aarhundrede. I Rom omtales disse Skoler 1478; de reorganiseredes 1490—94 og senere i det 16de Aarhundrede ved Girolamo Muziano og Federico Zucchero 1593.

Allerede tidligere havde Squarcione 1394—1417 aabnet en videnskabelig Kunstskole i Padua, hvor man studerede efter hans fra Syden og Orienten hjembragte Antiker og Studier, og man seer, hvorledes dette har indvirket paa Mantegnas Arbeider. Navnet Kunstakademi findes for første Gang knyttet til den

1494 af Lionardo da Vinci oprettede Kunstskole i Milano, med Hertug Ludovico Sforza som Protektor. Men den egentlige Form paa Kunstakademier kom først frem i Slutningen af det 16de Aarhundrede, dengang man oprettede S. Luca-Akademierne i Rom og i Bologna og senere 1662 i Nürnberg ved Sandrart.

Derefter opstod der i Italien, Frankrig, Nederlandene og Tydskland en Mængde lignende Akademier, som ofte indeholdt Lærekursus for Malere, Billedhuggere og Kobberstikkere, men vistnok kun rent undtagelsesvis for Arkitekter. Disse Akademier skyldte iøvrigt ogsaa de stedlige Regeringer, eller Kommunalbestyrelser, eller enkelte Borgere deres Tilblivelse. Det mest fremragende Exempel paa sidstnævnte Art skriver sig fra Slutningen af det 15de Aarhundrede, da Lorenzo de' Medici aabnede sine Samlinger i de medicæiske Haver i Florents for den studerende Kunstnerungdom. Billedhuggeren Bertoldo blev udnævnt til Forstander, og blandt Eleverne er det nok at minde om den ene: Michelangiolo Buonarotti. I Aaret 1571 fik denne Skole af Hertug Cosimo de' Medici Titel af Accademia di San Luca.

I Danmark mærker man ikke Noget til en lignende Sammenslutning imellem Kunstnerne og Kunsthaandværkerne før Fredrik IVs Tid; men da finde vi, at der blandt de Kunstnere af forskjellig Nationalitet, som levede og virkede her, har dannet sig en Forening, som har indsendt et Andragende af følgende Indhold til Tvillingrigernes Hersker:

»Aller-Durchlauchtigster, Grossmächtigster König,
»Allergnädigster Herr!

»Ew. Königl. May[tt] Höchstpreisliche Gnädige Intention zu »Beforderung guter Wifsenschaften und Künste in dero König-»reichen undt Landen, zusamt deroselben Weltgepriesene Gnade »und Güttigkeit, macht Uns Dero arme getreue Diener und »Untherthanen so kühn das wir Uns understehen vor dero »hohen Königl. Thron fufsfällig zu erscheinen, und Allerunter-»thänigst vor zu tragen; wie unser einige der Schilder- und »Bildthauer-Kunsterfarene, Uns in eine regulierte Societet, »unter Ew. Königl. May[tt] hohen Protection und Genehm-»haltung zusammen gethan, der Meinung und beständigen Vor-»satzes, durch gewifse wochentliche zusammenkünfften, undt »angestellete Kunstübungen diese heutiges tages von allen

»Courieusen Hohes und Niedern Standes so hoch beliebte »Künste, alhier in Ewrer Königl. Maytt Residence, durch eine »löbliche Ämulation unter uns, und mit andern floriren zu »machen, und mehrer Ew. Königl. Maytt Getreue Unterthanen »zu aufsübung derselben anzufrischen · Ob wir nun zwar mit »solchen Wercke, unter anführung und Einrichtung einiger vor- »nehmen Persohnen und Liebhabere bereits einen würcklichen »guten anfang gemachet; So befinden wir doch das Uns einige »dazu erforderte Nothwendigkeiten dasselbe schwer machen und »endlich gar hindern dürffte, Welchen wir alleine Unter Uns »vor zu kommen nicht vermögen, daferne nicht Ew. Königl. »Maytt Uns Dero Hohe Güte und Mildthätigkeit in etwas dabey »zu statten kommen zu lassen Allergnädigst geruhen möchten; »insonderheit bey dieser ersten einrichtung, welche Uns, gleich »aller Anfang an diesem Orte, da der gleichen vorhin nimmer »tentiret, beschwerlich fällt.

»Wir zweifelen keines weges Ew. Königl. Maytt werden »Unsere gutte Intention und Demüthigstes Vertrauen zu dero »hohen Gnade und Liebe rühmlicher Künste (: worunter Uns »bekandt das die Unsrige nicht den geringsten Platz in Ew. »Königl. Ma. Hohen estime hat :) nicht Ungnädig aufnehmen; »sondern Was zu avancirung dieses löblichen wercks wirdt »dienen können, Ihnen von denjenigen dero vornehmen Bedien- »ten welche defsen Wifsenschafft haben, Allerunterthänigst »eröfnet lafsen, und uns mit einer Allergnädigsten Erhörung »erfreuen, die wir Zeit unseres Lebens in tieffester devotion »verharren.

»Koppenhagen d. 6. 8br. A_o 1701.

Ew. Königl. Maytt
Allerunterthänigste und Getreue
Unterthanen

Thomas Quellinus.
Hinrich Krock. *Jacob Coning.*
Wilcken Riboldt. *Otto de Willars.*
G. Saleman.«

Alle disse Kunstnere arbeidede dengang for Hoffet, og med Undtagelse af Billedhuggeren Quellinus, en Flamlænder, vare de

Malere. Krock og Riboldt vare danske af Byrd, Coning og Saleman formodentlig Nederlændere og Willars sandsynligvis Franskmand. Ansøgningen er, efter Sproget at dømme, rimeligvis forfattet af den 30-aarige Flensborger Hinrich Krock.

Dette »regulierte Societet«, der altsaa som det første i sin Art havde sat sig til Formaal at fremme de bildende Kunsters Opkomst i Landet ved at holde ugentlige Sammenkomster og lade Medlemmerne ikke alene indbyrdes underkaste sig Emulations-Forpligtelsen men ogsaa give Undervisning til Lærelystne eller hvem de ellers kunde »anfrischen«, talte blandt de »fornemme Personer og Liebhavere«, der nævnes, først og fremmest Hans Majestæts Yndling, den 31aarige Kammerherre og Overstaldmester Grev Carl af Ahlefeld, »den gode Smags ivrige Tilbedere«. Selskabet blev naturligvis først rigtig konstitueret ved den rimeligvis fra Kongens Side redebon ydede Hjælp og sagtens tillige under hans Protektion.

Carl Ahlefeld, som dengang endnu var ugift, beboede paa Kongens Nytorv en Stadsbygning, der ved fædrene Testamente var tilfalden hans Broder, Statholderen i Slesvig og Holsten; den var opført af Faderen til Bolig for to Familier, en i hver Etage, og havde en lille Have ved Siden. Bygningen gik senere over til Familien Gram og forvandledes henimod Slutningen af det 18de Aarhundrede til et Herberg og Trakteursted, der blev fortsat som »Hotel d'Angleterre« og forsvandt ved dettes Ombygning 1872. I dette Hus fandt — som man vel nok tør udtrykke sig — Kunstnersamfundets Indvielsesfest Sted den 21de Okt. 1701. Dagsangivelserne ere afvigende: i Nye Tidender, Kjøbenhavns Mercurius, nævnes den 18de October, medens Andreas Bussæus omtaler den 21de som Dagen; Møller anfører den 19de, og Riegels har endog den 11te Oktober, Kongens Fødselsdag. Vi ville iøvrigt lade den første Forfatter ordret meddele, hvad han har at fortælle om denne hidtil herhjemme uhørte Begivenhed. »Mercurius« beretter.

»Den 18de holdte Kunst-Academiet her i Staden udi det Høygrævelige Ahlefeldske Huus sin Sanct Lucas Fest. Gemakket, hvorudi man tracterede, var heel deiligen udprydet og var der opsat en deilig Schueplads, beklæd med Tapisserier, hvorpaa fremstilledes Pallas med Konge Skilderie under en Kongel. Crone og omhængende Hermelin. Til den Høyre Side deraf stood Architectonica, Musica og Arithmetica. Til den venstre:

Pictoria og Statuaria, imellem dem Astronomia, et hvert Billede med de til sin Kunst henhørige Instrumenter, alle Billeder udi Legems Størrelse heel næt og gallant iklædde. Oven for denne Schue-Plads var at læse paa en Tavle:

»Nos Patriæ fines & dulcia liqvimus arva«
»Italico evpulsæ, Marte furente, solo.«
»Ad te confugimus, fretæ bonitate perenni«
»Artibus, à teneris, qvâ FRIDERICE faves.«
»Excipe clementi vultu nec sperne fugatas«
»Præsidium in nostrum sceptra tremenda vibra«!«

De stærkt belyste Billeder fremstillede (efter Thieles Beretning) de fra Italien flygtede Kunster, som søgte Beskyttelse under Fredrik IVs Pauluner. Man vil af de grammatikalske Former i Verset ogsaa see, at det ikke er Kunstnerne, men Kunsterne, der føre Ordet som Landflygtige. Det »yndige Italien« hjemsøgtes paa den Tid af den spanske Arvefølgekrigs mangehaande Ulykker. Disse lyriske Strofer gjengives i den længe efter Bussæus' Død trykte Udgave af hans Skrift i dansk Oversættelse saaledes:

»Udstødte fra vort Fædreland, som var saa sødt at elske,«
»Og drevne gjennem Krigens Brand fra vore Egne Velske,«
»Vi flyer, FRIDERICH til Dig og paa Din Godhed stoler,«
»Hvor under Kunsterne for sig har faaet oprettet Skoler,«
»Foragt ey os Landflygtige, men tag mod os i Naade,«
»Vor mægtige Beskyttelse bliv til vor Tarv og Baade!«

(Den gamle danske Oversættelse lød:

»Vi fly til Dig og paa Din Godhed stoler«
»Hvor Kunstnerne har faaet oprettet Skoler.«)

»Mercurius« fortsætter saaledes:

»Paa Veggen læste mand dette Danske Vers:

»Lev vel, Kong FRIDERICH, Gud give Kongen Lykke!«
»Med Fred og Salighed Gud Kongens Krone smykke!«
»Du Nordens milde Sool, som Dyders Fader er,«
»Paa Naadig-Arme du hver Dyde-Elsker bær!«
»Vi fremmede i Noord, til Dig, vor Sool os føye,«
»Vi fattig Kunster os for Kongen dybt nedbøye:«
»Giv Konge, Naadigst Svar, at du vil giv os Ly;«
»Da faae vi varme ti(?) fra Kongens Mildhedssky.«

»Udi Vinduverne til den Høyre Side udi Gemakket saaes udi en kunstig Illumination Statuaria, som bemøjede sig at danne Kongens Billede, derover »Meritò te destinat ævo« (Frit gjengivet: Du er, som Du fortjener, bestemt til at mindes evig.) Nedenfor; »Modo fas sit fingere Numen«. (Blot man har Ret til at danne Billedet af en Gud.) Til den Venstre Side i Vinduverne ligesaa Pictoria, som skildrede paa Dronningens Ansigt, hvorover dette Lemma: »Arte est formosior omni«. (Hun er skønnere end alle Kunstens Værker.) Nedenfor: »Sed virtute Dea est non effingenda colore.« (Men i Dyder er hun en Gudinde, som ei kan afmales.) »Ved Enden af Bordet, hvor der blev tracteret, var et meget ziirlig Skenke-Boord opsat imellem trende Vand-Kunster. Foruden det, at trende andre Gemakker vare med alle haande kunstige Skilderier, Billeder og rare Kunststykker beprydede. Udi saadan Stats denne Forsamling af adskillige deres Patroner blev besøgt, som deels lode sig behage der til Aftens-Maaltid at forblive.«

Bussæus, eller, borgerlig talt Buss, en Normand, der studerede Lovkyndighed i Kjøbenhavn, skildrer Begivenheden væsenlig paa lignende Maade, men gjør den Tilføielse, at »Kunst-Videnskaberne (Arkitekturen, Musiken, o. s. v.) »vare naturel posserede, at de (ved de) mange antændte Lys vare at ansee som levende Guder.« Og en anden samtidig Forfatter har optegnet, at »in des Herrn Graf von Ahlefelds Hause zum Anfang die vornehmsten am Hofe mit Wein und Confituren herrlich tractiret wurden.«

Kunst-Akademiet, som det med god Hjemmel fra Udlandet blev kaldt, var saaledes kommet i Gang. Men hvorledes det er blevet ledet og under hvilke Vilkaar, i hvilket Lokale eller hvor længe det har bestaaet, derom kan Intetsomhelst siges. Carl Ahlefeld giftede sig et halvt Aars Tid efter hin Fest, steg i Værdigheder, og ved Siden af sit Hverv for det i 1704 hovedsagelig til Fremme for Fabrik- og Manufakturvæsenet oprettede Kommerce-Kollegium, lagde han, tro imod sine Tilbøieligheder, vistnok altid et godt Ord ind for Kunsten; men indtil sin Død i 1722 nævnes han ikke i Forbindelse med vort Akademi. Hans Enke, Grev U. F. Gyldenløves Datter, solgte 1734 Huset paa Kongens Nytorv til Geheimeraad Friederich von Gram. Ogsaa Kongens Forhold til Akademiet er uopklaret. Thiele lader (Kunst-Akademiet og Heststatuen, 1860, S. 21) baade Tegneskolen

og Kunstnernes Sammenkomster trives vel i det Ahlefeldske Hus lige til 1712 ved Understøttelse af Kongens Velgjørenhed; Tegneskolen skulde være stillet under Krocks Tilsyn.« Men dette er dog kun løse Hypotheser. Hvad Akademiets nævnte sex Stiftere angaar, blev de fleste af dem i Danmark mange Aar efter 1701, men hverken disse eller andre Kunstnere findes omtalte senere som Ledere eller Medlemmer af en saadan Institution. Hvis man ikke af denne almindelige Taushed vil slutte, at Akademiet hurtig er bleven opløst, eller at muligvis Pesten i 1711 har givet det Banesaar ved at udtynde Kunstnernes og de med dem fagbeslægtede Haandværkeres Rækker, saa er der i hvert Fald En, man har Lov til at tænke sig virksom for Opretholdelsen af Kunstskolen, nemlig dens Medstifter *Heinrich Krock*.

Denne danske Maler (født 1671) lykkedes det ved høie Beskytteres Hjælp at foretage tre Reiser til Italien og Frankrig i Tidsrummet 1693—1705, og i begge Lande havde han Leilighed til at gjøre sig bekjendt med flere af de bestaaende Kunstakademier. »Hvor han ikkun vidste, at en brav Mester, eller et berømt Galleri af udvalte Malerier var at finde, der reiste han hen, som til Neapolis, Rom, Bolognien, Florentz, Venedig etc., alene for at studere efter sligt Arbeid og gjøre sig det vel bekiendt, og derfor dog ikke forsømede Academierne, der at tegne efter Levnet (ɔ: efter den levende Model). Ligesaa har han og opført sig udi Frankerige«, siger hans Biograf. Særlig i Rom var der den hellige Lukas' Malerakademi, hvis Organisation skrev sig fra Aaret 1478 og som i lange Tider havde nydt baade Pavers og Kardinalers Gunst; man øvede sig der fortrinsvis i Tegning, og de bedste Tegninger bleve prisbelønnede, ja Kardinal Barberini pleiede endog under sin Styrelse af Akademiet (i første Halvdel af 17de Aarh.) at bestille Malerier efter de præmierede Tegninger. Foruden denne Kunstskole havde Rom det allerede ansete franske Malerakademi, til hvilket Maleren Le Brun havde givet Ideen, medens Ludvig XIV's store Minister Colbert har Æren for dets Oprettelse 1665. Meningen med det var, at tolv af de unge Malere, Billedhuggere og Arkitekter, der havde udmærket sig mest ved de aarlige Konkurser ved Pariser-Akademiet, skulde sendes til Rom for i nogle Aar at uddanne sig videre paa Kongens Bekostning. I Paris fandtes det nysnævnte, berømte Kunstakademi. Oprindelig

havde der kun bestaaet et »Academie de St. Luc«, men da de Malere og Billedhuggere, der vare Haandværkere, stillede sig fjendtlig ligeoverfor de egentlig kunstdyrkende Medlemmer, udsondrede disse sig omtrent ved Aaret 1640, væsenligst under Ledelse af den nævnte Le Brun, fra Lukas-Selskabet, som imidlertid vedblev at bestaa i mange Tider, og konstituerede sig ved Statsraad Soublets Bistand som et eget Selskab, der dog først med Kardinal Mazarin som Beskytter opnaaede den Ære at blive kaldt »Academie royale de peinture et de sculpture (1648) og senere (1663) igjennem Colbert opnaaede et aarligt Tilskud af 4000 Livres. I Aaret 1671 fik Colbert ved Blondels Hjælp desuden oprettet et Akademi for Bygningskunst.

At Krock ogsaa i Paris har lagt megen Vind paa akademiske Studier fremhæves af hans Biograf, hvis Ord om ham ere disse: »Han har udi Frankrige ikke opholdet sig der saalænge (som i Italien) saasom han er meest kommen der, naar han agtede sig snart hiem, og for den Sags Skyld, som det synes, sig der mere har betient af Academiet, hvorfra han og tvende Gange har erholdet Prisen eller den saa kaldede Premie, bestaaende udi tvende smukke Sølv-Medailler, hvert Stykke 12 til 13 Rdlr. værdt.«

Da Krock 1705 vendte hjem fra sin tredie Reise, havde han særlig studeret under den romerske Skoles lovpriste Mester, Carlo Maratta, Elev af Caracciernes Bologneserskole, og var nu en Mand, der formaaede at gjøre sig gjældende paa Malerkunstens forskjelligste Omraader. Men dette forlangtes ogsaa i hine Dage af en dygtig Maler. Man stod omtrent paa samme Standpunkt som findes antydet i et Par Bestallinger ved det brandenburgske Hof godt et halvthundrede Aar tidligere (1641). Her havde en Hofmaler til Opgave »in Gemächern mit Öhl oder Wasserfarben zu zieren, zu vergulden, zu versilbern und zu staffiren, auch allerhand Kunststücke, Historien, Conterfeyten (ɔ: Porträts), Perspectiven, Landschaften und wie es genannt werden mag zu mahlen«; og disse Fordringer om »allerhand Kunststücke« o. s. v. stilledes endog til en Malersvend.

Fra Udlandet hjembragte Krock en stor Del Tegninger, blandt hvilke der rimeligvis ogsaa har været en Kopi, eller et Exemplar af Nic. Dorigny's Stik efter en Tegning, som Maratta gjorde for Marchese del Carpio, og som omtales paa følgende Maade: »Sie versinnlicht Lehren für den jungen Künstler, die,

wohl beherzigt und befolgt, ihm nützlicher werden können als ganze Bände von Vorschriften. Er stellte auf diesem Blatte eine Akademie dar, wo allerley Personen mit verschiednen Studien, die aber alle dem Mahlen nothwendig sind, mit Geometrie, Perspektiv, Anatomie, Zeichnung und Farbengebung, beschäftigt sind. An der Stelle, wo ein Professor die Gesetze der Perspektive erklärt, liest man unten die Worte: *Tanto che basti.* (Soviel als hinreicht). Dasselbe Motto setzte er unter die Theile der Zeichnung, wo Unterricht in der Geometrie und Anatomie ertheilt wird, um anzudeuten, dass der Künstler über einer allzu wissenschaftlichen und umständlichen Ergründung dieser Studien den Zweck, warum er sie treibt, nicht aus den Augen verlieren soll. An der anderen Seite sieht man den Farnesischen Herkules, die Mediceische Venus, den Apollo u. s. w., mit der Unterschrift: *Non mai abastanza,* (Niemahls genug), weil das Studium der Antike und des Nackten sich nie erschöpfen lässt. Endlich erscheinen die Grazien in einer Wolke, und darunter liest man: *Senza di noi ogni fatica è vana.* (Ohne uns ist jegliches Bemühn vergebens)«.

Disse Tegninger kunne godt — som der menes — være blevne ophængte paa Væggene og flittig benyttede af de Kunstlærlinge, Krock bl. a. tog til Medhjælpere i det store Værksted, Kong Frederik i 1712 havde indrømmet Mesteren i »Kongens Gaard bag Børsen«, hvis Indre han i et Par Aar havde dekoreret med Loftmalerier og nu vist ogsaa skulde smykke for Fyrstinden af Slesvig, Anna Sophie Reventlow. *)

Dette Palais, der er beliggende i den nuværende Slotsholms-

---

*) Hvorfra Thiele har Dette om Krocks Værksted, er os ubekjendt, men det lyder unegtelig i høi Grad sandsynligt, at en Mester, hvem Regeringen gav store Opgaver at løse og som maatte have Medhjælpere til de forskjellige Arter af Arbeide, ogsaa fik et eget Lokale, eller, om man vil, Atelier til sin Raadighed. Et saadant maa netop en Del af den her nævnte Eiendom have kunnet afgive. Det var den vestlige Sidebygning, der ligesom Forhuset bestod af Kjælder og to Etager og »strakte sig Halvveien over imod Proviantgaarden i en Længde af godt 40 og en Bredde af $13^1/_2$ Alen«, var af Bindingsværk og saare skrøbelig, som der siges om den i Tiden omkring 1730. See *A. D. Jørgensen* Centraladministrationens, Domstolenes og de offentlige Samlingers Bygningshistorie (4to, Kbhvn. 1882) Side 22 og 23. Ogsaa til *Jonge* Kjbhvns Beskrivelse (I. S. 425) henvises for det Følgendes Vedkommende.

gade Nr. 10 og for Tiden afgiver Lokale for flere af Ministerierne, har formodentlig kun huset Krocks Værksted saalænge indtil han, formentlig efter at være bleven Kancelliraad i 1722, kjøbte sig en Eiendom i Wigandtsgade (Ny Vestergade). Fyrstinden blev boende i Palaiet til 1721, da det i Begyndelsen af Christian den Sjettes Regering fik anden Bestemmelse, idet Forhuset blev indrettet til kongeligt Posthus (General-Postamtet) og Sidebygningen, der i nogle Aar skal have henstaaet uden særlig Anvendelse, 1735 overlodes til det nyoprettede (forøgede) General-Økonomi og Kommerce-Kollegium og noget efter gjennemgik en grundig Reparation. I Aaret 1741 indtog ogsaa »Postamtet« en Del af den da udvidede Sidefløi til sit Brug, medens Forhuset optoges af Landetatens Generalkrigskommissariat.

Efterat man 1731 havde nedbrudt Kjøbenhavns Slot, til hvis Ombygning under Frederik den Fjerde den ansete svenske Arkitekt Grev Nicodemus Tessin den Yngre ogsaa leverede Udkast, som dog kun delvis benyttedes, gav man sig ivrigt i Færd med at opmure Christiansborg Slot. Hovedbygmester var Chefen for Fortifikations-Etaten, Brigadier E. D. Hauser, som ledede Opførelsen efter »italienske Planer«, men i 1735 indkaldtes den franske Billedhugger og Stukkatør *Louis Augustin le Clerc* (født 1688) for at medvirke ved den plastiske Udstyrelse af Slottet. Den indre Arkitektur overdroges til Hofbygmestrene, Ingenieurkaptain, senere Oberstlieutenant *Lauritz de Thura* og især til Kaptain *Nikolai Eigtved*, hvilken Sidste 1736 var kommen hjem fra en af Kongen bekostet treaarig Studiereise. Over alle disse Herrer stod fra 1737 en Bygningskommission, af hvis tre Medlemmer vi her kun nævne Christian den Sjettes fortrolige Raadgiver, Tydskeren *J. A. von Schulin*, 1735 Oversekretair i det tydske Kancelli, derpaa 1738 Geheimeraad i Conseilet, m. m. Blandt Kunstnere, der vare indvandrede hertil og ligeledes beskjæftigedes ved Slotsbygningen, maa vi nævne den italienske Freskomaler *Hieronimus Miani* og (med noget Forbehold) Billedhuggeren *Johann Christoph Petzoldt* fra Sachsen.

Christiansborg blev, som bekjendt, færdig i 1740 og altsaa før den samtidige Bygning, Slottet i Stockholm, hvis Opførelse efter Tegninger af Tessin havde staaet paa omtrent fra 1697 og endnu var langt fra at være afsluttet. Det er iøvrigt ikke bevist, at det danske Kongepar ikke netop ved dette Bygnings-

foretagende kom paa den Tanke at ville rivalisere med eller overbyde Sverige. Man mærker overhovedet i hin Tid visse Strømninger imellem de to Hovedlande i det skandinaviske Norden, og disse staae tildels i Forbindelse med Navnet Tessin. Noget forinden og kort efter at Fredriksborg-Freden var bleven sluttet i 1720, var Nikodemus Tessins Søn Carl Gustaf bleven modtaget af det danske Hof i et officielt Ærinde. I Løbet af den svenske »Frihedstid« kom den unge Greve, der ved Faderens Død 1728 havde afløst Denne som Overhofintendant og ledede Slottets Bygning, til at spille en indflydelsesrig politisk Rolle som en af Hattepartiets Førere, og da han »af sin fader hade ärft kärleken till skön konst« og »genom vidstrackta resor [navnlig til Paris og Italien] hade varit i tilfälle at vidga sin synkrets öfver konstens allmänna utveckling«, besjæledes han selvfølgelig af Ønsket om at fremme sit Fædrelands Velfærd ogsaa paa dette Omraade. Der havde allerede i hans Faders Tid været Planer oppe i denne Retning, hvad Dennes Brev af 22de Febr. 1718 til Sønnen, der paa det Tidspunkt var paa Reise fra Italien til Paris, tydelig viser: »När du kommer till »Paris råder jeg dig ifvrigt att tage noga reda på stadgar och »förordningar som röra målare- och bildhuggerakademien, ... »och som jag väl på förhand inser, att icke något dugligt kan »göras här beträffande de sköna konsterna utan en dylik anstalt, »behöfver man för att få en sådan i gång och för att gifva ung»domen en första idé om teckning endast hemta två goda historie»målare och en bildhuggare från Paris med tre eller fyra följe»slagare, som äro goda tecknare. Som jag icke ser något mera »passonde för dig at begynna med än ledningen af en sådan »anstalt, ber jag dig taga saken i moget öfvervägande.« Brevet oplyser ogsaa, at Kong Carl XII er overbevist om Nødvendigheden af et Akademi. Her var altsaa Veien tydelig viist. Medens den yngre Tessin for sin Person anlagde Samlinger i flere Retninger, gjorde han i Overensstemmelse med Faderens Raad til Almenhedens Bedste Begyndelsen med at oprette en Tegneskole i Stockholm, som blev ledet af Maleren *G. Taraval*, en af de Franskmænd, som vare blevne indkaldte til Slotsbygningens Udsmykning. Da den nye danske Gesandt, Grev von Lynar, om hvem det hedder, at »han kunde med fuld Overbevisning arbeide paa at fremme et bedre og oprigtigere Venskabsforhold imellem Landene« ɔ: Sverig og Danmark, ankom til Stockholm i

Sommeren 1735, efter alt tidligere at have besøgt Wien, var denne Skole den 10de Marts samme Aar ved Tessin bleven omdannet til et »Kongligt Ritare-Akademi«, som dog i Virkeligheden fremdeles kun var »en ritskola, inrättad af de från Frankrike införskrifna målare och bildhuggare, hvilka på egen bekostnad skaffat sig en modell, sammanträdde om aftnarne för att rita och läto sina elever deltaga i deras öfningar«; og da Lynar, efter at være bleven kaldt tilbage, forlod Stockholm 1740 havde Akademiet, som ogsaa kaldtes »Målare- och Bildhuggare-Akademien« Aaret før, d. 18de April 1739, ved Tessins Hjælp faaet Stænderne til at bevilge det en aarlig Understøttelse af 500 Riksdaler Sølv, »men hvilket föga räckte till ehuru lärarena ej fingo något arfvode«; dog Tessin »gjorde sig en odödlig förtjenst om fäderneslandet« allerede ved at stifte Akademiet, eftersom han derved gjorde »de bildande konsterna, hvilke förut kunde anses som främlingar, inhemska i Sverige«, og det »egentligen är från denna tidpunkt, som Sverige börjar räkna ryktbara artister.« Det er umuligt andet, end at den danske Afsending, som havde Forbindelser med Tessin og fandt ham værdig til smigrende Omtale, ogsaa har havt Kendskab til denne Institution og i Indberetningen til sin Regering har ført Talen hen derpaa. Ad denne Vei og ved den i Tiden liggende almindelige Bestræbelse, at fremme Kunstens Udøvelse gjennem offentlige Anstalter, i Forbindelse med den Virksomhed, der udfoldedes ved vort Akademis Medstifter, *Krock* og senere *Eigtved*, og ved Paakaldelse af Kongens igjennem Reiser vakte Kunstsands, vil det efter vor Mening finde sin naturlige Forklaring, at man hertillands følte sig dreven til, ganske i Lighed med Tessin, at optræde som beskeden Efterligner af fremmede Læreanstalter.

Der var ganske vist dengang i Kjøbenhavn Leilighed til at sysle med Kunstens Begyndelsesgrunde, men uden at gaae ind paa at opregne Rækken af Tegnelærere, i Datidens Sprog »Ridsemestere«, hvis Virksomhed og Methode tilmed er saare lidt belyst, ville vi kun anføre en enkelt, *Frantz Toxverth*, der var kongelig Ridsemester ved Holmen. Denne Mand, der havde været to Gange udenlands, kunde for 9 Mark om Maaneden tilbyde »got Folkes Børn« Undervisning 2—3 Timer hver Ugedag »i Ridsen og Teigning«, »i alle slags Teigninger af rød Kride, Tusk og Couleurer«. Beskaffenheden af hans Kursus kan sees af hans noget pudsige Program, hvori det hedder: »Og skal et-

hvert ungt Menniske, der er selv for at profitere og ikke indtaget af det snart almindelige Præjudicium: At naar mand kan i Couleurer, da at skulle være fuldkommen, befinde sig vel ved, at det (ɔ: Vedkommende) først bliver anført i det yderste Træk, og noget lidet belöben i alle Slags Hoved-Teigninger, førend det tænker til at skattere i een Couleur end sige i fleere, det alletider lærer sig endog uden Maitre, naar mand først veed i Tusch at give Skyggerne den rette Force og Gelindighed; thi hart og tørt maa ingenlunde være i Gummi-Farver og ikke meget bevendt (i hvor meget end det Buntede kan frappere Øyesynet) om, ligesom Skyggerne, den eene Couleur ikke taber sig i hinanden. Hvorom hand og fremdeles skal meddeele sine Scholarer faste Regler« o. s. v.

Toxverth samlede sig Elever, men fik — foruden i de almindelige Tegnelærere, som Jacob Fosie, Naaman Prehn o. a., inden kort Tid en Konkurrent i selve Regeringen, hvis Plan om et offentligt Institut af beslægtet Art nu var moden og blev realiseret ved den allerede nævnte Geheimeraad *Schulin*, der i sin Ungdom havde lagt sig med stor Forkjærlighed efter Tegnekunsten og nu i sin Egenskab af Deputeret i Økonomi-Kollegiet og tidligere Meddirektør i General-Postamtet sikkert var Den, som udpegede Lokalet for den nye Skole.

Under Fredrik IV's næsten trediveaarige Regering er der efter det »regulierte Societets« Stiftelse neppe skeet Noget af Betydning for Oprettelsen af et Akademi eller blot en offentlig Tegneskole. Men det var at vente, at den nye Konge, Christian VI, som var ivrig interesseret i Opførelsen af det nye Slot, hurtig vilde komme til at indsee det Ønskelige i at uddanne hjemlige Kræfter, der efterhaanden kunde afløse de kostbare, fordringsfulde og ikke altid medgjørlige udenlandske Kunstnere. Hvordan det nu end forholder sig, saa skriver Kong Christian VI fra Frederiksborg for første Gang om Sagen til Schulin d. 23de Oktober 1738 paa følgende Maade: »Vi ville til Indretningen af M a l e r- o g T e g n e A c a d e m i e t strax lade udbetale de af Cancellieraad *Krock* forlangte 500 Rdlr. paa det at dette nyttige Værk strax kan tage sin Begyndelse. Men siden ville vi kun give aarligen 300 Rdlr. dertil; thi *Krock* og *Leclerc* ere store Virtuoser. Bekom de aarligen kun 200 Rdlr. saa turde dette forekomme dem altfor lidet. Betræffende Værelser i Posthuset, da kunne saadanne vel dertil indrettes; men derom vil en Ordre

til Slotspræsidenten *Brør* være fornøden, om at indrømme disse Værelser. En saadan Ordre maa Han [ɔ: Schulin] lade opsætte.« — Og den 29de i samme Maaned skriver Kongen: »Om Maler- og Tegne-Academiet have Vi befalet det Fornødne, som [Slots-Bogholder] Backer nærmere vil underrette Ham om.«

Af de førstnævnte 500 Rdlr. (dansk Courant) betales derefter 200 af Particulierekassen d. 12. Novbr. s. Aar til Krock, og Resten 300 Rd. d. 9. Janr. 1739 til Le Clerc.

Det var — som angivet — i Postamts-Bygningen, at dette Akademi uden Medlemmer, altsaa denne Statsskole, blev grundlagt i 1738, og specielt der, »hvor det Norske Post-Contoir for nærværende Tiid er«, siger en senere Forfatter. De ledende Mænd, Krock og Le Clerc, har Læseren allerede gjort Bekjendtskab med, men udover det nys Meddelte se vi os ikke i Stand til at oplyse Noget om Tilstandene indenfor Akademiet.

Dette fik heller ikke Lov til at bestaae ret længe. Hinrich Krock døde som 67-aarig Mand den 18de November 1738, altsaa føje Tid efter Anstaltens Oprettelse, og hans Død bevirkede, siger Wiedewelt, at »det henstod noget« med Akademiet — en Yttring, der dog muligvis ikke skal gjælde en pludselig indtraadt Afbrydelse, hvilket ogsaa den berørte Udbetaling til Le Clerc af Januar 1739 synes at modbevise. I hvert Fald var Frantz Toxverth forsaavidt heldigere med sine Kursus. Denne driftige Mand, der ogsaa havde opnaaet Expektance paa Klokkerembedet ved Holmens Kirke, kunde nu informere baade Morgen, Middag og Aften og paaberaaber sig i Juni 1739 sine Elevers paa Børsen udstillede Arbeider for at man »ved Øyemaal kand lære at afteigne en Ting lige saa *justi* som ved Afpasning«, ligesom han — med et Sidehug til dem, der ikke ere »Landsens Indfødde« — paastaar, at »endnu ingen af dem, der indformerer, i Gierningen udviiser det samme« som han — hvorved skal forstaaes, at han, »førend hans Scholarer tager fat paa et Stykke, siger dem Reglerne de har at opservere, imidlertid de arbeyder remonstrerer dem hvordan lettest at angribe det, og naar Arbeydet er fuldbragt siger dem deres Feyler og hvordan samme en anden Tiid staaer til at evitere .... Derefter finder hand først tienligt, [at] Scholarerne, førend at give sig til Couleurer, skatterer, og i en eeneste Couleur lærer at give Skyggerne den rette Force og Gelindighed, hvortil Tusch, omendskiønt vanskelig at tractere [, er] meest beqvem, siden hart og tørt [er] stridigt i Vand-

Farven. Er det med slet [ɔ: jævn] Skattering viser den ringe Scholar-Prøve paa Børsen, at med at anlegge en Ting en eeneste gang saa dunkel som den bør at være, ere Skyggerne ligesaavel at faae til at tabe sig, som med at fare en Ting 5 a 6 gange over; og er det i subtilt Arbeyde, viser iligemaade hans Scholarers Arbeyde der, at Hacheren giør alle Dage lige saa god Effect som Puncteren, som mand kand arbeyde sig blind i, og ikke 10de Deel komme saa fort afsted med.« — — Her standser vort Bekjendtskab med Toxverth.

Men »Akademiet«? — Ja, man skulde næsten tro, at det dengang var forbundet med store Vanskeligheder at faa en saadan Anstalt sat i Gang igjen, hvis svenske Sidestykke C. G. Tessin under sit Ophold paa Hirschholm netop i samme Sommer, 1739, har kunnet skildre for Kongen som værende i en glædelig og naturlig Fremgang. Saa meget er vist, at Sagen først kom i Orden Aaret efter.

Begivenheden blev meddelt Offenligheden den 29de Januar 1740 gjennem følgende Avertissement:

»Efter at Hans Kongel. Mayest., Vores allernaadigste Konge »og Herre, ved sin allernaadigste Forsorg til gode Konsters og »Videnskabers Befordring udi denne Kongel. Residentz-Stad Kiø»benhavn haver ladet et Mahler og Teignings Academie anordne »og udi den Kongl. General-Post-Amts Hus ved Børsen de »dertil behøvende Cammere og Beqvemligheder indrette, saa og »samme med Modeller og videre, som til denne Konst kand er»fordres, ladet forsiune, samt den Anstalt allernaadigst føyet, at »icke alleene alle Konstnere og Konst-Elskende i dette Mahler »og Teignings Academie en fri Adgang kand have, men end og »andre Professions-Forvante og Handverkere, hvilke i deres »adskillige Professioner og Handverker Teigne-Konsten kand »være nødig og nyttig, paa visse Dage og Timer i Ugen, af »habile Konstnere uden nogen Betaling eller Omkostning skal »blive underrettede (ɔ: underviste). Og (saasom) dette Mahler og »Teignings Academie næstkommende 1ste Febr. i dette Aar skal »aabnes; Saa bliver dette til alles Efterretning herved bekiendt»giort, paa det at de, som udi Nytten af denne allernaadigst giorte »Anstalt Deel vil tage, kand vide paa fornævnte Stæd sig at ind»finde og om dette Verkes Indretning meere Underretning ind»hændte, og sig deraf nyttelig og gavnlig Brug giøre.«

At Akademiet virkelig er bleven aabnet den 1ste Februar

godtgjøres kort efter. Kong Christian besøgte det imidlertid ikke førend den 24de Marts, hvilket kan sees af et Brev fra ham til Schulin, skrevet paa Frederiksberg, hvori det hedder: »Idag er Veiret smukt. Vi ønskede gierne, dersom det gik an, og Han (Schulin) havde Tid at være tilstede, endnu i Eftermiddag at besee Maler-Academiet. Kl. 3 ville vi holde derudenfor; Han vil da giøre Anstalt, at Alt henved den Tid er færdigt, at vi kunne komme ind.«

Om det saaledes gjenopstandne Læreinstitut i Posthuset kan der heldigvis meddeles Mere end om det første, skjøndt vi maa gaae fire Aar frem i Tiden for at skaffe os Oplysningerne, som dog maa antages at kunne gjælde ogsaa for Akademiet ved dets Nydannelse.

»A. 1744«, siger nemlig Wiedewelt, »bestod Academiet udi en Modell-Skole, hvor der blev tegnet efter den levende Modell og Gibs-Figurer og efter endehl Tegninger. Af Anticke Figurer var den Tid tilstæde: Laocoon, sin (ↄ: hans ene) Søn, den Mediceiske Venus, Faunen, dito, Hermaphroditen, den Borghesiske (Fægter?), samt nogle faa Antique Hoveder. Der haver ieg tegnet efter Hand-Tegninger. En Mahler ved Nauvn *Cardes* var den Tid Informator udi frie Tegning, og havde 200 Rigsd. Løn derfor. Academiet blev bestyret af Hoff-Billedhugger *Le Clerc*, og en Historie-Mahler *Miani*, en Italiener. Discipler var den Tid omtrent 14 til 16.« — I en anden Sammenstilling (hvor disse Data — dog vistnok vilkaarligt — ere henførte endog til Akademiet af 1738) lader Wiedewelt Ordene »og efter endehl Tegninger« ombytte med de naturligvis mere korrekte: »og en Tegne-Klasse for dem, som tegnede efter en Deel i Forraad havende frie Haand-Tegninger«; hvorved vi altsaa ved Siden af Modelskolen, der ledes af Le Clerc og Miani, udtrykkelig som Professorer, faa en lavere Frihaandstegnings-Skole, hvis Forstandere vare to Informatorer, nemlig Maleren *Markus Cardes* og — som der nu tilføjes — Medailløren *Georg Wilhelm Wahl*, »enhver med 200 Rdlr. aarlig Løn«. »Modellet hedte *la Tour*«. Blandt Studieapparatet fortjener iøvrigt at nævnes en udvalgt Samling Tegninger, som Kongen i 1740 tilkjøbte sig af Krocks Enke og forærede Akademiet; og med Hensyn til dettes Pengesager bør vel nedenstaaende Uddrag af Particulierekassens Regnskaber medtages her. Den 3die Septbr. 1740 fik Le Clerc udbetalt ca. 328 Rdlr. for anskaffede Materialier, Papir, Brænde,

Olie, Tavler, Stole og smaa Statuer samt som Lønning til Modellen. Samme Dag kvitterer han for Modtagelsen af det oprindelig fastslaaede Annuum 300 Rd., men kort forinden har Kongen ved Resolution af 24de August tilstaaet Le Clerc og Miani (paa Akademiets Konto) 500 Rd. aarlig »ohne Abzug«, og ved Resolution af 16de Septbr. 1741 faar Miani alene »zum besten gedachter Academie« en »Pension« paa 200 Rd. aarlig (uden Dekort) for 3 Aar. Denne Naadegave er ogsaa rigtig tilflydt ham; men hvorledes det øvrige Tilsagte er bleven præsteret, derom faar man kun forvirrede Indtryk; først i 1745 afgjøres saaledes 3die og 4de Kvartal 1743 og 1ste og 2det Kvartal 1744 (tilsammen, som normeret, med 500 Rd.). Akademiets Tilstand har ved det senest angivne Tidsmærke øjensynlig i det Hele været saa aparte, at man helt slipper Traaden og maa slaa ind paa Hypotheser.

Paa den ene Side ser man udtalt, at Akademiet »ved Historie-Mahleren *Marcus Tuscher*, *Le Clerc, Miani* og fleere, blev fortsat«, og »derefter [endnu] under Christian den 6tes Regiering blev Academiet forfløttet derifra [ɔ: Posthuset] hen ved Stranden udi et particulaire Huus lige over for Veyer Boden, hos en Enke ved Nauvn Madam Lüders, hvor bemeldte Miani logerede«. — Nu er det vist, at man ikke kan andet end tillægge denne Meddelelse af Wiedewelt historisk Troværdighed. Fremdeles er det afgjort, at Tuscher kom til Kjøbenhavn i November eller December 1743, at Wiedewelt ovenfor mindedes at have besøgt Akademiet i Postbygningen i 1744, at Miani tilsyneladende har faaet sin Afsked i Begyndelsen af dette Aar, men vedblev at virke ved den nye Anstalt og først ved Midsommertid 1745 kan have forladt Kjøbenhavn (for bestandig), og endelig at den nævnte Udbetaling for 2det Kvartal 1744 ikke sees at være efterfulgt af nogen senere. Det tør dog vist heraf sluttes, at man er flyttet ind i den private Lejlighed i Foraaret 1744 eller lidt senere, medens Miani endnu boede der.

Paa den anden Side fortæller Hofbygmester L. Thura, at »Maler- og Bildthugger-Academiet« endnu 1748 var i Posthusbygningen, hvor højsalig Kong Christian VI har »forsynet det med nogle Indkomster, beqvemme Værelser, samt med dygtige og erfarne Mestere i begge Videnskaber; hvor da enhver Lysthavende uden Bekostning kand blive underrettet i Tegning og deslige. Men denne Indretning har endnu ikke naaet den

Fuldkommenhed, som den maaskee med Tiden maatte erlange«. — Kan man stille sig skeptisk overfor en saa ædru Tale, der ovenikjøbet vitterlig maa være fremført i det paagjældende Aar, og det af en Autoritet som Thura, der i Embedsmedfør maatte kjende Forholdene ved de offentlige Bygninger og ellers maatte vide, hvad der gik for sig i Kredse, som stod hans egen Livsgjerning saa nær?

Men skal baade Thura og Wiedewelt staa til troende, bliver der intet andet for, end at antage, at Akademiet har havt to Afdelinger: en lavere med de elementaire Klasser i Postamtets Bygning, og en for de høiere Modelklasser oppe i Byen ved Stranden. Hofmarechal *A. G. Moltke* blev ved Frederik d. Femtes Tronbestigelse i 1746 »Præses af Maler-Academiet«, altsaa da vel for dette Akademi.

Wiedewelts Udtalelser kunne suppleres med de Ord af ham, at Akademiet paa sit nye Sted »ligeledes blev bestyret af *Le Clerc* og *Miani*«; dernæst anføre vi følgende Udtalelse af Reverdil, hvis Slutningspassus netop kun gjælder for det nærværende Tidspunkt: »Quelques artistes furent appelés des pays étrangers pour travailler à la décoration de cet édifice [ɔ: Christiansborg]. Ils ne se bornèrent pas à ce soin: ils voulurent former des éleves & ouvrirent pour cet effet une école de dessin;« — og endelig lade vi en yngre Forfatter berette: »Plusieurs artistes, & entre-autres *le Clerc*, Sculpteur, *Miani*, peintre d'histoire, & *Tuscher*, peintre, graveur & Architecte, . . . avaient formé une espèce d'Académie« — en Passus, der har faaet følgende ved Skjødesløshed forvanskede (og senere som Citat benyttede) Gjengivelse paa Dansk; »Pezold, som zirede Christiansborg med Statuer [o. s. v.], le Clerc, . . . Miani, . . . Touscher . . . oprettede et Slags Academie«.

Det er vanskeligt at sige, om Wiedewelt (& Bertram) og Hennings have haft en bestemt Mening med i denne Forbindelse at stille Navnet Tuscher henholdsvis først og sidst i Rækken. *Markus Tuscher*, en dengang 40-aarig, mangesidig, ja lærd Kunstner fra Nürnberg, skal i London have været i Færd med at »indrette et Maler-Academie«, da han i 1743 blev indkaldt af den danske Regering for at stikke Tavlerne til Kapt. Norden's »Voyage d'Égypte«. Det vidnes, at »i det af Kong Christian den 6te 1738 oprettede Maler-Academie bag Børsen tog Tuscher en levende Andel«; og en Forfatter fra en senere Tid mener, at

Tuscher, »som, under Kongens Bifald, altid var omsiggribende og foretagende«, i dette Tilfælde har forelagt Kongen en Plan til en Reform af Akademiet. Det kan altsammen være sandt og fortræffeligt — kun Skade, at man ikke kommer til at skimte de tidsmæssige Fremskridt i Planen for det nye Akademi. I Nürnberg havde Tuscher i sine unge Aar besøgt det af hans Læremester, Maleren J. D. Preisler, forestaaede Kunstakademi, det første i Tydskland, grundet 1662 af Sandrart, hvor man »studierte nach dem Nackenden, und rücksichtlich der Drapperie, nach einer Gliederpuppe«, medens dets almindelige Tegneskole fra 1718 »sich nur mit den Elementen der Kunst beschäftigte«, og det kan gjerne være, at Tuscher er Den, som i Kjøbenhavn har indført den endnu lange Tider efter hans Død berømte »Gliedermann« eller »Mannequin«; men hvad vi vide om Undervisningen her hos os paa dette Tidspunkt indskrænker sig til den tarvelige Meddelelse, Wiedewelt har om Akademiet: at »her blev ligeledes tegnet efter det levende Model og efter Tegninger.«

»Her« vil sige Lokalet hos Madame Lüders eller Lydersen ved Gammelstrand*), hvor Miani boede og hvorhen han siges at have henflyttet en Del af Skolen og ledet Undervisningen indtil 1745. Wiedewelt opgiver Antallet af Elever til »omtrent 10 à 12«, medens Aug. Hennings, der vistnok har det samme Institut for Øie, men ikke nævner sin Kilde, siger, at »huit à dix élèves dessinaient après un assez mauvais modèle« — Op-

*) Skattemandtal i 1743: Strand-Kvarteer Nr. 11: Hans Lyders Enke. Logerende: Professor Miano ved Maleracademiet. F. J. Meier kalder hende Hattemager Lüders' Enke, men dette kan neppe være korrekt, da der endnu i 70erne nævnes en Hattemager Lüders, som levede. Vi gjenfinde Stedet i et Par Avertissementer: d. 25de Febr. 1746 (i Kbh. Extraord. Relationer), hvor der hos Enken er »comode Værelser i den nederste Etage til Gaden for en Familie, eller og med Meubler for ugifte Personer til leye at bekomme«, og d. 26de Febr. 1751 (i Kbh. Danske Post-Tidende) hvor man faaer at vide, at der hidtil i nogen Tid var bleven opført Koncerter hver Tirsdag i et af hendes Lokaler. — Weilbach betegner i sit »Nyt Kunstner-Lexikon« (Artiklen Miani) Stedet som det nuværende Gadenummer 40 ved Gammelstrand, hvilket unegtelig ogsaa har ligget, som Wiedewelt siger, »skraas for Veierhuset«, der først blev nedrevet i 1857 og dengang havde den vestlige Del af Thorvaldsens Museum ligeoverfor sig. Det bør imidlertid tilføies, at den nuværende Bygning Nr. 40 ikke er den oprindelige; denne brændte nemlig i den store Ildebrand den 6te Juni 1795.

givelser, som under alle Omstændigheder vise, at der kun er Tale om Eleverne paa det øverste Udviklingstrin: Modelskolen. Vi erfare fremdeles af Wiedewelt, at han selv »her tegnede efter den levende Modell« og at han her »forlod Academiet og reyste uden Lands A° 1750«; han var dengang næsten 19 Aar gammel. Som Akademiets Bestyrere have vi hørt nævne *Le Clerc* og *Miani; Tuschers* Rolle er, som man vil have seet af det Foregaaende, meget uklar. — *Petzolds* Navn er, som ovenfor antydet, uden Spor af Berettigelse bleven blandet ind i dette Forhold, og det maa henstaae uafgjort, om *Wahl* og *Cardes* paany have overtaget Informatorpladserne her, eller muligvis have vedblevet at virke i Posthuset. Naar Wiedewelt lader den Bemærkning indflyde: *Pilo* og *Preisler* har ieg seet tegne der«, eller præciserer dette saaledes, at »Pilo og Preisler have og, da Academiet var her, tilligemed de andre forestaaet samme«, da sees disse Mænds Stilling jo ikke med fuldkommen Bestemthed. Miani reiste 1745 bort for bestandig til Italien, og som hans Efterfølger tænke vi os nærmest Preisler, idet Wiedewelt ikke i denne Forbindelse nævner Tuscher

Johan Martin Preisler var født 1715 og allerede før 30 Aars Alderen naaet saavidt som Kobberstikker, at vort Hof gjennem Gesandten i Paris, den senere saa navnkundige J. H. E. Bernstorff, sluttede Akkord med ham om at dyrke sin Kunst i Danmark; det menes at være Tuscher, hans Byesbarn og Ven fra Ungdomstiden, der har foreslaaet at faae ham kaldt hertil, hvor han ankom i October 1744 og Aaret efter blev udnævnt til Hofkobberstikker. Dengang havde den svenske Portrætmaler *Carl Gustaf Pilo* (født 1712) levet tre Aar her i Kjøbenhavn, hvor han som tidligere (1736) Elev af Kunstakademiet i Stockkolm 1741 ansattes som Tegnelærer ved Søkadetkorpset med 125 Rbd. Lønning og 175 Rbd. personligt Tillæg, men derefter gjennem sine Studier i Danneskjold-Laurvigs Malerisamling naaede 1746 til at blive Hofmaler med en aarlig Lønning af 500 Rbd. I denne Stilling er det vel, at han er kommen til at tage Del i vort Akademis Gjerning.

Det lille tarvelige Akademi havde, som man vil erindre, allerede undergaaet tre Faser i Løbet af syv Aar. Dets Beskytter Kong Christian VI døde 1746, og hans Efterfølger, Frederik V, fandt en ny Reorganisation tjenlig i 1748, hvisaarsag der ved Resolution af 12te Februar bestemtes: »Wir wollen, dafs die in

unserer Gage stehenden Schildrerer Tuscher, Gerhard und Pilow (ɔ: Pilo) . . . le Clerc als Professoren bey dieser Zeichen und Mahler Academie seyen.« Begivenheden omtales fra svensk Side saaledes, at »då Danska Målera-, Bildhuggara- og Bygnings Akademien, som hittils varit obetydlig, erhöll nya privilegier och udvidgades, antogs (ibl. a.) Pilo til Professor (1748)«; ja, der gjøres den interessante Tilføielse, at »han [*Pilo*] hade och förut uppgifvit et project till Akademiens förbättring, på sät som nu verkställdes« — hvor der ved »förut« aldeles afgjort skal forstaas: medens Kongen var Kronprinds. Dersom denne Beretning — som aabenbart stammer fra Pilo selv — er helt korrekt, og der ikke tales ud fra Kjendskabet til det senere fuldstændiggjorte Akademi, maa der jo være bleven aabnet en Skole for Arkitektur ved Akademiet; og dette turde ikke alene finde en Støtte i den Kjendsgjerning, at Kongen stiler sin Resolution til Bygmesteren *Eigtwedt*, der saaledes bliver Institutets Forstander, men ogsaa give Plads for en Formodning om, at den Rest af det oprindelige Akademi, som ifølge Thuras Skildring formentlig er bleven tilbage i Postbygningen, efterhaanden — skjønt Thura Intet nævner derom — har gjort det til en af sine Opgaver at veilede i den civile Bygningskunst, der i de Tider, foruden at være Lærefag for Kadetter, væsenlig kun indøvedes ved det i 1747 af Holbergs Midler oprettede Sorø Akademi, i Overensstemmelse med dets Fundats' § II, 12: »Blandt de Adelige Exercitier maa især lægges Vind paa Ridse- og Tegne-Konsten, at de, som dertil have Genie, kand lære paa egen Haand og ved Hielp af Perspectivet, at giøre en Tegning, saasom Prospecter af Byer, Fæstninger, Bygninger og saa fremdeeles«.

Den øverste Leder eller Tilsynshavende — Præses, om man vil — ved dette nye »Akademi« siges at have været den før omtalte Geheimeraad *Schulin*, hvis Rolle som Raadgiver overhovedet ikke var ringere hos den nye Konge end hos Christian VI, og som ved denne Lejlighed mulig kan have afløst Kongens Yndling, Geheimeraad og Overhofmarechal Moltke som Præses for Anstalten. Flytningen fandt Sted i Eftersommeren 1748*) til

*) Thi den 28. Juni 1748 skriver Eigtved til Forvalter Norup (Tegne- og Maler-Akademiets Regnskaber), at han idag har tilskrevet Hofbilledhugger Le Clerc om at flytte Sagerne fra Madam Lyders til Salen over Staldene,

Etagen over »Kronprindsens Stald« ved det ældste Christiansborg Slot, ud imod Kanalen, hvor Eigtved havde Embedslokale, ɔ: tilhøire skraas overfor den tidligere nævnte Veierbod, og følgelig i endnu mere afvigende Linie overfor Madam Lüders Eiendom, hvis Lokaler altsaa for største Delen igjen rømmedes. Hvad Akademiet fik til sit Brug i Staldbygningen var nemlig kun en enkelt Sal, som laa i Bygningens vestlige Ende ned mod Stormbro. I det Følgende kom dertil to Tegnestuer (senere samlede i een Sal) ved Siden af Akademiet, ud til Gammelstrand. Salen havde før Tronskiftet 1746 været den daværende Kronprinds' Rustkammer, ligesom Stalden dengang havde været benyttet af ham. Efter sin Tronbestigelse lod Frederik V sin Vaabensamling bringe over i det Kongl. Rustkammer, det senere Hoftheater, medens Stalden overlodes Enkedronning Sophie Magdalene.

Hvilke Principer Pilo har fulgt ved Ordningen af Akademiet, har man desværre ingen Oplysninger om. Af egen Erfaring kjendte han to Akademier, hvis Organisation han har kunnet tage til Mønster, nemlig det alt et Par Gange omtalte i Stockholm, der endnu stod paa den gamle Fod, og Kunstskolen i Wien, der var bleven grundlagt i 1692 og fornyet 1726, ligesom andensteds, med det berømte Pariser Akademi til Forbillede. Om de to nye Mænd, *Gerhard* og *Eigtved*, der knyttedes til Instituttet, maa vi for Tyskeren *Johann Friedrich Gerhards* Vedkommende nøies med at sige, at han angives at være kommen hertil i Følge med Dronning Sophie Magdalenes Søster, Enkefyrstinden af Ostfrisland, altsaa i 1734, at han omsider i 1742 udnævntes til kgl. Kabinetsskildrer med 300 Rd. i aarlig Løn og afgik ved Døden i 1748.

Nikolai Eigtwedt (efter stedlig Skrivemaade Eigtved eller Egtved) var en sjællandsk Bondesøn, hvis Udvikling til fremragende Arkitekt man aldrig har faaet rigtig Rede paa. Han var født 1701 under Godset Skjoldnæsholm ved Ringsted, der efter Grev Ulrik Frederik Gyldenløves Død 1704 gik over til hans

---

og beder Norup modtage dem efter Designation. Flytningen foretages i Tiden fra den 2 August til den 24 September, og den 28 Septbr. kvitterer Norup for Inventariet, med Paategning af Eigtved, at det er fra det forrige Tegneakademi ved Gammel Strand. Men selve Modelskolen maa dog være forbleven endnu i nogen Tid ved Gammel Strand, siden Wiedewelt erklærer at have besøgt den der lige til Juni 1750 (da de 2 andre Tegnestuer indrettedes, jfr. nedenfor).

Datter, Hertuginden af Augustenborg, og siden 1720 var i Familien Danneskjold-Laurvigs Eie. Eigtved er her bleven oplært i Gartneriet og har i den voxne Alder uddannet sig videre i dette Fag ved Rosenborg Slot, hvis Have forestodes af J. C. Krieger, der foruden at være Overgartner tillige gav sig meget af med Arkitektur og under sin Virksomhed som Bygmester kan have taget sig af den unge Eigtved og fundet Brug for ham som arkitektonisk Tegner. I Egenskab af Gartner reiste eller tjente Eigtved derpaa i Berlin, Merseburg og Mainau, men i Aarene 1726—33 virkede han som Arkitekt og Konduktør i den polsk-sachsiske Hær under de Bodt og forfremmedes der til Kaptain i Fortifikationen, da Kong Christian VI lod ham hjemkalde efter General Poul Løvenørns Tilskyndelse. Hjem kom Eigtved dog først 1736, efter en treaarig af Kongen bekostet Reise, og paa det Tidspunkt, vi faae med ham at gjøre, beklædte han Stillingen som Oberstlieutenant i Fortifikationen, Hofbygmester, adjungeret Kirkeinspektør for Sjælland og — sammen med Thura — Medlem af den kgl. Bygningskommission. I Rom, som dengang var Centrum for Arkitekturens Studium, og i Wien, Dresden og Berlin har Eigtved formodentlig ogsaa fundet Leilighed til at gjøre sig bekjendt med Kunstakademierne, og det tør anses for givet, at han alt tidligere i Dresden paa nært Hold har seet det derværende i 1705 (eller 1697) stiftede kgl. Akademi for Maleri, samt Billedhugger-, Bygnings- og Kobberstikkerkunst. Om dette hans Kjendskab har faaet Betydning for den Piloske Plan for det nye Institut i Kjøbenhavn er ikke godt at vide; Akademiet af 1748 staar i det Hele taget for os som en Gaade.

Klarere Former antager Institutionen først tre Aar efter; thi tiltrods for Tuschers og Pilos Bestræbelser i den forløbne Tid, ansaae Regeringen det for nødvendigt i Aaret 1751 atter at give sin Kunstskole en ny Skikkelse.

Vi ville her lade Samtidige faae Ordet:

Wilh. Langfeldt, Sekretær i Kommerce-Kollegiet under Schulin, meddeler i sine Optegnelser under Aaret 1751: »Et Maler og Tegne Academie blev og oprettet, . . . og giver Kongen dertil værelser over Stalden neere ved Slottet«.

Paa denne fattige Oplysning har lykkeligvis Berlingske Tidende bødet, og vi faa da derigjennem følgende Redegjørelse. »I Allerunderdanigste Følge af Hans Kongelige Majestets Aller-

naadigste priisværdigste Indretning, til et nyt oprettet Mahler- og Tegne-Academie, haver bemelte Academie efter nyeste og complette Indretning sidst-afvigte Mandag den 26. April, under Præsidium og Ober-Direction af Hans Høygrævelige Excellence, Herr Geheime-Raad og Ober-Hof-Marechal *Moltke*, Ridder, og Græve til Grævskabet Bregentwed, og Academiets Directeur, Høyædle og Velbaarne Herr *Nicolay Eigtwedt*, Kongelige Majestets Obrist af Infanteriet, Hof-Bygmester og Kirke-Inspecteur, saa og ved de øvrige Academiets Membra, de Velædle Herrer Professorer, *le Clerk*, Kongelig Hof-Billedhugger, *Carl Gustav Pilo*, Kongelig Hof-Mahler, *Johan Martin Preusler*, Kongelig Hof-Kaaberstikker, *Simon Carl Stanley* og *Johan Christoph Petzold*, begge Kongelige Hof-Billedhuggere, taget sin første Begyndelse, hvorpaa høybemelte hans Høygrævelige Excellence, Græv Moltke, Tirsdagen den 27 Aprilis i egen høye Nærværelse lod Modellet stille, og efter nogle for got fundne giorte Forandringer naadigst befale og anordne, at Academiet med Modellets Stillelse Torsdagen den 6. May skal aabnes, hvormed 3 gange ugentligen, nemlig Tirsdag, Torsdag og Løverdag, herefter skal continueres. Og som Hans Kongelige Majestet ey alleene hertil udi Residence-Slottet Christiansborgs Side-Bygning lige over for Stadens Veyerhuus Allernaadigst haver forundt en vel aptered Sahl, fri Brændsel, Lysning og Opvartning, men endog ligeledes 2de andre Sahle, hvor Academiets Informatores exercere deres Videnskaber, nemlig udi den første informerer Monsr. *Georg David Anthon* udi Geometrie, Architectur og Perspectiv, og udi den anden informerer Messieurs *Wahler* [ɔ: G. W. Wahl], *Michael Cardes* [ɔ: Markus C.] og *Ernst Henrich Løfler* udi frie Tegninger, hvormed continueres alle Søgne-Dage, undtagen Løverdagen, saaog hertil Allernaadigst forundt, fri Brænde, Lysning og Opvartning, og ellers Allernaadigst beskikket Velædle Herr Bygnings-Forvalter *Norup*, til dette Academies Regnskab at føre: Altsaa inviteres herved alle og enhver, saavel kunsterfarne Liebhabere som lærvillige Subjecta, der finde Behag udi deraf at profitere, bemelte bekiendtgiorte Dage fra 6 til 8 Slet Eftermiddag behageligen at lade sig indfinde«. —

Som det ses, vedblev »Akademiet« at være knyttet til Christiansborgs Stalde, men egentlig »lige over for« Veierboden kan Lokalet ikke have været, thi her laa de kongelige Remiser med een Sal ovenover. Det fortælles udtrykkelig, at der til de to Sale,

som Akademiet — hvad vi jo vide — havde i den vestre Staldbygnings-Firkants vestlige og mellemste Del, nu i 1751 var kommet »en tredie stor Sal i Bygningsfirkantens modsatte Ende, omtrent der, hvor Forhallen til Thorvaldsens Museum nu er. Den samlede Gulvflade i disse Rum var 3000 □ Fod.« — Man maa nu ikke stødes særlig ved at se Akademiet saaledes indrettet over Stalde eller deslige; dels har nemlig Regeringen i dette Tilfælde som i saa mange andre kunnet paaberaabe sig Exempler fra Udlandet, hvor bl. A. Berliner-Akademiet lige fra dets Stiftelse (1696) stadig indtil 1902 havde havt sine Værelser »über dem Neuerbauten Marrstall in der Dorotheen Statt«; og dels var det Kongl. Danske Videnskabernes Selskab ligeledes i lange Tider tilfreds ved at være indlogeret over Stalde, nemlig ud imod Tøihusgaden. — Det kan iøvrigt noteres, at Wiedewelt opgiver Stedet for den udvidede Kunstskole som »Neben-Bygningen ved Christiansborg Slot« og saa tilføier, at »*Eigtwedt* giorde den dertil fornødne nye Indretning«.

Fra Lokalet vende vi os til Personerne. Schulin var afgaaet ved Døden i April 1750, og det laa da nær at udnævne *Adam Gottlob Moltke* til Akademiets Præses, i hvilken Egenskab vi jo have mødt ham allerede 1746. Moltke, der nys var bleven Lensgreve, stod dengang i 40 Aars Alderen, havde en Alt dominerende Indflydelse ved Hoffet og indlagde sig, som G. L. Baden siger, »store Fortjenester, nu ved at anbefale Kongen Ministre, han efter sin Overbevisning maatte ansee for duelige Mænd, nu ved selv at foreslaae eller kraftig understøtte gode Forslags Udførelse«. I det ved kgl. Reskript af 1749 til Bebyggelse udlagte Amalienborg-Kvarteer var hans Palais det første, hvortil Grundstenen blev lagt paa Amalienborgplads (August 1750), og dette, ligesom de øvrige Palaier paa Amalienborg, havde Terrainets Regulator, Eigtved, til Bygmester, den Samme, der gjorde de første Projekter til Frederikskirken eller »Marmorkirken«.

Om de to nye Professorer er der at bemærke, at *S. C. Stanley*, en 48aarig, danskfødt Mand, gjennem Grev Danneskjold-Samsøe blev indkaldt fra London hertil som Billedhugger af Kong Christian VI, kort forinden Dennes Død, og at han derpaa af hans Efterfølger fik 200 Rd. i Gage og Løfte om at blive Billedhugger ved Flaaden efter Wiedewelts Fader.

J. C. Petzoldts Navn forekom, som det vil erindres, ved Omtalen af Christiansborgs Opførelse. Han er vistnok slet ikke,

som der siges, bleven indkaldt hertil i 1738 og »ved sit Komme« bleven Professor ved vor Kunstanstalt. Petzoldt var en Dresdener, Elev bl. a. af Berliner-Akademiets Grundlægger, den betydelige Billedhugger Andr. Schlüter; og der siges kun om ham, at han fra Potsdam, hvor han havde virket en Tid, »giorde en Reise til Kiøbenhavn, blev Professor der ved det Kongelige Maler-Academie, og hans Antagelses Stykke her var en Hercules« o. s. v. Allerede dette Sidste om et »Antagelsesstykke« er Grund nok til ikke at sætte Petzoldts Professorat tidligere end til 1751; men det er sandt, at han havde udført Skulpturarbeider for Hoffet her længe før den Tid, i alt Fald fra 1741, og at han siden 1749 havde 200 Rd. aarlig at hæve.

Blandt Informatorerne, af hvilke Medailløren *Wahl*, der i Mellemtiden efter 1740 var bleven Hofmedaillør og Stempelskærer ved Mønten i Kjøbenhavn, og *Cardes* begge optræde paany i deres Lærerpladser, ere Anthon og Løffler os hidtil fremmede. Lieutenant *Georg David Anthon* (født 1714) var Elev af Eigtved og for Tiden hans Bygningskonduktør, og han kom til at besørge Akademiets Sekretariatsforretninger, da Sekretariatet i 1751 blev flyttet til Eigtveds Embedskontor paa Christiansborg, indtil C. Æ. Biehl overtog dem 1753.

Ernst Heinrich Løffler var en 28aarig Malersvend fra Stettin, der havde arbeidet i Kjøbenhavn siden Sommeren 1745. — Den nederste i Rækken af Institutets Funktionærer, ovennævnte *Thomas Norup*, var Indehaver af Posten som Material- og Staldbygnings-Forvalter paa Christiansborg. — Modellen navngives ikke.

Dette Akademi er det første, der optræder med Stempel som selvstændig Statsinstitution, hvad man kan overbevise sig om ved at see det opført i Hof- og Statskalenderen for 1752 (Status 1751), der kalder det »Die Königl. Mahler und Zeichnungs-Academie«. Med Hensyn til dets Oprettelse er der et Forhold at berøre, som bedst kan bringes frem paa dette Sted.

Efter det Kjendskab, der haves til *Markus Tuschers* Person og Stilling, skulde man ikke let kunne tænke sig, at han ikke har havt nogen Part i Omorganisationen af en Stiftelse som denne. Wiedewelt siger virkelig ogsaa først, at da Akademiet forlagdes til Christiansborg, »giorte Eigtved og *Touscher* dertil en ny Inretning«, men bagefter lader han Eigtved være ene om Indretningen. Forholdet er saaledes uklart; paa den anden

Side er det imidlertid en Kjendsgierning, at Tuscher var udseet til Professor ved Akademiet, men døde, inden dette endnu havde begyndt sin Virksomhed.

Det første Besøg, Kong Frederik V aflagde i Akademiet, fandt Sted Tirsdag d. 8de Juni. Herom berettes som følger: »Efter Retouren til Christiansborg behagede det Hans Kongelige Majestet Allernaadigst at benaade det ny oprettede Maler-Academie med sin høye Nærværelse, tillige med en anseelig Svite af Ministrer.« Nu følger en Række Navne, hvoriblandt Dehn og Moltke, medens Bernstorff ikke omtales.

»Hr. Oberste Eigtvedt tillige med alle Herrer Professorer imodtoge Hans Kongelige Majestet uden for Academiets Sals Dør, og efterat Hans Kongelige Majestet tillige med sin høye Svite var indpasseret i Salen, hvor Modellen var stillet, havde Hr. Professor og Kongelig Hofskildrer Pilo den Naade at holde for hans Kongelige Majestet en kort Tale.« I denne hedder det bl. a. »Allernaadigste Konge! vi have intet særdeles at forevise Eders Kongelige Majestet, efterdi dette Academie endnu er i sin første Fødsel og Begyndelse.« »Siden behagede det allernaadigst Hans Kongelige Majestet at besee enhvers Arbeide eller Tegning, samt de opstilte antique Gipser og Statuer, hvorved Hans Kongelige Majest. viiste et naadigt Behag; derfra begav Hans Majestet sig til det Værelse, hvor Architectur og Geometrie studeres, og ligeledes igiennemsaae alles Arbeide og viiste derover et særdeles naadigt Behag; videre gik Hans Majestet til det Værelse, hvor Ungdommen informeres i Fundamenterne og andre Tegninger; af Ungdommen var der 60 i Tallet. Klokken 8 behagede det Monarchen med sin høye Svite at retournere til Slottet igien.«

Dengang sad der altsaa i Skolerne 60 Elever, men otte Maaneder senere var Antallet af disse »Discentes« steget til 100, hvilken Oplysning fremkommer i Anledning af, at »Hans Høy Grævel. Excellence (Moltke) behagede den sidstafvigte Mandag (21 Febr. 1752) at vise endeel høye udenlandske Ministrer, som beærede Academiet med deres høye Nærværelse, dets Indretning og hidtil forfærdigede Verker, som bleve storlig applauderede.«

Skolerne have ikke været tilgængelige hele Aaret rundt, hvilket sees af Avisen, som ved Efteraarets Slutning gjør Lærelystne opmærksomme paa, at de nyde fri Adgang, »thi det Kongelige Maler- og Tegnings-Academie er nu aabnet igien.«

Akademiet maa have været udrustet med Egenskaber til at udøve Tiltrækning; thi de nævnte smigrende Visiter stilles næsten i Skygge af en tredie, som det modtog i Februar 1753. Efter at have givet Akademiet det Vidnesbyrd, at det »bliver med ønskelig Succes og største Berømmelse fortsat«, fremfører Avisen for os et sandt Optog af Notabiliteter som Besøgende den 12te Februar, en Mandag, om Eftermiddagen. Man kom fra Taffel hos Overhofmarschalen, Akademiets Præses, Grev *Moltke,* og foruden denne selv see vi: Hertug Christian August og Prinds Emil August af Holsten-Sønderborg-Augustenborg, Geheimeraaderne Baron v. Dehn, Juel, v. d. Osten, v. Plessen, Otto Thott og Greven af Laurvig, endvidere Kammerherrerne Baron Güldencrone, Grev Wedel-Jarlsberg og Grev Wedel-Friis, fremdeles Kommandør Rømeling, den spanske og den polsk-sachsiske Gesandt »og alle høye Herrer, der havde spiist ved Marechals-Tafelet«. Selskabet blev modtaget af Professor *Stanley*, som stillede Modellen den Maaned, og saaledes havde Forrangen, samt Professorerne *le Clerc, Pilo* og *Preisler*, og »behagede først at trine ind i det Værelse, hvor Ungdommen informeres udi Grunden til Tegne-Kunsten, af Ridse-Mester *Lefler,* hvor der fandtes en utrolig Mængde unge Mennesker, meere end man havde ventet; derfra til det Værelse, hvor Byg-Inspecteur *Anton* informerer i Architecturen, og tilsidst der, hvor Modellen blev stillet«. Det høje Selskab (der følgelig saae Modellen blive stillet og eftertegnet) viste, som Referenten udtrykker sig, »sin Forundring og Fornøyelse over den gode Fremgang denne høystpriiselige Indretning [Akademiet] paa saa kort en Tid har havt.«

Med alt dette have dog sagtens Lokalerne i Staldbygningen, der optog saa mange lærvillige, men meget forskjelligartede Elementer, forekommet disse skjønsomme Mænd at svare alt for lidt til et »Kunsternes Akademi«, saaledes som det her var bleven forbedret under Moltkes Auspicier. Der gaaer i hvert Fald kun meget kort Tid, inden vi høre, at Institutionen atter skal omorganiseres og henlægges til et andet Sted. Thi gjennem Berlingske Tidende faae vi allerede i Marts 1753 Efterretning om, at man har noget Nyt for. Der fortælles, at Kongen har ladet fire antike Marmorstatuer forskrive fra Italien, ligesom ogsaa Moltke har været saa opmærksom at forære Anstalten et Maleri (Herkules) af Annibale Carracci, og der føies til, at Sagerne

ere overgivne til Prof. Pilos Varetægt, imedens Akademiets Forflytning skeer til Charlottenborg Slot.

Charlottenborg var 1672, da Grundstenen til det blev lagt den 3die April (gl. Stil), og de paafølgende Aar bleven opført for Kong Christian V's Halvbroder, Statholderen i Norge, Grev Ulrik Frederik Gyldenløve, som havde faaet Dotationsskjøde paa Grunden den 22de Marts 1669. Til Bygningen benyttedes en Del Materiale fra det nedbrudte Kalø Slot. Hovedfaçaden imod Torvet er uden Tvivl, som tidligere omtalt, udført efter det Motiv, som Vingboons havde benyttet til sit Konkurrenceprojekt til Raadhuset i Amsterdam. Arbeidet ledede af Hans Wiedewelt, Billedhuggerens Bedstefader, og Slottet var færdigt 1683

Da Gyldenløve trak sig tilbage fra Hoflivet og Statsforretningerne, solgte han ved Skjøde af 5te Juni 1700 Slottet for 50000 danske Krondalere til sin Halv-Svigerinde, Enkedronning Charlotte Amalie, efter hvem det derpaa fik Navn. Hun indrettede sig der et Kapel i Tverbygningen ud imod Haven, og Nogle mene, at dette er det Ydre af den nuværende Kuppelsal. Slotshaven var ikke stor, men berømt for sit smukke Anlæg og den vide Udsigt, man derfra havde over Holmen, Flaadens Leie og Sundet. Foran Slottet var der et sirligt, ovalformet Haveanlæg, i hvis Midte Christian V's Statue tronede siden 1688, samme Aar som Hallandsaas fik Navn af Kongens Nytorv.

Paa Charlottenborg døde i Marts 1714 Enkedronningen, der havde været de indvandrede kunst- og industridyrkende Hugenotters Beskytterinde, og Slottet tilfaldt ved Arv hendes yngre Søn, Prinds Carl, og da han døde ugift i Juli 1729, hans Søster, Prindsesse Sophie Hedvig — en ivrig Akvarelmalerinde — som ved sin Død der i Marts 1735 testamenterede det til sin Brodersøn, Kong Christian VI; det blev dengang taxeret til 48,000 Rdl. Kongen havde ingen paatrængende Brug for Eiendommen, hvisaarsag Hovedpartierne bleve staaende ledige i flere Aar. Men i Oktober 1736 udgik hans Oktroi til Oprettelsen af de forenede Rigers allerførste Bank (»Kiøbenhavnske Assignations-Vexel- og Laane-Banqve«), og dette private Pengeinstitut gjorde Begyndelsen med at optage Lokaler i Charlottenborg, idet det aabnedes i Marts 1737, men rigtignok ikke beholdt disse længere end til Oktober 1738, da det flyttedes til Børsen. Kort efter erfare vi, at Kongen har været paa Slottet og beseet nye malede »Tapeter« — formodentlig i Riddersalen. Saa gaar der atter nogle Aar.

Kronprindsen (Frederik d. Femte) hjemfører i December 1743 sin engelske Brud, og da »det Kongelige Palais« ved Kalleboderne er under Ombygning (ved Thura), tager det unge Par Bolig paa Charlottenborg, hvor samtidig ogsaa Prindsens tidligere Kammerjunker og nuværende Hofmarskal, den os allerede bekjendte *A. G. Moltke*, faaer Leilighed anvist og giver den ovenfor nævnte *C. Æ. Biehl* Ansættelse i en underordnet Stilling. Slottet og dets Have blev nu ofte Skueplads for Fester, og fra det udgik i 1744 og 45 en pragtfuld »Carroussel i 2 Quadriller«, et Ridderoptog med paafølgende Landsebryden i Christiansborgs Ridehus. Derefter flyttede Deres kongelige Højheder til det nu færdige »Prindsens Palais«, men ved Christian VI's Død i August 1746 forlagde de som Majestæter selvfølgelig Residensen til Christiansborg. Profane Adspredelser af forskjellig Art, som saa længe havde været banlyste af det pietistiske Hof, begyndte atter at søges saavel af Hoffet som af Folket. »Riddersalen« paa Charlottenborg indrømmedes af Kongen fra April 1747 gratis til »det musikalske Societet«, som fra Mai indtil Aarets Udgang gav ugentlige Koncerter her, mod en Entrée af 2 Mark til Galleriet og under ikke ringe Tilstrømning. I Mellemtiden var der, da Dronningen var en stor Elsker og Kjender af Musik, i Salen bleven indrettet et Theater for Mingottis italienske Opera, og dette Selskab, hvis Direktør nød en kongelig Understøttelse af 1000 Rdl. og tilmed havde Skueplads, Musik og Bolig frit, aabnede sine Forestillinger paa Dronningens Fødselsdag. Operaen gjorde uhyre Lykke og sluttede Sæsonen i Marts 1748, men begyndte atter i November s. A. for derpaa helt at slutte paa denne Scene i April 1749, lige efter en Koncert af dets Kapelmester, den berømte Gluck; (den fortsattes paa den »Danske Skueplads«). Det lille Theater kom dog atter til Ære i April 1750, da det franske Skuespilselskab, der hidtil havde havt Lokale paa Nørregade, fik det overladt og udstyrede det med egne Dekorationer. Denne Trup opererede her sæsonvis tilsyneladende lige til Foraaret 1753, men saa maatte den, »formedelst Maleracademiets Indflytning paa Charlottenborg«, bekvemme sig til at rydde Scenen for sine Triumfer. — Andensteds i Slottet var der ligeledes fra Tid til anden dukket nye Beboere op for kongelig Regning. I Sommeren 1747 blev en Del af Façadebygningens Stueetage, de samme Værelser, Banken havde havt, occuperet af det Langebekske »Selskab til den nor-

diske Histories og Sprogets Forbedring«, som her ikke alene samlede sine boglige, numismatiske, naturalistiske o. a. Sager, men ogsaa i September aabnede sine videnskabelige Møder. Selskabet blev dog, »et Par Aars Tid« efter, da *Pilo* som Professor ved Kunstakademiet fik tildelt en Stueleilighed som Bolig med Atelier, nødsaget til at indrette sig i 3 Værelser i øverste Etage. Medens det havde Lokaler i Stuen, aabnedes i Beletagen i Januar 1751 et »Collége Royal de Langue et Belles-Lettres Françoises«. Denne ægte tidsmæssige Anstalt, der stod under Moltke's Protektion og vistnok skyldtes hans og J. H. E. Bernstorffs fælles Initiativ, aabnedes af Professoren, den nys indkaldte De la Beaumelle, som derpaa fire Gange om Ugen læste over Sproget og Litteraturen for nogle unge Adelsmænd og kongelige Pager, men faa Maaneder efter maatte forlade Landet. Collegiet kaldtes dog atter til Live den 29 Novbr. 1752, med Genferen Mallet som Professor; det Langebekske Selskab maatte — dog kun ved Bytning — overlade ham et Værelse paa 2den Sal, og her maa man da antage, at han holdt sine Forelæsninger i et Par Aar, eller uvist hvorlænge. Efter at have naaet dette Tidspunkt maa vi standse, men skulle endnu kun tilføie, at »Christianshavns Tydske Kirkes Lotteri« indtil Septbr. 1753 og »det første Kongel. allene priviligerede Kiøbenhavnske Lotterie« fra 25 Februar 1754 og en meget lang Aarrække igjennem benyttede den dem indrømmede Ret til at lade deres Trækninger gaa for sig i Beletagens venstre Hjørneværelse ud imod Kongens Nytorv.

Paa **Charlottenborg,** Kongens private Ejendom, vilde man altsaa nu i 1753 bringe Kunstakademiet i sikker Havn, og dette skyldtes upaatvivleligt Eigtveds Indflydelse, eller Pilos, som havde havt Professorbolig dér i nogle Aar; i hvert Fald skyldtes dét Kong Frederiks Ja til Moltkes Forestilling om »Academiets beqvemmeligere og rummeligere Anlæggelse«, ligesom dettes Indretning skete efter Moltkes Foranstaltning. I Efteraaret har man da iværksat Nedbrydningen af Theatret i »Riddersalen« og givet denne med det skaanede Galleri en saadan Skikkelse, at den kunde tjene til Forsamlings- og Solennitetslokale og tillige optage den lille Samling Afstøbninger af antike Kunstværker, som Prof. Petzoldt altimellem udbedrede. Lotteriets Sal — eller rettere Værelser — fik Akademiet ingen Raadighed over, men en Række af de øvrige Lokaliteter i Beletagen indrettedes til

dets Brug; og Oktober Flyttedag ere rimeligvis de sidste Sager blevne afhentede fra Staldbygningen ved Kanalen, hvorefter dets Aabning kan have fundet Sted den 1ste November.

Det er et fornemt Besøg, der giver os det første, men yderst flygtige Kjendskab til Akademiet paa Charlottenborg Den unge Dronning Juliane Maries Broder, Prinds Ferdinand af Braunschweig-Wolfenbüttel, »geleydet af adskillige Høye Stands- og Rangs-Personer«, besaae det den 23. November og hørte derpaa en Forelæsning af Mallet, »over hvilket altsammen Hans Durchlauchtighed viiste en besynderlig Fornøyelse.«

Heraf fremgaaer tilvisse ikke, at Prindsen har seet Lærere og Elever ved deres Sysler; der synes ikke engang at have fundet en Etikette-Modtagelse Sted. Og da vi have Tildragelsen fra den samme Kilde, der ellers gjentagne Gange før saa prompte og samvittighedsfuldt har afgivet sin Beretning, bliver maaskee 1ste December at ansee for den egenlige Aabningsdag. Der gaaer denne Gang over en Uge, inden der fremkommer et Referat. Dette er fyldigt, og da det stiller os Anstaltens Forhold og Indretninger levende for Øie, meddeles det her uden Angivelse af alle Titler m. v.

»Det Kongel. Tegne- og Maler-Academie,« siger Tidenden, »som er under Præsidio og Ober-Direction af Hans Høy-Grævelige Excellence Hr. Geheime Raad og Ober-Hof-Marechall Græve af *Moltke*, og Direction af Hr. Oberste og Hof-Bygmester *Eigtwedt*, med dertil hørende øvrige Membra, de Herrer Professorer *Le Clerc*, *Pilo*, *J M. Preisler*, *Petzold* og *S. C. Stanley*,« — er nu paa Charlottenborg Slot — »indrettet, saasom: **1**. Den **store Sahl** til Directionens og Professorernes Forsamling, hvorudi til Academiets Nytte er placeret: Indgangen paa venstre Haand: 1. Et Hoved af Marmor, Homerus kaldet, paa høyre Haand til Torvet. 2. Den Grækiske Venus, ved hende paa høyre Side staaer Faunus og et antique Hoved, og paa venstre Side staaer Apollo og et Vestalisk Jomfrue Hoved. 3. en Antique Figur, hvis Original findes udi Galleriet til Florenz. 4. En Anatomisk Hest, og paa høyre Side tvende Hoveder, Marchus Aurelius af Marmor og Apollo af Gibs, og paa venstre Side Herculis og Minervæ Hoveder. 5. Lacons [ɔ: Laocoons] yngste Søn. Til Slots-Gaarden: 6. Lacon [Laocoon]. 7. Venus eller Bacchantin og Bacchus Barn, ved samme paa høyre Side tvende Hoveder Mercurius og Jupiter, og paa venstre Side tvende Hoveder,

Niobe[s] Daatter og Roma. 8. Apollo. 9. Hermaphroditus, ved samme paa høyre Side, Niobe Daatters Hoved, og paa venstre Side Niobe Hoved. 10. Berenice Bröstbillede, og 11. ved Udgangen paa Venstre Haand: Socrates' Hoved af Marmor; desuden omkring udi Salen de 12 første Keyseres Bryst-Billeder, foruden adskillige andre antique Gibs-Stykker. 2. **Et Værelse,** hvor Modellet stilles og eftertegnes 3de Aftener udi hver Uge, neml. Mandag, Onsdag og Fredag, fra Kl. 5 til 7 slet. 3. **Et Værelse,** hvor hver søgne Aften, undtagen Løverdag, tegnes efter Antique fra Rom erholdte Gibs-Figurer og Hoveder. Under Hr. Bygnings-Inspecteur *Georg David Anthons* Opsigt som Architecteur, fra 5 til 7 Slet. 4. **Tvende Værelser,** hvor *Anthon* informerer udi Geometrie, Architecture og Perspectiv-Videnskaber, ligesaa hver Aften (undtagen Løverdag) fra Kl. 5 til 7 Slet. 5. **Tvende Værelser,** hvor Messieurs *Ernst Henrich Løffler* og *Hans Clio* informerer, udi det eene de yngre, og i det andet de ældre udi Frie-Teigning, og efter Kaaber-Støkker med videre, ligeledes hver Aften, fra 5 til 7 Slet (undtagen Løverdagen).« »Der alt,« slutter Meddeleren indbydende, »saaledes bekiendtgiøres alle kunsterfarne Liebhabere, som og lærvillige Subjecta, der finde Behag udi, deraf at profitere ; ellers er for det øvrige Hr. Bygnings-Forvalter, *Thomas Frandsen Norup*, Allernaadigst beskikket, til Academiets Regnskabs-Fører, og Sr *Bille* [ɔ: C. Æ. Biehl] til adskillige Tings- og Sortementers-Distributor, saavel som desuden fornødene Opvartere ordinerede.« — *Jacob Bischof* var Slotsforvalter paa Charlottenborg, og *H. Æ. Gertken* Slotsgartner.

Naar Regeringen saae sin Omsorg for Undersaatternes Udvikling i aandelige og ædle Sysler paaskjønnet i Landet selv, maatte det være den ikke mindre behageligt, at Rygtet derom naaede vidt omkring. Hertil bidrog bl. A. Professor Mallet, idet han betegnede det nye Kunstakademi som »cet utile & glorieux établiſſement, si digne d'exciter la curiosité de tous ceux qui s'intéressent au progrès du gout & des Beaux-Arts.« Dets Værelser berømmer han som »également vaſtes, commodes & magnifiques«. —

Eigtved var altsaa fremdeles Direktør, og Professorerne de fra tidligere Tid kjendte. Akademiet, som, skjøndt ledet af en Arkitekt, endnu seilede under det gamle Flag, indskræn-

kede sig uforandret til at være et Læreinstitut*). Af de forrige Informatorer var *Markus Cardes* død i August 1751; *G. W. Wahl* beholdt maaske endnu noget efter denne Tid sin Post, men vist er det, at den henved 30-aarige *Hans Clio* ansattes i 1751 som Tegnelærer. Arkitekt *Anthon* var i Septbr. 1751 bleven udnævnt til kgl. Bygningsinspektør, men fortsatte under sin Velynder Eigtved Funktionerne ved Akademiet, og var nu ikke alene bleven Informator i Bygningskunsten med dens Hjælpevidenskaber, men ogsaa Inspektør ved den nyoprettede Gipsskole; derimod havde han afgivet, eller afgav, som anført, maaske nu Sekretærforretningerne til *Christian Æmilius Biehl* (født ca. 1700); han fremtræder her senest som Akademiets Økonomiforvalter. *Norup* lod Omsorgen for dets Regnskabsvæsen fremdeles gaa Haand i Haand med Forvalterembedet paa Christiansborg.

Hvem har Æren for dette nyomdannede Akademi? Ja, sandt at sige var Omdannelsen endnu kun foregaaet i de største Træk. Efter Alt at dømme, maa de ydre Former atter nærmest henføres til Moltke og Reformværket til Eigtved og Pilo, der Begge kjendte flere af Europas Kunstakademier. At Pilo, den fleraarige Professor, som skal have været særdeles godt anskreven baade hos Kongen og hos Moltke og som bekjendt havde holdt Talen til Kongen ved Dennes Besøg i hans lille Kunstinstitut i Juni 1751, »især er bleven raadspurgt«, da Akademiet »fra en ubetydelig Indretning forvandledes til et af de mest anseelige og bedst privilegerede Konstakademier,« er saa naturligt; men Eigtved blev dog Den, der satte Principerne for — hvad man senere kaldte — »Akademiets indre Ordning« i behørig Stil; og disse bleve trykte. Thiele fortæller om Eigtved, at »i Begynhelsen af 1754 havde han . . . bragt det saavidt, at de Statuter for et Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Akademi, som han havde udarbeidet, vare blevne underskrevne af samtlige Professorer«; og den 30te Marts 1754 blev der paa Charlottenborg afholdt en Forsamling, i hvilken disse Statuter bleve communicerede.

Det varede noget længe, inden Hans Majestæt fandt Leilig-

---

*) I *Weilbach's* Kunstnerlexikon fortælles, at Prof. Stanley allerede i 1752 blev »Medlem« af Akademiet »og udførte som Medlemsstykke en Ganymed«. Er her ikke en Misforstaaelse?

hed til personlig at hilse paa Akademiet. Efter at han de tre Lørdage i Marts 1754 havde dineret hos Geheimeraaderne Bernstorff, Desmercières og Holstein, var han nu den sidste Lørdag (den 30te) til Diner hos Geheimeraad Moltke, i Anledning af at denne tog sit ved Eigtved nyopførte Palais paa Amalienborg-Pladsen i Brug. Da Kongen efter Taflet kjørte bort herfra, tog han en Del af sin Suite med, og »Klokken hen imod 7 Slet« gjordes der Holdt i Charlottenborgs Slotsgaard. Her steg man ud, og sammesteds, »nedenfor Trappen, blev Kongen af Excellence A. G. Moltke som det Allernaadigst oprettede Maler og Sculptur-Academies Præses og Ober-Directeur, samt Directeuren, Højædle og Velbaarne Hr. Obrist og Hof Bygmester *Nicolay Eigtved*, og samtlige Professorer«, Herr. *le Clerc, Pilo, J. M. Preisler, Pezoldt, I. C. Stanley* og *J. F. Saly*, samt Academiets Secretair *Christian Æmilius Biehl* »imodtaget og med sin høye Suite Grev Moltke, Baron v. Bernstorff, Geh. Raad v. d. Osten, Baron v. Gersdorff o. s. v. førte igiennem de Gemakker, som til Lotteriets Trækning, Allernaadigst ere uddeelte, ind udi Academiets Forsamling-Stue, og efter at have taget samme med de dertil henhørende Ting udi Allernaadigst Øyesyn, begav Hans Kongel. Majest. sig, udi de 2de Værelser, hvor Informatorerne *Ernst Henrich Løfler* og *Hans Clio*, udi Haand-Tegninger informerer Ungdommen, derfra passerede Allerhøystsamme Hans Kongel. Majest. med videre, udi andre 2de Værelser, hvor Hr. *Georg David Anthon*, saavel udi Architecturen, som Perspectiven underviiser, hvornæst Deres Kongel. Majest. indtraadde udi det Værelse, hvor der efter den Professors Stilling, hvis Maaned det er, tegnes og pousseres efter det levende Model, og derpaa udi det Værelse, hvor der ligeledes tegnes og pousseres efter Gibs-Figurerne. Og som Hans Majest. ikke allene fandt alle ovenmeldte Værelser opfyldte med Lærende og Tegnende, men endog paa hvert Sted, Allernaadigst behagede at tage deres deels heele og deels halve forfærdigede Ting og Tegninger udi Allerhøyeste Øyesyn, saa beviiste Allerhøystsamme Deres Kongel. Majest. ikke allene sin Allerhøyeste Contentement derover, samt Academiets fordeelagtige Indretning, men formanede endog enhver saaledes at continuere, samt med særdeles naaderige Talemaader, dennem opmuntrede, paa det de i Tiden kunde være og tiene Kongen til Glæde og Fornøyelse, Landet og Rigerne til Nytte og Gavn, og Forældre saavel som sig selv til Ære og

Beste. Dernæst behagede det Hans Kongel. Majest. videre Allernaadigst at passere de Værelser, hvilke Hr. Professor *Pilo* Allernaadigst til sine Maleriers Forfærdigelse ere forundte, og som Hans Kongel. Majest. udi disse Værelser tillige forefandt hvad der kand fornøye Øyet og opvække Admiration udi Maler-Kunsten, saa beviiste Allerhøystbemeldte Hans Kongel. Majest. sig her ikke mindre contenteret, men ved alle Leyligheder tilkiende gav sin uskatteerlige Kongel Naade og Mildhed. Til Slutning nøed Ridder-Salen, hvor Academiets Statuer og Bildthugger Arbeyde ere placerede, og den Naade af Hans Kongel. Majest. at vorde taget i allerhøyeste Øyesyn, hvor da Hr. Professor *Pilo* i Anledning af den store Kongel. Naade, Hans Kongel. Majest. haver ladet see og daglig udøver imod dette Academie, samt den derpaa følgende Dag [31te Marts], som Hans Kongel. Majestets Allerhøyeste og Allerglædeligste Fødsels-Dag, traadde frem, og til een saa ufuldkommen som allerunderdanigste Taksigelse, holdte følgende Tale:

Store Konge!

I Morgen den Dag, bliver det 31 Aar, da Deres Majestæt først glædede disse Nordiske Lande;

Den Dag i Morgen, skal til Deres Majestæts stedsevarende Ihukommelse, blandt os og Efterkommende være dette Academies Fødselsdag, og kand ikke andet end forvisse os om een bestandig og lykkelig Fremgang, da det just er en Dag, som er saa stor, lykkelig, og som saa uendelig glæder alle Deres Majestæts Undersaatter;

Vi ønske! og alle med os, at Deres Kongelige Majestæt endnu, efter tvende Gange 31 Aars Forløb, maatte benaade dette Sit Foster med sin allerdyrebareste Nærværelse, og see det samme udi saa stor Flor og Fuldkommenhed, som vi for nærværende Tiid ere ufuldkomne, værdeligen at frembringe vor allerunderdanigste Taksigelse, for denne Deres Kongelige Majestæts stoere, naadige og høypriiselige Indretning. —

Hans Kongelige Majestæts Allernaadigste Øyesyn, som straaler af idel Kongelig Glands, Naade og Mildhed, saavel som de særdeeles Kongelig indtagende naadefulde Expressioner, med hvilke Allerhøystsamme sig Allernaadigst herover udlod, tilkiendegav den derover bestaaende Fornøyelse; hvorpaa det Allernaadigst behagede Deres Kongelige Majestæt med sin Allerhøyeste Nær-

værelse, at beære Hr. Professor Malet's Collegium, ..., hvorpaa Hans Kongelige Majestæt fuld af Mildhed og Naade, samt særdeeles Bevaagenheds Tilkiendegivelse, saavel imod hannem som forrige, sig med sin Høye Svite til Christiansborg Slot begav.« —

Saa vidt Avis-Referenten. Til Sammenstilling med ham medtage vi Prof. Mallets Yttringer om, at »la bonté avec laquelle le Roi regardoit leurs (Elevernes) differentes occupations, & l'approbation dont il daigna honorer ceux qui se distinguoient, & généralement tous ceux de l'application desquels il vit quelques preuves, sont des gages bien certains de la protection que S.M. accorde aux beaux arts, & des succes qu'on a droit d'attendre pour l'avenir de ce glorieux & utile établissement«. Og endnu bør vi ikke glemme de Lovord, som findes hos en anden Forfatter: »Il ne faut plus . . . . qu'un Monarque qui ait le goût de la gloire & un Mécéne [ɔ: Moltke] digne d'être le confident de ses vues pour faire éclore les arts. Voila . . . les causes qui ont donné naissance à l'Académie de Peinture, Sculpture & Architecture de Copenhague«.

Denne Begivenhed stemte iøvrigt ogsaa den unge — senere saa bekjendte — F. W. Wivet til følgende Rimeri:

»Den høye Skole, hvor man vender unge Hænder
Til det, Italien for rart og konstigt kiender,
Den Høye Naade nød, at Kongen Han besaae,
Hvad stort og got man kand af den Indretning faae.« —

Det var ikke blot Mundsveir, Pilo i sin Tale fremførte med Hensyn til Morgendagen, den 31te Marts; thi paa denne foregik en i Akademiets Historie ligefrem epokegørende Begivenhed.

Moltke har i sine Memoirer Følgende om den hele Sag: »Zu Anfang dieses angeführten Jahres 1754 erweiterten und verbesserten der König zum Besten und Aufnahme der Künste die Stiftung der Mahler-Academie; die Fundation ward davon den 31ten Martii als den Tag jhrer Gebuhrt unterschrieben. Sie verordenten mich zum Presidenten, und lieszen zu deren Sitz das Schlosz Charlottenbourg alhier an dieselbe übertragen.«

Til Minde om denne Nystiftelse blev der endog bestilt en Medaille hos Normanden M. G. Arbien; (den blev dog først

færdig i 1757). Man ser paa Skuemøntens Avers Frederik V's Portræt, og paa Reversen: Alit artes (ɔ: han nærer Kunsterne). Samme Aar fik ogsaa Moltke overrakt en Medaille, som var bekostet af Akademiets Medlemmer.

»Fundationen for det Kongelige Danske Skildre- Bildhugger- og Bygnings-Academie i Kiøbenhavn«, som man nu endelig turde vedkjende sig at benævne Institutionen, blev noget efter sat i Trykken. Det lille Opus i Kvartformat er derved blevet saa meget bekjendt for Offentligheden, at vi her kunne nøies med at gjengive det i Hovedtrækkene:

»Ligesom Vi,« siger Kongen, »til Vore Rigers og Landes »Beste, foruden Sprog og Lærde Videnskaber, have været be»tænkt paa, at bringe nyttige og smukke Kunster udi en større »Floer og Opkomst, og til den Ende, især i Henseende til »Skildre- Bild-Hugger- og Bygnings-Kunster, visse Værelser paa »Vores Slot *Charlottenborg* ladet indrømme; . . . . Saa have Vi »og, til ydermeere at befordre en Os saa behagelig Begyndelse, »Allernaadigst for godt funden herved, at **tage dette** saaledes »allereede *subsisterende* **Academie,** hvorved alle og enhver paa »Vores Allerhøyest egen Bekostning haver at nyde den for»langende Lære og Underviisning med alt hvad dertil for»nødiges, **under Vores Kongelige Protection**.« Derefter fremsættes Programmet. Ledelsen af Akademiet skal være overdraget til en Præses, en Direktør, og 6 indtil 12 Professorer, der maanedsvis paa Omgang have »at stille Modellen og at uddeele Gibs-Figurerne til Eftertegning«; af disse Professorer, der alle nyde Rang med »virkelige Cancellie-Raader«, skal den maanedhavende føre Forsædet i Møder. Under dem staa Informatorerne, hvoraf 2 daglig have at undervise i Frihaandstegning, 2 i Geometri og Perspektiv samt Bygningskunst, og 1 (eller 2) i Anatomi »samt Mythologie, Antiqvitet og derhen hørende Viidenskaber«. Men foruden at Professorerne saaledes forestaa Læreanstalten, ere de ogsaa pligtige til at bedømme deres Arbejde, der ønske at optages til **Medlem** af Akademiet (»Membrum academicum« i den officielle Stil), og kunne tillige med Præses' Samtykke optage Æresmedlemmer (»Membra honoraria«). Akademiet, der har sin egen Sekretær — bl. a. til at føre de nu paabudte »af Præside authoriserede og forseglede Protocoller og Dage-Bøger« — skal hvert Aar kunne tildele Elever 4 Slags Præmier: en i Guld for det bedste Stykke enten

af »Skilderie-Tegning, hvorunder Architectur og Perspectiv og henhører«, eller for Poussering; en større i Sølv for Tegning efter den levende Model i Aktion, og en lignende for arkitektonisk og perspektivisk Tegning; endelig en lille i Sølv for den bedste Frihaandstegning; — Guldmedaillen bliver at tilkjende paa Kongens Fødselsdag, Sølvmedaillerne derimod hvert Kvartal. Til Bedste for »indfødte Danske, Norske og andre Undersaatter«, der have erhvervet Guldmedaille, stilles der aarlig 2400 Rdlr. af Kongens Kasse til Raadighed, for at Saadanne, der maa være enten Skildrere (ɔ: Malere), Billedhuggere, Kobberstikkere eller Arkitekter, afvexlende kunne have Lejlighed til at studere i fulde 6 Aar (à 400 Rdlr.) ved Udlandets mest ansete Kunstakademier, »saaledes at hver tvende Aar, tvende saadanne Membra udreyser og tvende andre hiemkommer«. —

Dette fundatsmæssig vedtagne Program, der ved Bestemmelsen om Medlemmer har givet Akademiet en helt ny Skikkelse — og minder svagt om det Krock'ske Forsøg fra 1701 — er det altsaa, som man har Grund til at troe fremstaaet ved Eigtved's og Pilo's Bestræbelser. Pilo blev dets Haandhæver indenfor Akademiet. Vi have seet, at han, uagtet Eigtved var tilstede som Direktør, Dagen før dets Udstedelse havde faaet det Hverv at komplimentere Kongen, maaske fordi personlige Egenskaber anbefalede ham dertil, men muligvis ogsaa, fordi Eigtved ikke har været tilstrækkeligt ved Kræfter. Denne sidste Formodning er næppe mindre sandsynlig end den, man almindelig har opstillet: at Eigtved ved sit Livs Aften har lidt under Tilsidesættelse og en ydmygende Behandling. Vist er det, at han døde allerede 2 Maaneder efter, den 7de Juni 1754.

Som hans Eftermand i Direktoratet vil man nu naturligt tænke sig enten Pilo, eller en af de ældre Professorer, eller Eigtveds Embedsbroder Thura; men denne Sidstnævnte var ikke, og blev aldrig paa nogen Maade knyttet til Akademiet, og hvorledes Forholdene have stillet sig med de Andre, er der ikke fra hine Dage ydet os nogen Antydning om. En Fremmed blev den Lykkelige; vi have i ovenstaaende Referat fundet ham navngivet som den Sidste blandt Professorerne, og skulle nu nærmere fortælle, hvordan han kom til at optræde her og bane sig Vej.

I Oktober 1749, da den oldenborgske Stammes 300-aarige Regerings Jubilæum blev høitideligholdt med stor Pomp i Kjøbenhavn, lagdes Grundstenen til »Marmorkirken«, og ved samme Leilighed

er formodentlig opstaaet Ønsket om, at Midten af den nye Amalienborg-Plads kunde blive prydet med et eller andet monumentalt Værk. Markus Tuscher gjorde da i 1749 Udkast til et saadant, med Kong Frederik (V's) Rytterstatue som øverste Hoveddel, som det følgende Aar forelagdes Kongen. Han døde imidlertid Aaret efter, og dermed faldt hans kostbare Plan bort, og Oberst Wiedemann, som var indkaldt for at støbe Monumentet, døde her 1754 uden at have udrettet Noget. Imidlertid var den oftere omtalte Kammerherre og Geheimeraad *J. H. E. Bernstorff* vendt tilbage fra sit 6-aarige Ophold som Gesandt i Paris, hvor han »jouissait de tous les agremens« og deriblandt ogsaa de rige Kunstskatte. Om Bernstorff har været i personlig Berøring med Kunstnere, maa vi lade staae hen; men han havde under sig en Legationssekretær, *Joachim Wasserschlebe,* der havde levet i Paris ialfald siden 1733 (da han synes at have været ansat ved en Kunst- eller Bijouterie-Handel); han stod i direkte Forhold til ikke faa franske Kunstnere og var maaskee Den, der gav Stødet til, at J. M. Preisler i 1744 sluttede Kontrakten med Bernstorff om at komme til Danmark; tillige var han meget hjælpsom mod unge nordiske Kunstnere, der studerede i Paris. Til denne Mand skrev Bernstorff, der nu var indtraadt i Geheimekonseilet som Udenrigsminister, den 9. Novbr. 1751 et Brev fra Kjøbenhavn og tilføiede i en Efterskrift: »Je vous prie de demander a Mr. Bouchardon ou a celui des Sculpteurs de Paris et de la France que Vous croirés le plus habile, sous quelles Conditions il entreprendroit de faire et de livrer icy la Statue Equestre du Roi. Elle sera de Bronze et doit estre elevée sur la Place d'Amalienbourg, qui fait un Rond dont le Diametre est d'environ 400 pieds«. — Edme Bouchardon, den store Billedhugger, skal have svaret: Mit Dagværk er nu tilende; men jeg kan anbefale *Saly,* en ung Kunstner, der ikke vil komme ringere fra Arbeidet, end jeg. »Und Saly war sein erklärter Feind«, udbryder vor Hjemmelsmand. — Den 34-aarige *Jacques Joseph François Saly* var født den 20. Juni 1717, havde 8 Aar igjennem uddannet sig ved det franske Kunstakademi i Rom og var nylig (d. 29. Mai 1751) i Paris bleven Medlem af det derværende Akademi, efter at have præsenteret som Receptionsstykke: En ung Faun, der holder et Gedekid. Om Wasserschlebe's Forhandlinger med denne Billedhugger faaer man den bedste Besked i en ny Skrivelse fra Bern-

storff til W., af 29de Febr. 1752, hvor Ministeren, paa Grundlag af Kongens og Grev Molktes Samtykke, overdrager ham at slutte Kontrakt med Saly paa de af Denne opstillede Vilkaar: 30,000 Francs i Reisepenge og 130,000 Francs, fordelte paa 6 Aar, i Honorar for Rytterstatuen, samt fri Bolig (»une Maison ou appartement«), et Atelier og Gips, Værktøi o. desl. frit. »Votre Recommendation«, bemærker Baron Bernstorff sluttelig til W., »me suffit pour me faire croire le Sr. Sally assés habile dans son art pour la Grandeur de l'Entreprise, et dans ce cas il pourra nous estre utile à bien d'autres Choses encore pendant les 7 ans qu'il sera icy«. — Disse lokkende Udsigter stilledes sikkert med et oprigtigt Sind; thi »die Künste fanden in Bernstorff einen Beschützer«, han var stadig i Forbindelse og i bedste Overensstemmelse med Moltke, ja, man har fra mange Sider rettet den Beskyldning mod ham, at: »er hat alle Arten der angenehmen Emsigkeit, alle Künste des Geschmacks und des verfeinerten Lebens, über das Vermögen des Landes, ermuntert«.

Kontrakten gik i Orden, Wasserschlebe forlod Paris i 1752 og indtraadte i Udenrigsministeriet under Bernstorff; Saly, der samme Aar fik Navn af Professor ved Pariser-Akademiet, skulde efter Aftale indtræffe her i Foraaret 1753, men hans Sysler i Frankrig lagde Hindringer i Vejen, saa at han først naaede herop den 6te Oktober. Han fik da Bolig og Atelier (det samme, Thorvaldsen senere havde) paa Charlottenborg.

Der høres i Begyndelsen ikke Noget til Saly, men da det saa omsider skeer, optræder han paa en til hans Rang i det franske Kunstnersamfund svarende solen Maade. Man behøvede ham virkelig ogsaa nu ved Siden af den næsten 70-aarige Le Clerc og de tvende andre Billedhuggere, Petzoldt og Stanley.

Det var den 29de Marts 1754 (altsaa Dagen før den ovenfor skildrede Højtidelighed), at Præses, Grev Moltke, mødte i Akademiet for at »introducere og installere« Saly som dets Professor, og Greven lagde til: »Ligesom nu Akademiet er forsikkret, at Mr. Saly, medens sin Herværelse umager sig for Alt, hvad til dets Flor og Fremvæxt kan geraade, saa forbliver og Enhver især hannem derimod med al *amitié* og Tienstvillighed bestandig forbunden«. — Disse naturlige Ord vise ikke hen til at der fra Moltkes Side var Intriger, rettede mod Eigtved eller Andre.

Den nye Professor indtog sit Sæde og kunde efter Fundatsens Statuter gjøre det uhindret ligeoverfor Spørgsmaalet om Medlems-Værdighed; netop Professorer skulde jo have Retten til at bestemme over Kvalifikationerne til »Medlem«, og denne efter udenlandsk Forbillede i Programmet indførte Klasse af Akademikere var endnu ikke dannet. Saly vidste fuldt vel, hvilke Krav man ude omkring i Verden stillede til denne for et Akademi konstitutive Klasse; han vidste fra Paris, at man for at kunne blive Professor absolut maatte være Medlem forinden. Her i Kjøbenhavn forefandt han nu et Akademi med lutter Professorer, som ikke i noget enkelt *ad hoc* udført Arbejde havde aflagt Vidnesbyrd som Mestre i Kunsten. At han — allerede med Hensyn paa sig selv — kan have benyttet sin mulige Indflydelse paa høieste Steder til at faa dette Forhold forandret, synes os saa rimeligt, at man endog tør datere Bestemmelsen om at udføre Receptionsstykker fra denne Tid*). Det vides at *Saly* af saadanne har afleveret tre under Et: en Cupido, en Hebe og den nævnte Faun med Geden (alle selvfølgelig Afstøbninger), *Petzoldt* (1756) en Statue (Herkules, der kaster sig baglængs paa Baalet), *Preisler* (1759) tre Kobberstik, og *Stanley* (1756) en »Ganymedes med Ørnen«; *Pilo* maa have præsteret et eller to Portræter; fra *Le Clerc* er der næppe, og fra *Eigtved* sikkert ingensinde fremkommet Noget. Disse Arbejder bleve, ligesom alle andre i Tidernes Løb udførte Medlemsstykker, indlemmede i Akademiets Samling som dettes Ejendom, og uden noget materielt Vederlag til Mestrene; disse »forærede« dem til Akademiet.

Men ikke paa dette Omraade alene fik Saly's Mellemkomst indgribende Betydning. Hvad laa vel nærmere ved Haanden, end at Moltke gjerne underholdt sig med denne megetvidende og dygtige Mand om Tilstandene indenfor hans Fædrelands Kunst, om de berømte Akademier i Paris og Rom og særlig det førstes, Moderinstitutionens, Organisation og Vilkaar i det Hele? Wasserschlebe maa forresten ogsaa — ligesom i sin Tid Heinrich Krock og endvidere Le Clerc — have haft endel Kjendskab til denne Sag, og da han var meget afholdt af sin Overordnede, Baron Bernstorff**), og Denne, foruden selv at ynde det Rige,

*) Stanleys tidligere (1752) omtalte Medlemsarbeide maa beroe paa en Misforstaaelse.

**) Det være her bemærket, at Bernstorff aldrig er bleven optaget til Æresmedlem af Akademiet eller paa anden Maade knyttet direkte til det.

Noble og forstandsmæssig Afsluttede i de franske Kulturformer, tillige idelig paavirkede sin Ven Moltke i Retninger, hvor disse maatte tænkes at kunne blive frugtbare for Datidens for alt Fransk saa modtagelige danske Samfund, saa er det begribeligt, at Saly for en Tid kommer til at spille en vis dominerende Rolle i vort lille Kunstsamfund.

Eigtveds akademiske Regulativ og Apparat maa utvivlsomt have forekommet Saly, der kom fra de opskruede Hoftilstande i Frankrig, altfor tarveligt, og det var derfor ganske naturligt, at han førtes til at opstille de »*idées pour la perfection et le progrès de l'Académie*«, som han den 9de April (1754) forelagde den første Akademiforsamling efter Fundatsens Udstedelse. Moltke og Eigtved gave ikke Møde, saa at Saly som Forslagsstiller selv dirigerede og vandt den neppe uventede Tilfredsstillelse, at hans Forslag gik igjennem med — som det synes — ubetinget Enstemmighed. Da disse Statuter, i Modsætning til de Eigtvedske, foreligge bestemt formulerede og saaledes kunne opstilles som det første Reglement for Akademiets indre Orden, og da de ikke tidligere have været trykte uden i Brudstykkeform, gjengive vi dem her fuldstændig og saaledes som de vedtoges i det danske Sprog, skjøndt de af Saly vare -- som Alt, hvad han skrev eller talte — affattede paa Fransk.

1mo.

»At der icke bør være meere end et Sted, hvor Academiet bør forsamles »under det Nauvn af det Kongl. Danske Skildre-Bildhugger og Bygnings Academie; »Saavelsom hvor Academiets Lemmer bør og antages, og hvor Præmierne, med »hvilcke Hans Kongl. Mayst. allernaadigst benaader Academiet, bør uddeeles.

2do.

»Forsamlings-Stedet er eengang for alle opofret til Dyder, og bør derfor »holdes i een besynderlig Høyagtelse, og alt hvad der forefalder, bør skee med »een særdehles Ærbødighed, og med een vis Iskranckeholdelse, saavel ey at »forløbe sig, enten imod Religionen eller den Respect, man er kronede Hofvèder »og fyrstelige Persohner skyldige, som og det Sted, paa hvilcket man sig »befinder.

3tio.

»Det bør icke være tilladt, i Forsamlingen, at tale om anden Ting end »om Konster, og hvis deraf dependerer, alt øvrigt er fremmed; og hører icke »herhid.

4to.

»Academiets Forsamling bør paa følgende Maade tage deres Sæde, Præses, »i hans Fraværelse Directeuren, og i begge deres Fraværelse, den Professor,

»hvis Maaned det er at stille Modellet, og naar disse eller den hafver taget »deres Sæde, bekiendtgiører Secretairen, ved et Klocke-Lyd, at hver tager sit »Sæde, hvortil da Eenhver sig forføyer, og aabnes altsaa Forsamlingen.

5to.

»Hvorpaa den Professor, hvis Maaned det hafver været, gifver Regnskab, »for alt hvis udi samme Maaned er forefalden, og bør derpaa Eenhver at fore- »stille [*proposer*], hvis hand til Academiets Nytte og Beste eragter tienlig, dog »med den Condition, at hvis hand forestiller, bør være ofvereensstemmende »med Hans Kongl. Mayst.s allernaadigste Villie, saavelsom Præsidis Vidende, »og conform med Academiets Fundation.

6to.

»Det er den Professors Sag, som hafver Maaneden, ved Billietter at giøre »Forsamlingens Tilsammenkomst bekiendt.

7timo.

»Forsamlings-Dagen bør at være fastsatt, men naar det endelig skulde »giøres fornøden, at tage een anden, skal vedkommende dog paa samme Maade »tilsammen kaldes.

Man vedtog i denne Anledning, at »den første og sidste Løfverdag i hver »Maaned til Forsamlingerne blef fastsatt«.

8vo.

»Alt, hvad der passerer i Forsamlingen, bør protocolleres, og af Secre- »tairen, førend Forsamlingen reiser sig [*avant la levée du Siége*], oplæses, »hvorpaa Eenhver underskrifver, hvis aftalt og passeret er.

9no.

»Det er fornøden at Exercitierne daglig dags fortsættes, paa det de Læ- »rende icke hafve Leylighed til at komme i Efterladenhed. [*Il est de la »dernière Consequence, que l'ecole du model soit tenu tous les jours de la »semaine, la Distence ne servant qu'à refroidir l'imagination des Elèves*].

10cimo.

»For at vedligeholde een god Orden udi Exercitierne [*dans l'Ecole du »Model*], og at alt, hvad der passerer, kand skee med een Slags Sømmelig- og »Ærbødighed, og blifver saaleedes aarlig vedligeholdet, saa er det nødvendig, »at det skeer paa følgende Maade: At dersom det for det første er mueligt, »bør Modellet stilles Trey Maaneder om Sommeren, og Nie Maaneder om Viin- »teren, det er at sige 3 Maaneder ved Dagen, og 9 Maaneder ved Lampen, da »den Forskiel paa Lysene er meget fordeelagtig for de Teignende, for derved »at kiende Naturens Effect om saa meget bedre.

11cimo.

»Det bør forbiudes de Teignende og Modellerende, at hafve Kaarden paa »udi deres Exercitier, saavel som at indtræde, førend Modellet er stillet.

12cimo.

»Dersom de Lærende [ɔ: Eleverne] forseer sig enten med Hvisken eller imod »Sømmeligheden, og den Ærbødighed de ere deres Superieur skyldig, da bør »de i Proportion af Forseelsen for een vis Tid forviises Academiet.

13cimo.

»Hans Kongl. Mayest, som stedse er aarvaagen, saavel for sine Under»saatters Beste, som Kunsternes Fremgang, lader og herudi see sin allerstørste »Omhue, ved det Allerhøystsamme, paa Academiets allerunderdanigste For»langende, til de Lærende vil lade uddeele Præmier, efter hvilcke at erhverfve, »de skal stræbe, og af Hans Høy-Grevel. Excell. Ober-Hoff-Marechallen, som »Præside, hver 3die Maaned samme [*un d'argent*] annammer; den Professor, »som hafver Maaneden, setter Dagen, naar derefter skal begyndes at teigne »[concourir], og skal altid i det mindste Dagen forhen det bekiendt giøre »[nemlig »*dans l'ecole*«].

14cimo.

»De Teignende og Modellerende skal være tilholden, i Academiet, at lade »deres Teigninger og Figurer forblifve, og icke enten at tage dem hiem med, »eller at benytte sig af nogens Hielp, i hvad Nauvn det end hafve kand; der»som de befindes herimod skyldige, bør de icke meere til Exercitierne [au »Concours] tillades, men efter den Professors jugement, som hafver Maaneden, »for een vis Tiid være gandske udesluttet [*bany de l'Academie*].

15cimo.

»Disse forommeldte Teigninger og Modeller bør underskrifves af den Pro»fessor, som hafver Maaneden, og ofverlefveres [nemlig *tous les soirs*] Secre»tairen i sin Forvaring, som indelucker og forslutter samme udi et dertil ind»rettet Skab, og der siden [*à l'ouverture de l'ecole*] gifver Eenhver sin Teig»ning og Model til Fuldførelse tilbage igien, og saaledes fra Dag til Maaned »vedholder, saa at eenhver Teignende og Modellerende giør Trende Figurer udi »3de Maaneder, da Academiet udi Slutningen af den 3die Maaned sig skal for»samle, og ved fleeste Stemmer [*par scrutin*] tildømmer den Præmien, som »samme hafver fortient, og hannem af Præside, som Hans Høy-Grevel. Exell.es »egen Haand, gifves, der ønsker ham til Lycke, og encouragerer ham til at »fortfare, paa det hand ligeleedes kand erhverfve den største Præmie, som paa »Hans Kongl. Mayst.s allerhøyeste Fødsels-Dag [*tous les ans la veille de la fete* »*de Sa Majesté*], efter Fundationens Indhold, allernaadigst vorder uddeelt.

»NB. For Teigningerne til den store Præmie tages Hans Kongl. Mayst.s, »saavel som Præsidis, Hans Høy-Grevel. Excell.es, allernaadigste og høye Ordre.

16cimo.

»Paa det at aldting kand gaae til efter Retten og Retfærdighed, og saa»ledes, som Hans Kongl. Mayst. allernaadigst er sindet, er det uomgiengelig »[*absolument et indispensablement*] fornøden, at ingen anden end den Professor,

»som hafver Maaneden, seer og corrigerer de Teigninger og Modeller, hvor-»efter Præmierne skal erhverfves, og at hand i føl[ge] og Exempel af andre »Academier, bør at aflegge sin Eed, at handhæfve, hafve nøye Opsigt, og holde »hellig ofver [*maintenir, garder, et observer religieusement*] dette Kongl. Academies Fundation og Reglements, og at vise Ret og Retfærdighed i at dømme »om Præmierne, og det om saa meget meere, paa det et ungt Menneske, ved »uretfærdig Fornærmelse, ey skal tabe Lyst, Fliid og Haab.

17cimo.

»Det er og gandske nødvendig, at Eenhver, som agter at freqventere »Academiet, hafver Een af Academiets Lemmer, som hand kand holde sig til, »hvilcket skeer ved een Billiet [*un billet de protection*], som den Professor, »til hvilcken den Teignende eller Modellerende sig holder, til ham udstæder, »og til den Professor, der hafver Maaneden, overgifves.

18cimo.

»Secretairen skal som een Medlem af Academiet giøre Eed, og naar hand »tillige er een af de til Academiet henhørende Konstnere hafve votum.«

I dette samme Møde, hvis Deltagere vare alle Professorerne tilligemed Sekretær Biehl, blev ogsaa Eden for Akademiets Medlemmer affattet og aflagt af de Tilstedeværende. Formularen kom til at lyde saaledes:

»Jeg lofver og forpligter mig til, troligen at holde ofver og »handhæfve alt, hvis Hans Kongl. Mayst. ved dette Kongl. »Skildre-Bildhugger- og Bygnings-Academies allernaadigste Ind-»retning intentionerer, og den derofver formeerede Fundation og »Anordninger fører i Munde, saaledes, at ingen enten for Vend-»skab eller Fiendskab, Had eller Afvind, Gunst eller Gafver, paa »hvad Maade det end nævnes kand, directe eller indirecte af »mig skal vorde forurettet; Saa sandt hielpe mig Gud og hans »hellige Ord!« —

Naar man sammenholder ovenstaaende Artikler med det Konstitutionsværk, hvorpaa Tanken uvilkaarlig henledes ved Salys Navn, nemlig det kongelige Pariser-Akademis »Statuts et Reglements« af 24. Decbr. 1663, saa vil man finde, at det af samtlige Paragrafer kun er den 1ste, 2den og 3die, der paaviselig ere hentede fra denne Samling, og det endda for 2 og 3's Vedkommende i meget forkortet Skikkelse. Resten har vel hovedsagelig været Dele af de alt i tidligere Møder vedtagne Bestemmelser. De 24 i hans Hjemsted omhyggelig udarbeidede Sta-

tutter, indsaae Saly, passede ikke til vore smaa Forhold, og han har derfor ladet sig nøie med at optage, hvad der alt var opnaaet ved Eigtveds og Pilos Bestræbelser og som havde fundet sit Udtryk i Fundatsen af 31. Marts 1754. Den 1ste Juli blev den ny Fundats første Gang kommuniceret og omdelt til Professorerne. Den er aftrykt i Bilag til Akademiets Historie. (Bilag I viser den i sin Helhed).

Imidlertid havde Saly givet sig i Lag med Modellerne til sin kunstneriske Hovedopgave her i Landet: Frederik V's Rytterstatue. Det var oprindelig Meningen, at denne skulde udføres for kongelig Regning; men da Kongen, foruden sin øvrige Bevaagenhed, i 1752 havde skjænket det Ostindiske eller Dansk-Asiatiske Handelskompagni et fuldtekviperet Orlogsskib til en Værdi af en Tønde Guld, og da Kompagniet senere havde bragt sine Affærer i Vejret, fik dets Præses, Grev Moltke, paa en Generalforsamling i April 1754 sat igjennem, at det skulde overtage Æren at bekoste Monumentet udført.

I den næstfølgende Juni Maaned hensov Eigtved (see S. 47), og Direktør-Posten ved Akademiet var saaledes bleven ledig. Dette foranledigede Afholdelsen af et Møde Mandag den 1ste Juli, i hvilket Grev Moltke for første Gang præsiderede og aflagde Eden, og iøvrigt samtlige Professorer vare tilstede. Her optog man de første Æresmedlemmer (Kammerherre *v. Stöcken*, Justitsraad *Wasserschlebe*, Universitets-Professor *Møllmann* og den senere tilbagetraadte Grev *O. Thott*), uddelte — ved Anvisning paa den kgl. Particulièrekasse — det første Reisestipendium til Maleren *Anton (Antoine) Müller* og tilkjendte *Lorenz Pasch* den første Sølvmedaille. Ved Konference mellem Prof. Møllmann og Sekretæren skulde det afgjøres, hvorledes Æresmedlemmernes Diplomer skulde affattes og udstyres, endvidere om der for Direktøren og Professorerne skulde udfærdiges Diplom eller ordentlig Embeds-Bestalling, om hvorledes man havde at forholde sig med Sekretærens Bestalling, og fremdeles hvilke Instruxer der ansaaes tjenlige for Direktøren, Professorerne, Sekretæren og de øvrige Funktionærer. Til Professorerne overdroges det at tage Bestemmelse om Medaillerne (deres Stempler o. s. v.). Derimod blev Forsamlingen selv strax enig om, at dette Akademis Protokoller skulde tænkes begyndte fra Kongens Fødselsdag, den 31te Marts, og at deri skulde indføres Alt, hvad der siden den Dag var forhandlet, »undtagen hvis som

concernerer afg. Obreste Eigtved«; desuden vedtoges det, at de Akademiet vedrørende Forretninger, der hidtil — paa Grund af Akademiets ufuldstændige Indretning — havde været expederede fra Eigtveds Kontor (paa Christiansborg), nu skulde henlægges under det nyoprettede Sekretariat; og endelig deciderede Grev Moltke, at »de forhen tryckte og casserede Statuter« skulde opbrændes.*)

Som naturligt var, kom ogsaa Spørgsmaalet om en ny Direktør paa Tale i Forsamlingen, men der forlyder intet Andet derom, end de faa tørre Ord: »derofver indhentes Hans Kongl Mayst.s allernaadigste Villie«. Læseren kjender dog allerede Udfaldet; i Mødet den 25de Juli installerede Moltke den af Kongen udnævnte Prof. *Saly* som Direktør og indførte de nye Æresmedlemmer.

I et Par senere Møder vedtog man nogle af Prof. Preisler udarbejdede »Love« for Undervisningsgangen og Ordenen i Skolerne, man bestemte Mandagen til ordinær Mødedag, og Sekretær Biehl meddelte, at Kongen havde fastsat hans Aarsgage til 300 Rdlr. Sekretæren blev saaledes — foruden Informatorerne og de lavere Funktionærer — den eneste Lønnede i Akademiet; thi Professorerne, der jo alle hidtil vare indkaldte Udlændinge, fik ingen Bestalling og heller intet Vederlag som saadanne, men kontraheret Gage som Hof-Kunstnere.

Kong Frederik, der efter den samtidige Ludvig XV af Frankrigs Exempel havde erklæret sig for sit Akademis Protektor, gjorde dette den Ære at besøge det mod Slutningen af Aaret.

Man ventede dengang atter en fransk Kunstner — eller rettere to — hertil, og ved den Lejlighed fik det Langebekske Historie-Selskab Befaling til at rømme alle sine tre Værelser paa 2den Sal. Saly havde, som bekjendt, boet og havt Atelier i Stue-Etagen lige siden sin Ankomst i 1753, Pilo havde allerede i flere Aar havt Bolig i samme Etage, men Atelier paa første Sal, et Par af de andre Professorer vare rimeligvis ogsaa i Besiddelse idetmindste af Bolig, og nu blev hine Værelser i øverste Stokværk satte i Stand til at modtage Brødrene *Nicolas* og *Louis Jardin,* to unge Arkitekter, der, hovedsagelig for den Førstnævntes Skyld, vare indkaldte hertil ved Geheimeraad Bernstorffs

*) Dette tyder paa, at man ligesom har villet grundig udslette Mindet om, hvad Eigtved og Pilo havde udrettet ved Akademiet.

Mellemkomst, men maaskee efter Anbefaling af Saly, der havde været Nicolas Jardins Studiefælle ved det franske Akademi i Rom. Det var som Professor i Bygningskunst, man foreløbig nærmest havde Brug for denne talentfulde Kunstner, ligesom der for hans yngre Broder oprettedes et Professorat i Perspektiv. Medlemmer af Akademiet bleve disse Lærere formentlig med det samme, de forestilledes det af Præses i Januar 1755. Louis »forærede« 3 Aar efter »et med Pennen tegnet Perspektiv-Stykke«, Nicolas atter 7 Aar senere nogle kobberstukne Blade over »Marmorkirken«, hvilke Arbejder maa betragtes som Brødrenes Duelighedsprøver (Medlemsarbeider).

Den 3die Februar 1755 blev der af Saly forelagt Akademiforsamlingen et af ham med Hensyn til det foranstaaende Reglements § 15 udarbejdet Udkast til »Anordninger for Concoursen til den store Præmie«. Det bestod af 12 Paragrafer, som Professorerne skulde forsyne med eventuelle Bemærkninger, men visse Kjendsgjerninger lade slutte, at det er bleven tiltraadt i alt Væsenligt, maaskee endog med det samme. Bestemmelserne lød i fri Gjengivelse saaledes:

Der skal een Gang om Aaret udsættes tre store og lige gode Guldmedailler: en for Skildrere (Malere) og en for Billedhuggere, der hver i sit Fag have at udarbeide en historisk Komposition, hvortil Æmnet tages af Bibelen*), samt en for Arkitekter med den Opgave at levere Grundrids, Façade og Gjennemsnit (af en Bygning eller lignende). Til Konkursen have baade Kongens Undersaatter (Danske, Norske o. s. v.) og Udlændinge Adgang, de Sidste af Hensyn til den Nytte, de som mere erfarne Kunstdyrkere mulig kunne stifte i Kappestrid; »man er blefven den Nødvendighed vaer ved alle Academier, saavel i Italien som Franckerig«. — Reglerne for Konkursen ere følgende. Først skal der udføres Skizzer til Kompositionerne, hvis Æmner

*) Til Forsvar for, at Malerne ere bundne ene til Historiemaleriet, siges i § 3, at det ikke feiler, at der jo blandt »de historiske Kunstnere« kan uddanne sig »Portraits-Skildrere, samt Skildrere af Landskaber, Søe-Stycker, Creaturer, Blomster, gamle Rudera, miniature og Emaillering med viidere; Historien tiener til alle disse slags Ting«. Hvad særlig Bibelens Anvendelighed angaaer, siges det, at dens Emner ere »de meest fordeelagtige, for deraf at giøre en stor Kunstner; Beviisz paa dette hafve vi i Raphael, Titien, Poussin, Michelange, og alle de store Folck, som hafver arbeidet i denne slags Historie«.

skulle — om fornødent ved Afstemning — vælges og opgives af det samlede Akademi tidlig den ene og samme Dag, som Udførelsen finder Sted. Skildrernes og Billedhuggernes Skizzer skulle være omtrent 1$^{1}/_{2}$ Fod høje, medens Maalet for Arkitekternes bestemmes særligt hvert Aar. Udførelsen gaaer for sig under den maanedhavende Professors Tilsyn, og det tillades ikke Deltagerne at gaae ud eller have med Nogen at gjøre, saa længe Arbejdet staaer paa. Naar det er færdigt, paategnes og gjemmes det af Professoren. Derefter foretager Akademiet ved Afstemning Bedømmelsen af disse »Schitzer«, og Forfatterne til de bedste af dem faae da Lov til at konkurrere til Guldmedaillen, idet de efter Skizzerne, og uden at forandre det Mindste paa dem, udføre Maleriet, Basrelieffet (begge Dele i 3—4 Fods Størrelse) og de arkitektoniske Normaltegninger. Dette Arbejde, hvorved der hverken maa gjøres Brug af Kobberstik, fremmede Tegninger eller Gipsfigurer, men vel af selvgjorte Tegninger efter Akademiets eller en andensteds opstillet mandlig levende Model, saavelsom af selvgjorte Studier efter en kvindelig levende Model udenfor Akademiet, bliver at foretages i »Loger«, som indrettes i Skolelokalerne; og hver Morgen, saa længe det varer, lukkes de Konkurrerende ind hver i sin Loge og forlade denne senere igjen uden at medtage deres Arbeide eller at have konfereret med Nogen, men overladende den til Aflukning af Opsynsmanden. Forseelse imod Forskrifterne medfører Bortvisning fra Konkursen. — Samtlige Konkursarbejder skulle være færdige, og afgivne uden Navnetilføjelse af de Konkurrerende, saa betimelig, at Akademiet Dagen før Kongens Fødselsdag kan afgjøre, hvilke af dem der Dagen efter, den 31te Marts, »udi den store Sahl, som til den Ende hele Dagen skal staae aaben, til offentlig Eftersiun kan vorde udsadt«. »Denne offentlige Udsettelse«, motiveredes der, »er meget fordeelagtig, saavel for at Eleverne skal kappes med hver andre, som og for at gifve Publico Indsigt, ved at opmuntre Ungdommen at løbe samme Bahne«. — Naar da Udstillingen har fundet Sted, sammentræder Akademiet den 1ste April, for ved Stemmegivning at afgjøre, hvem der har fortjent Guldmedaille; og de, der gaae af med Seiren, ville senere modtage Medaillen af Præses' egen Haand, og have erhvervet sig Ret til

at »udsøge sig den beste Plads« i Modelskolen og Arkitekturskolen.

Denne Udstilling danner Begyndelsen til de aarlige Udstillinger af Konkurrencearbeider m. m. og blev Indledningen til de senere Saloner og Nutidens aarlige Kunstudstillinger.

Med Moltkes Samtykke kom Akademiet allerede den 6te Februar, tre Dage efter det her omtalte Møde, sammen for at vælge Opgaver og lade den første Konkurs tage sin Begyndelse. Den 26de Marts besluttede man, at alle de otte da færdige Arbeider skulde »exponeres«; og efter den saaledes stedfundne Udstilling foretog man Bedømmelsen med det Resultat, at den store Guldmedaille tilkjendtes *Peder Als* for Maleri og *J. L. W. Rentz* for Billedhuggerarbejde. Arbejderne skulle, ligesom de følgende Aars, blive nævnte under Udstillingerne; Tegningen til den Guldmedaille, som komponeredes af Saly, blev, efter at være approberet af Kongen, i Marts s. A. afleveret til *M. G. Arbien*, som derpaa gav sig i Lag med Stemplerne.

Mindes man nu, at Kunstskolen paa Christiansborg et Par Aar tidligere (1752) kun havde havt 100 Elever, saa see vi, at Akademiets Anseelse og Fremgang tog til efter Reformen; thi de betydelige Udvidelser og de til det knyttede Fordele af forskjellig Art bevirkede, at der i eller ved Aaret 1756 taltes paa Charlottenborg: over 100 Elever i Frihaandstegningsskolen, ca. 30 i Gipsskolen, 24—30 i Modelskolen, og desuden i Arkitekturskolens 2 Afdelinger (under G. D. Anthon) »et snart større snart mindre Antal Personer af allehaande Professioner«. Altsaa i det Hele vel henimod 200 Elever, der jo alle ifølge Fundatsen nød aldeles fri Undervisning og mulig ikke engang behøvede at betale Sekretæren den fastsatte 1 Mark pr. Kvartal for Fornyelsen af »Protektions-Billetten«. De 24—30 i øverste Skole havde hele to, i 1754 fast ansatte Modeller at øve sig efter: *Josef Brenner* og *Peder Iversen Sandberg*, der som ansatte ved en kongelig Anstalt bar Liberi, om end kun »Vores ringeste Livrée«, som Fundatsens Ord lyder.

Imidlertid havde *Saly*, gjennemtrængt — som han selv siger af »amour et zèle pour l'Academie«, grundet over, hvorledes denne Institution, som han styrede, kunde omskabes i endnu rigere Former — naturligvis med det franske Akademi for Øje. Han fremkom da i Marts 1757 med et Udkast til endel nye Statuter. Denne Gang skulde han dog ikke saa hurtig vinde

Seir; Medlemmerne nærede mange afvigende Anskuelser og lod dem, væsenlig skriftligt, komme til Orde, saa at Saly atter og atter maatte omredigere sin Text; men til Gjengjæld kunde han paaberaabe sig Kongens Bestræbelser for at »repandre Ses graces pour son accroissement et sa perfection« (nemlig Academiets), Grev Moltkes »ardeur de saisir les occasions de faire du bien à un corps dont il est l'appui«, og tilmed »les invitations de plusieurs entre Vous« (Professorerne). Endelig, efter at ogsaa Moltke havde gjort sine Ændringer, fik Saly i Mødet den 6te Marts 1758 *) sine »Statuter og Reglementer« vedtagne enstemmig, hvad der gav Præses Anledning til at gratulere ham og ytre — for at bruge Sekretær Biehls Ord —, at »Academiet har ingen Tiid kundet udvælge nogen beqvemmere end denne, til at forfatte de nye Statuter«, en »Anordning«, der har vundet hans »største Biefald« og utvivlsomt vil »uendelig contribuere til dette Academies Fordeel, Tilvæxt og Ære, og intet eftergifve de berømmeligste Academier i Europa, lycksalig Øyemercke! som Vi alle sigter til«.

Approbationen fra Hans Majestæts Side ansøgte man derpaa om i en Supplik, men havde allerede den 30 Januar faaet Moltkes Tilladelse til at iværksætte en af de nye Bestemmelser, og kunde saaledes for første Gang lade Kobberstikkere konkurrere til den store Guldmedaille sammen med Eleverne i de andre Kunstfag. Til Arbejdet indrettede man Loger oppe paa Galleriet i Figursalen (den forrige Riddersal).

Med selve Overhofmarchallen til Fortaler opnaaedes Kongens Underskrift paa de nye Privilegier den 31te Marts, altsaa lige 4 Aar efter Fundatsens Udstedelse. De udkom samtidig trykte paa Dansk og Fransk, og i Forordet siger Kong Frederik d. Femte, at han ved denne Lejlighed vil confirmere Fundatsen og tillige »extendere samme med de Tillæg, som Vi Allernaadigst have fundet fornødne til større Nytte og hastigere Opkomst for Kunstnerne«. Det vil være af særlig Interesse at lære denne omfattende, af 17 Artikler bestaaende Reformakt nøjere at kjende, og vi sammenarbeide derfor her de ofte spredte Enkeltheder til et mere anskueligt Hele. (Se Bilag II).

---

*) Fra dette Møde ere de ovenstaaende franske Citater tagne.

Akademiet — siges der — skal bestaae af en af Kongen udnævnt [ulønnet] Præses, en [ulønnet] Direktør, en [ulønnet] Rektor (eventuelt to Rektorer) med det Hverv at repræsentere Direktøren i Dennes Fraværelse, sex (eventuelt tolv) Professorer for Modelskolen, en Professor i Arkitektur (eventuelt to), en i Perspektiv, en i Geometri og en i Anatomi (kun de to Sidste egentlig lønnede), to (event. fire) ulønnede Akademi-Raader, og en med 300 Rd. aarlig lønnet Sekretær, hvilke Alle — undtagen Præses — have Navn af »Officiales« og Rang i Staten med »virkelige Cancellie-Raader«; fremdeles to lønnede Informatorer for Elementar- og Frihaandstegningsskolerne, og en for Architekturskolen; endelig et uindskrænket Antal indenlandske og udenlandske Medlemmer (»Membra Academica«) samt indtil otte Æresmedlemmer.

Direktøren vælges af Akademiet paa tre Aar og kan blive gjenvalgt, men hvis dette sidste ikke skeer, træder han tilbage med Titel af »Olde-Direktør«; herved udelukkes dog ikke, at han kan vælges paany. Han udtages enten af Rektorernes eller af Professorernes Klasse, med Forbigaaelse af dem i Anatomi og i Geometri; og blandt den saaledes bestemte øverste Lærerklasse (Kunst-Professorerne) vælges ogsaa Rektorerne (der, naar de have tjent eller været fraværende i 10 Aar, eller ere blevne svagelige, gaae over til at blive »Olde-Rektorer«), medens Professorerne (der kunne blive »Olde-Professorer« uden Løn) udtages blandt de akademiske Medlemmer, navnlig blandt Historiemalerne og Billedhuggerne, men efter Omstændighedernes Bydende ogsaa »af Portraits- og Bataille-Skildrernes Classe, samt af Kaaberstikkerne *en taille douce* efter den historiske Maade, »naar der et stort Pund hos dennem maatte findes nedlagt«. Til Akademi-Raader udvælges dygtige Medlemmer, der ikke egne sig til eller ikke opnaae at blive Professorer. Professorerne i Anatomi og i Geometri derimod søges blandt Kirurger og Landmaalere. Professoren i Perspektiv skal udvælges blandt de Academiske Medlemmer af Bygningskunsten, »for at giøre Fordeelerne ved Bygnings-Kunsten saavidt muelig er, lige saa store som ved de andre Kunster«. Samtlige Valg, ligesom Optagelse af Medlemmer, foregaae ved Afstemning.

Direktøren, Olde-Direktøren, Rektorer og Olde-Rektorer

skulle hver Lørdag i Kvartalet skiftevis være tilstede i Skolerne »for tillige med de Professorer, der have Maaneden, at rette Lærlingerne«. Disse skiftevis maanedhavende Kunst-Professorer skulle *a*) for Modelskolens Vedkommende to Gange om Ugen stille den levende Model, tegne eller modellere efter denne en »Academie«, for dels herved og dels ved personlig Undervisning hver Dag Kl. 5—7 Aften at fremme eller korrigere Elevernes Arbejder af samme Art, og endelig ved Maanedens Udløb at lade et med egen Haand udført Stykke i lignende Retning blive tilbage i Skolerne; *b*) for Arkitekturens Vedkommende hver Mandag, i de Timer da Modellen er stillet, at give Undervisning og korrigere deres Elevers Arbejder, — foruden at Professoren i Perspektiv en Time hver Lørdag, førend Modellen stilles, underviser i sin Videnskab og aarlig gjennemgaaer den i dens Helhed. Professoren i Anatomi skal om Sommeren læse over Osteologi (en Time, og førend Modellen stilles), om Vinteren over Myologi (til passende Tider); og Professoren i Geometri skal en Time hver Onsdag, førend Modellen stilles, indøve Geometrien og hvad der ellers behøves af Mathematik. — Informatorerne, der hver i sit Fag ere underordnede Professorerne, skulle i de lavere Skoler meddele Undervisningen daglig i de Timer, da Modellen er stillet i den høieste.

Hver første og sidste Mandag i Maaneden samles Akademiet »for at raadslaae over dets Affaires, og overlægge hvis [hvad] der angaaer Kunsterne, samt at meddeele hverandre deres Tanker og Indsigt, alle andre Materier skulle ikke have Sted«. — Hvert Fjerdingaar holdes der en Generalforsamling, hvor Sekretæren skal »oplæse alle Overlæggelser«, som have fundet Sted i det forløbne Kvartal; og paa den første Generalforsamling om Aaret skal han desuden forelæse Akademiets Fundats og Reglementer.

De indenlandske Medlemmer, hvilke i Forsamlingerne ikke have Stemmeret uden ved Tilkjendelse af Guldmedaille til Eleverne — nyde Ret til at kalde sig »Kongel. Skildere, Bildhuggere, Bygmestere, eller Kaaberstikkere«, og skulle, hvad Skildrerne angaae, for Fremtiden ikke være indskrænkede til at tilhøre Historiemaleriet alene, men kunne rekruteres fra »Skildere i alle Slags, som for Exempel, Portraits, Feld-Slags, Dyrs, Landskabs, Søe, Blomsters, Frugt, Byg-

nings, Miniature og Emaille-Skildere«; og foruden Kobberstikkere kunne optages Medaillører og Stenskærere. — For Optagelse gjælde følgende Bestemmelser: Gjennem en af sine Kunstfæller blandt Officiales skal den Ansøgende bede om at maatte forelægge Akademiet Noget af sit Arbeide; indrømmer man ham dette, da skal han fremstille sig i en følgende Forsamling dermed. Anseer man ham her for ikke duelig nok, maa han udføre noget Nyt; hvis derimod en Majoritet er for ham, da bifaldes (»agréeres«) han og faar samtidig opgivet et Æmne til at gjøre en Skizze over; antages dette Udkast ikke, maae han gjøre det om, men vinder det Anerkjendelse, da skrider han til at udføre sit Receptions-Stykke derefter, i stor Maalestok og inden et fastsat Tidsrum, under hvis Forløb nogle af Officiales jævnlig skulle besøge ham for at »see ham arbeyde« og overbevise sig om, at det helt er hans eget Værk. Naar Stykket saa er færdigt, sættes det under Afstemning, og hvis denne falder ud til Fordel for Kunstneren, afgiver han den lovbefalede Ed og tager Sæde, »og hans Antagelses-Stykke bliver i Academiet«. — Ogsaa for at kunne optages til udenlandsk Medlem maae man indsende et eller flere Arbeider; og særdeles fortjente og dygtige Udlændinge, der som Kunstnere opholde sig i de danske Rigsdele, kunne blive Medlemmer og derpaa indtræde i Akademiets Embeder og nyde de hertil knyttede Fordele*).

Hvad Eleverne angaae, da skulle de ogsaa for Fremtiden være forsynede med en »Protections-Billet«, og Oprykningen fra Skole til Skole (a) Elementar-, Frihaands-, Gips-, Modelskolen; b) 1ste og 2den Arkitekturskole) sker efter Konkurs hvert Fjerdingaar. I Modelskolen kan der til samme Tid tilkjendes en stor og en lille Sølvmedaille for Tegning og to lignende for Modellering efter den levende Model, saaledes som den er bleven stillet af Professoren een Gang i hver af de forløbne tre Maaneder, samt i 2den Arkitekturskole to lignende for Bygningstegninger efter opgivet Æmne. De Elever af Modelskolen, der ingen Medaille

*) Dette udvides ved kgl. Approbation efter Akademiets Forestilling af 12 Februar 1779 til, at de »i Fremtiden maae votere i alle de Tilfælde, som directe betræffe Konster«.

have vundet, skulle konkurrere indbyrdes om de bedste Pladser i denne Skole, idet nemlig den fungerende Professor i Januar Maaned stiller Modellen særlig i denne Anledning, og de tegnede eller modellerede »Academier« bedømmes den sidste Dag i Maaneden. Akademiets ældste Elever er der forundt Lejlighed til at vinde Guldmedailler: en stor og en lille for hvert af de fire Kunstfag (Maler-, Billedhugger-, Bygnings- og Kobberstikkerkunst). Om disse Medailler (»de store Præmier«) konkurreres der kun een Gang om Aaret, og Udlændinge have Ret til at deltage i Konkursen. Det samlede Akademi bestemmer efter Direktørens Forslag Æmnet for hvert Kunstfag, idet man for Malerne, Billedhuggerne og Kobberstikkerne vælger et fælles Æmne fra Bibelen; og derpaa skulle Deltagerne i Konkursen den 1ste Februar møde i Akademiet for at »comparere, og udi det øvede Talent at componere, skildre, modelère eller teigne een Udkast efter det Sujet, som Academiet forsamlet dennem foregiver«. Disse Skizzer, under hvis Udførelse ingen Udgangstilladelse, Hjælp eller lignende tilstedes, blive at paategne af den maanedhavende Professor, og de unge Kunstnere, hvis Tegninger vinde Bifald, faae derefter — som forhen — hver sin »Loge« i Akademiet til at udføre det egentlige Konkursarbejde. Skildrernes, Billedhuggernes og Arkitekternes Stykker skulle være fuldførte inden den 30te Marts, for at der da kan tages Bestemmelse om, hvilke af dem — for at bruge Majestætens Ord — »Dagen næst efter, d. 31 som er Vores Høye Fødsels Dag, paa Academiets store Sahl, til offentlig Beskuelse kunde udsettes«; og i den første Plenarforsamling efter Udstillingen tilkjendes ved Afstemning Præmier, hvorefter de prisbelønnede Stykker blive i Akademiet som dettes Ejendom. Kobberstikkerne skulle have sex Maaneder til at stikke deres Plade; denne, tilligemed Tegningen, skal da senest den 1ste August være afleveret til Sekretæren, som forvarer begge Dele indtil den 30te Marts næste Aar, paa hvilken Dag det bestemmes, om Arbejderne ere værdige til »offentligen at kunde udsættes« Dagen efter, ligesom de øvrige Kunstneres. — Af de unge Skildrere, Billedhuggere, Arkitekter og Kobberstikkere, der saaledes have erhvervet den store Guldmedaille, skal der fremdeles, forsaavidt de »ere af Vores indfødde Danske, Norske og

andre Undersaatter«, efter Indstilling fra Akademiet til Kongen stadig kunne gives (ikke længere sex, men kun) fire, saa vidt muligt vexelvis efter Fag, Lejlighed til under Navn af »Kongelige Pensionairer« at foretage en 6aarig Rejse for at uddanne sig ved de mest ansete Kunstakademier i Udlandet; Midlerne hertil haves i det af den kongelige Particulairekasse tilsikrede aarlige Fond paa ca. 2400 Rdl., og Pensionærerne, der ved Udreisen maa forpligte sig til ikke uden allerhøieste Tilladelse at træde i »nogen anden Herres Tjeneste«, men derimod at vende tilbage til »Vore Riger og Lande«, skulle hvert Aar hjemsende noget Arbeide, og ligeledes efter Hjemkomsten forevise Akademiet Arbeider, hvorefter det kan afgjøres, om de fortjene at agreeres eller endog strax at optages til Medlem.

Udøvere af de fire nævnte Kunstfag i Kjøbenhavn skulle — forsaavidt deres Praxis ikke er begyndt før denne Fundats' Udstedelse — herefter enten være Medlemmer af Akademiet eller af et Laug; og de af Akademiets Elever, der have vundet Guldmedaillen [»Artisterne«], skulle uden Hinder kunne nedsætte sig hvorsomhelst i Kongens Lande som »privilegerede Frie-Mestere«, kun at de løse Borgerbrev. Endelig har Akademiet Ret til ved sine Vidnesbyrd at begunstige Gipsformere og Andre, som handle med Skulptursager, Malerier og Kobberstik.

Hvad der, ved ikke at benyttes til Udenlandsrejser for Eleverne, hvert Aar spares i de 2400 Rdl *), skal anvendes dels til Gratialer, saaledes at Modelskolens Professorer hver for sin Maaned faae 25 Rdl. (alle sex altsaa Aaret rundt tilsammen 300 Rdl.), Professorerne i Arkitektur og i Perspektiv hver 50 Rdl. aarlig (er der to i Arkitektur, faae hver af disse 25 Rdl.), og dels til virkelige Embedslønninger, nemlig 200 Rdl. til Professoren i Anatomi, og 200 til Professoren i Geometri. — Udenfor dette Fond vil Kongen stadig af sine Midler udrede Salærerne til Informatorerne og Gager til Sekretæren, Forvalteren, Modellerne og Opvarterne; og ligesom Hans Majestæt fremdeles lader Charlottenborg delvis være stillet til Raadighed for Akademiet uden Vederlag,

*) Da hver Pensionær uforandret oppebar 400 Rdl. om Aaret, sparedes der følgelig normalt 800 Rdl.

saaledes vil han ogsaa vedblivende afholde Omkostningerne ved Forsyningen med Brænde, Lys og alle øvrige Nødvendighedsartikler for Institutionen.

»Fremdeles«, hedder det til Slutning, »ville Vi og i Særdeeleshed bære ald Høy-Kongelig Omhue, for alt hvad der kand tiene til dette Academies bestandige Vedligeholdelse og Opkomst, og til saadan Ende, paa derom giørende allerunderdanigste Forestilling, forøge, forbedre, ja efter Befindende og Tidernes Omstændigheder forandre, hvis til dette Academiets Forbedring og ydermere Fuldkommenhed maatte kunde tienligt eragtes.« — —

Kong Frederik havde i fire Aar ikke besøgt Akademiet, men dette ihukom, som bekjendt, siden 1755 hans Fødselsdag ved paa denne (31te Marts) at udstille Konkursarbeiderne for Guldmedaillen offentlig*). Ogsaa nu, i 1758, fandt der Udstilling Sted. Kongen vilde denne Gang besee den og modtage Akademiets Tak for den udvidede Fundats. Han kom Dagen efter, Lørdag den 1ste April, ledsaget af Grev Moltke og andre høie Herrer. Efter at have gaaet gjennem Skolerne og udtalt sin Fornøielse over »Kunsternes Fremgang«, blev han ved sin Indtrædelse i Forsamlingssalen »harangueret« af Direktør Saly med en elegant fransk Tale, hvori det bl. A. hed: »La France doit à François I l'avantage d'avoir attiré et cultivé les Beaux Arts. Le Nord, Sire! devra ce bonheur à Votre Majesté. — L'accueil favorable, Sire, que Vous faites aux Artistes, les distinctions et les avantages que Vous leur accordés, l'attention que Vous donnés à leurs productions, l'émulation que la présence de Votre Majesté excite dans l'Academie, et la façon dont Vous daignés encourager jusqu'au moindre des élèves dans toutes ces écoles, sont autant de moyens puissans d'assûrer la durée de cette Academie, et le progrès des Beaux Arts dans Vos Etats«. — Hans Majestæt skal til Svar have ytret: »Jeg seer med Fornøyelse mit Academies Fremgang, og kand Samme aldtid giøre sig en sicker Reigning paa min Beskiermelse« — hvorpaa han gik tilbage igjennem Skolerne og sluttelig besaae Konkursstykkerne i Antiksalen.

---

*) Akademiets første »Aarsfest« fandt Sted den 1ste April 1757, ved hvilken Leilighed Moltke fik overrakt en Medaille af Guld.

Charlottenborg blev i de følgende Aar atter besøgt, dels af Kongen (1759*), 60 og 64) og dels af Kronprinds Christian og Arveprinds Frederik (1761 og 64); de første tre Aar gjaldt Besøget Udstillingen, medens det 1764 var Salys Model til Rytterstatuen, man besaae. Valget af Dagen var noget forskjelligt. Foruden hvad Figursalen bød af Seeværdigheder, kunde man nu i Forsamlingssalen see Begyndelsen til Akademiets Samling af Receptionsstykker; de tidligere nævnte efterfulgtes af Arbeider, udførte af Medailløren *M. G. Arbien* (der ved Valg i Februar 1757 blev det første egentlig akademiske Medlem), Billedhuggeren *Johannes Wiedewelt*, der optoges til Medlem — paa en siddende Hercules — samme Dag (den 30. Marts 1759) som Bataillemaleren *Mandelberg*, Portrætmaleren *Tocqué* (alt valgt 1758), *Nattier* og *Peder Als*, o. s. fr. — Als' Stykker fremstillede Portræter af Professorerne Preisler og N. H. Jardin, i Henhold til den i en Generalforsamling i Marts 1763 vedtagne Regel, at »en agreeret Portrait-Skildrers Receptions-Stykke alletider skal være 2 af Officialium Portraiter«**). — Endnu en Samling var der lagt Grund til i Akademiet. Tillægs-Fundatsens § 3 indeholdt nemlig den Bestemmelse, »at Academiet herefter skal være forsynet med de nødvendigste og beste Bøger, til hver Kunsts Studeringer, nogle til Skildrer- og Bildhuggerie, til Bygnings-Kunsten, til Perspectiven, til Anatomien og Geometrien, og nogle til den Bibelske og Verdslige Historie«. Herved blev Bibliotheket oprettet; det første Bogkjøb blev gjort i Mai 1758, andre fulgte i 1759, 1760 o. s. v., og saaledes kunde nu Professorerne og Informatorerne faae litterære Hjælpemidler til Bedste for deres Forelæsninger og Undervisning tillaans, medens Eleverne kun havde Adgang til at benytte dem paa Stedet.

Paa Lærelystne var der i Frederik V's øvrige Levetid efter Akademiets Stiftelse aldrig Mangel; endel maatte jævnlig afvises, da man havde at kæmpe med praktiske Vanskeligheder; men

---

*) Den 3die April 1759 foretog Moltke den første virkelige Præmieuddeling i Forsamlingssalen. Før vare Medaillerne nemlig ikke færdige, og Præmietagerne havde indtil da maattet nøies med at see deres Navne opslaaede i Skolerne.

**) Den 10de Novbr. 1758 tillod Moltke, at alle Akademiets »Officialium Portraiter maae vorde opslaaet i Akademiets Bibliothèque« — altsaa fik disse neppe Plads i Forsamlingssalen.

en Gang imellem opnaaede man dog mindre Udvidelser, saaledes f. Ex. i 1764, da der efter en Forøgelse af Bordenes Antal i November viste sig at sidde: 130 Elever i Elementar-Skolen, 28 i Frihaandstegnings-Skolen, 30 i de to Arkitektur-Skoler, 8 i Gipsskolen og 20 i Modelskolen, i det Hele 216 — et Tal, der repræsenterer en forholdsvis ringe Tilvæxt i Sammenligning med den tidligere angivne Status i 1756, men overrasker ved at vise temmelig afvigende Forhold i de øverste Figurskoler mod dengang, ventelig som Følge af skærpede Fordringer til Overgang fra de lavere. — Det manglede iøvrigt ikke paa Opmuntringer til Pladsernes Indehavere*). I hele det ovenfor afgrænsede Tidsrum, Akademiets 12 første Aar (1765 incl.), blev der ialt tilkjendt 157 forskjellige Medailler, fordelte paa følgende Maade. Den lille Sølvmedaille, der bar Overskriften *Alliciendo* (ɔ: til at fremlokke)**) og vejede 4 Lod, tilfaldt 64 Elever, nemlig 16 for Bygningstegning, 40 for Tegning efter »Gipsfigurer og andre Bosser« (Ronde-bosse) samt (siden April 1758) Tegning efter den levende Model, begge Dele fælles for Maler- og Billedhugger-Elever, og (siden Novbr. 1758) 8 for Modellering efter Basrelief. Den store Sølvmedaille, med Overskrift *Examinando* (ɔ: for at see ad) og 6 Lod tung, blev vunden af 49 i Skolerne, nemlig af 13 for Arkitekturtegning og extra (1762 og 63) af 2 til »Recompense« (Accessit) som Konkurrenter til Guldmedaille; fremdeles af 28 Maler- og Billedhugger-Elever for Tegning efter den levende Model, og extra (1762 og 63) af 3 som Konkurrenter til Guldmedaille; endelig (siden April 1764) af 3 Billedhugger-Elever for Modellering, efter at de tidligere havde vundet samme Medaille for Tegning. Den mindre Guldmedaille (»Guldpræmie«), paa 3 Lod og signeret *Conanti* (ɔ: for at forsøge sig) tilkjendtes 23 for mere selvstændige Arbejder i Kunstfagene; heraf vare de 10 Arkitekter, 7 Skildrere og 6 Billedhuggere. Og de 21, hvem den store Guldpræmie, betegnet med *Merenti* (ɔ: til den For-

*) »Sieur« titulerede Publikum en stor Del af disse, og vare de blevne Artister eller Stipendiater, kaldtes de lige med Studenter: »Monsieur«.

**) Denne, saavelsom de øvrige Medaillers Omskrifter vare forfattede af Historikeren, Universitets-Professor og Akademiets Æresmedlem *B. Møllmann*, medens Medaillerne selv skyldes Medaillør *M. G. Arbien*.

tjenstlige) og af Vægt $4^1/_2$ Lod*), blev til Del, klassificeredes som 10 Arkitekter, 4 Skildrere, 5 Billedhuggere og 2 Kobberstikkere (disse Sidste, som bekjendt, først optrædende med Aaret 1759). —

---

*) Allerede *Büsching* (Nachrichten III S. 201) beskriver den store Guldmedaille saaledes (her i Oversættelse): »Den veier 4 Lod, eller 16 Dukater Paa den ene Side har man Kongens Brystbillede med den sædvanlige Omskrift. Paa den anden Side Minerva og Justitia, og foran Denne tre Genier. Den ene holder et ved dens Fødder staaende Maleri, den anden har et pousseret Brystbillede foran sig paa et Postament, og den tredie holder en Bygningstegning i Haanden. Minerva, der seer ad Høire hen til Justitia, har i sin høire Haand en Vægtskaal og i den venstre en Krands. Ovenover læses: Merenti, og nedenunder: Academia Regia Pictorum Sculptorum et Architectorum«. —

II.

Da Kong Frederik døde, i Januar 1766, var der foregaaet flere Forandringer blandt Akademiets Lærerpersonale. Professorerne fik en Tilvæxt i *Johan Christian Berger* og *Elie Salomon François Reverdil*, hvoraf den Første, der (født 1724 i Wien) hidtil havde været Hospitalsmedikus i Kjøbenhavn, i Juli 1758 fik det nye Professorat i Anatomien; medens Reverdil, en i 1732 født Schweizer, i Novbr. 1758 overtog et andet i Geometri, som han dog atter fratraadte 1766, med Mathematikeren *Johan Heinrich Schlegel* som Efterfølger. En Afgang led Akademiet i Oktober 1759 ved *Louis Jardins* Død; hans Plads som Professor i Perspektiv beklædtes først ad interim af den ældre Broder *N. H. Jardin* og blev først i April 1766 besat med Arkitekten *Caspar Frederik Harsdorff* (født 1735). Derimod erstattedes den i Februar 1761 afdøde Professor *S. C. Stanley* temmelig hurtig med den 30-aarige Billedhugger *Johannes Wiedewelt,* der ved sin Udnævnelse blev Akademiets første i egentlig Forstand danske Professor. En tredie af Professorerne, *Petzoldt*, forsvandt herfra i 1757, og da man i 1763 troede at kunne angive ham som død, blev hans Lærerpost i Billedhuggerkunsten opgiven til Fordel for Malerkunsten, som herved (i Decbr. s. A.) erhvervede den 32-aarige, svenskfødte *Johan Edvard Mandelberg*, der, efter at have studeret — tildels for den danske Konges Regning — i Paris sammen med Wiedewelt, var fulgt med Denne hertil i 1758 og i Marts 1759 var — af Agtelse for de udmærkede Kunstprøver, han fremviste med Hensyn til den forønskede Agreation — umiddel-

bart bleven optagen til Medlem. En anden ny Professor i Malerkunsten fik Akademiet i April 1766 i den danskfødte, 40-aarige *Peder Als*. — I Informatorernes ringe Tal nødvendiggjordes en Forandring derved, at Bygningsinspektør *G. D. Anthon*, der havde Arkitekturskolerne at forestaae, i Maj 1760 blev udnævnt til »Bygmester ved de kongelige Bygninger udi Fyen og Jylland«, og saaledes maatte opgive sin Plads ved Akademiet; hans Efterfølger fandt man i Arkitekten *Johan Daniel Hanson*, som dog i Septbr. 1763 atter fratraadte sin Stilling og blev afløst af Arkitekten *Georg Erdmann Rosenberg* (født 1739 i Kiel), hvis Lærerhverv imidlertid ophørte den 14. Marts 1765*), og derpaa overtoges af Arkitekten *Hans Næss* (født 1729), som havde Expectance paa Pladsen.

Akademiet talte allerede blandt sine Elever en lille Række lovende Kunstneremner, hvoraf flere vare udsendte paa Studierejser i fremmede Lande. Vilkaarene for Kunstneres Existens herhjemme vare jo iøvrigt gjennemgaaende slette, og de Lønninger eller Vederlag, der vare tilstaaede Akademiets Embedsmænd og Funktionærer udenfor den Indtægt, Beskjæftigelse for Hoffet ydede, vare — som man af det Foregaaende vil have seet — næsten en Ynk, skjøndt ganske vist flere af disse Mænd havde fri Bolig, tildels med Atelier, paa Charlottenborg. At disse tarvelige Indtægter yderligere skulde forringes eller blive usikkre, havde der ikke været Grund til at befrygte, saa længe Akademiets Stifter levede og Moltke bibeholdt sin, baade Konge og Institution støttende Indflydelse. Anderledes nu, da en ny og ung Regent havde indtaget Sædet og gjerne lyttede til andre Raadgivere end Faderens. Moltkes Stilling var og blev usikker. Den 3die April 1766 deltog han i Bedømmelsen af Præmiearbeiderne og uddelte paa vanlig Maade de i de fire forløbne Kvartaler tilkjendte Guld- og Sølvmedailler**) men efter Mødet den 9. April, da

*) J. D. Hanson døde antagelig henimod Aarhundredets Slutning; Rosenberg blev Stadsbygmester i Kjøbenhavn og afgik ved Døden 1788.

**) Arbeiderne skulde jo bedømmes hvert Kvartal, men der gik gjerne flere, inden Bedømmelsen fandt Sted, paa Grund af Moltkes Optagethed, som hindrede ham i at give Møde, og han gav da fra 1766 Akademiet Lov til at foretage Bedømmelserne uden ham, men Uddelingen af Præmierne var stedse forbeholdt Præses selv.

Reverdil blev afskediget og Schlegel udnævnt efter ham, Harsdorff og Als valgte til Professorer, og Wolff og Adzer til Medlemmer, samt Jens Petersen Lund og C. F. Stanley agreerede, gav han ikke Møde i Akademiet halvandet Aar igjennem. Men saa fik han, efter at have været i Unaade hos Kongen et Aars Tid og opholdt sig paa sit Herresæde Bregentved, Leilighed til at vise, at Akademiet ikke alene levede i hans Erindring, men at dets og Kunstnerstatens Interesse i det Hele bevægede ham til atter at optræde som dets Talsmand. Efter at Akademiet den 3die Septbr. 1767 havde ladet overrække ham Adzers Medaille over ham selv til Amindelse om hans tiaarige Præsidentskab, overraskede han det den 9de med den Meddelelse, at han havde udvirket hos Kong Christian VII, at der blev tillagt det to Fonds; »worauf denn«, beretter Greven i sine Memoirer, »des folgenden Tages alle Glieder der Academie bey mir sich einfunden, mir für die der Academie aussgewürckte königl. Gnade danckten und mir auftrugen, Ihro Majestät dem König ihre alleruntertänigste Erkentlichkeit dafür zu bezeugen.« Sagen var den, at Moltke, som ved Kongens Kroning i Forsommeren 1767 igjen var kommen til Naade, havde under 7de September i sin Egenskab af Akademiets Præses overrakt Kongen Wolffs »Decennalmedaille« til Minde om Akademiets tiaarige Bestaaen og derpaa, efterat have modtaget Majestætens mundtlige Tilsagn, forelagt Samme en »Forestilling«, hvori han, næstefter at erklære, at Akademiet »haver naaed det Maal, saavel i habile Kunstneres Dannelse, som ved een almindelig Influence og Udbredelse i de mest betydelige Haandværcker . . . . . baade af Inden- og Udenlandske meget vorder paaskiønnet og admireret«, viser, at Kongens Kasse ikke med Hensyn til Akademiet vil blive forpligtet ud over Evne, hvis a) de 5000 Rd. Cour.*)

*) I Wiedeweltiana, Foliant S. 569—70 findes et Dokument med en Specifikation af de aarlige Udgifter ved Akademiet (»depuis 5 à 6 années«). Aarsudgiften angives her til 5828 Rd. Af dette Dokument, dateret Copenhague le 6. Septembre 1767, underskrevet af Saly og uden Tvivl bestemt til Moltke, fremgaaer, at den ovenfor omtalte Ordning med de to Fonds vistnok har været drøftet en Tidlang imellem Præses og Direktøren, hvilken sidste i Dokumentet foreslaaer en Reduktion af nogle Udgiftsposter, »pour former la somme de 5000 Risdales demandée par le mémoire du 4. Juin dernier.«

(lavt regnet) som hidtil have været det aarlig Forundte »til adskillige Udgifter« for Fremtiden anvendes saaledes:

1) Efter den Kongl. Fundats d. 31. Martii 1758, Art. 14: Salarium for Professorerne udi Model-Skolen, à maanedlig 25 Rd, giør for 12 Maaneder	300 Rd.	
Videre for Professoren udi Architecturen, quartaliter 12 Rd. 48 ß	50 —	
Videre for Professoren udi Perspectiven ligesaa	50 —	
— — — — Anatomien, quartaliter 50 Rd.	200 —	
— — — — Geometrien ligesaa	200 —	
De 4 udenlandske Pensionaires à quartaliter 100 Rd. .	1600 —	
		2400 Rd.
2) Til adskillige aarlige Depenser:		
Til Præmier og Medailler aarligen	420 Rd.	
Academiets Secretair, quartaliter 75 Rd.	300 —	
De 3de Informatores à quartal 50 Rd.*)	600 —	
Inventarie-Skriverier à quartal 25 Rd.	100 —	
De 2de Modeller à quartal 25 Rd.	200 —	
Samme for Opsyn ved Logerne aarligen	16 —	
De 4 Opvartere udi Skolerne à quartal $10\frac{1}{2}$ Rd.	42 —	
og for at giøre reent udi Logerne, aarligen	14 —	
		1692 —
3) Til Pensionairers Retour**) bringes efterdags ikkun i Forslag ..		300 —
4) og til Brænde, Olie, Lys, Reparationer pp^{ter} ikkun		608 —
Tilsammen...		5000 Rd.

og naar der til denne Sum føies b) en tilsikkret aarlig Gave af 6000 Rd. til Gager for Professorerne, samt Pensioner (saaledes forstaaet, at naar Vedkommende »døe eller udgaae«, henlægges det derved indvundne Beløb til Fondet); samt under Forudsætning af, at Kongen vedblivende »forunder Academiet frie Værelser, samt bekoster de 2de Modellers Klæder.«

---

*) Informatorernes Gage var reguleret til 200 Rd. aarlig for hver i Generalforsamlingen den 9de Decbr. 1763, da Cleo havde indsendt Ansøgning om Gageforhøielse.

**) Stipendiaternes Hjemreise fra Udlandet. Naar de sex Aar vare udløbne, fik Akademiet nemlig i Regelen en Bønskrivelse om Penge til Hjemreisen, og Akademiet anbefalede da gjerne Vedkommende til den kongelige Velgjørenhed.

I Forsamlingen den 14de Marts 1765 bad Saly Præses om »at han for Fremtiden af Hs. Mayst. Kongen naadigst vilde see erholdet og fastsatt en Summa for Pensionairernes Reiser« (ɔ: Hjemreiser), hvilket Moltke lovede.

Udenfor disse Fonds gav Grev Moltke en Fortegnelse over de Beløb, som Professorerne og Andre aarlig oppebar af Particulairkassen som Hof-Kunstnere, nemlig:

1.	Direktør Saly	1000 Rd.
2.	Professor le Clerc	800 —
3.	— Preisler	600 —
4.	— Pilo	500 —
5.	— Als	800 —
6	— Harsdorff	400 —
7.	Signetstikker Aron Jacobsen	200 —
8.	Miniaturmaler Müller	300 —
9.	G. E. Rosenberg (paa Reise i Udlandet som Akademiets Stipend.)	400 —
10.	Miniaturmaler C. Høyer	400 —
11	Medaillør Adzer	250 —
	Tilsammen...	5650 Rd.

At Akademiet kun boede til Leie paa Slottet blev det forresten mindet om ved Frederik V's Jordefærd, thi da Institutionen vilde vise sin Stifter den sidste Ære ved at dekorere Slottet, fik det den Besked hos Præses (Moltke), at »siden Charlottenborg er et kongeligt Slott, saa kan ey heller nogen anden end Kongen selv der lade giøre enten Prydelser eller Illumination.«

Da Sagen var saa vidt fremmet, greb den unge Kong Christian Leiligheden til at stadfæste Fundatsen af 1758, og efterat have foræret Akademiet en Samling af 154 Tegninger og 49 Kobberstik bestemte han da tillige i den trykte »Confirmation«, dateret Frederiksberg d. 25de Septbr. 1767 (see Bilag III), at det »i Steden for, som hidtil at bekomme paa en uvis og ubestemt Maade de Summer, som udfordredes til dets Vedligeholdelse,« for Fremtiden, fra 1ste Oktbr. s. A. at regne, skulde faae udbetalt af Particulairkassen 1250 Rd. pr. Kvartal af et fast, aarligt Fond paa 5000 Rd. til fri Disposition i dette Øiemed. Og foruden denne oprettede han nu allernaadigst et andet Fond paa 6000 Rd. »til Femten vedvarende Pensioner for Skildere, Bildhuggere, Architecter og Kaaberstikkere, for derved desmeere at befordre disse Kunsters Floer og Opkomst,« hvilke 15 Pensioner, kvartalvis udbetalte, vilde blive at anvende paa følgende Maade: »a) 6 Pensioner à 600 Rdl. bestemmes til Academiets Officiales, som ere Kunstnere, og som meest have viist sig meriterede« (qva Professor skulde Ingen have

særlig Ret dertil, efterdi han som saadan blev honoreret af den første Fond, der grundede sig paa Fundatsen af 1758); b) 6 à 300 Rdl. til de af Akademiets Elever, der, efter at have reist i Udlandet paa dets Stipendium, optages til Medlemmer; indtræde de blandt Officiales, beholde de Pensionen saa længe, indtil en af de høiere paa 600 Rdl. bliver ledig; c) 3 à 200 Rdl. »fornemmelig til Enker af de Academiets Officiales, som have erhvervet meest Berømmelse.« — Tildelingen af disse Pensioner skulle skee efter Stemmeflerhed i Akademiets Forsamlinger og paafølgende Indstilling til Kongen. — Endelig oprettede Confirmationen et nyt Embede ved Akademiet. Dette fik en Kasserer eller »*Tresorier*«, som skulde vælges paa 3 Aar blandt Officiales ved Majoritetsafstemning, men forresten ingen Løn nyde for sit Arbejde. Pengemidlerne vilde være at forvare i en Kasse, lukket »med 2de Laase, hvortil Directeuren skal have den ene Nøgle, og Academiets Tresorier den anden.« — En Rapport om Akademiets Pengesager og øvrige Forhold forventedes foredraget for Kongen gjennem Præses ved hvert Aarskifte. Til Kasserer valgtes i December (1767) Professor *Wiedewelt.*

Hvad Under, at Kunstakademiet overfor saa megen kongelig Omsorg følte sig smigret og styrket.

Ligeoverfor *Moltke* havde Akademiet ved denne Lejlighed dobbelt Grund til at være taknemmelig; thi Præses vidner selv, at hans Modstander ved Hoffet, General-Admiral Danneskiold, i Oktober 1767 søgte »es dahin zu bringen, dasz die Mahler-Academie von Charlottenbourg delogiret und dahingegen die See-Cadetten alldorten einquartiret werden solten. Wie ich dieses erführ, liesz ich mich bey dem König melden, und stellte jhm ernstlich vor, wie sehr es seiner Gloire und seinem Versprechen entgegen seyn würde, dasz, da er die Academie so neulich auf eine so eclatante Weyse unter seinen königl. Schutz genommen, er selbige nun der Rede nach delogiren und eines jhrer grösten und anseheligsten Vorrechte berauben wolte. Ihro Majestät lieszen meine Bitte und Vorstellung bey sich Gehör finden, und versicherten mir, wie sie die Academie in jhrer Besitzung schützen, und keine wiedriege Vorstellung, welche jhnen dieserwegen gemacht werden, wolten bey sich Gehör finden laſſen.«

Udbetalingerne gik for det første Fonds Vedkommende glat nok. Af »Pensions«-Annuet (de 6000 Rdl.) blev der

derimod Intetsomhelst præsteret, og da Akademiet fandt dette noget ubehageligt, besluttede det i en under Grev Moltke's Forsæde den 30te Marts 1768 afholdt Plenarforsamling, at der af de ved Maleren Corn. Høyer's for tidlige, men forøvrigt berettigede Hjemkomst fra Studiereisen sparede 400 Rdl. skulde tilstaaes Professor *Mandelberg* 300 Rdl. som Medlems-Pension og *Pilo* 100 Rdl som Tillæg i Lønning. — I samme Møde blev det vedtaget, at Uddelingen af Præmier til Eleverne, som hidtil var gaaet for sig i Forsamlingssalen, herefterdags skulde skee i den store Figursal (Antiksalen).

Kort efter, den 6te April, aflagde den unge Konge et Besøg i Akademiet, ledsaget af Moltke og andre Herrer. Direktør *Saly* gav selvfølgelig sin Velkomsthilsen et saa nobelt Udtryk, som stemte med hans franske Personlighed. Besøget var imidlertid at opfatte som en Afskedshilsen fra Majestætens Side: en af de nærmeste Dage skulde han, ledsaget af Bernstorff og et glimrende Følge, begive sig paa en længere Udenlandsreise. — Den 12te April, da Konkurrencearbeiderne for Guldmedaillen vare udstillede, havde Akademiet den Ære at see Enkedronning Juliane Marie og hendes Søn, Arveprinds Frederik, som Gjæster i sine Lokaler; og i Plenarmødet samme Dag meddelte *Saly*, at han i Egenskab af Direktør havde modtaget kongelig Bestalling som virkelig Justitsraad.

I henved otte Maaneder nød nu Kongen Verdenslivets, Kunstens og den industrielle Vindskibeligheds Tillokkelser i Nederlandene og England, Frankrig og Tyskland. Da saa hans Hjemkomst meldtes at skulle skee ved Nytaarstid (1769), besluttede man i Akademiet at høitideligholde denne Begivenhed ved i de sidste Dage af Januar at arrangere en efter parisiske Forbilleder saakaldet Salon. Dette blev Akademiets første egentlige Kunstudstilling. I Bogen om Udstillingerne vil dette blive nærmere behandlet.

Saly havde havt den væsentligste Del i denne Salons Tilbliven, ligesom han overhovedet indtog den betydeligste Stilling i den danske Kunstnerstat, baade som Mester for Kong Frederik V's Rytterstatue, der — som vi vide, bekostet af det dansk-asiatiske Compagni — endelig var bleven opstillet færdig paa Amalienborg-Pladsen i August 1768, og i Egenskab af Direktør og Franskmand. Men netop paa Grund af disse sidste Egenskaber begyndte der nu at yttre sig en Stemning imod ham,

udgaaende fra de danske Elementer i Professorgruppen. Man var uden Tvivl kjed af de dominerende Fremmede og længtes, ligesom det allerede var bleven udtalt i 1738, efter at see indfødte Kunstnere i de ledende Stillinger. Det første aabenbare Sammenstød fandt Sted i Juli 1770, idet Akademiet forkastede Salys Forslag, der kun fandt Støtte hos Moltke og Jardin, at agreere hans unge Landsmand, Billedhuggeren Rachette. Man seer hos Thiele, Meier o. fl. denne Sag fremstillet saaledes, som om Saly her havde villet begaae et Overgreb imod Lov og Ret. Men hvis man ellers kan gaae ind paa at betragte Rachette (der i 1764 havde vundet den store Guldmedaille, men desuagtet som Udlænding ikke kunde faae Adkomst til Reisestipendium og saaledes eiheller kunde blive Agreeret ad denne Vei) som en dygtig Kunstner, værdig til at anbefales, da var Retten uimodsigelig paa Salys Side og ikke paa Professorernes, der spillede de Fornærmedes og Protesterendes Rolle. Thi det bør erindres, at Fundatsen af 1758, Art. 15, bestemte, at »alle Udenlandske af særdeles Merite og Dygtighed, og hvad Landsmænd de end maatte være, og som kunde opholde sig i vore Stater, maa vorde antagne til Med-Lemmer af dette Academie og derefter nyde saavel Embeder, som de til Embederne hørende Fortrin«.

Den egentlige Storm udbrød dog først nogle Aar efter og var da ikke rettet imod Franskmanden, men imod hele den ham underlagte Institution.

Livlægen Struensee, der var bleven attacheret Kongen paa hans Udenlandsreise, fulgte ogsaa med til Danmark. Velbegavet, belæst og rastløs fremadhigende i sin Tankegang, forstod han at vedligeholde og ydermere at befæste sin Anseelse hos Monarken; han steg efterhaanden op til at blive Forelæser, Etatsraad og Konferentsraad og bragte det endog i Sept. 1770 dertil, at Førsteministeren Bernstorff blev afskediget og han selv stillet i Spidsen for Regeringen — en Magtstilling, som yderligere befæstedes den 27de Dec. ved Statsraadets Ophævelse og følgelig samtlige Ministres Afskedigelse. Blandt disse Ministre var Moltke, der allerede den 8de Dec. ved egenhændig Skrivelse af Kongen fik Afsked uden Pension. Foruden andre betroede Poster mistede han sin Værdighed som Præses for Kunstakademiet, som han havde beklædt i henved tyve Aar, og Dette maatte, som man vil kunne fatte, ramme ham paa det Føleligste. Det var Nyaarsaften, da Akademiet fik Meddelelsen om, at Moltke var afsat.

Man havde for Skik at lykønske Præses to Gange om Aaret, paa hans Fødselsdag og Nyaarsaften; da man dennegang lod forhøre, om han vilde modtage Akademiets Medlemmer, fik man til Svar, at som Ven vilde han gjerne modtage dem, men ikke længere som Præses, da Kongen havde frataget ham alle hans Embeder*). Denne Meddelelse var et daarligt Varsel for det nye Aar (1771), og dette skulde da ogsaa blive det mest bevægede for Akademiet i det 18de Aarhundrede.

Akademiets Stilling blev nu saa truet, at der allerede i Mødet den 7de Jan. 1771 gik Rygter om, at det skulde ophæves. Alligevel gav man sig til at drøfte det Spørgsmaal, om der efter den oprindelige Bestemmelse vilde kunne tilveiebringes en ny Udstilling det Aar, men kom til det Resultat, at der umuligt vilde kunne samles Arbeider nok dertil.

Man faaer af Dette et Indblik i, hvorledes Kunstakademiet allerede drev om for Lunernes Vinde; og snart skulde Kronen blive sat paa Værket, men dog sandtnok for atter paa en Vis at gjøre Tilstanden varig. Det gjaldt for Kongen, hvis store Reise efter Sigende havde slugt 4—500000 Rdlr. Courant (2½ Millioner Kroner efter Nutidsregning), og hvem Fædrenearven »Marmorkirken« i sin ufuldendte Tilstand stod i c. 3 Mill. Kr., om paa alle Maader at indføre Besparelser i Stats- og Hofhusholdningen. Da Kabinettet derfor den 21 Januar, to Uger efter den i Akademiet stedfundne Forhandling angaaende en Salon, udbad sig Oplysning om Stiftelsens økonomiske Vilkaar og herpaa erholdt en ligesaa koncis som sanddru Fremstilling, gav denne Monarken Anledning til at tilstille Akademiet følgende mindeværdige Ordre af 16de Februar 1771:

»Da Ich alle überflüssige Ausgaben in Zukunft eingeschränkt »wissen will; Also sollen auch die 15 Pensionen, welche der »Maler- Bildhauer- und Bau-Academie, vermöge des 11ten und »der dahin gehörenden folgenden Articule, der ihr unter dem »25sten September 1767 ertheilten Confirmation ihrer Privilegien »zugestanden, bis jetzo aber noch nicht bezahlt worden, hie»durch aufgehoben und also gäntzlich abolieret an»gesehen und betrachtet werden. Die Professores Pilo »und Mandelberg geniessen indessen fernerhin die darauf schon

*) Molke, der dog fik Pension 1773, døde først 1792. Bernstorff, der døde 1772, var, som anført, ingensinde knyttet direkte til Akademiet.

»erhaltenen 100 und 300 Rthlr., doch so, dass solche nach ihrem »Abgange wieder zurück fallen«.

Saaledes svandt med eet Slag den korte Herlighed, Pensions-Fondet paa de 6000 Rdlr., hvoraf Medlemmerne og deres eventuelle Enker havde lovet sig saa Meget. Men ogsaa det andet Fond, der som »bestandigt« skulde holde Akademiet selv paa Fode, skulde snart blive beklippet.

Den urolige Struensee havde nemlig foruden meget Andet i Stat og Kirke ogsaa udsøgt sig Kunstakademiet til Gjenstand for sin Omstøbningspolitik. Der er fra hine Dage bevaret et Aktstykke*), der ved sin vistnok over al Tvivl hævede Authenticitet kaster et godt Lys over hans Anskuelser om en saadan Kunstanstalt, særlig i dens Forhold til dansk Nationalitet.

»L'Academie,« siges der her, »est utile à l'Etat et aux Finances du Roi, aux dernieres, parcequ'elle forme des artistes dans la nation, qui seront moins chers que les Etrangers, à l'Etat, parceque les élèves qui n'arrivent point à l'excellence, répandent dans les differens métiers et fabriques l'agrément et le goût, surtout si à l'avenir on dirige leurs études vers ce but . . . . . Il n'est guères probable, qu'il y aura jamais à la fois douze artistes éminens dans ce pays, et ils seroient de trop. Le Roi peut toujours recompenser les artistes, selon qu'il le jugera propos, et pourvoir aux besoins des veuves« . . . . .

I Overensstemmelse med disse Grundtræk til en ny Ordning udgik der, selvsamme Dag som den ovenstaaende Resolution faldt, den 16de Febr. 1771**), Befaling til Professorerne Pilo, Harsdorff og Wiedewelt, altsaa En for hvert af Hovedfagene i Kunsten, til i Forening med Professoren i Anatomi, kgl. Livmedikus Berger og en Akademiet fjerntstaaende, men ved sin

---

*) Aftrykt helt i *Thiele's* Skrift om Kunstakademiet og Heststatuen, S. 149 ff.

**) *Thiele* og *F. J. Meier* (»J. Wiedewelt« S. 88) have 16de Febr. 1770, men denne Angivelse holder ikke Stik, efterdi Struensee, i hvem Alle see Ophavsmanden til hint Skridt, paa den Tid endnu ikke var traadt direkte op i Kongens Raad som Reformator. Wiedewelt selv (Hovedbindet fol. N. 192, S. 466 paa Universitetsbibliotheket) og J. K Høst (Struensee og hans Ministerium I S. 133) sætte netop Kommissionens Udnævnelse til 1771. Naar Thiele i sit ovenfor anførte Skrift, S. 152, fortæller, at der »hverken var givet Akademiet eller Nogen fra Akademiet Leilighed til at udtale sig«, da er denne Yttring altfor overraskende til ikke at vække Tvivl.

Dannelse og tillige ved sin tidligere Stilling til Bernstorff og sin nærværende som Meddirektør i Generalpostamtet vel anseet Mand, Legationsraad H. P. Sturz*), at træde sammen som Kommission for at udtænke en ny Fundats for Akademiet. Ordren gik ud paa at faae følgende Spørgsmaal tagne under Overveielse:

»1) Wie in Zukunft die Akademie durch einen aus ihren Mitteln für eine bestimmte Zeit zu wählenden Director verwaltet werden könne, indem Ihre K. M. die Stelle eines Präsidenten eingehen zu lassen, nicht wieder zu besetzen, vor gut befinden.

2) Da nur wenige Schüler der Academie es in den Künsten zur Vortrefflichkeit bringen, und ihre K. M. dessen zum Haupt-Entzweck aller Ihrer Anstalten sehen, so soll diese Commission einen Plan entwerfen, wie eine Anzahl junger Leute zu der Art von Zeichnung angewiesen werden mögen, welche den bildenden Handwerkern, Fabrikanten nützlich und nothwendig ist.

3) Ob nicht an der jährlichen Ausgabe von 5000 Rthl. noch etwas füglich könne ersparet werden (und wenigstens alle Praemien und Pensionen für Künstler und ihre Witwen davon könne abgehalten werden, zumahl da Ihre Majest. wollen, dass nur junge Leute von ganz vorzüglichen Talenten künftig reisen, und also die grössten Preise seltener, als bisher geschehen, ausgetheilt werden sollen.

4) Ueber alles, was etwa in der itzigen Einrichtung mit Nutzen könne verändert oder derselben hinzugefüget werden.«

Kommissionens Arbeide stod paa i et Fjerdingaar, og da det var tilendebragt, havde Struensee bemægtiget sig Enevælden i Landet og udstedte nu uden Medvirkning fra Kongens Side den ene Kabinetsordre efter den anden, og deriblandt det for Akademiet vigtige Reskript af 6te August s. A., hvori bestemtes, at Kunstakademiet til sine aarlige Fornødenheder og Lønninger for Fremtiden havde at lade sig nøie med 4000 Rdl. (i Stedet for de oprindelige 5000) af Generalzahlkassen, med hvilken Kongens Particulairkasse, som Akademiet før havde sine Indtægter fra, nylig var bleven slaaet sammen.

Fundatsen**), eller som den blev kaldt, Reglementet af

*) Sturz, Kommissionens Sekretær og Tilhænger af de nye Magthavere, fik efter Salys Afsked fra Akademiet (Juli 1771) dennes Bolig paa Charlottenborg, men beholdt den kun det halve Aar til Struensees Fald.

**) Fundatsen findes i sin Helhed i Bilag IV.

21de Juni 1771, Akademiets Grundlov, udfærdiget af Kongen paa Hørsholm, var bleven til under den bestemte Forudsætning, at Akademiet ikke længere skulde have Noget med en kongelig Repræsentation at gjøre; men under Udarbeidelsen var der — man forklare Fremkomsten, hvorledes man vil — udkommet et lille halvt Arks Flyveskrift: »Zwey Briefe über die Akademie der Künste«, der under Anonymitetens Skjul (med Kommissionens Medlem Sturz til Forfatter) paaviste Kunstakademiets Betydning baade for Staten og i og for sig.

Reglementet, der, som det sees, bestaaer af 5 Afdelinger (tilsammen 30 Artikler) slutter med de Ord: »Som nu dette Reglement indeholder alle de Forskrifter, som for Eftertiiden skal tiene Academiet til Rettesnor ved sammes Forvaltning; Saa bliver alle forhen værende Anordninger, dette Academie betræffende, hermed samtlig ophævede.« Af dets Indhold, som i mange Punkter stemmer overens med den Fundats, det erklærer at skulle afløse, ville vi her fremstille det Hovedsagelige og mere eller mindre Nye.

Det Første, der falder i Øinene, er, som nys antydet, at Præsesværdigheden er bleven afskaffet; Direktøren, valgt ved Stemmeflerhed paa to Aar, skulde herefter danne Mellemleddet mellem den høieste Styrelse og Akademiet. Alt, hvad der hed Olde-Direktør, Olde-Rektor, Rektorer og Akademi-Raader vedkjendte man sig ikke længer. Professorernes Antal blev fastsat til fem for Modelskolen, hvilke skulde tages blandt Historiemalerne (eller eventuelt Portrætmalerne og Kobberstikkerne) og Billedhuggerne, desuden to i Bygningsskolen, tagne blandt Arkitekterne, samt en i Anatomi og en i Geometri. Blandt de syv førstnævnte Professorer vælges Direktøren, der samtidig maa varetage sin Professorgjerning i Skolen. Af Informatorerne, hvis Undervisningstid bestemtes til 5—7 om Eftermiddagen, og som skulde vælges »fornemmelig blandt Medlemmer og unge Kunstnere, som Academiet har opdragen, prøvet og befunden dygtige«, blev der indrømmet Frihaandstegningen tre og Bygningskunstens Elementer en. Sekretæren maatte gjerne være Kunstner og skulde ialfald være Kjender af Kunst. En for to Aar ad Gangen blandt Professorerne valgt Kasserer og endelig en Forvalter bibeholdtes. Foruden de nævnte Embedsmænd skulde Akademiet i sin Midte tælle et ubegrændset Antal ordentlige Kunstmedlemmer, endvidere otte i Kjøbenhavn bosatte og et ubestemt Antal andetsteds (ogsaa i

Udlandet) boende Æresmedlemmer. Til sine samtlige Lokaler havde Akademiet ogsaa for Fremtiden Charlottenborg til Raadighed. — Med Hensyn til Professorernes Hverv, om Møder, Afstemninger og Medlems-Optagelse blev de ældre Regler væsenlig staaende ved Magt. — Artikel 4 i Afdeling II bestemmer, at »i Forsamlings Stuen skal alle Academiets Documenter, Protocoller og Brevskaber, forvares og indelukkes« — og Art. 6: »Academiet skal, ved hvert Aars Begyndelse, indsende til Vores Rente-Kammer en Hoved-Beretning om dets Oeconomiske Forvaltning, og Cassens Tilstand«. — Skolevæsenet danner Hovedafdelingen (III) i Reglementet. Artikel 1 lyder saaledes: »Alle Vore Undersaattere skal være berettigede til, Uden Betaling, at lade sig underviise paa Academiet, og, saalænge Rummet i Skolerne det tillader, maa ikke nogen, af hvad Stand han og være maatte, afviises. — Paa det og den gode Smag, og de rigtige Grundsætninger i Tegning, ikke alleene iblandt Konstnere, men endog iblandt Haandværkerne, som udkræve Kundskab i Tegning, kunde vorde udbredet, ville Vi, at alle i Vores Kongelig Residentz-Stad værende Professionister og Haandværkere, som ikke kand undvære Tegning, skal tilholde deres Lærlinge flittig at besøge Academiet.« — Om Indladelses-Billet, Skolerne og Sølvmedaille-Konkurser gjælde de tidligere Regler. Derimod skal der herefter kun hvert 2det Aar konkurreres for Guldmedailler*) (af Indfødte saavelsom af Fremmede), og det saaledes, at Begyndelsen (Skizzetegningen) sker den 1ste Juni, og Malerne, Billedhuggerne og Arkitekterne have deres Stykker fuldførte inden to Maaneder, Kobberstikkerne inden sex. De bedste af Arbeiderne blive — ligesom hidtil — at udstille offentlig, hvorefter de bedømmes af Akademiet i den paafølgende Forsamling, og hvis der bliver tilkjendt dem Præmie, uddeles denne af Direktøren den 31te Marts næste Aar, og Arbeiderne forblive i Akademiet som dettes Ejendom. »Alle de, som have vunden den store Priis, skal, dersom de ikke ville tabe det Haab, at reyse, Maanedlig, i Fald de ere nærværende, teigne eller modellere en Figur efter Modellen, og Aarligen lade Academiet see et Stykke af deres Arbeyde, samt fremdeeles holde sig til Pro-

---

*) Der kunde kun uddeles een i hvert af de 4 Kunstfag. Følgelig bortfaldt den »lille Guldpræmie«, men den blev dog snart igjen indført ved Akademiets Indstilling med kongelig Approbation af 8 Aug. 1773.

fessorerne af den Konst, som de øver, og føre sig deres Underviisning til Nytte«. Om Reisende (alle kun Indfødte) gjælder det, at der aldrig maa være mere end to udenlands paa een Gang, og at disse skiftevis skulle være Historiemalere, Billedhuggere og Arkitekter (Hver med en Reisetid paa sex Aar) eller Portrætmalere og Kobberstikkere eller andre Kunstnere end de allerede nævnte (med en Reisetid for Enhver paa kun tre Aar) og de skulle hjemsende Arbeider, udførte paa Reisen. — Betydningsfuld og ny er følgende Bestemmelse: »Vores Billed-Gallerie paa Christiansborg skal for alle unge Konstnere, som enten have vundet den store Priis, eller en stor Sølv-Medaille i Modell-Skolen, fra 1ste Maji til sidste Septembris, hvert Aar alle Dage i Ugen, Søndag og Hellige Dage undtagen, staae aaben fra om Morgenen Kl. 8 til 1, og være dennem tilladt, efter de derudi befindtlige Malerier, at øve sig. — Til den Ende have De at forsiune sig med en Billet fra Directeuren, og dermed at melde sig hos Konstkammer-Forvalteren.« — Afdeling IV angaaer »Akademiets Frieheder og Rettigheder«, og heri udvikles det, a) at der ved Besættelsen af enhver Post i Staten, »hvortil udfordres Kundskab og Indseende i Konsterne«, skal fremlægges Attest fra eller gjøres Forespørgsel hos Akademiet, — b) at enhver Kunstner uhindret skal kunne praktisere i sit Fag i Kongens Riger og Lande, forsaavidt som han har Dueligheds-Attest fra Akademiet, — c) at (Artikel 3): »Til saa meget desmeere at befordre den gode Smag«, skulle Alle, der ville nedsætte sig i Kjøbenhavn som Mester i en af de Professioner eller Haandværk, hvortil der behøves Tegning, »forelegge Academiet Ridset af deres Mester-Stykke, og endelig Mester-Stykket selv til Approbation, som skriftlig og uden Betaling af Academiet skal meddeeles dem og derhen sees, at nyttige og ingen kostbare Stykker bliver forfærdigede«; — d) at endelig Akademiets Artister*), ligesom hidtil, overalt i Rigerne have Ret til at drive Profession, Hver i sit Fag, uden at gjøre Mesterstykke, men blot tage Borgerskab.

Det var en tung Pligt for Akademiet at maatte skride til Gjennemførelsen af den saaledes paabudte Ordning under Omstændigheder som hine, der vare gaaede forud: Inddragelse for bestandig af »Pensions«fondet paa 6000 Rdl. og Nedsættelse af det andet til 4000 Rdl. aarlig. Herved blev enhver Udsigt til at

*) De Elever, der havde vundet Guldmedaille.

forbedre de allerede i Forvejen usle økonomiske Kaar afskaaren for Alle; og det er ikke til at undres over, at Direktøren, *Saly,* nu foretrak helt at give Slip paa sin Stilling, inden Reductionen traadte i Kraft (den 6 August); det skete ved en Skrivelse af 15de Juli 1771. Af hans Landsmænd ved Akademiet var den gamle *le Clerc* død i Marts i sit 83de Aar, og *N. H. Jardin* opgav ganske kort efter sit Professorat, for senere at vende tilbage til Frankrig*).

I Salys Sted valgte Akademiet den 17de Juli Professor *C. G. Pilo* til Direktør, og Kongen stadfæstede Valget. De hidtilværende Embeds- og Bestillingsmænd bibeholdt deres Funktioner, dog at *C. F. Harsdorff,* som 1766 var bleven valgt til Professor i Perspektiv, strax fik Professoratet i Arkitektur**), og Billedhugger *A. Weidenhaupt* indtraadte i *Berger*'s Sted som Professor i Anatomi.

Pilo, den svenskfødte Kunstner, havde jo som Lærer været knyttet til Stiftelsen lige siden den, omdannet paany, begyndte paa Christiansborg; og der er ingen Grund til at tvivle om hans Villie til at udrette det bedste. Vanskelighederne ved at styre Kunstanstalten viste sig for Pilo neppe ringere end for Saly, thi den nationale Stemning reiste sig ogsaa lidt efter lidt imod ham; det var jo en Tid, hvor det blev en Betingelse at have Indfødsret for at blive Embedsmand. Men det kan være, at Pilo bedre end Saly sympathiserede med Haandværkernes Uddannelse i den nu foreskrevne Retning, og i saa Fald har han staaet ved Wiedewelts Side, der aabenbart — som man bl. A. kan see af en Promemoria fra ham til »Hs. Høy-Grevl. Exc.«, vistnok J. H. E. Bernstorff, af Decbr. 1764 — satte Pris paa at see Professionister søge en Forbundsfælle i Kunsten. Af fremragende Vigtighed var det imidlertid for Akademiet i sin nu saa mislige Forfatning at have en Talsmand ved Hoffet, men her var Stemningen for den nye Direktør mindre velvillig, skjøndt han havde

---

*) *Jardin* døde i Paris 1799 som kongl. Arkitekt. *Saly* blev i Kjøbenhavn indtil Juli 1774 og døde 2 Aar efter, ligeledes i den franske Hovedstad.

**) I Dresdens Akademies Historie findes Antydninger, der ligesom vise hen til, at man der, da man i Midten af 18de Aarh. søgte en Professor i Bygningskunst, har seet hen til Kjøbenhavn. Endelsen af Navnet tyder paa Harsdorff. Have de ledende Mænd lært Harsdorff at kjende paa hans Reise?

været Kongens Lærer i Tegning. Han forsøgte vel at vinde Struensee's Gunst: den 19de August blev Denne tilligemed Sturz, Berger (Kongens Livlæge) og den uundgaaelige Grev Brandt samt C. A. Struensee og Hofintendant Wegener »enstemmig« optagne til Æresmedlemmer. Akademiet fik dog for de Flestes Vedkommende ingen anden Glæde end Æren af Udnævnelsen, og Struenseerne og Brandt kom forøvrigt aldrig i Besiddelse af deres akademiske Diplomer. Men slog Pilos Beregning end Klik her, saa har han dog Krav paa at mindes som Direktør, ialfald forsaavidt som han senere satte sig imod Eichstedts, Hofrevolutionens Leders Plan, at Charlottenborg skulde gjøres til Kommandantbolig*).

Da Aaret 1772 oprandt, sporedes der Tegn til, at Struensees Herredømme havde bestaaet sin længste Tid. Enkedronning Juliane Marie og hendes Søn, Arveprinds Frederik, havde lagt deres Plan til at styrte Usurpatoren og naaede, som bekjendt, at iværksætte den Natten til den 17de Januar, lige efter et Hofbal. Den sindssvage Konge vedblev for Syns Skyld at føre Regeringen, men Hovedet for Statsraadet blev den 19aarige Arveprinds, rigtignok under Kontrol af sin Moder og sin tidligere Lærer og Kabinetssekretær Ove Guldberg, der forfremmedes til Statsminister.

Hvorvidt Juliane Marie og hendes Søn have næret en dybere Kjærlighed til de skjønne Kunster, maa man overlade Andre at afgjøre. Her skal — bortseet fra den Passion, som saa godt som hele Kongefamilien tidligere havde havt for Kunstdreining under Lor. Spenglers Veiledning — kun gjøres opmærksom paa, at Dronningen senere i Tiden blandt en Række Opdragelsesregler noterer: »Vi har et Konst-Academie; det er anstændigt at have Konster; og vi have ledet vores hen til at danne og[saa] gode Haandværkere, og det (er) sær vigtigt«. Hvad Arveprindsen angaaer, saa gav han sig i ethvert Fald af med at male, og Kunstakademiet modtog senere et lille Billede af ham: »Den hellige Familie

---

*) Skal denne Sag henføres til Nyaarstid 1771—72, da General Gude efter Struensees Ordre afløste Oberst Sames som Kommandant i Kjøbenhavn? Eller skulde det, som Thure Wennberg antyder i sin Mindetale over Pilo, virkelig være Regeringen under Arveprinds Frederik, der efter den store Statsbegivenhed i Januar har pønset paa at foretage dette Indgreb i Akademiets Forhold?

paa Flugten til Ægypten i landskabelig Omgivelse«, hvilket Akademiets Medlemmer endog betragtede som hans Receptionsstykke.

Da nu Prindsen tillige indtog en saa fremragende Plads i Statsstyrelsen, er det let at fatte, at Akademiet med Glæde gav sit Ja til det af Direktøren, Pilo, den 24de Febr. 1772 stillede Forslag, at bede Kongen skjænke det sin Halvbroder til Præses, uagtet denne Værdigked var bleven ophævet i 1771. Udnævnelsen fandt ogsaa Sted d. 29de Febr. 1772 og blev sikkert af Enhver hilst som et Varsel om lysere Tider for Læreanstalten og dens Kunstnersamfund.

Der gik imidlertid den ene Maaned efter den anden, uden at der øinedes nogen hjælpende Haand; man fik stadig Anvisning paa Fremtiden. Dertil kom, at Hoffets Uvillie imod Direktøren snarere tiltog end aftog. Dette vidste Pilo selv og synes endog at have fremskyndet sit Fald ved at undlade at holde en Velkomsttale til Arveprindsen, da Denne for første Gang besøgte Akademiet som dets Præses. Den 11te Sept. s. A. ansøgte han om sin Afsked som Direktør og Professor og fik den øieblikkelig med 300 Rd. i Pension.

Peder Als menes at have bidraget til at styrte Pilo, støttet af Guldberg og Schumacher. At Gustav III af Sverrig udnævnte ham til Ridder, og at han som saadan aflagde Ed til en fremmed Fyrste og ikke strax adlød Befalingen at indsende en Afskrift af Eden til Arveprindsen, førte til forskjellige ny Ordrer, som Pilo ikke strax efterkom, hvorfor han d. 17de Sept. 1772 fik Befaling til inden tre Uger at forlade Landet, en Behandling, som Gustav III kritiserer meget skarpt i Breve til den svenske Gesandt, Sprengporten, i Kjøbenhavn. Pilo tog tilbage til Sverrig, blev i 1781 Direktør for Kunstakademiet i Stockholm og døde i denne Stilling den 2den Marts 1793.

Til Pilos Eftermand i Direktoratet i Kjøbenhavn valgte Akademiet i Mødet den 5te Oktober Professor *Wiedewelt*, og Denne blev som Kasserer i Januar 1773 afløst af *Harsdorff*.

Den nye Ornamentskole, som man havde maattet oprette i Henhold til Bestemmelserne i Reglementet af 1771 om Haandværkeres Adgang til fyldigere Specialundervisning i Akademiet, og som var bleven aabnet for dem den 12te Okt. s. A., betragtedes af Arveprindsen med store Forventninger og blev hans stadige Kjæledægge. Der var heller ikke Mangel paa ny Elever

fra Laugene, ja, man indsaae efter nogen Tids Forløb, at Skolen trængte til at udvides med Hensyn til Læregangen. Kun skortede det paa Plads i Akademiet med dets snart henved halvfjerde hundrede unge Mennesker. Dette føltes bl. a. senere paa Aaret 1773, da man af Mangel paa en bekvem Sal maatte opgive Tanken om at faae en Salon istand. Men tydeligst fremtræder det i et privat Promemoria af 28de April 1774 fra Wiedewelt til Arveprindsen. Direktøren klager her over, at Akademiet med de det tillagte 4000 Rdl. om Aaret nu har en Gjæld paa 467 Rdl., og fortsætter saaledes om Lokaliteterne: »For nærværende Tid »er Charlottenborg Slot occuperet med Academiet og dets Skoler »og Konstnere, og er intet fremmet derinde, undtagen a) Lotte»riet, som trækkes, b) Professor Ascanius, som har et Hjørne i »3die Etage*) c) Mr. Chenebras, som er i Faveur af Saly, d) »Gazotti, som har 2de smaa Kamre i 3die Etage, e) det Lærde »Selskab, som har 2de Værelser til Magazin**), f) adskillige af »Kielderne. For nærværende Tiid er ikkun ledig forhen værende, »afdøde Konst-Forvalter Morels Værelser i 3die Etage. — »For at indrette Academiet som det sig burde, vilde Lotterie»Salen være høyst fornøden til at anlegge 1) den nye Ornament»Skole, 2) til et Expositions-Værelse og 3) til at udvide Biblio»thequet. — Ornament-Skolen behøves at være rommelig, dertil »er fornøden en Deel Modeller af Antique Ornamenter, Archi»tektoniske Capitæler. — Efter Kongel. Befaling occuperer Pro»fessor *Als* Academiets store [Figur-] Sal til Verckstæd, hvilcken, »skiønt han samme maae udrømme ved Academiets Concour»ser [hvert 2det Aar med ulige Tal] og Solennitæter, saa hindres »dog Academiet derved dens rette Brug. Der findes Leylighed »at afhielpe saadant ved at placere hans Verckstæd paa det »Sted, som det Lærde Selskab occuperer. — For nærværende »Tiid ere følgende Konstnere ved Academiet og i Hans Mayets »Tieneste staaende uden Ateliers, nemlig 1) Professor *Man»delberg*, 2) Prof. *Weidenhaupt*, 3) Prof. *Harsdorff*, 4) Professoren

*) Ascanius forestod det ved Oeder 1756 grundlagte »Naturalie- og Huusholdnings-Cabinet«, der fik Plads paa Charlottenborg, hvorfra det 1772 flyttedes til Universitetet. Charlottenborgs Slotshave blev 1778 indrettet til botanisk Have med Læsesal i Bagbygningens Portværelse eller »Vestibule«.

**) Det Langebekske Historie-Selskab.

»i Perspectiven, [og] Medlemmer: Landskabs-Maler *Lund*, Mig-»niatur-Maler *Høyer*, Medailleur *Wolff* og *Adzer;* [ej heller have »Følgende Bolig paa Slottet] 5, 6, 7, 8) Academiets 4re Informa-»torer, 9) dets Forvalter, 10-11) tvende Modeller. Naar bemeldte »11 Persohner, som tilhøre egentlige Academiets Staben(?) blive »inlogerede, saa kan ingen af deds Medlemmer rummes, og da »de Academiske Medlemmers Antall er uinskrenket, saa vil »ded blive umulig, for det mindste meget vanskelig, at bestemme, »hvilke dertil have størst Rett, nu og i Eftertiden, ligesom deres »Antal tiltager. [Endelig maa der haves] Magaziner til Acade-»miets Effecter og alt hvad, som henhører til dets Inventarium«.

Hvad der egentlig kom ud af denne Forestilling, vides ikke helt, men det var dog allerede Noget, at Wiedewelts Veklage over Gjælden fandt et naadigt Øre, og i den næstfølgende Mai Maaned 1774 skjænkede Kongen af Partikulairkassen 500 Rdl. til dens Dækning. Dog efter nogle Kvartalers Forløb mødte der atter utilfredsstillede Kreditorer, og Gjældsposterne øgedes stadig, indtil Præses endelig paany, i Februar 1776, lod sig bevæge til at forskaffe Akademiet en Gave af Partikulairkassen paa 500 Rdl., hvilket ansporede det til nogle Maaneder efter at tage fat paa Ornamentskolens Udvidelse ved Inddragelse af den i Juli s. A. afdøde Prof. Als' Værksted, saa at Ornamentskolen fra Sept. s. A. kom til at bestaa af en høiere og en lavere Klasse.

Endnu før Aarsfesten 1777 blev høitideligholdt, havde Akademiets Nestor, Prof. *J. M. Preisler*, i Plenarforsamlingen den 3die Febr. 1777 foreslaaet »en aarlig Æmulations-Concours imellem dennem, som hafve ramporteret Sølv-Medaillerne«, og derpaa forelagt Forsamlingen den 24de i samme Maaned følgende formulerede Program.

»Aus einer vieljährigen Erfahrung habe ich wahrgenommen, dass unsere jungen Leute auf der Academie, so (ɔ: welche) die grosse Silberne-Medaille nach dem lebendigen Model gewonnen haben, meistentheils sehr nachlässig werden, nicht nur mit weniger Feuer und Eifer zeichnen, sondern sehr oft gantze Monathe, Vierteljahre, ja wohl gar gantze Jahre wegbleiben. Dieses

Uebel einiger massen Einhalt zu thun wäre mein Vorschlag: Ob es nicht gut wäre, dass man alle halbe Jahre, oder auch nur alle Jahre, eine Figur stellte, wonach die jungen Herren, die die grosse Silberne-Medaille gewonnen hätten, um den Rang concourirten und wodurch zugleich wahrgenommen werden könnte, in wie weit sie nach dem Leben zu zeichnen, vor- oder hinterwärts giengen.«

Da Forslaget vitterlig tiltalte Akademiet, er det uden Tvivl ogsaa bleven vedtaget med det Samme. Uagtet der heri ikke er Tale om andet end Frembringelser, som i de Tider kun udstilledes ved at hænges op iblandt Skolestykkerne i Bibliotheket, nævnes det dog her, fordi det blev en Spore til at forøge Elevernes Virksomhed og derved efterhaanden bidrog til, at ogsaa Sølvmedaillernes Ihændehavere optraadte med friere Arbeider paa de Udstillinger, der aarlig hædredes ved Arveprinds Frederiks Nærværelse som Præses og Uddeler af Medaillerne.

To Aar efter var Akademiet igjen i Vaande; nu var der tilmed bleven afholdt en Salon i Januar 1778, og da Adgangen var fri for Alle, kunde man ikke bære Tabet af de ca. 400 Rdl., den havde kostet. Enden blev da, at Kongen, denne Gang i September, skjænkede det 700 Rdl. af Zahlkassens Midler. Opnaaelsen af disse ædelmodigt givne Tilskud krævede sikkert en for Akademiet, altsaa fortrinsvis dets Direktør, meget pinlig Mission. Man havde ogsaa udtænkt og foreslaaet Midler til paa anden Maade at hjælpe Frederik den Femtes dyrebare Stiftelse ud over de Vanskeligheder, som den havde at kjæmpe med under hans Efterfølger. *Wiedewelt* formaaede saaledes Akademiet til at søge den livsvarige Pension paa 1000 Rdl., som var hjemfalden til Partikulairkassen efter Salys Død (Maj 1776 i Paris), overført som et Appendix til dets Driftsfond; og paa Foranledning af *Harsdorff*, der i Begyndelsen af 1777 havde afløst Wiedewelt som Direktør, vedtog det Aaret efter en Indstilling om, at naar de 2000 Rdl., som vare fastsatte til den aarlige Vedligeholdelse af Charlottenborg paa Tag og Fag, bleve udsondrede fra Kongens Kasse og henlagte under Akademiets Forvaltning, vilde dette »vedligeholde Slottet, saavel som og bestyre Academiets extraordinære Udgifter«. Men til ingen af disse Indrømmelser var Regeringen tilbøielig. Langt om længe, da det saae ud til, at Skolerne maatte lukkes, fordi Leverandørerne af

Lys, Brænde osv. ikke vilde give yderligere Kredit, og efter gjentagne bønlige Forestillinger, kom den dog til Erkjendelse af, at Akademiets Pengevæsen maatte hvile paa et sundere Grundlag, ifald der skulde være Trivsel ved Anstalten. Der udgik derfor under 14de Februar 1781 et kongeligt Reskript (Bilag V) angaaende Akademiets »bedre Indretning til Bestandighed«, ifølge hvilket a) dets Fond paany forhøiedes (fra 4000) til 5000 Rdl. aarlig, der som sædvanlig kvartalsvis vilde blive at udbetale gjennem Zahlkassen, og b) der desuden af Kongens Kasse tilstodes det 1900 Rdl. een Gang for alle til at klare Gjældsposterne. Det blev i Reskriptet smaaligt foreskrevet, hvad der med Hensyn til Charlottenborg Slot skulde afholdes af Kongens, og hvad af Akademiets Midler; og derefter gjordes Sagen om Reisestipendier til Gjenstand for en længere, karakterisk Udvikling i § 3, som vi gjengive her ordlydende. »Academiet bør,« hedder det, »ved dets Forslage til Reise-Stipendiers Uddeeling i Fremtiiden »nøie have følgende almindelige Regler for Øine: a) at Staten »stedse kan være forsynet med det Antal faste og fuldkomne »duelige Konstnere i ethvert Fag, som dets virkelige Fornøden»hed udkræver, nemlig to Billedhuggere, een Historie»Mahler, to Bygmestere i Hovedstaden, to Portrait»Mahlere, een Migniatur-Mahler, een Medailleur, to »Kobberstikkere, og een til at stikke Karter, saaledes, at, »naar en saadan Konstners Plads i et eller andet Fag bliver »ledig, man da altid kan have et værdigt Subject i Beredskab »til at besætte Pladsen; b) at derimod de unge Kunstneres Tal »ved overflødige Reise-Stipendier ingensinde alt for meget for»øges, saaledes, at det overstiger den sande Fornødenhed, enten »i Almindelighed i alle Classer, eller i Særdeeleshed i een eller »anden enkelt Classe; og c) at følgelig Reise-Stipendiers Uddee»ling ikke just bør være bunden enten til nogen vis Tiid, saa»ledes, at den nødvendig skulde skee hvert Aar, hvert andet, »tredie eller fjerde Aar, ei heller til nogen bestemt Afvexlings»Orden imellem Classerne indbyrdes, men at tvertimod aldeeles »intet Reise-Stipendium nogensinde af Academiets Fond tilstaaes, »førend paa den Tiid, naar een blandt Classerne virkelig be»høver en Reserve, og da til den dueligste Eleve i samme »Classe; dog forstaaer det sig selv, at saadanne Subjecta, om »hvis Duelighed man efter deres Hiemkomst seer sig nødsaget »at tabe det Haab, man forud haver givet sig, bør ansees som

»udgaaede af de duelige Reservers Antal i deres Classe, og »følgelig andre i deres Sted, ligesom naar Dødsfald er indtruffen, »ved Leilighed forundes Stipendium; og paa det at denne nød»vendige Orden i Fremtiden nøie og uforanderligen kan vorde »overholdt, saa haver Academiet i enhver allerunderdanigst »Forestilling og Forslag om deslige Stipendier udførligen at »fremsætte de Aarsager og Omstændigheder, som bevæge det til »at foreslaae samme Stipendium for en vis Classe frem for de »øvrige, og i Særdeeleshed for en vis navngiven Eleve, at nemlig »denne Classe formedelst Dødsfald, anden Befordring, eller hiem»kommen Elevers vitterlige Mangel af Duelighed, fattes en Re»serve udi det fastsatte Antal, da derimod de øvrige Classer ere »eller snart blive forsynede med deres bestemte Antal, enhver »for sig, eller og endnu mangle duelige Subjecta til at reise paa »samme: at den Eleve, som i Særdeeleshed til Stipendiet bringes »i Forslag, besidder de Egenskaber og den Duelighed, som dertil »udkræves: og at Udgivten kan bestrides af Academiets Fond, »uden Byrde for Kongens Casse, med videre. Uden hvilke for»anførte Aarsagers og Omstændigheders Rigtighed intet Stipen»dium herefter af Academiet maae foreslaaes eller ventes bevilget. »Endelig, hvad angaaer de tvende mindre nødvendige Konster, »nemlig Landskabs- og Cabinets-Mahling, samt Emaille»Mahling, da maae vel en og anden duelig Eleve, saafremt »nogen saadan herefter skulde melde sig, derpaa forundes Reise»Stipendium, naar dette af Academiets Fond, uden Savn for de »øvrige Classer af meere nødvendige Konstnere, kan bestrides; »men derfor skal paasees, at saadanne Konstneres Antal ikke »maae forøges til meere end een ældre, og een til tvende yngre »Konstnere i enhver af bemeldte tvende Classer.«

Selvsamme Dag, som dette kongelige Reskript udfærdigedes, blev der ligeledes givet Akademiet et nyt saakaldet »Kasse-Reglement«, gjældende fra 1ste Januar, og med den Tilføielse, at det skulde »overlades Academiet, saaledes at repartere de »Udgivter, der ikke ere staaende Lønninger, som det efter Om»stændighederne og i særdeeles Tilfælde formeener at være »tjenligt og til største Nytte, naar ikkun det hele Fond ei over»skrides; men Directeuren skal pligtig være, strax efter ethvert »Aars Forløb at indlevere over Kassens Tilstand en Fortegnelse »til dets Præses.« —

Den i Kasse-Reglementet normerede Fordeling af Udgifterne, som naturligvis var bestemt efter Opgivelse fra Akademiet selv, har følgende Form:

Til 6 Professores i Model- og Gibs-Stuerne, à maanedlig 25 Rd.	300 Rd.	
For Lectionen udi Architecturen	50 —	
— — — Perspectiven	50 —	
— — — Anatomien	200 —	
— — — Mythologien og Historien	200 —	
Secretairen	300 —	
Tre Informatores udi fri Haandtegning	600 —	
Een udi Begyndelses-Grundene i Bygnings-Konsten	200 —	
To Modeller	200 —	
Opvartning i de 7 Skoler	100 —	
Til Kobbere og Bøger	150 —	
— Forvalteren	100 —	
— Pensioner for de Reisende	800 —	
— Premier og Medailler	250 —	
— unge Kobberstikkere at opdrage	100 —	
— Brænde og Lys i alle Skolerne, samt Olie til Lamperne i Model- og Gibs-Stuen	600 —	
— antique Statuer og andre Konstsager, samt Ornamenter og deslige til Ornament-Skolens Brug	95 — 4 ß	
— Trykker-Løn for Tabeller og Billetter, Skriv-Materialier og Diplomers Udstædelse	80 —	
— Skriveriet ved Casse-Bogen og dets aarlige Regnskab	50 —	
— de fornødne Meublers og Effecters Anskaffelse og Vedligeholdelse	100 —	
— Academiets Værelser at vedligeholde, Tran og Olie til Lygterne i Opgangene til Skolerne og andre dets Værelser, samt ved Udgivter til Expositioner	270 —	
		4795 Rd. 4 ß
— Portneren til Løn og Klæder	70 Rd.	
Vægteren	50 —	
Arbeids-Karlen	50 —	
Vægteren og Portneren, i Stedet for 8 Lpd. 2 Pd. Lys in natura	18 — 92 ß	
Vægteren i Stedet for Brænde in natura	6 —	
og Portneren ligeledes	10 —	
		204 — 92 ß
		5000 Rd.

Det er næsten en Ynk at see en Liste med et saadant Indhold gjort til Norm endnu paa hint Tidspunkt, selv om Penges Værd dengang var endel forskjellig fra nu. For Akademiet

havde dog Forhøielsen af det aarlige Fond med 1000 Rdl. foreløbig ikke saa lidt at sige. Iøvrigt vedblev, som man seer, Reglementet af 1771 at gjælde som Grundlov for Styrelse, Indretning og Forvaltning.

At ogsaa den akademiske Undervisning nu virkede til særdeles megen Gavn baade i de høiere og lavere Haandværk, som i Arbeidets Medfør behøvede et vist Maal af Øvelse i Tegning, bevidnes af flere Samtidige. Regeringen gik netop ud paa — ligesom Struensee — at løfte Haandværket, og for ikke at lade det blive ved hine ordnede Øvelser og de for Akademiets Medlemmer ofte besværlige Bedømmelser af Skitsetegninger og færdige Mesterstykker, gik den et Skridt videre i den Retning, som Fundatsen af 1758 og Reglementet af 1771 havde anviist med Hensyn til Laugsrettighed for Kunstnere. Sidstnævntes 4de Afdelings 3die Artikel (som vi have gjengivet foran) blev nemlig ved kongeligt Reskript af 18de December 1782 ændret saaledes, at Akademiets Professorer og Medlemmer skulde have Ret til, uden at løse Borgerbrev, at indtræde i et Laug og at holde Svende eller andre Medhjælpere — at de Elever, der havde erhvervet »den store Guld-Præmie« og derefter tog Borgerskab, fik Laugsrettigheder uden at gjøre Mesterstykke, — og at de Elever, som havde vundet den største Sølvmedaille, skulde, uden at have staaet i Lære, ansees som virkelige Laugssvende, »saaledes: at en Laugs-Mester maa have Friehed til at »betiene sig af en saadan Eleve, naar han haver hans Tieneste »nødig, men ey være tvungen til at antage ham, medmindre »han kan bruge ham, og maa en saadan Eleve have lige Ret »med en Amts-Svend til at melde sig for vedkommende Laug »til at giøre Mesterstykke, da deraf kan skiønnes, om han har »lært og besidder de fornødne Haandgreb i Professionen; men »i Henseende til Laugs-Drengene, der ligeledes kan have vundet »den samme Sølv-Medaille, da skal det ved den imellem Me»sterne og dem, eller deres Værger, indgangne Contract, hvorved »Lære-Aarene ere fastsatte, fremdeeles have sit forblivende, »medmindre Mesteren selv, ved Magistratens Mellemhandling, »ville afstaae deres Rettighed, og efterat saadanne have faaet »bemelte Sølv-Medaille, giøre dem til Svenne.«

Charlottenborg vedblev at være Sædet for vort Akademi i Kraft af den Brugsret, Konge efter Konge havde indrømmet. Det blev, alt som Aarene gik, en rodfæstet Forestilling hos Alle, at Slottet helt og holdent og for bestandig maatte tilhøre Institutionen med dens Skoler, Funktionærer og Kunstnere; og man seer derfor egentlig intet Paafaldende i, at Akademiet, »for at komme den oeconomiske Bestyrelse til Hielp«, den 16de Juni 1777 indgav et Andragende til Kongen om, at Slottet maatte blive overdraget det til Eiendom. Et Arrangement i denne Retning kom dog ikke i Stand — hvad der iøvrigt senere, »efter nøyere Overveyelse og i Betragtning af de Vanskeligheder, som derved vilde møde«, ingenlunde var Akademiet ukjært. I et nyt Andragende, Januar 1781, undslog man sig for at overtage Forpligtelsen til at holde den store Bygning vedlige imod at faae en vis Sum om Aaret dertil, og ved det kongl. Reskript af 14de Februar 1781 fik man da atter Brugsretten fornyet under bestemte Former. »Uagtet det nu just ikke i allerhøystmeldte Resolution udtrykkeligen er sagt, at Academiet maae have Dispositionen over de ved Dødsfald eller andre Aarsager ledig blivende Logementer«, saa udbad man sig dog 6 Aar efter (24. Januar 1787) stadig Tilladelse hos Kongen til at foreslaae ledigblevne Værelser overdragne til dem, man udpegede. Men endnu længe forinden havde Akademiets fleraarige Æresmedlem, Overhofmarechal *Numsen,* udkastet en fuldstændig Plan til Værelsernes Fordeling. Den tilkjendegiver sig som en allerunderdanigst Forestilling af 24de December 1785; og har efter sin Natur Krav paa at aftrykkes in extenso. Den lyder saaledes:

»Da den høysal. Konge Friderich den Femte, af høy»lovlig Ihukommelse, stiftede det Kongl. Maler og Billed»hugger Academie, og Charlottenborg Slot dertil blev ind»rettet, boede udi samme adskillige Academiet uvedkommende »Personer, som allerhøystbemeldte høysalige Konge, efter »sin sædvanlige og over hele Landet udbredte Mildhed og »Naade, ikke vilde fratage denne betydelige Fordeel.

»Dette er uden Tvivl Aarsagen, hvorfor dette Slot ikke »strax, og tillige med Indretningen til de Academiske Skoler, »blev ordentlig inddeelt til Boepæl for Konstnere. Ikkuns »Tid efter anden, og eftersom ovenmeldte Academiet uved»kommende Personer enten ved Døden eller formedelst

»forandrede Omstændigheder afgik, blev det bragt derhen, »hvor det nu er, at nemlig: Slottet ene og aleneeste beboes »af Artister og Academiets Betiente. Da nu dette er opnaaet, »som uden al Tvivl har været den allerhøyeste Stifters »faderlige og velgiørende Hensigt, saa staaer intet tilbage »uden dette, at inddele Konstnernes Boeliger paa en mere »Academisk og bestemt Maade, end det hidindtil har kundet »være.

»Til et allerunderdanigst Forslag herom at giøre, finder »ieg Anledning ved Informator *Cleos* dødelige Afgang, om »hvis fradøde Værelser mange Ansøgninger ere indkomne; »men ihvorvel dette Forslag, om det skulde finde Deres »Mayts allerhøyeste Approbation, ikke strax kan sættes i »Værk, men ikkuns efterhaanden som de der nu boende »Academiske Medlemmer fradøe deres Boeliger kan udføres, »saa formoder ieg dog, at det kunde tiene til en Regel for »Fremtiden, hvorefter enhver forud kunde vide, i hvad »Orden han ved forefaldende Vacance kunde vente at faae »den ellers ved alle saadanne Leyligheder af saa mange »ansøgte Boelig.

»Charlottenborg Slot er eengang for alle bestemt »til et Konsters Academie, og til Boelig for Konstnere. »Naar nu antages som en paa Billighed og Academisk Or»den og Rigtighed sig grundende Regel, at alle Konster bør »have lige Adgang til de Fordeele, som Academiet aller»naadigst ere forundte, saa følger deraf, at Konstnerne ind»træde i de Konsters Rettigheder, som de dyrke, og Billig»hed udkræver altsaa: at naar Rummet det tillader, een »Konstner af hver Konst i det ringeste først maatte have »Boelig ved Academiet, forinden fleere kunde tage Deel udi »en i disse Tider fornemmelig saa betydelig Fordeel.

»For nærværende Tid er Slottet, foruden de Academiske »Skolers og Sahles Indretning, inddeelt i 9 Boeliger, og til »den 10de kunde Forføyning giøres, om, naar Fornødenhed »det udfordrer, nogle af de Værelser, som Migniature-Maler »*Müller* nu beboer, og som han har til Overflod, bleve sær»skildt indrettede. — Af de Konstnere, som efter ovenanførte »Grunde maatte have frie Boelig, fraregner ieg Billedhuggeren, »saasom [denne for Tiden ɔ:] Professor *Wiedewelt* haver Bolig »og Attelier paa Material Gaarden, hvilket hans Eftermand

»i denne Konst, ved hans Afgang, maatte tilfalde. Der blive »altsaa tilbage af Konstnere: 1) een Architecte, 2) een Por»trait-Maler, 3) een Historie-Maler, 4) een Landskabs-Maler, »5) een Theater-Maler, 6) een Migniatur-Maler, 7) een Kaabber»stikker, 8) een Medailleur. Hvortil kommer endnu 9) den »ældste Informator i Tegningen, 10) Slotsforvalteren, om »samme i sin Tid ikke bliver en af de der boende Acade»miske Medlemmer, hvilket Academiet helst ønskede, eller »i det mindste, at det maatte blive een af Academiets »agreerede Elever, paa det ingen Fremmed imellem dem »maatte være.

»Maatte det nu behage Deres Kongl. Majt for Frem»tiden allernaadigst at bestemme, at efter ovenstaaende Liste »de Tid efter anden ledig blivende Boeliger eengang for alle »skal bestemmes; saa maatte, ved den derved forbundne »Uddeling, Værelsernes Beliggenhed, Lysning og Høyde tages »i Betragtning, i Forhold til de Konster, som derudi skal »dyrkes; og da vil det blive nødvendigt, at Portrait-, »Historie-, Landskabs- og Theater-Malerne gives de høyeste »Værelser.

»Efter denne Regel kunde altsaa Portrait-Maleren an»viises i underste Etage de Værelser, som nu beboes af »Justice-Raad *Preisler*; For Theater-Maleren: Professor »*Weidenhaupts* Værelser i samme Etage, da dermed er for»bunden 2 store Atteliers; For Landskabs-Maleren: Professor »*Høyers* Værelser i samme Etage; og den fierde Boelig i »samme Etage, som nu beboes af Professor *Mandelberg*, »kunde til Architecten bestemmes, saasom det dertil ind»rettede Comptoir dertil støder.

»I mellemste Etage befindes de Academiske Skoler, og »til Boelig er aleneste for een Familie indrettet, som kunde »formedelst Værelsernes Høyde bestemmes til Historie»Maleren.

»I øverste Etage kunde Migniatur-Maleren blive der, »hvor *Müller* nu er; Medailleuren ligeledes, hvor *Adzer* er; »og Informatoren beholde det, som *Løffler* har; og for Slots»forvalteren indrettes nogle Værelser, som fratoges *Müller* af »dem, som han har overflødig.

»Til Oplysning for dette Fordeelings-Forslag bielægges »herved Planerne over hver Etage i sær, hvilket alt ieg her-

»med underdanigst henstiller til Deres Kong. Majestæts »allerhøyeste Resolution«. —

Kongen gav, med Kronprinds Frederiks Parafering, Indstillingen følgende Paategning:

»Forestillingen approberes, men uden Prejudice for de »nu værende Beboere«.

Denne hele Sag blev imidlertid ikke meddelt Akademiet førend i Aaret 1787, da det — som alt meldt — fandt sig foranlediget til at indkomme med et Andragende. Herpaa resolverede Kongen saaledes (*Numsen*'s Meddelelse til Akademiet d. 18de April):

»At det maae være Academiet tilladt herefter selv igien»nem dets høye Præses Hans Kongel. Høyhed Arve-Prindsen, »og med Høystsammes Samtykke, at disponere over Char»lottenborg Bygning, og de derudi med Tiden ledig vor»dende Værelser, samt de herefter ledig vordende Under»Betientes Pladser, paa følgende Vilkaar: først, at de nu »efter den afdøde Professor *Mandelberg* ledig blevne Værel»ser, og den allerførste Vacance som herefter maatte ind»treffe, blive besatte af de tvende Professorer *Abildgaard* og »*Meyn*, for derved saasnart som muligt at giøre det Kongl. »Palais [ved Kalveboderne] ryddeligt; og for det andet, »at det af Hans Kongl. Mayt. under 24. December 1785 »allernaadigst approberede Reglement, som herved in origi»nali følger, og hvorefter Indlogeringen herefter paa Char»lottenborg skal skee, uryggelig holdes i Henseende til det »Princip, som herudi er antaget: at alle Konster skal have »lige Adgang til den Fordeel, Hans Mayt. allernaadigst for»under Academiet, eene og aleneste at være i Besid»delse af denne Bygning; saaledes at herefter og naar »først Professorerne Abildgaard og Meyn have faaet frie »Boelig paa Charlottenborg, ikke Konstnerne, men den »Konst som de dyrke, skal komme i Betragtning og give »dem Rettighed til frie Boelig. Dog haver det allernaadigst »behaget Hans Kgl. Mayt. derhos at tillade, at om ved »Konsternes Bestemmelse, og Boeligernes Fordeelelse, Acade»miet skulde have noget at erindre til Forandring eller »Forbedring ved ovenanførte Reglement, det da skal være

»Academiet tilladt derom at giøre et allerunderdanigst For-
»slag til Forandring, som ved dets høye Præses, Hans Kongl.
»Høyhed Arve-Prindsen, Hans Mayt. kunde forelægges«. —

Saaledes see vi da Kunstakademiet endelig komme til Ro efter mangeaarige Kampe. Dets økonomiske Velfærd er atter, om den end langtfra kan kaldes gunstig, dog betrygget, dets Skoler ere i frodig Blomstring, og over Charlottenborg er det, paa Lidt nær, blevet Eneherre. Vi have nøie fulgt det gjennem dets vexlende Skjæbner og søgt i en udførlig Fremstilling saa vidt muligt at gjøre Læseren fortrolig med dets Udviklingsfaser fra 1701 til 1787. Med dette sidste Aar kunne vi følgelig godt afslutte den detaillerede Redegjørelse, for i det næste Afsnit at give et Overblik over, hvad der er foregaaet senere i Tiden. Men forinden vi gaae over til denne sidste Del af Opgaven, ville vi dvæle ved de fremtrædende Forhold ved Charlottenborg, saaledes som de vare i 1787.

At de i Aarene efter 1772 vundne Resultater opnaaedes med Arveprinds *Frederik* som Præses er gjentagne Gange viist. Direktøren, *J. Wiedewelt*, der var valgt første Gang i Oktober 1772, fungerede for syvende Gang, samtidig med at han virkede som Professor i Billedhuggerkunsten*). De øvrige Professorer vare, for Malerkunstens Vedkommende *J. M. Preisler*, *Nikolai Abildgaard* (valgt i Stedet for den afdøde P. Als) og *Jens Juel* (afdøde Mandelbergs Efterfølger); i Billedhuggerkunsten *Weidenhaupt* og *Carl Frederik Stanley* (hvilken sidste erstattede Saly) i Arkitekturen *Harsdorff* og *Peter Meyn;* desuden Universitetsprofessor *Abraham Kall* i Historie og Mythologi. Af disse havde Wiedewelt, Preisler, Weidenhaupt, Stanley, Harsdorff og Abildgaard Titel af Justitsraader, hvilket ligeledes var Tilfældet med Hof-Miniaturmaler *Cornelius Høyer*, der fungerede som Sekretær siden C. Æ. Biehls Død i 1777. Kasserer var Weiden-

---

*) Man maa erindre, at Direktøren ifølge Reglementet af 1771 valgtes paa to Aar. Wiedewelt blev efter Aaret 1787 atter valgt for 8de og sidste Gang i 1793 og døde i 1802. Saly havde dog havt en længere Funktionstid: han beholdt Sædet paa det Nærmeste uafbrudt i 17 Aar.

haupt, som tillige var Professor i Anatomi, og Bibliothekar var Hof-Miniaturmaler *W. A. Müller.* Som Informatorer træffe vi den gamle *E. H. Løffler* og afdøde Cleos Efterfølger *Jørgen Dinesen* ansatte i Frihaandstegningsskolerne, *Johan Christian Almer* i Ornamentklasserne og *Joseph Christian Lillie* (i Hans Næss' tidligere Stilling) i Skolerne for Arkitektur, Perspektiv og Geometri. Forvalterpladsen havde den tidligere Model *Joseph Brenner* (Norups Eftermand) og Regnskabsførelsen besørgedes af Wiedewelts nære Slægtning *P. F. Zeise.* Altsaa vare nu i 1787 alle Poster (Preislers ene undtagen) besatte med Danske.

Akademiet talte dengang 15 (14?) ordentlige Medlemmer, foruden Professorerne, nemlig 7 Malere, 3 Kobberstikkere, 1 Billedhugger, 2 Medaillører, og 2 (1?) Arkitekter; endvidere 4 Agreerede, ɔ: 2 Malere og 2 (3?) Arkitekter; desuden 23 (22?) Æresmedlemmer og 9 (8?) udenlandske Medlemmer (Kunstnere)*).

Det var kun forholdsvis faa af de mange her nævnte Personer, der havde Bolig, end sige Atelier, indenfor Charlottenborgs Mure. Af Professorerne boede her: Preisler, Abildgaard, Juel, Weidenhaupt og Harsdorff; af Informatorerne kun Løffler (som den ældste) og af de akademiske Medlemmer kun Adzer (den ældste); desuden Sekretæren (Høyer), Bibliothekaren (Müller) og Forvalteren. Derimod havde Direktør Wiedewelt Bolig med Atelier paa Civiletatens Materialgaard, Professor og Hof-Bygmester Meyn paa det nuværende Prindsens Palæ, og Medlem, Professor Magens, som Hof-Bygmester, paa Christiansborg. Alle de Øvrige boede privat i Byen.

De øvrige Lokaler i Charlottenborg benyttedes paa følgende Maade: I Beletagen var Forsamlingssalen; her hang Medlemmernes Receptionsstykker, og i det tilstødende Bibliothek fandtes Professorernes og Medlemmernes oliemalede Portræter, samt Grev Moltke's Portrætbuste. I Skolerne var der ialt 300 Elever. Omkring paa Væggene i de høiere Skoler var anbragt de Konkursarbejder af hvert Kunstfag, der lige siden Akademiets Stiftelse have vundet den store Guldmedaille. — Paa Gangen og

*) Ovenstaaende Tal ere tagne efter Veiviseren 1787. Ifølge Hof- og Statskalenderen 1786 og 1787 var der 14 ordentlige Medlemmer, deraf kun 1 Arkitekt, 5 Agreerede, eller 2 Malere og 3 Arkitekter, 22 Æresmedlemmer og 9 udenlandske Medlemmer.

Trapperne hang eller var opstillet de med den mindre Guldmedaille belønnede Stykker. »Figursalen« (Festsalen) udmærkede sig ved en temmelig beskeden Samling af antike Gibs-Statuer o. lign., der daglig hele Aaret igjennem vare Gjenstand for Studium i Tegning eller Modellering af de Elever, som havde vundet Sølvmedaille; desuden hang der et Par Malerier (af Ann. Caracci og Rubens), tidligere Gaver fra Moltke Den 31te Marts, Mindedagen for Akademiets Stiftelse, »Aarsfesten«, var ikke alene Galleriet, men ogsaa en Del af Gulvet taget i Besiddelse af Elevernes Forældre, Slægtninge og Venner, som ønskede at overvære Præmieuddelingen, der foretoges ved Repræsentanten for det høikongelige Hus. I Værelset ved Siden af Figursalen var der endel Modeller til Brug for Ornamentskolen og et Oplag af forskjelligartede Tegninger.

III.

Da Wiedewelt traadte fra i Aaret 1789 valgtes den 3die Marts *Abildgaard* til Direktør. Under ham var i 1790 Preisler, Wiedewelt, Harsdorff, Weidenhaupt, Stanley, Juel, Meyn Professorer og Dajon, Haas, Lorentzen og Paulsen Medlemmer af Akademiet. Men den 8de Marts 1791 frabad Abildgaard og Wiede welt sig Direktørstillingen, og Professor Weidenhaupt blev valgt til Direktør og Magens til Kasserer istedenfor Meyn. Den 4de Marts 1793 valgtes Wiedewelt til Direktør og Juel blev Kasserer, og da der ved Direktørvalget i 1795 blev afgivet lige mange Stemmer for Meyn og Juel, udnævnte Arveprindsen, der var Præses, Juel til at være Wiedewelts Afløser, og Magens blev Kasserer efter Juel, medens Sonin blev Forvalter. Den 6te Marts 1797 valgtes Meyn til Direktør istedetfor Juel, og Clemens valgtes til Kasserer. Da man atter ved Direktørvalget i 1799 gav Juel og Wiedewelt lige mange Stemmer, udnævnte Arveprindsen paany Juel, idet han henviste til Wiedewelts skrøbelige Helbred. Wiedewelt havde forøvrigt selv frabedt sig Valg. Brünnich blev Kasserer istedetfor Clemens.

Det er ved dette Direktørvalg, at Akademiet henstiller, om Udnævnelsen til Direktør ikke herefter kunde foregaae imellem Professorerne efter Anciennetet og efter Tur. Det seer næsten ud til, at man var begyndt at blive bange for den strengere Haandhævelse af Forretningsgangen, som den dygtige, fortsatte Ledelse ofte medførte.

Det var vistnok Abildgaard, der saaledes fik vedtaget, at,

naar et Medlem udeblev et helt Aar fra Akademiets Møder uden gyldig Grund, Sygdom, Bortreise eller lignende, skulde Vedkommende ikke mere tilsiges til Akademiets Forsamlinger, hvilket viser hen til, at der maa have været stor Forsømmelighed i denne Retning; og af Protokollerne fremgaaer da ogsaa, at Mange hyppigt have undladt at give Møde.

Til andre Tider kunde Akademiet være særlig galant, som dengang man, i Anledning af, at en Jfr. Møller d. 8de Nov. 1789 havde forevist sine Broderier, skriver, at »da Kunsten aldrig gjør stor Fremgang uden Gratiernes Hjælp«, beder man hende om at blive ved med at virke ved den Art af Kunstgjerning og tilbyder hende Bistand og Raad i Fremtiden. Denne Opmuntring virkede saa godt paa hende, at hun den 29de Marts 1790 paa sine Kunstbroderier blev optaget som Medlem af Akademiet — samme Dag som Zoega. I Skrivelsen til hende siges, at »Akademiet lader ingen Leilighed gaae forbi, hvor det kan bevidne Musernes Yndling sin Agt (Hyldest)«. Det var for bl. a. at kunne nyde disse Broderier i Ro, at Kunstkritikerne udtalte Ønsket om, at Adgangsprisen maatte blive forhøiet visse Timer paa Dagen.

At Akademiet ogsaa med stor Alvor søgte at værne om Kunstens Rettigheder, sees af Følgende: Da man erfarede, at Informator Lillie skulde ansættes i kgl. Tjeneste som Hofdekoratør, og da ifølge Reglementet »Kunst-Embeder« ikke maatte bortgives uden Akademiets Betænkning, indgik Akademiet den 22de Okt. 1790 efter den myndige Abildgaards Forslag med en Forestilling, i hvilken det paaviste, hvormange Studier og hvormegen Dygtighed der udfordredes for at kunne varetage en saadan Stilling, og at den Slags Embeder derfor burde forbeholdes Akademiet.

Af andre Forhold, der vedrører Medlemmer og Lærere m. m. ved Akademiet i denne Periode, fremhæves Følgende:

Den 7de Jan. 1792 bliver Eleven Friis Informator istedetfor Lillie, der søgte sin Afsked, vistnok i Anledning af Akademiets ovennævnte Udtalelse.

Den 13de Juli s. A. bliver Eleven Mørk Informator i afdøde Almers Sted, og Juel faaer Almers Bolig.

Den 30te Sept. 1793 indsender Akademiets udenlandske Medlem, Billedhugger Schadow (Berlin) det af ham lovede Receptions-Stykke (en siddende Mars), og paafølgende 4de Nov. vælges Cardinal

Borgia til Æresmedlem. 25de Aug. det følgende Aar optages Sergel som udenlandsk Medlem.

Den 17de Nov. s. A. døer Akademiets ældste Medlem, Prof. Preisler, 80 Aar 4 Maaneder gammel. Han havde været Medlem og Professor ligefra Akademiets Stiftelse 1754, altsaa i 40 Aar.

Under 7de Dec. 1795 anbefalede Akademiet, at Dajon og Lorentzen skulde have hver 200 Rbd. og Clemens og Haas hver 100 Rbd. af den Lønning, Prof. Preisler tidligere havde oppebaaret. — Clemens, Johan Georg Preisler, Dajon, Kammerraadinde Bærens, Haas og Lorentzen havde ansøgt Finantskollegiet om delvis eller helt at faae disse ledige 600 Rbd.

Den 4de Jan. 1796 vedtog Forsamlingen, at der for Fremtiden ingen danske Ny-Aars Fortegnelser skulde trykkes. Indtil da var der blevet trykt saadanne Lister over Professorerne og Medlemmerne m. m.

Den 27de Marts 1796 døer Informatoren Løffler; Informator Dinesen rykker op i hans Plads, og Historiemaler C. Propsthayn faaer dennes Plads i 1ste Frihaandstegningsklasse.

Den 10de Sept. 1797 er Informator Dinesen død. I hans Sted rykker Propsthayn fra 1ste op til 2den Frihaandstegningsklasse, medens Cabot faaer ny Ansættelse i 1ste Klasse.

Den 24de Maj 1799 døer Harsdorff, og Meyn vælges enstemmig til Professor i hans Sted, medens Magens faaer Meyns Plads som Professor i Perspektiv.

Den 30te Sept. 1799, da Informator P. Friis ønsker at fratræde Bygningsskolen, vælges Arkitekten Kreiser i hans Sted.

Det er i denne Periode, at Akademiet for Alvor faaer at føle, at det er bleven en stor Skole for Haandværkere, thi det maa bestandig kæmpe for at skaffe Lokaler til Skolerne, der efterhaanden, som Følge af Struensees Skoleplan, bleve overfyldte med Haandværkselever. Da Adgangen til Akademiets Skoler stod aaben for Alle og Enhver, var Elevantallet nemlig i stadig, om end stødvis Stigen indtil Aar 1772. I November 1764 havde der, ifølge en af Saly foretagen Optælling, været 216 Elever, hvoraf 130 i 1ste, 28 i 2den Frihaandsklasse, 30 i Arkitektur-, 8 i Gibs- og 20 i Modelskolen. I Aaret 1771 angiver H. P. Sturz Antallet til henved 200 Drenge, af hvilke dog kun 6 egentlig offrede sig for Kunsten. Men da man, i Medfør af Reglement af 21de Juni 1771, i Oktober oprettede den første Ornamentskole,

og da i Henhold til dets § I »alle i Vores Kongl. Residentz Stad værende Professionister og Haandværkere, som ikke kunne undvære Tegning, skal tilholde deres Lærlinge flittigt at besøge Academiet« — fik dette efterhaanden en ret betydelig Tilgang af Elever. I Slutningen af 1773 var der — fraregnet dem, der alt havde erhvervet en af Guldmedaillerne — 317, hvoraf 140 i 1ste Frihaandsklasse, 43 i 2den, 70 i Arkitektur-, 21 i Gibs-, 26 i Model- og 17 i Ornamentskolen, foruden 33 af Frihaandsskolens Elever. I Begyndelsen af 1776, noget før Ornamentskolens 2den Afdeling var bleven indrettet, var Elevantallet steget til 461 — heraf 156 i 1ste, 82 i 2den Frihaandsklasse, 134 i Arkitektur-, 35 i Gibs-, 37 i Model- og 17 i Ornamentskolen, foruden 42 af Frihaandsklassen. Men nu maatte der sættes en Stopper herfor, idet Lokalerne ikke kunde optage nær saa mange, og Skolerne havde derfor 1784 kun 330 Elever, hvoraf 119 i 1ste, 49 i 2den Frihaandsklasse, 43 i Arkitektur-, 20 i Gibs-, 29 i Model- og 70 i Ornamentskolen, og Antallet sank i Nov. 1789 til 295; men selv dette var mere end Lokalerne kunde rumme*). I Aaret 1796 maatte man negte 50 Elever Adgang til Skolen paa Grund af Pladsmangel; der var dengang endnu 150 Elever paa Forberedelsesklassen. Først efterat Akademiet endelig havde faaet Lotterilokalet overdraget, muliggjordes atter Optagelsen af flere Elever. Aar 1799 var der henved 400 Elever ved Akademiet.

At der ofte maatte gjøres noget Særligt for at skaffe Forbilleder til at tegne efter, sees deraf, at Abildgaard under sit Ophold i Rom maa udarbeide 43 Fortegninger til Skolen efter Antiker og Rafael.

Skolerne havde Ferie om Sommeren og lidt Extraferie næsten hele Februar igjennem, paa Grund af Udstillingerne m. m. efter Kongens Fødselsdag den 30te Januar.

Akademiet blev, navnlig under Abildgaards Direktorat, efterhaanden strengere og strengere i de Fordringer, det stillede til Eleverne. Saaledes havde det fra 1772 været Skik og Brug,

*) Et Begreb om, hvormegen Plads man paa den Tid beregnede til Eleverne, faaer man ved at mindes, at Harsdorff 1795, da han skulde opgive Akademiets Behov, dengang man tænkte paa at indrette Klasselokaler i det 1794 afbrændte Christiansborg Slot, anslog 254 □ Alen som værende tilstrækkelige til 150 Elever paa Forberedelsesklassen (143 □ Alen til 1ste Frihaandsklasse, 460 □ Al. til Ornamentskolen, 150 □ Al. til Gibsskolen, 172 □ Al. til Modelskolen og 190 og 113 □ Al. til Arkitekturskolen).

at de bedste Elever frivillig og uforment indfandt sig ved Aarsfestens Udstilling med de Arbeider, de i det forløbne Aar selvstændig havde udført i Hjemmet. Men denne Sædvane tilfredsstillede efter ti Aars Forløb ikke længere Akademiets Bestyrelse, og d. 4de Marts 1782 blev der ved Sedler paa Dørene tilkjendegivet Skolerne, at »hvo, som i Anledning af Hs. kgl. Høiheds Nærværelse i Academiet agtede at præsentere et eller andet Konst-Arbeyde, maatte til den Tid indlevere saadant, for at forud paaskjønnes; da intet Arbeyde uden forud paakiendt af Academiet tillades at exponeres«. Det var altsaa en Akademi-Censur, som indførtes her for første Gang.

For at holde Eleverne til Studierne udgik der i Juli 1789 en af Abildgaard (Direktøren) og Professor Weidenhaupt undertegnet Plakat, saalydende . . . »de Elever, der have erholdet, eller herefter maatte vorde tilkjendt Academiets Præmier (Guldmedailler) eller Sølv Medailler, skal være pligtige til at fortsætte deres Øvelser i Academiets Skoler og i det ringeste ved hver Qvartals-Forsamling forevise en Prøve af deres Fremgang: Malere og Billedhuggere en efter Modellen malet, tegnet eller modelleret Figur, og Architecterne enten Compositioner af hele Bygninger efter Opgaverne, eller enkelte Partier, udførte i det Store med yderste Flid og Detail. Desuden paalægges det enhver saadan Eleve paa Academiets Stiftelsesdag at forevise et Stykke af sit eget Arbeide, forfærdiget efter Behag i eller udenfor Academiet. Den, som formedelst Sygdom eller anden uovervindelig Forhindring ikke kan efterkomme denne ham paalagte Pligt, maa melde sit Forfald for den maanedhavende Professor ... Men udebliver Nogen uden gyldig Aarsag, maae han ingensinde gjøre sig Haab om enten at vorde bragt i allernaadigst Forslag til Reise-Stipendiers Erholdelse, eller til at nyde nogen anden Fordeel af Academiet«; og for yderligere at fastslaae Akademiets skarpe Opsyn med de unge Kunstnere indgik der i Juli 1790 et Forslag fra Abildgaard til Kongen om, at Reisetiden for Medaillisterne burde indskrænkes til tre Aar, imod at Akademiet i hvert enkelt Tilfælde fik Ret til at udstrække Tiden til fire, fem, eller de oprindelige sex Aar, naar den udenlands værende Elev ved usædvanlige Talenter, forenet med uafbrudt Flid, gav grundet Haab om at opnaae en høi Grad af Fuldkommenhed i sin Kunst. Dette Forslag approberedes af Kongen under 13de Juli s. A.

Det her omtalte Paalæg til Eleverne, kvartalvis Indlevering af deres Arbeider, havde i de første Aar en, som det lader, ret tilfredsstillende Virkning, men alt eftersom Tiden gik, slappedes Fordringerne mere og mere, og fra 1795 synes man ganske at have sat sig ud over det.

Akademiet vaagede 1790—91 ogsaa strengt over Pensionærernes Færd; thi da Arkitekt Löffler fra Jylland havde meldt at ville reise udenlands som Akademiets Pensionær, stillede Abildgaard det Forslag, at han først skulde bevise sin Værdighed, da Akademiet i ni Aar ikke havde seet noget af hans Arbeider, og den 17de Febr. 1791 modtog han som Opgave: »Et Raadhuus, som til Kiøbenhavn, med Alt hvad dertil henhører«.*)

Med Hensyn til Guldmedaille-Konkurrencerne fik Abildgaard sidst i Mai 1789 sat igjennem, hvad der forøvrigt allerede var bleven drøftet i Juni 1773, da man bestemte Opgavernes Art, at Eleverne i Kobberstikkerkunsten, i Stedet for selv efter fundatsmæssig Vedtægt at componere en historisk Tegning til det Sujet, de senere skulde udarbeide i Kobber, »hvilken Fordring formentlig er stridende mod Hensigten med Kobberstikkerkunsten, som kun bestaar i at mangfoldiggjøre et Maleri,« alene skulde gravere en Plade efter et dem af Akademiet forelagt Maleri, »hvilken Plade i Fremtiden skal tilhøre dens Forfatter«; og i Samklang hermed vedtog Akademiet den 1ste Juni 1791, at Kobberstikkerne skulde »efter Maleriet gjøre en udført Tegning i Sort-Kride, som de siden skulle stikke til deres Premie-Sujet«. — Malerierne, hvorefter disse unge Kunstnere kom til at arbeide, bleve i den følgende Tid som staaende Regel hentede til Akademiet fra Kunstkammeret paa Christiansborg. Det vedtoges ogsaa i April 1790, at Gravører og Medaillører skulde gjøre et originalt Arbeide og ikke Kopier for at blive Medlemmer af Akademiet.

Men ligesom Abildgaard kunde stille store Fordringer, saaledes kunde han ogsaa være frisindet i sin Fortolkning af Reglementerne, thi under 6te Juni 1791 hævder han i et længere Brev, at en Medaillør — i dette Tilfælde Gianelli — ogsaa skal kunne erhverve et Reisestipendium, og under 4de Juli giver Arve-

---

*) Samtidig fik Wolff det for en Historiemaler ledige Stipendium til en Udenlandsreise i tre Aar.

prindsen (Akademiets Præses) sit Samtykke til, at Gianelli faaer Stipendiet.

At man var imod de store meningsløse Projekter, som Arkitekterne udarbeidede ved Medaillekonkurrencerne, fremgaaer af en Bestemmelse af 1ste Juni 1795, ifølge hvilken der skulde ydes Opstalt og Gjennemsnit, og »da Academiet i Regelen ikke giver General Maal, saa vil Academiet lade sin Opmærksomhed falde paa den, der ved en god Architecture udfører denne Opgave paa den mindste Etendue«.

At Akademiet holdt streng Justits, faaer man at see den 9de Jan. 1799, da en Elev Gerhardt Löser i Arkitekturskolen havde været uforskammet og »brugt dumdristige og fornærmelige Udtryk imod Academiet«, fordi han ingen Medaille havde faaet; thi han blev enstemmig paa Grund af sit »uforskammede og opsætsige Forhold forviist Academiet indtil Februari Maaneds Udgang«, og hans Navn opslaaet paa Dørene i alle Akademiets Skoler.

Medens man efter bedste Evne søgte at værne om Gjennemførelsen af Guldmedaille-Konkurrencearbeidernes Udstilling ved Aarsfesterne den 31te Marts, afviste man derimod Sølvmedaille-Konkurrencearbeiderne, saaledes som det skete den 18de Marts 1799, da Eleven Neuhausen bad om at maatte faae sit Arbeide udstillet samtidig med Guldmedaille-Arbeiderne. Afslaget motiveredes med, at det stred imod Reglementet og at det vilde føre til Udgifter, som Akademiet ikke kunde bære. Ifølge Bekjendtgjørelsen af 3die August 1787 skulde Guldmedaille-Arbeiderne udstilles den 8de August og Skolerne derefter atter begynde midt i August; man forlængede dette 1795 til den 28de, og 1797 til den 21de August. Dette bekjendtgjordes da for første Gang i Avisen.

Den 6te Okt. 1794 foretager man for første Gang Avancements-Bedømmelse i Ornamentskolen sammen med Sølvmedaille-Bedømmelse.

Da det er i denne Periode, at Thorvaldsen arbeider sig igjennem Akademiet, saa følge her nogle Data vedrørende ham.

Den 30te Mai 1789 fik han den store Sølvmedaille.

Til den d. 1ste Juni 1791 for Guldmedaille udsatte Opgave: (Heliodorus som udjages af Templet) for Malere og Billedhuggere, melder han sig blandt de Andre og opnaaer d. 15de August s. A. den anden Guldmedaille.

Den 14de August 1793 faaer han den store Præmie. (Der fandt dengang kun Konkurrence Sted hvert andet Aar).

D. 2den Dec. 1793 tilkjender Akademiet Thorvaldsen 100 Rdl. Reisehjælp, som var udsat for en Kobberstikker, hvilket Arveprindsen approberer d. 18de Febr. 1794.

I Aaret 1794 fremstiller Thorvaldsen ved Aarsudstillingen en »Minothaurus« i Ler.

Den 5te Jan. 1795 foreviser Thorvaldsen et Basrelief: »Numa Pompilius og Nymphen Egeria« og ansøger om ogsaa for dette Aar at maatte faae (Kobberstikkernes) 100 Rdl., hvilket bevilges.

D. 2den Nov. 1795 ansøger Thorvaldsen om at maatte faae det første ledigblevne Reisestipendium, hvilket loves ham; 25de Juli det følgende Aar faaer han første Kvartal af sit Stipendium udbetalt forud.

Den 13de Febr. 1797 melder Thorvaldsen efter en besværlig Søreise sin Ankomst til Neapel for strax at gaae til Rom.

Den 30te Juni 1798 melder Thorvaldsen, at han har udført Basreliefet »Bacchus og Ariadne« og en Række Buster i Marmor.

Den 25de Febr. 1799 faaer Thorvaldsen sit Stipendium forlænget, og

Den 30te Sept. 1799 indsender »Pensionæren« Thorvaldsen sin Gruppe »Bacchus og Ariadne« fra Rom. Den vandt Forsamlingens Bifald, og man bevilgede ham 25de Nov. endnu et Aars Ophold i Rom og et Aars Stipendium til Hjemrejse.

Af alt dette kan man see, at Thorvaldsen har brugt 10–11 Aar til sin Udvikling i Akademiet — en lille lærerig Paamindelse for dem, som tro, at man med nogle faa Aars Arbeide kan være færdig med sin Studietid som Kunstner.

SOM man vil have seet, havde Brugen af Charlottenborgs Lokaler altid medført stort Bryderi, dels fordi Overdragelsen til Akademiet først skete lidt efter lidt, og dels fordi der opstilledes saa høist forskjellige Fordringer til Brugen af dem, thi snart var det Samlinger, Boliger, snart Klasser, Udstillinger eller Lotteriet, der lagde Beslag paa dem. En Mængde, Akademiet ganske uvedkommende Personer med eller uden Husstand bleve efterhaanden indlogerede der — saaledes Kobberstikker Lahde, Dekorationsmaler Fabris, Fabriktegner Chenebrard, en Hr. Gazotti, Kunst-

kammerforvalter Morel og den franske Professor Mallet. Disse Personer blev man efterhaanden af med, og 1772 flyttedes Naturalie-Cabinettets Samling tilligemed Niebuhrs og Forskåls arabiske Samlinger til Universitetet. Men først da det Langebeckske Historie-Selskabs Arkivalier fjernedes Aar 1781, blev Akademiet Herre over Bygningen.

Ved kgl. Reskript af 14de Febr. 1781, fremkaldt ved Akademiets Indstilling af 2. Jan. 1781, var, som tidligere anført, dets aarlige Fond paany bleven løftet til 5000 Rbd., og samtidig skjænkede Kongen det 1900 Rbd. til Afdrag paa dets Gjæld, men derhos blev der truffet den vigtige Ordning, at Akademiet for Fremtiden skulde bekoste alle forefaldende, af dets Behov fremkaldte Forandringer og Istandsættelser i det Indre, medens Udgifterne til Statsbygningens Vedligeholdelse (af »Tag og Fag«) skulde afholdes af Kongens Kasse.

Alt hvad der vedrørte Brugen af Charlottenborg var vel, som anført i det Foregaaende, ved Overhofmarschal Numsens Indstilling 1785 og den kongelige Resolution af 1787 formelt bleven ordnet paa bedste Maade*), men i Virkeligheden stod det dog daarligt til, da Pengemangelen gjorde det vanskeligt at faae Lokalerne indrettede paa en for Brugen tjenlig Maade. Stadig maa Akademiet klage og bede om Forbedring. I September 1789 indgiver Akademiet saaledes et Andragende til Rentekammeret om at faae det brøstfældige Galleri i Antiksalen fjernet, for at Figurerne nede i Salen kunde blive bedre belyste til Fremme for Elevernes Studier, og 9de Novbr. 1789 maa man bede om at faae overladt Lotterisalen til Brug for Skolerne, da der ventes stor Tilgang paa Ornamentskolen, der kom i Gang 1790, og hvor man i Januar s. A. maa ansætte Claudius Mørk som interimistisk Informator for at erstatte den syge Almer. Ja, Trangen er saa stor, at Abildgaard tilbyder at laane sit Lokale til Trækningen af Lotteriet, men uden at opnaae, at Lotterisalen afgives til Akademiet, saa at dette den 17de Febr., den 29de Marts og den 6te April 1790 atter maa tigge og bede om at faae denne Sal. Vel blev Akademiet omsider fri for at afgive Lokale til Lotteriets Trækning,

---

*) At Medlemmernes Boliger maa have været forholdsvis godt ordnede, sees af Kunstkjenderen Ramdohrs Yttring . . . »die Akademisten, die auf Charlottenburg wohnen, sind besser logiert, als die französischen im Louvre«. (Studien auf einer Reise nach Dänemark 1792. Hannover I, S. 163).

men den 6te Juni 1795 maa man lade Politiet, der var bleven husvild ved Raadhusets Brand, flytte ind paa Charlottenborg i Prof. Preislers Bolig; og under 16de Juni ansøger den kgl. Finantskasses Direktion, der ogsaa var bleven husvild ved Raadhusets Brand, om at maatte faae overladt en Sal ud imod Torvet til Lotteriets *(Tallotteriets)* Trækning, samt Tilladelse til »foran Porten at anbringe en bevægelig Forhøining til at sætte Machinen paa med Drengen, som skal trække«, og man udbeder sig tillige, at der paa Altanen over Porten maatte »placeres de Musicanter, som skal blæse ved hvert Nummers Udtræk«.

Som det af det Foregaaende vil sees, befandt Akademiet sig stadig i en vanskelig Stilling, thi ikke nok med, at det belemredes med Politiet og Lotteriet og saaledes indskrænkedes i sin Virksomhed, plagedes det tillige af Pengetrang. Ved Udgangen af 1780 havde Akademiet, som anført, en Gjæld paa 1900 Rbd., som Kongen betalte 1781; desuden maatte Akademiet gjentagne Gange tye til Præses, Arveprinsen, for at faa Hjælp. Denne betalte saaledes den 26de Juli 1790 500 Rbd., for at Akademiet ved Kronprinsens Formælingsfest kunde illuminere og reise et »Gratiernes og Videnskabernes Tempel« udenfor Slottet, hvilke Dekorationer, der udførtes af Harsdorff, bagefter solgtes for 100 Rbd. — Den 29de Marts s. A. havde Præses af egne Midler bevilget 100 Rbd. aarlig til Zoega i Rom, imod at han hver Maaned skulde aflægge Rapport til Akademiet om Kunstens Tilstand i Italien — Alt fordi Akademiet hverken havde Midler til at deltage i officielle Festligheder eller yde Kunsten tilbørlig Støtte.

At man efter fattig Leilighed i disse Aar dog søgte at fremme Undervisningen i Kunst ved Akademiet sees deraf, at man den 22de Febr. 1790 fik Arkæologen Münter optaget som Æresmedlem og ansat til at holde Forelæsninger over Kunsthistorie hver Fredag 4—5 fra den 1ste Nov. s. A. at regne. Men at de økonomiske Forhold end yderligere bleve forværrede, fremgaaer af en Skrivelse fra Kancelliet af 5te Febr. 1791, hvori det hedder, at »den det kgl. Maler- og Billedhugger-Academie af det samme bevilgede og paa Civil Reglementet anførte Summa 5000 Rdl. skal lide en Afkortning af 6 pr. Ct. aarlig«. Forgjæves

gjør Akademiet bl. a. under 14de Marts Modforestillinger og anfører, at Lønningerne alt i Forveien ere nede paa et saadant Lavmaal, at de ikke kunne tilfredsstille menneskelige Fordringer til Livets Ophold, og at man ved slige Afkortninger kun til Skade for Kunsten vil blive ført til at give mindre Reisehjælp til de Unge. Akademiets Indvendinger hjalp ikke Noget, det fik den Besked, at det maatte ansøge om Hjælp naar og hvor der viste sig Trang; og dette havde til Følge, at Akademiet herefter stadig maatte bede om Extra-Understøttelse for sine Medlemmer. Rüde indstilles saaledes til at faae de 100 Rdl., som Haas havde havt i nogle Aar, og den 27de Juni 1791 ansøger Akademiet Præses om Tilladelse til at tilbageholde et Reisestipendium paa 300 Rdl., som Erstatning, eller for at kunne komme igjennem med Pengene, efterat den nylig beordrede Afkortning af 6 pr. Ct. havde fundet Sted. Under 3die Sept. 1792 maa Akademiet svare Informator Cleos Enke, der i sine trange Kaar beder om Hjælp, at det, »hvor gjerne det end ønskede af være hende behjelpelig«, ikke er i Stand dertil, »da dets Finantser kun lige slaae til til de fornødne Poster«. Senere fik Enken dog 10 Rbd. og enkelte Medlemmer og Læreres Enker lignende smaa Beløb.

Hvor nærgaaende man kunde være imod Akademiet sees deraf, at Rentekammeret den 7. Okt. 1793 anmoder Akademiet om at tilbageholde af Professor Stanleys Lønning 39 Rd. 56 Sk., som Denne skylder for Rang- og Extraskat. Herpaa svarer Akademiet, at Prof. Stanley ikke havde nogen Gage som Professor — Professorerne vare som saadanne ulønnede, — og at det Eneste, han nyder af Akdemiet, er en Betaling for hver Gang han stiller Modellen.

At mange af Professorerne og Medlemmerne sad smaat i det sees af deres Andragender om Forskud og Hjælp. Da Prof. Stanley d. 27de Okt. 1794 androg om Forskud, blev dette ikke bevilget, »saasom han endnu staaer i Giæld til Kassen«.

Den 8de Mai 1798 skriver Akademiet atter til Finantskollegiet, at det ikke kan afsee de 6 pr. Ct., som dette har afkortet af dets 5000 Rd. Informatorernes Løn var dengang 200—300 Rd. aarlig, Oppassernes 40 Rd. og Forvalterens 150 Rd. Denne Akademiets Skrivelse gjorde Indtryk paa Finantskollegiet, og under 15de Sept. s. A. modtog Akademiet følgende Svar:

»I Anledning af den fra det kongl. Maler-Billedhugger og Bygnings-Academie under 8de Maii d. A. modtagne Forestilling, som af Finants-Collegio allerunderdanigst er bleven Hs. Mayestæt

foredragen, har det under 12te d. M. allernaadigst behaget allerhøystsamme at resolvere saaledes: »Vi approbere allernaadigst, at Maler-Billedhugger og Bygnings-Academiet i Kiøbenhavn til dets Gields Betaling, af Vores Casse maae bevilges en overordentlig Understøttelse af 800 Rdl. eengang for alle«. Denne allerhøyeste Resolution har man herved tienstlig villet tilmelde Academiet til behagelig Efterretning, næst at melde, at Finants-Casse-Directionen er bleven anmodet om at anvise denne Summe af den kongl. Casse«.

Akademiets Forhandlingsprotokoller fra Slutningen af det 18de Aarhundrede vise endvidere det store Arbeide, det har maattet yde i sit Forhold til Haandværket, som det ved Struensees Reform var bleven ført ind paa. I hvert Møde behandles store og smaa Haandværkssager, og der klages uafbrudt over, dels, at man har undladt at indsende de befalede færdige Mesterstykker til Akademiets Bedømmelse, dels, at det Indsendte er udført efter daarlige Forbilleder. Saaledes klager Akademiet under 17de Juli 1789 til Kancelliet over Gjørtlere, Kandestøbere og Kobbersmede; og under 24de Okt. s. A. seer man, at Magistraten dog har støttet Akademiet og givet Laugene Tilhold om at gjøre hvad Akademiet forlanger; men under 21de Aug. 1789, 28de Juni 1790, o. s. fr. maa Akademiet atter og atter klage over Laugenes Forsømmelighed. Hyppigt forekommer det, at Akademiet nok approberer Tegningen til Mesterstykker, men tillige resolverer alvorlig at paaminde Lauget om Forbedring og Forandring for Fremtiden. Magistratens Opmærksomhed henledes tillige paa at opmuntre Glasmaleriet og Kunstindustrien.

Som Følge af en Skrivelse fra Kancelliet af 6te Febr. 1790, drøfter Akademiet den 22de Febr. s. A., hvorledes man i Forening med Kjøbenhavns Magistrat kunde overveie Iværksættelsen af nogle foreslaaede Forbedringer ved Haandværksstanden; men man undlader at svare Kancelliet, indtil Spørgsmaalet om Afgivelse af Lotterisalen til Udstillingslokale havde fundet sin Afgjørelse. Det seer ud til, at Akademiet med Flid, af Hensyn til denne Sag, har trukket Spørgsmaalet om Haandværkerforholdene i Langdrag, fordi det ikke i sine Lokaler kunde faae Plads til

det store Antal Elever, der meldte sig, især paa Ornamentskolerne, saa at man maatte negte Elever Adgang. Men den 31te Dec. 1791 var Lotteriets Trækning ophørt paa Akademiet, og nu skrider Sagen om Kommissionsbehandlingen fremad. Ifølge Skrivelse fra Kancelliet valgte Akademiet d. 13de Jan. 1792 Abildgaard, Wiedewelt og Meyn til at træde sammen med Magistraten for at drøfte Forslagene til Haandværkersagens og Laugenes Fremme. Den 30te Jan. 1792 behandles to Skrivelser fra Magistraten af 18de Jan. og 25de Jan. s. A., i hvilke den beder om at høre Akademiets Forslag vedrørende Haandværkerne og Laugene.

At Haandværkernes Forhold til Akademiet ogsaa af Samtiden anerkjendtes som et Gode, sees af et 1792 offentlig fremsat Vidnesbyrd, saalydende, at »Akademiet har uddraget os af et Slags Barbarie, og har omdannet vore Haandværkere (i det hele taget) fra ukyndige, ubehielpelige, med Nød, grovt nok efter eet og det samme Model arbeidende, til Folk, som selv have Ideer, kunne selv give Tegninger i forskellig Smag og kunne med Ziirlighed, om ei med engelsk Fuldkommenhed, udføre det.«

Ogsaa til Jøderne udstrakte Muligheden for at opnaae dette Gode sig, efter at der ved Reskript i 1788 var tilstaaet dem Adgang til Haandværkerstanden.

Ifølge kgl. Ordre af 7de Januar 1792 nedsattes altsaa ovennævnte Kommission til Haandværkets Fremme; den arbeidede i otte samfulde Aar, og som Udbytte af dens Overveielse fremkom endelig den omfattende »Forordning af 21de Martii 1800 angaaende Haandværks-Laugene i Kiøbenhavn«; og er det i denne Sammenhæng ogsaa værdt at minde om Pastor Christianis i 1795 oprettede, humanistiske Institut, der bl. a. bød sine Elever Undervisning i Mekanik, fremdeles om det 1793 stiftede »Præmieselskab for den mosaiske Ungdoms Anbringelser til Kunster og Haandværker«.

Regeringen benyttede sig ogsaa af Akademiets Hjælp for at tilveiebringe Fortegninger til forskellige Skoler; saaledes fik Weidenhaupt og Magens under 7de Jan. 1792 det Hverv af Rentekammeret at udsøge 294 af Kunstakademiets Medailletegninger, dels Arkitektur-, dels Frihaandstegninger til Kongsberg Skole. Samme Aar besluttede Akademiet, at Haandværkselevernes Præmiestykker for Fremtiden ogsaa skulde ophænges i Skolerne og paa Gangene paa Akademiets Bekostning.

Da der viste sig Uvillie hos Svendene til at lære det Fornødne for at kunne bestaae Mesterprøven, indgav under 17de Sept. 1794 fire Oldermænd en Skrivelse til Akademiet, hvori de bad om dets Betænkning over et »Forslag til Mesterstykkernes Afskaffelse, som til Laugene er gjort af den Commission, som er nedsat paa Grund af Uordenen blandt Laugs Svendene«. Herpaa vedtog Akademiet d. 6te Okt. 1794 at svare, at »da Publicum tydelig har sporet Forbedring siden den Tid, det blev Laugene paalagt at forevise deres Mesterstykker i Academiet og der at erholde Attest, saa troer Academiet, at dersom denne Indretning blev forandret og denne Vedtægt afskaffet, det da vilde blive skadeligt for det almindelige«; og Forsamlingen besluttede at erklære, at Akademiets Formening var, at Mesterstykkernes Forfærdigelse ikke burde ophøre.

Men i Aarenes Løb kom det til Sammenstød imellem Laugene og Akademiet, idet sidstnævnte underkjendte, hvad Laugsmændene havde indstillet af Mesterstykker til dets Approbation; paa den anden Side kunde Akademiet ogsaa, som det skete den 29de Juni 1795, approbere Arbeider, der ikke vare ledsagede af Laugets Attest, da Akademiet fandt, at de vare ligesaa gode som dem, Laugene pleiede at indstille til Akademiets Approbation. Og da Magistraten under 31te Aug. 1795 bad om, at Caspar F. Hallander maatte blive indtegnet i Tømmerlauget som Mester, naar han, uden at udføre det reglementerede Mesterstykke, udførte en Tegning efter Akademiets Opgave, gik man saa vidt, at Akademiet gav følgende detaillerede Opgave: »en Tegning (Model) til et Hængeværk over en Bygning paa 60 Alens Dybde udvendig og 54 Alen indvendig, med Vinkeltag, som ikke har andre Hvilepunkter end de udvendige Mure og Tagforbindingen og skal være forsynet med de fornødne Stød og Hængesøiler for at kunne bære sig og Bjelkerne den angivne Bredde over. Viist i Profil og Plan $1/2''$ pr. Alen. Jernarbeidet i Taget skal vises i Tegningen«.

Af Spørgsmaal, der vedrørte Akademiets Stilling som Raadgiver for Staten og Private med Hensyn til kunstneriske Foretagender, kom Akademiet i det sidste Decennium af det 18de Aarhundrede til at beskjæftige sig med følgende:

Under 27de Jan. 1794 skrev Grosserer-Societetet til Akademiet og forespurgte, om det vilde deltage i og bedømme en Konkurrence om et Monument for den af Landet saa fortjente Statsminister Bernstorff, med Præmier, en paa 100 og en paa 50 Rd., og man antydede tillige, at Akademiets Elever jo kunde deltage i Konkurrencen. Akademiet ironiserede stærkt over denne mærkelige Anmodning, dels over Præmiernes Lidenhed og dels over Tanken om, at Akademiets Professorer og Medlemmer skulde konkurrere med dets Elever, samtidig med, at de skulde være Dommere i Sagen. Sagen blev derfor afviist. Forhandlingerne, der give et karakteristisk Tidsbillede og Indblik i Akademiet ere aftrykte i Bilag VI.

I Anledning af, at Spørgsmaalet om Gjenopførelsen af Nicolai Kirke var bleven reist, udtaler Akademiet den 28de Juli 1795, at det ikke kan paatage sig noget Hverv i Retning af Projekt eller Overslag. Det fraraader at opføre Kirken i dens ældre Skikkelse, da dette ikke vilde blive en tækkelig Kirke for Nutiden, men vanærende for Kunsten at gjøre det. Taarnet kunde blive staaende til Nytte og Ziir for Byen, men uden Spir. Ruinen burde undersøges ved Hjælp af Stilladser. Arbeidet burde overdrages een Mand — to eller flere egnede sig ikke til et saadant Arbeide. Under 29de Aug. 1796 anbefaler Akademiet Magens' Projekt til Nicolai Kirke, men det fraraades at sætte Kuppel paa Taarnet; dog henstiller man, om Fredrikskirken ikke først burde fuldføres i modificeret Form.

Under 28de Juli 1798 modtog Akademiet en Skrivelse fra Finantskollegiet vedrørende Harsdorffs Projekter til Fuldførelse af Marmor- (Frederiks) Kirken. Men da Akademiet under 15de Sept. s. A. kun svarede ved at indsende et Cirkulaire, paa hvilket ethvert Medlem havde udtalt sin Mening uden al Kommentar, og da der i Akademiet ikke findes nogen Gjenpart deraf, saa er det ikke muligt her at fremsætte Mere om denne Sag. En temmelig stor Model findes den Dag i Dag henstaaende i Akademiet. Kirken vilde, ifald man havde fulgt denne Plan, i det Ydre være bleven en trykket Rundbygning med flad Kuppel og et smaaligt Portal imod Øst, medens den i det Indre vilde have mindet om Pantheon.

Af det Foregaaende vil man have seet, hvilket stort Arbeide der i det 18de Aarhundrede er blevet ydet i Danmark for fra en beskeden, tarvelig Begyndelse at oparbeide det kongelige Kunstakademi. Tildels ved Hjælp af fremmede Kræfter og ofte under de kummerligste, økonomiske Forhold har man i mange Tider mattet offre meget Arbeide paa en Undervisning, som ikke havde Noget med Kunst at gjøre, men med alt det modnedes og udvikledes efterhaanden de indfødte Kunstnere, saa at de bleve istand til at udfylde de ledende Stillinger som Lærere, Professorer og Direktører. Fra at have havt konventionelle, tildels fremmede imiterende Kunstnere, naaede Akademiet omkring Aaret 1800 til at udsende danske Mænd som Thorvaldsen, der vandt europæisk Berømmelse, og som Eckersberg, der skabte Grundlaget for en særlig national Kunst, samtidig med at det kunde opvise Professorer som Wiedewelt, Harsdorff og Juel, der frembragte Arbeider, som i Skjønhed stod i fuld Høide med, hvad man i Udlandet i hin Tid var istand til at yde, og Professorer som Eigtved og Abildgaard, der foruden at være fremragende Kunstnere optraadte som Organisatorer af første Rang. Lægger man nu hertil Alt, hvad Akademiet samtidig havde virket til Haandværkets Fremme, vil man see, at der i det 18de Aarhundrede i denne Institution har været nedlagt et Arbeide, som ikke kunde andet end varsle Godt for det kommende 19de Aarhundrede.

ANDEN PERIODE

1800—1904

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER

1800—1904

VED

P. JOHANSEN

MATERIALET til det efterfølgende kunde jeg først begynde at samle, da jeg i Februar 1901 var bleven udnævnt til Akademisekretær. Fra dette Tidspunkt til November 1903 er Materialet gjennemgaaet og Texten skrevet ned. Denne knappe Frist, som var nødvendig for, at hele Bogen kunde foreligge færdig til Akademiets 150-Aars Stiftelsesfest den 31. Marts 1904, har medført, at jeg hovedsagelig har maattet holde mig til de Kilder, som Akademiets Dagbøger og Archiv frembød, og kun i begrænset Omfang kunde benytte andre Kilder. Det har været mit Maal, paa dette hidtil temmelig uopdyrkede Grundlag at skabe en nogenlunde fuldstændig, objektiv Fremstilling af Akademiets Udviklingsgang i det 19de Aarhundrede, uden Indblanding af personlige Domme og Anskuelser. Selvfølgelige Diskretionshensyn har voldet, at de seneste Aars Historie kun er antydet i sine korteste Hovedtræk.

Kammerherre Meldahl har med stor Velvillie meddelt mig forskjellige Oplysninger til Forklaring af det, som er hændet i den lange Tid, han har taget Del i Akademiets Virksomhed. Bibliotheksassistent Røder skylder jeg Tak, fordi han har hjulpet mig med at gjennemgaa en Del af det vidtløftige Materiale. Historikeren cand. polit. Fr. Schiøtt takker jeg for venlige Oplysninger vedrørende Brugen af Charlottenborg Slot.

Med Hensyn til det, som vedrører Understøttelsesfonden og Udstillingerne, henviser jeg til Kammerherre Meldahls Værk om Udstillingernes Historie. Charlottenborgs egentlige Bygningshistorie og alt hvad der angaar Haandværkerne har jeg ment, laa udenfor den Opgave, jeg har stillet mig.

P. JOHANSEN

I.

I Aaret 1800 er Akademiets Præses Arveprins Frederik, dets Direktør Maleren Jens Juel (1799—1801), dets Professorer (foruden Juel) i Modelskolen Wiedewelt, Weidenhaupt, Abildgaard, Carl Fr. Stanley, i Architekturen Peter Meyn, i Perspektiven Joh. Boye Magens, i Kunsthistorie og Mythologi Abr. Kall, i Anatomie ovennævnte Weidenhaupt. Posten som Professor i Geometri havde staaet ledig efter Reverdil og Schlegel; først den 29 Decbr. 1800 besættes den med Rawert. Akademiets Sekretær Cornelius Høyer var tillige Slotsforvalter. Dets øvrige Medlemmer var Miniaturmaler Wilh. Andr. Müller, Portrætmaler Peter Brünnich, Historiemaler A. Chr. Rüde, Blomstermalerinde Fru Magdalene Margrethe Bärens, Kobberstikker Joh. Jacob Georg Haas, Billedhugger Nic. Dajon, Historiemaler Chr. Aug. Lorentzen, Kobberstikker Joh. Fr. Clemens. Architekt C. F. Hansen, Kobberstikker Joh. Georg Preisler, Medaillør Jesper Johansen Holm, Malerinde (Brodeur) Cathrine Marie Müller, Gravør Salomon Aron Jacobson, Medaillør Peter Gianelli, samt ovennævnte Architekt Jørgen Hendrik Rawert. Ialt var der 24 ordinære Medlemmer af Akademiet.

Dertil kom som extraordinære Medlemmer Kobberstikker Jacob Schmutzer i Wien, fransk Kobberstikker Ch. Clément Bervic, tysk Kobberstikker Ignaz Leb. Klauber, engelsk Gravør Nathaniel Marchant, den tyske Billedhugger Gottfried Schadow og den svenske Billedhugger J. T. Sergell. Endelig var der en lang Række Æresmedlemmer: Hertug William Henry af Glou-

cester, Arveprins Frederik Adolf af Sverige, Etatsraad Ove Høeg-Guldberg, Geh. Conferentsraad Greve Joachim Gottsche v. Moltke, Prins Peter Friedrich Ludwig af Holsten-Gottorp, Kmhr. E. C. E. v. Schack, Geh. Conferentsraad Chr. Fr. Numsen, Kmhr. A. G. v. Lowzow, Kmhr. Joh. v. Bülow, Conferentsraad C. Ancker, Kmhr. G. Chr. v. Haxthausen, Landgreve Carl af Hessen, Dr. med. Jens Bang (siden Professor i Anatomi 1805—08), Dr. theol. Prof. Fr. Münter, Professor N. I. Schow, Agent i Rom Georg Zoega, Appellationsraad Fr. W. B. v. Ramdohr, Cardinal Stefano Borgia, Kmhr. E. H. v. Bülow, Kmhr. Fr. v. Blücher, Prof Thorkil Baden, Kmhr. Edm. v. Bourke, Kmhr. Berendt Ancker, Greve E. H. Schimmelmann og Greve D. Chr. Fr. Reventlow. De extraordinære og Æresmedlemmernes Antal var saaledes i alt 31.

Kasserer var Weidenhaupt, Forvalter var Sonin.

Lærere ved Skolerne (Informatorer) var Propstheyn og Cabott i Frihaandstegneklasserne, Claudius Mørck i Ornamentskolen og Lorenz Kreiser i Bygningsskolen.

Man skulde vel tro, at et Akademi med saa mange fornemme Æresmedlemmer maatte trives paa det frodigste, og dets egentlige Medlemmer staa i høj social Anseelse. Dette var dog ingenlunde Tilfældet. Det kunde knibe haardt nok for Kunstnerne — kun to Aar efter drukner Wiedewelt sig af Næringssorger, og han havde dog været en af de mest ansete Kunstnere i Danmark, gentagne Gange Akademiets Direktør, første Gang 1772 og sidste Gang 1801—02 — men ogsaa for Akademiet som Institution var Tiderne grumme vanskelige. Det er neppe udtømmende Forklaring at henvise til den ved Napoleon-Krigene fremkaldte almindelige økonomiske Misère; Sansen for Kunst var vistnok ikke meget levende, hverken i Folket eller ved Hoffet, og havde ikke Struensee ved et Magtsprog lagt hele Haandværkerundervisningen paa Akademiets Skuldre og derved hægtet det til det praktiske Livs Krav, er det maaske et Spørgsmaal, om Akademiet havde overlevet de kommende strenge Tider.

Paa den anden Side havde hele denne Haandværkerundervisning stillet meget forøgede Krav ikke blot til Akademiets Kræfter, men ogsaa til dets Pengepung. Den vældige Tilstrømning af Haandværkselever og den særligt for dem oprettede Ornamentskole bragte Udgifterne stærkt op. Især steg Udgifterne til Lærere, Lys og Opvarmning, og Akademiets aandelige Kræfter

tynges af alt dette Haandværksvæsen. I Aarhundredets Begyndelse optages Møderne i aldeles overvejende Grad af de dertil knyttede Bedømmelser, og endnu mere bliver dette Tilfældet, da Akademiet faar den Pligt (foruden Mesterstykkerne) ogsaa at bedømme Svendestykkerne. Med alt dette følger, at der lægges Beslag paa Akademiets Kræfter til at afgive Skøn over en Mængde Ting, der strakte sig fra Haandværket til Kunsten, som Gravmonumenter paa Assistens Kirkegaard, Tegninger til Møntstempler, til Gallionsfigurer o. a. paa Orlogsskibene, give Raad med Hensyn til Kongens eller Hoffets Anskaffelse af Kunstværker o. a. m. Det paalaa jo Akademiet overalt at »fremme den gode Smag«, og det forstaas let, at der kunde være Brug herfor i en Tid, hvor ny Smag og ny Stil var ved at arbejde sig frem. Men paa den anden Side faar man Indtrykket af, at det specielt kunstneriske drukner noget i alt det øvrige, og at man paa det Punkt staar lidt i Stampe, indtil de tre gjennembrydende Reformatorer C. F. Hansen, Eckersberg og Hetsch efterhaanden knyttes til Akademiet som Professorer.

Det kneb rentud for Akademiet med at bestaa økonomisk, og det havde i Aarenes Løb paadraget sig en Del Gjæld, uagtet alle Udgifter forelagdes i Plenarforsamlingen til Approbation.

I Slutningen af September 1801 giver man de tre Professorer »i Videnskaberne« det Hverv at træde sammen i en Kommission for at undersøge Akademiets Økonomi og gjøre Forslag til Besparelser. Der gaar et helt Aar hen, inden de kommer til noget Resultat, og selv da staar man hjælpeløs med Hensyn til at finde et radikalt Middel mod Ondet. Kommissionen kan kun tilraade en skærpet Økonomi overfor de to store Udgiftsposter Lys og Brændsel, og hele Indstillingens Indhold er, dels at man skal søge at slutte særlige Kontrakter med en Lysestøber og en Urtekræmmer om Leverancen af Lys og Lampeolie, dels at man skal søge at klare sig med 16 Favne Brænde. Først i Januar 1803, da Akademiet i foregaaende December havde mistet de to Professorer Juel og Wiedewelt, finder man en Udvej til at skaffe Akademiet en ny Indtægt, idet man andrager paa, at de Extragager — ialt 900 Rdlr. — som Kongen havde givet disse to Kunstnere, maa vedblive at »komme Akademiets Kunstnere til Nytte«. Men denne Indtægt kommer rigtignok kun til Gavn med Hensyn til Lønninger, idet Kongen den 26. Marts bevilger

Professorerne Weidenhaupt og Stanley samt Medlem Rüde hver et Lønningstillæg af 200 Rdlr. og Elias Meyer (Medlem fra 1801) 100 Rdlr., medens de resterende 200 Rdlr. inddrages i Statskassen. Paa Akademiets egen Økonomi hjælper dette altsaa ikke. Derimod hjalp det lidt, da Thorvaldsen i 1805 var valgt til Professor, idet hans Gage, 400 Rdlr., ikke kunde udbetales ham, saa længe han var i Udlandet. Man faar da Lov indtil videre at anvende disse 400 Rdlr. til Akademiets Fornødenheder, navnlig til de stigende Udgifter til Lys og Varme. Men Forholdene bliver værre og værre; i December 1807 maa Akademiet endog tage under Overvejelse kun at brænde enkelte Væger i nogle af Lygterne for at spare paa »den dyre Thran og Olie«, og i September 1808 foreslaar Direktøren, at man i den Vinter skal lade nogle Skoler gaa ind, i Betragtning af de høje Priser paa Brænde og Olie osv., »hvorved kunde spares og Akademiet befries for at sætte sig i Gield, som ellers vilde være uundgaaelig for en Stiftelse med saa indskrænket Fond som Konstakademiets Fond er«. Men Forslaget afvises af den nye Præses Prins Christian, og alle Skoler aabnes som sædvanligt.

Arveprins Frederik var død i December 1805, og Ledelsen af Akademiets Anliggender maatte, indtil der udnævntes en ny Præses, overtages af Direktøren, dengang Abildgaard, som var en streng, myndig Mand, og vistnok ogsaa i Besiddelse af administrativ Dygtighed. Men omend Medlemmerne var vante til at bøje sig for Præses' Afgjørelser, saa var de til Gjengjæld ikke vante til at se Direktøren paa den Maade som ledende gaa i Spidsen med selvstændig Autoritet og dette gav undertiden nogen Skarphed i Forhandlingerne. Abildgaard havde heller ikke før været bange for at hævde sin Stilling, selv om han skulde give den forrige Præses et Sidehug. Hans Myndighed bragte ham i Slutningen af 1803 i spændt Forhold til Sekretæren Høyer. Denne offentliggjorde i Adresseavisen Nr. 461 en Artikel imod Abildgaard, og dette efterfulgtes af en Skrivelse af 18 Decbr. fra Arveprins Frederik til Akademiet, hvori han erklærer at have erfaret, at Reglementet af 1771 ikke efterleves saa nøje som det bør, og paalægger Akademiet at vogte herpaa; han retter særligt dette Paalæg til Direktøren Abildgaard. Dette medfører øjeblikkelig en Skrivelse fra Abildgaard til Akademiet, hvori han udtaler, at han efter Høyers Artikel, som han for-

moder er sket efter højere Ordre, anser sig for suspenderet fra sine Direktørrettigheder; men han tilføjer dog strax efter — for ikke at drive Sagen for vidt — at han nu efter Præses' Skrivelse nok indser, at Høyer ikke har havt højere Bemyndigelse. Dog agter Abildgaard, overensstemmende med den »Delicatesse, som enhver rettænkende Mand aldrig bør fornægte«, at afholde sig fra al Deltagelse i Akademiets Forhandlinger om denne Sag, og han venter at Høyer vil gjøre ligesaa. Han ønsker bestemt formuleret, hvad det er, Høyer lægger ham til Last ved hans Embedsførelse, »og vil ieg vel vide at forsvare mig«. Til Slutning protesterer han imod, at Høyer aabner de til Akademiet indkomne Breve, og erklærer, at »det skeer paa hans eget Ansvar, ifald han vedbliver denne sin reglementsstridige Adfærd«. Følgen heraf er, at Akademiet forlanger en skriftlig Redegjørelse af Høyer, og denne — som har været saa fornærmet, at han kun paa Akademiets bestemte Forlangende har føjet sig i at indføre Abildgaards nysnævnte Skrivelse i Dagbogen — sender da under 27 Decbr. sin Redegjørelse, hvori han hævder, at det er ham, der skal besørge Akademiets Korrespondance, og klager over, at Abildgaard har gjort Indgreb i hans Forretninger. Han slutter meget udfordrende: »For det Tribunal, hvortil De, mine Herrer, have erigeret sig, agter ieg ingenlunde at møde, førend de fremvise den fornødne Autorisation; og saalænge de ikke ere forsynede ved denne, vil ieg bede om at være forskaanet for al videre Correspondence i denne Sag«. Han har sagtens stolet paa at have Præses i Ryggen, men dertil har han nu vovet sig for langt ud. Det ender med, at han den 6 Febr. 1804 ansøger om Afsked paa Grund af Svaghed, men han kan ikke nægte sig den Tilføjelse: »Jeg maae iøvrigt tilstaae, at dersom mine Kræfter tillade mig at møde, ieg dog maatte ansee min Nærværelse som overflødig; thi da Sagerne, hvori ieg skal arbeide, holdes mig skiult indtil det Øyeblik de foretages, saa er ieg herved sat ud af Stand til at forrette mit Embede. Denne Maade er desuden stridende mod de Vilkaar, paa hvilke Secretariatet er mig overdraget«.

Han faar sin Afsked den 23 Febr. 1804 og den 5 Marts vælges, paa Præses Forslag, Thorkil Baden til Akademiets Sekretær. Er det et Tilfælde, at Forvalteren Sonin i Juni samme Aar søger anden Beskæftigelse? Hans Efterfølger hed Ringsted.

Et Par Aar efter kom Abildgaard i en ny Konflikt.

Professoren i Geometri Rawert havde nemlig tilladt sig offentlig at avertere sine Forelæsninger ved Akademiet. Denne tilsyneladende ret uskyldige Ting bragte Abildgaard i Harnisk, saa han den 3. Decbr. 1806 udsendte følgende Cirkulære: »Da »en af de væsentligste Pligter, der paaligger mig som Directeur, »er den at holde over Orden i Skolerne: saa maa ieg spørge »mine Hr. Colleger, om de ere af den Formening, at god Orden »kan bestaae, naar man sammenkalder alle og enhver, som vil »høre Forelæsninger, og som efter Reglementet ere bestemte fra »4—5, der er den Tid, da de egentlige Øvelser begynde; og om »man da i det Øjeblik kan være sikker, at enhver Uvedkom»mende strax vil forlade Skolerne, da Uorden i manglende Fald »vilde finde Sted.«

Professorerne slutter sig til Abildgaard, deriblandt »de lærde«: Kall, Bang, der var bleven Professor i Anatomi 1805, og Baden. Kun Professor N. J. Schow (Æresmedlem fra 1793) tager meget ivrigt Rawerts Parti i Mødet den 29. Decbr. Han bruger stærke Udtryk, taler om Abildgaards »odiøse, elendige og usle Tanke« og »nærgaaende Krænkelse«, men Abildgaard slaar drabeligt fra sig, henviser Schow og hans Udtalelser til »Gammelstrand« og Enden paa Krigen bliver, at Forsamlingen i ét og alt giver sin Direktør Medhold imod Rawert og imod Schows »hadefulde og ubillige Beskyldninger«. For Nutiden er dog Abildgaards Frygt for »Uorden« lidt ubegribelig, da Rawert kun havde 5 Tilhørere.

Man har udlagt denne Strid som Udtryk for en Uvillie fra Kunstnerne mod de »lærde« Professorer*) og deri søgt Oprindelsen til Abildgaards Lyst til at fortrænge dem ved selv at overtage et lærd Professorat, men dette kan dog ikke være rigtigt. Thi alt næsten to Aar forud, i Febr. 1805 havde Abildgaard søgt den daværende Præses, Arveprins Frederik, om at faa Løfte paa Professoratet i Mythologi, hvis han skulde overleve Kall. Dette kan muligvis have været Grunden til Schows Fjendskab, der maaske havde Lyst til selv at blive Professor i Historie og Mythologi, — som han jo ogsaa blev 1815. Abildgaards Drivfjer var vel dog kun hans Lyst til at faa Anvendelse for sine videnskabelige Studier. Akademiet slutter sig til hans

*) jfr. Stein i »Musæum« 1896, pag. 185.

Ønske, men Præses vil ikke binde sig paa Forhaand. I Decbr. 1807, da der ingen Præses findes, tilbyder Abildgaard paany at holde Forelæsninger over Mythologi, og Akademiet modtager Tilbudet, uagtet Kall endnu lever og først faar sin Afsked, med Pension af 200 Rdlr., i Januar 1809. Men saa tager Abildgaard Munden for fuld, thi da næste Aar Professoren i Anatomi, Jens Bang, er død, kjender Akademiet aabenbart Abildgaards Ønske, og vælger ham den 1ste Marts »af egen Drivt eenstemmig til Professor i Anatomien«, uagtet der var indkommet Ansøgninger fra Professor Schönheider og Divisionslæge Klingberg. Kong Frederik VI, der som bekjendt interesserede sig meget mere for Militair end for Kunstnere, kasserer Valget og resolverer under 29. Marts »Vi ville, at Lærer-Embedet i Anatomien ved Vort Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie paa sædvanlig Maade af Vort Cancellie skal opslaaes som vacant«. Resultatet blev, at Kongen under 2. Juli 1808 udnævner Klingberg til Professor i Anatomi, uden at han dertil var valgt af Akademiet, og uagtet dettes nye Præses særlig havde fremhævet Abildgaard som »konstforstandig Anatom«. Det kunde nemlig undtagelsesvis ske, at en Professor fik kongelig Udnævnelse, saaledes som f. Ex. Bang og Thorvaldsen; men da Akademiet den 4. Juli 1808 i Anledning af C. F. Hansens Ansættelse som Professor i Architekturen ansøger om, at alle Professorer maa faa kongelig Bestalling, svares der, at dette Spørgsmaal maa udsættes, til Forslaget om et forbedret Reglement foreligger.

Den følgende Sommer, den 4. Juli 1809, døde Abildgaard.

II.

Den 21. April 1808 var Prins Christian Frederik (senere Kong Christian VIII.) sat i Spidsen for Akademiet som dets Præses. Fire Dage efter indtager han Forsædet i Akademiets Forsamling og holder følgende Tale: »Jeg haaber, at Academiet »er forvisset om, at jeg med sand Fornøjelse for første Gang »idag beklæder dette Sæde, og at jeg vil regne det blandt mine »gladeste Timer, naar jeg kan virke til Gavn for Academiet. Ikke »blot min Pligt skal drive mig dertil, nei! en uindskrænket »Agtelse og Interesse for denne ophøjede Stiftelse. Jeg beder »dem samtlige mine Herrer at bidrage med Raad og Daad til »vort fælles Maal, Academiets vedvarende Nytte og forøgede »Hæder«. Dette var ikke blotte Talemaader. Den unge Præses var en Mand af livlige Interesser navnlig overfor Kunst og Videnskab, hvis Udøvere han gjerne stod i personligt Forhold til, — som man bl. a. kan se det af hans Breve til Thorvaldsen — og den Adgang han ved sit nære Forhold til Kongen havde til at faa sine Ønsker opfyldte, benyttede han i stort Omfang i Akademiets Interesse. Ogsaa viser det sig i de følgende Tider, at han opfattede sit Hverv som Præses ret alvorligt. Han er mere end jævnligt tilstede i Forsamlingerne, han tager sig af Styrelsen selv til ret smaa Detailler, og conciperer ikke sjeldent personlig Indstillingerne til Kongen. Igjennem Protokollernes underdanige Form synes man derhos at kunne mærke, at han virkelig ofte har været den, der havde den sunde og praktiske Tanke til Løsning af de foreliggende Spørgsmaal og at han i

mange Maader har været Drivfjeren i Akademiet; sikkert er det i ethvert Tilfælde, at den stillestaaende Periode i Aarhundredets første Aar nu afløses af en stadig friskere Udviklingsperiode. Dette skyldes naturligvis i en væsentlig Grad de nye Kræfter, der efterhaanden træder til som Medlemmer og Professorer, men at de kunde faa Luft under Vingerne, dertil har det ligesaa sikkert bidraget overmaade meget, at Præses havde Følelse og Sympathi for de nye kunstneriske Rørelser i Tiden.

At Præses havde Lyst til Forandringer og Forbedringer ser man strax i det første Møde: »Efter Præsidis Ordre var opsat »allerunderdanigst Forestilling til Kongen, hvori Akademiet an- »holder om kongelig Bekræftelse og Stadfæstelse af dets Regle- »ment de Dato 21. Januar 1771, samt udbeder sig som en »Naade, at Hans Majestæts Opmærksomhed maa være henvendt »til de mulige Forbedringer ved samme, som Tidernes For- »dringer kunde gjøre ønskelige«. Præses forstaar at sætte Gang i Tingene, thi alt i næste Maanedsmøde foreligger følgende Skrivelse fra ham af 6. Maj:

»Hs. Majestæt Kongen har ved et kongelig Commisorium til mig, til Kammerherre og Præsident Kaas og til de Hrr. Professorer Abildgaard og Hansen*) befalet os at sammentræde i en Commission under mit Præsidio for at tage under Overveielse og dernæst til allernaadigst Resolution at fremlægge de Forslag vi maatte finde passende at giøre til Forbedringer i Reglementet for Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academiet«, og han slutter med en Opfordring til alle Medlemmer om at meddele ham deres Tanker »som kunde tiene Commissionen til Grundlag eller Veiledning for sammes videre Forslag til Hans Majestæt Kongen«.

Det varer dog nogle Aar, inden denne Sag bringes tilende, og imidlertid bestræber Præses sig for at bringe Gang i Akademiets Forretninger og indre Forhold. Han vil selv gribe aktivt ind. Under samme Dato (6. Maj) giver han Akademiet tilkjende, at for Fremtiden vil Akademiets Fremstillinger blive indsendte direkte til Kongen ved ham, og hvis han ikke underskriver dem i Forsamlingen, da vil han vedlægge en Forestilling fra ham

*) Architekten C. F. Hansen, som var bleven Professor den 25. April samme Aar, efter Meyn.

selv som Præses, »paa hvilken Hans Majestæt allernaadigst vil resolvere«. Med andre Ord, Præses forbeholder sig en afgjørende Indflydelse paa Akademiets Indstillinger. Foreløbigt udvirker han en ny Hjælp af Statskassen, i Septbr. 1809, men ligesom i 1803 kommer den kun nogle Medlemmer tilgode, ikke Akademiet som saadant; der bevilges nemlig »personlige Extraordinaria« til Kobberstikkerne Clemens og Haas og Maleren Rüde, 300 Rdlr. aarlig til den første og 100 Rdlr. aarlig til hver af de andre. Det viser sig da ogsaa, at Akademiets Kasse stadig er i en højst bedrøvelig Forfatning. Det er saa galt, at man 1810 maa svare Architekten Dam, der i 1797 havde vundet store Guldmedaille, og altsaa havde Ret til Rejsestipendium, at man »paa Grund af Kassens slette Tilstand« først kan give ham Haab om Stipendium ad Aare »naar Kassen forbedres«. Man ved ikke bedre end at sende Præses en Skrivelse »om Cassens Forfatning og Creditorernes Fordringer paa deres Tilgodehavende«. Han har alt gjort noget for at hjælpe Akademiet, idet der ved kgl. Plakat af 12. April 1809 er paalagt en Afgift af nye Bygningers Opførelse til Gaden og Façaders Maling, hvoraf Indtægten skal tilfalde Akademiet. Det ses, at denne nye Indtægt fra Plakatens Udstedelse til Novbr. 1810 udgjør 425 Rdlr., i Novbr. 1811 er det 387 Rdlr. og fra 1810—14 ialt 1800 Rdlr. Men Præses nøjes ikke dermed. Under 9. Decbr. 1810 kommer følgende Skrivelse fra ham:

»Hr. Direktør! Academiets Forestilling om Gieldens Betaling og Eftergivelse bliver rigtigst at indgive i denne Maade. Til den Ende ville de foranstalte alle ubetalte Regninger indfordrede under Haanden, og Forestillingen conciperet. Dog ønsker jeg at læse den førend den reenskrives. Academiet kan i samme beraabe sig paa, at jeg havde givet det Haab om, at en fornyet og forbedret Organisation vilde ved Hs. Majestæts Naade fra næste Aar af sætte Academiet istand til at virke stadigen og virksom frem til sit for Staten gavnende Maal, men at det, oplivet ved dette Haab dog indsaae at en saa trykkende Gield, som den hvori Academiet befinder sig maatte stedse lægge uovervindelige Hindringer i Veien for Udførelsen af Hs. Majestæts velgørende Hensigter med Academiet, hvis Hs. Majestæt ikke lagde den Velgierning til al den Naade, som skienkedes denne Stiftelse, at ville grundfæste den ny Indretning ved at giøre Academiet gieldfri. Academiet ansaae det derfor at være sin allerunderdanigste Pligt at giøre Indberetning om Gieldens Beløb etc. Aarsagerne, som naturligvis have foranlediget den, maaė ligeledes berøres. Jeg bemærker tillige, at det vil være nødvendigt, at Academiet efter forrige Aaringers Erfaringer om Forbrugen af Brænde, Lys, Olie og Tran, nu anskaffer eller optager paa Regning det der af disse Artikler vil blive at forbruge indtil

Ferierne i Junii Maaned 1811, for at denne betydelige Udgift, som Academiet ikke har Midler til at bestride, kan regnes blandt Gielden«.

Denne Forestilling til Kongen indsendes den 17. Decbr., saalydende:

»Academiet har af dets høje Præses modtaget Haab om, at en fornyet og forbedret Organisation vilde, ved deres Majestæts Naade, fra næste Aar af sætte det i Stand til at virke stadigen og virksom frem til sit for Staten gavnende Maal. Særligen oplivet ved dette Haab, indseer Academiet dog, at en saa trykkende Gield, som den hvori det befinder sig, maatte lægge uovervindelige Hindringer i Veien for Udførelsen af deres Majestæts velgiørende Hensigter med Academiet, hvis deres Majestæt ikke til den Naade, som skienkes denne Stiftelse, lagde den Velgierning, at ville grundfæste den nye Indretning ved at giøre Academiet gieldfri. Academiet anseer det derfor at være sin allerunderdanigste Pligt, at forelægge Deres Majestæt en almindelig Oversigt over Gieldens Beløb for de til Dato forbrugte Artikler af Brænde, Lys, Olie og Tran, og de til ult. Junii 1811 forbrugende Artikler deraf, som Academiet, i Betragtning af Prisernes daglige Stigen, har troet at burde forsyne sig med·

Urtekræmer Bentzen for leveret Bomolie fra 1. Jan. 1808 til ult. Mart. 1809, 646 rd. 8 ß. Herpaa betalte 300 rd., giør 346 rd. 8 ß. Ditto for ditto fra Oct. 1809 til ult. Mart. 1809 (1810), 534 rd. 2 ℔ 8 ß. Lysestøber Lassen for leveret Lys fra 1. Oct. 1808 til ult. Mart. 1809, 1268 rd. 4 ℔ 2 ß, herpaa betalt 900 rd., giør 368 rd. 4 ℔ 2 ß. Ditto for ditto fra 1. Oct. 1809 til ult. Mart. 1810, 1452 rd. 2 ß. Kiøbmand Busch for Tran fra 1. Jan. til ult. Dec. 1809, 276 rd. 2 ℔. Glarmester Clausen for Glas til Tegninger fra 1. Jan. til ult. Dec. 1809, 71 rd. 1 ℔ 12 ß. Lysestøber Lassen for Lys til Skolerne fra 1. Oct. 1810 til ult. Mart. 1811, 2940 rd. Urtekræmmer Bentzen for Bomolie fra 1. Oct. 1810 til ult. Mart. 1811, 880 rd. Kiøbmand Busch og Hørkræmer Møller for Tran til Gaarden og Trappegangenes Oplysning fra 1. Januar 1810 til ult. Jun. 1811, 681 rd. Summa 7550 rd. 14 ß. Til disse Udgifters Bestridelse har Academiet i Casse Beholdning til Dato 421 rd. 3 ℔ 14½ ß, og hæver i Zahlkassen til ult. Jun. 3 Quartaler, som udgiør tilsammen 3825 rd., Summa 4246 rd. Derfra afgaar de staaende Gager for Oct., Jan., Apr. samt Reisestipendierne, Medailler m. m. 2731 rd. 1 ℔ 8 ß, giør 1515 rd. 2 ℔ 6½ ß. Hvorefter Gieldens totale Beløb bliver 6034 rd. 4 ℔ 7½ ß.

Til denne Høide er Academiets Gield voxen, ikke ved dets egen Skyld, da det er sig bevidst altid at have forvaltet Stiftelsens Midler forsvarligen, men derved, at Priserne paa de mangehaande og store Nødvendigheder, som udfordres til Academiets Vedligeholdelse, ere i de sidste Aar stegne til meer end det Tredobbelte. Saa meget tillidsfuldere indskyder det sig da under Deres Majestæts allerhøieste Beskyttelse med allerunderdanigst Bøn og Begiering, at denne saaledes paadragne Gield ved Deres Majestæts høipriselige Ædelmodighed maae vorde betalt, paa det at Academiet med desto friere Hænder og lettere Hierter kan møde den bebudede ny Tingenes Orden, og i sine Pligters Opfyldelse fuldkommen svare til Deres Majestæts vise og velgiørende Hensigter med Stiftelsen«.

Alt den 31. Decbr. kan Præses meddele, at han har indleveret den til Kongen og »denne havde modtaget den i Naade til gladeste Udsigt for Academiet i det tilkommende« — uagtet Gælden beløb sig til ikke mindre end 6034 Rdlr. 4 ℳ $7^1/_2$ ß. For Lys og Olie alene skylder man Penge helt fra 1808. Den 3. Januar 1811 letter en kongelig Resolution en stor Sten fra Akademiets Hjerte ved at bevilge et rentefrit Laan paa 4000 Rdlr. til at ordne og indrette forskjellige Lokaler (se nedenfor Kap. III), samt et overordentligt Tilskud af 6000 Rdlr. En Maaned efter har Akademiet faaet første Halvdel af dette Tilskud og kan begynde at udbetale Regninger i Massevis. Men det hjælper rigtignok kun i Øjeblikket, thi Akademiets Indtægter er og bliver, trods den nysnævnte Plakat af 12. April 1809, for smaa i Forhold til dets Udgifter. Den 23. Oktober 1812 maa Kongen da lukke Pungen endnu mere op, idet han skænker Akademiet 9200 Rdlr. »til Gjælds Betaling og Udgivters Bestridelse i 1812«, og i 1813 tilstiller Kongen igjen Akademiet 300 Rdlr. i Anledning af sit Besøg paa Udstillingen.

Tiderne er yderst vanskelige. Alle Folk indskrænker sig. Afgiften af nye Bygninger og Façaders Maling synker i 1812 til 348 Rdlr. men gaar dog i 1813 op til 594 Rdlr. d. C. i Sedler. Men Seddelpengenes Værdi bliver forsvindende. Samtidigt fordyres alting, og Akademiets Forbrug af Nødvendighedsartikler kan ikke godt indskrænkes ud over en vis Grænse; i Januar 1813 ser man, at der udbetales en Regning for Lys paa ikke mindre end 3601 Rdlr. 1 ℳ (selvfølgelig dog kun i Seddelpenge).

Saaledes kan det ikke vedblive at gaa, og et kgl. Rescript af 5. Marts 1813 maa paalægge alle Institutioner, der oppebære Understøttelse af Staten, hvert Aar at indsende et Budget til Finanskollegiet, for at der kan komme Kontrol og Orden i Tingene. Dette Budget udarbejdes af Direktøren og Kassereren, Prof. Magens, der siden tilsiges til Møde med et Udvalg fra Finanskollegiet den 28. April for at forhandle nærmere om Budgettet, og udarbejde det i Detailler. Akademiet selv som saadant affatter ikke noget Budget.

Da Norge er blevet skilt fra Danmark, kommer der i Februar 1814 Forespørgsel, om ikke Akademiet i den Anledning vilde faa nogle »Indskrænkninger«, men man maa svare, at Akademiet for nærværende Tid ikke har større Indtægter, end

det fra Begyndelsen har havt, ja at det i de sidste Tider stadig har maattet »supplicere« om Tilskud for overhovedet at »vedligeholde Indretningen«. Dette hjælper saa meget, at Kongen den 13. April s. A. eftergiver Akademiet de 600 Rdlr., som Præses i Oktober f. A. har laant til at betale en Del i Rom indkøbte Ornamenter (ɔ: Gibsafstøbninger) med.

At Præses havde Blik for de rigtige Principer, hvorefter Akademiet burde gaa frem, navnlig at det maatte komme an paa altid at sætte de kunstneriske Krav i forreste Række, og at han ikke var bange for at gribe ind, hvor det gjaldt disse Principer, det viser følgende Historie. (Derimod synes der ikke at foreligge Exempler paa, at han har villet hæmme Akademiets Frihed ved at tvinge sin personlige Anskuelse igjennem, naar der ikke var Tale om et Princip. En anden Ting er, at Medlemmerne vistnok, ofte halvt uvilkaarligt, tog en Del Hensyn til Meninger, som udtaltes af en Prins).

Professor Stanley var gammel og svagelig, og hans Levevis ikke som den skulde være; han søgte og fik sin Afsked den 5. Marts 1810. Hans Embede som Professor ved Modelskolen søgtes af Kobberstikkerne Clemens og Haas samt af Portrætmaler Hans Hansen (Constantin Hansens Fader). Muligvis har man villet have Vished for, at Kobberstikkerne ogsaa var istand til at lede Undervisningen i Modelskolen, ialtfald vedtoges det at foranstalte en Konkurrence mellem Ansøgerne saaledes, at hver af dem skulde tegne en »academisk Figur« efter den nøgne Model, og Resultatet blev, at Akademiet enstemmigt valgte Haas til Professor den 18. Juni. Præses opfattede dette, som om man havde lavet en Konkurs til Professoratet, og i Virkeligheden indrettet og bedømt den paa ganske samme Maade som Elev-Konkurserne. Derfor sender han under 24. Juni Akademiet en Skrivelse, hvori han nægter at indstille Valget til Kongens Approbation, fordi den aflagte Prøve paa Færdighed i at gjøre en Modeltegning ikke bør »ansees som nogen Concours eller ligefrem efter dets Udfald bestemme Valget af en Professor i Modelskolen, hvortil i Sandhed udkræves mere til Academiets Tarv end at kunne tegne en academisk Figur . . . . Desuagtet har Academiet i Forsamlingen af 18. brugt samme Forhold som om det bedømte Concours-Arbeide, og grundet sit Valg ene derpaa«. Det kan ikke nægtes, at dette Rai-

sonnement er fuldstændig rigtigt. Men Akademiet fastholdt sit Valg og erklærede, at det havde taget samtlige kunstneriske Kvalifikationer i Betragtning, ja antydede endog, at der i Præses' Brev var »nogen Yttring af Personlighed mod Kobberstikker Haas«, saa Præses bestemt maa fralægge sig dette*). Men da Akademiet saaledes ved fornyet Foretagelse fastholder Valget, giver Præses loyalt efter, og Valget approberes af Kongen den 13. Juli 1810.

To Aar efter, den 7. Septbr. 1812 optager Akademiet et nyt Medlem, Historiemaleren Høyer, omend kun paa Betingelse af, at han udfører sit Medlemsarbejde (»Signe og Habor forenes for Freias Alter«) bedre »inden det gives Plads blandt Academiets Receptionsstykker«. I omarbejdet Skikkelse antages det den 14. Marts 1814. Havde Akademiet anet, hvor mange Kvaler det senere skulde faa af dette Medlem, var man neppe gaaet saa lemfældigt tilværks. Høyer var en Mand med store Tanker om sig selv og han var ikke beskeden. Endnu inden hans Medlemsarbejde var omarbejdet, sender han til Kongen en Ansøgning om at udnævnes til kgl. Historiemaler — den Post hans Velynder Abildgaard havde beklædt — med en Løn af 800 Rdlr. om Aaret, og til Professor. Høyer har sikkert ment at staa i en vis Gunst paa allerhøjeste Sted, og Præses har rimeligvis tidligere næret Forhaabninger om ham. Men i Stedet for at følge med den fremskridende Kunstudvikling, det voxende Naturstudium, forskansede Høyer sin ringere Begavelse bag en stædig Fastholden af det 18. Aarhundredes Klassicisme som den eneste, der hævdede Kunstens »høje Maal«, og søgte ud derfra at tiltrumfe sig en fremskudt Plads. Akademiets Betænkning om Høyers Ansøgning henviser dels til hans mangelfulde Medlemsarbejde, dels til »at Academiets høje Præses viselig har besluttet ikke at andrage om ansøgte Plads' Besættelse, førend de andre Kunstnere i samme Fag, som derved turde komme i allernaadigst Betragtning, ere samlede«. Ved disse »andre Kunstnere« mente man i Grunden kun en, nemlig Eckersberg, der paa denne Tid var i Paris, men havde gjort sig saaledes bemærket, at man kun ventede paa hans Hjemkomst for at

---

*) Weilbach formoder, at Præses Optræden skyldtes et Ønske om at faa Clemens valgt. Archivet indeholder intet herom.

sætte ham paa den Professorplads, der stod ledig siden Abildgaards Død. Derfor gaar det heller ikke J. L. Lund bedre end Høyer, da han i April 1814 søger om at ansættes som Professor. Ved Aarsfesten 1812 omtales vel Høyer og J. L. Lund som to hjemvendte Kunstnere, hvem Akademiet venter sig meget af, men Eckersberg, der er paa Stipendierejse, kaldes »en af dets kiæreste og haabefuldeste Elever«. 1814 forlænges da ogsaa hans Stipendium til Udgangen af 1815.

III.

Fra Aarene 1799—1800 har man et ganske morsomt Vidnesbyrd om, hvorledes det var at være Elev ved Akademiet. Det er den tyske Maler Philip Otto Runge (født 1776), der gjør Rede for sine Indtryk i Breve til Slægt og Venner i Hamburg.

Han begynder at besøge Akademiet i Novbr. 1799, og falder strax i Forundring over, at man vil have ham til at tegne med spidst Sortkridt, »som de alle gjør. Men nu synes de dog at »give efter, og baade Abildgaard og Juel har opmuntret mig til »at vedblive at tegne efter Gibs«. Dog kan Runge, trods denne Venlighed, ikke forstaa, at »saadanne store Mænd som Professorerne« kan tage saa smaaligt paa mange Ting. Særlig finder han deres sirlige Fremgangsmaade pinagtig, først at trække Konturen yderst nøjagtigt op og derefter begynde Gjennemførelsen fra oven — uden Hensyn til hvad der er øverst — og saa gradvis gaa nedad med Udførelse i Krydsstregemaneer. Runge synes, at det kommer mere an paa at forstaa, hvad der er Hovedsagen; man bør altid først og fremmest holde sig den for Øje. Han har ogsaa en anden Tanke, som man muligvis nok endnu i vore Dage kunde lære noget af. Han finder det nemlig urigtigt at begynde med at tegne »idealske« (antike) Hoveder; det individuelle Udtryk i et Portræt efter Naturen er langt lettere for den unge at faa fat paa, og kun gjennem mange af dem kan man naa til Forstaaelse af Antikens klassiske Skønhed. Derfor er det klassiske ikke Runge imod, han har netop en stor Længsel derimod, og Akademiets

Antiksal forekommer ham som et Sted, han kjender fra sine Drømme. Navnlig Laokoonsgruppen gjør et mægtigt Indtryk paa ham: »i det Øjeblik følte jeg, hvad Kunst er«.

Studiet paa Skolen falder ham i flere Henseender vanskeligt. Saaledes klager han over, at Fortegningerne — Sortkridtstegninger — sidder i Glas og Ramme, for bedre at bevares, thi Lyset speiler sig i Glasset, saa man ikke kan se Tegningen rigtigt. Desuden er alle Tegnebordene lige høje, uden Hensyn til Elevernes forskjellige Væxt. Værre er hans Klage over Mangel paa aandelige Interesser hos de vordende Kunstnere, selv om man her maa tage Hensyn til hans tyske Temperament, der havde svært ved at forstaa den danske Jævnhed. Han kan ikke forsone sig med, at de ikke kjender anden Anvendelse af deres Aftener end at spille Kort. Ogsaa hos Abildgaard og Juel søger han forgæves Impulser i kunstnerisk Retning, hans mange Spørgsmaal har aabenbart været dem besværlige; de opfordrer ham blot til at tegne flittigt. Naar han spørger dem, om han om Aftenen hjemme skal studere Perspektiv og Anatomi eller han skal gjøre Skizzer, giver de ham det lidt underlige Svar: »Bliv bare ved at arbejde efter mine Fortegninger — men Perspektiv, den behøver De ikke; og Anatomi, den er det nok at se lidt paa engang imellem, ellers spilder De blot deres Tid dermed«. Imidlertid hører Runge dog anatomiske Forelæsninger hos Schellerup »en yderst dygtig Mand«.

Forholdet mellem Professorerne synes ikke at have været meget hjerteligt. »Professorerne bor alle paa Charlottenborg — siger Runge — hvor de tilsyneladende er som én Familie, men de taler aldrig med hinanden undtagen i det højeste engang om Maaneden, da der er Møde den første Mandag, thi der gaar nogle af dem hen. Naar man vil lære noget her, maa man ubetinget vælge sig en af dem; er man da saa heldig, at han interesserer sig for en, da er det godt; men slaar dette fejl, da er der intet at gjøre, thi nu har man ved dette Forsøg saa at sige faaet alle de andre til Fjender. At jeg helst vilde henvende mig til Juel, er jeg paa det rene med, men hvordan skal jeg undvære Abildgaard, da han har Opsynet med Antiksalen?« Det lykkes ham dog at vinde Juels Velvillie, og han trøster sig med, at han ialtfald kan tegne videre i Antiksalen, til Abildgaard rentud jager ham bort. Det var nemlig det eneste Sted, han kunde studere om Dagen, da der kun var Skole om Aftenen.

Ogsaa hos Lorentzen (Professor 1803) finder han Velvillie, men han mener dog, at »man her mest maa hjælpe sig selv«. »Man maa rentud opgive at faa Raad og Hjælp af de Herrer Professorer«. Mærkeligt nok raader baade Juel og Lorentzen og den bekjendte Fru Frederikke Brun ham til snarest at gaa til Udlandet.

Man maa vel erindre, at disse stærke Udtalelser fremkommer fra et Elevstandpunkt, hvor Professorernes Mangler altid falder nok saa stærkt i Øjnene som deres Fortrin. Derhos synes de at være fremkomne under en noget forknyt Sindsstemning, fordi det forekom Runge, at Studierne ikke gik, som de skulde. Man ser da ogsaa, at den Ven, til hvem han beklager sig, har et meget lysere Syn paa Tingene og opmuntrer ham til at blive ved: »Kan Du faa Lov at male hos ham (ɔ: Juel), saa var dette dog ikke at foragte, ... Saavidt mit Kjendskab gaar, er Juel vel af det Slags Mænd, man ikke hyppigt træffer, navnlig hvad angaar Indsigt i Koloriten, og at begynde hos ham, er efter min Mening vel værdt at ønske sig. Det er noget som ikke en af Hundrede opnaar«. Det viser sig ogsaa, at Juel er meget tilfreds med Runge som Elev. Men han »siger ingenting, eller dog meget lidt«.

Karakteristisk for det Kjendskab, man paa den Tid havde til den klassiske Kunsts virkelige Væsen, og Opfattelsen deraf, er den Begejstring hvormed man lærer Flaxmans Konturer at kjende. Runge faar tilsendt dem til Iliaden og til Æskylos, og »takker derfor med Taarer. Min Gud, noget saadant har jeg endnu aldrig i mit Liv set«! Juel bliver lige saa begejstret derover og beder Runge snarest skaffe ham Flaxmans Omrids til Iliaden, til Æskylos, og om muligt ogsaa til Odysseen og til Dante.

Runge giver en meget morsom Skildring af Akademiets Aarsfest den 31 Marts 1800, — ogsaa set fra et Elevstandpunkt: »Jeg har lige set Prisuddelingen paa Akademiet, hvorved de smukke Antikafstøbninger maatte lide meget . . . . . . Første Akt: Det er endnu Dag i Værelserne, som lige er gjort rene og er meget propre. Enhver staar ved sin sidste Tegning i Frygt og Forventning med Hensyn til, hvad der skal komme; Scenen er i Gibssalen. Arveprinsen træder ind, fulgt af Ministeren osv. osv. og alle Professorerne. Vinduesskodderne lukkes til og Lys og Lamper gjør deres behørige Virkning. Første Tegning (den forestiller, som alle de andre, den lille Apollo, men paa denne

Tegning ser han ud som han var frugtsommelig og kunde forresten snarest antages for en af Furierne). Prinsen ser opmærksomt paa den og gaar videre. Juel kommer efter ham og ler; de andre kommer en efter en derhen, og naar man ser paa Retningen af deres Hoveder, skulde man næsten tro, at de virkelig saa paa den. Min Tegning var den sidste. Prinsen til Juel: Den er den bedste! Han gaar hurtigt ind i Modelsalen. Juel til mig: Er det Deres Tegning? — Jeg: Ja! De følgende Personer ser med Øjnene efter Prinsen, men betragter Tegningen med Resten af deres Legeme. Alle gaar ind i Modelsalen. — — Anden Akt: Først forestilles, hvorledes man venter paa Manden, der aabner Døren til Antiksalen; saa ind med et Rabalder. Antiksalen er oplyst af mange Glaslysekroner. Midt imellem Antikerne er udbredt et rødt Tæppe, rundt omkring staar Stole, bagtil en stor forgyldt Stol til Prinsen og foran den et lille Bord med rødt Fløjlstæppe, hvorpaa Guld- og Sølvmedaillerne ligger. I Midten staar et stort Bord, hvorpaa ses en Bog og Lys og flere Ting, og ved det Sekretærens Stol. I Hold styrter Ungdommen ind fra alle de Klasser, som Prinsen er marcheret igjennem, og trænger heftigt paa; Antikerne ryster i deres Grundvold og truer med at falde om, Soldaterne holder ublidt igjen, men en af dem faar sin Bajonet brækket: Sejr, Sejr! Fæstningen er vor! — Man stormer og bestiger Fæstningen (Antikerne); nogle ubevæbnede tapre unge Kunstnere (hvoriblandt jeg) fordriver med Magt de stormende, en Stol gaar itu, osv. — Støjen bliver stærkere — Lysekronerne og de andre Lys er nu tændt, Galleriet er propfuldt, der er en skrækkelig Hede. Prinsen er imidlertid gaaet gjennem de Værelser, hvor Udstillingen er (den er ikke saa lidt ringere, end den i Hamburg var); Udstillerne kommer nu først ind. — — Tredie Akt: Scenen er uforandret. Prinsen kommer med sit Følge; de sætter sig. Gjennemgangen lukker sig efter dem og der opstaar et Haandgemæng; man kravler op paa Antikerne, et Hoved eller hvad det er knuses, og sikkert beskadiges meget, som man ikke i Øjeblikket bemærker. Sekretæren vinker, at man skal være rolig, og begynder uden at oppebie dette at læse (bl. a. at jeg avancerer til Modelsalen), Navnene raabes op, Præmierne uddeles, og Selskabet gaar fra hinanden. — Den 1ste April. Idag har jeg set Ødelæggelserne: den liggende Fægter har faaet alle Tæerne brudte af venstre Fod; ligesaa har den mediceiske Venus

mistet to Fingre, som alt engang var satte paa, og den venstre Fod; Laokoons yngste Søn har mistet en Finger. Hvad der desuden er trampet itu og ved Vold gjort ubrugeligt, kan ikke opregnes. Det ærgrer mig, og kunde jeg bare give de Opsynshavende . . . .«

Det var alle de Hundreder af uvidende og uopdragne Haandværkslærlinge, som Struensee havde paabyrdet Akademiet, der afstedkom saadanne Scener. Hvad Interesse havde de vel for Kunstværker? Det faldt ofte Akademiet meget svært at holde Orden og Justits indenfor sine egne Mure*), og »Akademidrengenes« Vildskab og Optøjer paa Kongens Nytorv og tilstødende Gader om Aftenen, naar Skolen sluttede, var berygtede over hele Byen. Undertiden maatte Elever bortvises for Uordener. Først 1807 forbydes det Portneren at sælge Øl og Brændevin til dem.

Man maa vel antage, at den af Runge skildrede Maade at holde Aarsfest paa bedrede sig noget, eftersom man kom ind i det nye Aarhundrede og navnlig efter at Prins Christian var bleven Præses. Men først den 10 Marts 1828 vedtages der dog, paa Thieles Forslag, en bestemt Orden for disse Fester. Eleverne indlades og placeres derefter klassevis, hver Klasse under sin Lærers Opsyn, og hver Klasse faar Billetter af en særlig Farve. Desuden engageres der fremmede Folk til Kontrollen for at forebygge Misbrug. Foruden Eleverne har Medlemmer og Lærere Adgang til Festen; deres Billetter tildeles dem af Direktøren.

Ved Læsningen af Runges Skildring maa det dog, som alt sagt, haves i Erindring, at den er skreven fra et Elevstandpunkt, og at et og andet kan forskyde sig skævt, naar det ses saa stærkt fra neden. Bl. a. turde Professorernes ringe Kollegialitet og Skinsygen mellem Juel og Abildgaard være betydeligt overdreven. De Virkninger, som Runge for sit Vedkommende frygtede deraf, udeblev jo ogsaa.

I de første Aar af Aarhundredet mærkes ikke nogen syn-

*) I Decbr. 1803 klager Clemens over, at »Drengene« slaa hans Ruder ind med Sneboldte og at de tilsøle hans Trappe med deres Urenlighed. Det vedtages da, at Modellerne skal holde Opsyn, men det er vel et Spørgsmaal, hvormeget dette har hjulpet

derlig Udvikling i Skolerne. Der foreligger i 1800 fra Tønder, der var ansat i samme Foraar med Lønning af 200 Rdlr. af Kongens Kasse til at undervise i Modellering i Ornamentklassen, en Klage over, at hans »Bestemmelse ikke er anvendelig«, fordi den store Mængde af Eleverne neppe kan tegne Begyndelsesgrundene, endsige modellere. Men Akademiet svarer ham, at han blot trøstig skal blive ved, »thi Erfarenhed har viist, at det er muligt, at man kan besidde Færdighed i Modellering uden at kunde tegne«. Det kan ikke ses, om Tønder fik mere Udbytte af sin Undervisning efter dette, men man faar uvilkaarligt en Forestilling om, at Undervisningens Resultater, idetmindste i de lavere Klasser, ikke var store. Det var jo ikke saa underligt, da der var en Mængde Elever, og der undervistes efter det Princip, at der i de første Aar alene skulde arbejdes efter Fortegninger, ornamentale i Ornamentskolen, figurlige i Frihaandsskolerne, og disse Fortegninger var vistnok meget ofte kun de bedre af dem, der var udførte af Eleverne i de øverste Klasser. Naar man ser en Række saadanne Tegninger, udførte meget løst med sort og hvidt Kridt paa blaat Papir efter en ogsaa ret løs Fortegning (der kunde være af selve Abildgaard!), saa undrer man sig over, at der kunde komme saa gode Kunstnere fra Akademiet, som der dog gjorde. Først 1806—07 ser man, at der anskaffes Kobberstik af Hoveder til at tegne efter i Skolerne — og Gud ved, hvorledes de har været. Det »brusende Skæggehoved« havde i sin Tid et slemt Lov paa sig.

Det sker da ogsaa i 1811, at nogle af Malernes og Billedhuggernes Konkursarbejder for Guldmedaillen er saa maadelige, at det efter Samraad med Præses bestemmes, at de ikke skal udstilles, — saaledes som jo ellers Reglen var.

Med Hensyn til de ovenomtalte Modellereøvelser under Tønders Vejledning ses det forøvrigt, at Akademiet forsøger at opmuntre Eleverne til at deltage deri, ved at fastsætte, at »den som modellerer det bedste Stykke i Vox eller Leer, et tegnet eller graveret Ornament, skal tilkiendes to danske Courant-Ducater«. Dette er vistnok den ældste Pengepræmie ved Akademiets Skole. Den tilkjendes første Gang i Januar 1801 til Eleven Holger Mølsted.

Man havde i disse Tider en voxende Forestilling om, at den almindelige Intelligensudvikling og Erhvervelsen af konkrete Kundskaber var af stor Værdi for vordende Kunstnere. Men

det kneb baade med Midler til Lønninger og med at finde duelige Lærerkræfter. Særligt kneb det vistnok med at skaffe Architekterne den Viden i de techniske Fag (Bygningskonstruktioner, Materialier m. v.) som er saa nødvendig for en praktisk Bygmester. Derfor griber man med Glæde et Tilbud, som Stadskonduktør Professor Rawert gjør i Efteraaret 1800, om gratis at holde to ugentlige Foredrag over Mathematik, hvorved muligvis ogsaa forstodes lidt af Mathematikens og Fysikens Anvendelse i Bygningskunstens Tjeneste. Man har intet Vederlag at byde Rawert, men istedetfor udnævner man ham til ordentlig Professor ved Akademiet, uden Gage. For at faa Eleverne til at følge hans Forelæsninger med Interesse, opslaas det i Skolerne, at de »som ved Flittighed udmærke sig ved de mathematiske Forelæsninger og ved Fremgang i dette Videnskab, skulde komme i Betragtning saavel ved Medaillers som ved Præmiers Tilkjendelse« — altsaa som en kvalificeret Anbefaling ved Konkurserne.

Emnerne af den nordiske Mythologi stod lige fra Johannes Ewalds Tid i høj Grad paa den kunstneriske Dagsorden. Akademiet benyttede dem flere Gange som Opgaver, og det var da vistnok med Tilfredshed, at Akademiet i December 1804 modtog Oehlenschlägers Tilbud om at holde Foredrag for Eleverne over den nordiske Poesi og Mythologi. Desværre gik Sagen istykker, muligvis paa Grund af Digterens Vægelsindethed; ialtfald angav han en saa lidet sandsynlig Grund til, at han trak sig tilbage, at han ikke kunde være »tjent med« det anviste Auditorium, Bygningsskolen. Man havde nemlig endnu intet fast Auditorium.

Da Prins Christian er bleven Præses, ser man at han 1811 i sit Palais lod »den udmærkede Kunstner i sit Fag, Patrick Peale«, holde 5—6 Forelæsninger over Mimiken og opfordrer Akademiet til at lade Eleverne i Modelskolen tegne sig paa en Liste over, hvem der vil være Tilhørere. Der tegnede sig 19, deriblandt formodentlig ogsaa Professorerne. Men man havde dog vist neppe gjort Regning paa, at Akademiet bagefter maatte betale 230 Rdlr. for disse Billetter — forhaabentlig dog kun i Sedler.

Alt under Arbejdet paa den nye Fundats begynder man at reformere paa Skolerne. I Februar 1809 havde man paa Forvalterens Forslag skærpet Skoleordenen noget og i Vinteren 1811—12 faar man indrettet en Malerstue »for Lærlinge af den

højere Klasse, som under en Kunstners Veiledning der skulde haandtere Pensel og øve sig i Malning«, hvilken Øvelse forhen kun kunde faas privat i Professorernes Ateliers. Desuden indrettes et Anatomikammer og en fast Foredragssal. Bibliotheket faar en værdifuld Forøgelse i Abildgaards Kobberstik og Bøger.

Det siges ogsaa, at man bliver strengere i alle Bedømmelser.

Det store Antal Elever, som Akademiet havde faaet, da Haandværkerundervisningen af Struensee lagdes over paa det, havde længe voldt Lokalevanskeligheder. Planen fra 1795 om at skaffe Akademiet Plads i det afbrændte Christiansborg Slot var ikke kommen til Udførelse; man maatte blive i Charlottenborg, som jo i det væsentlige var stillet til Disposition for Akademiets Skoler og til Boliger for Professorer og Medlemmer, men det varede dog mange, mange Aar endnu, inden Akademiet fik dette Slot i et og alt til sin udelukkende Benyttelse. Det synes at være Direktøren C. F. Hansen, som i Aaret 1811 tager Spørgsmaalet om Forbedring af Skolelokalerne op. Hvilke Fordringer, man stillede, kan skønnes af Architekternes Guldmedailleopgave 1811: »Et Kunstacademi, hvori anbringes Leilighed for alle Undervisningens Skoler, hvilke hver maa have sin separate Udgang« — af Hensyn til de mange uvorne Elever — »og flere end een Opgang, naar Skolerne vare beliggende i 2den Etage. I denne Bygning bliver Indretning for en rummelig Statue-Sal, et Billedgalleri*) samt et Bibliothek, en stor Sal til Academiets Forsamlinger og Festiviteter, samt Sal til Expositioner af Kunstsager, et Værksted, hvori unge Kunstnere der studere Billedhuggerkunsten, kan øve dem i at arbeide i Marmor; dette maa være beliggende i Nærheden af Statuesalen, ligesom ogsaa en Malerstue til Brug for Malerne i Nærheden af Galleriet. Et Værelse og en Sal til forskjellige Maskiner og Modeller til Brug for Architekterne. Forskjellige Sale til Forelæsninger over Perspektiv, Geometri, Architektur, Anatomi og øvrige for en Kunstner behøvende Videnskaber. Foruden disse Indretninger bliver Boliger for Professorer og Informatorer«.

At faa en saa rigelig og særlig Bygning for Akademiet kunde imidlertid selvfølgelig ingen vente, og C. F. Hansen nøjes derfor ogsaa med foreløbig at forelægge en Plan til Udvidelse af Akademiets Skoler ved at inddrage den Bolig, som hidtil har

*) Den kongelige Malerisamling var jo dengang ikke offentlig tilgængelig.

været beboet af Læreren i Perspektiv, Professor Magens, for dertil at henlægge Architekturskolerne. Bibliotheket bliver, hvor det er, men udvides ved Borttagelsen af et Skillerum; derved vindes tillige, at det kan aflukkes og ikke behøver at tjene til Gjennemgang ved Festligheder og andre Lejligheder. Projektet bifaldes paa Præses' varme Anbefaling af Kongen, som endda erklærer sig villig til at støtte dette Projekt »med nogle Tusinde Rixdalers Forskud, naar derom indgives Forestilling efter hans Hjemkomst«. Dette Forskud bestod i de i Kap. II nævnte 4000 Rdlr., som bevilgedes ved kgl. Resolution af 3 Januar 1811.

Man synes ogsaa paa anden Maade hist og her at have ønsket en Foregriben af de Reformer, som den nye Fundats skulde bringe. Navnlig savnede man en forberedende Klasse for Architekterne, bl. a. fordi der var Mangel paa indfødte Stukkaturarbejdere — en Grund der nu lyder noget besynderlig, men som forklares ud fra, at her var et Punkt, hvor Savnet af Medarbejdere ved Gjenopførelsen af Christiansborg Slot var særligt føleligt for C. F. Hansen. Det bekræftes da, at Tønders ovennævnte Modelereøvelser i første Ornamentskole ikke kan have baaret synderlig Frugt. Den ønskede forberedende Architekturklasse fik man dog først — under Navn af 2den Ornamentskole — efter at den nye Fundats var traadt i Kraft.

IV.

Imidlertid var Arbejdet paa den nye Fundats skredet saaledes fremad, at den kunde modtage kongelig Stadfæstelse den 28. Juli 1814. Nogen Forsinkelse var vel nok voldet ved Præses' Fraværelse, først ved Hæren i Holsten, siden i Norge. Det er værd at bemærke, at uagtet hans Formaal deroppe var at sætte Norges Kongekrone paa sit Hoved, og dette selvfølgelig vilde »saalænge det er Guds Villie, afholde mig fra at deltage i Academiets Bestyrelse«, synes han dog ikke et Øjeblik at opgive Stillingen som Præses. Han har vel havt en Anelse om, at hans Fraværelse ikke vilde vare længe. Alt den 23. Novb. 1814 indtager han atter sit Forsæde i Akademiets Forsamling.

Den nye Fundats griber paa afgjørende Maade ind i Akademiets Tilværelse, og stiller det paa ret Kjøl, saa dets Udvikling kan gaa sikrere og roligere for sig.

Dets Navn forandres fra »Maler-Billedhugger- og Bygnings-Academie« til »Det kongelige Academie for de skiønne Kunster«. Alt derved antydes, at det er stillet paa en hæderfuldere Plads i Staten, og dette understreges yderligere ved Formuleringen af dets Opgave, at det skal dels være en Kunstskole til at danne Kunstnere, dels et Kunstselskab til at udbrede god Smag. Akademiet skal altsaa ikke blot være den Undervisningsanstalt, hvortil Struensee havde trykket det ned, selv om det endnu i over 40 Aar maatte slide med Haandværkerne, men det skulde tillige være Landets kunstneriske Autoritet. Dette sidste var ikke tomt Mundsvejr. Akademiets Erklæring

indhentes efterhaanden, i langt større Omfang end tidligere, paa en Mængde Omraader og i en Mængde Anliggender, hvor kunstnerisk Smag og Indsigt var af Betydning, ligefra Orlogsskibenes Gallionsfigurer og Gravmonumenterne paa Assistents Kirkegaard til store Byggeplaner og Spørgsmaalet om Voldenes Sløjfning og Byens Udvidelse. Først i det sidste Par Decennier, da flere officielle og ikke officielle Kunstautoriteter er voxede frem, har Staten delvis opgivet denne Praxis. Om dette er heldigt, vil vel Fremtiden vise.

Akademiet skal bestaa af et ubegrænset Antal Medlemmer: ordentlige »saa mange som Academiet anseer duelige og værdige«, Kunstnere og de Videnskabsmænd der give Undervisning ved Akademiet, og overordentlige eller Æresmedlemmer, nemlig »Elskere og Kjendere af de skjønne Kunster, og andre værdige Mænd, som paa en eller anden Maade mærkeligen bidrage til disse Kunsters Fremme.«

Der skal være 7 Professorer i Kunsten »hvoraf 2 Architekter, og 3 Professorer i Videnskaberne« (i Mathematik, i Anatomi, i Historie og Mythologi).

Præses foredrager Akademiets Forestillinger til Kongen. Direktøren vælges blandt Professorerne for 3 Aar, og kan ikke umiddelbart gjenvælges. Han leder den daglige Bestyrelse af Akademiet og træder i Præses Sted, naar denne er fraværende.

Sekretæren kan være en Kunstner, men skal »idetmindste være Kjender og Elsker af Kunsterne«. Han er som saadan livsvarigt ordentligt Medlem af Akademiet. Tilsynet med Bibliotheket og Kunstsamlingen kan overdrages ham.

Alene Professorerne, Æresmedlemmerne og Sekretæren har Stemme i alle Sager — de øvrige ordentlige Medlemmer har kun Stemme ved Kunstarbejders Bedømmelse. Af Æresmedlemmerne kan dog ikke flere deltage i Afstemningen end saamange som der er Professorer i Kunsterne tilstede. For at en Forsamling skal være beslutningsdygtig kræves, at mindst 7 Medlemmer, hvoraf 3 Professorer i Kunsterne, ere tilstede.

Nogen Optagelsesprøve for at komme ind i Akademiets Skole findes ikke. Dog forlanges det, at de almindelige Kundskaber i Skrivning, Regning og Modersmaalet, som disse Fag læres i gode Borger- og Almueskoler, skal Eleverne selv forskaffe sig, ligesom de første Grunde i Geometri og Historie, »for saa vidt disse fordres«.

Skolerne — eller som vi nu vilde sige: Klasserne — deles i de lavere og de højere, de første er baade for Haandværkere og Kunstnere, de sidste alene for Kunstnere. De lavere Skoler er: »Trende Frihaandstegneskoler, tvende Ornamentskoler, og een Architekturskole, som kaldes den første«. De højere Skoler er: Modelskolen og anden Architekturskole. I de højere Skoler og den øverste Frihaandsskole (hvor der tegnes efter Gibsfigurer) gives Vejledning af Professorerne, i de øvrige af Informatorer under Professorernes Opsyn og Bestyrelse. Hver af disse Informatorer kan vælge sig en Assistent blandt sine egne Lærlinge (saaledes kaldes Eleverne i de lavere Skoler).

Professorerne ved Modelskolen skiftes maanedsvis til at forestaa denne samt føre Opsyn med Frihaandsskolerne og første Ornamentskole. Af Professorerne i Architekturen forestaar den ene Architekturskolerne og anden Ornamentskole, medens den anden foredrager Perspektiven. For Eleverne af de højere Skoler holdes endvidere Forelæsninger over Geometri, Mechanik (for Architekter), Anatomi, Historie (derunder Kunsthistorie), Mythologi og deslige.

Naar Eleverne er færdige med det egentlige Kursus i Akademiets Skoler afsluttes dette ved Konkursen til den store Sølvmedaille (den lille Sølvmedaille var Accessit). Først derefter kan »Medaillisten« konkurrere til Guldmedaillerne, som udsættes en Gang hvert andet Aar.

Medaillerne er ikke noget nyt. Derimod træffer vi i § 49 en Bestemmelse, som vi ikke har kjendt før, nemlig at der ogsaa skal udsættes Pengepræmier »efterhaanden som Academiets Fonds og Indtægter det tillade«. De udsættes hvert andet Aar, mindre Præmier for Malere, Billedhuggere og Arkitekter, der har vundet Sølvmedaille, og større for dem, der har vundet Guldmedaille: Malere, Billedhuggere og Arkitekter samt Kobberstikkere og Medaillører, »naar i de 2 sidstnævnte Fag findes Nogen, som kan komme i Betragtning«. Pengepræmierne forbeholdes Indfødte, Medaillerne kan ogsaa tildeles Fremmede, som har gaaet Akademiets Skoler igjennem.

Naar »Artisterne« har vundet den store Guldmedaille, kan »de fortrinligste« faa Akademiets Rejsestipendium (tidligere havde de Ret dertil); dette gjælder dog kun Historiemalere, Billedhuggere, Arkitekter, Kobberstikkere og Medaillører, som de eneste, for hvem der er Guldmedaillekonkurser. (Ved

Historiemalere forstaas ikke i de Tider, saaledes som nu, en Kunstner, der maler Emner af Historien, men blot en Kunstner som maler »Historier« ɔ: Billeder af fortællende Indhold, altsaa det, man nutildags kalder en Figurmaler. Egentlige Folkelivsbilleder tænkte man dog ikke paa). Kunstnere, der ikke hørte til Guldmedaillefagene, saasom: Theatermalere, Portrætmalere, Miniaturmalere, Landskabs-, Dyr- og Blomstermalere kan vel ikke faa Stipendium, men hvis nogen »besynderligen udmærker sig« stilles der dog en Rejseunderstøttelse i Udsigt, »naar Academiet dertil har Evne«. Det er noget nyt, som man ikke har kjendt før. Et Rejsestipendium er 800 Rdlr. Sølv aarlig, Rejseunderstøttelse ikke over 640 Rdlr. Sølv aarlig. De tildeles kun for 3 Aar, men Stipendierne kan for Historiemalere, Billedhuggere og Architekter forlænges 1—2 Aar til. Imidlertid holder Reglementet paa, at Ansøgerne, ogsaa efter at de har vundet Guldmedaillen, skal vise at de stadig dyrke deres Kunst; de skal mindst en Gang hvert Kvartal male eller modellere en Figur paa Akademiet, de skal »flittigen besøge vedkommende Professorers Atteliers og de Malergallerier her i Staden, til hvilke de kunne faa Adgang, for at gjøre sig bekjendt med de gode Maleres Arbejder, og at copiere dem«. Architekterne skal aarlig forevise Akademiet »en fuldstændig Bygningstegning af deres Arbeide, samt vedblive at besee offentlige eller store private Bygninger, som staae under Arbeide, eller at føre Opsyn over samme som Conducteurer«. Desuden forlanges, at Artisterne skal »flittigen søge de højere Forelæsninger, som holdes ved Academiet«, samt erhverve sig et vist Kjendskab til det franske og italienske Sprog. Tysk gik man vel ud fra, at alle forstod noget af.

Reglerne var fortræffelige. Enhver dygtig og begavet ung Kunstner, som havde vundet den store Guldmedaille — den egentlige Afslutning paa det akademiske Studium — havde derefter Udsigt til at kunne foretage en mindst treaarig Studierejse. Der var kun én Vanskelighed: Pengene. Og det var en overmaade stor Vanskelighed, thi netop Aaret før Fundatsens Underskrift havde man havt Statsbankerotten, og alle økonomiske Forhold var fortvivlede. Man maatte se Tiden an, og Kongen kunde foreløbigt ikke give mere end en Løfteparagraph: »Naar saadanne Reisestipendier og saadan aarlig Understøtning kan udredes for reisende Artister, beroer paa Academiet, indtil videre,

at bestemme i Forhold til dets Fonds og Indtægter. Men, saasnart Udveie dertil kan findes, ville Vi, paa Academiets nærmere allerunderdanigste Forslag, fastsætte visse Summer til dette Øjemed aarlig«.

Foreløbig sker der altsaa ikke nogen væsentlig Forandring, men man har faaet et Haab for Fremtiden.

Det er ikke blot paa dette enkelte Punkt, det kniber med Pengene, men Kongen kan ikke for Øjeblikket gjøre mere end at give Løfter: »Til Academiets faste Udgifter, saasom dets Embedsmænds og Betjentes Lønninger, de aarlige Præmier, Stipendier og Understøtninger til Reiser, ville Vi til de Summer, som dertil for nærværende Tid ere henlagte, endvidere tilføie passende Tillæg, og skal derover i sin Tid forfattes et særskilt nyt Kassereglement«. Men for dog at hjælpe lidt paa Sagerne med det samme fastsættes det, at Eleverne i de lavere Skoler (ikke de højere) skal betale 12 Rdlr. Sølvværdi aarlig i Skolepenge »til de Udgivter, som ikke kunne fast reglementeres, saasom, Lysning, Varme, Bøger og Kunstsager med mere«. Fritagne er Lærlinge, der ingen Løn faar af deres Mester, og Lærlinge fra Holmens Konstruktionsskole; desuden kan Akademiet tilstaa trængende Lærlinge Friplads.

Derhos faar Akademiet Lov at tage Betaling for Adgangen til Udstillingerne og for Kataloget dertil, og det loves, at skulde der blive »Udsigt til at andre Indtægter af lignende Beskaffenhed (som de ved Plakat 12. Marts 1809 paalagte: af malede Façader etc.) gjøres muelige, ville vi ogsaa da tage Hensyn til Academiet«. Endelig prøver man paa at lokke Privatmænd til at skænke Akademiet Gaver eller Legater, idet § 106 gjør det til Pligt for Akademiet at hædre »saadanne Velgiøreres Minde ved Buster eller Medailloner eller Malerier«, som skal »i Academiets Forsamlingssal opstilles.«

Præses havde alt udset den Mand, der som Direktør vilde være bedst egnet til at gjennemføre den nye Fundats, nemlig Architekten C. F. Hansen, sin Tids mest fremragende Bygningskunstner, Mester for Christiansborg Slot, Raad- og Domhuset, Frue Kirke, Metropolitanskolen o. m. a. Han var en begavet Mand af betydelig administrativ Dygtighed, med et stort Syn paa Kunst og paa Forhold, men haard og til Tider vistnok hensynsløs. Siden han i 1808 var bleven Professor blev hans

Indflydelse i Akademiet stadig større; det er nok troligt, at han, der var vant til at tumle med omfattende Foretagender og mange Mennesker, har forstaaet at sætte en stærkere Fart i Tingene ogsaa indenfor Akademiet. Ham skyldes det vistnok bl. a., at man i disse Aar strammer Fordringerne overfor Haandværkslaugene. Da han 1813 gjenvælges til Direktør, benytter Præses ogsaa Lejligheden til i sin Indstilling til Kongen varmt at fremhæve hans Fortjenester, idet han derhos betoner, »at ingen bedre end han vil kunne forestaae Udførelsen af den nye academiske Orden«, som er i Vente. Præses vilde ogsaa, at C. F. Hansen i en Aarrække skulde vedblive at lede Akademiet under den nye Orden. Fundatsen af 1814 indeholdt i § 16 den Bestemmelse, at en afgaaende Direktør ikke umiddelbart kunde gjenvælges, men da C. F. Hansens Funktionstid var udløben i 1815, faar Akademiet alligevel en Skrivelse fra Præses, som var i Udlandet, med udtrykkelig Opfordring til at tilsidesætte Fundatsens Bestemmelse og gjenvælge C. F. Hansen. Muligvis havde Præses Ret i, at Hansen var Manden, man burde holde paa, men det var dog sin Sag saaledes strax at fravige den nye Fundats paa et saa væsentligt Punkt, og Akademiet gik derfor imod Præses' Henstilling og valgte Dajon til Direktør for 1815—18. Men den kgl. Stadfæstelse paa dette Valg kom ikke, og efter Præses Hjemkomst et Par Maaneder senere fik Akademiet den lidt overraskende Meddelelse fra ham, at Kongen havde fundet sig foranlediget til at bestemme, at C. F. Hansen skulde vedblive at være Direktør de tre følgende Aar. Man skulde synes, at dette maatte være en lidt pinlig Situation for Hansen; men han var en selvsikker og myndig Mand, som neppe lod sig videre afficere deraf.

Uagtet den væsentlige og afgjørende Ledelse af Akademiets Anliggender i alle Sager af Betydning ogsaa efter den nye Fundats forblev hos Præses, hvis Interesse selv for mindre Anliggender forblev usvækket, indtil han som Konge besteg Tronen, saa var det dog Direktøren, der havde den daglige Administration og i det enkelte vaagede over bl. a. Undervisningens Gang; han havde her idelig Lejlighed til at gribe direkte ind, om han vilde. Desuden var Direktøren, ifølge det nye Reglement for den indvortes Orden, som Kongen havde approberet under samme Dato som Fundatsen, den som førte Forsædet i Præses' Fraværelse, og den hvem Sagerne først forelagdes, ligesom han

var Dirigent i Møderne og i Reglen der havde Ret til at udtale sig først om Sagerne. Kun i Skrivelser til Kongen, til Præses, til Collegierne og »andre offentlige Autoriteter« skal Direktørens Underskrift ledsages af Professorernes og Æresmedlemmernes (forsaavidt disse have deltaget i den paagjældende Akademibeslutning). For en Direktør, der havde Styrke og Villie til at gjøre sig gjældende, og ved sin Personlighed kunde vinde Øre hos Præses, blev der altsaa ikke liden Lejlighed til at skaffe sig Indflydelse og Myndighed. Der er da ogsaa Vidnesbyrd om, at C. F. Hansen har baade faaet og brugt Myndigheden, endog saa meget, at der var nogle, som fandt det for meget. Men der kan neppe være Tvivl om, at Præses saa rigtigt, naar han mente, at der behøvedes en Mand med et klart Hoved og en fast Haand, om man ikke skulde nøjes med en Reform paa Papiret men virkelig faa den gjennemført til nyt Liv for Akademiet.

Reglementet for den indvortes Orden giver navnlig for Undervisningens Vedkommende de Bestemmelser, som udfordres for at supplere Fundatsen.

Undervisningens Gang er da følgende.

Haandværkslærlingene optages strax i første Ornamentskole, som særligt er indrettet for dem; de tegner der »efter Fortegninger af de Ornamenter, som forekomme i de forskjellige Professioner, hvis Arbeider fordre Tegning«. Om egentlig Fagtegning, hvortil der maaske dog nok har været nogen Trang blandt Haandværkerne, er der ikke Tale. Det vilde sikkert ogsaa have været Akademiet uoverkommeligt at skaffe Lærerkræfter og Undervisningsmateriel dertil. Mange Haandværkslærlinge besøgte blot denne Klasse. Kun de »meest udmærkede« iblandt dem kunde, naar de selv ønskede det, faa Plads i 2den Ornamentskole, der særlig var indrettet med Hensyn til Architekterne.

Architekter (og Bygningshaandværkere) begyndte i første Architekturskole med at »kjende og tegne Søjleordenerne og andre Dele af Bygninger efter Regler« (alt efter Fortegninger); desuden meddeltes »de Kundskaber, ved hvilke Lærlinge sættes istand til at udarbejde Bygningstegninger efter Opgave«. Medens de gik i denne Klasse, havde de tillige at besøge 2den Ornamentskole »i saa lang Tid som den Professor i Architekturen, som fore-

staar Skolen, foreskriver«. Undervisningens Emne var architektonisk Ornamentik og hvad dertil hørte, efter Fortegninger.

Derfra gik de vordende Architekter, naar de havde aflagt Prøve paa, at de endnu havde de »almindelige Kundskaber«, som krævedes for overhovedet at komme ind i Akademiet, over til 2den Architekturskole. For at komme der nd maatte de desuden fremlægge til Bedømmelse en »Tegning efter Opgave til en simpel borgerlig Bygning eller til en Portal eller anden architektonisk Sammensætning, samt nogle Profiler i naturlig Størrelse og et Ornament efter forelagt Tegning«.

Prøven i de »almindelige Kundskaber« aflagdes for en Examenskomité bestaaende af Professorerne i Mathematiken og Historien samt Sekretæren. Prøven gaar ud paa at vise, »at de skrive deres Modersmaal nogenledes rigtigt efter hvad som tilsiges dem; at de have nogen Øvelse i at fremsætte deres Tanker skriftlig; at de kjende de første Elementer i Geometrien samt Regula-de-tri og Brøk-Regning«. Imidlertid kan denne Prøve udskydes, indtil vedkommende vil konkurrere til Sølvmedaille.

I anden Architekturskole »meddeles de mere udvidede Kundskaber i Architekturen, og der udarbejdes Bygnings-Tegninger«, dels til Øvelse, dels under Konkurser om Præmier eller Medailler. I sidste Fald udarbejdes Tegningerne uden Vejledning, men korrigeres bagefter af Professoren. Stilen var selvfølgelig udelukkende den antike.

De, som ville være Malere eller Billedhuggere (ogsaa Haandværkere), begynde Undervisningen i første Frihaandsskole, hvor der tegnes efter Fortegninger af enkelte Dele af Legemer eller andre Gjenstande; gaa derfra over til anden Frihaandsskole, hvor der tegnes efter Fortegninger af hele Figurer; først i tredie Frihaandsskole faar de Lov at tegne eller modellere efter Afstøbninger i Gibs eller Metal. Paa et Arbejde af denne Art kan de avancere op i Modelskolen. Dog maa de, ligesom Architekterne, aflægge Prøven i almindelige Kundskaber, hvortil desuden kommer »det vigtigste af den almindelige Historie efter den Lærebog, som for Lærlingene i de lavere Skoler autoriseres«. I Modelskolen tegnes og modelleres efter den levende Model, dels til Øvelse, dels under Konkurs til Præmie.

Naar Lærlingene er rykkede op i Modelskolen eller 2den Architekturskole, benævnes de Elever og anses som dem, »der

ville danne sig til Kunstnere eller fortrinlige Haandværkere«.

For Eleverne holdes Forelæsninger over Geometri, Perspektiv og Kunsthistorie, samt — særlig for Malere og Billedhuggere — over Mythologi, Anatomi, [hvorunder om »Temperamenternes og Sindsstemningernes synlige Virkninger i Miner og Bevægelser«] og — særlig for Architekter — over Mekanik, Bygningsmaterialier og Bygningsoverslag.

Opflytninger foretages hvert Kvartal, og hele Akademiet deltager da i Bedømmelsen.

Desuden bestemmes, at »i den Tid, medens de højere Skoler søges, anvises og vejledes ogsaa Malerne til Farveblandinger, Malere og Billedhuggere til Pensels og Meisels Brug. Architecterne derimod gjøre sig bekjendte med det Practiske af Muur- og Tømmer-Arbejde, deels ved at besee de under Arbeide staaende offentlige og private Bygninger, deels ved at arbeide selv i Muur- og Tømmer-Professionerne, eller at modellere i samme under duelig Mesteres Veiledning, hvorom de skulle fremlægge Attest«.

Naar det egentlige Undervisningskursus i de højere Skoler er gjennemgaaet, kommer Konkursen for Sølvmedaillen 2 Gange aarlig; den store Sølvmedaille danner den definitive Afslutning, den mindre er Accessit, men som Regel faar man dog først den. Konkursarbejderne bestaa for Modelskolen i Tegning eller »Poussering« efter levende Model, for Architekturskolen i en Bygningstegning efter Opgave.

Den som har vundet store Sølvmedaille har derefter som Hjelpemiddel til videre Uddannelse »Veiledning af Academiets Professorer i deres Atelier, Adgang til det kgl. Maleri-Gallerie, til Academiets Bibliothek og Kunstsamlinger og den fornødne videnskabelige Undervisning ved de academiske Forelæsninger«. Elever med store Sølvmedalle kaldes Medaillister.

Efter dette kommer Konkursen for Guldmedaillerne, hvert andet Aar. Der arbejdes efter udsatte Opgaver, to i hvert Fag, og der gives 4 særskilte Opgaver for Kobberstikkere og Medaillører. Først gjøres der Udkast i to Dage under Tilsyn i Loge; de bedømmes særskilt, hvorefter der gives 2 Maaneder til Udførelsen under Tilsyn i Akademiet. Kobberstikkere og Medaillører skal i denne Tid gjøre deres Tegninger og faar derefter 4 Maaneder til at udføre disse. Der tildeles lille eller store Guldmedaille, efter Arbejdets Værd, dog er man tilbøjelig til at be-

tragte den mindre som et Slags Accessit. Den som har vundet Guldmedaille kaldes Akademiets Artist og har nu Adgang til Rejsestipendierne. I Forbindelse med Guldmedaillekonkursen, enten før eller efter, maa aflægges en Kundskabsprøve. Denne knytter sig til Forelæsningerne og omfatter for Malere, Billedhuggere, Kobberstikkere og Medaillører: Geometri, Anatomi, Perspektiv, Historie og Mythologi; for Architekter: Geometri, Perspektiv, Mekanik og Historie — alt efter Omfanget af de autoriserede Lærebøger. Men disse lykkedes det først efterhaanden at faa, og endda ikke i alle Fag (f. Ex. ikke i Kunsthistorie). Examinatorer er Professorerne i de paagjældende Videnskaber, Censorer er Direktøren og Sekretæren.

Jævnsides med dette gaar Pengepræmierne. Opgaverne for de mindre af disse er henholdsvis en malet eller modelleret Modelfigur, eller en for de nordiske Lande passende Bygning med naturlige Profileringer samt Overslag over de Materialier, som dertil udfordres. Præmierne kan vindes saavel i som udenfor Konkurs. Men den, der har faaet den mindre Pengepræmie efter at have faaet lille Sølvmedaille, maa have store Sølvmedaille, inden han kan konkurrere igjen. Har han vundet den mindre Pengepræmie efter at have faaet store Sølvmedaille, maa han konkurrere til Guldmedaillen, før han igjen kan indstille sig til Pengepræmien.

Til de større Pengepræmier kan kun de konkurrere, som har vundet Guldmedaillen. Hensigten er at »opmuntre og understøtte til vedholdende Flid og Øvelse ved Academiet«. De udsættes hvert andet Aar, naar der ikke er Guldmedaillekonkurs. Opgaven er for Malere: et historisk Maleri, og for Billedhuggere: et historisk Basrelief eller en fritstaaende enkelt Figur eller Gruppe. Figurerne maa være i mindst halv naturlig Størrelse. For Architekter er Opgaven: en større offentlig eller borgerlig Bygning, passende for de nordlige Lande, med dertil hørende naturlige Profiler samt nøjagtige Overslag over Materialierne. For Kobberstikkere er Opgaven et Kobber efter opgivet Maleri, og for Medaillører en Medaille efter opgivet Sujet. Den som har faaet den større Præmie efter at have vundet den mindre Guldmedaille, kan ikke konkurrere paany, før han har store Guldmedaille. Forøvrigt kan baade de mindre og de større Pengepræmier vindes mere end en Gang af samme Person.

Virkeliggjørelsen af disse Pengepræmiekonkurser laa imidlertid endnu adskillige Aar ude i Tiden.

Artister har gratis Adgang til alle Forelæsninger, medens andre maa betale. Til Forelæsningerne i Kunsthistorie kan ikke blot Artister, men ogsaa »enhver anden Kunstelsker af Staden« faa Adgang, men Elever og Lærlinge har ikke Adgang dertil.

Undervisningstiden er fra 1ste Oktober til 30. Juni (med Fradrag af Udstillingstiden). I Sommerferien holdes Konkurserne til de store Pengepræmier og Guldmedaillerne.

Af Professorerne skal idetmindste en Historiemaler, en Billedhugger og en Architekt holde Ateliers til Øvelse for Elever og Artister i praktiske Haandgreb, Redskabers Benyttelse osv., samt til den højere Uddannelse i Architekturen. En egentlig Malerskole findes derimod ikke.

V.

SAALEDES forelaa en som Helhed ret god Skoleordning paa Papiret. Men nu gjaldt det om at føre den ud i Livet; og da voldte Pengene en Del Vanskeligheder.

Pengepræmierne er der af den Grund, som sagt, ingen Mulighed for at indføre foreløbigt.

Den nye Klasse, som man synes at have sat en Del Haab til, nemlig anden Ornamentskole, lykkes det at faa aabnet strax den første Vinter 1814—15, da Grev Gottsche Moltke alt i Marts 1813 har skænket Albertollis Ornamenttegninger, til Værdi af 425 Rdlr., som kan bruges til Fortegninger. Desuden købes i ved Præses Foranstaltning, men paa Akademiets Regning, for 200 Scudi Romani Gibsafstøbninger i Italien (jfr. Kap. II). Det bemærkes, at Klassen er ret talrigt besøgt, men det nøjagtige Elevantal kan ikke nu ses.

Det øvrige Elevantal var, saavidt det kjendes, i Oktober Kvartal 1814: i 1ste Frihaandsskole 97 (hvoraf kun 20 betalende), i 2den Frihaandsskole 28 (11 betalende), i 1ste Ornamentskole 93 (11 betalende), i Gibsskolen (3die Frihaandsskole) 7 (4 betalende) og i Bygningsskolen 48 (21 betalende). Det samlede Elevantal var 271. Skoleindtægten var 359 Rdlr.

Med Hensyn til Forelæsningerne giver Akademiets Dagbøger kun sparsomme Oplysninger. Af en Notits under 28 Marts 1815 ses, at Professoren i Anatomi, Klingberg, har havt en Kandidat til Hjælp »med Kadaverne«. Saadanne synes man altsaa at have faaet udleveret fra Hospitalerne. Dog maa dette neppe forstaas saaledes, at Tilhørerne have faaet Lov at deltage i en Dissektion.

Rawert, som i 1800 efter eget Tilbud var bleven Professor i Mathematik uden Gage (jfr. Kap. III), finder nu i Decbr. 1815, da han efter den nye Fundats tillige skal læse over Mekanik, at han bør have Løn ligesom de andre Professorer. Til Gjengjæld vil han for samme Løn holde Forelæsninger over »Bygningskunstens theoretiske og practiske Dele«. Det synes, som om man i Akademiet ikke har været særdeles begejstret over hans Undervisning, thi man gjør Gagen afhængig af, at han først forelægger sine nye Lærebøger i Geometri og Mekanik. Dette gjør han det følgende Aar, men Akademiet udsætter alligevel hans fornyede Andragende om Gage og forelægger hans Manuskript for to Mænd udenfor Akademiet, Etatsraad Wolf og Professor Degen, til Erklæring. Mistilliden har aabenbart været begrundet, thi de to Censorers Erklæring, som afgives i Januar 1817, gaar ud paa bestemt at tilraade »enten en Omarbeidelse af det hele eller dog en gjentagen streng Revision«. Rawert bliver højligt krænket, men bekvemmer sig tilsidst til at give efter og foretage nogle Rettelser i Manuskriptet. De har dog neppe været saa gjennemgribende som ønskeligt, thi han kan ingen Forlægger finde, og da han i Juli 1817 paany søger om Gage under Henvisning til, at »Academiets Tilstand meget er forbedret, da det nylig har erholdt 20000 Rdlr.« (jfr. Kap. VIII), sætter Præses sig imod hans Andragende. Fornærmet herover søger Rawert da om at blive fritagen ogsaa for sine Forelæsninger over Mathematik, men da han dog gjerne vil beholde sin Stilling og Titel som Professor ved Akademiet, tilbyder han »som Assessor at deltage i Examina«. Dette Kompromis gaar man ind paa, og paa Akademiets Ansøgning bevilger Kongen 125 Rdlr. Sølvværdi aarlig som Lønning for en anden Lærer i Mathematik, medens Akademiet tilskyder ligesaa meget af sin egen Kasse, for at denne Lærer tillige skal overtage Perspektivundervisningen. I denne nye Post ansættes Portrætmaleren Hans Hansen, som 1810 forgjæves havde søgt om at blive Professor i Modelskolen efter Stanley, men maatte vige for Haas. Af en Bemærkning i Aarsberetningen 1818 synes at fremgaa, at man har været vel tilfreds med Hansens Undervisning.

I 1819 opnaar man endelig at faa de længe ønskede Forelæsninger over den nordiske Mythologi i Gang, idet Kongen under 10 April bevilger Fin Magnusen, som i de foregaaende 3 Aar havde holdt Foredrag ved Universitetet med kongelig

Understøttelse, en fast Lønning imod Forpligtelse til tillige at holde offentlige Forelæsninger ved Akademiet »om Nordens ældste Litteratur og gamle Mythologie«. Disse Forelæsninger begynder i Oktober samme Aar. Alt i 1814 havde Justitsraad Weinwich forgæves søgt om at faa den ledige Post som Professor i Mythologien.

Det viser sig i det hele, at Akademiet har været fremsynet nok til ogsaa i andre Tilfælde at lade et Professorat staa ubesat i Aarevis for at vente, til den rette Mand kom. Saaledes gik det f. Ex. med Abildgaards Professorat. I 1814 søgte baade C. F. Høyer og J. L. Lund derom, men man fik en kgl. Resolution for at det »maa henstaae ubesat indtil samtlige indbemeldte Kunstnere derom kunne concurrere«. Præses var meget interesseret i denne Sag, og da han i 1817 skulde rejse bort, forordnede han, at Professorvalget »skjønt nødvendigt« skulde vente, til han kom tilbage. Først i 1818, da Eckersberg var kommen hjem, foretoges Valget den 18 April. Ansøgere var Eckersberg, Preisler, Hans Hansen, Høyer og J. L. Lund. Valgets Udfald var ikke tvivlsomt. Til første Professor i Modelskolen valgtes Eckersberg med alle (12) Stemmer; J. Lund — som endnu var i Italien — valgtes til 2den Professor i Modelskolen, efter Haas, med 9 Stemmer. (Hansen fik 1 Stemme, Høyer 2). Til overordentlig Professor i Thorvaldsens Fraværelse valgtes Kobberstikkeren Clemens; men her havde Høyer lige saa mange Stemmer som han, og Præses maatte gjøre Udslaget.

I November samme Aar faar Akademiet Meddelelse om, at Thorvaldsen vil komme til Kjøbenhavn, og man faar travlt med at sætte Bolig og Atelier istand til ham; de var jo forbeholdt ham fra hans Udnævnelse til Professor. Men Akademiet vil i sin Glæde over at skulle modtage dette sit verdensberømte Medlem gaa meget videre, end det var pligtigt til. Man lader baade tapetsere, male, opsætte Ovn »i det lille Atelier« osv., for en Bekostning af 320 Rdlr. Sedler; dog venter man »med Anskaffelsen af de øvrige til Bekvemmelighed eller Pynt hørende Ting, indtil man faar nærmere Vished om Professorens Ankomst«. Dette sidste Forbehold var ganske naturligt, da Thorvaldsens Ubeslutsomhed og Vanskelighed ved at løsrive sig fra Rom var velbekjendt. Forvalteren faar Varsel om at flytte ud af Thorvaldsens Lejlighed og op i Bygningens 2den Etage, »hvormed han selv bedst er tjent«. Imidlertid er der

ingen Grund til at jage, thi først 10 Maaneder efter, i Septbr. 1819, faar Akademiet Brev fra Præses om, at Thorvaldsen nu for Alvor er paa Vejen hjem; han er den 2 Septbr. i Ems, ledsaget af J. L. Lund, som altsaa først nu kommer for at overtage sit Professorat. Præses beordrer, at Forvalteren strax maa flytte, for at Thorvaldsen kan »stige af« i sin Bolig og at Thorvaldsen i det første Møde maa modtages med en Velkomsttale enten af Direktøren eller af Sekretæren Man faar igjen travlt; der kjøbes for 187 Rdlr. Gulvtæpper og for 155 Rdlr. Møbler til Thorvaldsens Bolig, og man opnaar Tilladelse til, at der indrettes en Indgang til hans Atelier gjennem botanisk Haves Læsesal, dog ikke længere end til de botaniske Sommerforelæsninger begynder, først i Maj 1820. J. P. Møller tilbyder selv at afstaa Thorvaldsen sit Atelier under hans Ophold, paa Betingelse af siden at faa det igjen, og dette Tilbud modtages.

Endelig kommer da Thorvaldsen, og modtages den 5 Oktbr. i en særlig i den Anledning tilsagt Forsamling, med en pathetisk »Tiltale« af Sekretæren Baden. »Thorvaldsen besvarede denne Tiltale med et hjerteligt Haandtryk og en mundtlig Forsikring om den inderlige Glæde, som han følte over en saadan Modtagelse«.

Der siges ikke noget særligt om Thorvaldsens Virksomhed ved Akademiet i den Tid han var hjemme; blot bemærkes det, at han og J. L. Lund nu maa »tage deres Maaned« ligesom de øvrige Professorer. Thorvaldsen har vel neppe »havt Maaned« mere end én, allerhøjst to Gange. Men det maa alligevel have været en mærkelig Vinter for Akademiets Elever. Selv den Smule Thorvaldsen viste sig paa Skolen, med sit jævne og indladende Væsen, maa have bragt et meget føleligt Pust af noget langt større, friere, højere end det man var vant til herhjemme. Den verdensberømte Thorvaldsen var jo næsten som en Sagnhelt for Eleverne, Repræsentant for det fjerne Idealernes Land, Italien, og det maa have været med underlige Følelser, Eleverne fremstillede deres Arbejder for ham. Ogsaa J. L. Lund, som rigtignok siden skulde komme til at indtage en mere isoleret Stilling, bragte Pust fra Italien med sin varme Interesse for Rafaels og Højrenaissancens Kunst; han var derhos en æsthetisk fint dannet Mand. Men allermest virkede Eckersberg, som først den foregaaende Vinter havde begyndt sin Lærergjerning, paa de unge. Enhver ved jo, hvilken afgjørende Be-

tydning hans klare, sunde, indtrængende Realisme, hele hans nye maleriske Syn fik for de efterfølgende Tiders Kunst i Danmark. Det maa have været for Eleverne, som en mærkeligt ny og straalende dagklar Sol var gaaet op over Akademiet og Kunsten.

For Thorvaldsens Vedkommende varede det imidlertid ikke længe. Ålt i Juli 1820 meddeler han, at han vil rejse bort igjen. Dog reserverer han sig sin Bolig, selv om han ikke har noget imod, at en anden benytter den i hans Fraværelse. Denne anden blev J. L. Lund. Det gaar ud over Forvalter Ringsted, som definitivt mister sin Fribolig, og ikke kan beholde den interimistiske Bolig i 2den Etage, men maa søge sig en Lejlighed i Byen. Dog giver Akademiet ham et halvt Aars Husleje, 122 Rdlr. 3 ß Sølv, og siden bevilger Kongen ham en Huslejehjælp af 200 Rdlr. Sølv aarlig, paa Betingelse af, at Akademiet snarest muligt igjen skaffer ham Fribolig.*)

---

*) Det ses, at Forvalter Ringsted drev en Baandfabrik. Akademiet gaar 1820 i Kaution for et Laan dertil paa 600 Rdlr., som skal afdrages med 25 Rdlr. Kvartalet. Det har altsaa neppe været nogen stor Fabrik.

VI.

DER var et Medlem af Akademiet, som slet ikke var fornøjet med alt dette nye; det var C. F. Høyer. Som ovenfor omtalt havde han havt Vanskeligheder ved sin Reception og derhos mødt Akademiets Modstand, da han søgte om at blive Abildgaards Efterfølger som »kongelig Historiemaler«. Siden skuffes atter hans Haab om at blive Professor, og han maa se Eckersberg og J. L. Lund foretrukne. Dermed løber Bægeret over for ham. Samme Dag, som Eckersberg og Lund vælges til Professorer, faar Akademiet Ordre fra Kongen til at udtale sig i Anledning af, at Høyer har forlangt en Betaling af 3000 Rdlr. for nogle Allegorier, han havde malet til Reformationsfesten, da Summen forekommer Kongen »ret højt ansat«. Akademiets Skøn gaar ud paa, at der »med Billighed« kun kan tilstaas Høyer 1000 Rdlr. Sølv; »hvad ham tilstaaes derover, maa ansees for en besynderlig Naade, som at Hans Maiestæt beviser ham i Betragtning af de i hans Ansøgning anførte Omstændigheder«. Formodentlig for at lægge lidt Plaster paa Saaret, — eller maaske som Følge af en direkte eller indirekte Bøn fra Høyer — kommer der et Par Uger efter Forespørgsel fra Kongen, om han skulde benaade Høyer og Møller med Professortitelen; men Akademiet maa fraraade dette, da denne Titel maa være forbeholdt Akademiets Professorer, og andre ellers let forledes til at besvære Hans Majestæt med Ansøgninger.

Da kan Høyer ikke styre sig længere, men sender direkte

til Akademiet en Skrivelse, hvori han besværer sig over at være tilsidesat for Eckersberg og Clemens, og begjærer Erstatning af Akademiet. Dette sender Skrivelsen til Præses, som erklærer, at Akademiet ikke kan gaa i Rette med Høyer om Fundatsen, og at man slet ikke skal svare ham; bringer han Sagen frem i Forsamlingen, skal man henvise ham til Præses. Dette meddeles mundtlig Høyer, og fremkalder to nye Skrivelser fra ham, som heller ikke besvares. Saa erklærer han, at han har sendt Kongen Gjenpart af sine Skrivelser, men hans Forsøg paa at opnaa en Indskriden fra allerhøjeste Sted til Fordel for sig personlig mislykkes — som den Art Forsøg altid bør mislykkes. Høyer ved da intet andet at gjøre, end krænket at holde sig borte fra Forsamlingerne, hvilket Akademiet let fandt sig i; men da Høyer et Aar efter i April 1819 paany sendte en Skrivelse med de gamle Klager, saa taber man Taalmodigheden og beslutter at anvende Fundatsens § 35, hvorefter den, som et helt Aar er udebleven fra Forsamlingerne uden at melde Forfald, ikke mere skal tilsiges. Høyer klager til Kongen over at være »udelukket« af Akademiet, hvilket han jo slet ikke var; og Klagen fik da heller ingen anden Følge end en Forespørgsel fra Cancelliet, der var let nok at besvare.

Da Thorvaldsen rejser bort i 1820 og Lund faar hans Bolig, føler Høyer sig paany forurettet*), og sender Akademiet en Klage over, at man »behandler ham despotisk« ved at give Lund Boligen. Dermed kommer han dog ingen Vegne, da det er Præses, som tildeler Boliger.

Da Høyer saaledes ikke ved sin egen formentlige Forurettelse kan skyde nogen Breche i Akademiet, ser han sig om efter andre Angrebspunkter, og her finder han en allieret i Sekretæren Baden. Det som skaffede ham denne Bistand, var den fælles Uvillie mod alt det nye i Tiden. De saa begge lige skævt til den Kunstopfattelse, som Eckersberg havde bragt med sig hjem, og Baden var desuden en svoren Fjende af den Begejstring for det oldnordiske, der af Oehlenschläger og hans Kreds var skudt saa stærkt i Forgrunden. Baden forfattede i den Anledning et polemisk Skrift, om »den nordiske Mythologis

*) Alt i 1814 og 1816 havde han søgt om Fribolig »som Historiemaler«, men man havde ikke fundet ham kvalificeret og nøjedes med at give ham to Værelser som Medlem.

Ubrugbarhed for de skjønne Kunster«, som han i Septbr. 1820 sendte Akademiet. Uagtet dens Formaal var at faa Finn Magnusens Forelæsninger afskaffede, havde Akademiet dog neppe foretaget noget i den Anledning; men Baden havde ladet den ledsage af en Skrivelse fra Høyer, hvori denne udtaler, at da nu Baden har paavist den nordiske Mythologis Ubrugbarhed, saa vilde det være passende, at man androg Kongen om, at »forskaane« Akademiet for Forelæsninger derover. Akademiet nøjedes med at tage den milde Hævn over Baden, at denne som Sekretær selv maatte tilføre Protokollen den ironiske Bemærkning, at Akademiet ikke fandt dette »passende«, da Eleverne ikke ved nogen Lov var tvungne til at høre disse Foredrag, »og den Skade, som en Lærer kunde forvolde ved at anprise den nordiske Mythologie paa den græske Mythologies Bekostning, noksom var forebygget ved det Badenske Skrift.«

Dette Slag var altsaa tabt for Høyer. Men da han har sundet sig paa det i nogle Maaneder, tager han fat igjen og sender i Januar 1821 Akademiet et Brev, hvori han klager over stedmoderlig Behandling, forlanger at ansættes som Professor, at faa en hel Bolig paa Charlottenborg, bebrejder Akademiet Overtrædelse af Fundatsen m. m. Og kort efter kommer der en ny Besværing over, at han ikke er tilsagt til Forsamlingen, uagtet han var bleven tilsagt, medens Thorvaldsen var her. Begge disse Skrivelser sender Akademiet til Præses, som svarer saaledes: »Historiemaler Høyers Promemoria af 27 Januar ..... berettiger efter min Formeening, Academiforsamlingen til at anvende Fundatsens § 36*) paa det Medlem, som beskylder samme for og vil have ført til Protokol, at Academiet ey forstaaer Fundatsen. Blandt alle de mange af Høyer anførte Lovsteder synes han ganske at have glemt § 35 og 36, men da han ifølge § 35 uden Tvivl forlængst har udelukket sig selv af Academiets Forsamling, saa tænker jeg, at man kan lade hans skriftlige Fornærmelse uden Svar, stolende iøvrigt paa, at Academiet og dets Directeur ved forefaldende Leilighed vil vide at iagttage det Forhold mod Historiemaler Høyer, som det skylder sin egen Værdighed og Tarv«.

Høyer havde altsaa paany tabt Slaget. Men der gaar ikke

---

*) Om Udelukkelse af det Medlem, der ikke viser Akademiet tilbørlig Agtelse.

længere Tid end til Maj Maaned, saa kommer han igjen. Denne Gang tilbyder han at føre Tilsyn med, at Figursalen — med Afstøbningerne — holdes i Orden; men da der ingen Uordener var forefaldet, og Akademiet havde sine Betjente til at være Opsyn, naar Eleverne om Sommeren tegnede i Figursalen, »saa fandt man Hr. Høyers Tilbud overflødigt«.

Snart efter indsender Høyer til Akademiet et af ham forfattet Skrift (Optryk af en Række Artikler i »Dagen«) med den mærkelige Titel: »Tilegnet det kgl. Kunstacademies Medlemmer og unge Kunstnere«. I Fortalen advares disse sidste mod at lade sig »forlede til nordisk Afguderie«. Det efterfølges af en Skrivelse, hvori han paany raser imod Finn Magnusens Forelæsninger og den nordiske Mythologie. Denne kalder han »vore raa Oldefædres Religion, aldrig forædlet ved Kunsten«; han er overbevist om, at havde man set dette saa klart for 10 Aar siden som nu, saa havde man aldrig faaet Fundatsens Bestemmelse, at Emner deraf kunde bruges til Opgaver for Medlemsarbejder. »Jeg for min Deel var i høieste Grad misfornøiet med den Opgave, som blev mig givet. Men dengang var Tiden ikke kommen og det nyttede ikke at tale«. Eftertiden maa ganske vist give Høyer Ret i, at den nordiske Mythologi ingen stor Betydning har faaet for vor Kunst, men ingen kan forlange, at man skulde forudse dette dengang, da den spillede en saa overordentlig Rolle for Litteraturen, og man maa smile, naar man ser, at Høyers Hovedargument til Fordel for den græske Mythologi er det, at man ved at udelukke den, vilde »nægtes Nydelsen og Brugen af sindrige Emblemer, philosophiske Billeder og forstaaelige Allegorier«, medens han mod den nordiske Mythologi egentlig kun har at indvende, at det at tage kunstneriske Motiver derfra er »at bruge sin Tid og sit Talent paa Gjenstande, som ved Christendommens Indførelse ere banlyste«. Høyer foreslaar paa ny, at man skal andrage Kongen om, at Akademiet forskaanes for Finn Magnusens Forelæsninger, der »ikke have Interesse for andre end dem, som grandske nordiske Oldsager« og derfor bør henlægges til disses Museum. Selvfølgelig vilde man ikke høre noget herom. Fjorten Dage efter faar Akademiet et Brev fra Høyer, at Modelskolen trænger til en bedre nøgen Model; men Brevet havde en saadan Form, at der ikke kunde svares derpaa; dog beslutter man at avertere i Adresseavisen om »velskabte Personer« til Modeller.

Trods Høyers mange drillende Angreb vilde Akademiet aabenbart ikke indlade sig i Strid med ham. Der skulde en ydre Anledning til, og den kom et Aar efter, i Oktober 1822. Da havde Høyer ansøgt Kongen om at maatte male et stort Billede, Alexander hos Diogenes, til Christiansborg. Kongen giver Slotsbygningskommissionen Ordre til at indhente Akademiets Betænkning, og dette meddeler derfor Høyer, at det vil tage hans Skizze i Øjesyn den 30 Oktober. Dette fremkalder en Protestskrivelse fra Høyer, hvori han erklærer, at Slotsbygningskommissionen ikke har noget over Akademiet at befale, og at man derfor vil finde hans Døre lukkede. Paa Præses Bud, at det er Kongens Befaling, og at Akademiet vil komme den 30te Kl 12, giver Høyer for saa vidt efter, som han lader Medlemmerne komme ind. Foruden Skizzen til Diogenesbilledet forefinder de et andet Billede »Seneca«, hvortil det første skulde være Pendant. Præses befaler Lorentzen, Eckersberg og Lund at give Betænkning over dem, og den gaar ud paa, at »Seneca« er noget »skjødesløs« i Tegning og Kolorit, som var det ikke »ganske fuldført«. Men da Forsamlingen i sin Helhed dog synes ret godt om Skizzen til »Diogenes«, indstilles denne til Antagelse, fordi Høyer i ældre Arbejder »har viist, at han, naar han anvender Flid, kan frembringe noget, som er værd at see«, men stiller rigtignok det Vilkaar, at »han giver Hovedfiguren en mere værdig Stilling«, og at han ikke betales, medmindre Arbejdet vinder Kongens Bifald. Billedet blev udført, og kom senere til at tilhøre den kgl. Malerisamling.

Dette var ganske vist kun en betinget Sejr for Høyer, men han fattede dog derved saa meget Mod, at han efter Dajons Død den 12 Decbr. 1823 indgiver direkte Ansøgning til Kongen om at ansættes som Professor ved Akademiet, uagtet Dajon jo var Billedhugger. Kongen nøjes med at sende Ansøgningen til Akademiet, og dette henlægger den foreløbig til Valg skal foretages, men beslutter samtidig at skrive til H. E. Freund, som da var i Italien, at der »savnes en Billedhugger i Fædrelandet«. Dette var vel omtrent det værste man kunde gjøre Høyer, da Freund alt dengang var beskjæftiget med den Opgave, til Christiansborg at udføre en Frise med »de vigtigste Momenter af Nordens Mythologie«. (Ragnarokfrisen). Høyers Bitterhed og Vrede blev stærkere og stærkere og tilsidst gik han saa vidt, at han paany begyndte at skrive i Bladene, med direkte Angreb

paa Akademiet. Den 5 April 1825 faar Akademiet en Skrivelse fra Cancelliet, idet Kongen har fordret dettes Betænkning i Anledning af, at Høyer »flere Gange offentlig har fremsat ubeføjede Angreb og Udfald« mod Akademiet, senest i no. 68 af Bladet »Dagen«.*) Kongen ønsker at vide, »hvorledes saadant kunde være at ansee og Gientagelser for Fremtiden kunde forebygges«. Akademiet indskrænker sig til at svare, at Høyers Optræden formentlig kun skyldes krænket Egenkjærlighed, »fornemlig« fordi man ikke havde valgt ham til Professor. Man ønsker ikke, at der skal foretages noget imod ham, men foreslaar »fremdeles at overlade Mortificationen af Hr. Høyers Beskyldninger til retsindiges Erkiendelse af, hvad Akademiet hidtil har virket og til de modnere Frugter det, uagtet Hr. Høyers og Professor Badens Spaadomme, fortrøster sig til at love Fædrelandet for Fremtiden«.

En ny Skrivelse fra Høyer til Akademiet, hvori han »formener, at Reglementets § 2 (om Tilsigelse til Møderne) med Hensyn til ham ikke paaagtes«, henlægges uden Svar, og en Ansøgning, han paany havde sendt Kongen om at ansættes som Professor, henlægges ligeledes til der indtræder Vakance. Men saa taber Akademiet omsider Taalmodigheden. Da Høyer gaar saa vidt, at han faar fat i en Sag, der cirkulerer blandt Medlemmerne (om Tegneundervisning i Almueskolen) og skriver en Artikel derom i »Dagen«, paatager Præses sig at give ham en Irettesættelse for denne Indiskretion, og noget efter opsiger han Høyer til at fraflytte den Malerstue, han hidtil har havt paa Charlottenborg, til Oktober Flyttedag 1825, »da Akademiet nu selv har Brug derfor« (til en Malerstue for Eleverne — som dog ikke blev indrettet der.). Denne Flytning voldte store Vanskeligheder, Høyer vil ikke modtage Opsigelsen, saa den maa bringes ham af Notarius Publicus, han laaser og forsegler sin Dør, saa Kongens Foged to Gange maa til for at sætte ham og hans Møbler ud. Saa er Maalet fuldt og den 10 April 1826

*) Høyer lod samme Aar disse Artikler trykke i Form af en lille Piece med Titel »Bidrag til det kongelige Kunstacademies Annaler«. Foruden en Del Selvros og uforgribelige Meninger om Kunst, ud fra den ældre Skoles Syn herpaa, indeholder de heftige og haanende Angreb paa C. F. Hansen, Eckersberg og Hetsch.

udelukkes han enstemmigt af Akademiet. Først efter denne Udelukkelse faar man ham definitivt ud af Charlottenborg.

Ni Aar efter, 1835, spøger Spørgsmaalet Høyer igjen et Øjeblik i Akademiet, i Anledning af, at dette havde forkastet hans og Bygmester Mallings Dekoration til Universitetet. Malling har skrevet i en Avis derom, og der brugt det Udtryk, at Akademiet har »mishandlet« Høyer. Malling faar en Advarsel, og da han stikker denne i Lommen, faar Sagen ingen videre Følger.

Hele denne lange Strid havde imidlertid havt en anden og vigtigere Følge for Akademiet, idet Sekretæren Baden har stillet sig saa ivrigt paa Høyers Side, at han i April 1823 finder Situationen uholdbar*) og indgiver sin Ansøgning om Afsked som Sekretær og Bibliothekar, men ikke som Slotsforvalter, da han i denne Stilling var uafhængig af Akademiet. Dette ønsker tydeligvis gjerne at komme helt af med ham, bl. a. fordi han som Slotsforvalter havde en Fribolig, som man gjerne vilde overføre paa en ny Sekretær, thi det skriver i sin Betænkning, at det vel ikke kan udtale sig, da det ikke kjender hans Motiver, men man vil nødig have hans Pension lagt paa Akademiets Kasse, og det antydes, at han kunde ansættes »i det lærde Skolefag, hvor han vistnok vilde passe sig bedre end i Forbindelse med de skiønne Kunsters Dyrkere eller i hvilketsomhelst Embedsforhold til Deres Maiestæts Academie for de skiønne Kunster«. Den 29 Maj bevilger da Kongen hans Afsked som Akademiets Sekretær og Bibliothekar med en Pension paa 450 Rdlr. Sølv af Kongens Kasse. Som Æresmedlem af Akademiet kan man dog ligesaalidt blive af med ham, som man kan faa ham fjernet fra Slotsforvalterstillingen. Troligvis har han dog aldrig siden besværet Akademiets Forsamlinger med sin Nærværelse. At man ikke skiltes i Venskab, fremgaar af, at der maa sendes ham en meget bestemt Skrivelse for at faa en Kopibog og flere Akter udleverede. J. N. Schow, der midler-

---

*) Hertil har vistnok ogsaa den Omstændighed bidraget, at Baden havde oversat og indrykket i »Dagen« en Erklæring, som Akademiet i Paris havde afgivet og hvori det underkjendte Forkastelsen af Architekten Benjamin Schlicks Arbejde for Optagelse i det danske Akademi. Baden har muligvis tænkt derved at gjøre sig behagelig paa allerhøjeste Sted, men i saa Fald forregnede han sig. Om Affæren Schlick jfr. nærmere Weilbachs Kunstnerlexikon og Th. Stein i Museum 1895 pag. 252—53.

tidigt paatager sig Sekretærforretningerne, udtaler ved Aarsfesten den 31 Marts 1824, at der »foregik i Sekretariatet en uventet Forandring, hvilken, saa overraskende den end i Øieblikket var, aldeles ikke har været til nogen Hinder for det hele«.

Schow ønskede dog ikke selv at ansættes som Sekretær. Han følte sig gammel, og udtaler i September 1825 Ønsket om, snarest muligt at blive fritagen baade for Sekretærforretningerne og for sit Embede som Professor i Historie (derunder Kunsthistorie) og Mythologi. Dette sidste Embede lader han sig dog overtale til at beholde, men Sekretærposten opslaas vakant, og der melder sig 5 Ansøgere, deriblandt Akademiets Medlem Preisler og Sekretær ved det kgl. Bibliothek Just Mathias Thiele, som f. T. opholdt sig i Rom. Denne sidste, som støttedes af Præses, vælges den 12 Oktober 1825 enstemmigt til Akademiets Sekretær og Bibliothekar*), og i Oktober 1826 tildeler Præses ham Høyers hidtidige Bolig paa Charlottenborg. Thiele var en ung og virkelysten Mand, der nærede levende Interesse for kunstneriske Anliggender og derhos under sit Ophold i Rom havde faaet en næsten sværmerisk Begejstring for Thorvaldsen og hans Kunst, og Akademiet fik i denne nye Sekretær en arbejdende Kraft, som blev det til overmaade stor Nytte. Han sætter et nyt og stærkt Liv i Forretningsgangen, og hans altid vaagne Opmærksomhed for alle Akademiets Anliggender giver sig ikke blot Udslag i en hidtil ukjendt Nøjagtighed og Omhyggelighed paa alle Omraader, der henhørte under ham, men ogsaa gjennem Aarenes Løb i en lang Række Smaareformer i den indre Ordning, som det her vilde blive altfor vidtløftigt nærmere at omtale, men som dog har været af Betydning for, at hele Maskineriet kunde virke godt og hensigtsmæssigt. I Akademiets videre Udvikling bliver Thiele derfor indtil de seneste Aar før sin Død en Kraft, som ikke maa undervurderes, selv om hans Virksomhed i ringere Grad end f. Ex. Direktørens og Professorernes maatte træde frem paa Overfladen. Derimod kan hans Betydning delvis maales i den store Anseelse, han mere og mere erhverver sig indenfor Akademiet, og som ingenlunde alene kan tilskrives hans økonomiske Velstillethed, den

*) Baden var den 2 Oktober 1815 bleven »virkelig Bibliothekar« istedetfor Miniaturmaler Müller.

Yndest han stod i hos Præses, eller hans Stilling som Kongens Haandbibliothekar. Ogsaa paa anden Maade fik han Betydning for danske Kunstforhold, baade som Thorvaldsens Biograf og som Grundlægger af Kobberstiksamlingen (jfr. herom Th. Stein: Just Mathias Thiele).

VII.

Imidlertid var der — allerede i 1815 — kommet en dengang 27aarig Mand til Danmark, som skulde faa en endnu langt større Betydning for Akademiet, navnlig som Kunst- og Haandværkerskole, nemlig Württembergeren, Architekt Gustav Friedrich Hetsch. Det er et Par Gange antydet, at Akademiet var meget vaagent overfor de Pust fra de store europæiske Kunststrømninger, som kunde trænge herop, og denne Vaagenhed fornægter sig heller ikke overfor Hetsch, der som Elev af Empirestilens Grundlægger, Napoleon den Stores Hofbygmester Percier, netop bragte et saadant Pust med sig. At han kom til Danmark har sin Aarsag i, at han i Rom var bleven ret nær forbunden med den danske Kreds om Thorvaldsen og Eckersberg. Der traf han ogsaa Architekten Peder Malling (siden Universitetets Bygmester), og det var denne, som i 1815 foreslog ham at tage med til Danmark.

Selve den Maade, hvorpaa Hetsch introducerer sig ved Akademiet, viser de to Egenskaber, som hele hans Liv var de væsentlige hos ham: Energi og Flid; hvorimod han just ikke søger at gjøre sig gjældende saa meget som selvstændigt skabende Kunstner. Hans kunstneriske Form har jo egentlig heller ingen anden Indskrift end denne: det nøjeste Studium og den ærefrygtsfuldeste Efterligning af Antiken. Allerede inden han selv er kommen til Kjøbenhavn, sender han iforvejen sine Tegninger, ikke originale Kompositioner, men en udvalgt Samling Opmaalinger af (vistnok udelukkende antike) Bygningsmonu-

menter i Italien. De blev set af Akademiet den 23. Oktober 1815 med Fornøjelse og Beundring af Nøjagtigheden, og saa stor er denne Beundring, at da Hetsch selv kommer hertil og ansøger om at ansættes som Informator i architektonisk Ornamentskole, vælges han den 20. Novbr. 1815 enstemmigt dertil. Dermed har man strax angivet Hovedformaalet for og Hovedudbyttet af hans Livsgjerning her i Landet, det kunstneropdragende. Hetsch var født til Lærer, og det pædagogiske var altid hans Hovedinteresse.

Samtidigt med, at han ansættes som Informator, er han betænkt paa at udnytte sine egne Studier til Bedste for Skolerne. Han søger om Støtte til at udføre Gjentagelser af sine Opmaalinger, »som han i Rom har forfærdiget efter de bedste antike Bygninger, og udføre dem saaledes, at de kunne gjøre Architekturskolens Elever forud bekjendte med Monumenterne og saaledes lette dem deres Studier i Rom, eller give dem, som ikke have den Lykke at komme derhen, et bedre Begreb om de Gamles Værker end det, man sædvanligen finder i Bøger«. Der er strax en ny Aand i dette. Hetsch vil give Forbilleder, som ikke alene kan lære Eleverne Tegnefærdighed, men som tillige kan tjene til et virkeligt Studium, til en kunstnerisk Intelligensudvikling.

Akademiet modtager med Glæde Forslaget og søger Kongen om 1200 Rdlr. (Navneværdi) strax til Honorar for dette Arbejde »og Løfte om, at han maae bevilges ligesaameget, naar han er færdig med Arbeidet«. Ved Præses Hjælp opnaas ogsaa denne Bevilling. Det var mønsterværdige og meget omhyggeligt gjennemførte Tegninger, der var Tale om; først omtrent 3 Aar efter, i Juli 1818 tilstiller den flittige Mand Akademiet de sidste Tegninger og faar de lovede andre 1200 Rdlr. Af Badens Beretning ved den følgende Aarsfest kan man se, at der ialt var 29 Blade, hvoraf de 9 indeholdt Detailler og de 8 Ornamenter, udvalgte efter et bevidst pædagogisk System. »Hans Hovedhensigt var — siger Baden — at fremstille de 3 Søjleordener, den doriske, ioniske og corinthiske, i deres hele Renhed og alle deres Dele, for at give Eleverne en sikker Rettesnor i Hænder .... Han valgte overensstemmende med sin Hensigt kun de fortrinligste Monumenter i Rom«. Disse Blade, som alle er udførte i samme Maalestok, ville »vænne Eleven til en vis Nøiagtighed og Bestemthed i Udførelsen« og »for at vække Elevernes Opmærk-

somhed . . . . stillede han hist og her den forskiellige Behandling af Lys- og Skyggepartier lige overfor hinanden«. Det tilføjes, at disse nye Forbilleder sikkert »meget vil bidrage til Elevernes Fremskridt og Kunstens Stigen«. De findes og benyttes endnu den Dag idag paa Akademiets Architekturskole, hvor de betragtes som en udmærket Del af Undervisningsmaterialet.

Informatorstillingen var selvfølgelig ikke nok til at optage Hetsch's Tid og i Novbr. 1817 forelægger han derfor Akademiet en Plan til en privat Tegneskole, han vil oprette til Øvelse i de forskjellige Dele af Tegnekunsten og derved gjøre Eleverne »saa meget dueligere til Akademiets Undervisning og Konkurser«. Akademiet, som ellers vaagede ret nidkært over sit Privilegium paa at give Tegneundervisning*), giver beredvilligt sit Samtykke, men forlanger blot, at denne Undervisning lægges udenfor Akademiets Skole- og Forelæsningstid. Da Akademiet kun havde Aftenundervisning, lod dette Krav sig jo let opfylde.

I Begyndelsen af 1820 blev Hetsch agréeret til Medlem, karakteristisk nok paa et rent pædagogisk Arbejde, nemlig en Samling Tegninger til et Kursus i den mathematiske Tegnelære, hvorunder formodentlig ogsaa indbefattedes Perspektivtegningen. Den 12. Juni blev han optagen som Medlem paa et Projekt til et Pantheon. Først nu som Medlem kunde han efter Fundatsen tænke paa at blive Professor ved Akademiet, og han søger alt i August Maaned — vistnok støttet af C. F. Hansen, der havde megen Brug for ham til Udsmykningen af Christiansborg Slot — under Henvisning til sin Agreationstegninger, om »den hidtil interimistisk besatte Plads som Professor i Perspektiven eller anden Professor i Architekturen, ... hvorved han kunde have Leilighed udførligere at foredrage alle i Samlingen angivne Dele af Tegnekunsten«. I saa Fald vilde han til Sommer udarbejde en skriftlig Text, som siden kunde trykkes, til Vejledning ved Forelæsningerne.

Denne Sag havde imidlertid den Vanskelighed, at en Ansættelse af Hetsch som Professor vilde være en Forbigaaelse af to ældre Medlemmer, Architekterne Hornbech og Malling. Denne

---

*) En vis Lehmann faar i 1819 Lov at oprette en Frihaandstegneskole — men kun for Børn. Efter Fundatsen maatte ingen Tegnelærer undervise i Kjøbenhavn uden Akademiets Tilladelse.

sidste, som jo var en personlig Ven af Hetsch, renuncerer for sit Vedkommende, men foreslaar, at Hornbech ansættes som 2den Professor i Architekturen, samtidigt med at der oprettes et nyt Professorat i Perspektiven, som gives til Hetsch, og dette Forslag vedtager Akademiet at indstille til Præses. Denne er fraværende, men sender Akademiet et Brev af 26. Septbr., hvori han med Iver tiltræder Tanken om at faa Hetsch til Professor, men dog udtaler, at Hensynet til Hornbech og Malling gjør det vanskeligt at gjøre Hetsch til 2den Professor i Architekturen »selv om hans Duelighed kunde berede ham Veien dertil«. Men hvis Professoren i Mathematik, Rawert, (der jo faktisk ikke virkede siden 1817 jfr. Kap. V) vilde opgive sin Plads, kunde Hetsch faa den og Foredragene over Perspektiven henlægges til ham. Derved vilde det undgaas at gjøre Forandringer i Fundatsen. Vil Rawert ikke gaa, kan man maaske foreløbig faa Hetsch udnævnt til Lektor i Perspektiven samtidigt med, at han beholder Tilsynet med architektonisk Ornamentskole, hvor han saa kan faa en Medhjælper. Lektorgagen foreslaar Præses ansat til 200 Rdlr. af Akademiets Kasse. Lektor Hansen, der i sin Tid blev saa meget paaskjønnet, protesterer selvfølgelig af alle Kræfter mod saaledes at fejes tilside, men Iveren for at faa Hetsch ansat er saa stor, at Præses intet Hensyn tager til Hansen. Akademiet kan ansætte til Foredragsholder, hvem det finder sig »bedst tient med«; forøvrigt kan Hansen jo beholde den egentlige Mathematikundervisning for 125 Rdlr. Sølv om Aaret (det halve af hans hidtidige Gage) og vil han ikke dette, kan Akademiet indstille til Kongen, at han beholder hele sin Gage som Pension, »ligesom til andre akademiske Medlemmer er forundt.«

Men Rawert vilde ikke trække sig tilbage, og Hetsch vilde ikke nøjes med at være Lektor, lige saa lidt nu, som for 3 Aar siden (Præses havde dengang tilbudt ham det), da han »tilstrækkeligt har vist sin Duelighed og ved sin Reception har opnaaet samme Ret som ethvert andet Medlem til at kunne vælges til Professor«. Saa giver Præses efter og foreslaar Akademiet at ansøge Kongen om at maatte »for denne Gang« fravige Fundatsen og gjøre Hetsch til Professor i Perspektiven med Gage som en Professor i Videnskaberne (300 Rdlr.). Men nu forvikles Sagen yderligere dels ved, at Lektor Hansen ogsaa melder sig som Ansøger til dette nye Professorat, dels ved, at

Hetsch ikke vil have et extraordinært Professorat, men være ordinær anden Professor i Architekturen, og derfor foreslaar at dette Embede nu besættes ved Valg mellem de hidtil berettigede Medlemmer. Han stoler altsaa paa, at ingen vilde foretrække Hornbech for ham. Han erklærer, at bliver han ikke valgt, skal han dog søge at yde samme Nytte for de unge ved Forelæsninger udenfor Akademiet, og Bestyrelsen af 2den Ornamentskole fratræder han med Fornøjelse til en af sine Elever (han anbefaler Rosenberg); saaledes vil ingen kunne sige, at Lovene ikke bliver overholdte eller at nogen er bleven forurettet for hans Skyld.

Saa giver baade Akademiet og Præses sig (i April), den sidste dog med Betoning af, at det ialtfald bør paalægges Hetsch tillige at holde Foredrag over Perspektiven. Dermed skulde Sagen synes at være klar; men den maa alligevel være stødt paa Vanskeligheder, sagtens Klager og Protest fra Lektor Hansen, thi den gaar tilbage til det forrige Standpunkt, at man vil have en særlig Professor i Perspektiv. I September vedtages det i saa Fald at lade Ansøgerne konkurrere, og Hansen anmodes om indtil videre at udsætte sine Forelæsninger over Perspektiven. Først den 19. Novbr. kommer Kongens Tilladelse til at oprette et Professorat i Perspektiv, Stereometri og Skyggelære, med Sæde i Akademiet, og Pladsen opslaas vakant. Til at bedømme de to Ansøgere, Hansens og Hetschs, Kursus i Perspektiven, nedsættes et Udvalg bestaaende af Eckersberg, Lorentzen, Malling og Wallich.

Det synes, som om Præses har taget Rawert det ilde op, at han ikke vilde følge Opfordringen til at trække sig tilbage, thi da Rawert paany ansøger om den ham »belovede Gratification« for hans mange Aars gratis Forelæsninger, erklærer Præses, at han ingen Gratification kan faa, før han gaar af.

Alt inden den kgl. Resolution kom, havde Hetsch erhvervet Kancelliets Tilladelse at holde offentlige Forelæsninger over Perspektiv og Skyggelære. Det har dog ikke været disse og Hansens Forelæsninger ved Akademiet, der har udgjort Konkurrencen, men derimod en skriftlig Fremstilling af Perspektivlæren fra hver af de to Ansøgere. Bedømmelseskomitéens Betænkning, som forelægges for Akademiet den 4. Februar 1822, gaar ud paa, at Hansens Fremstilling ikke kan bruges. Den indeholder kun de første Regler: Linie, Kvadrat, Cirkel, Cubus og Kugle,

og man »savner sammensatte Exempler, uden hvilke Kunstneren ikke kan anvende Grundreglerne . . . . Exempler paa Anskuelse af Bygningslokaler i det indre er aldeles forbigaaet . . . . den for Kunstneren saa nødvendige Skyggelære og Reflexen i Vandspeilet er udeladt«. Han anbefaler »altid at vælge Standpunktet midt for den architektoniske Hovedgjenstand«, og han har ikke »Evne til at fremstille skiønne architektoniske Former«. Man faar unægtelig ikke høje Tanker om det Trin, Perspektivundervisningen hidtil havde staaet paa ved Akademiet.

Derimod har Bedømmelseskomitéen kun de varmeste Lovprisninger overfor Hetsch. Han giver alt, med rigelige Exempler, »fremsat i det klareste Lys ved sindrige Modeller«. Der indrømmes derefter de Konkurrerende en Tidsfrist til at gjøre deres Bemærkninger i Anledning af Bedømmelsen.

Udfaldet var ikke tvivlsomt, skjønt hele Sagen forsinkes noget ved Præses' Fraværelse lige til September. Hetsch gaar af med Sejren og vælges til Professor i Perspektiv den 30. Septbr. 1822 med Lønning af 200 Rdlr. Han udnævnes den 15. Oktober. I et Brev foreslaar Præses dog Akademiet at føje den Betingelse til Ansættelsen, at »Professoren i Perspektiv skal, naar det forlanges, læse over Mathematik i Almindelighed og som saadan i sin Tid indtræde i Academiet som Professor i Mathematik forbunden med Professuren i Perspektiven (ɔ: uden Forhøjelse af Gagen). Academiet vil heri see min Hensigt at holde os Fundatsen efterrettelig og idetmindste ey at forøge Udgivterne . . . . Jeg vilde endogsaa foreslaae strax at overdrage Forelæsningerne i Mathematik til den Professor, der vælges i Perspektiven. Men Lektor Hansen har nu mere eller mindre grundet Forventning om at succedere Rawert«. Rawert havde nemlig omsider fundet sig i at trække sig tilbage mod at faa sit Gratiale og udnævnes til Æresmedlem af Akademiet, hvilket dette gaar ind paa. Hansen bliver dog narret for Rawerts Professorat; han maa nøjes med at blive Lektor i Mathematik med en noget forhøjet Lønning. Tre Aar efter, i Novbr. 1825, opgav han denne Stilling, skjønt hans økonomiske Forhold vistnok paa ingen Maade tillod ham at undvære Indtægten. Han døde i Januar 1828.

Efter Hansens Afgang maa Hetsch ifølge den fastsatte Betingelse ogsaa overtage Forelæsningerne i Mathematik, men han gjør det kun »nødig« og »interimistisk«. Han begynder ogsaa paa dem, men kun 14 Dage efter (den 20. Novbr.) faar Akademiet

en »Forestilling« fra ham, hvori han beder sig fritagen. Han er Kunstner og ikke Videnskabsmand, han har saa meget at gjøre iforvejen, endog meget mere*) end han er pligtig til, og han foreslaar hellere at ansætte en ny Lærer i Mathematik. Hetsch faar dog ikke dette Ønske opfyldt lige strax. Først i Juli 1826 kommer der en Ansøgning fra Dr. Ursin om at blive ansat som Docent (ikke som Professor) i Mathematik og Mechanik og om at optages som Medlem af Akademiet. Om han er tilskyndet dertil af Hetsch og dennes Svigerfader C. F. Hansen, vides ikke; men Sagen gribes ganske praktisk an, idet Ursin tillige tilbyder at overtage Mekaniken ɔ: de for Architekterne nødvendige techniske Fag, hvor der vistnok var Trang til en forbedret Undervisning. Allerede i Oktober 1823 var Ursin kommen i Forbindelse med Akademiet, idet dette »med Fornøjelse« har erfaret, at nogle af dets Elever har bivaanet hans Forelæsninger over Mechaniken. Det førte til, at Ursin tilbød at læse gratis for Eleverne, naar han maatte laane Akademiets Høresal en Time om Ugen. Samtidigt søgte han rigtignok om at blive ansat i Rawerts Plads som Professor i Mathematik, men denne Ansøgning henlægges, da Hans Hansen jo Aaret forud var ansat som Lektor i dette Fag. Nu, efter at Hansen selv var gaaet af, stiller Sagen sig ganske vist anderledes, men man trykker sig dog lidt ved at ansætte Ursin; man kan ikke ret finde Formen derfor, og vil nødig nu igjen ansætte en Professor i et Fag, der ikke direkte har noget med Kunst at gjøre. Alligevel bestemmer man sig tilsidst til at vælge ham til Professor, tilsyneladende under et Tryk fra Præses, idet det vilde være vanskeligt at bestemme en Docents Rettigheder. Først under 27. Decbr. 1826 foretages dog det endelige Valg. Hetsch var umiddelbart forinden af Kongen bleven fritagen for Forelæsningerne i Mathematik**).

---

*) Hetsch fik i 1824 Støtte af Rejersens Fond til at holde en Række Forelæsninger for yngre Kunstdyrkere og Haandværkere over de vigtigste Værker over Architektur. Han vilde holde dem gratis for alle Akademiets Elever Onsdag og Lørdag 8—9.

**) Ursin var vistnok en dygtig og ivrig Mand. Det undrer derfor noget at se, at han — ialtfald senere — havde vanskeligt ved at trække Eleverne til sig. I et Angreb paa Akademiet i Kjøbenhavnsposten for 12. Oktbr. 1841 siges det, at der til hans Timer ikke sjeldent kun indfinder sig to eller tre Tilhørere.

Derefter holder Hetsch sig i Ro til Novbr. 1829, da han paany søger om at blive 2den Professor i Architekturen. Men nu vil man nødigt af med ham for Perspektivens Vedkommende, og da det for Hetsch væsentligt kom an paa at opnaa den fordelagtigere Stilling som »Professor i Kunsterne« istedetfor »i Videnskaberne«, andrager Akademiet paa, at han udnævnes til »overordentlig Professor i Architekturen med samme Rettigheder som Professorerne i Kunsten«, og dette approberes af Kongen den 21. Novbr. 1829. Hetsch kaldes herefter til daglig »den Professor i Architekturen, der har Tilsyn med Ornamentskolen«. Hans Virksomhed er altsaa i Realiteten uforandret. Den ordinære Post som 2den Professor i Architekturen staar vedblivende ledig, til Præses engang finder, at den skal besættes — og dette varer lige til C. F. Hansen i 1835 er saa gammel, at han ikke mere kan overkomme Virksomheden som Professor.

VIII.

Den nye Fundats*) kunde selvfølgelig ikke med et Slag forbedre Akademiets finansielle Status; Pengekrisens Tider var dertil altfor vanskelige. Kun langsomt vinder Akademiet frem til bedre Tilstande.

Akademiets aarlige Tilskud fra Staten var 5900 Rdl. foruden 200 Rdlr. extra til en Informator. Dertil kom Afgiften af malede Façader og en Afgift af Karnapvinduer, som ved Plakat 21. Maj 1811 var føjet dertil. Fra 1ste April 1814 til Decbr. s. A. andrager den 1558 Rdlr. 1 ℔ 4 ß og i Juli 1815 indbetales igjen 1470 Rdlr. — men alt rigtignok kun i Seddelpenge.

I 1817 er Afgiften af malede Façader 256 Rdlr., og i 1818 er den 157 Rdlr. Sølv og 26 Rdlr. Sedler; Karnapafgiften er i Aaret 1817—18 ialt 1395 Rdlr. Sedler, i 1819—20 udgjør den 664 Rdlr. rede Sølv. I 1820 er Afgiften af malede Façader stegen til 447 Rdlr. 48 ß, idet der nu af Politiet føres bedre Kontrol med Afgiftens Erlæggelse.

En vigtig Nyindtægt var den ved Fundatsen 1814 indførte Betaling for Adgang til Skolerne. I Budgettet for 1816 anslaas den til 900 Rdlr. Sedler.

Man er nødt til at gjennemføre en meget streng Økonomi, og Præses benytter enhver Lejlighed til at indskærpe dette. Exempelvis skal nævnes, at Direktøren C. F. Hansen i Efteraaret 1816 udfinder, at man aarlig kan spare c. 10 Lispund Lys i Skolerne, og det bestemmes i den Anledning, at der skal holdes nøje Regnskab og den maanedhavende Professor føre skarpt

*) Om dennes Bestemmelser i det enkelte, jfr. nærmere F. Meldahl: Supplementsbind til Kunstakademiets Historie, Bilag VII.

Tilsyn — 10 Lispund Lys koster 170 Rdlr. 20 ß Sedler*). Aaret efter vedtages det, at Forvalteren hver Mandag skal levere Informatorerne det Kvantum Lys, som bruges i Klassen i Ugens Løb, to Lys for hver Plads, hvorefter Informatorerne gjøres ansvarlige for Lysenes Brug. Ligeledes skal Informatorerne passe godt paa de under Glas og Ramme værende Tegninger. Direktøren slutter selv Kontrakt med Urtekræmmer Holm om at levere Olie til Lamperne for 15 ℔ 8 ß Potten. I Januar 1820 bruger man Lys for 264 Rdlr. 1 ℔ Sedler; i Decbr. 1823 approberes en Regning for Lysesaxe til Skolerne paa 27 Rdlr. Sedler og i Januar Kvartal 1824 bruges Voxlys for 24 Rdlr. 4 ℔ 8 ß Sedler og andre Lys for 210 Rdlr. Sedler. I 1818 er i Januar Kvartal Lysestøberens Regning 834 Rdlr. 1 ℔ Sedler.

Med Lønningerne ved Akademiet var det grumme skralt. Man havde svært nok ved at klare det nødvendigste og de underordnede Læreres og Betjentes Lønninger, som jo skulde udredes, da man ellers ingen Lærere og Betjente fik. Med Professorerne og andre maatte det gaa som det kunde, og Æren maatte bøde paa den mangelfulde eller helt udeblivende Lønning. Navnlig gjaldt det om at passe paa, om der kunde være lidt at redde fra Statskassen, naar en Gage eller Pension blev ledig, men Statskassen maatte paa sin Side være paaholdende. Haas havde saaledes som Hofkobberstikker en Gage fra Kongen af 450 Rdlr., og saasnart han er død, melder Preisler og Lahde sig for at opnaa idetmindste en Del deraf. Preisler indstilles af Akademiet til 100 Rdlr., men hverken han eller Lahde faar noget. Derimod bevilger Kongen den 30. Juli 1817 Gebauer en Gage af 200 Rdlr. Sølv »som Dyrmaler«. Men engang imellem maa Kongen gjøre lidt »for at lette sine Embedsmænds Kaar« — det var jo dog dem, Pengekrisen gik værst ud over. Saaledes bevilges i 1816 en Gratification af 50 Rdlr. Navneværdi for hver 100 Rdlr. Sølvværdi af Gager indtil 1200 Rdlr. Sølv og de første 1200 Rdlr. Sølv af alle højere Gager. For Pensioner er Gratificationen det halve og Maximum for den paagjældende Pension paa lignende Maade 1000 Rdlr. I 1817 gjentages dette, men med Tilføjelse, at man maa ikke vente at faa den oftere, »men derimod kunde gjøre sig Haab om at faa deres Gager og Pen-

*) Det ses, at i 1817 regnes 320 Rdlr. rede Sølv = 600 Rdlr. Sedler.

sioner enten aldeles eller for en Del udbetalte«. Det har man altsaa ikke altid faaet hidtil.

Samme Aar tilstaar Kongen Professorerne Dajon, Lorentzen og Haas personlige Lønningstillæg af 150 Rdlr. til hver om Aaret, og 50 Rdlr. aarlig til Sekretæren Baden i 5 Aar. Naar Akademiets Gjæld til Staten er betalt, skal dets egen Fond overtage disse Beløb. I 1822 gjøres dette Tillæg livsvarigt for de 3 nævnte Professorer, »men aldeles uden Følge for Kunstacademiets andre Embedsmænd«.

Professorerne synes foreløbig slet ingen Gage at have faaet, udover de 50 Rdlr., der tilkom dem, naar de »havde Maaned«. Man ser ialtfald, at J. L. Lund i 1821 søger om at faa den i Kassereglementet bestemte Professorgage, hvilket foranlediger en Indstilling fra Akademiet til Præses om, at der maa tilstaas de Professorer, som ingen Gage have (ɔ: af Kongens Kasse som Kunstnere), 150 Rdlr. Sølv, det samme som Hans Majestæt i sin Tid bevilgede Professorerne Dajon og Lorentzen, da »det hele ej kan tilstaaes dem uden at opoffre det hele aarlige Overskud«. — Man havde nemlig efterhaanden drevet det til at faa et Overskud. — Akademiet vover saa meget mindre at foreslaa en højere Gage, da Lorentzens og Dajons Gager efter al Formodning vil tilfalde Akademiet at udrede, naar Gager tilstaas de andre Professorer. Præses erklærer i sit Svar: »Den forrige Casserer Hornemanns Andragende om Gratiale for den Tid, han har havt Cassen, kan ikke bevilges, thi saa ville ogsaa alle hans Eftermænd have Gratialer. Akademiet har højere Formaal end at tiene til Levebrød for dets Embedsmænd«. (Disse skal nemlig leve af deres Kunst). I ethvert Tilfælde er efter den kongelige Anordning Professorerne nærmere til at fordre Gager, nu da der er et ikke ubetydeligt Overskud. »Roesværdigt vilde det være, indtil videre kun at andrage paa at oppebære halv Gage, og endda vil denne Udgift nu beløbe sig til 900 Rdlr. rede Sølv aarligen, men saa levnedes dog noget til andre Forbedringer ved Academiet og til Pengepræmiers Indførelse, hvortil efter min Formening Resterne af Hofraad Meyers Legat, noget forøget, burde anvendes, medens Resten af det Moltkeske Legat*) ufravigeligen anvendtes til Bøgers og Kunstsagers Anskaffelse og endda en Sum af Renterne aarligen henlagdes til Rentefondet.«

*) Om disse Legater jfr. strax nedenfor.

Da herved »Hs. Højhed havde givet sit naadigste Samtykke«, gjør Akademiet Indstilling til Kongen og modtager i December dennes Resolution for, at de 5 Professorer i Modelskolen og den ene i Bygningsskolen (der er jo for Tiden kun en) nu maa faa Gage »det halve af hvad der i sin Tid for dem var bestemt«, 150 Rdlr. Sølv aarlig, som udredes af Akademiets Kasse, første Gang den 1ste Januar 1822. Da Hetsch bliver Professor i Perspektiven 3 Fjerdingaar senere, faar han, som anført 200 Rdlr. i Lønning, altsaa mere end de andre Professorer.

Det skyldtes J. L. Lund, at disse Gager overhovedet blev bevilgede, og han synes at have havt Evne til at sætte slige Krav igjennem. Thi medens Præses i 1821 nægter Hornemann Gratiale som Kasserer af Hensyn til hans Efterfølgere, opnaar J. L. Lund i Sommeren 1823, at Akademiet anbefaler og Kongen den 23. Septbr. bevilger, at han faar Gage som Kasserer, 100 Rdlr. Sølv aarlig, dog saaledes, at den ikke maa opføres som fast Gage (det bliver den først ved kgl. Resol. 12. Jan. 1837). Men først i Febr. 1828 opnaar Lund at han og Eckersberg gageres lige med de videnskabelige Professorer (200 Rdlr. aarlig).

Det er berørt, at Akademiet efterhaanden havde drevet det til at faa Overskud paa sit Regnskab. Foruden de forbedrede og forøgede normale Indtægter havde man nemlig efterhaanden faaet forskjellige extraordinære Indtægter, som hjalp Akademiet til at komme af med den Gjæld, der havde trykket i saa mange Aar, ja endog til at grundlægge en Formue. Det er utvivlsomt Præses Indflydelse, som har været virksom her.

Da det kongelige Møbelmagasin nedlægges i 1815, bliver den Sum, 3271 Rdlr., som Magasinet havde havt tilgode hos Commerzfonden tillagt Akademiet. Det næste Aar gaar Kongen ind paa at kjøbe en Del Dubletter fra Akademiets Bibliothek for 1400 Rdlr. Navneværdi, som betales med 400 Rdlr. Sølv. Dette Beløb besluttes det dog at anvende til Bibliothekets Forøgelse. Af 3000 Rdlr., som i 1817 er bevilgede til Istandsættelse af Clemens Bolig og den botaniske Havesal, spares 443 Rdlr. 4 ₰ 5 ß, som gaar i Akademiets Kasse. Da samme Aar Kommissionen for Kjøbenhavns Forsyning med Brændsel ophæves og Beholdningen realiseres, skænker Kongen Akademiet 20,000 Rdlr. Navneværdi (= godt 10,000 Rdlr. Sølv) af det derved indkomne Beløb*).

*) I 1836 er det ved »at benytte passende Conjunkturer og at anvende klog Sparsommelighed« steget til 37,000 Rdlr.

Summen udbetales dels i Penge dels i »Effecter« (bl. a. en Panteobligation). Af disse Penge bruges 1060 Rdlr. til at istandsætte Hornemanns Bolig, men de skal af ham forrentes og afdrages med 150 Rdlr. aarlig i 28 Aar*); Resten derimod sættes i Banken som rentebærende Formue. Denne Gave har vistnok vakt stor Glæde i Akademiet, thi ved Aarsfesten 1818 fremkalder den fra Baden den Udtalelse, at »for denne Undervisningsanstalt selv og Elevernes Dannelse er kongeligen sørget«.

Fundatsens fine Vink til eventuelle Velgjørere blev heller ikke uden betydelige Frugter. Om man ogsaa har Præses Indgriben i nogen Del at takke herfor, kan ikke oplyses.

Da Hofraad, Grosserer David Amsel Meyer er død i 1814, er der ved hans Testamente henlagt en Sum af 294,000 Rdlr. Sølv, hvoraf Renterne efter en i 1813 mellem Meyer og Finanserne indgaaet Transaction er bestemte til Bedste for »Stiftelser og Indretninger« som af Kongen ere eller blive sanctionerede. Akademiet skriver derfor i Efteraaret 1814 til Executores testamenti for at »anbefale Akademiet til deres Godhed«. Det var sagtens ikke nogen helt behagelig Maade at bringe sig i Erindring paa, men det havde den Virkning, at der tillægges Akademiet Renten af 10,000 Rdlr. Sølvværdi, at udbetale fra 11. Decbr. 1815. Den bestemmes at skulle anvendes til Rejsestipendium for en Artist efter Grundsætningerne i Fundatsen af 1814. Først i Januar 1823 faar Akademiet Obligation paa selve Kapitalen. Renten gaar siden ind i Akademiets Stipendiefond.

Fra Æresmedlem Grev Adam Gottsche Moltke — ham som i 1804 lod den Moltkeske Malerisamling blive offentlig tilgængelig — havde Akademiet alt i en Række Aar modtaget en Gave først af 200 Rdlr. og siden 400 Rdlr. Navneværdi til Indkøb af Værker til Bibliotheket, i Aarene 1813—18 ialt 1590 Rdlr. Sølv, da man i Januar 1819 faar Meddelelse om, at han i sit Testamente har tillagt Akademiet Renterne af 10,000 Rdlr. »til Akademiets fortskridende Fuldkommenhed«. Som Rente fra 11. Juni til 11. Decbr. 1818 er der strax indbetalt 218 Rdlr. 72 ß Sedler.

Endelig faar Akademiet i 1819 et meget stort Legat udbetalt fra Malermester Neuhausens Bo (som har været under

*) Disse Afdrag voldte dog meget Besvær. Hornemann erklærede sig flere Gange ude af Stand til at betale saa meget, fik Renter eftergivet osv.

Skiftebehandling fra 1816) ikke mindre end 21,187 Rdl. 3 ℳ i Obligationer og 831 Rdlr. 1 ℳ 2 ß i Repræsentativer, som alle er indsatte i Overformynderiet. De havde den særlige Bestemmelse at tjene til Prisbelønninger ved de saakaldte Neuhausenske Konkurser (se herom Kap. XIV). I 1827 gav Akademiet sin Erkjendtlighed Udtryk ved at overdrage Professor Jacobson jun. at modellere to Portrætmedailloner af Meyer og Neuhausen, som »Akademiets Velgiørere«.

Det var ikke ubetydelige Midler, som i disse faa Aar strømmede ind over Akademiet. Budgettet for 1817 udviser et Deficit af 2139 Rdlr. 4 ℳ, hvoraf kun 1000 Rdlr. er Afdrag paa Gjælden til Finanserne. — Lejlighedsvis forbauses man over de Beløb, der er beregnede til Lys og Brændsel, selv om det kun er Navneværdi, saaledes til Brænde 800 Rdlr., til 200 Lispund Lys 3466 Rdlr. 4 ℳ, til Bomolie 1200 Rdlr. og til Tran 507 Rdlr. 3 ℳ. Det er over en Femtedel af Akademiets samtlige Udgifter. — Men i 1819 er man saavidt, at man kan tænke paa at gjøre Forslag om, hvad de *overskydende* Penge skal anvendes til; ved Aarsopgjørelsen er der en Kassebeholdning paa 1886 Rdlr. Sølv og 4022 Rdlr. 28 ß Sedler. Udgifterne til Lys og Brændsel er nu ved de bedre Pengeforhold gaaede en Del ned, men andrager dog ialt 2533 Rdlr. 2 ß. Aarsoverskuddet er i Virkeligheden kun 492 Rdlr., idet der endnu skal afdrages 1000 Rdlr. aarlig til Finanserne; men desforuden har man i Renteindtægter 2071 Rdlr.*) Disse Renter betragtes som en Fond for sig, hvoraf 400 Rdlr. anvendes til Bibliotheket og til Kunstsager, medens det øvrige forbeholdes til Akademiets nærmere Bestemmelse, til Pengepræmiers Indførelse m. v. eller til Kapitalens Forøgelse. Da man imidlertid fra det foregaaende Aar har den ovennævnte store Kassebeholdning vedtages det af denne at anvende 2000 Rdlr. til Afdrag paa Gjælden til Finanserne. For Resten af Kassebeholdningen kjøbes kgl. Obligationer.

Det følgende Aar, Januar 1820, er Kassebeholdningen endnu større, 3208 Rdlr. 72 ß i Sølv og 3706 Rdlr. 7 ß i Sedler. Deraf kjøbes for 1000 Rdlr. kgl. Obligationer til 4 pCt. og det følgende Aar sætter man igjen 2000 Rdlr. paa Rente. Da J. L. Lund i Juli 1821 overtager Kassen efter Hornemann, ser Status saaledes ud:

---

*) De forvirrede Pengeforhold gjør det vanskeligt nu at følge disse Regnskaber i det enkelte.

I Obligationer	5700 Rdl. Sølv og	25,475 Rdl. Sedler og Tegn.
Understøttelseskassen		1000 — —
En Sparebankactie	625 — —	
2 Kvart Speciesbankactier	312 — 3 ß	
Kassebeholdning ved Slutningen af April Kvartal	2583 — 8 ß og	1746 — 84 ß —. —

Man har faaet ganske anderledes Pengemidler at passe paa end forhen. Alt i 1819 har da ogsaa Præses foreslaaet, at der skal anskaffes en Jernpengekasse med 3 forskjellige Nøgler, hvoraf Kassereren skal have den ene, Direktøren den anden og en dertil valgt Professor den tredie. Men da Kassereren Hornemann gjør Indsigelse og henviser til, at der kan »opvækkes Mistanke« mod ham, faar han Lov til at forvare alle 3 Nøgler, saalænge han er Kasserer.

Præses er i det hele nu meget opsat paa at faa rigtig Orden i Pengeforholdene, og nøjes ikke mere, som forhen, med ideligt at formane til strengeste Økonomi. I April 1821 vedtages, at da Akademiet nu har faaet »rentebærende, tildeels voxende Capital og adskillige nye Indtægtskilder, der afgive meer eller mindre i eet Aar end i et andet«, maa man ogsaa se at faa et hensigtsmæssigere System, en ny og bedre controllerbar Form, for Regnskabet. Hidtil har dette vistnok gaaet, som det kunde bedst; engang opdager man, at Forvalteren har undladt at indbetale en Del Indtægter, som man først ved Afdrag gjennem flere Aar faar fra ham. Kassererne var jo heller ikke forretningskyndige, og Præses maa vistnok kæmpe en Del for efterhaanden at faa rigtig System i Økonomiforvaltningen. Saaledes faar han i April 1823 gjennemført, at Kassereren ingen Udgift maa afholde uden efter skriftlig Udgiftsordre fra Direktøren. Hidtil, og endnu i adskillige Aar, var det nemlig vel Skik, at alle Regninger forelagdes til Approbation i Akademiets Forsamlinger, men enhver kan sige sig selv, hvor megen Betydning dette kunde have. Det ses aldrig, at nogen Regning er bleven afvist eller kriticeret. I 1824 faar Præses indført, at man vedtager et virkeligt Budget, hvis Poster ikke maa overskrides. Der findes vel ogsaa i tidligere Aar opstillet Budgetter, men disse synes kun at have været Overslag, ikke bindende Vedtægt.

Hvor stærkt denne hele økonomiske Fremgang føltes i Akademiet, kan man skønne af Sekretæren Badens Udtalelser ved Aarsfesten 1824:

»Hvad her fremføres er factisk Sandhed, ikke Smiger: naar vore Efterkommere, med Hensyn til Nutidens Historie, undersøge vore offentlige Stiftelsers Archiver, vil findes, at neppe i hvilketsomhelst Land eller Rige under lige Omstændigheder ere giorte saa store Opofrelser for det hele Forædlingsvæsen ved Kunster og Videnskaber, som i dette Rige og under vor Konge. Hans Majestæt lod det ikke blive ved øjeblikkelig Hjælp. Allerhøistsamme forunder det offentlige Indtægtskilder, benaadede det, som flere andre Stiftelser, med en betydelig Capital, der nu er henlagt til Academiets Fond; i Henseende til Reisestipendier eller andre Academiets indre Fornødenheder har Bestyrelsen hos Finantserne erholdt den hurtigste og beredvilligste Understøttelse i Forskud og Tilskud, alt eftersom Trang og Tilfælde fordrede det. Academiet maatte herved daglig vinde i Fasthed, Ro og lettede Kaar; det kom lidt efter lidt ud af sin trykkende Gield; dets Fond til endnu større Kraft ved private Legaters Stiftelse til Udvidelse i Academiets særskilte Grene af Kunst og Kunstner-Videnskab. Vor naadigste Præses har især i denne Deel af Bestyrelsen med ufravendt Øje vaaget over Academiets Tarv; H. H. har selv ved uafladeligt Arbeide bragt Academiets øconomiske Bestyrelse til en Orden og Fasthed, hvorved det ei alene for Fremtiden kan bestaae, men maaske endog komme til nogenlunde Sikkerhed mod uforudseete Tilfælde. Højstsamme har ved sine Anmærkninger over Aarsregnskabet, der i en af de sidste Forsamlinger forelagdes Academiet, forenet med et Budget, der er flere Aars Regnskabers Resultat, og kan tiene til Norm for tilkommende Regnskaber, hvorfor det approberedes for tre Aar: af hvilket sees, at, uagtet Academiet har forøget dets Udgivter ved Pengepræmier, og beregnet den fastsatte Afbetaling paa Gielden til Finantserne, vil haves et klækkeligt Overskud af Indtægt mod Udgivt«.

Dog maa Præses endnu i Marts 1830 minde om, at Budgettet ikke for Fremtiden maa »i flere Dele saa betydeligen overskrides.«

Rigtig systematisk Orden og Gang i Regnskabsførelsen og den økonomiske Bestyrelse, saa de hyppige Revisionsantegnelser kunde undgaas, fik man dog først i December 1829, da Professoren i Mathematik, Ursin, er bleven opmærksom paa, at Forvalteren glat væk betaler alle Regninger, uden nogen nøjere

Prøvelse af deres Rigtighed eller Rimelighed. Under Henvisning til, at Akademiets økonomiske Tarv »synes hidtil lidet passet af Forvalteren«, foreslaar Ursin, at der ansættes en Økonomi-Inspektør, »til hvem Regningerne, alt som de indkomme, kunne sendes og af hvem de forelagdes Academiet til Approbation«. Han skal antage Haandværkere og have Tilsyn med deres Priser og paategne alle Regninger, før de anvises. Han kan kræve Oplysninger vedrørende Regningerne, han forestaar alle Leverancer og har Tilsyn med Forbruget. Han ansættes for et Aar ad Gangen. Paa Præses Opfordring modtager Ursin selv Valg til denne Stilling for Aaret 1830, og han førte i de følgende Aar et meget skarpt og effektivt Tilsyn, som var Akademiet til betydelig Gavn.

I Aaret 1830 udvirker Præses endelig, at Kongen tilstaar Akademiet aarlig 1600 Rdlr. Sølv til Rejsestipendier og Rejseunderstøttelser, som man hidtil har maattet udrede saa godt man kunde, dels af Akademiets egne Midler, dels ved Forskud og lejlighedsvise Tilskud fra Statskassen. Kongen forbeholder sig blot at approbere Tildelingen af disse Stipendier, saaledes som Forholdet jo er endnu den Dag i Dag. Dermed var Akademiets Pengesager definitivt bragte paa ret Kjøl.

Budgettet for 1831 ser nu saaledes ud.

		Rdlr. Sølv.	Rdlr. Sedler og Tegn.
Indtægter.			
	Faste Indtægter og Legatrenter	6871	
	Afgift af Karnapvinduer og malede Façader		400
	Obligationerne	1580	
	Adgang til Skolerne		600
	Udstillingen		3300
		8451	4300
Udgifter.			
	Gager	5088	
	Pengepræmier og Medailler	400	
	Kunstsager og Bøger	500	
	Skole og Kontor		450
	Brænde og Belysning		1800
	Bygnings- og Haandværkerregninger		650
	Ubestemte Udgifter	808	650
	Understøttelseskassen		1100
	Renter og Afdrag	1304	
		8100	4650

Stipendiefonden.

Indtægter.

	Rede Sølv.
Kassebeholdning	400
Fra Finanserne	1600
	2000
Udgift	2000

Budgettet for 1832 regner med et Overskud af 600 Rdlr. Sølv.

IX.

Efterat Mænd som Hetsch og Eckersberg have faaet Ansættelse ved Akademiet, mærkes en meget følelig Fremgang i Undervisningen. Megen gammel Slendrian forsvinder efterhaanden og der kommer System og Methode, tilligemed en strammere Orden, hvoraf ogsaa Thiele har nogen Fortjeneste. Hetsch's Virksomhed kommer for en meget betydelig Del Haandværkerstanden tilgode, hvilket dog ikke her nærmere skal omtales,*) men ogsaa i selve Akademiets Undervisning spores hans Energi og fremragende pædagogiske Anlæg paa mangfoldige Maader.

Saaledes hører man ved Aarsfesten 1817, at Akademiet er betænkt paa at gjøre den Undervisning, som gives i Ornamentskolen »alt mere og mere gavnlig for Haandværkerne, og at bibringe de Elever, som oplæres til Haandværkere, Smag paa de skiønneste Former af didhørige Tegninger«. Og i Decbr. 1821 besluttes det, for ved passende Opmuntringer at bringe mere Liv i Ornamentskolen, den talrigste af Skolerne og Planteskolen for Professionister, at dele den i to Klasser, den ene for Begyndere, den anden for Lærlinge, som allerede har gjort Fremskridt i Ornamenttegning. Eleverne kan ved Kvartalsbedømmelsen opflyttes til andre Klasser, til Frihaandstegneskolen eller den architektoniske Ornamentskole eller Bygnings-

*) Der kan herom henvises til Prof. C. Nyrops fortræffelige Bog: Bidrag til dansk Haandværkerundervisnings Historie. 1893.

skolen. Dermed er Ornamentskolen ikke mere afskaaren fra de andre Skoler, men kan blive en Forberedelse til disse — »saa Eleverne ikke som tilforn, ved paatrængende Søgen og andres Anbefaling, men alene ved egen Flid og Stræbsomhed maa forhverve sig den forønskede Adgang til samme«. »Ifølge deraf skulle Klasserne adskilles ved et Skillerum af Brædder«, og det overdrages Direktøren (C. F. Hansen), Modelskolens Professorer og Hetsch at forsyne Ornamentskolen med »Mønsterblade«. Sandsynligvis har Hetsch der gjort det væsentlige Arbejde.*) Man har det Held i 1824 at faa en dygtig Assistent i Eleven Rosenberg, og tre Aar efter maa man istedetfor en Lærer og en Assistent ansætte to Lærere i disse Klasser: Rosenberg og Olsen; hver med 50 Rdlr. Sølv om Aaret i Gage. Ved Aarsfesten 1826 siges det, at under den mærkelige Fremgang i Tegning for Haandværkere (ɔ: ved Hetsch's Arbejde) er Tilgangen saaledes stegen, at man har maattet oprette 20 nye Pladser, saa der nu ialt er c. 500 Elever. (Der var i hver Klasse Plads til et vist Antal Elever, og flere optoges ikke). I 1828 oplyses, at af de 500 Elever og Lærlinge hører c. 300 under Haandværkerklasserne.

Det kan jo altid tage sig godt ud for en Skole at kunne trække saa mange Elever til som muligt, og for en saa energisk og virkelysten Mand som Hetsch var det naturligt at stræbe i den Retning, tilmed da det maaske ikke er helt urimeligt at formode, at hans Interesse og Sans i Grunden var nok saa stor for Haandværket som for Kunsten. Som Kunstner blev han selv aldrig mere end agtværdig. Men ved en Kunstskole, som Akademiet jo dog først og fremmest skulde være trods Paahænget af Haandværkerne, er det altid farligt at lægge Vægten paa Kvantiteten af Elever fremfor paa Kvaliteten; de mange Middelmaadigheder trække let Niveauet nedad. Heldigvis havde Akademiet en meget stærk kunstnerisk Modvægt i Eckersberg. At Hetsch's levende Omsorg for Haandværkerne og hans stærke pædagogiske Lyster ikke blot kunde vække Beundring, men ogsaa en svag Betænkelighed, finder man Udtryk for i Thieles Tale ved Aarsfesten 1830, idet han, ved Siden af den obligatoriske Lovprisning af Akademiets Betydning for Haandværket,

*) I 1821 vedtages det at samle Medaillisternes Ornamenttegninger i Bygningsskolen til Mønsterblade i første Ornamentskole.

dog ikke kan lade være med at dvæle ved den »Anstødssten« det er, at Haandværkerne ved Sammenblandingen af Kunst og Haandværk undertiden lokkes ind paa Kunstnervejen, uden at deres Evner svare dertil. Han klager ogsaa over, at Forældrene støtter de unge deri og »ikke sieldent opoffre Drengens Lykke for en daarlig Forfængelighed«. Kan den unge ikke blive en udmærket Kunstner »vilde det have været ham selv og Staten gavnligere, om han dog havde lært et Haandværk«. Denne »Anstødssten«, at talentløse eller middelmaadigt begavede Mennesker ved Akademiets Undervisningsiver lokkes ind paa Kunstnerbanen, omtales her for første Gang, og dette har troligvis lidet behaget den mægtige Hetsch, saa det kan forstaas, at Thiele ikke oftere vender tilbage dertil.

Det var ikke let at styre disse Ornamentklasser for Haandværkerlærlinge, og den højst mangelfulde Disciplin blandt dem havde selvfølgelig ikke nogen god Virkning paa de øvrige Klasser, tilmed da Portneren en Tidlang havde havt Udsalg af Øl og Brændevin. Dette blev dog tilsidst forbudt. Endnu i 1820 maa et kgl. Reskript paabyde Politiet at træffe skarpere Foranstaltninger mod de Uordener og den Støjen, som blev drevet paa Kongens Nytorv og tilstødende Gader af Eleverne fra Akademiet og fra andre Skoler. Dette var nu noget, som laa udenfor Akademiets Myndighedsomraade, men i selve dets Haandværkerklasser synes det ogsaa nu og da at have gaaet som det kunde bedst. Lærerne var heller ikke altid Engle. Saaledes er der i Decbr. 1823 Klage fra en vis L. B. Olivarius over, at Informator i 1ste Ornamentskole Jørgen Lassen har taget Penge for at skaffe en Dreng Plads i Skolen udenfor Tur, skønt Pladstildelingen mellem de mange Aspiranter ellers foregik efter Orden ved en dertil særlig valgt Komité. Vedkommende er misfornøjet, fordi han først har budt Lassen en Specie, men denne svarede, at han »stedse pleiede at faa to Specier«. Sagen undersøges og det viser sig, at Lassen ikke har rent Brød i Posen; men det ser næsten ud, som man har været lidt bange for at røre for meget ved Sagen, thi man nøjes med at suspendere Lassen i et halvt Aar og bruger hans Lønning i den Tid dels til at tilbagebetale de 2 Specier, dels til at lønne en Vikar (A. Rosenberg). Lassen synes dog ikke at have forbedret sig tilstrækkeligt, thi alt to Aar efter klager Hetsch over hans Uefterrettelighed, og Direktøren maa paatage sig at give ham en Irettesættelse; det

ender med at Lassen omsider afskediges 1827. Hans Efterfølger bliver Rosenberg.

Stærkest føles Undervisningens Fremgang i den Klasse, som Hetsch direkte havde at gjøre med som Lærer, nemlig architektonisk Ornamentskole.

Denne Klasse, som var oprettet ved Fundatsen 1814, synes ikke at være kommen i Gang før Aaret efter, muligvis fordi man først maatte skaffe noget Undervisningsmateriale, som det jo i de Tider kunde være svært nok at faa fat i. I altfald siges det først i Aarsberetningen for 1815—16 at denne Klasse er »aabnet og i fuld Drift.« To Aar efter udvidedes den ved et Magtsprog af C. F. Hansen — uagtet han da var gaaet af som Direktør*) — til paany ogsaa at omfatte ornamental Modelering. (Denne Undervisning var aabenbart standset ved Tønders Afgang 1806, idet hans Efterfølger blev Maleren Kongslev). Det er tydeligvis Trangen til brugbare Kræfter i dette Fag ved Udsmykningen af Christiansborg Slot, som har foranlediget dette, thi C. F. Hansen meddeler i Mødet den 30 Novbr. 1818, at han har antaget Ornamentbilledhugger Romanelli for 3 Aar »til at undervise den architektoniske Ornamentskoles Elever i at poussere«, og at den forholdsvis høje Lønning, 400 Rdlr. aarlig, vil blive udredet af Slotsbygningskommissionen. Meddelelsen optages som Akademiet »særdeles behagelig«. Romanelli forblev ved denne Gjerning til sin Død 1827, men tabte efterhaanden Interessen derfor, saa der i 1825 klages over, at han er forsømmelig og af Direktøren maa tilholdes daglig at møde. Efter ham ansættes Dalhoff, men kun med en Fjerdedel af Gagen — han havde jo ikke den Fordel at være Udlænding.

Ved Aarsfesten den 31 Marts 1822 hedder det: »Den architektoniske Ornamentskole er nu i fuld Virksomhed. Den besidder ikke alene et Antal fortrinlige Kobbere til at tegne efter men ogsaa en for Eleverne særdeles nyttig Samling Originaltegninger — udførte af Hetsch efter hans romerske Studier, ved Hjælp af hans bedste Elever. — For Elever, som have gjort større Fremskridt, er der Leilighed til at tegne efter Gybs, da en Samling af Afstøbninger staar i Forbindelse med Skolen. Ogsaa i Ornament-Modellering i Leer og Vox samt Formning

*) Dajon var bleven hans Efterfølger for Aarene 1818—21; men 1821—27 bliver C. F. Hansen igjen Direktør.

og Afstøbning i Gibs gives der Undervisning under Hr. Romanellis speciellere Tilsyn, eftersom Øvelse i disse Kunster for Ornamentbilledhuggere, Guld- og Sølvarbeidere, Gjørtlere, Kobbersmede og flere andre Professionister er ligesaa nødvendig som Tegning«. Hetsch har stadig en Hovedpart af sin Interesse henvendt paa Haandværket. I Januar 1828 besluttes det paa Hetsch's Forslag, at lade den hjemvendende Artist Freund kjøbe en Del mindre Afstøbninger af Ornamenter i Berlin til Brug for Modelering i Ornamentskolen.

I December 1824 kommer der fra Hetsch et Forslag om »en ny Indretning« ved Akademiets Architekturskole, og dermed følger 50 Tegninger til Forbilleder ved Elementarundervisningen i første Bygningsskole. Sagen er nok den, at man vel hidtil har havt en Undervisning i Geometri og Perspektiv, men kun gjennem Forelæsninger, som »ikke ere tilstrækkelige« — hvad man jo let kan tænke sig. Det Hetsch nu vil, er, at der skal oprettes et virkeligt Tegnekursus i Geometrisk- (og Projektions-) Tegning samt i Perspektivtegning og Skyggelære, og han vil have dette Kursus henlagt til 1ste Bygningsskole, hvor det altsaa bliver Begyndelsen til den senere selvstændige Perspektivskole. Dertil er de 50 nye Fortegninger bestemte. Hetsch gjør opmærksom paa at Architekter, som ikke ere tilstrækkeligt inde i de ovennævnte Discipliner, kan ikke »tegne Glieder, Søjler, Gesimser og tuske dem«; han foreslaar derfor, at Perspektiv og Skyggelære skal være tilegnet først, hvorfor Architekterne og visse Haandværkere skal have Lov til strax at deltage i disse Kursus, ligesom de skal gjøre en Prøve deri, inden de gaar over til den »egentlige Architekturtegning«. Til Hjælp skal en duelig Elev ansættes i den ledige Post som Assistent i første Bygningsskole. Forslaget vedtages enstemmigt, og efter Andragende faar Hetsch som Honorar for dette Arbejde »der har foranlediget en Deel Udlæg« bl. a. til Hjælpere, 400 Rdlr. Sølv, i Betragtning af hans samlede Fortjeneste af Skolen. Denne sidste Tilføjelse kunde tyde paa, at man har anset Honoraret for ret højt. Medens de øvrige Professorer først to Aar tidligere omsider har opnaaet halv Gage, 150 Rdlr., fik Hetsch hele Tiden 200 Rdlr. aarlig, og desuden — som f. Ex. nu — flere Gange Extrahonorarer; men det tør vel til Gjengjæld antages, at han med større Iver end de fleste andre gik op i sin Lærergjerning.

Dette nye Kursus tager sin Begyndelse strax fra Januar 1825, og Elev Hans Chr. Hansen ansættes som Assistent med 24 Rdlr. Kvartalet i Extraløn. Samtidigt bestemmes, at Oprykningen fra første til anden Bygningsskole skal ske »efter aflagt Prøvetegning af Søjleordener eller andre Dele af Bygningskunsten, i et fra Fortegningen afvigende Maal« — for at forhindre Misbrug af Fortegningerne. I April samme Aar fremlægger Hetsch yderligere 50 geometriske Tegninger med tilhørende Forklaring til Vejledning ved Undervisningen i Projektionslære, Stereometri og geometrisk Skyggelære. De modtages med Tak, skjønt man tilraader at »gjøre Kunstudtrykkene forstaaeligere for Eleverne«. Desuden udfører Assistent Hansen, efter Hetsch's Anvisning, de simpleste Figurer i Pap eller Træ til Brug ved Foredragene, for et Honorar af 30 Rdlr.

Akademiets Bygningsskoler havde efterhaanden vundet en vis Anseelse. I Vinteren 1826—27 hedder det, at de besøges af en Del unge tilrejsende Kunstnere, anbefalede af Tysklands første Architekter. I Efteraaret 1826 klager C. F. Hansen over, at der har meldt sig et langt større Antal Ansøgende om Pladser i Architekturskolerne, end der for Tiden kan modtages. Man maa derfor udvide Hetsch's Klasse ved at borttage Skillerummet ud mod Gangen, men selv dette forslaar ikke, og man griber da paa Hansens Forslag til en Maade at udvide sig paa, som hidtil har været ukjendt, nemlig ved at lade 1ste og 2den Bygningsskole enes om Pladsen saaledes, at den første benytter Lokalerne om Aftenen og den anden om Dagen ɔ: Kl. 2—5, hvorved vindes »en beqvemmere og mere uforstyrret Arbeidstid«. Dette er et fuldstændigt Brud paa Akademiets hidtidige Princip, kun at have Undervisning om Aftenen. Det trækker senere, i Efteraaret 1829, med sig, at Eleverne i Medailleskolen, der alt før et Par Gange har faaet Lov at arbejde noget længere end de normale Aftentimer, nu paa C. F. Hansens Forslag faar Tilladelse til at arbejde »ogsaa ved Dagslyset«.

I Modelskolen har man heller ikke havt Dag-Undervisning, men man har dog alt tidligere været inde paa en saadan udenfor den egentlige Skoleorden. I den Malerstue, Baden nævner i Aarsberetningen 1812, jfr. ovenfor Kap. III, har der dog neppe været Tale om at male efter nøgen Model. Skal man slutte fra Tidens Skik, som den var nedarvet fra de foregaaende Aar-

hundreder, har Øvelserne væsentlig bestaaet i Kopiering af Malerier. Denne Malerstue maa hurtigt være falden bort igjen, thi hvorvel det i Reglement for den indvortes Orden af 1814 § 37 hedder, at Malerne skal »veiledes og anvises til Farveblandinger, Malere og Billedhuggere til Pensels og Meisels Brug«, synes denne extraordinære Klasse dog aldrig at være bleven oprettet. I Novbr. 1822 indgiver nemlig J. L. Lund og Eckersberg et Forslag til Præses »om Oprettelse af en Skole, hvori de unge Elever, der vilde uddanne sig til Kunstnere, kunde faae de Fordele, som ere saa nødvendige til Kunstens Studium, og som mangle dem, naar de see sig selv overladte, nemlig i at male efter Naturen, for at studere Farverne, som ogsaa at modellere, at lægge Drapering og at nyde Veiledning i de Ting, som henhøre til Komposition og Kunstens Væsen«. Præses gik beredvilligt ind paa Forslaget og »roste begges Iver«, men det kneb med Lokale til en saadan Malerstue; man hjalp sig imidlertid ved at benytte Gibs- og Modelskolen om Dagen, indtil »det udseete Lokale bliver ryddeligt«. Derfor skal der i begge de nævnte Skoler tilvejebringes det fornødne Lys ved Anbringelse af et »Malervindue«, hvilket dog ikke vilde sige andet end, at man erstattede de almindelige smaa Ruder med større. Dette medførte noget Extraarbejde for Lund og Eckersberg, men først i Marts 1824 ser man, at de faar hver et Gratiale af 24 Rdlr. »for den havte Tilsyn med Male- og Tegneøvelser udenfor Academiets Timer«. Forud for Oprettelsen af den nye Malerstue havde J. L. Lund gjort et Slags Generalprøve ved i Sommerferien 1822 med Akademiets Samtykke at holde Øvelser i at male efter Modellen, fire Timer hver Formiddag; ni Elever af Gibs- og Modelskolen havde deltaget deri.

I September 1824 faar den nye Malerstue interimistisk sit eget Lokale, idet et Værelse ved Ornamentskolen overlades Lund »for deri at beskæftige Malere i deres Kunst«. Eckersberg nævnes ikke i denne Sammenhæng, men han maa dog paa lignende Maade enten have faaet en »Malerstue« til sine Elever eller — snarere — have havt disse hos sig i sin Bolig (Værelset nærmest Porten), thi i Novbr. 1826 nævnes det, at Eckersberg og Lund hver, »for i Vinter« faar to Favne Brænde for dermed at holde Værelser varme til de Øvelser i Kunsten, som adskillige af Eleverne nyde under deres særegne Vejledning, og i Foraaret 1826 samt i følgende Aar faar de hver en Gratification paa 150 Rdlr.

»for det Tilsyn, de have med Eleverne udenfor Academiets Timer«. Først i Efteraaret 1828 faar man dog definitiv Ordning paa Sagen, idet det ved Aarsfesten 1829 nævnes som en »væsentlig Tilvæxt, at en Malerstue til daglig Øvelse nu er indrettet til Brug for de dueligste af Modelskolens Elever«.

X.

De Pengepræmier, som var indførte paa Papiret i 1814, var i en Række Aar ikke komne Virkeligheden nærmere, uagtet Præses aldrig glemte denne sin Yndlingstanke og jævnligt mindede om den. Endnu i Januar 1821 faar Akademiet et Brev fra ham, hvori han berører, »hvor vigtigt det vilde være, at Pengepræmier indførtes jo før jo heller«. Og da Lund i April 1822 kommer med sit (Kap. IX) omtalte Forslag om Sommerøvelser i at male efter Modellen, griber Præses paany Lejligheden til at drage Pengepræmiespørgsmaalet frem; han vil helst have dem indførte »endnu i denne (Juni) Maaned. Thi langt bedre vilde Eleverne opmuntres ved dette Middel end ved nogensomhelst Tvang«. Han foreslaar at tage Renten af Meyers Legat dertil, hvorved man kunde faa 3 Præmier paa hver 100 Rdlr. samt 100 Rdlr. til Omkostninger, medmindre Akademiet selv vil bære disse og derved vinde de 100 Rdlr. til en fjerde Præmie for en modeleret Modelfigur, udført i de samme 3 Maaneder. Før næste Aar bliver det dog ikke til noget. Da udsættes der i April 1823 tre Præmier, men kun paa 50 Rdlr. Sølv hver, en for Malere, en for Billedhuggere og en for Architekter, idet man ifølge Fundatsen maa begynde med de mindre Pengepræmier, inden man aabner Konkursen for de større. Med Hensyn til Modelskolens Konkurrenter vedtages det, at de skal hver for sig, under Professorens Tilsyn stille Modellen og tegne et Udkast af Stillingen, »som altid skal forestille en Handling«; at dernæst disse Udkast forelægges Akademiet, for at Modellen

kan stilles efter den, som befindes at være den bedste; og at endelig den Konkurrent, hvis Tegning har Fortrinet, vælger først Plads, og de andre kaste Lod om Pladserne. Konkursen finder Sted i Juni Maaned, med 4 Timers Arbejdstid daglig.

Landskabsmaler J. P. Møller foreslog, at man ogsaa skulde udsætte Præmier for Dyr- og Landskabsmalere, andre Medlemmer tilføjede Blomstermalere, men man var ikke uden Betænkelighed ved at indlade sig derpaa, idet Fundatsens § 51 udtrykkeligt siger, at de mindre Pengepræmier kun udsættes for »Malere (ɔ: Figurmalere), Billedhuggere og Architekter«, og man vil først se, om der melder sig nogen Konkurrent. Dog gives som Opgave: En Trægruppe. Overfor et Forslag af den indflydelsesrige Hetsch fraviger man derimod uden Betænkning Fundatsens Ordlyd. Han foreslaar nemlig, af Hensyn til sine kære Haandværkere, at der ogsaa skal udsættes en Præmie for den bedste Komposition af de til Ornamentfaget henhørende Gjenstande (Vaser, Kandelabrer, Lysekroner, Fontæner, Møbler osv.), da dette »vilde bidrage til at udbrede Smagen blandt de Professionister, som befatte sig med saadanne Gjenstande«, og man gaar ind paa at udsætte ikke blot én, men to Præmier for Elever af den architektoniske Ornamentskole, den ene, paa 20 Rdlr. Sølv, for Tegning eller Modelering efter Gibs, den anden, paa 30 Rdlr. Sølv, for Komposition af en til Ornament- eller Møbelfaget hørende Gjenstand. Opgaven bliver: en Stol i antik Stil.

Opgaverne sanktioneres af Kongen den 13 Maj 1823.

Nutiden forekommer det lidt underligt, at man saa glat føjer Hetsch, uagtet det er et Brud paa Fundatsens § 51, som udelukkede Ornamentskolens Elever ved at bestemme, at ingen maatte konkurrere uden at have vundet Sølvmedaillen, medens man stiller sig trægere overfor J. P. Møllers Forslag, uagtet Dyre- og Landskabsmalere dog burde ligge Akademiet mere paa Hjerte end Hensynet til »Professionisterne«. Møller fik imidlertid alligevel sit Forslag igjennem, idet der i August Maaned melder sig 7 Deltagere; men der udsættes kun én Præmie, paa 30 Rdlr. Sølv. Fremgangsmaaden kaster et ejendommeligt Lys paa Tidens Opfattelse af Landskabsmaleriet, idet det fastsættes, at hver af Konkurrenterne skal gjøre en Tegning af en Trægruppe — som jo Opgaven lød paa — og efter den Tegning, som Akademiet finder bedst, skal de alle male (»fuld-

føre den i Oliefarve«). Den som har gjort den bedste Tegning, har Forret til først at vælge Plads. Man overfører altsaa uden-videre Fremgangsmaaden fra Konkurser i Modelmaling, uagtet den slet ikke passer Det ses ikke, at Realisten Eckersberg har gjort nogen Indvending derimod.

Pengepræmien for Figurmalere vindes denne første Gang af Küchler, den for Architekter af Thielemann. I Ornamentskolen uddeles en Præmie mere end der er udsat, idet Constantin Hansen og H. A. Müller faar hver en Præmie paa 20 Rdlr. og Ch. Thorèn faar Præmien paa 30 Rdlr.

Pengepræmien for Landskabsmalere udsættes igjen i 1825. Opgaven er en Trægruppe paa Kastelsvolden. Der er kun to Konkurrenter, R. A. Holm og Buntzen, og da de bor paa for-skjellige Steder udenfor Byen, slipper de for at male Billedet i Akademiet, og for at tage Motivet fra Kastelsvolden, og faar Lov at vælge hver sin Gruppe Træer »i den troeste Efterligning af Naturen«. Buntzen fik Præmien, ligesom vistnok ogsaa for-rige Gang.

De mindre Pengepræmier udsattes i de efterfølgende Aar regelmæssigt. De større naaede man aldrig at faa indført, og da mange Aar senere Neuhausens Præmier traadte i Kraft, opgav man dem helt.

I 1823 foreslaar Wallich, Lund, Clemens, Hetsch og Fritsch at indføre en *Mention honorable* som accessit ved begge Guld-medaillekonkurserne og ved Pengepræmiekonkurserne. Denne *Mention* skulde bestaa i, at Vedkommende blev nævnet ved Aarsfesten. Da det kommer til Afstemning, svigter imidlertid Clemens og Hetsch, og Forslaget falder. To Aar efter tages det op igjen af Wallich, men han naar ikke videre end til, at Aka-demiet lover at »overtænke det paany«.

Derimod naar man nogle Aar senere paa et andet Punkt til at opfylde Fundatsens Bestemmelse, idet det nemlig i Septbr. 1827 paa Forslag af Thiele vedtages, at man skal oprette et Kursus, hvor Elever med lille Guldmedaille kan erhverve de Sprogkundskaber, som ifølge § 61 fordres for Opnaaelse af Rejsestipendium. Elever med store Sølvmedaille skal ogsaa have Adgang dertil, og Undervisningen sættes under Tilsyn af Thiele. Som Lærer antages cand. Willerup for 3 ₰ Timen; han begynder efter Nytaar at læse i Bibliothekslokalet én Time

daglig, afvexlende Tysk, Fransk og Italiensk. Der melder sig 9 Deltagere.

Man føler i dette Aarti Vingerne voxe. Dog lykkes ikke alle de Planer, som dukker op. Saaledes fremkommer der i Novbr. 1824 fra Lorentzen, Clemens, Eckersberg, Lund, Hetsch, Hornemann, Malling og Møller et Forslag om ved Akademiet ligefrem at oprette en lithografisk Anstalt til kunstneriske Lithografier efter Kunstværker »i Særdeleshed i Kridemaneer«. Denne Kunstart, som var ny og havde gjort megen Lykke i Udlandet, havde man svært Mod paa ogsaa at faa frem herhjemme. Det bestaaende kgl. danske Steentrykkeri havde vel et Privilegium, men da det slet ikke gav sig af med kunstneriske Frembringelser, mente Akademiet at dets Plan faktisk ikke vilde gribe ind i dette Privilegium. Af den meget forstandige Motivering fremhæves: »De mangfoldige Fordele, som af dets rigtige Anvendelse vilde flyde, kan neppe omtvivles: hvor megen Beskiæftigelse, Fortieneste, Virksomhed og Opmuntring for alle Slags tegnende Kunstnere vilde ikke derved frembyde sig? Hvormeget Liv i Kunsten vilde ikke opstaae? . . . . hvor interessant maatte det ikke være med Tiden at see de bedste Malerier af vores ypperlige Samlinger paa en lignende Maade mangfoldiggjorte, som det nu er Tilfældet med den Boisseréeske Samling, Galleriet i München og flere andre«. Naar man husker paa, at man ikke havde kjendt andre Reproduktionsmaader end det kostbare Kobberstik, kan det forstaas, med hvilken Iver man greb efter Muligheden for at faa forholdsvis billige kunstneriske Gjengivelser. Man tænkte sig, at det lithografiske Trykkeri skulde ledes af en enkelt Mand, hvortil man foreløbigt udpegede Kobberstikker Bagge, medens Akademiet forbeholdt sig Kontrollen og Udsalgsretten. Man haabede sagtens ogsaa paa derved at faa en lille Indtægtskilde. Men man havde gjort Regning uden Militæret. I Spidsen for det kgl. danske Steentrykkeri stod en Major Abrahamson, der ikke var tilsinds at gjøre Indrømmelser overfor Kunstnere. Han holdt paa sit Privilegium, og selv Præses' Mellemkomst fik ham ikke videre end til at erklære, at han vilde komme Kunstnerne imøde paa enhver Maade: Pressen til Kridtmaner var opstillet i et Værelse for sig og betjentes af Lieutenant Krossing »som nu er hjemkommen« (samt et Par Hjælpere). Overfor denne Modstand

opfordrer Præses til hellere først at prøve, om man dog ikke kan komme ud af det med det kgl. Stentrykkeri. Men det har Akademiet slet ikke Lyst til, da »Aand i Militærvæsen og Aand i skiønne Kunster ere fra hinanden meget afvigende«, og man forudser at der vil blive »mange Vanskeligheder«. »Til Skade for Sagens Fremme ere i Major Abrahamsons Instrux til en ham Undergiven Udtryk, der kunne støde Kunstneren«. Hvis man endda kunde faa det indrettet saaledes, at Kunstnerne kunde henvende sig direkte til Krossing og slet ikke havde noget med Abrahamson at gjøre, saa kunde det maaske bedre gaa. Men »egentligen er det Kunstnernes Ønske at have et eget og uafhængigt Steentrykkeri, som de med uindskrænket Frihed kunne benytte«.

Man kom ved Præses' Hjælp saa vidt, at Abrahamson gik ind paa, at Krossing uden nærmere Ordre fra ham skulde udføre enhver Begjæring fra Kunstnerne, Akademiets Medlemmer og Artister. Og dermed haaber saa Præses, at Vanskeligheden er hævet. Sit egentlige Ønske fik Akademiet ikke opfyldt; naar det kom til Stykket, havde Militæret mest at sige under Frederik VI.

XI.

Blandt de Medlemmer, som — foruden de alt nævnte nye Professorer — var optagne siden 1814, var egentlig kun Landskabsmaleren J. P. Møller, Dyrmaleren Gebauer, Slotsbygmesteren Malling og Portrætmaleren C. A Jensen af nogen særlig Vægt. Nu dukker imidlertid et Par nye Navne frem, som fik stor Betydning for dansk Kunst, saavelsom for Akademiet.

I December 1825 kom der Anmodning fra en ung Mand, der ikke var Kunstner, om at maatte besøge Modelskolen for saaledes at kunne »studere det nøgne«. Hans Navn var Niels Lauritz Høyen. Da Vinteren var gaaet, kom der paany et Andragende fra ham om at maatte holde Prøveforelæsninger over Kunsthistorie for Eleverne. Det bevilges, og fra 1ste Oktober 1826 skal han læse hver Søndag Kl. 12—2 over græsk Malerkunst.

To Aar efter, i December 1828 faar han efter Ansøgning paany Lov at holde Foredrag for Eleverne, og Tiden sættes til Torsdag Kl. 5—6. I den paafølgende Januar Maaned søger Schow for 2den Gang (jfr. Kap. VI) sin Afsked som Professor i Kunsthistorie og Mythologi, og Afskeden bevilges nu af Kongen fra 1 April at regne. Finn Magnusen var alt i November Maaned fritagen for sine Forelæsninger over nordisk Mythologi mod at udarbejde en Haandbog deri hvorved han »formener at kunne stifte mere Nytte«.

Den 24 Marts 1829 vælges Høyen til Schows Efterfølger som

Professor i Historie og Mythologi. Det bestemmes, at han skal læse Onsdag over Historie, Lørdag over Mythologi og i én Time ugentlig over Kunsthistorie for Artisterne — alt efter Fundatsen og Reglementet, hvis Bestemmelser saaledes opfriskes. Bredoms »Mærkværdige Begivenheder af Verdenshistorien« oversat af Kofoed skal lægges til Grund for Historieundervisningen, dog skal enhver Lejlighed benyttes til at vække Interessen for Kunsthistorien. Videre gik man ikke. Det hele var nærmest et Slags Skoleundervisning — Høyen maatte holde Examinatorier — hvis Formaal var den Examen i almindelige Kundskaber, som Reglementets § 26 fordrer for Oprykning til de højere Klasser og som man nu finder »bør indføres«. Sammen med Ursin og Thiele skal Høyen gjøre nærmere Forslag om, hvorledes dette kan ske. Efter Finn Magnusens Afgang blev det tillige Høyens Sag at inddrage den nordiske Mythologi under sine Forelæsninger

Hvorledes det er gaaet med Høyens Undervisning i den almindelige Historie og Foredragene over Mythologien, kan ikke ses af Akademiets Dagbøger. Rimeligvis har han indskrænket dem til det mindst mulige, og derimod søgt at trække Kunstens Historie stærkt frem fra den vistnok meget beskedne Stilling den hidtil havde indtaget. Man kan næppe gaa ud fra, at hans Forgængere Kall og Schow har havt Betingelser for at give nogen værdifuld Fremstilling paa dette Omraade. Deres Kjendskab til Kunsten kunde ikke være af synderligt Omfang, og de tilhørte en Tid, for hvilken endnu Lebrun stod som den store Mester. Det maa have gjort en mægtig Forandring da Høyen kom til, ikke blot med sin Livfuldhed og sin store Begavelse, men ogsaa med et paa Rejser erhvervet direkte Kjendskab til Kunstværkerne, som maatte være noget ganske ualmindeligt paa en Tid, hvor man herhjemme sad og beundrede Antikerne efter de tarvelige Stik i de store italienske Museumsværker. Man havde naturligvis fra først af tænkt sig, at Høyen skulde fortsætte i lignende Skure som den, hvori denne Undervisning hidtil havde gaaet, om man end ventede væsentlige Fremskridt, men man havde sikkert ikke ventet saa meget som det, Høyen virkelig kom til at yde. Derfor opgiver man ogsaa hurtigt at fordre en nøjere Fastholden ved den overleverede Plan, og det ses i 1833, at Høyen faar fuld Frihed til at læse over Kunsthistorie og Mythologi — to Timer om Ugen i de sex Vintermaaneder — efter sin egen Plan, ifølge hvilken »tilstedeværende

Kunstværker« lægges til Grund for Undervisningen. Disse tilstedeværende Kunstværker var ikke blot Akademiets Afstøbninger, men navnlig alle de Afbildninger, som Høyen kunde skaffe tilveje. Efter Fundatsens § 44 og Reglementet for den indvortes Orden § 70 skulde der egentlig være to Foredragsrækker, en for Eleverne hvor han skulde læse over »det mærkeligste, ikke alene af den almindelige Historie, men ogsaa af Kunsthistorien«, og en for Artister og Kunstelskere. Der gives imidlertid nu Høyen Frihed til at benytte begge de ugentlige Timer til én samlet Foredragsrække, og denne har sikkert meget hurtigt kun omfattet Kunsthistorien, medens Mythologien blot optraadte i lejlighedsvise Forklaringer til Kunstværkerne.*) Det kan vistnok ikke positivt ses, men er vel dog at formode, at Gjennemgangen af Kofoeds »Mærkelige Begivenheder« snart er indskrænket til det mindst mulige og efterhaanden helt forsvandt. Men Lærebøger vilde man meget gerne have. Man havde sukket forgæves efter dem i flere Aar. Finn Magnusen havde omsider givet et Tilsagn, og man kræver da ogsaa nu af Høyen, at han skal udarbejde en Lærebog i Kunsthistorien til Brug for Artisternes Examen; men det lykkes ikke at fravriste ham mere end et Løfte om nogle kunsthistoriske Tabeller. Det var efter hans Mening nok — thi det er dog Aanden i Kunsten og ikke det magre historiske Skelet, det kommer an paa — men selv disse Tabeller fik man heller aldrig.

Derimod opnaaede Akademiet, at Ursin, Hetsch og siden Stein udarbejdede gode Haandbøger i deres mere exakte Fag: Mathematik, Perspektiv og Anatomi.

Som ovenfor (Kap. VI) omtalt havde Akademiet strax efter Professor Dajons Død vedtaget at skrive til H. E. Freund, som da var i Italien, at man trængte til en Billedhugger herhjemme, og Præses sendte ham et Brev med Opfordring til at komme hjem »for at benytte Dajons skønne Atelier og være Academiet

*) Til Trods for det Ry, der gik af Høyens Forelæsninger, synes Eleverne kun i mindre Grad at have ladet sig paavirke af den almindelige Beundring for dem. I Kjøbenhavnsposten for 12 Oktober 1841 klages der idetmindste over, at »der kun vises ringe Interesse for Prof. Høyens Foredrag, uagtet den levende Begeistring og det blomstrende, populaire Sprog, hvormed han omhandler ethvert Thema«.

nyttig«. Men Freund kom ikke strax, han havde for travlt med sin kunstneriske Udvikling i Rom, i Thorvaldsens Nærhed; derimod hjemsendte han i 1826 en Tegning, udført af Tyskeren Lindau, efter Skizzen til Ragnarokfrisen, som vakte saa betydelig Opmærksomhed — og med Rette, da den var en ny og selvstændig Behandling af et nyt Emne — at Akademiets Taalmodighed fornyedes. Nu i November 1828 kom han endelig hjem, blev strax agreeret og udførte som Medlemsarbejde en »Thor«, der vandt særdeles Bifald, saa han enstemmigt blev optagen som Medlem den 27 Juli 1829. Akademiet besluttede i sin Begejstring yderligere at anmode Rentekammeret om, at Freund maatte faa Dajons tidligere Bolig og Atelier paa Materialgaarden, hvilket uden Vanskelighed bevilgedes.

Lorentzen var død i 1828 og som Ansøgere til hans Embede meldte sig nu Freund, C. A. Jensen og — trods alt hvad der var sket — C. F. Høyer. Denne havde sendt sin Ansøgning direkte til Kongen, fra hvem Akademiet fik den; men da han var udelukket som Medlem, kunde han selvfølgelig ikke komme i Betragtning. Den 26 Oktober 1829 valgtes Freund til Professor og udnævntes af Kongen den 19 Novbr.

C. F. Hansen havde været Akademiets Direktør uafbrudt fra 1811 til 1818; i dette Aar valgtes Billedhuggeren Professor Dajon, men da hans Funktionstid var udløben 1821, blev C. F. Hansen atter Direktør. I 1824 kunde Hansen efter Fundatsen ikke gjenvælges, og Stemmerne samlede sig derfor om Lorentzen, men denne undskyldte sig med sin Alder. Vistnok under Tryk fra Præses valgte man da alligevel den myndige C. F Hansen til Direktør igjen, og Præses udvirkede Kongens Samtykke til dette Brud paa Lovene. Men da næste Valg kom, 1827, fik Hansen kun en eneste Stemme, og Eckersberg blev — underligt nok for eneste Gang i sit Liv — valgt til Direktør. Den 29 Marts 1830 blev C. F. Hansen atter Direktør — for sjette Gang — men der var nu en særlig Grund medvirkende hertil, idet han den 24 April kunde fejre sit 50aars Embeds Jubilæum. (Han var i 1780 bleven Konduktør ved Harsdorffs Opførelse af Christian V's Kapel ved Roskilde Domkirke). Dette Jubilæum fejredes af Akademiet med en stor Fest i Antiksalen, hvor baade Præses og Prinserne Frederik (siden Frederik VII) og Ferdinand var tilstede. Der overraktes Jubilaren Udkast til en Medaille med

hans Portræt — udført af Christensen — bestemt til Præmie for Architekter. Det meddeltes at Hansens Buste vilde blive opstillet i Akademiet og Eleverne sang en Kantate. Det havde de kun gjort en Gang før, da Præses 1823 var vendt hjem fra sin fleraarige Rejse; ved Aarsfesterne var der hverken Musik eller Sang, kun Oplæsning af Sekretærens Beretning og Præmieuddeling, hvilken sidste til Gjengjæld omfattedes med en ganske anden Interesse end nutildags.

Busten var rigtignok ikke færdig; den skulde først modelleres af Freund. Den blev udstillet i Marmor 1833. Christensens Medaille var heller ikke præget endnu; ikke før i Juli 1832 sender »Foreningen til C. F. Hansens Jubelfest« Akademiet et færdigt Exemplar af Medaillen. Den ledsages af 3 Obligationer paa et Beløb af ialt 250 Rdlr., hvis Renter skal anvendes til aarlig at præge et Exemplar af Medaillen i Bronze »til Opmuntring for en ung Kunstner i Bygningsfaget«. Den kaldtes *Æresmedaillen i Architekturen*; først 1860 faar den Navnet *Hansens Medaille.* Den 30 Juli 1832 vedtages paa Hetsch's Forslag Regler for dens Anvendelse, hvis Hovedindhold er følgende: Den kan vindes af Artister og Elever af Bygningsfaget, som har vundet store Sølvmedaille, men endnu ikke store Guldmedaille. Der skal gives særskilte Opgaver til den og Konkursen skal være »aldeles fri«. Det vil sige, at der vel paa én Dag i Begyndelsen af Novbr. skal udføres en Skizze, (detailleret Plan, Snit og Façade) i Loge i Akademiet, hvilken Skizze er forbindende for den nærmere Udførelse, men denne finder derefter Sted under fri Forhold, ikke som de andre Konkurser i Loge i Akademiet. Projektet skal ledsages af en skizzeret Perspektiv. Det afleveres senest den 1ste Marts, og udstilles fra 1ste til 14de Marts for Akademiets Medlemmer og Elever, efter hvilken Tid Bedømmelsen foretages. Den første Konkurs begynder den 12 Novbr. 1832.

Den 7 Maj 1860 vedtog Akademiet et ændret Reglement for Medaillen, som approberedes af Ministeren den 29 Maj. Det bestemtes deri, at med Hansens Medaille kan belønnes »ethvert monumentalt Projekt, som ikke er udført til nogen anden Konkurs, og hvori Architekturen er anvendt i heldig Forening med Maler- eller Billedhuggerkunstens Værker, eller ogsaa med begge Dele«. Projektet indleveres i Tegninger til den aarlige Udstilling og bedømmes der. Bestem-

melsen om Forholdet til de andre Medailler bortfalder; den kan nu tilkjendes enhver herværende, ældre eller yngre, indfødt eller fremmed Kunstner, men kun med $^2/_3$ af Stemmerne. Den uddeles i Sølv, og giver særlig forstærkende Kvalifikation til Rejsestipendium.

Endelig den 29 Februar 1888 forandredes Reglementet saaledes, at den sidste Bestemmelse om Stipendierne bortfalder, og at ikke-indfødte Kunstnere udelukkes. Derhos tilføjes, at den ogsaa kan tilkendes udenfor Konkurs, naar 3 Architekter af Akademiraadet foreslaa det, for et alt udført Bygningsarbejde, der maatte vise en særlig kunstnerisk Gjennemførelse, naar et saadant er tilendebragt i Løbet af de sidste to Aar. I Praxis er stadig den Opfattelse bleven staaende, at Hansens Medaille rangerer mellem Akademiets Afgangsbevis og store Guldmedaille*).

Den oprindelige Fond er ved Renter voxet saaledes, at Akademiraadet den 15 Febr. 1892 kunde vedtage, at naar Kapitalen har naaet 5600 Kr., skal Renten af de 600 Kr. anvendes til Medailler og Renten af de 5000 Kr. til en Opmuntringspræmie for Architekter i Lighed med Sødrings Præmie. Dette Tidspunkt vil snart indtræde.

Indstiftelsen af Medaillen var vistnok oprindeligt Præses' Tanke. Allerede i Decbr. 1828 havde han, med den Motivering at man savnede en duelig Medaillør her i Landet, for at opmuntre unge begavede Kunstnere til at forsøge sig i dette Fag, udsat en Præmie paa 100 Rdlr. til en Konkurs mellem Eleverne om at gjøre en Medaille. Der meldte sig 5 Konkurrenter: Chr. Christensen, Simonsen, Krohn, Gianelli og Heldtz (Holbech??). Foreløbigt skulde Modellen udføres i Vox, og der udsættes herfor en særlig Præmie paa 50 Rdlr., som Christensen vandt den 2 Marts 1829. Konkursen for selve Præmien paa de 100 Rdlr., Udførelsen af Stemplerne, ansættes til 1 Marts 1830, aabenbart med Tanken paa Hansens Jubilæum. Men Christensen blev, som sagt, ikke færdig til den Tid; først den 19 Decbr. samme Aar kunde han forelægge Akademiet en Prøve paa sit »forehavende Arbejde«, som dette blev saa begejstret over, at det strax bevilgede ham et Extragratiale paa 200 Rdlr. Sølv. Ved

*) Ved kgl. Resol. 9 Marts 1894 blev Hansens Medaille stillet lige med en Aarsmedaille, forsaavidt angaar Adgangen til at blive Medlem af Akademiets Plenarforsamling.

Afleveringen af selve de færdige Stempler den 15. August 1831 fik han omsider selve Præmien paa de 100 Rdlr., og desforuden fik han Akademiets Rejsestipendium.

I 1835, den 26. Marts, kunde C. F. Hansen igjen holde 50-Aars Jubilæum, denne Gang som Medlem af Akademiet. Ved denne Lejlighed overrakte Akademiet »in corpere« ham et Exemplar af hans Medaille i Guld.

Han var nu 79 Aar gammel og følte omsider Alderen trykke, men han kunde dog ikke overvinde sig til helt at opgive sin Virksomhed og sin Stilling i Akademiet. Istedetfor at tage sin Afsked, andrager han den 9 Marts 1835 om »nogen Lettelse« i sine Forretninger som Professor, »i den Overbeviisning, at det ikke kan være Academiets Ønske, at han ganske skal unddrage sig det Kunstnersamfund, hvor han nu i et halvt Seculo har været Medlem«. Da Hetsch alt er Professor med samme Rettigheder som en ordentlig Professor i Kunsten og altsaa ikke paany skal vælges, men af sig selv indtræder i sit Nummer som ordentlig Professor i Architekturen, henstiller C. F. Hansen, om man vil vælge en anden ny Professor, med eller uden Tilføjelse af extraordinær.

Det synes foreløbigt, at Hansen sætter sin Krig igjennem. Hetsch anerkjendes nu omsider som Professor i Architekturen — det han saa længe havde ønsket. Pladsen som 2den Professor havde staaet ledig siden Harsdorffs Død 1799, og er altsaa nu egentlig besat med Hetsch; men da denne jo hidtil havde været extraordinær Professor, vil man ikke opgive dette Embede, men lader som om det er Embedet som 2den Professor, der nu skal besættes med en ny Mand. Det foreslaas, at denne under C. F. Hansens Overtilsyn skal »have det specielle og ugentlige Tilsyn med de architektoniske Skoler, og i 1ste Bygningsskole rette Elevernes Arbejder . . . . give theoretisk-practisk Anvisning i Constructionslæren, lede Eleverne i at forfatte Overslag, bedømme Bygningsmaterialier og lære det, der endvidere udfordres til practisk Dannelse i Architekturen«. Hansen vilde paa denne Maade faktisk indtage en extraordinær Professorstilling, medens Hetsch blev første og den nye Mand anden ordinære Professor; det var jo en ganske fint udregnet Maade, hvorefter Hansen kunde beholde hele Magten og en anden gjøre Arbejdet. Men Akademiet var ikke saa føjeligt, som Hansen og

Præses havde ventet. I det følgende Møde den 23. Marts rejser der sig en Storm imod Forslaget, under Henvisning til Fundatsen, som alt et Par Gange var brudt for Hansens Skyld. Oppositionen var vistnok fremkaldt af eller dog fremmet ved Høyen, der ønskede en ny Aand i Architekternes Undervisning, og derhos i det hele var tilbøjelig til at modarbejde Præses' Indflydelse i Akademiet. Det var ham, som havde fremsat Kravet paa, at den nye Professor skulde undervise i Konstruktionslære m. v. Præses følte sig ilde berørt ved Oppositionen mod den af Hansen i Forstaaelse med ham foreslaaede Ordning, og antydede, at den var »udelikat« mod Hansen, men kun Æresmedlemmet Minister Møsting holdt med Præses, og der opnaaedes ikke videre, end at man skulde indhente en Udtalelse fra Hansen, der ikke var tilstede. Derefter fremlægger Høyen en Skrivelse, hvori han hævder Vigtigheden af, at Eleverne studere den architektoniske Konstruktionslære; Akademiet har endnu meget at indhente i denne Henseende og det er paa høje Tid, at Undervisningen faar en Retning, der svarer til Tidens Fremgang. Den nye Professor bør ikke blot være en praktisk Architekt, men ogsaa have et grundigt theoretisk Studium. Da man ikke kjender Ansøgernes Kvalifikationer paa dette Omraade, foreslaar han en Konkurs. Præses synes slet ikke om dette Forslag, og hævder, at man ikke af en ny Professor kan fordre Forelæsninger over Konstruktionslære, men blot at han skal »anvise Eleverne practisk-theoretisk i deres Fag«, og det kan »enhver Architect, der kan bygge«. Vil man endelig have Forelæsninger af denne Art, maa man hellere søge med Tiden at oprette et særskilt Professorat deri. Da Ursin støtter Høyen og hævder, at ingen Architekt for Tiden kan nok af Konstruktionslæren, bliver Præses vred og afskærer videre Diskussion. Høyens Forslag kommer slet ikke under Afstemning.

Der er kun to Ansøgere, Koch og Friis, og denne sidste udtaler sig i selve sin Ansøgning imod Hansens Overtilsyn og anmoder om en Konkurrence.*) Det ender med, at Koch med 11 Stemmer mod 3 vælges til Professor, da han erklærer sig

*) Hofbygmester Koch var bleven Medlem 1831, Architekt Fr. F. Friis i 1833.

villig til at rette sig efter de Bestemmelser, som Akademiet træffer. Med Hensyn til Hetsch vedtages det, at han skal være ordentlig Professor i Architekturen, men derhos samtidig vedblive at lede Perspektivundervisningen, og dette approberes af Kongen den 29 Marts.

C. F. Hansen synes at være bleven betænkelig ved Oppositionen, thi da Sagen har været til hans Erklæring, vedtages i det næste Møde, den 16 Maj, en noget ændret Ordning, hvorved den nye Professors Underordning under Hansen bortfalder. Hetsch skal alene bestyre begge Ornamentskoler og derhos holde sine Forelæsninger over Perspektiven; desuden skal han skifte med Koch til hveranden Maaned at korrigere Elevernes Tegninger i Elementarskolen, architektonisk Forberedelsesklasse og første og anden Bygningsskole. De skal hver have 200 Rdlr. om Aaret i Gage. Høyen faar delvis sin Krig sat igjennem, idet det paalægges Koch paa begge Bygningsskoler »ved Tegninger, Modeller og Opgaver at gjøre Eleverne den practiske Constructionsmethode forstaaelig og lede dem til at kjende vort Bygningsmateriales mere eller mindre Fortrinlighed samt hensigtsmæssigste Anvendelse, ligesom og at lede baade Elever og Artister til at forfatte nøjagtige Overslag og Beregninger«; men der bliver ikke Tale om Forelæsninger. Opflytninger i Bygningsskolerne afgjøres af Hetsch, Koch og C. F. Hansen i Forening. Da C. F. Hansen ikke vil opgive sit Professorat, overdrages det ham at have Tilsyn med Medailleskolen og at give Opgaverne til Præmiekonkurserne, samt efter Bedømmelsen i disse at forklare Konkurrenterne deres Arbejders Fejl eller Fortrin. Det hele ender altsaa med et Kompromis.

Hvoraf Oppositionen mod C. F. Hansen er opstaaet, kan ikke nøjere paavises. Den har neppe alene havt sit Udspring i Uvillie mod Hansens despotiske Karakter, men sikkert ogsaa bundet i, at man ønskede Raaderum for nye Principer. Troligvis har dette bestaaet i, at man ikke vilde nøjes med Hansens ensidige Vedhængen ved Antiken alene. Der var efterhaanden vaagnet en stærk Interesse for Middelalderen (og Renaissancen), som i C. F. Hansens kraftige Aar havde været dybt foragtet af alle. At den almindelige Stemning i Akademiet var svinget i denne Retning, kan ses af, at man i 1833 havde givet Theatermaler Troels Lund som Receptionsopgave »en

gothisk*) Sal med Gallerier« (en Dekoration til Balletten »Valdemar«, udført paa det kongelige Theater). Paa den optoges han til Medlem den 24. August 1835.

---

*) Det maa dog haves i Erindring, at man ved gothisk forstod baade middelalderlig Stil i det hele og Renaissance.

XII.

I Skolerne havde man efterhaanden, ved Initiativ dels af Hetsch dels af Thiele, i Aarenes Løb faaet indført en Mængde smaa praktiske Forbedringer i Administration og ydre Orden. Alt i 1823 var det vedtaget, at de indtrædende Elever i Gibsskolen skulde øves i at tegne Hænder, Fødder, Hoveder ved Siden af de almindelige Øvelser i at tegne hele Figurer. I 1827 faar Thiele sat igjennem, at Pladserne skal numereres i de lavere Skoler og at der for hver Skole skal indrettes et Matrikel over Eleverne, og i 1830 faar Forvalteren Ordre til i hver Skole at opslaa en Liste over Eleverne. Ligeledes forordnes det, at Skolelokalerne hver Uge skal fejes med vaadt Sand »for bedre Renlighed«, og Gaardskarlen Søren Andersen faar til dette Øjemed 1 Rdlr. om Ugen. I 1831 faar Thiele indført trykte Optagelsesblanketter for Eleverne, med Angivelse af Opholdssted, Haandværk, Alder og deslige. Samme Aar vedtages paa Forslag af Hetsch en »forbedret Indretning« af Gibs- og Modelskolen, nemlig med Hensyn til Plads og Belysning; ligeledes fastsættes en bestemt Størrelse af Tegnebrædder i Gibsskolen, 23 × 19 Tommer. 1830 bestemmes det, at Antiksalen i Sommermaanederne skal staa aaben for Modelskolens Elever Kl. 9—12 og 3—6, og der skal udstedes Adgangskort for en Maaned ad Gangen; andre, udenfor Akademiet, kan faa Kort til hver Onsdag Kl. 11—3 ved Henvendelse til Eckersberg. At Tonen mellem Betjentene ikke altid var helt tilfredsstillende, fremgaar af, at i 1830 er to af dem blevne syge paa Grund

af »uordentlig Levemaade«, saa Portneren maa have skriftlig Befaling til »ikke i Fremtiden at holde Værtskab eller at skænke for Akademiets Opvartere«.

Vigtigere er dog den Reform, som Hetsch i en Skrivelse af 20. April 1830 foreslaar med Hensyn til Undervisningsmethoden. Den prøves først i Hetsch's egen Klasse, anden Ornamentskole, under hans personlige Anvisning, og falder der saa godt ud, at det i Begyndelsen af September enstemmigt vedtages, at denne nye Methode skal »efterhaanden sættes i Værk«. Hetsch skal »foranstalte det fornødne« og Freund paatager sig at besørge adskillige Gibsafstøbninger til Brug i Frihaandsskolerne. Skolens Samling af Gibsafstøbninger forøges i den følgende Tid jævnlig. Saaledes køber i 1833 Brøndsted 44 Afstøbninger af antike Ornamenter i London for 100 Rdlr. Sølv og Chr. Hansen køber i 1834 for 50 Specier græske Ornamenter i Athen, (jfr. ogsaa nedenfor Kap. XXXV.)

Det var en meget betydningsfuld Reform, en »væsentlig Forbedring« som den kaldes, idet den dels betegner det første Brud paa den overleverede Undervisning efter Fortegninger, dels betyder, at Akademiet selv overtager hele Tegneundervisningen lige fra de første Begyndelsesgrunde, saa der ingen forberedende Uddannelse fordres hos dem, der optages som Lærlinge.

Dette sidste — som rigtignok havde sin betænkelige Side, idet Akademiet ikke blot beholdt sin delvise Karakter som Haandværkerskole men derhos gav alle ganske uhindret Adgang til Undervisningen saalænge der bare var Plads — skete paa den Maade, at der oprettedes en almindelig Elementarskole, hvortil alle Begyndere henvistes, medmindre de ved Prøven godtgjorde, at de besad de Forkundskaber, som lærtes i denne. Strax den første Vinter havde Elementarskolen 100 Lærlinge, for største Delen Haandværkere. De to Lærere, Snedkermester Olsen og Rosenberg, som begge iforvejen var ansatte ved Akademiet, leder Undervisningen i denne nye Klasse under Tilsyn af Hetsch. Undervisningen gaar ud paa at begynde med at lære geometrisk Tegning og de første Elementer af Perspektivtegning efter Forbilleder, som er udarbejdede og skænkede af Hetsch, og desforuden — her møder vi den anden Side af Hetsch's Reform, dens værdifuldeste Side — skal Lærlingene i Elementarskolen lære at tegne Omrids med Antydning af Lys og Skygge efter enkelte og sammensatte geometriske Legemer (det man nu

kalder Klodser), som henstilles for dem »under særskilt Belysning«. (Næste Aar laver Hetsch et Sæt gjennemsigtige mathematiske Figurer af Kobbertraad.) Først naar Lærlingene er nogenlunde øvede heri, tillades det dem at kopiere lette Fortegninger, som enten skyggede eller i Omrids fremstille Gjenstande af det, som de i de følgende Skoler skulle øve. Der fordres Prøvetegning, baade efter Klodser og efter Fortegning, for at kunne opflyttes til 1ste Frihaandsskole, architektonisk Forberedelsesskole eller Ornamentskolerne. Architekterne maa i 2den Ornamentskole tegne efter Gibsornamenter og Vaser af antik Form, men er saa færdige med den Art Tegning.

For Malere og Billedhuggere gjennemføres det nye Princip yderligere. I første Frihaandsskole maa de vel som hidtil kopiere Fortegninger, helt op til »udførte Hoveder efter de bedste Mestres Arbejder«.*) Men ved Siden af disse Kopier skal Eleverne nu øves i »selv rigtigen at kunne se og efterligne legemlige Gjenstande«. »En Del af Skolens Locale er til denne Hensigt saaledes indrettet, at enkelte lettere Dele, afstøbte i Gibs over Antiken og oplyst ved en Lampe (dette var en Flothed, ellers nøjedes man med Tællelys) kunne fremstilles til Aftegning for de dueligste Lærlinge, som skiftevis afbenytte disse Pladser«. For Opflytning fordres et Hoved og en Haand eller Fod efter Fortegning samt en Tegning efter Gibs. Som Lærer beholdtes Malermester Wörmer, der alt fra 1815 havde været Lærer ved Akademiet. Klassen har i Vinteren 1830—31 ikke mindre end 108 Lærlinge »for største Delen henhørende til Malerlauget«. I anden Frihaandsskole arbejdes skiftevis efter Gibs og efter Fortegninger af levende Model. Lærer er Krigsassessor Schow (fra 1818). Der er 58 Lærlinge, mest henhørende under Malerlauget.

Disse Øvelser har navnlig deres praktiske Betydning derved, at Lærlingene gradvis er vænnede til at tegne efter virkelige

*) Nutildags er man saa tilbøjelig til at fordømme denne Kopiering, som forlængst er opgiven. Men man maa dog huske, at sikkert alle Fortidens store Kunstnere, ligetil Rafael og Rembrandt er underviste paa denne Maade, idetmindste i Begyndelsen. Man tør da vel spørge, om den virkelig saa helt er af det onde, og om den ikke bidrog meget til at bevare den »Stil« og den Tradition i Kunsten, hvis Forsvinden alle dog er saa nogenlunde enige om at beklage.

Gjenstande, inden de ved Opflytning til 3die Frihaandsskole — eller Gibsskolen, som den nu almindelig kaldes — sættes til at tegne efter hele Statuer i Gibs under den maanedhavende Professors direkte Tilsyn. Der tilvejebringes en jævnere Fremskriden i Undervisning, og de som kun besøge de lavere Klasser, faar dog lært andet end at arbejde efter Fortegning.

I Vinteren 1830—31 var der i Gibsskolen 36 Lærlinge, i Modelskolen ikke mindre end 50 Elever. Det var jo et ganske urimeligt Antal, og man havde ved Akademiet selv en Fornemmelse deraf. Thiele bemærker i sin Tale ved Aarsfesten 1831 at det er et Antal »som vistnok langt overstiger Landets Fornødenhed«, men han tør dog ikke andet end tilføje, at det »ogsaa efter Fleerhedens grundede Forsøg og billige Prøve af egne Kræfter i Tiden vil afgive, foruden et ringere Antal sande Kunstnere, Fædrelandets dueligste Malermestre«. Det var i Virkeligheden ogsaa den eneste Redning, at det dengang endnu ikke — som nutildags — ansaas for en Skam at gaa tilbage til Haandværket fra en paabegyndt Kunstnerbane, og dertil kom at Medaillerne, store Sølvmedaille og Guldmedaillerne, dengang holdtes i høj Ære, saa ingen mente sig ret færdig med sin Kunstneruddannelse, før han havde opnaaet idetmindste den lille Guldmedaille. Derved havde man et Middel til endnu i sidste Øjeblik at sigte de middelmaadige Begavelser fra.

For Fuldstændigheds Skyld kan anføres, at 1ste Ornamentskole samme Vinter har 45 Lærlinge (mest Snedkere, Drejere, Gjørtlere, Guldsmede og Kleinsmede), 2den Ornamentskole har 56, architektonisk Forberedelsesklasse (som svarer til den nuværende Perspektivskole) 29, 1ste Bygningsskole 17 og 2den Bygningsskole 19 Elever. Ialt er der saaledes 460 Lærlinge og Elever foruden Medaillisterne.

Det vil ses, at Malerlaugets Lærlinge langt udgjør det overvejende Antal i Akademiets forberedende Klasser. I Efteraaret 1832 er af 443 Lærlinge i disse Klasser de 229 af Malerlauget (mod 6 Billedhuggere, 24 Snedkere, 82 Tømrere, 54 Murere og Stenhuggere, 13 Smede, 7 Guldsmede, 5 Gjørtlere, 3 Glarmestre, 2 Kunstdrejere, 1 Gibser, 1 Forgylder, 1 Bogbinder, 1 Instrumentmager, 4 fra Porcelænsfabriken og 10 fra Sø-Artilleriskolen). Det besluttes derfor for Fremtiden at fordele Pladserne mere ligeligt mellem de forskjellige Haandværk.

Elevantallet stiger efter Elementarskolens Oprettelse meget betydeligt. I Aaret 1833—34 er der ikke mindre end 597 Elever og Lærlinge, i 1835 udgøre Artister, Elever og Lærlinge ialt 620, i 1836 er der 594, i 1837 er der 646, i 1838 er der endog 683, i 1841 er der 623. — Og saa maatte man endda stadig nægte en Del Ansøgere Optagelse af Mangel paa Plads, uagtet de Massmann'ske Søndagsskoler (grundlagte 1800) og det ved Abildgaards Initiativ stiftede Institut for Metalarbejdere dog trak en Del Haandværkslærlinge til sig.

At Tonen i Akademiet var meget forbedret, fremgaar af Thieles Udtalelse ved Aarsfesten 1840: »Den Ungdom, som her skulde dannes til Kunst og Haandværk, der i 1814 var saa tøilesløs og uden Disciplin, at Sproget modtog en ny Benævnelse paa kaad Drengeagtighed fra denne Stiftelse (»Akademidrengene«) — og endnu hviler hos mange omhyggelige Forældre en Fordom fra hiin Tid mod disse Skoler — en Fordom som, vi kunne trøstigen sige det, nu er aldeles ugrundet! Thi ingen privat eller offentlig Skole frembyder større Rolighed og Orden«. Thiele havde som anført selv været meget ivrig for Indførelse af forskjellige smaa Ordensbestemmelser, men Hovedforandringen var naturligvis fremkaldt ved Lærernes Personligheder, navnlig Hetsch og Eckersberg, som forstod at gjøre sig baade agtede og afholdte af Eleverne. Til syvende og sidst er Personlighederne altid af større Betydning end Reglementerne.

Hetsch er i sin særlige Omsorg for Haandværkerne betænkt paa at indrette Avancementet saaledes, at de saa vidt muligt føres til den Undervisning, der netop passer for dem, og derved samtidigt noget regulere Tilgangen til de egentlige Kunstnerklasser. Han faar derfor i April 1832 vedtaget, at de Lærlinge af Elementarskolen, som er Tømrere, Murere, Snedkere, Stenhuggere og Smede, fortrinlig faa Adgang til architektonisk Forberedelsesskole, hvor de skulle have Lejlighed til at øve Konstruktionstegning i deres Fag; derfra gaa kun Murere, Tømrere og de, der ville danne sig til Architekter, over i Bygningsskolerne, medens Snedkere, Stenhuggere og Smede fra architektonisk Forberedelsesskole henvises til Ornamentskolerne. Alle andre Haandværkslærlinge, som ikke skal ind i Frihaandsskolerne (altsaa ikke Malere og Billedhuggere), skal i anden Afdeling af Elementarskolen have noget mere Øvelse i Ornamenttegning end hidtil, og overgaa derefter til første Ornament-

skole, hvor »de fremdeles skulle øves i Ornamenttegning og Tegning efter Gienstande, henhørende til dette Fag, og hvorfra de efter aflagt Prøve gaae over til anden, eller saakaldte architectoniske, Ornamentskole for der at øves, saavel efter Fortegninger som efter Gibs, i at tegne Gienstande henhørende til deres særskilte Haandværksfag, ligesom de og her skulle øves i at tegne og modellere efter Fortegninger og efter Gibs«. Desuden bestemmes det, at Elever fra Frihaandsskolerne og fra Bygningsskolerne en Tid skal gaa over i den architektoniske Ornamentskole for der at øves i Ornamenttegning. Denne Klasse bliver med andre Ord Spiren til den senere Dekorationsskole.

Ogsaa den øverste Klasse for Architekter (Medailleskolen) faar Godt af Hetsch's Reformiver, idet man, foreløbigt som Forsøg, indretter Konkursen »paa samme Maade, som bruges i Paris«, nemlig saaledes »at de Elever, som have vundet (lille) Sølvmedaille, skulle i Academiet efter en af Professoren dicteret Opgave i Løbet af samme Dag udføre en Skizze, som bestaaer af en detailleret Plan, Giennemsnit og Opstalt, efter hvilke Skizzer, hvoraf hver tager sin Giennemtegning medens Originalen bevares under Segl, hver Elev hjemme hos sig selv eller i de forskiellige Ateliers (ɔ: hos Professorerne) i Løbet af to Maaneder udføre Projekterne, som derefter indsendes til Academiets Bedømmelse«. Det er vistnok første Gang, Eleverne faa Lov at udføre deres Arbejder uden Akademiets direkte Kontrol i dets eget Lokale.

Guldmedaillearbejderne udførtes endnu i mange Aar i »Loge« ɔ: smaa Rum, dannede af 4 Alen høje uhøvlede Brædder, et for hvert Vindue i Lokalerne paa 1ste Sal ud mod Nyhavn. Der lukkedes Eleverne inde, hver i sit Rum, saalænge Konkursen stod paa. Der var Hængelaas for Døren, og ingen kunde forlade sin Loge uden at ledsages baade frem og tilbage af Opvarterne, som Dag og Nat holdt Vagt udenfor. Kun ved Maaltiderne maatte Konkurrenterne være sammen, og om Aftenen kunde det endda ske, at de fik sig en lille Bolle Punsch. Saasnart Konkursens 10 Uger var gaaede, blev Skillerummene slaaede ned og Arbejderne var i 8 Dage udstillede paa den Plads, hvor de var udførte, inden Bedømmelsen foretoges.

Ved Guldmedaillekonkursen i 1833 fraviger man for første Gang den hidtil fulgte Skik kun at give Malere og Billedhuggere Opgaver af Bibelen, »da Fundats og Reglement intet desangaaende bestemmer«, og giver Billedhuggerne en Opgave af Homer (Odysseen IX v. 347: Odysseus skænker Vin for Kyklopen).

I dette samme Aar blev Guldmedaillekonkursen Gjenstand for en offentlig Kritik, i en Artikel i Kjøbenhavnsposten den 26. September. Den anonyme Forfatter af disse »frimodige Yttringer« er forbittret over, at Akademiet har tilkjendt et architektonisk Projekt (af Bindesbøll) store Guldmedaille, uagtet det er udført i gothisk Stil »hvis væsentlige Mangel er overflødig Rigdom«, hvorfor den aldrig vil »kunne bestaae for den gode Smags Domstol«. Derhos indvendes, at Projektet »ikke kan bestaae med Rimelighed for Udførelsen i det Practiske«. Den 4. Oktober indrykker en anden anonym Forfatter et, iøvrigt temmelig køligt, Forsvar for Akademiets Dom og Gothikens »technisk-æsthetiske« Berettigelse, idet han hævder, at den ikke forudsætter nogen »architectonisk-practisk Urimelighed«. Akademiet selv værdiger ikke Angrebet noget direkte Svar, men Præses finder dog Anledning til at indskærpe en større Omhyggelighed i Bedømmelsen, idet han forstandigt fremhæver, hvad det derved mest kommer an paa. Medens man ved Sølvmedaillekonkursen særlig skal prøve, om Eleven har den fornødne solide Dygtighed, skal man ved Guldmedaillekonkursen desuden lægge Mærke til, om »Sujettet er opfattet med Aand og Følelse«, og for Architekternes Vedkommende om »Opgaven er nøiagtigen fattet og fyldestgjort i Planen, og idet hele saa praktisk udtænkt som muligt, saaledes at der derefter kunde bygges her tillands«. Præses tilføjer: »Det er uden Tvivl tilladeligt, at Geniet gaar udenfor de sædvanlige Regler eller afviger fra den Stil, der i Skolerne læres; men Akademiet bør formentligen vogte sig for udelukkende at lønne det excentriske Genis Frembringelser, hvilket let kunde bringe de vordende Artister paa de farligste Afveje«. Præses støtter altsaa nærmest det konservative Parti.

For at sikre Fagmændene en væsentlig Indflydelse paa Bedømmelsen faar Præses derhos, trods nogen Modstand, sat igjennem, at der dannes fire staaende Fagudvalg (de første i Akademiet) til at gjøre skriftlig Indstilling, inden Akademiet

foretager den endelige Bedømmelse. De skal bestaa af 1) samtlige Historiemalere, 2) samtlige Billedhuggere, 3) samtlige Architekter og 4) for Kobberstikkere og Medaillører de paagjældende Fagmænd i Akademiet i Forening med alle Professorerne ved Modelskolen.

Guldmedaillekonkurserne afholdtes hvert andet Aar. Den som havde vundet store Guldmedaille, havde Ret til at søge Akademiets Rejsestipendium, og formelt ogsaa Ret til at faa det, men da der kun var to Stipendier paa 800 Rdlr. aarlig i 3 Aar, som jævnlig forlængedes til 4—5 Aar, var det en Selvfølge, at Akademiet ikke kunde tilsikre det til enhver, som havde Medaillen. Derfor var man gaaet til at forbeholde sig at anordne en yderligere Konkurs, naar flere ligeberettigede paa en Gang søgte Stipendiet. Saaledes maatte Eddelien og Adam Müller i Aaret 1837—38 konkurrere med en ny Opgave (Christus i Emaus). Eddelien vandt og fik Akademiets Stipendium, men man udvirkede, at Adam Müller af Kongen fik tilstaaet et Extrastipendium paa 800 Rdlr. aarlig i to Aar.

Til Guldmedaillekonkurserne slutter sig fra Aaret 1838, som nye Institutioner i lignende Retning, Udstillingsmedaillen og de Neuhausen'ske Præmier (jfr. nedenfor Kap. XIII og XIV).

Hetsch's Reform af Undervisningen viste sig at være meget heldbringende. Ved Aarsfesten 1833 siger Thiele, at ved den »aabnes allerede nu, ved Synet af de ikke fuldt udviklede Blomster, Haabet om de glædeligste Frugter. Det har været en oplivende Glæde at give Agt paa den mærkelige Fremgang, som ikke alene enkelte begavede Lærlinge, men selv hele Skoler, ved de fremstillede Arbejder have lagt for Dagen. En større Grundighed og en mere almindelig Sikkerhed i Fremstillingen af Forbillederne, end man tidligere var vant til at finde hos de begyndende Klasser, udmærker allerede nu de lavere Skoler og bestyrker ved hver Prøveudstilling mere og mere Forvisningen om, at hine Foretagender (ɔ: Reformen) ikke kunne blive uden gavnlig Indflydelse paa Kunsten og Haandværket i Danmark«.

Oprettelsen af Elementarskolen medførte en forøget Tilstrømning af Lærlinge, saa det blev nødvendigt at tænke paa at skaffe mere Plads, men dette var ikke nogen let Sag.

Præses henstiller i August 1831 om det ikke vilde være den heldigste Løsning at henlægge Elementarskolen udenfor Akademiet til en Bygning i Nærheden, og Hetsch tager det paatænkte Lokale i Øjesyn. Men han finder det ikke hensigtsmæssigt og de fleste af Akademiet finder det ogsaa »gavnligere og passeligere« at alle Akademiets Skoler vedbliver at have Lokale paa Charlottenborg. Man vælger derfor den Udvej at forhandle med Direktionen for Universitet og de lærde Skoler, om ikke botanisk Have kunde afstaa sin Læsesal, som laa i Østfløjen der, hvor der nu er Gjennemgang til Udstillingsbygningen. Man tilbyder at opføre en ny Bygning til Læsesal ude i Haven, men Direktionen stiller saa store Fordringer, at denne Tanke maa opgives. Derimod bliver man enig om en Afstaaelsessum af 2500 Rdlr., for hvilken botanisk Have saa selv kan bygge sig en ny Læsesal i Sommerens Løb. Pengene vil man faa ved at optage et Laan. Dette approberes af Kongen, og den 1ste September 1832 afleverer botanisk Have sin hidtidige Læsesal til Akademiet. Samtidigt inddrager man et Værelse af den Bolig i Stueetagen af Charlottenborgs nordøstlige Hjørne, som var bleven ledig ved Professor Clemens' Død den 5 Novbr. 1831, og Elementarskolen lægges nu dels i den forrige botaniske Læsesal, dels i dette tilstødende Værelse af Clemens' Bolig (den nuværende Billedhuggerskole). Man indfører der en ny Reform, idet man til en Prøve vil oplyse det ene af disse nye Klasseværelser ved Lamper istedetfor ved Tællelys. I de følgende Aar indføres, ved Ursins Initiativ, ogsaa Lamper i begge Ornamentskoler og begge Bygningsskoler. Hetsch, som faar den tiloversblevne Del af Clemens' Bolig, faar Lov til om Dagen at benytte det Værelse, der er afgivet til Elementarskolen, som Øvelsesstue for de unge Architekter, der tegne hos ham.*)

Ved denne Udvidelse bliver det Lokale ledigt, som Elementarskolen hidtil har benyttet, og saaledes faar man bedre Plads til de andre Skoler, der undergaar en Del Omflytning. Bl. a. faar architektonisk Forberedelsesskole nu Plads til »jævnligen at kunne optage de Lærlinge, som ønske at gaa over til Bygningsskolerne, hvilket tidligere kun kunde ske undtagelsesvis«. Man

---

*) Malling taler rigtignok noget om, at dette Atelier burde holdes disponibelt for Tilfælde af Thorvaldsens Hjemkomst, men man mener, at dermed har det lange Udsigter.

opnaar ogsaa, at alle Bygningsskolerne og Ornamentskolerne faar en samlet Beliggenhed ligesom alt tidligere Frihaandsskolerne. Forelæsningssalen henlægges til det Lokale, som hidtil architektonisk Forberedelsesskole har havt, og Bibliotheket, der har maattet nøjes med to adskilte Værelser paa første Sal, faar Medailleskolens hidtilværende Lokale, som laa ved Siden af Forsamlingssalen. Dette bliver disponibelt ved en anden Reform, der foreslaas af Direktøren C. F. Hansen, nemlig at Medailleskolens Elever herefter skal arbejde om Dagen fra Kl. 10—3 istedetfor om Aftenen (hvorved de kan benytte samme Lokale som Bygningsskolerne). »Derved kan de levere mere omhyggeligt udførte Tegninger, og Aftentimerne kunne benyttes deels til Øvelser i den architektoniske Ornamentskole og deels til stadigere Freqvents af Forelæsningerne«. Desuden vil man jo spare en Del paa Udgiften til Belysning.

Den 8. Oktober 1832 kan Præses tage de nyindrettede Skolelokaler i Øjesyn.

Da man saaledes har faaet Blod paa Tanden, foreslaar J. L. Lund, der idet hele synes at have staaet nær sammen med Hetsch med Hensyn til store og smaa Reformplaner, i Decbr. s. A., at man ogsaa skal indrette Perspektivøvelser om Dagen under Ledelse af Hetsch. Hidtil har man nemlig savnet et saadant praktisk Kursus i Perspektivtegning ved Siden af Forelæsningerne, men Hetsch har nu nylig udgivet et Kursus Fortegninger i Perspektiv, som kan bruges til disse Øvelser. Forslaget vedtages naturligvis og Øvelserne henlægges til Tirsdag og Lørdag Kl. $3^1/_2$—5 i Vinterhalvaaret. Elev Th(eophilus ?) Hansen ansættes som Assistent med Lønning af 3 ℔ i Timen.

Trods disse Omordninger af Lokalerne kom det dog ved det stigende Elevantal snart igjen til at knibe med Pladsen. I Oktober 1835 er Elementarskolen saa fyldt, at den ikke ved Kvartalsskiftet kan optage en eneste ny Elev, og det overdrages derfor paany Hetsch sammen med Koch at undersøge, om man ikke udenfor Charlottenborg kan faa et passende Lokale til Elementarskolen. Dette lykkes imidlertid ikke, men det følgende Efteraar griber man istedetfor til den af Forvalteren foreslaaede Udvej at dele Elementarskolen i to Hold, hvoraf det

ene arbejder Kl. 4—6 og det andet om Aftenen. Lejlighedsvis kan bemærkes, at Elementarskolerne ikke standsedes under Udstillingen, saaledes som Skolerne paa 1ste Sal.

At Akademiet selv var særdeles vel tilfreds med Undervisningen, som den nu var indrettet, fremgaar af en Udtalelse ved Aarsfesten 1836. »Vi ere allerede paa det Standpunkt, at det for nærværende Tid baade i Rom og München er en Anbefaling for enhver yngre Kunstner, at han er udgaaet herfra«. Hovedæren for dette tilkommer utvivlsomt især Eckersberg, Freund og Hetsch. Som et enkelt Tegn paa den Iver, hvormed Studiet drives, kan anføres, at da en fransk Athlet, Jean Dupuis, kommer til Byen, faar han Lov at fremstille sig for Modelskolens Elever og Akademiets Medlemmer, og det overdrages endog Freund at tage en Afstøbning af hans Arm »som fandtes udviklet i overordentlig høj Grad«. Den findes endnu i Akademiets Skolesamling.

Et Hovedprincip i Undervisningen er det stadig at anspore Elevernes Kappelyst. Derfor er der altid Konkurs ved Opflytninger; kun de bedste kan naa frem, da der jo er knapt med Plads. Og i de øverste Klasser, hvor der arbejdes efter Gibsstatuer og Model, konkurreres der uafladeligt saaledes, at den, som har gjort det bedste Arbejde, faar Lov først at vælge Plads til den næste Opgave. Sølvmedaillekonkursen finder nu Sted to Gange aarligt; der konkurreres altid til den store, den lille er accessit, skjønt det har været paatænkt at skille dem i to særskilte Konkurser.

Malerskolen om Dagen gaar stadigt videre under Ledelse af Eckersberg og J. L. Lund. I 1840 fremstiller Eckersberg endog fra denne Klasse et Antal Malerier efter kvindelig Model, hvilket dengang var baade nyt og dristigt. Man kom siden bort derfra igjen og først mange Aar senere blev det Regel at benytte kvindelig Model afvexlende med mandlig i Akademiet.

Akademiet begyndte at blive lidt træt af de mange Haandværkssager, som optog saa stor en Del af dets Tid og Kraft. I Decbr. 1834 bliver man enig om, at man fremtidig kun vil bedømme Mester- og Svendeprøver i hvert andet Møde, og man taler endog om at udskille enkelte Haandværksfag »som synes mindre passende til at undergaae Academiets Dom«. Men Hetsch bliver ikke træt af Haandværkerne, de tager endog en meget

væsentlig Part af hans Interesse*) og der kan vel strides om, hvorvidt hans Betydning ikke har været nok saa stor for dem som for Kunstnerne. Det hedder da ogsaa i Aarsberetningen 1838, at Ornamentskolerne, ved Akademiets (ↄ: Hetsch's) stadige Bestræbelser for gjennem disse at virke paa Haandværkerne, har vundet en større Betydning og Udvikling end før, hvorfor man nu ogsaa har indført Præmiekonkurser i dem, navnlig udsættes i øverste Ornamentklasse som Præmie saadanne Kobberværker, der især antages at være en nyttig Besiddelse for Haandværkere af forskjellige Fag. To Aar efter fremhæves det som en stor Fortjeneste, at Hetsch overalt har sejret i sin Kamp for at gjennemføre den rene, ↄ: antike, Stil som absolut eneherskende: »de klassiske Forbilleder i Ornamentfaget have nu fortrængt de barokke Forsiringer, hentet fra en fordærvet Kunstskole, som i sin Tid opstilledes som Mønstre til Haandværkernes Smagsdannelse«. Lige til 1840 varede det altsaa, inden Hetsch fik Rococoen fuldstændig udryddet af Haandværkeruddannelsen. Og saa maatte han endda gaa med til at aabne Døren for en ny Rival til hans elskede Antik, nemlig Gothiken ↄ: vistnok navnlig den italienske Renaissance. I 1841 er han selv med til at foreslaa, at der skal anvendes 100 Rdlr. til »Anskaffelse af en Samling Gibsafstøbninger af *gothiske* Forziringer og en lille Statue i samme Stil«, og disse faas ganske rigtigt i Juli Maaned fra Billedhugger Rotermund.

For at faa Adgang til Forelæsningerne, var det i Fundatsens § 46 foreskrevet, at Eleverne skulde have visse elementære

---

*) I 1838 foreslaar Oldermanden for Bogbinderlavet, Falck, at der i Akademiet skal oprettes en Søndagsskole for Lærlinge, som ikke kan faa Tid at besøge dets ordinære Skoler. Dette Forslag synes at være foranlediget fra Akademiet selv (Hetsch?), da dette »allerede i længere Tid havde været opmærksom paa de Vanskeligheder, som almindeligen hindre dets Indflydelse i at naae de Værksteder, hvor Arbeidet ikke standser om Aftenen«. Der opnaas et aarligt Tilskud af Reiersens Fond, og paa Forslag af Hetsch ansættes Eleven Stilling som Lærer med Løn af 50 Rdlr. om Aaret; da der strax melder sig 42 Lærlinge, ansættes yderligere Eleven Kayser som Lærer med samme Løn. Undervisningstiden bestemmes til Kl. 7—9 Morgen om Sommeren og Kl. 1—3 Eftermiddag om Vinteren. Denne Søndagsskole gik senere sammen med Elementarskolen over til Technisk Institut.

Kundskaber i Dansk, Skrivning, Regning, Geometri og Historie. Denne Fordring synes ikke at være overholdt i nogen synderlig Grad, siden Ursin i 1834 maatte foreslaa at gjenoplive den. Med Hensyn til Undervisningen i Sprog, som fordredes for at faa Rejsestipendium, var der ogsaa indtraadt en saadan Slappelse, at den efterhaanden helt var ophørt af Mangel paa Deltagelse. I 1840 søger Eleverne selv om, at den maa begynde igjen med to Lærere, en for hvert Sprog, men dette optages ret unaadigt. Akademiet erklærer, at Undervisningen er ophørt, fordi den ikke behørigt benyttedes af vedkommende, og man finder sig ikke nu foranlediget til atter at lade den begynde. En medvirkende Aarsag til dens Ophør har dog ogsaa »Timelærerens vedvarende Sygdom« været.

Professoren i Anatomi, Klingberg, døde den 17 April 1835 og efterfulgtes af S. A. W. Stein. En enkelt Bemærkning tyder paa, at man tidligere har faaet Kadavere udleverede til Brug for Forelæsningerne i dette Fag; men enten har Klingberg havt en personlig Adgang til at faa fat i disse, eller ogsaa er det gaaet af Brug, thi paa Steins Anmodning søger Akademiet om Cancelliets Tilladelse til aarlig at faa udleveret 6 Kadavere fra Fattigvæsenet, men dette afslaas (Febr. 1836), paa Grund af Sundhedskollegiets Modstand. Istedetfor tilbydes det Akademiet at laane Præparater fra Anatomikammeret, og dette synes man at have taget imod. Steins Forelæsninger har vistnok vakt levende Interesse hos Eleverne. Idetmindste klages der over, at »en Del uberettigede af de lavere Skoler« fylder Auditoriet, saa det maa indskærpes, at kun Elever af de højere Skoler og Artister har Adgang.

Ved Siden af de ordinære Forelæsninger faar man lejlighedsvis i disse Aar en Række extraordinære. Akademiets Medlem Bygningsinspektør Friis holder i Vinteren 1834—35 nogle Foredrag over Varmelæren og i 1836—37 holder han et praktisk Kursus over Bygningsmaterialiernes Natur og Egenskaber ledsaget af Anvisning til Material- og Transportberegninger, nærmest med Hensyn til Bygningsvæsenet i Danmark. Hetsch holder 1836—37 en Række private Forelæsninger over Bygningskunstens Theori efter Durand, og i de følgende Aar holder han oftere Oplæsninger af architektoniske Værker. I Decbr. 1836 tilstiller en Hr. Gustav Michelsen Akademiet 10 Adgangskort til hans Kursus over »Hestens Exterieur«, til Brug for de

Kunstnere, som ønsker at benytte dem. I Januar 1840 bevilges et Andragende fra Eleverne af anden Bygningsskole om, at exam. polyt. H. Kayser maa laane Foredragssalen til praktisk Øvelse og Repetition i Mathemathiken. Men da cand. theol. Wiborg omtrent samtidigt søger om at maatte holde Forelæsninger over nordisk Mythologi, faar han Afslag i Henhold til Høyens Indstilling.

XIII.

I denne Periode, mellem 1830 og 1840, spiller Akademiet en stor Rolle udadtil, vistnok større end i de foregaaende Aartier, og det tør sikkert formodes, at den levende Interesse, hvormed Præses omfattede dets Anliggender, har bidraget væsentligt til saaledes at løfte dets Stilling og Anseelse.

Ved Hetsch var dets Indflydelse paa Haandværkerstanden, baade dens Uddannelse og dens selvstændige Virksomhed, i høj Grad udvidet. Der var en Mængde Svende- og Mesterstykker at bedømme, saa mange at man i Februar 1840 maa overlade til en Komité at gjøre Indstilling om Bedømmelsen af Mesterstykkerne, da de ellers vilde sluge altfor meget af Akademiets Tid. Ogsaa fra Tegneskoler i Provinserne sendes Tegninger til Bedømmelse, og der er stadig Anmodning om Forbilleder. Akademiet maa bedømme Bogbinderlavets Tegninger til Stempler og skaffe det andre Tegninger; det tages paa Raad i mangfoldige Spørgsmaal af højst forskjellig Art, Omlægningen af Kongens Nytorv, Brandforanstaltninger i det kgl. Teater, Bedømmelse af Ornamenterne til den nye Brig *Mercurius,* og mangfoldige andre Ting, der vedkom Kunst og Smag. I 1828 faar Akademiet, efter Initiativ af J. P. Møller, Rentekammeret til at træffe Foranstaltninger til at sikre det gamle Billede i Nøddebo Kirke (»Nøddebo-Altret«) mod »Bedærvelse«, om man end ikke vil tage det bort fra Kirken, fordi Menigheden sætter Pris paa det. En enkelt Gang kan dog Akademiet give en lidt vel snæversynet Betænkning, som da Cancelliet i 1834 vil have dets

Betænkning angaaende Forslaget til en Forordning om Beskyttelse for Kunstnerretten; da svarer Akademiet halvt afvisende, idet det mener, at en Kunstner bedst beskyttes ved, at hver enkelt Reproduktion af hans Værker stemples af ham selv. Det var tilstrækkeligt i de Tider!

I 1839 søger Cancelliet Akademiets Raad med Hensyn til Anskaffelse af Altertavler istedetfor ældre, som formentlig efterhaanden bør borttages, fordi de er forfaldne eller altfor daarlige*). Akademiet tilbyder sin Medvirken, men gjør dog opmærksom paa den Fare, der kunde være forbunden med, at gamle Altertavler, Malerier eller Skulpturer, nedtages uden Tilsyn af Archæologer eller Kunstkjendere.

I Januar 1840 anbefaler Akademiet — ligesom Thorvaldsen selv — at forgylde Alternichen i Frue Kirke bag Thorvaldsens Christus.

Selv naar nogen — som f. Ex. i 1840 en F. A. Brockdorff eller en Landskabsmaler Otto — vil have Lov at fremvise Panoramer i Provinserne, indhentes Akademiets Erklæring.

Ganske ejendommeligt er det nu at høre om den Opmærksomhed og Interesse, som det vakte i Akademiet, da Præses i Oktober 1839 foreviste Prøver paa en ny Opfindelse, som han havde modtaget fra Paris. Det var to Daguerreotypier. Man undrede sig meget over dem, men hvem anede dengang, hvilken Rolle Fotografien skulde komme til at spille for Kunsten og Kunsthistorien!

Den 3. Decbr. 1839 var Frederik VI død og Akademiets Præses havde besteget Tronen som Christian VIII. Dermed var hans umiddelbare Forhold til Akademiet forbi, men man behøvede ikke at frygte for, at hans Interesse derfor skulde vende sig fra det, og man mærkede ogsaa paa mange Maader, at den var levende, saalænge han var Konge, undertiden endog ved

---

*) Den 31. Marts 1871 skænkede Finansministeriet Akademiet 30 smaa Udkast til Altermalerier, som ved ovenomtalte Tid ere udførte af forskjellige Kunstnere. De staa formentlig i Forbindelse med ovenanførte Forhandlinger.

Med disse Udkast fulgte to smaa Gibsmodeller af et græsk og et romersk Tempel. Det hele er f. T. anbragt i Akademiets Bibliothek.

direkte Indgriben. Akademiet skyldte ham meget, og det var derfor kun rimeligt, at man strax besluttede at »foranstalte« et Album med Tegninger af Akademiets Professorer og Medlemmer (de agreerede maatte ikke være med), som i en smagfuldt udarbejdet Portefeuille skulde overrækkes Christian VIII ved hans første Besøg i Akademiet, ved Udstillingen 1840. I sit Sted udnævnte Kongen Kronprins Frederik til Akademiets Præses den 30. Januar 1840. Denne stillede sig altid meget velvillig overfor Akademiet, men hans Interesser gik i andre Retninger og kun ved ganske særlige Lejligheder var han tilstede i Forsamlingerne; naar det var uundgaaeligt nødvendigt for Forretningsgangen, blev Sagerne bragte til ham, men i det hele kom Akademiet nu til alene at styre sine Anliggender, uden Indgriben af Præses. En Følge deraf blev, at Direktørens Stilling herefter maatte voxe i Betydning og Indflydelse.

Aaret efter Christian VIII Tronbestigelse, i Oktober 1840, fornyede Kongen Fundatsens Bestemmelse om, at Akademiets Betjente maa bære hans Hofliberi med den røde Kjole, det saakaldte »lille Livrée«. Tidligere havde Hofmarchallatet leveret disse »Klæder«, men nu faar de hver en aarlig Liberipenge fra Hofmarchallatet af 30 Rdlr. Dette havde den Virkning, at ogsaa nogle af Akademiets Medlemmer fik Pyntelyster. Der blev rejst en Diskussion om det ønskelige i, at Akademiet allerunderdanigst androg om at faa reglementeret en Uniform, ja der fremlagdes endog i Forsamlingen den 26. April 1841 en Tegning til denne. Men der kom ikke noget ud deraf; kun 5 Medlemmer stemte for det.

C. F. Hansen havde været Akademiets Direktør fra 1821 til 1827. For de følgende Aar valgtes Eckersberg til Direktør, men efter ham valgtes C. F. Hansen igjen 1830—33. Da naaede Rygtet hertil, at Thorvaldsen tænkte paa at vende hjem, og man fik derfor paa C. F. Hansens Forslag Kongens Tilladelse til at vælge ham til Direktør fra 1. April 1833, saaledes at den maanedhavende Professor varetog Forretningerne til hans Hjemkomst.

Akademiet havde i Aarenes Løb gjentagne Gange faaet tilsendt Afstøbninger af Thorvaldsens Arbejder. I 1826 var den første Samling af dem kommen hertil og havde paa Udstil-

lingen vakt umaadelig Begejstring. I Vinteren 1828—29 fik man yderligere Statuerne af de 3 Gratier, Grevinde Ostermann, og et stort Antal Relieffer. Sammen med dem havde man desuden faaet nogle meget betydningsfulde Afstøbninger efter Antiken: Venus fra Milo, Gavlgrupperne fra Æginatemplet, Silen med Bacchusbarnet, den borghesiske Achilles, Mercur fra Museo borbonico i Napoli, Bryderne fra Florenz o. fl. Antiksalen var fyldt med disse kostelige Ting og man vaagede omhyggeligt over, at der intet skulde tilstøde dem. Derfor udelukkede man nu fra Akademiets Aarsfester Lærlingene af de lavere Klasser, »af hvem man har Grund til at befrygte Uordener«. Kun Elever af Modelskolen og Medailleskolen fik Lov at komme med, og der udstedtes ikke mere end 200 Adgangskort ialt, for at Salen ikke skulde overfyldes. Til Erstatning fik Lærlingene fri Adgang til Udstillingen den 1ste April. Det bestemtes desuden i Juli 1829, at de som vilde gjøre Studier efter Afstøbningerne, skulde henvende sig til selve Direktøren om Adgangskort, og der indskærpedes dem Forsigtighed, for at Figurerne ikke skulde tage Skade.

Det saa virkelig ud, som Thorvaldsen vilde komme hjem i 1833. Da han har faaet Meddelelsen om, at han er valgt til Direktør, skriver han til Akademiet for at udtale sin Tak, og han tilføjer da: »Med Hensyn til det høje Academies Spørgsmaal om min Afreise fra Rom, da tror ieg med Vished at kunne tiltræde samme kort efter Corvettens Afgang fra Livorno med de indskibede Arbeider. Med megen Taknemlighed seer ieg Academiets Omhu for mig i Henseende til Bolig og Atelier, og ieg bemærker kun, at ieg nødig ved min Nærværelse vilde give Anledning til Boligs-Uleilighed for nogen af mine andre Kunstbrødre«. Igjen i Novbr. kom der Brev, at han vilde forlade Rom i Foraaret 1834. Men det varede dog lang Tid, inden han kom; i 5 Aar endnu holdtes han tilbage i Rom af nye og store Bestillinger. Derimod kom *Galathea* i September 1833 med 40 store Kister, som mest var fyldte med Thorvaldsens Arbejder i Gibs og Marmor. Desuden medførte den fra Napoli 4 Kister Afstøbninger over Antiker og en Psyche i Gibs af Billedhuggeren Cali*); den var en Gave til Akademiet fra Cav. Ambrosio i Napoli.

---

*) Denne var, ifølge Thiele, en af Thorvaldsens Elever og Hjælpere, jfr. *Thorvaldsen i Rom* II. p. 126.

Det kneb med Plads til alle disse Arbejder af Thorvaldsen, der selvfølgelig betragtedes som en kostelig Skat, for hvilken alle andre Hensyn maatte vige. Man vidste ingen anden Udvej end at opstille dem i Elementarskolen, som jo laa ved Siden af det for Thorvaldsen bestemte Atelier. Denne Klasse maatte da flyttes et andet Sted hen og det saa et Øjeblik ud, som om det vilde blive nødvendigt at standse Tilgangen af nye Lærlinge til den. Det medførte nogen Omflytning af Bygnings- og Ornamentskolerne, men ved at give en af dem Plads i det Lokale, som Medailleskolen brugte om Dagen, gik det hele dog uden at man led noget Tab af Pladser.

Dog var det i Længden vanskeligt at finde sig i denne interimistiske Ordning, og i August 1835 søger Akademiet derfor, efter Præses Forslag, om at maatte faa overladt et Lokale i Gammelholms Garnmagasinbygning, som laa lige op ad Charlottenborg, for der at opbevare Thorvaldsens Arbejder. Men da dette havde sine Vanskeligheder og Tiden trak ud, tog man foreløbig mod Admiralitetets Tilbud om et Interimslokale paa Søetatens Proviantgaard, hvor nogle af de store Kasser blev magasinerede. Sagen var, at der med Fregatten *Bellona* var ankommet yderligere 55 Arbejder af Thorvaldsen, og de kunde umuligt rummes paa Charlottenborg. Snart efter indrømmede imidlertid Kongen en Række Værelser paa Christiansborg, hvortil saa idetmindste en stor Del af Thorvaldsens Arbejder overførtes. Uagtet Thorvaldsen endnu ikke officielt havde skænket sine Arbejder til sin Fødeby, vakte denne store Samling af dem dog alt nu Tanken om at bygge et Museum for dem. Denne Sags Historie hører andet Steds hen; her skal blot nævnes, at Akademiet 1837 opnaaede Kongens Samtykke til af sin Formue at afgive 3000 Rdlr. Sedler til Museumsbygningen.

Thorvaldsen selv kom ikke, man maatte nøjes med en Buste af ham, som H. V. Bissen i Rom havde udført i Marmor paa Bestilling af en Kreds af Landsmænd, der skænkede den til Akademiet.

I 1837 kjøbtes desuden til Akademiets Kunstsamling en Buste af Thorvaldsen udført af Matthæi.

Derimod fik man strax travlt med at indrette alt til hans Modtagelse. Man foreslaar Rentekammeret at indsætte to »saakaldte Studio-Vinduer« i hans Atelier og til dettes øvrige Istandsættelse faar man i Juni 1834 en Extrabevilling af Kongen paa 355 Rdlr. 68 ß i Sedler og Tegn.

Da Thorvaldsen endnu ikke var kommen i Marts 1836, fik man Kongens Samtykke til at lade et nyt Direktørvalg skyde over, »da de samme Grunde, som har ledet Academiets Valg i 1833 af Etatsraad Thorvaldsen, endnu ere tilstede«.

Medaillør Christensen, der som ovenfor omtalt, havde udført C. F. Hansens Medaille, havde siden foretaget en fleraarig Rejse i Udlandet. Ved sin Hjemkomst i 1835 blev han agreeret, og til Opgave for Medlemsstykket gav Akademiet ham: en Medaille i Anledning af Hidsendelsen af Thorvaldsens Arbejder. Det blev en temmelig stor Medaille, som indeholdt ikke blot Thorvaldsens Portræt og allegoriske Figurer (Dana og Galathea) men ogsaa paa begge Sider en rundtløbende Frise med Fremstillinger af en Del af Thorvaldsens Arbejder. I 1837 blev det vedtaget, at et Exemplar af Medaillen skulde ciseleres i Sølv og overrækkes Thorvaldsen ved hans Hjemkomst (dette Exemplar findes nu i Akademiets Bibliothek), og samme Aar fremlægger Høyen i Akademiet Forslag til et Reglement, hvorefter Thorvaldsens Medaille skal tildeles for »de heldigste Arbeider, der aarligen offentligen udstilles i Akademiet«. Dette Reglement vedtages og faar kongelig Approbation den 22. August 1838. »Udstillingsmedaillen«, som den nu almindelig kaldes, tilkjendtes første Gang i 1838 for et Billede af Rørbye, »en tyrkisk Notar, som afslutter en Ægtepagt«, uagtet Medaillen dengang endnu ikke var færdig, og Rørbye maatte vente paa den. Først i August 1838 kunde Christensen fremlægge den færdige Medaille, hvorpaa han enstemmigt blev optagen som Medlem af Akademiet.

Da man skulde begynde Prægningen til »Udstillingsmedaille« indtraf der et Uheld med Stemplerne, saa disse maatte skæres om og først var færdige igjen i Juli 1842. Der blev da, foruden Rørbyes Medaille, præget to Exemplarer i Guld, hvoraf den ene blev overrakt Thorvaldsen den 31. Oktober s. A., da han efter sin Rejse til Rom mødte første Gang i Akademiet; den anden overrakte han selv som Direktør til Christian VIII.

Udstillingsmedaillen overraktes de paagjældende Kunstnere i et paafølgende Plenarmøde, hvortil de særligt blev indkaldte. Først i Maj 1860 vedtog Akademiet, at Medaillen skulde sendes dem med en Skrivelse.

Det var imidlertid blevet til Alvor med Thorvaldsens Hjemrejse, nu da alle hans Arbejder var sendt forud, og i Juli 1838

sejlede han med Fregatten *Rota* fra Livorno. J. L. Lund, der havde benyttet Thorvaldsens Professorbolig siden hans sidste Bortrejse, maatte nu rykke ud. Han lejede sig en Lejlighed i Norgesgade for 500 Rdlr., som Akademiet foreløbigt maatte betale tilligemed 125 Rdlr. til øjeblikkelige Flytteudgifter. Først i 1841 overtager Staten de 500 Rdlr. til hans Husleje, men det tilføjes da, at dette Tilskud bliver at nedsætte for Fremtiden.

Den 17. Septbr. 1838 steg Thorvaldsen i Land paa Toldboden. Frederik VI havde forbudt, at han maatte køre over Amalienborg Plads til Charlottenborg, men Folkemængden tilsidesatte Forbudet. Ved Gjennemgangen gjennem Kolonnaden skete en lille Tumult og en Student blev saaret i Hovedet af en Skildvagts Bajonet. Men han blev bragt bort af sine Kammerater og ingen fik at vide, hvem han var*).

I Akademiet modtoges Thorvaldsen, ligesom forrige Gang med en højstemt Tale, af Thiele.

Thorvaldsen tiltraadte nu sine Stillinger som Akademiets Direktør og Professor ved Modelskolen. Stor Betydning fik han dog ikke i nogen af dem, dertil var han altfor udelukkende optagen af sin egen Kunstnervirksomhed. Den nylig afdøde Billedhugger, Professor Theobald Stein, der i 1841 kom ind i Akademiets Skoler, og desuden fra Faderen og ældre Samtidige kan have hørt adskilligt, skriver herom (i Museum 1896): »Naar Thorvaldsens imponerende Skikkelse paa Veien til Forsamlingssalen, med gravitetiske Skridt, passerede Skolerne, vendte alle vi Unge Øjnene efter ham, saa længe han var at se. Med det tykke, hvide Haar, der som en Manke laa ud over Kraven paa den store blaa, romerske Slængkappe, og med det gjennemskuende Blik bag de store, runde Sølvbriller, lignede han en Løve. — Foruden Gagen, der var lille, havde Professorerne særskilt, hver Gang de havde »Maaned« 50 Rbd. Denne Extraindtægt renoncerede Thorvaldsen paa, og Pengene fordeltes mellem hans Kolleger i Modelskolen, imod at han slap for Tilsynet med de lavere Skoler, der ligeledes paalaa den maanedhavende Professor. Nu skulde man vel tro, at i de akademiske Møder og deres Forhandlinger maatte den store, alle overlegne

*) Mundtlig Meddelelse af den hin Dag vagthavende Gardeløjtnant.

Kunstners Meninger og Domme blive betragtede som Rettesnor, eller idetmindste have den allerstørste Betydning. Saaledes var det dog ikke, som Forholdene var ved at udvikle sig i Akademiet under den Høyenske Indflydelse; mest betragtedes han af Alle som et kosteligt Sirat for Akademiet. Paa den selvskrevne Æresplads, han beklædte i Forsamlingen, øvede han neppe nogen selvstændig Indflydelse paa Administrationen; i den Henseende havde han en forstandig og taktfuld Veileder i Akademiets Sekretær. Endnu mere overfor Bedømmelsen skulde man formode, at Akademiet, endnu mere end efter Præsidis, vilde have ladet sig paavirke af Thorvaldsens Dom. Heller ikke dette synes i særlig Grad at have været Tilfældet. Der var tydelige Tegn paa en Strømkæntring, som begyndte at reise sig mod den tidligere Smag i Kunsten herhjemme, og det, der tidligere nødes som »god Latin«, mødte Modstand fra Høyen og det lille Parti i Akademiet, der efterhaanden samledes om ham. Thorvaldsen stod fremmed ligeoverfor de nyere Rørelser i vor Kunst. I den store Verden, han saa længe havde levet i som en Fyrste, maatte al Ensidighed og Enkeltmands Paavirkning forsvinde som en Draabe i Havet — hver Kunstner kunde finde sin Plads og sit ejendommelige Virkefelt indenfor det store Hele. I sine Kunstanskuelser var Thorvaldsen Kosmopolit under Skjønhedens Fane og maatte blive kold og uforstaaende lige overfor Høyens Ensidigheder; og saa gammeldags var han tillige, at hvad hans Konge og Akademiets Præses var bevaagne, det stemte han ikke imod. Derfor kunde det fylde ham med Vrede, naar en Kunstner eller hans Arbeide, som han var velvillig stemt imod, faldt igjennem ved den hemmelige Afstemning, mest fordi Alle, forinden Ballotationen, syntes at være enige med ham«.

I 1839, da Thorvaldsens Direktørperiode var udløben, fik Akademiet ved Præses Hjælp Lov at lade Valget af en ny Direktør skyde over. Thorvaldsen vedblev at være Akademiets Direktør lige til sin Død. Først derefter vælges Architekten Koch til denne Post for 1844—47.

Den 31. Marts 1844 var det 50 Aar siden Thorvaldsen havde vundet den store Guldmedaille. I den Anledning vedtoges det den 11. Marts, og stadfæstedes af Kongen, at Christensen skulde udføre et Stempel til en ny stor Guldmedaille for Akademiet, med et af Thorvaldsen i den Anledning udført Relief paa Re-

versen (Architekturen, Malerkunsten og Billedhuggerkunsten i Forening) og med Datum den 31. Marts 1844. Thorvaldsen oplevede dog ikke denne Festdag; allerede den 24. Marts døde han pludselig. Akademiets aarlige Stiftelsesfest maatte opsættes til den 8. April og forandres til en Sørgefest for ham. Medaillen blev forandret til en Erindringsmedaille for Thorvaldsen — med dennes Statue paa Forsiden og en Sejrsgudinde paa Bagsiden — men kun Skizzerne dertil blev forelagte Akademiet og den blev ikke fuldført, da Christensens Helbred blev svagt, og han døde den 21. August Aaret efter.

Efter Thorvaldsens Død opgjøres det, hvilke Udgifter Akademiet har havt af ham (hans Atelier, Opvartning, Ophold m. m.) og det vedtages at søge disse Beløb refunderede af Statskassen, tilligemed de 1500 Rdlr., som hans Begravelse har kostet (derunder 456 Rdlr. 89 ß til at arrangere Akademiets Lokaler paa passende Maade). Det lykkes dog ikke at opnaa mere end 1500 Rdlr. ialt af Statskassen som extraordinært Tilskud.

Den 30. Juni 1840 var H. E. Freund død. Hans Efterfølger som Professor blev den 12. Oktober H. V. Bissen, der i 1835 var optagen som Medlem af Akademiet. Han var fra sin Studietid i Rom en Ven af Høyen og Thiele, og han slutter sig i Akademiet til Høyens Kreds.

Ved kgl. Resolution af 18 Marts 1841 overdrages Freunds hidtidige Bolig og Atelier i Civiletatens Materialgaard ved Frederiksholms Kanal Bissen til fri Beboelse og Brug.

Kort efter Thorvaldsens Død nødte Alder og Svagelighed omsider »Akademiets Nestor«, den 88-aarige C. F. Hansen, til at trække sig helt tilbage fra Lærervirksomheden. Ved kgl. Resolution af 30. Maj 1844 entledigedes han »fra Tilsynet og Bestyrelsen af Skolen, men forbeholdt sig dog den Indflydelse paa Akademiets Forhandlinger, han i sin nuværende Stilling kan have (ɔ: Sæde og Stemme som Professor i Forsamlingerne), idet hans afkræftede Alder endnu visselig forraader hans store Interesse for denne Stiftelse«. Den 10. Juli 1845 døde han.

Derved blev en Professorplads ledig, og en anden havde alt i flere Aar staaet ledig; i Architekturen havde man jo to Professorer, Hetsch og Koch, og paa Akademiets Indstilling udnævnes derfor den 13. September 1844 Medaillør Christensen og Maleren Rørbye til Professorer ved Modelskolen. Christensen levede rigtignok kun et Aar til, og hans Embede stod da ubesat i 4 Aar. Først efter Rørbyes Død 1848 vælges Marstrand og Aaret efter Jerichau til Professorer.

XIV.

Det Legat, som i 1816 var testamenteret Akademiet af Malermester Neuhausen, traadte først i Kraft ved hans Enkes Død den 25 April 1836. Det bestod da oprindeligt af 22018 Rdlr. 4 ℔ 2 ß, dels i Rigsbankobligationer dels i Sedler og Tegn, hvoraf 11,187 Rdlr. 3 ℔ var indsatte paa 3die Prioritet i en Ejendom i Møntergade, medens Resten indestod i Overformynderiet. Datidens indviklede Pengeforhold gjorde imidlertid, at denne Prioritet i 1825 havde maattet konverteres til 6000 Rdlr. Sølv, og den resterende Del af Legatet udbetales nu af Overformynderiet til Akademiet med 9251 Rdlr. 55 ß kontant Sølv. Deraf anvender man 9242 Rdlr. 2 ß til at kjøbe kongelige Obligationer til et Paalydende af 10,000 Rdlr.

Efter vidtløftige Forhandlinger, hvori Høyen synes at have taget ivrig Del, naar man den 6. Marts 1837 til at vedtage et Reglement for Legatet, som faar kongelig Approbation den 18. Marts.

Det bestemmes heri, at der hvert andet Aar (hvori der ikke konkurreres til Guldmedaille) skal udsættes Præmier fra 100—300 Rdlr. »i ethvert af Kunstens Fag«. Der skal først indleveres Skizzer, som dog ikke er »bindende i Henseende til de mindre væsentlige Dele«. Enhver »herværende« Kunstner, som ikke er Medlem af Akademiet, kan konkurrere.

Opgaverne udsættes for første Gang i 1838, ikke mindre end 10 forskjellige Opgaver, af hvilke enkelte falder ind under det, man nu kalder Kunstindustri (f. Ex. en Armstol med til-

hørende Bord, udført i Træ med Indlægning — en flad Skaal paa Fod, udført i Bronze eller Sølv — tvende Porcelænstallerkener malede med Ornamenter og Blomster). Der melder sig dog hverken i dette eller de følgende Aar Konkurrenter til alle Opgaverne. Denne Gang vindes kun tre Præmier, af Nebelong jun. for et Badeværelse (150 Rdlr.), af Adelgunde Herbst for en Ko med diende Kalv i Bronze (300 Rdlr.) og af H. Conradsen for Stempler til »en Species, kunstnerisk behandlet efter de gjældende Typer, dog anbringes Vildmændene ved Vaabnet« (200 Rdlr.). I 1840 gives 11 Opgaver, som foruden egentlig Billedkunst og Architektur bl. a. omfatter Drivning i Sølv, Elfenbensskæreri, en Camée, Modellering til Porcellæn og Xylografi, og man holder endnu en Række Aar fast ved at give saa mange forskjelligartede Opgaver — i 1846 gives der endog 17 — men omsider svinder dette dog ind og Opgaverne bliver betydeligt færre. I 1850 gives kun 5 Opgaver, i Figurmaleri, Billedhuggerkunst, Landskabsmaleri, Architekturmaleri og Marinemaleri. Alle de mere eller mindre kunstindustrielle Opgaver er nu strøgne.

Kravet paa, at der først skulde indleveres Skizzer til en foreløbig Bedømmelse, gjorde imidlertid, at Kunstnerne trykkede sig ved at deltage i disse Konkurser. Alt i 1846 er man betænkt paa at gjøre en Forandring paa dette Punkt; men det var aabenbart svært at komme bort fra det nedarvede Krav paa Skizzer. I Januar 1848 ser det et Øjeblik ud, som man vil samle sig sammen for at faa en Forandring. Det er da »en almindelig Mening« i Akademiet, at Forholdene de sidste Aar »kun altfor meget vidne imod disse Konkursers Indflydelse til sand Opmuntring« for unge Kunstnere. For en Del tilskrives dette de indskrænkende Bestemmelser ved Opgaverne (Skizzerne), og det vedtages derfor næsten enstemmigt at forsøge »at der til den forestaaende Konkurs kun bestemtes et Antal af Præmier i forskjellige Fag, og at disse Præmier da, uden nogen foregaaende Betingelse eller Indlevering af Skizzer, tilkjendtes tilsvarende Arbejder paa Udstillingen, for saa vidt de dertil fandtes værdige«. Men da man nærmer sig Udstillingens Begyndelse, kan man dog ikke bekvemme sig til en saa gjennemgribende Forandring og »Resultatet blev, at Reglementet fremdeles bliver at tage tilfølge«.

I Januar 1849 opdager man, at Neuhausens Gravsted, som

»hidtil havde været Akademiet ubekjendt«, er forsømt, og vedtager at vedligeholde det. Man køber det for 100 Aar, og overdrager Hetsch at gjøre Tegning til en Gravsten med Indskrift. Bekostningen ved alt dette andrager 130 Rdlr. 3 ℔ 14½ ß.

De Neuhausenske Konkurser medfører i April 1841 en Indstilling om, at Fundatsens § 51 om de mindre Pengepræmier maa bortfalde, da de nu ere gjorte overflødige. Det blev dog istedetfor de større Pengepræmier, som faldt bort ved Fundatsændringen i 1842.

XV.

De mange Omdannelser, som Skolen efterhaanden havde gjennemgaaet, og Akademiets Udvikling i det hele havde bevirket, at Fundatsen af 1814 ikke længere var tidssvarende. Der var derfor nedsat en Komité, bestaaende af Eckersberg, Hetsch, Freund, Ursin og Thiele, til at gjøre Forslag om en Revision af Fundatsen og Reglementet, og dette Forslag forelagdes for Akademiet i Februar 1840. Men det trak ud med at faa det vedtaget i Akademiet, dels fordi »forskjellige Anskuelser gjorde sig gjældende« og foranledigede Komitéen til at supplere sig med flere Medlemmer og tage Sagen for igjen, dels fordi der fra Polyteknisk Læreanstalt den 14. Juni 1840 fremkom Forslag om at danne en Kommission til nærmere at overveje og modne en Plan til Foranstaltning og Fremme for videnskabelig Undervisning i Bygningsteknik for Akademiets Elever. Det hedder i dette Forslag at »man allerede i flere Menneskealdre har havt den bedste Leilighed til at lære den skiønne Bygningskunst, og man paa den anden Side hos practiske Bygmestre har kunnet lære Bygningstechnik . . . (men) omendskiønt det vel ikke har manglet paa god Underviisning i enkelte Dele deraf, har man dog ikke havt en sammenhængende og tilstrækkeligt omfattende Underviisning i alle didhenhørende Fag.«

Det vil erindres, at Høyen, formodentlig under Paavirkning fra yngre Architektkredse, 1835 i Akademiet kæmpede for, at det skulde paalægges en ny Professor i Architekturen at overtage

en saadan Undervisning gjennem Forelæsninger*), men at dette dengang stødte paa Modstand. Nu var Stemningen i Akademiet slaaet om, og Hetsch, Koch og Ursin vælges ind i en Kommission til sammen med de Delegerede Forchhammer og Hummel fra polyteknisk Læreanstalt at drøfte en Undervisning i Bygningsteknik — men dermed sinkedes selvfølgelig foreløbigt Arbejdet paa Akademiets eget nye Undervisningsreglement noget. Først i November 1841 foreligger et Udkast dertil, som det vedtages at ansøge om at faa provisorisk approberet. Man vil derhos andrage paa at ogsaa Fundatsen maa revideres, uagtet Ursin og Koch har Betænkeligheder ved at tage fat paa dette nu, da det vil komme »i Berøring med saa mange af Nutidens uafgjorte Spørgsmaal«.

Hele Sagen synes at have fundet Bifald paa allerhøjeste Sted, thi Præses skynder paa, og befaler desuden Akademiet at »nedlægge allerunderdanigst Forestilling angaaende de Forandringer i Fundatsen, hvoraf det i Forslag bragte fornyede Reglement afhænger tilligemed andre Forandringer, som ved senere emanerede Resolutioner ere indførte«. Akademiet maa

*) Ogsaa udenfor Akademiet havde han virket i denne Retning. Saaledes havde han foranlediget, at Kunstforeningen udsatte følgende Prisspørgsmaal: »Hvilke Fordringer burde der vel især gjøres til en Bygmester i Danmark med Hensyn til Landets nuværende Nødtørft og Culturtilstand, og hvorledes kunde den vordende Bygmester bedst sættes i Stand til at opfylde disse Fordringer?«

Der blev indsendt en Besvarelse, formentlig af Architekten H. J. Koch, som Foreningens Bedømmelseskomité — der bestod af Collin, Ørsted, Qvaade, Hetsch og Høyen — vel ikke fandt værdig til Præmien, men dog værdifuld nok til at udgives paa Tryk af Kunstforeningen (1834). Forfatteren kræver her baade en Haandværkslæretid og en »videnskabelig« Uddannelse for Architekter og foreslaar, i Forbindelse med Akademiet at oprette en »Højskole«, hvor i Løbet af 2 Aar alle de techniske Videnskaber (Mathematik, Fysik, Statik, Materiallære, Maskinlære o. a. m.) kan meddeles. Den Vejledning, som hidtil gives ved Akademiet, finder han højst ufuldkommen, medens den Polytekniske Læreanstalts Kursus er for omfattende og langvarigt for vordende Architekter. »Vi troe, at Academiet, som eneste Læreanstalt for Bygmesteren, ei tilstrækkeligen har opmuntret til technisk (ɔ: Haandværks) Dannelse, og næsten aldeles ikke har bidraget til Bygmesterens videnskabelige Dannelse«. Det følgende Aar blev Koch Professor ved Akademiet, men evnede ikke at gjennemføre en saa omfattende Reform, som var krævet i denne Afhandling.

da sætte Fart paa, og allerede den 1. Marts 1842 foreligger baade det nye Reglement og den ændrede Fundats med kongelig Stadfæstelse.*)

Ændringerne i Fundatsen angaa væsentlig Spørgsmaalet om Pengepræmier og Medailler. De større Pengepræmier bortfalder, og i deres Sted sættes de Neuhausenske, som dog beholder deres særlige Reglement. De mindre Pengepræmier udsættes aarligt dels for Figurmalere, Billedhuggere, Architekter og Dekoratører, som har vundet Sølvmedaille, dels i Landskabs- og Prospektmaleriet for de Kunstnere i Almindelighed, som frekventere Akademiets Skoler. For at faa Adgang til Guldmedaillekonkursen maa der aflægges en Prøve i de nødvendige Kundskaber, praktisk Duelighed og Øvelse i Komposition.

Denne Prøve, som første Gang afholdes i Juni 1843, omfattede Geometri, Perspektiv, Kunsthistorie og Mythologi, for Architekterne tillige Mekanik, for de andre tillige Anatomi. (Foredragene i Mechanik var dog grumme langt fra at tilfredsstille Kravet paa en teknisk Undervisning). De øvrige Elever kan være Tilhørere ved denne Examen, og Akademiet føler sig »forvisset om, at ingen begavet ung Kunstner i denne Foranstaltning vil finde en væsentlig Hindring for sin kunstneriske Udvikling, men kun en gavnlig Opfordring fra den ældre til den yngre, en Anviisning af den Vej, ad hvilken han sikkert vil komme til Maalet«.

Architekterne skal desuden øve sig praktisk paa Byggepladsen og maa fremlægge Attest herfor, før de kan konkurere til Guldmedaillen.

Den tidligere Examen i Sprog, som krævedes af Artister, før de kunde tiltræde deres Stipendierejse, omtales ikke i de nye Bestemmelser, og det vedtages derfor i Juni 1846 fremtidigt at nøjes med Attester for, at de er dygtige nok i Fransk og Italiensk.

Det nye Reglement fastsætter først en bestemt Forskjel mellem Betegnelserne Skole og Klasse, som hidtil ere brugte iflæng. Skole hedder nu Hovedinddelingerne, Modelskole og Architekturskole, og Klasser er deres Underafdelinger. Ordningen af selve Undervisningen er væsentlig den samme som den var bleven ved de foregaaende Aars forskjellige Reformer. Særligt er kun at bemærke, at der oprettes en Dagklasse i Ornament-

*) Dens Ordlyd kan ses i *F. Meldahl:* Supplementbind. Bilag VIII.

skolernes første Klasse, hvor der »gives Leilighed til at tegne efter kolorerede Forbilleder i dette Fag« (dens praktiske Oprettelse blev rigtignok udsat »indtil videre«), og at de extraordinære Øvelser i at male efter Model, som Eckersberg og Lund jævnlig har ledet, forandres til en fast Dagklasse, en »Malerstue«, som Del af Modelskolen. Derved kan der ogsaa nu stilles større Fordringer til Sølvpræmiekonkurserne. Den lille Sølvmedaille er ikke mere accessit, men tilkjendes for en Tegning efter Model, medens den store tilkjendes for et Maleri efter Model, mindst i halv naturlig Størrelse.

Med Hensyn til den nye Malerskole vedtages det strax i Septbr. 1842, at den skal staa aaben for Modelskolens Elever, først dem der har faaet den mindre Sølvmedaille, dernæst for saa mange af de andre Elever, som der er Plads til. Tiden er daglig 10—2. En Maaned efter vedtages, at ogsaa Lærlinge af de lavere Skoler kan faa Adgang til Malerstuen, naar der er Plads og de anbefales dertil af Professorer eller Medlemmer — dog kun naar der ikke arbejdes til Konkurs.

Eleverne begynder strax den 28. Novbr. med at andrage om, at Eckersberg maa skiftes med J. L. Lund til at lede Undervisningen i Malerstuen hvert Kvartal istedetfor hver Maaned, og i Februar gaar Akademiet ind paa dette. Da Eleverne i Juli 1843 yderligere andrager om at maatte vedblive under Eckersbergs Vejledning ogsaa i Sommerferien — Juli, August, September — overtager Eckersberg Tilsynet i disse Maaneder.

Architekterne konkurrere til den mindre Sølvmedaille med Projekt til en »borgerlig eller økonomisk Bygning«, til den større med Projekt til en offentlig eller større privat Bygning. De skal nu kun udføre Skizzerne i Loge i Akademiet, men selve Projektet udføre de hjemme.

Billedhuggere konkurrere til den mindre Sølvmedaille med »Modelleringer efter Model«, til den større med et Relief efter en særlig dertil stillet Model, i halv naturlig Størrelse.

Endelig er der skabt en Dekorationsskole, som ganske vist særlig er til for Haandværkernes Skyld Disse maatte nemlig hidtil fra Ornamentskolerne gaa over i et af Kunstfagene, naar nogen af dem vilde naa »et højere Trin i sin Udvikling« — og »mangen Elev, som vilde have udviklet sig til en udmærket og smagfuld Haandværker, fristedes ved den Fremgang, han mulig gjorde i Kunstnernes Række, til at betræde en Bane, hvortil han

blot manglede det vigtigste, og blev en maadelig Kunstner«. Derfor stilles Ornamentskolerne nu ved det nye Reglement »som et i og for sig fuldendende Skolekursus«, jævnsides med Modelskolen og Bygningsskolen, og de slutter med en »højere« Klasse. »Dekorationsklassen«, der er ligestillet med de andre højere Klasser. Der gjøres i den »Bekjendtskab med de bedste Forbilleder af Ornament- og Meubelfaget«, og den bestyres af en Professor (Hetsch). Eleverne af Dekorationsskolen have Adgang til Sølvmedaillekonkursen, og den store Sølvmedaille fritager dem for at gjøre Svendestykke, ligesom den frier dem for Militærtjeneste. Til den mindre Sølvmedaille konkurrere de med Komposition af en simplere Gjenstand, som de udføre hjemme efter en i Akademiet gjort Skizze; til den store Sølvmedaille konkurere de med »mere omfattende« Kompositioner, som udføres hjemme efter Skizzer, der gjøres paa Akademiet, »tegnede og kolorerede, malede i Olie eller Liimfarver, modellerede eller i andet Materiale plastisk behandlede«.

I Januar 1843 har der meldt sig 9 Elever til Dekorationsklassen, saa Undervisningen nu er i fuld Gang og Konkursopgaver givne. I December samme Aar foreslaar Hetsch, at man ikke blot til Sølvmedaillekonkurs skal kræve malede Arbejder, men at man ogsaa i Klassen skal give Undervisning i koloreret Ornamenttegning og Maling. Sagen henvises til en Komité, bestaaende af Hetsch, Ursin og Troels Lund, men der bliver den liggende omtrent et helt Aar.

Der nedsættes en Komité til at gjennemføre det nye Undervisningsreglement, og paa Forslag af denne oprettes der yderligere fra 1. Oktober 1842 en ny Perspektivklasse for 20—25 Elever, under Ledelse af Eckersberg med Marinemaler Dahl som Lærer (for en maanedlig Løn af 12 Rdlr.).

Den ydre Foranledning hertil var den, at Eckersberg i Marts havde vist Akademiet en Samling perspektiviske Tegninger, udførte af 3 af hans Elever, og dertil knyttet en Forespørgsel, om det ikke var paa Tiden at gjøre noget for Kunstelevernes praktisk-artistiske Skoledannelse. Den Undervisning i Perspektiv, som Hetsch — foruden sine Forelæsninger — gav, har antagelig ikke gaaet videre end til et mere elementært Standpunkt, siden den ikke af Eckersberg ansaas for tilstrækkelig. I Januar 1844 modtager Akademiet ogsaa »med Glæde« et Tilbud af Eckersberg om at afholde et »theoretisk-praktisk

Kursus i at ordne maleriske Kompositioner efter Linearperspektivens Regler i Forening med perspektivisk Skyggelære«. Han holdt det i sin Bolig, men vistnok kun i et enkelt Kvartal. Hetsch erklærer i Oktober, at hans Helbredstilstand ikke godt tillader ham at tale, hvorfor han fritages for sine Forelæsninger og nøjes med Perspektivundervisningen i anden Elementarklasse og 1ste Bygningsklasse.

Der kom dog Forviklinger paa Perspektivskolen, som stod under Tilsyn af baade Hetsch og Eckersberg og denne sidste bliver saa misfornøjet, at han i September 1848 vil træde tilbage. Forsoning tilvejebringes ved at ofre Læreren Marinemaler Dahl — som jo muligvis ogsaa har været Aarsag i Striden — og i hans Sted ansættes Architekturmaleren Heinrich Hansen som Lærer den 25. Septbr. 1848.

Der har vistnok gjæret Planer om en yderligere Reform af Undervisningen i Modelskolen, maaske paa Baggrund af de Ateliers, som anordnes ved Reglementets §§ 106—107. »For at unge Kunstnere, udenfor den sædvanlige Underviisningstid, kunne have Leilighed til videre Uddannelse i deres Fag, skulle de Professorer, som have fri Bolig i Charlottenborg eller andetsteds, være forpligtede til at veilede dem i særskilte Ateliers. Til bemeldte Ateliers, hvortil der leveres det fornødne Brændsel, skulle Academiets Artister og Elever have fri Adgang, for, under vedkommende Professorers Raad og Veiledning, at øve sig i det Practiske af Kunsten, hvortil Academiets Skoler ikke aabne Leilighed«. Det kan ikke tydeligt ses, om og paa hvilken Maade disse Ateliers virkede; ialtfald var vistnok Eckersberg den Lærer, hvis Undervisning af denne Art fik mest Betydning, da Ungdommen gjennemgaaende hellere sluttede sig til ham end til J. L. Lund*).

---

*) Ifølge mundtlig Tradition skal der endog en Gang i Aarene 1841—43 af Eleverne være indgivet en Adresse mod J. L. Lund og for Eckersberg. Dersom denne Adresse er identisk med den foran nævnte af 28. November 1842 kan den dog ikke siges at være rettet mod Lund; i modsat Fald findes Adressen nu ikke mere i Akademiets Arkiv. Iøvrigt viste Eleverne tydeligt nok, at de ikke yndede Lund. Naar han havde »Maaned« opførte de sig ret demonstrativt, sang og talte meget højrøstet i hans Nærværelse. Lund, for hvem dette maatte være meget krænkende, bad blot paa sin stilfærdige og blide Maade, om de dog ikke vilde være saa elskværdige at vise mere Ro, da det ellers var ham umuligt at

Planerne om yderligere Reformer af Undervisningen i Modelskolen finder Udtryk i Aarsberetningen den 31. Marts 1842:

»Et af de vigtigste Spørgsmaal, som vil forelægges de følgende Aar at undersøge og besvare, vil upaatvivlelig blive det, hvorledes Tegning efter den levende Model saaledes som den skolemæssigt og næsten uforandret har fundet Sted i Akademiernes Aarhundreder, i den Grad befordrer Udviklingen af sand Konst, som man saa længe har tillagt dem« . . . . Det »turde være et alvorligt Spørgsmaal, om dette sande Kjendskab (til det menneskelige Legeme) paa en kunstnerisk Maade tilegnes ved stadig Tegning efter akademiske Modelstillinger, som uden væsentlig Afvexling gjentages i de saakaldte Modelskoler til Trættelse for den livlige og opvakte, til farlig Udenadslære for den flittige unge Konstner. Det vil være et Spørgsmaal, om ikke mange andre højstvigtige Fordringer til Kunstneren er stillede i Baggrunden for denne enkelte Del af hans Fornødenheder; om ikke Studiet af Modellernes Detailler vilde være mere frugtbringende end Opfattelsen af vanskelige Modelstillinger; om ikke Anatomiens og Perspektivens Studium her praktisk burde indøves; om Øvelse i Komposition og i Drapperiets Anvendelse ikke ogsaa havde retmæssige Fordringer paa den unge Kunstners Læretid«. (De mange andre Slags Anvisninger og Raad, som en ung Kunstner kunde trænge til, skulde han have i de foran nævnte Professor-Ateliers).

Foreløbigt kom der imidlertid ikke noget ud af disse Reformplaner. Eckersberg og Lund var ældre Mænd, og den nye Professor, som den 13. Septbr. 1844 udnævntes i Modelskolen, Maleren Rørbye, var vel en dygtig og solid Kunstner, men ubestrideligt noget tør. Det har neppe ligget for ham at optage Ideer som de ovennævnte. Han var desuden sygelig. Den anden nye Professor ved Modelskolen, som samtidigt udnævnes, Medailløren Christen Christensen, var ogsaa sygelig og døde alt det følgende Aar.

---

korrigere. Men det hjalp ikke meget. Grunden til denne Elevernes Tagen-Parti var overvejende af kunstnerisk Art; man vilde navnlig protestere mod Lunds Fastholden af afblegede andenhaands-klassiske Idealer i Modsætning til Eckersbergs friske og nationale Realisme. Desuden var Eckersberg langt mere pædagogisk anlagt end Lund, trods al dennes Dannelse.

XVI.

I 1843 var det techniske Institut blevet oprettet som en udtrykkeligt for Haandværkere beregnet Skole*). Det techniske Selskab fremsender i Novbr. sin Undervisningsplan til Akademiet, som bifalder den, men dog gjør opmærksom paa Fundatsens § 115, hvorefter Akademiets Duelighedsvidnesbyrd udfordres for de Lærere, som ansættes. Dette volder forøvrigt ingen Vanskeligheder. Hetsch var meget interesseret i Institutet, han var fra 1846 dets Undervisningsinspektør og Troels Lund var Medlem af Bestyrelsen.

Det techniske Selskab havde vistnok tidligt sigtet paa at naa en saadan Position, at dets Skole kunde overtage den Haandværkerundervisning, som fra 1771 var lagt paa Akademiet. Der er ingen Tvivl om, at dette var rigtigt set. En Skole, der indrettedes udelukkende efter Haandværkernes Tarv, maatte være langt gavnligere for dem end Undervisningen ved Akademiet, hvor de kunstneriske Hensyn altid maatte gaa forud. Og Akademiet tyngedes stærkt, og til Skade for dets egentlige Opgave, af Haandværkerne, som overfyldte dets Lokaler og optog den væsentlige Del af dets Møder med Bedømmelser af Svende- og Mesterstykker, saa man endog fra 1846 havde maattet indrette extraordinære Møder for at vinde Tid til at behandle kunstneriske Anliggender. Man skulde da tro, at Overførelsen af Haand-

*) jfr. nærmere herom C. Nyrop: Bidrag til dansk Haandværkerundervisnings Historie.

værkerundervisningen til Institutet maatte gaa glat, men det var dog ingenlunde Tilfældet. Der var i Akademiet flere Medlemmer, som ikke ønskede den Art af Forandringer og som saa mindre velvilligt paa det nye Institut. Man har troligvis været bange for, at der skulde ske Indskrænkning i Akademiets fundatsmæssige Eneherredømme over al Tegneundervisning i Landet. Da Hetsch og Troels Lund den 17 April 1845 sender Akademiet en Forespørgsel, om det ikke maatte være hensigtsmæssigt at inddrage de to Afdelinger af Elementarskolen, som besøges Kl. 5—7 og 7—9, og henvise Begynderne til det tekniske Selskabs Skole, hvorfra de senere kan indgaa i Akademiet, — saa viser der sig »flere Vanskeligheder og navnligen Academiets Forpligtelser mod Haandværkerne stillede sig herimod«; man kommer ikke videre end dertil, at det overlades Komitéen for Elementarskolen at henvise aldeles raa Begyndere, som ikke ere i Lære, til det tekniske Selskabs Skole.

Hetsch opgiver dog ikke derfor Sagen. I Juli Maaned det følgende Aar faar han sat igjennem, at det overdrages ham sammen med Ursin at undersøge »hvorledes Elementarskolen efterhaanden maatte kunne inddrages og overgaa til den herværende techniske Skole«, men de synes at have stødt paa Vanskeligheder med Hensyn til Lærerne, og maa selv foreslaa, at Sagen udsættes, til der indtræder en Vacance mellem disse. Dog hedder det den 16 November, at da Akademiet agter at inddrage den ene Afdeling af Elementarskolen, vil man foreløbig underrette Læreren, Hr. Stilling, herom, idet man »forbeholder sig hans gode Tjeneste ved indtræffende Leilighed«. Akademiet havde nemlig i 1844 paa Kochs Forslag vedtaget, fremtidigt kun at ansætte Lærerne for 4 Aar ad Gangen, for at Akademiet kunde staa friere overfor dem. 1853 vedtager man kun at ansætte dem for ét Aar ad Gangen.

Saaledes trækker Sagen hen til Juli 1849, da Hetsch og Ursin faar Direktøren Koch med til igjen at rejse Spørgsmaalet ved et positivt Forslag om, fra 1. Oktober at inddrage den Afdeling af Elementarskolen, hvori Rosenberg er Lærer, »da denne allerede i længere Tid paatænkte Forandring nu lettere vilde kunne realiseres«. Foreløbigt vandt dette Forsamlingens Bifald, men dermed var Sagen dog ikke afgjort endnu. Der nedsættes en Komité til at gjøre nærmere Forslag, og da disse foreligger til Forhandling den 5 November, opstaar der en meget levende

Debat, som strækker sig gjennem flere Møder. Hetsch og Troels Lund staar sammen med Marstrand og Høyen, hvilken sidste kæmper ivrigt for Sagen og halvvejs synes at true med Indgriben fra Ministeriets Side. Det »var at antage«, siger han, at Ministeriet vilde forelægge Forslaget for en kombineret Komité, eftersom »det er noksom bekjendt, at der fra andre beslægtede Institutioner allerede er indsendt Betænkninger, som berøre dette Anliggende«. Koch helder en Tid til Høyens Side. Modstanden kommer navnlig tilorde gjennem Bygningsinspektør Friis, der søger at trække Spørgsmaalet om hele Akademiets Ordning som Kunstnersamfund med ind i Sagen for derved at vanskeliggjøre dens Fremgang. Han antyder desuden, at »saadanne Skoler ogsaa maatte forplantes til Provinsbyerne«. Komitéen, for hvilken Høyen bliver Ordfører, proponerer videregaaende Ændringer i Akademiets hele Skoleordning; ogsaa de øvrige lavere Skoler vil man komme til at udskille, alene af Hensyn til Lokaler, og man vil helt bort fra den gamle Fortegningsundervisning, — skjønt J. L. Jensen og Jerichau holder paa den, fordi den »giver Øvelse i Foredraget« — som man alt i det techniske Selskabs Skole med Held har forladt. Direktøren Koch er bange for at Udskillelsen af Haandværkerne skal medføre en Nedsættelse af Statens Tilskud til Akademiet.

Først i Februar 1850 naar man tilende med dette Spørgsmaal, men det lykkes da Modstanderne at hænge en Stopper derpaa, idet endelig Beslutning ikke skal tages, før Komitéen tillige har gjort Udkast til en Omorganisation af den øvrige Del af Akademiets Virksomhed. En Hindring har det ogsaa hidtil været, at technisk Institut havde havt det knebent med Plads, men i Juli 1850 kan Hetsch meddele, at det har kjøbt en Ejendom og nu godt kan modtage Elementarskolens Elever til Oktober. Hetsch viser sig derhos som en klog Taktiker ved at fremstille Sagen, som om det i Virkeligheden kun drejer sig om den gamle Tanke at henlægge Elementarskolen til et Lokale udenfor Charlottenborg, idet han tilføjer, at »dette i Hovedsagen og indtil videre kun betragtes som en Omflytning, saaledes at Akademiet bibeholder sin Indflydelse paa disse Skolers Bestyrelse, og at en Overenskomst træffes angaaende den øconomiske Side af Sagen«. Han havde saameget lettere ved at love dette, som baade Akademiets Indflydelse og technisk Skoles Ledelse i væsentlig Grad var samlede i hans Person. Der har

vistnok i Akademiet været en Skinsyge mod denne Hetsch's dobbelt mægtige Stilling, men der er tillige Partimodstand mod Høyen og hans Tilhængere, som her støtter Hetsch. I ethvert Fald kniber det med at føre Sagen igjennem, uagtet Direktøren gjør gjældende, at man derved vilde »indvinde den højst fornødne Plads til Conservation og hensigtssvarende Opstilling af den Deel af Gibssamlingen, som allerede længe henligger uden Nytte og udsat for Fare«. Modstanderne holder sig til Sammenkoblingen med Spørgsmaalet om Akademiets Reform idet hele, og først da Hetsch paa en Maade slaar i Bordet ved at erklære »at han som 25-aarig Lærer og som den, paa hvis Forslag Elementarskolen er i sin Tid etableret, maatte erklære sig til Fordeel for den i Forslag bragte Forandring, da den tiener Kunstens højere Interesser«, først da lykkes det at faa Forslaget vedtaget, rigtignok kun med 4 Stemmer imod 4, saa Direktøren Bissens Stemme maa gjøre Udslaget. Men Eckersberg, J. L. Lund, Koch og Steins Modvotum sendes med til Ministeriet, som derved faar nogen Betænkelighed og først vil have at vide, hvorledes Minoriteten har tænkt sig, at man uden Elementarskolens Flytning kunde faa de fornødne Lokaler til Samlingens Opstilling; der indsendes Betænkninger, ledsagede af Tegninger, fra begge Partier. Endelig, den 11. Novbr. 1850 kommer der en kongelig Resolution for, at Elementarskolerne skal flyttes til technisk Institut, forsaavidt ikke økonomiske Hensyn, efter nærmere Overvejelse, lægger Hindringer ivejen. Disse Klasser skal »tiene til Normalskole for den elementære Tegneunderviisning«, og Akademiet skal beholde Bestyrelsen af dem, til hele dets Undervisningsreform er gjennemført, og det skal ikke med Hensyn til denne bindes af Overførelsen. Omkostningerne ved Flytningen maa afholdes uden Extrabevilling. Oppositionen tager Anledning heraf til et nyt Forsøg paa at hindre Elementarskolens Flytning. Bissen og Hetsch sammen med Kassereren udregner, at Omkostningerne ikke vil blive mere end 54 Rdlr. aarlig for Akademiet, men Koch bestrider heftigt dette. Det lykkes ikke at opnaa Spor af Enighed; skjønt man ender med at meddele Ministeriet begge Partiers Standpunkt, vægrer dog flere af Professorerne sig ved at underskrive Brevet, hvorfor Bissen erklærer, at det skal indsendes med de Underskrifter, som det faar. Ministeriet svarer den 31. Decbr. 1850, at det ikke skønner, at Udgiften er saa betydelig,

»at der skulde være tilstrækkelig Anledning til at lade den Lejlighed til at fremme flere for Akademiet ønskelige Foranstaltninger gaae unyttet hen«, hvorfor det giver sit Samtykke til Elementarskolernes Flytning »paa den af Majoriteten foreslaaede Maade«. Ministeriet venter desuden Forslag om Benyttelsen af de indvundne Lokaler, Indretningen af en Perspektivklasse, Ordning af Kunstsamlingen m. m. Dette paatager Bissen sig at gøre sammen med Hetsch og Høyen. Deres Plan approberes af Ministeriet den 20 Januar 1851, og Opstillingen fuldføres i Sommeren 1853.

Tilsynet med Skolernes Flytning overdrages Hetsch og Flytningen foretages vistnok strax, thi af Aarsberetningen den 31. Marts 1851 ses det, at den er tilendebragt og Lærerne fulgte med. I April 1851 anvises første Gang 55 Rdlr. til teknisk Institut, »som Leje af Lokalet til Elementarskolerne«. Kort efter anmodes Reiersens Fond om fremtidigt at anvise tecknisk Institut de 100 Rdlr., den hidtil har givet til Haandværkernes Søndagsskole, som ogsaa flyttes derover.

Denne Reform fremtraadte formelt kun som en Skiften Lokale; men reelt gik den langt videre, og det er rigtigt nok, naar det i Aarsberetningen den 31. Marts 1851 hedder, at »en Adskillelse fra Kunstskolen foreløbigt er antydet«. Her begynder den Bevægelse, som endte med, at Akademiet omsider helt blev befriet fra Haandværkerundervisningens Byrde, til utvivlsom Gavn for alle Parter. Det konservative Parti saa altsaa for saa vidt ganske rigtigt, naar det tillagde dette Spørgsmaal saa stor en principiel Betydning.

Haandværkerkomitéens Virksomhed overfor Haandværkerne svandt betydeligt ind ved den nye Næringslov, der ophævede Lavstvangen, men helt bortfaldt den dog først fra 1. Januar 1885 ved den nye Ordning af Bedømmelsen af Svendestykker. Man lod ganske vist Komitéen bestaa endnu et Par Aar, af Hensyn til »eventuelt fremkommende Forespørgsler vedrørende Haandværkssager«, men ved Akademiets Reform 1887 afgik den definitivt ved Døden.

Endnu kan fremhæves, at det er første Gang, man i Akademiets Forhandlinger ret mærker Modsætningen mellem Høyens Parti og de konservative Elementer. I Bissen havde Akademiet faaet en Direktør, som ikke frygtede for energisk at stille sig paa de førstes Side, hvor hans Sympathi og Overbevisning laa.

Underligt nok ser man kun i ringe Grad Høyen optræde direkte i Akademiets Forsamlinger, uagtet Traditionen jo beretter, at han spillede saa stor en Rolle som Partihøvding. Har hans Indflydelse nærmest givet sig Udslag i Partimøder og Forhandlinger udenfor Akademiets Møder? Derom lærer man intet af Akademiets Dagbøger.

XVII.

Akademiets økonomiske Forhold skred langsomt fremad, efter som Tiderne i det hele bedrede sig. Fra 1814 var Statens Tilskud aarlig 5900 Rdlr., hvortil fra 1830 kom 1600 Rdlr. aarlig til Rejsestipendier for to Artister. Det er ovenfor nævnt, hvorledes Akademiets Formue efterhaanden forøges. I 1836 ansættes derhos Udstillingsindtægten aarlig til 3—4000 Rdlr., Skoleindtægten til c. 1200 Rdlr., og Afgiften af Karnapvinduer og malede Façader til c. 350 Rdlr. Indtægterne er alt ialt c. 13000 Rdlr. aarlig. Deraf lønnes Professorer, Lærere og Betjente, udredes Medailler og Pengepræmier til Eleverne, vedligeholdes og jævnlig forøges Kunstsamlingen og Bibliotheket, samt afholdes alle andre Udgifter. Derhos forrentes og afdrages med c. 1000 Rdlr. aarlig Akademiets Gæld, dels til Understøttelseskassen, dels til Staten (især for forskudsvis udbetalte Stipendier, før Akademiet fik sin egen Stipendiefond). Gælden er i 1836 bragt ned til 4300 Rdlr., og vil altsaa om faa Aar være afdraget. Desuden er Akademiets Embedsmænd og Betjente fra 1. Jan. 1836 fritagne for den i 1768 og 1770 paabudte Afkortning i deres Embedsindtægter. Paa den anden Side fastsættes det ved kgl. Resolution 29. Maj 1842, at Finanskassens Understøttelser til akademiske Medlemmer ved indtræffende Vacance skal inddrages.

Ved et kgl. Rescript af 31. Marts 1840 forøges Stipendiesummen fra 1600 Rdlr. til 5100 Rdlr., og disse er nu stillede under Akademiets egen Bestyrelse, saa det direkte kan gjøre Indstilling til Kongen om Tildelingen af Stipendier. I 1843 er

Statens hele Tilskud 12288 Rdlr., men af Stipendiefondet skal afgives 590 Rdlr til Gagernes Supplering.

Derhos stilles ifølge samme Rescript aarlig 3000 Rdlr. til Disposition for Præses til Indkjøb af Kunstsager paa den aarlige Udstilling »i Særdeleshed for at opmuntre unge lovende Kunstnere«. I 1848, da Frederik VII er bleven Konge, ønsker han ikke selv, saaledes som Christian VIII, at bestemme disse Indkøb til den kgl. Malerisamling, men befaler Akademiet for Fremtiden at tage under Overvejelse, hvilke af de udstillede Malerier Præses kan indstille til Kongen at kjøbe. Dette Valg lægges altsaa nu for første Gang i Akademiets Haand, og det er forgjæves, at Høyen protesterer derimod (han vilde naturligvis have Valget overladt til Galleridirektøren). I 1849 spørger Finansministeriet, om der ikke »paa Grund af Statens finansielle Forhold« kan spares noget af disse 3000 Rdlr., men Akademiet svarer, at det kan man ikke; »netop indeværende Aars Udstilling vilde under andre Tidsomstændigheder endog have gjort det ønskeligt, at en endnu større Sum kunde anvendes«.

Det ovennævnte Rescript af 1840 fastsætter Lønningerne saaledes:

De fem Professorer i Modelskolen hver 300 Rdlr., og desuden betales der hver Maaned 50 Rdlr. til den af dem, der stiller Modellen og har Opsigt i Modelskolen.

De to Professorer i Architekturen hver 300 Rdlr., og desuden aarlig hver 100 Rdlr. for Opsyn i Skolerne og for Forelæsninger i Perspektiven. Foreløbig faar dog kun Hetsch disse 100 Rdlr., da man, saalænge C. F. Hansen endnu er Professor, maa udrede 250 Rdlr. aarlig til ham.

De tre Professorer i Videnskaberne hver 300 Rdlr.

Sekretæren 400 Rdlr., samt 100 Rdlr. som Bibliothekar.

Kassereren 100 Rdlr., de 11 Lærere ved Skolen ialt 2100 Rdlr., Forvalteren 300 Rdlr. Portner og Vægter hver 120 Rdlr., 4 Opvartere og en Kontormedhjælper hver 100 Rdlr. De 5 Assistenter ved Skolen hver 50 Rdlr.

Ialt andrager disse Lønninger 7640 Rdlr. Men da der hertil kun aarlig af Staten ydes 6300 Rdlr. medens Akademiet af »de Fonds, som ere henlagte til dets Rejsestipendier« yderligere maa anvende 750 Rdlr. til Lønninger, — ialt 7050 Rdlr. — formaar man ikke at udrede alle de normerede Lønninger, og man maa derfor hjælpe sig lidt, som man kan. Det naas ved, at Embeds-

mænds og Betjentes Antal ikke altid er fuldtalligt. I 1840 bruger man saaledes kun 6590 Rdlr. til Gager.

I 1845, da J. L. Lund igjen faar Bolig efter Thorvaldsens Død, ansøger man om og opnaar ved kgl. Resolution af 10. Decbr., at de 400 Rdlr., Lund har havt i Huslejegodtgjørelse under Thorvaldsens Ophold her, maa beholdes og udbetales af Statskassen som Huslejeunderstøttelse for tvende ordentlige akademiske Medlemmer efter Akademiets Valg, og denne Naadesbevisning skal vedblive, indtil Akademiet ved indtræffende Afgang i sammes extraordinære Udgifter bliver istand til enten for en Del eller i det hele selv at afholde denne Udgift. Disse to Huslejeunderstøttelser existere endnu den Dag idag. De tildeles i 1846 første Gang F. F. Friis og Fabritius de Tengnagel, og udbetales ved Flyttedagstiderne. Da Fabritius de Tengnagel dør 1850, gjør Finansministeriet et Forsøg paa at inddrage disse Understøttelser, men det ender dog med, at Akademiet faar Lov til ogsaa fremtidig at opføre dem paa Budgettet.

I 1847 gjør man et Forsøg paa at faa oprettet en særlig Pensionskasse for Kunstnere og deres Enker, som bidrage til Udstillingen uden at være Medlemmer af Akademiet. Men dette faar bestemt Afslag af Kongen. Man finder da en lille Trøst i mulig at kunne give »Enker efter dertil qualificerede Kunstnere« Gratialer af, hvad der maatte være til Raadighed af Udstillingsindtægtens Overskud, naar denne er opgjort.

I 1848 bevilger Kongen paany, paa Forslag af Overhofmarchal Levetzau, at der af den kongelige Hofkasse aarlig maa udbetales 120 Rdlr. til Akademiets fire Opvartere, som Hjælp til Anskaffelse af de foreskrevne Liberier som kongelige Tjenere, men efter Grundlovens Indførelse hedder det i Maj 1851, at Kultusministeriet vil inddrage disse Liberier, »som hidtil ere bekostede af Civillisten *)«. Paa Akademiets Erklæring, at Opvarternes Løn er saa ringe, at dette »Emolument« ikke kan undværes, faar dog Akademiet Lov at optage Beløbet paa sit Budget. I 1855 og 1856 søger Betjentene og Lærerne Lønningsforhøjelse og Dyrtidstillæg, men da Ministeriet siger bestemt Nej til de førstes Andragende, anser man det for haabløst at indgive de andres.

Den gode Orden, som efterhaanden var kommen i Akademiet, baade Orden i Regnskabsførelse og Orden i Skolerne,

*) jfr. Kap. XIII.

skyldtes for en væsentlig Del Ursin, der som anført var bleven Økonomiinspektør i 1830, en Virksomhed han røgtede med megen Iver. Han havde i denne Stilling en aarlig »Gratification« af 200 Rdlr. I Novbr. 1842 føjer man hans Anmodning om, at den maa forhøjes til 300 Rdlr., medens man ikke kan gaa med til hans Ønske om, at den maa optages mellem Gagerne for Akademiets Embedsmænd, da dette antages ikke at ville vinde Kongens Bifald.

Ved Siden af Stillingerne som Professor i Geometri og Økonomiinspektør maa Ursin derhos fra 1838 paatage sig Forvalter Freuchens Forretninger (har denne været svagelig?), mod et Honorar af 300 Rdlr. aarlig, og da Freuchen dør den 25. Septbr. 1844, søger Ursin hans Post og faar den med de hidtidige 300 Rdlr. i Lønning og et Tillæg af 200 Rdlr., som dog skal bortfalde, hvis han ogsaa bliver Slotsforvalter. Som hans Assistent paa Kontoret ansættes Volontær Truelsen fra den kgl. Bygningsadministration, med en Lønning af 100 Rdlr. som Skriver og 50 Rdlr. som Regnskabsfører. Freuchen har havt 100 Rdlr. om Aaret for ogsaa at assistere Sekretæren med Afskrivning, men Thiele vil ikke have Truelsen; han gjør gjældende, at han kun har beholdt Freuchen af Hensyn til dennes økonomiske Kaar, og nu vil han have en, der tillige kan assistere ham i Bibliotheket. Da disse 100 Rdlr. maa ansees for et Beløb, der er tilstaaet Thiele personlig til Medhjælp, føjer man ham i, at han selv maa antage den Hjælp han vil have, og han faar endda Lov til at disponere over de 40 Rdlr., som Bibliotheksopvarter Olsen hidtil har faaet. En anden af Opvarterne, Ørting, beordres nu til at gjøre Tjeneste i Bibliotheket uden Extravederlag.

Slotsforvalterposten maatte Ursin vente paa lige til Badens Død i Februar 1849. Han faar den da som en Selvfølge, idet kgl. Resolution af 10. Marts 1840 har fastsat, at den skal forenes med Akademiforvalterposten, og Lønningen da nedsættes fra 488 Rdlr. til 300 Rdlr. Naar man husker paa, at Slotsforvalteren desuden havde fri Bolig, har dette Embede været paafaldende godt lønnet, langt bedre end noget af Akademiets Embeder, uagtet det neppe kan have givet synderligt Arbejde. De 188 Rdlr., som nu egentlig skulde spares, faar Akademiet alligevel Lov til at beholde*), »da dets Indtægter i forskjellige

*) Slotsforvaltergagen udbetaltes fra 1841 gjennem Akademiet.

andre Retninger ere forringede«. Forøvrigt modsætter Indenrigsministeriet sig, at Slotsforvalterposten besættes definitivt, men Ursin faar Lov at fungere indtil videre med de 300 Rdlr. i Lønning *pro rata temporis*, ligesom han maa flytte ind i Badens Bolig indtil videre.

Ursin havde nu faaet sig en forholdsvis god Stilling, 300 Rdlr. som Professor, 300 som Akademiforvalter, 300 som Økonomiinspektør, 300 som Slotsforvalter og fri Bolig. Ret længe fik han dog ikke Glæde deraf, thi alt i Slutningen af samme Aar døde han.

Truelsen blev hans Efterfølger, men hans Stilling blev betydeligt ringere. Økonomiinspektørposten inddrages, og Truelsen, som skal være baade Akademiforvalter og Slotsforvalter, gjøres »pligtig stadig at være tilstede, overtage alle Inspektørens tidligere Forretninger, assistere Kassereren som Regnskabsfører og Sekretæren som Afskriver« (ogsaa dette!) for en Løn af 600 Rdlr. og en mindre Bolig, naar en saadan bliver ledig. Derhos maa han underkaste sig de Forandringer, der kan blive Følgen af en fremtidig Omordning af Akademiet og dets Forvaltning. Den Huslejehjælp af 50 Rdlr., han hidtil havde havt af Naadessekretariatet bortfaldt. Denne Ordning approberes af Kongen den 2. Februar 1850. Truelsen faar først i Februar 1851 Lov at flytte ind i en Del af den forrige Slotsforvalterbolig. Slottet er ifølge Ministeriets Skrivelse af 13. April 1850 henlagt under 1ste Bygningsinspektorat.

Ursins Post som Professor i Mathematik vedtages det ikke paany at besætte, formodentlig af Hensyn til den Reform af Akademiet, som var under Arbejde. Derimod konstitueres cand. polyt. H. Kayser til foreløbigt at overtage Undervisningen i Geometri og Mechanik; hans Honorar sættes til 50 Rdlr. for en Vinter.

XVIII.

Under Forhandlingerne om Elementarskolernes Flytning til technisk Institut er det flere Gange berørt, at man tillige tænkte paa en videregaaende Ordning af Akademiet.

Dette maatte nemlig efterhaanden se en Opposition*) opstaa blandt Kunstnerne udenfor, neppe uden Forbindelse med den af Høyen rejste Bevægelse. Om ham havde nemlig samlet sig en Kreds af yngre Kunstnere, hvoriblandt Begavelser som Købke, Lundbye, Marstrand, Constantin Hansen, Dalsgaard, Vermehren o. fl. Høyens Bestræbelser for at betone en særlig national Kunst stod for Datidens Syn noget i Strid med den i Akademiet herskende Tradition og med de ældre Kunstneres Opfat-

*) I 1843 gjorde Journalisten K. F. Wiborg sig paa en ret ejendommelig Maade til Talsmand for denne Opposition (i *Journal for Litteratur og Kunst* 1843 I p. 18). Han klager over Kunstens Forfald i Almindelighed og Akademiet i Særdeleshed. Men i de Midler, han anbefaler derimod, fandt han sikkert lige lidt Paaskjønnelse hos Kunstnerne og hos Høyen. Hans Hovedremedium er Kunstfilosofien (som aldrig har gjort andet end Ulykker) og hans praktiske Reformforslag er, at kræve noget lignende som Studenterexamen for Adgang til Akademiet, og afslutte dettes Undervisning med en Examen i Kunsthistorie, Mythologi, Archæologi, Verdenshistorie og Kunstfilosofi (ikke at forglemme). »Paa denne Maade var Academiet en virkelig Konstanstalt, en Høiskole for Konsten, der traadte i videnskabelig Forbindelse med Tidens Dannelse«. Samtiden var dog utaknemlig nok til ikke at tage mod dette velmente Raad, som jo burde have skaffet Wiborg en Docentpost i den ædle Kunstfilosofi.

telse, skjønt der nutildags synes os at være mere Fællesskab og Kontinuitet ved det modsatte. Men Kongen, Hoffet og Publikum favoriserede ved deres Indkjøb de ældre Kunstnere og dem, som sluttede sig til disse. Det er en naturlig Ting, at det der selv melder sig som noget nyt, og tilmed melder det i en vis Kamptone, i den første Tid finder nogen Tilbageholdenhed hos Publikum, og det er ligesaa naturligt, at de unge i dette ser en uretfærdig Modstand. Saaledes vil det være til alle Tider. Oppositionen maatte næsten selvfølgeligt rette sig mod den Institution, der repræsenterede det overleverede, Akademiet, og man kan heller ikke helt fri sig for det Indtryk, at Høyen nærede nogen Modvillie mod Akademiet, af hvis Medlemmer adskillige vægrede sig ved at anerkjende ham som Fører paa samme Maade, som yngre Kunstnere og andre gjorde det. Alligevel ser det ud, som om der ikke i Akademiet har hersket nogen virkelig uvenlig Stemning mod de unge — der findes ikke i Dagbøgerne en eneste Udtalelse i den Retning. Akademiet var tilmed beredvilligt nok til at agreere de unge, men der var hos disse opstaaet en — ikke ganske uberettiget — Uvillie mod den fundatsmæssige Form for den endelige Optagelse: det efter Opgave udførte Medlemsstykke. De havde faaet Øjet op for, at et saaledes »til Examen« og under Opsyn udført Arbejde vanskeligt kunde inspirere nogen tilstrækkeligt, og at Medlemsstykkerne derfor som Regel blev forholdsvis svage og aandløse. Medlemsstykket og dets Bedømmelse var Anstødsstenen og Oppositionens Program maatte derfor i det væsentlige blive en anden Form for Optagelsen som Medlem af Akademiet, et Program, som det ogsaa tilsidst — efter aarlange Kampe — lykkedes at føre igjennem.

Denne Situation skærpedes ved, at Akademiet i 1846 forkastede Medlemsarbejderne af to Malere, som i Virkeligheden hørte til de bedste Kræfter blandt de yngre, nemlig Constantin Hansen og Christen Købke.

At Constantin Hansen var en Kunstner, som burde have Sæde i Akademiet, var sikkert nok, ligesaa vist som han hører til de mest »akademiske« Kunstnere, Danmark har havt. At E. Hannover i sin ualmindeligt smukke og dygtige Monografi er kommen til at overdrive hans kunstneriske Værd noget, er vist de fleste enige om. I denne Sammenhæng er der Grund til at gjøre opmærksom paa, at Hannovers

Fordømmelse af Akademiet i Anledning af Forkastelsen af Const. Hansens Medlemsarbejde »Orfeus« ogsaa turde være noget for streng. Han indrømmer, at dette Arbejde havde Svagheder, og han burde indrømme, at Akademiets Medlemmer ikke kunde vide, hvorledes Const. Hansens efterfølgende Produktion vilde blive. Han belyser selv strax efter, hvorledes Manglen paa Forstaaelse af det klassiske var hele »Tidens«, der med Høyen i Spidsen krævede en folkelig og national Kunst, — men uden at lade dette mildne Dommen over Akademiet, hvis Medlemmer dog ogsaa var Børn af deres Tid. Akademiet var ikke en mystisk Ting, men en Samling af Kunstnere, som Hannover sikkert enkeltvis vil fælde en meget hensynsfuld Dom over. »Tiden« havde vistnok Ret i sit Syn paa Kunsten — ialtfald har det vist sig, at Const. Hansens Syn ikke slog Rod hos os. Derfor kan man godt indrømme, at Const. Hansen burde være optaget som Medlem, selv om »Orfeus« ikke fandtes antagelig, og dette blev sikkert ogsaa Opfattelsen i Akademiet, hvor der netop nu voxede et stærkt Ønske frem om at faa Medlemsstykkerne afskaffede.

At Constantin Hansen ikke forfulgtes systematisk af Akademiet fremgaar bl. a. af, at han i 1852 fik Udstillingsmedaillen. At han ikke blev Medlem af Akademiet før 1864, efter de ændrede Optagelsesregler, hænger sammen med, at han ikke paany vilde male Medlemsstykke, og heller ikke vilde modtage Valg efter Reglerne fra 1857.

I Anledning af den Strid, som rejste sig ved det Monradske Lønningslovforslag (jfr. Kap. XIX) skrev Constantin Hansen et Indlæg i *Fædrelandet* den 18. Decbr. 1861, hvori han stiller sig paa de Kunstneres Side, som han kalder »Ikke-Academister«, og mellem hvilke han særligt nævner — foruden sig selv — Exner, Dalsgaard, Hilker, Ottesen, Rump, Skovgaard og Vermehren. Han fremhæver, at den »nationale« Bestræbelse hos dem, hvorefter man har givet dem Partinavn, i Virkeligheden knytter sig nøje til den Eckersbergske Tradition —, og heri maa Eftertiden give ham Ret. Han tilføjer: »Den her antydede Konstretning finder kraftig Støtte i nogle af de mest fremragende Konstnere i Academiet. Det vilde være interessant, om det modsatte Parti vilde udtale, hvilken Konstanskuelse eller hvilket konstnerisk Maal der samler dem under eet Banner«.

Slutningen af hans Indlæg angaar hans personlige Forhold

til Academiet: »Det er blevet sagt, at enkelte af de her nævnte Konstnere have afslaaet Indbydelse fra Academiet. Hermed forholder det sig saaledes: Optagelsen til Medlem sker ved Ballotation*) af Plenarforsamlingen, der, foruden Konstnerne og de videnskabelige Professorer, tæller et Antal Æresmedlemmer, som ikke ere Konstnere. Enhver, som ønsker at optages, maa enten selv skriftlig anmode derom eller lade sig foreslaa ved et Medlem. Naar nu nogen af Academiet, selv om det var Directeuren, godhedsfuld personlig tilbyder en Konstner, at ville foreslaae ham til Ballotation, uden sikkert at kunne indestaae for et heldigt Udfald, da kan vel neppe nogen betragte dette som en Indbydelse fra Academiet, mindst naar den paagjældende allerede een Gang er falden igjennem. Men under anden Form er, saavidt vides, intet Tilbud skeet«.

Dette fremkaldte den 27. Decbr. et Gjensvar fra Jerichau som Direktør, hvori det hedder, at det er »ikke gjørligt at vise større Imødekommen mod en Konstner, end naar flere Medlemmer paatage sig at foreslaa ham, og dette er netop sket med Prof. Hansen**) . . . . . . Indestaae for Antagelsen kunde Forslagsstillerne vistnok ikke, men det er dog vel klart, at de, især her, hvor det gjaldt at fjerne den Anstødssten, der har fremkaldt saa megen beklagelig Spaltning iblandt Konstnerne, ikke vilde have gjort et saadant Skridt, uden først at have forvisset sig om et gunstigt Udfald«. I sit Svar den 30. Decbr. undgik Const. Hansen yderligere Debat herom, fordi det »vilde bære for meget ind paa det Personlige«, men uden selv at blive mindre bitter. Senere blev han dog, som bekjendt, baade Medlem (23. Maj 1864) og Vicedirektør (1873).

Med Hensyn til Købke er at fremhæve, at hans Medlemsstykke, ligesom det Arbejde hvorpaa han i 1842 blev agreeret,

---

*) Saaledes blev Ordningen 1857, jfr. nedenfor.

**) Ifølge Nic. Bøgh: *J. A. Jerichau* (1884) p. 231—32 havde Jerichau alt tidligere henvendt sig til Const. Hansen for at faa ham til at træde ind i Akademiet, men »Const. Hansens Svar var undvigende og gik især ud paa, at dersom han ikke kunde indtræde i en Embedsstilling og saaledes have en tilfredsstillende Virksomhed, saa vilde han heller staa udenfor dette Samfund«. I 1860 var Marstrand den ene Proponent for Const. Hansen og Skovgaard, men de vægrede sig begge ved at lade sig foreslaa.

var et italiensk Motiv og ikke stod paa Højde med hans Billeder af dansk Natur. Motivvalget er neppe sket imod Købkes Villie, dette vilde i saa Fald have været et paafaldende Undtagelsestilfælde. Under Hensyn til hans foregaaende Virksomhed kan det dog godt indrømmes, at Dommen var for streng og at Akademiet burde have optaget ham alligevel. Men naar E. Hannover i sin ypperlige Biografi af Købke omtaler en »Tradition« om, at det var personlige Grunde, Skinsyge mellem J. L. Lund og Eckersberg, der førte til Forkastelsen, saa maa det dog — selv om Traditionen kunde bevises — vel haves i Erindring, hvor mangfoldig Erfaring der haves for, at Kunstnere og deres Venner gjerne lægger personlige Motiver under de Domme, der gaar dem imod, og saare sjeldent vil indrømme, at de kan have deres Udspring alene i Dommernes ærlige Overbevisning. Hvem der har lidt praktisk Erfaring i slige Forhold, vil vide, hvor letsindigt saadanne Beskyldninger fremsættes og tros, og hvor yderligt sjældent der er blot det ringeste Grundlag for dem. I dette Tilfælde stemmer Beskyldningen da heller ikke med, at J. L. Lund havde modtaget Valg som Tilsynshavende ved Købkes Medlemsstykke, og at den anden »Kommissair«, den konservative Landskabsmaler J. P. Møller, aabenlyst stemte for hans Optagelse. Ærgrelsen over at være forkastet siges at have taget saa haardt paa den skrøbelige Købke, at den menes at have fremskyndet hans Død, som rigtignok først indtraf henved to Aar efter, den 7. Febr. 1848. Havde han levet, var han nok en anden Gang bleven Medlem af Akademiet. Men det er let forstaaeligt, at dette Sammenstød af Omstændigheder ikke bidrog til at mildne Stemningen mellem Købkes Venner. Det er jo en Ejendommelighed, ikke blot for Kunstnere, at man villigt tilgiver en Privatmand forhastede Domme og skarpe Udtalelser, men at man aldrig tilgiver en offentlig Institution, om den kommer til at begaa en Fejl, skjønt Institutionen jo dog ogsaa bestaar af Mennesker. Købkes Venner kunde med lige saa god Ret have spurgt Høyen, hvorfor han ikke ved den paagjældende Lejlighed gav Møde i Akademiet og forsvarede Købkes Sag. Hvorfor var heller ikke Marstrand, der var enstemmigt optagen som Medlem i 1843, tilstede? eller H. V. Bissen, der var bleven Professor 1840? De kunde dog maaske trukket flere Medlemmer over paa deres Side, naar Høyen lagde sin Veltalenhed i Vægtskaalen.

Forkastelsen af Købkes Receptionsstykke havde forøvrigt tilfølge en Beslutning om, at saadanne Arbejder fremtidig før Bedømmelsen alene skal udstilles for Professorer og Medlemmer, men efter Bedømmelsen skal udstilles offentlig i 8 Dage, »medmindre det er forkastet og den agreérede i saa Fald selv maatte forlange det tilbage«.

En anden yngre Kunstner, der var af haardere Stof end Købke og Constantin Hansen, førte en hel Krig med Akademiet for at blive optagen som Medlem, men selve denne Krig viser, at Akademiet i Virkeligheden ikke var saa »forstokket«, som det fik Ord for.

Gertner havde i 1843 faaet Udstillingsmedaillen, og fik derefter Rejsestipendium. Men istedetfor at benytte dette, forlangte han at blive agreeret, og opgav sit Stipendium. Heri kunde Akademiet ikke med den bedste Villie føje ham, da Fundatsen forlangte, at enhver Kunstner først maatte foretage en Rejse, inden han kunde agreeres. Idet Akademiet meddeler ham dette tilføjes, at man gjerne vil give ham Rejsestipendiet alligevel, uagtet han selv har frasagt sig det. Svaret herpaa er et Brev fra Gertner af »usømmelig Tone«, hvori han bl. a. spydigt spørger, hvor langt han skal rejse. Derefter gaar der et halvt Aars Tid, til Gertner den 8. Januar 1846 paany sender Akademiet en Skrivelse, hvori han forlanger at agreeres paa en Del Malerier og Tegninger »som ikke var fremsendte«. Han forlanger, at Akademiet enten skal tage disse Arbejder under Bedømmelse eller, hvis dette nægtes, meddele, hvad der i Fundatsen er til Hinder for hans Begjæring. At hans Andragende ikke kunde opfyldes, derom var alle enige, men medens nogle vilde nøjes med at henvise til Akademiets tidligere Svar, sejrede dog de, som holdt paa, at »Svaret med Bestemthed skulde udtale samme Mening, men tillige møde hans Andragende med den Velvillie, som Akademiet dog maatte nære overfor en saa begavet ung Kunstner, uagtet hans Fremgangsmaade mod Akademiet havde givet saa megen Anledning til Misfornøjelse«. Det vedtages saa at svare, at da det ved en Akademibeslutning er afgjort, at Spørgsmaalet om hans Agreation under Sagens uforandrede Stilling ikke kan foretages, tilraader Akademiet ham, erkjendende hans Talent, at foretage en Rejse idetmindste ét Aar, til kunstnerisk Uddannelse, hvortil Akademiet endnu tilbyder ham Rejseunderstøttelsen og en Forlængelse deraf, hvis

han maatte ønske det, efter hvilken Tid Spørgsmaalet om hans Agreation ved hans Tilbagekomst vil blive optaget.

Efter dette erklærer Gertner, at han med Tak modtager Stipendiet og vil rejse til Forsommeren. Imidlertid gaar Tiden hen og Gertner rejser stadig ikke. Han vil tvinge sin Krig igjennem. I April 1850 faar han Ministeriet til at blande sig i Sagen og kræve en Redegjørelse af Akademiet, der selvfølgelig maa fastholde sin Opfattelse af Fundatsen. Dennes § 79 om Agreation lyder saaledes: »Naar nogen saadan Stipendiat eller anden Artist, som til Reise har havt Pengeunderstøtning fra Academiet, efter sin Hiemkomst ønsker at indtræde som ordentligt Medlem, bliver det først ved de fleste Stemmer at afgiøre, om han, efter de Prøver af hans Arbeider, som han ved Hiemkomsten har foreviist, eller videre foreviser, kan gives Adgang til at udarbejde Receptionsstykke«. § 84 lyder saaledes: »Dersom ellers nogen indenlandsk Artist, som enten ikke har havt Leilighed at søge Academiets Skoler, nogle eller alle, eller som har reist, uden af Academiet at være understøttet, begierer at indtræde som ordentligt Medlem, bør han have giort sig offentligen bekiendt ved udmærkede Kunstarbeider i sit Fag og forevise Academiet saadanne Prøver, efter hvilke han med de fleste Stemmer kan erkiendes værdig til at gives Adgang til at arbeide for Reception«. Efter Ordene her havde Akademiet utvivlsomt Ret, naar det forlangte at Gertner skulde foretage en Rejse, thi da han havde gjennemgaaet Akademiets Skole, kunde § 84 ikke anvendes paa ham. Men Gertner havde Støtte i formaaende Kredse, og den 3. Juni 1850 kommer der en Skrivelse fra Ministeriet, hvori dette erklærer, at det ikke har fundet, at Fundatsens § 84 indeholder en absolut Bestemmelse om, at ingen kan optages som Medlem uden at have foretaget en Rejse i Udlandet, og at Gertner som Følge deraf maa have Adgang til at agreeres, under Forudsætning af, at han har gjort sig offentlig bekjendt ved udmærkede Kunstværker i sit Fag og indsender et Prøvearbejde.

Dette var en skruet Fortolkning, da det var § 79 der skulde anvendes, et Magtsprog, fremkaldt ved Gertners Yndest i »højere Kredse«, og Akademiet havde ikke andet at svare end, at det efter denne Fortolkning afventede de nærmere Skridt, som Hr. Gertner i denne Henseende maatte gjøre. Resultatet blev, at Gertner den 15. Juli 1850 agreeredes med 8 Stemmer mod 3.

I samme Møde synes Akademiet at have taget en lille Hævn over Gertner. Ministeriet havde nemlig forlangt en Erklæring angaaende Prisen for to Kroningsbilleder, som han havde udført paa Bestilling af Christian VIII. Bestillingen gik kun ud paa 4 Tegninger til Gjengivelse i Kobberstik eller Lithografi, men de to sidste i Rækken havde han egenmægtigt udført i Olie og forlangte nu ikke mindre end 3000 Rdlr. for hvert, og dette faldt Frederik VII for Brystet. Ved Afstemningen finder J. L. Lund, Eckersberg, J. L. Jensen, Simonsen og Buntzen, at dette Beløb, i Betragtning af den anvendte Tid, ikke er for meget for »dette mindre heldige Arbejde«, men Hetsch, Bissen, Hornbech, C. A. Jensen og Kloss mener, at 3000 Rdlr. kan være nok for det 3die og 4de Billede tilsammen, da »det ikke er oplyst, at Kunstneren har havt tilstrækkelig Grund til at forlange dobbelt Pris for disse sidste Billeder«. Bissens Direktørstemme gjør Udslaget til Fordel for denne sidste Anskuelse.

Som Bidrag til Gertners Karakteristik og hans kollegiale Følelse kan anføres, at han i 1847 indsender sit Portræt af Oehlenschläger til Udstillingen med den Betingelse, at det skal hænges ved Siden af Roeds Portræt af Digteren. En saadan Betingelse kunde man selvfølgelig ikke gaa ind paa, og Gertners Portræt blev først udstillet i 1850.

Gertners Medlemsopgave var et Portræt af Eckersberg. Han fuldførte det i Løbet af et Par Maaneder og da han desuden, som et Slags halv Imødekommen overfor Akademiet, havde foretaget en lille Rejse til Dresden, optoges han derefter som Medlem den 30. September 1850 med 18 Stemmer mod 3. Men det er værd at lægge Mærke til, at der indsendtes skriftlige Stemmer til Gunst for ham fra Æresmedlemmerne Arveprins Frederik, Grev Moltke, Overkammerherre Stemann og Overhofmarchal Levetzau.

Gertner var da nu Medlem af Akademiet, men han synes ikke strax at være kommen paa nogen rigtig god Fod med sine nye Kolleger, hvilket sikkert maa skrives paa hans stridbare Naturs Regning. Idetmindste ser man, at han to Aar efter klager over, at hans Medlemsarbejde endnu ikke er ophængt mellem de andre, og spydigt tilbyder selv at ville tage det i Forvaring. Forvalteren faar da Ordre til at hænge det op. Samme Aar faar Gertner paa Forlangende Udskrift af Akademiets Dagbog vedrørende Stemmegivningen ved hans Optagelse

samt Afskrift af Formularen til Medlemseden, og da Kobberstikker Sonnes Medlemsarbejde samtidig skal bedømmes (det blev forøvrigt ikke antaget), søger han at gjøre Vanskeligheder, idet han — med Urette — paastaar, at Sagen skulde være sendt i Circulære før Bedømmelsen, og advarer Akademiet mod at begaa »en Vilkaarlighed«.

Som ovenfor anført havde Komitéen angaaende Elementarskolens Flytning ogsaa faaet den Opgave at beskæftige sig med Spørgsmaalet om Akademiets Omordning i det hele, som jo havde ligget i Luften alt i flere Aar. Det var sikkert Forkastelsen af Købkes og Constantin Hansens Medlemsarbejder, som gav Stødet til, at Sagen nu blev taget op. Allerede den 28. Oktober 1846 sendte Hetsch Akademiet et Forslag til en anden Ordning med Hensyn til nye Medlemmers Optagelse. Han udtaler selv som sit Haab, at derved kunde naas den Fordel »at Ingen saa let kunde troe sig forurettet eller tilsidesat«, og at »ogsaa de i den senere Tid stedfindende ubehagelige Conflicter imellem Academiet og mange ellers dygtige Kunstnere derved vilde forsvinde«, ligesom det kunde opnaas, at de yngre kunde gjøre deres »friskere Kunstanskuelser« gjældende. Hans Plan er da, at alle agreerede Kunstnere skulde danne som et Slags større Plenarforsamling under Navn af akademiske Kunstnere; de skulde tilsiges til Kvartalsmøderne og skulde — eventuelt sektionsvis — tage Del i Bedømmelser af Kunstværker, Præmiearbejder, Haandværksarbejder osv., og naar de viste »udmærkede Egenskaber« eller ydede »fortrinlige Præstationer« skulde de efterhaanden kunne optages blandt de egentlige Medlemmer. Men de skulde ikke, som hidtil, selv ansøge om dette, og de skulde ikke mere udføre Medlemsstykker, selv om det vilde være »glædeligt« om Akademiet kunde komme i Besiddelse af et eller andet Arbejde af dem. Desuden foreslaar Hetsch, at der skal dannes et Senat, bestaaende af Direktøren, Vicedirektøren, Professorerne, Akademiets Embedsmænd, samt muligvis et Par Medlemmer, til at afgjøre alle administrative og økonomiske Forretninger.

Af de skriftlige Vota til dette Forslag fremgaar, at alle ere enige med Hetsch i, at Medlemsstykkerne bør afskaffes, dels fordi det er uretfærdigt at bedømme en Kunstner efter et enkelt Arbejde, dels fordi dette Arbejde skal udføres og afgives til

Akademiet uden Vederlag, og denne Karakter af et pekuniært Offer maa nødvendigvis svække Lysten og Interessen hos de paagjældende Kunstnere. Troels Lund siger rentud, at »den hidtil brugte Fremgangsmaade neppe er i Stand til at fremlokke Arbeider af Konstneren, som han maae ønske opbevaret som Repræsentant paa hans Konstnerstandpunkt«, og han kalder det »en forældet Form, der minder om Laugsvæsen« — hvorfra det utvivlsomt ogsaa stammede. Derimod synes man gjennemgaaende ikke om Kategorien »de akademiske Kunstnere«; flere udtaler ligefrem, at de der er dygtige og talentfulde nok, bør optages strax som ordentlige Medlemmer, og enkelte lægger ikke Skjul paa, at Grunden til denne Del af Hetsch's Forslag er en Frygt for at vække Modstand ved at gjøre altfor mange delagtige i de »materielle Goder«, som var forbundne med at være Medlem, nemlig Adgangen til Friboliger og til Hjælp af Understøttelseskassen. At Hetsch personlig skulde have ladet sig lede af dette Motiv, kan der ikke være Tale om, da han var gammel nok til at staa i første Række med Hensyn til Understøttelser og som Professor havde Fribolig; men han har været klar over, at andre Medlemmer kunde paavirkes deraf.

Der er dog almindelig Enighed om, at selv om Hetsch's Forslag ikke løser Vanskeligheden, saa maa der gjøres noget, og helst maa man andrage Kongen om at faa nedsat en Kommission til at udarbejde Forslag til gjennemgribende Ændringer i Akademiets hele Fundats, ikke blot paa et enkelt Punkt.

Det viser sig altsaa, at der i Akademiet var en almindelig Beklagelse af, at man ikke havde kunnet optage Købke og Const. Hansen, fordi deres Medlemsstykker tilfældigvis ikke var befundne saa gode, som de burde være. Og det viser sig desuden, at de yngre Kunstneres Misfornøjelse saa langt fra fremkalder nogen Kampstemning i Akademiet, at der tvertimod opstod et levende Ønske om Lovændringer, der kunde gjøre det muligt at undgaa lignende Tilfælde i Fremtiden.

Men Sagen gik desværre meget langsomt. Hetsch's Forslag var hele to Aar om at cirkulere, saa der den 2. Novbr. 1848 fremkom en Skrivelse fra Roed, Sonne, Bindesbøll og Marstrand, for at skynde paa, saa der for Alvor kunde tages fat paa Sagerne. Det vedtages da, at Sagen skal afgives til den Komité, som »efter Forventning snart vil blive nedsat til foreløbig Be-

handling af det vigtige Spørgsmaal om Academiets Reorganisation«.

Der var nemlig den 12. April samme Aar fra et Antal Kunstnere indkommet en Adresse med et andet Forslag til en Omordning af Akademiet. Det er skrevet med Vermehrens Haand, og blandt Underskriverne træffer man foruden Vermehren Navne som Rump, Ring, Saabye, Meldahl, Herholdt, Hammer, W. Melbye, Eddelien, Lundbye, Dalgas og Fr. Rohde. Der udtales i Akademiet ikke direkte Uvillie over denne Adresse, skjønt den for sin Tid maa have syntes overmaade radikal; men Behandlingen af den udsættes til hele Reformspørgsmaalet skal tages for. Det Adressen betoner som sin Hovedfordring er »at Studiet af Kunsten i det Enkelte og sin Heelhed sikres en større Frihed«, og kun for nærmere at belyse dette Krav fremsættes nogle faa Punkter. Man ønsker da 1) at Haandværket helt skal udskilles fra Akademiet og henvises til en technisk Anstalt, — 2) at »de lavere Skoler maa falde bort og at Øvelserne paa Academiet maa bestaae i udelukkende Studium af den levende Model, Antiken og Dyr, med Anviisning til Studium af det antike Liv og Kostume, forsaavidt det ved Forelæsninger, Modeller der bevæge sig i Kostume, og Samlingernes bedre Opstilling og friere Tilgjængelighed kan opnaaes«, — 3) »at al Medailleconcours afskaffes, da det ofte har viist sig, at Erhvervelsen af Medailler ikke staae i ret Forhold til Kunstnernes øvrige Virksomhed«, ligesom man frygter, mange derved vil »drages bort fra deres paabegyndte eiendommelige Retning ind paa et fremmed Gebeet«. (Af Malere kan jo kun Figurmalere konkurrere). — 4) at Stipendierne ikke uddeles til visse Tider, men naarsomhelst kan gives til værdige Ansøgere, helst saa de kan leve i to Aar i Udlandet uden at være tvungne til at arbejde for Opholdet. Derhos ønsker man Fritagelse for iforvejen at indsende Rejseplan og for at hjemsende Arbejder. — 5) »at Opgaverne til de Neuhausen'ske Pengepræmier for Fremtiden maa blive saa lidet hemmende for Kunstnerne, som de f. Ex. iaar ere stillede.« — 6) »At de ved Academiet bestemte mindre Pengepræmier aarlig udsættes og bortgives udelukkende for dygtige Studier i de forskjellige Retninger af Kunsten. De kunne da for den yngre være Hjælpekilder til at gjøre sig bekjendt med Fædrelandets Natur og Folkeliv, da Stipendier til indenlandske Rejser ikke kunne erholdes ved Academiet«. — 7) »at Agreation og Reception

ikke opnaaes efter Kunstnernes Forlangende og dertil udførte Arbeider, men kun ved Academiets Indbydelse, og at alle dermed forbundne materielle Goder ophøre.«

Det er en Række Krav, af hvilke Eftertiden har opfyldt et Par, men ikke alle. Af Adressens Indhold føler man stærkt, at det ny opblussende Studium af dansk Landskab og Folkeliv, til hvis ivrigste Kræfter jo netop Vermehren hørte, har været ikke uvæsentligt medvirkende til dens Fremkomst og Indhold. Det »klassiske« Maleri havde længe været ved at forsvinde i Danmark.

En af Underskriverne vedføjede en Skrivelse, hvori han tog Afstand fra Adressen, for saa vidt angaar Medlemsoptagelsen og Ophøret af de »materielle Goder«, hvilket han er meget imod. Det er Maleren Balsgaard, som vi her træffer for første Gang.

Man ved, at Christian VIII var venlig stemt mod Tanken om en Reform, og heller ikke Frederik VII viser nogen Uvillie imod den. De politiske Forhold og Krigen volder nogen Forhaling, men i 1849 kommer der dog en kgl. Resolution af 25. Juni, hvori meddeles, at Akademiet »under fremdeles Bibehold af allerhøjstsammes umiddelbare Protektorat« henlægges under Kultusministeriet, som skal gjøre »Forslag om Akademiets Organisation og Forhold til beslægtede Institutioner«. Tillige henlægges Charlottenborg Slot under samme Ministerium. Dette selv tilføjer, at da det ved, at der allerede i Akademiets Midte har fundet Forhandlinger Sted om Modifikationer i dets Organisation og Virksomhed, ønsker Ministeren at se disse Forhandlinger i Akademiet forberedte paa den Maade, samme maatte finde mest passende, og derefter at modtage Akademiets Andragende og Indstilling desangaaende.

Den 10. Februar samme Aar var der indkommet et nyt Reformforslag fra C. F. Christensen, J. L. Jensen, Kiærschou, Monies og Ursin. Dette Forslag søger at slippe med saa lidt Reform som muligt, men gjør dog, i Følelsen af Nødvendigheden, nogle Indrømmelser overfor de stærkest fremsatte Krav. Det vil ikke paa nogen Maade udskille Haandværkerne fra Akademiet, men gaar med til at afskaffe Receptionsarbejderne: en Kunstner, der vil være Medlem, maa andrage herom under Henvisning til et eller flere Arbejder paa Udstillingen; findes disse ikke antagelige, kan han igjen forsøge en anden Gang. Ogsaa Medaillerne vil man lade bortfalde med Undtagelse af Thorvaldsens Medaille og Hansens Æresmedaille, som jo ikke kunde

afskaffes paa Grund af deres særlige Oprindelse, og man vil indføre »højere Belønninger i Penge for fortrinlige udstillede Arbejder«; ligeledes vil man ved Siden af de egentlige Rejsestipendier oprette »Understøttelser til videre Udvikling i Kunst i Almindelighed«, hvorved man vistnok navnlig tænkte paa de Fag, der faldt udenfor det gammeldags Begreb om Figurmaleri, altsaa Folkeliv, Landskab osv. Med Hensyn til Akademiets indre Ordning foreslaas noget lignende som Hetsch's Senat, nemlig en Administration, bestaaende af Direktøren, 3 Administratorer valgte blandt Medlemmerne for 3 Aar, og Sekretæren. Professorerne i Videnskaberne skal for Fremtiden kun hedde Docenter, men være Medlemmer, saalænge de beklæder deres Embede. Endelig skal Akademiet deles i tre Sektioner, en for Malerkunst, en for Billedhuggerkunst og en for Bygningskunst, der skulle give enhver Sag en forudgaaende Behandling og gjøre skriftlig, motiveret Indstilling derom til Akademiet.

Dette Forslag var vistnok fremkommet som et Slags Mæglingsforslag, men havde, som saadanne i Reglen, den Skæbne hverken at tilfredsstille de konservative eller de fremskridtsvenlige Elementer i (og udenfor) Akademiet. De sidste, mellem hvilke Høyen spillede en stor Rolle, krævede meget mere. E Par Dage efter, at ovennævnte Forslag var indleveret til Akademiet, fremkom der i *Fædrelandet* for 13. og 14. Februar 1850 to Artikler, underskrevne *3*, hvori der opstilles et meget videre gaaende Program. Det er ikke godt nu at vide med Vished, om de er skrevne af Høyen eller en anden, men det maa ialtfald omtrentlig være hans Anskuelser, de udtaler, da han stod som Fører for Fremskridtspartiet. Forfatteren motiverer Artiklernes Fremkomst med, at »der hviler et ægyptisk Mørke over Alt, hvad der vedkommer Academiets indre Liv«, og Akademiet har modsat sig Offentliggjørelsen af Komitéens Udkast. Han begynder derefter med at hævde, at Kunsten skal have Rod i Folket; man ikke mere støtte sig alene til Kongerne, der »maa bygges paa en dybere og fastere Grundvold«, og dette maa Akademiet selv have følt, da det valgte sin Komité til at gjøre Forslag om Undervisningen. Naar Akademiet vil omfatte baade Kunstner- og Haandværkeruddannelsen, da kan ingen af Parterne være tjent dermed. Derefter forklarer han Akademiets Indretning og beklager, at Æresmedlemmerne har større Indflydelse end de egentlige Medlemmer. Ligeledes klager han over,

at C. F. Hansens kunstneriske Syn og store Indflydelse har ophævet Forbindelsen mellem Maleri, Skulptur og Architektur. Medlemsstykkerne er han meget ivrig for at faa afskaffede; »en paafaldende Vilkaarlighed finder ogsaa Sted ved Konstnernes Optagelse i Academiet. Snart gjælder den Bestemmelse, at ingen indfødt Konstner maa udføre sit Receptionsarbeide i Udlandet, snart gjælder denne Bestemmelse ikke. Snart bedømmes det enkelte indsendte Arbeide uden Hensyn til Konstnerens øvrige Virksomhed, snart vælges i Konstnerens Atelier et Arbejde, som træder i Stedet for det indsendte, og snart optages et Medlem aldeles uden Receptionsstykke*) osv.« Med Hensyn til Undervisningen siger Forfatteren, at Lærerne i de 10 lavere Klasser »enten blot ere eller maae betragtes som Haandværkere uden højere Konstdannelse . . . . Den store Masse af Elever vanskeliggjør i høi Grad Undervisningen og Bedømmelsen med Hensyn til Avancement maa blive høist vilkaarlig, da Dommerne (hele Academiet) ikke kjender den Enkeltes Udviklingstrin, Alder eller Fremadskriden«. Det som læres i de to Elementarklasser, er kun den Frihaandstegning, som burde læres i enhver Borgerskole. De øvrige 8 Klasser er alene anlagte for Haandværkere, men selv for disse mangler der ganske Veiledning i alt det konstruktive, Hensyn til Materiale osv. Technisk Institut giver ganske vist noget af dette, men mangler til Gjengjæld helt det kunstneriske Element; det burde staa under Akademiets Tilsyn. »En konstnerisk Behandling af vor egen Planteverden, vor egen Dyreverden i Udskæring eller Indlægning findes der ikke Spor af«. I de 3 højere Klasser, hvor Konkurserne til Sølvmedaillerne begynder, er der den samme Ulempe, at Dommerne mangle Kjendskab til Eleverne. Disse sidste mangle paa deres Side virkelig Formforstaaelse, fordi de mangle anatomisk Indsigt. »Ved Tegneøvelserne efter levende Model synes Academiet at lægge mere Vægt paa en øvet Haandfærdighed, end paa en velforstaaet Gjengivelse af Form og Character. Der sørges ikke for at stille Modeller af forskjellige Aldere, og Øvelsen i at behandle draperede Figurer er aldeles forsømt. De anatomiske Forelæsninger finder kun Sted 1 Time ugentlig i Vintersaisonen og uden

*) Dette gjælder kun om et eneste Medlem, Ernst Meyer, og der med kgl. Bevilling. Grunden var hans stadige Ophold i Italien. Den foregaaende Bemærkning er af lignende Gyldighed.

Forbindelse med Tegningen efter levende Model. Selv den dygtigste Lærer kan paa denne Maade ikke tilfredsstille den Kunstner, som føler Trang til et alvorligere Studium af det anatomiske. Uagtet de perspektiviske Forelæsninger ledes med samme Dygtighed som de anatomiske, synes dog Malerne ikke i Almindelighed at have tilegnet sig denne Kundskab og Grunden hertil maa da søges i Manglen paa nøiere Forbindelse af de maleriske og perspektiviske Øvelser. Den maanedlige Afvexling af Lærere i Modelskolen kan ikke andet end bidrage til at forvilde den unge Kunstner«. For Architekternes Vedkommende klager Forfatteren over, at Undervisningen kun omfatter den antike Stil, »og dog vilde Architekten ved Kundskab til Bygningskonstens særegne Udvikling gjennem Middelalderen indtil den nyere Tid, hos de forskjellige tildels med os beslægtede Folkestammer, netop finde Traaden til en med vore Forhold og Fornødenheder overeensstemmende Stil. Dette udelukkende Studium af den antike græske (og romerske) Bygningskonst har ført Academikerne til at betragte alle andre Tiders og Folks Konst som noget, der bør afskyes, ja om muligt tilintetgjøres«. Med Hensyn til Guldmedaillekonkurserne ønsker Forfatteren at afskaffe de bindende Skizzer, som udføres i Loger. Ogsaa med Hensyn til Benyttelsen af Charlottenborg ønsker han gjennemgribende Forandringer. Boligerne, som nu tildels kommer Medlemmerne til Gode, er dog vel »nærmest paatænkte at skulle tjene til Atteliers for Professorerne, uagtet de kun lidet ere skikkede til dette Brug. Slige til Atteliers beqvemt indrettede større Lokaler ere en Fornødenhed, som burde afhjælpes. Academiet har egentlig kun eet Attelier og dette er indrettet for en Billedhugger, udenfor Charlottenborg. Dersom Professorerne vare anstændigt lønnede, kunde vel ogsaa adskillige Friboliger paa Charlottenborg inddrages og den saa følelige Mangel paa Plads saaledes vindes til Brug for Skolen og Samlingen«. Denne sidste er knebent og højst uheldigt opstillet. Forelæsningssalen er for lille og ubekvem. Bibliotheket har saa lidt Plads, at »neppe mere end 2 Personer ad Gangen kunne benytte Kobberværker, naar Veiret ikke er klart«, og Midlerne til Nyanskaffelser er meget for smaa. Udstillingen har altfor knebne Lokaler, og en permanent Udstilling vilde være ønskelig.

Det positive Program, som Forfatteren sluttelig opstiller, gaar ud paa at Elementarundervisningen udsondres fra Akademiet

og henlægges til Børneskolerne; at der enkelte Steder i Landet oprettes Skoler, hvor »Forkundskaberne til den højere Konstdannelse, saavel for Haandværkere som for Konstnere« kan erhverves. De skal staa under Tilsyn af Akademiet, og dette sørger for duelige Lærere til dem. Akademiets egen Skole skal udelukkende være en Kunstskole, og for at komme derind, maa man have gjennemgaaet en af de fornævnte forberedende Skoler. I Akademiet skal Architekterne ikke blot studere den græske, men ogsaa andre Stilarter. I Modelskolen skal hver af Professorerne have sit eget afsluttede Kursus, og de videnskabelige Forelæsninger skal sættes i nøjere Forbindelse med de praktiske Øvelser. Medaillekonkurserne afskaffes aldeles, og Stipendier tildeles efter Hensyn til de Arbejder, som de unge Kunstnere viser paa Udstillingerne. Friboligerne inddrages saa vidt muligt, saa der kan faas gode Lokaler til Skolen, Samlingen og Biblioteket Professorerne lønnes saaledes, at de kan offre den fornødne Tid paa Undervisningen og holde Ateliers, hvor de unge Kunstnere kan »henvende sig for at faae Øvelse i det Practiske«. Medlemmer optages efter Indbydelse.

Artiklerne slutter sig altsaa nær til den ovenfor nævnte Adresse af 12. April 1848 og opfrisker dens Indhold. Men i 1850 maatte dette forekomme de ældre Kunstnere og deres Meningsfæller overmaade vidtgaaende, og det skulde ikke gjøre Stemningen blidere, at man stadig vilde røre ved de meget eftertragtede Medlemsboliger. Paa den anden Side havde Fremskridtsvennerne Ret paa mange væsentlige Punkter, og de følte selv dette stærkt. De stridende Anskuelser formede sig i to Partier, der i Akademiet stod omtrent lige talrige overfor hinanden, og dette gjorde, at Sagen ikke ret kunde komme af Stedet. Da taber Ministeriet tilsidst Taalmodigheden og erklærer den 24. Decbr. 1850, at der bør nedsættes en særlig Kommission til at tage sig af Reformsagen. Det har Form af en Henstilling, men er i Virkeligheden en Ordre. Til Kommissionens Formand skal beskikkes »en med Kunstens Interesser bekjendt højere Statsembedsmand« — det blev Departementschef Holm i Finansministeriet — til Medlemmer af Kommissionen vil Kongen, foruden Direktøren (Bissen) der er selvskreven, paa Ministeriets Indstilling vælge 3 blandt Akademiets Professorer og Medlemmer, medens Akademiet selv af sin egen Midte vælger 4 andre Medlemmer. Denne Kommission skal forelægge Ministeriet Forslag

om, hvilke Forandringer, der maa anses for tilraadelige for Akademiets Organisation og Virksomhed som Kunstsamfund og Læreanstalt. Der er ikke andet for Akademiet at gjøre end »enstemmigt« at bifalde Ministeriets Tanke, og vælge sine 4 Medlemmer til Kommissionen; det bliver Architekten Fr. Friis, J. L. Lund, Jerichau*) og Blomstermaler J. L. Jensen, temmelig konservative Mænd og Modstandere af den Høyenske Kreds. Kongen vælger Hetsch, Koch og Høyen.

Saa gaar Sagen i Kommission, men den synes ikke at faa mere Fart paa sig der. Den 19. Januar 1852 beslutter Akademiet at spørge Ministeriet, hvorledes det gaar »eftersom Behandlingen i forskjellige af Academiets Anliggender under Tingenes nuværende Forhold ikke tilbørligen kunne fremmes«, og den 14. Februar faar man da gjennem Ministeriet en Redegjørelse fra Kommissionens Formand. Han oplyser først, at Forhandlingerne »gjordes vidtløftigere og besværligere ved den Dissents, som i væsentlige Poster strax dannede sig mellem dens Medlemmer«. Desuden har flere af disse maattet foretage Rejser, bl. a er Bissen i Italien. Alligevel har man faaet udarbejdet Udkast, som nu cirkulerer, men Bissen kan ikke ventes tilbage før i April. Holm undrer sig over, at Akademiet ikke har kunnet faa alle Oplysninger af de Medlemmer, der sidder i Kommissionen.

Imidlertid gærer der forskelligt indenfor Akademiet, men der kan selvfølgelig intet ske, saalænge man ikke har faaet Kommissionens Forslag. Saaledes kommer den 34aarige Gertner i December 1852 med et Forslag om, at Lærerne i 1ste og 2den Frihaandsskole »removeres« og disse Poster overdrages til yngre Kræfter. Forslaget udsættes til Skolereformen foreligger, men hvad Gertner vilde, bliver tydeligt, da Spørgsmaalet om disse Lærere igjen tages for. Gertner erklærer da »at for saa vidt der maatte befrygtes Vanskeligheder i at finde en duelig Lærer til denne Post, vilde han, af Interesse for Sagen, tilbyde sig midlertidigt at besørge denne Undervisning«, — et Tilbud, for hvilket Akademiet »bevidnede Hr. Gertner sin Paaskjønnelse«, men som det dog var haardhjertet nok til ikke at tage imod. Betydningsfuldere var det, at Bindesbøll foreslog at oprette en Dekorationsskole med Hilker som Lærer, og dette Forslag finder saa megen

*) Om Jerichaus Anskuelser kan henvises til hans, noget uklare, Betragtninger i N. Bøghs Biografi af ham (1884) p. 233—39.

Anklang, at man beslutter at gjenoptage det til Behandling inden næste Skoleaars Begyndelse *). Det skulde dog vare lidt endnu, inden denne Tanke blev til Virkelighed. Hilker havde forøvrigt alt nogle Aar før søgt om at ansættes som Lærer ved den existerende Dekorationsskole, uden at opnaa det.

Endelig, den 16. Juni 1853, kom Kommissionens Reformforslag, hvis Hovedindhold var følgende: hele Kommissionen holdt fast ved den Udskillelse af Elementarklasserne, som havde fundet Sted i 1850, og foreslog Oprettelsen af et Undervisningsraad (det senere Skoleraad), men Minoriteten**) ønskede, at Akademiet kun skulde beholde de højere Klasser (Modelskolen, den øverste Architekturklasse, en Dekorationsklasse eller muligvis en Perspektivklasse), medens de lavere Klasser overførtes til et »Normalinstitut«, som dels skulde være en Tegneskole, dels en Skole for Haandværkere, grænsende op til, hvad man nutildags vilde kalde en Kunstindustriskole. I dette Institut — hvorved man sikkert har tænkt paa en videre Udvikling af Technisk Institut — skulde da ogsaa Kunstnerne have den forberedende Undervisning. Hele Kommissionen var enig om at lade Receptionsarbejderne bortfalde og istedetfor optage nye Medlemmer efter en Bedømmelse af deres hele kunstneriske Virksomhed. Med Hensyn til Præmierne var Meningerne stærkt delte. Majoriteten vilde bibeholde Sølvmedaillerne i Skolerne og Guldmedaillekonkurserne »som Opmuntringsmiddel for Historiemalere, Billedhuggere og Architekter«, da »disse Kunstfag have stor Betydning og ikke altid nyde den Opmuntring udenfra, som maae ansees for en nødvendig Betingelse for deres heldige Udvikling«, medens Minoriteten vilde udvikle Pengepræmierne og afskaffe Medaillerne. (Om Forslagets Indhold vedrørende Skolerne jfr. nedenfor Kap. XXIV).

Akademiet skulde nu give Ministeriet sin Betænkning. Ifølge Fundatsens § 30 havde kun Professorerne og Æresmedlemmerne Ret til at behandle denne Sag og deltage i Afstemningen, men da man var paa det rene med, at en saadan Behandling aldrig vilde tilfredsstille, søgte man — efter Ministeriets Anvisning — at komme uden om Fundatsen ved at lade Forslaget trykke og

*) Dekorationsskolen fra 1842 var nemlig i Hetsch's Hænder aldrig blevet andet end en Haandværkerklasse.

**) Bissen, Hetsch, Holm og Høyen.

omsende til samtlige Medlemmer med Anmodning om inden 1. Oktober at indsende deres Betænkninger, om de maatte finde Anledning dertil. Da Medlemmerne alligevel maatte være misfornøjede med at holdes halvvejs udenfor, foreslaar J. L. Jensen at trodse Fundatsen og først behandle Sagen i et Plenarmøde; det vedtages da den 4. Juli, at man i September vil holde en Række Plenarmøder om Reformsagen. Man havde aabenbart ikke megen Tillid til Æresmedlemmerne, af hvilke flere var stærkt konservative og Størsteparten ikke kunde have den fornødne Indsigt i disse Forhold.

Den lange Tid, der var gaaet, havde bevirket, at Sindene var faldne noget mere til Ro. Der kommer kun et eneste Ændringsforslag, nemlig fra Gertner, som holder paa den gamle Optagelsesmaade med Receptionsstykke og er vred over, at Medlemmer skal være udelukkede fra at faa Rejsestipendier, skjønt han selv gjorde saamegen Modstand mod at rejse i sin Tid, da man tilbød ham Stipendium Gang efter Gang. Men dette Ændringsforslag vækker neppe en Gang nogen Diskussion. Alle længes efter at komme til en Afslutning, og den 6. Oktober 1853 kan Akademiet meddele Ministeriet, at det indsender et Forslag, »der kan betragtes som forfattet under Enstemmighed«.

Men dermed var man endnu ikke ved Maalet. Om det har været den Smule Forøgelse af Budgettet, Reformen førte med sig, der forsinkede Sagen, eller hvad Grunden har været, kan ikke ses af Akademiets Akter, men saa meget er vist, at først den 28. Juli 1857 (under Hall's Ministerium) udkommer den kgl. Bekjendtgjørelse om Akademiets indre Ordning*).

Havde det varet længe, saa var det ogsaa meget væsentlige og gjennemgribende Forandringer, som nu gjennemførtes.

Allerførst ophæves Forbindelsen med Haandværket, og den for dette indrettede Undervisning. Akademiet skal alene virke som Kunstskole og Kunstselskab, og Skolen falder kun i 3 Afdelinger: Tegneskolen, Modelskolen og Bygningsskolen, til hvilken sidste der nu endelig knyttes Forelæsninger over Konstruktionslære m. v. Forøvrigt skal der udarbejdes et nærmere Regulativ for Undervisningen.

Det brændende Spørgsmaal om Medlemsoptagelsen faar den længselsfuldt ventede Løsning, at baade Agreeringen og

*) Aftrykt i *F. Meldahls* Supplementbind, Bilag IX.

Receptionsarbejdet bortfalder. Der gives fremtidig ikke mere »agreerede« Kunstnere. Nye Medlemmer vælges af Akademiet, enten efter Forslag af to Medlemmer eller efter Vedkommendes eget Andragende (dog kun forsaavidt det er en Kunstner, der er Tale om). For Medlemmernes Antal er der ingen Grænse. Æresmedlemmernes Kategori falder bort, man har nu kun ordentlige (indenlandske) og udenlandske Medlemmer; de hidtidige Æresmedlemmer bliver ordentlige Medlemmer, selv Kongen opføres blandt disse (foruden at han er Protektor). Alle ordentlige Medlemmer er ligeberettigede, udenlandske Medlemmer har ikke Stemmeret. Dermed er altsaa Æresmedlemmers og Professorers Privilegium paa alene at afgjøre alt andet end Bedømmelser faldet bort. De ordentlige Medlemmer skal som Regel være Kunstnere, der er fyldt 30 Aar. Ikke-Kunstnernes Antal maa kun naa til $^1/_4$ af Kunstnernes Antal. Dermed er altsaa Kunstnernes Overvægt sikret.

Med Hensyn til Akademiets Styrelse falder først i Øjnene, at det ikke mere har nogen Præses; han passede ikke under den nye Statsforfatning, og siden Frederik VII blev Konge og dermed gik over til at være Protektor, var der heller ingen ny Præses udnævnt. De Pligter, som forhen paahvilede Præses, var alt ved kgl. Rescript af 30. Marts 1848 overdragne Direktøren, medens Kongen som Protektor fremdeles vil »føre Præsidiet i Akademiets Forsamlinger, naar dertil maatte findes Anledning«. Til Direktør kan Akademiet nu vælge, hvem det vil af sine Medlemmer, uden længere at være bundet til Professorernes Kreds. Som noget nyt indføres en Vicedirektør til lejlighedsvis at vikariere for Direktøren; de vælges begge for 3 Aar ad Gangen. Sekretæren er Medlem af Akademiet; dette er derimod Professorer i Videnskaberne ikke mere*); dog beholder de nuværende Professorer deres Egenskab af Medlemmer,

*) I Kommissionen havde Bissen og Holm holdt paa, at de skulde vedblive at være Medlemmer: »Vi troe nemlig ikke alene, at de i de nævnte tvende Fag ansatte Professorers Kundskaber ofte under Forhandlingerne i Academiet kunde komme til Nytte, men vi antage ogsaa, at disse Lærere ikke kunne udfylde deres Plads ved Academiet, uden i ẻn ikke ringe Grad at besidde Sands for Kunsten og Interesse for dens Anliggender. Vi troe ikke, at det behøver nogen videre Begrundelse for Kunst-Historikerens Vedkommende, hvis Udvikling for en stor Del kun kan skee gjennem et Studium af Kunstens bedste Frembringelser .....«

men kun saalænge de ere i Embedet. Fremtidig skal der ikke være flere end to videnskabelige Professorer, en i Anatomi og en i (Kunst-)Historie og Mythologi; for Perspektivens og Konstruktionslærens Vedkommende nøjes man med Docenter, og Professoratet i Mathematik falder bort — som det vil erindres, havde det staaet ledigt siden Ursins Død og Forelæsningerne var midlertidigt besørgede af H. Kayser.

De kunstneriske Professorers Antal er uforandret, fem i Modelskolen og 2 i Bygningsskolen. Direktør, Vicedirektør, Sekretær, Kasserer, Professorer i Kunsten og i Videnskaberne udnævnes af Kongen. Forvalteren vælges af Akademiet og ansættes af Ministeriet. Alle øvrige Funktionærer, Lærere osv. antages af Akademiet paa Opsigelse.

Noget nyt med Hensyn til Forretningsgangen er dels, at der hvert Aar skal vælges en Dirigent til at lede Plenarforsamlingens Møder (det har oprindelig Præses gjort), dels, og under Muligheden for et betydeligt forøget Medlemsantal vigtigere endnu, at Plenarforsamlingen ikke blot som hidtil kan nedsætte Udvalg til Behandlingen af enkelte Sager, men ogsaa staaende Udvalg, for hvilke der skal udarbejdes særlige Regulativer (et af de betydningsfuldeste bliver Skoleraadet). I selve Bekjendtgjørelsen fastsættes 4 saadanne staaende Udvalg eller Komiteer, nemlig for Stipendierne, for Bibliotheket, for Kunstsamlingen og for Udstillingen. Denne sidste stilles endda halvt uafhængig af Akademiet, idet dette kun faar Ret til at vælge de 3 Medlemmer, medens Udstillerne vælger de andre 3 og Ministeriet beskikker Formanden. En tredie væsentlig Forandring er den, at de ugentlige Plenarmøder holder op. Akademiet behøver nu kun at samles hvert Kvartal, medmindre der er særlig Grund til at holde flere Møder eller 10 Medlemmer forlanger det. Til Gjengjæld vedtages det da paa Roeds Forslag i Decbr. 1858, at alle de i Mellemtiden expederede Sager skal refereres i det følgende Plenarmøde. For at en Plenarforsamling kan være beslutningsdygtig, maa mindst Halvdelen af Medlemmerne være tilstede, dog medregnes her ikke de lovligt fraværende, eller de som et helt Aar er udeblevne uden at melde lovligt Forfald; disse sidste tilsiges ikke oftere og kan exkluderes. Medlemsoptagelse eller Præmie i en Konkurs kan kun vedtages med $^2/_3$ af de afgivne Stemmer. Direktøren underskriver alle Indtægts- og Udgiftsordrer, medens tidligere enhver »Expedition«

undertegnedes af samtlige Professorer. Akademiet vælger selv sine to Revisorer og deciderer selv sit Regnskab.

Guld- og Sølvmedaillekonkurserne bibeholdes*), men Pengepræmier er nu kun de Neuhausenske. Med Hensyn til Stipendierne imødekommes de yngre Kunstneres Krav. De knyttes ikke mere blot til Guldmedaillerne, men kan tildeles »indfødte Kunstnere, der ikke ere academiske Medlemmer, og som med Talent forene en alvorlig Stræben, uden Udelukkelse af noget enkelt Fag«. Nu kan altsaa ogsaa andre end Figurmalere faa Stipendier. Disse, som højst tildeles for 3 Aar ad Gangen, faar ingen bestemt Størrelse, men denne saavel som Varigheden retter sig efter de af Kunstnerne opgivne Formaal for Benyttelsen. Rejseplan og Indsendelse af Arbejder falder bort, men Akademiet kan, naar det synes, give en særlig Instrux for Stipendiets Benyttelse, og enhver Stipendiat skal efter sin Hjem-

---

*) I Kommissionen havde Bissen, Hetsch, Holm og Høyen foreslaaet helt at afskaffe Guldmedaillerne: »For det første tro vi nemlig ikke, at det overhovedet lader sig gjøre ved ydre Midler at bringe visse Retninger i Kunsten til at fremblomstre, der paa Grund af hele Tidsaanden ere trængte tilbage og have tabt den Interesse for Folket, der maa ansees for en af de væsentligste Betingelser for deres kraftige Udvikling; dette gjælder efter vor Formening i særdeles Grad Historiemaleriet og vi troe i denne Henseende alene at behøve at henlede Opmærksomheden paa, at, uagtet der nu saalænge Academiet har bestaaet, har været udsat Guldmedailler for denne Kunstretning, har det dog ikke villet lykkedes at kalde den tillive eller for Folket at vække en højere Grad af Interesse for samme. Dernæst troe vi, at Anvendelse af Guldmedaillen forudsætter en Classification af Kunstfagene, som ikke vel kan bestaae med en efter vor Formening rigtig Opfattelse af Kunsten i det hele. Det er nemlig ikke Kunstarten, som bestemmer en Kunstners Plads og Betydning, men Talentet; vi antage ogsaa, at Kunsthistorien tilstrækkeligt har godtgjort, at Malere, der have virket i enhver anden Retning end Historiemaleriet, have kunnet øve en Indflydelse paa deres Tid, som samtlige dygtige Historiemalere ikke have formaaet at tilegne sig. Hertil kommer endnu den store Vanskelighed, der kan være forbundet med at trække en Grænse mellem Historiemalere og andre Figurmalere ....«

Som Illustration hertil kan det anføres, at store Guldmedaille fra 1754—1800 er tildelt 12 Malere, fra 1800—1853 kun 7 Malere — sidste Gang i 1837 — og efter 1853 kun en eneste Maler, nemlig Holger Roed i 1870. I de samme Tidsrum er den store Guldmedaille før 1800 tildelt 12 Billedhuggere og 27 Architekter, 1800—1853 fire Billedhuggere og fjorten Architekter og efter den Tid henholdsvis 6 og 14.

komst indsende en Beretning om Rejsen. Alt i Marts 1857 udtaler Ministeriet i sin Skrivelse om Statskassens Tilskud for 1857—58, at der ogsaa kan gives Stipendier til at studere i Indlandet.

I Henhold til dette nye Reglement holdes den 14. September 1857 et Plenarmøde, hvor det usædvanligt store Antal af 20 Medlemmer er tilstede, og desuden er der sendt skriftlige Stemmer fra Bissen, Høyen, Christensen og Schiøtt. Jerichau vælges til Direktør*) med 12 Stemmer (Marstrand faar kun 6), Stein vælges til Vicedirektør, men da han vægrer sig, vælges Friis (med 8 Stemmer) og Stein bliver saa Dirigent. Da Stein kort efter foretager en mindre Rejse, dirigerer Jerichau selv saalænge. Det viste sig nu og da senere, at Jerichaus Forestillinger om Direktørens Myndighed gik noget videre end Akademiets. Man har maaske havt dette paa Fornemmelsen, thi man vil strax give ham baade en Budgetkomité og en Forretningskomité paa Siden, men Jerichau afviser dette ganske bestemt; han skal nok selv klare Sagerne med den Assistance, han finder fornøden. Vicedirektøren Friis bemærker i den Anledning, at naar Direktøren paa denne Maade overtager Ansvaret, bliver Sekretæren moralsk ansvarlig, og man bryder sig ikke en Smule om Thieles fortvivlede Protest herimod; dog slipper han for at medunderskrive paa Indtægts- og Udgiftsordrer, idet det paa dette Punkt »erkiendes, at han ikke kan dele Ansvaret«.

Bekjendtgjørelsens § 14 foreskrev, at en Plenarforsamling ikke var kompetent, medmindre Halvdelen af Medlemmerne var tilstede. Dette kom til at volde en Del Vanskelighed, da f. Ex. de tidligere Æresmedlemmer i Reglen ikke plejede at give Møde og man vel neppe heller nu vilde sætte Pris paa at faa dem med til alle Forhandlinger. Naar Forsamlingen ikke var kompetent, var der ganske vist aabnet den Udvej, at Direktøren med sit Forslag kunde indstille Sagen til Ministeriets Afgjørelse, men det var en Selvfølge, at man kun nødigt saa denne Bestemmelse anvendt.

Det viste sig strax i det andet Møde, den 9. Novbr., at der

*) Ifølge Nic. Bøghs Biografi (p. 231 og 239—40) var han valgt som en »god Murbrækker« mod Høyens Kreds. De iøvrigt anførte Træk illustrerer godt, hvor lidet han egnede sig til at være Leder af en parlamentarisk Forsamling; dertil var det ikke nok at være en svoren Fjende af Høyen og hans Parti.

ikke var mødt Halvdelen af Medlemmerne. Tilstede var Jerichau, Hetsch, Marstrand, Simonsen, Friis, Kloss, Roed, Sonne, Monies, Gertner, Conradsen, Schiøtt, J. H. Nebelong, N. S. Nebelong, Sørensen og Thiele. Men fraværende var: J. L. Lund, Malling, C. A. Jensen, Høyen, Koch, Bissen, Stein, Troels Lund, Theatermaler Christensen, Kiærschou, Buntzen, Schleisner, Chr. Hansen og de forrige Æresmedlemmer. Uagtet den Høyenske Kreds i det væsentlige havde sejret ved Reformen, begyndte nogle af dens mest fremtrædende Medlemmer dog strax den nye Æra med at udeblive, istedetfor at møde og skaffe sig Indflydelse. Men saaledes gaar det jo den Dag idag med Kunstnerne: de er ivrige nok til at kritisere tagne Beslutninger og forarges over Udfaldet af Valg, men de kan kun vanskeligt mande sig op til den lille Ulejlighed selv at møde eller afgive deres Stemmer, og Følgen deraf maa uundgaaelig blive, at den afgjørende Indflydelse kommer til at ligge hos den forholdsvis mindre Kreds, som gider gjøre sig gjældende. Dette kan intet nok saa fuldkomment Reglement raade Bod paa.

Denne Ligegyldighed hos Kunstnerne for deres egne Anliggender fik Akademiet strax at føle. Bestemmelsen i § 14 havde man, og det gjaldt om at finde sig tilrette med den. Man begyndte derfor med at revidere Medlemslisten, og det viste sig da uheldigvis, at 13 Medlemmer »stode i et saadant Forhold til de akademiske Forsamlinger, dels paa Grund af høj Stilling, dels paa Grund af Fraværelse for længere Tid, at de med Grund kunde betragtes som ikke deltagende i de akademiske Møder, og at saaledes det lovbefalede Antal Tilstedeværende vanskeligt vilde kunne imødesees ved de fremtidige Plenarmøder«. Man haaber vel paa, at Mødernes fremtidige Sjeldenhed skal hjælpe noget, og henviser til, at der idag savnes 10 Medlemmer, som ellers plejer at give Møde. Men man er dog lidt trykket af dette Resultat, og i det næste Møde den 16. Novbr. tager man igjen fat paa Medlemslisten. Denne Gang naar man til at fastsætte, at de Medlemmer, som kan vente at være tilstede og saaledes maa regnes med til Beslutningsdygtigheden, er følgende 34: J. L. Lund, Malling, Grev Moltke, Hetsch, C. A. Jensen, Thiele, Kongen, Høyen, Arveprins Ferdinand, Koch, Friis, Bissen, Troels Lund, Stein, Kloss, Christensen, Geheimeraad Collin, Marstrand, Roed, Kiærschou, Kammerherre Levetzau, Sonne, Simonsen, Monies, Jerichau, Buntzen, Gertner, Conradsen, Schleisner, Schiøtt, J. H. Nebelong, N. S. Nebelong, Fr. Søren-

sen og Chr. Hansen — deraf altsaa 7 ikke-Kunstnere, af hvilke man faktisk ikke kunde gjøre Regning paa de 5. Der kræves mindst 17 tilstedeværende Medlemmer og det var meget mere, end man tidligere havde været vant til at se i Møderne.

Imidlertid hjalp denne, lidt vilkaarlige, Reduktion dog saa meget, at man kom Vinteren igjennem. Men man havde ikke regnet med, at Medlemsantallet kunde voxe synderligt, og det var netop det, det gjorde. Den nye Ordning gjorde jo Adgangen betydeligt nemmere, og da dette først var gaaet ind i Bevidstheden, fik man Blod paa Tanden med at foreslaa nye Medlemmer. Alt i Juli 1858 optages ikke færre end 7 nye ordentlige Medlemmer, nemlig Balsgaard (den eneste som selv havde ansøgt derom), Theophilus Hansen, Winstrup, Stilling, Meldahl, Heinrich Hansen, Anton Melbye og Grønland, hvilken sidste rigtignok boede i Paris og saaledes ialtfald indtil videre blev udenlandsk Medlem. Desuden optages i Decbr. Biskop Monrad som ordentligt Medlem, og som udenlandske Medlemmer: Architekterne A. Bary, Donaldson, Hittorph, Stieler, Lawes, Cockerell, Malerne Eastlake, W. Kaulbach, Bendemann, Lessing, Jul. Schnorr v. Karol'sfeld og Landseer, Billedhuggerne Rietschel, Quarnström, Kobberstikkeren Steinle og Forfatteren Caristie.

Efter dette krævedes der altsaa nu 20 Medlemmers Tilstedeværelse, for at en Forsamling kunde være beslutningsdygtig, og havde man ikke før havt Besværligheder paa dette vigtige Punkt, saa fik man det nu, thi der var ikke ret meget over 20 Medlemmer, som overhovedet gav sig af med at møde. I Januar 1859 er der 42 Medlemmer at regne med, uagtet man ser bort fra alle bortrejste. Det er Æresmedlemmerne, som især tynger, og man vedtager da at andrage Ministeriet om, at Kongen, de to Prinser, de gamle Æresmedlemmer og et Par Stykker til, ialt 10, maa holdes udenfor det Tal, der skal regnes med. Men i et følgende Møde, den 14. Marts, er Monrad tilstede, og paa hans Forslag vedtages det hellere at søge om, at der kun maa kræves Tilstedeværelse af en Trediedel af Medlemmerne, og dette approberes af Kongen allerede den 29. Marts. I samme Resolution fastsættes desuden, at Tildelingen af Udstillingsmedaillen, Neuhausens Præmier og Rejsestipendierne skal foregaa paa et Møde i Udstillingslokalet den 4de Tirsdag og Onsdag i April Maaned, istedetfor den 1ste og 2den April. Derved fik Medlemmerne bedre Tid til at modne deres Dom.

Den Selvraadighed, som man synes at have frygtet hos Jerichau lige fra hans Valg til Direktør, bragte ham virkelig tilsidst i en Konflikt med Akademiet, fordi han slet ikke var Parlamentariker. Troligvis er denne, som saa mange saadanne Stridigheder, fremkaldt ved en Række af ganske smaa Aarsager, der ikke senere lade sig efterspore; kun en enkelt af dem kan man nu faa fat paa. Det drejede sig om Lærerne Rosenberg og Olsen, der i sin Tid var fulgte med Elementarklasserne over til technisk Institut. Den første af dem var 71 Aar, den anden kun 30. Der var Tale om at afskedige dem mod en »passende Understøttelse«, og der var intet uretfærdigt heri, da de alt i 1851 ved Overgangen til technisk Institut var mundtlig opsagte af Hetsch, der i sin Tid ogsaa mundtlig havde antaget dem. Istedetfor nu at afvente Akademiets Beslutning, for Jerichau til at afskedige dem uden videre. Dette fremkaldte Protest fra Thiele og andre, som erklærede dette Skridt for »forhastet«, hvorover Jerichau blev fornærmet og nedlagde sin Direktørpost. Akademiet vedtog, at Vicedirektøren, Friis, skulde fungere til et nyt Valg kunde foretages den 31. Marts 1860, men Ministeriet nægtede at gaa ind paa denne Ordning og forlangte, at Jerichau skulde vedblive at fungere. Surmulende erklærer han da, at hans Helbred ikke tillader ham at indfinde sig i Forsamlingerne. Akademiet vedtager i et Møde i September 1859, at Sagen om de to Læreres Afsked maa gaa sin rette Gang med Indstilling til Ministeriet, men Friis søger forgæves bagefter at faa Jerichau til at blive fornuftig Han er stædig og sender til næste Møde, den 26. Septbr., Akademiet en Skrivelse, hvorpaa han undertegner sig »Direktøren ved Kunstakademiet«, og hvori han forsøger at hævde, at denne Afskedigelse hører til de »løbende Sager«, som Direktøren har Ret at afgjøre paa egen Haand. Selvfølgelig lykkes det ham ikke at føre dette Synspunkt igjennem; men paa den anden Side var de to Lærere jo faktisk afskedigede, og Spørgsmaalet om Understøttelse til dem trak hen. Man nøjes med i 1860 at takke dem for deres Tjeneste i den Tid, de har fungeret. Rosenberg døde i Februar 1861, men Olsen lod sig ikke saa let afvise; han vedblev at gjøre stort Spektakel og fordrede ihærdigt at faa sin Løn udbetalt, til han skriftlig blev opsagt. Det ender med at Ministeriet i Juli 1862 erklærer, at han kan lægge Sag an mod Akademiet, om han vil; uden Proces faar han ingenting. Processen blev der, saa-

vidt man kan se, ikke noget af. Senere blev han Konservator ved Thorvaldsens Museum og døde 1896.

Denne Affære lærte dog ikke strax Jerichau at blive forsigtig. Snart efter gjør han paa egen Haand Skridt for at faa Kong Carl XV. af Sverige og Norge til Medlem af Akademiet, og henvender sig baade til den danske Konge og til den svenske Gesandt derom, inden han forelægger Sagen for Akademiet. Selvfølgelig maatte dette — den 12. Decbr. 1859 — optage Carl XV ved Akklamation, men bagefter vedtages det med »Akademiets fuldstændige Bifald« at sende Jerichau en »Tilkjendegivelse« af, at slige Overgreb vil man ikke finde sig i for Fremtiden. Saa gaar Modet fra Jerichau: den 29. Decbr. faar Akademiet en Skrivelse fra ham, hvori han erkjender, at Akademiet har Ret i sit Princip, og derhos meddeler, at han fra 1ste Januar igjen vil fungere som Direktør i Forsamlingerne. I det første Møde efter Nytaar takker han Vicedirektøren, fordi denne har ledet Møderne under hans »Sygdom«, og da man kommer hen i Marts Maaned, og den Termin nærmer sig, til hvilken han efter sin egen Erklæring skulde træde tilbage fra Direktørstillingen, har han slet ikke Lyst til at gjøre Alvor af dette Skridt, men tilkjendegiver tvertimod, at han finder det passende, enten at vente med Valget til September, umiddelbart før det nye Skoleaar skal begynde, eller hellere vente til Marts næste Aar, da det er ham en »kjær Pligt« at forblive paa Direktørposten i de 3 Aar, for hvilke han er valgt. Han fik da ogsaa Lov at beholde Værdigheden lige til 1863, da Marstrand afløste ham.

—

XIX.

Hele denne Historie var maaske medvirkende til, at Ministeren Monrad fik den Tanke at oprette en Post, til hvilken en væsentlig Del af Direktørens Gjerning kunde henlægges, og som stilledes i direkte Afhængighed af Ministeriet. Derved vilde dettes Myndighed i Akademiets Anliggender jo ogsaa udvides. Monrad har aabenbart tænkt paa Thiele, men denne fralægger sig meget energisk enhver Andel i Tanken, selv om han nok kunde ønske en »Gageforbedring«.

Ministeren forelægger nemlig i Efteraaret 1861 Rigsdagen et Forslag til en Lov om Lønninger ved Akademiet. Det var en virkelig meget paaskønnelsesværdig Forbedring, han derved vilde indføre, nemlig at forhøje Professorernes Lønninger til 600 Rdlr. stigende hvert 5te Aar til et Maximum af 1000 Rdlr., foruden Fribolig eller en Huslejegodtgjørelse af 400 Rdlr. Til Gjengjæld skulde Brændselsdeputaterne og de 50 Rdlr. til den maanedhavende Professor falde bort. Men samtidigt vil Ministeren benytte denne lidt usædvanlige Lejlighed til at udvide sin egen Myndighed over Akademiet, idet Loven indeholder en Bestemmelse om, at Professorerne ansættes af Kongen efter Ministerens Indstilling »efter at der er givet Akademiet Leilighed til at ytre sig om de indkomne Ansøgninger«. Motiveringen var, at da Professorerne nu stilledes lige med andre kongelige Embedsmænd, maatte ogsaa Udnævnelsesmaaden være den samme. Det vilde derefter være en Indrømmelse, at Akademiet fik Lov at yttre sig; men Akademiet havde i over 100 Aar havt

Ret til selv at vælge sine Professorer, og denne Ret vilde efter Lovforslaget falde bort. Det var en meget indgribende Forringelse af Akademiets Selvstændighed, thi alt fra 1814 havde Professorerne været kongelige Embedsmænd.

Dernæst indeholdt Lovforslaget en § 2, som lød saaledes: »Ved Academiets Skoler ansættes en Inspecteur, der er Medlem af Skoleraadet og hvis Virksomhed bestemmes i en af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet approberet Instrux. Han udfører tillige Forretningerne som Academiets Secretair og Bibliothekar; han har Fribolig i Academiets Bygning, og med Hensyn til hans Ansættelse og Lønning gjælder, hvad ovenfor er bestemt for Professorerne. Den ved Academiet nu ansatte Secretair overtager, naar denne Lov træder i Kraft, Inspecteurens Forretninger; hans Embedstid regnes fra den Tid, han blev ansat som Secretair«. Denne Inspektør kunde herefter blive stillet ret uafhængigt indenfor Akademiet (dog ikke mere end Professorerne) og han kunde tænkes at skulle være et Middel for Ministeriet til at trykke Akademiets Selvstændighed. Det siges nemlig i Lovens Motiver, at Hensigten er »at samle alle de med den administrative Deel af Academiets indre og oeconomiske Anliggender forbundne Forretninger under een Embedsmand, som boer paa Stedet, og paa hvem saaledes Ansvaret for en stadig Control med Undervisningen og for Besørgelsen af de daglige Forretninger og alle de fra Academiet udgaaende Udfærdigelser vil komme til at hvile«. Nogle opfattede dette, som om Ministeren viste Kloen, og blev betænkelige derved. Der udtaltes fra forskjellige Sider Frygt for, at Direktørposten skulde blive ganske betydningsløs, medens andre (f. Ex. Troels Lund og Meldahl) mente, at det kunde være gavnligt nok at faa lidt mere Fasthed og Fart i det forretningsmæssige, og i Virkeligheden vilde Forslaget neppe have medført stort andet, end at Sekretæren blev kaldt Inspektør og fik den hele daglige Ledelse af Forretningerne. Akademiet kan da heller ikke enes om at fremsætte nogen Protest derimod. At der alligevel ikke blev noget af dette Embede, skyldes hele Sagens videre Gang.

Bestemmelsen om Professorernes Ansættelse bragte derimod Akademiet i det stærkeste Oprør. Man vilde paa ingen Maade miste den gamle Ret til selv at vælge dem og man frygtede for, at en Minister under en eller anden Indflydelse, som ikke kunde

kontrolleres, skulde kunne finde paa at ansætte Kunstnere udenfor Medlemmernes Kreds som Professorer*), muligvis en og anden, som vilde være Akademiet højligt imod. Hvorvel ikke alle delte disse Betænkeligheder — Troels Lund f. Ex. ikke — saa enedes man dog om at andrage Ministeriet om, at den paagjældende Passus maatte ændres til at lyde »efter Academiets Forslag indstiller Ministeriet til Kongen«, hvorved den gamle Valgret dog saa nogenlunde vilde opretholdes. Og dette lovede Ministeren at gaa ind paa, men han naaede dog ikke at fremsætte noget Forslag derom i Rigsdagen**).

Thi Sagen var endnu ikke tilende. Under Forhandlingerne i Folketingets Udvalg rejser der sig en langt farligere Plan. Ministeren forklarer under Sagens første Behandling, hvad hans Hensigt er, nemlig at drage et nogenlunde skarpt Skel mellem Akademiet som Kunstselskab og Akademiet som Kunstskole, og han begrunder dette med, at der i Kunstselskabet findes forskjellige Partier og »det Fleertal, som engang har udviklet sig og faaet Magten i en Forsamling vil, saasnart der danner sig Partier, gjøre alt for at vedligeholde denne Magt og dette Fleertal«, og navnlig gjerne sætte sine Tilhængere paa de lønnede Poster. Derfor vil han gjøre Skolen selvstændig og lade den lede af Professorerne, uden at de øvrige Medlemmer faa Indflydelse derpaa. Tanken om denne Adskillelse fandt saa stærk Gjenklang hos nogle Rigsdagsmænd, at der endog fremkom Yttringer om helt at opgive en Statsskole for Kunst og istedetfor understøtte fremragende Kunstnere, som privat vilde holde Elever.

Der røres altsaa her ved nogle af de Tanker, som var fremme i det ovenfor omtalte Minoritetsvotum fra 1853, og dette har sikkert foranlediget nogle af denne Minoritet (Høyen?) og dens Meningsfæller til at forsøge paa nu gjennem Rigsdagen

---

*) Monrad udtalte selv i Folketinget, at dette netop var »Pointen i Sagen«.

**) Sammen med Heinr. Hansen indgiver Meldahl et Forslag om, at der skal udarbejdes en Oversigt over »Akademiets Organisationsforhold, disses historiske Udvikling og den heldbringende Nytte, der nu ved den hele Institution lader sig paavise«, for at man derved kunde paavirke Ministerens Syn paa Akademiet. Forslaget blev vedtaget, men med Virkeliggjørelsen deraf blev det aldrig til noget, da Thiele ikke kunde overkomme dette store og omfattende Arbejde.

at faa den Plan realiseret, som det ikke lykkedes dem at gjennemføre i Akademiet. Det er neppe uberettiget at antage, at det er Paavirkning fra denne Kreds, som bevæger de to af Udvalgets fem Medlemmer, Fallesen og H. Kayser, til at fremsætte et Ændringsforslag, hvorefter Professorernes Antal skulde indskrænkes til tre, som kaldes Førstelærere istedetfor Professorer, og som sammen med de øvrige Lærere skulde udgjøre en Lærerforsamling, der skulde »forhandle alle de Sager, der maatte have nogen Betydning for Undervisningen«, medens Plenarforsamlingen ingen Indflydelse fik herpaa. Inspektøren bibeholdes som i Ministerens Forslag. De to Forslagsstillere betoner derhos, at det der saaledes spares i Professorgager, vilde kunne anvendes til at »betale dygtige Kunstnere for at give talentfulde unge Mænd Underviisning i deres Ateliers«.

Fallesen nævner selv en Skrivelse fra 6 »ansete Kunstnere« — han tilføjer ikke, hvem disse Kunstnere er, »for ikke at sætte dem paa Kant med den ærede Minister« *). Han og Kayser

---

*) Brevet var sendt til Kayser.
I følgende Artikel i Fædrelandet for 30. Decbr. 1861, navngav disse 6 Kunstnere sig selv som Chr. Dalsgaard, J. Exner, Const. Hansen, Marstrand, C. Peters og Skovgaard: »Efter at Academisagen første Gang var behandlet i Folkethinget, fandt vi os foranledigede til at tilskrive Hr. Tømmermester Kayser et Privat-Brev . . . I samme henledte vi hans Opmærksomhed paa det efter vor Formening ønskelige i, at Forhøjelsen af Professorgagerne foreløbigt blev stillet i Bero, indtil en Omorganisation af Academiet i dets Helhed — navnlig hvad Undervisningsvæsenet angaaer — var bleven samvittighedsfuldt forhandlet og vedtagen. Derunder hørte jo naturlig Gagespørgsmaalet, mente vi; og det var ganske vist vort Ønske, hvis Hr. Kayser vilde have arbejdet hen til, at en saadan Omordning først kunde blive foretagen. Som Udgangspunkt for denne Reform af Academiet foreslog vi at benytte den saakaldte »hvide Bog« (ɔ: Komitébetænkningen af 1849, jfr. nedenfor Kap. XXIV) . . . . . . Vi henledte endvidere Hr. Kaysers Opmærksomhed paa, at hvis Konsten skal naae nogen større Udvikling herhjemme, da vil det være nødvendigt, at Staten gjør Bestillinger paa større monumentale Arbeider. Ved at anvende Penge paa den Maade, fremfor til mange Skoler paa Academiet og til forhøjede Professorgager, mente vi, vilde alle Parter være bedst tjente. Staten fik Arbeider for Pengene, og da saadanne Arbeider jo i Reglen maatte være offentlige og let tilgængelige, kan det neppe feile, at de vilde komme til at virke dannende og i flere Henseender gavnlig paa Folket. I Konsten selv vilde der komme Liv; de ældre Konstnere, hos hvem Bestillingerne blev gjorte, fik herved Leilighed til at udføre større

forsvarede deres Forslag med saa stor Behændighed og Veltalenhed, at de fik Monrad til at gaa over paa deres Parti. Fallesen gaar saa vidt som til rentud at erklære, at de nuværende Professorer kun »have meget lidt at tage vare« og han hævder, at de hver Maaned skiftende Professorers forskjellige »brune« eller »blonde«*) Partistandpunkt maatte forvirre Eleverne. Monrad sluttede sig uforbeholdent til dette Forslag og slog paa, at han godt kunde faa Kongens Samtykke til Forandringer i Akademiets Fundats, selv om de var stridende mod dettes udtalte Ønsker. Men hele denne Plan vakte stærk Modstand hos Tscherning og J. A. Hansen, der tvertimod vilde have Akademiet trukket saa lidt ind under Staten som muligt, fordi

---

Værker, og kun ved saadanne udvikles Kræfterne; og de yngre Konstnere, der maatte benyttes som Hjælpere, vilde paa denne Maade lære ganske anderledes mere, end de nu kunne det ved den tørre academiske Undervisning. Eleven vilde ligesom bygge videre paa sin Mesters Erfaring, medens enhver Konstner nu, under de tilstedeværende Forhold, maa begynde saa godt som forfra. Men skal en yngre Konstner kunne benyttes som Medarbejder af en ældre, da er det nødvendigt, at han er inde i dennes Maade at male paa. Dette kan kun skee, naar han uddannes i dennes Atelier fra ganske ung af, og vi antydede derfor det Ønskelige i, at Staten, i Stedet for at holde Tegneskoler for Begyndere paa Academiet, skulde understøtte de Mænd, der saaledes næsten blev nødte til at oprette slige Skoler hjemme hos dem selv. Vi mente sluttelig, at det ikke burde komme i Betragtning, om de Konstnere, hos hvem saadanne Bestillinger gjordes, var Professorer og Medlemmer af Academiet eller ikke. — Dette var omtrent Indholdet af vort Brev til Hr. Kayser. Det var intet Forslag, til hvis Gjennemførelse vi prøvede paa at benytte ham som Redskab, men kun nogle aphoristiske Hentydninger, med Pointen lagt paa, at Academiforholdene først efter en grundig Behandling burde ordnes, før en ny Lønningslov endelig vedtoges.

Vi troe ikke hermed at have gjort andet, end hvad enhver ærekjær Mand er berettiget — ja maaskee forpligtet — til at gjøre, naar han, ved at meddele sig til en af Rigsdagens Medlemmer, antager at kunne gavne en Sag, der skal behandles paa den, . . og vi formene endnu, at vi hermed have forsøgt at virke til Gavn for Konsten.

Vi sige: have forsøgt —; thi Hr. Kayser tog jo tilsyneladende ikke nogen videre Notits af vore ovenantydede Ønsker, men gik en ganske anden Vei, hvilket jo vil være bekjendt for enhver, som har fulgt Folkethingets Behandlinger af denne Sag«.

*) Betegnelser for det konservative og det Høyenske Parti.

de i Almindelighed ønskede, at enhver Undervisning skulde være saa »privat« og uafhængig som muligt, og de fandt det rigtigt, at »en kunstnerisk Skole er under Indflydelse af de mest fremtrædende Mænd i Kunsten«, som netop allerbedst kan foretage Valg. De stillede derpaa et andet Ændringsforslag, der blot gik ud paa, at Statens aarlige Tilskud forhøjedes med 4500 Rdlr. (til 14,500 Rdlr.) uden videre Tilføjelse. Det maatte saa blive Ministerens og Akademiets Sag, hvorledes disse Midler bedst skulde anvendes. Det lykkedes dem at faa dette Forslag vedtaget med 6 Stemmers Majoritet ved anden Behandling. Men ved 3die Behandling kom Fallesen og Kayser igjen med deres Forslag. Ministeren erklærede sig uvillig til at tage mod Loven, som den var vedtagen ved anden Behandling, og Striden begyndte paany. Den blev ret skarp, og der falder bl. a. følgende Udtalelse fra Tscherning: »Ministeren jo har en overordentlig stor Indflydelse paa Akademiet med Hensyn til de Beslutninger, som det kommer til . . . . . . han vil have en Afgjørelse, tildeels imod en stor Deel, og jeg tør sige Flertallet af Akademiets Medlemmer, og nu vil han bruge os til at hjælpe sig, for ikke selv at rage de gloende Kastanier ud af Ilden . . . . . . han skal faa sin fulde Understøttelse, naar han kommer her og foreslaar os at formindske Tilskudet til dette ulydige og urimelige Akademi, og forelægger os en nøjagtig Forklaring om, hvori dets Urimelighed bestaar« . . .

Men en saadan nøjagtig Forklaring vidste Tscherning godt, at Monrad ikke kunde give.

Enden blev, at Tschernings og J. A. Hansens Forslag ogsaa sejrede ved tredie Behandling med 6 Stemmers Majoritet.

Monrad gav sig imidlertid ikke endnu. I Landstinget tog Carl Ploug atter Fallesens og Kaysers Tanke op, men uden Held. Loven blev, med 32 Stemmer mod en, vedtagen som den var affattet i Folketinget.

Til dette endelige Resultat, har sikkert den offentlige Diskussion, som Sagen fremkaldte, bidraget.

I Novbr. 1861 udsendte Meldahl en Piece med Titel *Nogle Betragtninger over Behandlingen af Kunstacademiets Anliggender i Folkethinget*, hvori han navnlig udtaler følgende: »Hvor vil man finde en Lærer, der fyldestgjørende kan overkomme at lede Undervisningen for samtlige Elever, uden at man risikerer at faae en reen mechanisk, aandløs Form paa den hele Undervis-

ning, og hvorledes vil en Professor eller Førstelærer f. Ex. kunne overkomme at lede samtlige Architekturskoler? det vil blive en Umulighed, selv for den i den Retning meest begavede Mand. Man har jo indseet det i Forhold, der ligne Academiets f. Ex. Universitetets; der leder en Professor eller Førstelærer ikke al med hans Fag beslægtet Undervisning, deels fordi en Enkelt ikke kan overkomme det Hele, og deels fordi den faaer en langt mere alsidig Behandling, ved at Flere behandle den. Vel yttrede den ærede Forslagsstiller (Fallesen), at naar Eleven var utilfreds med den Lærers Veiledning, som Academiet bød, saa kunde Vedkommende henvende sig til en af de udenfor staaende Kunstnere, og i dennes Atelier søge sin Udvikling — men det ærede Medlem glemte at gjøre Thinget opmærksom paa de meget vigtige Grunde Eleven har til, netop at søge Academiets Undervisning nemlig, at ingen privat Lærer eier eller kan have ved Haanden det værdifulde Apparat, som staaer aabent og let tilgængeligt for selve Academiets Elever og at, gaar han ikke denne Vei, saa kan han, efter de bestaaende Bestemmelser og Love, ikke let faae Adgang til de Goder den academiske Vei byder, nemlig de store Reisestipendier, og vil han, selv om han nu satte sig ud over dette, altid senere ved Ansøgning om Embeds-Ansættelse f. Ex. som Architect, let finde sig forbigaaet af den, der har arbeidet sig gjennem Academiets Skole og der faaet et Stempel . . . . . man vil altid under almindelige Forhold respectere det af en Højskole givne Stempel — thi det er det nemmeste, og det er det, der giver mindst Ansvar for højere Vedkommende. Det samme ærede Medlem opstillede en Beregning over den Tid, Professoren i Modelskolen anvendte paa den Undervisning, der var ham anbetroet, og omtalte kun Aftenundervisningen i 2 Timer i 6 Vintermaaneder (og fik derved et underligt udseende Forhold ud mellem Tidsanvendelsen og Betalingen for denne) men glemte reent Dagundervisningen — glemte reent hvor ofte Professorernes Tid om Dagen anvendes til at være Raadgiver for de Yngre — glemte reent, at efter den nye Undervisningsplan, som han maa have kjendt, skal Skolen ikke blot være Aftenskole i 6 Vintermaaneder, men tillige være Dagskole i den største Deel af Aaret. . . . . . Det ærede Udvalg mente, at man, ved at inddrage 4 Professorater, kunde erhverve Summer, som kunde anvendes til Understøttelse for dygtige Kunstnere, imod at disse da optoge Elever i deres Atelier,

men derved gives jo atter et Ministerium Magt over Anvendelsen af en vis stor Sum, der staaer i Forbindelse med individuelt Valg og Bedømmelse af Kunstnernes Dygtighed, og netop vil bevirke et lignende Onde, som enkelte af Thingets Medlemmer med Rette søgte at afværge, det nemlig, at give Ministeren ved Valg af Academiets Professorer Magt til at vælge og vrage blandt Kunstnerne og ikke overlade selve Kunstnerne dette Arbeide og Ansvar . . . . . Jeg betvivler, at der her i Landet findes saa stor Indsigt hos de Mænd, der efter denne (Minister) kommer til at indtage hans Plads, at man altid kan være sikker paa at finde en saadan Dygtighed og Selvstændighed, som dertil udfordres, og jeg betvivler, at der i selve Ministeriet altid vil findes den Udvikling hos de Ministeren assisterende Mænd, som der paa det Sted udfordres for at vælge rigtigt og veilede den mindre kyndige Minister . . . . . . Hvorledes vilde Forholdet blive, naar det blev afhængigt af et Ministerium hvert Aar eller til ubestemt Tid efter eget Godtbefindende at uddele lignende Understøttelser (ɔ: til private Kunstnere for at uddanne Elever)? Ved hver uforudseelig Svingning i Ministeriets Opfattelse af en Kunstners Værd vilde maaske dygtige Mænd blive udsatte for i det kommende Aar ikke mere at findes værdige til Understøttelsen; den vilde da muligen blive dem unddragen og overført paa andre . . . . . Det vilde iblandt Kunstnerne ende med en Kamp for at tilegne sig det ene Aars Understøttelse og saa lade den kommende Tids Fordringer skjøtte sig selv«. Meldahl paaviste derefter Nødvendigheden for at faa Docenter i Dekorationskunst og i Bygningstechnik, og sluttede saaledes: »Vil man ikke give tilstrækkelige Midler til, at Academiet kan faae det Hele (ɔ: ogsaa den techniske Undervisning) ordnet i sine Skoler, saa lad Kunstskolen udelukkende blive en Kunstskole i Forbindelse med Kunstselskabet og lad Kunstacademiet faae frie Hænder og Midler til at udvikle sin egen Sag, noget det da nok vil kunne overkomme; thi der er, vil, og bør samles den største Deel af de Mænd, som her i Landet forstaae sig paa det saa vigtige Spørgsmaal. At der nu paa unaturlig Maade findes en Række af dygtige Kunstnere, som ikke have Sæde i Academiet, maa ikke betragtes som normal Tilstand; thi det beroer paa, at mange af disse selv unddrage sig den Pligt, der paahviler Enhver, som ret alvorlig ønsker Kunstens Tarv fremmet, dog haabe Alle, at dette blot er et forbigaaende Onde, som

Tiden vil raade Bod paa, og at man snart maa see den Opposition, som disse nu danne udenfor Academiet, gjøre sig gjældende indenfor dettes Enemærker«.

Denne Piece fremkaldte i *Fædrelandet* for 13. Decbr. 1861 et Tilsvar fra Tømmermester Kayser, hvori denne gjorde det formelle Hensyn gjældende, at naar Professorerne i Lønning og Udnævnelse stilledes lige med andre Embedsmænd, burde de ogsaa udnævnes paa samme Maade. Det var »navnlig uhensigtsmæssigt, om de valgtes af en Forsamling, som, idet den supplerer sig selv, har det i sin Magt, at vedligeholde visse Anskuelser i Flertallet, og besætte ethvert Professorat med en af dettes Candidater« *). Men forøvrigt mener han, at Akademiet selvfølgelig i det faktiske væsentlig vil beholde sin Indflydelse paa fremtidige Professoransættelser. Med Hensyn til Spørgsmaalet om at indskrænke Professorernes Antal til 3, nøjes Kayser med at henvise til, at en Professor jo ikke vilde være ene om hele Undervisningen, men faa flere Lærere til Hjælp; de skulle undervise i de forberedende Klasser og, foruden selve Undervisningen i den øverste Klasse, skulde Professorerne kun have »Tilsyn« med dem. Kayser mente, at derved »kan en nødvendig Sammenhæng bevares i Undervisningen«. Han betragter altsaa Akademiet blot som en højere Tegneskole, ikke som en Kunstskole. Overfor Meldahls Tvivl om, at Ministeriet til enhver Tid vilde forstaa at træffe det rigtige Valg, naar det drejede sig om at understøtte Kunstnere til privat Elevuddannelse, siger Kayser: »en saadan Magt vil Prof. Meldahl hævde for Konstacademiet alene, uanset at denne Forsamling selv vælger sine Medlemmer, og derved er udsat for let at komme til at bevare en vis ensidig Betragtningsmaade, der kan blive ubillig mod Konstnere, der hylde en anden Retning, og som netop kan fremkalde den mechaniske og aandløse Form, han med Urette befrygter der, hvor der ingen Fare er tilstede. Men det »Onde« som Prof. Meldahl her bekæmper, er allerede i Forvejen tilstede; beklager han da, at Staten uden Academiets Mellemkomst har i mange Aar ydet betydelige aarlige Understøttelser til dygtige Konstnere i og udenfor Academiet? Gjør han ikke det, hvorfor

*) Han glemte, at naar Valget overlades Ministeren alene, bliver det ganske uberegneligt, hvilke Kredse, maaske ganske smaa Minoriteter eller endog uansvarlige Enkeltmænd, der faa den virkelig afgjørende Indflydelse.

vil han da beklage, om disse Understøttelser udvidedes, og om Staten vilde forlange i Undervisningens Interesse et Vederlag af Konstnerne for den ydede Understøttelse? . . . . . Ifald Ministeriet trænger til Veiledning i sit Valg, vil det vist ikke undlade at henvende sig til Konstacademiet, hvis Indsigt da uden Tvivl vil faae en afgjørende Betydning«.

Den 18. Decbr. svarede Meldahl herpaa i *Fædrelandet:* »Jeg troer, at der er mere Ensidighed at befrygte, ved at een Minister efter eget Skjøn uddeler Understøttelser til Undervisningens Tarv, end naar dette skeer ved et Academi, der dannes af c. 40 af Landets dygtigere Konstnere, og at naar en saadan Forsamling, efter modent Overlæg har udtalt sig for, at syv Professorer (og ikke Tre) ere fornødne, saa er det et meget fyldigt Bevis for, at dette er det rigtige, især lige overfor et Forslag, fremsat af Mænd, der ikke ere Konstnere. I alle Tilfælde maa vel Hr. Kayser indrømme mig, at der ved at have to Professorer er dobbelt saa megen Chance for at undgaae Ensidighed, som naar der kun er een. Jeg mener endvidere, at det var urigtigt, om Ministerens Forslag, at give Konstacademiets Konstskole et yderligere Tilskud, af Kayser og Fallesen netop skulde benyttes til at berøve Academiet Midler, og til at skaffe enkelte udenfor Academiet staaende Konstnere faste aarlige Understøttelser . . . . . Naar Hr. Kayser vil erindre Forhandlingerne i Folkethinget den 20. i f. M., saa maa han tillade mig at troe paa Muligheden af skadelige Opfattelser og Svingninger hos en Minister, selv om han ved denne Leilighed (da Svingningen var i hans Interesse) ikke har fundet Anledning dertil«.

Den 20. Decbr. hævder Fallesen herimod ganske kort, at hans og Kaysers Forslag »ved at give en betydelig Sum *til Konstens Fremme* aabner Adgang til at ansætte et lige saa stort Antal Lærere, som af Ministeren foreslaaet, vistnok uden kongelig Udnævnelse, men denne kan da ikke have nogen Indflydelse paa den konstneriske Udvikling. Tillige aabner vort Forslag en Mulighed for, at Konstnere ogsaa udenfor Academiet kunne erholde Understøttelse af Summen«*).

*) Det er dog vistnok et stort Spørgsmaal, om disse Understøttelser, saaledes som Kunstforholdene nu engang er og vistnok vedbliver at være i Danmark, vilde have medført andet end en eller flere Smaaskoler saa temmeligt i Lighed med Akademiet, blot med et ringere Undervisningsapparat,

Alt dette maatte ganske naturligt forurolige Akademiet og give det Indtryk af, at Ministeren vilde dets Selvstændighed tillivs. Ganske vist var det direkte Angreb afslaaet, men en administrativ Omordning af Fundatsen kunde jo til enhver Tid befrygtes, hvis Ministeren vilde sætte sig ud over Akademiets Ønsker og Villie. Man tænkte derfor endog — i Januar 1862 — paa, efter Meldahls Forslag, at gaa lige til Kongen som Akademiets Protektor og bede om hans Beskyttelse mod Ministeren. Det blev dog ikke til noget, thi imidlertid traf Chr. Hansen tilfældigt paa Gaden Monrad (som havde faaet et Vink af Kongen om at berolige Akademiet) og talte med ham om Sagen, indtil han fik Lov at bringe Akademiet den Besked, at Ministeren bad det »være beroliget«; han skulde intet afgjøre, uden at Akademiet fik fuld Lejlighed til at blive hørt. Dette hjalp noget paa Stemningen, og i Svaret paa Akademiets Henvendelse betoner Ministeren vel, at Kongens Beslutninger vedrørende Fundatsen ikke ere afhængige af Akademiets Samtykke, men tilføjer dog, at han nærer »fuld Fortrøstning om, at det vil lykkes i sin Tid at tilvejebringe fuldstændig Enighed med Akademiet«. Uvejret drev da over, Akademiet fik det Tilskud (4500 Rdlr.) til at forbedre Lønningerne, som Rigsdagen havde bevilget, men Inspektørposten blev ikke oprettet og der skete heller ingen Ændringer med Hensyn til Valget af Professorer.

— og maaske med indbyrdes Skinsyge, som kunde fortsætte sig i forstærket Klikevæsen. Da ingen danske Malere bruger, eller ønsker at bruge Hjælpere paa den Maade, som Fortidens Malere gjorde det, vilde man vist alligevel ikke udenfor Akademiet have opnaaet de Mesterateliers, man ønskede, og som i og for sig kunde være meget ønskelige. Noget anderledes stiller Sagen sig for Billedhuggeres og Architekters Vedkommende.

XX.

I Akademiets Sammensætning var der i det sidste halvandet Decennium foregaaet en Del Forandring. Rørbye var død i 1848, Eckersberg i 1853, Jerichau og Simonsen var blevne Professorer i Modelskolen; Conradsen var bleven Medlem 1851, Prins Christian (IX) Æresmedlem 1854. Koch var bleven træt; baade i 1850 og i 1853 vælger man ham til Direktør, men han vægrer sig begge Gange ved at modtage Valget; istedetfor bliver først H. V. Bissen (1850—53) derefter Marstrand (1853—57) Direktør. Da der efter Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857 skal vælges ny Direktør, falder Valget, som anført, paa Jerichau (1857—63). Den 1. Januar 1856 gaar Koch af som Professor, men vælges til Æresmedlem; han lever til den 13. Januar 1860. I Decbr. 1856 bliver Marinemaleren Fr. Sørensen Medlem. Efter Reformen optages 1858 en hel Række Kunstnere, som alt ovenfor er nævnte. En af disse var Architekten F. Meldahl, en ung energisk og arbejdsdygtig Mand, der i de følgende snart halvhundrede Aar stærkere og stærkere skulde skrive sit Navn i Akademiets Historie. Den første Halvdel af Halvtreserne havde han brugt til omfattende Rejser i og udenfor Europa; nu var han kommen hjem i 1856 og havde i de to følgende Aar opført Blindeinstitutet paa Citadellets Glacis, i en Stil, der for Samtiden maatte staa som noget ganske nyt og temmelig dristigt. Lige efter denne Bygnings Opførelse blev han Medlem af Akademiet, og da Frederiksborg Slot var brændt 1859, blev dets Gjenopførelse lagt i hans Hænder.

Da Koch havde taget sin Afsked som Professor i Architekturen, meldte der sig fire Ansøgere til dette Embede; Friis, N. S. Nebelong, J. H. Nebelong og Bindesbøll. Denne sidste, som en halv Snes Aar forud havde fuldført Thorvaldsens Museum, maatte som udmærket Kunstner, højt beundret af de fleste yngre Architekter og skattet Medlem af den Høyen'ske Kreds, naturligt have store Chancer, og dog kom der et Forsøg paa at spærre ham ude. Det kom fra Hetsch. Uagtet der ingen Grund er til at tvivle om, at Hetsch i alle Maader var en Hædersmand, saa er det dog en velkjendt Sag, at han var en ilter og til Tider ret ensidig Natur; Bindesbøll havde vist stærke Sympathier for den af Hetsch saa ringeagtede middelalderlige Bygningskunst, og der er ingen Tvivl om, at hans polychrome Museum har forekommet Hetsch en ren Vanhelligelse af den »ædle antike Stil« og den »rene Smag«, som han hele sit Liv saa energisk havde forfægtet. Den Mand, han kaster mod Bindesbøll som Konkurrent, var da netop ogsaa en Bygningskunstner, der kunde ventes at ville forsvare den rene græske Stil, nemlig Christian Hansen, som lige fra 1831 til 1850 havde været i Grækenland, først som ung studerende Mand, siden som udøvende Bygmester. Han havde været hjemme en Tur i 1848, og var da bleven agreeret, men naaede ikke at blive optagen som Medlem, da han strax efter igjen rejste bort. Fra 1850 havde han været i østerrigsk Tjeneste og var nu netop ifærd med at opføre Marinearsenalet i Triest. Han var en moden Mand, født 1803, men dog 3 Aar yngre end Bindesbøll.

Ham har Hetsch sat sig i Forbindelse med og indgiver paa hans Vegne Ansøgning om Professoratet. Det »vækker levende Sympathi« — thi der maatte vel gaa Ry af en Kunstner, der arbejdede saa mange Aar i selve det klassiske Grækenland, som der havde opført berømte Bygninger i den klassiske Stil, ja endog været med til at udgrave og restaurere Bygninger fra Oldtiden. Men der var den Hindring for at vælge Hansen, at han ikke var Medlem. Flere Medlemmer, som havde Sympathi for hans Valg, bl. a. Direktøren Marstrand, har Lyst til at udsætte Valget for at finde en Maade til at vinde »saa udmærkede Kræfter« for Akademiet, men Valget er nu engang ansat til dette Møde — den 3. Marts 1856 — og der er sendt skriftlige Stemmer fra Arveprinsen, Moltke, Levetzau, fra Høyen, Jerichau, Koch og Fru Voigt, saa det gaar ikke vel an at udsætte Sagen.

Resultatet bliver da, at Bindesbøll vælges til Professor med 6 Stemmer. Friis faar 5 Stemmer og N. S. Nebelong 2. Bindesbøll udnævnes den 18. Marts af Kongen.

Hetsch giver dog ikke strax tabt. I de følgende Møder kæmper han for, at man skal søge Ministeriets Samtykke til »uden Iagttagelse af de sædvanlige Former, at imødekomme Chr. Hansens Ønske paa en for ham ærefuld Maade« — men nu var Sagen jo afgjort og Hetsch kom til at staa ganske ene med dette Forslag.

Hurtigere end man havde ventet, kom Spørgsmaalet dog igjen for, ved Bindesbølls Død den 14. Juli samme Aar. Kun godt 3 Maaneder havde han været Professor ved Akademiet.

Hetsch tager nu energisk fat igjen og faar Chr. Hansen til at sende ham Tegningerne til det Arsenal, han bygger paa i Triest, for derpaa at optages som Medlem. Dette er mod Reglerne, da Receptionsstykket jo skulde udføres efter Opgave, men man var nu i December 1856, den nye Reform stod lige for Døren, og Akademiet erhverver derfor let kongelig Tilladelse til, at disse Tegninger maa betragtes som Receptionsstykker.*) Den 12. Januar 1857 optages da Chr. Hansen som Medlem, med 15 Stemmer mod 1 (Gertner), uagtet et Parti, hvoriblandt Friis og begge Nebelongerne, er ivrigt derimod og vil ikke stemme. Men Hetsch var lige saa ivrig derfor, og efter at Professoratet havde været opslaaet vakant, vælges Chr. Hansen enstemmigt til Professor. Collin og Høyen havde sendt skriftlige Stemmer for ham. I 1860 bliver Chr. Hansen Vicedirektør.

Da Hetsch var død den 7. Septbr. 1864, søgtes hans Professorat af Architekterne Herholdt, Nebelong, Stilling og — efter særlig Opfordring fra Marstrand — af Meldahl, som desuden støttedes af Skovgaard, Vermehren, Roed o. fl. Meldahl blev den foretrukne med 18 Stemmer. Nebelong fik 15, Stilling 2 og Herholdt 1. Den 31. Decbr. 1864 udnævntes Meldahl da til Professor i Bygningskunst.

---

*) En Gang før havde man gjort en Undtagelse, nemlig overfor Ernst Meyer, der ogsaa stadigt levede i Syden. Da han var hjemme en kortere Tid, optoges han ved kgl. Bevilling som Medlem uden Receptionsarbejde den 18. Marts 1843, men Grunden var hans Sygdom, der hindrede ham i at arbejde, og det udtaltes, at man ventede at faa et Medlemsarbejde senere, naar han blev rask. Men man fik det aldrig; Ernst Meyer vilde hellere sælge sine Billeder end forære Akademiet dem.

Den i 1857 indførte Form for Optagelse af nye Medlemmer kom i den følgende Tid flere Gange til at volde Vanskeligheder, idet der nu blev en vid Mark for Diskussioner og Styrkeprøver mellem de forskjellige Grupper, medens det tidligere var gaaet ganske stille af under Kugleafstemningen over de enkelte Receptionsarbejder. Som Troels Lund lejlighedsvis bemærkede, det var nu blevet »de proponerende Medlemmers personlige Anliggende (d. v. s. en Forfængelighedssag), at deres Forslag til Optagelse af Medlemmer sker Fyldest«. Disse Vanskeligheder fik man bl. a. at føle, da Architekterne Herholdt og Th. Sørensen i Januar 1861 foreslaas optagne som Medlemmer. Der rejser sig strax stridende Anskuelser. Conradsen finder, at man hellere skulde optage nogle Billedhuggere »hvoraf der findes et forholdsvis lille Antal, medens Architekterne er saa vel repræsenterede, at det ikke er i Akademiets Interesse for Tiden at optage flere i dette Fag«. Det er værd at lægge Mærke til denne Udtalelse, fordi den viser, hvor langt man i Aarenes Løb var kommen bort fra den oprindelige Hensigt, at alle Kunstnere, som havde naaet en vis Dygtighed og Betydning, skulde have Sæde i Akademiet. Kunstnernes Antal er voxet saaledes, at man uvilkaarligt glider over i den Forestilling, at Akademiet skal være en Repræsentation for Kunstnerstanden. I de følgende to Decennier skulde Kunstnernes Antal voxe endnu meget stærkere og gjøre Modstriden mellem Akademiets oprindelige Hensigt og Tidens Krav mere og mere følelig, til den tilsidst medførte en hel Omdannelse af Akademiet.

Conradsens Repræsentationstanke støder allerede ikke mere nogen. Man tager den som ganske selvfølgelig. Direktøren Jerichau erklærer, at han har udsat Spørgsmaalet om Herholdt og Sørensen, fordi han gjerne først vilde have et Par Malere ind — han har forøvrigt ikke engang drevet det til at faa nogen foreslaaet. Thiele søger at hævde det oprindelige Standpunkt ved at udtale, at man »ikke burde møde Medlemsantallets Udvidelse med altfor stor Modstand, da det vilde være til Akademiets sande Gavn og Anseelse, saavidt muligt at komme til at omfatte alle dygtige og anerkjendte danske Kunstnere, uden nogen Spaltning mellem lige dygtige Kunstnere i og udenfor Akademiet — hvilket nu kunde ske med saa megen mere Føje, som det væsentlige stadige Arbejde var henvist til Komitéerne«. Thiele har aabenbart en ubestemt Fornemmelse af det farlige i

den Modsætning, som siden skulde volde Akademiet saa megen Kval, men han finder ikke megen Forstaaelse, saameget mindre som Faren neppe stod ham selv videre klar. Jerichau modsiger ham og hævder, at det »akademiske Medlems Værdighed derved vilde svækkes«, idet han henviser til adskillige Akademier i Udlandet, hvis Medlemsantal er begrænset. Balsgaard finder sig endog foranlediget til at foreslaa et helt nyt Reglement for Medlemsoptagelse — selvfølgelig forgjæves. Der kunde imidlertid ikke for Alvor være Tale om at vrage en Kunstner som Herholdt, der netop fuldendte Universitetsbibliotheket, og han optages da ogsaa den 13. Marts med 19 Stemmer mod 5. Th. Sørensen optages først den 21. Juni, da Johanneskirken var færdig. Samtidigt optages Fru Jerichau-Baumann og Th. Stein.

Der opstaar en ny Strid, da J. L. Lund søger sin Afsked som Professor fra 31. Marts 1861. Det er Gertner, som har Mod paa at blive hans Efterfølger, og i ubetinget Tillid til sin egen Dygtighed foreslaar, at der skal arrangeres en Konkurrence mellem Ansøgerne, saaledes at den, der kan male den bedste nøgne Modelfigur, skal foretrækkes. Første Gang afviser man ham med, at J. L. Lund jo ikke er gaaet af endnu, men han kommer saa igjen med det efter 31. Marts. Hans Forslag vækker megen Modstand, og Marstrand hævder gjentagne Gange, at en saadan »Duelighedsprøve« strider mod den akademiske Værdighed; man skal lægge Vægten paa at faa den betydeligste Kunstner til Professor; en saadan Konkurrence vilde faktisk føre til noget lignende som den gamle Medlemsoptagelse paa Receptionsstykke, og den maatte da ialtfald aabnes for alle Kunstnere, ikke blot for Akademiets Medlemmer. Uagtet Gertner har faaet 5 indsendte skriftlige Stemmer for sig (bl. a. Arveprinsen), falder hans Forslag dog med 14 Stemmer mod 10. Men da der rejses Strid om de skriftlige Stemmers Gyldighed, udsættes Sagen paany. Ministeriet bliver imidlertid utaalmodigt og skynder paa en Afgjørelse. Gertner kommer igjen med sit Forslag, men denne Gang falder det med 20 Stemmer mod 10, og Roed vælges til Professor med 22 Stemmer; Gertner faar kun 5.

J. L. Lund, der havde været Professor fra 1818 og Akademiets Kasserer fra 1854, levede lige til den 3. Marts 1867. Han var født 1777. Ved Aarsfesten 1867 oplæste Thiele følgende noget snurrige, men velmente Ord om ham: »Henimod Slutningen af det akademiske Aar udslettede Dødens Genius i faa

Dage tre Navne paa Listen over denne Stiftelses Medlemmer, blandt disse Akademiets Senior, Professor Johan Ludvig Lund, som fuldendte sit Liv i en Alder af henved 90 Aar. Siden hans friske, altid stræbende Kunstnerdage ligger der nu allerede Generationer af yngre Kræfter, dog bevarede han med Klarhed og Livlighed sin første Kjærlighed til Kunsten til det sidste. Selv i en Periode af sit Oldingeliv, da han savnede Dagens Lys, var han vedholdende den samme Elsker, og da Lyset atter saae ind til ham, brændte han endnu med ungdommelig Lyst efter atter at gribe Paletten. En saa høj og uforgængelig Lykke bragte Kunsten ham, fordi han havde elsket meget«.

Mange af de foran omtalte og andre Kontroverser kunde maaske have været undgaaede, dersom man ikke havde havt den hemmelige Afstemning ved sorte og hvide Kugler, som fritog Medlemmerne for Pligten til hver især aabenlyst at fremsætte sit Standpunkt. Der fremkom derved megen Uklarhed, og stridbare Folk som Balsgaard og Gertner benyttede sig Gang efter Gang deraf til Forsøg paa at faa Afstemninger erklærede ulovlige, naar Udfaldet ikke passede dem. Man var desuden fremmed for strengt parlamentariske Former; saaledes kostede det i 1859 Dirigenten ikke ringe Møje at gjøre en ellers saa forstandig Mand som Roed det begribeligt, at der skal stemmes om Ændringsforslag, før der stemmes om Hovedforslaget. Der var et Medlem, som saa, at der maatte skaffes Aabenhed og Klarhed i den parlamentariske Fremgangsmaade, det var Meldahl. I December 1859 fremsætter han et Forslag om, at man skal afskaffe Kuglerne og stemme aabenlyst ved at rejse sig op. Han støttes heri af Mænd som Marstrand, Thiele, Hetsch, Bissen, Chr. Hansen, Schleisner, Roed, Sonne, Heinrich Hansen, J. L. Lund, Kiærschou, Simonsen, Anton Melbye og N. S. Nebelong, men den Gertner—Balsgaard'ske Fraktions Modstand var for stærk. Den erklærer Forslaget for unødvendigt, da man har Lov at afgive sin Kugle aabenlyst, og for ikke at faa sit Forslag forkastet, vælger Meldahl at tage det tilbage. Først langt senere, i hans egen Direktørtid, blev Afstemning ved Rejsning det almindelige, men Kugler benyttes dog den Dag i Dag ved vigtigere Sager.

Paa dette Sted kan indskydes en ganske kort Bemærkning

om Akademiets aarlige Stiftelsesfester. Den Form for deres Afholdelse, som er omtalt foran (Kap. III), havde i flere Decennier holdt sig i Hovedtrækkene uforandret, med Præses' Uddeling af Præmier og Medailler og Sekretærens monotone Oplæsning af Aarsberetningen. I sin Tid havde man et enkelt Aar modtaget Prins Christian Frederik med en Kantate, men det blev derved. I Maj 1845 opfordrer den daværende Præses, Kronprins Frederik, Akademiet til at nedsætte en Komité til at sørge for, at Stiftelsesdagen i Fremtiden kan højtideligholdes paa »en mere solenne Maade«, uden at der dog ses at være kommet noget ud deraf. Christian VIII kom ikke mere til denne Fest, dermod besøgte han, ligesom Frederik VI, hvert Aar Udstillingen en Dag kort efter dens Aabning, men i Modsætning til Frederik VI gjentog han gjerne disse Besøg, fordi han havde en virkelig levende Interesse for Kunst; han holdt da mest af at gaa ganske alene i Udstillingslokalerne. Først i 1850 finder man paa at indbyde Kultusministeren til Aarsfesten og det var endda kun, fordi man af »adskillige Grunde« ikke havde Lyst at gaa den sædvanlige Vej at optage ham som Æresmedlem. Denne Indbydelse gjentages de følgende Aar. Da derimod Akademiet i 1854 kan fejre 100-Aars Dagen for sin officielle Stiftelse, gjør man Anstrengelse for at faa et festligere Arrangement istand. Man beder Henrik Hertz om at skrive en Sang, som Eleverne skal afsynge under Ledelse af Kammermusikus Hansèn. Man beder Kongen som Akademiets Protektor om at komme tilstede ved Festen, og han modtages af Direktøren tillige med de to ældste Professorer, Hetsch og Koch, og de to ældste Medlemmer, Møller og C. A. Jensen. Kultusministeren indbydes, man faar Vagtmandskab fra Kjøbenhavns Militærgouvernør og der udstedes Billetter til Salen: 70 Siddepladser og 100 Staapladser. Desuden skal Akademiets Opvartere have et lille Gilde om Aftenen. Thiele oplæser en lang Beretning, hvori han giver en Oversigt over det vigtigste af Akademiets Historie. De følgende Aar gaar Festen som sædvanligt.

Men i 1858, efter den nye Ordning, tilkjendegiver Kongen selv, at han som Protektor vil være tilstede ved Festen den 31. Marts. Thiele kalder dette i sin Tale for en »overraskende Ære og Glæde« og betoner, at Kongen »har derved ligesom villet lægge Grundstenen til den nye Bygning«.

De følgende Aar indbyder man ogsaa de tre Medlemmer af Udstillingskomitéen, som er valgte af Kunstnerne.

I de nærmest følgende Aar er Kongen stadig tilstede ved Akademiets Stiftelsesfest, ledsaget af sit Hof. I 1861 uddeler han for første Gang selv Præmierne. Det hedder derom i Sekretærens Tale: »Hans Majestæt, Akademiets kongelige Protector, har allernaadigt villet indtage Højsædet ved denne akademiske Mindefest for den danske Kunstskoles Indstiftelse, for at de unge Kunstnere, som i Aarets Løb have vundet de udsatte Præmier, skulle modtage disse af allerhøjstsammes egen naadige og velvillige Haand. Det er en skjøn Forhøjelse af de vundne Præmiers Værd, at Danmarks folkekjære Konge saaledes bygger sin Throne her i Kunstens Forgaard, og med sin egen fadermilde Haand peger hen ad Vejen, ad hvilken den unge Kunstner fremdeles har at vandre. For Stiftelsens Samfund være det en Paamindelse om, at Kongen altid er nær, og at han fremdeles følger os med sin kongelige Naade og Beskyttelse«.

Med Frederik VII's Død ophørte Kongens Nærværelse ved Akademiets Stiftelsesfester foreløbigt, saalænge Marstrand var Direktør. Først fra 1874, efter at Meldahl var bleven Direktør, blev det en fast Skik, at Kongen ledsaget af Kongefamiliens Medlemmer præsiderede ved Festerne og uddelte Medaillerne. Fra 1877 har det desuden været fast Skik at indbyde Conseilspræsidenten, Kultusministeren og forskjellige Autoriteter til at overvære Festerne.

1892 opførtes første Gang en ny Kantate, med Text af Ch. Gandrup og Musik af Barnekow. Opførelsen dirigeredes de første Gange af Professor Barnekow selv, siden af Kapelmester Joakim Andersen. Solopartierne har velvilligt været udførte af Kammersanger Simonsen og Kantor Bielefeldt, senere af Kammersanger Herold.

XXI.

Man havde ved Reglementet af 28. Juli 1857 gjort et meget betydeligt Skridt fremad med Hensyn til Medlemsoptagelsen, og man tænkte vel derved at være kommen den nye Tid saa langt imøde, som behøvedes. Men det viste sig dog snart, at deri havde Akademiet taget fejl. Den yngre Kreds og alle de, som flokkede sig om Høyen, var ikke fornøjede med den udvidede Adgang til at komme ind i Akademiet; de vilde ogsaa, at den skulde benyttes ganske efter deres Ønsker. Disse kunde vistnok ofte være velbegrundede, og Eftertiden kan ikke andet end indrømme, at det var urigtigt ikke blandt de første nye Medlemmer at optage Kunstnere som Exner, Rump, P. C. Skovgaard, Constantin Hansen*), Dalsgaard og Vermehren. Det var en uklog Ensidighed at holde dem udenfor; man nærede derved Misfornøjelsen og støttede de Elementer blandt Akademiets Modstandere, for hvem Spørgsmaalet om egen Magt og Indflydelse ogsaa spillede en Rolle — thi saadanne Elementer findes jo altid. I de yngre Kunstneres Kreds næredes Forestillinger om, at Akademiet burde saa vidt muligt omfatte alle Kunstnere — og deri var en rigtig Tanke, som jo ogsaa i selve Akademiet var fremhævet bl. a. af Hetsch og Thiele — men man formaaede ikke at forme det paa en saadan Maade, at Tanken fik Udviklingsmuligheder.

Den 3. Marts 1862 modtog Akademiet følgende Skrivelse, undertegnet af Chr. Dalsgaard, Constantin Hansen og F. Vermehren:

*) Idetmindste for dennes Vedkommende var Aarsagen dog hans egen Vægring.

»Ifølge dertil meddeelt Bemyndigelse tillade Undertegnede sig herved »ærbødigst at underrette det høie Academie om, at der under Dags Dato til »Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet er indgivet en af 15 Kunst- »nere undertegnet Adresse angaaende en mulig Omordning af Academiet som »Kunstselskab. Det er os bekjendt, at denne Sag har været Gjenstand for »Overveielse af flere af Academiets Medlemmer, og vi formene, at en Betragt- »ning af Sagen fra vort Standpunkt kunde bidrage til Løsningen af et Spørgs- »maal, der vedrører alle danske Kunstneres Interesser og er af Betydning for »selve Kunstudviklingen i vort Fædreland. Vi tillade os ærbødigst at frem- »sætte de i ovennævnte Adresse udtalte Hovedpunkter:

1) At det nuværende Kunstselskab udvides til at omfatte alle de Kunstnere, der i det Hele 5 Gange og deraf idetmindste een Gang i de sidste 5 Aar have havt selvstændige Kunstværker antagne til de danske Kunstneres almindelige, aarlige Udstilling.

2) At dette Kunstselskab ved Stemmegivning vælger en Repræsentation eller et Udvalg, bestaaende af 7 Medlemmer, der vælges for 4 Aar, og hvoraf 3 eller 4 skifteviis afgaae hverandet Aar.

3) At enhver Kunstner, der ifølge (1) har Valgret, og som har fyldt sit 35 Aar, er valgbar til Repræsentationen.

4) At dette Udvalg af 7 Medlemmer i Forening med de af Academiets Professorer, der ere Kunstnere, ere de eneste stemmeberettigede i Academiets Anliggender og udgjøre den af Staten anerkjendte Kunstautoritet, samt at derhos en Formand, der ikke behøver at være Kunstner, udnævnes af Ministeriet til at lede samtlige Forhandlinger og varetage dets Administration.

5) At Udvalgets*) særlige Opgave bliver under Ledelse af Formanden at forestaa Udstillinger, forvalte Udstillingsfondet og overhovedet varetage Kunstselskabets Interesse.

6) At Udvalget og Professorerne arbeide i Forening i alle andre Sager med Undtagelse af dem, der angaae Skolens indre Oekonomie og Administration.

De nuværende Medlemmer, forsaavidt de ikke ere Professorer ved Skolen eller maatte blive valgte til Repræsentationen, gaae over til at være Æresmedlemmer med Bibeholdelse af deres Anciennitet, Ret til Friboliger osv. og saaledes ville de ydre Former for Academiets Optræden ved denne Ordning ikke væsentlig forandres«.

Forslaget lider af Uklarhed i Forholdet mellem Akademiet og Udstillingskomitéen, og det var vistnok imod Andragernes Villie, at det gav Professorerne lige saa megen Indflydelse som alle de øvrige Kunstnere tilsammen, foruden at det opgav enhver Adgang til Kontrol eller Medbestemmelse i deres Ledelse af Skolen. Den Tanke, at Direktøren ikke nødvendig skulde

*) Altsaa kun de 7 valgte Medlemmer.

være en Kunstner, var optagen fra Kommissionsbetænkningen af 1853, men de nuværende Forslagsstillere havde neppe nøje gjort sig dens Rækkevidde klar. Man har ikke usandsynligt tænkt sig Høyen paa denne Plads, — og har Tanken mon været ham ubehagelig? — men man har ikke betænkt, at man ialtfald ikke altid vilde have en Høyen til at besætte den med, og at det kunde blive Indledningen til at gjøre Kunstnerne ret umyndige i deres eget Hus. Naar Underskriverne mente, at »de ydre Former for Academiets Optræden« ikke væsentligt vilde forandres, er der ingen Grund til at tvivle om deres gode Tro, men saa meget mere Grund til at tvivle om deres Fremsyn.

At denne Adresse ikke blev tagen tilfølge, laa i dens egen Karakter; den var uklar og altfor lidt gjennemført til, at det ikke vilde have krævet et stort Arbejde at gjøre noget brugeligt ud af den, selv om der kunde være frugtbare Tanker i den. Desuden fik Mænd som Gertner og Balsgaard adskillige Medlemmer med sig i deres ivrige Modstand mod enhver Indrømmelse til den Høyenske Side. De var begge meget store Beundrere af sig selv, og Balsgaard idetmindste var derhos en drillelysten og ubehagelig Person. Han var forbittret over, at man slet ikke vilde indrømme hans Prætensioner paa at være en meget betydelig Kunstner og han havde specielt imod Marstrand for dennes aabne og djærve Udtalelser. Denne Modvillie overførte han i Aarenes Løb paa en hel Række andre Personer, der skød ham forbi i kunstnerisk Anseelse. Som Dronningens Lærer havde han faaet Adgang til en Indflydelse, som han ikke altid brugte paa en Maade, der gavnede Akademiet og Kunsten bedst.

Disse to Kunstnere, der begge selv havde presset paa for at komme ind i Akademiet, tyngede stærkt til en Side, som ikke var til Held for det rolige Fremskridt og et godt Forhold til Kunstnerne udenfor.

Bevægelsen mellem de udenforstaaende Kunstnere fandt dog ogsaa villige Øren indenfor Akademiet, bl. a. hos den daværende Direktør, Marstrand. For ikke strax at skulle slaas med Modstanderne, holdt han først to »private Møder« med de Medlemmer, som han kunde antage var nogenlunde villige til at fremkalde en hensigtsmæssig Forandring, og disse Møder førte til Formuleringen af et Forslag om en ny Form for Optagelse af Medlemmer, som Marstrand forelagde i Plenarforsamlingen den 21. Decbr. 1863. Det lød saaledes:

»Idet jeg er gaaet ud fra Nødvendigheden af at Academiet, for at det kan fortsætte sit Liv i Tiden, altid maa have et fortsat Tilskud af Medlemmer og ikke kan lade det komme an paa Tilfældigheder om disse kommer tilstede eller ei, da der bestandig i Academiet kræves et Arbejde gjort, ikke alene igjennem Skolen, men ved mange Spørgsmaals Besvarelse, som dels Regjeringen forelægger Academiet og tillige som Konstens Interesse i det hele fremkalder, saa forekommer det mig, at den Maade, hvorpaa Academiet hidtil har suppleret sig, ikke er hensigtsmæssig eller tilstrækkeligt sikkrer Academiet en jævnt tilgaaende Besiddelse af gode og nye Kræfter. Det viser sig nemlig, at for Øieblikket staaer en heel Række Konstnere udenfor den Virksomhed, som Academiet bør ønske sig saa fyldig og levende som muligt. De have de fuldstændigt berettigede Qualificationer til at være paa denne Plads og ønske ogsaa Deelagtighed i Academiets Arbeider, men de holder sig borte paa Grund af den Forms Anstødelighed, hvorunder de nu kun kunne optages. Det holdes for en Æressag at blive Medlem af Academiet og visselig bør det ogsaa være en Ære, men saa meget mindre kunne de selv søge om en saadan, eiheller godt give deres Minde til, at en anden søger for dem om denne Ære. Vil derimod Academiet vise en Konstner en Ære, saa maa den ogsaa vise sig i sin fulde værdige Skikkelse, nemlig deri, at Academiet, efter at være bleven enig om, at han er en Konstner, ogsaa ved en Indbydelse opfordrer ham til at lade sin Røst høre igjennem Konstens Organ. Men der er ogsaa en Forpligtelse for Academiet, som alene har Magten til at supplere sig, at det ogsaa stadigt bruger denne Magt, baade for at styrke sig selv med frisk tilstrømmende Kræfter, og tillige for igjennem denne eneste af Staten indsatte, beskyttede og bemidlede Institution at give enhver dygtig Konstner Lejlighed til at medvirke i Konstens Sag i sit Fædreland. Og Academiet hædrer sig selv og hædrer Konsten ved at hædre dens Bærere, men det er ikke heller alene en Hæder vi tilbyde, det er ogsaa en Byrde vi paalægge hverandre: at vaage over og arbeide med forenede Kræfter paa, at Konstens Anseelse og Værdighed bevares og fremmes. Derfor er det, at jeg ogsaa finder, at den Maade, Akademiet hidtil har fulgt for at supplere sig, hverken er tidssvarende eller ret hædrende, og jeg tillader mig saaledes at foreslaae, at Medlemsoptagelsen herefter skeer ifølge en Indbydelse af Akademiet.

§ 1. Akademiet skal ved sin Sekretær føre en Liste over alle de Konstnere i Landet, som enten have reist for et akademisk Stipendium, eller modtaget Udstillingsmedaillen, og som have opnaaet den i Loven fastsatte Alder af 30 Aar. Dog kunne Kunstnere, som ikke have de førstnævnte Betingelser, samt Kunstvenner, tilføres denne Liste af ethvert Medlem, under hans Navn og Ansvar, ved Henvendelse til Akademiet gjennem Direktøren.

§ 2. Den første Forsamling i hvert Aars Januari Maaned skal denne Liste underkastes en Afstemning, for derved at erfare, hvem paa samme Akademiet dette Aar vil optage som Medlem. Enhver der ved Afstemningen har naaet $^2/_3$ Stemmer af Forsamlingen for sig, er dermed valgt og udstryges af Listen.

§ 3. Og beslutter Akademiet at indbyde ham til at tage Sæde ved en Skrivelse, som Forslagsstilleren har tænkt sig saaledes: »Akademiet har i

»Forsamlingen af Dato valgt Dem til sit ordentlige Medlem, saavel i Erkjen-»delse af Deres Fortjenester som Kunstner, som i Forvisning om Deres Rede-»bonhed, som god Borger, til at deltage i den Virksomhed, som denne af »Staten indsatte og beskyttede Institution skal udfolde til Kunstens Bedste i »Fædrelandet, og indbyder Dem herved til at tage Sæde i dets næste For-»samling.«

Dette Forslag gjorde det altsaa muligt, at enhver Kunstner, som blot kunde finde et Medlem, der vilde foreslaa ham, kunde faa Spørgsmaalet om sin Optagelse sat under Afstemning. Desuden skulde Kunstnere, der var komne et Stykke frem paa deres Kunstnerbane, betragtes som eo ipso proponerede. Sikkerhedsventilen var de $^2/_3$ Stemmers Majoritet, der krævedes. Forslaget ser ret radikalt ud, men i Virkelighed bevarer det endog Akademiets Selvsuppleringsret ganske ubeskaaren.

Imidlertid vidste jo alle og enhver at det, som laa bagved, var Ønsket om en væsentlig Udvidelse af Medlemmernes Kreds. Desuden maatte muligvis selve Tonen deri støde flere af de ældre Medlemmer; den har for meget Præget af Aanden fra 1848. Udtrykkene som »en god Borger« eller Betegnelsen som en »af Staten« indsat Institution, istedetfor »af Kongen«, maatte let lyde ildevarslende i de Mænds Øre, hvis Ungdom var levet i Frederik VI.s patriarkalske Tider. Men der var ogsaa reelle Betænkeligheder, som havde virkelig Betydning, navnlig dels Frygten for at Medlemsantallet skulde stige saa stærkt, at Forsamlingen blev altfor upraktisk stor, dels Frygten for, at nogen skulde foreslaa Kunstnere uden at være vis paa, at de ogsaa ønskede at blive Medlemmer. Dersom de saa bagefter nægtede at modtage Valget, kunde dette volde Fortrædeligheder og det vilde hverken bidrage til at styrke Akademiets Anseelse eller til at bedre Forholdet overfor de udenforstaaende Kunstnere. Det mest forudseende Hoved i Forsamlingen saa dette, det var Meldahl, som ved sin Dygtighed og sit store Arbejde ved Skolereformen havde erhvervet sig en betydelig Anseelse og Indflydelse i Akademiet. Han udtalte strax i det første Møde disse Betænkeligheder, og ved anden Behandling den 28. December fremsatte han et Ændringsforslag gaaende ud paa dels, at »Akademiets Medlemsantal ikke maatte overstige et vist nærmere bestemt Antal«, dels at »Afstemning paa nye Medlemmer, som ikke have givet Secretairen skriftlig Meddelelse om, at de tillader deres Navn optaget til Afstemning, kan ikke

finde Sted. Enhver som, efter at være indbudt af Academiet til at være dets Medlem, maatte undslaa sig for at efterkomme denne Opfordring, kan ikke oftere komme paa Valg og kan altsaa aldrig senere blive Medlem af Academiet«. Dette sidste indeholdt et Pres paa de udenforstaaende Kunstnere til ogsaa virkelig at modtage Valg, saa eventuelle Stridigheder kunde udfægtes indenfor Akademiets egne Vægge, uden deri at inddrage Publikum, som ikke altid kan have tilstrækkelige Forudsætninger for at lægge Opinionens Vægtlod i den rette Skaal.

Meldahls Forslag vakte baade Bifald og Modsigelse og der blev en »lang og levende Debat fra begge Sider.«

»Det bemærkedes fra flere Sider, at dette vilde medføre »Forandring af § 5*) i Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857, samt »at man endnu aldrig havde fundet Anledning til at ønske en »saadan Begrændsning, om det endog kan paavises, at noget »saadant finder Sted ved Akademiet i Paris. For en altfor »demokratisk Basis, som synes at befrygtes, var der stillet et »Værn i den Dygtighed og de Betingelser, som Valgmaaden »fordrer; det vilde desuden være vanskeligt og unyttigt at be»stemme et fast Antal Medlemmer, og at Spørgsmaalets Afgiø»relse til alle Tider ligger frit til Besvarelse i Akademiets »Hænder«.

Af Hensyn til Sagens Vigtighed overgaves den da til et Udvalg, som kom til at bestaa af Marstrand (som Direktør og Forslagsstiller), Monies, Meldahl, Roed og Heinr. Hansen.

Resultatet af dette Udvalgs Forhandlinger forelaa i Mødet den 22. Februar 1864, som følgende »Forslag til en udvidet Optagelsesmaade af Medlemmer i Kunstakademiet«.

§ 1. Kunstnere og Venner og Befordrere af Kunsten, saavel udenlandske som indenlandske, som dertil udvælges med $^2/_3$ Stemmer i en fuldtallig**) Plenarforsamling i Akademiet, ville herefter blive at indbyde til at tage Sæde som ordentlige Medlemmer af Akademiet.

§ 2. Blandt indenlandske Kunstnere tages kun Hensyn til saadanne, som have foretaget en større Studierejse i Udlandet, og til dem, som have modtaget Udstillingsmedaillen, men alle skulle de, førend de kunne komme paa Valg, have opnaaet den i Loven fastsatte Alder af 30 Aar.

*) »Antallet af ordentlige Medlemmer, saa vel som af udenlandske Medlemmer er ubestemt«.

**) Dette forstodes i Praxis Overensstemmende med Reglerne i §§ 6—7.

§ 3. Over samtlige saaledes kvalificerede akademiske Kunstnere føres ved Protokollen en Fortegnelse à jour.

§ 4. Andre, paa andre Maader kvalificerede Kunstnere og Ikkekunstnere kunne bringes under Forslag til Optagelse paa den hidtil fulgte Maade, naar et Medlem af Akademiet, under Navn og Ansvar, skriftlig desangaaende henvender sig til Akademiet igjennem Direktøren, eller naar Vedkommende selv melder sig — alt efter de for disse Forhold gjældende Regler.

§ 5. I den første Forsamling i hvert Aars Januari Maaned tager Akademiet Spørgsmaalet om Medlemmers Optagelse under Forhandling, og har Akademiet med simpel Majoritet besluttet, at der i dette Aar skal foretages Valg, berammes Valghandlingen til et følgende Møde, om hvilket samtlige Medlemmer underrettes ved Circulaire.

§ 6. I det paafølgende Møde foretages Valghandlingen ved Navneangivelse i lukkede Sedler fra mødende Medlemmer og i indsendte Stemmesedler, under Forsegling, fra de ikke-mødende, med Navns Undertegnelse.

§ 7. Naar alle disse Stemmesedler ere samlede og optalte, udtales Antallet af de Stemmegivende til Protokollen og To-Trediedelen bestemmes, saaledes at den altid beregnes efter det fulde Tal, der ligger over de Brøkdele, som opstaa ved Beregningen, saaledes at til Ex. $^2/_3$ af 19 Stemmer er 13 og af 20 afgivne Stemmer er den 14.

§ 8. Aabningen og Sammentællingen af Stemmerne overdrages derefter Directeuren i Forening med Dirigenten og Sekretæren, og Resultatet, nemlig Navnene, som saaledes findes at have $^2/_3$ Stemmer for sig, nævnes alene, medens samtlige Stemmesedler henlægges under Forsegling i Akademiets Archiv.

§ 9. Akademiet indbyder de saaledes valgte med følgende Skrivelse:

»I Erkjendelse af deres Fortjenester som Kunstner og i Forventning om »deres Beredvillighed til at ville deltage i den Virksomhed, som denne, af »Staten indsatte og beskyttede Institution skal udfolde til Kunstens Fremme i »Fædrelandet, har Akademiet i Forsamlingen den (Dato) valgt dem til sit »ordentlige Medlem og indbyder Dem herved til at tage Sæde i Akademiets »næste Forsamling. Akademiets Love vedlægges«.

Det vil ses, at dette Forslag er Marstrands noget modificeret, navnlig saaledes at Akademiet ikke var tvunget til hvert Aar at foretage Afstemning over de paa Listen opførte Kunstnere. Ifølge § 5 sammenholdt med §§ 1—4 blev Akademiet altsaa selv Herre over, naar det vilde forøge sit Medlemsantal; det blev ikke stillet overfor det Alternativ, enten strax at maatte optage enhver Kunstner, som var nogenlunde kvalificeret, eller at maatte forkaste Folk, som man dog nødigt vilde give saa haard en Medfart, og den relativt hemmelige Afstemning tog det saarende bort fra dem, der blev stemt om, uden at de opnaaede Valg. Paa den anden Side var Kunstnerne ikke mere afhængige af, at et Medlem vilde foreslaa dem, men de havde nu Adgang til

selv at melde sig. Endelig gaves der faste og klare Regler for Afstemningen (her har vi vistnok Meldahls Haand) og ved at udstrække denne over to Møder, forebyggedes al Overilelse eller Overrumpling.

Dette modificerede Forslag vedtages enstemmigt.

Desuagtet var Enigheden kun tilsyneladende. Nogle vilde strax gjøre Brug af de nye Regler, medens andre igrunden var utilfredse med dem. Alt i det følgende Møde, 8 Dage efter, er der Tale om at optage nye Medlemmer efter de nys vedtagne Regler, og Balsgaard og Gertners — formelt berettigede — Protest under Henvisning til, at disse Regler ikke var approberede*), bevirker kun, at man med 17 Stemmer mod deres vedtager strax at indstille de nye Regler til Approbation samt i et følgende Møde, den 21. Marts, at foretage Valg af nye Medlemmer.

Sagen gik dog ikke saa hurtigt, som man havde tænkt sig. Ministeriet gjorde Approbationen afhængig af visse Ændringer i Forslaget, og for ikke at forhale eller forspilde Udsigten til et Resultat gik Akademiet den 21. Marts enstemmigt ind derpaa. Til Gjengjæld vedtog man at andrage om, at de nye Regler maatte træde i Kraft endnu samme Aar med Dispensation fra Reglen om, at Valget skulde foretages i Januar Maaned, og i samme Møde forelagdes en Liste over valgbare Kunstnere. Derefter approberes Reglerne af Kongen den 20. April 1864 samtidigt med at Akademiet faar den ansøgte Dispensation for dette Aar.

De Ændringer, som var indførte i Akademiets Forslag, var for det første den, at Reglerne indskrænkes til at angaa indenlandske *Kunstnere,* medens Optagelse af Ikke-Kunstnere eller udenlandske Medlemmer foregaar som hidtil, for det andet, at Forslagets § 4 bortfaldt og § 3 kom til at lyde saaledes: »Over samtlige saaledes qualificerede indenlandske Kunstnere føres ved Protokollen en Fortegnelse à Jour, som ved Medlemmers Forslag og Forsamlingens Billigelse successive kan forøges«. Med Hensyn til Reglerne for Afstemningen er den væsentligste Forandring, at Stemmesedler der er indsendte in blanco betragtes som nægtende. De øvrige Ændringer er rent redaktionelle.

---

*) Direktøren havde ikke fundet det fornødent at indhente Approbation, efter den Conference, han desangaaende havde havt med Ministeriet.

Den Maade, hvorpaa de nye Regler bragtes til Anvendelse, gjorde Akademiet al Ære.*) Strax den 23. Maj 1864 optages Malerne Constantin Hansen, P. C. Skovgaard, Exner og Vermehren som Medlemmer (medens man hele det foregaaende Aar kun havde optaget Architekt Walther, der senere blev Bygningsinspektør i Jylland). Akademiet stillede sig altsaa alt andet end uforsonligt overfor dem, som havde fremsat de stærke Reformkrav.

Den 6. Februar næste Aar optages Kronprins Frederik som Medlem paa Forslag af Marstrand.

Den 26. April 1865 optages Carl Bloch enstemmigt, den 21. Januar 1866 Vilh. Petersen, G. F. Hertzog, G. Rump, Ottesen og Peters. Den 14. Januar 1867 optages Hilker. Den 17. Juni samme Aar optages Kong Georg af Grækenland og den 5. Juli samme Aar Dronning Louise.

De nye Regler syntes da at være lykkeligt førte igjennem, men der har aabenbart paany gjort sig Indflydelser gjældende bag Akademiets Ryg [Balsgaard? eller var det Minister Heltzen selv, som havde Lyst til at blande sig ind i Akademiets Anliggender? — eller begge Dele?] I hvert Fald maa det meddeles i Mødet den 17. Januar 1865, da man skulde foretage Valg af nye Medlemmer, at der under 4. Januar er kommet en Skrivelse fra Ministeriet, om »at det foreløbigt har suspenderet »Tillæg til Bekjendtgjørelsens § 4 angaaende Medlemmers Op»tagelse, og henstiller til Akademiet, om det ikke maatte anses »ønskeligt at søge dette Tillæg af 20. April f. A. ophævet, even»tualiter saaledes, at andre Regler, der fuldstændigere betrygge »Fyldestgjørelsen af de fundatsmæssige Betingelser eller Hensyn, »undergives allerhøjeste Sanction«.

---

*) Efter Thieles Opgjørelse var de Kunstnere udenfor Akademiet, som havde Udstillingsmedaillen: Dalsgaard, William Hammer, Exner, Constantin Hansen, C. Peters, G. Rump, P. C. Skovgaard og F. Vermehren. De som kun havde havt Rejsestipendium var: Aagaard, Ballin, Carl Bloch, Brendstrup, Bünzow, Carl Bøgh, Carmiencke, Chr. Dahl, V. Dahlerup, A. Dorph, Erling Eckersberg, Rasm. Eilersen, Chr. Freund, Gemzøe, H. J. Hammer, Carsten Henrichsen, Herzog, Hæger, T. Jensen, Kjeldrup, Kolberg, Krohn, Kyhn, Kølle, Lehmann, Libert, F. C. Lund, A. Lunde, Læssøe, Mackeprang, C. A. Møller, Muhle, Neumann, Olrik, Ottesen, Ove Petersen, P. Petersen, Vilh. Petersen, Plum, Fr. Rohde, Rosenfalck, Saabye, Schack, Schovelin, Siegumfeldt, S. Simonsen, Thørrestrup, Wegener, Würtzen og Zillen.

Dette kom Akademiet som en meget ubehagelig Overraskelse. Inden Sagen sattes i Circulation udtalte Direktøren (Marstrand) i Mødet sin »Beklagelse over den formentlig feilagtige Opfattelse »af Sagen, som maatte ligge til Grund for dette Skridt«, og i Mødet den 10. April har han vedlagt den en Oversigt, hvori han udtaler sig om »Misforstaaelsen, der synes at ligge til Grund for »Ministerens Anskuelse, — Ministeren havde hentydet til, at det »var ham bekjendt, at der i Akademiet var Misfornøjelse med »den ifjor trufte Ændring af § 4«. Det vedtages med 14 Stemmer mod 4 at fastholde de ifjor vedtagne Regler. Men Ministeriet fastholdt ogsaa sit Standpunkt. I Mødet den 8. September 1865 meddeles en Skrivelse af 12. Juni, hvorefter »Ministeriet ikke »har fundet tilstrækkelig Føje til allerunderdanigst at bevirke »Tilbagekaldelsen af den ved allerh. Resol. af 31. Decbr. f. A. »givne Bestemmelse om en midlertidig Suspension af de ved »Resol. 20. April f. A. approberede Tillægsbestemmelser til § 4 i »Bekjendtgjørelsen, hvis Bestemmelser om Optagelse af Med- »lemmer indtil videre ville være at anvende«.

Sagen overgives til en Komité bestaaende af Marstrand, Heinr. Hansen, Meldahl, Troels Lund, Const. Hansen og Thiele. I Mødet den 9. Oktober 1865 fremkommer Ændringsforslag foruden fra Meldahl, fra Monies, Gertner, Balsgaard, Th. Stein og Skovgaard, som derefter optages i Udvalget.

Dette Udvalg udarbejder da et Forslag til en hel Revision af Akademiets Reglementer, som vedtages definitivt i Mødet den 13. Februar 1866; Forretningsordenen og de derefter følgende Reglementer indsendes til Approbation. Men man fastholder den nye Optagelsesmaade af Medlemmer.

Imidlertid viser Ministeriet stadig samme Lyst til at blande sig i Detailler. Akademiet faar Sagen tilbage med Forslag til Ændringer, og den maa igjen i Udvalget, som nu vælger Meldahl til Ordfører. I Mødet den 13. Juni afgiver Udvalget sin Erklæring om Ministeriets Ændringsforslag samt »Tilføjelse angaaende Sekretærens Stilling overfor Komitéerne*) og om Fri-

*) Bestemmelserne om Sekretæren, som nævnes ovenfor, er dels Forretningsordenens § 4: »Naar Directeuren ønsker det, kan han sammentræde i en staaende Forretningskomité med Dirigenten og Sekretæren, for med disse at samles til Behandling og Expedition af ovennævnte, indkommende Sager. Alt hvad der paa denne Maade afgiøres, bliver at referere i det næste Plenarmøde«. — Man ser, at Direktøren egentlig intet kan gjøre

boliger og Ateliers«. Udvalgets Indstilling vedtages, og Sagen sendes paany til Ministeriet, hvorefter den gaar endelig i Orden, saa Akademiet i 1866 kan lade trykke en komplet Samling af alle sine gjældende Reglementer og Vedtægter.

De Ændringer, som her er foretagne i Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857 er dog i Hovedsagen kun, hvad der følger af det nye Undervisningsreglement af 1863 (jfr. nedenfor Kap. XXIV) og Ordningen af det derved oprettede Skoleraad, samt af de andre specielle Reglementer, som strax skal omtales. Reglerne af 1864 om Optagelse af nye Medlemmer er vedtagne uforandrede, uagtet Suspensionen endnu var gjældende. Den ophæves først den 31. Marts 1868, i Henhold til et Andragende fra Akademiet, hvori det siges, at »denne saa brat ophævede Valgmaade mere end nogen anden tilfredsstillede Academiets Pluralitet og i Gierningen havde viist sig bifaldsværdig«. Ved Skrivelse af 3. April 1868 tillod derefter Ministeriet, at Medlemsvalget dette Aar foretoges i April istedetfor i Januar. Særligt er blot at bemærke, at fraværende Medlemmer ikke mere i noget Tilfælde kan fremsende skriftlige Stemmer, (derved afskares bl. a. de ikke-mødende Æresmedlemmer fra Indflydelse) samt at formel Udelukkelse ved kgl. Resolution af Medlemmer, der mindst èt Aar i Træk udebliver fra Møderne, ikke mere kan finde Sted.

Vigtig er den Bestemmelse, som optages i Forretningsordenen (approberet af Ministeriet den 24. Juli 1866), at Direktøren under særegne Omstændigheder selv kan nedsætte et Udvalg til at behandle en Sag, inden den forelægges Plenarforsamlingen. Det fastsættes derhos, at Afstemning kan ske enten ved Rejsning med Kontraprøve, skriftligt, eller ved sorte og hvide Kugler. Naar ikke Forsamlingen forlanger en bestemt Voteringsmaade, afgjøres den af Dirigenten. Som mindre vigtige nye Bestemmelser i Forretningsordenen kan nævnes Indførelsen af Journal, Sagprotokol og særskilte Protokoller for Udvalgene. Forretningsordenen nævner de staaende Udvalg, nemlig Skoleraadet, Bibliothekskomitéen (en Maler, en Billedhugger og en Architekt, valgte af Skoleraadet, Docenten i Kunsthistorie og

---

paa egen Haand, og at der vaages nøje over, at Plenarforsamlingen er den afgjørende i alt — og § 6, at Secretæren paa Forlangende er pligtig at møde i Udvalgene og bistaa der — undtagen i Skoleraadet og Udstillingskomitéen, som har deres egne Sekretærer.

Sekretæren, der tillige er Bibliothekar); Komitéen for Afstøbningssamlingen (en Maler, en Billedhugger og en Architekt, valgte af Skoleraadet, og Docenten i Kunsthistorie), Komitéen*) til at give Erklæringer i Bygningssager (samtlige Architekter samt en Maler og en Billedhugger, valgte for èt Aar), Komitéen for de Neuhausen'ske Konkurser (7 Medlemmer af forskjellige Kunstfag), Guldmedaillekomitéerne, Stipendiekomitéen (7 Medlemmer), Komitéerne for Eybeschütz' og Sødrings Legater, Udstillingskomitéen og Haandværkskomitéen. Denne sidste bestod af 9 Medlemmer og sammenkaldes, i Henhold til Lov af 29. Decbr. 1857, lejlighedsvis af Formanden til at afgive Bedømmelser over indkommende Svende- og Mesterprøver fra Laugene, og til at give Møde i Magistraten eller paa Byggepladserne.

Marstrand kunde da endelig som Direktør meddele i Plenarforsamlingen den 6. Marts 1867 »at fra idag af, forsaavidt det ikke alt var skeet, vilde den nye Tingenes Orden indtræde i Overensstemmelse med de publicerede og reviderede Love og Vedtægter«.

*) En saadan Komité havde Akademiet alt den 21. December 1857 nedsat af egen Drift, bestaaende af samtlige Architekter, Marstrand, Simonsen og Jerichau. Bibliotheks- og Samlings-Komitéerne var indførte ved Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857.

XXII.

Reglerne for Guldmedaillekonkurserne var i Tidens Løb blevne noget forældede, og Deltagelsen i disse Konkurser var stadig bleven mindre, navnlig for Malernes Vedkommende. I *Journal for Litteratur og Kunst* for 1843 (II p. 237) fremsætter en anonym Indsender et skarpt Angreb paa dem. »Da slige Prøvers Upaalidelighed, ja vi tør vel sige Skadelighed, har været erkjendt gjennem langvarig Erfaring og da fremfor noget andet denne sidste Concours (ved sin ringe Tilslutning) ligeledes har godtgjort, at idetmindste den yngre Generation stiltiende erkjender dette Princips Ugyldighed, saa burde man vel ikke længere tøve med at ophæve en Foranstaltning, som snart kun vil bestaae af Navn og som staaer hæmmende for Kræfternes nyttigere Anvendelse . . . . . Kunsten lader sig hverken ægge eller tvinge ved slige Midler; fri og selvstændig bør den hæve sig af en dybere, betydningsfuldere Kilde, thi Kunstens Genius er af en høiere guddommelig Oprindelse, og enhver Lænke, der gjennem philistrøse Betingelser lægges stækkende omkring dens Vinger, vil altid virke deprimerende paa Kunstneraandens høiere Udvikling«. Nu da alle Stipendier er samlede ved Akademiet, kan der jo ogsaa blive Understøttelser »disponible for Kunstproduktioner i andre Retninger, og det vil endvidere blive en Selvfølge, at ingen begavet Kunstner, der kraftigt føler Aandens Vinger bevæge sig, herefterdags vil lade sig uværdig lænkebinde i hæmmende Ledebaand«.

Denne Spaadom skulde slaa til i langt højere Grad, end

nogen dengang maaske for Alvor troede. Men foreløbigt fik den ingen Følger. Først en halv Snes Aar senere begynder man i Akademiet saa smaat at røre ved Sagen. I 1854 foreslaar J. L. Lund at afskaffe Logerne, men uden Resultat.

I 1855 og 1857 opnaar Architekterne Fritagelse for at udføre deres Projekter i Akademiets Loger, af Hensyn til deres praktiske Virksomhed paa Byggepladserne. Reformen 1857 medfører ikke nogen Ændring; man taler nok om at indføre en fagvis Bedømmelse, men denne Tanke gaar ikke igjennem. Bekjendtgjørelsen af 1857 siger, at der skal gaas frem efter de specielle Reglementer, men et saadant fandtes ikke for Guldmedaillerne, og Akademiet som saadant gjorde intet for at faa et, før Marstrand, Roed og Chr. Hansen den 28. Marts 1859 forelagde Plenarforsamlingen et Udkast dertil. Nu blev man nødt til at tage fat paa Spørgsmaalet — saa meget mere som der jo ogsaa arbejdedes paa et nyt Skolereglement — og der nedsattes et Udvalg, hvori foruden Forslagsstillerne tillige Hetsch og Bissen fik Sæde. Omtrent samtidigt fremsætter Meldahl den Tanke at lade Guldmedaillekonkursen finde Sted hvert Aar samt at ophæve Aldersgrænsen, og Balsgaard foreslaar helt at afskaffe den lille Guldmedaille, der jo havde ført en vexlende Tilværelse mellem et blot accessit og en selvstændig Medaille. Disse Spørgsmaal kom altsaa det nedsatte Udvalg ogsaa til at beskjæftige sig med.

Allerede den 16. Maj indsender Udvalget sit Forslag. Det er i sin Motivering baseret paa den overleverede Tankegang, at først Guldmedaillekonkursen danner Afslutningen paa Akademiets Undervisning, et Vidnesbyrd om den unge Kunstners »Modenhed til paa egen Haand at kunne virke i en kunstnerisk Retning og at han saaledes er værdig til af Statens Midler at modtage den Hjælp til en Udenlandsrejse, hvorved han vil faa Leilighed til yderligere at uddanne sine Talenter«.

Forslaget, som foretages i Plenarforsamlingen den 26. September, giver Adgang til Konkurserne for dem, som har vundet store Sølvmedaille eller Hansens Medaille og ikke er over 35 Aar. Dette ændres i Mødet derhen, at Bestemmelsen om Hansens Medaille udskydes, samt at Aldersgrænsen bortfalder. Prøven i »Videnskaberne« bibeholdes forud for Konkursen, men speciferes ikke nærmere*) Hvert Aar udsættes en lille Guldmedaille og hvert andet Aar en stor. Den lille Medaille skal vindes først.

*) Den havde altid været praktiseret med yderste Lemfældighed.

Udvalget havde foreslaaet, at Opgaverne skulde gives af Skoleraadet, men paa Meldahls Initiativ ændredes denne § til at lyde: »Opgaver til disse Konkurser gives af Plenarforsamlingen efter Forslag af en dertil i Plenarforsamlingen udvalgt Komité. Denne Komité vælges paany ved hver Konkurs«.

Opgaverne til den mindre Guldmedaille skulde for Malere og Billedhuggere tages af Bibelen eller Homer. Malerne udfører en gjennemført (Roeds Forslag) Karton, Billedhuggerne en fritstaaende Figur eller Gruppe, ikke under $^2/_3$ naturlig Størrelse, og Architekterne en større Komposition i græsk Stil. Meldahl protesterede forgjæves imod, at der foreskrives en bestemt Stil, som vilde binde Individualiteten netop paa det Tidspunkt, da den skulde til at udfolde sig.

Opgaverne til den store Guldmedaille tages for Malere og Billedhuggere af Bibelen eller Oldtidens Historie og udføres i Maleri eller Relief. Af Architekter kræves »en omfattende Komposition, som kan behandles paa fri Maade«, hvortil efter Meldahls Forslag føjes: »og hvis Ydre tillige maa vises i en større perspektivisk Fremstilling«.

Konkurserne sættes for Malere og Billedhuggere om Sommeren, for Architekter om Vinteren. Skizzerne bibeholdes. Udvalget foreslaar helt af afskaffe Logerne, men paa Forslag af Meldahl, Marstrand og J. L. Lund vedtages det, at Skizzerne skal udføres i to Døgn under Tilsyn i Akademiets Lokaler. For selve Konkursarbejdernes Vedkommende afskaffes derimod Logerne definitivt, dog maa Arbejderne ikke uden Akademiets Samtykke udføres udenfor Kjøbenhavn. Til Udarbejdelsen gives 5 Maaneder. De belønnede Arbejder skal optages paa Udstillingen. Den store Guldmedaille giver fortrinsvis Adkomst til et større Rejsestipendium. Konkursarbejderne forblive Kunstnernes Ejendom.

I denne Skikkelse gaar Udkastet ind til Ministeriet, som betænker sig noget paa at approbere det, men dog foreløbigt under 26. Oktober tillader, at man strax aabner Konkursen for Architekter efter Forslagets Regler. Først den 3. Marts 1860 faar Reglementet sin endelige Approbation.

Paa Forslag af August Schiøtt erhverves under 5. Februar 1860 en kgl. Resolution for, at Udlændinge, som har studeret i Akademiets Skoler, faar lige Ret til at vinde Akademiets Medailler, men ikke Pengepræmier. Den 30. Oktober samme Aar

faar man paa Meldahls Forslag Ministeriets Samtykke til, at Opgaverne først skal gives af Udvalget samme Morgen, som Konkursen begynder.

Det ser ud, som om det ikke blev til noget med at overholde Kravet paa Skizzerne, og Forhandlingerne om Skolereformen har sagtens været Skyld deri. Da det nye Undervisningsreglement er færdigt og approberet, kommer der da ogsaa Henstilling fra Skoleraadet, hvori der gjøres opmærksom paa, at visse Ændringer i Guldmedaillereglementet nu er fornødne. Det var navnlig Prøven i Videnskaberne, der maatte bortfalde, da disse Kundskaber nu for en stor Del alt krævedes for at faa Adgang til Afgangsprøven, og Afgangsbeviset maatte træde istedetfor den store Sølvmedaille. Der nedsættes strax et Udvalg, bestaaende af Marstrand, Meldahl, Constantin Hansen, Troels Lund og Heinrich Hansen, men Sagen gaar kun langsomt og Tiden trækker hen. Foreløbigt faar man i 1865 vedtaget en Lempelse for de under Overgangstiden konkurrerende Architekter, saaledes at de videnskabelige Prøver, Skoleraadet har fritaget dem for, heller ikke skal kræves af dem ved Guldmedaillekonkursen. Der kommer yderligere Ændringsforslag fra Meldahl, og først den 4. December 1866 kan Plenarforsamlingen vedtage Udvalgets Forslag. En meget væsentlig Del heraf var det, at Skizzekonkursen helt afskaffedes, fordi »de Baand, den lægger paa Kunstneren, kan være en ødelæggende Hindring for ham til at vise og udvikle sin egentlige Begavelse« — en anden, at Architekternes Arbejde for den mindre Guldmedaille ikke mere skal være bundne til den græske Stil, men blot til »en bestemt angiven Stil«, ligesom der ved Konkursen til den store Guldmedaille gives Konkurrenterne selv »frit Valg af Stil«. Dekoratører er der heller ikke denne Gang givet Adgang til nogen Konkurs for Guldmedaillerne.

Ministeriet undrer sig over, at Reglementet af 1860 allerede trænger til Modifikationer, men approberer dog de af Akademiet vedtagne Ændringer den 22. December 1866.

XXIII.

VED Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857 var det fastsat, at Stipendierne skulde uddeles efter Indstilling af en særlig Komité. I denne vedtages det strax i December, at de forskjellige Kunstfag skal repræsenteres; den kommer første Gang til at bestaa af Jerichau, Marstrand, Simonsen, Hetsch, Schleisner, Bissen og Chr. Hansen. Den 1ste April 1859 approberer Ministeriet, at Komitéens Indstilling om Stipendierne skal behandles i det Møde den 4de Tirsdag og Onsdag i April, hvor der tages Beslutning om Udstillingsmedaillen, Neuhausens Præmier (siden ogsaa Eybeschütz's og Sødrings Præmier).

Nogen bestemt Størrelse for Stipendierne var ikke fastsat. De var tidligere paa 600 Rdlr., men i Praxis ansættes de nu til 800 og 600 Rdlr. Nu kommer der i April 1862 en Indstilling fra Stipendiekomitéen, med Meldahl som Ordfører, om at fastsætte følgende nærmere Regler:

1) at de større Stipendier forhøjes fra 800 Rdlr. til 1000 Rdlr. aarlig; at de gives for 2 Aar og kun undtagelsesvis det 3die Aar;

2) at de mindre Stipendier til Udlandet forhøjes fra 600 Rdlr. til 800 Rdlr. aarlig, og at de i Reglen kun gives for ét Aar; det andet Kvartals Rate kan ikke udbetales, før Rejsen er paabegyndt;

3) at der uddeles Stipendier paa indtil 300 Rdlr. til Studierejser i Indlandet eller i Nabolandene, eller til Understøttelse for Kunstnere, der opholde sig i Udlandet.

I Motiveringen hedder det, at denne Forhøjelse af de større Stipendier »vilde anspore den rejsende Kunstner til at benytte sit Stipendium paa bedste Maade, og at det bl. a. kunde føre Architekter til grundigt Studium og Opmaaling af Udlandets bedste Monumenter — Studier, som Akademiet da kunde afkjøbe Kunstnerne*) og derved for Akademiets Skole erhverve et værdifuldt Supplement til dets Apparat«. Man ser, at Meldahl stadig har Skolens Tarv i Erindring. Desuden fries Stipendiaterne ved denne Forhøjelse fra Nødvendigheden af at arbejde for Opholdet under Rejsen. Den oprindelige Fordring om Hjemsendelse af Arbejder er nu helt forsvunden.

Dette Forslag vedtages — det faar kongelig Approbation den 5. Maj — og man er saa glad for det, at man strax beslutter at bringe det til Anvendelse**).

Lejlighedsvis skal blot bemærkes, at det Rygte som — fra en vis konservativ Side — i de følgende Aar blev udspredt om, at ved Marstrands Skyld en Del af Stipendiebeløbet for at forurette de unge Kunstnere ikke blev uddelt, naturligvis savnede enhver Grund.

I 1868 kommer der atter en Ændring i Stipendiereglerne, paa Foranledning af Vermehren. Et i den Anledning nedsat Udvalg, bestaaende af Vermehren, Meldahl, Roed og Skovgaard gjør Indstilling om:

1) at de mindre Stipendier som Regel kun tildeles saadanne Kunstnere, som kommer ind under den ved Udtrykket, »under særegne Omstændigheder« tænkte Kategori, saa at man strax med det samme kan tildele dem Stipendiet for to Aar.

2) at de smaa Stipendier paa 300 Rdlr. kun faa denne Størrelse, naar de gives til Kunstnere, som alt opholder sig i Udlandet, men at de til Rejser i Indlandet og Nabolandene deles i Portioner paa 150 Rdlr. Ansøgninger om disse Portioner maa ledsages af Kunstnerens Studier fra det sidste Aar, og der skal fortrinsvis tages Hensyn til større Studier og Enkeltheder. Afgangsbevis fra Dekorationsskolen giver Adgang til disse smaa Stipendier.

3) for at opnaa Kontinuitet mellem de forskjellige Aars

*) Hertil opnaaede man først i 1889 en Bevilling paa 1000 Kr. En stor Samling af saadanne Studier findes nu i Akademiets Bibliothek.

**) Der havdes det Aar 4350 Rdlr. til Raadighed til Stipendier.

Stipendiekomitéer, foretages Valgene saaledes, at de tre yngste Medlemmer gaa over i Komitéen for det følgende Aar.

4) der maa ikke gives Løfter om i Fremtiden at faa Stipendium.

Disse Regler vedtages enstemmigt.

Endelig vedtages det den 9. Marts 1870 paa Forslag af Meldahl, at Stipendier skal udbetales kvartalsvis og kun, naar vedkommende virkelig er paa Rejse.

Den Æresmedaille i Architekturen, som var indstiftet i Anledning af C. F. Hansens Jubilæum, havde jo alt været uddelt siden 1832 (ialt 12 Gange). Nu maa man ogsaa røre ved den, for at faa den bragt i Overensstemmelse med de øvrige Fremskridt i Akademiets Forhold. Det begynder med, at Balsgaard i Marts 1859 indsender Forslag til et fornyet Reglement, hvori han bl. a. ønsker at den ikke mere skal kaldes Æresmedaille, men »den Hansenske Medaille«. Hetsch udtaler i den Anledning, at Hensigten med Medaillen — at holde Eleverne i Øvelse i Mellemtiden mellem den store Sølvmedaille og den lille Guldmedaille — jo nu tildels er falden bort, idet man paatænker Konkurs hvert Aar for den lille Guldmedaille, og som en af de oprindelige Stiftere af Medaillen indbringer ogsaa han et formuleret Forslag til et nyt Reglement for Medaillen, og dette vedtages den 7. Maj 1860 og approberes af Ministeriet den 29 Maj s. A.

Det nye i dette Reglement er dels Benævnelsen »Hansens Medaille«, dels at den ogsaa kan tildeles fremmede Kunstnere. For indfødte Kunstnere giver den særlig Kvalifikation til at opnaa Stipendium. Medaillen tildeles i Sølv og forsynes med den Vindendes Navn. Bedømmelsen foregaar i Mødet den 4. Tirsdag eller Onsdag i April. Skizzerne bortfalder.

Den 16. Febr. 1857 fik Plenarforsamlingen den Meddelelse, at der var skænket Akademiet et nyt Legat ved Testamente af afdøde Justitsraad Eybeschütz. Der nedsattes et Udvalg paa 3 Medlemmer, som den 25. Oktober næste Aar kan forelægge et Reglement, der strax vedtages og faar Ministeriets Approbation den 28. Februar 1859.

Legatet bestaar i 300 Rdlr. aarlig, som terminsvis indbetales til Akademiet fra det mosaiske Trossamfund. Disse Beløb op-

spares til hvert 3die Aar at udgjøre en Præmie, som bestaar af 900 Rdlr. tilligemed de paaløbne Renter. Da Hensigten er »at fremkalde større historiske Arbejder i den af Testator udtalte Retning (ɔ: Behandling af Emner af det gamle Testamente), saa maa ethvert Arbejde for at erholde en Præmie bestaa af en Komposition med flere Figurer, og maae disse ikke være under halv naturlig Størrelse. Dog skal en enkelt Figur ogsaa kunne erholde Præmie, men i dette Tilfælde fordres, at den ikke er under naturlig Størrelse«. Arbejderne indleveres til Udstillingen og bedømmes i Mødet den 4de Tirsdag eller Onsdag i April. Præmien kan eventuelt deles mellem to lige kvalificerede Arbejder. Arbejderne forblive altid Kunstnernes Ejendom. Uddeles ingen Præmie i et Triennium, kan der disponeres over to Præmier næste Gang.

Reglementet approberes paany den 25. April 1866 uden anden Forandring end den, at der istedetfor »indenlandske« siges »danske« Kunstnere, og de Tilføjelser, at Præmien kan vindes mere end en Gang af samme Kunstner, samt at Navnene paa de vindende bekjendtgjøres ved Akademiets Stiftelsesfest.

Ved Testamente af 27. September 1860 testamenterede Frøknerne Zimmer Akademiet 2000 Rdlr. til et Legat i velgjørende Retning. Efter nogen Forhandling approberes den 7. Juni 1866 et Reglement, hvorefter Renten anvendes til Understøttelser for Kunstnere og disses Enker eller til saadanne, som har staaet i Forhold til Akademiet. Direktøren bestemmer, naar Anledning forekommer, over Rentebeløbet i Overlæg med Akademiet.

I disse samme Aar stiftes ogsaa af Landskabsmaler Sødring (død 1862) et Legat til bedste for danske Kunstnere og deres Enker. Et Reglement derfor approberes den 3. Marts 1865. Legatets Midler er anbragte i forskjellige indenlandske og udenlandske Effekter, ialt henved 60,000 Kr. Legatet uddeles dels i livsvarige Portioner paa 100 Rdlr. til danske Kunstnere og deres Enker, først og fremmest Landskabsmalere, dels til en aarlig Opmuntringspræmie paa 100 Rdlr. »til den af de yngre Landskabsmalere, hvis paa den aarlige Udstilling ophængte Arbejder maatte findes bedst«. Begge Dele tildeles af Akademiets fungerende Professor i Malerkunsten.

Ligesom Reglementet for Hansens Medaille maatte ogsaa Bestemmelserne angaaende Neuhausens Konkurser bringes i Samklang med Tidens forandrede Krav. Hetsch rører først ved Sagen i 1860, saa fremsætter Marstrand to Aar efter Kravet paa, at Skizzerne skal afskaffes, og endelig bliver hele Reglementet paany approberet den 20. April 1866. Ændringerne er kun saadanne, som følger af Ændringer paa andre Omraader: Præmierne udsættes hvert andet Aar uden at gjøres afhængige af Guldmedaillekonkurserne, Opgaverne gives af Udvalget istedetfor af hele Akademiforsamlingen, Arbejderne skal være indsendte 8 Dage før Bedømmelsen, som finder Sted i Mødet den 4de Tirsdag eller Onsdag i April. En væsentlig Forandring er kun det, at Skizzekonkursen ophæves.

Endelig faar Akademiet i 1861 Meddelelse om Oprettelsen af de Ancherske Legater. Men med disses Bestyrelse og Uddeling har Akademiet intet at gjøre.

Samme Aar stiftes Treschows Legat som en Del af det Treschowske Fideicommis. Dets Kapital er 50000 Kr., hvis Renter uddeles i 4aarig Rotation: de to første Aar til en Kunstner ved det kgl. Theater, det 3die Aar til en Maler og det 4de til en Billedhugger. Angaaende disse to sidste gjøres af en særlig dertil i Akademiet valgt Komité hemmelig Indstilling til Legatets Bestyrer om to, af hvilke han vælger den ene.

I 1869 faar Akademiet Meddelelse om, at af den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse (Fundats 1822) Legatkasse V kan de $^2/_3$ af de aarlige Indtægter anvendes til Understøttelse af unge talentfulde Kunstnere*). Et Beløb, som hvert Aar opgives af Bestyrelsen, deles mellem danske og norske Kunstnere, medens et andet gives til danske alene. Efter Akademiets Forslag, tiltraadt af Bestyrelsen 1873, kan Midlerne dog ogsaa anvendes til ældre Kunstnere (fortrinsvis) som Hjælp til bestemte Arbejder af kunstnerisk Værdi, eller til en Udenlandsrejse, dog aldrig for længere Tid end 3 Aar.

I 1873 oprettes Marie Lehmanns Legat (stiftet i Henhold til Orla Lehmanns Testamente). Dets Kapital er 27,600 Kr. Renten anvendes til bedste for Kunsten paa den Maade, Bestyreren finder

*) Ved dette og de følgende Legater er kun omtalt det, som angaar Kunstnere og Akademiet.

hensigtsmæssig, helst til ved Køb eller Bestilling at anskaffe Kunstværker til Prydelse af Kirker, Kirkegaarde, Raadstuer eller andre offentlige Bygninger, navnlig ved at yde Bidrag til saadanne Foretagender, som søges udførte ved manges Samvirken. Først naar en Bestyrer dør uden at have udnævnt sin Eftermand, eller denne ikke vil modtage Hvervet, kommer Legatet i Berøring med Akademiet, idet dette da skal udnævne en Bestyrer. Forandringer i Fundatsen kan kun foretages, naar Akademiet tilraader dette og det approberes af Ministeriet.

Stoltenbergs Legat er oprettet 1871 ved Gavebrev af Justitsraad Stoltenberg. Dets Kapital er 2000 Pund Sterling i italienske Jernbaneaktier. Renten tildeles for 3 Aar ad Gangen til en yngre talentfuld Kunstner (Maler, Billedhugger eller Architekt) der vil studere i Udlandet og som ikke har nydt noget andet Rejsestipendium og ikke, ved at have vundet Akademiets store Guldmedaille, har Adgang til Akademiets egne Stipendier. Paa Grund af Pengenes synkende Værdi blev det 1889 fastsat, at de 3 Aars Renter kun skal bruges til 2 Aars Rejse. I Løbet af 12 Aar skal Legatet to Gange tildeles en Maler, en Gang en Billedhugger og en Gang en Architekt. Det bortgives af et særligt Udvalg i Akademiet. Bekjendtgjørelse sker i Januar Maaned i Berlingske Tidende.

Krafts Legat er 1877 stiftet af Frøken Fanny Kraft til Minde om Landskabsmaler Fr. C. J. Kraft. Dets Kapital er en 1ste Prioritet i Klosterstræde Nr. 9. 400 Kr. tildeles en værdig og trængende yngre Landskabsmaler for 3 Aar ad Gangen. Rentens Overskud opspares og anvendes, efter Direktørens nærmere Bestemmelse, hvert 2det eller 3die Aar til Præmier for kunstnerisk udført Skønskrift, kunstnerisk udførte Adresser, Diplomer eller lign. Legatet uddeles af Direktøren sammen med de 3 Professorer i Malerkunst og 3 Landskabsmalere. Udelukkede er de, som har faaet Akademiets Stipendium til Udlandet eller Stoltenbergs Legat. Skønskriftpræmien uddeles af Direktøren og 4 Medlemmer, som maa antages at have særlig Udvikling og Interesse for sligt. Der gives en Opgave, men ogsaa andre, samtidigt udførte, Arbejder kan belønnes Midlerne har hidtil kun en Gang — i 1900—01 — tilladt at stille Opgave og uddele Præmier.

Albertinalegatet er stiftet af Brygger Carl Jacobsen jun. 1879. Dets Kapital er 100,000 Kr. Renten anvendes til Anskaffelse af Billedhuggerværker til Pryd for offentlige Pladser og Haver i

Kjøbenhavn. Akademiets Plenarforsamling vælger det ene af Bestyrelsens 3 Medlemmer.

Frk. Julie Joshua Levins Legat er oprettet 1881 med en Kapital af 11,149 Kr. og bestyres af Ministeriet ved en særlig Eforus. Et Beløb af 400 Kr. tildeles hvert andet Aar til en ung Mand eller Kvinde, der helliger sig de bildende Kunster. De mest trængende, og blandt dem atter Kvinder, har Fortrinet. Den samme Person kan højst nyde Legatet tre Gange. Stipendie- og Legatudvalget gjør Indstilling til Akademiraadet.

V. Laubs Legat er stiftet af Enkefru K. C. Th. V. Laub, født Thomsen. Fundatsen er approberet 1881. Kapitalen er 50,000 Kr. Foreløbigt er det et Familielegat, og først naar dette engang ophører, kan af Renten ¹/₃ tildeles en ung Mand (Maler, Billedhugger, Musiker eller Student) mellem 17 og 19 Aar, for 5 Aar ad Gangen, til Uddannelse i hans Fag. Der skiftes regelmæssigt mellem en Kunstner og en Student. De ²/₃ af Renten tildeles for 4—5 Aar ad Gangen unge Kvinder, som enten uddanner sig til et bestemt Studium (navnlig lægevidenskabeligt) eller til Kunstner (Malerinde eller Musiker) eller til Lærerinde. Det bortgives af Ministeriet, for Maleres og Billedhuggeres Vedkommende efter Indstilling af to af Akademiets Professorer i Forbindelse med et Medlem af Legatstifterindens Familie. Descendenter af den Thomsenske og Laubske Familie har Fortrinet.

Victor Freunds Legat er oprettet 1884, med en Kapital af 13,750 Kr., men træder først i Kraft, naar Kapitalen er voxet til 25,000 Kr., hvilket antagelig vil ske i Løbet af et Par Aar. Selv da maa kun de ⁹/₁₀ af Renten anvendes (den kan opsamles for højst 3 Aar ad Gangen), og ¹/₁₀ lægges til Kapitalen. Legatet skal anvendes til Fremme af Billedhuggerkunsten her i Landet, fortrinsvis ved Bestillinger hos Kunstnere. Det har en Bestyrelse paa 3 Medlemmer. De første er Executores testamenti, V. Bissen, Th. Stein og H. R. Baumann, og de supplerer sig selv (efter Steins Død med Aarsleff) indtil den længstlevende af de tre er død; derefter vælger Akademiet en ny Bestyrelse paa 3 Medlemmer, hvoraf aarlig den ældste afgaar.

Kauffmanns Legat er stiftet ved Testamente af Landskabsmaler A. Kauffmann (død 1890). Kapitalen er 43,486 Kr. Hele den aarlige Rente tildeles hvert Aar en talentfuld dansk Kunstner, i 4-aarig Rotation (to Gange en Maler, en Gang en Billedhugger, en Gang en Architekt — Kobberstikkere og andre grafiske Kunst-

nere gaa lige med Malere). Legatet kan kun tildeles Kunstnere, som har studeret ved Akademiet men ikke længere er Elever af samme, og som ved et eller flere dygtige Arbejder har vist sig som selvstændige, i deres Udvikling fremskredne Kunstnere. Det ydes som Hjælp til en Rejse i Udlandet (mindst 4 Maaneder) for at erhverve sig nye Kundskaber og Ideer. Stipendie- og Legatudvalget gjør Indstilling til Akademiraadet.

Bielkes Legat er oprettet 1890 af Stiftsdame Frk. H. B. C. J. Bielke, med en Kapital af 350,000 Kr. Af Renten uddeles aarlig 4 Portioner à 600 Kr. til unge Kunstnere, navnlig Malere, til Uddannelse i deres Fag ved Rejse eller paa anden Maade. Om Uddelingen skal Bestyrelsen konferere med Akademiet. I 1897 er der vedtaget en Aldersgrænse af 35 Aar for dem, der kan komme i Betragtning.

Billedhugger Frederik Gottlieb Hertzogs Legat er stiftet ved Testament af 1892 af Enkefru Johanne Bredine Jensen, f. Hertzog, og konfirmeret 1900. Kapitalen er 10,000 Kr. Renten opspares i 3 Aar ad Gangen og anvendes da til Præmie for det bedste Arbejde paa Udstillingen over et frit valgt Emne fra den klassiske Oldtid eller det nye Testamente (Malere og Billedhuggere). Medlemmer af Akademiraadet og Kunstnere over 40 Aar er udelukkede. Præmie- og Legatudvalget gjør Indstilling til Akademiraadet.

Det L'ske Legat er stiftet 1892 af en unævnt Grosserer L. med en Kapital af 12,000 Kr. Renten tildeles Elever af Akademiet, som ikke har nydt noget af dets Stipendier til Udlandet. Kammerherre Meldahl er af Stifteren beskikket til første Bestyrer af Legatet; han udnævner selv sin Eftermand.

Det Hansenske Præmielegat for Genremaleri er oprettet 1896 af Grosserer Johan Serdin Hansen med en Kapital af 10,000 Kr. Renten, 300 Kr., anvendes til et Genremaleri af en dansk Kunstner paa Udstillingen. Præmie- og Medailleudvalget gjør Indstilling til Akademiraadet, men Stifteren har Ret til af Indstillingen at udskyde de Kunstnere, han ikke ønsker tagne i Betragtning.

Meldahls Legat er stiftet 1897 af Kammerherre Meldahl med en Kapital af 1000 Kr., som siden paa forskjellig Maade er voxet til 4255 Kr. Renten anvendes til Understøttelse for Akademiets Betjente og deres Efterladte. Legatet bestyres af Akademiets Forvalter og de to ældste Betjente under Tilsyn af Direktøren.

Sørensens Legat er oprettet ved Testamente af Architekt A. M. Sørensen, approberet 1902. Dets Kapital er 19,550 Kr.

Halvdelen af Renten uddeles af Ministeriet, efter Indstilling af Akademiraadets Architektudvalg i Portioner paa 150 Kr. til saadanne unge Mennesker som, efter at have lært et Haandværk, ved Kunstakademiet i Kjøbenhavn søge Uddannelse som Architekter.

Kittendorffs Legat er oprettet ved Testamente af Lithograf A. Kittendorff og traadt i Kraft 1903. Af Kapitalens Rente tildeles der livsvarigt en trængende og værdig Lithograf og Xylograf hver 100 Kr. aarlig, medens Resten deles i livsvarige Portioner til to værdige og trængende danske Kunstnere (først til V. Kyhn, F. Vermehren, Siegumfeldt, Adolph Larsen og A. Dorph). Findes ingen saadanne værdige og trængende Kunstnere (hvilket Tilfælde neppe vil indtræde) deles Renten i Portioner paa 150—200 Kr. til unge Kunstneres Uddannelse ved Akademiet. Legatet bestyres af Akademiets virkelige Professorer.

XXIV.

SOM det vil erindres, (jfr. ovenfor Kap. XVIII) var der i 1850 af Ministeriet nedsat en Kommission til at overveje nødvendige Forandringer ved Akademiet, bestaaende af Departementschef Holm, som Formand, Bissen, Friis, Hetsch, Høyen, Jensen, Jerichau, Koch og Lund. Denne Kommission begyndte sine Møder den 21. Januar 1851 og dens Betænkning er dateret den 11. April 1853. Deri er ogsaa indeholdt et Forslag til Omordning af Skolerne og Undervisningen.

I dette Forslag henvises først til den Plan, som den 25. Oktober 1849 var forelagt af Akademiets egen Komité (Bissen, Hetsch, Marstrand, Høyen og Thiele), og hvis Hovedtanke var: [1]) at den elementære Tegneundervisning som et almindeligt Dannelsesmiddel burde optages i alle offentlige Skoler; [2]) at den forberedende Undervisning, fælles for vordende Kunstnere og Haandværkere skulde gives i en efter Kunstens og Industriens Tarv indrettet Tegneskole og [3]) at den egentlige akademiske (ɔ: kunstneriske) Undervisning skulde gives i Akademiets Kunstskole, som altsaa udelukkende skulde tage Sigte paa Kunstnere. Denne fornuftige Plan har sikkert dengang forekommet altfor radikal, og den »hvide Bog«, som den siden kaldtes, blev henlagt uden Diskussion, ja uden engang at have været oplæst. Den nye Kommission tog den nu op og lagde den »til Grund« for sine Forhandlinger, men saasnart disse skred en lille Smule frem, fremtraadte der en Spaltning i Komitéen, som delte sig i et Flertal og et Mindretal. Kun saameget

var alle enige om, at Akademiets Forbindelse med Elementarskolen, der jo heller ikke fandtes oprindeligt, maatte helt ophøre. Flertallet (Friis, Jensen, Jerichau, Koch og Lund), nøjedes hermed, medens Mindretallet (Bissen, Hetsch, Holm og Høyen) udtalte sig positivt for Indførelsen af elementær Tegneundervisning i alle offentlige Skoler, Borger- og Almueskoler, Realskoler og helst ogsaa lærde Skoler.

Med Hensyn til den øvrige Undervisning vil Majoriteten gjøre de mindst mulige Forandringer i det bestaaende; den betoner endog sin »Ulyst til at discutere Academiets Ordning efter den ovennævnte Comitébetænkning« (af 1849). Mere end Elementarskolerne vil den paa ingen Maade udskille fra Akademiet, og Tanken om at henlægge endnu flere af de forberedende Klasser til f. Ex. technisk Institut lader den endogsaa forudse, at »dette maaskee i en ikke fjern Fremtid vilde have Academiets Opløsning tilfølge«. Majoriteten vil i de egentlige Skoler beholde fælles Undervisning for Kunstnere og Haandværkere*), thi vel bør »det Kunstneriske være det fremherskende«, men »den academiske Undervisning skal staae lige saa adskilt fra Kunstnerens Atelier som fra Haandværkerens Værksted« og den skal heller ikke indlade sig paa de speciellere Retninger i Kunsten. Disse skal dyrkes i »Atelieret«, som skal være det Sted, hvor den egentlige Kunstneruddannelse gives, medens alt det foregaaende kun er »almindeligt forberedende«. »Atelierets Natur og Væsen er Ensidighed og Specialitet, der fremgaar af den Indflydelse, som den enkeltstaaende fremragende Kunstner nødvendig maa udøve paa de yngre Kunstnere, der gruppere sig om ham som den yndede og med al Føie beundrede Lærer i den enkelte Retning«. Flertallets Hensigt hermed var vistnok at vise »Ateliererne« bort fra Akademiet, men Tanken kunde være tagen op til megen Gavn, thi i et saadant Mesteratelier baade gives de kunstneriske Impulser og bevares den kunstneriske og techniske Tradition bedre end noget andet Sted, — men man havde i Virkeligheden kun havt én saadan Ateliermester af Betydning, nemlig Eckersberg; han var nu gammel og der var — som ogsaa Eftertiden skulde vise — ingen anden Kunstner, der paa den Maade vilde tage en saadan Opgave paa sig**). Dermed

*) Heri var Haandværkets ledende Mænd paa den Tid afgjort af en anden Mening, jfr. Nyrop l. c.

**) De monumentale Statsbestillinger, som de 6 Kunstnere i Brevet til Kayser

faldt Tankens Levedygtighed foreløbig, og Majoriteten har aabenbart selv havt en ubestemt Følelse heraf, idet den, som et Slags Indrømmelse, dog vil afslutte den egentlige akademiske Undervisning med en »Malerskole efter den levende Model«. Endelig holder Majoriteten paa, at Opflytning fra Klasse til Klasse skal ske, som hidtil, efter Prøvetegninger, der bedømmes af »flere Kunstnere« ɔ: Plenarforsamlingen, samt at Skolepræmier bør bibeholdes.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Oprettelsen af en virkelig Dekorationsskole, da mener Majoriteten, at der bør gjøres Alvor heraf, og Undervisningen bør gjøres fyldig, idet man ved de existerende Præmiekonkurser i Dekorationsfaget har »forlangt et Resultat, til hvis Opnaaelse man ingen Anviisning eller Midler ydede«. Den i Reglementet af 1842 § 36 anordnede Dekorationsklasse er nemlig aldrig bleven oprettet, men man har nøjedes med Konkurserne.

Minoriteten slutter sig til Komitébetænkningen af 1849 i Ønsket om, at den væsentlige Forberedelse i Tegning maa henlægges udenfor Akademiet, og ønsker at technisk Institut maa saaledes udvides, at det kan overtage denne Opgave. Det maa alligevel paatage sig en Del deraf, af Hensyn til Haandværkerne, og Kræfterne bør ikke spredes. Desuden er det ikke heldigt paa saa tidligt et Standpunkt at gjøre Skjel mellem Kunstnere og Haandværkere, fordi det i den Alder og paa det Udviklingstrin, der her er Tale om, vil være meget vanskeligt at skønne over Begavelsens Art og Rækkevidde. En yderligere Grund er, at Frihaandsklasserne, Ornamentklasserne og de nederste Architekturklasser alligevel ikke passe for Haandværkerne, som de ere ved Akademiet, idet »Hensynet til Livet og Værkstedet er tilsidesat«. En forbedret Undervisning maatte derfor kræve meget, som ikke let vilde kunne medtages i Akademiet. Det vilde være gavnligt ikke blot at faa en Udvidelse af technisk Institut, men endogsaa at faa oprettet lignende Skoler i Provinserne, f. Ex. i Aarhus »hvor der allerede er virket noget i denne Retning«. Forøvrigt burde Akademiet have Tilsyn dermed og

— (jfr. ovenfor Kap. XIX, Note), drømte om, vil vistnok altid vedblive at høre til Utopierne i et nordisk Land, naar man ser hen til Udviklingen de foregaaende Aarhundreder i Nederlandene, Nordtyskland og Skandinavien.

»endog en væsentlig Andel« i Bestyrelsen, da Undervisningen jo ogsaa skulde omfatte vordende Kunstnere, og der bør afholdes aarlige Skoleudstillinger.

Selv Gibsskolen vil man ikke beholde som hidtil, thi Minoriteten »erkjender fuldtvel Antikkens store Betydning, men Eet er Studium af Antikken, et Andet Anvendelsen af Antikken som Forbillede ved Tegneøvelser. Studiet af Antikken kan og bør ikke gaae forud for Underviisningen i Modelklassen, thi deels er det vistnok en urigtig Anskuelse, at Studiet af det Skjønne i Kunsten skulde være en Forudsætning for Studiet af Skjønheden i Naturen, deels kan en kunstnerisk Opfattelse af Antikken ikke finde Sted, forinden et grundigt Kendskab til det menneskelige Legeme er erhvervet; dette skeer først i Modelklassen, og først efter at have gjennemgaaet denne vil Kunstneren, frigjort for alle techniske Vanskeligheder, med Kjærlighed og Nytte kunne træde til Studiet af Antikken; et saadant Selvstudium skal Academiet befordre ved at aabne Kunstneren Adgang til dets Samlinger af Afstøbninger over Antikken«. Dette udelukker ikke, at man i de lavere Klasser kan anvende Afstøbninger til at tegne efter »paa samme Maade som Classikerne benyttes i de lærde Skoler ved Sprogundervisningen«.

»Ateliererne« vil Minoriteten gjerne have ved Akademiet; den mener kun dels, at Adgangen dertil skal blive mere almindelig, saa »den forældede Classification af de forskjellige Kunstfag kunde bortfalde«, dels at Akademiet foregaaende Undervisning bør være mere alsidig og faa et »friskere Liv«.

Akademiet skulde altsaa kun have tre Skoler, Modelskolen for Malere og Billedhuggere, Architekturskolen, og Perspektivskolen for Malere og Architekter. Under Modelskolen hører tillige Maling efter Model, om Sommeren helst ogsaa Øvelse i fri Luft, samt Studier efter Dyr. Tillige skulde der være Foredrag og Undervisning baade i Menneskets og Dyrenes Anatomi. For Architekternes Vedkommende ønsker Minoriteten, at Konstruktionslæren kunde henlægges til en »samlet højere Bygningsskole« udenfor Akademiet, som det vilde være meget ønskeligt at faa oprettet, medens man i Akademiet til Gjengjæld skulde lægge stor Vægt paa »Stiildannelsen«. Forelæsningerne i Kunsthistorie og Mythologi skal bibeholdes. Sølvmedaillerne bør bortfalde, (Pengepræmierne er allerede længe ikke blevne udsatte)

idet en Bedømmelse af Elevens Fremgang i det hele vil afgive et langt sikkrere Vidnesbyrd om hans Modenhed end Bedømmelsen af et enkelt mere eller mindre heldigt Arbejde. Medaillerne kan vel vække Kappelyst, men de vil tillige »kunne tjene til at vække Forhaabninger om en fremtidig Kunstnervirksomhed, hvortil Elevens Evner ikke berettige, og saaledes holde ham end mere paa en Bane, han hellere burde forlade«.

Endelig anbefaler Minoriteten, at den daglige Ledelse af og Tilsynet med Undervisningens Gang i Aarets Løb nærmest bør undergives et Udvalg af sagkyndige Mænd som Undervisningsraad, medens det hidtil har været overdraget Professorerne alene. Minoriteten er enig med Majoriteten i, at samtlige Lærere bør have Sæde i dette Raad, med Undtagelse af Assistenterne.

Det er et godt Vidnesbyrd om det klare Overblik og den skarpe Forstaaelse af Sagens Kjerne, som Hetsch endnu med sine 65 Aar var i Besiddelse af, at han er med til Minoritetsforslaget.

Af disse Motiveringer fremgik to Forslag til Skolens Ordning.

Majoritetens Forslag deler Skolen i tre Afdelinger, Tegneskolen, Modelereskolen og Bygningsskolen. De to første har en nederste Klasse, der svarer til den nuværende almindelige Forberedelsesklasse, og to andre der svarer til den nuværende Modelskole med dens Forberedelsesklasse; desuden skulde der være en Malerskole. Architekterne maatte først gjennemgaa Tegneskolens to nederste Klasser, og gjøre Prøve i de til Elementerne af Architekturen hørende Videnskaber, inden de kom ind i 1ste Bygningsklasse, hvori der læres Stereometri, Projektionslære, Konstruktion, Perspektiv og Skyggelære; i de to næste Klasser drives Stilstudier og Kompositionsøvelser. For Malere og Billedhuggere er der Foredrag over Geometri, Perspektiv (men ikke praktiske Øvelser heri), Kunsthistorie, Mythologi og Anatomi, for Architekterne Undervisning, med en afsluttende Prøve, i Mathematik, Fysik, technisk Mekanik og Technologi, ligesom der i øverste Klasse gives Vejledning til at affatte Overslag. Professorernes Antal er det samme som hidtil, Sølv- og Guldmedaillerne bibeholdes. Fri Undervisning kan gives træногende Elever.

Minoritetens Forslag vil kun have én Modelskole og én Bygningsskole. Optagelse betinges af, at Vedkommende forud har erhvervet »den Duelighed i Tegning, Modelering, Construction

og andre Kundskaber, som ere fornødne, for at han med Nytte kan paabegynde den academiske Undervisning«. I Modelskolen er følgende Øvelser fælles for Malere og Billedhuggere: anatomisk Tegning, Tegning efter levende Model, Tegning efter Naturen saavel efter Modellen i rolig Stilling (under Lærerne i Maling og Modellering) som efter Modellen naar den bevæger sig (under Vejledning af Lærerne i anatomisk Tegning) samt historisk Vejledning til at forstaa og benytte Kunstmonumenterne (dette maa altsaa være ved Professoren i Kunsthistorie). Særskilt undervises Malerne i Maling efter Naturen, samt i Perspektiv, saavel ved Forelæsninger som ved perspektiviske Øvelser; Billedhuggerne tillige i Modellering efter Naturen. Saasnart og saa længe Sommeren tillader det, skal der paa en dertil indrettet Plads gives baade Malere og Billedhuggere Lejlighed til at tegne, male og modellere efter Mennesker og Dyr under aaben Himmel. Bygningsskolen bestaar af to Afdelinger: i første Afdeling undervises i Tegning — saavel malerisk som geometrisk — og Modellering efter saadanne Bygningsdele som betegne Stilen. Disse Øvelser, der ske i den Orden, som Læreren anviser, sættes i Forbindelse med et vejledende, sammenhængende Foredrag over vedkommende Stilarts Karakter og historiske Udvikling. I anden Afdeling meddeles Undervisning i Komposition og Tegning efter Opgaver, der stilles saaledes, at de give Anledning til at anvende det lærte med særligt Hensyn til de her i Landet gjældende Forhold. Ligeledes bliver der for Architekter at anordne Sommerøvelser, nærmest efter Opgaver, hvis Udførelse frit bliver overladt til Eleverne efter deres bedste Lejlighed. Undervisningen er fri. Sølv- og Guldmedaillerne afskaffes. Derimod oprettes — foruden Neuhausens Præmier — en aarlig Konkurs for Pengepræmier ved Arbejder, som indsendes til Udstillingen. De udsættes afvexlende i alle Kunstfag, og deltage kan enhver ved Akademiet studerende dansk Kunstner. Hansens Medaille og Udstillingsmedaillen er man nødt til at bibeholde, paa Grund af deres særegne Oprindelse.

Professorernes Antal indskrænkes til 5: én Maler, én Billedhugger, én Architekt, én Professor i Anatomi og én i Historie og Mythologi. De to sidste kan vælges udenfor Akademiet, men bliver da ikke Medlemmer af dette, medmindre de særligt vælges dertil. Professorerne kan selv antage Assistenter.

Fælles for begge Forslag er Undervisningsraadet. Intet af

dem omtaler nogen Dekorationsskole, skjønt Majoriteten jo i sine Motiver udtaler sig for Oprettelsen af en saadan.

Disse Forslag blev forelagte Akademiet i Juni 1853, og den Uenighed, som fandtes i Kommissionen, havde selvfølgelig sit tilsvarende i Plenarforsamlingen; der maatte derfor en Række Møder til, inden man kunde enes om nogle almindelige Bestemmelser, der i Oktober 1854 indsendtes til Ministeriet, som en Del af den Ordning, der senere blev approberet som den ovenfor omtalte Bekjendtgjørelse af 28. Juli 1857.

Denne Ordning bibeholder de hidtilværende Professorers Antal uformindsket (undtagen Professoren i Mathematik). Hovedinddelingen bliver Majoritetens: Tegneskolen, Modelskolen og Bygningsskolen. I de to første arbejdes efter levende Model, efter Antiken og andre skjønne Forbilleder. I Bygningsskolen læres, hvad der i kunstnerisk og nærmest dertil sig sluttende technisk Henseende hører til en Architekts Dannelse. For de bedste Skolearbejder kan der tilkjendes Præmie. Der skal være Forelæsninger over Perspektiv, Kunsthistorie, Mythologi, Anatomi og Konstruktionslære m. v. Fri Undervisning kan tilstaas trængende og begavede Elever. Baade Sølv- og Guldmedaillekonkurserne bibeholdes. Der indrettes ingen nye Pengepræmier. En Dekorationsskole nævnes ikke.

Som den største og betydningsfuldeste Forandring maa det nævnes, at al den særegne Undervisning for Haandværkere falder bort. Akademiet har endelig rystet denne Tynge af sig, og dets Skole er fra nu af alene indrettet for Kunstnere.

Det var altsaa i det væsentlige Majoritetens Forslag, der blev fulgt. Men det var sikkert kun ved saaledes at begrænse sig til de alleralmindeligste Hovedtræk, at Enigheden var opnaaet. Disse Hovedtræk maatte nu nærmere udformes, og det forordnedes derfor, at der skulde udarbejdes et særligt Reglement for Undervisningen og dens Bestyrelse, som skulde indsendes til Ministeriets Approbation.

Indtil dette sker, gaar da Undervisningen saa temmelig i den gamle Gænge.

Særligt er kun at bemærke, at de to Professorer i Videnskaberne ved eventuelt Personskifte ikke mere vilde være selvskrevne Medlemmer af Akademiet.

Der skulde altsaa nedsættes en Komité til at udarbejde et

nyt Undervisningsreglement. Det vedtages den 23. Novbr. 1857, at Professorerne skal være selvskrevne Medlemmer af denne, og desuden vælges den 14. Decbr. en Architekt og tre Malere, nemlig Friis, Roed (efter eget udtalt Ønske) Schleisner og Monies. Høyen kommer altsaa ikke med denne Gang

Den 25. Oktober 1858 fremsender denne Komité et Udkast, der er tiltraadt af alle Medlemmer undtagen Roed, som fremsender et Særvotum, hvori han forfægter den fuldstændige Afskaffelse af Sølvmedaillerne.

Efter dette Forslag skulde først indrettes en Række lavere Skoler: 1) Frihaands- og Modelereskoler, omtrent svarende til den nuværende Almindelige Forberedelsesklasse og Modelskolens Forberedelsesklasse, 2) geometriske Tegneskoler, hvor der undervises i Anvendelsen af den exakte Fremstillingsmaade paa Skyggelære, Perspektiv og Bygningskonstruktioner samt Forberedelse til Tegning af architektoniske Enkeltheder, 3) en Perspektivskole og 4) en Dekorationsskole.

Der fordres fremlagt Prøver fra de lavere Skoler for at kunne rykke op i de højere. Disse er 1) Modelskolen, hvor der tegnes, males og modelleres efter den levende Model samt efter Antikken, og udføres Studier efter drapperede Modeller og Modellen i Bevægelse; ligeledes gives Lejlighed til at udføre Studier efter levende Dyr. 2) Architekturskolen, hvori erholdes Lejlighed til at gjøre sig bekjendt med de bedste Monumenter fra Fortid og Nutid ved Kobberværker, Tegninger og Afstøbninger, samt holdes Foredrag over Konstruktioner og Architekturen, ligesom her gives Lejlighed til at udarbejde Bygningsprojekter under stadig Anvendelse af rationelle og æsthetiske Principper og Iagttagelse af Stilens Renhed i dens forskjellige Retninger.

Der holdes Forelæsninger over 1) Elementær-Mathematik, Statik, Mechanik, samt Konstruktionslære og Bygningstechnik, 2) over Anatomi og dens Anvendelse for Kunstneren, 3) over Kunsthistorie og Mythologi, 4) over Theorien og Principerne for Architekturen som Kunst betragtet, samt over dens klassiske Forbilleder m. m.

Som det vil ses, er dette et Kompromis mellem de to Forslag fra 1853. Nærmest har man dog fulgt Majoritetsforslaget, men det maa vel erindres, at man endnu ikke udenfor Akademiet havde nogen Skole, hvortil alt det kunde henlægges, som Minoriteten vilde udskille.

Der betales for Adgangen til de lavere Skoler. Haandværkere betale kun det halve, og Friplads gives nogle af dem, efter de ældre Regler.

Der holdes hvert Aar i April en Skoleudstilling, og der oprettes et Skoleraad, bestaaende af Professorerne og nogle, for ét Aar valgte Medlemmer.

Den store Sølvmedaille danner Afslutningen paa den egentlige Undervisning, og ingen Medaille kan erholdes mere end en Gang.

I Forhandlingerne om dette Forslag træffer vi Akademiets nye Medlem, Meldahl, som en ivrig Deltager. Han faar indsat enkelte ikke uvæsentlige Tilføjelser, saaledes, at der i Architekturskolen skal gives Vejledning i Kjendskab til vort Lands ejendommelige Byggeforhold, at der i Forbindelse med Forelæsningerne skal holdes Examinatorier og at der ved Architekternes Konkursarbejde for den store Sølvmedaille ogsaa skal kræves en perspektivisk Fremstilling af Bygningen. Vigtigere var dog hans Deltagelse i Debatten, da man kom til Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Skoleraad. Der var stærk Modstand herimod*), og det skyldes Meldahl, som blev støttet af Departementschef Monrad (der var bleven Medlem 1858), at Oprettelsen blev vedtaget i Mødet den 10. Januar 1859. Det kostede den Indrømmelse, som Meldahl foreslog, at Raadet kun fik dømmende Myndighed, naar mindst ²/₃ af dets Medlemmer var tilstede. Stemmerne stod lige, saa Vicedirektøren Friis, i Direktøren Jerichaus Fraværelse, maatte gjøre Udslaget.

Ligesaa skyldes det Meldahl, at Skoleraadet fik Lov at beholde Tildelingen af den lille Sølvmedaille — den store maatte man overlade Plenarforsamlingen — og endelig fik han indsat den meget vigtige »Løfteparagraf«: »Professoren, som overtager Dekorationsfaget, leder Undervisningen heri og giver de til Konkurserne fornødne Opgaver«. Dermed var det slaaet fast, at der skulde oprettes et Professorat i Dekorationskunst,

*) Den kom tilorde i en Skrivelse fra Balsgaard, Conradsen, Christensen, Schiøtt, C. A. Jensen, Kloss, Fr. Sørensen, Stilling, Sonne, Kiærschou, N. S. Nebelong, J. H. Nebelong, Gertner og Ant. Melbye. De vilde, at Plenarforsamlingen ikke blot skulde bedømme alle Præmie- og Konkursarbejderne, men ogsaa Opflytning til de øverste Klasser. Balsgaard søgte yderligere ved en Række Skrivelser at forvirre og stanse Forhandlingerne.

og indirekte, at denne Klasse maatte ligestilles de andre højere Klasser. Men det fik rigtignok lange Udsigter med Virkeliggjørelsen af dette Professorat; man er endnu ikke, trods enkelte Tilløb, naaet saa vidt, at det er blevet besat.

Meldahl havde paatænkt flere Ændringer, efter Overlæg med de øvrige Architekter og Docent H. Kayser. Han fik et Minoritetsvotum »betræffende de yngre Architekters fremtidige videnskabelige og techniske Uddannelse og om Dekorationsskolens Forhold til den nuværende Undervisningsplan« sendt med til Ministeriet, men uden Resultat.

Endelig fik man afskaffet Sommerkvartalet, da Hetsch erklærede, at det »saa godt som ikke benyttedes«. Til Gjengjæld reglementeredes Friluftsøvelser om Sommeren — men heller ikke de kom længere end paa Papiret, fordi man intet Sted havde til dem.

Gertner gjorde et forgjæves Forsøg paa at oplive den gamle Regel, at Professoren i Modelskolen selv skulde tegne med.

Den 16. April 1859 approberer Ministeriet Undervisningsreglementet.

Formand for Skoleraadet blev Hetsch. Til Medlemmer deraf, foruden Professorerne, vælges Nebelong, Conradsen, Roed og Meldahl.

Allerede kort før det nye Reglement blev approberet, var der den 5. April i *Fædrelandet* fremkommet en lang Artikel af E. F. T. (Meldahl), som paa meget indtrængende Maade behandlede Spørgsmaalet om Architekternes Uddannelse. Der klages over, at den praktiske og techniske Side deraf forsømmes ved Akademiet; man »savner Veiledning i at lægge en ordentlig Plan for de sædvanlige Bygninger, hvorfor ogsaa selv af vore dygtigste Architekter mange ganske mangle Evnen til at afveie de mange og forskjellige Fordringer og Hensyn, der gjøre sig gjældende ved Anordningen af en Bygnings forskjellige Rum, ja ofte endog staae tilbage i godt Valg af Bygningsanlægget i det Hele«. Har en Architekt Viden og Indsigt paa disse Omraader, saa er den erhvervet paa anden Maade: De »gode, ja udmærkede Architekter ..... have Academiet kun lidet at takke for. Man kan næsten uden Undtagelse antage, at alle de, der have bragt det til noget, have faaet deres Uddannelse hos ældre Architekter«. Ved Akademiet holder Tømmermester Kayser ganske vist Foredrag over »elementair Mathematik og Mechanik

samt Tømmerkonstruktioner« (det sidste dog kun i de senere Aar), men denne Undervisning er baade »overflødig og unyttig«, fordi dette elementære læres bedre paa anden Maade end gjennem Foredrag.

Derefter underkastes de brugelige Prøver for Architekter, ved Oprykning i Skolen og ved Medaillerne, og Formen for deres Konkurser, en skarp Kritik. Der klages over, at det ikke er en bestemt positiv Dygtighed, der fordres, og at det mere kommer an paa, hvilke Medkonkurrenter man har, end hvad man selv duer til. Derved faar det hele noget ubestemt over sig. »Det er ikke sjeldent at see Architekter i en Alder af henved 40 Aar opnaae den store Guldmedaille samt det tilhørende Rejsestipendium, hvorved han skal arbeide paa sin videre Uddannelse . . . . Intet Under, at den Tro indsniger sig, at det meget kommer an paa, om Vedkommende, som vil avancere, har gjennemgaaet en Professors private Skole, eller om den Elev, som attraaer en Medaille, staaer sig godt med den ene eller den anden Professor, har Ord for at slutte sig til det ene eller det andet Parti i Konstens (?) Rige. Om ogsaa saadanne Forestillinger ere ganske uberettigede, saa ere de dog højst fordærvelige . . . . Hovedmanglen ved denne Art Prøver (ɔ: Konkurserne) er naturligvis, at der ikke gives Vedkommende Lejlighed til at lægge for Dagen, hvorvidt de have tilegnet sig en bestemt Indsigt og hvorvidt de forstaae at bruge den; det er snarere, eller kunde være, en Prøve paa, om de besidde Smag, forstaae at benytte bekjendte Motiver paa en smuk Maade, og navnlig om de kunne tegne smukt, hvilket sidste desto mere maa gjøre Udslaget, jo mindre moden den Prøvede er«. Opgavernes Beskaffenhed gjør Ulemperne endnu mere følelige. De indrettes ikke efter Elevernes Standpunkt, men er enten for lette eller for svære, og der gjøres intet for, at Eleverne kunne have Begreb om, hvorledes en Bygning skal indrettes efter den praktiske Brugs Fordringer. Desuden er Bedømmelsen ikke sagkyndig, thi den foretages af samtlige c. 30 Medlemmer, hvoraf kun 6—7 er Architekter. »Det er let at indsee, at der under disse Omstændigheder kun tages lidt Hensyn til det Gode og Fornuftige, der kunde være i Planen, men desto mere til, hvad der falder i Øjnene, til Dekoration, Stil, Tegning m. m. Academiet skjønner egentlig kun, om Opgaven er tilfredsstillende løst eller ei, nærmest betragtet fra et konstnerisk Standpunkt;

den subjektive Anskuelse gjør sig utilbørligt gjældende, fordi ethvert Grundlag for en objectiv Dom fattes. Derfor have vi heller ikke hørt nogen Concurrence omtale, uden at det afgivne Skjøn har givet de Sagkyndige Anledning til Strid, og som oftest viser det sig tilmed, at Ingen paa fornuftig Maade kan motivere det«. En Uretfærdighed er det derhos, at »forskjellige Prøver kunne afhænge af samme Opgave; to Personer levere lige udmærkede Løsninger deraf, men alligevel faaer den ene den store Guldmedaille, fordi han i Forveien har den lille, medens den anden, som ikke har dette Forspring, maa nøies med den lille«.

Indsenderen gaar efter denne Kritik over til at formulere sit positive Program for en hensigtsmæssig Undervisning for Architekter.

Som Forkundskaber maa kræves Mathematik, Fysik og geometrisk Tegning, saa meget som der fordres ved den i 1855 oprettede Realafgangsexamen. Derefter maa gjennemgaaes et Kursus, som vil kunne vare allerhøjst 2 Halvaar, og ved hvilket foredrages Stereometri og nogen analytisk Geometri (til Beregning af Arealer og Volumina), mekanisk Fysik, Varmelære, Materiallære, Ventilation, Kemi, deskriptiv Geometri, Skyggelære, Perspektiv og Stensnit m. m. Desuden skal der holdes Foredrag over Fundering, Jordarbeide, Hvælvingskonstruktioner og maaske lidt Vandbygning, navnlig Brobygning. Alt dette ledsages af Tegneøvelser. I et tredie Halvaar holdes Foredrag over Bygningskunsten og dens Historie; dog kan »Intet være til Hinder for, at den konstneriske Tegning begynder tidligere og fortsættes i et stedse voxende Omfang«.

Dette Kursus skulde være Uddannelse nok for jævne praktiske Bygmestre og for Bygningsinspektører. Prøverne kunde være: en Opgave strax ved Slutningen af Kursus, der »kun gaar ud paa at kræve en simpel, solid og forstandig Indretning af et mindre Hus med dertil svarende Ydre«, og senere en Opgave, der omfatter »et større Anlæg, hvorved ikke hine Hensyn gjøre sig gjældende, men navnlig det Constructive gjør sine Fordringer og tilmed væsentlig betinger det Ydre«.

De Bygmestre, der vilde være Kunstnere, skulde derefter ved Academiet søge en videregaaende Uddannelse. »Ogsaa denne bør da afsluttes inden en vis Tidsgrænse og ende med en Prøve hvorved der kunde fordres løst een eller flere Opgaver, hvor det

reent architectonishe skulde være det fremherskende. Man kunde saaledes forlange Tegning og Overslag over en større Bygning til Beboelse efter nærmere Opgivelse af dens Størrelse og Beliggenhed, og hvorved der kunde anvendes noget mere end sædvanligt paa dens Udstyrelse, saasom en Rigmands Landsted, et fyrsteligt Hotel m. m., endvidere en offentlig Bygning med speciel Tendens paa bestemt opgiven Byggeplads, saasom en Kirke, et Hospital, et Theater, hvor altsaa ligeledes Dekoration, Stil m. m. kom væsentlig i Betragtning, og endelig kunde Opgaven blot gaae ud paa at give noget architectonisk Skjønt, et Portal, et Monument, en Stadport osv.«.

Økonomisk Betydning for Statskassen vilde en saadan Reform neppe faa, da Maalet vilde kunne naas med de »forhaandenværende Lærerkræfter«. Men at henlægge den foreslaaede første (techniske) Undervisning til Akademiet, vilde blive det dyreste og det mest upraktiske. Det Forslag, som f. T. foreligger fra Polyteknisk Læreanstalt om at indrette et saadant Kursus, stiller ganske vist for store Fordringer til Architekterne, men naar Pensum nedsættes, vil Polytechnisk Læreanstalt sikkert være et hensigtsmæssigt Sted for den techniske Undervisning, medens den kunstneriske maa gives ved Akademiet. Hvad dette vilde spare ved at inddrage sine Lærerposter i Mathematik osv., vilde sikkert kunne dække den Merudgift, som Polytechnisk Læreanstalt vilde faa. — Men det allerbedste vilde være, om den techniske Undervisning kunde finde Sted ved Technisk Institut, efter dettes forestaaende Omordning.

Betydningen af disse Reformkrav har for mange neppe staaet ganske klar. En anden Indsender til *Fædrelandet* for 21. Septbr. — P. — har saaledes ikke forstaaet, at Bygningshaandværkerne efter dette slet ikke vil faa noget at gjøre med Akademiet. De bør efter hans Mening beholde samme Adgang som hidtil til en kunstnerisk Uddannelse og »ved Indtrædelsen (i Akademiet) maa der ikke fordres stort mere af ham, end at han kan holde paa et Blyant«. P. finder det rigtigt nok, at Architekterne skal søge deres techniske Uddannelse ved technisk Institut, men Akademiet bør ikke have Ret til at gjøre dette til en Betingelse for Adgang til sin Undervisning, »hvorfor binde Individets Frihed og Selvbestemmelsesret mere end nødvendigt?« Med Hensyn til den kunstneriske Undervisning ved Akademiet holder P. væsentligt paa det gamle. »Efter Tid og Leilighed

skulde de øve sig i Composition; men disse Øvelser maatte mere betragtes som Øvelser i velforstaaet Erindring af de Gamle, end som Øvelser i selvstændig Nutidskunst. Saasnart de ved disse lagde en slig historisk Kundskab som Tænksomhed og Dannelse for Dagen, kunde man uden Hensyn til den for Tiden herskende *rene Smag* lade dem avancere og begynde med Medaillekonkurserne. Antallet af disse er temmelig ligegyldigt .... det, som det kommer an paa, er jo at vække Kappelysten og derigjennem tvinge Eleverne til anstrengt Arbeide, saavel hvad Tegning som Conception angaaer. Deres Nytte hertil, troe vi, anerkjendes af de Fleste, som have været i Ilden .... Et Misgreb vilde det være, dersom man ombyttede Konkurserne med Examiner, thi hermed vilde man krænke Konsten i dens inderste Væsen«. En anden Ting er, at Staten kunde kræve en technisk Examen af sine Bygningsinspektører.

I sit Svar herpaa, den 30. Septbr., som Meldahl undertegner med sit Navn, kunde han henvise til, at hans Fordringer var optagne i det Forslag, som Akademiet havde indsendt til Ministeriet, og som var blevet approberet den 16. April.

Men det nye vil ofte fremkalde Misfornøjelse og Modvillie, — selv om det er approberet af et Ministerium — og den techniske Undervisning, som anordnedes i det nye Undervisningsreglement, har neppe havt bedre Skæbne. Derfor fandt Meldahl det fornødent den 11. Febr. 1860 at indrykke en ny Artikel i *Fædrelandet*, til Forsvar og Forklaring af den nye Ordning. Det ringe Tilskud, som Statskassen tidligere gav Akademiet, gjorde, at Undervisningen for Professorer og Lærere maatte være en Biting ved Siden af deres Hovederhverv. »Den unge Architekt fik derfor i konstnerisk Retning hidtil kun Leilighed til at uddanne sig ved 2 Timer hver Aften i de 6 Vintermaaneder at have Øvelser i Frihaandstegning, og nogle Øvelser, som man kaldte Stiløvelser, men som knap kunde fortjene dette Navn, samt paa et senere Udviklingstrin Leilighed til at deltage i Medaillekonkursen. Den til disse sidste Concurser fornødne Udvikling maatte han selv forskaffe sig, enten ved at reise og lære noget ved at see fremmede Landes Frembringelser eller ved at arbeide for de Architekter, der stode udenfor Academiet; i begge Tilfælde en temmelig møjsommelig og ufuldkommen Maade at udvikles paa. Det vil deraf sees, at Konstacademiet hidtil ikke har havt anden Deel i Architekternes Udvikling end

den at have givet dem Leilighed til nogle Concurser, ved hvilke de, idet de saa ofte fik nogle meget tarveligt fremsatte*) Opgaver, kunde faae Leilighed til at vise, at den ene Concurrent havde havt Leilighed til udenfor Academiet at tilegne sig en større eller mindre Dygtighed end den anden. Det var en bedrøvelig Form baade for Konstneren og for Landet.« Det stod endnu værre til med den tekniske Undervisning. Der var kun lidt deraf, og den betragtedes ganske som en Biting. »Eleverne gad næppe møde til det Par Forelæsninger, der blev holdt heri .... At denne Mangel paa teknisk Undervisning har havt sine sørgelige Følger, vil vistnok Enhver, der har lagt Mærke til Gangen i mange af vore Byggeforetagender, indrømme. Mange af de Taler og meget af den Bitterhed, der er bleven udslynget mod Autoriteterne og Bygmestrene baade i Rigsraadet og Rigsdagen m. m., vidne for denne min Paastand .... Jeg skal endnu tilføie, at Konsten — Architekturen — vistnok kun kan fremmes ved, at Architekterne snarest muligt faae saamegen Udvikling i practisk Retning, at den Mistillid, der har indsneget sig imod dem, naar der er Tale om den practiske Side af deres Virksomhed (see Prof. Clausens Forslag i *Berl Tid.*, at lade Haandværkerne give Overslag til Frederiksborg Slots Restauration), kan blive hævet i rette Tid .... Jeg vil ikke opfordre Staten til at »lade Konsten seile sin egen Sø«**), naar der ved Akademiet fordres Examiner i disse »blandede Emner«; men jeg paastaar tvertimod, at det har været Konstens Ulykke, at den hidindtil har faaet Lov til at seile i sit eget Hav af Uvidenhed, og at det er paa Tide, at der kommer et Quantum Fornuft og Kundskaber til for at hjælpe den ud af denne Havsnød, hvori den nu ofte stedes.«

I Akademiet var det, som sagt, lykkedes Meldahl at indføre de Krav, han havde gjort sig til Talsmand for. Men for at den nye Ordning kunde komme til at træde ret i Virksomhed, udfordredes yderligere en Række Specialbestemmelser.

Den 3. Decbr. 1859 forelægger Skoleraadet da et Forslag dertil, som vedtages i Akademiet den 16. Januar 1860 og approberes af Ministeriet den paafølgende 10. Februar. Det indeholder

*) ɔ: uden virkelig Forklaring af, hvad Opgaven rummede af forskellige Krav — de Oplysninger, som en Architekt ellers faar af sin Bygherre og derefter uddyber ved eget Kjendskab og Studium.

**) P. havde ment, at det vilde blive Følgen.

foruden Bestemmelse af de enkelte Undervisningstider tillige en nøjere Fastsættelse af Virksomheden i Dekorationsskolen, der ogsaa skal omfatte Kompositionsøvelser og derved faktisk bringes op i en Stilling, som svarer til de »højere« Skolers. Det er særligt Meldahl, som hurtigt var bleven et indflydelsesrigt Medlem af Skoleraadet, der fastholder Tanken om en højere Udvikling af Dekorationsskolen.

Den forberedende Undervisning til Akademiet ligger nu i det techniske Institut, hvor den i Grunden har været, ligesiden Elementarskolerne henlagdes dertil. Akademiet har vel opgivet sit direkte Tilsyn med disse, men det vedbliver at være en Regel, at et Medlem af Akademiet skal have Sæde i Institutets Bestyrelse. Til Gjengjæld faar Institutet Dimissionsret til Akademiets nederste Klasse. Det sender i den Anledning den 21. Sept. 1859 Akademiet en Udsigt over sin nye Undervisningsorden, og det Bidrag paa 620 Rdlr. om Aaret, som det har faaet af Akademiet, siden det overtog Elementarskolerne, forlænges derfor den 4. Januar 1860 for de følgende 5 Aar. Dette Tilskud har Institutet og derefter det techniske Selskabs Skole siden til Stadighed oppebaaret, skønt Dimissionsretten og dermed Skolens særligt forberedende Stilling er ophørt.

Flere Medlemmer af Skoleraadet, og deriblandt Meldahl, stod imidlertid stadig paa et Standpunkt, der i visse Maader nærmede sig til Minoritetsforslaget af 1853, idet man mere og mere blev klar over, at den techniske Undervisning for Architekter ikke tilfredsstillende blev given, eller kunde gives, af Akademiets Professorer og Lærere, som var Kunstnere og ikke Technikere. Meldahl havde jo i de ovenanførte Artikler bestemt holdt paa, at den helt burde udskilles fra Akademiet. Da derfor Raadet tilstiller Akademiet et Forslag om Lærerpersonale og Undervisningsapparat, vedføjes en Skrivelse af 27. April 1860 fra 7 af dets Medlemmer, hvori andrages paa, at Akademiet hos Ministeriet vil bevirke Oprettelsen af en Læreanstalt, hvor tilkommende Architekter, Civilingeniører osv. kan erholde en grundig Vejledning i de til deres Fag svarende Kundskabsgrene.

Men Plenarforsamlingen er utilbøjelig til at gaa ind herpaa og sender baade det ene og det andet tilbage til fornyet Behandling i Skoleraadet. Forslaget ændres da derhen, at man vil have et Professorat i Bygningstechnik ved Akademiet, idet det sagtens

indtil videre anses for haabløst at søge en Læreanstalt som den paatænkte oprettet. Men Plenarforsamlingen vil hverken gaa med til dette eller til at besætte Professoratet i Dekorationskunst. Man kommer ikke videre end til en dygtig Lærer i Dekorationsskolen under Tilsyn af en af Professorerne og til en Docent i Bygningsteknik. Tillige vedtages, at der skal være en Docent i Perspektiv, en Docent i elementær Mathematik og 8 Lærere ved Skolen under Professorerne. Dette vedtages den 4. og 11. Juni 1860.

Docenten i Bygningstechnik vedblev at være Kayser, og paa dette Punkt skete derfor ingen væsentlig Forandring. Med Hensyn til Docenturen i Perspektiv kommer man heller ikke strax til nogen virkelig Forandring. Hetsch vil i Vinteren 1860—61 ikke læse over Perspektiv, men over »Principerne for den architektoniske Kunst«, og de praktiske Øvelser i Perspektiven fortsættes som hidtil under Ledelse af Heinrich Hansen som Lærer. Hvorledes det gik med Professoratet i Dekorationskunst, skal blive omtalt særskilt nedenfor.

Imidlertid kommer Ministerens ovenfor (Kap. XIX) omtalte Lønningsforslag og det dermed følgende Forsøg paa en gjennemgribende Omordning af Akademiet og dets Undervisning. Disse usikre Forhold havde nødvendigvis til Følge, at det paabegyndte Reformarbejde i Undervisningen standsede. Men Meldahl var ikke tilsinds saaledes at lade den Reform dø, som han saa ivrigt havde kæmpet for at faa gjennemført, han ønskede tvertimod snarere at gaa endnu videre. Da Stormen er dreven over, dukker derfor hans Planer op igjen. Den 10. Sept. 1862 sendte Ministeriet et Udkast til et helt nyt Undervisningsreglement*) til Akademiets Betænkning, med Tilføjelse af, at Ministeren personlig vilde deltage i den Plenarforsamling, hvori Sagen foretoges til Afgjørelse.

I Akademiet fik dette Forslag en meget blandet Modtagelse. Det synes, som om Anstødsstenen særligt har været den betydeligt udvidede Myndighed, der var tiltænkt Skoleraadet, og en Frygt for, at Skolen som selvstændig Institution faktisk

*) Hvem der i nærmere Forstand har koncipieret dette Udkast, derom indeholder hverken Akademiets eller Ministeriets Archiv nogensomhelst Oplysning. Men at Aanden og Tanken er Meldahls, det fremgaar tydeligt nok bl. a. af hans ovenfor anførte Bladartikler.

ganske skulde skilles ud fra Akademiet, hvorved dette visselig ogsaa vilde være blevet i væsentlig Grad svækket. Med den foregaaende Vinters Rigsdagsforhandlinger i frisk Minde var denne Frygt forklarlig, selv om sligt i Virkeligheden laa ganske udenfor Forslagets Tendens.

Foruden Meldahl talte dog baade Marstrand, Hetsch o. fl. meget varmt for Forslaget, som tilsidst henvistes til en foreløbig Behandling i Skoleraadet. Dette valgte Meldahl til sin Ordfører, da Forslaget i den af ham redigerede Form forelagdes for Akademiet den 19. Decbr. samme Aar.

I Skoleraadet havde Meldahl samtidigt foreslaaet dels, at man skulde engagere Professor Hornemann til at holde en Række Foredrag for Architekter over hygieiniske Forhold (Lys, Luft, Placering mod Solen, Grundundersøgelse, Brøndanlæg, de nyere Varme- og Ventilationsanlæg m. m.), dels om at standse med Kaysers Forelæsninger og Øvelser, da allerede Reglementet af 1859 krævede langt mere, end disse hidtil havde givet, og istedetfor søge Ministeriet om, at de techniske Discipliner maatte optages ved technisk Institut.

Disse Punkter inddrages imidlertid i den almindelige Forhandling om den nye Undervisningsplan, men i Tanken fik Meldahl underhaanden (og i Aarenes Løb gjentagne Gange) en meget varm Støtte af Høyen, der jo selv i sin Tid havde tænkt paa noget lignende.

Ogsaa ved Behandlingen i Skoleraadet var Ministeren tilstede. Direktøren, Jerichau, blev derimod demonstrativt borte, hvilket indbragte ham en Beklagelse fra Monrad, der smagte stærkt af en Reprimande. I Raadet vedtages Forslaget med Tilføjelse af en Bestemmelse om, hvormange Medlemmer der skal være tilstede, for at Raadet kan være kompetent; desuden betoner man, at der bør være en Professor i Dekorationskunst, en Docent i Perspektiv, en i Anatomi og en i Kunsthistorie og Mythologi. Raadet skal have sin egen Sekretær.

Da Forslaget i denne, af Meldahl redigerede Skikkelse, den 23. Decbr. kom for i Plenarforsamlingen, opstod der en meget varm og udførlig Debat. Ministeren var igjen tilstede. Der forelaa Ændringsforslag fra Balsgaard, Th. Sørensen og Stein. Balsgaards og Steins Forslag gik ud paa, at Direktøren skulde være Skoleraadets Formand; men de opnaaede kun, at han skulde være født Medlem, da det jo ikke var givet, at Direktøren

altid egnede sig til denne Plads. Balsgaards Særforslag gik ud paa, at Docenterne ikke skulde være fødte Medlemmer af Raadet. Efter Ordførerens (Meldahls) Paavisning af Docenternes Betydning forkastedes dog dette Forslag med 20 Stemmer mod Balsgaards egen. Det tredie Ændringsforslag søgte at svække Forslagets Bestemmelse om, at »enhver Indstilling til Ministeriet, enhver almindelig Forholdsregel til Undervisningens Ordning eller den dermed forbundne Tjeneste — derunder Anskaffelser, Ansættelser af Lærere og Betjente og Bedømmelse af Afgangsprøver — foretages af Skoleraadet«. Det gik ud paa, at ingen væsentlig Forandring eller Forholdsregel udenfor det vedtagne maatte ske uden Plenarforsamlingens Samtykke.

Meldahls Tanke, som laa til Grund for Hovedforslagets Bestemmelse, var den, at Skolen krævede en Styrelse alene efter sit eget Tarv og sine egne Principper, uden at inddrages i de skiftende Strømninger i den almindelige Kunstnerverden, fordi en Skole fremfor alt kræver en rolig Udvikling. Denne Tanke var ikke blot rigtig, den var ogsaa relativt ny, thi intet af de tidligere Forslag havde udtalt den saa klart og skarpt som dette sidste, og det var da kun at vente, at den maatte møde Modstand og Betænkeligheder. Ordførerens kloge Optræden førte dog Hovedsagen igjennem, og han fik Støtte af Ministeren, som udtalte, at der ikke vilde ske nogen »Forandring« uden at Akademiet fik Lejlighed til at udtale sig derom.

Ligesaa overvandtes Modstanden mod, at Skoleraadet skulde bedømme Afgangsprøverne.

Med Hensyn til Professoratet i Dekorationskunst var det selve Ministeren, som rejste Modstanden. Hans Lønningslovforslag af 1861 havde kun tænkt paa en Docent til at holde Forelæsninger over Dekorationskunst. Han fandt Professoratet overflødigt, idet »Dekoration som Undervisningsgjenstand vel nærmest maatte tænkes i Forbindelse med Architekturen«, og der var sikkert flere, som delte denne Anskuelse. Men støttet bl. a. af Marstrand, Roed og Heinrich Hansen paaviste Ordføreren, at Dekorationskunst ikke alene angik Architekturen, men tillige omfattede en særegen Art af Maler- og Billedhuggerkunst, hvorfor det gjaldt om til Ledelsen af denne Undervisning at faa en Mand af en »i Almindelighed udviklet kunstnerisk Dygtighed, der ved Siden af sit Hovedfag besad den fornødne kunstneriske Udvikling i de andre Fag«, eller med andre Ord,

at der krævedes en Specialdannelse og en særlig Kunstevne, som man ikke udenvidere kunde vente at finde hos de øvrige Professorer. Selv om man ikke i Øjeblikket havde en saadan Mand, kunde det ventes, »at Oprettelsen af en saadan Post vilde i Tidens Løb medføre, at Kunstnere, som dertil maatte føle særeget Kald, uddannede sig mere specielt til at beklæde den — thi der var her i Landet en Trang til Udvikling af det Fag, som denne Skole skal repræsentere«. Man havde jo alt følt denne Trang ved Opførelsen af Christiansborg og af Thorvaldsens Museum, og kom der nye store Byggeforetagender, vilde den vel igjen blive stærkt følelig*).

Trods de varme Debatter lykkedes det dog tilsidst Meldahl ganske at vinde Monrad for sin Tanke og derefter at faa Forslaget vedtaget, endda enstemmigt, og indsendt til Ministeriet. Men dermed var dets Prøvelsestid ikke forbi. Ministeren foretog selv en Række Ændringer deri, ganske vist mest af redaktionel Natur; væsentligere var kun, at han raadede til at lade Undervisningen i Kemi og kemisk Fysik være frivillig, for ikke at overbebyrde Eleverne, og at han vilde have den udtrykkelige Bestemmelse om, at Skoleraadet ingen væsentligere Forandringer kunde foretage uden Plenarforsamlingens Samtykke, udskudt som »uforenelig med den kongelige Approbation«, trods det Tilsagn han mundtlig havde givet i Akademiet. Han vilde ikke opgive denne Rest af sin oprindelige Tanke om en forøget ministeriel Magt over Skolen. Sagen maatte da, i Februar 1863, tilbage til Skoleraadet, og derfra igjen til Plenarforsamlingen, som nu vedtog alle Ministerens Ændringer den 13. Marts, hvorefter Reglementet atter gik tilbage til Ministeriet.

Dette maatte saa forhandle med polytechnisk Læreanstalt og technisk Institut, til hvilke nu hele Architekternes techniske Uddannelse skulde henlægges; dette tog Tid, og først den 12. August kunde Ministeriet meddele, at der var opnaaet Enighed paa Betingelse af, at Disciplinerne Logarithmeregning og Plangeometri medtoges. Dette gik man ind paa, og Reglementet blev da endeligt stadfæstet af Kongen den 7. Septbr. 1863.**)

Roed havde i Skoleraadet den 2. Marts 1863 forsøgt at faa

*) Denne Argumentation havde sit Sigte paa de Udtalelser, som 1861 vare faldne i Rigsdagen om, at det ikke var rigtigt at oprette en saadan Post for en enkelt Mands (Hilkers) Skyld.

**) Aftrykt i F. Meldahl: Supplementbind, Bilag X.

ogsaa den nye almindelige Forberedelsesklasse lagt udenfor Akademiet — men forgjæves.

Skolen er da fra nu af en relativt selvstændig Institution indenfor Akademiet. I Spidsen for den staar Skoleraadet, hvis væsentlige Myndighed ovenfor er nævnt. Foruden samtlige Professorer og Docenter har det to af Plenarforsamlingen valgte Medlemmer. Raadet vælger selv sin Formand af sin Midte. Han har at lede det heles Gang, saavel i Henseende til Undervisning som til Økonomi, samt at udfærdige alle Skrivelser, disse Sager vedkommende. Raadets Sekretær blev Forvalter Truelsen. Dernæst deler Raadet sig i Fagkomitéer, som har Tilsyn med de enkelte Skoler. Alle Valg er treaarige. Komitéerne for Bibliotheket og Kunstsamlingerne henlægges under Skoleraadet.

Dette havde altsaa nu faaet Ret til selvstændigt at gjøre Indstillinger til Ministeriet om sine egne Sager, og i Begyndelsen fastholdt det denne Ret. Men da Ministeriet (navnlig efter Monrads Fratræden) uden Undtagelse sendte alle Skoleraadets Indstillinger til Akademiets Betænkning, ved hvilken Omvej man sinkedes istedetfor, som Hensigten havde været, at spare Tid, foretrak Raadet efter faa Aars Forløb selv at sende Sagerne igjennem Akademiet, hvorfra de saa med dettes Betænkning indgik til Ministeriet.

For at komme ind i Akademiet som Elev (de gamle Betegnelser Lærlinge, Medaillister og Artister falder bort) krævedes nu enten, at Aspiranten var dimitteret fra det techniske Institut, eller at han viste Prøver paa tilsvarende Dygtighed (udførte Tegninger, efter Klodser, skjønt formede Kar og Gibsafstøbning af et Ornament, samt et elementært Kjendskab til Perspektiv og Mathematik). Viste han større Modenhed, kunde han optages i en højere Klasse. Naar Eleven saaledes var optagen, kom han ind i almindelig Forberedelsesklasse, hvor der øvedes videre Frihaandstegning efter Gibsafstøbninger. Først derefter deler Skolen sig efter Fag. For Malere og Billedhuggere er der først Modelskolens Forberedelsesklasse, hvor der arbejdes efter Gibsafstøbninger af hele Figurer, og derefter Modelskolen, hvor der tegnes, males og modelleres efter levende Model. (Fordringen om Friluftsøvelser er bibeholdt, men kommer alligevel aldrig til Virkeliggjørelse i Praxis). Dertil knyttes Forelæsninger over

Anatomi og over Kunsthistorie i Form af Vejledning til at benytte vore Kunstsamlinger og Bibliotheker.

Architekter gaa fra almindelig Forberedelsesklasse over i architektonisk Forberedelsesklasse, hvor Stilstudiet dyrkes sammen med Opmaalingsøvelser, og derfra til Architekturklassen, hvor der komponeres i opgivne Stilarter. Der skal især tages Hensyn til en Forbindelse af Hensigtsmæssighed og Renhed i Stilen. Foruden de ovennævnte kunsthistoriske Foredrag holdes der af Professorerne Forelæsninger over Architekturens Principer og de forskjellige Stilarter. For at komme ind i Architekturklasserne kræves særskilt, at Eleven har aflagt Prøve i Logarithmeregning, Plangeometri, Projektions- og Skyggelære, mechanisk Fysik, Statik, borgerlig Bygningskunst, nogen descriptiv Geometri, Landmaaling, Nivellering, Fundering og Jordarbejde. Alle disse Øvelser er henlagte til polytechnisk Læreanstalt; dog kan Prøverne i Fysik og Statik ogsaa aflægges ved technisk Institut. Forinden nogen kan faa Afgangsbevis som Architekt, maa han desuden ved polyteknisk Læreanstalt bestaa en Prøve i kemisk Fysik og Kemi.

Den Kamp, som lige fra Fyrrerne havde staaet om Undervisningen i de techniske Fag for Architekter, var altsaa nu afsluttet, og de havde sejret, som indsaa, at Akademiet ikke under de daværende Omstændigheder selv vilde kunne gjøre den ret tilfredsstillende.

Om Dekorationsskolen hedder det blot ganske kort: for de videre fremrykkede Elever af Model- og Architekturskolen, der særlig ville udvikle sig i Dekoration, gives der Lejlighed til Øvelser i de forskjellige Retninger i dette Fag. Den er altsaa ikke mere blot nogen »lavere« Skole.

Opflytning fra Klasse til Klasse kan finde Sted til enhver Tid efter Bedømmelse af Klassekomitéen. Fripladser kan tilstaas trængende og begavede Elever. Undervisningstiden er fra 1. Oktober til 30. Juni (med Fradrag af Udstillingstiden). Paa en Tid, som nærmere bestemmes (i April) holdes Udstilling af Skolearbejderne.

Professorerne har ikke længere »Maaned«, men hver af dem vælges af Raadet for 3 Aar ad Gangen til at forestaa en bestemt Klasse. Assistenterne ansættes efter deres Indstilling. Derved kommer der mere Sammenhæng og Plan i Undervisningen.

Undervisningen udvides nu for alle Skoler (undtagen Perspektivskolen) til at omfatte baade Formiddagen og Aftenen, saaledes som det alt var slaaet fast ved Skolereglementet af 1859.

Af særlig Betydning er det, at Sølvmedaillerne helt bortfalder. Istedetfor indføres en Afgangsprøve og dertil sig sluttende Afgangsbeviser. Eleven maa fremlægge sine Arbejder, for at det deraf kan skjønnes, om der kan gives ham Adgang til at deltage i Adgangsprøven. Denne udføres da efter Opgave (en Modelfigur, et architektonisk Prospekt) og naar dette Arbejde findes tilfredsstillende, udfærdiges der et Afgangsbevis. Til dette tegnede Constantin Hansen 1866 en dekorativ Indramning, som blev lithograferet af Kittendorff.

Det vil ses, at Fremskridtspartiet fra 1853 nu omsider havde faaet meget væsentlige Dele at sine Ideer realiserede, fordi der var kommet en Mand, som havde Klogskab nok til at se, hvad der for Tiden var gjennemførligt, og Energi og Behændighed nok til at gennemføre det.

Da den nye Ordning nu skulde føres ud i Praxis, følte Hetsch sig for gammel dertil. Han tænkte et Øieblik paa at faa Professor ved polyteknisk Læreanstalt Hummel optagen som Medlem af Akademiet, for at denne kunde blive Skoleraadets Formand, uagtet han var ganske fremmed for kunstneriske Forhold. Da Meldahl dertil ytrede, at det dog vilde være en Skam for Akademiet, om det ikke indenfor sin egen Kreds kunde finde de fornødne Kræfter, tog Hetsch ham saa at sige paa Ordet og foreslog ham selv til Formand.

Skoleraadet valgte ham da den 3. Maj 1864 enstemmigt til Formand, uagtet han først det følgende Nytaar blev Professor. Denne Formandsplads har han siden uafbrudt beklædt.

Som en Følge af Omordningen voxer ogsaa Udgifterne betydeligt. Budgettet forøgedes jo alt paa Finansloven for 1863—64 med 4500 Rdl. til Lønningsforhøjelsen. De 8 Professorer i Kunsten lønnes med hver 700 Rdl., de 3 Docenter med hver 400 Rdl., Akademiets Sekretær og Bibliothekar med 500 Rdl., Forvalteren med 700 Rdl., Kassereren med 100 Rdl., Assistenterne med 200—400 Rdl., de nye Poster som Skoleraadets Formand med 200 Rdl. og som dets Sekretær med 150 Rdl. Til Modeller budgetteres 500 Rdl, til Inventar 250, til Skrivematerialier 30, til Lampeglas 25, til ubestemte Udgifter 300 Kr. Skoleindtægten anslaas til 550 Rdl.

Extraordinært bevilges 2000 Rdl. til Forøgelse og Forbedring af Undervisningsapparatet. De anvendtes bl. a. til Indretning af »Havesalen« for Architekturskolen (300 Rdl.), til Køb af 72 Tegninger af Hetsch (755 Rdl.) og af Hilkers Tegninger til Dekorationsskolen (300 Rdl.).

Thiele kunde med Rette sige ved Stiftelsesfesten 1864, at nu forelaa der Skoleraadet »et omfangsrigt og højst vigtigt Arbeide til en Ordning i Henseende til Vei og Maade, hvormed Underviisningen, som Academiets Hovednerve, forhaabentlig maa blive forynget og styrket.« Reglerne var fastslaaede, det gjaldt nu om at føre dem ud i Livet. Dette blev Meldahls Opgave i de følgende Aar; thi det viste sig, at de øvrige Medlemmer gennemgaaende saa mindre klart end han, hvorledes dette skulde gøres, og nogle af dem greb ofte paa en paafaldende Maade tilbage i en Tankegang, som nu skulde høre Fortiden til. Navnlig faldt det flere svært at gøre sig fortrolige med, at Haandværkeruddannelsen ikke mere vedkom Akademiet.

Det første, der var at gøre, var at sikre sig Lærerkræfter, der kunde og vilde tage fat med god Villie og Evne efter den nye Plan. Derfor opsiges med Ministeriets og Akademiets Samtykke alle de ældre Lærere til 1. Septbr. 1864, idet Raadet dog fremhæver, at det selvfølgelig i Valget af sine Assistenter i alle Maader vil stræbe efter, saavidt muligt at benytte de af de ældre Lærerkræfter som, med Skolens Tarv for Øie, nogenlunde kunne benyttes.

Dernæst tages fat paa en Revision og Ordning af Skolens Inventar og Undervisningsapparat, og Meldahl lader udarbejde en trykt Fortegnelse derover. Foruden de ovennævnte 2000 Rdl. faar han de følgende Aar Lov af Ministeriet at benytte snart en lille Besparelse her og snart et Overskud der til Forøgelse af Undervisningsapparatet. Han lagde den største Vægt paa dette og forsømte aldrig nogen Leilighed. Det blev da heller ikke saa lille en samlet Sum, han efterhaanden kunde anvende herpaa. Han forstod, at det bedst mulige Apparat var en væsentlig Forudsætning for Skolens Trivsel, og det er da ogsaa efterhaanden kommet ganske godt paa Højde med Tidernes stigende Fordringer. For at kunne røre sig paa dette Punkt uden altfor mange Hindringer fik han Ministeriets Samtykke til, at Skolens Budget blev udskilt og henlagt under Skoleraadet, hvis Formand selv anviser Indtægter og Udgifter. Et

Udslag af hans Bestræbelser for at konsolidere Skolen og skaffe den fornødne Stabilitet var ogsaa det, at Raadet fik Ret til at indstille Docenternes Ansættelse direkte til Ministeriet.

Der var altsaa nu indført en hel Række Prøver i techniske Discipliner for Architekturskolens Elever, som i ikke uvæsentlig Grad forøgede de Krav, der blev stillet til dem, og det var nødvendigt at indrømme en vis Frist, dels for at ældre Elever, som omtrent havde fuldført deres Studier, ikke skulde stanses heraf, dels for at de yngre Elever kunde faa den fornødne Tid til at forberede sig i disse Fag.

Efter Skoleraadets Indstilling approberer Ministeriet d. 14. Septbr. 1865 følgende Overgangsbestemmelser (for Architekturskolens Vedkommende):

Skolereglementet af 1863 træder fuldtud i Kraft d. 1. April 1867 baade med Hensyn til Afgang og Opflytning. Vil nogen opnaa Afgangsbevis før denne Frist, maa han fremlægge samtlige de anordnede techniske Prøver (han behøver altsaa ikke at have en vis Del af dem for at komme ind paa Architekturklasserne, men kan vente til Afgangsbeviset), dog har Raadet Magt til under Overgangsforholdene at bevilge Modifikationer efter særlige Andragender.

For de Elever, som har forberedt sig privat i disse Discipliner, ordnes Sagen saaledes, at de kan lade sig examinere ved Teknisk Institut og polyteknisk Læreanstalt.

Endelig henledes Elevernes Opmærksomhed paa, at der nu ved Technisk Institut og polytechnisk Anstalt er indrettet Kursus, som er afpassede for Akademiets Elever, »for at de itide kunne »bestaa de nævnte Prøver og saaledes senere undgaa Stansning »i deres Studier ved Kunstacademiet.«

Allerede under 25. Novbr. 1864 har Raadet fastsat nærmere Bestemmelser om Klasseopflytning og Afgangsprøver. Disse sidste sættes for Malere og Billedhuggere til et Maleri eller et Relief af en nøgen Modelfigur, ikke under halv naturlig Størrelse, samt »en under frie Forhold udført Skitse af sammenstillede Figurer, være sig en Composition eller en Tegning efter Naturen«, og for Architekter: to Skizzeprøver efter Opgave, udførte i Loge, et større Bygningsprojekt i opgiven Stilart, og »en arkitektonisk perspektivisk Skizze, tegnet efter Naturen, under frie Forhold«.

I 1865 føjes dertil en Række Regler, hvori nærmere specificeres, hvad der skal øves i de forskjellige Klasser og hvad

der kræves for Opflytning. De ere i det væsentlige de samme som de endnu gældende. Særlig maa blot bemærkes:

1) at det indføres, at Docenten i Perspektiv holder Foredrag, hvori han giver »et Overblik over Perspektivens Principer og dens Anvendelse paa de forskellige Grene af Konsten«.

2) at der for at faa Adgang til Afgangsprøven som Maler eller Billedhugger kræves »udenfor Skolen udførte Arbejder og Studier efter Naturen« (dette er senere faldet bort, men i 1904 paa ny indført efter Meldahls Forslag).

3) at der i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse øves ikke blot Studium af den antike Bygningskunst, men ogsaa Detailstudier af »Rundbuens og Spidsbuens Former«. (Deri indbefattedes dengang endnu Renaissancen) ligesom der i Architekturskolen skal udføres tre gennemarbejdede Projekter, dels i antik, dels i middelalderlig Stil (ɔ: indtil Afslutningen af den Raphaelske Periode). Her er altsaa Middelalderen og Renaissancen stillede jævnsides med Antiken; dette er noget nyt, som har sin Forklaring i, at Meldahl den 31. December 1864 havde efterfulgt Hetsch som Professor i Arkitekturskolen.

4) at Professoren i Architekturskolens Forberedelsesklasse holder Foredrag over »Principperne for de architektoniske Stilarter« og Professoren i Architekturskolen Foredrag »til Veiledning i Distribution, samt giver Oversigt over Udviklingen af de forskellige Stilarter«.

5) endelig at Afgangsprøven for Dekorationsmalere fastsættes til en Skizze, udført i Loge, en i Farve udført Dekoration i bestemt Stil til et opgivet Rum med gennemførte malede Detailler i fuld Størrelse, malede Figur-, Dyre-, Plante- og Ornamentstudier, samt Compositioner udførte under frie Forhold,

6) og for Dekorationsbilledhuggere til to Skizzer, udførte i Loge, en større plastisk-dekorativ Gjenstand i en bestemt Stil, om fornødent med Detailler i fuld Størrelse, Figur-, Dyre-, Plante- og Ornamentstudier samt Compositioner, udførte under frie Forhold.

Der var nemlig i Mellemtiden ogsaa indrettet Afgangsprøve og Afgangsbevis for Dekoratører, for at disse »i Forhold til Stipendier« kunde stilles lige med de andre Skolens Elever. Den 29. Decbr. 1864 havde Skoleraadet andraget om denne Tilføjelse til Reglementet af 1863. Dette blev tiltraadt i Akademiets Møde 17. Jan. 1865, men Ministeriet foreslog først under 11. Marts at

stille denne Sag i Bero, til Spørgsmaalet om Valg af en Professor i Dekoration var afgjort, og udtalte dernæst i Skr. 6. Juli til Akademiet, »at det ikke kan samtykke i, at der gjøres en Forandring i Reglementet som den foreslaaede. Derimod finder Ministeriet intet at erindre imod, indtil videre, paa Skoleraadets enstemmige Indstilling, og som til Forsøg, at bemyndige Skoleraadet til at meddele Eleverne af Dekorationsklassen Afgangsbevis i plastisk eller malerisk Dekoration, med Ret til derefter at søge Akademiets mindre Stipendier, hvorved Ministeriet holder sig overbevist om, at Akademiet ikke vil indstille nogen fra Dekorationsklassen afgaaet Elev til Stipendium, uden at han ved Afgangsprøven har præsteret Arbejder, der sætter ham i Klasse med Eleverne fra Model- og Architekturskolen. Iøvrigt henstiller Ministeriet til Akademiet om det, efter den Erfaring, der i Tidernes Løb gjøres om denne Klasses Virksomked og praktiske Betydning, maatte finde sig opfordret til, efter Sagens fornyede Behandling af Plenarforsamlingen, at forelægge Ministeriet mere detaillerede Bestemmelser i saa Henseende.«

Man er altsaa trods de vedtagne Bestemmelser endnu tilbøjelig til at betragte Dekorationskunsten som et »ringere« Fag, og synes at se paa hele denne Skole med nogen Mistro.

Med Hensyn til Kravet paa de nye Techniske Discipliner for Architekter, havde det ikke kunnet undgaas, at en Del ældre Elever følte sig forurettede ved det øgede Krav, der saaledes stilledes til dem — trods Overgangsbestemmelserne — og forsøgte paa at opponere derimod.

Den 31. Oktober 1864 tilstiller Ministeriet Skoleraadet en Ansøgning fra 11 af Architekturskolens Elever om fortsat fri Undervisning, og om at der i en Aarrække maa afholdes Sølvmedaillekonkurser for dem, med Tilføjelse, at Ministeriet (Heltzen var nu Minister) finder »at Billighed taler for den at dem ansøgte Lempelse«.

Det synes imidlertid, at Drivfjedren til denne Ansøgning har været dels Lysten at faa selve Medaillen istedetfor et Afgangsbevis, dels en almindelig Uvillie til at føje sig efter den nye Ordning, thi af Skoleraadets Svar den 7. Novbr. fremgaar, baade at alle de andre Elever uden Vanskelighed har fundet sig tilrette med den nye Undervisning, og at 5 af Ansøgerne alt har den lille Sølvmedaille og saaledes udenvidere kan indstille sig til Afgangsprøven, og at de andre, for saa vidt de er

dygtige nok, efter en Maaneds Studium paa Skolen kan opnaa det samme, hvorfor Raadet maa fraraade at Andragendet bevilges. Med Hensyn til den frie Undervisning henvises til, at Betalingen er saa lav, $2^3/_4$ Skilling (= 5 Øre) pr. Time og at ubemidlede kan søge Friplads; med Hensyn til Medaillerne motiveres Afslaget med at »Sølvmedaillekonkurserne netop er afskaffede, fordi man bemærkede en mindre tjenlig Stræben efter Erhvervelsen af disse ydre Udmærkelsestegn og derimod en mindre Lyst til paa grundig Maade at erhverve sig de Kundskaber, de egentlig have nødig. Det nye Reglement blev væsentlig til for at skaffe Academiets Elever en bedre Underviisning, der tillod den flittige og dygtige Elev paa kortere Tid end tidligere at gjennemgaa Academiets forskellige Grader«. Raadet vil ogsaa »for disse Elevers Vedkommende fordre Beviis før bestaaet Prøve i mechanisk Fysik, Landmaalings-Nivellement, funderende Jordarbejde osv.«, hvorimod man vil fritage dem for de Prøver, der fordres for Adgang til Architekturklasserne, alt dog saaledes, at »ifald Fremtiden skulde vise, at Vedkommende uagtet anvendt Flid ikke har kunnet erhvervet sig disse Kundskaber til samme Tid som de bestaa Prøven i Architekturklassen, da vil Raadet til den Tid paany tage under Overveielse, hvilke Bestemmelser og Lempelser, der da blev at tage, for at Eleverne ikke skulde blive hindrede i til rette Tid at tage Deel i Academiets Guldmedaille-Concourser (thi dette er jo det Maal, der af disse Elever særligt stræbes efter) . . . Skulde Tiden vise, at der blandt de 11 Ansøgere findes Elever, der viste sig at være yderligere særlig Undtagelse værdige, da vil Raadet visselig ikke undlade paa alle Maader at lette disse deres Studiebane som Kunstnere, men saadanne Betingelser maatte da ogsaa først have viist sig at være tilstede, før der tænkes paa Lempelser. Indtil nu have ingen af de 11 Elever viist Evner, der maatte opfordre dertil«.

Disse Grunde bevægede Ministeriet til at slutte sig til Skoleraadets Anskuelse. Elevernes Andragende blev saaledes ikke bevilget, og Skoleraadet kunde under 24. Novbr. meddele dem dette, med Tilføjelse at »enhver af d'Hrr. nu efter nærmere skriftlig Henvendelse til Raadet vil blive meddelt Underretning om, hvilke Prøver de endnu ville have at aflægge, samt hvilke Lempelser der kunne tilstaaes dem, hvilket alt vil komme til at staae i Forhold til det Udviklingstrin, Enhver især, ved Frem-

læggelsen af sine Arbeider og Beviser for muligt alt bestaaede Prøver, maatte befindes at have«.

Imidlertid synes der vedblivende at have været en stadig Opposition mod det nye Reglements Fordringer, og den kom ogsaa frem i Dagspressen paa en noget overdrivende Maade. Akademiet tilstod i Overgangsaarene flere unge Architekter Adgang til Guldmedaillekonkursen, skjønt de ikke havde lært de krævede techniske Discipliner, og bagefter vægrede adskillige af dem sig ved at aflægge disse Prøver, skønt dette var en Forudsætning for Tilladelsen. Skoleraadet maa derfor den 28. Marts 1867 minde Akademiet om, at disse Elever ikke bør have Rejsestipendium, før de har opfyldt Fordringerne.

Først efterhaanden falder man til Ro i de nye Forhold. Aarsag til de Klager, som kom tilorde, var bl. a. den ikke helt ubegrundede, at Architekterne maatte tage Undervisningen i de techniske Discipliner, som de kunde faa den paa de fremmede Undervisningsanstalter, uden at der fra disses Side gjordes noget for ved Tidens eller Stoffets Ordning og Afgrænsning at skabe et særlig for Architekter afpasset Kursus. Det var vel dette Skoleraadet indsaa, da det i 1870 fik Terminen for de midlertidige Lempelser og Forandringer forlænget, og i 1876 igjen fik den forlænget til 1882.

Nogenlunde taaleligt blev Forholdet dog først, da fra 1866 den væsentlige Del og fra 1. April 1879 hele Undervisningen i de techniske Discipliner henlægges til det techniske Selskabs Skole. Derved opnaaede man i ethvert Fald at undgaa det for Architekter urimelige Omfang, hvori de havde været nødte til at lære flere af Fagene ved polytechnisk Læreanstalt; Fordringen om deskriptiv Geometri havde man alt i 1866 maattet opgive. I 1868 androg en Del Elever paa, at hele denne techniske Undervisning maatte henlægges til Akademiet, men dette kunde ikke imødekommes, om ikke af andre Grunde, saa fordi man hverken havde Lokale, Lærerkræfter eller Pengemidler dertil.

Naar saaledes ikke blot Dimissionsretten i den forberedende Frihaandstegning m m., men ogsaa en væsentlig Part af de for Architekterne saa vigtige Discipliner fra 1866 blev henlagte til det techniske Institut, saa var det kun rimeligt, at Akademiet maatte ønske en vis Kontrol med den Undervisning, der gaves. Da derfor Technisk Skole i 1867 søger om Fornyelse af Akade-

miets Tilskud paa 620 Rdlr., benytter man Lejligheden til at udtale overfor Ministeriet, at man »da der ved Bygningsinspektør Sørensens dødelige Afgang er indtraadt en Vacance i Bestyrelsen, ikke kan forbigaae at henlede Opmærksomheden paa det i Academiets Skrivelse til Ministeriet af 13. August 1859 udtalte Ønske, at der, paa Grund af det Forhold, hvori flere af Institutets Klasser staa til Academiet, bør være et delegeret Medlem af Academiets Skoleraad i Technisk Instituts Bestyrelse«. Ministeriet svarer, at det i 1868, naar der paany bliver Spørgsmaal om at indsætte Medlemmer i Bestyrelsen, vil have Opmærksomheden henvendt paa det af Akademiet stillede Forslag, men der blev dog endnu dengang ikke noget deraf, fordi technisk Institut gjorde gjældende, at dette vilde kræve en Forandring i dets Love. Først i 1874, da Tilskuddet til technisk Institut igjen skal fornyes, og Akademiet benytter Lejligheden til paany at minde om sit gamle Ønske, at et Medlem af dets Skoleraad altid maa have Sæde i det techniske Instituts Bestyrelse, giver Ministeriet den 2. Novbr. sit formelle Bifald hertil. Architekt Fenger bliver da valgt (men ikke af Akademiet) til Medlem af technisk Instituts Bestyrelse. Men derved var der ikke sikret Akademiet nogen Ret, da Sagen afhang af Institutets frie Valg. Paa den Maade havde Hetsch været Medlem af Bestyrelsen fra Institutets Oprettelse til sin Død 1864, og efter ham baade begge Nebelongerne og Chr. Hansen. Men da der i 1875 nedsættes en Kommission til at forberede en væsentlig Omdannelse og Udvidelse af technisk Institut, blev Fenger af Akademiet valgt til Medlem af den; og efter Institutets Omdannelse til »det techniske Selskabs Skole« 1876 blev han Akademiets Delegerede i dens Bestyrelse. Da han i April 1882 trak sig tilbage, efterfulgtes han af Vilh. Petersen, som atter i Oktober 1889 afløstes af V. Dahlerup.

I 1874 fik den techniske Skole i Odense Tilladelse til at dimittere Elever til Akademiet paa lignende Maade som den techniske Skole i Kjøbenhavn. I 1878 betinges det dog af, at der søges Overenskomst med Skolen i Kjøbenhavn om at faa ens Censurforhold i begge Skoler; dette ordnes saaledes, at den sidstnævnte udnævner fælles Censorer. Siden fornyes Tilladelsen hvert femte Aar. I 1885 faar den techniske Skole i Aarhus samme Stilling som den i Odense.

I 1888 fastsættes et nærmere Reglement for Undervisningen

i Statik og borgerlig Bygningskunst, og i 1903 fastsættes »godt« som mindste Gjennemsnitskarakter for at bestaa Prøven. I 1899 fastsættes det, at disse Prøver skal være bestaaede, inden en Elev kan rykke op i Architekturskolens Forberedelsesklasse.

Ikke alene i Forholdet til Architekternes techniske Discipliner maatte man lempe sig gjennem Overgangstiden og finde sig i Modstand og Træghed fra forskjellig Side, men med utrættelig Seighed holdt Skoleraadets Formand fast ved sine Tanker, indtil han efterhaanden gjennem Aarenes Løb fik alting til at glide, som det skulde.

Han omordner for en Del Skolens Lokaler. Det hidtilværende Bibliothek bliver Malerskole og Architekturskolen faar Hetsch's Atelier, som man af Enken faar velvillig Tilladelse til strax at tage i Brug. Der gjøres ogsaa mindre Ændringer. Man tvinger Heinr. Hansen til hvert Semester at holde Foredrag over Perspektiven, skjønt han »troede ikke«, at de vilde være til stor Nytte. Man vedtager, at der i Modelskolen skal tegnes Anatomifigurer efter levende Model, bl. a. fordi man paa den Maade »mulig ogsaa kunde erhverve sig et Materiale til Anvendelse ved Forelæsningerne, naar Cadavere mangle.« Disse Øvelser ledes baade af Docenten i Anatomi og af Professoren. I 1866 køber man Steins store Anatomifigur for 450 Rdlr.

Et Forsøg af Heinrich Hansen og Roed i 1864 paa at binde Architekternes Afgangsopgave til den græske Stil bliver heldigt afslaaet. Derimod faar Meldahl 1865 slaaet fast, at Opgaverne i Architekturskolen skal gives saaledes, at de »passede til en vis bestemt Art eller Klasse af Fortidens bedste Monumenter, uden Hensyn til, om Løsningen medførte et Projekt, anvendeligt under vore Forhold, thi det maatte erindres, at denne Klasse navnlig skulde lære Eleverne Fortidens Former at kjende«, dog ikke ved Kopiering men ved »Forsøg paa kunstnerisk Anvendelse«. Ved Siden deraf vil Meldahl (i Henhold til Reglementet) »ved Foredrag veilede til at see det Liv, de Fordringer og de Forhold, som have ligget til Grund for Monumenternes Tilbliven«. Desuden skal der jo, af den anden Professor i Architekturen »som Tilknytning til Livet udenfor Skolen« holdes Foredrag over Distributionslæren, og ved de Skizzer, som udføres paa Skolen, skal der tages særligt Hensyn til deres praktiske Anvendelighed.

Disse Forelæsninger, som nu skal holdes for Architektur-

klassernes Elever, er noget nyt, saameget mere, som de skal holdes af Kunstnere og ikke af Videnskabsmænd, og der maa derfor nogen Tids Forberedelse til, inden de kan blive til Virkelighed. Den ene af Architekturskolens Professorer, Chr. Hansen, sætter en passiv Modstand mod Forlangendet. Naar man trænger meget ind paa ham, erklærer han (den 19. Marts 1870), at han har givet sine Forelæsninger »i Form af Forklaringer til de Øvelser, som foretages af Eleverne paa selve Klassen, og som var den eneste Form, under hvilken han kunde paatage sig at yde det, der var tilsigtet ved de nævnte Foredrag«. Først under hans Efterfølger, Hans J. Holm, bliver denne Vejledning given i særlige Forelæsningstimer. Den anden Professor, Meldahl, som selv er Ophavsmand til Kravet paa disse Forelæsninger maa, forinden han kan gjøre Alvor deraf, selvfølgelig gjøre ret omfattende Studier, da ingen dansk Architekt før havde gjort noget lignende, og disse Studier maa tage Tid. Meldahl forklarer dette for Skoleraadet i 1866, at han foreløbigt maa nøjes med at give Eleverne fornøden Forklaring til Opgaverne og under disses Løsning vejlede Eleverne saaledes, at man gradvis fører dem hen imod det Maal, der tilstræbes, alt idet han samtidigt vil dels arbejde paa at samle det til denne Undervisning fornødne Apparat og dels foretage Studier og Forarbejder til de egentlige Forelæsninger. Sygdom og Rejser sinker ham imidlertid, saa han først i Efteraaret 1869 virkelig kan begynde. I den Vinter holder han de første 16 Forelæsninger over Stilarternes Udvikling.

Høyen, der jo som Docent ved Universitetet hver Vinter, med Ministeriets Billigelse, i Antiksalen holdt én Række Forelæsninger, der gjaldt baade for Akademiet og for Universitetet, var ogsaa utilbøjelig til at forandre noget heri for at rette sig efter den nye Ordning. Den første Vinter, 1864—65, læste han ganske vist efter Programmet over Benyttelsen af vore Kunstsamlinger og Bibliotheker i kunstnerisk Henseende, men derved blev det, uagtet Eleverne viste megen Interesse derfor, og Klager fra Elever eller Pression fra Skoleraadet hjalp ikke. Meldahl søgte i 1865 at faa ham til at indrette sine Forelæsninger saaledes, at Eleverne »i en vis Aarrække« kunde faa et samlet Overblik over Kunsthistorien, men Høyen strittede imod. Han henviste til, at han i Bibliotheket havde holdt Foredrag over at benytte Værkerne, i hvilke Eleverne selv kan »repetere det

gjennemgaaede«, men uden at give nogen egentlig afsluttet historisk Fremstilling. »Mange Aars Erfaring havde lært ham, at det var det rette«. Han henviste derhos til sine Foredrag i Antiksalen, der gav »den fyldige Udvikling, som egentlig udfordredes for at nytte Eleverne«. Marstrand vilde have ham til at læse over Mythologi, som jo hans Udnævnelse til Professor lød paa; men det vilde Høyen heller ikke. Der kunde efter hans Mening kun være Tale om græsk Mythologi og i den gaves der »saa mange Hjælpemidler«, at Foredrag ikke behøvedes. Man kunde henvise til Universitetet og »saaledes drage Nytte af at leve med i et udviklet Samfundsforhold«. Fin Magnusens Foredrag over nordisk Mythologi, som man i Aarhundredets Begyndelse havde sat saa megen Pris paa, var ganske gaaede i Glemmebogen. Forholdet blev som det var, indtil Meldahl i 1868 traf den unge Jul. Lange paa en Rejse i Italien, og opfordrede ham til at overtage de Foredrag til Overblik over hele Kunsthistorien, som Høyen ikke selv vilde holde, men som han, efter Aftale med Meldahl, ikke havde noget imod, at man overdrog Lange. I Henhold dertil indgav Lange i November samme Aar et Andragende om at holde saadanne Foredrag, og dette bevilgedes med Glæde. Man skaffede ham et Honorar af 300 Rdlr. af den ledige Gage for en Professor i Dekorationskunst, og det vedtoges, at alle Elever skulde have Adgang til hans Forelæsninger. Men da han efter Høyens Død 1873 var bleven ansat som Docent, ønskede ogsaa han noget at modificere Reglementets Krav. I 1876 fremhæver han i et Skoleraadsmøde, at Vejledningen til Benyttelse af Kunstsamlinger og Bibliotheker ikke egnede sig til Foredragsform — og han kunde vel have Ret i, at dette vilde blive stykkevis og usammenhængende. Baade Høyens og hans egne Erfaringer havde lært ham, at en saadan Vejledning maatte meddeles mere lejlighedsvis. Han vil desuden gjerne, under Henvisning til Forelæsningerne for Architekturskolens Elever, fritages for at læse over Architekturens Historie og blot gaa ud paa at »meddele det, hvortil Eleverne maatte trænge ved Forstaaelsen af den store Billedkunst, dels ved de poetiske, mythologiske og historiske Forestillinger, som laa til Grund for denne, dels ved en historisk Udsigt over den Aand og Stil, i hvilken Menneskefiguren var bleven fremstillet i Historiens forskjellige Perioder«. I alle de

følgende Aar fortsatte han derefter sine Forelæsninger i et lignende Spor som Høyens.

Ved Siden af de reglementerede Foredrag holdtes nu og da forskjellige andre. Da Architekt Fenger var kommen hjem fra Udlandet, faar han saaledes paa Anmodning Lov til i Vinteren 1871—72 at holde en Række Foredrag, særlig for Architekturskolens Elever, hvori han meddelte »Udbyttet af hans paa Rejsen indhøstede Kundskaber og Erfaringer i architektonisk Retning«. De drejede sig væsentlig om arabisk Architektur, og blev fulgte »med Lyst og Interesse« baade af Elever og andre. Som Honorar fik man Lov at give ham 300 Rdlr. af den 8de Professorgage. Den følgende Vinter holdt Architekt Chr. V. Nielsen to Foredrag over lettere Methoder til perspektivisk Tegning.

Forelæsninger over Dyrenes Anatomi har man 1871—72 og 1874 ved Dr. med. Krabbe, som honoreres med 150 Rdlr. af den ledige Professorlønning. I December 1879 indgiver 8 Dyrmalere, hvoriblandt Otto Bache, et Andragende om at faa dem i Gang paany, og det vedtages da, at man skal søge at faa saadanne Foredrag hvert andet—tredie Aar fremtidig. Foreløbigt arrangeres Sagen da saaledes, at Dr. med. Krabbe i Januar Kvartal 1881 holder en Række Foredrag for et Honorar af 300 Kr., der tages af samme Konto som før. De 8 Dyrmalere ønsker endvidere, at der skal anskaffes Afstøbninger over anatomiske Dele af Dyr, samt Bøger angaaende Dyrenes Anatomi. Disse Ønsker blev efterhaanden nogenlunde opfyldte; man fik bl. a. et helt Skelet af en Hest. Yderligere andrager de paa, at de i Reglementet foreskrevne Studier af Dyr i fri Luft maa blive til Alvor. Grunden til at de aldrig var blevne til Virkelighed, laa i, at man ikke havde noget Sted til dem, og denne Grund stiller sig ogsaa denne Gang i Vejen for at opfylde Ansøgernes Ønske. Disse Øvelser er overhovedet aldrig komne længere end paa Papiret.

I April 1880 foreslaar Meldahl som Direktør, at man skal søge Midler til, at der aarlig kan holdes c. 6 Foredrag over Fædrelandets og Nordens Historie, særligt afpassede for Kunstnere, og han tilføjer et Ønske om, at disse Foredrag bagefter kunde trykkes. Samme Efteraar opnaar han fra den Hjelmstjerne-Rosencroneske Stiftelse Midler til et Honorar derfor, rigtignok saaledes, at de ikke bevilges til Akademiet men til den paagjældende Historiker, og man engagerer Dr. Troels Lund.

Han læser i to Vintre med stort Bifald, saa der i Oktober 1882 kommer Andragende fra 68 Tilhørere om, at disse Forelæsninger ogsaa fortsættes de følgende Aar.

De for Perspektivklassen foreskrevne »Øvelser i det Frie« blev derimod ikke til noget, idet Docenten i det paagjældende Fag, Heinrich Hansen, fandt Øvelserne i Klassen sammen med Forelæsningerne tilstrækkelige for Undervisningens Formaal.

Først under hans Efterfølger, Chr. V. Nielsen, begyndte Eleverne, efter Docentens Anvisning, at gjøre nogle perspektiviske Studier rundt om i Byen (offentlige Bygninger, gamle Gaarde o. a.)

Som foran antydet havde i Komitébetænkningerne af 1849 og 1853 den Tanke været fremme, paa Charlottenborg at indrette hvad man nutildags vilde kalde »Mesterateliers«. Komitébetænkningen af 1853 sagde dog, at man maatte lade dette Forhold udvikle sig under den størst mulige Frihed, da saadanne Ateliers ifølge Omstændighedernes Natur kun kunde være faa og da Lokalerne paa Charlottenborg altfor lidt svarede til dette Øjemed. Desuden kunde man ikke »imod de ældre Kunstneres Ønske paalægge dem en Forpligtelse, som ofte paa utilbørlig Maade vilde gribe forstyrrende ind i deres Virksomhed«. Men samtidigt anbefalede Komitéen paa det varmeste Staten at lette ældre, dygtige Kunstnere Adgangen til gode Ateliers, thi dengang var saadanne endnu mere sjeldne end nu. Denne Opfordring bar dog ingen Frugt.*)

I 1867 dukker Tanken om disse »Mesterateliers« op igjen. Den bliver ganske vist lige saa lidt til Virkelighed, men af den udvikler sig noget andet, nemlig Spiren til de nuværende Pengepræmiekonkurser om Sommeren og til Fortsættelsesskolen. I

---

*) Først senere byggede Prior i Bredgade no. 33 en Bygning med store Atelierer, hvoraf det ene benyttedes af hans Søn, den tidligt afdøde Billedhugger Prior. Siden har dels forskjellige Kunstnere, dels i nogle Aar »Kunstnernes Studieskole« (jfr. nedenfor Kap. XXIX) havt Ateliers der.

Efter Meldahls Initiativ stiftedes den 23. Juni 1871 en Forening »Kunstnerhjemmet«, som i Gothersgade no. 143 har ladet opføre en Bygning med Boliger og Ateliers for ældre og yngre Kunstnere og nogle Boliger for Kunstnerenker. Dette Foretagende blev særligt støttet af Etatsraaderne O. B. Suhr og J. Holmblad.

Juli 1867 faar Marstrand nemlig Skoleraadets Samtykke til i Sommerferien at stille en Model for Elever, som frivillig vil deltage i saadanne Øvelser, paa Betingelse af at der melder sig mindst 3 Elever og at Udgiften ikke overstiger 50 Rdlr. I December 1872 foreslaar Simonsen, at man skal tillade de dygtigste Elever at faa en kvindelig Model, og det bevilges, naar Simonsen selv er tilstede. Det var nemlig noget usædvanligt; Reglen var, at man kun havde mandlige Modeller, og i Aarhundredets Begyndelse havde der endda ingen Afvexling været, idet Modellerne var fast ansatte. Simonsen erklærer, at han slet ikke frygter for nogen »Uorden« ved at have kvindelig Model. Den følgende Vinter bevilges det samme igjen om Aftenerne i Oktober Kvartal, og det hedder siden, at Arbejderne ses med »megen Interesse«. Endnu i Oktober 1878 maa Eleverne søge om at faa kvindelig Model to Aftentimer i et Kvartal, og det indrømmes som en Gunst for flittige og talentfulde Elever. I Firserne forandrer dette sig, og kvindelig Model bruges jævnligt efter Professorens eget Skøn.

Spiren til Fortsættelsesskolen træffe vi i December 1871, da nogle Kunstnere (ikke Elever) ansøge om at maatte laane Lokale, Lys og Varme nogle Gange om Ugen for at foretage »Øvelser i hurtig og sikker Opfatning af Staffagefigurer, især for Landskabs- og Marinemalere«. Man indrømmer dem Malerskolen, foreløbigt for et Kvartal og indlægger Gas deri for disse Øvelsers Skyld. Adgang til disse Øvelser maa kun gives dem, som er Elever af Modelskolen, eller har Akademiets Afgangsbevis eller har udstillet i 3 Aar; dog kan der gjøres Undtagelser, bl. a. overfor Udlændinge. Bekostningen anslaas til 225 Rdlr. Øvelserne begynder i Januar 1872 og man synes at have ventet sig noget deraf. Skoleraadets Formand udtaler det Haab, at Kunstnerne vil vide at drage Nytte af dette Arrangement. Imidlertid kan det ikke ses, om disse Øvelser blev fortsatte. De synes, maaske under de unge Kunstneres stigende Opposition til Akademiet, at være sygnede hen, og lever først op igjen, da i 1883 Kunstnernes frie Studieskoler oprettes, som atter i 1885 afføder Akademiets Fortsættelsesskole (jfr. Kap. XXIX).

Det vil erindres, at de Sprogkursus, som oprindeligt havde været knyttede til Guldmedaillekonkurserne, efterhaanden var gaaede istaa, endda længe før Kravene paa Sprogkundskaber

formeligt ophævedes. Men i deres Sted voxede efterhaanden noget andet frem.

I 1858 har en Sproglærer J. F. Gruner Lov at holde Øvelser i Fransk i et af Akademiets Lokaler, men denne Undervisning betragtes dog vistnok som ganske privat I Februar 1863 faar Ph. Weilbach Lov at holde et Kursus i Italiensk, ogsaa som et privat Foretagende. Det ses derfor heller ikke, at dette har havt nogen Varighed; det har neppe betalt sig for de paagjældende.

I Oktober 1861 faar Professor Borring Tilladelse til at benytte Akademiets Foredragssal til et Kursus i Fransk og Italiensk for Akademiets Elever og unge Kunstnere efter en let fattelig, praktisk Methode og med særligt Hensyn til Brugen af Sprogene paa Rejser. Men der gaar rigtignok 10 Aar, inden Borring kommer igien. Først 1872 tilbyder han et nyt Kursus for 3 Mark maanedlig af hver Deltager, naar der er mindst 4 Elever. Jul. Lange mener ganske vist, at det var bedre at faa en yngre Lærer, men da man ingen Penge har til Honorar, modtager man alligevel Borrings Tilbud. Endnu det næste Aar underviser Borring i Italiensk, men da han 1874 paany tilbyder at undervise gratis, svarer man først, at man ikke kan modtage dette Tilbud, fordi man ikke kan byde noget passende Vederlag, og man ikke vedblivende kan tage hans Undervisning som Gave.

I 1874 opnaar Meldahl en Bevilling af 2431 Kr. til en forbedret Ventilation i Skolelokalerne. Ved denne Lejlighed sattes ogsaa mange af de ældre, brandfarlige Røgrør i bedre Stand.

XXV.

Som det vil erindres, havde det Ønske gentagne Gange i Løbet af en lang Aarrække været fremme i Akademiet at faa en virkelig Dekorationsskole oprettet, uden at man desuagtet havde faaet dette Ønskes Opfyldelse længere end paa Papiret. Der var indrettet Konkurser for Dekorationskunstnere, men nogen Undervisning, som forberedte dertil, havde man ikke, thi Dekorationsklassen fra 1842 blev aldrig andet end en Haandværkerklasse. Det synes, som Hilker ved en halvt privat Undervisning har forsøgt at bøde lidt derpaa, thi han fik i 1854—55 50 Rdl., og i de følgende Aar (undtagen i 1858—59 og i 1860—61) til 1862 aarlig 100 Rdl. (af den inddragne Lærergage) for den Veiledning han gav »ved Dagsøvelser i Dekorationsmaleriet« — altsaa som et extraordinært Engagement.

Men nogen fast Ordning var der ikke i dette, og Sagen vanskeliggjordes endmere ved den Usikkerhed, der herskede i Akademiet med Hensyn til den Stilling, en Dekorationsskole skulde have. De fleste kunde kun tænke sig den som en »lavere« Skole, et Slags udvidet Fortsættelse af den gamle Ornamentskole, medens den videre Uddannelse i dekorativ Retning maatte ske i Architekturskolen. Dekoration som et selvstændigt Fag for Malere og Billedhuggere kunde mange ikke ret tænke sig. Reglementet af 1863 maatte tilsyneladende gaa med til denne Opfattelse, men ved at faa vedtaget Bestemmelsen om, at der skulde ansættes en selvstændig Professor i Dekorationskunst og at der paa Dekorationsskolen skulde være Øvelse

i Komposition, var det lykkedes Meldahl faktisk at seire for sin Opfattelse, at Dekorationsskolen skulde være en »høiere« og selvstændig Skole.

Foreløbig var det dog kun en Sejr paa Papiret. Nu gjaldt det om at føre den ud i Virkeligheden, og her mødte en stor Vanskelighed ved selve den Maade, hvorpaa Seiren var vunden. De, som kun vilde se en »lavere« Skole i Dekorationsskolen, havde ikke nedlagt Vaabnene, men kunde endnu kæmpe for deres Opfattelse.

Den første Vanskelighed var at finde den rette Mand til det nye Professorat. Havde man blot ham, vilde meget være vundet for den videre Udvikling. Men netop paa dette Punkt herskede stor Usikkerhed. Allerede Monrad havde i en Skrivelse 19. Febr. 1863 (se Kap. XXIV) berørt dette Punkt, idet han fraraadede i Reglementet at benytte Udtrykket: »malerisk, plastisk og architektonisk Dekoration«, under Henvisning til, at der kun skulde »anvendes een Professor som Bestyrer af denne Undervisningsgreen. Skjøndt nu vistnok enhver Kunstner kan have en vis almindelig Indsigt i andre Grene af Kunsten end hans nærmeste Fag, som Maler, Billedhugger eller Architekt, vil det dog væsentlig beroe paa det Fag, han særlig har dyrket, om han vil være istand til at lede Undervisningen i malerisk, plastisk eller architektonisk Retning, og det sjældnere Tilfælde vil være, at den vedkommende Bestyrer kan udfolde en lige stor Virksomhed i alle Retninger.«

Men var det end svært at finde den rette Mand, saa var der i Skoleraadet en varm Iver for, at han skulde findes, en Iver, der fik saa sjeldent et Udtryk som, at samtlige 7 Professorer (Marstrand, Jerichau, Bissen, Roed, Hetsch, Simonsen, Christian Hansen) frivilligt afgav 100 Rdl. hver af deres Gage for deraf at danne en Lønning for en kommende Professor i Dekoration. Til Gengjæld forudsaa man, at der vilde gaa Tid, inden der kom rigtig Gang i denne Undervisning, idet selv en ung og dygtig Professor, naar han blev funden, ikke strax vilde kunne samle ret mange Elever om sig, og Raadet vedtog derfor, at en eventuel Professor i de første Aar tildels maatte opfatte sin Lønning som Vederlag for at udarbeide en Række Forbilleder, der kunde bruges ved Studierne i Dekorationsskolen. Man var jo henvist til Haandtegninger og Akvareller dengang i langt høiere Grad end nu, hvor der dog existerer baade Fotografier

og adskillige gode, tildels farvetrykte, Værker over dekorativ Kunst. Men forøvrigt betones det af Meldahl som Raadets Formand, dels at med det mangelfulde Apparat, man endnu havde, kunde ikke mange Elever ventes i de første Aar, dels at ingen Kunstner særligt i den Retning havde stemplet sig saaledes til Posten, at hans Valg vilde være Udtrykket for overveiende almindelig Anerkendelse, hvorfor man ikke kunde tilraade, at Embedet foreløbig blev besat, idet man mente, at »man vel ikke nu havde nogen, der egnede sig til Posten, men at det, at der var en saadan Post, kunde føre til, at der i Fremtiden kunde udvikle sig en Kunstner, som kunde udfylde Pladsen.«

Skoleraadet indstiller da den 11. Mai 1864 til Akademiet og til Ministeriet, at Valget af en 8de Professor foreløbigt maa stilles i Bero, fordi man ved Valget særligt maatte tænke paa en Leder af Dekorationsskolen. Men Ministeriet svarer den 23. Mai, at Emhedet skal opslaas vakant, og betoner samtidigt, at der, paa Grund af Forholdene, er Opfordring til at søge en Mand, som er istand til at overtage Ledelsen i malerisk Dekoration, ligesom han maa forpligte sig til, i Forbindelse med sin Assistent, at tilveiebringe det i Dekorationsskolen nødvendige Apparat.

Embedet opslaas da vakant. Den 6. Juli indkommer en Ansøgning fra J. H. Nebelong og den 12. Avgust — en Maaned efter Ansøgningsfristens Udløb — en fra Balsgaard. Den sidste blev henlagt som for sent indkommen

Der var ikke Stemning for Nebelong. Roed udtalte aabent, at hans Kvalifikationer ikke var lagte tilstrækkeligt for Dagen, andre henviste til, at Opslaget særlig nævnede malerisk Dekoration, medens Nebelong jo var Architekt. Andre støttede ham under Hensyn til hans Fortjenester i hans eget Fag. Man opfordrede sluttelig Nebelong til at fremlægge sine Studier i den angivne Retning, men dette vilde han ikke. Ogsaa paa en skriftlig Opfordring dertil svarede han afvisende. Sagen blev henvist til Skoleraadet, som under 24. Septbr. igen indstillede, at Professoratet foreløbig henstod ubesat, men at der istedetfor maatte ansattes en Docent til at varetage denne Undervisning, indtil der fremstillede sig en i alle Maader efter de bestemte Bestemmelser kvalificeret Ansøger. Det samme udtalte Const. Hansen og 12 andre Medlemmer, hvortil siden slutter sig Heinr. Hansen og Roed, i en Skrivelse af 4. Septbr. til Akademiet.

Følgen var, at Nebelong fik Afslag med 24 Stemmer mod 10 i Mødet den 26. Septbr., og det indstilledes til Ministeriet, at der midlertidig ansattes en kvalificeret Lector og at den normerede Professorgage forbeholdtes Skoleraadet dels til hans Lønning og dels til Dekorationsskolens øvrige Behov.

Da saaledes Nebelong var afvist, har Balsgaard, der havde meget høje Tanker om sig selv, aabenbart tænkt, at det nu kunde være Tid for ham at tage Affære. Maaske har han havt Bagveie til Ministeriet, maaske har han ogsaa stolet paa en eller anden høi Beskytter, der har troet paa hans Forsikringer om hans eget store Værd som Kunstner, nok er det, at der allerede den 1. Oktober s. A. kommer en Skrivelse fra Ministeriet, hvori det erklæres, at Balsgaards Ansøgning ikke burde have været henlagt (skjønt den er for sent indkommen), og at den nu skal tages for.

Dette skete da i Plenarforsamlingens Møde den 10. Oktober. Efter Reglerne burde Balsgaard forlade Forsamlingen, medens hans Ansøgning var for, men trods Direktørens Opfordring erklærede han, at han »agtede at forblive under Sagens Behandling« og »forlangte Ansøgningen fremlagt, som han selv vilde forelæse.« Istedetfor at Akademiet nu skulde vægre sig ved at tage Sagen for, var man godmodig nok til at give efter. »Dette skete efter hans Begæring — hedder det i Protokollen — men istedetfor en nærmere Diskussion udtaltes fra flere Sider Anmodning til Ansøgeren om at tage Ansøgningen tilbage. Denne velvillige Opfordring blev af Hr. Balsgaard tagen tilfølge, efter at han havde udtalt sig om sine formentlige Qualificationer.« Hans Ansøgning findes nu ikke mere i Akademiets Arkiv — maaske er den tilbageleveret ham —, men ifølge mundtlig Meddelelse fra Kunstnere, som dengang var Medlemmer af Akademiet, skal et af hans væsentlige Støttepunkter for hans »Qualifikationer« have været det, at han vilde anlægge en national dekorativ Stil, baseret paa de danske Farver, rødt og hvidt.

I Overensstemmelse med Akademiets Beslutning havde Skoleraadet imidlertid indstillet til Ministeriet, at Dekorationsmaler Hilker maatte ansættes som Docent i Dekorationsskolen med en Lønning af 400 Rdl. aarlig, og Ministeriet gik i Skrivelse af 7. Novbr. 1864 ind paa, at han ansættes midlertidigt som Lærer, men ikke med Titel af Docent, paa 3 Maaneders Opsigelse. Skoleraadet havde tillige søgt om, at Resten af den

8de Professorlønning maatte anvendes til Undervisningsapparat for Dekorationsskolen, men dette nægtede Ministeriet, fordi det ikke havde opgivet Haabet om, at der kunde findes en brugelig Mand til Professoratet. (Hilker kunde ikke vælges til Professor, da han ikke var Medlem af Akademiet. Man faar næsten Indtrykket af, at det heller ikke var ham, Ministeriet ønskede valgt). Ministeriet forlanger derfor, at Professoratet skal opslaas paany, men uden den tidligere Tilføielse, at en Maler skulde have Fortrinet. Maaske har man troet, at denne Bestemmelse havde været Hindringen for at finde den rette Mand.

En Mand, som nu maaske mange vilde tro nær til denne Post, var Constantin Hansen. Man tænkte ogsaa dengang paa ham og opfordrede ham til at søge, men i en Skrivelse af 4. Septbr. 1864 erklærer han, at han ikke vil; derimod anbefaler han Hilker og stemmer imod Nebelong. »Idet Kunsten som Dekoration omfatter og samler alle Kunstarter til et harmonisk Hele, betegner det dekorative Kunsten i sin høieste Udvikling og synes at maatte blive det ideelle Udgangspunkt for en fremtidig Kunstperiode. Opgaven forekom mig fra dette Synspunkt lige saa meget at overstige mine Kræfter og Evner som de Midler, der i dette Øiemed staae til Akademiets Raadighed . . . . . Der har hidtil hos os, efter min Mening, været lagt for liden Vægt paa den maleriske Dekorations Fremme, og Architekterne har næsten udelukkende beskæftiget sig med dekorativ Komposition. Det plastiske har derved faaet overveiende Betydning, idet Architekten som Kunstner væsenlig er Plastiker.«

Havde Hilker været Medlem, var han ikke usandsynligt bleven valgt til Professor. Som Forholdene var, foretrak man da at beholde ham indtil videre som Lærer. Naar Skolen var kommen i god Gang, og han var bleven Medlem, kunde Spørgsmaalet om Professoratet jo altid tages op igjen.

Men da imidlertid Ministeriet har befalet, at Professoratet skal opslaas vakant for anden Gang, melder J. H. Nebelong sig igen. Han har vistnok udfoldet en kraftig Agitation, thi Direktøren, Marstrand, udtaler i en Skrivelse til Akademiet sin »store Forundring« over, at »flere af Medlemmerne have forandret deres Anskuelser og finde, at Posten bør besættes af den Ansøgende,« og han henleder Forsamlingens »alvorlige Opmærksomhed paa det mislige i at forandre Mening paa en i Realiteten saa lidt grundet Motivering.« Han opfordrer Nebelong til at tage sin An-

søgning tilbage, men denne nægter det; og Sagen kommer da for i Mødet den 1. Mai 1865. De fleste Medlemmer synes dog at have havt en klar Følelse af, at der bag alt dette laa en Fare for, at Akademiets Selvstændighed skulde svinde bort, naar Ministeriet saaledes Gang efter Gang søgte at omstøde dets Afgjørelser, og Marstrand udtalte strax ved Sagens Forelæggelse, at da der »intet væsentligt nyt var fremkommen siden Akademiets sidste Beslutning om ikke at besætte Pladsen,« troede han, »at have al Opfordring i Situationen til paa det indstændigste at paakalde Forsamlingens Opmærksomhed for Akademiets Ære og Anseelse ligeoverfor Ministeriet og Offentligheden.« Følgen var, at det med 24 Stemmer mod 4 vedtoges at fastholde den tidligere Indstilling.

Saa gav Ministeriet efter. I Skrivelse af 10. Juni meddeler det, at Professoratet i Dekoration maa være ubesat og »Undervisningen midlertidig ledes af de Kræfter, som dertil haves »til Disposition, saaledes at Udgiften afholdes af den ledige »Professorlønning.«

Det synes som om Chr. Hansen har været tilbøjelig til at støtte Nebelong. Derimod var Høyen og Meldahl ivrigt imod at træffe Afgjørelse til Fordel for ham, idet den sidste i et udførligt skriftligt Votum endog siger, at et Valg nu »om et Aar kunde føre til den Prostition for Akademiet, at det hos Ministeriet anstændigvis kommer til at andrage paa, at Posten atter inddrages. Thi Akademiet vilde ikke paa sit Budget kunne forsvare aarligt at indstille en Professor til Gagering, som ikke har faaet Elever eller nogen Undervisning i Skolen, hvortil der virkelig udfordres en Professor. Det er ikke Meningen at oprette et Understøttelsesembede.« Det gjaldt om at finde en virkelig betydelig Mand til den vanskelige Opgave at skabe en Dekorationsskole saa temmelig fra Grunden af. Og Meldahl fremhæver yderligere, »at Nebelong ikke vil kunne tilfredsstille, thi det er vedtaget, at i Skolen foretages Studier efter de bedste Forbilleder fra den antike Konst og Middelalderens Konst indtil Slutningen af den Raphaelske Periode, baade i malerisk og plastisk Retning, og af dette har til Exempel Ansøgeren Intet seet og kan altsaa med sin bedste Villie i den Retning ikke yde nogen for Skolen tilfredsstillende Undervisning.«

Enden paa Sagen blev da den, at Hilker blev siddende som Lærer, men uden nogensinde at blive Professor. Han nød

megen Anseelse som Kunstner hos sin Samtid, og Akademiet optog ham den 14. Januar 1867 som Medlem med 29 Stemmer mod 1. Grunden til, at han aldrig blev Professor, var vel dels den, at Dekorationsskolen kun udviklede sig langsomt og besværligt, dels den at Hilkers Helbred var skrøbeligt og hans Lyst til at fortsætte denne Gjerning derfor ikke stor. Alt i September 1866 vil han opgive det hele »ialtfald til hans Helbred bedrer sig«; Meldahl søger forgæves at overtale ham, og man faar et Løfte af Heinr. Hansen om at vikariere, hvis der melder sig Elever. Sagen trækker saa hen til 31. Januar, og da lover Hilker at blive, mod at Dekorationsskolen flyttes over i et Værelse, som ligger lige ved Siden af almindelig Forberedelsesklasse, saa han om Aftenen kan faa Hjælp af Assistenten der, medens der gives ham Udsigt til at faa en egen Assistent om Dagen, hvis der bliver for meget at gøre om Dagen i malerisk Retning. Hilker kunde nu som Medlem have søgt Professoratet, men gjør det ikke, navnlig af Helbredshensyn. Omtrent 3 Aar efter, i Decbr. 1869, skriver han derimod igen til Skoleraadet, at han ønsker at fratræde, »fordi jeg ikke kan faa den Hjælp, der kan være mig tjenlig,« og fordi han ikke kan ofre Tid paa at besørge hele Undervisningen alene, da han ikke vil opgive noget af sit private Arbeide. Det er altsaa ikke lykkedes ham at faa Skolen saaledes i Gang, at den kan fange hans Interesse. Denne Gang hjælper ingen Overtalelse, Hilker fratræder definitivt den 1. April 1870.

Midlertidigt paatager Professorerne Peters og Roed sig at bestyre Dekorationsskolen, til man kunde finde en Efterfølger for Hilker. En saadan troede man i Decbr. 1872 at finde i Maler L. Schondel, en af Hilkers Elever, som netop kom hjem fra en Udenlandsrejse og forelagde Skoleraadet sine Studier. Med Ministeriets Samtykke ansættes han da fra 1. Januar 1873 med samme Lønning, som Hilker havde havt. Man havde tænkt paa en anden af Hilkers Elever, J. J. Reinau, som hans eventuelle Efterfølger, men Reinau var allerede død i 1867.

Schondel var en brav og samvittighedsfuld Mand; men den Tilgang af Elever paa Dekorationsskolen, som Hilker ved sin Anseelse havde formaaet at fremkalde, evnede Schondel ikke at opnaa, og Skolens Elevantal sank til et Minimum. Der skulde en stærk Energi til for at sætte denne Sten i Bevægelse, og der krævedes dertil desuden en Forandring i den almindelige

Opfattelse af Dekorationens Betydning, som kun Tidens Udvikling kunde bringe

Imidlertid vedblev disse Forhold at ligge Akademiet paa Sinde. Havde man oprettet denne Skole, vilde man dog ogsaa gjerne se noget Udbytte deraf. Midlet dertil var at søge gennem en ny Leder af Skolen. I April 1875 (Hilker var død den 13. Januar s. A.) fremkom derfor Fenger med et Forslag om, at Dekorationsskolens provisoriske Tilstand skulde ophøre, og at der skulde gives de bedste herværende dekorative Kræfter Lejlighed til at søge Lærerposten ved Dekorationsskolens maleriske Afdeling. Forslaget henvises til Skoleraadet, som i Skrivelse af 10. Maj foreslaar, at Embedet opslaas ledigt om 2—3 Aar, og at det da besættes, om en kvalificeret Ansøger melder sig. Uagtet Fenger kæmpede for, at det skulde opslaas strax, vedtages dog Skoleraadets Indstilling med 22 Stemmer mod 7. Grunden var naturligvis, at man ikke i Øjeblikket vidste nogen, som kunde være tilstrækkeligt kvalificeret, men naar der gaves et Par Aars Respit, kunde det jo tænkes at en dygtig Kunstner i den Tid vilde supplere sin Udvikling i denne Retning.

Men Tiden gik og der maa neppe have været nogen Kunstner som lod sig lokke af Opgaven, thi Professoratet blev ikke opslaaet.

Da tabte Ministeren Fischer, under Tryk fra Finansudvalget, Taalmodigheden og skrev 27. Oktober 1880 til Akademiet, at han tænkte paa at lade den 8. Professorlønning bortfalde, da den aldrig var bleven benyttet som saadan, og ved den forestaaende Revision af Lønningsloven foreslaa Medhjælpssummen forhøjet med 1600 Kr. som Erstatning herfor — med andre Ord, opgive at finde et passende Professoremne og lade den hidtidige Ordning med en Bestyrer blive permanent. Sagen gik til Skoleraadet, som meget energisk (den 3. Novbr.) fastholdt Professorposten og dens Lønning, samtidigt med at man gjerne vilde have Medhjelpssummen forhøjet, saa Assistenten ikke mere skulde lønnes af den ledige Professorgage. Dette tiltraadtes enstemmigt af Plenarforsamligen, og Ministeren opgav da sin Plan.

Ministeriet havde som sagt i sin Tid nægtet sit Samtykke til, at de uanvendte 300 Rdl. af den 8de Professorgage maatte benyttes til at forbedre Akademiets Undervisningsapparat. Det lykkedes dog Meldahl Aar for Aar alligevel at opnaa denne

Tilladelse, og gjennem en Aarrække skabtes derved en stadig og stigende Forbedring af Apparatet. Noget af det, som paa denne Maade kom Dekorationsskolen til Gode, var i 1867 Kjøbet af Reinaus 86 Studietegninger for 200 Rdlr. Ligeledes overlod i 1864 Hilker Skolen 8 store Tegninger for 300 Rdlr., rigtignok med det Forbehold senere at ombytte dem med Kopier.

Havde flere af Akademiets Medlemmer næret den Opfattelse, at Dekorationsskolen skulde være en »lavere« Skole, saa vandt Meldahl fuldstændigt Hilker for sin, modsatte, Anskuelse. Det vedtages strax i Novbr. 1864, at alle Elever, der ønskede Optagelse i Dekorationsskolen, forinden skulde have gjennemgaaet enten Modelskolens Forberedelsesklasse eller Architekturskolens Forberedelsesklasse, og samtidigt ansøger Skoleraadet, paa Meldahls Forslag, om og opnaar Ministeriets Samtykke til, en saadan Ændring i Undervisningsreglementet af 1863, at der kan indrettes Afgangsprøve for Dekoratører — hvorved de jo tillige vilde faa Adgang til at konkurrere til Guldmedaille og søge Akademiets Stipendier (dette blev dog først langt senere til Virkelighed). I Juli 1865 gives der for første Gang Afgangsopgaver i Dekorationskunst.

Det viser sig imidlertid vanskeligt at faa Elever i Dekorationsskolen, og man maa derfor beslutte sig til at lette Adgangen til den. I Februar 1866 faar Eleverne Lov at avancere derind lige fra almindelig Forberedelsesklasse og i Februar 1870 gaar man endog saa vidt, at Elever, der blot har bestaaet Optagelsesprøven til almindelig Forberedelsesklasse, kan gaa lige ind i Dekorationsskolen. Følgen er, at denne maa faa to Afdelinger, en lavere, hvor der studeres ved Kopiering, og en højere, hvor der komponeres. Samtidig anordnes der jævnsides løbende Undervisning for Dekorationsmalere og Dekorationsbilledhuggere. Men efter Hilkers Fratræden gik det ringere og ringere med Tilslutningen af Elever paa Dekorationsskolen; det saa ud, som om den rent skulde sygne hen. Der maatte gøres noget, og man besluttede yderligere at lette Adgangen, navnlig for Dekorationsbilledhuggere. I Decbr. 1874 vedtages, at disse skal kunne optages uden at bestaa Akademiets almindelige Prøver, naar de blot »ved et fremvist Arbejde godtgøre nogen Begavelse«, og hele denne Afdeling stilles under Bestyrelse af Peters, der ved sine mange Arbejder for Kunstindustrien mentes at have vist særlige Evner i den Retning. I Marts 1875 vil

man endogsaa direkte optage Elever, som blot har gjennemgaaet de forberedende Klasser i technisk Institut og »ved fremsendte plastiske Arbejder godtgøre Begavelse som Modelere«.

Schondel synes at have opfattet Dekorationskolen nærmest blot som en videre Uddannelsesskole for Haandværkere, og denne Opfattelse deltes vistnok af nogle Medlemmer, men den stemmede ikke med den Plan, Meldahl havde havt med denne Skole. Han indskærpede overfor Schondel, at det skulde være en Skole for Kunstnere, og i Decbr. 1880 udtalte han i Skoleraadet, at »vi arbejdede nu paa Dekorationsskolen med en Del unge Mennesker, som aldrig blev Kunstnere. Den lette Adgang vi havde givet til Skolen, havde dog ikke hidført Elever, og vi burde tage under Overvejelse, om man ikke burde gaa tilbage til den oprindelige Basis, at fordre større Dygtighed for Adgangen, altsaa løfte denne Afdeling til en virkelig Kunstskole«. Dette, som ogsaa havde været Hilkers Opfattelse, fandt imidlertid Modstand hos Fenger, der holdt paa Haandværkerstandpunktet som Skolens »naturlige Basis«, og alting blev for den Gang ved det gamle. Da Diskussionen tages op igen i Marts 1881 udtaler Fenger, at man burde se at faa Forbindelse med Haandværkerstanden, men han maa dog indrømme, at hos denne selv og hos »visse Folk, som stod technisk Skoles Bestyrelse nær, var der ikke ringe Fordom mod Haandværkerstandens Forbindelse med Akademiet«, idet de ikke ønskede, at deres Lærlinge skulde »lokkes til at blive Kunstnere«. Peters, som jo nu kjendte Skolen ganske godt, erklærede, at man burde »have Tanken henvendt paa at finde en dygtig Lærer, der med theoretisk og praktisk Uddannelse i Faget tillige forenede en Personlighed, som man kunde forudsætte at ville kunne bringe Liv i Skolen. Dog skulde han ikke have Sæde i Skoleraadet, men Skolens Tarv varetages af de fungerende Professorer, helst af en Professor i Architekturen og helst af den, der altid havde vist denne Sag den største Interesse, nemlig Etatsraad Meldahl.« Enden bliver, at Schondel opsiges til 1ste Juli 1881, og det vedtages, med 6 Stemmer mod 5, navnlig støttet af Bloch og Roed, medens Meldahl var af modsat Anskuelse, at hans Efterfølger ikke skal være Medlem af Skoleraadet (hvad Hilker og Schondel havde været).

Maleren Fristrup søgte nu den ledige Post, idet han fremsendte sine Rejsestudier, og valgtes med 9 Stemmer af 11. Mini-

steriet approberede hans Valg den 30. Juni, men med Tilføjelse, at han skulde være Medlem af Skoleraadet med fuld Stemmeret. To Aar efter valgtes han til Medlem af Akademiet.

Under hans energiske Ledelse kom der efterhaanden mere Tilgang til Dekorationsskolen.

I 1884 faar han et Lønningstillæg af 300 Kr. og fra 1. Juli 1885 forhøjes hans Løn til 1600 Kr.

Samme Aar opnaar man en Bevilling paa 950 Kr. aarlig til at lønne en Docent, som skal holde Foredrag over Dekorationskunst. Den 21. Septbr. vælger Skoleraadet dertil Architekt L. Fenger og Valget bifaldes af Ministeriet den 27. Novbr.

I August 1888 indstiller Akademiet, at der oprettes en Konkurs til store Guldmedaille for Dekoratører, hvilket approberes af Ministeriet, og at der bevilges 1000 Kr. til Stipendier for Elever af Dekorationsskolen, som vise særlig Talent. Der opnaas dog kun 800 Kr., som fordeles paa to Elever, til Støtte medens de studere paa Skolen.

XXVI.

Fra 1858 til 1868 var der optaget 24 nye Medlemmer i Akademiet. Uagtet der i samme Tidsrum var død 10 Medlemmer, var Plenarforsamlingen dog efterhaanden bleven talrigere end den nogensinde havde været. Den bestod i 1869 af 47 Medlemmer, nemlig: Thiele, C. A. Jensen, Høyen, Harder, Gurlitt, Kloss, Theatermaler Christensen, Marstrand, Roed, Joh. Møller, Kiærschou, Sonne, Simonsen, Monies, J. A. Jerichau, Buntzen, Gertner, Conradsen, Schleisner, Aug. Schiøtt, J. H. Nebelong, N. S. Nebelong, C. F. Sørensen, Chr. Hansen, Balsgaard, Theophilus Hansen, Winstrup, Stilling, Meldahl, Heinr. Hansen, Anton Melbye, Herholdt, Fru Jerichau-Baumann, Th. Stein, Walther, Constantin Hansen, P. C. Skovgaard, Exner, Vermehren, Carl Bloch, Vilh. Petersen, Hertzog, Rump, Ottesen, Peters, Hilker og Kobberstikker Sonne.

Selv om kun en Del af alle disse Medlemmer gav Møde i Plenarforsamlingen, havde denne dog naaet en Størrelse, der tyngede og vanskeliggjorde dens Forhandlinger, og endda fremstod der efterhaanden en lang Række Kunstnere udenfor Akademiet, som paa Grund af deres Dygtighed og Begavelse mente sig berettigede til ogsaa at have Indflydelse paa kunstneriske Forhold. Der optages derfor i de følgende Aar en hel Række nye Medlemmer: i 1869 Neuman, G. Chr. Freund, 1870 Kyhn, 1871 Olrik, Ejlersen, Vilh. Bissen, William Hammer, A. Dorph, Vilh. Melbye, Saabye, Evens, Kølle, Ove Petersen, Dahlerup, Fenger, Jul. Lange, 1872 Dalsgaard, la Cour, O. Bache, 1873 Hans

J. Holm, 1874 Aagaard, 1875 J. H. Hammer, Brendstrup, 1877 Ballin, Frölich, Küchler, F. C. Lund — medens der kun var død 13 Medlemmer, nemlig 1870 C. A. Jensen og Høyen, 1871 Gertner, J. H. Nebelong, N. S. Nebelong, 1873 Thiele, Harder, Marstrand, 1875 Ant. Melbye, Skovgaard, Hilker, 1878 Kobberstikker Sonne og 1879 C. F. Sørensen. I 1880 talte Akademiet altsaa 61 Medlemmer, hvoraf dog nogle faa levede i Udlandet eller i Provinserne.

Under denne stærke og stigende Tilvæxt af Medlemmer var det ganske naturligt, at Spørgsmaalet om Medlemsoptagelsen igjen trængte sig i Forgrunden. Skulde man gaa videre paa samme Maade, skulde man i endnu højere Grad søge at knytte alle Kunstnere til Akademiet som Medlemmer, eller skulde man søge en Begrænsning?

Den 1. Juli 1868 — netop som Bestemmelserne af 1864 endelig var traadte i Kraft — indsendte Meldahl et Forslag, der gik ud paa at ændre Bestemmelserne om Optagelse af nye Medlemmer saaledes, at kun Kunstnere over 30 Aar kunde blive ordentlige Medlemmer, medens Ikke-Kunstnere gik over til at blive Æresmedlemmer, der ligesom de udenlandske Medlemmer ikke havde Stemmeret. Forslaget vakte heftig Modstand, navnlig hos Roed, der muligvis har misforstaaet det som et Forsøg paa at berøve Høyen hans Stemmeret; derfor tilføjede Meldahl en Ændring, hvorved til de ordentlige Medlemmers Række regnedes »de Videnskabsmænd, der give Undervisning ved Akademiet i de Videnskaber, som der med Hensyn til Kunsten læres«.

I det første Udvalg opnaaedes ingen Enighed. I Plenarforsamlingen den 17. Februar 1869 udtalte Meldahl, at »Grunden til dette Forslag var gammel. Da man nemlig vedtog den nuværende Form for Optagelsen, var mange Stemmer imod samme, navnlig de Medlemmer, der nærede Frygt for, at den nye Form skulde være til Skade istedetfor til Gavn, og til disse hørte han selv. Da han nu havde troet, at Resultatet, som forelaa siden Vedtagelsen, viste hen til, at der var en Uklarhed og Uoverensstemmelse i Anskuelserne, som kunde virke ødelæggende paa Forhold, som man havde troet at tilsikkre en bedre Ordning, saa ansaae han det for rigtigt, at Akademiet søgte at klare for sig selv, hvorledes man opfattede sit Forhold til Kunstnersamfundet. Der var to Strømninger i Akademiet; den ene hyldede en bred Basis for Optagelsen, den anden en

mere begrændset, og man maatte søge at finde en Maade at ordne Forholdene paa, ved at bringe disse to afvigende Meninger til at nærme sig hinanden og til loyalt at arbejde sammen. Da saadanne Spørgsmaal ikke kunde behandles i et Plenarmøde, vilde han derfor foreslaa, at det omhandlede Anliggende overgaves til Behandling i et Udvalg«. Han fik delvis Støtte af Vermehren, der siden selv fremsatte et Forslag, hvori han hyldede den »brede Basis«, idet derefter enhver Kunstner over 35 Aar, som havde rejst ved Akademiets Stipendium eller havde faaet Udstillingsmedaillen, eo ipso skulde være Medlem; dog kunde andre Kunstnere, som var fyldt 30 Aar, naar de særlig udmærkede sig, uden disse Betingelser optages med $^2/_3$ af Stemmerne i en fuldstændig Plenarforsamling. Monies gaar endnu videre, og vil, at alle Kunstnere, som har udstillet i 3 Aar, skal være med til at tilkjende Udstillingsmedaillen, og at denne skal give umiddelbart Sæde i Akademiet. Dog maa der ikke tilkjendes flere end to Medailler aarlig.

Balsgaard og Aug. Schiøtt frygter for Akademiets Opløsning. Roed finder vel, at »Plenarforsamlingen alt nu har en saadan Størrelse, at ingen Sag af Betydning der kunde finde en fyldig Behandling, men altid maatte henvises til et Udvalg«, men alligevel ønsker han en meget bred Basis for Optagelsen; »samtlige Kunstnere« bør være valgbare og valgberettigede. I Udvalget opnaas der ingen Enighed. Minoriteten vil endogsaa, at enhver indenlandsk Kunstner, der virker som saadan og har rejst udenlands med Akademiets Stipendium eller har modtaget Udstillingsmedaillen samt fyldt sit 30te Aar, skal være Medlem. Sagen trækker hen, uden at man kan samle sig om noget Resultat, og i Plenarforsamlingen den 24. Februar 1871 er man ikke naaet videre, end at Meldahl, som Udvalgets Formand, maa foreslaa at henlægge Sagen, hvilket vedtages med 25 Stemmer mod Monies og Balsgaard. Denne sidste maa have udtalt sig særdeles heftigt, siden Dirigenten blev nødt til at fratage ham Ordet. I et senere Møde fremkom Balsgaard yderligere med en Skrivelse, der fra Dirigenten (Meldahl) indbragte ham en skarp Tilrettevisning for at spilde Forsamlingens Tid med umodne Forslag; den kom ikke engang under Forhandling.

Spørgsmaalet vedblev imidlertid at ulme, men uden at der foreløbigt skete noget positivt af Betydning. I Løbet af Halvfjerdserne vendte en Række yngre Kunstnere, blandt hvilke

Krøyer var den ypperste, hjem fra Studieophold i Paris og gjorde Krav paa, at der toges billigt Hensyn til dem. Forholdet vanskeliggjordes ved, at de medbragte et nyt og frisk Syn paa Kunsten, navnlig paa Opfattelsen af det maleriske, som mange af de ældre kun vanskeligt kunde forlige sig med, medens paa den anden Side de yngre kunde være tilbøjelige til at underkjende Værdien af den ældre Kunsts Traditioner.

Denne Modstrid i kunstneriske Anskuelser fik først Udtryk med Hensyn til Udstillingsmedaillen. Denne, som i 1871 tilkjendtes la Cour og i 1872 Otto Bache, blev derefter i 9 Aar ikke uddelt, fordi man i Akademiet ikke kunde komme til Enighed om Tilkjendelsen. Krøyers »Smedie i Hornbæk« faar i 1875 sytten Stemmer for sig, men nitten Stemmer imod (deriblandt Carl Blochs). I 1880 er Godfred Christensen nær ved at faa Medaillen, men mangler to Stemmer. I 1881 foreslaar Vermehren forgjæves Krøyers »Markarbejdere i Abruzzerne«. Der gjøres i disse Aar et Par mislykkede Forsøg paa at faa indført et Udvalg til at gjøre Indstilling om Tilkjendelsen.

De yngre Kunstnere saa i alt dette en forsætlig Uvillie imod at tilkjende dem de Medailler, som de havde fortjent, og denne Uvillie gav sig omsider Luft i et Andragende af 23. Novbr. 1881, som lød saaledes:

Undertegnede Udstillere paa Charlottenborg tillade sig herved at henvende sig til det kgl. Akademi for de skjønne Kunster med et ærbødigt Andragende om en Forandring i Reglementet for den Thorvaldsenske Udstillingsmedaille.

Denne Hæderspræmie, som er den eneste Udmærkelse, der bliver tilkjendt Arbejder paa de aarlige Udstillinger af yngre Kunstnere, der »fortrinligen røbe Talent og heldig Bestræbelse«, bliver nu sjældnere uddelt. Efterat den i nogle Aar efter dens Indstiftelse havde været uddelt omtrent hvert Aar, begyndte der at hengaa et Par Aar mellem hver Gang, og nu er Mellemrummet voxet til 9 Aar.

Da Forhandlingerne i Akademiets Plenarforsamling ikke kommer til Kunstnernes Kundskab udenfor Akademiet, en Omstændighed, som vi i denne, som i mange andre Retninger, beklage, ere vi i Uvidenhed om de Motiver, der hver Gang have ledet Akademiet i dets Beslutninger ved Uddelingen af Medaillerne, men ifølge vor Opfatning forekommer de os saa meget mere uforklarlige, som den sidste og de nærmest foregaaende Udstillinger netop synes at have udmærket sig ved Arbejder, der i fortrinlig Grad kunde have egnet sig til at hædres paa den omtalte Maade. Vi troe, at Ulemperne ved den nuværende Ordning kunne hæves, naar Udstillingsmedaillen blev uddelt af et særligt Udvalg, valgt til dette Hverv for et vist Antal Aar ad Gangen af alle

Udstillerne. Man vilde derved opnaa, at Uddelingen af denne Hædersbelønning til enhver given Tid var i Overensstemmelse med Kunstnernes almindelige Opfatning, hvad vi tillægger stor Betydning, naar Talen er om en Udmærkelse af denne Natur.

Vi tillade os derfor at foreslaa, at Akademiets Medlemmer i Forening med alle de andre danske Kunstnere, naar disse sidste have udstillet 3 Gange i Løbet af de sidste 5 Aar paa Foraarsudstillingen paa Charlottenborg, vælge for 3 Aar ad Gangen et større Udvalg paa 12 à 15 Medlemmer blandt Akademiets Medlemmer. Dette Udvalg bestemmer da ved simpel Majoritet henimod Midten af Udstillingen, hvilket eller hvilke af de udstillede Arbejder af Kunstnere, som ikke ere Medlemmer af Akademiet, der skal tildeles Udstillingsmedaillen.

Skjøndt nærværende Forslag muligvis vil gribe noget ind i Akademiets indre Ordning, henstille vi det dog med Tillid til Akademiets forhaabentlig velvillige Overvejelse, fordi vi troe, at et inderligere Samarbejde mellem Akademiets Medlemmer og de andre danske Kunstnere, ret beseet, er lige saa meget til Kunstnernes som til Kunstens sande Gavn, ligesom det hellerikke er uden Betydning, at den yngre Slægt derved vil faa en mere gradvis Andel i Afgjørelsen af enkelte Kunstspørgsmaal. Sluttelig skulle vi tillade os at henvise til, at en i Hovedtrækkene lignende Ordning som den her foreslaaede allerede er gjennemført flere Steder i Udlandet, bl. a. ved den aarlige Salon i Paris.

Chr. Blache. Carl Bøgh. Vilh. Groth. L. Hasselriis. Aug. Jerndorff. Carl Thomsen. Chr. Zacho. Axel Helsted. H. P. Hansen. F. L. Storch. Hans Fischer. Augusta Læssøe. Joh. Boesen. Aksel Hansen. Kristian Zahrtmann. Robert Barnekow. Carsten Henrichsen. R. Bøgebjerg. C. Eckardt. Carl Carlsen. O. Glosimodt. Hans Nicolai Hansen. Julius Schultz. Schlichting-Carlsen. Thørrestrup. Louis Jensen. P. Raadsig. J. U. Bredsdorff. Frederik Winther. O. A. Hermansen. Jensen-Egeberg. W. Tornøe. Anker Lund. Thorvald Niss. Arnold Winther. Karel Sedivy. N. Bredal. Oscar Herschend. Erik Henningsen. Louise Bonfils. P. Petersen. Hans Friis. Chr. Zeuthen. V. Irminger.

Under Diskussionen herom i Mødet den 12. Decbr. 1881 foreslaar Frølich, at man skal vende tilbage til de tidligere Forslag om, at Akademiet selv nedsætter et Udvalg til at gjøre Indstilling om Medaillens Tilkjendelse; Vermehren gaar videre og udtaler, at de udenfor Akademiet staaende Kunstnere havde Ret til at anke. Han foreslaar en Mellemvej, saa der indrettes Udstillingsmedaille baade i Guld og i Sølv, hvilken sidste kunde uddeles efter en lempeligere Maalestok end den, Akademiet hidtil havde anlagt. Monies, som i 1869 havde været saa radikal, er nu blandt de ivrigst konservative imod Forslaget. Hertzog finder Ændringer i Reglerne unødvendige, naar enhver forud for Mødet vilde overveje Sagen grundigt nok, men hertil

svarer Meldahl, som var bleven Direktør i 1873, at naar Plenarforsamlingen er saa stor, maa en væsentlig Del af Arbejdet foregaa i Komitéer; paa selve Mødet var er vanskeligt at sammenarbejde Stemmerne. Lange stiller sig resolut paa Andragernes Side. Deres Tanke stemmer med, at Udstillingen nu, i Modsætning til dengang Medaillen stiftedes, væsentlig er sondret fra Akademiet; det var dog en Indrømmelse til Akademiet, at Komitéen skulde vælges blandt dettes Medlemmer. Dog mente han, at der ved Tilkjendelse maatte fordres $^{2}/_{3}$ Majoritet i Komitéen. Peters og Bache finder ikke Andragendet urimeligt, og raader til, at Akademiet for sin egen Skyld ikke skal stille sig for stivt mod slige Begjæringer.

Sagen henvises til en Komité bestaaende af Meldahl, Roed, Monies, Heinr. Hansen, Vermehren, Hertzog, Vilh. Petersen, Peters, Lange, Bache og Frølich. Denne Komité foreslaar i Januar 1882, at Akademiet selv skal nedsætte et Udvalg til at gjøre Indstilling om Tildeling af Udstillingsmedaillen; ethvert Medlem har Ret at indsende Forslag, som Udvalget skal være pligtigt at behandle. Et Mindretal (Peters, Lange og Bache) foreslaar, at Medaillen skal tilkjendes af et Udvalg paa 15 Medlemmer af Akademiet, som vælges af Akademiets Medlemmer i Forbindelse med alle Kunstnere, der have Valgret til Udstillingskomitéen. Frølich slutter sig hertil, men saaledes, at det bliver en ny Medaille, der oprettes. Roed vil have to Udstillingsmedailler, i Sølv og i Guld, som tilkjendes af Akademiets eget Udvalg, men han staar nu ene med dette Forslag.

Men inden man var kommen videre, traadte Sagen ind i et helt nyt Stadium. Den 26. Februar 1882 modtog Akademiet nemlig følgende Adresse:

Da vi have erfaret, at der i en nær Fremtid i Kunstakademiets Plenarforsamling vil skee Afstemning angaaende Optagelse af nye Medlemmer, tro vi at burde benytte dette Øjeblik til at fremsætte vor Mening om de udenfor Akademiet staaende Kunstneres Forhold til Akademiet.

Vi holde os da først og fremmest for overbeviste om, at for Tiden yderst faa — om nogen — blandt dygtige danske Kunstnere vilde modtage Æren af at blive optaget som Medlem af Akademiet, fordi der ved den bestaaende Klasseinddeling af Kunstnere er vakt og stadig maa næres en dyb Misstemning, og fordi ved Sondringen de Kræfter, der maatte betragtes som selvskrevne til Repræsentanter for de udenfor Akademiet staaende Kunstnere, udsættes for at gaa tabt for disse ved at optages i den anden Klasse. Vi kunne ikke see nogen naturlig Grund til en slig Ordning og vi føle den som lidet tidssvarende til

Varetagelse af Kunstens Anliggender. Livet i ethvert kunstnerisk Samfund vilde lide under slige Forhold, og er Samfundet saa lille som vort, ansee vi en Samstemning for dobbelt nødvendig.

Idet vi saaledes her aabent have udtalt vor Betragtning af den bestaaende Tilstand, antage vi ikke, at Akademiet kan nære nogen Tvivl om den Stilling, vi for vort Vedkommende ville indtage lige overfor mulige Medlemsvalg i Fremtiden.

Vi nære det Haab, og ville til enhver Tid arbejde paa, at vore Kunstforhold maa bringes ind under mere tidssvarende Form.

Kjøbenhavn den 26. Februar 1882.

P. S. Krøyer. V. Johansen. Carl Thomsen. Chr. Zacho. Axel Helsted. Edvard Petersen. Vilh. Groth. F. Schwartz. Chr. Blache. Anton Thiele. Hans Nic. Hansen. Julius Schultz. Frants Henningsen. Otto Haslund. Bernh. Middelboe. Kristian Zahrtmann. V. Irminger. Thorvald Niss. August Jerndorff. M. Therkildsen. Hans Fischer. Malthe Engelsted. Harald Foss. Erik Henningsen. Joh. Boesen. Hans Friis. H. Brasen.

Paa et Kunstnermøde den 1. Marts tiltraadtes denne Adresse endnu af 66 andre Kunstnere, hvoriblandt Hans Tegner, Viggo Pedersen, Th. Bindesbøll, Niels Skovgaard, Henrik Jespersen, Schlichting-Carlsen, Locher, Tuxen, Michael Ancher, Anna Ancher og Pietro Krohn.

Adressen giver ingen Besked om, hvad det egentlig er, Underskriverne ønsker. Men dens Karakter af en Krigserklæring er tydelig nok.

Strax i Mødet den følgende Dag, da Adressen er forelagt for Akademiet, gav Plenarforsamlingen sig til at drøfte Spørgsmaalet, om nogen af de 27 Underskrivere skulde optages som Medlem. Der foretages Afstemning med det Resultat, at ingen af dem vælges.

Oppositionen fik større Styrke, end man vistnok havde ventet i Akademiet, idet den fandt Støtte hos daværende Kultusminister Scavenius. Denne opfordrede privat Akademisekretæren Jul. Lange*) til at udarbejde et Forslag til en hel Omordning af

*) Forholdet var vistnok hurtigt blevet noget spændt mellem Lange og Meldahl. Den sidste har derom meddelt Forf. følgende: Strax efter at Meldahl første Gang var bleven Direktør (1873) syntes det, som Lange havde faaet en Frygt for, at han skulde blive for mægtig, og derfor ønskede at danne et Slags Raad til at overveje vigtige Sager, før de forelagdes i Plenarforsamlingen. Lange foranledigede et Møde herom i Atelieret i Garnmagasinet, men da Mødetimen slog, traadte Meldahl uventet

Akademiet. Dette skete i den dybeste Hemmelighed, for »at der ikke skulde »komme Rygter om Sagen ud i Byen« og give »forønsket Lejlighed til andre Machinationer i kontrær Retning«. Det var Meningen, at Forslagets Fremkomst skulde være et »Bombespring« i Akademiet*). Dog havde Lange ønsket, at hans Navn blev holdt udenfor Sagen**). I Overensstemmelse med denne Plan bragtes Ministeriets Skrivelse med Langes Forslag af daværende Fuldmægtig i Ministeriet A. P. Weis til Akademiets Direktør en Time før Plenarforsamlingens Møde den 6. Marts 1882, med Anmodning om samme Aften at foretage Sagen og at faa Akademiets Betænkning inden Udgangen af April Maaned. Direktøren var imødekommende nok til at forelægge Sagen, skjønt han strengt taget ikke kunde være pligtig dertil.

I dette første Møde kunde Sagen da egentlig blot meddeles, idet Medlemmerne jo maatte have Tid til at gjøre sig nærmere bekjendt med den. Direktøren, Meldahl, udtalte, at det vistnok var utvivlsomt, at Sekretæren havde handlet af Interesse for Kunsten, men at man dybt maatte beklage, at han paa en saadan Maade havde omgaaet Akademiet. Han paatalte den saarende uretfærdige Omtale af Forsamlingen og dens Arbejde. Overfor Sekretærens Udtalelse, at det var paa Ministeriets egen Opfordring han var gaaet direkte til dette, da Sagen vilde være druknet i Plenarforsamlingen, nedlagde Direktøren bestemt Indsigelse imod, at noget »druknede« i Forsamlingen. Lange svarede, med Hensyn til den fremsatte Bebrejdelse for en saarende uretfærdig Bedømmelse af Plenarforsamlingen og dens Arbejde, at hans Yttringer om Forsamlingen strængt havde holdt sig til, hvad den var som Arbejdsredskab, og at dette ikke sigtede paa dens Medlemmer.

---

ind og udtalte, at han havde hørt om den Tanke, der var Aarsag til Mødet, men han vilde aabent erklære, at han strax vilde nedlægge Direktoratet, ifald en Forening som den paatænkte blev dannet. Han gik derpaa sin Vej, men Dagen efter søgte han Minister Hall og fortalte denne, hvad der var sket, med Tilføjelse, at efter hans Opfattelse vilde Arbejdet i Akademiet ikke føre til noget under saadanne Forhold. Hall talte strax med Lange og Resultatet blev, at den paatænkte Forening ikke blev stiftet.

*) se Breve fra Jul. Lange, udgivne af P. Købke, p. 168.

**) jfr. Georg Brandes' Fortale til Jul. Langes udvalgte Skrifter, udgivne af P. Købke.

Langes Skrivelse lød saaledes:

Kjøbenhavn, d. 3die Marts 1882.

Til

Ministeren for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Efter Deres Excellences Tilskyndelse har jeg den Ære at indsende efterfølgende Forestilling om Kunstakademiets Organisation og mulige Midler til at afhjælpe sammes Mangler, i Overensstemmelse med Grundtrækkene i en Udarbejdelse af mig om denne Sag, som ad anden Vej er blevet Deres Excellence forebragt.

De Fejl ved Akademiet, hvorover der efter min Mening med Rette kan klages, ligge først og fremmest i *Plenarforsamlingen:* det er *dens* Mangler, som have medført de øvrige. Talen er her selvfølgelig ikke om Forsamlingens enkelte Personligheder, der ikke behøve mit Vidnesbyrd om at de udføre deres Hverv med Troskab og efter ærlig Overbevisning, men om Forsamlingen som Helhed, som Hovedled i en Organisation. Jeg troer, at nogle offentlig fremsatte Angreb paa Akademiet — navnlig Hr. V. Groths i »Morgenbladet« for 17de og 18de Februar — have fejlet meget ved at sammenblande Kritik af Personlighederne med Kritik af Organisationen. Thi saa bliver det jo alligevel uklart, hvor vidt Akademiet ikke kunde komme i Orden ved Personalforandringer. Naar man som Hr. Groth taler for at reformere en Institution, maa man holde sig skarpt og bestemt til hvad der beroer paa Institutionen; thi Andet kan man jo ikke ramme ved en Reform.

For at forstaae, hvad Akademiets Plenarforsamling vil sige, maa man stadig have for Øje, at den ikke har at gjøre med Andet end Forretningssager. Den skiller sig fra andre privilegerede Selskaber til Kulturens Fremme (f. Ex. Videnskabernes Selskab eller Oldskrift-Selskabet) derved, at den ikke giver sig af med Meddelelse og Diskussion undtagen med Hensyn til Sager, som foreligge til praktisk Afgjørelse. Medens Forsamlingens Medlemmer optages alene efter Hensyn til rent *kunstneriske* Adkomster, tales der i Akademiet ikke saa meget direkte om kunstneriske Spørgsmaal som om alskens administrative Sager; og hvor egentlige Kunst-Problemer komme paa Bane, sker det kun i Anledning af Noget, f. Ex. en Concurrence, som til sidst afgjøres ved en Afstemning. For saa vidt ligner Plenarforsamlingen i Virkeligheden mindre et »Akademi« end et administrativt Raad som Universitetets Consistorium.

Plenarforsamlingen er meget for stor. Til ethvert Møde indbydes nu 52 Personer, nemlig Akademiets ordentlige Medlemmer, som boe i Kjøbenhavn; de udenbys Medlemmer kunne lejlighedsvis ogsaa give Møde. Der kan ikke være Tvivl om, at Forsamlinger som Kjøbenhavns Borger-Repræsentation eller Consistorium have langt sværere Sager og større Forhold at bestyre, og de bestride det dog med et langt mindre Medlems-Tal, henholdsvis 36 og 16.

Et saa løst og tungt Maskineri sættes ikke i Bevægelse uden at Reglementernes Forskrifter eller anden Nødvendighed byder det. Derfor holdes der

kun Møde gjennemsnitlig med 5 eller 6 Ugers Mellemrum. Derfor opsamles der atter saa mange Sager, som det paa nogen Maade gaar an, til hvert enkelt Mødes Behandling. Gjennemsnitlig give 31 Medlemmer Møde i hver Forsamling. Men det er ikke de samme 31. Der gives vel en fast Stok af Medlemmer, som temmelig stadig møde; men alligevel bestaar den ene Forsamling for en stor Del af andre Medlemmer end den anden.

Deraf følger Mangel paa Sammenhæng mellem de enkelte Møder og i Forsamlingens Holdning som Helhed. Det er desuden en Kjendsgjerning, som ikke kan benægtes, at med Undtagelse af Direktøren, Dirigenten og Sekretæren kun ganske enkelte Medlemmer — hver Gang en eller to — gjøre sig noget bekjendte med Sagernes Indhold, før de refereres paa Mødet — en Fejl, der er karakteristisk for og aabenbart hidrører fra Forsamlingens Natur som Helhed. Deraf følger atter med Nødvendighed, at de Enkelte have meget vanskelig ved at danne sig en selvstændig Dom, og at Forsamlingen slet ikke forud er sammenarbejdet. Under en livlig Diskussion improviseres der hyppig Meninger i de allerforskelligste Retninger, og naar Beslutningen skal tages, have Meningerne ondt ved at finde hinanden. Da skeer Et af To: Enten stormes Afgjørelsen igjennem paa en enkelt Mands Autoritet, eller den løber paa Grund under Indflydelse af en vis Raadvildhed. Af Forsamlingens Mangel paa Evne til at fatte *positive* Beslutninger fremgaar et uforholdsmæssigt Antal af *negative*, som i Grunden de Allerfleste have været enige om at beklage. Vil man f. Ex. spørge de enkelte Medlemmer, saa vil man næsten kun høre én Mening om, at Udstillings-Medaillen burde være uddelt langt hyppigere end den faktisk er blevet; man vil høre Misbilligelse af, at den store Guld-Medaille for Malere allerede forlængst faktisk er ophævet, idet Forsamlingen hverken har kunnet samle sig til at tilkjende den efter den bestaaende Ordning af Concursen eller til at søge at faa Ordningen ændret.

Jeg har saa mange Yttringer for mig i denne Henseende, at jeg ikke troer at gaae for vidt ved at sige, at Forsamlingen som Helhed, som Led af en Organisation, end ikke tilfredsstiller sine egne Medlemmer. Intet Under da, at den heller ikke tilfredsstiller Andre.

Grunden til, at Medlemmernes Antal er blevet for stort, ligger deri, at der *stødvis* har været en Tendens til at optage *alle* nogenlunde kompetente valgbare Kunstnere til Medlemmer af Akademiet, til at gjøre Akademiet til en almindelig Kunstnerforsamling — hvilket da, hvis det iværksattes, atter nødvendigvis maatte medføre, at der udvalgtes et snævrere Senat. Stødvis har man atter trukket sig tilbage fra denne Tanke og mere villet fastholde, at Akademiet selv skulde vedblive at være Senat. Men det har Forsamlingen allerede forlængst været meget for stor til at være: den er en Mellemting mellem Folkeforsamling og Senat, mellem Generalforsamling og Bestyrelsesraad, og kan nu hverken gjøre Tjeneste som det Ene eller det Andet.

Dette Misforhold kan Akademiet selv umulig raade Bod paa: der kræves en Reform fra oven.

Thi Akademiet kan ikke formindske sig selv: det har ingen Ret dertil lige over for sine egne Medlemmer. Det kan heller ikke sige: Nu maa det foreløbig være Nok med de Medlemmer, vi have, nu maa Døden i Aarenes Løb

fortynde vore Rækker, for at vi kunne komme ind paa en anden Form af Akademi. Det vilde være Uret mod de Kunstnerkræfter, som i Løbet af de samme Aar vilde fremstaae udenfor Akademiet, og som muligvis vilde have lige saa meget Krav paa at være indenfor det som de nuværende Medlemmer. Det vilde heller ikke kunne nytte Noget, om Plenarforsamlingen i et givet Øjeblik samlede sig til at optage alle kompetente valgbare Kunstnere i sin Midte og derpaa udvalgte et snævrere Senat, til hvilket al Forretning blev overdraget. Selv om det i Øjeblikket vilde lykkes — hvilket jeg ikke troer —, vilde det dog være betydningsløst, hvis Forsamlingen ikke tillige konsekvent fastholdt Beslutningen om *hvert Aar* ved frivilligt Valg at optage *alle* nye Kræfter; men paa Forventningen herom kan Intet bygges. Noget Lignende gjælder om en Tanke, der undertiden dukker op, naar det bliver altfor trangt, at alt det virkelige Arbejde maa lægges over paa *Komiteerne*, som Forsamlingen nedsætter næsten med Hensyn til alle Sager. Muligvis vilde Plenarforsamlingen en kort Tid kunne fastholde en resignerende Holdning lige over for Komiteernes Indstillinger; og paa denne Maade er unægtelig alt det gode og frugtbare Arbejde fremkommet, som Akademiet i den sidste halve Snes Aar har præsteret. Men al den Stund enhver endelig Beslutning, i Følge Grundbestemmelserne i Akademiets Forfatning, i det Hele og i det Enkelte dog skal tages af Plenarforsamlingen, er der ikke mindste Garanti for, ikke mindste Udsigt til, at den nogensinde i Længden vilde give Afkald paa sin Ret til at gjøre Komiteernes Arbejde om. Under en heldig Organisation burde den jo heller ikke give Afkald derpaa. Akademiets Skoleraad, der staar i en virkelig friere og selvstændigere Stilling til Plenarforsamlingen, kan ikke opfattes som en Komité af denne, da det — med Undtagelse af to Pladser — er Embedsforhold, som giver Sæde i Raadet. Som Plenarforsamlingen udviklede sig, maatte det selvfølgelig blive en Nødvendighed at tage Bestyrelsen af Skolerne ud af dens Haand og henlægge den under en snævrere og mere sammenhængende Myndighed; det skete allerede 1863.

Grunden til, at Akademiet er kommet ind i Vanskeligheder, som det ikke ved egne Kræfter kan faae Bugt med, ligger atter i, *at det har suppleret sig selv*, og det uden fast Grændse. Dette er den gamle akademiske Vedtægt, som har gjældt for Kunst, ligesom for Litteratur og Videnskab, især fra Ludvig den Fjortendes Tid af. Der ligger en Tanke deri, som især er anvendelig, saa længe som Kulturen ligesom danner sig som Øer i et aabent Hav af Barbari; men for Nutids-Forhold er den uden Tvivl for aristokratisk, og den staar i aabenbar Strid med Grundsætningerne for repræsentativ Styrelse. Paa dette Punkt er det, at Kravet til Forandring lyder stærkest, alt eftersom der udenfor Akademiet er opdyrket mere og mere Terrain for Kunsten.

En Forandring gjennemførtes delvis allerede 1857 — det er nu Fjerdedelen af et Aarhundrede siden. Det maatte blive klart, at Akademiet i Følge sin Forfatning og Stilling ikke stod i noget saadant Forhold til Kunstner-Verdenen i Almindelighed, at det kunde gjøre noget retligt Krav paa at administrere dennes af Udstillings-Indtægten opsparede Fælles-Formue (Udstillings-Fonden), og overhovedet ikke kunde repræsentere hele Kunstner-Samfundet i Udstillings-Sager, i hvilke jo *alle* Kunstnere have saa stor direkte og personlig

Interesse. Jeg skal afholde mig fra Betragtninger over, hvor vidt det ikke havde været det Heldigste, om man *dengang* havde omordnet Akademiet selv saaledes, at det virkelig kunde blive en Repræsentation af Kunstnersamfundet, og saaledes, omgivet med Tillid fra alle Kanter, kunde have beholdt Udstillings-Fonden og Udstillings-Væsenet under sig. Det skete nu imidlertid ikke: man lod de nævnte Sager gaae over til en Udstillings-Komité, som ikke sattes i noget underordnet Forhold til Akademiet, men direkte under Ministeriet. Følgen af Akademiets gamle Forfatning, hvis Grundtræk lodes urørte, blev altsaa, ligesom ved Dannelsen af Skoleraadet, et forøget og mere indviklet Maskineri. Og for Valget af Udstillings-Komiteen gav man Bestemmelser, som — hvilke Motiver der nu end oprindelig have medført dem — i høj Grad bære Præget af en Overgangs-Situations Halvhed, og som under den paafølgende Udvikling have virket til megen Skade.

Det skulde synes mest stemmende med Sagens Natur, om man ved Valget af denne Komité havde samlet alle udstillende Kunstnere som saadanne, hvad enten de vare Medlemmer af Akademiet eller ikke, til én Vælger-Korporation, fordi de, uden Hensyn til deres Stilling til Akademiet, havde en ligeartet Interesse i Udstillingen og dens Indtægt. Paa denne Maade vilde man have indrømmet, hvad ret og sandt er, at en Forsamling, der supplerer sig selv, overhovedet ikke kan betragtes som en almindelig Kunstner-Repræsentation. I Stedet derfor opstillede man to skarpt sondrede Vælger-Korporationer, idet man lod Akademikerne vælge for sig og ikke-Akademikerne for sig, hver lige mange Medlemmer af Komiteen (3). Saaledes sanktionerede man Akademiet som særlig Korporation paa et Omraade, hvor der ingen Grund var dertil, og sanktionerede samtidig Mistilliden til Akademiet som Kunstner-Repræsentation og Autoritet. Idet man samlede de Kunstnere, der ikke vare Medlemmer af Akademiet, til et Vælger-Korps for sig, opstillede man — hvad Tiden tilstrækkelig har vist — ved Siden af Akademiet et Slags *Anti-Akademi*. Der kan næppe tænkes nogen mere udvortes og uorganisk Sammenføjning af to indbyrdes stridige Principer end denne Valg-Ordning.

At al Hindring for Cirkulationen sætter ondt Blod, er en ufejlbarlig Lov lige saa vel for Samfundslivet som for det fysiske Liv. Et organisk Led skal vel være bestemt begrændset; men der maa sørges for Stofskiftet, og Grændsen kan ikke alene bestemmes ved det enkelte Led selv, men ved en Vexelvirkning af alle berettigede Indflydelser. Valgmaaden til Udstillings-Komiteen er ligesom skabt til at samle Betændelse til begge Sider af den uheldige Grændse. Og Fejlen gaar netop ud over Plenarforsamlingen. Det er en uskreven, men aldeles nødvendig given Forudsætning for at denne skal kunne virke efter sin Bestemmelse, at de udenfor staaende Kunstnere frivillig anerkjende dens Autoritet og gjerne modtage Indbydelse til at indtræde i den. Nu har Valgmaaden til Udstillings-Komiteen imidlertid efterhaanden ført til, at de allerfleste Kunstnere udenfor Akademiet have erklæret ikke at ville modtage Valg til det, idet de ville have deres egne — anti-akademiske — Repræsentanter i Udstillings-Komiteen. Man dømme nu om dette Skridt, hvad man vil, saa er saa Meget sikkert, at Kunstnerne, hvis de fastholde deres Beslutning, faktisk i Længden ville kunne gjøre et Akademi umuligt.

Atter paa dette Punkt forekommer en Indgriben fra Ministeriets Side mig ganske nødvendig.

Idet jeg nu tillader mig at gjøre mine positive Henstillinger til Deres Excellence om en Ordning, som kunde træde i Stedet for den bestaaende og raade Bod paa dens Mangler, haaber jeg, at mit Forslag vil findes ej alene frisindet i sin Aand, men i lige saa høj Grad udgaaet fra Ønsket om at tilvejebringe en stærkere og handledygtigere Ledelse af vore Kunst-Anliggender, end den som Plenarforsamlingen efter sit Væsen nu kan præstere.

Akademiet bør være — hvad det for den største Del har været og for en mindre Del endnu er — tre Ting, nemlig:

1) *Et Kollegium af Kunstforstandige*, hvis Erklæring kan æskes i alle kunstneriske Anliggender, som vedkomme det offentlige Liv. Det bør ogsaa, ligesom nu, selv kunne tage Initiativet til Foranstaltninger i offentlige kunstneriske Øjemed. I denne Egenskab forhandler det direkte med Staten, med andre offentlige Myndigheder og — i det Offentliges Interesse — med Private. Den bedste Garanti for, at det er i fuld Besiddelse af den Sagkundskab, som saaledes kræves af det, ligger i, at de som have en Stemme med, selv have præsteret noget Dygtigt og Fremragende som Kunstnere. Det frie, flersidige og overlegne Blik paa enhver kunstnerisk Sag betinges tillige af, at Kunstnere af alle Kunstens Hovedfag kunne gjøre deres Mening om den gjældende.

2) *En Undervisnings-Anstalt*. Som saadan staaer Akademiet i Forhold til dem, som kunne kaldes de Umyndige i Kunsten, dem, som endnu ikke have eller kunne have Stemmeret i dens Anliggender. Det underviser dem og vejleder dem til Kunstens Udøvelse og administrerer den Understøttelse, som af offentlige og private Midler er bestemt til vordende Kunstneres Uddannelse. For at Akademiet i denne Henseende kan gjøre Fyldest, bør naturligvis alle Skolens Hoved-Lærere og Lederne af de enkelte Fag-Klasser have Sæde og Stemme i det. Men ikke mindre vigtigt er det, at Aanden og Retningen i Undervisningen paavirkes af andre kvalificerede Kræfter, som Landets modnede og udviklede Kunst frembyder.

3) *En Repræsentation af Landets Kunstner-Verden*. Som saadan staaer Akademiet lige over for myndige Personligheder, der udøve Kunsten efter *deres* Begreb om den og ikke staae Akademiet til Ansvar for deres Udøvelse af den, men have den frie Borgers Ret til at stille sig i ethvert lovligt Forhold til Publikum. Det er imidlertid lige meget i Kunstner-Verdenens og i det Offentliges Interesse, at Kunstner-Kredsen til enhver Tid er repræsenteret gjennem en Elite, som nyder dens fulde Tillid, hvis Myndighed den frivillig anerkjender og som kan tale og handle paa dens Vegne. Dette kommer særlig i Betragtning i alle Sager, som angaae offentlig Udstilling og Præmie-Uddeling og ved Bestyrelsen af Kunstnernes Fælles-Indtægt. Derfor bør Kunstner-Verdenen have en given og betydelig Del i Akademiets Sammensætning.

De tre her nævnte Hoved-Formaal ere nu omtrent fordelte saaledes, at det første er tilfaldet Akademiets Plenarforsamling, det andet Skoleraadet, det tredie Udstillings-Komiteen. Men de bør kun udgjøre én samlet Myndighed,

ligesom før 1857. Hvor Forretningerne ikke ere større end de her ere, vil et fornuftig organiseret Raad meget godt kunne bestride det Hele. Derved vil ogsaa en hel Del Forretning falde bort, meget Komité-Arbejde og al indbyrdes Correspondance og Forhandling mellem de tre Kollegier.

Desuden gribe de tre Formaal paa saa mangfoldige Maader ind i hverandre, at ethvert af dem for sin egen Skyld ikke taaler at skilles fra de to andre.

Naar f. Ex. Staten spørger Akademiet til Raads med Hensyn til et stort offentligt Bygnings-Foretagende eller en Komité æsker dets Erklæring med Hensyn til et offentligt Monument, saa er man interesseret i ej alene at faae et Svar, der beroer paa Sagkundskab, men ogsaa i at Svaret udgaaer fra en Kunstner-Repræsentation, som staar i et givet Tillids- og Autoritets-Forhold til det hele Kunstner-Samfund. Derved maa al Tale bortfalde om egoistiske akademiske Interesser, om at Akademiet vil gjøre sig selv til en privilegeret Kunstner-Kaste; det bliver vitterligt, at der tages et berettiget Hensyn til alle for Haanden værende kompetente Kræfter, hvilket lige meget er til Gavn for disse Kræfter og for Opgavens Løsning.

Eller Talen er om, at der udvikler sig en eller anden ny og ejendommelig Retning i Kunsten, der selvfølgelig nærmest maa tænkes baaren af yngre Kunstnere. Efter Akademiets nuværende Forfatning vil en given Majoritet bestandig kunne styrke sig selv og saa længe det skal være udestænge Repræsentanterne for den nye Retning, endog i det Tilfælde, at denne i Livet udenfor allerede havde vundet en berettiget Sejr. I Akademiets Erklæringer, Afstemninger og Svar vil dette Nye ikke kunne spores. Sligt kan kun undgaas ved, at Akademiet selv, ikke alene Udstillings-Komiteen, bliver en Kunstner-Repræsentation. Men har ikke ogsaa Undervisningen Krav paa, at de nye Synsmaader, alt som de voxe op til Magt i Livet, faae Lov til at udøve deres Indflydelse paa den? Med andre Ord: bør Akademiet som Undervisnings-Raad holdes skarpt sondret fra Akademiet som Kunstner-Repræsentation? Paa ingen Maade: En saadan Sondring kan til en given Tid overskære Udviklingens Sammenhæng og medføre skarpe Brud mellem den ældre og den yngre Kunstner-Slægt, til Skade for begge.

Eller Talen er om at fordele Understøttelser til yngre Kunstnere eller til Elever. Akademiet har sine Legater og Stipendier at uddele, til Dels paa Statens Vegne; og Udstillings-Komiteen bevilliger Understøttelser af Udstillings-Fonden. Bør der ikke saavidt muligt være klar Oversigt, indbyrdes Enhed og konsekvent Plan i alt dette Væsen? Og vil ikke Akademiet, naar det tillige er Undervisnings-Raad, i Følge den Pligt og den særlige Lejlighed, det derved vilde have til at følge de Yngres Udvikling, have saa meget des større Evne til en heldig Administration af disse Forhold?

Derfor henstiller jeg, at den Myndighed, som nu er tildelt Akademiets Plenarforsamling, Skoleraadet og Udstillings-Komiteen gaar samlet over til et Raad paa 21 Medlemmer. Dette Raad kunde da føre Navn af »*Akademi-Raad*

og Udstillings-Komité«: Arven fra Fortiden vilde formentlig gjøre begge Navne nødvendige. Men det skulde alligevel kun være én Forsamling.

Tanken om et saadant begrændset Raad har foresvævet Flere, der indsaae Vanskelighederne ved den nuværende Plenarforsamling. Man har, saa vidt som jeg har mærket, tænkt sig Raadet valgt nedenfra, af hele Kunstner-Samfundet, hvilket jeg paa en vis Maade ogsaa betragter som nødvendigt. Men uden videre at lade alle Kunstnere foretage frit Valg af det fuldmyndige Raad gaaer ikke an. Derved opgav man den Fordel, som den nuværende Ordning tilsigter, at Raadet kom til at bestaae af Kunstnere af større Anseelse og Dygtighed. Man vilde udsætte sig altfor meget for at faae et Kollegium af Mænd, der forstod sig godt paa at agitere Kunstner-Samfundet, uden ellers at betyde Noget som Kunstnere, af gode Talere, men slette Malere — hvilket naturligvis hverken Staten eller Undervisningen kunde være tjent med. For at kunne optages i Raadet bør der kræves visse Garantier for, hvad Vedkommende er som Kunstner.

Disse Garantier kunne søges i, *enten* at man hører til Akademiets nuværende Medlemmer, der naturligvis alle bør beholde deres Æres-Titel: Medlem af Akademiet, *eller* (for Fremtiden) i, at man har opnaaet Udstillings-Medaillen, der bør tilkjendes efter ændrede Regler.

Udstillings-Medaillen bør *hvert Aar* af Akademi-Raadet tilkjendes til den Kunstner, der med Hensyn til et bestemt udstillet Kunstværk skjønnes bedst at fortjene den, under Forudsætning af, at han ikke hører til Akademiets nuværende Medlemmer, eller ikke allerede har opnaaet den. Den bør hvert Aar ogsaa *kunne* tilkjendes til Flere, men kun til Én i hvert enkelt Kunstfag: Malerkunst, Billedhuggerkunst, Arkitektur og Dekoration, de to sidste Fag regnede som ét (de mere underordnede Fag indordnes under Hoved-Fagene).

Denne Ordning af Udstillings-Medaillen vil først og fremmest have den Virkning, at Arkitekterne vænnes til at udstille deres kunstneriske Bygnings-Tegninger, hvilket kun kan være til Gavn for Bygnings-Kunsten selv og for Publikums Interesse for den og for Fremtiden let vil lade sig ordne i den nye Udstillings-Bygning. Overhovedet vil Ordningen i alle Henseender være til Gavn, den vil medføre en friskere Konkurrence fra Deltagernes Side og en livligere Interesse fra Publikums Side end den nuværende. *Nu* gjælder det for Akademiet hvert Aar om at udfinde, om der findes noget Arbejde paa Udstillingen, som kan bestaae ved Siden af dem, der tidligere ere belønnede med Medaillen — en Maalestok, som overmaade vanskelig kan fastholdes paa længere Hold, og som næsten rent tabes, naar den hengaaer en lang Aar-Række, i hvilken ingen Medaille uddeles, som det netop nu har været Tilfældet. Man anlægger en meget mere praktisk anvendelig Maalestok ved at spørge: *Hvad er det Bedste af det, som findes?* Idet man saaledes gjør Forholdet mellem det enkelte Aars Frembringelser til det afgjørende, kan der fremkomme nogen Ujævnhed i Forholdet mellem de forskjellige Aars bedste Præstationer. Men hvis man overhovedet for enhver Pris skulde undgaae Ujævnhed, saa kunde man slet ikke belønne de allerbedste, de sjældent fremragende Arbejder, fordi man derved kom ind paa en Maalestok, der vanskelig kunde fastholdes. Man maa desuden betænke, at et subjektivt Skjøn altid spiller en Rolle i Dommen

over Kunst, og at ingen nøjagtig Værdi-Maaling paa dette Omraade er mulig. Lad Ingen forlange Mere af Udstillings-Medaillen, end at den skal være en relativ Udmærkelse, knyttet til et bestemt paaviseligt Arbejde og uddelt for Publikums Øjne. Jeg har overvejet, om det vilde være nødvendigt at tage Bestemmelser med Hensyn til det Tilfælde, at der paa en Udstilling aldeles intet Arbeide skulde findes, som passende kunde belønnes med en Medaille; men da jeg ikke troer, at et saadant Tilfælde i Mands Minde er indtruffet, og heller ikke ser nogen Grund til at frygte for det i Fremtiden, skal jeg ikke fordybe mig i abstrakte Muligheder.

Foruden Udstillings-Medaillen, der i Følge Sagens Natur næppe nogensinde vil kunne tildeles en ganske ung Kunstner, bør der til at *kunne* optages i Akademi-Raadet — ligesom nu i Akademiet – kræves, at Kunstneren har fyldt det 30te Aar. Faar han Medaillen i en tidligere Alder, maa han vente til det 30te Aar for at blive valgbar til Raadet. Hvis man sætter Pris paa at bevare Titlen »Medlem af Akademiet« for kommende Slægter, vil man jo kunne knytte den til Udstillings-Medaillen og det fyldte 30te Aar; den vilde da med Hensyn til Kunstens Styrelse ikke betyde Andet, end at Vedkommende var valgbar til Raadet. Medlemmernes Antal vilde saaledes forøges omtrent lige saa hurtig som hidtil.

Saaledes vil den Fordring fyldestgjøres, at der i Akademi-Raadet kun kan optages Kunstnere, som høre til Eliten, og hvis Mening i rent kunstneriske Spørgsmaal derfor har et ubestrideligt Krav paa at respekteres. De Kunstnere, som i Aarenes Løb naae op til at gjøre sig gjældende som de bedste i Selskabet, kunne ikke antages at vinde deres Pris uden virkeligt Talent og alvorligt Arbeide. Idet man paa denne Maade rekruterer den Stamme, som udgjøres af Akademiets nuværende Medlemmer, kræver man hver Gang Almenheden til Vidne paa, at Medaillen og Titlen ikke kan benyttes til blot Høfligheds-Bevis, ikke han uddeles af Hensyn til »skjulte Talenter« eller en vis almindelig Fortjeneste, som ikke formaar at lægge sig for Dagen i virkelig fremragende Præstationer. Desuden vil den hele Ordning bidrage mægtig til at holde sammen paa vor Udstilling, paany knytte den fast til vor Kunsts hele Ledelse og give den forhøjet Betydning.

Men at en Mand paa et bestemt Punkt af sit Liv, især i de yngre Aar, indlægger sig en betydeligere Fortjeneste som Kunstner og naar op i første Række, bør heller ikke uden videre give ham Stemme i Afgjørelsen af alle kunstneriske Spørgsmaal, allermindst for Livstid. Det gaar med Kunsten som med enhver Fagvirksomhed, der beroer paa Evner og Uddannelse i en ganske enkelt Retning: det kan hændes, at den, der i sin Retning virkelig er fremragende, ellers mangler Lyst eller Anlæg til administrative Sager eller begge Dele. Det kan hændes, at han, efter engang at have dyrket Kunsten med Held, senere opgiver den, gaaer over til et rent praktisk eller studerende Liv eller til et uvirksomt Liv og saaledes mister al sand Adkomst til at repræsentere Kunstner-Verdenen.

Derfor bør Akademi-Raadet *udtages blandt* disse præmierede Kunstnere og nuværende Medlemmer af Akademiet. Første Gang det konstitueres i ny Form, udtages det alene blandt de sidstnævnte, da der — i alt Fald i dette

Øjeblik — ikke findes nogen Kunstner, som har Udstillings-Medaillen, uden at han tillige er Medlem.

Optagelsen bør skee efter følgende Regler:

9 af Raadets Medlemmer vælges af *alle* Kunstnere, som efter de nu gjældende Regler have Valgret til Udstillings-Komiteen. Hvad enten de ere Medlemmer af Akademiet eller ikke, danne de kun én Vælger-Korporation. Valgene fornyes saaledes, at der hvert andet Aar efter Tur udtræder 3, og et tilsvarende Antal Valg foretages. Der vælges efter Forholdstal, allerede af den Grund, at Loven af 24de Juli 1880 har indført denne Valgmaade ved Udstillings-Komiteen. Men den vil ogsaa her være at foretrække, fordi den giver Kunstnere af forskjellige Fag, der ellers ere i født Mindretal — det gjælder baade om Billedhuggere og Arkitekter i Forhold til Malere — Lejlighed til at sætte deres Kandidater igjennem. Den kan ligeledes komme til Nytte ved Partidelinger i Kunstner-Verdenen, skjønt den vigtigste *nu* existerende Partideling: den mellem Akademikere og Anti-Akademikere, jo vil falde bort af sig selv ved en Reform af Akademiet.

3 af Raadets Medlemmer udnævnes af Ministeriet for Kirke- og Undervisnings-Væsenet for 3 Aar ad Gangen. Da Akademiet faaer sit regelmæssige Stats-Tilskud, bør Ministeriet have Lejlighed til at gjøre en udjævnende Indflydelse gjældende over Kunstnernes Valg. Men Ministeriet bør ligesom Kunstnerne tage sine Repræsentanter blandt Dem, der efter de ovenfor foreslaaede Bestemmelser ere valgbare.

De resterende 9 Medlemmer ere Akademiets Embedsmænd (8 Professorer og 1 Sekretær). Naar Ledighed efter de nuværende Embedsmænd indtræder, vælger Raadet — ligesom nu Plenarforsamlingen — nye, og Valget indstilles til Kongens Stadfæstelse. Denne Forøgelse af Raadet foregaar altsaa ved indirekte Valg. Undtagelsesvis bør Raadet vistnok ogsaa til Professor-Embeder kunne indstille Mænd, som ikke høre til de ellers valgbare Kunstnere, ogsaa Udlændinge; de blive efter Udnævnelsen selvfølgelig Medlemmer af Raadet. En Tanke, som undertiden er fremsat, ogsaa i Hr. Groths Artikler, om at Akademiets Professorer herefter ikke bør ansættes paa Livstid, men for et begrændset Antal Aar — i Lighed f. Ex. med Hospitalernes Overlæger — skal her ikke nøjere drøftes, da den vil kunne gjennemføres, hvad enten den her udviklede Organisations-Plan bliver til Virkelighed eller ikke. Den hører ikke nødvendig hjemme i denne Sammenhæng. Forøvrigt vedkjender ogsaa jeg mig at være en Tilhænger af denne Tanke, men kun under den Forudsætning, at Staten da vil lønne de Professorer, som ansættes paa begrændset Aaremaal, adskilligt højere end dem, som nu ere ansatte for Livstid. Ellers udsætter man sig for ej at kunne vinde vore bedste Kunstnere for Professor-Embederne, hvilket vilde være til største Skade.

Nøjere Bestemmelser for Raadets Virksomhed er det ikke her Stedet at komme ind paa. Alt er i denne Henseende givet derved, at det forener den nuværende Plenarforsamlings, Skoleraadets og Udstillings-Komiteens Funktioner. Deraf følger f. Ex., at det vælger Akademiets Direktør, Vicedirektør o. s. v. Hvor vidt det vil fordele det forberedende Arbejde paa Komiteer, eller f. Ex. helt overlade underordnede Sager i Skolebestyrelsen til en snævrere Skole-

Komité, bør formentlig overlades til det selv. Derimod maa det regnes for en Grundbestemmelse, at Akademi-Raadet som Helhed tilkjender Udstillings-Medaillen. Udstillings-Juryen kunde det udvælge af sin Midte.

Fordelene ved den her foreslaaede Ordning kunne sammenfattes saaledes, at den vender tilbage til den gamle Simpelhed i Maskineriet og forener den med Nutidens Krav paa repræsentativ Styrelse og frisk Cirkulation. Alle berettigede Faktorer faae deres Indflydelse paa Raadets Sammensætning: den store Kunstner-Mængde besætter 9 Pladser, den overordnede Myndighed 3 (men, om fornødent, i hurtigere Skiften); Raadet selv vælger i langsommere Cirkulation 9 Medlemmer (Embedsmændene). Raadet selv giver — men kun efter bestemt, offentlig konstateret Adkomst — Valgbarhed, og som Udstillings-Jury Valgret med Hensyn til 9 af dets Medlemmer. Raadet staar, allerede ved den Maade, hvorpaa det sammensættes, i givet Tillids-Forhold til Staten og til Kunstner-Samfundet som Helhed. Der er baade Kontinuitet og frisk Afvexling i dets Sammensætning; det kan derfor være virkelig stærkt og bestyre de kunstneriske Anliggender med ubestridt Myndighed. Dets Størrelse gjør det egnet baade til alsidig Drøftelse og rask Afgjørelse.

Idet jeg henstiller ovenstaaende Betragtninger og Forslag til Deres Excellences gunstige Overvejelse, forbliver jeg

med Højagtelse

Deres Excellences ærbødigste

Jul. Lange.

I Ministeriets Skrivelse tilføjes:

Da Ministeriet ogsaa erkjender, at en Reform af Akademiets Styrelsesmaade er nødvendig, for at tilveiebringe en Ordning, der staaer i bedre Harmoni med Nutidens Krav end den nugjældende, har det ikke villet undlade at tilstille Akademiet Docent Langes Forslag til nærmere Overveielse. Uden at ville foregribe den endelige Afgjørelse, finder Ministeriet allerede paa dette Stadium af Sagen sig foranlediget til med Hensyn til det fremkomne Forslag at gjøre følgende Bemærkninger:

En Ophævelse af Akademiet, som Forslaget fra en Side seet maa siges at gaae ud paa, troer Ministeriet ikke at kunne samstemme i. Derimod synes Omordningen ret passende at kunne gaae ud paa, at Akademiets Plenarforsamling fremtidig indskrænkes til at være en Valgforsamling, hvis Hverv vilde være at vælge Akademiets Direkteur og Vicedirekteur iblandt det foreslaaede Akademiraads Medlemmer, Professorerne i Kunsten, 2 Medlemmer af Akademiraadet, samt, paa Indstilling af Akademiraadet, Æresmedlemmer og udenlandske Medlemmer af Akademiet, medens alle Forsamlingens øvrige Forretninger og Rettigheder maatte gaae over til Akademiraadet. Medlem af Akademiet skulde en Kunstner for Fremtiden blive, ikke ved at optages af Plenarforsamlingen,

men ved at modtage Udstillingsmedaillen. Akademiraadet formener rettest at skulle bestaa af Professorerne i Kunsten, Akademiets Sekretær, 2 af Plenarforsamlingen paa 9 Aar valgte Medlemmer, og 9 Medlemmer, valgte ligeledes paa 9 Aar — dog saaledes at 3 afgaae hvert 3die Aar — af alle Kunstnerne ɔ: af alle Medlemmer af Akademiet og af alle Kunstnere udenfor Akademiet, der have udstillet i de tre sidste Aar. Ingen kan vælges, der ikke er Medlem af Akademiet. Det nuværende Skoleraad ophæves, dets Forretninger henlægges til Akademiraadet. Den nuværende Udstillingskomite ophæves, saasnart skee kan, og dens Forretninger henlægges til Akademiraadet.

Med disse Bemærkninger skulde Ministeriet tjenstligst udbede sig Akademiets Betænkning over Sagen, hvilken Man vilde sætte Pris paa at modtage inden Udgangen af førstkommende April Maaned.

Kjøbenhavn, den 6. Marts 1882.

J. F. Scavenius.

A. Asmussen.

I de paafølgende Plenarforsamlingsmøder om denne Sag lod Direktøren Forhandlingerne stenografere, for at der ikke siden skulde opstaa Usikkerhed om, hvad der var sagt eller ikke, idet de sædvanlige Protokoltilførsler jo kun gav summariske Referater.

Det første Møde var den 21. Marts.

Idet Meldahl som Direktør indledede Forhandlingerne begyndte han med at sige, at det nu skulde drøftes »først om og hvorvidt de Mangler er tilstede, der skulde foranledige os til at tage Spørgsmaalet om en Reform under Overvejelse, og dernæst om de foreslaaede Midler ere saadanne, at de vilde kunne afhjælpe de paapegede Mangler.« Kommer man til den Erkjendelse, at der er Mangler, maa man være betænkt paa at finde Midler derimod. Han tilføiede, at Kravet paa, at Akademiet skulde være en Repræsentation for Kunstnerne, var noget nyt, som der ikke stod noget om i de gældende Bestemmelser, efter hvilke Akademiets Virksomhed hidtil var ledet.

Dirigenten, Heinr. Hansen, henstillede, at man ikke skulde komme ind paa at omtale den Maade, hvorpaa Forslaget var kommet til Akademiet. Alligevel havde tydeligvis denne Maade vakt en betydelig Uvillie blandt Akademiets Medlemmer; der var sikkert flere, der opfattede den som et Slags Overrumpling. Der var ogsaa forskjellige Udtryk i Langes Motivering, som forekom mange stødende, f. Ex. det, at Sagerne enten stormedes igjennem paa en enkelt Mands Autoritet eller løb paa Grund af

Raadvildhed. »Overrumplingen« førte altsaa til det modsatte af, hvad der havde været ønskeligt, idet Sagen ikke nu blev modtagen med den rolige Velvillie, som den maaske ellers kunde have mødt, i det mindste hos en Del Medlemmer.

Dette foranledigede senere følgende Erklæring fra Lange:

Da det Udtryk i min Forestilling til Ministeren, at Afgjørelserne undertiden »stormes igjennem« Akademiets Plenarforsamling, har vakt Beklagelse især hos Akademiets Direktør og Plenarforsamlingens Dirigent, som deri synes at have seet en Antydning af, at der nogensinde skulde være gjort uberettiget Vold paa Forsamlingens Frihed, kan jeg ikke andet end beklage at have brugt dette Udtryk, da det aldeles ikke har været min Mening at antyde noget Saadant. Efter min Opfattelse — den være rigtig eller ikke — har Forsamlingen paa Grund af sin Størrelse og sin Maade at fungere paa vanskeligt ved at komme til Afgjørelser, som fremgaa naturligt af Diskussionen og Stemningen. Naar derfor Afgjørelsen, for at bruge mit maaske uheldig valgte Udtryk, »stormes igjennem«, er dette efter min Opfattelse saa lidt uberettiget, at jeg fuldstændig erkjender, at jeg, hvis jeg var i det Tilfælde at være Forsamlingens Leder, undertiden maatte og vilde gjøre det Samme, som jeg ved mit Udtryk har villet betegne. — I Almindelighed maa det være mig tilladt at fremhæve, at Indledningsbetragtningerne i min Indstilling saa tydeligt, som det har været mig muligt, urgere, at der ingen personlige Sigtelser eller Hentydninger findes i min hele Indstilling. Ikke alene vilde jeg finde saadanne lidet passende mod Foresatte og Kolleger; men de vilde, som jeg har udtalt, aldeles ikke være paa deres Plads i et Reformforslag, fordi et saadant jo kun kan have Indretningen, men ikke Personlighederne til Gjenstand.«

Heinr. Hansen udtalte videre, at Sammensmeltningen af Udstillingskomiteen og Skoleraadet med det foreslaaede Akademiraad neppe vilde medføre, at disse Forretninger afgjordes hurtigere og nemmere; han antog, at det modsatte vilde blive Tilfældet. Desuden mente han, at Sekretæren efter Langes Forslag faktisk vilde faa det meste Arbejde, som hidtil paahvilede Direktøren, og saaledes blive »det mest formaaende Medlem.«

Vilh. Petersen saa i Langes Forslag en Ophævelse af Akademiet. »Vejen vilde derved være glidebanet for en snarlig Omdannelse af det nye Akademiraad til en af direkte Valg nedenfra udgaaet Repræsentation, thi de Yngre vilde, naar de faae Lov til at være Deltagere, ikke lade sig nøje med den første Form. Naar man saa efter deres Forlangende kommer ind paa direkte Valg, saa er man i det Uføre, som Hr. Lange beskriver ....« uden videre at lade alle Kunstnere faa frit Valg af det fuldmyndige Raad gaar ikke an ..... man vilde udsætte sig

altfor meget for at faa et Kollegium af Mænd, der forstod sig godt paa at agitere Kunstnersamfundet uden ellers at betyde noget .... osv.« Dog vilde han anse en Ændring i Optagelsesmaaden for ønskelig.

Stein erklærede, at »hvis den ærede Sekretær havde forhørt sig her, inden han var kommen frem med sit Forslag, vilde han have fundet en rigtig god Villie til at gaa ind paa Reformer.« (Hør!)

Carl Bloch mente, at Akademiets Forretninger var ledede med al ønskelig Dygtighed, men i èn Retning trængte man til en Reform, »nemlig med Hensyn til Valgmaaden, med Hensyn til Optagelsen af Medlemmer. Jeg tror, at vi heroppe er for vrangvillige til at optage Medlemmer; det har vist sig i de sidste Aar .... Der er Folk blandt de udenforstaaende, der er lige saa dygtige som nogen af os i Akademiet og lige saa berettigede til at dømme og handle i de Sager, der vedrøre Kunstnersamfundet.« Men blev Plenarforsamlingen saa stor, som den paa denne Maade burde, saa blev det en Umulighed at arbejde med den. Hans Meninger om, hvad der burde gøres, afveg dog en hel Del fra Langes.

Meldahl erklærede, at en større Forsamling meget godt vilde kunne arbejde, naar den i tilstrækkelig Grad benyttede Udvalg, som eventuelt kunde afgjøre mindre Sager. »Det har nu været mig af Interesse at lade uddrage af vore Protokoller fra atten Hundrede og nogle og tres indtil nu, hvem der har mødt her i Forsamlingen hver Aften, der har været Møde, og jeg finder da, at der er mellem 18 og 20, der kunne siges til Stadighed at have været tilstede*).« Han sluttede deraf, at heller ikke af en større Forsamling vilde der i Reglen møde uoverkommeligt mange, og det vilde aldrig blive anderledes, end at enkelte Mænd, som viste særlig Interesse, fik særlig Tillid og dermed særlig Indflydelse. Ingen Sag af Vigtighed var »stormet igjennem«, thi den havde altid været behandlet i et Udvalg. »Jeg hører ikke til dem, der tro, at der udenfor denne Forsamling sidder et saa stort Antal modne Mænd, som der kan blive Tale om at optage. Jeg tror, at naar det gaar sin rolige normale Gang, ville vi gradvis, ved at optage 2, 3 eller 4 ad Gangen.

---

*) Denne Oversigt blev indsendt med Sagen til Ministeriet, hvor den imidlertid, saavidt vides, ikke mere findes. Den er imidlertid nu, i Anledning af dette Skrift, udarbeidet paany.

faa dem med, som der kan være Tale om, naar man skal blive indenfor den rimelige Aldersgrænse af 30 Aar; men jeg tror ikke, at den udenforstaaende Kreds er saa stor, at vi ikke lettelig skulde overkomme den Pligt at faa dem med, som bør optages. Jeg mener imidlertid ligesom Professor Bloch, at kunde man finde en anden Maade at supplere Forsamlingen paa, saaledes at man undgik den odiøse Selvsupplering, saa skulde vi se at komme ind derpaa«. Derimod mente han, at en eventuel Vælgerklasse ikke burde udstrækkes fuldt saa vidt som af Lange foreslaaet. Mange udstiller, medens de endnu er Elever, og Lange taler selv om de »umyndige i Kunsten.«

Otto Bache mente, at naar man skulde have en Reform, maatte man ind paa et fuldstændig nyt System. Man burde hverken have Selvsupplering eller Mandater paa Livstid. Plenarforsamlingens Maskineri var for stort og kompliceret. Akademiet havde mistet Tilliden udefra. Dets Medlemmer burde vælges af Kunstnerne. Han sluttede sig til Tanken om et Akademiraad paa 21 Medlemmer.

Jul. Lange indrømmede, at en Reform kunde ske paa mange Maader, men han beklagede, at der syntes ham at være Stemning for helt at afvise enhver Reform, da Ministeriet jo i sin Skrivelse erkendte en Reform for nødvendig. »Jeg haaber, at Ministeriet vil høre Akademiets Stemme og lægge nøje Mærke til den; men det skulde gjøre mig ondt for Akademiet, om det udenvidere skulde afvise en Reform, thi saa, synes jeg, er Ministeriet ved den Maade, hvorpaa det har udtrykt sig, bundet til at tilsidesætte Akademiets Stemme. Man maa ogsaa lægge Mærke til, at det er et Spørgsmaal, hvad Ministeriet vil anerkjende som en Reform. Det maa dog vel være en Reform, der er nogenlunde i Overensstemmelse med de Udtalelser, der er fremkomne i Pressen eller paa anden Maade. Hvad der blot er en Reform med Hensyn til Arbejdsmaaden i Komitéer eller sligt antager jeg ikke, at Ministeriet kan betragte som en Reform af Akademiets Styrelsesmaade . . . Med Hensyn til den Maade, hvorpaa Sagen er gaaet igjennem Ministeriet, beder jeg de Herrer være forsikrede om, at der er noget derved, som ikke ganske tilfredsstillede mig selv. Imidlertid, vi have vor fælles Foresatte.«

Det næste Møde var den 28. Marts.

Meldahl begyndte med at protestere mod Bebrejdelsen for, at det var gaaet istaa med Optagelsen af Medlemmer. I de

sidste 10 Aar var der »snart optaget 4 Medlemmer, snart 5, snart 1, 2, 3. Ifjor optoges 1 Medlem, men Aaret forud 4, og var ikke det Skridt kommet, som nu er kommet, er der al Rimelighed for, at et lignende Antal vilde komme ind iaar.« Han undrede sig over, at de Medlemmer, som fremsatte denne Anke, eller som mente at lignende Anke kunde fremsættes med Hensyn til Udstillings- og Guldmedailler *), da ikke til forskjellig Tid havde stillet Forslag om Optagelse eller Medaille-Tilkjendelse. »Der har ikke rejst sig en eneste Stemme med et bestemt Forslag i de 9 Aar, der har været Tale om.« . . . Den ærede Sekretær siger først, at vi have ikke at gjøre med andet end Forretningssager. Det er mig uklart, hvad han mener dermed. Er det en Anke, at denne Forsamling behandler Forretningssager? Skal det være en Anke, saa er det galt, thi vi skulle netop behandle Forretningssager ifølge vort Reglement, og de 21's Raad kommer heller ikke til at gjøre andet, og det vil faa mere end nok af Forretningssager. Det kan vel altsaa ikke være nogen Anke, men blot en Oplysning. Hvad er det nu for Forretninger vi have? Vort Akademi er alene en Forsamling, der har en Undervisning under sig, og som skal være et raadgivende Kunstselskab. Hvor Staten eller overhovedet nogen ønsker vor Udtalelse, skulle vi være Raadgivere. Vi maa forhandle og administrere, og det gjælder altsaa at finde en Form, under hvilken vi kunne administrere. Den ærede Sekretær mener nu maaske, at vi kunne ikke være administrative i denne store Forsamling (Lange: Ja!) Men saa spørger jeg: hvor have vi da administreret daarligt? Sekretæren maa bevise, at vi have udført vor Administration slet, siden vi nu paa en Gang skulle desavoueres, siden man vil sige til os: nu du I ikke længer dertil, der skal slaas en Streg over Jer. Vi, der have set Forretningsgangen, tro at kunne sige, at Forretningerne ere gjorte bravt og dygtigt. Fra denne almindelige Udtalelse kommer Sekretæren til det Postulat, at Forsamlingen er

*) En af de Ting, Kunstnerne udenfor Akademiet klagede over som en Uretfærdighed, var det, at Aug. Jerndorff ikke i 1874 havde faaet store Guldmedaille for sit Maleri »Israeliternes Vandring i Ørkenen«. Nu tør man vel nok sige, at den almindelige Anskuelse, ogsaa i Akademiet, er, at dette Billede burde have havt Guldmedaille. Siden den Tid er store Guldmedaille ikke tilkjendt nogen Maler. Der har ogsaa kun været ringe Deltagelse i Konkursen.

for stor, og at den derfor danner et løst Maskineri. Jeg forstaar ikke dette, og det kommer ikke senere frem, hvori dette løse bestaar. Det maa Sekretæren bevise, saa kan man tales ved derom. Det første Klagepunkt han anfører, er jo, at der holdes kun Møder med 5—6 Ugers Mellemrum, og at der saa er dynget en Mængde Sager op; men den ærede Sekretær ved, at det slet ikke er Tilfældet, thi der holdes Møder, saasnart der er Sager, og det har ofte været Tilfældet, at i det Øjeblik, der blev ansat Møde, har der kun været en eller to Sager, og i den Uge der er løben paa, er der saa kommet flere Sager. Men jeg kjender ikke mere end et eller to Møder — dem angaaende Udstillingsmedaillen — hvor vi have udsat Sager, hvor vi ikke have kunnet overkomme at behandle de vigtige Sager, der forelaa. Mindre vigtige Sager om Gravsteder og sligt kunne vi have udsat, fordi Tiden var fremrykket, men ikke fordi vi have manglet Kræfter til dem. Vi have ikke akkumuleret Sagerne saaledes, at de blev uoverkommelige for Forsamlingen. Naar Klokken blev $8^1/_2$ have vi afsluttet, og saa kan en enkelt Gang en uvæsenlig Sag være bleven skudt ud, men deri ligger ikke, at der har været for lange Mellemrum mellem Møderne. Reglementet siger, at der skal holdes Møder en Gang hvert Kvartal, Sekretæren klager over, at der kun holdes Møder med 5—6 Ugers Mellemrum. Men vi have da altsaa, ogsaa efter hans Angivelse, været meget hurtigere, end Reglementet fordrer.

Hans næste Klagepunkt er, at der ikke har været Kontinuitet i vort Arbejde, og d'Herrer maa erindre, at det er et af de væsentligste Punkter. Da jeg sagde til ham, at Klagen var uretfærdig, svarede han, at der maatte tales stærkt for at gjøre Virkning. Derfor er den ærede Sekretær kommen til at tale stærkere, end der er Sandhed. Han siger, at det er vexlende Kræfter som møde. Jeg har jo paavist sidste Gang, at det er det ikke. Sekretæren ved, at i Reglen møde nogle og Tredive Medlemmer, og deraf ere nogle og Tyve — syv og Tyve stadig tilstede. Det kan jeg konstatere, og saa kan Sekretæren ikke have Lov til at anføre som Klage imod os, at det er vexlende Kræfter som møde. Jeg kan paavise det med Tal for de sidste 25 Møder, og gaar jeg længere tilbage, finder jeg ligeledes, at det er en fast Stok, der har været tilstede. Naar der tales om Mangel paa Kontinuitet, vil jeg spørge, om der er nogen Forsamling i Danmark, som

indeholder et større Antal Kræfter, hvis Medlemmer er bedre inde i Sagerne, kjende dem bedre og kunne være fuldstændigere med ved Afgjørelsen end denne Forsamlings Medlemmer? Det forekommer mig ogsaa, at det vilde have været rigtigt fra Sekretærens Side overfor Ministeren at tilføje, at hvis de tilstedeværende Kræfter havde været saa vexlende, var dette ikke en Klage, der kunde anføres imod Akademiet, thi efter Reglementet behøver der kun at være $^{1}/_{3}$ af Medlemmerne tilstede ved en Afgjørelse, og dette er i sin Orden, thi der er Tider af Aaret, hvor det ikke kan fordres af en Forsamling som denne, at dens Medlemmer alle skulle være tilstede; deres Studier, deres Rejser, deres Maade at virke og arbejde paa forudsætter, at en Del af dem maa være fraværende. Men jeg tror ikke, at der kan paavises nogen Sag, hvor Afgjørelsen har manglet Kontinuitet, der har været Kræfter nok tilstede, som har kunnet bevare Kontinuiteten.

Dernæst kommer denne Udtalelse om, at vore Sager stormes igjennem paa Grund af Overbebyrdelse osv. Der er nu det ejendommelige, at Sekretæren overser, at der paa et senere Sted i Indlæget staar, at det gode Arbejde der er kommet, er kommet derved, at der næsten med Hensyn til alle Sager nedsættes Komiteer, som forbereder Arbejdet. Man kan dog ikke sige, at vort Arbejde stormes igjennem med tilfældige Afgjørelser, naar man samtidig erkjender, at næsten alle Sager gaa over til Komitéer, om hvis Arbejde Klageren selv erkjender, at det er godt Arbejde. Her maa der absolut være en Modsigelse og det er et af de Punkter, vi maa imødegaa. Dermed falder ogsaa det næste Punkt, at vore Afgjørelser ske under Indflydelse af en vis Raadvildhed. Ja det er haarde Ord. Naar en saadan Sag staar paa Dagsordenen, maa man jo læse igjennem, hvad der er fremkommet, for hver Gang man gjør det, bliver man mere og mere irriteret over, at der kan komme saadanne Udtalelser om vort Arbejde. Jeg kan slet ikke forstaa dette sidste. Den ærede Sekretær ved, hvor højt jeg sætter ham personlig og hvor meget jeg holder af hans store Evner, men han maa bære over med at jeg siger, at paa det Omraade burde han have været noget forsigtigere, thi det er en Kjendsgjerning i denne Forsamling, at Sekretæren ikke kan have været med i Detaillerne af vore Forhandlinger; der er ofte kommet Udtalelser til mig om, at vor Protokol ikke indeholder det naturlige Referat af vore Forhandlinger. Altsaa denne Bemærkning om Raadvildhed falder tildels tilbage paa den ærede

Sekretær; den viser, at der har været en vis Mangel paa Evne til at følge os. *)

Nu kommer vi til det egentlige Anklagepunkt, om Udstillingsmedaillens Uddeling. Jeg ved, at hvis jeg havde taget dette Anklagepunkt op imod en Forsamling, hvoraf jeg var Medlem, vilde jeg have tilføjet en Ting, dette nemlig, at naar Udstillingsmedaillen ikke er bleven uddelt i 9 Aar, har jeg selv erklæret — det har den ærede Sekretær gjort — at jeg erkjender, at der i Grunden ikke er gjort nogen væsentlig Uret derved. Det er omtrent samstemmende med hans Udtalelse, at den ikke er uddelt, men det er Synd at bruge dette som en Anklage mod os. Og jeg vilde have tilføjet: det er saa naturligt i en Brydningsperiode som den, vi have oplevet, hvor vi fra 1857, eller nogle og Tres, have gjennemarbejdet en Reform, der var bleven Produktet af en Kritik fra Elementer, der stod udenfor Akademiet, den saakaldte Høyenske Reform. Denne Reform gjennemarbejdede vi, og ere midt i dette Arbejde — saa kommer en ny Luftning over Europa og den kommer ogsaa til os. Vore Kunstnere kommer hjem fra Paris med en helt ny Synsmaade i deres Betragtning af Kunsten. Vi have faaet den mellem os ved de successive Optagelser. Naturligvis kan der saa i en Forsamling som denne være delte Meninger om, hvad der kommer frem paa Udstillingerne, og komme en momentan Stansning i Tilkjendelsen af en Medaille, der gaar ud paa at stemple noget som det udmærkede. Naar denne Gæring har gæret sig igjennem, vil det hele Forhold ordne sig. Man vil komme bort fra, at kun det ene har Berettigelse, og det vil komme frem, at der er flere Maader at se det sande og skjønne paa. Denne Oplysning om den tilstedeværende Gæringsperiode vilde have været særdeles gavnlig for den Autoritet, der staar overfor os og som skal dømme os efter Modtagelsen af dette Indlæg. Jeg skal henstille til Forsamlingen, om ikke den ærede Sekretærs Udtalelse om Guldmedaillen kan forklares paa denne Maade. Det er saa naturligt, at efter den Retning, hvori Kunsten er gaaet i de sidste 10—15 Aar, kunne de unge ikke ledes hen til Historiemaleriet og hvad dertil hører, men saa sikkert som der er Rotation og Cirkelgang i al Udvikling, vil der efter denne realistiske Periode komme en anden, hvor Historiemaleriet vil komme til sin Ret. Denne

*) Lange var, som bekjendt, temmelig tunghør.

naturlige Forklaring af, at Guldmedaillen ikke er bleven uddelt, kunne de udenforstaaende ikke se; men den burde den ærede Sekretær have givet. Hvorvidt de Udtalelser, jeg har gjennemgaaet, kunne tiltrædes af saa mange Medlemmer, at Sekretæren kan tro sig berettiget til at sige, at han optræder som Talsmand for Forsamlingens egne Medlemmer, er noget jeg betvivler. Skulde han hist og her have hørt Udtalelser af Medlemmer i disse Retninger, tror jeg ikke, at de have bemyndiget ham til at udtale sig saaledes, selv om de i enkelte Punkter have udtalt Enighed med ham. Det har ikke Præget af det rigtige, naar disse Udtalelser akkumuleres paa den Maade, hvorpaa det her er sket. Hvad Optagelsen af Medlemmer angaar, som er det næste Punkt, der omtales, vil jeg sige, at Akademiet har gradvis optaget de modne Kunstnere, der var tilstede, Mænd med højst forskjellige Anskuelser om Kunsten, og højst forskjellig Udvikling, højst afvigende fra tidligere Generationers. Derigjennem er den naturlige Tilgang kommen og den naturlige Forandring i Anskuelserne i Forsamlingen. Og det vil vedblive at gaa sin Gang saaledes. At Akademiet har et vexlende Antal af Medlemmer er jo forudsat ogsaa af Reformen 1857. Der har derfor ikke været noget Spring, men en gradvis optagen af Medlemmer i Henhold til denne Reform, og tillige en ganske klar Bevidsthed om, at de maatte grupperes til Komitéarbejde. Det laa klart i Bevidstheden ved Reformen af 1857, som vi neppe have gjennemarbejdet endnu. Den første naturlige Følge var Skoleraadskomitéen og de besluttende Komitéer, som have den afgjørende Myndighed indenfor deres Forum, men som ere baserede paa Valg i denne Forsamling, som ere Børn af denne Forsamling — Professorerne vælges her og de tilforordnede vælges her — og denne Forsamling kan dekretere, hvorledes de skulle virke. Denne Forsamling har den Pligt at rejse Spørgsmaalet om deres Arbejdsmaade og reorganisere Komitéen, naar den ikke følger det Program, som Forsamlingen med sine modne Kræfter giver. I deres daglige Gjerning og i Kontinuiteten af deres Gjerning kan Forsamlingen derimod ikke gribe ind. Der kan være Spørgsmaal om de to Komitéer, der ere nævnte,*) ere nok; men hvorledes man kan tro, at man efter at have faaet dem til at virke, skal kunne paaoktroiere dem en hel Del Kræfter og skyde andre ud, forstaar jeg ikke, og i

*) Skoleraadet og Udstillingskomitéen.

den Henseende er der en stor Modsigelse i Forslaget. Jeg har jo omtalt, hvorledes Komiteerne her væsenlig forberede og modne Sagerne, og hvorledes Forsamlingen i de allerfleste og væsenligste Sager støtter sine Komiteer. Der har været enkelte Sager, hvor man ikke har fulgt en Komité, men det er ikke til Skade, at vi søge at forbedre deres Arbejde. Væsenlig kuldkastet er imidlertid kun et enkelt Forslag blevet — og det er vel det, der navnlig har berørt den ærede Sekretær — nemlig det Forslag, der kom fra ham om Guldmedaillereformen. Jeg husker ikke andre Sager, der ere strandede paa Forsamlingens Modstand (Lange: det kom ikke fra mig). Den ærede Sekretær var meget varm for det. Med Hensyn til disse Komitearbejder synes nu Reformforslaget, som jeg sidst fremhævede — men jeg har hørt, at jeg ikke er bleven rigtigt forstaaet, og skal derfor gjentage det — at gaa ud paa, at vi ikke selv kunne vælge de Kræfter, som ere i Samklang med Tidens Fordringer, med Kunstnerne udenfor. Vi kunne nok være værdige til at vælges, men det skal ikke gaa efter vort Hoved; de der staa udenfor, have et sundere og bedre Blik paa at faa de yngre Kræfter frem eller at udpege visse Kræfter i Forsamlingen, der bedre forstaa dem, der staa udenfor. Det er Hovedtanken, at disse Kræfter skulle være væsenlig medvirkende. Jeg har nu taget vore Komitélister for mig og har da set, at af Medlemmerne i vore Komitéer hører $^1/_3$ til de ældre og $^2/_3$ til de yngre Kræfter. Altsaa i denne Henseende ere vi ikke ude af Stand til at vælge. Ser jeg dernæst paa, hvad Komiteerne have at gjøre, er det mig uforstaaeligt, at ikke det Antal Medlemmer hvoraf de bestaa, maaske supplerede med en enkelt, skulde være istand til at gjøre den Gjerning, der paahviler dem. Men er dette Tilfældet, hvorfor skulle vi saa have de 21? Desuden, Tanken er jo, at de 21 skulle kunne dele sig i Komitéer, men at disses Arbejde skal gaa tilbage til de 21. Derved vil jo noget af den tilsigtede Friskhed gaa tabt. Der er her opstillet en Theori, som bevæger sig udenfor det, det praktiske Liv har vist er brugeligt og nyttigt. Jeg kan kun forklare mig det derved, at Forslagsstilleren ikke har været inde i Detaillen; ellers vilde dette Forslag ikke være kommet frem. Sekretæren mener, at Forsamlingen aldrig vil give Afkald paa at blande sig i Komiteernes Arbejder, men det er igjen en uretfærdig Omtale af vor Færd. For ikke at tale om Skoleraadet vil jeg nævne den Eibeschützske, den Stoltenbergske, den Sødringske, Bibliotheks-

Komitéen; de have alle Afgjørelsen i deres Haand. Vi kunne altsaa ikke sige, at Akademiet ikke paa mange Omraader har lagt den fulde Myndighed over til Komiteerne. Det er en Vej vi kan fortsætte, og er man bange derfor, saa kan man gjøre Afgjørelsen afhængig af en kvalificeret Majoritet, og man kan lade Komiteerne vexle og fornyes f. Ex. hvert 3die Aar, saaledes at der hver Gang besættes et Par Pladser. Vi kunne sige f. Ex., at naar en Komité ikke kan blive enig om en Afgjørelse med $^2/_3$ af Stemmerne, saa falder Afgjørelsen tilbage til Forsamlingen. Paa den Maade kunne vi udvikle vor Institution uden at sprede den til alle Verdens Hjørner, efter at der i 100 Aar er præsteret et Arbejde af Modenhed og Betydning paa alle Omraader, som det var Synd at kaste ombord. Jeg skal ikke komme tilbage til, hvad jeg sidst nævnte om Udstillingsfondens Bestyrelse. Ingen faar mig til at tro, at man vil underlægge den de 21's Raad. Men jeg vil bemærke, at der er jo en Fare for en god Udvikling af Udstillingskomiteen som Institution deri, at den har særlige Fonds, hvortil der knytter sig store Interesser, og derfor maa staa i en vis Rapport til alle Udstillere, til hvilke den derfor kommer til at staa i et Valgforhold. Knyttes nu disse Fonds til den paatænkte Institution (det nye Akademiraad) saa faa vi der en politisk Valplads, som vi Gudskelov hidtil have været fri for i alle Forhold, der vedrøre Kunsten. Et enkelt Punkt maa jeg endnu omtale. Efter Forslaget skal der i de 21's Raad sidde dels de der vælges, dels Professorerne. Men Forslagsstilleren glemmer, at Docenten i Kunsthistorie faar ingen Plads der. Det falder dog af sig selv, at hvor der er Tale om Undervisning i et Kunstakademi, maa denne Docent dog nødvendigvis have sin Plads i Skoleraadet, og det samme gjælder om den, der skal undervise i Anatomi, og om den, der skal lede Perspektivundervisningen; men disse tre ere strøgne. De kunne efter Forslaget ikke tale et Ord med i det store Raad. Vi komme ogsaa til et Punkt, som det er noget vanskeligt at omtale, men som jeg dog maa bringe frem. Det er Sekretærens Stilling. Jeg tror at det er rigtigt, hvad der i den tidligere Behandling af Reformen 1857 blev meget stærkt fremhævet, at det vil være gavnligt for Institutionen, at Sekretæren ikke er Medlem. Det fremsattes saa bestemt af meget alvorlige Mænd, at der derved vil komme en langt roligere Gang i Forretningerne. Denne Mand kunde have Del i Udførelsen af Beslutningerne, men ikke have

Part i Afgjørelserne. Det kom ogsaa frem dengang, at det er næsten ikke menneskeligt at forlange af en udviklet Mand, der har taget den Post paa sig, at han efter at have taget bestemt Parti som Medlem — og det kan jo træde saa stærkt frem, at han gjør Reformforslag, der gaa udenfor Akademiet — skal kunne upartisk behandle og gjøre Indstillinger om Forslag, som gaa i en Retning, der er hans modsat, at han paa en fyldig Maade skal kunne gjøre anden Mands Tanke til sin og gjøre anden Mands Gjerning. Efter Reformforslaget skal jo Akademiets Sekretær ogsaa være Akademiraadets Sekretær. Jeg har forstaaet dette saaledes, at det er foreslaaet for at faa Enheden frem, idet Ministeren jo vil, at Akademiet skal bevares — og det skulle vi takke ham for, thi det viser, at han i dette Øjeblik har Hjerte for denne Institution. Men at Sekretæren kommer derind, vil jo føre til, at et i Sagerne stærkt impliceret Medlem kommer til at føre Protokollen. Jeg tror, at dette er umuligt i de 21's Raad. Med Hensyn til et Par Yttringer af den ærede Sekretær i forrige Møde maa jeg endnu gjøre en Bemærkning, for at vor Stilling til Sagen ikke skal blive misforstaaet. Den ærede Sekretær henviste stærkt til, hvad vi nu skulde gjøre, og i hvilket Forhold vi stod til Ministeren. Det forekommer mig, at denne Forsamling ikke behøver at mindes paa en saa alvorlig Maade fra nogensomhelst Side om, hvad vi have at gjøre. Vi have simpelthen at se paa det Forslag, som foreligger fra Ministeren og Sekretæren, og saa efter bedste og ærligste Overbevisning at give de Raad, vi kunne, i Henhold til den Ed, vi have aflagt om at varetage denne Institutions Interesser, og saa maa det ingen Betydning have for os, hvem der har forelagt det, om det er en Minister eller en anden; thi vi maa tro, at han har forelagt det for, at vi skulle gjøre hvad der er vor Pligt, og ikke for at vi skulle gjøre hvad han ønskede.«

Jul. Lange, som egentlig helst vilde have undgaaet at tage Ordet, søgte først ved Forklaring af sin Tankegang og sine Motiver at mildne den Irritation, som var opstaaet ved den Maade, hvorpaa Forslaget var kommet frem, og ved forskjellige Udtryk deri. Han værgede sig særligt imod at have villet rette Beskyldninger mod Forsamlingens Medlemmer. »Naar den ærede Direktør udtalte, at der arbeidedes bravt, honnet og dygtigt, saa gad jeg vidst, paa hvilket Sted i min Forestilling til Ministeren noget saadant er modsagt eller i mindste Maade

draget i Tvivl. Jeg vil opfordre Forsamlingen til at overveje det og tage det i en Betragtning, der ikke forud er indtagen imod mig. Jeg er jo bleven fredløs her i Forsamlingen; dette er det 4de Møde, hvor jeg maa løbe Spidsrod. Nu, jeg har været forberedt paa, at jeg vilde vække nogen Stemning imod mig, men jeg havde oprigtig talt ikke troet, at den vilde tage saa stor Plads op i Forsamlingen . . . . . Der er ikke Spor af Fornærmelse i at sige til en Forsamling: I arbejder under en uheldig Organisation, som drager de og de uheldige Følger efter sig . . . . Jeg beklager mig ikke over den ærede Direktørs Udtalelse — han udtalte jo en personlig Velvillie, som jeg skønner meget paa, og som jeg tidligere har faaet Beviser paa — men det forekommer mig, at den ærede Direktør er bleven irriteret over noget, som efter Sagens Natur ikke er eller kan være irriterende . . . . Naar man har Valget mellem et af to, enten at noget skal løbe paa Grund eller at det skal stormes igjennem, hvad vælger man saa? Jeg vælger, at det stormes igjennem, og jeg forsikrer, at jeg mange Gange har været den ærede Direktør taknemlig, naar jeg har hørt den Opfattelse, at en Sag er bleven stormet igjennem. Der har for mig ikke været noget uberettiget deri. Jeg erkjender nemlig, at vanskelige Forhold beherskes bedst af en enkelt Mands Villie. Men det jeg efter Evne er gaaet ud paa er, efter Evne at give Bidrag til, at Forholdenes Vanskelighed kan blive hævet . . . . Jeg har bestandig været paa det rene med, at en Forsamling, hvis Organisation er mangelfuld, fordrer en enkelt dygtig Mand som Direktør . . . . Hvorledes mener Direktøren sin Udtalelse om den Betydning, der herefter skal gives Komiteerne her i Akademiet — det er en Tanke, som ikke i Aften kommer første Gang frem fra hans Side — en Betydning, som gaar ud over den Betydning Komiteer har i andre Forsamlinger? Ligger der ikke heri, at Forsamlingen er for stor, og at der maa drages særlige Omsorgsregler for, at denne Omstændighed ikke skal virke til Skade, Forholdsregler der ikke høre hjemme i andre Forsamlinger, hvor Komiteerne staar i et andet Forhold til Hovedforsamlingen. Hvorvidt Direktørens Tanke fører til en praktisk Reform, er Øjeblikket ikke nu til at diskutere; men jeg benytter blot hans Bemærkninger, og det forekommer mig med fuld Ret, til at vise, i hvilken Retning hans Tanke gaar, at deri ligger en Indrømmelse af, at Forsamlingen er for stor. Naar de senere Komiteer,

den Treschowske, den Stoltenbergske, den Sødringske have faaet afgjørende Myndighed, og Direktøren selv betegner dette som en Retning, hvori Akademiets hele Arbejdsmaade gaar, at Komiteerne blive mere og mere selvstændige, at de ikke blot blive forberedende og raadgivende, men faa en afgjørende Myndighed, er det saa ikke et Bevis for, at Forsamlingen er for stor? Vise det ikke, om jeg saa maa sige, at Forsamlingens Unger voxe fra den, løbe ud i Verden og lade den gamle Forsamling sidde tilbage i Reden uden at have den Kompetence, som Forsamlinger ellers have? Nuvel, jeg skal ikke optage Forsamlingens Tid synderligt længere. Der er blot et mig personlig vedrørende Punkt, som jeg vil omtale; det er Sekretærens Stilling efter det Reformforslag jeg har indgivet. Der kan ikke være noget sandere end det, den ærede Direktør antydede herom i sit Foredrag. Det er ganske rigtigt, at den Sekretær, som staar omtalt i mit Reformforslag, kan ikke være mig; jeg har først og fremmest slagtet mig selv. Det er noget, jeg ikke har omtalt for Forsamlingen, fordi jeg ikke fandt det passende og det hele Punkt ikke er saa farlig fremragende, men den Ting er sikker, at et Kontorembede*) som det, her er Tale om, er aldeles ikke noget for mig . . . . Altsaa, under Forudsætning af, at den Reform, jeg har antydet, bliver gennemført, gaar jeg min Vej som Sekretær. Forresten vil jeg med Hensyn til min Efterfølger — under Forudsætning af, at Reformen gaar igjennem, hvad der maaske ikke er noget Haab om; men hvis d'Herrer ville af med mig som Sekretær, vil jeg raade dem til snart at føre Reformen igjennem — med Hensyn til min Efterfølger vil jeg bemærke, at jeg tror alligevel, man ikke gjør rigtigt i ikke at give Akademiets Sekretær Stemme. Man skal naturligvis vælge en Mand af en anden Natur end min — jeg er for uroligt et Hoved til i længere Tid at være Sekretær ved et Akademi, og min Tilbøjelighed gaar ikke i Retning af det kontormæssige, som den ærede Direktør, der har baaret over med mig, ved — men naar man tager en Ikke-Kunstner ind i Forsamlingen, vil jeg blot sige med Hensyn til min Efterfølger: man skal ikke sjofle ham, man skal ikke sætte ham i en Stilling, han maatte føle som en Ydmygelse. Jeg udtaler det som et ganske simpelt og ligefremt

*) Den anden Virksomhed, som Akademiets Bibliothekar, var dengang hverken saa omfattende eller saa betydningsfuld, som den senere er bleven.

Raad til Akademiet med Hensyn til denne Mand, som ialfald ikke bliver mig. Jeg forudsætter, at han ikke er et uroligt Hoved og ikke falder paa Reformforslag og det Slags Ting. Han maa underordne sig paa en ganske anden Maade, end jeg har gjort — det føler jeg overmaade godt — men man skal alligevel behandle ham venligt og ikke berøve ham hans Stemme.«

Fenger mente, at Svaret til Ministeriet maatte indledes med en Beklagelse af den Maade, hvorpaa Reformspørgsmaalet var blevet rejst, og man maatte kritisere Langes Forslag. Det gav ingen Garantier for, at Udstillings- og Guldmedailler i Fremtiden vilde blive uddelte paa en mere tilfredsstillende Maade end hidtil. Langes Anker er rent theoretiske. Akademiet har ikke svigtet sin Opgave som Skole og Kunstselskab, men en Repræsentation har det ikke været, og det vil tabe ved at blive det. Udstillerne kan ikke vælge Lærerne, saa lidt som Studenterne vælge deres Professorer. Høyen søgte at fremme Repræsentationstanken for derved at modvirke Hoffets Indflydelse. »Jeg tror, at hvis man dengang (i Halvtreserne) havde taget Sagen alvorligere og med mere Resignation, hvis man havde været liberalere mod den Opposition, der stod udenfor, saa kunde Akademiet have udviklet sig under de samme Former som fra Aarhundredets Begyndelse uden at være stemplet som en aristokratisk Institution.« Det havde været godt at beholde den gamle Optagelse paa Medlemsarbejder. »Dette blev imidlertid forandret, vi kom til en anden Valgmaade ved Siden af den gamle, Medlemsarbejdet faldt bort, og det maa erkjendes, at de Høyenske Ideer paa mange Maader har havt en Eftervirkning, idet denne Tanke, at Akademiet samtidigt med at være Akademi ogsaa skal være en Repræsentation for Kunstnersamfundet, endnu ikke er helt opgiven.« Men denne Repræsentation har man paa allerbedste Maade faaet i Udstillingskomiteen. Langes Repræsentationstanke tager altfor ensidigt Sigte paa Udstillerne og glemmer helt Architekterne, som faktisk vil blive udelukkede fra Akademiraadet.« Paa den anden Side mente Taleren, at Akademiet var for stort, ca. 40 Medlemmer var tilstrækkeligt. Misstemningen hos de udenforstaaende skulde man søge at fjærne, og med Hensyn til Udstillingsmedaillen var der jo god Villie hertil. »Det har ofte været udtalt her i Akademiet, at man ønskede Forandringer i den Maade, hvorpaa Udstillings-

medaillen bortgives. Akademiet kan fuldstændig give denne Sag fra sig, uden at det vilde afficere dets Stilling det allermindste.« Udstillerne kunde godt faa Indflydelse paa Medaillens Tildeling. Ogsaa med Hensyn til de udvidede Øvelser i Modelskolen for dem, der var færdige med Akademiets Skole, burde man komme de unge i møde.

Lor. Frølich støttede delvis Lange. Han fandt ogsaa Forsamlingen for stor, men Komiteer kunde afhjælpe Manglerne derved. Medaillerne burde have været uddelte, og der var mange, som burde have været optagne som Medlemmer. Men Langes Valgbasis var umulig; det var Kunstnernes Kvalitet, som skulde give dem Valgret.

Exner fandt Langes Valgbasis altfor lav. At der ingen Deltagelse var til Guldmedaillekonkursen for Malere laa for største Delen i, at »det offentlige og private Forlangende om historiske Fremstillinger saa godt som ikke er tilstede.« Han havde selv flere Gange forgæves talt og stemt for Tildeling af Udstillingsmedaillen.

F. C. Lund udtalte sig meget voldsomt imod Langes Forslag om Indskrænkning af Forsamlingen, men han mente dog, at nye Medlemmer burde vælges af alle Kunstnerne.

Mødet den 4. April 1882:

Der forelaa et Brev fra Jerichau, hvori han tilraadede »at vise Imødekommenhed mod Ministerens Forslag og at gaa saa vidt i liberal, tidssvarende Retning, som det lader sig forene med Akademiets Bestaaen og Selvstændighed.«

Meldahl udtalte sig paany mod en Reform af hele Akademiet, hvorimod han kunde gaa med til visse Forandringer, saaledes at lade samtlige Kunstnere faa Indflydelse paa Udstillingsmedaillens Uddeling, at indskrænke Medlemsantallet til højst 40 eller 50, at undgaa Selvsupplering f. Ex. ved at gjøre dem valgbare, som havde faaet Udstillings- eller Guldmedaille.

Stilling protesterede mod, at Størstedelen af Medlemmerne faktisk skulde miste deres Sæde i Akademiet. (En stor Del af Forsamlingen var utvivlsomt enig med ham heri.)

Godfr. Christensen mente, at det nu var det rette Tidspunkt til at reformere Akademiet.

Vermehren: . . . . »Bonnât, som anses for en overordentlig dygtig Lærer og under hvem de danske Malere, der have været i Paris, have arbejdet, har udtalt stor Tilfredshed med dem og

sagt, at det var nogle af de kæreste Elever, han havde, og at hele deres Standpunkt viste, at de havde gennemgaaet en grundig Skole og var vel forberedte. Dette tyder dog paa, at de har været godt underviste her, thi jeg ved ikke af, at nogen af dem har faaet Undervisning andetsteds end paa Akademiet. Dernæst vil jeg med Hensyn til den Malemaade, som de har lært i Paris, sige, at der ganske vist baade her og i Frankrig er kommet Synsmaader frem med Hensyn til Formen og Farvegivningen som, om de end ikke er noget nyt for os, dog ikke har været tilstrækkeligt paaagtede. Jeg tror, at vi alle kunne have godt af at lægge Mærke dertil, og at ogsaa Skolen vil blive nødt til at tage Hensyn dertil.« Langes Kritik af Plenarforsamlingen kunde han ikke finde berettiget. Et Raad paa 21 var for lille til at give Garanti mod Ensidighed, men Forandring i Valgmaaden var ønskelig. »Jeg finder det ikke nødvendigt, at man inddeler Kunstnerne i Klasser. Det er ikke blot Selvsuppleringen, der i høj Grad har stødt mig, men ogsaa det, at man ved Valgene inddeler Kunstnerne i Klasser . . . . Jeg erkjender, at der er en Forskjel mellem begavede og ubegavede Kunstnere, dygtige og udygtige, at der er Navne, der ville leve, og Navne, der hurtigt dø; men dette er ingen Grund til at sætte de dygtige i en Klasse og de mindre dygtige i en anden, og jeg ser allermindst nogen Grund til, at Kunstnerne gjøre det selv. Den Anerkjendelse, der kan tilkomme en Kunstner, vil han faa af sin Samtid og af Historien; men hvad fører denne Klasseinddeling til? Jeg kan ikke se, at der nogensinde er blevet udrettet noget godt derved. Jeg finder, at hele det Syn, der ligger til Grund derfor, er ukunstnerisk . . . . Hvor er den, som kan drage Skjellet? Og naar det ikke kan gjøres med Retfærdighed, hvorfor saa indlade sig derpaa? Der opnaas heller ikke noget derved. Maalet er jo efter Sekretærens Forslag at finde et Antal dygtige Kunstnere, som kunne varetage de Hverv, der overdrages dem af Staten, bestyre Skolen og være Mellemled mellem Staten eller Folket og Kunsten. Men det tror jeg man maa kunne tilvejebringe, uden at lade Kunstnerne gaa igjennem denne Sigte. Maa jeg give Dem et lille Udkast til Belysning af min Tanke. Jeg vil sige, at Akademiet skal bestaa af et Kunstnersamfund, hvis Medlemmer have udstillet 6 Gange og ere fyldte 30 Aar. Det vælger en Bestyrelse, som skal varetage alt, hvad der hører

under Akademiets Autoritet. Kærnen af denne Bestyrelse er Professorerne og Embedsmænd. Derhos vælges 12 Malere, 6 Architekter og 6 Billedhuggere, og af alle disse afgaar nogle hvert 2det eller 3die Aar. Denne Bestyrelse vælger Direktør, Vicedirektør og Professorer og varetager alle Anliggender med Undtagelse af Udstillingen. Med Hensyn til denne er Ordningen saa god, som den kan ønskes; en enkelt Ændring kunde jeg maaske ønske, nemlig saaledes som Direktøren omtalte, at alle Komiteens Medlemmer vælges af den store Kunstnermasse, og at Ministeriet beskikker Formanden. Naar den Ordning, jeg har angivet, gjennemførtes, ssa vilde Forskjellen mellem de Kunstnere, der havde Ret til at tale med om Kunstens offentlige Forhold, og dem, der ikke havde Ret dertil, kun være en Aldersforskjel. Jeg tror ikke, at der var den ringeste Fare for, at man ikke paa denne Maade vilde faa valgt de dygtigste .... Jeg ser ikke, hvorfor ikke Kongen skulde kunne være Protektor for en saadan Anstalt. Jeg sætter ogsaa Pris paa, at Valgrets- og Valgbarheds-Betingelserne ere de samme. Ville De sige, at de yngre Kunstnere blive forholdsvis for mange og at de kunne ikke nok, saa svarer jeg: jeg kan ikke betragte dem som Nuller og endnu mindre som Minus, som noget der skal trækkes fra. Enhver af dem medbringer et vist Kvantum af Dygtighed, som maa kunne bruges, ialfald medbringe de Dygtighed nok til at kunne vælge. Jeg har nu angivet mit Standpukt. Ministeriets Forslag kan jeg ikke gaa ind paa.«

Baches Tanke om Kunstnerraadet faldt omtrent sammen med Vermehrens, men Skolens Ordning var ham det væsentligste.

Der nedsattes et Udvalg paa 11 Medlemmer, bestaaende af Meldahl, Heinr. Hansen, Jul. Lange, Fenger, Conradsen, Exner, Stein, Vilh. Petersen, Bloch, Vermehren, Roed.

I Overensstemmelse med de forskjellige Udtalelser, som vare faldne, vedtog Akademiet den 25. April, at Udstillingsmedaillen skulde uddeles. Den tilkjendtes Axel Helsted for »Fader og Søn« (36 Stemmer), Vilh. Rosenstand for »Udenfor et Brasserie« (33 Stemmer) og Krøyer for »Et italiensk Hattemagerværksted« (30 Stemmer). Der blev ialt afgivet 40 Stemmer.

En Maaned senere, den 23. Maj, indsendte Jul. Lange sin Ansøgning om Afsked*) som Akademiets Sekretær fra 30. Septbr., tilligemed en Ansøgning om Rejsetilladelse fra den 11. Juni til den 30. Septbr. mod at Ph. Weilbach, som havde tilbudt sig, fungerede for ham. Ansøgningen blev selvfølgelig bevilget.

Lange havde jo alt i Debatten udtalt sin Hensigt at trække sig tilbage. Men denne hans Hensigt blev til en Nødvendighed, da det viste sig, at han ikke blot var kommen i Modstrid med Akademiets Flertal, men at han heller ikke havde Kunstnerne udenfor Akademiet saaledes med sig, som han havde troet. De Punkter, paa hvilke de var uenige med ham, var dels hans Forslag om at drage Udstillingskomitéens og Skoleraadets Virksomhed ind under Akademiraadet, dels at man fandt de af ham opstillede Valgbarhedsbetingelser altfor snevre og hans Valgretsbetingelser altfor vide. Efter de foregaaende Aars Erfaringer har man vel neppe havt Tillid til, at Udstillingsmedaillen vilde blive tildelt i det Omfang eller til de Kunstnere, som man helst ønskede. I et ret bittert Brev af 22. April fra Lange til Maleren Fr. Schwartz, som dengang spillede en vis Rolle blandt Kunstnerne udenfor Akademiet, forekommer følgende Passus: »Det er i Sandhed ikke min Mening, at man havde en Forpligtelse til at slutte sig til mig i Alting; men man skulde alligevel i sin egen Interesse omgaas lidt økonomisk med mig, da jeg indenfor Akademiet har været den virksomste og dygtigste Talsmand for en Reform i frisindet Retning. Nu er jeg aldeles kastet ud af enhver Position i denne Sag, endog faktisk ud af mit Embede.« **)

Der er ikke Tvivl om, at Lange havde de ærligste og bedste Hensigter med sit Reformforslag. Men det maa indrømmes, at han ialtfald ikke fulgte nogen klog Taktik. Han har muligvis neppe tænkt sig, at Ministeren saa hensynsløst vilde stille ham i Brechen, omend han maatte være sig bevidst, at hans Post kunde blive noget udsat. Det havde ganske sikkert været baade klogere og formaalstjenligere, om han ikke havde stilet sit Forslag saaledes, at det i væsenlig Grad blev et Angreb paa den daværende Plenarforsamling, thi dette maatte uundgaaeligt irritere og derved vanskeliggjøre Vejen til et godt positivt Resultat. Det synes dog at fremgaa af de foran refererede Forhandlinger,

*) I denne betonede han særligt sin Tunghørighed som Aarsag.
**) Breve fra Julius Lange, udgivne af P. Købke, p. 173.

at der i Akademiet var en Del god Villie til at gjøre noget for at udjævne Misstemningen, thi en saa ivrig Opposition kunde aldrig blive Akademiet ligegyldig. Det skadede utvivlsomt, at Forhandlingerne saa meget kom til at staa paa Spørgsmaalet om Plenarforsamlingens Arbejdsdygtighed, thi dette var i Virkeligheden noget periferisk. Havde det mon ikke været meget bedre, om Lange paa hensynsfuld Maade ligefrem var gaaet løs paa Sagens Kærne og havde stillet Spørgsmaalet saaledes direkte til Akademiet: Der er Misfornøjelse med, at en Del betydelige Kunstnere holdes udenfor Akademiet, og med at Udstillings- og Guldmedaillerne ikke uddeles. Der er de og de bestemte Tilfælde, som man særligt er misfornøjet med. Mange ser i Akademiets Holdning en Uretfærdighed, eller de finder den præget af en uberettiget Fordom mod det Kunstsyn, som de yngre holder for det rette. Akademiet er vel netop det Sted, hvor de forskjellige Anskuelser skal have deres Tumleplads, og det har den Pligt at være upartisk i kunstneriske Anliggender. Ere disse Klager helt eller delvis begrundede, hvilke Midler skal vi da vælge for at oprette de Fejl, som kan være begaaede?

Var Spørgsmaalet saaledes stillet direkte paa Sagens Kærne, saa havde vist baade Sagen, Akademiet og Lange staaet sig bedst derved. En saadan loyal Henstilling vilde formentlig neppe være bleven opfattet som gaaende ud over hans Yttringsfrihed som Medlem.

Langes Forslag var altfor doktrinært, derfor svigtedes han af Kunstnerne. Han saa for meget paa Plenarforsamlingen som rent praktisk Arbejdsredskab indadtil, og maaske for lidt paa, hvad Akademiet burde være udadtil overfor Kunstnerstanden. Enten skulde Lange være gaaet direkte til Akademiet med sine Reformplaner, eller han skulde forud have sikret sig, at han var i Overensstemmelse med Kunstnerne. Nu blev hans Stilling isoleret og derved uholdbar.

Imidlertid indkom fra en Kreds af Kunstnere udenfor Akademiet en ny Adresse til Kultusministeriet, som var vedtagen paa et Møde den 25. April og dateret den 1. Maj. Den sendtes den 9. Maj i Kopi til Akademiet med en kort Følgeskrivelse, der var undertegnet af Vilh. Groth, Alb. Jensen, Aug. Jerndorff, V. Klein, V. Koch, P. S. Krøyer, Jul. Schultz, F. Schwartz og Carl (Rohl) Smith.

Det er Udkastet til denne Adresse, som Lange sigtede til i

sit ovenanførte Brev af 22. April. Den havde ikke færre end 105 Underskrifter.

Det udtaltes i den, at Kunstnerne vel var enige med Lange i, at der burde blive en Repræsentation, men at de maatte erklære sig for ganske uenige med ham i Henseende til den Maade, hvorpaa deres Repræsentation i Akademiet skulde tilvejebringes. Den af ham foreslaaede Valgbasis forekom dem meget for rummelig. Der var jo slet ingen Sikkerhed for, at den, der havde udstillet en enkelt Gang, vedblivende vilde tilhøre Kunstnersamfundet, eller at han havde Modenhed til at dømme om, hvem der skulde vælges. Heller ikke Langes Forslag om bunden Tildeling af Udstillingsmedaillen og om at kun de, der havde denne, var valgbare, fandt Kunstnernes Bifald, idet de mente, at der paa denne Maade vilde frembringes en særegen Klasse af Kunstnere, der »baade er for lille til at være et almindeligt Kunstnersamfund og for stor*) til at være en Samling af virkelig fremragende Mænd«. Adressens Forslag gik derfor ud paa at begrænse Valgretten til Kunstnere, der var fyldt 30 Aar, havde udstillet 5 Gange, deraf mindst 1 Gang i de sidste 5 Aar, eller havde Udstillingsmedaillen, eller havde rejst for et af de større Stipendier, samt endelig Akademiets nuværende Medlemmer. Valget skulde foretages gruppevis. Paa denne Maade vilde der formes et Kunstnersamfund, til hvilket Staten uden Fare kunde henvende sig for at faa valgt en Repræsentation. [Valgbarheden omtaltes ikke, men tænktes formodentlig begrænset paa samme Maade som Valgretten]. Akademiraadet skulde bestaa af de 8 Professorer samt 24 Medlemmer (12 Malere, 6 Billedhuggere og 6 Architekter). Raadet skulde selv vælge sin Formand.

Adressen var meget utilfreds med Langes Forslag om at inddrage Udstillingskomitéen og Skoleraadet i Akademiraadet; man ønskede tværtimod deres hidtidige Selvstændighed bevaret. Det foresloges, at den første skulde bestaa af 10 Medlemmer

---

*) Heri regnede man dog ikke ganske rigtigt. Fra Udstillingsmedaillen uddeltes første Gang i 1838 til 1881 var den ialt tilkjendt 18 Malere og 2 Billedhuggere, og af dem var 7 døde. Fra 1882 til 1903 er Udstillingsmedaillen kun tildelt 15 Malere og én Billedhugger. Denne Medaille vilde altsaa tvertimod give et altfor snevert Udvalg. I 1903 lever kun 21 Kunstnere, som har denne Medaille, og flere af dem er meget gamle.

(6 Malere, 2 Billedhuggere og 2 Architekter) valgte gruppevis af alle Kunstnere, der havde udstillet én Gang i de sidste 3 Aar. Formanden skulde beskikkes af Ministeriet. [Akademiets Ret til at besætte de 3 Pladser vilde altsaa falde bort.]

Skoleraadet foresloges bevaret som hidtil, blot at Assistenterne optoges deri (men uden Stemmeret).

Den 22. Maj forelaa Udvalgets Forslag til et Svar til Ministeriet, underskrevet af samtlige Udvalgsmedlemmer undtagen Lange, Roed og Vermehren, som forbeholdt sig i Plenarforsamlingen at stille et Minoritetsforslag*).

Sagen kom da for paany i et Møde den 2. Juni 1882.

Roed havde fremsendt et Separatvotum, hvis Indhold faldt sammen med, hvad han havde udtalt i de foregaaende Møder. Vermehren og Bissen havde indsendt et andet Separatvotum, der gjengav det tidligere af Vermehren udtalte. Bache havde meddelt, at han fastholdt sit udtalte Standpunkt.

Bache, Frølich, Saabye, Godfr. Christensen og Kiærschou havde meldt Forfald.

Fenger motiverede som Ordfører Udvalgets Flertalsforslag, hvilket han betegnede som et imødekommende Mæglingsforslag, der burde kunne tilfredsstille de fleste.

Direktøren begyndte med, efter Konference med Højesteretsadvokat Liebe, at udtale, at man burde være meget varlig med at søge nogen Forandring i Udstillingsfondens Bestyrelse. Kultusminister Fischer havde overfor Rigsdagen bestemt hævdet, at den var en særlig Fond, som Staten ikke kunde røre ved, men Scavenius havde i Rigsdagen udtalt det stik modsatte.

Monies og Olrik fandt, at der var gjort vel liden Indrømmelse til de unge. Olrik fandt særligt, at Udstillingsmedaillen burde tilkjendes af Udstillingskomitéen; det var en Ændring, som de unge vistnok vilde sætte megen Pris paa.

Den 9. Juni kom Sagen sidste Gang for i Plenarforsamlingen.

Med Hensyn til sin Ansøgning om Rejsetilladelse oplyste Lange der følgende: »Et Par Dage efter at jeg havde indgivet Ansøgning om Afsked, fik jeg Bud fra en Embedsmand i Kultus-

---

*) I Forsamlingen den 2. Juni erklærede Lange det for at være sket ved en Fejltagelse, at hans Navn ogsaa stod under dette Forbehold.

ministeriet, at Ministeren ønskede at tale med mig. Da jeg kom til Ministeren, opfordrede han mig til ialtfald ikke strax at forlange Afsked, men at opsætte det noget. Jeg svarede, at jeg maatte fastholde min Ansøgning om Afsked, men at jeg selvfølgelig vilde rette mig efter et Ønske fra Ministerens Side om en kortere Tids Opsættelse, og da Ministeren bestemt yttrede det Ønske, at Afskeden først bevilgedes fra 1. Oktober eller 30. Septbr., havde jeg naturligvis ikke noget derimod at indvende, men saa udbad jeg mig Permission for den resterende Tid, og dertil svarede Ministeren, at det havde han intet at indvende imod.« Derefter vedtoges det at modtage Weilbachs Tilbud om midlertidigt at besørge Sekretærforretningerne. Direktøren udtalte derefter sin Tak og Anerkjendelse for det Arbejde, Lange som Sekretær havde udført i Akademiet.

Til dette Møde var der indkommet særlige Forslag fra Vermehren og Bissen, Roed, Frølich*), Hertzog og William Hammer.

Hertzogs Forslag gik ud paa at afvise enhver Forandring, fordi Akademiet skulde være en Repræsentation af Kunsten, men ikke af Kunstnerne, hvorfor det altid maatte have Frihed til at optage alle for dets Formaal ønskelige Kræfter.

Vermehrens og Bissens Forslag var meget indgribende, og vistnok i temmelig nær Overensstemmelse med de udenforstaaende Kunstneres Ønsker. Akademiet skulde være et Kunstnersamfund, bestaaende af alle Kunstnere, der havde fyldt 30 Aar og udstillet 6 Gange. De skulde vælge et Akademiraad paa 24 Medlemmer — 12 Malere, 6 Billedhuggere og 6 Architekter — i hvilket tillige Professorerne, Docenterne og Sekretæren havde Sæde som fødte Medlemmer. Af de valgte skulde 8 afgaa hvert 3die Aar. Skoleraadet og de hidtil værende Komitéer bibeholdtes. Medlemmernes Plenarforsamling skulde kun have det Hverv at foretage Valgene til Akademiraadet, men kunde efter dettes Beslutning i overordentlige Tilfælde sammenkaldes. Udstillingskomitéen blev som hidtil, men dens 6 Medlemmer skulde vælges af alle Udstillerne, som ogsaa skulde tildele Udstillingsmedaillen.

Baches Forslag begyndte med at udtale stærk Sympathi for Lange. »Det er de to Grundpiller for Forsamlingens Organisation, Selvsuppleringen og Livsvarigheden, der tidligt eller sent ville volde

*) Dennes Forslag findes ikke i Akademiets Akter.

dens Undergang, thi alle de Angreb, der have været rettede mod Akademiet, gaa løs paa dem«. Derimod var han uenig med Lange om den Suppleringsform, der skulde sættes istedet, thi at lægge hele Vægten paa Udstillingsmedaillen vilde dels blot blive Selvsupplering paa en anden Maade, dels skabe en priviligeret Klasse af medaillerede Kunstnere, og dels let udelukke Architekterne. Langes Valgret fandt han for vid — der maatte fordres 30 Aars Alder og 6 Aars Udstilling, eller for Architekternes Vedkommende, at de havde havt et af de større Stipendier. Han udtalte sig meget bestemt imod, at Udstillingskomitéen droges ind i Akademiet, og troede — med Rette — at alle Kunstnere deri var enige med ham. Han var enig med Lange i, at Plenarforsamlingen var for stor, og foreslog derfor en »Kunststyrelse«, bestaaende af de 8 Professorer samt 9 Malere, 3 Billedhuggere og 3 Architekter, valgte af Akademiets nuværende Medlemmer i Forbindelse med det ovenfor angivne Vælgerkorps. Hvert 3die Aar skulde 5 af de Valgte afgaa. Valgbar skulde enhver dansk Kunstner være. Valgene skulde approberes af Ministeriet. Kunststyrelsen skulde vælge Skoleraadet af sin Midte, og Professorer og Docenter være fødte Medlemmer deraf. Udvalgene fik alle besluttende Myndighed. Direktøren valgtes blandt Professorerne. Udstillingskomitén udvidedes til at bestaa af 11 Medlemmer foruden Formanden, der skulde være Kunstner og beskikkes af Ministeriet. Med Hensyn til Antallet af Kunststyrelsens Medlemmer var han villig til at gjøre Indrømmelser, dog burde det være saa lille som muligt. Endelig forlangte han sit Forslag fremlagt helt og ubeskaaret, og siden som Minoritetsvotum indsendt til Ministeriet.

Roed foreslog et Akademiraad paa 25 Medlemmer, bestaaende af Professorerne, Docenterne og Sekretæren, 3 Medlemmer udnævnte af Kongen for 3 Aar ad Gangen og 9—10 valgte Medlemmer, hvoraf $^1/_3$ afgik hvert Aar. Til Valgret udfordredes Udstillingsmedaille, lille Guldmedaille, eller 30 Aars Alder og at have udstillet 5 Gange i de sidste 10 Aar. Alle valgberettigede var valgbare.

William Hammers Forslag afviste egentlig enhver Reform. Det er kun mærkeligt ved sit hadefulde Angreb paa Lange: Akademiet burde være Ministeren taknemlig, fordi han havde fremsendt Langes Forslag, »hvilket neppe har været efterstræbt af Hr. Lange. Hs. Excellence vil ikke undlade at indsee, at

Motivet til denne Tilsidesættelse af alle Hensyn er Magthaveri og Lyst til at fiske i rørt Vand, kort sagt et Udslag af den revolutionære Aand, der for Tiden vil beherske Samfundet . . . Sekretæren bør være Stenograf, edfæstet men ikke Medlem af Akademiet og kan afskediges med kort Frist. . . . Docentposten i Kunsthistorie og Mythologie ophæves. Til at holde Forelæsninger i disse Fag engageres yngre Videnskabsmænd . . . . Erklærede Ateister eller Fritænkere eller Mænd, der have erklæret sig for saadanne, bør ikke antages.«

Igrunden var et saadant Angreb jo kun naivt, og Hammer fandt selvfølgelig ikke Bifald hos sine Kolleger dermed.

Under Forhandlingerne støttedes Baches og Vermehrens Forslag af Peters under Henvisning til den Bevægelse, der havde været i 1862 (jfr. Kap. XXI).

Ved Afstemningen forkastedes Baches Forslag med 27 Stemmer mod 3 (Bache, Bissen, Vermehren).

Vermehrens og Bissens Forslag forkastedes med 27 Stemmer mod 2 (Peters, Siegumfeldt, Dahlerup, Roed og Bache stemte ikke).

Roeds Forslag forkastedes med 27 Stemmer mod 2 (Roed og Lange).

Hertzogs Forslag betragtedes som ikke foreliggende til Afstemning.

Hammer frafaldt sit Forslag.

Udvalgsflertallets Forslag vedtoges derefter, med nogle Ændringer, med 21 Stemmer mod 7 saaledes*):

Ved Skrivelse af 6. Marts 1882 har Ministeriet begjæret Akademiets Betænkning over en Forestilling om Kunstakademiets Organisation og mulige Midler til at afhjælpe sammes Mangler, som Akademiets Sekretær, Hr. Docent *Jul. Lange*, har anseet det rigtigt at indgive til Ministeriet den 3. Marts d. A., omtrent samtidigt med, at der ved Artikler i Pressen (kfr. *Morgenbladet* for 17. og 18. Februar) og ved Adresser til Akademiet fra Kunstnere udenfor Akademiet var fremsat Krav paa »en mere tidssvarende Ordning af forskjellige Akademiet vedrørende Forhold«.

Skjøndt Akademiet beklager den Maade, paa hvilken Reformspørgsmaalet denne Gang er rejst saavel af de Kunstnere, der have underskrevet Adressen af 26. Februar d. A., som af Akademiets Sekretær, er Akademiet nu som altid rede til at drøfte ethvert Forslag, der tilsigter at fremme de Formaal, for hvilke

*) For en gjennemgribende Ændring var altsaa 9 Medlemmer stemte, foruden vistnok de fraværende, Frølich, Saabye og Godfr. Christensen.

det er indstiftet; og det kan kun være Ministeriet taknemligt, fordi det har faaet Lejlighed til at udtale sig om Docent Langes Forestilling, saa meget mere som der i denne indeholdes Paastande, der ikke bør lades uimodsagte, og Fremstillingen i det Hele under Bestræbelsen for at vise Fordelene ved en ny Ordning ikke kan siges at være retfærdig mod den nuværende eller stemmende med de faktiske Forhold.

Akademiet har med Tilfredsstillelse seet, at Ministeriet ikke ved de Bemærkninger, hvormed det har ledsaget Docent Langes Forslag, har villet foregribe en endelig Afgjørelse af det rejste Spørgsmaal, og at Ministeriet ikke tror at kunne samstemme i en Ophævelse af Akademiet, som Forslaget fra en Side seet maa siges at gaae ud paa. Vi nære den tillidsfulde Forventning, at naar Sagen belyses fra flere Sider, vil Ministeriet erkjende, dels at de udenfor Akademiet staaende Kunstneres Ønsker med Hensyn til forskjellige Akademiet vedrørende Forhold kunne imødekommes uden en saadan Omvæltning i Akademiets Organisation, som den, Docent Langes Forslag tilsigter, dels at man med Rette kan nære Betænkeligheder ved for det tvivlsomme Gode at faae en fyldigere Kunstnerrepræsentation end den, der haves i Udstillingskomiteen, at lægge Ansættelsen af Akademiets Professorer og Tilsynsmænd middelbart eller umiddelbart i Hænderne paa en Vælgerforsamling, af hvilken Mange ere ganske unge Studerende og Andre ikke have eller kunne have nogen Indsigt i de Sager, med hvilke Akademiet beskjæftiger sig.

Hr. Docent Lange nyder paa Grund af sine Evner og Kundskaber en velfortjent Anseelse som Videnskabsmand, hans ypperlige Fremstillingsevne baade i Tale og Skrift er saa vel kjendt, at vi ikke behøve at sige Noget til dens Ros. Den fornægter sig heller ikke i den til Ministeriet indgivne Forestilling. Enhver, som læser denne uden at kjende nøjere til Personer og Forhold i Akademiet, maa uvilkaarlig faae det Indtryk, at Sekretæren saa at sige i Forbigaaende giver den almindelige Opfattelse af Akademiet sit Udtryk, og i raske og korte Træk udtaler, hvad alle fornuftige Mennesker ere enige om bør være Akademiets Bestemmelse.

Det vil dog sikkert ikke være undgaaet Ministeriets Opmærksomhed, at naar Docent Lange først og fremmest vil slaae fast, at Plenarforsamlingen er meget for stor og derfor ikke kan arbejde som det sig hør og bør, da har vel den derhen hørende Skildring af Akademiets Virksomhed megen Stemning og Flugt, men det skorter paa Dokumentationen af de Ulemper, som det forøgede Medlemsantal skal have ført med sig. Dog, paa en Stemning vil man dog vel ikke ophæve en Statsinstitution, der har virket i mere end hundrede Aar? Der maa dog vel Grunde til af en mere vægtig og solid Natur end dem, Sekretæren har givet, for at overbevise om Nødvendigheden af saa radikale Forandringer som dem, der ere foreslaaede. Man behøver kun at gaae tilbage til Midten af Aarhundredet for at finde et Medlemsantal ikke større end, hvad Sekretæren foreslaar for Akademiraadet. I 1850 var der kun 30 Medlemmer. Akademiet kunde altsaa forøges med en Trediedel, inden det naaede op til Størrelsen af Akademierne i Paris og Stockholm, der saa vidt vides ansees for arbejdsdygtige; men man er gaaet videre, til 50, ja derover. Dog, naar og hvor har Tilbagegangen vist sig i Akademiets Arbejde? Det maa vel kunne paavises. De eneste

Fakta, som Sekretæren har anført, ere, »at Udstillingsmedaillen burde være uddelt langt hyppigere, end den er blevet, og at den store Guldmedaille for Malere allerede forlængst faktisk er ophævet«. Men ere disse »Fakta« nu bevislig en Følge af Akademiets for store Medlemsantal? Sekretæren har under Debatten om Forestillingen indrømmet, at der med Hensyn til Udstillingsmedaillens Bortgivelse ikke er begaaet Uret mod noget bestemt Arbejde; men lige saa lidt som han har godtgjort, at Medaillen vilde være tilkjendt hyppigere af færre Medlemmer, lige saa lidt har han givet Skygge af Bevis for, at en Reduktion og *kun* en Reduktion af Medlemsantallet kan hjælpe paa denne formentlige Ulempe.

Skulde der desuden for begge Phænomener ikke kunne findes andre og lige saa naturlige Forklaringer? For Guldmedaillens Vedkommende, at Historiemaleriet hos os ligesom i andre Lande af mange forskjellige Grunde, der ikke behøve at opregnes, ikke har tiltrukket de unge Kunstnere, men at disse i en Række af Aar ere gaaede fra Modelskolen lige til Genre- eller Landskabsmaleriet. Kunne Lærernes Personligheder her slet ikke have havt nogen Indflydelse? Dog herom, siger Sekretæren, maa der ikke tales. Og nu Brydningen mellem forskjellige Tider og Undervisningsmaader, som dog af og til maa gjøre sig gjældende? Shulde denne ikke kunne forklare en vis Sparsomhed ved Bortgivelsen af Udstillingsmedaillen, uden at Plenarforsamlingen derfor kan siges at mangle Evnen til at fatte positive Beslutninger? Naar Sekretæren vil give det Udseende af, at med det tunge Maskineri Sagerne ophobes, da er dette vildledende; thi Møderne ere altid blevne indvarslede, saa snart der var Sager nok til et Møde. Reglementet foreskriver kun Møde en Gang om Kvartalet; men Sekretæren siger selv, at Møderne gjennemsnitlig holdes med 5—6 Ugers Mellemrum. I Januar Kvartal, i hvilket de fleste Forretninger falde, ere Mellemrummene endnu kortere. Plenarmøderne ere altsaa holdte saa hyppigt, som det var fornødent*), og der har aldrig fra nogen Side været Grund til Klage over Forhaling af Sagerne.

Hvad dernæst Sekretærens Paastand om Plenarforsamlingens skiftende Charakter angaar, da vil den medfølgende tabellariske Oversigt vise, at dette Udsagn ligeledes er vildledende og uholdbart. Det vil ses, at blandt Sekretærens gjennemsnitlig 31 mødende Medlemmer findes saa godt som stadigt de samme Navne.

For de mindre Sagers Vedkommende, der afgjøres i samme Møde, i hvilket de komme for, vilde en Skiften jo ingen Betydning have. For de større Sagers Vedkommende nedsættes der, som af Sekretæren indrømmet, Komiteer, til hvilke de Medlemmer vælges, der have vist mest Interesse for eller kjende bedst til det Spørgsmaal, der ligger for.

Disse de egentlige Arbejdere, »hvem alt det gode og frugtbare Arbejde, som Akademiet i den sidste halve Snes Aar har præsteret«, skyldes, skifte da

*) At Plenarmøderne efter Akademiets nuværende Organisation maa være langt færre i Antal end tidligere, er jo en Selvfølge, da meget af Arbejdet nu gjøres i Komiteerne, som før fordrede Plenarforsamlingsmøder for at kunne blive udført.

i ethvert Tilfælde ikke fra Møde til Møde — hvad Sekretæren ej heller har paavist. Lige saa lidt har Sekretæren kunnet paavise noget Tilfælde, i hvilket Forsamlingen af den anførte Grund skulde have »misbrugt sin Ret til at gjøre Komiteernes Arbejde om«.

Sekretæren anker endelig over, at Forsamlingens Medlemmer ikke før Møderne gjøre sig bekjendte med de Sager, som skulle behandles; men han indrømmer, at der næsten om alle Sager nedsættes Udvalg, og dermed — forekommer det os — taber denne Anke sin Vægt, da alle Sager i Plenarmøderne refereres enten af Direktøren eller af Ordføreren for vedkommende Komité. Sekretæren har da ogsaa i Debatten om hans Forslag erklæret, at det ikke var hans Mening at ville dadle Akademiets Arbejde, og i stærke Udtryk har han protesteret mod, at der i Yttringer som disse: Enten stormes Afgjørelsen igjennem paa en enkelt Mands Autoritet, eller den løber paa Grund under Indflydelse af en vis Raadvildhed — skulde ligge noget i og for sig for Akademiet Nedsættende. Han har kun villet tale om Plenarforsamlingen som Arbejdsredskab og ment, at den hertil var for stor. Ministeriet vil heraf see, at de væsentlige af Sekretærens Anker ere af theoretisk Natur og skrive sig fra hans Opfattelse af, hvad Akademiet er, og hvad det efter hans Opfattelse burde være.

Sekretæren begynder sin Forestilling med et Slags Undersøgelse af, om Akademiet med Rette bærer sit Navn, og kommer her til den mærkværdige Slutning, at Akademiet snarere maa kaldes et administrativt Raad. Som om ikke »Akademi« efter dansk Sprogbrug vil sige en højere Undervisningsanstalt, og som om ikke Universitetets akademiske Senat væsentlig gav sig af med administrative Forretninger! Længere hen undersøger Sekretæren, hvad Akademiet burde være, og idet han betegner dette under 3 Formaal: et Kollegium af Kunstforstandige, en Undervisningsanstalt og en Repræsentation af Landets Kunstnerverden, kommer han til det Resultat, at det første Formaal endnu er repræsenteret af Plenarforsamlingen, men at det andet er betroet Skoleraadet, det tredie Udstillingskomiteen. Efter hans Mening burde alle 3 Formaal varetages af den samme Forsamling, som for at kunne dette maatte gjøres faatallig.

Herved er nu først at mærke, at kun de 2 første Formaal findes optagne i Akademiets Fundats, og at Kunstnersamfundet her til Lands lige saa lidt som Kirken, de Studerende, Handelsstanden eller andre Stænder har havt en saadan Repræsentation som af Sekretæren antydet; derimod have Udstillerne ved Forordningen af 28. Juli 1857 faaet en Repræsentation for deres materielle og andre Interesser i Udstillingen, i hvilken der ogsaa er indrømmet Akademiet en Del, og denne Ordning er tildels suppleret ved Loven af 24. Juli 1880 om Udstillingsbygningen. Dernæst har Akademiet slet ikke, som af Sekretæren anført, overgivet sin Rolle som Undervisningsanstalt til Skoleraadet. Baade tager det som hidtil gjennem Professorer og Skoleraad en betydelig Del i Bestyrelsen af alle de egentlige Skoler, hvis Undervisningsplan det har fastsat og med Ministeriets Samtykke kan forandre; det har derhos for sig forbeholdt Medaillekonkurserne og har her ikke opgivet det Mindste af sin Virksomhed. Skulde Akademiets Plenarforsamling efter Sekretærens Forslag atter overtage den umiddelbare Be-

styrelse af alle de lavere Skoler, da vilde herved gjøres et stort Tilbageskridt, og en af de væsentligste Frugter af Reformbevægelsen i Halvtredserne, om hvis Nytte og Hensigtsmæssighed der hidtil kun har været én Mening, vilde blive opgivet, ganske i Strid med, hvad der er skeet ved Reformer af Kunstskoler i andre Lande, hvor man som hos os har villet give Professorerne forøget Myndighed og Ansvar. Nyder vor Kunstskole — som man af mange Yttringer fra ansete Kunstnere i Udlandet er berettiget til at slutte — Respekt og Anseelse, da skyldes dette, næst Lærernes Dygtighed, den Omstændighed, at Skoleraadet i rette Tid er blevet udsondret.

Medens der saa at sige ikke har hævet sig en eneste Stemme i eller udenfor Akademiet for Docent Langes Forslag, for saa vidt dette gaar ud paa at ophæve Udstillingskomiteen og henlægge dennes Forretninger til det eventuelle Akademiraad, *idet* Udstillerne sætte særdeles Pris paa de dem ved Forordningen af 28. Juli 1857 indrømmede Rettigheder, særlig ogsaa den udstrakte Valgret, *idet* man indser, at en hertil sigtende Forandring kun kan gjennemføres ved Lov, *idet* man frygter for, at Udstillingsfondet ved at henlægges under Akademiet kan være udsat for Farer, der true Statens særlige Fonds, og *idet* man har været fuldstændig tilfreds med den Maade, paa hvilken Udstillingskomiteen har virket i skjønneste Enighed, skjøndt valgt af 2 Grupper; og medens der i alt Fald i Akademiet kun har været én Mening om det Gavnlige i Skoleraadets Udskilning fra Akademiet, kan det samme ikke siges om Docent Langes Tanke, at Akademiet, foruden at være Undervisningsanstalt og Forsamling af Sagkyndige, tillige skulde være en Kunstnerrepræsentation; thi denne Tanke billiges af Enkelte i Akademiet og af Mange udenfor Akademiet, af hvilke adskillige dog neppe kunne antages at have sat sig ind i denne Tankes Rækkevidde og Konsekventser. Tanken er ingenlunde ny. Som Docent Lange rigtigt har bemærket, fik vort Kunstakademi ved dets Oprettelse en Organisation, der svarede til, hvad man i andre Lande ansaa for hensigtsmæssigt, og hvad der, saa vidt vi vide, endnu findes ved alle os bekjendte Akademier af ældre Datum, selv hvor de ere reformerede i den seneste Tid. Staten ansatte visse af den udkaarede Kunstnere til Professorer og satte som Tilsynsmænd et vist Antal, ligeledes af den udkaarede Medlemmer, til hvem den for Fremtiden overlod at supplere sig selv og med kongelig Approbation at vælge Professorerne. Suppleringen foregik paa den Maade, at man først »agreerede«, og at Vedkommende dernæst som Bevis for sin Kompetence udførte sit Medlemsstykke, der antoges eller forkastedes. Efterhaanden som Kunsten slog Rod i Landets Jordbund, maatte der fremkomme forskjellige Partier mellem Kunstnerne, ikke uden Sammenhæng med, hvad der ellers rørte sig i det offentlige Liv; og her som allevegne maatte dette føre til Brydninger mellem dem, der hoidt paa det Bestaaende, og dem, der vilde indføre noget Nyt. Disse i og for sig naturlige og berettigede Kampe førtes ikke altid med de skyldige Hensyn fra begge Sider, og dette førte til, at i et vist Tidsrum Kunstnere af en bestemt Farve havde Vanskelighed ved at blive optagne som Medlemmer af Akademiet. Intet Under derfor, at man kom til at see sig om efter en anden Maade, paa hvilken Forsamlingen kunde suppleres saaledes, at ikke et enkelt Parti kunde beherske denne. I sin Iver for at forhindre uretfærdige Udelukkelser gik man saa vidt,

at man sagde, at Akademiet burde være en kunstnerisk Generalforsamling, til hvilken enhver myndig og moden Kunstner burde have Adgang.

Bevægelsen voxede i Styrke i Halvtredserne og førte omsider til nye fundatsmæssige Bestemmelser for Akademiet, nemlig de kongelige Forordninger af 28. Juli 1857 og 29. Marts 1859 samt 20. April 1864. Ved disse Forordninger fik de Akademiet vedrørende Forhold en ny Ordning: den, som Sekretæren nu efter knap 25 Aars Forløb erklærer for udlevet og ufyldestgjørende. Skal man nu i korte Træk angive, hvori Forandringen bestod, da maa man sige, at Generalforsamlings-Tanken blev opgivet og Akademiet væsentlig af Hensyn til dets Formaal som Undervisningsanstalt og Kollegium af Kunstforstandige opretholdt, dog saaledes, at dets Bestyrelse af de underordnede Skoler henlagdes til en af Professorerne og Docenterne og et Par Delegerede bestaaende Komité med udvidet Myndighed og Ansvar. Dernæst henlagdes alle Udstillingen vedkommende Anliggender til Udstillingskomiteen, til hvilken alle de Kunstnere, som i Løbet af de sidste 3 Aar før Valget have havt Arbejder antagne til den aarlige Udstilling, men ikke ere Medlemmer af Akademiet, vælge 3 Medlemmer, og Akademiet af Hensyn til dets Betydning for Kunsten, af Hensyn til de Akademiet og Udstillingsfondet paahvilende Forpligtelser og af Hensyn til nødvendige konservative Interessers Iagttagelse ligeledes vælger 3 Medlemmer.

Docent Lange urgerer, at der herved skabtes et Antiakademi. Vi formaa ikke at see Nødvendigheden af en saadan Opfattelse; Faktum er, at der ikke mellem de akademiske og de »antiakademiske« Medlemmer af Udstillingskomiteen til Dato har været mindste Dissents. Men blev nu end Generalforsamlings-Tanken i Princippet opgivet, saa vedtoges dog under dens Indflydelse ved Siden af den gamle Valgmaade og efter at Fordringen om Leveringen af et Medlemsarbejde var opgivet, en anden Valgmaade, beregnet paa at lette og forøge Indtrædelserne i Akademiet, den saakaldte Januarvalgmaade, hvis Bestemmelser jo ville være Ministeriet tilstrækkelig bekjendte, og som indeholdes i det ved allerhøjeste Resolution approberede Tillæg til Fundatsens § 4, af 20. April 1864.

Det maa nu vistnok indrømmes, at den nye Valgmaade efterhaanden har fremkaldt en ikke ubetydelig Forøgelse af Akademiets Medlemsantal. Det maa indrømmes, at Akademiet ikke han vedblive at være, hvad det hidtil har været, et kunstnerisk Senat, hvis Forøgelsen vedbliver i samme Forhold. Thi hvorvel Klagen over, at det store Medlemsantal skulde indvirke skadeligt paa Behandlingen af Akademiets Sager er ganske ny, og ikke trods Sekretærens Formodninger deles af Forsamlingen, ligesom det jo i og for sig vanskeligt kan godtgjøres, at en Forsamling paa 50 virker meget anderledes end en Forsamling paa 30, saa maa det dog indrømmes, at Forøgelsen kan blive større, end noget Hensyn til Akademiets Forretninger i og for sig vilde kræve, kan blive større end, hvad der er almindeligt ved andre Akademier, og stor i Forhold til Kunstnersamfundet og Landet. Men hvad Akademiet ikke indtrængende nok kan lægge Ministeriet paa Sinde, og hvad der saa vidt os bekjendt heller ikke af Nogen er modsagt, er dette, at Forøgelsen ikke er skeet i nogen kunstnerisk Retnings Interesse, at man har været liberal ved Optagelserne, og at der altid har været Villighed til at indrømme den opvoxende Ung-

dom Adgang til Akademiet, efterhaanden som den udvikledes til modne og prøvede Kræfter, hvad der jo ogsaa indirekte er indrømmet i de 36's Adresse, hvor disse udtale som deres Overbevisning, at Akademiet vilde optage til Medlemmer netop dem, som Oppositionen satte højest*). Selv om Januarvalgmaaden ikke direkte har sat mange nye Medlemmer ind i Akademiet, saa har den gjort det indirekte, idet den har ført til Forslag om Optagelse, der ere blevne vedtagne.

Naar Optagelserne ikke have været hyppigere, er Grunden den, at Akademiet med al sin Liberalitet dog har haft en Følelse af, at det ikke uden fuldstændig at opgive sin Charakter af Akademi kunde forøge sit Medlemsantal i det Uendelige. Tanken om at begrændse Medlemsantallet er ingen ny Tanke for Akademiet, men er jævnlig kommet frem, naar Spørgsmaalet om Optagelsen af nye Medlemmer har været paa Bane.

Sekretæren anker imidlertid ikke blot over, at der ikke er et fast Medlemsantal, men ogsaa over Akademiets Suppleringsmaade. Vi kunne her til en vis Maade give ham Ret; den gamle Optagelsesmaade tillod den unge Kunstner, saa at sige umiddelbart efter at han havde tilendebragt sin Studierejse og medens han endnu var i sin fulde Kraft, at banke paa Akademiets Dør for at blive indladt; og i Medlemsarbejdet laa en — om end relativ — Betryggelse for, at kun virkelige Dygtigheder indlodes. Selv om der nu, efter at saa godt som enhver pekuniær Fordel ved at blive Medlem er bortfaldet, kunde være Anledning til at opgive Fordringen om det ikke ubetydelige Offer, som Medlemsarbejdet maatte være for den enkelte Kunstner (i Antwerpen betaler Akademiet Medlemsarbejdet), saa kan man ikke nægte, at den Garanti, som Medlemsarbejdet kunde give, er tabt, naar man, som nu, kun seer hen til en Kunstners hele Virksomhed. Men Spørgsmaalet bliver da, hvad der her er at foretrække.

Hvis nu Docent Lange i sit Forslag havde indskrænket sig til at søge disse med det ubestemte Medlemsantal og Suppleringsmaaden forbundne formentlige Ulemper forebyggede, da vilde han vist i selve Forsamlingen have fundet ikke ringe Sympathi for sit Forslag og beredvillig Hjælp til at forme det paa bedste Maade; men hans theoretiske Betragtninger have forekommet ham selv saa indlysende og rigtige, at han, uden at prøve dem tilstrækkeligt sammen med Akademiet, har hastet med at meddele Ministeriet dem, som et Middel til at dæmpe den mellem de yngre Kunstnere opstaaede Utilfredshed.

Efter at have undersøgt Sekretærens Anker, gaa vi da over til Undersøgelsen af hans Forslag, som Ministeriet kun med visse Forbehold har ment at burde henstille til Akademiets nærmere Overvejelse. Det Radikale i Forslaget, Ophævelsen af Akademiet eller — om man hellere vil — de to Trediedele af Medlemmernes Reduktion til kun at være Valgbare, har ikke uden

*) I Skrivelsen motiveres d'Herrers Holdning bl. A. med de Ord: »Fordi ved Sondringen de Kræfter, der maatte betragtes som selvskrevne til Repræsentanter for de udenfor Akademiet staaende Kunstnere, udsættes for at gaa tabt for disse ved at optages i den anden Klasse«.

Grund strax frastødt Ministeriet. Vi formaa heller ikke at indsee rettere, end at dette vilde være en for mange ældre hæderlige Kunstneres Følelse i høj Grad krænkende og hensynsløs Forholdsregel. Der findes endnu blandt Akademiets Medlemmer adskillige, som med deres til Akademiet afgivne Medlemsstykke have — om man tør bruge det Udtryk — betalt den Ret og Hæder at sidde i Akademiet. Og nu de øvrige Medlemmer, som ere edfæstede, og af hvilke mange ligesom de første uden Vederlag, men dog med Visheden om det hæderlige livsvarige Sæde i Akademiet, i mange Aar have anvendt Tid og Kræfter i Akademiets Tjeneste? Er det givet, at alle disse mangle ethvert juridisk Krav paa Besiddelsen af, hvad de dog alle ansee for et Gode? Akademiet og dets Medlemmer have fremdeles en ved Lov stadfæstet Medejendomsret i Udstillingsfondet og dettes Bestyrelse; kan denne Ret uden videre fratages dem? Vi tiltro os ikke tilstrækkelig juridisk Indsigt til dette Spørgsmaals Besvarelse; men have Akademiets Medlemmer overhovedet Rettigheder, da indsee vi ikke, at disse uden Akademiets Samtykke kunne bortfalde uden Erstatning, og kun ved Lov, naar det sker i det Almenes Interesse, og denne ikke paa anden Maade kan fyldestgjøres. Ministeriet har nu ment, at det Haarde i denne Reduktion vilde mildnes ved, at man lod Medlemmerne beholde Retten til at vælge Professorer, ja endog Akademiraadets Direktør og Vicedirektør; men denne Opfattelse deles ikke af Akademiet. Thi kun at være valgbar og valgberettiget til en Forsamling er unægtelig temmelig ydmygende for Den, der skulde have været Medlem for Livstid.

Hvad Suppleringsmaaden angaar, skulde Akademiet altsaa herefter kun være en Valgforsamling, og Adgangen til denne skulde for Fremtiden for enhver Kunstner være afhængig af Udstillingsmedaillens Tilkjendelse. Men at lade al Tilgang beroe paa denne ene Betingelse, vil sikkert berøve Forsamlingen Kræfter, som den ikke paa nogen Maade kan undvære. Det kan ikke være Ministeriet ubekjendt, at Architekterne hos os — som andetsteds — ikke nær udstille i det Omfang som andre Kunstnere. Dels forstaar Publikum sig ikke synderlig paa Bygningstegninger, og har — som Enhver vil have kunnet overbevise sig om i Charlottenborgs inderste Stue — ikke megen Interesse for den Slags Arbejder; dels foregaar Udarbejdelsen af Bygningstegninger i Regelen ikke paa den Maade, at Kunstneren uden betydelige Offre af Tid og Penge kan levere en præsentabel Udstillingstegning af sit Værk. Medens Maleren og Billedhuggeren kunne sælge, finder Architekten ikke Kjøbere til egentlige architektoniske Tegninger. For at altsaa den nye Ordning ikke skulde lægge uforholdsmæssige Byrder over paa en enkelt Klasse Kunstnere, maatte man vist, som paa Udstillingen i Paris, kunne tildele Medailler for opførte Bygninger og andre ikke-udstillede monumentale Værker; og vore Architekter vilde for saa vidt kun være brøstholdne, som det kun falder i de færrestes Lod at udføre monumentale, fuldt kunstneriske Bygninger, der kunne kræve en saadan Anerkjendelse, som Udstillingsmedaillen vilde være.

Rimeligvis for ikke at lade Medlemsantallet voxe altfor hurtigt har Sekretærens Forslag dernæst den Bestemmelse, at der i hvert enkelt Kunstfag aarlig kun skulde kunne uddeles én Medaille, men hvert Aar skulde der i det Mindste falde en Medaille. Vilde der dog ikke, naar man fastholder Udstillingsmedail-

lens Betydning som Anerkjendelse af fuldt modne Frugter paa Kunstens Træ, ligge en skrigende Uretfærdighed i denne Bestemmelse? Thi Ingen vil dog nægte, at der er stor Forskjel paa de aarlige Udstillingers Frugtbarhed. Medens man altsaa det ene Aar nødtes til at sætte en middelmaadig Kunstner ind i Akademiet, fordi der ingen bedre fandtes, vilde man et andet Aar, naar flere ligeberettigede, i enhver Henseende glædelige Arbejder forelaa, nødes til at forurette Kunstnere maaske af første Rang. Der er imidlertid det Sunde og Gode i denne Sekretærens Tanke, som heller ikke er undgaaet Ministeriets Opmærksomhed, at den knytter Adgangen til Akademiet til en haandgribelig kunstnerisk Produktion, ligesom i gamle Dage til Medlemsarbejdet. Hvorvidt der i denne Retning skulde kunne optages Noget ved en forandret Suppleringsmaade, skulle vi senere komme tilbage til.

Akademiet eller Valgforsamlingen — hvad man nu vil kalde den — skulde altsaa bestaa af de nuværende Medlemmer, forøgede med de mere eller mindre gode Kræfter, som Udstillingsmedaillens Bortgivelse efterhaanden vil tilføre; og af denne Skare skulde det saa overlades de 3 Aars Udstillere, af hvilke mange med Nød og neppe ere slupne gjennem Udstillingsjuryen, Elever af Forberedelsesklassen, unge Damer, der nyde den uskyldige Fornøjelse at have produceret et Par Blomsterbilleder, — til disse skulde det, sige vi, overlades at udpege, hvem af disse Akademikere der helst burde være Tilsynsmænd ved Landets højeste Kunstskole, og hvem Regeringen kunde være bedst tjent med at raadspørge i vanskelige Sager vedrørende Architektur, offentlige Monumenter, o. s. v., o. s. v. Sekretærens Forslag tilsigter end ikke ved de 3-aarige Fornyelser at skaffe de enkelte Kunstfag en forholdsmæssig Repræsentation. Herpaa kunde der bødes; men selv om nu de architektoniske Udstillere kunne danne sig en begrundet Mening om, hvem der af Akademiets Architekter burde sidde i det snævrere Raad — hvad der i og for sig kan være højst tvivlsomt —, og selv om de forenede sig om at udpege bestemte Kandidater, hvorledes vilde de da efter Forholdstalsvalgmaaden kunne sætte disse igjennem i den Forsamling, der kun møder for at vælge? De have i Gjennemsnit været 2—11 imod 107—150 Malere og 14—24 Billedhuggere, og der skal hvert andet Aar kun vælges 3 Medlemmer af Akademiraadet. Er det forsvarligt at bygge Landets Kunstskole, der dog sikkert som enhver anden Skole trænger til faste, ordnede Tilstande, til Fred og Ro, paa en saadan Basis? End ikke det republikanske og radikale Frankrig er gaaet saa vidt, som man nu foreslaar at *vi* skulle gjøre, men er foreløbig blevet staaende ved det Samme som vi ved Udstillingens Udsondring fra Skolen; dog har ogsaa Udstillingsmedaillernes Bortgivelse ophørt at være en Akademisag; at noget Saadant maaske kunde og burde skee, har ogsaa været paa Bane i Akademiet under Forhandlingerne om Kunstnernes Adresse af 26. Februar, men denne Sags Behandling er paa Grund af Reformspørgsmaalet ikke blevet ført til Ende.

Docent Lange har utvivlsomt beholdt den meget brede Valgretsbasis til Akademiet, fordi det var Grundtanken i hans Forslag, at Akademiraadet skulde absorbere Udstillingskomiteen, og fordi han indsaa, at man ikke burde berøve nogen Udstiller den Valgret, han engang havde faaet. Selv om denne Idé opgives og man vilde sætte andre Betingelser saavel for Valgret som for Valgbar-

hed, forekommer det os, at disse to Ting, Skole og Repræsentation, ere saa heterogene, at det vil være forbundet med stor Vanskelighed og Fare at faae dem til at smelte sammen. Vi have forgjæves i alle de os af Ministeriet laante Fundatser for udenlandske Akademier søgt noget Lignende. Baade ved den højere og lavere Skole, af hvad Art den maa være, synes det os en Regel, at Ledelsen udgaar fra oven, at de tilstedeværende Lærere og Tilsynsmænd prøve og vælge nye, at Senatet er den naturlige Bestyrelsesform, og Selvsuppleringen i Grunden ogsaa den naturligste Forplantelsesmaade for Bestyrelsen. Hvorfor skal vort Akademi da forsøge et Eksperiment, som ikke er prøvet noget andet Sted, eller gjøre et Skridt, som engang gjort ikke lader sig gjøre om?

Nu kunde man sige: Men Akademiet skulde ogsaa være et Kollegium af Kunstforstandige, og som saadant Statens betryggende Raadgiver. Heller ikke her formaa vi at indsee Fordelene ved en anden Suppleringsmaade; vil Staten dog ikke altid her søge de Ældre, de Erfarne, som i deres Livsstilling have havt Lejlighed til at sætte sig ind i mange Kunsten vedrørende specielle Forhold, og som gjennem den lavere og højere Skole maa forudsættes at kjende mere til den opvoxende Slægt og dennes Kapaciteter, end de, der staa udenfor alle disse Anliggender?

Men, siger Docent Lange: det er nødvendigt, at dette Kollegium af Kunstforstandige staar i et givet Tillids- og Autoritetsforhold til det hele Kunstnersamfund; er dette ikke Tilfældet — som man kunde slutte af de 36's Adresse, der senere er tiltraadt af 66 —, saa vil Kunstnersamfundet i Længden kunne gjøre Akademiet umuligt.

Akademiet tror ikke, at Fremtiden vil give Sekretæren Ret i denne Paastand, men vi nødes her til for Ministeriet nærmere at undersøge Aarsagerne til den Utilfredshed med Akademiet, der har givet sig Udtryk paa en saa frappant Maade.

Skjøndt vi ganske vist bleve overraskede ved de 36's Meddelelser, kunne vi ikke sige, at Utilfredsheden hos de udenforstaaende Kunstnere var os noget Nyt. Saa langt Akademiets Tradition gaar tilbage, har der altid været Utilfredshed med Personer og Tilstande; man har altid haabet paa, at visse Forandringer vilde raade Bod herpaa, men altid er der dukket nyt Stof op til Utilfredshed. Da Generalforsamlings-Tanken kom frem, grebes den med Begjærlighed af Mange, som mente, at den Klasseforskjel, som Optagelsen i Akademiet efter deres Formening skaber, skulde bortfalde. De mente, at det vilde være et Fremskridt i Tidens Aand, hvis alle Kunstnere fik lige Ret til at deltage i Kunstnerrepublikens Styrelse. Adskillige af Underskriverne have ogsaa efter deres Hjemkomst fra Paris, hvor de have lært nye Malemaader, tildels vel ogsaa nye kunstneriske Synsmaader at kjende, troet — om med mere eller mindre Ret, skulle vi lade være usagt —, at man herhjemme ikke fulgte med Tiden. De Arbejder, som de Hjemvendte have præsenteret Publikum og Akademiet, ere formentlig ikke blevne tilstrækkelig paaskjønnede; der er ingen Udstillingsmedailler faldne i de sidste Aar, og man har heraf ment at kunne slutte sig til en Stagnation i Akademiet, der gjorde en storartet Udrensning nødvendig.

Ganske sikker i sin Sag har man dog ikke været; thi den Frygt, der af

Andragerne aabent udtales for, at Akademiet ved at optage nogle af de betydeligste Udenforstaaende skulde kunne tage Braadden af den hele Bevægelse, taler — forekommer det os — stærkere end det mest veltalende Forsvar for Akademiets Levedygtighed, for dets Evne og Villie til at lade nye Retninger i Kunsten komme frem.

Men det vilde gaae for langsomt; derfor skal Ministeriet hjælpe herpaa ved en Reform fra oven.

Men selv om Akademiet ikke kan erkjende den tilstedeværende Utilfredsheds Berettigelse, idet den efter vor Formening uden Nødvendighed kræver Organisationsforandringer for formentlige Ulemper, der kunne hæves paa anden Maade, og idet den ikke har kunnet paavise Exempler paa, at den nuværende Suppleringsmaade er misbrugt for at fremme Partiinteresser, saa følger dog ikke deraf, at Akademiet skulde ville modsætte sig enhver Reform, naar det kan skjønnes, at Akademiets Formaal ikke komme til at lide derved.

Vi kunne meget godt erkjende det Tiltalende i Tanken om, at Akademiet skulde være en Kunstnerrepræsentation, men vi have maaske noget mere end end de Udenforstaaende Øjet aabent for de Vanskeligheder, der ere forbundne med, at det kan blive det paa anden Maade end den, paa hvilken Universitetet maa siges at være de Studerendes naturlige Repræsentation i Forholdet til Staten. Man vilde — for at blive ved dette Exempel — dog vist være noget betænkelig ved at ombytte det akademiske Senat med et Raad, valgt paa en Generalforsamling af Studerende: man vilde erkjende, at skulde saadant Noget overhovedet kunne tænkes, da maatte Valgretten være knyttet til en vis Census, til visse Betingelser. Vi møde ogsaa her strax Hovedvanskeligheden ved at skabe en Repræsentation, nemlig den at finde den Census, der giver Valgret. Alt, hvad man her har forsøgt at opstille, f. Ex. 30 Aar, en større Studierejse, et vist Antal udstillede Billeder, Medailler o. s. v., betyder meget lidt i Sammenligning med de aandelige Egenskaber, med det Talent, der gjør Kunstneren myndig i hans Standsfællers og i Publikums Omdømme. Er der Noget, som er den ægte Kunstner en Torn i Øjet, saa er det Middelmaadigheden; at gjøre denne til Dommer og Vælger i sidste Instants, er og maa være hans Natur imod. Man vil derfor ogsaa finde, at hvor man paa enkelte Steder i Udlandet er kommet ind paa at lade et snævrere akademisk Raad fremgaae ved Valg af en større Kunstnerforsamling, da hviler Optagelsen i denne, og dermed Valgretten, paa den gamle Selvsupplering, der fra Arilds Tid har været ejendommelig ikke blot for de saa ilde omtalte kongelige Akademier, men ogsaa for de saa meget priste borgerlige Lav. Nu vel, vil man kunne sige, saa kan jo Akademiet supplere sig selv noget liberalere end hidtil, og da det derved bliver for stort til at administrere — hvad det jo allerede efter Docent Langes Mening er —, saa maa det vælge et snævrere akademisk Raad, og hermed ere vi atter inde paa Repræsentations-Tanken.

Det forekommer os, at denne Betragtning for at være rigtig maa hvile paa flere Forudsætninger, der først maa prøves.

Vi ere et lille Samfund, hvad enten man seer hen til Landets Størrelse eller til Kunstnernes Tal; det, Staten kræver, er Sagkyndighed, dels med Hensyn

til den kunstneriske Undervisning, dels med Hensyn til offentlig, væsentlig altsaa monumental Kunst.

Til Sagkyndighed paa disse Omraader hører jo dog noget Mere end at kunne præstere et smukt Billede; dertil hører techniske og historiske Kundskaber i forskjellige Retninger, Indsigt i Kunstens Theori, et godt Omdømme, Evnen til at kunne fremsætte sine Tanker, Livserfaring, o. s. v., o. s. v. Hvor mange Sagkyndige, værdige til at sidde i Raadet, har nu vort lille Samfund, og hvor mange er der Brug for i Raadet? Herom kan der ganske vist være forskjellige Meninger; det beror saa at sige paa et Skjøn. Skjønner man, at der er megen Sagkyndighed udenfor Akademiet, mindre, end der burde være, indenfor, da kunde der jo være Grund til at søge en Forandring; men er Akademiet i Hovedsagen, hvad det skulde være, og vilde Valget af en større Kreds sætte de samme Kræfter ind i det snævrere Raad, som dem, der nu ere Lederne, da skjønne vi i Grunden ikke, hvad der vil være vundet ved Forandringen, eller Nødvendigheden af en saa stor Omvæltning. Selvsuppleringen blev jo staaende.

Noget ganske andet maa Tilfældet være, hvor et Akademi er Kunstskole for en stor Nation. Baade bliver her de Sagkyndiges Kreds langt større i Forhold til det snævrere Raad paa noget under eller over et halvt Hundrede Medlemmer, der i Regelen udgiøre et Akademi, og der kan her være langt større Anledning til afvexlende at kalde disse forskjellige Sagkyndige til Deltagelse i Arbejdet.

Men nu livsvarige Medlemmer; er dette dog ikke en Uting? Gamle Folk blive affældige og tage Pladsen op for friske, virkelystne Kræfter. Ja, saaledes kan man see Sagen; men den kan ogsaa sees fra en anden Side. Vilde det dog ikke være ret besynderligt, om vore bedste og navnkundigste Kunstnere skulde falde for en vilkaarlig Aldersgrændse? Er det klogt at berøve sig selv den Erfaring og Dygtighed, som findes hos de Ældre? Er det smukt at berøve den gamle Kunstner, der endnu er og selv føler sig aandsfrisk, Retten til at sidde i Akademiet, den eneste Løn, Akademiet kan give alle sine Medlemmer for mange Aars Arbejde og Tidsspilde? Vil det forøge Interessen for Arbejdet i Akademiets Tjeneste, naar man gaar ind i samme med Udsigten til om kortere eller længere Tid at blive vraget? —

Vi komme nu tilbage til den administrative Forsamlings Størrelse, som allerede tidligere af os er berørt. Kunstnerne udenfor Akademiet have her uden videre taget Sekretærens Opfattelse for god, men maaske neppe indseet Spørgsmaalets Betydning. Saa vidt os bekjendt, er Akademiet i London det eneste, som forudsætter stadigt Møde af alle Medlemmer. Det betaler for hvert Møde, og Udeblivelsen er altsaa et Tab, en Mulkt for Vedkommende. Alle andre Steder forudsætter man som givet, at en Halvdel eller to-Trediedele af Medlemmerne af forskjellige Grunde ikke kunne møde, og man fastsætter et bestemt Antal Mødende for, at Akademiet skal være beslutningsdygtigt. Dette Hensyn til udefra kommende Hindringer giør allerede et større Medlemsantal ønskeligt, men der er andre Hensyn af ikke mindre Vigtighed. Enhver af os, som sidde i Akademiet, véd, hvor vanskeligt det er at bedømme forud den Betydning, en Kunstner vil faae for Akademiets Arbejde. Medens man med

temmelig stor Sikkerhed kan bedømme et nyt Medlems Kvalifikation som udøvende Kunstner, er det næsten umuligt forud at sige, om Vedkommende vil blive et virksomt Medlem eller ikke. Den, der mellem et Par Jævnaldrende var meddelsom, bliver undertiden tavs i den store Forsamling. undertiden omvendt. Det ligger desuden i Forholdenes Natur, at adskillige Medlemmer først ved Sædet i Akademiet modnes til virksom Deltagelse i Arbejdet. Diskussionen i Komiteer og i Plenarforsamlingen maa virke opdragende og udviklende; fra en opmærksom Tilhører bliver man lidt efter lidt en erfaren Deltager i Debatten og en moden Raadgiver. Der er jo desuden den Mislighed ved et for knapt Medlemsantal, at den enkelte Kunstart bliver altfor svagt repræsenteret. Kan det være ønskeligt. hvor f. Ex. et architektonisk Arbejde foreligger til Bedømmelse, at dér et Par Stemmer faae en saa enorm Betydning, som Tilfældet vil blive? Vi tro det ikke, men mene, at Erfaringen ogsaa fra andre Akademier har godtgjort, at i et Raad, hvor der forekommer saa højst forskjellige Sager til Behandling, vil et Medlemsantal noget under eller lidt over et halvt Hundrede vise sig passende og brugeligt som Arbejdsredskab.

Frygter man imidlertid for, at vort Medlemsantal kan blive eller at det er for stort, saa gives der dog en Maade, paa hvilken der kan raades Bod herpaa uden at krænke Nogens personlige Følelser.

Ifølge medfølgende Oversigt er Medlemsantallet fra 1850 til Dato steget fra 30 til 57. Denne Stigen kan forklares paa to Maader: enten som en hastigere Oprykning af de Yngre i de Ældres Rækker, eller som en mindre stram Opfattelse af Kvalifikationen til at sidde i Akademiet, eller ogsaa som en Følge af, at der i en Aarrække ikke havde været optaget de udviklede Kræfter, der fandtes. Fastsættes nu Medlemsantallet — hvad Akademiet i det Hele taget billiger — saaledes, at Suppleringerne herefter kun foregaa ved Vakance, da er det indlysende, at man, ved at udelade enkelte Valg efterhaanden som Vakancer indtræde, i forholdsvis kort Tid vil kunne opnaae en saa stor Formindskelse af Medlemsantallet, som man anseer for passende — naar man da ikke, med Sekretæren, vil ned til 21. Man har herimod indvendt, at det ikke var givet, at de ældste Medlemmer døde først, og at man paa denne Maade kunde faae et højst bedaget Senat. Vi formaa ikke at indsee Rigtigheden heraf, thi baade taler Sandsynligheden for, at de Gamle ville gaae først bort, og da der desuden ved hvert nyt Valg kan sættes en ung Kunstner ind, saa forekommer det os, at det ønskede Resultat med Nødvendighed tilsidst maa komme frem. Vi indrømme, at for de Kunstnere, der befinde sig paa Akademiets Tærskel, kan denne Tanke være mindre tiltalende; men hvad er at foretrække: enten at berøve Besiddende Rettigheder, som de have, eller til en Tid at være sparsom med Uddelingen af Rettigheder til dem, der ingen have? Akademiets Formaal maa her gaae frem for Alt. Findes der i Overgangstiden Kræfter udenfor Akademiet, som dette ikke kan undvære, da kan Formindskelsen ikke skee saa hurtigt, som det ellers kunde være ønskeligt; hvis ikke, maa den Enkeltes Interesser vige for Samfundets.

Ifølge den ovennævnte Liste indtræffer i Gjennemsnit hvert andet Aar 1 Vakance, hvert andet 2; forudsatte man, at et Valg herefter kunde udgaae

hvert andet Aar, er det let at udregne, hvor snart Medlemsantallet vil kunne nedbringes til et givet Tal.

Vi ville med største Fortrøstning for Overgangstidens Vedkommende, hvis Antallet skal indskrænkes — hvad Akademiet dog ikke indseer Nødvendigheden af —, see Afgjørelsen om, naar Valg skal foregaae, lagt i Ministeriets Haand efter forudgaaet Indstilling fra Akademiet.

Ønsket om en mere faatallig Plenarforsamling kan altsaa med Akademiets Billigelse imødekommes, skjøndt paa en anden Maade end den, Sekretæren eller de Udenforstaaende have tænkt sig.

Men nu Suppleringsmaaden? — Vi indsee meget godt det Betænkelige, som Selvsuppleringen kan have for Manges Tanke, selv da, naar der ikke er fremkommet mindste Bevis for eller Antydning af Partiskhed ved denne Valgmaade; og vi skulde med største Fornøjelse overlade de Udenforstaaende Glæden ved og Ansvaret for Valgene, hvis man kunde vise os, hvorledes disse kunne indrettes paa en for Kunsten og Kunstskolen lige saa betryggende Maade som hidtil.

Akademiet kan i Henhold til det Ovenanførte ikke tiltræde den fremsatte Henstilling om, at Tilkjendelsen af Udstillingsmedaillen blev det Bestemmende for at blive Medlem, og maa fraraade, at Medlemsvalget lægges i Hænderne paa en Vælgermasse, der ikke kan have den fornødne Indsigt for at gjøre Valg, som Akademiet som Skole og Samfund af Kunstforstandige kan være tjent med. Baade findes der, som ovenfor vist, en hel Klasse af Kunstnere (Architekterne), der ikke i Regelen vinde deres Sporer paa Udstillingerne, og Akademiet maa, hvis det skal svare til sin Hensigt, mellem sine Medlemmer tælle Specialister, som Udstillingerne neppe altid ville give tilstrækkeligt Relief; vi sigte til Medaillører, Kobberstikkere, Theatermalere, Dekoratører o. fl. l. Ja, selv om vi holde os udelukkende til de rene billedfremstillende Kunstnere, saa véd enhver erfaren Mand, at der ved Siden af de glimrende, lette Begavelser, hvis Navne ere paa Alles Læber efter en Udstilling, gives andre, mindre iøjnefaldende, men ikke altid mindre betydende for Kunsten og dens Udvikling — Mænd, som ogsaa paa Grund af deres ejendommelige Begavelse eller paa Grund af dybe og alvorlige Studier i høj Grad nyde deres Kunstfællers Agtelse og Tillid. Saadanne Kræfter bør ikke ved en forandret Valgmaade gaa tabte for Akademiet; og det er indlysende, at Akademiet ifølge sin hele Stilling har en Lejlighed som ingen Anden til at lære disse Folk at kjende og trække dem frem.

Der burde altsaa i alle Tilfælde sørges for, at der levnes Akademiet en Udvej til at kunne supplere sig med denne Art af Kræfter; men dette kan kun skee ved, at den nu gjældende Selvsupplering fastholdes for visse Valg. Skeer dette, da var det maaske gjørligt, at man ved hveranden Vakance lod den ældre, modnere Del af de Kunstnere, der staa udenfor Akademiet, træde sammen igjennem Valgmænd med et tilsvarende Antal af Akademimedlemmer for at foretage de forestaaende Valg. Ved en saadan alternerende Suppleringsmaade imødekom man Tidsaandens Fordringer, paa samme Tid som Akademiinstitutionen ved Selvsupplering sikkrede sig de Kræfter, som den ikke kan undvære, og som en udenfor Akademiet staaende Vælgerkreds mangler Betingelserne for at kunne vurdere Betydningen af.

Naar Akademiet altsaa, i rolig Bevidsthed om ikke at have misbrugt Selvsuppleringen, principielt maa holde paa denne ogsaa for Fremtiden, saa kan det dog indrømme, at naar der skal gjøres en Forandring ved Valgmaaden, kan det skee paa den ovenantydede Maade uden Fare for, at Akademiets Formaal derved vilde lide. Men Akademiet maa, som det vil sees nedenfor, fastsætte en strængere Census for disse kombinerede Valg, end den, der foreligger i de fremsatte Forslag.

I Henhold til Ovenstaaende kan altsaa Akademiet ikke tiltræde det Grundlag for en Reform, som dels er givet i Docent Langes Forslag og dels i de Henstillinger, Ministeriet har gjort, men tillader sig efter moden Overvejelse et fremsætte følgende Forslag til Ministeriets gunstige Overvejelse:

1. Akademiets Medlemsantal fastsættes til et bestemt Antal.
   a. Æresmedlemmer,
   b. indenlandske Kunstnere,
   c. udenlandske Medlemmer.
2. Medlemmerne optages ved Vakance (eventuelt i Overgangstiden, efter nærmere Forhandling med Ministeriet), alternerende
   a. ved Selvsupplering,
   b. ved Valg af et Antal Valgmænd, valgte af Akademiet ud af dets egne Medlemmer sammen med et lige Antal valgt af og iblandt de udenfor Akademiet staaende Kunstnere, der ere over 30 Aar, have gjort en Studierejse i Udlandet og udstillet 6 Gange i de sidste 10 Aar, eller som i Stedet for det Sidste have Udstillingsmedaillen eller en af Akademiets Guldmedailler.
3. Udstillingsmedaillen uddeles af en Komité, valgt af alle Udstillere, som nu have Valgret til Udstillingskomiteen, efter Forholdstal ud af Akademiets Medlemmer.
4. Udstillingskomiteen vælges uforandret som nu. Den forstærkes ved aarligt valgte Tilforordnede med 6 Medlemmer, 3 valgte af Akademiet og 3 valgte udenfor Akademiet efter Forholdstal, til i Fællesskab med den egentlige Udstillingskomité at udføre Censurforretningen ved Udstillingen.
5. De Skolen vedrørende Forretninger forblive under Skoleraadet efter dens nuværende Organisation. Forslag til eventuelle Forandringer ved Undervisningen og Skoleraadets Medlemsantal blive at udarbejde af Akademiet og indsende til Ministeriet, naar den ny Udstillingsbygning er taget i Brug og man kan faae et klart Overblik over, hvorledes Undervisningen bør ordnes i de Lokaler, der blive til Raadighed i Charlottenborg.

Saaledes affattet gik da Akademiets Svar ind til Ministeriet den 16. Juni 1882, men at Svaret hverken kunde være i Overensstemmelse med Ministerens eller de udenforstaaende Kunstneres Ønsker, maa det have været temmelig let at forudse. Imidlertid gled Sommeren over, uden at der skete noget.

XXVII.

MEDENS Akademiets Skrivelse angaaende Reformen var i Ministeriet, sendte Direktøren den 12. September 1882 et Circulære til Medlemmerne, hvori det angaaende Reformsagen hedder:

»Da det forekommer mig, at Akademiets Indstilling af 9. Juni d. A. vedrørende Reformsagen paa nogle Punkter trænger til nærmere at diskuteres i Akademiet, for at d'Herrer derved kunne have et ensartet Blik paa Rækkevidden af de Forslag, Akademiet vedtog at tilstille Ministeriet, tillader jeg mig at stille følgende Spørgsmaal til nærmere Overvejelse:

A. Skal Akademiets Ret til at vælge nye Medlemmer være helt fri? eller skal Akademiet være bundet til at vælge blandt de Kunstnere a) som have Udstillingsmedaillen, b) som have en af Akademiets Guldmedailler, c) som ved særlig Motivering kjendes værdige dertil — dog at alle skulle være mindst 30 Aar og have foretaget en større Studierejse?

B. Skal Valget af Akademiets Professorer herefter være frit? eller skal det være bundet kun til Medlemmernes Kreds? eller til Medlemmer og dem, der have Udstillingsmedaillen eller en af Akademiets Guldmedailler?

C. Skal den, der i Overgangstiden vælges til Professor uden i Forvejen at være Medlem, derved ogsaa blive Medlem af Akademiet?

D. Skal der sættes nogen Aldersgrænse for Professorerne*). Bør denne være 65 Aars Alderen, med Ret for Akademiet til med $^2/_3$ Stemmers Flertal at kunne forlænge Fristen med endnu 5 Aar?

Til ovenstaaende Spørgsmaal tillader jeg mig at knytte følgende Bemærkninger:

*) Denne Tanke var nemlig bleven udkastet under de foregaaende Forhandlinger, men uden at bearbejdes nærmere og uden at det var kommet til nogen Beslutning.

ad A. Det forekommer mig, at man ved at binde sig til de under a, b, c antydede Categorier af Kunstnere vilde nærme sig noget til det, Ministeriet har ønsket.

ad B. Efter det, Akademiet har vedtaget, vilde man kunne rejse den Anke, at man i Overgangstiden indtil Medlemsantallet er bragt ned til 40 kan risikere, at fremragende yngre Kræfter ved eventuelle Professorvalg slet ikke kunne komme paa Valg, fordi de ikke ere blevne Medlemmer af Akademiet. Ved at gjøre Valget frit vil denne Anke kunne hæves, og den til enhver Tid tilstedeværende dygtigere Mand kunde komme paa Valg.

ad C. Følgen af at Valget blev frit maatte føre til, at den der valgtes til Professor strax blev Medlem af Akademiet, selv om det efter Planen for Valgene i Overgangstiden indtraf under Forhold, hvor Vacancen ikke skulde føre til Valg.

ad D. Professor Jerichau har fremsat et Forslag om Aldersgrænse for Professorerne, som fra flere Sider fandt Tilslutning. Da en Uklarhed her let vilde føre til Misforstaaelse, vilde det være rigtigt, at Akademiet nærmere overvejede dette Punkt.

I et paafølgende Plenarforsamlingsmøde enedes man om, at Akademiet skulde have Ret til frit at vælge sine Medlemmer mellem alle de Kunstnere, som var fyldt 30 Aar og havde foretaget en større Studierejse, og ligeledes om at Professorvalget burde være saa frit som muligt, samt at Professorer skulde være fødte Medlemmer af Akademiet. Derimod vandt Tanken om en Aldersgrænse for Professorer ikke Bifald; under alle Omstændigheder fandt man, at de 65 Aar var en altfor tidlig Grænse.

Imidlertid modtog Akademiet følgende imperativiske Skrivelse fra Ministeriet:

Efter at have modtaget Akademiets Erklæring af 16de Juni d. A. angaaende en paatænkt Forandring i Akademiets Organisation samt derefter at have indhentet en Erklæring fra Udstillingscomiteen angaaende de Spørgsmaal og Forslag, der vedrøre Comiteens Stilling og Virksomhed, har Ministeriet bestemt sig for at indstille det hosfølgende Forslag til Ordning af det Kongelige Akademi for de skjønne Kunster og dets aarlige Udstilling til Kongelig Approbation.

Forinden man imidlertid nedlægger den fornødne allerunderdanigste Forestilling, skulde man herved give Akademiet Leilighed til at gjøre sig bekjendt med Udkastet og fremsætte de Bemærkninger, som samme maatte finde Anledning til at gjøre derimod, idet man særlig ønsker at modtage en Udtalelse om, hvorvidt det maatte ansees for rettest, som skeet i § 2 c, at fastholde den Betingelse for Valgretten, at den Paagjældende skal have modtaget Akademiets Afgangsbevis, samt om det maatte ansees for fornødent at aabne Architekterne en særlig Adgang til at erholde Valgretten udenfor den i bemeldte § 2 c nævnte.

Da Ministeriet ønsker, at den nye Ordning skal træde i Kraft med Begyndelsen af næste Aar, maa man udbede sig Akademiets Erklæring snarest muligt og senest inden Juul.

Kjøbenhavn, d. 27. October 1882.

J. F. Scavenius.

A. Asmussen.

Hovedtrækkene af det medfølgende Forslag*) var følgende:

§ 1. Akademiets Formaal er, dels som *Kunstskole* at virke gjennem Undervisning for vordende Malere, Billedhuggere, Architekter, Kobberstikkere, Medailleurer og andre med disse beslægtede Kunstfag, dels som *Kunstnerraad* at repræsentere den danske Kunst og virke til Haandhævelse og Udbredelse af Kunstsands og god Smag.

§ 2. Medlemmer af Akademiet ere:

a, Professorerne i Kunsten og Sekretæren.

b, de nuværende Medlemmer, som dog kun give Møde i Plenarforsamlingen, naar der er Spørgsmaal om Valg af Direktør, af Professorer, af Medlemmer af Udstillingskomiteen, af Æresmedlemmer og af udenlandske Medlemmer, eller ved Akademiets aarlige høitidelige Møde den 31te Marts, eller ved andre Fester. Udenfor disse Tilfælde repræsenteres de i Plenarforsamlingen ved 6 af og blandt dem selv valgte Delegerede, af hvilke, saavidt det er muligt, 2 skulle være Malere, 1 Billedhugger og 1 Architekt. De vælges paa mindst 3 Aar ad Gangen i Januar Maaned. De nærmere Regler for Valget bestemmes i og af den sidste Plenarforsamling, der afholdes inden den nye Ordning træder i Kraft; dog paa Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation. Naar engang de nuværende Medlemmers Antal, ikke medregnede de af dem, der mulig ere Professorer eller Sekretær, synker under 6, vælger Akademiet, efterhaanden som Plads bliver ledig, 6 livsvarige Medlemmer.

c, 15 Medlemmer valgte af alle danske Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer af Akademiet — eller have vundet Udstillingsmedaillen — eller en af Akademiets Guldmedailler — eller have opnaaet et af de større Reisestipendier — eller dog ere over 30 Aar, have modtaget Akademiets Afgangsbevis, og mindst 6 Gange have havt Arbeider antagne til Akademiets aarlige Udstilling, hvoraf 1 Gang i de sidste 5 Aar før Valget. De vælges iblandt de til at deltage i Valget berettigede i een Valgforsamling, de 12 af dem dog gruppevis, saaledes at Malerne, hvortil henregnes Kobberstikkere o. l., vælge 6, Billedhuggerne, hvortil henregnes Medailleurer o. l., vælge 3, og Architekterne 3. Ved det første Valg deles hver Gruppe i to, nemlig Med-

*) Med Hensyn til det, som angaar Udstillingskomitéen, henvises til Kammerherre Meldahls Skrift om Udstillingens Historie.

lemmerne af Akademiet og Kunstnerne udenfor Akademiet, af hvilke den første vælger de $^2/_3$, den sidste den $^1/_3$. De 3 andre Medlemmer vælges af hele Valgforsamlingen samlet. Valget ledes af Plenarforsamlingens Dirigent. De vælges paa 12 Aar, saaledes at $^1/_3$ af hver Gruppe (Malere, Billedhuggere, Architekter og de samlet Valgte) afgaaer hvert 4de Aar. Ved Lodtrækning mellem de af Akademiets Medlemmer Valgte og mellem de samlet Valgte udpeges de 10, der skulle afgaae 1ste og 3die Gang.

d, Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet kan indstille til Udnævnelse af Kongen 3 Medlemmer paa Livstid eller paa 12 Aar, naar det maatte vise sig efter de foretagne Valg, at et Kunstfag eller en kunstnerisk Retning, som dertil synes berettiget, ikke er repræsenteret i Akademiet, eller det maatte ansees for ønskeligt herigjennem at hædre en særlig dygtig og almindelig anerkjendt Kunstner. Disse 3 Medlemmer kunne tages mellem de nuværende Medlemmer af Akademiet.

e, Æresmedlemmer. De nuværende ordentlige Medlemmer, der ikke ere Kunstnere, blive Æresmedlemmer af Akademiet. Foruden Medlemmer af det kongelige Huus kan Akademiet optage indtil 3 Mænd udenfor Kunstnernes Tal, der udmærke sig ved fortrinlig Interesse for og Kjendskab til Kunst, som Æresmedlemmer.

f, Udenlandske Medlemmer. Akademiet kan optage udenlandske Medlemmer. Disse have ingen Stemme i Akademiet.

§ 3. Om Valg af Medlemmer har Akademiet at gjøre Indberetning til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, som foredrager samme for Kongen. Naar Nogen er optaget som ordentligt Medlem (§ 2 a-d), aflægger han den sædvanlige Ed, forsaavidt han ikke alt tidligere har aflagt den, hvorefter der af Akademiet meddeles ham Diplom som Medlem.

§ 4. Naar et ordentligt Medlem forlader Landet paa længere Tid, uden at dette skeer ifølge Overenskomst med Akademiet, træder han over i de udenlandske Medlemmers Række for Resten af den Tid, han endnu maatte have at fungere i. Herom indberetter Akademiet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Har der om denne Bestemmelses Forstaaelse været delte Meninger i Akademiet, kan Mindretallet fordre, at Sagen indstilles til Ministeriet. Gjælder Spørgsmaalet et af Kongen udnævnt Medlem, bør det i alle Tilfælde indstilles til Ministeriet, der da om Sagens Afgjørelse nedlægger Forestilling hos Kongen. Er et i Henhold til § 2 c valgt Medlem paa denne Maade gaaet over i de udenlandske Medlemmers Række, eller døer han, eller af anden Grund udtræder af Akademiet, bestemmer Akademiet, om Suppleringsvalg skal foretages eller ei.

Blandt de øvrige Bestemmelser i Forslaget er væsentlig kun den at mærke, at Dirigent og Vicedirektør bliver samme Person, samt følgende Slutningsbestemmelse:

De Valg, der i Henhold til foranstaaende Bestemmelser skulle ske, foretages i Løbet af Januar Maaned 1883 efter Kirke- og Undervisningsministeriets

nærmere Bestemmelse. Akademiets nuværende Plenarforsamling har ikke længere Ret til at optage nye Medlemmer, ordentlige eller udenlandske, men vedbliver forøvrigt sine Funktioner, indtil de nye Valg ere foretagne.

Med Hensyn til Udstillingsmedaillen siger Forslaget, at den skal uddeles af en Comité bestaaende af Udstillingskomiteens Formand, de 3 Medlemmer som er valgte af Akademiet og de 4 Medlemmer, som ere valgte for ét Aar af Kunstnerne udenfor Akademiet — men mærkeligt nok med Udelukkelse af de 3 Medlemmer, som ere valgte paa 3 Aar af Kunstnerne. For Tildelingen fordres mindst 6 Stemmer. Medaillen kan aarlig kun gives til én Kunstner af samme Kunstfag.

Man kan let tænke sig, at den myndige Maade, hvorpaa Ministeren tog denne Sag, maatte vække en Del Misstemning i Akademiet. Som Forholdene nu imidlertid havde udviklet sig, kunde det ikke nytte at stritte stivt imod, og Direktøren, Meldahl, søgte derfor efter Evne at mægle Stemningen tilrette. I Mødet den 30. Oktober pegede han, for at berolige de ivrigst konservative, paa at Tanken om Livsvarighed var delvis optagen og Selvsuppleringen ikke ganske opgiven, og han paaviste det, trods alt, konservative Element i Forslaget. Af Forsamlingens 30—33 Medlemmer udgjorde Akademiets livsvarige Medlemmer en væsentlig Del. Han haabede at faa Forsamlingen forstørret noget, f. Eks. ved Optagelsen af de tre Docenter, hvorved de livsvarige Medlemmers Overvægt blev endnu større. Tillige maatte man lægge Mærke til, at Akademiets nuværende Medlemmer valgte de $^{2}/_{3}$ af de temporære Medlemmer og havde Ret til at vælge dem blandt dets egne Medlemmer. Ogsaa ønskede han Akademiets livsvarige Medlemmer forøgede til 9, foruden Professorer, Docenter og Sekretær. Selv ved Valgene, som de var ordnede i Udkastet, vilde Akademiet kunne have faaet flere nye Medlemmer ved den nuværende Ordning end ved den nye, da der var fire Aar mellem hvert Valg. Han haabede, at man kunde paavirke Ministeren til at tage noget mere Hensyn til Akademiets Ønsker.

I det paafølgende Møde viste det sig, at Ministeriets Forslag heller ikke var efter Langes Hoved. Han var imod den foreslaaede Sammensætning af Udstillingskomitéen, og fandt det urigtigt at kræve Akademiets Afgangsbevis af alle Kunstnere.

I et følgende Møde den 17. Novbr. foreslog Meldahl Sagen henvist til et Udvalg. Han tilføjede, at for sit Vedkommende

holdt han paa Akademiets Selvsupplering som det bedste, men Forholdene nødte til Modifikation, og det næstbedste var allerede antydet, nemlig at modne Kunstnere udenfor Akademiet deltog i Valget. Der dannedes saaledes en Medlemskreds, som voxede ved Tilskud af Kunstnersamfundets bedste Kræfter, af Eliten. Som det næste Trin kunde man tænke sig et Forretningsraad, valgt dels af Akademiet, dels udenfor. Derved opnaaedes det samme som ved Ministerens Forslag uden at kuldkaste Akademiet. Kunde et saadant Forslag ikke sættes igjennem, var der dog noget i Ministeriets Ordning, der kunde bruges, og i den Retning mente han selv at burde arbejde. Det foreslaaede Medlemsantal fandt han for lille. De livsvarige Medlemmers Antal burde forøges til 9 og de af de udenforstaaende valgte til 12. Derved vilde et konservativt Element lettere holde sig.

Man endte med at nedsætte et Udvalg, hvis Betænkning forelagdes i Mødet den 22. December. Med nogle Ændringer vedtoges det der med 41 Stemmer mod 4 (Vermehren, Lange, Bache og Godfr. Christensen) medens Roed, Balsgaard, Herholdt og Hertzog foretrak ikke at stemme.

Akademiets Svar til Ministeriet kom da til at lyde saaledes:

Ved Skrivelse af 27de October har Ministeriet meddelt Akademiet et Forslag til en ny Ordning af Det Kongelige Akademi for de skjønne Kunster, som agtes indstillet til kongelig Approbation, for at give Akademiet Lejlighed til at gjøre sig bekjendt med Udkastet og fremsætte de Bemærkninger, som man maatte finde Anledning til at gjøre derimod, idet Ministeriet særlig har ønsket at modtage en Udtalelse om, hvorvidt det maatte ansees for rettest, som skeet i dets § 2 *c*, at fastholde den Betingelse for Valgretten, at den Paagjældende skal have modtaget Akademiets Afgangsbevis, samt om det maatte ansees for fornødent at aabne Architekterne en særlig Adgang til at erholde Valgretten udenfor den i § 2 *c* nævnte.

Om det, som er Kjernen i den hele Sag, om Selvsuppleringen, om det livsvarige Sæde og om det Betænkelige i at omdanne Akademiet til en repræsentativ Forsamling har Akademiet udtalt sig saa udførligt i sin Skrivelse af 16de Juni, at der ingen Tvivl kan være tilbage om dets Opfattelse heraf. Akademiet har uden Modsigelse kunnet fremhæve, at Selvsuppleringen og det livsvarige Sæde ere den Basis, paa hvilken saa at sige alle udenlandske Akademier til Dato ere opførte, selv saadanne, der nylig ere reformerede eller, som Akademiet i Berlin, skiftevis kalde forskjellige Medlemmer til Arbejde i et stort Forretningsudvalg, og at vort Land derfor ved at rokke herved vil gjøre et Experiment i democratisk, for ikke at sige radical, Retning, som hidtil ikke er forsøgt noget andet Sted.

Hvis det antages, at der kan stiftes en varig Fred indenfor Kunstnersamfundet ved at omdanne Akademiet til en Kunstnerrepræsentation, beroer dette utvivlsomt paa en Fejltagelse; det kan med Sikkerhed forudsiges, at denne Forandring vil blive Signalet til Dannelsen af to Partier, et conservativt og et radicalt, og de partielle Valg, som skulle foregaae, ville medføre heftige Valgkampe, i hvilke Minoriteten vil komme til at ligge under; det vil let føre til, at man vil tage mere Hensyn til Partierne end til Sagerne, og mere Hensyn til Kunstnerne end til Kunstens Interesser. Men vil dette blive Tilfældet, hvorfor da atter kalde en lignende Splittelse til Live, som den, der fandt Sted for 20—40 Aar siden?

Akademiet miskjender nu ikke Ministeriets tydelige Hensigt, at beholde ialfald en Rest af Akademiet som et conservativt Element i den repræsentative Forsamling og ved forskjellige midlertidige Bestemmelser at gjøre Akademiets Omstøbning mindre følelig; men det mener i al Ærbødighed at kunne paavise, at de dertil sigtende Bestemmelser ikke ville opfylde deres Hensigt.

Hvad for det Første Størrelsen af det conservative Element i Forsamlingen angaaer, da vil det næppe være rigtigt, som Udkastet synes at forudsætte, at regne Akademiets Professorer og Secretair med heri. Der findes nemlig radikale Tendentser hos nogle af disse, og at det vil blive anderledes i Fremtiden, tør man ikke forudsætte. Naar engang Akademiet efter Ministeriets Udkast blev normalt, vilde Directeuren, Professorerne, Secretairen og de akademiske Medlemmer af Udstillingscomitéen blive valgte af 6 livsvarige Medlemmer overfor 8 eller 9 Ubestemmelige (Professorerne og Secretairen) + 15 Kunstnere valgte af de udenfor Akademiet staaende Kunstnere. Den conservative Side vilde altsaa have sikker Udsigt til at blive i Minoritet. For Overgangstiden bøde visse Bestemmelser midlertidig herpaa. Men ligesom man er overbevist om, at hvert partielt nyt Valg vil blive en Ombytning af ældre Akademikere med udenfor Akademiet hentede Repræsentanter, saaledes er der ikke Tvivl om, at den nye Forsamling med en rivende Fart vil faae en udpræget repræsentativ Charakter. Kunstnerstatens Styrke vilde komme til at ligge udenfor Akademiet, hos Vælgerforsamlingen, og Akademiets skiftende Medlemmer vilde være henviste til, saafremt de ønskede Gjenvalg, ikke at handle efter Overbevisning, men efter Vælgernes Ønske. Skal derfor det akademiske og conservative Element ikke være født i Minoritet, maa der i Forsamlingen ikke blot til Valg, men ogsaa til de kunstneriske Bedømmelser være flere livsvarige end skiftende Medlemmer.

I Gruppevalget, som Ministeriet har optaget i sit Udkast, ligger maaske en Betryggelse for den enkelte Kunstart, forsaavidt som denne derved kan være sikker paa at blive repræsenteret med et vist Antal Stemmer. Men Gruppevalget har paa den anden Side sine Misligheder, da nogle af Vælgergrupperne blive saa smaa; ensidige og personlige Indflydelser ville ved det kunne komme til at spille en Rolle, som de ikke kunne, hvor en større Kreds virker controllerende og modererende.

Hvad Valgbarheden angaaer, mener Akademiet, at der til Betingelserne for Valgretten bør føjes, at Vedkommende er over 30 Aar og har gjort en større Studierejse; thi ingen Kunstner bør sættes til Dommer eller Raadgiver i

Kunstens vigtigste Anliggender uden at have opnaaet den Modenhed, som kun kan vindes ved alvorlige og større Studier i Udlandet.

Idet Akademiet saaledes har fremsat de væsentligste Bemærkninger, som Ministeriets Forslag giver Anledning til, beklager det meget, at Tanken om Selvsuppleringen og det øvrige Forslag, saaledes som det blev fremsat i Skrivelsen af 16de Juni d. A., ikke har kunnet fastholdes; og Ministeriet maa derfor i det Forslag, som fremsættes i det Følgende, see al den Imødekommen, som Akademiet ved den givne Situation, egentlig meget imod sin Villie, seer sig i Stand til at vise. Fastholder Ministeriet derfor vedblivende Tanken om skiftende Medlemmer, vil Akademiet, om end med stor Betænkelighed, kunne deltage i et Reformarbejde paa dette Grundlag, dog kun under to Forudsætninger: 1) at det conservative akademiske Element fra en Minoritet forandres til en Majoritet, der vedbliver selv under fremtidige normale Tilstande, og 2) at for Overgangstiden de nuværende Medlemmer ikke blot ved Valgene, men ogsaa ved de kunstneriske Bedømmelser beholde deres Stemmeret. Man kan umulig hos disse forudsætte en saadan smaalig Forfængelighed, at det skulde være dem nok at kunne deltage i Akademiets Valg og Fester, naar den langt betydningsfuldere Ret til at kunne deltage i de kunstneriske Bedømmelser fratages dem; og Intet vil være pinligere for Akademiet end selv ved Valg at skulle udskyde Mænd, for hvilke det nærer den største Højagtelse, og hvem det véd i Besiddelse af alle de Kræfter, der udfordres i en raadgivende Forsamling.

Akademiet har i Skrivelsen af 16de Juni d. A. fremhævet, at Docent *Lange*'s Paastand, at Akademiet paa Grund af sin Talrighed ikke kan arbejde, staaer aldeles ubevist. Selv om man indrømmer, hvad Akademiet har gjort, at Medlemsantallet »kan blive større, end noget Hensyn til Akademiets Forretninger i og for sig vilde kræve, kan blive større end hvad der er almindeligt ved andre Akademier, og stort i Forhold til Kunstnersamfundet og Landet«, saa følger dog ikke deraf, at Størrelsen er et absolut Onde, eller at man ikke i en Overgangstid skulde kunne finde sig deri. Staten har efter Akademiets Mening en Forpligtelse til, naar den ved sine Institutioner har hædret en Mand, paa samme Tid som den for Livstid kaldte ham til et ansvarsfuldt Arbejde, ikke uden tvingende Nødvendighed at tilsidesætte ham, naar det ikke er paavist eller kan paavises, at han har været uduelig eller forsømmelig. Har den ved allerhøjeste Resolution af 20de April 1864 indførte saakaldte Januarvalgmaade i visse Maader virket uheldigt og navnlig i Tidens Løb indirecte ført til en større Forøgelse af Medlemsantallet end ønskeligt, ligger det dog nærmest at ophæve Januarvalgmaaden og gradvis at formindske det Medlemsantal, som er forøget gradvis. Der gives jo ogsaa en Maade at reducere Tallet paa, som Akademiet ikke har ladet uomtalt i sin Skrivelse af 16de Juni, nemlig at lade de ældste Medlemmer falde for en Aldersgrændse. Skjøndt man i og for sig ikke kan anbefale denne Udvej, bør den dog langt foretrækkes fremfor ved Valg at udskyde Medlemmer. Kun forudsætter man, hvad Ministeriet sikkert vil billige, at det da bliver ikke blot Medlemmerne, men ogsaa Professorerne, der falde for Aldersgrændsen. Gik nu f. Ex. efter 5 Aars Forløb alle halvfjerdsindstyveaarige Medlemmer over til at blive Æresmedlemmer, saa at de kun ved at

kunne vælges ind som skiftende Medlemmer beholdt deres Stemmeret, da vilde herved Medlemsantallet synke fra 56 til 38. To af de 38 ere desuden udenbyes Medlemmer, der ikke kunne tilsiges og altsaa i Regelen heller ikke stemme; nogle kunne afgaae ved Døden. Akademiet er altsaa ganske nær ved det Medlemstal, som Ministeriets Udkast finder passende; men skal der nu af de udenforstaaende Kunstnere vælges nye skiftende Medlemmer ind i Akademiet, vil dette atter medføre en Forøgelse, der ikke bør være større end nødvendigt, for at sikkre disse en relativ Indflydelse. Men under et Tal af omtrent 40 Medlemmer bør man ikke gaae. Akademiet maa til sit saa højst forskjelligartede Arbejde i sin Midte altid have de forskjellige Fag i Kunsten fyldigt repræsenterede, for at dets Arbejde til enhver Tid kan have den Flersidighed, som uafviselig kræves.

Akademiet mener nemlig, at naar man vil beholde Navnet Akademi og for Skolens Skyld vil fastholde dets conservative Character, er der ingen Grund til — som det ministerielle Udkast foreslaaer — at lade det livsvarige Element repræsenteres af en forsvindende lille Minoritet paa 6 Medlemmer, der ovenikjøbet til Syvende og sidst skulle fremgaae ved Valg af den Forsamling, i hvilken de 15 skiftende Medlemmer med Tiden ville udgjøre en knusende Majoritet, men at dette Element strax og fremdeles bør være repræsenteret ved et Antal af 24 Medlemmer, og at de skiftende Medlemmer ved at være 8, naar de have det halve Antal af Professorerne og lad os sige en Trediedel af de 24 med sig, ville have ikke blot Sikkerhed for at kunne udøve en betydelig Indflydelse, men Udsigt til i mange Spørgsmaal at kunne sætte deres Meninger igjennem. Ansvaret for en større Indrømmelse med Hensyn til skiftende Medlemmers Tal overfor de livsvariges tør Akademiet ikke paatage sig.

Da de skiftende Kræfter, som Akademiet, hvis Tanken gjennemføres, derved strax vil faae tilført, ere langt større i Antal end forudsat i Ministeriets Forslag, og da vi have tænkt os disse 8 skiftende Medlemmer repræsenterede forholdsvis i alle Udvalg, saa vil der *strax* sikkres dem en betydelig Indflydelse paa hele Akademiets Arbejde. Disse skiftende Medlemmer ville ved indtrædende Vacance være selvskrevne til fortrinsvis at komme paa Valg til livsvarige Medlemmer.

Hvad den øvrige Del af Ministeriets Forslag angaaer, da savnes deri blandt Andet de organisatoriske Bestemmelser for Skoleraadets Sammensætning og Virkemaade. Disse ere af saa stor Betydning, at de sikkert bør have deres Plads i, hvad man kunde kalde Akademiets reformerede Fundats, selv om Reglementet for selve Undervisningen senere revideres. Inden Revisionen heraf foretages, bør dog nogle af Akademiets Professorer gives Lejlighed til at gjøre sig bekjendte med Udlandets Kunstskoler.

Med Hensyn til Tilkjendelsen af Udstillingsmedaillen troer Akademiet, at denne kun bør skee ved Dommere, der ikke selv kunne concurrere til den, og at det vilde være heldigst, om disse valgtes af Udstillingscomitéen.

Ministeriet vil sikkert give Akademiet Ret i, at det vil være bedst, om Reformen kan gjennemføres af selve Akademiet med Regeringens Billigelse og Medvirkning, uden at Lovgivningsmagten behøver at sættes i Virksomhed. Man skal i den Anledning henlede Opmærksomheden paa, at Udstillingscomitéens nuværende Sammensætning er bekræftet, altsaa fastsat, ved Lov. Det fore-

kommer imidlertid Akademiet, at det ministerielle Udkasts § 32, naar den skal ordret gjennemføres, maa stadfæstes af Lovgivningsmagten; og man henstiller derfor, om det ikke vilde være rigtigere, i Overensstemmelse med Akademiets og Udstillingscomitéens Raad, at lade Comitéen bestaae uforandret og kun for visse Forretninger, f. Ex. Censur, lade den supplere sig ved tilkaldte Kunstnere. Hvad endelig de af Ministeriet ønskede Udtalelser angaaer, om den Betingelse for Valgretten, at den Paagjældende skal have modtaget Akademiets Afgangsbevis, eventuelt bør fastholdes, samt om det maatte ansees for fornødent at aabne Architekter en særlig Adgang til at erholde Valgret udenfor den i § 2 *c* nævnte, da skal Akademiet til det første Punkt bemærke, at det vilde ansee det for forsvarligt at frafalde Fordringen om Afgangsbevis i de Tilfælde, hvor Vedkommende har opnaaet en Neuhausensk Præmie, det Eybeschützske Legat, den Sødringske Opmuntringspræmie eller andre Præmier, som kunne stilles lige med disse, eller har foretaget en Studierejse i Udlandet; og til det andet Punkt, at man ved at opgive Bestemmelsen i § 2 *c* stiger saa langt ned i de ikke kunstnerisk uddannede, mere haandværksmæssige Technikeres Tal, at dette ubetinget bør fraraades. Men for at supplere disse Bestemmelser har man troet ogsaa at burde foreslaae en tidssvarende Ændring i Reglementet for den Hansenske Medaille.

For saa vidt Lovgivningsmagtens Medvirkning behøves for at kunne lade Bestemmelsen om Aldersgrændsens Gjennemførelse træde i Kraft ogsaa for Professorerne, vil Ønsket om en Reduction af de nuværende akademiske Medlemmers Tal overfor de skiftende Medlemmers maaske indirecte kunne fremme en saadan Medvirkning.

Støttet til Ovenstaaende kan Akademiet altsaa under visse Forudsætninger tiltræde Hovedtanken i Ministeriets Forslag, at lade de udenforstaaende Kunstnere ved Valg paa Tid besætte et bestemt Antal Pladser i Akademiet, samtidig med at dettes Medlemsantal reduceres og fastsættes, naar tillige en fast Stamme af livsvarige Medlemmer bevares, stor nok til at kunne give Landets Kunstskole den nødvendige conservative Character og forebygge, at øjeblikkelige Modestrømninger udefra kunne faae en Betydning og Indvirkning, der ikke tilkommer dem.

Men hvad Enkelthederne angaaer, troer Akademiet, at Bestemmelserne bør modificeres, og for her at opnaae tilstrækkelig Tydelighed og for at imødekomme Ministeriets Ønske om en snar Afslutning af denne vigtige Sag, har Akademiet i efterfølgende Forslag søgt at fremstille den Ordning af Det Kongelige Akademi for de skjønne Kunster og de aarlige Udstillinger ved Samme, som det efter Omstændighederne kan ønske, at Ministeriet vil indstille til Kongelig Approbation.

Denne Skrivelse var ledsaget af et nærmere formuleret Forslag, af hvis Bestemmelser særligt maa fremhæves, at Medlemmer og Professorer skulde afgaa ved 70-Aars Alderen og derefter blive Æresmedlemmer uden Stemme, samt at der skulde være et Forretningsudvalg paa 10 Medlemmer med afgjørende Myndighed i mindre Sager. Dog skulde i Overgangstiden alle

nuværende Medlemmer beholde deres Sæde og Stemme, og Aldersgrænsen skulde først træde i Virksomhed om 5 Aar.

Med denne Skrivelse fulgte til Ministeriet en Mindretalsindstilling fra Bache, Bissen, Godf. Christensen og Vermehren, hvori de fremsatte de samme Tanker og Synspunkter, som de havde gjort gjældende i Akademiet, og udtalte en Tak til Ministeren, fordi han havde fremsat saa liberalt et Forslag som Langes.

Akademiets Indstilling bragte Ministeren til at ændre sin Holdning. Den 2. Januar 1883 fik Akademiet Meddelelse om, at Kongen havde approberet det nye Reglement under 31. Decbr. 1882*) »paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling«.

Det siges i § 1, at Akademiet skal være dels Kunstskole, dels Kunstnerraad (tidligere Kunstselskab), men der nævnes ikke noget om Kunstnerrepræsentation.

Medlemmer bliver dels Professorerne og Sekretæren, dels 23 Kunstnere valgte paa Livstid (af Akademiet), hvoraf mindst 4 Billedhuggere og 4 Architekter, dels 9 Kunstnere (mindst 2 Billedhuggere og 1 Architekt) valgte paa 9 Aar; hvert 3die Aar afgaar af disse $^1/_3$.

Overordentlige Medlemmer kan være Medlemmer af Kongehuset og 3 Ikke-Kunstnere.

Æresmedlemmer blive alle livsvarige Medlemmer (undtagen Professorer og Sekretær) naar de fylder 70 Aar.

Valgret til de ovennævnte 9 valgte Medlemmer har alle danske Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer af Akademiet, eller ere agreerede af Akademiet, eller have dets Guldmedailler, eller Udstillingsmedaillen, eller Hansens Medaille, eller have opnaaet et af de større Rejsestipendier, — eller som ialtfald ere over 30 Aar og have havt Arbejder optagne paa den aarlige Udstilling mindst 6 Gange, hvoraf mindst 1 Gang i de sidste 5 Aar, og enten have foretaget en eller flere Studierejser i Udlandet, eller have Akademiets Afgangsbevis, eller den store Sølvmedaille, eller en neuhausensk Præmie, eller den Sødringske Opmuntringspræmie, eller det Eybeschützske Legat eller andre Præmier, der maatte blive satte lige med disse.

Valgbare ere alle valgberettigede Kunstnere, der ere over

*) Se *F. Meldahl:* Supplementbind. Bilag 11.

30 Aar og have rejst ialt mindst 1 Aar i Udlandet, samt Akademiets Æresmedlemmer. Valg foretages første Gang i Januar 1883.

Professorer, Sekretær, livsvarige, overordentlige og udenlandske Medlemmer vælges af Akademiet.

Til at afgjøre løbende mindre Sager oprettes et Forretningsudvalg, bestaaende af Direktøren, Vicedirektøren, Sekretæren og 10 Medlemmer.

Udstillingsmedaillen tilkjendes ved en af Udstillingskomitéen aarlig blandt Akademiets Medlemmer og dem, der tidligere have vundet Medaillen, valgt Komité paa 12 Medlemmer. Der udfordres mindst 8 Stemmer for Medaillens Tilkjendelse.

Som midlertidig Bestemmelse fastsættes det, at alle hidtilværende Medlemmer beholde deres Sæde og Stemme som saadanne, indtil de fylder 70 Aar. Dog træder denne Aldersgrænse først i Kraft om 3 Aar. Saalænge Medlemmernes Antal (fraregnet Professorerne) ikke er sunket under 23, vælges ikke nye livsvarige Medlemmer.

Som det strax vil ses, var dette i Virkeligheden et Kompromis, og det havde den Skæbne, som et Kompromis saa ofte har: det vakte kun Misfornøjelse til begge Sider, uagtet det temmelig nøje fulgte Akademiets sidste Forslag, blot ved Udeladelse af Aldersgrænsen for Professorer (af Hensyn til Statens Pensionspligt?)

Imidlertid forelaa der nu en ny Situation, som det gjaldt om at faa det bedst mulige ud af. Indadtil i Akademiet kunde Meldahl mundtlig paavirke de mest stridbare Medlemmer til Forsonlighed; udadtil forsøgte han det i en Artikel i Dagbladet for 23. Januar 1883. Han gjør deri opmærksom paa, at der i Akademiet jo findes »et stort Antal Medlemmer, som ved deres Blik paa Kunsten i Hovedsagen staa de yngre nær«, men man kommer alligevel af forskjellige Grunde til »at formode, da de udenfor staaende Kunstnere tidligere i Reformbevægelsens første Tid have fremsat Udtalelser, der føre til, at de nu som gode Kammerater formene at burde følge Trop med hverandre. Men dette kan dog ikke være nogen holdbar Grund for alvorlige, modne Mænd til her, hvor det drejer sig om Forhold af saa indgribende Betydning for vor Kunst, at nægte at optage Diskussionen og blot stille sig ligefrem afvisende. Det maa dog have staaet alle de yngre klart, dengang de rejste den hele Be-

vægelse, at Situationen dog maatte ende med, at alle de opstillede Fordringer ikke lod sig realisere, og at man her som overalt, hvor et Kompromis er uundgaaeligt, dog maatte søge at komme til en Forstaaelse med de ældre Kunstnere; thi en fuldstændig Bortvisning eller Afgang af disse lod sig dog ikke godt tænke«.

Denne Henstilling fik dog ingen Virkning, thi samme Dag, den fremkom, modtog Akademiet følgende Adresse:

»Undertegnede Kunstnere, som ifølge den offentliggjorte nye Ordning af Kunstakademiet ere valgbare og valgberettigede ved det deri fastsatte Valg af 9 skiftende Medlemmer af Plenarforsamlingen, ansee det for rettest, før dette Valg finder Sted, at meddele Akademiet den Stilling, vi agte at indtage i denne Sag.

De Hindringer, som bestandig have været tilstede for et frugtbringende Samarbejde mellem alle Kunstnere i deres fælles Interesser, ere efter vor Overbevisning ikke fjernede ved den nye Reform. Akademiets indre Organisation bestaar i alt væsentligt uforandret, Plenarforsamlingens Selvsupplering er bibeholdt og Delingen af Kunstnerne i to Klasser er paany fastslaaet. Under en saadan Ordning tro vi det ikke muligt at give de Opgaver, der paa indgribende Maade berøre hele Kunstnersamfundet (f. Ex. en Omordning af Undervisningen) en tidssvarende Løsning.

Vi nære vedblivende det Haab, at disse Forhold maa komme ind under naturligere Former, og vi ville fortsætte vore Bestræbelser for at tilvejebringe en Styrelse af vore kunstneriske Anliggender paa Grundlag af en frit valgt Repræsentation. Derfor kunne vi ikke samtidigt medvirke til Gjennemførelsen af den nu foreliggende Reform ved at deltage i det kommende Valg.

Det er vor Hensigt hverken at vælge eller at modtage Valg til Akademiets Plenarforsamling.

Vi beklage dybt, at vi nødes til at indtage en saadan Stilling overfor Akademiet, men det er vor Overbevisning, at vi kun saaledes handle i Overensstemmelse med de Fordringer, den danske Kunsts Tarv stiller til os alle.

P. S. Krøyer. Bernh. Middelboe. R. Bissen. Axel Pacht. Edvard Petersen. Vilh. Pacht. H. Brasen. Otto Haslund. F. Schwartz. Anton Thiele. Axel Helsted. Carsten Henrichsen. Carl Locher. August Jerndorff. Chr. Blache. Joh. Boesen. Carl Hartmann. J. H. Brandt. Hans Smidth. Aksel Hansen. Simon Simonsen. Vilh. Groth. V. Johansen. Julius Schultz. P. Petersen. W. Tornøe. Carl Smith. N. Bredal. I. U. Bredsdorff. Pietro Krohn. Frants Henningsen. Thorvald Bindesbøll. Thorvald Niss. Hans Friis. V. Irminger. Anker Lund. A. Thorenfeld. Pram Henningsen. Harald Foss. Otto Schondel. M. Therkildsen. C. Eckardt C. Henneberg. P. Kornbeck. Kathinka Kondrup. H. P. Hansen. Carl Bille. Chr. Zacho. C. Chr. Andersen. Th. Philipsen. Kristian Zahrtmann. Carl Rasmussen. J. Gelert. L. Hasselriis. Th. Thielemann. Jørgen Larsen. R. Rasmussen. Carl Møller. Viggo Pedersen. H. C. Koefoed. Carl E. Lund. J. F. Skovgaard.

Det Resultat, man havde tilsigtet med Reformen, en Udjævning af Stridighederne, udeblev altsaa. Det eneste, som var vundet ved Ministerens Indgriben, var en Situation, der hurtigt skulde vise sig uholdbar.

De Medlemmer, der 3 Aar efter, i Januar 1886, som halvfjerdsindstyveaarige gik over i Æresmedlemmernes Række var: Fru Voigt, Kiærschou, J. Sonne, Monies, Buntzen, Balsgaard, Stilling, Winstrup og Biskop Monrad.

Foreløbigt skulde man imidlertid foretage de i det nye Reglement foreskrevne Valg, og ugjørligt var det ikke, thi foruden de 62 Underskrivere paa ovenanførte Adresse, var der endnu c. 90 Vælgere tilbage. En Snes Medlemmer i Akademiet mente, at man ganske roligt skulde stemme paa de bedste Kunstnere, selv om nogle af dem havde underskrevet Adressen, og saa se om de virkelig fastholdt deres Vægring, men dette Standpunkt kunde selvfølgelig ikke gjennemføres. Da der var foreskrevet mindst en Architekt og 2 Billedhuggere, enedes man om ved Optællingen først at udtage den Architekt og dernæst de to Billedhuggere, der havde flest Stemmer, og dernæst tage de 6 øvrige efter almindelig Stemmeflerhed.

Ved Valget faldt Stemmerne paa Architekterne Alb. Jensen, V. Klein, H. C. Amberg, Billedhuggerne Ring og Hoffmann, Malerne Fristrup, Mackeprang, Andersen-Lundbye og V. Rosenstand. Men Rosenstand, Mackeprang, Andersen-Lundbye og Hoffmann nægtede at modtage Valget. Paa Akademiets Forespørgsel resolverede Ministeriet da den 9. Februar 1883, at der indtil videre ikke skulde foretages Suppleringsvalg istedetfor de 4, der havde nægtet at indtræde. Der blev altsaa kun 5 af de nye, skiftende Medlemmer, og ingen af disse 5 kunde siges at repræsentere Oppositionen, der for saa vidt vedblivende kunde anse sig selv som udelukket fra Akademiet.

Paa denne usikre Grund maatte Akademiet arbejde videre i de nærmest følgende Aar.

At man imidlertid i Akademiet ikke lod sin Optræden paavirke i det enkelte overfor Oppositionens Medlemmer, selv om mange ikke syntes om deres Optræden, ses bl. a. af den Maade, hvorpaa man stillede sig, da Maleren Viggo Pedersen i Foraaret 1883 søgte Stipendium. Det fremdrages ganske vist, at han har været Underskriver af den skarpe Adresse af 23. Januar, men det gjøres strax gjældende, at man ikke bør lade sig paavirke

heraf og heller ikke nævne dette Forhold overfor Ministeriet, og der tildeles Viggo Pedersen et Stipendium paa 2000 Kr., som fornyes det følgende Aar. I 1886 bærer man sig ad paa lignende Maade overfor Jul. Paulsen (400 Kr.), skjønt denne havde været med til at protestere mod Akademiets Evne til at bortgive Belønninger paa rette Maade, og samme Aar fik Joakim Skovgaard et Stipendium paa 2000 Kr.

XXVIII.

Indtil 1872 var Medlemsoptagelsen gaaet uden Brydninger. Men i dette Aar var der trukket en lille Sky op, idet P. C. Skovgaard sammen med flere andre havde foreslaaet Aagaards Optagelse. Sagen var bleven liggende, og den 10. Marts sendte Skovgaard da en Skrivelse, hvori han klagede over det ringe Hensyn der var taget til dette Forslag; nu frafaldt han det efter Anmodning af Aagaard. Dette voldte en Debat, hvori Dirigenten hævdede at Forretningsordenen var overholdt, medens dette blev bestridt af andre, og der kom intet ud af Debatten. Først to Aar efter, den 17. Febr. 1874 blev Aagaard Medlem.

Efter Marstrands Død blev Meldahl den 7. April 1873 valgt til Direktør med 34 Stemmer af 39. Denne Post beklædte han derefter uafbrudt til 1890. Til Vicedirektør valgtes Constantin-Hansen. Samme Aar søgte Thiele sin Afsked og Jul. Lange blev hans Efterfølger den 23. Marts 1874. I det følgende Aar døde Anton Melbye, Hilker og P. C. Skovgaard.

Kyhn var bleven Medlem den 7. Febr. 1870. Den 26. April 1881 »var der forefaldet en Ordvexel, navnlig mellem Kyhn og Vermehren, hvorom ogsaa Direktøren havde udtalt sig, men hvorom Forsamlingen havde erklæret ikke at ville have noget Referat i Protokollen.« Sagen var, at Vermehren i det paagjældende Møde havde foreslaaet Krøyers »Markarbejdere i Abruzzerne« til Udstillingsmedaille (det fik kun 14 Stemmer, hvilket ikke var tilstrækkeligt), og imod dette rejste Kyhn en »kraftig og bestemt« Modstand. Han indledede, efter sit eget skriftlige Udsagn, sine

Bemærkninger med de Ord: »Da jeg nu engang er saa uheldig at være Medlem af Akademiet, saa maa jeg, idet jeg mindes den Ed, jeg har underskrevet — jeg kunde ønske, at Eden oplæstes ved Begyndelsen af hvert Møde — saa maa jeg mod min Tilbøjelighed udtale min Mening osv. . . .« Denne Henvisning til Medlemseden opfattede Vermehren ganske naturligt som en Fornærmelse baade mod Akademiet og mod sig personlig, hvorfor han paatalte denne Udtalelse som usømmelig. Dette fremkaldte et Brev fra Kyhn af 8. Juni 1881, hvori han dels erklærede, at han ikke oftere kunde give Møde i Forsamlingen, dels bortforklarede sine Udtryk saaledes, at han ved Ordet »uheldig« havde tænkt paa, at man havde saa lidt Brug for hans Deltagelse i Arbejdet (ɔ: som Medlem af Udvalg) og med Hensyn til Edens Oplæsning kun havde tænkt paa sig selv. I en skriftlig Udtalelse desangaaende erklærede Vermehren, at han ikke vilde betvivle Kyhns Forklaring, og at han derfor nu højlig beklagede det stedfundne Ordskifte og gjerne vilde tage Udtrykket »usømmelig« tilbage; dog tilføjede han »kun skylder jeg mig selv at tilføje, at jeg ikke kan bære Ansvaret for den Misforstaaelse, der har været Skyld i, at jeg saaledes kom til at anvende det omtalte Ord. Det skulde glæde mig, om Hr. Kyhn, som, hvis jeg kjender ham ret, vist har samme Anskuelse af den hele Begivenhed som jeg (nemlig som altfor ringe til at drage betydeligere Følger efter sig), ved at læse disse Ord maatte kunne betragte den som uskeet og som Følge deraf sit Forhold til Akademiet som uforandret«. Dette meddeltes af Akademiet i en officiel Skrivelse til Kyhn. Denne tog imidlertid ikke mod den udstrakte Haand, men holdt sig borte fra Akademiets Møder. I Akademiet lod man dog Sagen ligge uden at optage den til nærmere Behandling, idet man haabede paa, at Kyhn vilde opgive sit urimelige Standpunkt, men heri tog man fejl. Den 8. Januar 1883 fik Akademiet følgende Brev fra ham: »Da jeg nu i omtrent $1^3/_4$ Aar ikke har givet Anmeldelse om min Udeblivelse fra Akademiets Møder, tillader jeg mig at minde derom, idet jeg henviser til Bestemmelsen desangaaende i Akademiets Reglement. Nu da Reformen af Akademiets Reglement er gjennemført, vil min Udtrædelse ikke kunne underlægges fejlagtige Bevæggrunde og idet Akademiets Bestemmelse for saadanne Tilfælde, som det foreliggende, følges, haaber jeg at have gjordt det let for Akademiet at følge den. Ligesom Akademiet ikke kan have i sin

Midte Medlemmer, som tale »utilbørligt eller usømmeligt« saaledes kan jeg, som har Overbevisningen om ikke at have talt saaledes, ikke finde Anledning til vedblivende at være dets Medlem. Idet jeg forlader mit Sæde i Akademiet ønsker jeg det fremtidig Lykke og Kraft til at løse sin store og smukke Opgave.«

At Kyhn kunde gjemme paa en virkelig eller indbildt Fornærmelse, fremgaar klart nok af hele denne Sag. Naar han taler om, at hans Udtrædelse ikke kan »underlægges fejlagtige Bevæggrunde«, saa tør man vel formode, at den let blandt de udenforstaaende Kunstnere eller dog hos nogle af dem kan være bleven opfattet som en Protest med den Bornerthed og utidige Konservatisme, man tillagde Akademtet. Men naar man mindes Oprindelsen til den hele Sag, vil det dog vist være vanskeligt at betragte Kyhn som Partifælle af de yngre Kunstnere, uagtet han siden, i sin Alderdom, jævnlig er bleven behandlet som saadan, medens Vermehren, der til Stadighed paa meget frisindet Maade støttede deres Sag, er bleven fremstillet og omtalt som deres værste Fjende.

Efter Marstrands Død 1873 søgtes hans Professorat af Constantin-Hansen, Carl Bloch og Vermehren, hvilken sidste fra 1865 havde været Assistent ved Skolen. Valgt blev Vermehren. Da dette muligvis af nogle er blevet opfattet som en Uretfærdighed overfor Constantin-Hansen, skal her blot henvises til Jul. Langes efterladte Breve, *) hvori han ret udførligt gjør Rede for de Grunde der, ogsaa efter hans Mening, maatte føre til at foretrække Vermehren, idet denne var i Besiddelse af særlige Evner som Lærer. Efter Simonsens Fratræden, 1883, valgtes Bloch enstemmigt til Professor.

Christian Hansen, der var bleven Professor i 1857, var efterhaanden bleven gammel — han var født 1803. Muligvis har hans Lærergerning i de senere Aar trættet ham noget — man mindes, at han standhaftigt vægrede sig ved at holde de Forelæsninger, som ved Reglementet 1863 var paalagt ham — muligvis har han været utilfreds med mange andre Ting, kortsagt i 1882 besluttede han sig til at rejse ned til Broderen Theophilus i Wien. Han søgte og fik Rejsetilladelse fra 10. Juli til Slut-

*) Udgivne af P. Købke, pag. 61—64.

ningen af Septbr., og Vilh. Petersen blev saa længe valgt ind i Skoleraadet i hans Plads. Men da September var gaaet og Oktober med, og man var kommet helt ind i November, sendte han Ansøgning om Forlængelse af sin Rejsetilladelse. Denne gik til Skoleraadets Erklæring og »efter nøje Overvejelse« vedtog dette den 28. Novbr. enstemmigt at udtale, »at man fandt saadanne midlertidige Tilstande, naar de udstrækkes over en længere Tid, ikke at være til Skolens Gavn, og at hvis Etatsraad Hansen paa Grund af sin høje Alder og Svagelighed ikke selv kunde overtage Skolens Ledelse, saa ansaa Raadet det for at være i Skolens Interesse, at Etatsraad Hansen nu søgte om Entledigelse for at give Plads for en ny Professor til at overtage det store Arbejde, som foreligger«. Samtidigt indstillede man dog at han, ligesom i sin Tid J. L. Lund, skulde beholde sin Bolig og sin fulde Gage som Pension. Dette førte da til, at Chr. Hansen indsendte sin Begjæring om Afsked, som bevilgedes fra 1ste April 1883. Spørgsmaalet om Pensionen fik ingen Betydning, da han døde i Wien den 2. Maj s. A.

Det saaledes ledige Professorat søgtes af Architekterne Vilh. Petersen, Fenger — som havde særlige Forudsætninger for at kunne holde Forelæsningerne — Hans J. Holm, der havde forestaaet Opmaalingerne, jfr. nedenfor, og Martin Nyrop. Denne sidste støttedes ved et Andragende fra en Kreds af Architekter, men da han ikke var Medlem, blev det vanskellgt at vælge ham. Holm valgtes da med 24 Stemmer, og Valget stadfæstedes af Kongen den 17. April 1883.

Da Weilbach fra Juni 1882 havde besørget Forretningerne som Sekretær og Bibliothekar og i den Tid forestaaet Bibliothekets Flytning til det nye Lokale i Udstillingsbygningen, satte han ved sit ihærdige Forlangende igjennem, at Embedet blev opslaaet vakant, saa han kunde søge det. Hans Medansøger var en forhenværende Officer. Den 9. Marts 1883 valgtes han da til Akademiets Sekretær og Bibliothekar med 34 Stemmer mod 1. Fire Medlemmer stemte ikke.

Alt den 2. Januar 1883 var han kommen til at optræde i denne Egenskab ved en særligt højtidelig Anledning. Det var nemlig denne Dag 100 Aars Dagen for Eckersbergs Fødsel. Paa Meldahls Forslag var det blevet vedtaget, at der skulde slaas en Medaille for Eckersberg, at hans Grav skulde bekranses, at der skulde opsættes en Mindetavle ved hans Bolig i Charlottenborg

og at man skulde henvende sig til Udstillingsfonden for at opnaa en Understøttelse for hans Døttre. Dette skete altsammen og Døttrene fik Understøttelsen. Desuden skulde der holdes en Mindefest. Man anmodede indtrængende Lange om at holde Festtalen ved denne Lejlighed, men da han bestemt vægrede sig og ingen Kunstner vilde overtage Hvervet, kom Weilbach til at oplæse en af ham forfattet Tale.

Selve Medaillen trak det ud med. Først i September 1888 forelagde Conradsen et Udkast dertil, hvorefter Udførelsen overdroges ham (jf. Kap. XXXI). Den anvendes siden (i Sølv) som Aarsmedaille, der jo først tilstilles Kunstnerne, naar den anden Gang er dem tilkjendt.

J. Roed, der var født 1808, havde fra Reformen 1863 ledet Modelskolen. Da Carl Bloch var bleven Professor 1883, henstillede Meldahl som Skoleraadets Formand, at Roed afgav Malerklassen til ham og istedetfor overtog Modelskolen om Aftenen, idet det kunde formodes, at man herved vilde imødekomme et Ønske hos de udenforstaaende Kunstnere. Men Roed vilde ikke gaa ind herpaa, uagtet man villigt anerkjendte de Fortjenester, han havde af Skolen i de forløbne Aar, og uagtet det var Meningen dengang som nu, at Modelskolens Professorer skulde bytte Klasser med 3 eller flere Aars Mellemrum. Bloch overtog da Aftenklassen. Men Alderen svækkede efterhaanden Roeds Kraft som Lærer. I Juni 1887 kom det til en Diskussion herom; man foreslog at ansætte en extraordinær Professorer til midlertidig Hjælp, men Meldahl oplyste, at Roeds aarlige Hædersgave af Staten var forhøjet med 1000 Kr. under den Forudsætning. at han saa vilde tage sin Afsked. Roed vilde vistnok nødig gjøre dette Skridt, men følte sig dog forpligtet dertil og fik saa Afsked fra 1. Oktober 1887 med Titel af virkelig Etatsraad. Allerede den 8. August det følgende Aar døde han, 80½ Aar gammel.

Hans Efterfølger blev Otto Bache, som fra 1883 havde været Medlem af Skoleraadet.

Jerichau, som lige fra 1867 havde trukket sig mere og mere tilbage fra sin Gjerning ved Akademiet, døde den 24. Juli 1883. Allerede to Aar før var Th. Stein bleven Professor i Billedhuggerkunst; Peters var bleven Professor i 1868 efter den ældre Bissen. Da Peters i 1889 tog sin Afsked, efterfulgtes han den 1. April 1890 af Vilh. Bissen.

Efter Carl Blochs Død 1890 valgtes Frants Henningsen til Professor i Malerkunsten.

Den 9. Marts 1883 erklærede Dahlerup, at han vilde udtræde af Akademiet; dog lod han sig i Novbr. 1887 vælge ind i Akademiraadet istedetfor Bache, da denne var bleven Professor. I Januar 1887 traadte Aagaard og Neumann ud, og fastholdt denne Beslutning trods alle Overtalelser. Da Dahlerup havde Guldmedaille og Neumann Udstillingsmedaillen, var disse altsaa Medlemmer af den nye Plenarforsamling; med Hensyn til Aagaard, Kyhn og Libert (der aldrig var bleven mere end agreeret) opnaaede man Ministeriets Samtykke til, at de betragtedes som Medlemmer af Plenarforsamlingen. Af de paagjældende Breve, som findes i Akademiets Arkiv, kan man se, at Grunden til disse Udtrædelser var Misfornøjelse med den nye Ordning af Akademiet.

XXIX.

Akademiets Reform 1882 medfører ogsaa nogle Ændringer i Skolens Ordning. Professorernes Antal forbliver som hidtil 8, og der fastsættes ingen Aldersgrænse for dem (som for Akademiets øvrige Medlemmer). Kun siges det, at naar de gaa af paa Grund af Alder eller Svagelighed, bliver de Æresmedlemmer. Desuden skal der være 3 Docenter: i Kunsthistorie, Anatomi og Perspektiv. Skoleraadet bestaar af Professorer og Docenter, de Delegerede ved Technisk Selskabs Skole, og de af Akademiet paa 3 Aar valgte Medlemmer, hvis Antal forhøjes til 6 (2 Malere. 2 Billedhuggere og 2 Arkitekter). Det paalægges Akademiet at udarbejde Forslag til et nyt Undervisningsreglement »samt Forslag angaaende unge Kunstneres videre Uddannelse i Ateliers under Professorernes eller andre dygtige Kunstneres Ledelse.«

Dette var altsammen ganske i Overensstemmelse med Akademiets egen Indstilling til Ministeriet af 22. Decbr. 1882.

Tanken om disse Kunstnerateliers havde ulmet i en Del Aar (jfr. Kap. XXIV); mange af de yngre Kunstnere havde jo netop besøgt saadanne Atelierer i Paris (navnlig hos den da saa berømte Bonnât). Alt i Marts 1879 havde Akademiet anbefalet et Andragende fra 12 unge Kunstnere om at faa Statstilskud til at oprette en Skole for Tegning efter nøgen Model (for Kunstnere, der havde gjennemgaaet Akademiet eller faaet en tilsvarende Uddannelse). Dette var blevet bevilget og der havde meldt sig 12 Deltagere (Bache, Brasen, Irminger, Koefoed, Krohn, Middelboe, Therkildsen, Carl Thomsen, Zahrtmann, Jerndorff,

Schwartz og Tuxen). For at imødekomme Tanken, havde Meldahl i Akademiets Møde den 4. Febr. 1882 antydet, at man kunde spalte Modelskolen og dens Forberedelsesklasse vertikalt i to jævnsidesløbende Skoler, der hver stilledes under sin Professor saaledes, at Eleverne selv kunde vælge hvem de vilde. Man vilde derved faktisk nærme sig stærkt til Mesterateliererne. Denne sunde og gode Tanke slog dog ikke Rod, men paa Initiativ af Meldahl kom man i Oktober s. A. tilbage til Tanken om de nævnte Atelierer (»Privatatelierer«), rimeligvis fordi man derved kunde komme de yngre Kunstnere imøde ved at udvide Lærerkredsen ud over Professorerne, og Meldahl støttedes her varmt af Vermehren, Roed og Aagaard. Han betonede imidlertid, at Adgang til disse Atelierer kun skulde gives dem, som havde gjennemgaaet Akademiets Skole, da det ikke var Meningen at oprette en Konkurrent til denne. Heller ikke var det Meningen, at disse Atelierer skulde oprettes i et fast bestemt Antal; tvertimod, de skulde oprettes, naar den rette Mand var tilstede, og naar der udefra kom Anmodning derom, men midlertidigt bortfalde, naar disse Forhold ophørte.

Fjorten Dage efter denne Forhandling sendte Ministeriet til Akademiets Erklæring et Andragende fra V. Bissen, Fr. Schwartz og Tuxen om paany at faa Statstilskud til en Studieskole for Kunstnere, under Henvisning til dens Virksomhed i de forløbne 3 Aar, idet Ministeriet i Forbindelse dermed udbad sig en Indstilling om Ordningen af Akademiets egen Undervisning. Det nye i Andragendet var, at Studieskolen ogsaa skulde udvides til en Dagskole og Bevillingen forhøies fra 1000 til 4000 Kr. aarlig.

Naar Akademiet samtidigt skulde udarbejde Forslag om hele sin egen Undervisning, maatte dette nødvendigvis tage nogen Tid, og dets Betænkning om Kunstnernes Andragende, som man forøvrigt stillede sig yderst velvilligt til — under Forudsætning af, at Adgangsbetingelserne til disse Skoler blev uforandrede — kunde derfor heller ikke fremsendes strax. Uden at afvente den, foreslog Ministeren da Bevillingen til Finanslovens 3die Behandling og fik den vedtagen. Der fastsattes ganske vist ikke paany noget om Adgangen til denne Skole, men i Udtrykket i Ministerens Forslag »til Udvidelse af den Virksomhed« laa, at der heller ingen Forandring skulde ske paa dette Punkt. Studieskolens Ledere synes imidlertid at have opfattet Forholdet

anderledes, ialtfald gik de hurtigt over til at optage hvem de syntes, uden nøjere at spørge efter, om deres Fordannelse ogsaa var tilstrækkelig efter de oprindelige Regler. Medens den frie Studieskole saaledes oprindeligt kun omfattede fortsættende Øvelser for uddannede Kunstnere, spaltede den sig nu i 3 Grene, hvoraf kun den ene beholdt sin oprindelige Karakter, medens de to andre, væsentlig under Ledelse (uden Vederlag) af Krøyer, Tuxen og Zahrtmann, nærmede sig til at blive egentlige Elevskoler, om end næsten udelukkende med Studium af nøgen levende Model. Disse Skoler trak, navnlig i de første Aar, ikke faa Elever til sig.

Da Akademiet den 6. Novbr. 1883 sendte sit Forslag til Ministeriet, fastholdt man sin velvillige Stilling til Sagen, paa det oprindelige Grundlag. Forslaget, der siden approberedes sammen med Akademiets eget Undervisningsreglement den 13. Decbr. 1883, lød saaledes:

»Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilvejebringelse skal der oprettes et eller flere Privatateliers, som af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet skulle kunne overdrages til dygtige Kunstnere, for at deri kunne bibringes talentfulde Elever, der have Akademiets Afgangsbevis eller en lignende Modenhed, videre Uddannelse i deres Fag. Herfor modtage disse Kunstnere et Vederlag af Staten. Overdragelsen af saadanne Ateliers sker i Reglen for 2 Aar ad Gangen, men kan fornyes. Den, til hvem et af disse Lokaler er overdraget, skal være forpligtet til at modtage mindst det Antal Elever, som Ministeriet maatte bestemme; han skal hvert Foraar lade afholde en offentlig Udstilling af de i de sidste Aar udførte Arbejder, og skal samtidig gjennem Kunstakademiet indsende til Ministeriet en Fortegnelse over de Elever, der have benyttet hans Undervisning, ledsaget af Meddelelse om, hvor længe de have benyttet den. I alle andre Maader, saasom med Hensyn til Undervisningsmaaden, Undervisningstiden osv. har han fuldstændig frie Hænder«.

De frie Skoler havde imidlertid taget en saadan Udvikling, at der ikke blev Rum for at føre disse Bestemmelser ud i Praxis. Ganske vist blev det ogsaa nogle Aar senere paalagt de frie Skoler at afholde en aarlig Udstilling af Skolearbejderne, men først i 1890 blev dette Paabud efterlevet.

Inden Indstillingen om Akademiets eget Undervisningsreglement blev endelig vedtaget, gjorde Meldahl og Vermehren i Juni 1883 en Rejse til Udlandet for at se, efter hvilket Princip Kunstskolerne var ordnede andre Steder.

Den Indsstilling*), som indsendtes til Ministeriet den 6. Novbr. 1883, ledsagedes da af følgende Motivering:

Den Organisation, som Akademiets Skoler have faaet ved den allerhøjeste Resolution af 7. Septbr. 1863, har efter Akademiets Mening i alle sine Hovedtræk vist sig at være god, og det er vel ogsaa Bevidstheden herom, der har ført til, at dennes Grundtanke fastholdtes i den allerhøjeste Resolution af 31. Decbr. 1882, §§ 1, 19—23.

Akademiet erkjender saaledes, at den bestaaende Hoveddeling i: 1) en almindelig Forberedelsesklasse fælles for alle Elever, samt 2) højere Klasser for Malere, Billedhuggere, Architekter og Dekoratører — er saa god, at den bør bibeholdes.

De Erfaringer, der ere gjorte her ved Skolen, saavel som de, der ere gjorte i Udlandet, vise imidlertid hen til, at der bør foretages nogle Ændringer, dels i Anvendelsen af Reglementet, dels i nogle af dets Detailbestemmelser, og her skal Akademiet da særlig fremhæve:

I) at den hele Undervisning i alle Klasser bør gives mere i Form af Det, som Atelieret kan byde, saa at den ledende Lærer indenfor det ham underlagte Omraade faar fuld Handlefrihed med Hensyn til Maaden, paa hvilken Studierne gjøres, og Tiden og Rækkefølgen, i hvilken Eleverne have at udføre Arbejdet, samt at Elevernes Overgang fra en Afdeling til en anden kun bestemmes efter Forhandling mellem de paagjældende Professorer og deres Assistenter, saa at man til enhver Tid har Sikkerhed for, at Eleven indtager det Trin af Modenhed, som Akademiet nødvendigvis maa fordre;

II) at der i den store fælles Forberedelsesklasse foruden den Undervisning, der nu gives, ogsaa — med den antike klassiske Kunst som Grundlag — lægges særlig Vægt paa at give Eleverne en mere alsidig Uddannelse, saa at de ved Øvelse og Foredrag ledes til at faa Indblik og Færdighed i de forskjellige Grene af Kunsten, saaledes som nærmere udviklet i D;

III) at Undervisningen i Maling og Tegning kun ledes af Malere, og at Undervisning i plastiske Øvelser gives af Billedhuggere i særlige Lokaler, i Stedet for som nu sammen med Malerne, samt at der herefter i begge Afdelinger gives Eleverne Lejlighed til at udføre egne Kompositioner, hvortil der knyttes Raad og Bedømmelse af den ledende Lærer;

IV) at Undervisningstiden bliver udvidet med 1 Time om Formiddagen, at Undervisning og Foredrag i Regelen ophøre Kl. 8 Aften, samt at Aaret deles i to Afsnit, nemlig:

4 Maaneder fra 1. Oktober til 1. Februar og 4 Maaneder fra 1. Februar til 1. Juni som fast Skoletid med Konkurs for Afgangsprøver 2 Gange om Aaret, og Tiden fra 1. Juni til 1. Oktober som Ferietid og til selvstændige Studier af Eleverne;

*) Den var i de væsentlige Punkter bygget paa en Rundskrivelse fra Meldahl til Akademiets Medlemmer af 12. Septbr. 1882.

V) at der her, ligesom i Udlandet, træffes Bestemmelser, der gjøre det muligt for Skolen at standse og afvise de Elever, der ikke have de fornødne Evner eller vise tilstrækkelig Flid;

VI) at der indføres Opmuntringspræmier og Stipendier for begavede Elever, samt at der for Billedhuggerne skaffes Midler til at lade deres fortjenstfulde Konkursarbejder og Prøvearbejder afstøbe;

VII) at der tilvejebringes et Lokale som »Fortsættelsesskole«, hvor de Kunstnere, der have Akademiets Afgangsbevis, samt de, der sættes lige med disse, kunne foretage Modelstudier m. m.;

VIII) at der gives fremragende Kunstnere Lejlighed til i nogle Aar at vejlede viderekomne Elever, som maatte ønske at slutte sig til dem;

IX) at der snarest muligt skaffes de til den saaledes ordnede Undervisning fornødne Lokaler, Apparater, Pengemidler m. v.

Af det i Indledningen og under I, II og III Omhandlede vil fremgaa Følgende:

A. Almindelig Forberedelsesklasse vil, ligesom hidtil, komme til at bestaa af en Dag- og en Aftenklasse, i hvilke der foretages alle de forskjelligartede Studier, som udfordres, for at Eleverne kunne gjengive saavel figurlige Detailformer som ornamentale Former paa en saa dygtig Maade, at de, uden at falde Lærerne til Byrde i de højere Klasser, kunne overgaa til disse og deltage i de videregaaende Studier. Da Ledelsen af den ornamentale Del i Forberedelsesklassen overtages af Lærerne i Dekorationsklassen med Hjælp af Assistenter, saa har Akademiet ment, at 1 Professor af Modelskolen maatte kunne besørge Overledelsen af den figurlige Del af Tegneundervisningen for Malere, Billedhuggere og Architekter i denne Klasse, naar han fik 2 Assistenter til Hjælp, nemlig 1 om Dagen og 1 om Aftenen.

Med Hensyn til de figurlig-plastiske Øvelser i denne Klasse henvises til F.

B. I Dekorationsklassen, hvis første Studier komme til at staa sideordnet med Forberedelsesklassens, vil der ligesom hidtil foretages Studier — baade maleriske og plastiske — efter de forskjellige Stilarters ornamentale Former, i saadant Omfang, at Eleverne derved blive satte i Stand til at fremstille disse, samtidig med at de erhverve rigt Kjendskab til, hvad Fortiden har frembragt af dekorativ Kunst.

I de højere Afdelinger af Dekorationsklassen øves Eleverne ligesom hidtil gjennem Opgaver i at komponere Dekorationer i en vis given Stilart.

Ligesom man i Dagklasserne maa lægge særlig Vægt paa Alt, hvad der vedrører Maling og Farvegivning, saaledes maa man i Aftenklasserne øve Alt, hvad der kan gives gjennem Tegning og Modellering.

Til denne Afdeling kunne ogsaa de Elever henvises, som fra Architekturklassen ønske med Hensyn til det Dekorative at gjennemføre et dér udarbejdet Projekt.

Denne Klasse ledes af 1 Professor og 1 eller 2 Assistenter (1 Maler og

1 Billedhugger), alt efter som Tilgangen til Skolen maatte gjøre dette fornødent,

C. I Perspektivklassen øves Eleverne ligesom hidtil i Perspektivens Anvendelse paa de Omraader, der ligge deres Kunstfag nær. Architekter og Malere have saaledes foruden Linearperspektiven ogsaa at gjennemgaa selve Skyggeperspektiven, medens Billedhuggerne kun have at gjennemgaa Linearperspektiven.

Naar Omstændighederne, Tiden og Dagslyset tillade det, vil der som hidtil gives Eleverne Lejlighed til at anvende Perspektiven ved Tegning efter Naturen, dels i indre Rum, dels — saavidt det er gjørligt — i det Frie, hvorved Eleven vil faa Øvelse i at anvende Det, han har lært i Skolen, paa en saadan Maade, som man maa forlange det af den udøvende Kunstner. Der vil ved Bedømmelse af Afgangsprøve for Perspektivklassen særlig blive lagt Vægt paa, hvad Vedkommende har udført i nysnævnte Retning.

Studierne i Perspektivklassen og de her nævnte Øvelser skulle være afsluttede, forinden Adgang til Afgangsprøve tilstedes nogen Elev.

Klassen bestyres af 1 Docent, som har Overledelsen og holder Foredrag, og 1 à 2 Assistenter, som hver have Ledelsen af den særlige Undervisning.

D. Akademiet tror endvidere at burde fremhæve, at det utvivlsomt vilde stifte megen Nytte, om der i nøje Forbindelse med Undervisningen i den almindelige Forberedelsesklasse havdes en Docent, der kunde foredrage Bygningskunst og den dermed i Forbindelse staaende maleriske og plastiske dekorative Kunst, under en saadan Form, at alle Akademiets Elever herved fik det Stilkjendskab, som enhver bildende Kunstner bør have. Man vilde derved umærkeligt for Eleven skabe hos denne en Trang til senere at foretage videregaaende Studier i de højere Fagklasser, saaledes som man nu i Wien og Paris tilstræber dette.

E. Modelskolens Afdeling for Maling og Tegning, der herefter vil dele sig i en Dag- og en Aftenskole, vil komme til under ét i hver Afdeling at omfatte alle Studier, der med Hensyn til Maling og Tegning blive at foretage dels efter Antiken, dels efter den levende Model, medens der samtidig vil gives Eleverne Lejlighed til Øvelse i Komposition.

I Aftenskolen vil der saaledes i ét Lokale blive tegnet efter Antiken, i et andet Lokale efter den levende Model, og i ét Lokale afvexlende større Studier af Legemsdele: Hoveder, Halvfigurer m. m. efter levende Model, samt Anatomi-Studier. I særligt Lokale afvexlende Studier efter kvindelig Model og efter draperede Figurer samt Øvelser i Komposition, Alt ved Tegning og saaledes ordnet, at Eleven efter sin Udvikling føres til gradvis at gjennemgaa disse Studier, efterhaanden som Klassebestyreren finder det rigtigt.

I Dagklassen ville de samme Øvelser blive foretagne, men her vil dog Vægten fortrinsvis lægges paa Øvelser i Maling.

Undervisningen ledes om Dagen af 1 Professor og 1 Assistent, og om Aftenen af 1 Professor og 1 Assistent.

F. I Modelskolens Afdeling for Modellering gjøres Dag og Aften plastiske Studier, dels efter Antiken ved Kopiering af disse Figurer i deres Helhed eller enkelte Dele, og dels ved efter levende Model at gjengive Detailler eller hele Figurer i Relief eller frie plastiske Former.

Da det har vist sig, at Undervisningen baade vil blive fyldigere og bedre, om Eleverne her kunne arbejde i særlige Lokaler samt under Ledelse af deres eget Fags Lærere, saa har Akademiet troet, at det herefter bør fastholdes, at der gives Eleverne særlig Model i særligt Lokale.

Denne Klasse samt den Afdeling af almindelig Forberedelsesklasse, hvori der modelleres, ledes af de tvende Professorer i Billedhuggerkunsten; og da Elevantallet ikke er saa stort, vil Undervisningen her, som Forholdene ere, godt kunne overkommes af de tvende Professorer uden Bistand af Assistenter.

De under B, E og F omhandlede Elever have, forinden der tilstedes dem Adgang til Afgangsprøve, at fremlægge Beviser for at have hørt de Foredrag, der holdes over Kunsthistorie og Anatomi.

G. I Architekturskolen foretages ligesom hidtil Dag og Aften Stilstudier efter de bedste Forbilleder fra de forskjellige Stilperioder — og som Anhang hertil gjøres Eleverne opmærksomme paa, hvilke Virkninger disse have afsat i Norden —, samt Øvelser i Komposition efter givne Opgaver i bestemte Stilarter. Øvelsernes Gjenstand ere dels Skizzer, dels fuldt gjennemførte Projekter. Ved disse sidstnævnte Arbejder træder Eleven i Forhold til Dekorationsklassen paa en saadan Maade, at den maleriske Dekoration, som maatte udkræves, udføres under Ledelse af Dekorationsklassens Lærer.

Sideordnet med disse Studier maa Eleven gjennemgaa et Kursus i Ornamenttegning og Ornamentkomposition i Dekorationsklassen, samt i Modelskolen foretage Studier efter Antiken og den levende Model. Ingen Elev kan faa Adgang til Afgangsprøve, uden at der fremlægges Beviser for, at disse Studier ere foretagne, samt at Eleven har fulgt Foredragene i Kunsthistorie og Architektur.

Architekturskolen ledes af 2 Professorer, som hver have 1 Assistent til Hjælp ved Undervisningen Af Professorerne holdes Foredrag med Fremvisninger over Bygningskunstens Udvikling gjennem de forskjellige Stilperioder.

H. De techniske Discipliner. For at Bygningskolens Elever gradvis andetsteds kunne tilegne sig de techniske Discipliner, som uafviselig maa fordres hos en Bygmester, har Akademiet ment, at de nu bestaaende Fordringer i denne Retning bør fastholdes, saa meget mere som de techniske Instituter i Kjøbenhavn og Odense have ordnet deres Undervisning med Henblik paa Forholdet ved Akademiet.

J. Kunsthistorie. Sideordnet med Undervisningen i Modelskolen, Architekturskolen og Dekorationsklassen holdes Foredrag over Kunsthistorie og Mythologi, der er obligatorisk for alle Elever. —

Af det Foranstaaende vil fremgaa, at Undervisningen ved Akademiet herefter, omend uden ganske at forlade det ældre Spor, vil blive givet paa en

væsentlig anden Maade end hidtil. En Elev vil kunne gjennemføre samtlige Studier uafhængig af Kvartals- eller Aarsdeling. Studierne ville blive ordnede i Henhold til Reglement, alt efter som vedkommende Klassebestyrer bestemmer dette, og der kan saaledes til enhver Tid ske Opflytning samt indføres de Variationer, som Læreren maatte anse for tjenlige til at vække og fastholde Elevernes Lyst til Arbejdet.

Ligesom et grundigt Studium af Antiken og den levende Model vil blive det væsentlige Grundlag for alle Malere og Billedhuggere, saaledes vil Studiet af de klassiske Forbilleder, der haves i den antike, middelalderlige og Renaissancens Bygningskunst, blive det Ledende for Architekter og Dekoratører; og ved Opgaver vil der blive givet alle Elever Lejlighed til under Professorernes Vejledning at øve sig i Komposition af forskjellig Art. Her ville historiske Forelæsninger, saaledes som de ere holdte i de senere Aar ved Akademiet, faa megen Betydning for Malere og Billedhuggere.

For ogsaa hos os at følge med Kunstudviklingen i Udlandet gjennem de forskjellige Perioder, vil der — som antydet i Afsnit D — endvidere komme det væsentlig Nye, at alle Elever ved Foredrag og Forevisninger føres til at faa Kjendskab til Architekturens Stilarter og den derhen hørende maleriske og plastiske Dekoration. Der vil herved afhjælpes et virkeligt følt Savn, og utvivlsomt vil denne Udvidelse blive af ikke ringe Betydning for de unge Kunstneres Udvikling overhovedet. Til Gjennemførelsen af denne Plan hører nødvendig en Forøgelse af Akademiets Samling af Forbilleder saaledes, at Kunstens forskjellige Stilarter paa en fyldig Maade kunne bringes Eleverne for Øje under Studiet.

Hvad angaar den under Forslag IV omhandlede Udvidelse af Undervisningstiden, da formener Akademiet, at det lader sig gjøre at udvide Timeantallet med 1 Time. Naar der Kl. $11\frac{1}{2}$—12 gives $\frac{1}{2}$ Time til Frokost, saa haves der en samlet Tid af $2\frac{1}{2}$ og derpaa 2 Timer til de almindelige Øvelser; og naar alle Forelæsninger og Perspektiv-Studiet henlægges til Eftermiddagstimerne 4—6, ville Eleverne med friske Kræfter kunne holde ud at arbejde i Skolerne fra 6—8. Men Kl. 8 bør Arbejdet i Regelen saavel for Lærere som Elever høre op.

Forslaget at samle Undervisningstiden fra 1. Oktober til 31. Maj under ét (selvfølgelig med den fornødne Ferietid i Julen, Paasken og Pintsen, og de sædvanlige Fridage for Fastelavn, store Bededag, Christi Himmelfartsdag o. s. v.) er begrundet i, at Eleverne herefter ikke ville faa nogen bestemt Klasseopflytnings-Tid, der fordrer en Kvartalsdeling. Man vil dernæst ved at holde Undervisningen uafbrudt i Gang i 8 Maaneder langt lettere fastholde Eleverne til Skolen i Foraarsmaanederne, og saaledes navnlig kunne sysselsætte dem i de Maaneder, da de selvstændige Studier ude i Naturen endnu ikke kunne tage deres Begyndelse.

Akademiet har ment, at Opgaver til Afgangsprøve ved Skolerne herefter bør gives 2 Gange om Aaret, nemlig: a) for Malere og Billedhuggere først i Oktober og sidst i April, med Bedømmelse først i November og sidst i Maj; b) for Architekter og Dekoratører først i Oktober og først i Februar, med Bedømmelse sidst i Januar og sidst i Maj. — Ved Prøven har man tænkt sig,

at der bør stilles de samme Fordringer som nu, kun med den Forandring for Billedhuggernes Vedkommende, at de i Stedet for en fritstaaende Figur skulle udføre en Figur i Basrelief, i mindst halv naturlig Størrelse. Dette Spørgsmaal er imidlertid ikke optaget i Udkastet til Reglementet, da Skoleraadet altid bør have Ret til selv at afgjøre det.

Forslaget V, om Bestemmelser, der kunne sikre Akademiet kunstnerisk begavede og flittige Elever, er fremsat dels for at forhindre, at Akademiets gode Lærerkræfter skulle slides op ved at maatte arbejde med Elever, der ikke have de Evner, som udfordres til at blive kunstnerisk uddannede, og dels for at føre Eleven til at anspænde alle sine Kræfter for at drage fuld Nytte af den Undervisning, Skolen byder.

Akademiet har antaget, at der burde indrømmes Klassebestyreren Ret til ved Fremvisning af Elevernes Arbejder for Fagudvalget at gjøre Indstilling om de Elever, som efter hans Formening bør afvises. Men paa den anden Side har man troet, at man bør gaa frem med stor Varsomhed, og man har derfor foreslaaet, at en mulig Minoritet i Fagudvalget skal have Ret til at appellere Spørgsmaalet til det samlede Skoleraad.

Da Skoleraadet nu er saa stort, har Akademiet nemlig troet, at det herefter ved Udførelsen af den Gjerning, der nu paahviler Klassekomiteerne, bør deles i 4 Fagudvalg:

A. For Modelskolen for Maling og Tegning: Raadets Formand, alle Malerne samt Docenten i Anatomi:

B. for Modelskolen for Modellering: Raadets Formand, alle Billedhuggerne samt Docenten i Anatomi;

C. for Architekturskolen og dens Forberedelsesklasse: Raadets Formand, alle Architekterne samt Professoren i Dekoration;

D. for Perspektivklassen og Dekorationsklassen: Raadets Formand, Lærerne i Dekoration, samt 1 Maler, 1 Billedhugger og 1 Architekt.

Sager vedrørende den almindelige Forberedelsesklasse behandles efter deres Natur enten i Udvalg A eller B.

Med Hensyn til Docenterne i Perspektiv og Kunsthistorie har Skoleraadet Frihed til at give disse Plads i de Udvalg, hvortil de efter deres Udvikling bedst maatte egne sig.

Bedømmelsen af Afgangsprøve vil som hidtil blive foretagen af det samlede Skoleraad, efter at vedkommende Fagudvalg har behandlet Sagen og afgivet sin Indstilling; at udstykke denne Afgjørelse til de enkelte Fagudvalg vilde skade Enheden i Skoleraadet og svække Betydningen af Afgangsbeviset.

Til Forslag VI bemærkes følgende. Akademiet har ment, at det vilde være til Gavn, om der — saaledes som tidligere her ved Akademiet, og som det er Tilfældet i Udlandet — i de øverste Skoler kunde oprettes nogle Præmier og Stipendier for særlig gode Studier, imod at nogle af disse Arbejder bleve vedkommende Skoles Ejendom. Foruden at Skolerne herved gradvis vilde kunne erhverve sig en meget instruktiv Samling, der konstaterede de i dem foretagne Studiers Standpunkt, vilde man tillige derved have et Middel til at anspore Eleverne til at gjøre grundige og dygtige Studier, og saaledes maaske øre Ungdommen noget bort fra den utidige Higen efter at male Billeder, længe

før de have gjennemgaaet de Studier, som udfordres til en selvstændig Kunstnervirksomhed.

Forslaget om at yde Bidrag til Afstøbning af Billedhuggernes gode Arbejder samt Konkursarbejder har en lignende Foranledning; og det bør samtidig ikke lades ude af Betragtning, at Skolen ved en saadan stadig Bevilling vilde blive i Stand til ved den aarlige Fremvisning at udstille de Arbejder, der ere udførte i Aarets Løb — Noget, der ikke kan ske, ifald de færdig-modellerede Arbejder ikke afstøbes.

Hvad angaar Forslag VII, vedrørende en »Fortsættelses-Skole«, da skal Akademiet udtale, at der sikkert vilde spores gavnlige Følger, ifald Kunstnere, der have afsluttet deres Studier ved Akademiet, eller som paa anden Maade godtgjøre ved selvstændige Arbejder, at de have naaet den dertil fornødne Udvikling, kunde faa Raadighed over et større Lokale, Modeller, det nødvendige Apparat o. s. v., for i Fællesskab at foretage de Studier, som mest maatte tiltale dem. Her fremstille sig nu ganske vist Betænkeligheder med Hensyn til Bekostningen; men for at komme ud over disse turde man betone det Ønskelige i, at disse Kursus kom til at staa i lokal Forbindelse med Akademiet; thi ikke alene vilde man her komme lettere til Apparat af enhver Art, men tillige vilde de Statsmidler, man fik bevilgede, ved en saadan Ordning finde den mest økonomiske Anvendelse.

Forslag VIII vedrører de i den nyere Tid gjorte Forsøg med Privatateliers, de i Tydskland saakaldte »Meister-Ateliers«. Akademiet erkjender, at det kan have sin store Betydning, at den unge Kunstner, naar han forlader Skolen, bliver sat i Stand til at faa fortsat Vejledning og Raad, idet han med selvstændige Arbejder begynder sin Virksomhed som udøvende Kunstner. Dette kan ske derved, at man formaar fremragende Kunstnere, om hvilke de unge Kunstnere formenes at ville slutte sig, til at holde Ateliers, hvor da saadanne særlig begavede Elever kunne faa yderligere Undervisning og saaledes komme ud over deres første, vanskelige Udviklingsaar. Man opnaar herved tillige at skaffe dem frit eller i hvert Fald billigt Atelier i nogle Aar. Det saaledes tilsigtede Formaal vilde yderligere fremmes, hvis man — som Tilfældet er i Udlandet — kunde tilvejebringe Midler, hvorved Læreren fik Lejlighed til i Løbet af Sommermaanederne at tage de flinkere Elever med ud paa Exkursioner, for dér sammen med dem at gjøre Studier i visse bestemte Retninger. For Architekturskolens Vedkommende vilde saadanne Exkursioner være at betragte som en Fortsættelse af de af dens Elever tidligere foretagne Opmaalingsrejser.

Da imidlertid hele dette Forhold med Privatateliers er et Omraade, paa hvilket man bør gaa forsøgsvis frem, har Raadet troet at burde tilraade, at Understøttelse til at holde saadanne Ateliers — saaledes som i Italien — kun bør gives for nogle faa Aar, f. Ex. 2 ad Gangen, for at man, ifald det trufne Valg af Lærer maatte vise sig mindre tilfredsstillende, kan gjøre Forandring eller afvente, indtil der viser sig en Kunstner med de fornødne Kvalifikationer. Efter Akademiets Mening burde Valget principielt falde paa saadanne Kunstnere (Malere, Billedhuggere eller Architekter), der ere anerkjendte for at besidde Autoritet og Dygtighed i deres Gjerning.

Det vil af det Foranstaaende fremgaa, at der til at fremme disse Forslag uafviselig fordres flere nye Skolelokaler, navnlig for Malerskolerne og for Billedhuggerne, og at der til Fortsættelsesskolen og Privatateliers udkræves særlige Lokaliteter, ligesom der vil udfordres særlige Bevillinger, dels til at lønne alle Lærerkræfter i et til Arbejdet svarende Forhold, dels til Apparater og Hjælp til Studierejser, fremdeles til Præmier og Stipendier samt til Honorar for Kunstnere, der faa Privatateliers.

Det er en Selvfølge, at Alt, hvad der vedrører de nærmere Detailler, med Lethed kan blive endelig fastsat, naar man først er bleven enig om Hovedtrækkene. Her skal endnu kun fremhæves, at Akademiet er gaaet ud fra:

1) at Skoleraadet herefter vil være noget strængere ligeoverfor de Prøver, der fordres for Adgang til Akademiet;

2) at Skoleraadet herefter vil stille sig noget strængere overfor Afgangsprøverne, saa at kun virkelig begavede og dygtige Elever kunne opnaa det Stempel, som herved gives; ligesom at Præmier, Stipendier og Fripladser kun ville blive tildelte virkelig begavede Elever.

Det vil endvidere af Ovenstaaende fremgaa, at Assistenternes Gjerning herefter vil blive en langt betydningsfuldere end hidtil; thi Assistenten vil — ligesom i Sverig — blive en Art Vice-Professor, der utvivlsomt vil faa sin fuldgyldige Stemme med, dels ved Bedømmelsen af de fremtidige Elevers Stilling i Klassen, dels ved Ordningen af Klassestudierne, dels i alle Spørgsmaal vedrørende Op- eller Nedflytning, og endelig navnlig ligeoverfor det vigtige Spørgsmaal om at standse Elever i deres Studier.

Ved de saaledes foreslaaede Ændringer i Akademiets Undervisningsplan har dette herved fremsat, hvad der efter dets Mening er det Naturligste under vore smaa Forhold. Af Hensyn til de med det forholdsvis ringe Elevantal forbundne store Udgifter har man ikke dristet sig til at foreslaa Undervisningsapparatet og Lokaliteterne saaledes fordoblede, at det blev overladt til Elevernes frie Valg, hvorhen de vilde søge. Derimod tror man specielt at burde paapege, at den Omstændighed, at der frit kan skiftes Klassebestyrere, giver Skoleraadet Lejlighed til, til enhver Tid at faa netop de Lærerkræfter, der anses bedst skikkede til de forskjelligartede Hverv. I de foreslaaede Privatateliers ville desuden de videst fremrykkede Elever komme til at studere under selve den enkelte Lærer, de ønske sig.

Endelig skal Akademiet ikke lade uomtalt, at de akademiske Rejsestipendier vedblivende ville sætte modne og begavede yngre Kunstnere i Stand til i nogle Aar at fremme deres Udvikling ved Samarbejde med eller under fortrinlige Mestre i Europa.

Naar Akademiet i sine Forslag ikke har fremsat Noget til særlig Fremme af Undervisning for Kobbertikkere og Medaillører (saaledes som der i § 1 af Bekjendtgjørelsen af 31te December 1882 er hentydet til), da har dette sin Grund i, at Akademiets Skoler give det Grundlag, som udfordres for disse Kunstgrene. Den bedste Maade til yderligere Udvikling af Kobberstikker- og Medaillørkunsten vil vistnok være den, at man gjennem aarlige Bevillinger paa Landets Finantslov aabner Bestillinger hos de Kunstnere, der vise fremragende Evner i den ene eller anden af disse Kunstretninger.

I Overensstemmelse med Indstillingen blev da det nye Reglement approberet af Ministeriet den 13. Decbr. 1883.

Blandt de enkelte Bestemmelser er kun følgende særligt at fremhæve:

»Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilvejebringelse holdes der ved Akademiet Foredrag over Historie samt for Anatomiens Vedkommende over de Dyr, der have særlig Betydning for Kunsten.

»Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilstedeværelse kunne Fagudvalgene efter Indstilling af vedkommende Klassebestyrer tildele Præmier for særlig gode Arbejder, der ere udførte paa Skolen, og som da blive Skolens Ejendom. Paa lignende Maade kan der bevilges Pengemidler til at lade afstøbe særlig gode modellerede Arbejder, og der kan tildeles Understøttelse til flittige og begavede Elever, der ikke have Raad til at vedblive med deres Studier.«

»Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilvejebringelse skal der paa Charlottenborg indrettes et rummeligt Atelier, der skal anvendes til en *fri Fortsættelsesskole for unge Kunstnere.*

»Saafremt der iblandt de Kunstnere, der have vundet Kunstakademiets Afgangsbevis eller paa anden Maade erhvervet sig de dertil svarende Kundskaber og Færdigheder, skulde danne sig en Kreds af mindst 10 Deltagere, der maatte ønske paa egen Haand at fortsætte deres Øvelser, der maatte ønske paa egen Haand at fortsætte deres Øvelser, skal Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Raadførsel med Kunstakademiets Skoleraad paa de nedenfor anførte Betingelser kunne overdrage disse det nævnte Lokale til fri Afbenyttelse. Saafremt Midlerne ere tilstede, skal Ministeriet endvidere kunne udrede Betalingen for Model, Brændsel, Belysning og Rengjøring, samt tillade, at Akademiets Samlinger benyttes i dette Lokale, dog kun under Forudsætning af, at Undervisningen i Akademiets egne Skoler ikke lider derved.«

»Fortsættelsesskolen skal bestyres af 3, af dens egne Elever valgte Medlemmer, der repræsentere Skolen ligeoverfor Akademiet og ere ansvarlige for Ordens Overholdelse i enhver Henseende. Overdragelsen sker i Regelen for 1 Aar ad Gangen, men kan, naar særlige Forhold tale derfor, udstrækkes til 3 Aar, og den skal kunne fornyes. Bestyrerne ere i Regelen forpligtede til — forsaavidt Pladsen tillader det — at give enhver Kunstner, der fyldestgjør den i § 2 angivne Betingelse, Adgang til Øvelserne; dog skal Adgang kunne nægtes, naar $^{2}/_{3}$ af samlige Interessenter stemme derfor. Bestyrelsen skal hvert Foraar lade afholde en offentlig Udstilling af de i det sidste Aar udførte Studier, og skal samtidig til Akademiets Skoleraad indsende en Fortegnelse over Deltagerne og Meddelelse om den Tid, hvori de have benyttet Lokalet.

I enhver anden Henseende, saasom med Hensyn til Undervisningsmaaden, Undervisningstiden, Elevantallet, det Bidrag til Udgifterne, der mulig maatte fordres af Deltagerne, have Fortsættelsesskolens Interessenter fuldstændig frie Hænder.«

Skoleraadet skal hvert Aar til Kirke- og Undervisningsministeriet indsende et særligt Regnskab over de med den ovennævnte Institution forbundne Udgifter.«

Desuden bestemmes det, at der skal ansættes en Assistent ved Bibliotheket, som jo nu var flyttet over i sit nye Lokale i Udstillingsbygningen. I denne Stilling var alt den 6. Oktober 1883 P. Johansen bleven ansat af Direktøren.

I Henhold til dette Reglement opnaaedes der en Del Nybevillinger, om end ikke saa meget, som Akademiet havde ønsket. Blandt det, man fik, var 950 Kr. til Pengepræmier og Afstøbning, 600 Kr. til Sommerstudier for Eleverne, og 1500 Kr. til Lønning for 2 nye Assistenter (i Dekorationsskolen og Perspektivskolen). Et særligt Reglement for Pengepræmierne vedtog Akademiet selv den 26. Maj 1887. Præmiernes Størrelse sattes til højst 100 og mindst 50 Kr.

Fortsættelsesskolen oprettedes første Gang i Novbr. 1885 som en Aftenskole. Deltagernes Antal varierede fra 8 til 12; Formand var Maleren V. Blom. I Januar 1887 oprettes den igjen med 12 Deltagere og paany i Decbr. 1887 og i Januar 1890. Senere har den været oprettet i 1892—93, 1895—96, 1899—1900 og 1902—03. 1889—90 opnaaedes 920 Kr. aarlig til Fortsættelsesskolen.

Paa Finansloven 1888—89 opnaaede man en Bevilling paa 600 Kr. til et Kursus i Akvarelmaling for de Elever, som maatte ønske at deltage. Det har siden været ledet af Maler C. M. Soya-Jensen, men har kun havt temmelig faa Deltagere.

I de allersidste Aar, efter at Vermehren har taget sin Afsked, har man gjort Forsøg med en ny Fordeling af Klasserne mellem Professorerne i Malerkunst, idet nemlig, for hvert Triennium, en af dem alene tager selve Maler- og Modelklassen om Dagen, og de to andre alternerende tage samtlige de øvrige Klasser, derunder almindelig Forberedelsesklasse, henholdsvis om Dagen eller om Aftenen. Dog er almindelig Forberedelsesklasses Afdeling for vordende Architekter og Dekoratører i 1903 udskilt og henlagt under Bestyreren af Dekorationsskolen, hvem der er bevilget et Lønningstillæg for denne Forøgelse af hans Arbejde.

De Forelæsninger i Historie, som blev foreskrevne i det nye Undervisningsreglement, var ved Meldahls Initiativ alt forinden komne i Gang. I Vinteren 1881—82 havde han faaet Dr. Troels Lund til at holde en Række Foredrag, der vakte saadan Interesse hos Eleverne, at disse ansøgte om at faa dem fortsatte den følgende Vinter. Dette skete ogsaa, idet Meldahl hos den

Hjelmstjerne-Rosencronske Stiftelse opnaaede et Beløb af 600 Kr. til at honorere Troels Lund med (jfr. Kap. XXIV). Da man derefter opnaaede en Statsbevilling paa 1000 Kr. aarlig til Forelæsninger i Historie og Dyreanatomi, engageredes Troels Lund igjen for Vinteren 1884—85. I Aarene 1886—87 læste Dr. A. Drachmann over Oldtidens og Middelalderens Historie, i 1889—90 læste Professor Kr. Erslev over Italien i Middelalderen og Renaissancen, og i 1890—91 Prof. Joh. Steenstrup over Normannertogene. Senere har Dr. Vald. Vedel i en Aarrække læst over en Række Emner, navnlig af Middelalderens og Renaissancens Kulturhistorie, og i de sidste Aar 1902—04 er hertil kommet en Række Foredrag over Oldtidens og den første Middelalders Aandsliv af Magister P. A. Rosenberg.

Foredragene over Dyrenes Anatomi holdtes med i Reglen 3 Aars Mellemrum af Prof. Dr. med. H. Krabbe, der jo alt tidligere, i Halvfjerdserne (jfr. Kap. XXIV), havde foredraget dette Stof ved Akademiet. I Vinteren 1903—04 er de overtagne af Professor Paulli.

Architekt L. Fenger havde alt i 1871—72 holdt en Række Foredrag, som havde vakt megen Interesse (jfr. Kap. XXIV). Det laa da nær nu at overdrage ham de nye Forelæsninger over Dekorationskunst, som faktisk alt var begyndte i Vinteren 1882—83. Han har siden regelmæssigt fortsat dem hver Vinter.

I 1898 anskaffedes et elektrisk Lysbilledapparat til Brug ved Forelæsningerne.

Den Undervisning i Fransk, som Prof. Borring i sin Tid havde ydet, var igjen gaaet istaa af Mangel paa Pengemidler. Det kan ikke nu ses med Bestemthed, hvorvidt man har været tilfreds med den eller ikke. I Januar 1883 kom hans Datter, Frk. Mélanie Borring, til Akademiet med et Tilbud om at give 4—6 unge Kunstnere fri Undervisning i at tale Fransk, og dette Tilbud blev modtaget. Skjøndt denne Undervisning saaledes fremtraadte som en Gave til Akademiet, varede det dog kun et Par Aar, inden Frk. Borring ansøgte Staten om et aarligt Honorar af 200 Kr. til et gratis Forberedelseskursus i Fransk for unge Kunstnere, og Bevillingen opnaaedes paa Finansloven for 1887—88. Undervisningens Karakter af Gave faldt derved bort. I de følgende Aar fortsatte hun sin Undervisning, men Deltagelsen blev ringere og ringere, saa man i Akademiet førtes til at

ønske en anden Lærer, der bedre kunde vække Elevernes Interesse, men da Bevillingen i sin Tid var given til Frk. Borring personlig, kunde dette Ønske ikke ske Fyldest. Sagen endte da med, at Bevillingen den 1. April 1902 helt bortfaldt og Undervisningen i Fransk indtil videre ophørte.

Undervisningen i Italiensk blev gjenoptagen i 1894—95, da Frk. Vilhelmine Johne androg om at maatte undervise i dette Sprog; man søgte og opnaaede en Bevilling af 200 Kr. aarlig dertil. Efter nogle faa Aars Forløb hindredes dog Frk. Johne ved Sygdom 1897 i at fortsætte denne Undervisning, som derfor i Efteraaret 1898 overdroges Professorinde A. Lund, der har havt et godt Greb paa at faa den i Gang.

Med Hensyn til rent extraordinære Forelæsninger ved Akademiet er at bemærke, at Mejborg i Foraaret 1886 holdt 4 Foredrag over Livet i den danske Hær 1560—1609, hvorfor han honoreredes med 100 Kr., men da han i Decbr. s. A. tilbød en Række Foredrag over »Kunstindustriens Fremskridt«, blev dette ikke modtaget, fordi Emnet laa vel fjernt og man frygtede for at overbebyrde Eleverne.

I Foraaret og Efteraaret 1883 holdt cand. mag. Birger Hansted uden Betaling en Række Foredrag over grafisk Statik.

Efter Jul. Langes Død meldte der sig to Ansøgere til Posten som Docent i Kunsthistorie*): Fr. Beckett og P. Johansen. Efter at de begge i nogle Aar havde læst jævnsides, endte det med, at P. Johansen — der stadigt havde været søgt af de fleste Tilhørere — den 17. Maj 1901 blev ansat som Docent.

Da Stein i 1883 var bleven Professor i Billedhuggerkunst, beholdt han i Begyndelsen Undervisningen i Anatomitegning, medens Foredragene i Anatomi blev overdragne til Lektor Chievitz. Fra 1. Oktober 1885 overtog dog Chievitz den hele Docentvirksomhed til sin Død 1901. Hans Efterfølger blev den 14. November 1901 Lægen O. Hamburger. Den tidligere Kamp for at »faa Cadavere« til de anatomiske Forelæsninger var ved Chievitz's Tiltræden vistnok forlængst indstillet; nu var den

---

*) Forelæsninger over Mythologi har der faktisk ikke været holdt ved Akademiet, siden Fin Magnusen læste over den oldnordiske Gudelære, undtagen i Efteraaret 1897, da P. Johansen holdt 4 Foredrag over Dionysosmytherne. Det er dog Meningen at tage dem op igjen.

helt udelukket, idet han ved sine Forbindelser med chirurgisk Akademi kunde laane det fornødne derfra.

Efterat Chr. V. Nielsen, der 1890 havde efterfulgt Heinr. Hansen som Docent i Perspektiv, havde taget sin Afsked, blev Maleren cand. polyt G. V. Blom Docent den 17. Maj 1901.

– – –– –

XXX.

Akademiets Omordning medførte, at ogsaa de specielle Reglementer blev tagne op til Revision. Med Hensyn til Guldmedaillekonkurserne havde man alt i flere Aar før beskjæftiget sig med Tanken om visse Modifikationer, fordi Deltagelsen i dem blev ringere og ringere. Selv for Architekternes Vedkommende, hvor Deltagelsen dog var stærkest, var dette føleligt. Fra 1755 til 1853 havde 40 Architekter vundet store Guldmedaille, men fra 1853 til 1877 trods Kunstnernes stigende Antal kun 9, medens i de samme Tidsrum henholdsvis 64 og 21 havde vundet lille Guldmedaille. Fra 1866—74 havde ingen Architekt vundet den store Guldmedaille. Efter 1877 har 6 Architekter vundet den store Guldmedaille (og 21 den lille). Af Billedhuggere havde ingen vundet den fra 1855—76 (1877—80 blev den tilkjendt 4 Billedhuggere) og siden 1838 havde kun en eneste Maler vundet den (Holger Roed, 1870). Den lille Guldmedaille var fra 1837—77 vunden af 7 Malere. Efter 1877 har ingen Maler og kun en Billedhugger vundet den store Guldmedaille, 11 Billedhuggere og 4 Malere den lille.

At Deltagelsen fra Malernes Side saaledes tog af, har nu sin gode Forklaring i, at de lige fra Fyrrerne mere og mere vendte sig bort fra »Historiemaleriet« til Folkelivs- og Landskabsbilleder, men alligevel maatte den sygnende Tilstand, hvori disse Konkurser befandt sig, ganske naturligt vække Uro i Akademiet. Den 28. Novbr. 1877 indkom da fra Vermehren, Roed, Peters og Bloch et Forslag om at nedsætte en Komite til

at overveje Reformer i Bestemmelserne om Guldmedaillekonkurserne, nærmest med Hensyn til Malerne. Forslaget fandt Støtte hos Lange, hvorimod Meldahl stillede sig køligere; han tvivlede om, at man vilde opnaa noget ved en Reglementsændring, og Tiden gav ham Ret heri. Forslagsstillerne opfordres til nærmere at formulere de Ændringer, de ønskede, men man hører ikke senere noget fra dem. Lange søger uden Held at pirre ved Sagen i 1879. Derimod kom Meldahl i April 1881 med et Forslag, som maaske kunde have bevirket nogen fornyet Deltagelse fra Malernes Side, nemlig at man skulde søge om en aarlig Sum af 1500 Kr. til at afkøbe Malere og Billedhuggere de med Guldmedaillen belønnede Arbejder og derefter anbringe dem i Kirker, Raadhuse, Skoler osv. Landet over. Han havde alt før nogle Gange nævnt denne Tanke, at der burde anbringes Kunstværker omkring i saadanne Bygninger, en Tanke som i de senere Aar undertiden paany er bleven fremdragen og som vi maaske en Gang oplever at se virkeliggjort. Denne Gang kom den imidlertid ikke videre; der viste sig ikke i Akademiet nogen Forstaaelse af dens Rækkeevne, eller man havde maaske Mistillid til de Arbejder, som paa saadan Maade vilde fremkaldes, og det endte med, at Meldahl tog sit Forslag tilbage

Saa gik Tiden hen til Novbr. 1883, da det nye Skolereglement stod paa Dagsordenen. Der kom da fra de forenede Guldmedaillekomitéer et bestemt Forslag til et nyt Reglement. Det gik navnlig ud paa, at der ogsaa skulde gives Kunstnerinder Adgang til Konkurserne, at de belønnede Arbejder skulde blive Akademiets Ejendom mod et Vederlag, og at den foreløbige Bedømmelse m. m. skulde foretages af 3 Fagkomitéer hver paa 5 Medlemmer.

Under Behandlingen af dette Forslag kommer den Tanke frem i hvert Fag at give to Opgaver, som Konkurrenterne kan vælge imellem. Frölich foreslaar, at man istedetfor »Historiemaleri« skal bruge Udtrykket »Kunst der i Indhold og Form slutter sig til Architekturen« for at betone det monumentale Krav, som man aldrig burde tabe af Sigte; man skulde i Opgaverne angive en bestemt Plads for Billedet og kræve Hensyn taget til Omgivelserne og Stilen i Architekturen. Bloch støtter ham heri. Mange (bl. a. Monies) ønsker større Frihed i Valget af Emnerne, men Meningerne er meget delte og stridende.

Trods Modstand fra Roed, der nødigt vil se den tegnede Karton afskaffet, vedtages det, at den lille Guldmedaille skal gives som Acessit; tillige vedtages, at Opgaverne gives af tre Udvalg (tidligere var der kun to), som tillige foretager den foreløbige Bedømmelse, medens den endelige sker i Plenarforsamlingen. Paa Meldahls Forslag tilføjes, at ingen Konkurrent maa være over 35 Aar. Opgaverne bliver et malet Billede, et Basrelief eller en omfattende architektonisk Komposition med frit Valg af Stil.

Forslagene om at give Kunstnerinder Adgang til Konkurserne og om at de belønnede Arbejder skulde være Akademiets Ejendom, forkastes.*)

Ministeriet approberer det nye Reglement den 23. Februar 1884, men tilføjer dels en Bestemmelse om, at »naar Akademiet under ganske særlige Omstændigheder maatte finde Føje til at indstille en Kunstner uden Afgangsbevis til at stedes til Konkursen, kan Ministeriet dertil meddele Tilladelse«, dels en Bestemmelse om, at »et indleveret Arbejde, der ikke indstilles af ialtfald nogle af Fagmændene (i Komitéen) til at belønnes med Guldmedaillen, kan denne ikke tildeles«. De 3 Komitéer bestaa hver af samtlige Fagmænd i Plenarforsamlingen.

Om Guldmedaillekonkurser for Dekoratører tales der ikke.

Akademiets Stipendier var i 1862 paa Meldahls Initiativ blevne forhøjede til henholdsvis 1000 Rdlr. og 800 Rdlr. Meldahl forsøgte i 1876, men forgjæves, at faa Stipendierne til Udenlandsrejse yderligere forhøjede.

I Marts 1880 kommer der fra Kunstnerforeningen af 10. Januar en Skrivelse, hvori der paa Grund af de stærkt forandrede Tidsforhold foreslaas en Forhøjelse af Stipendierne. Dette Andragende modtages meget velvilligt i Akademiet og man faar Ministeriets Samtykke til paa Finanslovforslaget for 1881—82 at sætte Stipendiesummen til 12000 Kr. istedetfor som før 8700 Kr.

Dette gav Meldahl Anledning til, idet han i Tilslutning til denne Forhøjelse foreslog at løfte det store Stipendium fra 2000 til 2400 Kr. og det mindre fra 1600 til 2000 Kr., tillige at fore-

*) Da der senere er givet Adgang for Kvinder til at erhverve Akademiets Afgangsbevis, maa de formentlig ogsaa herved have faaet Adgang til Guldmedaillekonkurserne, ligesom Dekoratørerne.

slaa, at det store Stipendium ikke udelukkende skal være forbeholdt Kunstnere med store Guldmedaille, men ogsaa med $^2/_3$ Stemmer kan tilkjendes andre, under Udstillingen, hvilket han siden, da der viser sig Modstand, modificerer til at Kunstnere med store Guldmedaille kun fortrinsvis skulde have Adgang til det store Stipendium. Det lykkes ham desværre ikke at vinde Majoritet for denne gode Tanke, hvorved det store Stipendium f. Ex. ogsaa vilde kunne komme andre Malere end de faa »Historiemalere« til Gode. Da i Halvfemserne denne Tanke tages op af andre, lykkes det heller ikke at gjennemføre den.

Forhøjelsen af Stipendierne vedtages, dog at det store Stipendium efter Vilh. Petersens Forslag sættes til 2500 Kr.

Disse forhøjede Stipendier uddeles første Gang i 1881.

I 1892 opnaas yderligere 1000 Kr. aarlig, til at forhøje to mindre Stipendier med 500 Kr.; disse kan derved faa samme Størrelse som de store Stipendier, men de kan ikke som disse blive 2—3 aarige.

I 1889 fik Akademiet en særlig Sum af 3000 Kr. til Stipendier for Kunstnerinder, medens disse tidligere, naar Anledning gaves, havde faaet Del i de til Mændene bevilgede 12000 Kr.

XXXI.

Den store Kamp, som endte med Akademiets Omordning af 31. Decbr. 1882, havde ført til et Resultat, der ikke var tilfredsstillende for nogen af Parterne. Mange af de ældre Medlemmer følte sig krænkede og de udenforstaaende Kunstneres Holdning var, som anført, ikke bleven en Smule mere forsonlig, fordi de fandt den Repræsentation, der var tilstaaet dem, altfor ringe i Forhold til de livsvarige Medlemmer.

Denne Tingenes Tilstand kunde i Længden ikke vedblive.

Der skulde i 1886 foretages nye Valg til Akademiet; men da der i 1883 kun var kommet 5 valgte Medlemmer til istedetfor 9, fik man Ministeriets Samtykke til, at disse 5 forblev endnu det følgende Treaar, medens der valgtes 4 nye Medlemmer. Inden man var kommen saa vidt, modtog Akademiet imidlertid den 7. Januar 1886 følgende Skrivelse fra Ministeriet.*)

Fra en Kreds af Kunstnere, der ikke ere Medlemmer af Kunstakademiet, har Ministeriet modtaget en Henstilling om, at der maa blive gjort Skridt til ved Forhandlinger mellem Delegerede dels fra Akademiet dels fra Kunstnerne udenfor samme at søge fjernet den Uoverensstemmelse i Anskuelserne om Principperne for Kunstakademiets Ordning, i hvilken den sidstnævnte Kunstnerklasse hidtil har set en Hindring for en Tilslutning til Akademiet, saaledes at man herigjennem kunde opnaa Samstemning om et Forslag til Ændringer i de for Akademiets Ordning hidtilgjældende Bestemmelser.

---

*) Minoritetens Votum 1882 havde jo stillet sig paa de udenforstaaende Kunstneres Side og derved ydet dem en betydelig Støtte overfor Ministeriet.

Samtidig have Andragerne henstillet, at de Valg af nye Medlemmer til Akademiet, som skulle foretages i Slutningen af indeværende Maaned, maatte blive udsatte i nogen Tid, saafremt Ministeriet maatte anordne Nedsættelsen af den nævnte Kommission.

I Betragtning navnlig af det Uheldige i, at saa mange fremragende yngre Kunstnere finde Anledning til ikke at deltage i de Valg til Akademiet, som skulle repræsentere hele den danske Kunstnerstands Indflydelse paa Akademiets Sammensætning, har Ministeriet besluttet at nedsætte en Kommission til Behandling af de paagjældende Spørgsmaal. Kommissionen tænkes sammensat af 11 Medlemmer, af hvilke Akademiet vælger 4, Kunstnerne, der ikke ere Medlemmer af Akademiet, 4 og Ministeriet 3. Af Hensyn til disse Forhandlinger er Ministeriet tillige sindet at nedlægge allerunderdanigst Forestilling om Udsættelse af de forestaaende Valg til Akademiet i 3 Maaneder.*)

Ved at meddele Akademiet Foranstaaende til behagelig Efterretning, skal man tjenstligt anmode Samme om snarest muligt at lade foretage Valg paa 4 Medlemmer til at tiltræde bemeldte Kommission og derefter gjøre Indberetning hertil om Udfaldet af Valget.

J. F. Scavenius.

A. Asmussen.

Denne Ordre kom vistnok Akademiet mere overraskende end det kunde være det behageligt. Der var da ogsaa Medlemmer, som raadede til en energisk Protest. Meldahl betonede det uheldige i nu at skulle begynde forfra paa Arbejdet fra 1882, inden man ret havde prøvet dets Resultater; det syntes ham uklart, hvad de udenforstaaende Kunstnere egentlig vilde, men forøvrigt vilde det jo være godt, om man kunde finde en Maade til at faa de gode Kræfter i Kunstnerkredsen dragne ind i Akademiet. Vermehren, Aagaard, Bache o. a. saa mere fortrøstningsfuldt paa Sagen; de opfattede dette Skridt som Udtryk for et Ønske om at komme Akademiet imøde; Forholdene havde forandret sig og der var mange Dygtigheder, som burde inddrages i Akademiet.

Stemningen i Akademiet er imidlertid saadan, at dets Svar ikke bliver meget imødekommende. Man beklager, at der ikke foreligger noget positivt Forslag, hvorom man kunde danne sig en Mening. Der foreligger ikke noget »som viser hen til saa væsentlige Mangler ved den gjældende Fundats, at det (Akademiet) allerede nu, efter kun 3 Aars Forløb og uden at det den-

*) Da Kommissionens Arbejde trak ud, blev Valgene atter udsatte »indtil videre«.

gang vedtagne er fuldtud prøvet, skulde paatage sig det store Ansvar atter i det væsentlige at rokke ved det bestaaende, da det dog først ved Brug og Samvirken af de forskjellige Kræfter skulde have vist sig, at Ændringer ere uafviselig nødvendige. Det er nemlig Akademiets Overbevisning, at det er til saare stor Skade for dets Virksomhed og derved for Konsten her i Landet i det hele, naar der uden indtrængende Grunde atter rokkes ved det bestaaende, thi hele dets Gjerning vil derved komme til at savne den Stabilitet, som er nødvendig for at det kan løse sin Opgave«. I ethvert Tilfælde beder man dog om at faa Kommissionens Betænkning forelagt til Erklæring, inden endelig Beslutning tages. Til sine Delegerede vælger Akademiet Meldahl, Exner, Heinr. Hansen og Olrik.

Kunstnerne udenfor valgte Krøyer, Jerndorff, Viggo Johansen og Carl Thomsen. Ministeriet valgte Jul. Lange, V. Bissen og Højesteretsassessor Koch, den sidste som Kommissionens Formand. Dens Sekretær blev Assistent i Kultusministeriet A. P. Weis.

I December 1886 tilstillede Kommissionen Ministeriet en Flertalsbetænkning, underskreven af de 10 Medlemmer, og en Mindretalsbetænkning underskreven af Meldahl. Flertalsbetænkningens Motivering lød saaledes:

Ved Skrivelse af 7de Januar d. A. anmodede Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet det Kgl. Kunstakademi om at lade foretage Valg blandt dets Midte paa 4 Medlemmer til en af Ministeriet nedsat Kommission til Behandling af forskjellige Spørgsmaal vedrørende Kunstakademiets Ordning.

Under samme Dato tilstillede Ministeriet Bestyrelsen for Foreningen af 10de Januar en Anmodning af lignende Indhold med Tilføiende, at man som Norm for Valgretten havde fastsat den for Valgene til Udstillingskommiteen af Kunstnerne udenfor Akademiet bestemte Grændse, saaledes at Kommissionsmedlemmerne vilde være at vælge af de danske Kunstnere, som i Løbet af de 3 sidste Aar før Valget havde havt Arbeider antagne til den aarlige Udstilling men ikke vare Medlemmer af Kunstakademiet.

Til Benyttelse for Kommissionen er der fra Ministeriet tilstillet samme en Del Aktstykker vedrørende de tidligere om Akademiets Ordning førte Forhandlinger, samt fra Kunstakademiet en Samling Fundatser og Reglementer for udenlandske Akademier.

Om Anledningen til Kommissionens Nedsættelse og Omfanget af det den overdragne Hverv har Ministeriet i sin Skrivelse til Kommissionens Formand udtalt sig saaledes:

»Som det tør forudsættes Hr. Høiesteretsassessoren bekjendt, blev den tidligere gjældende Fundats for det Kgl. Akademi for de skjønne Kunster i

Løbet af 1882 underkastet en Revision, der fandt sin Afslutning i de ved allerhøieste Resolution af 31te December s. A. stadfæstede Bestemmelser for Akademiets indre Ordning m. M.«

»Allerede under Forarbeiderne hertil viste der sig en fremtrædende Uoverensstemmelse i Anskuelserne om Principperne for den fremtidige Ordning af Akademiet, dels mellem dets Medlemmer indbyrdes, dels navnlig mellem dets Flertal og Kunstnerne udenfor Akademiet; og denne Meningsforskjel vedblev efter at Ordningen var gjennemført og gav sig særlig tilkjende under de i den paafølgende Januar Maaned foretagne Valg paa Medlemmer til Akademiet, i hvilke den nævnte Kunstnerklasses langt overveiende Majoritet ganske afholdt sig fra at deltage. Ministeriet maa ansee dette Forhold, i hvilket der i de forløbne 3 Aar tilsyneladende ikke er sket nogen Forandring, for saa meget uheldigere, som der blandt Andet netop ved den nye Fundats tilsigtedes at lægge en Deel af Indflydelsen paa Sammensætningen af Akademiet udenfor dette, saaledes at det blev den hele danske Kunstnerstand, der her blev bestemmende.«

»Det maa desuden erkjendes, at der udenfor Akademiet findes adskillige fremragende Kunstnere, som det maatte ansees for ønskeligt at se optagne blandt Akademiets Medlemmer.«

»Da der endelig af en Kreds af Kunstnere, der ikke ere Medlemmer af Akademiet i et derom modtaget Andragende er henstillet til Ministeriet, at der maa blive gjort Skridt til gjennem Forhandlinger mellem Delegerede, dels fra Akademiet, dels fra Kunstnerne udenfor samme at søge opnaaet Samstemning om et Forslag til Ændringer i de for Akademiets Ordning hidtil gjældende Bestemmelser, fandt Ministeriet at burde gjøre de herhenhørende Spørgsmaal til Gjenstand for Overveielse i en Kommission, i hvilken Akademiet og Kunstnerne udenfor samme repræsenteredes hver med 4 Medlemmer, medens 3 Medlemmer valgtes af Ministeriet.«

Efter at have antaget Cand. juris., Assistent i Kultusministeriet A. P. Weis til Sekretær ved Kommissionen begyndte denne sin Virksomhed Tirsdagen den 2den Marts og har siden med kortere Afbrydelser fortsat sine Forhandlinger dels i den samlede Kommission dels i et af samme nedsat Underudvalg bestaaende af Jerndorff, Koch, Lange og Meldahl.

Resultatet af Kommissionens Forhandlinger, som den herved har den Ære at forelægge Ministeriet, sondrer sig i en Indstilling af et Flertal (Bissen, Exner, Heinr. Hansen, Jerndorff, Johansen, Koch, Krøyer, Lange, Olrik og Thomsen) og en Indstilling af et Mindretal (Meldahl).

Flertallet troer med Tilfredsstillelse at kunne konstatere, at det Formaal, til hvilket der i Ministeriets Skrivelse til Kommissionens Formand henvises: »at søge opnaaet en Samstemning om et Forslag til Ændringer i de for Akademiets Ordning hidtil gjældende Bestemmelser«, væsentlig maa siges at være naaet gjennem Kommissionens Arbeide, paa en fyldigere Maade maaske end det ved Kommissionens Nedsættelse var at vente i Betragtning af den betydelige Uenighed, som nu i over 5 Aar har delt Kunstnerverdenen i to modsatte Leire.

Flertallets Forslag gaaer ud paa en Reform af Akademiets ved Bekjendtgjørelse af 9de Januar 1883 givne Forfatning, en Reform, som paa visse Punkter har maattet være temmelig indgribende, men som Flertallet under de for Haanden værende Forhold maa ansee som bedst egnet til at opretholde Akademiet, at give det fornyet Liv og Betingelser for en kraftigere Virksomhed. En Ophævelse af Akademiet som Statsinstitution er ikke foreslaaet fra nogen Side i Kommissionen, ligesom Forhandlinger om et saadant Brud paa Kontinuiteten ogsaa maatte betragtes som forud udelukkede i Følge Udtrykkene i Ministeriets Skrivelse til Kommissionens Formand, hvori der ikke er Tale om en saadan Mulighed. Hvad der gjør et Akademi til et Akademi, derom er der i Skrift og Tale fremsat meget forskjellige Meninger, idet Nogle lægge hele Vægten paa Undervisningen og Skolen, Andre paa et selvsupplerende Kollegium o. s. v. Uden at indlade sig i theoretiske Undersøgelser om Betydningen af et Navn, skal Flertallet holde sig til den jævne og ligefremme Opfattelse, at Akademiets Væsen er givet derved, at det er en Statsinstitution, der udgjør det faste og blivende Samlingspunkt for Kunstens Udøvelse og Interesser i Landet, og som har den Opgave at fremme den sande og gode Kunst og hævde dens Ret lige over for den daarlige og ligegyldige. I Følge denne Betragtning maa Flertallet lægge den største Vægt paa, at Danmarks Konge vedblivende vil vise Akademiet den Naade at være dets Protektor, idet det mener, at den Ordning, som er udgaaet fra Samstemning og Forsoning, og som gaaer ud paa fredeligt og frugtbart Samarbeide i Fremtiden, vil vise sig værdig til Kongens Beskyttelse. Akademiet vil, i den af Flertallet foreslaaede Form, være en fuldt berettiget Arvetager af alle store og gode Traditioner i vort Kunstakademis tidligere Historie.

Som en Følge af den Situation i Kunstnerverdenen, der fremkaldte Nedsættelsen af Kommissionen, og som ogsaa er paaberaabt af Ministeriet, har Kommissionens Flertal maattet opfatte Opnaaelsen af en Samstemning som Hovedformaalet for dets Arbeide. Det er overflødigt at udvikle, at en saadan Samstemning alene kunde opnaaes derved, at man fra Kommissionens forskjellige Sider viste megen Resignation med Hensyn til mange enkelte Bestemmelser i det endelige Resultat, og derved at Trangen til Enighed og Samstemning har været stærkere end Kravet paa Gjennemførelsen af enkelte, bestemte Foranstaltninger. Hvis ethvert enkelt af Flertalsmedlemmerne skulde give en Udvikling af sine egne Ønsker om Ordningen, vilde enhver af disse Udviklinger nødvendig afvige mere eller mindre fra det foreliggende Mæglingsforslag. Forslaget maa betragtes som et Fællesresultat, som man under gjensidig Imødekommen har opnaaet, og som under de afsluttende Forhandlinger i Kommissionen af alle Flertallets Medlemmer er betragtet som en Helhed. Deraf følger, at det ikke vil være muligt paa sædvanlig Maade ved Kommissionsbetænkninger at give en saadan gjennemgaaende Motivering af alle enkelte Bestemmelser i Forslaget, at den vilde tilfredsstille alle Forslagsstillernes Anskuelser — idet der endog kan forekomme Sætninger, der staa i Modstrid med enkelte Medlemmers Meninger —; men at Betænkningen mere maa samle sig om de ledende Grundtanker i Forslaget, om deres Nødvendighed i Følge Situationens Krav og deres Evne til at bære Fremtidens Udvikling.

Hovedforandringen, som Flertallet tillader sig at foreslaa i den nugjældende, senest ved Kgl. Resol. af 31. Dec. 1882 fastsatte Ordning, gaaer ud paa, at Akademiets Styrelse overdrages til et snevrere, bestemt begrændset Raad (Akademiraadet).

Som det vil være i Ministeriets Erindring, er Tanken om at henlægge den egentlige Administration af Akademiets Anliggender til et Raad med et mindre Antal Medlemmer end den nuværende Plenarforsamling, og hvis Størrelse var bestemt fastslaaet, allerede fremkommet med det første Forslag til Forandring af den Skikkelse, som Akademiet ved Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857 havde faaet. Denne Tanke er senere optaget ikke blot i det Forslag, som i Foraaret 1882 indgaves til Ministeriet af en Kreds af Kunstnere, der ikke vare Medlemmer af Akademiet, men findes ogsaa bragt til Anvendelse i det af Ministeriet udarbeidede og til Akademiets Erklæring under 27. Oktober 1882 fremsendte Udkast. Endelig er der i Akademiets eget Forslag af 22. Dec. s. A. ligesom i den ved Kgl. Resol. af 31. Dec. 1882 stadfæstede Fundats for Akademiet gjort bestemte Skridt i Retning af en saadan Begrændsning, hvorom navnlig kan henvises til Bestemmelserne i Udkastets og Fundatsens § 2 om Medlemmernes Antal og i § 12 om det staaende Forretningsudvalg. De Medlemmer af Flertallet, der ere valgte som Repræsentanter for Akademiet, have ogsaa fremhævet, at et Akademiraad vilde have været en naturlig Konsekvens af Akademiets egen Udvikling, hvis der ikke var indtraadt et Brud mellem dette og de udenfor staaende Kunstnere.

Naar altsaa et Akademiraad skulde dannes, maatte det vistnok betragtes som indrømmet i alt Fald af de allerfleste, at det burde være betydeligt mindre i Antal, end Akademiets Plenarforsamling i mange Aar har været, og navnlig end denne vilde blive, hvis den Kunstnerverden, som hidtil har staaet udenfor Plenarforsamlingen, repræsenteredes indenfor denne i et Forhold, som dens Betydning maatte give den berettiget Krav paa. Det har netop for en Del været Plenarforsamlingens vistnok for store Antal, der har ledet Tanken hen paa et Akademiraad. — Ved Fastsættelsen af Antallets Størrelse gjaldt det da om at træffe en Bestemmelse, der paa den ene Side gav Garanti for, at Raadet kom i Besiddelse af flersidig Sagkundskab angaaende Kunstens forskjellige Forgreninger — medens en absolut Alsidighed aldrig har kunnet gjøres til Fordring —, og at forskjellige, relativt berettigede Anskuelser om dens forskjellige Opgaver kunde komme til Orde i Raadet, medens dette paa den anden Side ikke maatte være saa stort, at dets Handlekraft og Beslutningsdygtighed svækkedes, eller dets Arbeide for meget udstykkedes, da Raadet bør danne en Enhed og føle sig og optræde som en saadan.

I Overensstemmelse med disse Hensyn foreslaaer Kommissionens Flertal i Udkastets § 3, at Raadet skal bestaa — foruden af Professorerne i Kunsten, der betragtes som faste Medlemmer, — af 24 efter nærmere angivne Regler valgte Medlemmer, altsaa efter Besættelsen af den ledige 8nde Professorplads ialt af 32 Medlemmer. Raadets Forhandlinger ledes af Akademiets Direktør, valgt blandt Raadets egne Medlemmer.

Medens Fastsættelsen af Antallet af Akademiraadets Medlemmer har medført udførlige Forhandlinger i Kommissionen, har det været en endnu vanske

ligere Opgave at komme til Klarhed angaaende Raadets hensigtsmæssige Sammensætning. Det gjaldt her om først og fremmest at sikre Akademiet, at Magten kom i Hænde paa Mænd, hvis Anskuelser i kunstneriske Spørgsmaal havde Krav paa at respekteres. Det gjaldt dernæst om i den høist mulige Grad at hævde Traditionens og det Bestaaendes Ret, samtidig med at der droges Omsorg for at faa nye Kræfter med i Arbeidet paa en saadan Maade, at alle berettigede Faktorer fik en passende Indflydelse.

Garantien for at den førstnævnte Fordring tilfredsstilles, findes dels i de foreslaaede Valgbarheds- dels i Valgretsbetingelserne.

Akademiraadets Medlemmer vælges efter § 3 blandt dem, der have Sæde i Akademiets Plenarforsamling. — Som saadanne nævner § 2, foruden Akademiraadets Medlemmer, Akademiets nuværende Medlemmer og dets Sekretær, overordentlige Medlemmer — efter de nugjældende Bestemmelser § 2 d — samt Professorer, der ere afgaaede paa Grund af Alder eller Svagelighed, og afgaaede Medlemmer af Akademiraadet, forsaavidt de have beklædt Stillingen som Direktør eller Vicedirektør. Foruden disse have følgende Sæde i Plenarforsamlingen: de Kunstnere, som efterat have modtaget Akademiets store Guldmedaille have foretaget en større Studiereise, og de som have modtaget Udstillingsmedaillen og endelig saadanne Kunstnere, som to Gange i forskjellige Aar have modtaget Akademiets Aarsmedaille, om hvilken Medaille §en dernæst bestemmer, at den »uddeles af Akademiraadet, der hvert Aar før den aarlige Udstillings Slutning betegner et Antal Kunstværker — høist 7 mindst 1 — som de eller det efter dets Skjøn fortrinligste blandt dem, der i det forløbne Aar have været offentlig til Skue og ere udførte af Kunstnere, som ikke ere Medlemmer af Akademiets Plenarforsamling. De Kunstværker, der belønnes med Aarsmedaillen, bør, for saavidt deres Natur tillader det, i Reglen have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling.«

Som Ministeriet vil see, er der i disse Bestemmelser lagt en større Vægt paa snævre Valgbarhedsgrændser, end Tilfældet er i den nugjældende Fundats. I denne er Valget af de 23 Medlemmer, som Akademiet vælger, aldeles frit, og de i § 2 c omhandlede Medlemmer vælges blandt et forholdsvis stort Antal Kunstnere.

Bortseet fra den Valgbarhed, der hviler paa at have Sæde i den nuværende Plenarforsamling, skal man altsaa efter Forslaget være i Besiddelse enten af Akademiets store Guldmedaille med tilhørende Studiereise eller have modtaget Udstillingsmedaillen eller Akademiets Aarsmedaille 2 Gange. Det vil skjønnes, at der i disse Valgbarhedsbetingelser ligger et bestemt Krav til kunstnerisk Dygtighed, alvorligt Arbeide og virkeligt Talent, der yder en stærk Garanti for at ingen Uberettiget slipper ind. Vurderingen hviler ikke paa en blot Formodning om Betingelsernes Tilstedeværelse eller støttes til en Argumentation ud fra en Række Arbeider, men man forlanger at kunne pege paa et bestemt betydeligt Arbeide, tilgjængeligt for Offentligheden og stemplet under dens Kontrol.

Kommissionens Flertal finder ingen Anledning til nærmere at dvæle ved den store Guldmedaille og Udstillingsmedaillen som givende Adgang til Valg-

barhed. Kun skal om Guldmedaillen bemærkes, at det navnlig har været et Hensyn til Arkitekterne, der har bestemt Kommissionen til at tage den med. Tilkjendelsen af Udstillingsmedaillen har man troet at burde lægge i Hænderne paa Akademiraadet og ikke lade den uddele af en af Udstillingskomiteen aarligt blandt Akademiets Medlemmer valgt Komite — en Ordning, der i sin Tid blev indført i Følge et af Kunstnerne udenfor Akademiet fremsat Ønske. Man har under Hensyn til Akademiraadets begrændsede Medlemsantal og de Garantier for kunstnerisk Dømmekraft, som den formentlig vil sidde inde med, anset en særlig Komite for overflødig.

Hovedkilden, hvorigjennem det valgbare Korps faar sin Forøgelse, er dog Aarsmedaillen. Denne Kilde maa imidlertid hverken strømme for rigeligt eller være udsat for helt at udtømmes, selv om det kun var for nogle Aar. Akademiraadet kan derfor ikke uddele mere end 7 Medailler hvert Aar, og det skal uddele 1. Det skal uddele 1 for derigjennem at vedligeholde Forbindelsen med Kunstnersamfundet udenfor, og det maa ikke uddele mere end 7, forat Plenarforsamlingen ikke skal være udsat for en Masseforøgelse, der nødvendigt vilde formindske Gjennemsnitsværdien af dets Medlemmers kunstneriske Evne og aabne en Mulighed for, at der i Akademiraadet optoges Medlemmer, der savnede de kunstneriske Betingelser. — Et Tilbageblik paa, hvad der er præsteret af virkelig god Kunst paa vore Udstillinger i en lang Aarrække vil ogsaa vise, at der næppe noget Aar vil være Trang til en mere udvidet Adgang til at benytte Aarsmedaillen, saa meget mindre som det jo maa erindres, at den ikke kan gives til dem, der allerede ere Medlemmer af Akademiets Plenarforsamling. Med samme Udgangspunkt har man troet uden Risico at kunne gjøre dens Uddeling hvert Aar obligatorisk.

Aarsmedaillen tilkjendes — ligesom Udstillingsmedaillen og Guldmedaillen — i Henhold til et bestemt Kunstværk. Man har ved denne Fordring forladt det tidligere Fundament for Optagelse af Medlemmer til Akademiet, forsaavidt som Afgjørelsen her hvilede paa den Paagjældendes hele tidligere Virksomhed og paa den Dom, hvortil man ved et Tilbageblik paa denne maatte komme. Kommissionens Flertal underkjender vel ikke den Betydning, som et saadant bredere Grundlag har for Vurderingen, og kan indrømme, at der heri kan findes en god Maalestok for, hvorledes Grændsen bør drages mellem hvem der skal tages med og hvem ikke; men man maa paa den anden Side fastholde, at et saadant Skjøn over en Kunstners hele Virksomhed let vil være af en noget elastisk Natur, der kan medføre, at der af uvedkommende — navnlig et Slags Anciennitets- — Hensyn slaaes af paa Fordringerne. At man har en Garanti herimod gjennem Aarsmedaillens Krav paa et bestemt foreliggende offentligt udstillet Arbeide, og at den her valgte Form hviler paa et rationelt Grundlag, maa saa meget mere erkjendes, som man tør gaae ud fra, at en Kunstners Fortjenester og Betydning dog tilsidst bør kunne føres tilbage til bestemte, paaviselige Arbeider.

Som Regel skulle Arbeiderne have været offentlig udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling. Det er imidlertid ikke udelukket, at der af Akademiraadet kan tages Hensyn ogsaa til andre Kunstværker, der maatte have været offentlig til Skue — hvad navnlig overfor arkitektoniske og andre monumentale Arbeider vil kunne være af Betydning.

Kommissonen skal herefter paavise de Garantier med Hensyn til Akademiraadets Sammensætning, som Valgretsbetingelserne frembyde.

Efter Forslagets § 2 have Plenarforsamlingens Medlemmer Valgret til de 12 af Raadets Medlemmer og et nærmere begrændset Kunstnersamfund til 12.

Kunstnersamfundet bestaaer af: »Plenarforsamlingens Medlemmer, de, der have den lille Guldmedaille, den Hansenske Medaille, Akademiets Aarsmedaille eller have opnaaet et af Akademiets større Stipendier, samt de Kunstnere, der ere over 30 Aar og have havt Arbeider optagne paa den aarlige Foraarsudstilling 6 Gange, hvoraf mindst 3 Gange i de sidste 5 Aar«.

Det vil ikke undgaa Ministeriets Opmærksomhed, at Kommissionen ved disse Bestemmelser har draget Grændserne for det berettigede Kunstnersamfund snævrere, end sket er saavel i Ministeriets tidligere Udkast som i den under 31. Decbr. 1882 approberede Fundats. Der er saaledes forlangt, at de Kunstnere, der ere valgberettigede i Kraft af Deltagelse i den aarlige Foraarsudstilling, skulle have havt Arbeider antagne mindst 3 Gange i de sidste 5 Aar, medens Fundatsen kun forlanger 1 Gang; paa den anden Side er Fordringen om en eller flere Studiereiser efter de Konsekvenser, som denne Bestemmelse kunde medføre, ikke medtaget.

Dernæst har man ikke troet at kunne tillægge Afgangsbeviset eller den store Sølvmedaille eller nogen af de i denne Forbindelse iøvrigt nævnte Præmier eller Legater den fornødne Betydning som Vidnesbyrd om Modenhed til at opnaa Valgret.

Den anden Fordring, som der maatte stilles ved Sammensætningen af Akademiet, var, at der toges det skyldige Hensyn til Traditionens og det Bestaaendes Ret, og at man samtidig drog Omsorg for at nye Kræfter førtes ind i Arbeidet paa en saadan Maade, at alle berettigede Faktorer fik en passende Indflydelse.

Blandt de Krav, som under Oppositionen mod Kunstakademiets Ordning med Styrke ere blevne gjorte gjældende, staar Fordringen om et intimere Forhold mellem Administrationen af Landets Kunstanliggender og selve Kunstnersamfundet i allerførste Række, og Ministeriet viste sin Tilbøielighed til at imødekomme disse Fordringer ved i sit Udkast af 27. Oktbr. 1882 at indrømme en større Kunstnerkreds Ret til at besætte en forholdsvis betydelig Andel af Pladserne i Akademiet; ligesom der ogsaa i den nu gjældende Fundats forsaavidt er taget Hensyn hertil, som Kunstnersamfundet paa forholdsvis brede Valgbarheds- og Valgretsbetingelser kan vælge 9 Medlemmer til Akademiet.

Naar Kommissionens Flertal under Udarbeidelsen af det foreliggende Fundatsforslag har troet ogsaa for sit Vedkommende at burde tage Hensyn til disse Fordringer, har det været i Overbevisningen om, at den tilsigtede Ordning efter dens hele Karakter og navnlig efter de Krav, den stiller til Valgbarheden, hviler paa en saa sikker Basis, at der ingen virkelig Fare vil være for ved Indrømmelse paa dette Omraade at sætte Forfatningens Fasthed og den rolige, fremadskridende Udvikling over Styr. — Det principielle Fundament er endnu som tidligere Plenarforsamlingen, suppleret med en Kreds af Kunstnere, der yde særlige af Akademiraadet selv som saadanne anerkjendte Garantier for

kunstnerisk Modenhed; og Akademiraadet staar væsentlig kun som en Delegation af denne, valgt delvis af dens egne Medlemmer.

Med Hensyn til Kunstnersamfundets Indflydelse paa Akademiraadets Sammensætning har Kommissionens Flertal troet at burde drage Grændserne paa en væsentlig anden Maade end hidtil, dels snævrere, forsaavidt som man — som ovenfor er vist — har ment at burde stille strængere Fordringer med Hensyn saavel til Valgret som til Valgbarhed, dels videre forsaavidt som man har foreslaaet, at et forholdsvis større Antal Pladser i Akademiraadet besættes af Kunstnersamfundet, ligesom der ikke i Forslaget findes Valg paa Livstid.

Efter Bestemmelsen i § 3 vælger Plenarforsamlingens Medlemmer 12 og Kunstnersamfundet — efter de tidligere omtalte Regler for Valgretten — andre 12 af Akademiraadets Medlemmer, saa at af disse sidste 8 ere Malere, 2 Billedhuggere og 2 Arkitekter. Herigjennem er der formentlig tillagt Kunstnersamfundet en saa betydelig Indflydelse paa Sammensætningen af Akademiraadet, at der selv med de foreslaaede Valgbarhedsbetingelser ikke i Fremtiden vil kunne føres berettiget Klage over, at nogen Strømning i Kunsten med virkeligt Krav paa Anerkjendelse savner en Talsmand i Ledelsen af Landets Kunstanliggender. — Det bundne Forhold mellem de forskjellige Kunstretningers Repræsentation ved Kunstnersamfundets Valg er ansat efter et Hensyn til Forholdet mellem Antallet af de enkelte Fags Dyrkere. Valgene ske sektionsvis og efter Akademiraadets nærmere Bestemmelse, saaledes at der skal være afgivet Stemmer af mindst $^1/_3$ af de Valgberettigede i hver Sektion. I modsat Fald foretager Plenarforsamlingen Valget. Naar Kommissionen ikke har troet at burde foreslaa lignende Regler for Plenarforsamlingens Valg, er det begrundet i et Hensyn til, at der hos dens Medlemmer kan forudsættes et mere indgaaende Kjendskab til samtlige Valgbares Kvalifikationer, uafhængigt af hvilket Kunstfag den Enkelte tilhører, og et mere alsidigt Blik for Kunsten i hele dens Omfang. Kunstnersamfundets Valg foregaa først, og Plenarforsamlingen har det derefter i sin Magt ved sine Valg at tage et Hensyn til den Styrkegrad, hvori den mener, at hvert Kunstfag bør være repræsenteret.

I nøie Forbindelse med den her behandlede Side af Forslaget er ogsaa §'ens Bestemmelse om, at saavel Plenarforsamlingens som Kunstnersamfundets Valg ere tidsbegrændsede — paa 9 Aar — med Afgang af $^1/_3$ af de Valgte hvert tredie Aar, de to første Gange ved Lodtrækning. Foruden at denne Bestemmelse i anden Henseende maa ansees for heldig, kan den ogsaa forsaavidt anbefales, som den bringer Spørgsmaalet om en Aldersgrændse ud af Verden. Efter Flertallets Skjøn er nemlig slige absolute Tidsgrændser lidet anbefalelsesværdige, hvor Talen er om en Kunstners Adgang til at tage Deel i Forvaltningen af Kunstens Anliggender. Det vil ofte vise sig, at en Kunstner, der har passeret en saadan Aldersgrændse, endnu i længere Tid vil kunne gjøre udmærket Fyldest i det administrative Raad, medens Tidsgrændsen for andres Vedkommende maaske helst skulde have været sat lavere. Som Forholdet nu er ordnet, vil man altid kunne lade være at gjenvælge de Medlemmer, der paa Grund af Alder eller Svagelighed eller af andre Grunde ikke kunne antages at egne sig til eller være villige til fremdeles at deltage i Akademiraadets Arbeider.

Kommissionens Flertal maa endnu nærmere omtale et Punkt, paa hvilket der af Akademiets Repræsentanter i Flertallet er lagt en Del Vægt, og som giver Anledning til at berøre Mindretallets Særstilling til det foreliggende Forslag. Som Ministeriet vil see, beroer den principielle Forskjel mellem Flertallets Forslag og den Ordning, som Etatsraad Meldahl vil kunne give sin Stemme, paa Bestemmelsen om, at Plenarforsamlingens Valg til Akademiraadet efter hans Forslag skulde være livsvarige. — Naar man i denne Tanke mener at finde et Værn for de mere konservative Interesser, troer Flertallet, at man ikke ganske rammer det tilsigtede Maal. Naar nemlig alle de Medlemmer, som Plenarforsamlingen skal indsætte i Akademiraadet, eller en større Del af dem vælges paa Livstid, bortfalder den stadig regulerende Indflydelse, som Plenarforsamlingen kan og bør udøve over de Valg, som hvert tredie Aar foretages af Kunstnersamfundet Desuden mister Plenarforsamlingen Adgangen til at korrigere sine egne Valg. Ved at vælge sine Repræsentanter i Raadet paa Livstid bortgiver Plenarforsamlingen altsaa en betydelig Del af sin Valgret. Men ogsaa Betydningen af den Valgbarhed, som alene er tillagt Plenarforsamlingens Medlemmer, vilde for en vigtig Del beskæres ved at et Antal Medlemmer af Raadet valgtes paa Livstid. Indflydelsen vilde overveiende lægges i Hænderne paa de paa Livstid valgte Repræsentanter, medens de øvrige Medlemmer af Plenarforsamlingen i samme Grad vilde gaa tabt af Udsigten til nogensinde at komme til at udøve en Indflydelse, hvortil deres Evner og Dygtighed vel ellers kunde gjøre dem berettigede. Med andre Ord: baade med Hensyn til Valgret og til Valgbarhed vilde denne Tanke gjøre den Mangfoldighed af Kræfter Uret, som kan antages til enhver Tid at forefindes i Plenarforsamlingen, og saaledes i sin Helhed svække Betydningen af dette Korps, der netop skulde repræsentere den største Modenhed og Indsigt.

Efter den ovenfor givne Fremstilling af Akademiraadets Medlemsantal og Sammensætning kan Flertallet indskrænke sine Bemærkninger om Raadets Virksomhedsomraade til enkelte Udtalelser nærmest vedrørende dets Stilling til Skoleraadet og til den under den nugjældende Ordning hyppige Benyttelse af Komiteer.

Akademiraadets Myndighed vil efter det foreliggende Forslag i Almindelighed omfatte Akademiets hele Administration overalt, hvor denne tidligere har været tillagt Plenarforsamlingen, og i Overensstemmelse hermed ere ogsaa alle herhenhørende Bestemmelser i den nugjældende Fundats blevne ændrede, ligesom der — i § 2 in fine — er fastsat Grændser for den nye Plenarforsamlings Virksomhed.

Med Hensyn til Akademiraadets Forhold til Skoleraadet, der ved Bekjendtgjørelse af 28. Juli 1857 udsondredes fra Akademiet som en særlig Komite med udvidet Myndighed og Ansvar, da maa Kommissionen finde det naturligt, at Spørgsmaalet om Skolernes Bestyrelse behandles i Forbindelse med de reglementariske Bestemmelser om Undervisningens Ordning i det hele, saaledes at det overlades til det nye Akademiraad, hvis det dertil maatte finde Anledning, at gjøre Forslag om en Forandring i dette Forhold.

Naar det af den i 1851 nedsatte Kommission om Kunstakademiets Ordning

bestemt udtaltes, at der i Betragtning af, at fremtidig et langt større Antal Mænd end hidtil bleve delagtige i Sagernes Behandling, skulde af Akademiet nedsættes Komiteer til foreløbig Overveielse og Indstilling i alle Sager af betydeligt Omfang eller som forudsætte særdeles Sagkundskab, saa finder Kommissionens Flertal med den foreslaaede Ordning og navnlig med Akademiraadets begrændsede Medlemsantal for Øie, ingen Anledning til en saadan Udtalelse, idet man tvertimod er gaaet ud fra, at der for Fremtiden ikke vil blive gjort en saa omfattende Brug af Komiteer som hidtil. Maa det nemlig ganske vist indrømmes, at der kan og visselig ogsaa er præsteret udmærket Arbeide i Akademiets Komiteer, kan det paa den anden Side ikke benægtes, at en omfattende Benyttelse af dette Hjælpemiddel kan lede til en stadig Forskydning af de Synspunkter, hvorunder beslægtede Sager sees, og derigjennem til en Uensartethed i Afgjørelsen, som undgaas, hvor det i alle Tilfælde ere de samme Mænd, der tage Beslutning.

Til Afslutning af de motiverende Udtalelser, hvortil det foreliggende Forslag har givet Flertallet Anledning, skal man endnu blot føie nogle Bemærkninger om enkelte Ændringer i andre af den nugjældende Fundats' Bestemmelser, idet man dog i Betragtning af, at disse Ændringer ere i nøie Overensstemmelse med de hidtil udviklede Principper, har troet at kunne indskrænke sig til en kort Angivelse og Begrundelse af de paagjældende Bestemmelser.

ad § 7. Akademiets Direktør, der tillige er Formand i Akademiraadet, foreslaaes valgt paa 1 Aar blandt Akademiraadets Medlemmer istedetfor paa 3 Aar. Gjenvalg kan undtagelsesvis finde Sted.

Kommissionens Flertal er ved denne Bestemmelse gaaet ud fra den Betragtning, at Direktørposten ved Akademiet er en Hæderspost, der med en vis Afvexling bør beklædes af Akademiraadets betydeligste Medlemmer.

ad § 12. Bestemmelsen om det staaende Forretningsudvalg er bortfaldet som overflødig efter den foreslaaede Ordning af Akademiets Administration gjennem Akademiraadet.

ad § 19. Her er optaget en Bestemmelse om Adgang til de i Regl. af 9. Juni 1884 omhandlede Friboliger og Husleieunderstøttelser.

ad § 32. Ved Bestemmelserne i den nugjældende Fundats om Udstillingskomiteens Sammensætning er der tillagt de danske Kunstnere, som i Løbet af de sidste 3 Aar før Valget have havt Arbeider antagne til den aarlige Udstilling, men ikke ere Medlemmer af Akademiet, Ret til at vælge 3 Medlemmer til Komiteen. Kommissionen har troet at burde foreslaa denne Valgret begrændset i Overensstemmelse med de i § 2 givne Bestemmelser om Valgret til de Medlemmer af Raadet, som vælges af Kunstnersamfundet, idet man heri seer en mere betryggende Ordning af Komiteens Sammensætning.

Idet Kommissionens Flertal med disse Bemærkninger forelægger Ministeriet nedenstaaende Forslag til Bestemmelser om den indre Ordning af det Kgl. Akademi for de skjønne Kunster og de aarlige Udstillinger ved samme, har

man i Forventning om, at Ministeriet maatte finde Anledning til at indstille Forslaget til allerhøieste Approbation, saaledes som det findes vedtaget af Kommissionens 10 Medlemmer, ikke villet undlade at henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, at det af Hensyn til de forestaaende Valg og Fremlæggelser af Valglisterne i Januar Maaned maatte ansees for særdeles ønskeligt, at Forslaget søges gjennemført saa snart som muligt.

Meldahls Mindretalsbetænkning lød saaledes;

Det Reformforslag, hvortil Flertallet har sluttet sig, kan jeg ikke tiltræde, fordi jeg endnu fastholder den Overbevisning, at den tilbørlige Varetagelse af de Interesser, der falde indenfor vort Kunstakademies Virkekreds, særlig den i Længden heldbringende Ledelse af Landets eneste Kunstskole, næsten med absolut Nødvendighed fordrer Tilstedeværelsen af et konservativt Element i Akademibestyrelsen, stærkt nok til, uden at hæmme den naturlige Udvikling, at give denne den moderate Charakter, uden hvilken sunde Resultater ikke kunne ventes.

Denne Fordring tilfredsstilles ikke ved den af Flertallet anbefalede Organisationsplan, og jeg maa derfor fastholde, at idetmindste Halvdelen af de Mænd, der foruden Professorerne vælges ind i Akademiraadet, bør have fast Sæde i dette i en saa lang Aarrække, at Akademiet kan drage den fulde Nytte af deres Evner. Jeg tvivler ikke om, at der, hver Gang Suppleringsvalg skal foregaae, vil findes fremragende Kunstnere, til hvem man med Tryghed kan betro en saadan Livsgjerning indtil deres 70nde Aar.

I Henhold hertil fastholder jeg mit Forslag om at §§ 2 og 3 affattes saaledes:

§ 2.

Medlemmer af Akademiet ere:

a, Akademiraadets Medlemmer.

b, Akademiets nuværende Medlemmer og dets Secretair samt afgaaede Professorer, Directeurer og Vice-Directeurer.

c, Akademiets overordentlige Medlemmer. Foruden Medlemmer af det Kongelige Hus kan Akademiet optage indtil 3 Mænd udenfor Kunstnernes Tal, der udmærke sig ved særlig Interesse for og Kjendskab til Kunst, som Medlemmer.

d, Æresmedlemmer. Akademiraadets livsvarige Medlemmer, der have naaet det 70nde Aar, blive Æresmedlemmer, men beholde de dem som Medlemmer i Henhold til Reglementet af 9de Juni 1884 tilstaaede Rettigheder.

Foruden Akademiets Medlemmer have Følgende Sæde i Akademiets Plenarforsamling:

e, De Kunstnere, som efter at have modtaget Akademiets Guldmedaille, have foretaget en større Studierejse, og de, som have modtaget Udstillingsmedaillen (: den Thorvaldsenske Medaille :), der for Fremtiden uddeles af Akademiraadet.

f, De Kunstnere, der to Gange i forskjellige Aar have modtaget Akademiets Aarsmedaille. Denne Medaille uddeles af Akademiraadet, der hvert Aar

før den aarlige Udstillings Slutning betegner et Antal Kunstværker — højst 7, mindst 1 — som de eller det efter dets Skjøn fortrinligste blandt dem, der i det forløbne Aar have været offentlig til Skue, og ere udførte af Kunstnere, som ikke ere Medlemmer af Akademiets Plenarforsamling. De Kunstværker, der belønnes med Aarsmedaillen, bør, for saavidt deres Natur tillader det, i Reglen have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling. Udførte Bygninger og monumentale Arbejder kunne kun komme i Betragtning, for saavidt der er givet Akademiraadet tilstrækkelig Lejlighed til at dømme om dem

Akademiets Plenarforsamling (a--f) træder kun sammen, naar der foretages Valg af Medlemmer af Akademiraadet, af overordentlige Medlemmer og af udenlandske Medlemmer, samt ved Akademiets aarlige højtidelige Møde den 31te Marts eller ved andre Fester.

g, udenlandske Medlemmer. Akademiet kan optage udenlandske Medlemmer, der dog ikke have Stemme i Akademiet.

§ 3.

Akademiets Anliggender styres af et Akademiraad, der bestaaer af:

1, Professorerne i Kunsten.

2, 12 Kunstnere valgte paa Livstid (Aldersgrændsen 70 Aar see d) hvoraf mindst 2 Billedhuggere og 3 Architekter.

3, 12 Kunstnere valgte paa 9 Aar, hvoraf 8 Malere (derunder grafiske Kunstnere) 2 Billedhuggere og 2 Architekter.

Valgbare til disse Afdelinger ere de Kunstnere, der have Sæde i Akademiets Plenarforsamling. De under 2 nævnte vælges af Plenarforsamlingen, og de under 3 af Kunstnersamfundet.

Valgret til de 12 livsvarige Medlemmer af Raadet, der vælges af Plenarforsamlingen, har dennes Medlemmer (§ 2 a—f).

Valgret til de 12 Medlemmer af Raadet, der vælges af Kunstnersamfundet, har:

Plenarforsamlingens Medlemmer (§ 2 a—f), de der have den lille Guldmedaille, den Hansenske Medaille, Akademiets Aarsmedaille, eller have opnaaet et af Akademiets store Rejsestipendier, samt de Kunstnere, der ere over 30 Aar og have havt Arbejder optagne paa den aarlige Foraarsudstilling 6 Gange, hvoraf mindst 3 Gange i de sidste 5 Aar.

Af den under 3 nævnte Gruppe afgaaer hvert 3die Aar 4, de to første Gange efter Lodtrækning.

Første Gang Valg finder Sted vælges 2 Malere, 1 Billedhugger og 1 Architekt, anden Gang 3 Malere og 1 Billedhugger, tredie Gang 3 Malere og 1 Architekt og fremdeles paa samme Maade.

Gjenvalg kan finde Sted.

Valgene foregaa sektionsvis og efter Akademiraadets nærmere Bestemmelse. Hvis der ikke afgives Stemmer af mindst $^1/_3$ Del af de Valgberettigede i en Sektion, foretager Akademiets Plenarforsamling Valget.

Valget foretages hvert 3die Aar inden Marts Maaneds Udgang.

Listerne over de Valgberettigede udarbejdes af Akademiraadet og ligge til

Eftersyn i Januar Maaned. Indsigelser mod Optagelsen eller Udelukkelsen af Nogen paa disse Lister skal indleveres inden Januar Maaneds Udgang. De paakjendes af Akademiraadet.

Efter dette Forslag vil Plenarforsamlingen have Ret til at vælge de første 12 livsvarige Medlemmer og fremdeles at supplere disse naar Vacancer indtræde ved Professorvalg, Dødsfald eller paa Grund af Aldersgrændsen*).

Dernæst ville Plenarforsamlingens Medlemmer, som tillige ere Medlemmer af Kunstnersamfundet, have Ret til at deltage i Valget af de tolv Medlemmer, som vælges af Kunstnersamfundet, ligesom de baade efter mit og efter Flertallets Forslag ene ville være valgbare til Akademiraadets tvende Afdelinger. Den »Mangfoldighed af Kræfter«, som kan ventes at være tilstede i Plenarforsamlingen, vil derfor have al ønskelig Lejlighed til at indvirke paa Suppleringen af Raadet og Udsigt til at gjøre sine Anskuelser og Evner gjældende. Paa samme Tid vil der dog efter mit Forslag gives Bestyrelsen en Støtte i et Antal livsvarige Medlemmer, som kunne udføre deres Gjerning uden Hensyn til de fluctuerende Modeanskuelser, der uundgaaelig ville gjøre sig gjældende i en større Vælgerforsamling.

Som en særlig Grund, hvorfor jeg anseer et saadant Element i Akademiet for saa vigtigt, maa jeg fremhæve den Indflydelse paa Plenarforsamlingens Sammensætning, som Indførelsen af Aarsmedailler vil bevirke. Idet der ikke til deres Tilkjendelse udfordres $^2/_3$ af de afgivne Stemmer, saaledes som ved Guldmedaillen og Udstillingsmedaillen, vil nemlig Aarsmedaillerne blive tilkjendt i større Mængde; og det er kun ved Optagelsen af et livsvarigt Element i Akademiraadet, at jeg har troet at kunne gaae saa langt med Flertallet; falder dette bort, maa jeg bestemt fraraade og for min Part frafalde denne Bestemmelse om Anvendelse af Aarsmedaillen som Kvalifikation for at kunne indtræde i Akademiets Plenarforsamling.

Ved Uddelingen af det store Antal Aarsmedalller, der jo endog efter Flertallets Forslag skulle kunne tilkjendes Kunstværker, selv om disse ikke altid ubetinget fortjene det, vil nemlig Plenarforsamlingen efterhaanden blive saa talrig**) og paa samme Tid fjerne sig saameget fra at repræsentere Kunstens bedste Kræfter alene, at man ikke vil kunne undgaae Ulemper, som paa andre Omraader altid have vist sig under lignende Forhold i Retning af hensynsløs Partiagitation, og som kunne have til Følge, at dybt indgribende Principforskjelligheder med uheldbringende Hurtighed ville afvexle i Akademiets og Skolens Bestyrelse.

---

*) I Løbet af 27 Aar har der ved Akademiet været 7 Professorat-Vacancer, og man kan regne, at der i en lignende Aarrække som Følge af Aldersgrændsen og Dødsfald vil blive c. 14 Vacancer iblandt de af Plenarforsamlingen valgte Medlemmer. (Note til Betænkningen).

**) I Efteraaret 1903 indeholder Plenarforsamlingen dog — foruden de 22 ældre livsvarige Medlemmer af Akademiet — kun 32 Malere, 8 Architekter og 5 Billedhuggere, hvilket nærmere maa kaldes en snever Kreds af valgbare Kunstnere.

Følger man derimod mit Forslag, at bibeholde et vist Antal faste Medlemmer, vil Valget af disse faae saamegen Betydning, at man hver Gang nøje vil overveje hvem der bør vælges, og ved en Aldersgrændse af 70 Aar, som bruges ved andre Akademier med Hensyn til Professorerne, vil man, hvor Vedkommendes Evne er svækket, have en Udvej til paa en tidssvarende, ikke saarende Maade at lade ham trække tilbage, medens dog de Enkelte, som særlig udmærke sig, ifølge § 3, ligesom efter det nu gjældende Reglement, kunne gjenvælges af Kunstnersamfundet.

Som det af Ovenstaaende vil sees har jeg, hvad Valgmaaden angaaer, troet ikke yderligere at burde modsætte mig Opgivelsen af Selvsuppleringen, men det er kun med megen Betænkelighed og alvorlig Tvivl om Hensigtsmæssigheden af dette og af flere Punkter i det foreliggende Forslag, at jeg saaledes bøjer mig for Flertallets Ønske, som gaaer ud paa i Danmark at indføre en Ordning, der endnu ikke er forsøgt noget andet Sted. Skjøndt nemlig flere af de udenlandske Akademiers bestaaende Organisationsplaner kun ere forholdsvis faa Aar gamle, har dog, saavidt mig bekjendt, ingen af disse Institutioner opgivet enten Livsvarigheden eller Selvsuppleringen, og jeg frygter meget for, at man, hvis det foreliggende Forslag gjennemføres, vil vinde altfor dyrekjøbte Erfaringer om, at det repræsentative System ikke egner sig til Anvendelse paa Kunstinstitutioners Omraade.

Jeg ønsker iøvrigt ikke at komme ind paa de enkelte §§ i Reglementet, men troer dog at burde bemærke med Hensyn til § 12, at Fastsættelsen af Forretningsordenen vistnok, som hidtil, bør være Ministeriets Approbation undergiven. Denne § indeholder nemlig vigtige organisatoriske Bestemmelser, for Exempel med Hensyn til Bogføring, Afstemning ved Tilkjendelse af Guldmedaillen (der jo nu faaer større Vigtighed ved at give Adgang til Plenarforsamlingen), Fremgangsmaaden ved Besættelsen af Embeder og Bestillinger, Comitevirksomhed, m. m., hvoraf følger, at man bør søge enhver mulig Garanti for at den affattes paa en Maade, der tilfredsstiller Fordringerne til en praktisk Forretningsgang, og stemmer med Organisationsplanens Grundprinciper, samt for at den nøje overholdes, saameget mere som den nye Organisationsplan jo vil medføre hyppig Skiften af Direkteur.

Denne Opfattelse fører mig til at fremsætte følgende Ændringsforslag til Flertallets Forslag til § 12; første Passus ændres til: »Under Iagttagelse af de i nærværende Ordning indeholdte Bestemmelser, fastsætter Akademiraadet sin Forretningsorden, saavelsom den Fremgangsmaade, der bliver at følge ved Akademiets Forsamlinger og Plenarmøderne, dog under Forbehold af Ministeriets Stadfæstelse. Og da der i Flertallets § 13 er udeladt den Bestemmelse, der findes i det nu bestaaende Reglement om at der udfordres $^2/_3$ af de afgivne Stemmer, for at Guldmedaillen kan tilkjendes, saa bør dette gjenoptages, da Tilkjendelsen af den store Guldmedaille nu skal have en saa særlig Betydning, med Hensyn til Optagelsen i Plenarforsamlingen. Ligeledes bør der utvivlsomt til § 35 tilføjes: De i § 2 f omhandlede Aarsmedailler kunne kun tildeles den eller dem, som dertil er udseet med over Halvdelen af de afgivne Stemmer.

Tages der ikke i det allerhøjst approberede Reglement en saadan Bestemmelse, saa vil man senere i Akademiraadet paa egen Haand kunne vedtage,

at disse Medailler kunne tilkjendes med relativ Majoritet, altsaa, hvor der komme Flere paa Valg, med et saare ringe Antal Stemmer.

Idet jeg paaviser disse Mangler ved Flertallets Forslag og stiller Forslag om at de ændres paa den angivne Maade, kan jeg ikke andet end udtale, at det er min Overbevisning, at den for kun fire Aar siden af Akademiet og Ministeriet godkjendte og Allerhøjst approberede, reformerede Organisationsplan af 31te Decbr. 1882 i sine Hovedtræk afgiver et saa sundt og frugtbart Grundlag for Kunstforholdenes Udvikling i Danmark, at man ved loyal Samvirken imellem alle Kræfter under de derved givne Former vil kunne vinde Resultater, som i fuldt Maal tilfredsstille alle berettigede Ønsker. Ingen Organisation vil dog for bestandig kunne gjøre Ende paa al Meningsforskjel eller Utilfredshed. Naar jeg derfor her afgiver et Minoritetsvotum, skjøndt Flertallet har anseet en fuld Samstemning som Hovedformaalet for dets Arbejde, saa er det grundet i, at jeg anseer det for langt vigtigere at bevare og fuldtud benytte det Gode ved det Bestaaende, end at gaa ind paa nye, uprøvede Theorier for at opnaae en dog efter al Sandsynlighed kun kortvarig Enighed imellem de forskjellige Partier.

Kjøbenhavn, den 6te December 1886.

F. Meldahl.

Paa Henstilling af Ministeriet gik Flertallet ind paa følgende mindre Forandringer i dets Forslag:

at der af den, som har store Guldmedaille og har foretaget en Studierejse, tillige fordres een Aarsmedaille, inden han optages i Plenarforsamlingen,

og at Direktøren, som vælges paa 3 Aar, vel ikke kan gjenvælges umiddelbart efter disse 3 Aars Forløb men nok senere.

Derimod fraraadede Flertallet Ministeriets Forslag om, at Direktøren tillige skulde være Formand i Skoleraadet og Udstillingskomitéen, og om at Udstillingskomitéen skulde absorberes af Akademiet.

Akademiet fik — paafaldende nok — ikke sit Ønske opfyldt om at faa Kommissionsforslaget forelagt til Betænkning. Den 19. Januar fik det en Meddelelse fra Ministeriet om, at det nye Reglement (der med de nævnte Ændringer ganske var som Kommissionsflertallets Forslag) var allerhøjst approberet den 18. Januar 1887*). Samtidigt beordredes Akademiet til at udarbejde og fremlægge Lister over valgbare og valgberettigede Kunstnere, samt til at faa Valgene**) afholdte saa betids, at

*) Aftrykt i F. Meldahl: Supplement, Bilag XII.

**) Det laa nær at vente, at de Kunstnere som med saa stor Iver havde arbejdet paa at opnaa Valgretten, ogsaa fremtidig i saa stort Omfang som

Akademiraadet kunde konstituere sig inden 31. Marts s. A. Den første Valgperiode sattes til 2 Aar, 1888—90.

Da Meldahl som Direktør forelagde denne ministerielle Skrivelse i Plenarforsamlingen den 21. Januar, tog han Lejlighed til at gjøre Rede for det Standpunkt, han havde indtaget med sin Mindretalsbetænkning. Han fremhævede, at man nu savnede det konservative Tyngdepunkt, som et — omend mindre — livsvarigt Element vilde have givet, idet det ved Uddelingen af Stipendier vilde staa mere uafhængigt af Vælgerne, og det ubillige i at kræve en Aarsmedaille af Architekter, der havde baade store Guldmedaille og en Stipendierejse.

Ved det nye Reglements Bestemmelser var det givet, at der senest om to Aar maatte ske et Personskifte paa Direktørpladsen, som Meldahl nu havde beklædt uafbrudt siden 1873 — altid gjenvalgt med en stor Majoritet, om end ikke altid uden Forsøg paa Modstand fra Minoritetens Side. I Mødet den 9. Marts, som jo blev den sidste Plenarforsamling efter den ældre Ordning, udtalte Meldahl derfor følgende: Lige fra den ældste Tid havde det været hele Akademiet, som havde den afgjørende Stemme, navnlig ved alle kunstneriske Bedømmelser. Han troede, at Forsamlingen vilde være enig med ham i, at Akademiet med Tilfredshed kunde se tilbage paa det Arbejde, der i Tidernes Løb var udrettet til Kunstens Fremme i Danmark, og naar han udtalte de bedste Ønsker for Akademiet i den nye Form, hvorunder det nu skulde arbejde, troede han at kunne gjøre det med fuld Tillid til den snævrere Forsamling, i hvis Hænder det hele kunstneriske Hverv nu blev lagt. Han selv havde i henved 25 Aar havt stedse flere Tillidshverv for Akademiet eller i Akademiets og Kunstnersamfundets Tjeneste, og han havde havt Indtrykket af, at han i den Tid havde bevaret Forsamlingens Velvillie; ialtfald havde han af alle sine Evners Kraft bestræbt

muligt vilde benytte den til at søge deres Ideer repræsenterede i Akademiraadet og til at sætte et ret livligt Personskifte istedetfor den tidligere Livsvarighed. Det skulde dog vise sig, at denne Forventning ikke slog til. Der har kun været en ret begrændset Vexlen af Medlemmer i de siden da forløbne Aar, og Kunstnersamfundets Deltagelse i Valgene har været saa slap, at ved de hidtil stedfundne 6 Valg endog de sidste 3 Gange Plenarforsamlingen har maattet foretage Valget for Kunstnersamfundet, fordi dettes Medlemmer mødte altfor faatalligt.

sig for ikke at svigte de Hverv, der havde været ham overdragne, og han maatte til Slutning udtale sin Tak til Forsamlingen for den Støtte, han altid havde havt i dens Tillid og Velvillie.

Som Svar herpaa udtalte Vermehren Forsamlingens Tak for den Maade, hvorpaa Meldahl i en lang Aarrække havde ledet saavel Plenarforsamlingen som en Mængde Udvalg, idet den smukke Tone, der nu herskede i Akademiet, skyldtes Direktørens humane og rolige Holdning. Det var ogsaa Vermehrens Mening, at Akademiet baade udadtil og overfor Skolen fuldtud havde gjort sin Pligt, og heri havde Direktøren sin vigtige Del ved den Orden, der var bragt ind i Forretningsgangen, ved det Initiativ og den Interesse, hvormed han havde omfattet alle Sager. Direktøren havde vel givet Medlemmerne mere at bestille, men han havde heller aldrig selv holdt sig tilbage. Vermehren udtalte Forsamlingens Tak til Direktøren, hvorvel dennes Virksomhed i Akademiet ikke var afsluttet, men forhaabentlig vilde fortsættes ikke alene næste Aar, men ogsaa senere.

Denne Udtalelse tiltraadte Forsamlingen enstemmigt ved at rejse sig.

Den 2. Marts næste Aar gjenvalgtes Meldahl til Direktør for 1888—90 med 33 Stemmer af 47. (Bloch fik 10 Stemmer).

Til det nye Akademiraad valgtes af Kunstnersamfundet den 2. Marts 1887: Architekterne Herholdt og Nyrop, Billedhuggerne Bissen og Saabye, Malerne Axel Helsted, Krøyer, Jerndorff, Viggo Johansen, Fr. Henningsen, Zacho, Niss og V. Rosenstand. Af Plenarforsamlingen valgtes derefter Architekterne Fenger, Vilh. Petersen, Storck, Billedhuggerne Conradsen og Hertzog, Malerne Bache, Godfr. Christensen, A. Dorph, Exner, Heinr. Hansen, Olrik og Ottesen.

Da Bache i Efteraaret 1887 blev Professor, valgtes V. Dahlerup i hans Sted.

Akademiets Professorer var: Roed, Meldahl, Peters, Vermehren, H. J. Holm, Stein og Carl Bloch.

Ved Akademiraadets første Møde den 14. Marts begyndte Meldahl som Direktør med at byde dets Medlemmer velkomne, idet han derhos udtalte: at den Forfatning, hvorunder de nu skulde arbejde, var fremkommen ved en Overenskomst, og ligesom den var Udtrykket for Enighed og Samstemning, hvor der før var Spaltning, saaledes var der ogsaa godt Haab om, at de

nu forsamlede Medlemmer, om hvis varme Interesse for Kunsten ingen kunde tvivle, vilde offre deres Kræfter til i Enighed at naa et saa godt Resultat som muligt. Det var ofte modstræbende Meninger, som her vilde komme til Orde, men Erfaringen havde vist, at de i Almindelighed lod sig samle til et brugbart Resultat, paa samme Tid som en velbegrundet Mening, selv om den i første Øjeblik var i Minoritet, som oftest kunde vinde Stemmer for sig i Tidens Løb, idet alle oprigtigt kun havde Sagens Fremme paa bedste Maade for Øje.

Naturligvis var der mellem en Del af de ældre Medlemmer en forklarlig Bitterhed over nu at være udelukkede fra Akademiets Forsamling, til hvilken de oprindeligt var valgte paa Livstid. Men med Tiden mildnedes denne Stemning. Ogsaa hos en — vistnok mindre — Kreds af ældre Kunstnere udenfor Akademiet var der nogen Misstemning over den nye Ordning, som dog ret hurtigt fortog sig. En enkelt frabad sig at blive tagen i Betragtning ved Uddelingen af de nye Aarsmedailler. Aaret efter protesterede en anden (H. Foss), da den blev ham tilkjendt, men Akademiet tildelte ham den desuagtet senere for anden Gang og opførte ham som Medlem af Plenarforsamlingen.

Den første Gang det nye Akademiraad uddelte Medailler var den 9. Maj 1887. Udstillingsmedaillen tilkjendtes Therkildsen og Haslund, Aarsmedaillerne Erik Henningsen, Blache, Carl Thomsen, Jul. Paulsen og Michael Ancher.

Paa Vermehrens Forslag vedtoges det at anvende Eckersbergs 100-Aars-Medaille som Aarsmedaille, og der søgtes 2000 Kr. til at lade den præge. Den tildeles i Sølv, naar den anden Gang er tilkjendt, medens Kunstnerne første Gang blot faar en Meddelelse om Tilkjendelsen.

XXXII.

Akademiets Fundats af 18. Januar 1887 gjentog i § 22 Bestemmelsen fra 1882 om, at der skulde udarbejdes Forslag til et nyt Undervisningsreglement »samt Forslag angaaende unge Kunstneres videre Uddannelse i Ateliers under Professorernes eller andre dygtige Kunstneres Ledelse«. Da denne Bestemmelse er ordret den samme som i Fundatsen af 1883, kunde det se ud, som den halvt ved en Forglemmelse var bleven staaende. Men da den nu var der, maatte Undervisningsreglementet jo igjen tages op til Revision; maaske har man ogsaa tænkt sig, at de nye Medlemmer kunde bringe nye og frugtbare Ideer, men dette blev dog kun i ringe Grad Tilfældet. Ganske vist kom der et Forslag fra Krøyer, Jerndorff og Fr. Henningsen, hvori de optog samme Tanke, som Meldahl havde havt i 1882, nemlig at spalte Gibsskolen og Modelskolen vertikalt i to Afdelinger, hver under sin Professor. Men de fungerende Professorer var imod Tanken, som de formodede vilde forøge deres Arbejde og let medføre Skinsyge imellem dem, og det lykkedes lige saa lidt disse Forslagsstillere som tidligere Meldahl at føre den igjennem. Den har senere et Par Gange været bragt paa Bane i Skoleraadet, men stadig uden Virkning.

Resultatet blev, at det egentlige Undervisningsreglement indstilles uforandret, kun med nogle smaa redaktionelle Ændringer, samt en Bestemmelse om, at Direktøren skulde være født Medlem af Skoleraadet (og de nedenanførte Tilføjelser), og saaledes approberes det af Ministeriet den 20. April 1888. I Bestemmelserne

om Privatateliers indføres blot paa Meldahls Forslag den Ændring, at det ikke maa stilles som Adgangsbetingelse, at Eleverne har »Akademiets Afgangsbevis eller lignende Modenhed«. Med denne Ændring approberes disse Bestemmelser tillige med Reglementet for Fortsættelsesskolen uforandrede den 4. Maj 1888.

Til Støtte for Dekorationsskolen faar Direktøren i Septbr. 1888 Bemyndigelse til at ansøge om et aarligt Beløb som et Studielegat for to af dens flinkeste og bedst begavede Elever. Der opnaaes den 1. April 1889 en Bevilling paa 800 Kr. aarlig.

Dekoratører faar nu ogsaa Adgang til Guldmedaillekonkurserne ved det reviderede Reglement, som approberes den 20. Novbr. 1888. Den lille Guldmedaille tildeles første Gang i 1892 en Dekorationsmaler. Bemyndigelsen til at give Kunstnere, der ikke har Afgangsbevis, Adgang til disse Konkurser, gaaer nu over fra Ministeriet til Akademiraadet; Aldersgrænsen er vedblivende 35 Aar, men ingen Konkurrent maa være eller have været Medlem af Akademiet. Langt større Betydning skulde man paa Forhaand have tillagt den Ændring, at man delvis forlader de bundne Opgaver for Malere, Billedhuggere og Dekoratører og aabner Mulighed for at lade hver Konkurrent for sig frit vælge sit Emne, blot at Kompositionen skal indeholde en eller flere i Hovedsagen nøgne Figurer*). Den tidligere Bestemmelse om, at Konkursarbejderne skulde udføres i Kjøbenhavn, udvides til, at de skal udføres her i Landet. Man aabnede strax den første Konkurs, uden at der gaves Opgaver for Malere og Billedhuggere. Men har nogen næret Forventning om, at der nu skulde ske store Forandringer, saa blev de skuffede. Der er ganske vist uddelt to mindre Guldmedailler til Malere i 1890—91, og fire til Billedhuggere, 1890—93 og 1900, men der er ingen stor Guldmedaille uddelt, og Maleres og Billedhuggeres Deltagelse i disse Konkurser er helt sygnet hen. Med Architekterne staar det bedre, der er siden 1888 uddelt 10 mindre Guldmedailler og to store (den sidste 1896). Af Dekoratører have 3 Malere vundet den mindre, og en Billedhugger den store Guldmedaille.

I 1892 vedtoges det, at Elever af Dekorationsskolen skulde

---

*) Vermehren havde forgjæves tilraadet, at man skulde kunne konkurrere med et Portræt eller et Genrebillede med temmelig store Figurer. De ældre Kunstnere var gjennem Livsbilleder, som de kunde magte, gaaede til større Opgaver.

have gjennemgaaet Modelskolen, inden de kunde faa Afgangsbevis, men da dette i Aarenes Løb viste sig at forlænge deres Studietid i altfor høj Grad, læmpedes det i 1903 til, at de blot i Modelskolen skal have gjort Studier, som fremlægges ved Bedømmelsen af deres Afgangsarbejder i Dekorationsskolen.

Igjennem en Aarrække havde Meldahl som Formand i Skoleraadet lejlighedsvis fremhævet, at man i Skolerne burde lægge hele Vægten paa at faa de begavede Elever frem og nu, da Haandværkerundervisningen jo var bortfalden siden 1857, stedse erindre, at Skolen udelukkende var en Skole for Kunstnere, hvor det kom an paa Elevernes Kvalitet, men ikke paa deres Kvantitet. Først i Marts 1890 fik han dog gjennemført en positiv Bestemmelse i den Retning, som tillige var motiveret ved Hensynet til Skoleindtægten, idet der fastsattes et Minimum for Fripladserne i hver Klasse. I Januar 1891 henstillede han paany, om man dog ikke skulde søge Forholdsregler mod at faa Skolen overfyldt med Elever uden virkelig kunstnerisk Begavelse, og man enedes da i Skoleraadet — skjønt ikke alle Medlemmer ganske delte Formandens Anskuelser — om at skjærpe Prøven for Optagelse i Almindelig Forberedelsesklasse ved at kræve en Tegning udført paa egen Haand i Akademiet under Kontrol. Da denne Bestemmelse efter grundige Forhandlinger indstilledes til Ministeriet og approberedes den 14. Maj 1892, faldt dermed den Dimissionsret bort, som de tekniske Skoler og Kleins Tegneskole for Kvinder hidtil havde havt. Der var imidlertid hos nogle den Opfattelse, at den altfor stærke Tilgang af Elever havde sin Aarsag i, at det var for let at slippe ind i Akademiets Skoler og at dette igjen beroede paa, at Undervisningen begyndte paa et for lavt Trin. Ligesom man tidligere havde udskilt Elementarskolerne, kom nu glimtvis den Tanke frem, at man burde ophæve Almindelig Forberedelsesklasse, da der i de tekniske Skoler og andetsteds var tilstrækkelig Lejlighed til at erhverve den samme forberedende Uddannelse. Dette førte til, at Akademiet i samme Foraar, 1891, modtog en Skrivelse fra Ministeriet, hvori dette ligefrem spurgte, om det ikke vilde være rettest at ophæve Almindelig Forberedelsesklasse, idet der henvistes til, at mange mindre begavede unge Mennesker, der vilde kunne afgive gode Emner til Haandværkerstanden og Kunstindustrien, ved Samlivet med de virkelig begavede lokkedes

ind paa Kunstnerbanen til Skade for dem selv og til Tab for de Fag, som de saaledes kom til at svigte. Dette Forslag stødte imidlertid paa en heftig Modstand hos flere Medlemmer, bl. a. den daværende Leder af Almindelig Forberedelsesklasse, Professor Vermehren, som navnlig henviste til det vigtige i, at den forberedende Undervisning foregik under Akademiets egen Kontrol og under Vejledning af de bedste og kunstneriske Lærerkræfter. Resultatet blev da, at Skoleraadet fraraadede Ophævelsen, og der kom ikke noget ud af Sagen. Senere har Tanken igjen et Par Gange været berørt i Skoleraadet, men uden at vinde fuld Tilslutning; endnu i 1901 forhandledes den meget udførligt, men bragte som Resultat kun en ny Skærpelse af Optagelsesprøven til Almindelig Forberedelsesklasse (af Malere og Billedhuggere kræves nu en udført Tegning af et antikt Hoved, medens Tegningerne af Klodser og Vase falder bort). Derimod fik Meldahl i 1895 gjennemført den Bestemmelse, at en Elev kun kan besøge en Klasse i et bestemt Tidsrum; opnaar han ikke inden den Tid Avancement, kan han kun med særlig Tilladelse forblive i Skolen. Derved var altid noget vundet. Og endelig fik Meldahl i 1902 vedtaget en Tanke, som flere Gange havde været fremsat i Skoleraadet, nemlig, at de Elever, som søge Optagelse i Akademiet, skulle fremlægge de Studier, Skizzer o. a., som de har udført paa egen Haand, idet man derved, naar Bedømmelsen foretages med fornøden Strenghed, saa nogenlunde kan gjøre Skjel mellem dem, der virkelig have Drift og Evne til at forsøge sig paa Kunstnervejen, og dem, der ikke har dette. Siden er det samme Krav fakultativt stillet ved Opflytninger og ved Adgang til Afgangsprøven.

I 1900 vedtages det paa Meldahls Forslag at lade Undervisningen ophøre den 1. Maj istedetfor den 1. Juni, idet de fleste Elever alligevel ikke besøgte Skolen i Maj Maaned.

I Tilslutning til den øvrige Ordning af Skolen fastsattes i 1889 et nærmere Regulativ for den Undervisning i de praktiske og videnskabelige Discipliner (Statik og borgerlig Bygningskunst) for Architekter, der gives i de tekniske Skoler. I 1903 er Minimumskarakteren for at bestaa Prøven i disse Fag hævet til »Godt«.

Paa Foranledning af Akademisk Architektforening indførtes i Decbr. 1900, at Architekter for at faa Akademiets Afgangsbevis

skal have bestaaet Almindelig Forberedelsesexamen, 4. Klasses Hovedexamen eller en særlig dertil indrettet Prøve i to Sprog, Historie og dansk Litteratur. Denne Bestemmelse traadte i Kraft den 1. Oktober 1903.

I Efteraaret 1895 opnaaedes for Eleverne af de højere Klasser to ugentlige Fripladser i det Kongelige Theater (naar der ikke var udsolgt): men i Sommeren 1902 blev Theatret nødsaget til atter at inddrage dem.

Direktionen for Zoologisk Have har i en Aarrække givet Akademiets Elever fri Adgang til Haven, for at de kan gjøre Studier efter Dyrene.

XXXIII.

Akademiet har altid anerkjendt Kunstnerindernes Berettigelse. Det har talt nogle af dem blandt sine Medlemmer, saaledes Fru Bærens 1780—1808, Cathrine Müller 1780—1811, Fru Voigt (Æresmedlem) 1843—92, Fru Jerichau-Baumann 1861—81. Bertha Wegmann fik Udstillingsmedaillen 1883 og er derved Medlem af Akademiets Plenarforsamling. I Aarhundredets første Halvdel er Kunstnerinder flere Gange blandt dem, som Akademiet anbefaler til at faa Adgang til den kgl. Malerisamling paa Christiansborg. Men Adgang til Akademiets Undervisning faldt det ikke nogen ind at give dem; den var alene for mandlige Elever.

Første Gang Tanken om en akademisk Undervisning for Kvinder dukker op, er i Decbr. 1873, da Meldahl i Skoleraadet henstiller, om der kunde gives Kvinder Adgang til en Undervisning i Tegning, ligesom dette fandt Sted ved Akademiet i Stockholm. Jerichau og Peters erklærede sig villige til at overtage en saadan Undervisning, men Sagen strandede paa Mangel af Lokale. Meldahl tænkte paa et Værelse ved Hovedtrappen, men Vermehren erklærede bestemt, at det ikke kunde afgives fra Almindelig Forberedelsesklasse. Man lod da Sagen bero foreløbig, med Henvisning til den Adgang, Kvinder kunde faa til at studere i Akademiets Afstøbningssamling.

Et halvt Aar efter kom der et Andragende fra *Dansk Kvindesamfund* om, at der maatte gives Kvinder Adgang til Akademiets Skole, men man kunde, som Forholdene nu var, kun med Be-

klagelse svare, at man havde ingen disponibel Plads dertil, men at man »fremdeles skulde have sin Opmærksomhed henvendt paa dette Anliggende«. Der var nogle Stemmer for at gaa ind paa en fælles Undervisning for Mænd og Kvinder (navnlig Roed, Vermehren, Peters og Jerichau), medens andre (Meldahl, Jul. Lange, Heinr. Hansen) var imod dette, og til disse sluttede Skoleraadets Flertal sig.

I Januar 1876 rører Ministeriet paany ved Sagen, under Paavirkning fra Rigsdagen, men da Forholdene var uforandrede, kunde Akademiet kun svare, at man hverken havde Lokale, Lærerkræfter eller Apparat til en Skole for Kvinder. Men Akademiet søger Oplysning om, hvorledes sligt er ordnet i Udlandet (hvor Fællesundervisning for Mænd og Kvinder kun forekommer som ren Undtagelse, og i Almindelighed fraraades), og antyder foreløbigt, at der kunde bevilges Stipendier for begavede Kvinder til at studere i Udlandet. Indtil videre anbefaler man i 1878 Kyhns Tegneskole for Kvinder til Statsunderstøttelse, og ved Udarbejdelsen af Planerne for den nye Udstillingsbygning tages der Hensyn til, at der i denne kunde indrettes Lokaler til en Kvindeskole.

Da Guldmedaillereglementet ændres i 1883, er Tanken fremme om at give Kunstnerinder Adgang til disse Konkurser, men uden at dette Forslag dog gaar igjennem (jfr. Kap. XXX)

Imidlertid oprettede Architekt V. Klein sin Tegneskole for Kvinder, i hvis Bestyrelse et Par Medlemmer af Akademiets Skoleraad fik Sæde, og man mente hermed foreløbig Trangen til kunstnerisk Undervisning for Kvinder tilfredsstillet. I Overensstemmelse dermed svarede man Billedhuggeren Saabye, da han i 1883 spurgte Akademiet, hvorfor denne Sag ikke var medtagen ved Akademiets Skolereform. Blandt Kunstnerinderne var der imidlertid voxet nogen Opposition frem mod Kleins Skole, og i Decbr. 1886 sendte 14 Kvinder, der uddannede sig til Kunstnere, Akademiet et Andragende om at faa overladt Lokale til en Aftenmodelskole i Lighed med Fortsættelsesskolen, altsaa med fri Varme, Lys, Model og Betjening. Det strandede imidlertid paa det gamle Skær, Mangel paa disponibelt Lokale — thi over Udstillingsbygningens Lokale kunde Akademiet ikke faa Raadighed, saalænge Malerisamlingen var der — skjønt alle i Skoleraadet søgte at stille sig saa velvilligt som muligt til Sagen. En fælles Undervisning turde man ikke indlade sig paa »efter

de Erfaringer, hvorpaa Klein, Fristrup o. fl. leverede slaaende Exempler«, og man var derfor nødt til at afvise Andragendet. Dog kunde man gjøre dette i Tillid til en Erklæring fra Klein, at han ved sin Skole havde tilbudt Kunstnerinderne Adgang til Modelstudier og vilde bestræbe sig for at skaffe Plads til dem paa lignende Maade som ved Akademiets Fortsættelsesskole.

Da Kvinderne i Februar 1888 kom igjen med Andragende om Adgang til Akademiets Skole, havde Situationen ikke forandret sig; man kunde kun foreslaa at gjøre Kleins Skole til Statsinstitution og sætte den i et vist Forhold til Akademiet, men dette var Kunstnerinderne aldeles ikke tilfredse med. Imidlertid kom man kort efter til Kundskab om, at Kunstforeningens tidligere Lokale i Amaliegade (forrige Classenske Bibliotheks Ejendom) kunde faaes til Leje og vistnok indrettes til et nogenlunde brugbart Skolelokale. Det vedtoges da i Akademiraadet med 23 Stemmer mod 1 (Hertzog) paa Meldahls Forslag at anbefale, at der skaffedes Midler til at leje disse Lokaler, og i dem indrette en Kunstskole for Kvinder — dog kun Modelskole og dens Forberedelsesklasse, idet den almindelige Forberedelse kunde henvises til Kleins Skole — og at der ansattes to Professorer. I Skolens specielle Bestyrelse burde tre af Akademiets Professorer indtræde som Tilforordnede. (Meldahl benyttede Lejligheden til at minde Ministeriet om Oprettelsen af Privatateliers, hvor ogsaa Kvinder kunde finde videregaaende Uddannelse, ligesom de havde Adgang til Akademiets Forelæsninger, Kunstsamlinger og Bibliothek.) Dette Forslag blev antaget af Ministeriet, blot saaledes, at der skulde ansættes to Lærere (ikke Professorer) i Maler- og Billedhuggerkunst, og de nødvendige Midler blev strax bevilgede. Til Lærere valgtes Maleren Viggo Johansen og Billedhuggeren Saabye.

Fra 1. Febr. 1895 oprettes en Assistentpost ved Skolen.

Lokalerne i Amaliegade var brugelige, men heller ikke mere, og Ønsket om at faa Skolen hen i de Lokaler, som efter Meldahls Plan oprindeligt var bestemte for den i Udstillingsbygningens Nordfløj, vaagnede derfor med fornyet Styrke, da den kgl. Malerisamling tog det nye Museum i Sølvgade i Brug og fraflyttede sine midlertidige Lokaler i Udstillingsbygningen. Foreløbigt fik man i Januar og Maj 1896 Midler til at leje Lokaler i Udstillingsbygningen, hvor Afgangsarbejderne kunde udføres, og i April 1897 fik man Ministeriets Tilladelse til at leje Lokaler

til hele Skolen i Udstillingsbygningen for en Sum af 2000 Kr. aarlig (omtrent det samme, som man havde givet i Amaliegade).

Dermed fulgte, at Undervisningstiden maatte lægges fra 1. Septbr. til 1. Marts, idet Udstillingen fra sidstnævnte Dato selv bruger Lokalerne.

Kvindernes Perspektivundervisning (Eftermiddagstimerne Kl. 2—4) var oprindeligt lagt i Hænderne paa en særlig Lærer, Ad. Heinr. Hansen, men fra Efteraaret 1896 henlægges den under Akademiets Docent i Perspektiv.

Undervisningen i Kunstskolen for Kvinder er stedse dreven efter ganske samme Principper som i Skolen for Mænd, og ved alle Bedømmelser er der lagt Vægt paa at holde samme Maalestok for Kvinder som for Mænd.

Den Dimissionsret, som Kleins Tegneskole havde i de første Aar, ophævedes 1892.

XXXIV.

At gaa ind paa alle de mangfoldige Omraader, paa hvilke Akademiet i Aarhundredets Løb er optraadt udadtil, navnlig som givende Raad eller Svar paa Forespørgsler i Anliggender, der nærmere eller fjernere angik kunstnerisk Smag og Indsigt, vilde her føre meget for vidt. Det direkte Indhold af disse Anliggender angaar jo i Reglen helt andre Forhold, som kun til en vis Grad krævede eller kunde ønske kunstnerisk Hjælp. Et af disse Omraader var det offentlige Bygningsvæsen, Restaurering af Kirker o. a., Bevaring af Minder fra ældre Tider, hvor Akademiet regelmæssigt raadspurgtes af Ministeriet, indtil der paa disse Felter indstiftedes særlige Autoriteter, hvori kunstneriske og videnskabelige Kræfter fik Sæde. Et særligt Omraade var Kirkernes Forsyning med Altertavler; allerede tidligt blev ved saadanne Lejligheder Akademiets Skjøn indhentet, og fra 1895 er det, paa Steins Initiativ, fastsat af Ministeriet som Regel, at naar Altertavlebestillingerne ikke er overdragne almindeligt anerkjendte Kunstnere, bliver en Skizze først gjennem Ministeriet forelagt Akademiet til Betænkning, inden der gives Tilladelse til Udførelsen. Grunden til, at den gamle Regel saaledes er bleven fremdragen paany, er dels at flere Kirker efterhaanden var blevne Gjenstand for Dilettanters Velgjerninger, dels at der undertiden lægges større Vægt paa Billigheden end paa Godheden, thi Sandheden byder at tilstaa, at de Priser, som bydes for en malet Altertavle, ofte er rent forbausende lave. Fra Maj 1895 har Akademiet havt et staaende Udvalg til at bedømme Altertavleskizzer.

Den eneste sorte Plet, der findes i dette Afsnit af Akademiets Historie, knytter sig til de gamle Byporte. Da der i 1857 var Tale om at nedrive Vesterport, fik Akademiet fra Ingeniørkorpset Forespørgsel, om dens ydre Façade havde saadan kunstnerisk eller kunsthistorisk Interesse, at der kunde være Anledning til at bevare den andetsteds, — og hertil svarede Akademiet, at der i kunstnerisk Henseende ikke fandtes Anledning til nogen pekuniær Opoffrelse. Det var Hetsch's Aand, der her gjorde sig gjældende, den gamle Skole, som kun tillagde den »rene« ɔ: den antike Stil og delvis Renaissance-Stilen virkeligt kunstnerisk Værd.

Siden, da Ministeriet i 1860 opfordrede Akademiet til at vælge to Medlemmer til »at deltage i de Diskussioner, som kunne antages at berøre det kunstneriske ved Udarbejdelsen af en Plan til Kjøbenhavns Udvidelse ved Fæstningsværkernes Sløjfning«, valgte man H. V. Bissen og Chr. Hansen. Muligvis har man i det hele ikke havt tilstrækkeligt aabent Blik for Værdien af at bevare de gamle Fæstningsporte, der nu vilde have været en Pryd for Byen; ialtfald blev de ubarmhjertigt offrede, da Voldene omsider faldt*). Et Held for Akademiet var det til Gjengjæld, at Gammelholms Udparcellering blev lagt i Hænderne paa Meldahl. Det skyldes nemlig ham, at Akademiet fik Ejendomsret over den Del af Reberbanen, hvor nu de udmærkede, store Billedhuggerateliercr og Professorboligen mod Hejbergsgade er opførte, samt at Hejbergsgade førtes saaledes, at den Grund reserveredes, hvorpaa nu Udstillingsbygningen ligger. Havde Meldahl ikke den Gang været saa fremsynet, kunde det være blevet umuligt at finde en saa god og centralt beliggende Plads til en Udstillingsbygning, og Akademiet vilde da ikke have opnaaet de Lokaler til sine Samlinger, til sit Bibliothek, sin Forelæsningssal (og eventuelt de projekterede Friluftsstudier), som det nu har.

Da Krigsministeriet i 1865 lod udarbejde en Plan til Fæstningsterrainets Bebyggelse, henledede Roed i April samme Aar Akademiets Opmærksomhed paa, at her var en Sag, hvor det burde yde sin Medvirkning. Sagen blev virkelig senere sendt til Betænkning i Akademiet, hvor den overgaves til et Udvalg bestaaende

---

*) Meldahl gjorde dengang forgjæves et privat Forsøg paa at redde det ydre af Vesterport og faa det nedtagne opstillet i Tøjhuset.

af Bissen, Heinr. Hansen, Marstrand, Meldahl, Roed, Stilling og Th. Sørensen. I dette Udvalg udviklede Meldahl de Tanker om den fremtidige Bebyggelse, som han kort efter fremsatte for Offentligheden i *Illustreret Tidende*, og med Tilslutning af Udvalget udarbejdede han en Betænkning*), som et Par Dage efter blev vedtagen i Akademiet med 19 Stemmer mod 2, og derefter under 9. Novbr. 1865 indsendt til Ministeriet som Akademiets Udtalelse i Sagen. Den begynder med en energisk Protest mod Krigsbestyrelsens Plan, der gik ud paa at udlægge omtrent hele Arealet til Byggegrunde. Derimod fremhæves stærkt Nødvendigheden af, at der lagdes et bredt Bælte af Parkanlæg rundt om den gamle By (derunder indbefattet Anlæget af botanisk Have), at der langs Søerne lagdes en bred Allé med 3 Rækker Træer, foruden Ridebane og bred Gade, at Tivoli bevaredes, at der reserveredes fornøden Plads til Torve, og at Huskarréerne ikke gjordes dybere, end at Mellem- og Bagbygninger kunde undgaaes.

I den Plan, som Meldahl i Henhold til dette nærmere udarbejdede, fremsattes bl. a. tillige Tanken om at anlægge Alleerne og de brede Gader paa den gamle Voldlinie, istedetfor langs Søerne — hvor Fordringerne mindskedes noget — og at gjennemføre den brede nuværende Frederiksborggade i lige Linie fra Kultorvet istedetfor at lade den følge den gamle Allé, der snoede sig om, hvor nu Vendersgade ligger, og føre Østerbrogades Allé fra Søen lige ind til Enden af Bredgade. Under

*) Aftrykt i F. Meldahls Supplement, Bilag XV. Af Meldahls Plan (*Illustr. Tid.* 14. Jan. 1866, dat. 8. Novbr.) kan anføres følgende Vidnesbyrd om en mærkelig Fremsynethed: Voldterrainet med Stadsgraven, Bastionerne og de gamle Møller skulde bibeholdes som Parkanlæg uden anden Afbrydelse end de overskærende Gader lige fra Kastellet til det Sted, hvor nu Glyptotheket ligger. Paa Gardekasernens Exercerplads lagdes et Museum, medens den forøvrigt inddroges i Haveanlægget, og Kasernen tænktes flyttet, saa dette Stykke Boulevard kom til at gaa som midt igiennem en stor Park. Alle de store Forbindelsesaarer, Østerbro, Sølvgade og Gothersgades Forlængelse, Vendersgade, nuværende Dronning Louises Bro, Vestergades Forlængelse osv. tænktes som brede Gader med dobbelt Træplantning paa begge Sider. Stockholmsgade og Farimagsgade planlagdes paa tilsvarende Maade. Halmtorvet ved Vestervold projekteredes, og ligeoverfor, omtrent helt hen til Studiestræde, en mægtig Torvehal — kortsagt denne Plan gav Udsigt til meget mere Plads til Fremtidens Behov (offentlige Bygninger o. a.) end der nu vil være Mulighed for at faa.

Sagens videre Forløb blev Akademiet mærkeligt nok ikke repræsenteret, men da Meldahl var Medlem af Borgerrepræsentationen, fik han der Lejlighed til at kæmpe for Sagen, navnlig for sin Tanke om Parkerne og de brede Boulevarder, som det ogsaa, trods Modstand, lykkedes ham at føre igjennem. Da man kom til Spørgsmaalet om at forlænge Boulevarden østpaa langs botanisk Have, fik han værdifuld offerberedt Støtte af Havens Anlægger, Brygger J. C. Jacobsen sen.

Har Akademiet en Anpart i en Brøde paa sin Samvittighed med Hensyn til Byportenes Nedrivning, saa har det til Gjengjæld hjulpet til, at der frededes om meget andet. Saaledes frelste dets Modstand i 1852 Marmorkirkens Ruin fra Sløjfning. At Akademiet havde sin Del i Thorvaldsens Museums Tilbliven, siger vel sig selv, ligesom det til dette Museum afgav sin Samling af Thorvaldsens Arbejder foruden et større Pengebidrag.

Med Hensyn til de forskjellige Forordninger og Love om Beskyttelse for kunstnerisk Ejendomsret har Akademiet hver Gang ydet et ikke ringe Arbejde. Ogsaa i den nyeste Lov paa dette Omraade har Akademiet sin Andel, idet det paa Initiativ af Jul. Schultz ved Henvendelse til Ministeren fik indført en Række Forbedringer, som gjorde Kunstnernes Beskyttelse mere fuldstændig og hensigtsmæssig.

Særligt maa nævnes Akademiets Forhold til den kgl. Maleri- og Skulptursamling. Endnu længe før denne blev offentlig tilgængelig, hørte Akademiets Medlemmer og ældre Elever — samt paa Akademiets Anbefaling andre Kunstnere — til dem, som fik Adgang til at studere der. En Tidlang i Aarhundredets første Halvdel var der endog indrettet en »Malerstue«, hvor Kunstnerne kunde øve sig i at kopiere. Senere, da Samlingen var bleven sat under Bestyrelse af en særlig Komité, var Meldahl en lang Aarrække Medlem af denne, indtil Akademiet i 1887, ved Komiteens Omordning, valgte Carl Bloch til Medlem deraf. Meldahl holdt dengang paa, at der altid skulde være ikke blot en Maler, men ogsaa en Billedhugger i Komiteen, men dette er endnu ikke blevet til fast Regel. Efter Carl Blochs Død 1890 valgtes Vermehren til Medlem af Komiteen; ved hans Tilbagetræden efter eget Ønske 1896 valgtes Otto Bache og efter dennes Tilbagetræden 1899 Axel Helsted. Ved Reglementet 1887 var det fastsat, at foruden den kunstforstandige Mand, Akademiet valgte

til Medlem af Komiteen, skulde Docenten i Kunsthistorie være født Medlem deraf. Paa Tuxens Initiativ erhvervede Akademiet under 31. Maj 1901 en kongelig Resolution for, at denne Bestemmelse forandredes derhen, at Docenten ophørte at være født Medlem og at Akademiet istedetfor fik Ret til frit at vælge to Medlemmer af Komiteen. V. Bissen, som efter Jul. Langes Død af Ministeriet midlertidigt var tilforordnet Komiteen, traadte da frivilligt tilbage og Akademiet valgte i hans Sted Frants Henningsen.

I December 1873 indsendte Jul. Lange til Akademiet et Forslag om, at der skulde søges bevilget en aarlig Sum til Indkjøb af Billedhuggerarbejder til den kgl. Malerisamling. Akademiet vedtog at søge om 3000 Kr. og overlod til Direktøren, Meldahl, at afvente et belejligt Tidspunkt for Henvendelse til Ministeriet derom. Forskjellige Omstændigheder gjorde det tilraadeligt at skyde dette Tidspunkt noget ud, og først i Juni 1878 kunde Meldahl meddele, at han havde faaet Tilsagn om, at Bevillingen vilde blive optagen paa Finanslovforslaget. Bevillingen blev ogsaa given under Forudsætning af, at Billedhuggerarbejderne forenedes med den kgl. Malerisamling, til hvilken altsaa de danske Skulpturer, som man alt havde, blev at afgive.

I 1876 fik Akademiet gjennem Udenrigsministeriet Meddelelse om, at en Del af den aarlige Bevilling til Sveriges Nationalmuseum var bestemt til Indkjøb af danske og norske Kunstværker. I Danmark blev der ikke bevilget noget til tilsvarende Indkjøb af svenske og norske Kunstværker. Derfor rejste Meldahl i 1879 i Akademiet det Spørgsmaal, om der ikke burde vises Gjensidighed, og denne Henstilling fandt stærk Gjenlyd i Akademiet, som udtalte, at man paa alle Maader burde virke hen til et nærmere kunstnerisk Samkvem mellem de 3 nordiske Nationer. I Henhold dertil arbejdede man da videre med Sagen, og i April 1880 kunde det meddeles, at der nu var bevilget 3000 Kr. til en Bestilling hos en fremragende norsk eller svensk Kunstner.

I 1884 foreslaar Meldahl, at Akademiet skal opfordre Regeringen til at søge større Bevillinger til Kunstindkjøb til Statens Samlinger og til offentlige Pladser, nemlig 20000 Kr. til Malerier og lige saa meget til Skulptur. Det næste Aar føjer han dertil Forslag om en Henstilling til Ministeriet og Kommunen om til deres Bygningsforetagender kun at anvende akademisk uddannede

Architekter. Det hele trækker dog hen til 1886, da man først paa Grund af de vanskelige Tider vedtager at henlægge Forslaget om større Indkjøbssummer for Statens Samlinger, men nogle Maaneder efter alligevel beslutter at indsende det til Ministeriet. For at støtte Sagen havde Meldahl alt i 1884 gjennem Udenrigsministeriet indsamlet en lang Række Oplysninger om, hvad Staten i andre Lande anvendte paa Kunstindkjøb. Da der dog ikke opnaaedes noget Resultat, fik Meldahl i 1887 paany Akademiet til at indsende et Forslag om 25000 Kr. til Indkjøb af Malerier og 20000 Kr. til Indkjøb af Skulpturer. Det lykkedes da omsider 1889 at sætte igjennem, at Indkjøbssummen forhøjedes fra 6000 til 20000 Kr. til Malerier, fra 3000 til 15000 Kr. til Skulpturer og fra 3000 til 5000 Kr. til norske og svenske Kunstværker.

I 1876 bevilgede den Raben-Levetzauske Fond 500 Kr. til en Præmie for den bedste Samling Tegninger til Fædrelandets Historie, og Bedømmelsen lagdes i Akademiets Hænder. Den første Gang, 1877, tilkjendtes Præmie Lorens Frølich, Constantin-Hansen og Hans Nicolaj Hansen; næste Aar indsendtes der 4 Tegninger, men ingen af dem fandtes værdig til Præmie, og dermed døde Sagen hen.

Derimod opnaaede man af den Raben-Levetzauske Fond en meget værdifuld Støtte til et andet Foretagende, som viste sig at have saa god Livskraft, at det endnu er i fuld Gang. Alt i 1874 havde man fra Billedhugger Malthe modtaget et Forslag om at lade Voergaard opmaale og Fru Ingeborg Skeels Gravmæle afstøbe. Hans J. Holm interesserede sig meget for Opgaven, som han troede passende kunde overdrages H. Amberg; han mente, at Akademiet burde prøve paa at faa Ejere til at afgive gamle Gravmæler o. lign., naar de ikke selv brød sig om dem, istedetfor at lade dem forfalde. Akademiet anbefalede paa det varmeste Sagen til Ministeriet, men med Tilføjelse, at den rettest maatte henlægges under Direktøren for de antikvariske Mindesmærkers Bevaring. Paa den anden Side fandt Akademiet ogsaa en Opgave for sig i at søge Midler til at opmaale og aftegne ældre Bygninger, navnlig fra Renaissancetiden »inden det blev forsilde«. Meldahl bragte som Direktør dette Spørgsmaal for Bygningskomiteen, og Resultatet blev, at man først af Staten opnaaede en Bevilling paa 800 Kr. til at lade disse Opmaalinger foretage, og dernæst af den Raben-Levetzauske Fond i Aarene

1876—86 fik et Tilskud af ialt 5500 Kr. til Udgivelsen af disse Opmaalinger. De 800 Kr., som Staten bevilgede til selve Opmaalingerne, er senere forhøjede til 1300 Kr. aarlig. Til Leder af disse Opmaalinger valgtes Hans J. Holm, som i Aarenes Løb, med Bistand af en stor Kreds af yngre Architekter, har udført et meget stort Arbejde, omfattende Slottene Kronborg, Rosenborg, Frederiksborg Porttaarn, Herregaardene Rygaard, Borreby, Breininggaard, Ørbækslunde, Egeskov, Hesselagergaard, Rosenholm, Skafføgaard, Nakkebølle og Krabbesholm. En stor Del af disse Tegninger er alt reproducerede, og der arbejdes med Forberedelser til Udgivelsen. Paa Verdensudstillingen i Paris 1889 hædredes disse Opmaalingstegninger med en Guldmedaille.

Ved Skolereglementet af 1866 var det fastsat, at Eleverne i Architekturskolen skulde øve sig ved at opmaale »en eller anden af vore fortrinligere offentlige eller private Bygninger«. Hertil opnaaede man af Udstillingskomiteen en Hjælp af 100 Rdlr. aarlig; i Halvfjerdserne overdrages Ledelsen ogsaa af disse Opmaalinger til Hans J. Holm, og der opnaas yderligere Hjælp af Udstillingsfonden til Udgivelse af de to første Hefter af disse Opmaalingstegninger.

Fra 1887 faar Akademiet selv en Bevilling paa 600 Kr. til Studierejser for sine Elever, hvoraf en væsentlig Del i Aarenes Løb anvendes til disse Opmaalingsrejser, dels i Danmark, dels i Nordtyskland og Sverige. Fra 1896 fik man tillige 200 Kr. til Udgivelsesomkostninger. Der er ialt udgivet 3 Hæfter, og et 4de er under Forberedelse.

XXXV.

Akademiet havde alt i det 18. Aarhundrede enkelte Afstøbninger efter antike Skulpturer, som i 1789 forøgedes med en hel Samling, der ved Abildgaards Initiativ var forskreven fra Italien, nemlig den vaticanske Apollo, den døende Galler fra Capitolium, »Germanicus«, Venus Kallipygos, den rondaninske Faun, en Diskoskaster, »Castor og Pollux«, »den ene af Laokoons Sønner, som hidtil manglede i Gruppen«, den belvederiske Torso, forskjellige andre Torsoer, Zeushoved (fra Otricoli?), Hoved af den den farnesiske Herakles, Hoveder af Homer, Antinous m. m., en Række Relieffer, dekorative Ting, Hænder, Fødder og andre Detailler (de sidste til Brug i Skolen).

I 1809 trykkes en Fortegnelse over hele Akademiets Kunstsamling, hvorefter denne da indeholdt ialt 234 Numre. Heraf var der 4 »virkelige Antiker i Marmor: en Buste (Faustina eller Berenice) og Hoveder af Sokrates, Homer og Septimius Severus. Desuden var der 25 Gibsafstøbninger af Statuer, 8 af Torsoer og Detailler, 57 af Buster og Hoveder, 8 af Relieffer og 3 af Dyr. Man havde 19 originale moderne Skulpturer og følgende Receptionsstykker: 24 Portrætter og 12 andre Malerier, 1 Landskab, 2 Blomsterstykker, 18 Skulpturer, 7 architektoniske Tegninger, 3 Tavler med graverede Stene og 7 med Medailler, 25 Kobberstik, 3 Broderier og 6 Miniaturer. Endelig ejede Akademiet en Kopi efter Rafaels Skole i Athen, et Bacchanal af Rubens og en Hercules af Caracci (de to sidste Kobberstik?).

I det 19. Aarhundrede anvendes der flere Gange forskjellige

Summer til yderligere Indkjøb; — 1807 skal Høyer under sit Ophold i Rom kjøbe for 50 Rdlr. — men først efter at Prins Christian er bleven Præses, kommer der større Fart i Tingene. I 1810 kjøber man af Medlem Jfr. C. M. Møller to Afstøbninger af de store Hoveder fra Hadrians Villa i Tivoli for 100 Rdlr. og 1816 anskaffer Præses selv en Samling af »de skiønneste antike Ornamenter« til Brug for Undervisningen. »De skulle — for at citere Badens Udtryk — med flere Antiker, som Akademiet i Forvejen besad, lære Kunstneren at opdage Skiønheden i Naturen, som han i Geni alene forhen troede at finde, og han uden Antikerne ikke vilde have søgt i Naturen«. I 1817 kjøber man paa Dajons Anbefaling af Overkrigscommissair Jessen en Samling Afstøbninger for 200 Rdlr., nemlig en Gladiator, 4 større og 4 mindre Figurer, 12 Hænder og et Elefanthoved. 1819 køber Præses paa sin Rejse i London nogle Afstøbninger over de berømte »Elginske Marmore« fra Parthenon, deriblandt ogsaa et af Metopereliefferne. Fra samme Aar kommer man i Forbindelse med Archæologen Brøndsted, der som Diplomat opholdt sig i Rom, og heraf skulde man høste megen Gavn. Strax det følgende Aar skaffer han fra Rom Afstøbninger over Gavlgrupperne fra Ægina. 1825 skjænker Præses to Afstøbninger, som han har faaet forærede i Venezia, et »Junohoved fra Parthenons vestlige Gavl« og et Relief fra Museo Giustiniani i Venezia. Samme Aar bytter man med Kunstmuseet og faar for en »antik Marmorbuste af Agrippina« (den Samme som Faustina?) Afstøbninger af den capitolinske Venus og flere Kejserbuster. Siden afgiver man ogsaa Marmorbusten af Septimius Severus. I 1827 anskaffer man paa Rumohrs Anbefaling Venus anadyomene og Minerva Giustiniani fra Berlin og det følgende Aar ved Brøndsted og Freund forskjellige Ting fra Paris, deriblandt navnlig Venus fra Milo, Silen med Bacchusbarnet, den borghesiske Achilles, den siddende Mercur fra Museo Borbonico, Bryderne fra Florenz o. a. 1830 skjænker Prinsesse Caroline Amalie Polluxhovedet fra Monte Cavallo i Rom; 1832 skjænker Brøndsted den 8 Metope fra Parthenon og næste Aar kjøber han 44 græske Ornamenter fra British Museum for 100 Rdlr. Sølv. I Aarene 1834—36 kjøber Architekten Chr. Hansen i Athen for 50 Specier Afstøbninger, derimellem to Stykker af Parthenonsfrisen, i 1851 skaffede han Vestsiden deraf for 200 Rdlr.; i 1839 besørger Medaillør Krohn et Indkjøb. I 1840 hjemsender Constantin Hansen sin Kopi efter

det Herculanske Maleri »Chiron og Achilleus«, 1844 sender Chr. Hansen fra Athen 4 Kister med Afstøbninger over »nyligt fundne græske Skulptur- og Architekturfragmenter«; 1847 skjænker Christian VIII 42 Relieffer efter Terrakotter i Campanis Samling, en Statue af Sophokles og 3 Buster, og 1846 kjøber man paa Høyens Forslag ca. 400 Gibsaftryk af tyske og italienske Medailler fra »Middelalderen«, hvorved man jo dengang tillige forstod Renaissancen.

Man vil af disse Antydninger faa et Indtryk af, at der i Christian VIII's Tid som Præses og Konge foregik en forholdsvis betydelig Udvikling af Akademiets Samling af Afstøbninger, saa Thiele alt i 1840 med Rette kunde sige: »Ogsaa Akademiets Kunstsamling er nu af en ganske anden Beskaffenhed end den var i hin Tid (1808), da denne festlige Sal — dengang mørk og uhyggelig — indbefattede et Antal overmalede og mutilerede Gibsafstøbninger, og da de Malerier, som nu ordnede og restaurerede udgjøre en interessant Samling af de akademiske Guldpræmiearbejder, hang ringeagtede paa Slottets Trappegange.« Guldmedaillearbejderne tillægge vi dog nutildags knap saa stort et Værd, som Thiele gjorde.

I 1850 kjøbtes yderligere ved Bissen flere Afstøbninger, deriblandt Relieffet af Orfeus og Eurydike fra Villa Albana og Diana fra Versailles, og i 1853 opstilledes og ordnedes hele Samlingen paany i Antiksalen og de bagved denne liggende Lokaler, som var indvundne til Raadighed ved Elementarskolens Udskillelse (jfr. Kap. XVI). Men i de følgende Aar formindskedes Samlingen igjen noget, dels ved Afgivelse til det nye Antikkabinet af nogle »antike Marmorfragmenter«, dels ved at man indtil videre udlaaner en Del Afstøbninger — rigtignok mod Marstrands Protest — efter middelalderlig og Renaissance-Skulptur til Museet i Prinsens Palais, deriblandt Michelangelos Pietà, Apostlene fra Sebaldusgraven, della Robbias syngende Engle, alle Medailleafstøbningerne m. m., og vistnok ogsaa Ghibertis Bronzedøre.

I 1862 fik man ved Bissens Hjælp fra Rom Afstøbninger over flere Relieffer fra Trajanssøjlen, og 1865 fra Athen Demeterrelieffet fra Eleusis og Aristions Gravstele, »hvilken tillige er bleven koloreret smukt og saaledes i højeste Grad er kommen til at ligne Originalen.« Denne Bemaling er dog senere næsten ganske forsvunden.

I 1866 udkom et af Jul. Lange udarbejdet Katalog, til hvilket

P. Johansen i 1879 udarbejdede et haandskrevet Tillæg, som siden gik op i det nye Katalog, Lange udgav efter Flytningen 1883.

Det man i 1858 havde afgivet til Prinsens Palais blev imidlertid der efterhaanden til Besvær, og i 1867 kom der Forespørgsel fra Ministeriet, om Akademiet nu ikke igjen kunde overtage det. Men nu var det Akademiet, som maatte erklære, at det ikke havde Plads, »saa længe man endnu maa imødesee Opførelsen af den omhandlede Udstillingsbygning«. Foreløbigt blev da disse Afstøbninger i 1870 anbragte i Mezzaninetagen paa Christiansborg Slot, og i 1875 slaas det formelt fast, at de er Akademiets Ejendom.

To Aar efter blev denne Samling meget betydeligt forøget, idet Maleren Pietro Krohn, som dengang var i Italien, fik at vide, at de preussiske Museer var ved at tage Form over en Del Skulpturer fra Siena. Han greb resolut til, skrev til Akademiet derom og skaffede derved Lejlighed til at erhverve udmærkede Exemplarer af disse Afstøbninger for et Beløb af ialt 10000 Kr. Meldahl fik ved personlig Henvendelse Brygger J. C. Jacobsen sen. til at give et Bidrag paa 2000 Kr. og Brygger C. Jacobsen jun. til at give et Bidrag paa 3000 Kr. Derefter opnaaede han, at de resterende 5000 Kr. bevilgedes af Staten, og Sagen var saaledes sikkret. Med Korvetten Dagmar kom Afstøbningerne hertil i 1878*) og anbragtes foreløbigt paa Christiansborg Slot, indtil den nye Udstillingsbygning kunde modtage dem. Men da man var kommen saa vidt, at Lokalerne i denne Bygning stod færdige til at tages i Brug, efter at Samlingen af Afstøbninger over Antiker alt var flyttet derover, trak der uventet en truende Sky op. Brygger C. Jacobsen jun. havde nemlig faaet den Tanke, at der burde oprettes et stort nyt Museum for Skulptur, og som Grundstamme dertil ønskede han at erhverve hele den Samling, der henstod i Mezzaninen paa Christiansborg — altsaa ogsaa Afstøbningerne fra Siena — og vistnok ogsaa hele Akademiets Samling. Ministeriet stillede sig ret velvilligt til dette hans Ønske og foreslog Akademiet at gaa ind derpaa mod, efter

---

*) Ved Aarsfesten d. A. tog Meldahl heraf Lejlighed til at holde en Tale, hvori han fremhævede Kunstens Forhold til Kunstindustrien og den Betydning, som disse Afstøbninger i saa Henseende kunde faa. Jfr. Nationaltidende 1 April 1878

Jacobsens Tilbud, for dennes Regning at faa nye (men altsaa ringere) Afstøbninger af alle de Dele af Samlingen, som det ansaa for nødvendige til sit Brug. Ministeriet kunde dog ikke nægte, at Samlingen tilhørte Akademiet, da Meldahl som Direktør energisk fremdrog, hvad der tidligere var foregaaet med Hensyn til den, og hvilke Dele af den, der skyldtes Gaver, og foranledigede et Brev fra Brygger Jacobsen sen., hvori det konstateredes, at ogsaa Afstøbningerne fra Siena var Akademiets Ejendom. Paa Basis af denne ubestridelige Ejendomsret lod Meldahl da hele Samlingen flytte fra Christiansborg til Udstillingsbygningen, under Ledelse af Professor Peters, der ogsaa havde forestaaet Opstillingen af de antike Afstøbninger*). Dette førte imidlertid til, at Jacobsen jun. tog den Gave tilbage, han i 1877 havde givet som Bidrag til at erhverve Afstøbningerne fra Siena, og Akademiet blev da nødt til i Efteraaret 1884 atter at bringe en af de betydeligste Afstøbninger — Prædikestolen i Sienas Domkirke — op paa Christiansborg, hvor den kort efter gik til Grunde ved Slotsbranden. Kun et Stykke af Opgangen til Prædikestolen var endnu forbleven ved Akademiet og blev saaledes bevaret. Forøvrigt brændte kun enkelte mindre Gjenstande, som endnu ikke var flyttede, og som Akademiet delvis havde stillet til Ministeriets Raadighed, deriblandt dog Afstøbninger af Veit Stoss' Rosenkransrelieffer.

Samlingen, som oprindeligt stod under Tilsyn af Sekretæren, siden af en Billedhugger (først H. E. Freund), var ved Reformen i 1857 henlagt under Bestyrelse af en særlig Komité, der fra 1863 valgtes af Skoleraadet og bestod af en Professor i hvert af Kunstfagene og Professoren (siden Docenten) i Kunsthistorie. Denne Komités første Formand blev fra 1872 C. Peters, efter ham Th. Stein og ved dennes Død V. Bissen. Til Flytningen til Udstillingsbygningen blev der af Staten bevilget 5000 Kr. og man fik desuden extra 5000 Kr. til Ny-Anskaffelser. Blandt disse kan nævnes et Par hidtil manglende Figurer fra Parthenonsgavlene — Iris og Nike, Helios og hans Heste, Hoved af Nat-

*) Han havde herved, da han ikke vilde modtage Jul Langes Tilbud om Bistand, i noget for høj Grad forsømt at tage Hensyn til Kataloget og Afstøbningernes indbyrdes Forhold P. Johansen, som 1883 var ansat ved Akademiets Bibliothek, fik nogle Aar senere, efter Peters Afgang, et betydeligt Arbejde med at raade Bod paa Forvirringen.

tens Hest — Zeuskampen af Pergamonfrisen, Praxiteles' Hermes. en Metope m. m. fra Olympia og forskjellige Afstøbninger fra Venezia, deriblandt Fodstykket til den ene Flagstang paa Markuspladsen (ved Hjælp af Maler J. Th. Hansen); desuden skjænkede den italienske Regjering Bacchus fra Hadrians Villa. Da det viste sig, at Opstillingen kostede langt mere end beregnet, bevilgedes siden endnu lidt over 7000 Kr.

Da Opstillingen var færdig, vedtoges det paa Meldahls Forslag, at den skulde opvarmes 3 Dage om Ugen og gjøres tilgængelig for Publikum. Desværre blev Besøget aldrig videre stort, fordi Akademiet ikke havde Midler til at lønne Opsyn om Søndagen.

Senere, da der opnaaedes en fast Bevilling af 1000 Kr. aarlig til Samlingens Vedligeholdelse og Forøgelse, er der jævnlig anskaffet en og anden ny Afstøbning, ikke blot af antik, men ogsaa af middelalderlig og Renaissance-Skulptur. Særligt er at fremhæve, at Kong Georg I, der alt i 1874 havde vist Akademiet sin Velvillie ved Erhvervelsen af 10 Kasser Afstøbninger, der hjemsendtes med Fregatten Sjælland, i 1889 skjænkede Akademiet 9 Afstøbninger, som dette ved Hjælp af Maleren Zahrtmann, der netop opholdt sig i Athen, selv fik Lov at udvælge. Samlingen forøgedes derved navnlig med 6 herlige attiske Gravmæler. I 1890 afgaves en Række Afstøbninger efter Statuetter fra Antiksamlingen, hvor de var magasinerede.

Det var nu en virkelig meget smuk Samling, som Akademiet havde faaet anbragt i Udstillingsbygningen En Del af Afstøbningerne, saaledes over Parthenonskulpturerne og Skulpturerne fra Siena, var endda af saa udmærket Kvalitet som de nu kun meget vanskeligt — om overhovedet — kan faas. Men paa den anden Side fyldtes Lokalet næsten ganske, og der vilde altsaa kun i meget begrænset Grad blive Tale om Udvidelser. Da der skulde opføres et nyt Museum for den kgl. Malerisamling, var det derfor ganske naturligt at den Tanke kom frem, der at anlægge endnu en Samling af Afstøbninger, hvori man kunde faa en systematisk Repræsentation for mange Hovedpunkter i Skulpturens Udvikling, som der ikke var eller kunde være Prøver paa i Akademiets Samling, ved hvis Tilbliven Hensynet til Forbilleder for Kunstnernes Uddannelse og ikke et kunst-historisk Synspunkt havde været det ledende. Jul. Lange, som var en meget varm Talsmand for det nye Afsføbnings-

museum, havde derfor ogsaa tænkt sig, at Akademiets Samling vedblivende skulde bestaa selvstændigt ved Siden af det nye Museum. Men da Tanken om dette sidste begyndte at blive til Virkelighed, og Lokalet dertil skulde indrettes, stod Staten overfor den Vanskelighed, at man næsten intet havde at fylde i disse Lokaler. Istedetfor at man skulde se Tiden an og gaa gradvis frem, fik Akademiet derfor i 1893 fra Ministeriet et Forslag om at afgive hele sin Samling til det nye Museum. Derved vilde man rigtignok opnaa at faa dette saa stærkt fyldt, at Muligheden for virkelige Nyanskaffelser blev ikke saa lidt begrænset, samtidigt med at Lokalerne i Udstillingsbygningen kom til at staa tomme Der blev imidlertid fra visse Sider presset stærkt paa, for at man snarest muligt kunde præsentere et nyt, velfyldt Museum, og Ministeriet gav efter for dette Pres, idet det forelagde Sagen for Akademiet. Dettes Skoleraad svarede med følgende Betænkning:

Akademiet følger med den største Sympathi og Paaskjønnelse Ministeriets Bestræbelser for i det nye Museums nederste Etage at danne en Afstøbningssamling, der kan vise Skulpturens historiske Udvikling fra Begyndelsen indtil Thorvaldsen og hans Samtidige — en Art af Samlinger, som ogsaa i Udlandet findes i høj Grad tidssvarende som Dannelsesmiddel. Man indser tillige meget vel, at der i og for sig — og især for dem, som ere mindre inde i de særegne Forhold — kan være noget Paafaldende i, at der i Hovedstaden skal findes to offentlige Afstøbningssamlinger: en i det nye Museum og en i Udstillingsbygningen, selv om den ene af disse Samlinger ikke kommer til at indeholde Dubletter af den anden.

Ikke desto mindre maa der her fra Akademiet strax rejses store Betænkeligheder ved at tiltræde den af Ministeriet forsøgsvis fremsatte Tanke om en fuldstændig Overflytning af dets Samling til det nye Museum — Betænkeligheder, af hvilke man her skal tillade sig at fremsætte de vigtigste enkeltvis.

1. Akademiets Afstøbningssamling er bleven til omtrent samtidig med Akademiet selv og er, i Løbet af henved 140 Aar, udviklet jævnsides med det gennem Akademiets Omsorg og Arbejde. Ved Stiftelsen af Kunstakademierne i forrige Aarhundrede regnedes en Afstøbningssamling allevegne for et nødvendigt Tilbehør for et Akademi, og den Dag idag tilstræbes de overalt. Og vor Samling har netop ved Akademiet havt sin betydningsfulde og vidtrækkende Mission: det var gennem den, at A. J. Carstens og Thorvaldsen m. Fl. som unge Elever af Kunstskolen modtog deres første Indtryk af antik Kunst. Der foreligger her uden Tvivl en Tradition, som kræver Hensyn. Det er vel sandt, at den moderne realistiske og naturalistiske Retning i Kunsten har ledet den yngre Kunstnerslægts Interesse noget bort fra Fortidens og Oldtidens Kunst, saa at Samlingen nu ikke studeres med samme Iver og Hengivenhed som tidligere. Men dette beror paa et Bølgeslag i Tidens Smag, mod hvilket Kunst-

skolen ikke bør stille sig altfor indrømmende. Hvis Akademiet giver Slip paa sin Afstøbningssamling, kunde det altfor let af den yngre Kunstnerslægt opfattes som om det selv ikke vurderede denne sin gamle Ejendom højt, uagtet Akademiet i Virkeligheden sætter den højeste Pris paa den.

2. En Del af Afstøbningssamlingen, navnlig Alt hvad der henhører under Arkitektur og Dekoration, samt nogle af Billedhuggerkunstens klassiske Mesterværker, har den allerstørste Betydning som Læremiddel vsd Akademiets Skoler og bør paa ingen Maade fjernes fra dem. Ved Forelæsninger henvises der ogsaa hyppig til Samlingens øvrige Indhold.

3. Samlingen indeholder i begge sine Afdelinger Gaver, som udtrykkelig ere skænkede Akademiet (blandt Afstøbninger over Antiken især fra Akademiets Æresmedlem, H. M. Hellenernes Konge; i Renaissance-Afdelingen fra afd. Kapt. J. C. Jacobsen).

4. Naar en Overflytning af Akademiets Afstøbningssamling til det nye Museum skal forstaas saaledes, at for Fremtiden kun det nye Museums nederste Etage skal benyttes til Afstøbninger, derimod ikke Udstillingsbygningens nederste Etage, vil der blive altfor knapt tilmaalt Plads til fremtidige Erhvervelser af Afstøbninger. Og dog gives der mange højst værdifulde Hovedværker af Skulpturen, af hvilke vore Samlinger overhovedet ikke have Afstøbninger, for ej at tale om, at der — som Erfaringen lærer — ved Udgravninger paa klassisk Jord kan dukke antike Værker op, som et Land, der vil følge med Kulturen, nødvendigvis maa have en Afstøbning af. Henflyttet til det nye Museum vil Akademiets nuværende Samling optage over tre Fjerdedele af den til Afstøbninger bestemte Plads i Museets nederste Etage. Men en Forøgelse med en Fjerdedel vil være ganske utilstrækkelig til at forvandle Akademiets Studiesamling for Kunstnere til en historisk Skulptursamling.

Idet disse Betænkeligheder maa have en saa afgørende Betydning for Akademiet, at dette fra sin Side aldrig vilde kunne give sit Samtykke til, at det skulde undvære en Afstøbningssamling der, som ovenfor under 2 antydet, dels omfattede ligefremme Midler for Undervisningen, dels Kunstværker, der kunde paavirke Ungdommen som ypperlige Exempler, skal man tage sig den Frihed for det høje Ministerium at antyde en Fremgangsmaade, hvorved denne vanskelige og vigtige Sag vil kunne komme videre uden store nye Udgifter for Staten.

Akademiet skal først tillade sig at henlede Opmærksomheden paa, at der paa dets aarlige Budget findes en Konto (1000 Kr.) til Forøgelse af dets Afstøbningssamling. Vedblive de nuværende Forhold uforandrede, vil denne Konto i den nærmeste Fremtid af sig selv blive uanvendelig, eftersom det til Afstøbningssamlingen indrømmede Lokale i Udstillingsbygningen allerede er saa godt som helt optaget og ikke tilsteder nye Erhvervelser. Istedet for at inddrage denne Konto og hos Bevillingsmyndigheden søge en ny, kunde man formentlig bedre lade Kontoen vedblivende staa paa Budgettet, idet man da henlagde Udstillingsrummene i det nye Museums nederste Etage under Akademiet til videre Udvikling af dets Afstøbningssamling. Akademiet vilde derved selvfølgelig overtage den Pligt, i Museets nederste Etage efterhaanden ved Køb og Overflytning at danne en virkelig historisk Afstøbningssamling, medens det

i Udstillingsbygningen bibeholdt og forøgede, hvad der havde særlig Betydning for Undervisningen og Kunststudiet ved Akademiet Udskiftningen af det hele Stof mellem to forskellige Samlinger vil allerbedst kunne henlægges under en og samme Myndighed (Akademiet), hvorimod forskellige Myndigheder ville have vanskeligt ved at finde sig tilrette under Forhandling om en Vrimmel af Detailspørgsmaal, eftersom man dog paa ethvert Punkt maa tage Hensyn til og hyppigt kræve Indrømmelser af hinanden. Det meget omtalte Spørgsmaal om Dubletter klares allerbedst ved en fælles Bestyrelse.

Idet der paa denne Maade vil være en Mulighed for endog uden nogen ny Bevilling at bringe Sagen noget fremad, maa Akademiet dog fremhæve. at det hele vil gaa altfor langsomt uden en noget forøget Bevilling, og at desuden Retfærdighed kræver. at de Embedsmænd ved Akademiet, som faa det Hverv at gøre Museumsbestyreres Gerning, faa Vederlag for dette store forøgede Arbejde og Assistance dertil. Man antager, at Maalet vil kunne naas derved, at den aarlige Bevilling til Afstøbningssamlingen forøges med 4000 Kr. (altsaa til 5000 Kr.), idet man tillige haaber, at Staten desuden vil give et Tilskud en Gang for alle for at Sagen energisk kan sættes i Værk.

Det var Jul. Lange, som paa Skoleraadets Anmodning conciperede denne Indstilling, efter hvilken Formanden for Akademiets Samtings-Komité, Th. Stein, altsaa vilde blive begge Samlingers Direktør, uagtet der havde været tænkt paa at give Lange denne Post, og han havde affattet den systematiske Plan for den nye Samling.

Ministeriet gik imidlertid imod Akademiets Indstilling og Sagen endte med, at Akademiet kun beholdt sin Samlings Hovedmasse mod at afgive et temmelig betydeligt Antal Afstøbninger til det nye Museum. At forene de to Samlinger under Akademiets Bestyrelse vilde Ministeriet slet ikke høre Tale om. Det udnævnte Jul. Lange til Direktør for Statens Afstøbningssamling, og efter hans Død i 1896 Brygger C. Jacobsen jun., under hvis Ledelse Samlingen er bleven stærkt og hurtigt forøget efter en Plan, som afviger meget væsentlig fra den, Lange havde lagt.

Akademiets øvrige Kunstsamling er ikke meget omfattende. Foruden en Række Medlemsarbejder*) indeholder den nogle

*) Samlingen af Medlemsarbejder er ikke mere fuldstændig. J. P. Møller, som under sin Studierejse (1810—13) i Paris havde lagt sig efter Restaurering af Malerier, tilbød 1846 i Anledning af Kongen af Sveriges Besøg, Akademiet at efterse og restaurere Medlems- og Medaillearbejderne. Men en Del af disse havde hængt omkring i Skolerne, hvor de havde været Gjenstand for megen Vanrøgt og Mishandling. Eleverne havde skudt til

Kunstværker, som ved given Lejlighed ere skjænkede af Medlemmer eller andre, og nogle Portræter, der for en Del ogsaa ere erhvervede ved Gave. I 1804 skjænkede den italienske Billedhugger Canova en Afstøbning af sin »Perseus«. Den bragtes hertil med Fregatten Najaden og forevistes første Gang for Akademiet den 5. Novbr. i Antiksalen ved Fakkelbelysning. Akademiet udnævnte til Tak Canova til Medlem, og man ventede, at andre udenlandske Medlemmer vilde vise sig lige saa højsindede, men heri blev man skuffet. I 1833 kom Calis Psyche hertil, i 1839 fik man igjen en lignende Gave, idet den tyske Billedhugger Rauch, der flere Aar før var bleven Medlem, skjænkede en Afstøbning af sin »Victoria«, og i 1862 forærede Kong Carl XV af Sverige Akademiet et stort Maleri, han selv havde udført. To Aar efter skjænkede Architekturmaler Chr. Hetsch Akademiet Hovedtegningen til Faderens Medlemsarbejde, tilligemed flere Haandtegninger. I 1870 vilde Svenskeren Molin skjænke en Afstøbning af sine Bæltespændere, som var i Italien; det blev imidlertid aldrig til noget, bl. a. kom Bekostningsspørgsmaalet i Vejen. Samme Aar tilbød V. Bissen Akademiet en Samling af Faderens Buster for 1000 Rdlr., hvilket var et meget billigt Tilbud; men da Akademiet ingen Midler havde disponible, maatte man nøjes med at indstille til Ministeriet, at der skaffedes et Lokale til midlertidigt at opbevare dem — helst saa de kunde være offentligt tilgjængelige. Dette blev de dog først, da de optoges i det nye Kunstmuseum i Sølvgade. Kort før havde Victor Freund tilbudt Akademiet H. E. Freunds Skizze til Ragnerokfrisen for 400 Rdlr. og hans Statue af Merkur gratis. De bleve ligesom H. V. Bissens Buster anbragte paa Christiansborg. Ved Victor Freunds Død testamenteredes der yderligere Akademiet nogle Afstøbninger over Relieffer af H. E. Freund, som foreløbigt maatte magasineres. I 1902 afgav Akademiet dem paa Anmodning til Ny Carlsbergs Glyptothek, hvor de fandt en naturlig Plads mellem andre samtidige danske Billedhuggeres Arbejder.

I 1875 tilbød J. A. Jerichau at overlade Akademiet sine Modeller for 12000 Kr.; det voldte imidlertid Vanskeligheder, dels af

---

Maals efter dem med Pusterør, de var gjennemhullede og tilsølede, saa Møller erklærede sig ude af Stand til at bringe dem i en blot nogenlunde ordentlig Forfatning, og man valgte da den radikale Udvej at brænde dem.

Bevillingshensyn, dels fordi de paagjældende Modeller var i Italien. Sagen trak derfor hen, optoges paany i 1877 og sattes da i Forbindelse med Jul. Langes Forslag om Statstilskud til en ny Afstøbningssamling. Det endte med, at Ministeriet i 1887 meddelte, at det havde ladet Sagen falde. Tre Aar efter tilbød Jerichau at skjænke sine Modeller, naar Staten vilde bekoste Hjemsendelsen; men Akademiet kom ikke til at blive Ejer af dem. Derimod fik det i 1883 fra den kgl. Malerisamling en Afstøbning af Jerichaus Pantherjæger.

Enkelte Arbejder af denne Art er senere som Laan afgivne til Ny Carlsberg Glyptothek, bl. a. saaledes H. E. Freunds Marmorbuste af Ingemann, to Buster af Schiller og Thorvaldsen og Rauchs Victoria. Til Gjengjæld har Glyptotheket overladt Akademiet som modsvarende Laan nogle Gibsafstøbninger, af hvilke dog den betydeligste, Gallergruppen fra Villa Ludovisi, er afgiven til det nye Museum.

Med Hensyn til Portrætsamlingen skal blot nævnes enkelte Momenter. I 1798 vedtoges det at ophænge Eigtveds Portræt blandt de øvrige Medlemmers. Det er desværre senere forsvundet sporløst; det samme gjælder om to Buster af Sergel og af Harsdorff, om hvilke Forvalteren Ringsted 1824 erklærer at de »kan ei mindes i min Tid at have været her«. 1815 skjænker Justitsraad Smith en Bronzebuste af Frederik V. Et Portræt af Abildgaard, malt af Juel, tilbydes først i 1874 forgiæves Akademiet til Kjøbs; siden faar man Løfte om det som Gave, men inden det var overleveret, gik det tilgrunde ved Christiansborgs Brand. H. V. Bissens Buste af Thorvaldsen skjænkedes i 1832 Akademiet af en Kreds af Mænd, i hvis Spidse stod Ministrene Møsting og Moltke. 1883 forærede Thorvaldsens Museum en Marmorbuste af Eckersberg, 1859 Prokurator Kraft et Portræt af Clemens og 1883 Frk. Eckersberg Jens Juels Selvportræt. 1882 overlod den kgl. Malerisamling som Gave H. E. Freunds Portræt, malt af Købke. 1887 testamenterede Oberst Westengaard Bissens Marmorbuste af Høyen.

Alt 1829 havde Jacobson jun. paa Akademiets Bestilling udført to Portrætmedailloner af Legatstifterne Meyer og Neuhausen. En lignende Tanke blev langt senere — 1874 — paa Initiativ af Monies tagen op igjen, men det blev nu Udstillingskomiteen, som lod disse Medailloner eller malede Fortrætter af »Akade-

miets Velgjørere« udføre paa sin Regning. Den var alt tidligere kommen ind paa at lade udføre Kunstnerportrætter, oprindeligt tilskyndet dertil af Monies og Meldahl, som i 1864 foreslog den at lade male et Portræt af Hetsch, og siden medens Meldahl var Formand for Udstillingskomiteen og senere, blev der jævnt fortsat med saadanne Bestillinger. Det voxede gradvis til en hel stor Samling, som i mange Aar fik Plads i Akademiets Festsal. Først 1897, da den kgl. Malerisamling var flyttet ud af Udstillingsbygningen, blev disse Portrætter bragte over i denne, hvor de nu har deres Plads i Trappehallen.

Sluttelig skal blot nævnes, at det det i 1802 omtales, at paa Charlottenborgs Loft findes en stor Model af Christiansborg Slot; siden flyttes den til »Palæet i Kalleboderne«, og det siges i 1819, at Akademiet maa hente den, og at den er »meget brøstfældig og næsten færdig at falde fra hinanden«. Senere synes Tidens Tand fuldstændig at have fortæret den.

En ret stor Træmodel af Harsdorff til en Ombygning af Marmorkirken stod i mange Aar i et af Værelserne bag Antiksalen; nu findes den i et lille Magasinrum ved Bibliotheket; den er en Del medtagen, men dog ikke mere, end at den godt kunde sættes istand, om der fandtes Midler dertil og et Sted, hvor den kunde bevares paa værdig Maade.

Ved en Ombygning i den tidligere af Eckersberg beboede Lejlighed fandt man bag Panelet et lille oliemalet Portræt (af Pilo??). Det hænger f. T. i Direktørens Værelse.

XXXVI.

I det 18. Aarhundrede havde Akademiet havt en Bogsamling, som dog neppe kunde kaldes noget egentligt Bibliothek. Som Thiele sagde i sin Mindetale over Christian VIII: Savnet deraf føltes neppe. »Abildgaard, denne lærde Kunstner, var maaske den eneste, som hidtil havde havt Brug for Bøger og Værker, og til hans Velvillie havde Akademiet taget sin Tilflugt, naar nogen saadan Oplysning skulde bringes tilveie. Han var nu i Aaret 1809 afgaaet ved Døden, og det var kun altfor rimeligt, at hans sieldne og kostbare Bogsamling med Kobberstik og Haandtegninger vilde blive adspredt, til stort Tab for en sig udviklende Fremtid. Akademiet synes ikke selv at have følt denne overhængende Fare, men den undgik ikke høje Præses. Uden nogen forudgaaende Forhandling desangaaende i Academiet henvendte han sig til sin kongelige Frænde og bevirkede ved en kraftig Forestilling, at høisalig Kong Frederik VI kiøbte disse Abildgaards Samlinger til Gavn og Brug for Akademiet, og ved dette Budskab overraskede den høie Præses Forsamlingen den 4. Juni 1810«. At disse Samlinger ikke var ubetydelige, fremgaar af, at der for dem betaltes Enken 15000 Rdlr. d. C. i 4 proCents kgl. Obligationer.

Dermed var altsaa Bibliotheket grundlagt. I Januar 1812 gives der Ordre til, at det hurtigst muligt skal ordnes og et Aar efter kan Baden forelægge et haandskrevet Katalog, som forsynes med Akademiets Segl »under høieste sammes (ɔ: Præses') Autorisation«. De første Boggaver faar man samme Aar af

Kongen og Præses, og Grev Moltke skænker 200 Rdlr. til Indkøb, hvilket som ovenfor i Kap. VIII meddelt voxede til et fast Legat; ogsaa fra Thorvaldsens Ven Baron Schubart fik Bibliotheket i 1815 et Par Boggaver. Benyttelse af Bibliotheket var nu kun tilladt for Akademiets Medlemmer*), og da Høyer 1815 andrager om, at Medlemmer maa faa Bøger til Udlaan paa 14 Dage mod Kaution, resolverer Præses, at Akademiets Samtykke skal indhentes i hvert enkelt Tilfælde. Bibliothekstiden er Onsdag Kl. 2—4, men 1818 forandres dette til, at Bibliotheket skal »staae aaben til offentlig Brug« (ɔ: kun for Medlemmer) Onsdag Kl. 11—1, da de hidtil fastsatte Timer »indfalde i Middagstiden«. Samme Aar erhverves de to bindstærke, meget kostbare og for den Tid meget værdifulde Kobber-Værker over Museo Pio-Clementino og Museo Chiaramonti i Vatikanet; 1823 skænker Theatermaler Wallich det store Foliobind med Hogarths Kobberstik og i 1828 begyndte man at erhverve det omfattende, uhyre kostbare og endnu højst værdifulde Værk, »Description de l'Égypte«, som blev udgivet under Napoleons Auspicier af de Videnskabsmænd og Kunstnere, der havde ledsaget ham paa Felttoget i Ægypten. Det var Cancelliraad Frisch, der havde begyndt at subskribere derpaa, men nu tilbød at overlade Akademiet det hidtil udkomne, 14 Texthæfter og 146 Kobbertavler, mod at Akademiet skulde lade Eckersberg male et »lille historisk Maleri« til ham. Gjennem Gyldendalske Boghandel indtraadte man saa i hans Subscription.

Ved Aarhundredets Begyndelse fungerede Miniaturmaler Müller som Bibliothekar, men 1811 overtages Tilsynet med Bibliotheket af Baden, som affattede den ovennævnte »Fortegnelse paa Bøgerne saavelsom paa de i Bibliotheket indlemmede Haandtegninger og Kobbere«. Paa Grund heraf traadte Müller i 1815 tilbage og Baden udnævntes til Academiets Bibliothekar med den reglementerede Løn. Han har dog neppe næret stor Interesse for Bibliotheket, men hans Efterfølger Thiele var saa meget varmere for det. I 1828 fik han Lov at give det en kritisk Revision (med Udskyden af unødvendige Bøger) samt at

*) Tidligere havde dog ogsaa Elever kunnet faa Bøger til Udlaan, imod en Professors eller et Medlems »Haandskrift« ɔ: Kaution. I 1801 erklæres »Kaution fra en vederhæftig Mand« for tilstrækkelig. Men med Bibliothekets Udvidelse synes denne Adgang at være falden bort igjen.

paabegynde Udarbejdelsen af et nyt Katalog. Under ham kom der i det Hele anderledes Gang i Tingene. Bibliotheket holdtes nu aabent to Gange om Ugen og Anskaffelserne bliver baade hensigtsmæssigere og langt flere; allerede i Aaret 1827—28 anskaffes ikke mindre end 80 nye Bøger, mindre og større. Pudsigt er det at se, at mellem det, der anskaffes, er i 1829 efter Akademiets særlige Beslutning »adskilligt af den bedste danske Romanlecture, deriblandt gode Oversættelser af Walter Scott og Ingemanns Romaner Valdemar Sejer og Erik Menved«. Da de ældste Elever efter Thieles Revision fik Adgang til Bibliotheket, blev disse Bøger noget af det hyppigst læste; enkelte opslidte, defekte Bind deraf findes endnu i Bibliothekets Magasin. Først henimod Aarhundredets Slutning blev det under P. Johansens Medvirkning et bevidst Formaal at gjøre Bibliotheket til et systematisk, videnskabeligt-kunsthistorisk Studiemateriale.

I 1830 begynder man paa Ursins Initiativ at oplyse Bibliotheket om Aftenen og der anbringes en Kakkelovn. Det følgende Aar fremlægger Thiele det første trykte Katalog, som alt omfatter 2029 Værker (hvoraf dog kun henimod 1000 angik Kunst og hvad dertil hører) og 1835 bevilges der ham 15 Rdlr. aarlig til »privat« at antage en Bibliotheksopvarter. Dog havde ogsaa Baden alt fra 1821 havt en Hjælper i Eleven Walther, som lønnedes med en lille Understøttelse fra Kongen. 1836 vedtages det ifølge et Andragende fra Modelskolens og Medailleskolens Elever, at mindre Bøger kan udlaanes til dem mod Kaution fra en i Kjøbenhavn bosiddende, vederhæftig Mand, og mod Kvittering paa trykte Blanketter, samt at Bibliotheket, foruden to Gange ugentlig (Tirsdag og Fredag Kl. 9—11) i Tiden fra Oktober til Juli, tillige skal være aabent én Gang ugentlig fra Juli til Oktober.

Bibliotheket stod altsaa nu aabent til visse Tider, men Hjælp til at finde sig tilrette deri var der kun i meget ringe Grad Tale om, hvis man kan tro Kjøbenhavnsposten for 12. Oktober 1841: »Efter Fundatsen paaligger det Secretairen, hvis han, som nu er Tilfældet, tillige er Bibliothekar, at have Opsyn med Udlaanet, deels vel ogsaa at hjælpe Eleverne tilrette med de Bøger, de ønske at gjennemse. Det hører imidlertid til Sjeldenhederne at træffe denne der de to Gange om Ugen Bibliotheket staar aabent . . . . . Med Bøgernes Udlaan er ogsaa forbundet Vanskeligheder og mangehaande Betingelser. Kobberværker ud-

laanes aldeles ikke, Eleverne maae derimod udfinde hvad de ønske i Bibliotheket, som i dets nuværende Forfatning er særdeles uordentligt, mangelfuldt og ubetydeligt i Forhold til de Midler, Stiftelsen har at disponere over. Det vilde være let at angive flere manglende Forfattere, som vilde være til stor Gavn for den unge Konstner. Tildeels som Følge heraf, ogsaa paa Grund af den meget simple Behandling, besøges Bogsamlingen ikke synderligt, hvilket muligt ogsaa kan udledes af den Mangel paa Lyst til intellectuel Dannelse, der finder Sted hos mange af Eleverne«. Grunden til disse Klager var sagtens den, at Thiele nok interesserede sig for Bogsamlingen, men ikke for de Besøgende. Th. Stein fortæller i sin Biografi over Thiele, at denne gjerne nøjedes med en enkelt Gang at stikke Hovedet ind ad Døren (Bibliotheket laa ved Siden af hans Bolig) og spørge »hvordan gaar det?« Derhos maa det erindres, dels at Thieles kunsthistoriske Viden vistnok var meget mangelfuld og hans Dom over, hvad det var mest nødvendigt at anskaffe, ikke sikker, dels at Boghandlerforholdene, som endnu ikke er ideale, dengang var saaledes, at man maatte nøjes med, hvad man tilfældigt kunde faa

Et virkelig regelmæssigt Tilsyn med Bibliotheket opnaaes først fra 1883, da der ansattes en fast Assistent.

Da Lærlinge af Bygningsskolernes 1ste Klasse i 1842 søger om at faa Adgang til Bibliotheket, nægtes dette dem, fordi det strider mod Reglementet og der desuden ikke er Plads nok i Lokalet. I 1860 indgiver en Del Elever Ansøgning om at Bibliotheket ogsaa maa blive tilgængeligt om Aftenen, men Thiele finder ikke Aftentimerne heldige og man nøjes med at vedtage, at det skal være aabent 4 Dage Kl. 12—2 istedetfor 9—11. Først 1870 aabnes Bibliotheket i nogle Aftentimer to Gange om Ugen.

I 1860 er Bogsamlingen voxet saa meget, at det findes nødvendigt at lade Thiele udarbejde et nyt Katalog, som var færdigt og blev trykt samme Aar*). I 1889 udarbejdes paany et fuldstændigt Katalog samtidigt med, at Bibliotheket helt omordnes.

I 1865, da der paa Skolepengene havdes et Overskud paa 500 Rdlr., fik Meldahl sat igjennem, at man deraf fik Lov til at

*) Revisionen var dog ikke mere omhyggelig, end at man under Rubrikken praktisk Architektur kunde finde en Roman med den vildledende Titel »Der Steinmetz«.

anvende 200 Rdlr. til at kjøbe nogle Værker til Brug i Architekturskolen, da »Bibliothekets Værker ved stadigt Udlaan vilde gaa tilgrunde«. Dermed var Begyndelsen gjort til den efterhaanden ikke saa ringe Bogsamling som tilhører Architekturskolen, og som omfatter de for Stilstudiet mest nødvendige Værker samt en Del Fotografier. Senere fik ogsaa Dekorationsskolen sin egen lille Samling af Bøger, Tegninger og Fotografier.

I 1867 skænkede Kongen Akademiet en stor Samling Bøger fra sit Haandbibliothek. Deriblandt var navnlig mange værdifulde Værker fra det 18. Aarhundrede og tidligere.

I 1871 fik Meldahl Lov til af den 8nde Professorgage at anvende 400 Rdlr. til at købe en Del af Høyens Bibliothek. 1891 fik man ved Testamente en stor Del af Hertzogs Bibliothek.

Akademiets Sekretær havde lige fra 1815 tillige været Bibliothekar. Efter Thieles Død tilfaldt altsaa denne Post Jul. Lange og efter hans Fratræden Weilbach. Oprindelig forelagdes alle Indkøb for Plenarforsamlingen, men i 1857 stilledes ved Bibliothekarens Side en særlig Komité, bestaaende af ham som Formand samt en Professor af hvert af Kunstfagene og Docenten i Kunsthistorie. Da Bibliotheket 1883 var overflyttet til sit nye Lokale i Udstillingsbygningen, ansattes for første Gang en fast Assistent, P. Johansen, som altid skulde være tilstede, medens Bibliothekaren hidtil kun havde tilset Bibliotheket, naar han fandt det fornødent. I de følgende 20 Aar er Bibliotheket voxet til det dobbelte af den Størrelse det havde i 1883 og de besøgendes Antal er steget fra nogle faa Hundrede til henved 5000 aarlig. Fra Nytaar 1897 forandredes Bibliothekstiden paa Forslag af P. Johansen til at være daglig Kl. 3—6 fra 1. Oktober til 1. Juni og i Sommermaanederne hver Mandag Kl. 3—6. Denne Tid valgtes bl. a. af Hensyn til, at den ikke faldt sammen med Tiden for Akademiets Skoleundervisning. 1901 blev P. Johansen Bibliothekar og A. Røder ansattes som Assistent. Meldahl som lige fra Begyndelsen har været Medlem af Bibliotheks-komitéen, har væsentlig Del i Æren for Bibliothekets Trivsel, idet han ikke blot har været levende interesseret i alle Anskaffelser, men ogsaa som Direktør stadig har været meget virksom for at skaffe de fornødne Midler dertil. Exempelvis skal blot anføres, at han i 1888 opnaaede en Extrabevilling paa 1100 Kr. til at kjøbe det store Pragtværk over Marcuskirken i Venezia, ligesom han flere Gange fik Indkøbssummen forhøjet, hvilket haardt tiltrængtes.

Til Bibliotheket hører en anseelig Fotografisamling Den grundlagdes vistnok i 1854, da Marstrand under sit Ophold i Venezia fik det Hverv at købe for 100 Rdlr. Fotografier efter Architektur, 1862 besørgede Roed et større Indkøb og i 1871 overdrog den kgl. Malerisamling Akademiet 502 Blade Fotografier, Kobberstik og Lithografier, mest dog det første. Ogsaa Meldahl har paa Rejser gjort forskjellige Indkøb. I de første Aartier skete Forøgelsen mest lejlighedsvis, naar Medlemmer eller andre var paa Rejse, og Samlingen fik derved et noget tilfældigt Præg. Ved Køb af større Samlinger, efter Architekt Zwingmann og Jul. Lange er der sket betydelig Forøgelse. Siden den Tid, efter at Kunsthandelen her i Kjøbenhavn havde naaet en bedre Udvikling, er Fotografisamlingen forøget mere systematisk og i stigende Omfang. Den tæller nu over 10,000 Blade.

Til Bibliotheket knytter sig ogsaa en Samling Haandtegninger.

Ved Neuhausens Testamente havde Akademiet faaet en stor Samling af Wiedewelts Tegninger og ældre Tegninger, der havde tilhørt ham. Alt tidligere havde man jo, som anført, faaet Abildgaards Samling. I 1846 erhvervede Bibliotheket ved Kongens Gavmildhed 464 Tegninger af C. F. Hansens »akademiske Kompositioner og Studier efter Oldtidsmonumenter samt Reentegninger af de af ham opførte Bygninger«. Senere erhvervedes ogsaa nogle af Hetsch's egne Tegninger. Fra 1861 fik man i 4 Aar 500 Rdlr. aarlig til at erhverve Bindesbølls efterladte Tegninger, 918 Blade, og i 1889 fik man desuden en stor Samling andre Tegninger af ham, deriblandt samtlige Tegninger til Thorvaldsens Museum. I 1875 fik man alle Hilkers efterladte Tegninger (682 Blade) og desuden afgav Universitetet hans Tegninger til Udsmykningen af dets Vestibule. I 1878 erhvervedes ved Bidrag fra Meldahl, Brygger Jacobsen sen. og den Raben-Levetzau'ske Fond en fortræffelig lille Samling Kopier efter italienske Miniaturer, som efter Meldahls Opfordring var udførte af Pietro Krohn*). I 1887 skænkede Architekt Drewsens Enke, paa For-

*) Meldahl var nemlig i Udlandet bleven opmærksom paa, hvor langt man herhjemme stod tilbage ved Udførelsen af kaligrafiske Arbejder, og ønskede derfor at skaffe et Materiale, som kunde hjælpe til en kunstnerisk Udvikling i denne Retning. Senere fik han ogsaa i Fundatsen for Krafts Legat indsat en Bestemmelse om Præmier for kaligrafiske o. lign. Arbejder (jfr. Kap. XXIII).

anledning af Meldahl, 70 af hans Rejsestudier til Akademiet. Theophilus Hansens Tegninger til Universitetet i Athen havde man tidligere faaet.

Samlingen var nu bleven saa stor, at den kunde have alvorlig Betydning, og der kunde være Grund til at søge den mere regelmæssigt forøget. I 1888 foreslog derfor Meldahl, at man skulde ansøge om en aarlig Bevilling — som opnaaedes — for at man »hos de med de større og mindre Stipendier udrejsende Architekter kunde gjøre Bestilling paa Opmaalinger og Studietegninger, som ved deres Hjemkomst kunde komme Skolen eller Bibliotheket til Gode« (jfr. Kap. XXIII). Det blev vel ikke til noget med at gjøre Bestillinger, men der er dog siden jævnlig købt større Samlinger af saadanne Studier, af Amberg, Stilling, Clemmensen, Alb. Jensen, Mørk-Hansen, Wenck, Kampmann, Thorvald Jørgensen o. a., samt nogle dekorative Studier af Mads Henriksen.

I 1880 skænkede Boghandler Carl Reitzel Bibliotheket det fuldstændige Manuskript til sit Katalog over de danske Udstillinger. Det er senere stadig fortsat af ham og er nu ved testamentarisk Bestemmelse overdraget til Udstillingskomitéen, der vil lade det fortsætte i Fremtiden. I 1895 skænkede Konservator Petersen en Portrætsamling.

Siden 1889 er der hvert Aar trykt Tillæg til Bibliotheks-kataloget.

Da det viste sig, at Gassen virkede i høj Grad skadeligt paa Læderet i Bogbindene, er der i 1902 indlagt elektrisk Lys.

XXXVII.

Først ved Fundatsen af 1814 § 107—111 fastsættes udtrykkelige Regler for Benyttelsen af Lokalerne i Charlottenborg Slot:

»Vort Slot Charlottenborg, hvilket vore Forfædre, høilovlig Ihukommelse, have bestemt for Academiet, skal fremdeles være det indrømmet, saaledes, at alle deri værende Leiligheder og Værelser, de undtagne, som have været overladte til den botaniske Have, ere og blive det forbeholdte til dets Forsamlinger, Skoler, Atteliers, Boliger for dets Professorer og Betjente, o, dsl.

Slottets Hovedetage skal især være for dets Skoler og Kunstsamlinger; de øvrige Værelser og Leiligheder til Boliger og andre Fornødenheder.

Fortrinlig Adgang til Boligerne, saavidt disse tilstrække, skulle de Professorer have, som holde Atteliers, og de, hvis Nærværelse og Opsigt ved Academiet mest behøves, forsaavidt dem ikke andetsteds frie Værelser ere tilstaaede. Iøvrigt kan ogsaa en eller anden Betjent der gives Værelser, naar dertil er Leilighed.

Præses fordeler ledig blivende Værelser efter Overlæg med Academiets Forsamling.

Alt hvad som udfordres til Slottets udvortes Vedligeholdelse i Tag og Fag, ligesom ogsaa alle Skatter og Afgifter af Bygning og Grund, ville vi af vor Kasse lade afholde. Alle indvortes Vedligeholdelser og Forbedringer derimod blive for Academiets eller Beboernes Regning.«

Den Del, som 1778 var overladt Botanisk Have, var kun en enkelt Sal, den midterste Del af Østfløjens Stueetage; den blev senere Skolelokale og omdannedes 1883 til en Port til Gjennemgang til Udstillingsbygningen. Dengang fik ogsaa nogle af Akademiets Afstøbninger Plads her, bl. a. Jerichaus Adam og Eva og to Medailloner af Sergel.

Der fandtes paa Charlottenborg følgende Boliger*):

I Stueetagen:

1. I Nordfløjens Vestende, ud mod Kongens Nytorv og Nyhavn, en Lejlighed, der vistnok har været Bolig for Biehl som Akademiets første Sekretær, 1754—77; ialtfald vides det med Vished, at hans Efterfølger Cornelius Høyer bor her før 1785 og lige til sin Død 1804. Derefter tilfalder Boligen 1804—28 C. A. Lorentzen, der en Tidlang (til 1818) frivilligt overlod »Hjørnestuen med Atelier og Cabinet« til Afbenyttelse for Tallotteriets Trækninger. I det foregaaende Aarhundrede havde Høyer afstaaet et Værelse til lignende Øjemed mod et Gratiale af 12 Rdlr. hvert Aar; ved Lotteriets Flytning 1791 faar han en Erstatning for dette Beløb af Akademiet. Værelset nærmest Hovedporten mod Kongens Nytorv maatte ogsaa en Tid afgives til anden Benyttelse. Under Bombardementet var det Hovedvagt for Brandkorpset, og kort efter blev det Lokale for forskjellige interimistiske Kommissioner; siden benyttes det regelmæssigt i en Aarrække, dels af Kommissionen, der havde det Hverv at gjennemlæse alle Breve til Udlandet, dels af Kommissionen for fjendtlig Ejendom, dels vistnok af Lotteriet. Ved al denne Brug, som medførte at mange Mennesker færdedes her, blev Værelset saa ramponeret, at det i 1816 maatte sættes i Stand for Statens Regning, og efter endt Reparation nægtede Lorentzen yderligere at give Afkald paa Værelset. Da Thiele efter Lorentzens Død tiltraadte Boligen, maatte han dog atter afgive dette Værelse, men til Akademiets Brug, idet Medailleskolen for Architekter og senere Bibliotheket henlagdes hertil; et andet Værelse, til Gaarden, ved Siden af Porten mod Nyhavn maatte han ligeledes afgive til Skolens Brug — det blev senere Forelæsningssal — men 1855 lægges det dog igjen til Boligen. Efter Thieles Død tilfaldt Boligen Meldahl som Professor. Bibliotheksværelset var blevet Foredragssal (i Udstillingstiden Garderobe), og da man 1883 havde faaet en ny Foredragssal i Udstillingsbygningen, blev dette Værelse endelig igjen lagt til Boligen som Professoratelier.

2. I Nordfløjens Østende, ud mod Nyhavn og Haven, en Lejlighed, som beboedes af Preisler, vistnok lige fra 1754 til hans

*) Med Hensyn til Fordelingen af dem i det 18de Aarhundrede maa man for Tiden før 1785 ofte tage sin Tilflugt til Formodninger.

Død 1795. Den tildeltes derefter Meyn, men da denne næste Aar skulde tiltræde den, maatte han vige for Politiretten, der var bleven husvild ved Raadhusets Brand og som blev her lige til 1815. Meyn fik istedetfor Lov at beholde sin Bolig paa Prinsens Palais Det kan ikke ses med Sikkerhed, om Magens indtil 1799 benyttede noget af Boligen (i Østenden) samtidigt med, at han havde nogle Værelser paa anden Sal i Sydfløjen (jfr. nedenfor). Efter Politirettens Flytning tildeles Boligen Clemens 1816—31, og derpaa Hetsch 1832—64 *) Den sidste afgiver dog strax, vistnok med sin frie Villie, Atelieret i Østfløjen ved Siden af botanisk Haves Læsesal til Brug for Elementarskolen, og nøjes selv med Adgang til at benytte det om Dagen som Øvelsesstue for unge Architekter. Først 1846 lægges det igjen til Boligen som Atelier. Efter Hetsch's Død tilfaldt Bolig og Atelier Chr. Hansen. I 1883 ombygges Boligen til to Ateliers for Modelskolen for Malere, medens det hidtilværende Professoratelier indrettes til Brug for Billedhuggerskolen.

3. I Sydfløjens Vestende ud mod Kongens Nytorv en Lejlighed, som temmelig sikkert oprindelig beboedes af Pilo; hans Atelier laa paa første Sal i Nordfløjens Hjørne mod Kongens Nytorv, ved Siden af de nuværende Kontorer. Siden boede Mandelberg her, formodentlig fra Pilos Forvisning 1772, og ved Mandelbergs Død 1786 overdroges Boligen til Abildgaard (1786—1809), som ved Harsdorffs Død fik dennes »Kontor« paa første Sal i samme Fløj til Atelier. Pilos Atelier blev sagtens Skolelokale 1772. Abildgaards Atelier synes ved hans Død 1809 at være stillet til Akademiets Disposition; 1815 overlades det Gebauer, og 1816 skilles det definitivt fra Boligen i Stueetagen, men Gebauer faar dog Lov at beholde det lige til 1828. 1810—15 faar Magens Abildgaards Bolig, 1816—18 tilfalder den Haas, 1818—53 Eckersberg, der har Atelier i Hjørnestuen ud mod Kongens Nytorv, 1853—73 Marstrand, for hvem Atelierets Gulv sænkes 1855; 1873—87 Roed, 1887—1901 Vermehren, som helst malede i Værelset nærmest Hovedporten, og fra Foraaret 1902 Fr. Henningsen. Da denne klagede over at Atelieret var uhensigtsmæssigt, blev der af Regjering og Rigsdag bevilget Midler

*) At der tilsyneladende kan gaa et Aar hen, inden en ny Bruger overtager sin Bolig, har sin Grund i, at Enken som Regel fik Lov at blive boende til næste eller næstnæste Flyttedag.

til igjen at hæve Gulvet og gjøre det til et Værelse, medens der samtidigt bevilgedes 500 Kr. aarligt i Ateliergodtgjørelse.

4. I Sydfløjens Østende ud mod Haven en Bolig, som 1754—72 var tildelt Saly, for hvem der desuden opførtes et Atelier i Haven. Det siges i Reverdils Memoirer, at Saly 1772 blev jaget ud til Fordel for Sturz, skjønt denne ikke var Akademiker, men det synes dog tvivlsomt, om denne nogensinde har boet her. Muligvis er Saly alligevel bleven boende til sin Bortrejse 1774. Vistnok i dette Aar flyttede Weidenhaupt ind; han boede her til sin Død 1805. Der har, uvist fra hvilket Tidspunkt, hørt et eller to Værelser paa 1ste Sal, formodentlig i den sydlige Tilbygning, til Boligen; de inddrages 1813 til Akademiets Brug. Da Thorvaldsen 1805 vælges til Weidenhaupts Efterfølger som Professor, reserveres Boligen, hvortil der ogsaa hørte to Ateliers i Østfløjen, for ham; men da han jo er i Italien, overlades Benyttelsen af Boligen *ad interim* til Bang indtil 1808. Derefter deles den mellem Stanley og Haas paa Betingelse af, at de strax skal flytte, hvis Thorvaldsen kommer hjem, og i ethvert Fald skal kunne opsiges med $^1/_4$ Aars Varsel. Stanley faar »de to Værelser i Stueetagen, hvortil Indgangen er giennem Døren midt for Trappen (i den sydlige Tilbygning) og gives Plads til en Pige eller Tiener i Kielderen«, hvor han tillige faar Brændselsrum. Haas faar »de to Værelser i Stueetagen, hvortil Indgangen er giennem Døren paa venstre Haand, salig Prof. Weidenhaupts lidet Atelier til sin Presse, et Kammer med Forstue i 2den Etage (første Sal) og det øvrige Kielderrum med Kiøkken, hvilket sidste han dog forpligtes at indrømme Prof. Stanley til Brug, saa meget som denne behøver og de nærmere kan forenes om«. Det viste sig forøvrigt, at det kunde være være svært at forliges med Stanley, der paa sine gamle Dage førte et udskejende Liv; idetmindste klager Haas allerede i April 1809 til Akademiet over »de farlige Følger, det kan have for Slottet, at Prof Stanley tager Personer af det laveste Slags ind til sig«. De to Billedhuggerateliers, der hørte til Boligen, synes ikke at have været overladte Haas, men at staa hen foreløbigt. Ved sin Afsked faar Stanley Lov til at blive boende til sin Død 1813; Haas faar 1815 en anden Bolig. Det ser næsten ud, som om Stanley ogsaa har havt et Værelse paa 1ste Sal, uagtet dette ikke omtales i Overdragelsesbrevet, thi efter hans Død

1813 inddrages hans Rum paa 1ste Sal til Læsestue for Bibliotheket og til Brug for de anatomiske Forelæsninger.

Da Lejligheden i 1815 stod ledig og Thorvaldsen stadig blev i Rom, fik Forvalter Ringsted, paa samme Flyttebetingelser som Stanley og Haas, Lov til at bruge en Del af Boligen, nemlig »Hjørneværelserne, hvortil er særskilt Indgang, samt Pigekammer i Gangen og fornødent Kiøkken og Kiælderrum«. Det ene Atelier mod botanisk Have (det andet var blevet botanisk Forelæsningssal) maa Akademiet — ifølge et Tryk fra oven og tilmed paa sin egen Bekostning — i 1816 indrette til Brug for J. P. Møller i hans Egenskab af Konservator ved den kgl. Malerisamling. Møller havde hidtil havt Atelier paa Prinsens Palais, men maatte rykke ud derfra, fordi Kammerherreinde v. d. Maase skulde have Bolig der.

1819—20 var Thorvaldsen hjemme og beboede da selv Lejligheden. Møller afstod ham i denne Tid Atelieret, men fik det igjen ved hans Bortrejse.

1820—40 faar J. L. Lund Boligen. Der indrettes et andet Atelier til ham, maaske ud imod Gaarden. Da Thorvaldsens Arbejder kommer hertil sidst i Trediverne, maa de anbringes i Elementarskolens to Lokaler i Østfløjen (tidligere Clemens Atelier og botanisk Læsesal), og der bliver de lige til efter hans Død. Saalænge Thorvaldsen selv er hjemme, 1840—44, benytter han desuden Boligen og J. P. Møllers Atelier, som denne igjen maa afstaa. J. L. Lund maa leje sig en Bolig i Bredgade, men faar Huslejegodtgjørelse; først 1845 faar Lund igjen Boligen og Møller Atelieret, men efter dennes Død 1854 reserverer Akademiet Atelieret som sit og lægger det til Lunds Bolig. Efter Lunds Død boer Jerichau her et Aars Tid, 1867—68, og efter ham N. Simonsen 1868—83. I Januar 1883 faar Hans J. Holm Boligen og Atelieret, og ved Reglementet 1884 faar han tillige den hidtilværende Billedhuggerskole (ved Porten i Sydfløjen) til Atelier. Men ved den kgl. Malerisamlings Magasinering i Udstillingsbygningen mister Akademiet sin nye Forelæsningssal der, og Holm maa da afstaa Atelieret i Sydfløjen til Forelæsningssal. Først 1897 faar han Brugen deraf.

Første Sal:

5. Her fandtes kun en Bolig, nemlig i Sydfløjen ovenover Pilos. Det maa være her, at Nic. H. Jardin har boet.

Ialtfald tildeles denne Bolig Harsdorff, maaske strax ved hans Tiltræden som Professor efter Jardin 1771?. Efter Harsdorffs Død flytter Jens Juel ind 1800—02, dog maa han som nævnt afgive »Kontoret« til Abildgaard. Fra 1803—10 har Magens Brugen af Boligen, og 1811 inddrages den til Skolens Brug.

Anden Sal:

6. I Sydfløjens Vestende ud mod Kongens Nytorv en Lejlighed, hvis første Beboer ikke nu kan angives. Man kan gætte paa, at det er her, Dekorationsmaler Fabris boede 1754—61, og at det »Hjørne« Prof. Ascanius havde endnu i 1774, var det store Værelse i Fremspringet mod Kongens Nytorv. De to smaa Værelser, Hr. Gazotti havde, laa muligvis ogsaa her, enten mod Gaarden eller mod Syd, hvor nu Perspektivskolens lange Værelse er*). Iøvrigt kan det formodes, at Als (Professor 1766—76) har boet i den øvrige Del af Lejligheden**). Senere beboede Informator Almer et Par Værelser her (Gazottis?), fra 1779, til sin Død 1792. Den øvrige, formodentlig største Del af Boligen (Als' Del og Ascanius' Hjørne) fik Informator Cleo (1776?) og efter ham 1786 Jens Juel. Da denne 1790 søgte om et Atelier istedetfor det, han hidtil havde havt paa Christiansborg, synes dette at have været forgæves. Ved Almers Død lægges hans Værelser til Juels Lejlighed, »da de ere smaae og støde op til hans nu havende«***). Da Juel efter Harsdorffs Død flytter ned paa 1ste Sal, faar Magens Boligen til 1803. Fra Foraar til Efteraar 1804 boer Lorentzen her, og derefter faar Baden den som Sekretær og Slotsforvalter. Præses tildeler ham den med den Motivering, at »det kan synes rimeligt, at Sekretairen ogsaa tillige boer der (paa Charlottenborg), naar Samling i Akademiet skal være eller og ved Leiligheder, at noget Brev til samme indløber«. Efter sin Afgang som Sekretær beholder Baden Boligen som Slotsforvalter, og efter hans Død tilfalder den Ursin i samme Egenskab 1849. Da han dør samme Aar, er man dog utilbøjelig til at lade hans Efterfølger Truelsen faa Boligen, og det vedtages

*) Det nævnes i Septbr. 1757, at Kobberstikker Lodes Enke søger om at blive boende Vinteren over, og det tilføjes, at Lode var en »Elève«. Muligvis er det et Par Kjælderværelser der er Tale om.(?)

**) Idetmindste til 1774 havde Als Atelier i Antiksalen.

***) I 1789 er der Tale om Værelser til Rüde, som han dog ikke synes at have faaet. Ifølge Weilbach havde Rüde i 1792 Bolig paa Hirschholm.

først, at han skal nøjes med »en mindre Bolig, naar en saadan bliver ledig«, men i 1851 faar han dog Lov at flytte ind i en Del deraf, idet man fraskiller de sydlige Rum, som herefter benyttes til Bibliothek og fra 1883 til Perspektivskole. Efter Truelsens Død 1889 tilfaldt Boligen Slots- og Akademiforvalter Bruhn.

7. I Sydfløjens Østende en Lejlighed, som 1754—96 beboes af Informator Løffler. Efter hans Død gives den til Clemens, muligvis dog ikke den hele, idet det ser ud, som om Magens de første 3 Aar har faaet to eller tre Værelser deraf, maaske med Køkken (foruden dem, han synes at have havt i Nordfløjens Stueetage, jfr. foran). Ialtfald hedder det 1799, da Magens skal flytte over i Juels hidtidige Bolig lige overfor i samme Etage, at Clemens maa faa hans Værelser, som ligger ved Siden af Clemens Kobbertrykkeatelier, til sit Arbejde og til at have Brændet i, og det Værelse, som da endnu bliver tilovers, maa indrettes til Kontor for Forvalter Sonin, hvis Kontor før laa ved Abildgaards Bolig. Clemens brød sig imidlertid ikke om Magens Værelser, hvorfor Lorentzen søger dem og formodentlig faar dem, til han 1804 efterfølger Magens i Juels forrige Lejlighed i samme Etage. Efter den Tid synes det, at Politirettens »3die Assessor« har havt dem til 1815. Da Clemens saa flytter ned i Stuen i Nordfløjen, faar Portrætmaler Hans Hansen hele Boligen 1816—28. J. P. Møller bor her 1828—55, N. Simonsen 1855—68, Roed 1868—73. I dette Aar tilfalder Boligen Meldahl, men da han strax efter faar en anden Bolig, tildeles den Peters. Efter ham boer Stein her 1884—90. Som Professorbolig tilkommer den 1890—1902 V. Bissen, som dog faar Lov at leje den ud, først til Weilbach og siden til Frants Henningsen. 1902 tilfalder den Aarsleff.

8. I Nordfløjens Vestende en Lejlighed, hvis første Bruger ikke kan angives med Sikkerhed; muligvis har Prof. Mallet og det Langebekske Historieselskab havt deres Lokale (ialt 3 Værelser) her. Efter Historieselskabets Flytning 1781 har da formodentlig Medaillør Adzer faaet Lejligheden, ialtfald boer han her før 1785 og til sin Død 1808. Fra dette Aar til 1814 bor Informator Mørck her. Efter hans Død tildeles Boligen Informator Cabott, som imidlertid dør, inden han kan tage den i Brug. Hans Enke søger da om at maatte bo her til Maj 1816; Akademiet siger nej, men ved Statsminister Rosenkrantz' Mellem-

komst giver Kongen hende alligevel Lov dertil. Derefter faar Hornbech Boligen 1816—55, men han maa afgive to Værelser, det 3die og 4de Fag mod Nyhavn, til C. F. Høyer, der har faaet dem Aaret iforvejen og ovenikjøbet skal dele Brugen af Køkkenet med ham. Dog lægges disse to Værelser i 1832 igjen til Hornbechs Bolig. Denne tilfalder 1855 J. L. Jensen og efter ham 1856 F. F. Friis, der først lejer den ud til Troels Lund, men siden 1860—65 selv benytter den. Troels Lund faar efter ham Boligen 1865—67, Kloss 1867—76, Kiærschou 1876—91, Aug, Schiøtt 1892—95 og fra 1895 Exner.

9. De to Værelser, som 1815 var udskilte fra Hornbechs forannævnte Bolig (8) havde Høyer til sin Udelukkelse af Akademiet 1826. Derefter fik Thiele dem som Sekretær 1826—28, og efter ham Gebauer til 1832.

10. I Nordfløjens Østende en Lejlighed, som til 1816 beboes af Miniaturmaler V. A Müller. Denne boede her alt 1785. Hvem der har boet her tidligere, kan ikke ses — maaske har det været den Mr. Chenebras, som Saly synes at have interesseret sig for, og Kunstkammerforvalter Morel. I saa Fald kan Müller ikke have faaet Boligen før Efteraaret 1774. Efter Müller faar Miniaturmaler Hornemann Boligen 1816—44, men maa afgive en Del deraf, det 7.—11. Fag mod Nyhavn, som tillægges Blomstermaler Fritzsch. Der indrettes da Atelier og Køkken i Hornemanns Lejlighed, men Omkostningerne derved paalægges det ham selv at udrede i aarlige Afdrag. Hans knappe økonomiske Kaar voldte dog idelige Vanskeligheder med Afdragene, og i 1840 eftergiver Akademiet ham Restbeløbet. 1844—46 overdrages Boligen til Theatermaler Wallich og 1846—70 Portrætmaler C. A. Jensen. Camradt var rigtignok som ældst Medlem nærmere dertil, men han havde 300 Rdlr. om Aaret af Understøttelseskassen, og dem vilde han ikke opgive, da han boede »for ringe Leie« paa Frederiksberg. 1870—83 fik Theatermaler Christensen Boligen og efter ham Sonne, 1884—90. Faa Aar efter, at Sonne var flyttet ind, blev det bestemt, at Boligen ved Vacance skulde inddrages og ombygges til Skolebrug, men da Midlerne hertil ikke havdes, fik Akademisekretær Weilbach efter gjentagne Ansøgninger 1893 Lov at flytte ind, med Forpligtelse til at flytte paa Forlangende. I 1890 var der Tale om at ombygge baade denne Bolig og den nærmest vedliggende (11) til 4 Ateliers, men da dette kalkuleredes til 34000 Kr. og der desuden rejste sig

vægtige Stemmer for hellere at stille strengere Fordringer i kunstnerisk Henseende og derved indskrænke Tilgangen af Elever uden Talent, saa stilledes Sagen i Bero. Desuden advarede H. J. Holm af kunstneriske Grunde mod at forandre Slottets Ydre. Efter Weilbachs Død 1900 toges dog efter Meldahls Forslag Spørgsmaalet op igjen, og i 1903 ombyggedes Lejligheden til 2 Ateliers for Modelskolen.

11. Den Del, som var udskilt fra Hornemanns foran omtalte Bolig, fik Blomstermaler Fritzsch, 1817—41. Der indrettedes siden Atelier dertil paa Loftet ovenover. 1841—44 bor Forvalter Freuchen her, 1844—55 Blomstermaler J. L. Jensen, 1855—67 Kloss, 1867—76 Kiærschou, 1876—82 Schleisner, April—Oktober 1883 Stein, 1884—92 Aug. Schiøtt. 1892 tildeles Boligen først Hertzog, derefter Walther, men de dør begge, inden de kan flytte ind. 1893—1900 har Chr. Freund Boligen og 1900 til April 1903 R. Eilersen. I Sommeren 1903 inddrages Boligen til delvis Ombygning til Skolens Brug, hvorved Atelieret gik tabt.

Efter Grundlovens Indførelse opkom der Tvivl om, hvorvidt Boligernes Værdi (Evaluationsbeløb) skulde medtages i Beregningen af Professorernes og Sekretærens Pensionsret. Det fastsattes derfor ved en ministeriel Skrivelse af 22. Juni 1857, at den skulde medregnes.

Ved Bekjendtgjørelsen af 28. Juli 1857 skete der ingen Ændring i de for Boligerne gjældende Regler.

Foruden Boliger og Ateliers paa Charlottenborg havde Akademiet ogsaa Benyttelsen af en Del af Civiletatens Materialgaard ved Frederiksholms Kanal. Der var nemlig (efter Nedrivelsen af Salys Atelier i Haven) intet Atelier paa Charlottenborg, som kunde bruges til Udførelsen af større Billedhuggerarbejder, og allerede Wiedewelt havde derfor 1759 ved en kongelig Naadesakt faaet anvist Bolig og Atelier paa Materialgaarden. Ved Wiedewelts Død i Decbr. 1802 var hans Atelier fuldt af hans Modeller til Kongekapellet i Roskilde Domkirke, og Eftermanden som ældst Professor, Weidenhaupt, tog derfor mod en Bolig paa Charlottenborg, saa meget mere som han kun havde lidt at gjøre og derfor ikke Brug for et stort Atelier. Men ved hans Død, 1805, fik Dajon det Hverv at fuldføre Wiedewelts Arbejder, og i den Anledning tillagdes ham ogsaa dennes tidligere Bolig og

Atelier paa Materialgaarden. Efter hans Død 1824 satte en Slægtning af ham sig ganske rolig i Besiddelse af Bolig og Atelier. Det var en Stenhugger Jochumsen, der i de senere Aar havde gaaet Dajon tilhaande. Han drev nu sin Stenhuggervirksomhed her i 5 Aar og veg først, da H. E. Freund kom hjem i 1829 og af Akademiet fik overdraget denne Bolig og Atelier. De var en Del forfaldne, og Freund bekostede for en væsentlig Del selv Istandsættelsen — den kunstneriske Maade, hvorpaa han gjorde det, er oftere omtalt af forskjellige Forfattere. Efter Freunds Død 1841 flyttede H. V. Bissen ind i Henhold til en af Akademiet opnaaet kgl. Resolution af 18. Marts s. A.

Aaret iforvejen havde Bissen ved sin Udnævnelse til Professor ved Christian VIIIs Velvillie faaet Lov at benytte et andet Atelier i Materialgaarden. Dette Atelier tænkte man nu først paa at reservere til Brug for Udførelsen af Thorvaldsens Arbejder i Marmor (under Bissens Ledelse), men ved den nævnte kgl. Resolution fastsattes det, at det skulde forbeholdes en Kunstner. Det tildeltes herefter Medaillør Christensen, men da denne døde i 1845 blev det ved en kgl. Resolution af 7. Januar 1846 fastsat, at det i Fremtiden skulde benyttes til et Atelier for en Billedhugger, hvortil det var indrettet, men at det fremdeles indtil videre skulde benyttes til Udførelsen af de for Thorvaldsens Museum bestemte Arbejder. Da Jerichau var bleven Professor 1849, blev dette Atelier tildelt ham, og da han naturligvis gjerne vilde have en Bolig i Forbindelse dermed, fik han i Novbr. 1854 Akademiet til at rejse det Spørgsmaal, om det paa sin Bekostning maatte lade en saadan Bolig indrette i Materialgaarden, men Indenrigsministeriet gjorde dette afhængigt af, at Akademiet erkjendte, at det ikke havde eller derved vilde faa nogen Ret, som kunde være tilhinder for, at Regjeringen eventuelt tog »anden Bestemmelse med Bygningens Anvendelse«. Akademiet erklærer da under 6. Febr. 1855, at det »ikke ved den ansøgte Tilladelse tilsigter at erhverve større Rettighed til Afbenyttelse af det omhandlede Atelier end den, der fortiden haves«. Bissens Bolig og Atelier gik man stiltiende ud fra, at Akademiet havde en hævdvunden Ret til. Under 23. Marts faar da Jerichau, med det givne Forbehold, Tilladelse til at indrette sig den ønskede Bolig. I Efteraaret 1856 dør imidlertid Materialforvalteren, og da dennes Bolig paa Grund af andre Forhold ikke vilde blive given til hans Efterfølger, søger Akademiet Ministeriet om, at Jerichau maa

faa denne Bolig istedetfor den, han har. Sagen trak hen, idet Jerichau selv førte de mundtlige Forhandlinger med Ministeriet, men omsider kom den 14. April 1857 en Skrivelse fra Ministeriet, hvori det erklærer, at Materialgaarden skal sælges, hvorfor baade Bissen og Jerichau vil komme til at flytte. Akademiet hævder herimod, at Bissens Bolig og Atelier ved hans Tiltrædelse som Professor netop er overtaget som et »Embedsemolument«, thi saaledes har det været betragtet i de henved 100 Aar, Akademiet har havt Brugen deraf, og dette støttes ved Ministeriets egen Resolution af 22. Juni s. A , hvori fastsættes, at Bolig og Atelier skal tages i Betragtning ved Pensionsberegninger. Desuden paakalder Akademiet Ministeriets Interesse for Billedhuggerkunsten »i Thorvaldsens Fødeland« og gjør det moralsk ansvarligt for at bryde forstyrrende ind i »to Kunstneres Virksomhed baade i det privates og det offentliges Tjeneste«.

Efter dette synes Sagen at være døet hen, og baade Bissen og Jerichau blev foreløbigt boende, Bissen til sin Død 1868. Hans Atelier benyttes endnu af hans Søn, Vilh. Bissen.

Det viste sig imidlertid, at Spørgsmaalet kun var udsat, ikke afgjort. I Efteraaret 1864 tænker Finansministeriet igjen paa at sælge Materialgaarden og forlanger, at de to Billedhuggere skal flytte, men det antydes, at man mulig kunde faa et Lokale paa Christiansborg istedet. Dette finder Akademiet dog ikke brugeligt, men gjør paa Foranledning af Meldahl, der ledede Gammelholms Udparcellering, opmærksom paa, at der maaske kunde faas et passende Lokale paa Gammelholm, i den nordre Ende af Reberbanen, Spilhuset og den østlige Ende af Garnmagasinet. Dette gaar da Finansministeriet ind paa at afstaa til Akademiet, og der opnaas en Bevilling paa 12000 Rdlr. til de fornødne Bygninger, nemlig Opførelsen af 2 Billedhuggerateliers og en Professorbolig. Det var Meldahl, som underhaanden havde faaet Ministeriet til at vise denne Imødekommenhed, og det var da kun naturligt, at han blev Formand for det Udvalg, Akademiet nedsatte til at lede denne Sag. Strax efter Ministeriets Meddelelse om, at de 12000 Rdlr. er bevilgede, faar han da dette Udvalg til at foreslaa, at man søger Tilladelse til at rejse et Laan (f. Ex. af Udstillingsfonden) for at man kan bygge to Professorboliger istedetfor en, idet det vil være langt billigere at gjøre dette nu, da der alligevel skal bygges. Laanet skulde da afdrages ved, at den yngste Billedhuggerprofessor betalte en

moderat Leje, saalænge til Laanet var betalt. Men Ministeriet svarer bestemt Nej herpaa.

Man opfører saa de to Ateliers og den ene Bolig efter Chr. Hansens Tegning. Boligen dannede et helt lille Hus for sig og lagdes ved den nye Hejbergsgade (Nr. 9) i umiddelbar Forbindelse med det ene Atelier. 1867 er Ateliererne færdige. Boligen tilkom nu Bissen som ældst Professor, men det blev ikke til noget med hans Indflytning, og 1868 døde han. Nu tilfaldt Boligen Jerichau, der 1867 var flyttet ind i J. L. Lunds Lejlighed. Han havde ganske vist ikke megen Lyst til nu igjen at flytte, men blev dog nødt dertil. Efter hans Død tilfaldt den Peters, som overtog den i Januar 1883; han efterfulgtes i Januar 1890 af Stein og denne igjen i August 1902 af Vilh. Bissen, som foreløbigt har lejet Boligen (ikke Atelieret) ud til A. Jerndorff, der som yngst Professor ikke har nogen Bolig ved Akademiet.

De to Ateliers tilkommer de to Professorer i Billedhuggerkunst. I de senere Aar er de ved Bevillinger af Rigsdagen betydeligt forbedrede indvendigt, det oprindelige Jordgulv er afløst af cementeret Gulv osv.

Da man byggede fornævnte Bolig og Ateliers i »Reberbanen« var, som anført, den Tanke fremme at bygge to nye Boliger dertil istedetfor en. I 1867 rejser Meldahl igjen dette Spørgsmaal, idet han i en Skrivelse af 24. Oktober foreslaar, at den resterende Del af »Garnmagasinet« ombygges til en Bolig med Atelier for den yngste Professor i Malerkunsten, hvorved der tillige kunde opbevares et Rum til Opbevaring af Gibsforme og Pakkasser, Gibserværksted og opnaas en Gjennemgang til de nye Ateliers. Omkostningerne anslaar han til 5000 Rdlr., som tilvejebringes ved et Laan; til at forrente og afdrage dette lægges der paa Boligen en Lejeafgift af 300 Rdlr. aarlig, indtil Laanet er helt afdraget. I den Anledning faar den Professor, hvem Boligen tildeles, Ret til at leje den ud.

Sagen overdrages et Udvalg, bestaaende af Marstrand, Roed og N. S. Nebelong, som paa Udvalgets Vegne udarbejder Tegninger og Overslag. Man søger derefter Ministeriet om Tilladelse til at optage et Laan dertil paa 5600 Rdlr., som afdrages paa den foran angivne Maade med 360 Rdlr. aarlig i 28 Aar, og den 28. Jan. 1868 bevilger Ministeriet dette Laan af Sorø Akademis Midler.

Boligen indrettes derpaa efter Planen, tilligemed to Ateliers, i »Garnmagasinet«, stødende op til Charlottenborgs Sydside. Det var altsaa nu Bolig for den yngste Professor, som ikke havde anden Bolig, men han faar Ret til Fremleje.

Da Boligen samme Aar er færdig til at tages i Brug, overdrages den først til Meldahl, der benytter sin Ret til at leje den ud til Peters. Da Meldahl 1873 faar en anden Bolig, tilfalder den Peters som Professorbolig og kun et halvt Aar efter, i Decbr. 1873, Vermehren. Da den ved Reformen i 1887 gik over til at blive Medlemsbolig, blev den given til Exner. Ved dennes Overtagelse af en anden Bolig 1895 tilfaldt den A. Dorph.

De to Atelierer udlejes i 1873 til Exner og Rump og efter den sidstes Død til Siegumfeldt. Da Byggelaanet i 1892 er helt afdraget, vedtages det den 3. Febr. 1893, at de skal gaa over til Friatelierer for Medlemmer, og de overdrages derefter til de hidtidige Lejere.

Fundatsens Bestemmelser om Adgangen til Boliger var meget almindeligt holdte og Numsen havde derfor alt i 1785 erholdt kongelig Approbation paa en nærmere Ordning i saa Henseende. Det hedder i den approberede Indstilling*), at »een Konstner af hver Konst i det ringeste først maatte have Boelig ved Academiet, forinden fleere kunde tage Deel udi en i disse Tider fornemmelig saa betydelig Fordeel. For nærværende Tiid er Slottet, foruden de academiske Skoelers og Sahlers Indretning, inddeelt i 9 Boeliger og til den 10de kunde Forføyning giøres, om, naar Fornødenhed det udfordrer, nogle af de Værelser, som Migniatur Maler Müller nu beboer og som han har til Overflod, bleve særskilt indrettede.«

Wiedewelt har Bolig og Atelier paa Materialgaarden. »Af de Konstnere, som . . . maatte have frie Boelig . . . bleve altsaa tilbage . . . een Architecte, een Portrait Maler, een Historie Maler, een Landskabs Maler, een Theatermaler, een Migniaturmaler, een Kaaberstikker og een Medailleur. Hertil kommer endnu: den ældste Informator i Tegningen og Slotsforvalteren, om samme i sin Tiid ikke bliver en af de der boende academiske Medlemmer, hvilket Academiet helst ønskede . . , paa det at ingen Fremmed mellem dem maatte være.«

---

*) De denne vedlagte Planer af Slottet synes at være forsvundne.

»Maatte det nu behage Deres Kongel. May. for Fremtiden aller-naadigst at bestemme, at efter ovenstaaende Liste, de Tiid efter anden ledig blivende Boeliger, eengang for alle skal bestemmes; saa maatte med den dermed forbundne Uddeeling, Værelsernes Beliggenhed, Lysning og Høyde tages i Betragtning, i Forhold til de Konster, som derudi skal dyrkes; og da vil det blive nødvendigt, at Portrait- Historie- Landskabs- og Theater Malerne gives de høyeste Værelser. Efter denne Regel kunde altsaa for Portrait Maleren anviises i underste Etage de Værelser, som nu beboes af Justice Raad Preisler, for Theater Maleren Professor Weidenhaupts Værelser i samme Etage, da denne er forbunden 2 store Atteliers; for Landskabs Maleren Professor Høyers Værelser i samme Etage og den fierde Bolig i samme Etage, som nu beboes af Professor Mandelberg, kunde til Architecten bestemmes, saasom det dertil indrettede Contoir dertil støder. I mellemste Etage befindes de academiske Skoeler og til Boelig er alleneste for een Familie indrettet, som kunde formedelst Værelsernes Høyde bestemmes til Historie Maleren. I øverste Etage kunde Migniatur Maleren blive der hvor Müller nu er; Medailleuren ligeledes hvor Adzer er, og Informatoren beholde det, som Løffler har, og for Slotsforvalteren indrettes nogle Værelser, som fratages Müller af dem, som han har overflødig.«

I Henhold til disse Regler skulde altsaa Præses gaa frem, naar han efter Akademiets Indstilling uddelte de ledige Boliger. Men da Prins Christian er bleven Præses, erklærer han i November 1815, at »Directeuren, de maanedhavende Professorer og Sekretæren ere de Academiets Embedsmænd, som fortrinligen bør benaades med Værelser«. Det var et ligefremt Brud paa Reglerne fra 1785. Samtidigt vedtoges, at Fremleje af Friboliger (og Ateliers) kun maa ske med Akademiets Samtykke og ikke til andre end Kunstnere. Præses overholdt dog ikke det af ham selv opstillede Princip anderledes, end at Boligerne paa anden Sal tildeltes Medlemmer, som ikke var Professorer (undtagen den, Slotsforvalteren havde). Nogle Aar efter at Prins Christian var bleven Konge vedtager Akademiet i Oktober 1844 at andrage paa, at Fundatsens §§ 107 og 109 om Adgangen til Friboliger udvides til ogsaa at omfatte akademiske Medlemmer, »til hvem der baade under Hans Majestæts tidligere Præsidium og af Academiets nuværende Præses ved Fordelingen af Boliger var

taget særdeles Hensyn«. Man vilde altsaa sikre Medlemmerne en Ret til at faa Andel i Friboligerne, medens dette hidtil havde været en Naade. Dette fører til, at Koch som Direktør et Aar senere foreslaar, at man i det hele skal søge en bestemtere Ordning med Hensyn til Friboligerne og samtidig søge at faa de to Boliger og Ateliers i Materialgaarden formelig tillagte Akademiet (jfr. herom ovenfor). Der nedsættes en Komité, bestaaende af Koch, Hetsch, Troels Lund, Theatermaler Christensen og Thiele, som udarbejder Forslag til et Reglement. Dette vedtages uden Ændringer*) af Akademiet den 6. Juli 1846, og den 5. Oktober samme Aar kan Præses meddele, at han har givet det sin Stadfæstelse.

Dette »provisoriske Reglement« angaar ikke de for Professorerne og Slotsforvalteren forbeholdte Boliger, men kun dem, som der fra nu gives Medlemmerne Ret til efter Anciennitet, dem man kaldte de »mindre Boliger«.

Det var da kun de tre Boliger paa 2den Sal (beboet af Hornbech, J. L. Jensen og Wallich, hvilken sidste nu efterfulgtes af C. A. Jensen) som bestemtes for »herværende« Medlemmer. Ved denne Ordning afskar man sig rigtignok fra fremtidigt at give Sekretæren Bolig paa Slottet (udenfor hans Anciennitet som Medlem), men da Thiele jo var i Besiddelse af en udmærket Bolig, har sagtens ingen tænkt derpaa, uagtet Sekretæren dog var en af dem, hvis Nærværelse maatte anses for »meest fornøden«. Foruden Boligerne fastsattes to Huslejeunderstøttelser à 200 Rdlr. for Medlemmer efter Anciennitet. Det var de 400 Rdlr., J. L. Lund havde havt i Huslejegodtgjørelse under Thorvaldsens sidste Ophold, som man i Novbr. 1845 paa Kochs Forslag havde søgt og faaet Tilladelse til at beholde i dette Øjemed. Undtagne fra Adgangen til Fribolig eller Huslejeunderstøttelse var de Medlemmer, som alt andetsteds havde en Bolig »af det Offentlige« eller som oppebar Pension af Akademiets Understøttelseskasse, medmindre de vilde give Afkald herpaa. Ved Vakance er der Oprykningsret. Den som er fraværende ved Vakance og »ikke inden 1 Aars Forløb kan indfinde sig, maae forbigaaes, og hans Adkomst forbeholdes ham for Frem-

---

*) Hetsch havde paa et tidligere Standpunkt, i Februar, forgæves søgt at hævde, at der ved alle Boliger først bør tages Hensyn til de Personer, hvis Nærværelse i Akademiet »maatte ansees for meest fornøden«.

tiden«. Boligerne skal overdrages ved et skriftligt Dokument, »som indeholder de Forpligtelser, der maatte hvile paa Boligerne, hvilke den, der tiltræder samme, har at varetage, ligesom ogsaa Inventarium over de nagelfaste Dele, hvilke Beboerne have, i Forening med Boligen i det Hele, at vedligeholdes i forsvarlig Stand«. Denne Vedligeholdelsespligt var altsaa nu udtrykkeligt fastslaaet for Medlemmernes Vedkommende, medens man for Professorerne og Slotsforvalteren kun havde den ganske almindelige Regel, at Vedligeholdelsen skulde være »for Akademiets eller Beboernes Regning«.

Fremlaan eller Fremleje maa kun finde Sted med Akademiets Sanktion.

Huslejeunderstøttelserne uddeles første Gang ved Oktober Flyttedag 1846. De har siden været tildelte saaledes:

1846—56. F. Fr. Friis.	1846—49. Fabritius de Tengnagel.
1856—70. Theaterm. Christensen.	1849—65. Troels Lund.
1871—94. Monies.	1865—67. Kiærschou.
1894—1901. Herholdt.	1867—84. Sonne.
	1885—91. Buntzen.
April 1902—. Vilh. Petersen.	1892— . Conradsen.

Da det var afgjort, at man skulde have de to nye Atelierer i Reberbanen og Professorboligen mod Hejbergsgade, følte man Trang til at fastslaa nye og udførlige Regler, hvorunder ogsaa de nye Lokaler kunde inddrages. Der udarbejdedes derfor et Forslag til et Reglement for Adkomsten til Boliger og Ateliers, som approberedes af Ministeriet den 19. Septbr. 1866.

Der skelnes heri bestemt mellem Embedsboliger og -Ateliers og Medlemsboliger.

Som Embedsboliger nævnes:

6 Professorboliger med Ateliers, dels i Stuen, dels i 2den og 3die Sals*) Etage, og dels i den ældre Reberbane.
1 Billedhuggeratelier uden Bolig i den ældre Reberbane.
1 Forvalterbolig i søndre Fløjs 3die Etage ved Bibliotheket.
1 Portnerbolig i Kjælderen ved Porten.
1 Vægterbolig i Baggaarden.
3 Betjent- eller Opvarterboliger i Kjælderen mod Nordvest.

*) Dette maa gælde de til Boligerne hørende Kamre og andre Rum paa Loftet.

Medlemsboliger er:
3 Familieboliger i Hovedbygningens nordre Fløjs 3die Etage.

Desuden er de to Huslejeunderstøttelser i eet og alt at anse, som om de var Boliger.

Professorboligerne fordeles saaledes:

Den ældste Professor i Malerkunsten faar den i den sydvestre Stueetage værende Bolig med tilliggende Atelier.

Den ældste Professor i Billedhuggerkunsten faar Boligen mod Hejbergsgade med tilliggende Atelier.

Den ældste Professor i Architekturen faar den i den nordøstre Stueetage beliggende Bolig med tilliggende Atelier.

Det ene Billedhuggeratelier, hvortil ikke haves Bolig, tilfalder den yngste Professor i Billedhuggerkunsten.

De Boliger, som f. T. benyttes af Thiele, Lund og Simonsen, blive ved Vacance at tildele de øvrige 5 Professorer efter Anciennetet (med Omflytningsret).

Medlemsboligerne og Huslejeunderstøttelserne tildeles Medlemmer, der ere optagne som Kunstnere og ikke ere Professorer ved Akademiet, efter deres Medlemsanciennetet. Medlemmer, der ikke har stadigt Ophold i Kjøbenhavn eller Omegn eller som ikke kan komme tilstede inden et Aars Forløb efter Vacancens Indtræden, forbigaas, men beholde deres Ret for Fremtiden. Rejser nogen bort for længere Tid end 2 Aar, mister han sin Bolig eller Adgangen dertil, men beholder sin Ret for Fremtiden. Den som har Fribolig af det Offentlige andetsteds og ikke vil opgive denne, forbigaas. Fremlaan og Fremleje er forbudt. Boligen overdrages ved et skriftligt Dokument ligesom tidligere.

Enker og Børn har Ret at blive i Boligerne til første Flyttedag, hvis Dødsfaldet indtræffer inden den sædvanlige Opsigelsesfrist, ellers til den følgende Flyttedag. Boligens Vedligeholdelse og Skattebyrder paahviler Brugeren.

Da Garnmagasinets foran omtalte Ombygning var fuldført, kom altsaa hertil endnu en Professorbolig med Atelier og et Medlemsatelier, men da der foreløbigt hviler en Lejeafgift herpaa i 28 Aar (til 1896), vedtages det, at de saalænge skal holdes udenfor de for de øvrige Boliger gjældende Regler.

I April 1879 faar Ministeriet Betænkelighed ved, at der var lagt Lejeafgift paa Professorboligen i Garnmagasinet, og foreslaar

derfor, at Akademiet skulde overtage en Del af Lejesummen og til Gjengjæld faa Ret til at disponere over de to Ateliers, enten ved at give dem til Medlemmer eller ved at udleje dem. Da Akademiet imidlertid ikke havde Midler til at overtage nogen Del af Lejen og nogen Bevilling dertil af Rigsdagen neppe kunde ventes, foreslog Direktøren (Meldahl) at ordne Sagen saaledes, at Professorboligen (uden Atelier) blev lejefri, medens Akademiet indvandt Tabet ved at udleje de to Ateliers til Medlemmer eller andre Kunstnere, dog med Fortrinsret for Professorerne. Dette fandt Ministeriets Billigelse. Vermehren kom derefter til at bo lejefrit, og da han ikke ønskede at overtage noget af Ateliererne, udlejedes de til Exner og Rump. Efter Rumps Død 1880 lejedes hans Atelier af Siegumfeldt. Fra 1896 har Exner og Siegumfeldt dem som Friateliers.

Da saaledes denne nyeste Professorbolig var bleven fri for Lejeafgift, var dermed Grunden til at holde den udenfor Reglementets Bestemmelser bortfalden. Dog skete der ikke strax nogen udtrykkelig Forandring paa dette Punkt. Først da Reformen 1882 var gjennemført og flere af de forskjellige Specialreglementer toges op til Revision, kom ogsaa Spørgsmaalet om Boligerne paany under Behandling.

I Mødet den 8. Marts 1884 forelagdes et Udkast til et nyt Reglement for Boligerne, som blev vedtaget med den Ændring, at der ikke fastsattes nogen bestemt Bolig for en Professor i Architekturen, fordi Roed gjorde Indvendinger mod den, som i Udkastet var foreslaaet dertil, og Meldahl derfor anbefalede hellere at opgive dette Punkt. Akademiets Reglementsforslag blev approberet den 9. Juni s. A.

Efter dette Reglement er der 6 Professorboliger, 4 paa Charlottenborg og en ved Hejbergsgade med tilhørende Atelier samt en i Garnmagasinet, hvis Atelier indtil 1896 tilbydes vedkommende Professor til Leje.

Boligerne for de ældste Professorer i Maler- og Billedhuggerkunsten blive de samme som før, men den yngste Billedhuggerprofessor, som hidtil kun har havt Atelier, faar nu derhos Boligen paa 2den Sal i Sydfløjens Østende. De tre andre Boliger (i Stuen mod Nordvest, i Stuen mod Sydøst og i Garnmagasinet) fordeles blandt de øvrige 5 Professorer efter Anciennetet (med Omflytningsret). Med Hensyn til Boligerne i Stuen mod Nordvest (Thieles) og i Stuen mod Sydøst (Holms) er at bemærke, at

der tillægges dem Ateliers, den første ved Porten mod Kongens Nytorv, den anden ved Porten i Sydfløjen, idet disse to Lokaler var blevne frie ved Udstillingsbygningens Opførelse. Da imidlertid Christiansborg brændte i Oktober s. A. og den kgl. Malerisamling magasineredes i Udstillingsbygningen, maatte Akademiet som anført foreløbigt renoncere paa den deri indrømmede Forelæsningssal, og istedetfor den hidtidige, der var lagt til Boligen i Stuen mod Nordvest (Meldahls), som intet Atelier havde før, henlægge Forelæsningerne til Atelieret i Porten ved Sydfløjen (som før havde været Billedhuggerskole), idet der jo alt hørte et Atelier til Boligen i Stuen mod Sydøst (Holm) og Overleveringen af det andet Atelier derfor bedre kunde vente. Først i 1897, da det nye Kunstmuseum var taget i Brug og en Forelæsningssal paany indrettet i Udstillingsbygningen (ovenover Bibliotheket) fik Professor Holm det Atelier, som var tillagt ham i 1884.

De Professorer, som ikke faar Bolig og Atelier, tilsikres der en Godtgjørelse i Penge. For 1883—84 bevilges der da 1500 Kr. til Holm, og ved dennes Indflytning i sin Embedsbolig tilfalder Godtgjørelsen Carl Bloch. Samtidigt bevilges der 1000 Kr. til Godtgjørelse for en inddragen Medlemsbolig, men Beløbet kommer dog ikke til Udbetaling; først da man igjen havde faaet bestemt 3 Medlemsboliger og der var bleven en Professorbolig mindre, forhøjes Beløbet fra 1886—87 til endnu en Professorgodtgjørelse paa 1500 Kr., som dog først fra 1888—89 udbetales til Professor Bache.

Det slaas i Reglementet udtrykkeligt fast, at Medlemsboligerne hverken maa tildeles fungerende eller forhenværende Professorer, idet disse sidste jo faa Pension af deres tidligere Embedsbolig. Rejser nogen bort for længere Tid end to Aar, fortabes Boligen eller Huslejeunderstøttelsen ikke ubetinget, men Akademiet skal afgjøre, om de kan beholdes. Bortleje maa ikke finde Sted; til Fremlaan af Atelier kræves Akademiets Samtykke.

Endelig gjøres kgl. Anordning af 3. Septbr. 1879 om Syn, Overtagelse og Aflevering af Embedsboliger anvendelig paa Akademiets Boliger og Ateliers.

Reformen i 1887 medførte, at Reglementet om Boligerne ligesom andre Specialreglementer blev taget op til Revision, som desuden nødvendiggjordes ved de forskjellige Forandringer paa Charlottenborg. Chr. Hansens Bolig i Nordfløjens østlige Stueetage var ombygget til Skole 1884, og man ønskede yderligere

til samme Brug at inddrage den tilsvarende Bolig paa 2den Sal. Dette blev alt i Decbr. 1887 bifaldet af Ministeriet*). Der udarbejdedes da et Forslag til et nyt Reglement, som blev vedtaget i Akademiet i Februar 1888 og approberet af Ministeriet den 29. s. M.

Der er efter dette Reglement kun 5 Professorboliger, de 4 paa Charlottenborg og den 5te i Hejbergsgade, ligesom før; de to Godtgjørelser for Professorboliger sættes til 1500 Kr.*) Medlemsboligerne er kun to i nordre Fløj, den mod Vest og den i Midten, samt den tidligere Professorbolig i Garnmagasinet.

Adgangen til Medlemsboligerne og Huslejeunderstøttelserne er den samme som hidtil, men af Hensyn til Akademiets nye Ordning gjøres dog følgende Tilføjelse: »Naar ikke flere af de nuværende akademiske Medlemmer have Adkomst til Bolig eller Huslejeunderstøttelser, gaa disse Adkomster over til Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer af Akademiraadet, men ikke have eller have havt Embede som Professorer i Kunsten ved Akademiet, og tildeles disse Kunstnere efter Anciennetet«.

Forøvrigt er Ordningen den samme som før.

I disse Regler er der siden sket nogle mindre Ændringer.

Da Ateliererne i Garnmagasinet snart vilde blive lejefri, erhvervede Akademiet under 3. Febr. 1893 Ministeriets Samtykke til at give Reglementet følgende Tilføjelse: »De to Ateliers i det saakaldte Garnmagasin tildeler Akademiraadet efter Ansøgning til to Kunstnere. Disse Ateliers maa ikke benyttes som Beboelseslejligheder.«

Da Planen om at ombygge Boligen paa 2den Sal i Nordfløjens Østende i 1903 blev virkeliggjort, nødvendiggjorde dette en Indgriben i Boligen midt i samme Fløj, saa at denne ogsaa maatte inddrages og stilles til Akademiets Disposition. Til Erstatning for denne eventuelle Inddragelse var der alt 1891—92 blevet bevilget 1000 Kr. aarlig, som hidtil ikke var komne til Anvendelse; de tilfaldt nu, fra April 1903, Indehaveren af den inddragne Bolig, Landskabsmaler R. Eilersen.

Vægterboligen i Baggaarden havde længe været usund og

---

*) Vermehrens Bolig i Garnmagasinet gik samtidigt over til at være Medlemsbolig og tildeltes Exner.

**) Deraf betragtes de 1000 Kr. som Godtgjørelse for selve Boligen og de 500 for Atelieret.

uheldig, og Betjentboligerne i Kjælderen i Fløjen mod Kongens Nytorv var heller ikke tilfredsstillende. I 1892 opnaaedes derfor de fornødne Midler til at lade Vægterboligen nedrive, omdanne de tre Boliger i Vestfløjen til to, for Vægteren og Kontorbetjenten, og forbedre Portnerens Bolig. Tillige bevilgedes der Huslejegodtgjørelser for Vægteren og en Betjent, med 350 Kr. til hver. Senere ere disse Huslejegodtgjørelser efterhaanden forbedrede. Først fik endnu 3 Betjente fra April 1890 hver en Huslejehjælp paa 250 Kr. aarlig, og den 1. April 1903 forhøjedes den til 350 Kr. Den 1. April 1901 blev der tillagt den yngste Betjent en Huslejehjælp af 250 Kr. I 1902 er der af Sundhedshensyn indlagt elektrisk Lys i Stedet for Gas i Vægterens og Kontorbetjentens Boliger Nord for Hovedporten.

XXXVIII.

I 1754 havde Skolen, ifølge Beretningen i Post-Tidenden Nr. 27 og 28, Lokaler paa 1ste Sal i Charlottenborgs Nordfløj. Ved Siden af Pilos Atelier, som bestod af to Værelser, laa Gibsskolen (hvor nu Sekretærens og Direktørens Værelser er), i det følgende Værelse var Modelskole for Malere og Billedhuggere, i de to næste Architektur- og Perspektivklasserne og endelig, i det østlige Værelse af denne Fløj og det tilstødende i Østfløjen (ved Siden af Kuppelsalen, hvor Akademiets Møder holdes) de to Ornamentklasser. Selv i Akademiets første Aar kan her ikke have været mere end nogenlunde god Plads, men da Haandværkerundervisningen kom til, maatte Pladsen blive overordentlig kneben. Foreløbigt maatte man dog se at hjælpe sig, da intet yderligere Lokale var at faa. Af Værelserne paa den anden Side af Kuppelsalen var det nærmeste Lokale for Bibliotheket, Hovedparten af selve Sydfløjen ved Siden af var overladt Lotteriet og Værelserne i Tilbygningen mod Syd hørte til den Bolig, Saly og efter ham Weidenhaupt havde; først ved Stanleys Død 1813 faar Skolen det ene af dem, medens det andet lige til 1827 er Læsestue for Bibliotheket. Endelig, da Lotteriet flytter, faar Skolen 1791 dets Rum til Raadighed for sine Ornamentskoler. Da Magens Bolig paa 1ste Sal i Sydfløjens Vestende i 1811 inddrages, faar Architekturskolen Plads der (i det ene Rum, ved Siden af Antiksalen, var der Oplag af Modeller for Ornamentskolen og af forskjellige Tegninger). Architekturskolens tidligere Lokale i Nordfløjen bruges til at udvide Frihaandsskolerne. Ved

denne Lejlighed synes der ellers ikke at ske nogen yderligere Omflytning, det hedder blot, at de øvrige Skoler skal males og hvidtes (jfr. nærmere Kap. III). Skolerne kan paa Grund af disse Forandringer først aabnes den 25. Novbr. 1811. Pilos to Atelierværelser har formodentlig alt længe før maattet inddrages til Skolens Brug, muligvis har Architekturskolerne havt Plads i dem, og det maa da være her, at der i Vinteren 1811—12 oprettes en Malerstue for Elever — ialtfald vides det, at J. L. Lunds Malerstue for Elever senere laa i det Værelse, hvor nu Forvalterkontoret er. Samtidigt indrettes der et Anatomikammer og en Foredragssal, men hvor de har ligget, kan ikke paavises. Den sidste var vistnok i Sydfløjen (Stanleys forrige Værelse?).

Der tales nu og da om, at der opstilles eller nedtages forskjellige Bræddeskillerum for at faa bedre Plads, men dette kan ikke følges i det enkelte. Der maa ogsaa være flyttet noget om paa Klasserne, thi det siges ved Indretningen af Lunds Malerstue for Elever 1824, at den ligger ved Ornamentskolen. Reglen har dog vistnok været, at Maler- og Billedhuggerklasserne laa i Nordfløjen, Bygnings- og Haandværkerklasserne i Sydfløjen. Mærkeligt nok siges det ikke, hvor Eckersberg havde den private Vejledning af sine Elever; sandsynligvis har den været i hans egen Bolig i Stueetagen, i Værelset nærmest Porten. Hans Sommerøvelser for Eleverne fandt i hans senere Aar Sted paa 1ste Sal i Sydfløjen, i den gamle Lotterisal.

Hetschs Ornamentskole og 1ste Bygningsskole maa have ligget paa 1ste Sal i Sydfløjens Østende*). Det siges 1826, at der er Gjennemgang gjennem den til Foredragssalen. Hvor meget det kneb med Pladsen faar man en Forestilling om, da C. F. Hansen 1826 faar 2den Bygningsskole henlagt til Kl. 2—5, for at den kan benytte det samme Lokale, som Hetschs Klasse har om Aftenen.

Disse Pladsvanskeligheder er alt andet end forbausende, naar man tænker paa det store Elevantal. Dette har aabenbart ogsaa voldet stadige Kvaler. I 1828 faar man Lov at benytte den botaniske Haves Læsesal**), men kun for nogle Maaneder.

*) Disse Klasser laa nærmest Trappen. Der løb en Korridor langs med Nordvæggen ind til Bygningsskolen; det er Skillerummet ud mod den, der nedtages 1826 (jfr. Kap. IX).

**) I den nuværende Gjennemgangsport i Østfløjen; den var afgivet til botanisk Have 1778.

I Akademiets store Nød er Clemens uegennyttig nok til at overlade sit Atelier til Skolens Brug, og da Lorentzen samme Aar dør og Thiele skal have hans Bolig, inddrager man to Værelser af den til Skolen. I det ene, ved Porten mod Nyhavn, anbringes architektonisk Forberedelsesskole, i den anden, ved Porten mod Kongens Nytorv, lægges den architektoniske Medailleskole. Efter Clemens Død den 5. Novbr. 1831 inddrager man formelig hans Atelier, og Elementarskolerne faar Plads dels der, dels i den botaniske Haves Læsesal, som er afstaaet til Akademiet for en Sum af 2500 Rdlr. Den tages i Brug den 1. Septbr. 1832. Den Mængde Elever, man saaledes fik her ned, gav Luft paa 1ste Sal, hvor der nu sker en Række Omflytninger. Bygnings- og Ornamentskolen faar hele Sydfløjens 1ste Sal for sig, baade architektonisk Forberedelsesklasse og Medailleskolen flyttes igjen derop, den sidste rigtignok kun paa den Maade, at den ikke faar sit eget Lokale, men maa nøjes med om Dagen at benytte det, Bygningsskolen har om Aftenen. Ornamentskolen ligger nærmest Antiksalen. Glæden over denne Ordning varer imidlertid ikke længe, thi alt det følgende Aar maa Elementarskolen rømme sine nye Lokaler for Thorvaldsens hjemsendte Arbejder og igjen søge op paa 1ste Sal. Man ordner sig saa godt man kan ved at trænge Bygningsskolerne noget sammen og lægge Elementarskolen om Aftenen i det Lokale, Medailleskolen havde. Men man har vistnok været nødt til at indskrænke Antallet af Elevpladser noget. Først to Aar efter kommer man af med Thorvaldsens Arbejder og kan atter tænke paa at lade Elementarklasserne faa sine Lokaler; men Glæden bliver kun kort, thi da Thorvaldsen selv skal komme hjem, maa Skolen igjen vige for ham. Omkring 1840 er Ordningen saaledes, at den nuværende store Sal i Sydfløjens Østende var delt i to Rum. Det forreste af disse havde Elementarskolen, det andet, ud mod botanisk Have, architektonisk Forberedelsesklasse. De to Værelser ved Siden af denne, i Sidebygningen og op mod Forsamlingssalen, var Bygnings- og Medailleskole. Den nuværende store Sal Vest for Sydfløjens Trapperum var delt i tre Klasser: langs Væggen ud mod Gaarden laa den saakaldte Modellergang, og til Sydsiden to Klasseværelser, der benyttedes af Ornamentskolerne. Endelig 1850 bliver Akademiet befriet for Elementarskolerne, da disse overføres til technisk Institut. Som det vil

erindres, havde der forinden gjentagne Gange været Tale om at flytte dem til en eller anden Bygning udenfor Charlottenborg.

Det følgende Aar vinder man yderligere Plads ved at inddrage en Del af Slotsforvalterboligen paa 2den Sal. Hvilke Klasser, der lagdes først herop, kan ikke nu ses, men siden har her været Perspektivskole; 1864 kommer Bibliotheket herop, og 1883 igjen Perspektivskolen. Det Rum, man vandt paa 1ste Sal, benyttes idetmindste delvis til at skaffe Samlingen bedre Plads ved at give den Værelset ved Antiksalen. I 1853 er dens Opstilling fuldført. Samlingen vedblev imidlertid i de følgende Aar at voxe, og i Slutningen af Halvfjerdserne var samtlige Lokaler mellem Antiksalen og Trappen midt i Sydfløjen fyldte med Gibsafstøbninger.

I Novbr. 1854 fremlægger Hetsch et Forslag*) til en Ordning af Lokaliteterne paa Charlottenborg, men kun Spørgsmaalet om Bibliotheket kommer under Forhandling.

I 1857 bliver der indlagt Vand- og Gasledning i Slottet. Med Hensyn til Gassens Anvendelse prøver man sig dog forsigtigt frem, inden man anvender den helt, da man ikke er vis paa, at den er »anvendelig« ved Tegneundervisningen.

Da den nye Skoleordning er indført i 1863 og Meldahl er bleven Formand for Skoleraadet, er man saa heldig Aaret efter, ved Hetschs Død, at kunne inddrage hans Atelier i Østfløjen og henlægge Architekturskolen, som hidtil havde maattet dele Lokale med architektonisk Forberedelsesklasse, dertil; derved kommer den til at ligge ved Siden af Professorens Atelier. I »Havesalen« ved Siden af faar det følgende Aar architektonisk Forberedelsesklasse Plads. Bibliotheket flyttes, og Malerskolen kommer over i Sydfløjens Hjørneværelse mod Kongens Nytorv. Omkostningerne ved at indrette disse Lokaler kan Akademiet, med Ministeriets Samtykke, selv afholde med 300 Rdlr. af Skoleindtægtens Overskud. Da Dekorationsskolen er oprettet, faar den Lokale paa 1ste Sal i Sydfløjens Østende; 1867 lægges den lige ved Siden af Almindelig Forberedelsesklasse ud mod botanisk Have. I Nordfløjen laa da Billedhuggerskolen der, hvor nu Forvalterkontoret er, derefter kom Modelskolen og Gibsskolen, og længst mod Øst Malerskolen.

Efterhaanden som Undervisningen forbedredes og Apparatet

*) Selve Forslaget findes ikke mere i Akademiets Arkiv.

blev større, krævedes der mere Plads for at alt kunde gaa paa en Maade, der svarede til Tidens Krav; man havde jo nu ogsaa faaet regelmæssig Undervisning baade om Dagen og om Aftenen. Meldahl gjorde som Skoleraadets Formand alt for at komme Pladskravet i Møde. Man indsaa ogsaa, at man ikke mere, som i gamle Dage, kunde stuve Eleverne sammen i tarveligt oplyste Lokaler med daarlig Luft.

I 1872 udtaler Skoleraadet et Ønske om at faa Raadighed over de saakaldte »Magasinrum« Syd for Antiksalen, hvori der bl. a. var anbragt en stor Mængde Afstøbninger, men Ønsket kan ikke opfyldes, da man ikke havde noget Sted at bringe Afstøbningerne hen. Man tænkte paa Muligheden af at faa en særlig Udstillingsbygning, hvori ogsaa Samlingen og Biblioteket kunde faa Plads. Desuden led Undervisningen ved hvert Aar at skulle afbrydes for Udstillingens Skyld. I 1877 gjentager Skoleraadet endnu stærkere sit Ønske, men man maatte dog vente nogle Aar endnu, til Udstillingsbygningen kunde tages i Brug 1883.

Med Modelskolens Lokaler herskede der en lignende Utilfredshed; man ønskede dem højere og med bedre Lys. Allerede i 1881 havde Skoleraadet vedtaget, at man skulde søge at opnaa en Forbedring, naar Udstillingsbygningen var færdig, og da Chr. Hansen var død 1883, vedtog man paa Meldahls gjentagne Forslag at søge hans Bolig inddragen og derefter indrettet tidssvarende Lokaler i den ved at sænke Gulvet. Man ønskede at inddrage endnu en Bolig til Brug for Skolen, men dette maatte foreløbigt opgives. I Chr. Hansens Bolig vilde man indrette 3 moderne Ateliers, men da de fornødne Midler dertil ikke kunde opnaas, nøjedes man med 2 Ateliers, som kunde indrettes for 4500 Kr. Dette Beløb gav saa Ministeriet paa forventet Tillægsbevilling og Arbejdet blev derefter af Meldahl som Bygmester fremmet med saa megen Kraft, at de nye Lokaler kunde tages i Brug kort efter den 1. Oktober 1884. Chr. Hansens Atelier i Østfløjen vilde man have indrettet dels til Brug for Billedhuggerskolen (som en kort Tid s. A. havde havt Lokale i Stueetagen i Sydfløjen, Øst for Porten — nu Prof. Holms Atelier), dels til Forelæsninger*). Det vilde koste 1600 Kr., som først nægtedes af Ministeriet, men bagefter alligevel bevilgedes paa den Betingelse, at dette Lokale

---

*) De blev dog aldrig holdte der.

indtil videre skulde overlades til Konservatoren ved den kgl. Malerisamling, og dette maatte man da bøje sig for. Disse tre Atelierlokaler var da af Meldahl indrettede for 6100 Kr., medens Bygningsinspektøren, Herholdt, havde beregnet 8700 Kr.*). Desuden fik man Bevillinger til at give de øvrige Skolelokaler en tidssvarende Istandsættelse og til at anskaffe det fornødne nye Inventar. Samtidigt havde Meldahl presset paa, for at faa de gamle Skorstene omordnede, og en forbedret Ventilation indført i Skolelokalerne.

I de nye Lokaler anbragtes Modelskolen for Malere, og da Konservatoren 1888 var flyttet over i Udstillingsbygningen, tillige Billedhuggerskolen.

Allerede i 1884, medens man forhandlede om Reglementet for Boligerne, var der fra forskjellige Sider (Bache, Vermehren, Peters) udtalt Ønske om, ogsaa at faa indrettet nye Ovenlys-ateliers paa 2den Sal. I 1887 tages dette Spørgsmaal op igjen, og Meldahl fremlægger Udkast til Ombygning af Sonnes Bolig i Nordfløjens Østende; Sagen støttes ved det nye Reglements Bestemmelse om, at der skulde oprettes Privatateliers. Ombygningsplanen maa dog udsættes, saalænge Sonne lever, og da der efter den Tid foreløbigt ikke var Udsigt til at opnaa de fornødne Midler, fik som anført Weilbach Tilladelse til midlertidigt at benytte Boligen. Efter hans Død 1900 opnaaedes der omsider en Bevilling til Ombygningen, som fuldførtes i Løbet af Sommeren 1903 under Ledelse af Alb. Jensen som Bygningsinspektør. Ved samme Lejlighed blev Boligen i Nordfløjens Midte inddragen for eventuelt at stilles til Akademiets Raadighed.

Skolernes Anbringelse i de forskjellige Lokaler er for Tiden følgende. I Stueetagen, i Nordfløjens Østende, har Modelskolens Forberedelsesklasse for Malere Atelieret nærmest Porten mod Nyhavn. I Atelieret ved Siden deraf og det dertil stødende Atelier i Østfløjen er Billedhuggerskolen. Paa 1ste Sal er i Sydfløjens østlige Halvdel og de tilstødende Værelser mod Øst Lokaler for Architekturskolen og dens Forberedelsesklasse. I Sydfløjens Vestende hen til Festsalen er Dekorationsskolen og en Afdeling af almindelig Forberedelsesklasse (for vordende Ar-

*) Herholdt havde i det Hele været Modstander af Ombygningsplanen. Det var ham imod, at man inddrog en Medlemsbolig, og han mente ikke, at Ateliererne vilde blive gode.

chitekter og Dekoratører) anbragt. I Nordfløjen er paa 1ste Sal og i de nye Ateliers paa 2den Sal almindelig Forberedelsesklasse, Modelskolens Forberedelsesklasse og Modelskolen anbragt.

Bibliotheket, som grundlagdes 1758, laa oprindeligt i Østfløjen, i det Værelse, som stødte op til Sydsiden af Kuppelsalen. I 1811, ved Inddragelsen af Magens Bolig, hedder det, at »Bibliotheket skal blive, hvor det er, det Skillerum som afdeler det fra det lille Værelse skal væk, saa Bibliotheket bliver større. Derved falder den projecterede Læsestue bort, men der vindes, at Bibliotheket kan aflukkes og ikke behøver at tiene til Gjennemgang ved Festligheder eller andre Leiligheder.« Hvad det er for et Skillerum, der er Tale om, kan ikke ses. Læsestuen fik man to Aar efter alligevel, i et af de Værelser, som Stanley havde havt, men den kom da ikke til at staa i umiddelbar Forbindelse med selve Bogsalen. I Foraaret 1827 flyttes Bibliotheket, for at vinde mere Plads, over i »tvende smaae Værelser, som findes paa den anden Side Ornamentskolen«; hvor disse Værelser laa, vides ikke, men de har ogsaa været adskilte. Dette varer imidlertid ikke længere end til Efteraaret 1832, da Bibliotheket flyttes ned i Medailleskolens hidtidige Lokale i Stueetagen*), nord for Hovedporten mod Kongens Nytorv, stødende lige op til Thieles Bolig. Pladsen blev dog ogsaa med Tiden for kneben her; der klages i 1854 over, at der ikke er Rum til Bøgerne, at der kun findes et Bord, hvorved der i det højeste er Plads til sex Personer, og at der intet Forværelse findes til Overtøjet. Thiele tænker paa at faa Hornbechs Bolig til Bibliotheket, men det bliver der dog ikke noget af; derimod følger man næste Aar, 1855, Hetsch's Tanke, at flytte Bibliotheket op i »Hjørnestuen« og »Malerstuen« paa 1ste Sal i Sydfløjen, ɔ: det store Værelse i Fremspringet ud mod Kongens Nytorv og det lille Værelse bagved. Her bliver man saa til 1864, da Omordningen i Skolelokalerne efter det nye Reglement medfører, at Bibliotheket maa rykke op paa 2den Sal, lige over det hidtidige Lokale. Der havde som anført indtil da været Perspektivskole.

Da Udstillingsbygningen bliver til Virkelighed, indrettes der i Stueetagen af dens sydlige Tværfløj et nyt Lokale for Biblio-

---

*) Der staar ganske vist et Sted i Dagbogen, at Lokalet ligger ved Siden af Forsamlingssalen, men dette maa bero paa en Skrivefejl.

theket, som flyttes derover 1883, saa det kan aabnes der den 1ste Oktober. Perspektivskolen kom saa igjen op i sit tidligere Lokale.

Det nye Bibliothekslokale var dengang rigeligt, Bogsamlingen fyldte det kun halvt. Men i de følgende 20 Aar er den voxet saa stærkt, at Pladsmangelen atter er bleven yderst følelig.

I Aarhundredets Begyndelse synes Forelæsningerne at være blevne holdte rundt om i Skolelokalerne som man kunde bedst. Da Oehlenschläger ønsker at læse over den nordiske Oldtid, anviser man ham Bygningsskolen til Auditorium, hvormed han ikke var fornøjet. Først i Vinteren 1811—12 indrettes der en fast Foredragssal og et Anatomikammer, men muligvis har kun de anatomiske Forelæsninger været holdte der, — eller er det denne Foredragssal, man 1813 indretter i det ene af de Værelser (ud mod Haven), Stanley havde havt paa 1ste Sal i Sydfløjen? det siges, at det ligger ved Siden af Forsamlingsværelset (Kuppelsalen), men Udtrykket kan neppe være ganske nøjagtigt. I 1826 tages der et Værelse fra den Lejlighed, Thiele faar, ved Porten mod Nyhavn, og der lægges 1832 Forelæsningerne ned*). Først 1855 faar Thiele dette Værelse lagt til sin Bolig og Forelæsningerne flyttes over i Værelset ved Siden af Hovedporten, hvor Bibliotheket hidtil havde været (nu Meldahls Atelier).

I 1884 tages den nye Forelæsningssal i Udstillingsbygningen i Brug, men allerede den følgende Vinter maa den vige for den kgl. Malerisamling, og lige til Vinteren 1895—96 holdtes Forelæsningerne i den tidligere Billedhuggerskole, i Stueetagen Øst for Porten i Sydfløjen. Først i Efteraaret 1896 begynder Forelæsningerne igjen i Udstillingsbygningen, i den nordøstlige Hjørnesal, og den følgende Vinter i den nuværende Foredragssal ovenover Bibliotheket.

Forvalterkontoret har Biehl formodentlig havt ved sin Bolig. Siden havde det Plads ved Abildgaards Bolig, men 1799 flyttes det over paa 1ste Sal i Tilbygningen til Sydfløjen. I 1811 faar Haas Lyst at faa Kontoret lagt til sin Bolig og Forvalteren maa da andet Steds hen. Akademiet siger i sin Indstilling derom til Præses, at det »vilde være passende, om Anatomikammeret blev

*) Det vil erindres, at Høyens Forelæsninger senere henlægges til Antiksalen.

anviist Forvalteren til Contoir, da det ligger i Midten af Skolerne og der ved denne Forandring vilde vindes det, at Forvalteren altid var ved Haanden i Skoletimerne, hvorimod han nu ligesom er afskaaren fra Skolerne og altfor langt fra Haanden for dem, som behøve hans Tieneste. Forandring heri er saa meget ønskeligere, som Uleiligheden af, at Forvalteren har sit Contoir i Sidebygningen vilde blive dobbelt følelig, naar den nye Indretning og Inddeling af Academiets Lokaler kommer i Stand, da ingen Giennemgang bør finde Sted i de Værelser, som ere bestemte til Bibliotheket«. Dette Anatomikammer var vistnok det lille Værelse til Gaarden, over Nyhavnsporten i Nordfløjen; ialtfald var dette senere Forvalterkontor lige til 1884, da Meldahl benytter Leiligheden til at bringe Akademiets Kontorforhold i tidssvarende Stand. Det gamle Kontor bliver da Lærerværelse, og istedet indrettes, ved Herholdt som Bygningsinspektør, i Nordfløjen, Øst for Hjørneværelset og lige for Hovedtrappen tre Kontorværelser, et for Forvalteren og hans Assistent, et for Sekretæren og et for Direktøren.

Som foran omtalt havde Politiretten Lokaler paa Charlottenborg 1795—1815. Der var da indrettet Arrester i Kjælderen. Da den flytter, forsøger Sundhedskollegiet og det militære gymnastiske Institut forgæves at faa dens Lokaler overladte.

Klasselotteriets Lokaleforhold er foran omtalte. I dets Sal holdtes ogsaa Akademiets »Salon«*).

Tallotteriet havde ogsaa fra 1795, efter Raadhusets Brand, foretaget sine Trækninger paa Charlottenborg og under Musik bekjendtgjort dens Udfald fra Altanen mod Kongens Nytorv. Trækningen foregik hver 3die Tirsdag Kl. 2—4 paa en »bevægelig Forhøjning« foran Porten (siden kun 2 Gange aarligt). Der kommer Vanskeligheder allerede i 1804, da Akademiet forbyder at føre den store Taltavle igjennem Antiksalen, fordi det hænder, at Afstøbningerne beskadiges derved, og Tavlen maa da fra Torvet hejses op paa Altanen; Lorentzen var da som anført elskværdig nok til at overlade Lotteriets Bestyrelse Lokale til

*) Der blev ogsaa Finanskollegiets Annuiteter og det østersøiske Kompagnis Obligationer trukne. 1788 søger Akademiet om at faa Lokalet til Raadighed, men forgæves, da det paa Grund af Magistratens Modstand ikke lykkes Rentekammeret at opnaa et andet Lokale i de 32 Mænds Sal paa Raadhuset.

Trækningen i sin Bolig, nemlig Værelset nærmest Porten. I 1817 er der Tale om at flytte Lotteriet til Raadhuset, men det bliver ikke til noget, bl. a. fordi C. F. Hansen sætter sig derimod. Han havde maaske Ret heri, thi det havde vist sig, at Lotteriet og de forskjellige Statskommissioner havde beskadiget det Værelse, Lorentzen havde overladt dem, saa Rentekammeret maatte lade det istandsætte, og Lorentzen vilde derefter ikke mere afstaa dette Værelse, men tilbød i Stedet for Lotteriet »Hjørnestuen og et lidet Cabinet«. Lotterikommissionen maa finde sig heri, skjøndt den er meget krænket og siger, at den er vist hen »i en Krog«. Akademiet paa sin Side klager over, at det er »ikke til at beskrive, hvad Academiets kostbare Samling af Gibsafstøbninger lider ved den frie Passage gjennem Salen«. Man forsøger at lade Trækningen foregaa i en af Buegangene ved Christiansborg, men da det er for koldt i Vintertiden, og Akademiet andrager om at blive fri, henlægges Trækningerne ved kgl. Resol. 30. Decbr. 1818 til Giethuset, idet Charlottenborgs Façade skal repareres.

Med Hensyn til Charlottenborg skal endnu blot bemærkes, at Rentekammeret i Septbr. 1817 meddeler, at det »efter Foranstaltning af den forrige kgl. Direction for den botaniske Hauge anbragte Portal ud mod bemeldte Hauge maatte ganske nedtages, da dets Reparation vilde nu og i Fremtiden medføre meget betydelige Udgifter«. Istedetfor anbringes »en mindre Balcon med Jerngelænder« i Forsamlingssalens Dør ud mod Haven. Dette Parti tog i Tidens Løb Skade, men i Halvfemserne gjenopfører Meldahl Portalet og Balkongitteret.

I 1827—28 istandsættes Hovedporten og Antiksalen af C. F. Hansen. Det gamle Galleri forsvinder og den Pryd, man faar istedetfor Rococoformerne, bliver 4 runde Relieffer af Thorvaldsen og »at Vinduerne skulle have 4 Ruder i Stedet for 8«. Kongens Kasse bidrager til Omkostningerne med 2562 Rdlr. 71 ß Sedler og Tegn.

I 1903 bygges en ny Trappe ved Porten i Nordfløjen, istedetfor den gamle brandfarlige Vindeltrappe.

SLUTNING

VED

F. MELDAHL

MAN vil i de foregaaende to Afsnit have fundet en saa udførlig Fremstilling af Kunstakademiets Historie, som det ved Hjælp af de foreliggende Akter har været muligt at udarbeide; men da man ved Læsningen ikke faaer et samlet Billede af Akademiets vigtigste Gjerning, Styrelsen og Undervisningen, gives der her til Slutning en Oversigt, samtidig med, at nogle Enkeltheder fremdrages og fyldigere forklares.

Som man vil have seet, er den Tanke, at samle Kunstnerkræfter til i Fællesskab at fremme og værne om kunstneriske Interesser og særlig Undervisning, udgaaet i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede fra en privat Kunstnerkreds, der vistnok stod under Ledelse af Maleren Krock, og dette har derefter under Christian VI, ved Eigtved, som støttedes af Schulin, ført til Oprettelsen af en Statsskole, som først fik Lokaler i den nuværende Ministeriebygning bag Børsen; derfra flyttedes en Del deraf 1744 til Gammelstrand, indtil det Hele 1748 flyttedes til Christiansborgs Staldbygning og derfra i 1753 til Charlottenborg, hvor Skolen under Frederik V omdannedes til et kongeligt Akademi med en Præses, som øverste Leder, en Direktør, Professorer, der forestod Undervisningen, og en Kunstnerkreds, der i Aarenes Løb supplerede sig selv og som i Forening med Professorerne varetog de Forretninger, der overdroges Akademiet i dets Egenskab af Statens Raadgiver i Kunstanliggender.

I Aaret 1771 udvidedes ved Struensees Reskript Akademiets Virksomhed til ogsaa at omfatte Undervisning i elementær Tegning for Haandværkere og til at være Raadgiver for dem, hvilket senere ordnedes ved Regulativ af 1814. Dette Forhold vedvarede

indtil Aar 1857, da Haandværksklasserne helt gik over til det tekniske Selskabs Skole.

Alt eftersom Antallet af Kunstnermedlemmer voxede, blev der Stemning for at afskaffe Akademiets Selvsupplering, og ved Reformerne af 1882 og 1887 indførtes den Bestemmelse, at Tilgangen til Medlemskredsen blev afhængig af en Række forskjellige af Kunstnerne censurerede Kvalifikationer, og at der ved og ud af den store Medlemskreds valgtes et Akademiraad, som under Ledelse af Direktøren varetog alle Akademiets og Kunstnerstandens Interesser, væsentlig ved Hjælp af særlige Udvalg, og et Skoleraad, som ordnede Alt vedrørende Undervisningen ved Indstillinger til Ministeriet, der gik igjennem Akademiet. I 1904 er indført en Reglementsordning, der dog atter tilsteder Akademiet under visse Betingelser selv at supplere sin Plenarforsamling og undtagelsesvis at fortolke § 2f i Reglementet af 18. Jan. 1887 paa en mere fri Maade. (Se Bilag XVI.)

Af Supplementbilaget XVII fremgaaer, at Akademiet har havt 22 ulønnede Direktører. Af disse har Meldahl beklædt Stillingen i 20 Aar, Saly i 17, Wiedewelt og C. F. Hansen i 16, Marstrand i 14, Thorvaldsen i 11, Abildgaard i 10 og Koch i 6 Aar. Thorvaldsen var dog de 6 Aar i Italien og tog sig i de 4 Aar, han opholdt sig i Danmark, kun meget lidt af Direktørforretningerne*); det var væsentlig Koch og Thiele, der stod i nært Forhold til Præses, den senere Protektor, Kong Christian VIII, som i denne Periode ledede Forretningsgangen.

Det er under ovennævnte Direktion, at de største organisatoriske Arbejder i Akademiet ere blevne udførte, efter at Eigtved Aar 1754 havde skabt den oprindelige Fundats. Saly gjennemførte dens Fornyelse af Aar 1758, Wiedewelt tildels den af 1771, C. F. Hansen den af 1814, Koch den af 1842—46, Jerichau og Marstrand den af 1857 og Meldahl dem af 1863 og 1882—1887.

Oprindelig valgtes Direktøren for to Aar, men denne Bestemmelse og den Regel, at Gjenvalg ikke strax turde finde Sted, blev ikke overholdt. Den blev ved Reformen 1814 strax — og

*) Af Wilckens' Optegnelser seer man, hvorlidt han, endog naar han fungerede, havde Begreb om en Direktørs Pligter, idet han troede at kunne undlade at underskrive Mødeprotokollen, naar han var bleven overstemt i en Sag.

senere igjen — brudt af Præses selv (for C. F. Hansens Skyld og i Trediverne for Thorvaldsens Skyld), og siden brugte man lige indtil 1888 at gjenvælge Direktørerne, naar de havde viist sig at være dygtige Mænd i Stillingen. Ved Reformen af 1887 blev det atter slaaet fast, at direkte Gjenvalg ikke turde finde Sted. Tanken om at lade Valget foregaae efter Tur imellem Professorerne har gjentagne Gange været fremsat, men er bleven henlagt upaaagtet.

Af Listen over de ligeledes ulønnede Vicedirektører (Bilag XVII) vil man see, at otte have beklædt denne Stilling, siden den blev oprettet i 1857. Da Kunstnerne ofte maa foretage Reiser og derfor ikke altid kunne varetage Direktørforretningerne, har det viist sig at være nyttigt at have en Vicedirektør som Stedfortræder.

Af Listen over Dirigenterne (Bilag XVII) sees, at denne Stilling, der blev oprettet i 1857, har været beklædt af fire Medlemmer.

Af Listen over Sekretærerne (samme Bilag) fremgaaer, at Akademiet har havt syv i denne Stilling, der i de Tider, hvor der arbeidedes paa Reformer og disses Gjennemførelse, har været meget byrdefuld. Uden at underkjende de Andres Virksomhed tør man nok sige, at J. M. Thiele er den, der har gjort det største Arbeide i denne Stilling, ligesom han ogsaa i en lang Aarrække har udført en væsentlig Del af Direktørarbeidet.

Bilag XVII viser, at Akademiet har havt 47 Professorer (Kunstnere) paa Model- og Arkitekturskolen. Af disse har Lund virket i 49 Aar, Wiedewelt i 41, Preisler og Meldahl i 40*), Thorvaldsen i 39, af hvilke han dog tilbragte de 32 i Italien, Eckersberg og Hetsch i 35, Jerichau i 34, C. F. Stanley i 32, Abildgaard i 31, H. V. Bissen og F. Vermehren i 28, C. F. Hansen i 27, C. Hansen i 26, Lorenzen, Marstrand og Roed i 25, Mandelberg i 23, J. F. Koch, Holm og Peters i 21, Dajon i 20, Pilo i 19, Stein i 18, Saly, Le Clerc og Bache i 17, Juel i 16, Vilh. Bissen i 15, F. Henningsen i 14, Petzold i 4, Jerndorff og Aarsleff i 3, og Bindesbøll og Christensen i 1 Aar. Sidstnævnte var dog ogsaa i to Aar konstitueret for H. V. Bissen.

Ved Valget til Professorer opstod der i Tidernes Løb ofte Uenighed. Fra først af pleiede man at vælge de mest ansete

---

*) Meldahl samtidig i 40 Aar Formand i Skoleraadet.

Kunstnere; senere tog man ogsaa Hensyn til, hvem der havde havt særlig Interesse for Undervisningen. Men da man 1810 vilde lade Valget blive afhængigt af en Konkurrence i Tegning efter Model, afgjorde Præses Sagen ved at bestemme, at Vedkommendes hele Virksomhed skulde være det Afgjørende, og da Gertner, dengang han 1861 attraaede Stillingen som Professor, foreslog, at man skulde lade ham konkurrere med de andre Ansøgere, afvistes Forslaget af Akademiet. Det har uden Tvivl været Bestemmelsen af 1758, at Professorerne paa Modelskolen, hver Gang de havde Maaned, skulde yde en af dem selv paa Skolen udført Tegning, der har foranlediget Gertner til at stille sit Forslag.

Ved de i Aarenes Løb saaledes valgte Professorer er Akademiets Undervisning i de svundne Aarhundreder selvfølgelig bleven ledet i forskjellige Retninger.

Paa Malerskolen blev den lettere, rige, dekorative, effektgjørende Maneer, uden særligt Studium af Formen, som indtil 1800 var den herskende hos Samtidens Kunstnere i Italien, Tydskland, Frankrig og Holland, indført ved Krock, Tuscher, Pilo, Peder Als (Elev af Raphael Mengs), Juel og Lorenzen, hvorimod Abildgaard, der var Beundrer af Michelangelo, søgte at fremme Carracciernes kraftigere Formgivning, medens Lund bestræbte sig for at klare Synet for den forrafaelske Skoles Følelsesretning.

Eckersberg, der sluttede sig til den nye, franske, Davidske Retning, lagde ved indgaaende Naturstudium Grunden til den eiendommelige danske Skole, der fortsattes i sine Hovedtræk under Rørbye, Marstrand, Roed, Vermehren, Bloch, Bache, Fr. Henningsen og Jerndorff, dog saaledes, at der for de sidstnævntes Vedkommende i Tidernes Løb spores Paavirkning af den nyere franske Malerskole, hvor der indtraadte en mere frigjort Behandling af Form og Farve. Simonsen holdt som Lærer ogsaa paa den gode Formgivning, medens han i sin Malemaade var paavirket af Münchener Skolen.

I Billedhuggerkunsten indførte Saly den nyere, franske, klassiske Retning i Formgivningen, og dette fortsattes paa konventionel Maade af Wiedewelt, Stanley, Weidenhaupt og Dajon. Ved Thorvaldsens Kunst- og Lærergjerning — forsaavidt som han overhovedet deltog i Undervisningen — udvikledes Studiet af Antiken, og den ældre Bissen sluttede sig nærmest til ham. Jerichau, Peters, Stein, V. Bissen og Aarsleff, der gaae i samme

Retning, ere dog ikke upaavirkede af en nyere Realisme. Thorvaldsen og Jerichau offrede sig ikke særlig for Skoleundervisningen, og den ældre Bissen øvede sin Virksomhed som Lærer særlig i sit eget Atelier, medens de øvrige Professorer mere gik op i Akademiets Skolegjerning.

I Bygningskunsten indførte Eigtved de tydsk-franske Barokformer og Jardin den nyere fransk-klassiske Formgivning. Harsdorff støttede sig til de antike græsk-romerske Former, og C. F. Hansen og Meyn optog den tunge romerske Renaissance, idet de sluttede sig til Palladio og Vignola. Hetsch og Koch indførte den moderne tydske (Schinkelske) Retning, medens Chr. Hansen særlig saae hen til de klassiske græske Former.

Bindesbøll, Meldahl og Holm have optaget Studiet af Middelalderens og Renaissancens Former ved Siden af Antikens med deres frie Anvendelse efter Nutidens Behov. De to Sidstnævnte skærpe samtidig Fordringerne til teknisk Viden, Tegnefærdighed og almindelig Dannelse — alt idet de søge at vække Elevernes Interesse for de i Norden udviklede Bygningsformer.

Allerede i de første Fundatser var der tænkt paa Undervisning ved Akademiet for alle dem, der til deres Profession havde Tegning behov. Men først med Struensees Reform fæstnes Akademiets Stilling som egentlig Haandværkerskole, og 1772 ansattes Almer som den første Lærer ved Ornamentklassen. I Aaret 1821 deltes denne i to Afdelinger, en for Tegnere og en for Modellerere, og 1842 udvidedes Undervisningen til at blive en Dekorationsskole, som lededes af Professor Hetsch, men som dog væsentlig kun blev en Haandværksklasse. 1850 og 1858 tilraadedes fra flere Sider Undervisning i Dekoration.

Men først efter Reformen i 1863, ved hvilken de syv Professorer høihjertet offrede en Ottendedel af den dem tiltænkte ringe Gage, blev der Mulighed for at oprette en Plads for en Professor i Dekoration. I Aarenes Løb fik man derefter samlet det til Dekorationsklassen fornødne Apparat af plastiske og maleriske Forbilleder og kostbare Værker og Fotografier af de forskjellige Stilarter, og under Lærerne Hilker 1874, Schondel 1875—81, og derefter Fristrup, er der arbeidet saaledes, at denne Skole, ligesom de andre Hovedafdelinger, nu dimitterer Maler- og Billedhuggerelever til Guldmedaillekonkursen, ligesom Klassen

ogsaa har kunnet aabne sig for Fællesstudier af Malere, Billedhuggere og Arkitekter, og fra 1ste Januar 1904 har Skolen endelig faaet de fornødne Lokaler, saa at Undervisningen af alle Arter af Elever kan gaa for sig paa tidssvarende Maade.

I Aaret 1888 fik Akademiet Midler til at oprette et Kursus i Akvarelmaling for de mandlige Elever, ledet af Soya Jensen. Naar der opnaaes de fornødne Lokaler, vil Undervisningen blive udvidet til ogsaa at optage Kvinder.

De ovenfor nævnte Professorer have paa de forskjellige Klasser i Tidernes Løb havt en værdifuld Støtte i den store Række Informatorer, Lærere og Assistenter, som ere anførte i Bilag XVII. Mange af disse dygtige Mænd have for et saare ringe Vederlag gjennem lange Tider offret deres bedste Kræfter paa en Lærergjerning, hvor den eneste egentlige Løn var Bevidstheden om, at de havde været med til at lægge Grunden til den Dygtighed, som deres bedst begavede Elever senere have udfoldet som selvstændig virkende Kunstnere.

I det Følgende gives der efter ældre Kunstneres Optegnelse en samlet Oversigt over Akademiets forskjellige Klasser og Undervisningen i disse, saaledes som den fandt Sted før Reformen af 1863.

Om Undervisningens Ordning i Midten af det 18. Aarhundrede vides meget lidt. Der fandtes en Klasse for Tegning efter Gibsafstøbninger, hvor der arbeidedes hver Aften 5—7, Lørdag undtagen, og en Klasse for Modelstudier 5—7 Aften hver Mandag, Onsdag og Fredag, to Klasser for Arkitekters Undervisning i Geometri, Arkitektur og Perspektiv Kl. 5—7 hver Aften, Lørdag undtagen, og to Forberedelsesklasser, hvor der Kl. 5—7 om Aftenen tegnedes efter Forbilleder i Kobberstik m. m., Lørdag undtagen. Opflytning fra Klasse til Klasse skete under Konkurrence, og Eleverne konkurrerede ogsaa om at faae de bedste Pladser i Modelklasserne. Der gaves Præmier og Rejseunderstøttelser til Malere, Billedhuggere, Arkitekter og Kobberstikkere. I Struensees Tid aabnedes der, som anført, i stort Omfang Klasser, som særlig vare bestemte for Haandværkselever.

I første Halvdel af det 19de Aarhundrede havde Akademiet følgende Klasser:

En Elementærklasse, i hvis nederste Afdeling der udførtes geometrisk

Tegning efter Hetschs's og Ursins Tavler, Frihaandstegning i Konturer og Skygning med Kridt efter Tegninger.

Øverste Elementærklasse havde to Afdelinger; i den første lærtes stereometrisk Tegning og Perspektiv; i anden Afdeling lærtes Frihaandsperspektiv efter Klodser i Skygning med Tuschering.

Fra disse Klasser gik Eleverne over til Ornament- og Arkitekturklassen samt Modelskolens Frihaandsklasser. Professor Hetsch var den, der i sin Tid bedømte Elevernes Prøvearbeider, naar de ønskede at gaae over til Ornament- og Arkitekturklasserne.

I 1ste Ornamentklasse tegnedes med Sortkridt efter flade og mindre Gibsafstøbninger og antike Vaser.

I 2den Ornamentklasse afbildedes store, fritstaaende Gibsafstøbninger, Dyrehoveder, Kapitæler og dekorative Gjenstande, dels i Tegning, dels i Limfarve. Henimod Midten af det 19de Aarhundrede fik Eleverne Opgaver i Komposition, dog uden Veiledning. Opgavernes Art var f. Ex.: Et Skilt for en Vildt- og Frugthandler. Eleven maatte først udføre en Skitse, og naar denne var antaget, udførte han om Dagen under Tilsyn paa Skolen Opgaven i Limfarve; desuden udførtes en større Sortkridtstegning efter Rauchs Ørn.

Sideordnet med denne Dekorations-Undervisning for Malere fandtes en Klasse for dekorativ Modellering; her kopieredes Ornamenter og dekorative Gjenstande efter Tegninger og Gibsafstøbninger, og der stilledes Opgaver, som skaffede Adgang til Pengepræmier.

Blev Elevens Arbejde antaget, rykkede han op til at blive Elev af Dekorationsklassen med Ret til at konkurrere til Sølvmedaillen, til hvilken der dengang gaves Opgaver af følgende Art: »Et Rullegardin i gothisk Stil«. Desuden gaves der Opgaver med Pengepræmier for Billedhuggere, som f. Ex.: »En Vase som Hædersgave for en Statsmand«.

Fra Elementærklassen gik *Arkitekterne* over i Arkitektonisk Forberedelsesklasse, som ledeedes af en Informator. I denne Klasse kopieredes Mur- og Tømmerkonstruktioner efter tydske Værker. Derefter rykkede man op i 1ste Arkitekturklasse, hvor der tegnedes arkitektoniske Enkeltheder, skyggede med Tusch. Apparatet og Forbillederne vare tildels saare tarvelige. Herfra rykkede man op til øverste Arkitekturklasse. Her komponeredes »en Havepavillon«, »Indgang til en Kirkegaard« o. l., og samtidig tegnede og tuscherede man mindre Ornamenter efter Gibs, belyste i smaa Baase. Hjælpeapparatet bestod i tegnede Forbilleder, men der fandtes ingen Værker. Den indbyrdes Paavirkning fra Elev til Elev var Hovedsagen. Naar Læreren og Professoren ansaae Eleven for at være moden, fik han Adgang til Sølvmedaillekonkursen. Skitse-Opgaverne til denne udførtes i Løbet af een Dag i Akademiets Loger, og Eleven var strængt bunden til Skitsen, som samme Dag afgaves til Forvalteren. Dagen efter modtog han Bedømmelsen hos Professoren og derefter udførtes Konkurrencearbejdet i Hjemmet. Opgaverne vare »en Landsbysmedie«, »et Asyl« o. l. At Renaissancetiden endnu ikke var anerkjendt fremgaaer deraf, at det i sin Tid blev betydet en Konkurrent, at Akademiet ikke vilde opmuntre til Studiet af denne Stilart, og det var først senere (1833), at man trods nogen Modstand indlod sig paa at aner-

kjende, at den og de middelalderlige Stilarter kunde anvendes. Ogsaa ved disse Konkurser var den indbyrdes Belæring Hovedsagen.

Det var særlig Hetsch, som paa dette Trin kom i Berøring med Eleverne, idet de i hans Atelier modtog Opmuntring eller hørte Alvorsord alt efter Fortjeneste. Vi, der ere fra hans Tid, skylde denne Hædersmand al Tak for hvad han har været for os i de vanskelige Studieaar, hvor hans lille gode Privatbibliothek stod frit aabent for os. Han modtog altid Eleven med største Hjertelighed, lod ham sidde ned ved Siden af sig i sin lille Sofa og fortalte opmuntrende Træk af sit eget Liv, alt imedens han udtalte sin Beundring for sin Lærer Percier og Arkitekten Schinkel og opstillede dem som retledende Forbilleder for de Unge. Hvor høiagtet Hetsch var af Studievennerne i Udlandet, fik man at see, naar man, forsynet med hans Anbefaling, besøgte de store Arkitekter i Paris og London; det var ligefrem rørende at høre de gamle Mænd tale om ham som deres kjære, dygtige Kammerat fra Paris og Rom. — Koch var ved sin venlige Hjælp en Støtte for Eleverne efter deres Studiaar paa Akademiet.

Fra Elementærklassen gik *Malerne* og *Billedhuggerne* over til Frihaandsskolen, der dengang talte henved 100 Elever. Her kopieredes Tegninger efter Legemsdele, og Opflytningsprøven bestod i et skygget Hoved efter Fortegning og en Tegning efter Gibs af en Legemsdel.

Fra 1ste Frihaandsklasse kom Malerne og Billedhuggerne til 2den Frihaandsklasse. Her aftegnedes hele Figurer efter Fortegninger af Abildgaard og Andre paa Tone-Papir med sort og hvidt Kridt, Eckersbergs og Lunds derimod paa hvidt Papir. For at kunne rykke op maatte Eleverne udføre en Kopi efter en af disse Tegninger og en skygget Tegning efter en større Gibsafstøbning.

Fra denne Skole rykkede Maler- og Billedhuggereleverne op til Gibsskolen, hvor der tegnedes og modelleredes efter hele Gibsfigurer. Først i 1830 begyndte man at arbeide efter Gibsafstøbninger, og henad Midten af det 19de Aarhundrede afskaffedes al Kopiering efter Fortegninger, og der arbeidedes udelukkende efter Gibsafstøbninger. Undervisningen i denne Klasse, saavelsom i den øverste Klasse af Modelskolen, hvor der arbeidedes efter den levende, mandlige Model, blev ledet af Professorerne, der hver havde sin Maaned til Undervisning.

Naar Eleverne efter Professorernes Skjøn vare modne nok, fik de Lov til at konkurrere til Sølvmedaillen. Prøven bestod i en Tegning eller et Relief efter levende, mandlig Model, der stilledes i et vist Antal Dage — fra 14 Dage til 3 Uger. Elever, der vandt Sølvmedaille, kaldtes Artister, og de, der bestode Prøven, fik Adgang til Akademiets Guldmedaillekonkurs.

Allerede 1799—1800 fremkom en Elev med en Kritik af Abildgaard og Juel, fordi de tegnede med altfor spidst Kridt i Krydsstregemaneer; der klagedes over, at Fortegningerne paa Skolen vare under Glas, og der udtaltes, at man ikke burde begynde med af tegne efter Antiken, men efter levende Model. Der klagedes ogsaa over, at Juel ikke sagde Noget til Eleverne, og at der ydedes for ringe Opmuntring til Studiet af Perspektiv og Anatomi.

Som det sees, er der ikke endnu anført Noget om en Malerskole, uagtet

det alt i Aaret 1789 omtales, at der stilles Fordring om at male en nøgen Figur. Men først 1812 fik Akademiet en Malerstue indrettet for Lærlinge, forat de kunde faae Øvelse i at haandtere Penslen. Man havde tidligere kun kunnet faae dette at lære i Professorernes private Atelier. Eleverne, der vilde øve sig i Maling, kopierede Malerier paa Galleriet.

1823 stillede Eckersberg og Lund Forslag om Oprettelse af en Malerskole om Dagen paa Akademiet, og 1824 gjorde Lund og Eckersberg Prøve med at lade 9 Elever male i deres Atelier i 4 Timer. Høyer opsiges til Flytning 1825, forat Akademiet kan faae en Malerskole, og denne synes endnu at have bestaaet 1829. I Aaret 1840 indførte Eckersberg første Gang Studier efter nøgen kvindelig Model, men dette opgaves snart; det indførtes atter 1872 af Simonsen og gjentoges som Undtagelser indtil Firserne, efter hvilken Tid det blev en fastslaaet Del af Undervisningen baade paa Tegne- og Maleskolerne for Mænd og Kvinder.

Om Professorernes Færden og Virken paa Skolerne hører man Intet før 1830. De mere modne Elever opsøgte Professorerne i deres Atelier for der at faae Raad og Opmuntring, og søgte forøvrigt ved Samliv med og Paavirkning af begavede Kammerater at opnaa større Modenhed. De ubegavede Elever forlod Skolen og opgav, hvad heldigt var, Kunstnervirksomheden.

Af ældre Kunstneres Optegnelser erfarer man Følgende om Professorernes Virken paa Skolen:

Freund sagde kun enkelte Ord: »Gjennemfør, gjennemfør« — »klem dygtig paa«, eller i det Høieste: »Mere slank« — eller »mere Bevægelse«, eller: »det er ganske bra«, og sagdes dette, blev Eleven glad, thi det var en sjelden Opmuntring.

Andre Professorer kom væsentlig kun for at stille Modellen, modtage og bedømme Prøverne.

Professor Lund og særlig Eckersberg kom ofte og følte mere Trang til al rette paa Elevernes Arbeide.

Marstrand kunde ved sin Gjennemgang i Klassen tage Elevens Pensel og Palet og selv give sig til at male med saamegen Iver, at han næsten glemte, at det ikke var hans eget Arbejde, han var ifærd med. Af og til tegnede han ogsaa med efter Modellen.

Da der i de foregaaende Hovedafsnit har været anført Noget om Forholdet imellem Lærerne og Eleverne samt disses Dannelsestrin, hidsættes her en Skildring af, hvorledes Tonen var i Aarene 1830—46:

Eleverne i de nederste Klasser kaldtes Lærlinge og tiltaltes med »Du«. Da Professor Koch engang paa sin hyggelige Maade kom hen med Læreren til en Elev, der var »zünftig« Tømmersvend, og sagde Du til ham, vendte Denne sig om og sagde høist fornærmet: »Hvad, Du?«, hvorpaa Koch svarede gemytligt: »Naa, naa, Du kan jo sige Du til mig igjen.« Ved dette Svar blev Fyren flov. Professor Ursin, der var Forvalter, maatte ofte formane til Ro og Orden, og den gamle, originale Betjent »Jens« gik stadig omkring som en knurrende Buldogge.

Den gammeldags Belysning med Olielamper hidførte mange Griserier, Eleverne oversmurte hverandres Tegninger med Olie og pustede Hexemel ind i Lamperne. En yndet Adspredelse havde de ogsaa af at hælde Vand ned ad Ryggen paa hverandre, medens de stod og tegnede, eller de strøede Ærter paa Trapperne, saa at baade Lærere og Elever faldt ned ad dem, o. s. v. Man hørte derfor tidt et vældigt Klask — et Ørefigen, uddelt af Rosenberg, hvorefter Døren blev lukket op, og en Elev blev ved Hjælp af Betjent Jens sat ud med samt sit Tegnebrædt. Vilde man have den gamle Lærer til Bedste, fæstede man hans lange Parykhaar med Naale i Lænestolens Rygpude, naar han et Øjeblik havde sat sig til Hvile der og var falden i Søvn. Saa gjorde man voldsom Støi ved at klappre med Brædderne, Læreren foer op — Parykken blev reven af ham og hang fast ved Stolen — Altsammen til umaadelig Morskab for hele Klassen.

Paa Frihaandsskolen, hvor den strenge Wørmer var Lærer, uddeltes stadig Ørefigener med tung Haand. Naar den for de Danske saa eiendommelige slemme Smaa-Passiar begyndte, kunde man see Wørmers høie Skikkelse reise sig op over alle Elever og høre hans Raab: »Hold op med den Sludder!« hvorpaa der blev lydløs Taushed i Klassen. Særlig var man bange for hans tykstregede Rettelser, thi det var ikke let at faae dem ud igjen. Naar Wørmer nøs, og en dristig Elev vovede at sige: »Gud velsigne Dem, Hr. Wørmer,« var Svaret i Regelen: »Aa Sludder!«

Eleverne vare ofte fattige, og derfor søgte enkelte af dem at skaffe sig Fortjeneste ved at sauge Sortkridt paalangs i fine Stykker og drive Detailhandel dermed, ligesom andre vindskibelige Elever holdt en Række fattige Kammerater til at tygge Trykviskelæder til sig, imedens de tegnede, hvilket de derefter solgte til de mere velstaaende.

Naar Eleverne stedtes til Guldmedaillekonkurrence og skulde tilbringe en hel Nat i Akademiet, faldt de paa at svøbe sig ind i deres Lagener og drage som Spøgelser igjennem Skolebygningen, eller at lave Torden ved at trille det store Modelbord rundt i Lokalerne, eller at overøse hverandre med Vand, naar de sad i Logerne. Professorerne, som boede i Akademiet, fandt sig taalmodig i disse Streger.

I Koleratiden, Aar 1853, ophørte Indespærringen i Logerne.

At Elever, der teede sig saaledes inde i Bygningen, ei heller undlod at finde paa slemme Optøier, naar de i store Flokke om Aftenen gik til eller fra Akademiet, er en Selvfølge. Politiet maatte derfor ofte stille udenfor Charlottenborg, især naar der var nyfalden Sne, thi da overdængedes Vogne, Veifarende og Kaner med Sneboldte, navnlig de, der kjørte en Tur rundt om »Hesten« paa Kongens Nytorv. Torvet havde dengang, omtrent 1840, kun Brolægning langs Husene i en Gades Bredde; Resten laa hen i et forfærdeligt Ælte, som det ikke var muligt at komme igjennem i Regnveir. I Frostveir derimod var det en yndet Sport at trille en uhyre Sneklump fra Akademiet rundt om hele Torvet og sluttelig lade den rulle ned i en Kjælderbutiksdør, saa at Ingen kunde komme ud eller ind.

Skjænderi imellem Elever endte tidt med Slagsmaal, som udkjæmpedes midt paa Torvet, hvor de skamslog hverandre i den Grad, at der maatte sendes ældre Ledsagere ud for at hente de Unge hjem og beskytte dem. Det kunde

ogsaa ske, at de Ældre førte de Yngre til Spækhøkerbutiken i Lille Kongensgade og forledte dem der til at drikke Mjød med Brændevin i, saa at de kom halvdrukne hjem.

En særlig Fornøielse var det at slæbe Droskekudskenes Foderposer langt ned ad Gaderne, eller, skjult i en Port, med et Pusterør at blæse Ærter eller Lerkugler ind i en overskaaren Smørfjerding, der var udstillet til Salg ligeoverfor hos Spækhøkeren.

FORELÆSNINGERNE VED AKADEMIET.

Der fandtes allerede i sidste Halvdel af 18. Aarhundrede Lærere, som holdt Foredrag og Øvelser i forskjellige Fag, nemlig:

1) i Anatomi, i Forbindelse med selve Tegneøvelserne paa Modelskolen,
2) i Perspektiv for samtlige Elever paa Akademiet.
3) i Arithmetik, Geometri og Konstruktionslære for Arkitekter, og
4) i Mythologi, Historie og Kunsthistorie for samtlige Elever.

Bilag XVII viser, hvilke Professorer, Docenter og Lektorer der have holdt disse Foredrag og have været ansatte ved Akademiet i de forskjellige Perioder.

Hvilket Omfang disse Forelæsninger havde i ældre Tid, vides ikke; at der førtes Klage over Mangel paa Interesse for dem, er anført i det Foregaaende.

De anatomiske Foredrag indførtes allerede 1758 og holdtes til 1771 af Berger, derefter til 1805 af Weidenhaupt og til 1808 af Bang, som afløstes af Klingberg, der læste indtil 1835, da Foredragene overtoges af den fremragende Anatom S. A. W. Stein. Denne afløstes 1867 af Sønnen, Billedhugger Th. Stein. Efter ham kom 1883 Chievitz, og efter Dennes Død 1901 Hamburger. Alle disse Docenter have lidt efter lidt udvidet Undervisningen dertil, at de ved Hjælp af Assistenterne paa Skolen deltage i Ledelsen af selve de anatomiske Tegneøvelser efter Muskulatur, Skelet og levende Model.

Forelæsninger over Dyreanatomi indførtes 1871—1874. De holdtes 1884—1899 hvert 3die Aar af Professor Krabbe ved Landbohøiskolen og fortsattes efter Prof. O. Baches Forslag i 1903 af Prof. Pauli. Alt Professor Krabbe udvidede dem til at omfatte Paavisninger paa levende Dyr ude paa Landbohøiskolen.

Undervisningen i Perspektiv indførtes 1755—59 af L. H. Jardin og fortsattes af N. H. Jardin indtil 1766, da Harsdorff overtog dem indtil 1789. Meyn fortsatte dem indtil 1799, Magens til 1814 og Hans Hansen til 1822, da Hetsch overtog Docentstillingen. Sideordnet med ham havde Eckersberg en Perspektivskole med Marinemaler Dahl som Lærer med en Gage af 12 Rbd. om Maaneden. Dahl fratraadte dog allerede 1848. Hetsch og Eckersberg udgav Lærebøger i Perspektiv, som vise forskjellig Opfattelse af Formen for Undervisningen. Dengang Hetsch i Midten af Aarhundredet førte Overtilsynet med Skolen, var Marinemaler Larsen og senere From og Heinrich Hansen Lærere paa Klassen, medens Hetsch kun holdt Forelæsninger, ved hvilke han med vanlig Iver opmuntrede Eleverne til Hjemmearbeide.

I Perspektivklassen overtog Heinrich Hansen 1864 den øverste Ledelse og holdt nogle Forelæsninger. Chr. V. Nielsen, der allerede 1873 havde holdt Foredrag over Perspektiv, blev derpaa ansat som hans Assistent med Forpligtelse til stadig at være tilstede som Lærer i Undervisningstiden; han skaffede Klassen Forbilleder og skjænkede Skolen Præmiehefter til Uddeling iblandt de flinkeste Elever. Han overtog Docentstillingen 1890 og holdt Foredrag indtil 1901, da han afløstes af Docent Blom. Foredragene holdes en Gang ugentlig Kl. 5—6. Undervisningstiden er hver Dag Kl. 2—4 for Kvinder og Kl. 4—6 for Mænd. Da Kunstnerne i deres forskjellige Fag altid have afvigende Meninger om, hvad der skal læres og, hvorledes Perspektiv skal doceres, saa har man lige indtil nu seet kritisk paa denne Undervisning, og herved forklares de forskjellige Former, under hvilken den er bleven givet.

Forelæsningerne over Geometri og Statik indførtes allerede 1759—67 af Reverdil, efterat Anthon havde forberedt Indførelsen af denne Disciplin; 1767—83 læste Schlegel i 12½ Aar, og han og Reverdil i 2½ Aar. 1783—1800 læste Ingen; 1800—1817 læste Rawert gratis, og derefter indtil 1822 Rawert og Hans Hansen, der som Lector endvidere læste 1822—26. 1826—49 læste Ursin og derfor indtil 1863 H. Kayser, men 1864, uagtet der tidligere, 1859, ligefrem var reist Tvivl om Ordningen, gik samtlige tekniske Discipliner over til den polytekniske Læreanstalt og det tekniske Institut; i 1868 androg vel Eleverne om, at den tekniske Undervisning atter skulde underlægges Akademiet. Men

den blev dog senere helt overført til de større tekniske Skoler rundt om i Landet, alt eftersom man fik Sikkerhed for, at der havdes de fornødne Lærerkræfter og Censorer paa Stedet. 1902 reiste Architektforeningen atter dette vigtige Spørgsmaal, som endnu henligger uafgjort i Ministeriet, og Akademiet har i 1904 atter andraget paa at faae en tidssvarende Ordning af disse Forhold.

Særlige Forelæsninger over Bygningskunst bleve forsøgsvis indførte af Hetsch, som i den Anledning oversatte Vitruv; men efter at han i Aarene 1836 og 1837 havde holdt nogle Foredrag, dels efter Durand, dels ved at oplæse Værker, foretrak han at samle de unge Arkitekter i sit Atelier, hvor han holdt nogle Foredrag over Schinkels Arbeider og den gothiske Stil, navnlig Domkirken i Köln.

Friis, der 1834 og 35 havde læst lidt over Bygningskunst, læste 1836—37 over Varmelære og Bygningskonstruktion; men derefter blev der ikke holdt Foredrag for Arkitekter ud over de spredte Bemærkninger, som Prof. Hetsch 1860—61 fremsatte over Principerne for arkitektonisk Kunst, før Meldahl efter Reformplanen optog dem i 1869, hvorefter de fortsattes af ham og senere ogsaa af Prof. Holm.

For at vække Interesse for dekorativ Kunsts Forhold til Arkitekturen ansøgte Akademiet om og modtog 1871 Midler til Lønning for en Docent, som fik det Hverv at paavise, hvilke særlige dekorative Former der høre til Bygningskunstens forskjellige Stilarter. Professor Fenger har derefter siden Halvfjerdserne hvert Aar holdt Foredrag, der gik i denne Retning.

Da man allerede i Slutningen af det 18de Aarhundrede var kommen til at indsee, at man maatte søge at løfte Elevernes Dannelsestrin ved at skaffe dem Kjendskab til Mythologi og Kunsthistorie, fik Kall det Hverv at holde saadanne Foredrag 1781—1807, og Fin Magnusen læste 1819 over nordisk Mythologi. Schow fulgte efter Kall 1815—29 og afløstes af Høyen, som paa sjelden, vækkende Maade fortsatte disse Forelæsninger til sin Død. Fra at have været Aftenforedrag for Eleverne udvidede han dem, efter at han tillige var bleven Professor ved Universitetet, til at blive offentlige Eftermiddagsforedrag, der holdtes i Antiksalen. Men da Høyen ikke begrændsede sine Forelæsninger indenfor en bestemt Ramme i en Turnus af 6—7 Aar, den Tid, som Eleverne brugte til at gjennemgaae Akademiet og i hvilken de burde kunne faae et Overblik over hele

Kunsthistorien, reistes der alt i hans sidste Leveaar en Fordring om at bøde paa dette Savn ved at ansætte en Hjælpedocent, og Høyen var selv saa venlig at støtte dette Forslag.

Docent Jul. Lange overtog nu 1868 denne Gjerning med Forpligtelse til i Løbet af 5—6 Aar at gjennemgaae de væsentligste Dele af Kunsthistorien. Men efterat han 1870 havde overtaget Docentstillingen, kom han lidt efter lidt, ligesom Høyen, ind paa langt fyldigere Foredrag, saa at den Turnus, som Akademiet havde ønsket, ikke blev fastholdt. Efter hans Død 1896 have F. Beckett og P. Johansen holdt Foredrag over forskjellige Perioder af Kunsthistorien, indtil Johansen i Aaret 1901 som Docent har paabegyndt Foredrag i Overensstemmelse med den vedtagne Plan. Han vil nu søge at løse Opgaven, idet han af og til vil supplere sine Foredrag med nogle sideordnede, noget udførligere Fremstillinger, i hvilke han da vil behandle særlige Perioder, samt desuden læse over Mythologi og Ikonologi.

I Aaret 1804 var Oehlenschlæger fremkommen med det Forslag at holde Foredrag over nordisk Mythologi og Poesi, hvilket han dog atter frafaldt. Paa Foranledning af Præses holdt Patrick Peale fem Foredrag over Mimik i Præses' Palads, ved hvilke der efter Indbydelse til Akademiet mødte nitten Elever; for disse maatte Akademiet ganske uventet betale 230 Rbd.

Da man her, ligesom i Udlandet, havde lagt Mærke til, at Kunstnerne langt bedre igjennem Foredrag end ved egen Læsning ere istand til at lære verdenshistoriske Begivenheder og Kulturtilstande at kjende, søgte og opnaaede man i Aaret 1880 Midler til kulturhistoriske Foredrag ved Akademiet, dog ikke med nogen fast ansat Docent, men ved Hjælp af de Historikere, som efterhaanden vare disponible, og hvis Studier og Viden laa indenfor den Ramme, der maatte trækkes, naar der kun skulde doceres for Eleverne i ugentlige Aftentimer. Fra Aar 1880 til nærværende Tid have Professorerne Troels Lund, Erslev og Steenstrup og Docenterne Drachmann, Vedel og for Øieblikket Rosenberg holdt stærkt besøgte Foredrag over alle Tiders Kulturforhold.

Allerede ved Reformen 1814 havde man søgt at indføre Undervisning i Fransk og Tydsk, og 1827 i Italiensk, en Time om Dagen, skiftende hver Dag, men disse Øvelser holdt op 1834. I Aaret 1840 søgte Eleverne om atter at faae indført Sprogundervisning, og Grüner, Weilbach og Borring holdt 1858 og

1874 private Kursus, men Interessen for disse slappedes snart, og Undervisningen ophørte — indtil man i 1880 saae, at Eleverne manglede Kjendskab til de Sprog, som de maatte kunne for at være istand til at drage tilbørlig Nytte af deres Studiereiser i Udlandet og af Værkerne i Bibliotheket. Akademiet søgte og opnaaede derfor Midler til at holde Lærere i Italiensk og Fransk, og Kl. 4—6 om Eftermiddagen er der først ved Frk. Johne og senest ved Professorinde Axelline Lund bleven ydet Veiledning i Italiensk til stor Gavn for Eleverne. For den Understøttelse, som Staten ydede Frøken Melanie Borring, blev der i en Række Aar holdt Øvelser om Eftermiddagen i Fransk, men disse ophørte af Mangel paa Tilslutning fra Elevernes Side.

At der efterhaanden maatte opstaae Fordring om et godt Bibliothek er en Selvfølge, og den lille Bogsamling, der skrev sig fra 1758, er derfor ogsaa efterhaanden bleven forøget, saa at den nu er istand til at tilfredsstille Kunststudiets Krav. Samtidig har Bibliotheket faaet et godt, nyt Lokale i Udstillingsbygningen, som man dog om kort Tid vil være nødt til at udvide ved at inddrage det mod Sydost liggende Lokale i Afstøbningssamlingen.

Denne Samling, der i Aaret 1754 kun indeholdt nogle faa antike Figurer og Hoveder, er ogsaa stadig bleven forøget, navnlig i 1883, med ypperlige Renaissanceafstøbninger, tildels skjænkede af den høihjertede ældre Jacobsen. Fremtiden vil vise, hvorledes denne Samling og dens Lokaler bedst kunne bruges til Undervisningen. Foreløbig prøver man sig frem ved at lade mandlige og kvindelige Elever skiftevis benytte de to Afdelinger Kl. 9—2 om Formiddagen.

SKOLERNES ADMINISTRATION.

Da det er Reformen af 1863, der har hidført de væsentligste Forandringer i alle ovenfor skildrede Undervisningsforhold, samt i hele Skolens Stilling ligeoverfor Akademiets Medlemmer, saa maa Følgende her særlig fremhæves:

Indtil 1863 havde Direktøren ved Hjælp af Sekretæren og Forvalteren havt hele Ledelsen af Skolerne i sin Haand, men ved Reformen gik denne over til et Skoleraad paa 18 Med-

lemmer, bestaaende af de otte Professorer (heri indbefattet den ottende Professor i Dekoration, naar han blev udnævnt, eller den midlertidige Bestyrer i Dekorationsskolen), de fast ansatte Docenter i Anatomi, Kunsthistorie og Perspektiv og sex Medlemmer af Akademiets Forsamling, nemlig to Malere, to Billedhuggere og to Arkitekter samt det Medlem, der var valgt til at være med i Bestyrelsen af Teknisk Institut.

Dette Skoleraad, som vælger sin Formand ud af sin egen Midte og hvis Formand selv indstiller sin Sekretær til Valg i Raadet, leder fra Aar 1864 hele Undervisningen og foretager alle Bedømmelser af Afgangsprøver, samt sender alle Indstillinger vedrørende Undervisningsforholdene igjennem Akademiet til Ministeriet. Raadet har Ret til at vælge Docenter, Lærere, Assistenter og Betjente og til at tildele Eleverne Afgangsbeviset, som giver dem Adgang til at deltage i Akademiets Guldmedaillekonkurser, samt fastsætte alle Enkeltheder i Undervisningen, i Henhold til de af Akademiet og Ministeriet approberede Hovedbestemmelser. Akademiets Forvalter assisterer ved Alt, hvad der vedrører Elevernes Indmelding og Afgang, samt den daglige Orden og Tilsynet med Klasserne, Apparatet, Eleverne, Kassen og Regnskabet. En Assistent, fem faste Betjente, en Vægter og to Portnere yde ham den fornødne Hjælp.

Ledelsen af Undervisningen i de enkelte Klasser fordeles efter Skoleraadets Bestemmelse i Regelen for tre Aar ad Gangen blandt de forskjellige Professorer og Lærere med de Klasserne tildelte Assistenter, der efter Forslag af Klassebestyrerne ansættes paa tre Aar.

Arbeidet paa den almindelige Forberedelsesklasse har været overtaget af en Professor i Malerkunst med to Assistenter, en ved Dags- og en ved Aftenundervisningen, støttet af en Professor i Billedhuggerkunst. I Aaret 1903 ere de Elever, der ville være Arkitekter eller Dekoratører, flyttede over til og underlagte Læreren paa Dekorationsskolen, og Denne har dertil, samt til sin egen Undervisning paa Dekorationsklassen to Assistenter Dag og Aften.

Tegningen paa Gibs- og Modelskolen ledes af en Professor om Dagen og en om Aftenen, hver med sin Assistent.

Malerskolen ledes af en Professor uden Assistent. De to Professorer i Billedhuggerkunst lede Undervisningen i deres to Klasser, den ene om Dagen, den anden om Aftenen, uden Assistenter.

Forberedelsesklassen paa Arkitekturskolen ledes af en Professor med en Assistent Dag og Aften, og Arkitekturklassen af den anden Professor, ogsaa med sin Assistent Dag og Aften. Disse to Professorer holde Foredrag over den Bygningskunst, som studeres og øves i de dem underlagte Klasser.

Ved Studier efter Antiker og den levende Model søger man at skaffe Malere og Billedhuggere Evnen til at see og gjengive det Skjønne i Naturen, og ved Studiet af Fortidens Mesterværker giver man Arkitekterne og Dekoratørerne Leilighed til at lære disse at kjende, saa at de ved egne Kompositioner kunne øve sig i at skabe Noget efter de Regler og i den Aand, som har været Grundlaget for de svundne Tiders klassiske Kunst, altsammen med Henblik paa de forskjellige Stilformer, der i Tidernes Løb ere fremkomne, og de Fordringer, Nutiden stiller.

Om det vil være rigtigt at lade Docenten, som læser over den Dekoration, der staaer i Forbindelse med Arkitektur, ogsaa medtage hele Bygningskunstens Udvikling igjennem alle Stilarter, vil Fremtiden vise. Muligvis vil man herefter foretrække at lønne Professorerne i Arkitektur saa godt, at de udelukkende kunne offre sig for deres Professorgjerning og de mange Studier, denne uafviselig fordrer.

Undervisningen paa Kvindeskolen ledes af en Bestyrelse, bestaaende af Skoleraadets Formand som Formand, de to Lærere paa Skolen: en Maler og en Billedhugger, to Medlemmer af Skoleraadet: en Maler og en Billedhugger, som vælges af dette, og Docenterne, som lede Undervisningen i Perspektiv og Anatomi. Skolen har sin Inspektrice og kvindelige Betjent samt en Assistent ved Tegneundervisningen.

PRÆMIER OG FORTSÆTTELSESSTUDIER m. m.

For at opmuntre Eleverne havde man allerede 1754 indført Pengepræmier for dem, der havde vundet Guldmedaille som Figurmaler, Billedhugger, Arkitekt eller Kobberstikker, men fra 1821 udvidedes dette til at gjælde for alle Grene af Kunsten, og efter Reformen af 1864 til alle Klasser; Skolen erhverver de bedst

udførte Elevarbeider til Ophængning i Klasserne, og der ydes Elever Hjælp til fri Studier i Sommermaanederne.

For at opmuntre Eleverne til fortsatte Modelstudier foranstaltes nu i Sommermaanederne i særlige Lokaler Konkurrence efter nøgen Model for Mænd og Kvinder med Præmier indtil et Beløb af 200 Kroner. De mandlige Elever, der have erhvervet Akademiets Afgangsbevis, kunne desuden faae Lokale, fri Varme, Lys og Model til Aftenstudier.

Eleverne paa Arkitekturskolen faae Hjælp til i Sommermaanederne under Professorernes Veiledning at foretage Reiser i Danmark og Nabolandene for at opmaale og tegne Bygninger af kunstnerisk Værdi. Eleverne paa Dekorationsklassen faae ogsaa Hjælp til Fagstudier i Sommermaanederne under Lærernes Tilsyn.

De Elever, som have faaet Lov til at deltage i Afgangsprøverne, have fri Adgang til alle Akademiets høiere Skoler for efter Skoletiden at erhverve yderligere Modenhed som Kunstnere. Elever fra Arkitektur- og Dekorationsskolen besøge Modelklasserne, og omvendt besøge Elever fra disse Dekorationsskolen, men det er kun undtagelsesvis, at Malere og Billedhuggere have besøgt Arkitekturskolen.

For at anspore til fortsat Flid og for at Klasserne ikke skulle blive overfyldte med altfor gamle Elever har man sat en efter Erfaringen rigelig tilmaalt Maximumsgrændse for Elevernes Studier paa de enkelte Klasser.

For Adgangen til Akademiets Undervisning, som indtil 1814 havde været gratis, betaltes efter den Tid 12 Rbd. Sølv aarlig og efter 1864 20 Kr. for hvert Kvartal; nu betales der i Mandsskoler 18 Kr. i Semestret og i Kvindeskolen 16 Kr. hvert Kvartal.

For Adgangen til Afgangsprøven betales 20 Kr. og til Perspektivklassen 10 Kr. Særlig begavede ubemidlede Elever faae Friplads.

Alle yderligere Oplysninger om Formen for og Enkelthederne ved Undervisningen i Klasserne, samt hvilke Fordringer der nu stilles for at faae Adgang til og Opflytning i Klasserne gives i Bilag XIII. Man vil heraf see, at der nu er Mulighed for at opnaae Adgang og Opflytning til enhver Tid, naar Eleven er moden dertil, samt at Bestemmelsen om Opflytning tages af den Professor, der nøie kjender Elevens Dygtighed og af den, der fremtidig skal lede ham videre.

Da Reformen har hidført det Gode, at en Professor nu i Regelen beholder sine Klasser i tre Aar, undgaaer man den ovenfor omtalte uheldige maanedlige Skiften af Lærer. For helt at kunne undlade at skifte Professor har man oftere fremsat den Tanke at lade de Elever, der kom ind paa Modelskolerne, gaae over til een Professor, som saa kunde beholde dem, indtil de havde opnaaet at faae Adgang til Afgangsprøven; men da Gjennemførelsen af en saadan Plan uafviselig kræver flere Klasseværelser med tilhørende Apparat, Modeller, Forbilleder m. m., har man opgivet denne Tanke. Af og til, alt fra 1849 og 1850, er den Idee bleven udtalt udenfor Akademiet, at man burde ophæve de høieste Klasser i Modelskolen og lade fremragende Kunstnere i deres Atelierer overtage denne Undervisning; men Vanskeligheden for Kunstnere ved at faae de dem tjenlige, fornødne Lokaler og paa forskjellige Steder at skaffe det ofte meget bekostelige Apparat, Forbilleder m. m. tilveie, har stadig ført til, at man har undladt at virkeliggjøre denne Tanke. Et Forslag i modsat Retning, at opgive den almindelige Forberedelsesklasse, er ogsaa 1863 fremsat af Prof. Roed og senere oftere af Andre, men efter indgaaende Overveielse er man kommet til den Overbevisning, at man ikke bør undvære de Øvelser, som foretages paa Forberedelsesklassen. Muligt er det, at man i Fremtiden, naar den private Tegneundervisning er bleven udvidet, atter kan optage Tanken og derefter opgive Akademiets Forberedelsesklasse.

At Akademiet nu, i Modsætning til tidligere, lægger særlig Vægt paa Elevernes Selvvirksomhed, seer man deraf, at der ved al Adgang, Tildeling af Fripladser og Opflytning fra Klasse til Klasse og til Adgang til Afgangsprøven nu stilles den Fordring, at Eleverne ved Siden af deres Klassearbeider paa alle Udviklingstrin skulle fremlægge de Studier, som de samtidig udføre selvstændig udenfor Skolen.

UNDERVISNINGSTIDERNE m. m

Undervisningen i Haandværkerklasserne fandt i 1826 Sted skiftevis i de samme Lokaler Kl. 2—5 og 6—8 om Aftenen; efter 1864 udvidedes Undervisningstiden til Kl. 9—2 Middag og 6—8 Aften med Forelæsninger Kl. 5—6 og 8—9 om Aftenen i de tre Kvartaler af Aaret; og nu er hertil kommet Perspektivundervis-

ning for Kvinder Kl. 2—4 og for Mænd Kl. 4—6 om Eftermiddagen. Aar 1898 ændredes Undervisningstiden, saa at den kom til at omfatte 2 Semestre om Aaret, for Mænd fra 1. Oktober til 15. Januar og fra 16. Januar til 30. April, og for Kvinder fra 1 Sept. til 30. Nov. og fra 1. Dec. til 28. Februar.

Bibliotheket, som i ældre Tid næsten ikke blev besøgt og kun stod aabent een Time om Ugen, er nu aabent tre Timer hver Dag, Kl. 3—6 om Eftermiddagen.

I Akademiets Klasser er der nu Plads til følgende Antal Elever:

I de almindelige Forberedelsesklasser for Malere og Billedhuggere: 20 om Dagen, 30 om Aftenen.
I Model- og Gibsskolen for Malere: 40 om Dagen, 46 om Aftenen.
I — - — - Billedhuggere: 14 om Dagen, 14 om Aftenen.
I Arkitekturklassens to Skoler: 50 om Dagen, 50 om Aftenen.
I Dekorationsskolens to Afdelinger: 14 om Dagen, 16 om Aftenen.
I Perspektivskolens tre Værelser: 54.
I Forelæsningssalen er der Plads til 120.

(Arkitekturskolens to øverste Klasser havde 1864 13 Elever, men i 1904 50 Elever).

Da Akademiet allerede 1877 havde henvendt sin Opmærksomhed paa Tegneundervisningen som et Middel til at fremme Landets Kunstindustri (jfr. den Pag. 514 Note af Meldahl holdte Tale), sendtes efter Meldahls Forslag han og Vermehren 1883 til de større Akademier i Europa. Efter Hjemkomsten indgav de under 22. Juni s. A. følgende Beretning:

Undertegnede, der fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsnet havde faaet det Hverv at foretage en Rejse for at indhente Oplysning om Undervisningens Tilstand ved de mest bekjendte Kunstakademier i Europa, samt om de med disse forbundne Mesterateliérer, have nu tilendebragt samme Rejse, paa hvilken vi have besøgt Akademierne i Berlin, Dresden, Wien, München, Paris, Brüssel, Antwerpen og Düsseldorf, og skulle herved ærbødigst tillade os at meddele det høje Ministerium Hovedresultaterne af de Erfaringer, vi saaledes have indvundet.

For saa godt som muligt at naae det Maal, der var stillet os, var det os magtpaaliggende ikke alene at gjøre os bekjendt med Undervisningsplanerne ved de forskjellige Akademier og hos Autoriteterne at søge Oplysninger om, hvorvidt man paa enkelte Steder havde til Hensigt at indføre Forandringer heri, men ogsaa at see Skolerne i deres Virksomhed for at komme til Klarhed

om deres Standpunkt overfor vor egen Skole og mulig med Hensyn paa Undervisningsmethoden at modtage Belæring. Ved den store Imødekommenhed, vi allevegne mødte, blev det os muligt i begge Henseender paa en tilfredsstillende Maade at faa vort Ønske opfyldt. Vi fandt da, at vor Undervisningsplan i Hovedsagen ligner Planen for de andre europæiske Akademier derved, at disse ligesom vor forud for de højere Skoler have en Forberedelsesskole, hvor Eleverne gradvis uddannes til at kunne deltage i den højere Undervisning.

Undtagelser dannede München og Paris, hvor der kun findes Modelskoler; men paa det første Sted erklærede Direktøren, Professor Piloty, at hele Akademiet var enigt om, at de burde have en Forberedelsesskole, og at han, da hele hans Stræben gik ud herpaa, ansaae det for sikkert, at de vilde faae den meget snart — og i Paris er det allerede vedtaget, at der skal oprettes Forberedelsesklasser, hvor Eleverne i de forskjellige Retninger af Kunsten ikke alene kunne forberedes i deres eget Fag, men hvor de gjensidig skulle lære saa meget af hinandens Fag indbyrdes, at derved en alsidigere Kunstnerdannelse kan opnaaes. I Antwerpen, hvor man altid har havt en Forberedelsesskole, paatænkte man endogsaa at udvide den saameget, at man ønskede at modtage Eleven i det 12te Aar, for fra den første Begyndelse at kunne forberede og kontrollere hans Udvikling. Akademiet vilde, naar den nye Ordning vedtoges, have henved 60 Lærere.

Man var overalt i Udlandet enig om, at de 3 Hovedretninger i Kunsten, Maleri, Billedhuggerkunst og Arkitektur, burde arbejde Haand i Haand og gjensidig paavirke og befrugte hverandre. Det gjennemføres ogsaa allevegne ligesom her, undtagen i Berlin, München og Düsseldorf, hvor Arkitekturen er henvist til de tekniske Skoler; men paa disse Steder faldt der Yttringer, der tydede paa, at man erkjendte Ulemperne derved.

Hvad angaaer de Erfaringer, vi gjorde med Hensyn paa selve Undervisningen, som vi allevegne gjorde os bekjendt med ved at see Skolerne i deres Virksomhed, da troe vi at turde sige, at med Undtagelse af Paris og tildels Antwerpen arbejdes der ligesaa godt herhjemme som i Udlandet. Om der end i en enkelt Retning kunde findes Arbejder, der overgik, hvad her præsteres, og om der end de fleste Steder arbejdes med større Udholdenhed og Flid fra Elevernes Side, saa troe vi paa den anden Side bestemt at turde sige, at der i andre Retninger arbejdes bedre ved vort Akademi. Saaledes forekom det os, at vi i Tydskland saae meget faa færdige Skolearbejder, og at disse ofte led under en stærk conventionel Behandling.

Efter at have seet Udlandets Skoler, ere vi end ydermere blevne bestyrkede i den Overbevisning, at Undervisningen ved vort Kunstakademi er sund og rationel. Den Skole, der i hele sin Naturopfattelse og Fremgangsmaade ligner vor mest, er Ecole des Beaux Arts i Paris. Det var ogsaa her, hvor der arbejdedes dygtigst; men man maa vel betænke, at denne Skoles Elever ikke alene ere Eliten af det store Land Frankrigs Kunstnerungdom, men tillige har en stor Tilgang af begavede Elever fra hele det øvrige Europa.

Uden her at indlade os paa de Erfaringer, vi troe at have gjort i Undervisningens Enkeltheder, og som vi haabe ved de senere Forhandlinger i Skoleraadet om Undervisningens Reform skulle blive frugtbringende for denne,

skulle vi blot som Hovedtræk ved en Del af Undervisningen i Udlandet, der fortjener Opmærksomhed, blandt andet fremhæve, at Frihaandstegningen begynder med at tegne efter Afstøbninger over Naturen, og at man derfra gaaer over til at tegne efter Antiken; at Tegningen efter Enkeltheder af den levende Natur begynder tidligere end her, at der i Skolernes øverste Klasser stadig skiftes mellem Tegning efter Naturen og efter Antiken. Ligeledes begyndes der ogsaa tidligere med at male Enkeltheder efter Naturen og under en mere varieret Form end herhjemme. En Skik, der fandtes ved flere Akademier, og som ogsaa var paaagtelsesværdig, var, at Malere og Billedhuggere udførte deres Studier i naturlig Størrelse. Vi skulle her kun tilføje, at Akademierne i Berlin og München gave Eleverne Rejsehjælp til at besøge fremmede Gallerier med den Opgave dér at kopiere et eller andet Arbejde af de gamle Mestre, og ligeledes understøttede Eleverne af Arkitekturskolen til at foretage Opmaalingsrejser under Professorernes Ledelse.

Vi tør vist i det Hele paastaae, at vor Undervisning med Hensyn til de Kundskaber, der direkte bibringes Eleven, indtager en hæderlig Plads blandt Europas Kunstskoler. Anderledes stiller det sig imidlertid, naar Taleu er om at vejlede Eleven, naar han er kommen til det Standpunkt, at han skal gjøre sine Kundskaber gjældende og begynde sin frie Virksomhed; thi medens vi herhjemme for Malerens og Billedhuggerens Vedkommende ganske overlader ham til sig selv, har man i Tydskland og Belgien oprettet de saakaldte Mesterateliérer, hvor der gives de virkelig begavede Elever, der begynde paa selvstændig Frembringelse, Vejledning i selve Kunstværkets planmæssige Udførelse.

Staten lønner da i det Øjemed et Antal Lærere i Billedhuggerkunst og i Maleriets forskjellige Hovedretninger, der have den Forpligtelse at undervise et mindre Antal af de unge Kunstnere, der have gjennemgaaet Skolen, og som maatte ønske deres Vejledning. Eleverne faae fri Undervisning og enten frit Atelier eller betale en moderat Leje derfor. De kunne med Vedkommendes Samtykke vælge, hvilken Lærer de ville, som da følger dem i de faa Aar, de forblive paa Mesteratelieret. Her er ikke Tale om fortrinsvis at fremelske en bestemt akademisk Kunstart. Enhver komponerer efter Lyst og Evne hvad han vil, og Læreren giver ham sine Raad og Vejledning. Om vi end ikke overalt i høj Grad vare tiltalte af de Arbejder, vi saae i Mesteratelierne, saa fik vi dog det Indtryk, at der var et smukt og hjerteligt Forhold imellem Lærere og Elever, og vi hørte begge Parter i høj Grad rose den hele Institution og at betragte den som noget Uundværligt. Professor Gebhardt i Düsseldorf yttrede, at uden Mesterateliérer var et Akademi kun en Forberedelsesskole, og vi erkjende, at der, naar Forholdet opfattes rigtigt, herved ogsaa kan ydes Noget, der kan være den unge Kunstner til stor Nytte i de første Udviklingsaar.

Med Undtagelse af Berlin ere Mesterateliererne alle nøje knyttede til Kunstakademierne, men ogsaa paa dette Sted hørte vi det udtalt som et almindeligt Ønske, at de maatte blive Akademierne underlagte.

I Frankrig kjender man ikke disse Skoler som Statsinstitution, men man har dog forsaavidt Øjet oppe for Nødvendigheden af at vejlede Eleven i Overgangen til den frie Virksomhed, som man i Skolen foretager hyppige Kompositionsøvelser.

Hvad der foroven er sagt om Malere og Billedhuggere, gjælder ogsaa for Arkitekternes Vedkommende. Vel existerer der for disse ingen Mesterateliere, — i Berlin oprettes der nu to saadanne — men selve Skolen bliver, hvad den øverste Klasse angaaer, ligesom hos os, paa en Maade til et Mesteratelier, derved, at man gaaer ud paa foruden at bibringe Eleven de nødvendige Kundskaber tillige efter en større Maalestok end herhjemme at lære ham paa en fri Maade at benytte det Lærte, eller rettere at virke frit i skabende Retning. Herhjemme øves vel Kompositionen, men mere paa Grundlag af den givne Stilart. Medens vi nok tør paastaae, at der vist ikke ved noget Akademi gives en bedre og fyldigere Undervisning i selve Stilarterne end her, saa maa vi erkjende, at der i Udlandet var en større Tegneevne. Dette var vistnok begrundet dels i at Eleverne maatte tegne megen Frihaandstegning efter Ornamenter, Antiken og Modellen, dels i at man, navnlig i Tydskland, lagde saa megen Vægt paa Udførelsen af store Enkeltheder og Kompositioner i dekorativ Retning.

Det følger af sig selv, at Indretningen af Mesterateliere medfører betydelige Udgifter, men det er jo ogsaa store Summer, der i Udlandet anvendes paa Kunstundervisningen, ligefra de enorme Bygninger, som i det Øjemed indrettes, til de dertil hørende Apparater og Samlinger, Lærerlønninger o. s. v.

Med al Anerkjendelse af en god Læreplans og de ydre Hjælpemidlers store Betydning, var det os ved Alt, hvad vi saae, dog klart, at det Vigtigste ved Undervisningen beroede paa, at Skolen var istand til at faae de bedste Lærerkræfter. Man søgte derfor dels at byde disse et passende Vederlag for det store Arbejde, der skulde ydes, paa samme Tid, som man gav de øverste ledende Kræfter en saadan Stilling, at de kunde faae Tid og Kraft til at virke som udøvende Kunstnere. Ansættelserne vare i Regelen for Livstid, eller som i Wien, indenfor en Alder af 70 Aar og da med fuld Gage som Pension, men Forholdene vare dog saaledes (Berlin og München), at den Lærer, der ikke mere var i Stand til paa fyldestgjørende Maade at røgte sit Hverv, hvor ung han end var, enten blev anmodet om at træde tilbage, eller selv forlangte dette. Overalt stræbte man nemlig i Professorstillingen at have Mænd, der paa en vækkende Maade kunde lede Undervisningen.

Endelig skulle vi kun omtale et Punkt, der ved de fremmede Akademier, ligesom her hjemme, stadig kommer paa Bane, og det er Spørgsmaalet om, hvorledes man paa bedste Maade kan frigjøre sig for den store Mængde af middelmaadige Kræfter, der søge Akademierne. Det er en Sag af stor Vigtighed, baade fordi Bevarelsen af den gode Aand i Skolen staaer i saa nær Forbindelse dermed, som ogsaa paa Grund af den unyttige Ødslen med Lærerkraften og endelig ikke mindst af Hensyn til Individerne selv, der jo hyppig staa Fare for at gaae til Grunde ved at føres saa langt ind i en Virksomhed, hvortil de savne tilstrækkelig Evne, og hvorfra Tilbagetoget er saa vanskeligt. Paa nogle Steder, som i Wien og Paris, har man grebet til strenge Forholdsregler, idet man uden videre standsede en Elev, naar han ikke efter et vist Antal Concurser har kunnet opnaa Opflyttelse til en højere Afdeling. Andre Steder fandt man, at det var altfor strengt, fordi det har vist sig, at Evnen kan vaagne paa et senere Stadium af Udviklingen, og man gav derfor Eleven

et vist Antal Semestre, indenfor hvilke han i det Hele havde at afslutte sine Studier ved Skolen. Vi skulle kun her konstatere, at dette er en vigtig Sag, som vi haabe vil kunne ordnes ved at slaae ind paa en passende Middelvej.

Sluttelig skulle vi kun gjentage, at vi nære den faste Overbevisning, at Grundlaget i vor Kunstskoles Organisation er godt, og at nogle mindre Forandringer i det, vi allerede have, navnlig en fyldig og god Udvikling af Forberedelsesklassen og en friere, noget mere varieret Form paa Undervisningen i de højere Skoler, samt et Tillæg i Retning af de saakaldte Mesterattelierer i Forbindelse med Lokalernes Udvidelse, et forøget Skoleapparat og Ansættelse af et Par Assistenter ved Undervisningen i Tegning og Maleri, ville, hvad Organisationen angaaer, stille vort Kunstakademi paa lige Fod med de bedste Akademier i Europa,

De Forbedringer, der her bleve anbefalede, har Akademiet efterhaanden søgt at indføre, og nu, da man omsider (1904) efter tolv Aars Bestræbelser har opnaaet at faae flere og bedre Skolelokaler, vil man ogsaa blive sat istand til at indføre den ønskede Afvexling i de høiere Klassers Undervisning. Kravet om tidssvarende Lønninger er ofte bleven fremsat, men indtil nu ikke forelagt Bevillingsmyndighederne. Kun for Assistenterne og Betjentene er der opnaaet nogen Forbedring.

Tanken om at lade ældre, fremragende Kunstnere overtage Ledelsen af de mere begavede Elever, naar disse forlade Skolen, er, som anført, ogsaa bleven realiseret i Udlandet ved Oprettelse af de saakaldte Mesteratelierer, samt ved arrangerede Interiører og Kostumestudier; men om der ved sidstnævnte opnaaes nogen stor Vinding er saare tvivlsomt. Medens man godt kan indrømme, at det er et Gode, at fremragende, ældre Kunstnere støttes ved aarlig Lønning og frit Atelier, samt at yngre Kunstnere i et Par Aar faae frit Atelier og Leilighed til at gjøre yderligere Modelstudier, saa maa dog Alt, hvad der gaaer ud over Dette, siges at ligge udenfor den Opgave, en Kunstskole bør sætte sig, thi dennes egentlige Gjerning bestaaer, som anført, i at lære Eleverne at see og paa dygtig Maade gjengive, hvad der er skjønt, samt igjennem kunst- og kulturhistoriske Foredrag at paavise, hvilken Kunst Fortiden har skabt og under hvilke Betingelser den er bleven til, samtidig med at dens Værd forklares og analyseres. At ville hjælpe Eleverne paa Vei i deres selvstændige Kunstnervirksomhed ved at lade dem kopiere lavede Idyller, Interiører og Kostumegrupper i Fortidens aflagte Klæder er vistnok kun en Misforstaaelse af et Akademis Opgave. Kunstens rette Maal naaes kun, naar Kunstnerne leve med i Sam-

tidens Livsglæder og Sorger og derved fyldes af de Sjælsstemninger, som ene ere istand til at give deres Kunst et stort, forædlende, mindebærende Indhold.

Spørgsmaalet om, hvor og i hvad Omfang Arkitekterne skulle modtage deres tekniske Undervisning, er endnu uafgjort. Meget tyder hen til, at den Tvivl, der reistes 1859 om hvorvidt det var rigtigt at henlægge den til Institutioner udenfor Akademiet, har været berettiget. Det synes nemlig at fremgaae af de nu gjorte Erfaringer, at særlig ansatte Lærere ved Akademiet bedre ville være istand til at afpasse Omfanget af de tekniske Discipliner, saa at disse ikke blive en Hæmsko for Elevernes kunstneriske Studier.

Naar Akademiet, som man af det Foregaaende vil have seet, ved Reformen af 1863 har overdraget Ledelsen af Alt, hvad der vedrører Undervisningen, til et Skoleraad, som siden da har været ledet af den, hvert tredie Aar af det selv valgte Formand, saa har det dog samtidig selv forbeholdt sig at prøve og bedømme de Kunstnere, som have opnaaet Skolens Afgangsbevis, og stiller i den Anledning hvert Aar Opgaver til Guldmedaillekonkurserne, som, naar de vindes, give Fortrinsret til Opnaaelsen af Akademiets store Reisestipendier. I fordums Tid gaves disse for indtil sex Aar, nu derimod kun for to Aar med et Tillæg til Hjemreisen i det tredie Aar.

Hansens Medaille for Arkitekter, der tidligere kun kunde vindes efter indsendte Projekter, kan nu ogsaa opnaaes for selvstændig udførte Bygningsarbeider.

Guldmedaillekonkursen, som i fordums Tid medførte en særlig Konkurrence for Eleverne, forinden de fik Lov til at deltage i den, var alt bleven indstiftet ved Reglementet af 1754, som fastslaaer, at der foruden de for Skoletegningerne bestemte Sølvmedailler aarlig kunde udsættes tre Guldmedailler for de ældre Elever, der seirede i Konkurrencen indenfor hvert af de tre Kunstfag: a) Skilderi-Tegning (Malere og Kobberstikkere), b) Arkitektur- og Perspectiv-Tegning og c) Poussering (Bossering, ɔ: Modellering). En saadan Modenhedsbelønning gav Adkomst til et Reisestipendium paa 400 Rbd. (Courant) aarlig i 6 Aar; thi Opholdet ved de »berømmeligste Academier Udenlands var det tilforladeligste Middel til at forsyne Landet med

beqvemme og erfarene Kunstnere.« Der nævnes især Paris og Rom (det franske Akademi) og den 7de Aug. 1762 omtales, at Pensionairerne skulde opholde sig tre Aar ved hvert af disse Akademier*).

Som rimeligt var, trængte disse og mange Bestemmelser i Fundatsen til en nøiere Udvikling, som de da ogsaa fik Aaret efter, da Akademiet den 3die Febr. 1755 vedtog det af Direktør Prof. Saly udarbeidede Regulativ for Guldmedaille-Konkurserne. Indholdet af dettes tolv Artikler gik senere for en væsentlig Del over i Paragraf XI af den fornyede og videre udførte Fundats af 31te Marts 1758. Denne Paragrafs Enkeltheder vare følgende: Naar Deltagerne samledes, skulde de udi Academiet indsluttes, og naar de da paa egen Haand havde komponeret og derefter som Skildrere**) malet, som Billedhuggere modelleret, eller som Kobberstikkere og (paa anden Maade) Arkitekter tegnet et Udkast i Henhold til det opgivne Emne, der for de 3 førstnævnte Partiers Vedkommende hentedes fra Bibelen og tillige var fælles for Malerne og Billedhuggerne (medens Arkitekternes selvfølgelig vare af en vidt forskjellig Art), — saa skulde Akademiet faa Dage efter bedømme disse Skitser, og de af Deltagerne, som da kjendtes dygtige nok, skulde give sig i Kast med »i stort deres Stykker at fuldføre«, uden at afvige fra Skitserne; med andre Ord: de skulde »udi hver for sig afdeelte og til saadant Brug i Academiet bygte Loger« udføre de *egentlige Konkursarbeider.* Der forlangtes af Skildrerne et *Maleri i Olie****), af Billedhuggerne et *Relief,* af Kobberstikkerne en *Plade,* og af Arkitekterne *tegnede Grundrids, Opstalt* og *Gjennemsnit.*

Til Guldmedaillerne****), som i den nye Fundats forøgedes til

*) Mærkelig nok kunde Holstenerne ikke opnaae Reisestipendium. Dengang Arkitekten G. E. Rosenberg Aar 1761 havde vundet den store Guldmedaille, udtales der, at »da han er en Kieler, er han ey født Kgl. Undersaat og kan altsaa ingen Paaanke hafve til de Pensioner, som Academiets Statuter tilstaaer«. — (Jvf. Akademiets Dagbøger Forsaml. 14. Marts 1765).

**) Datidens Betegnelse for Kunstmalere.

***) Oliemalerier ere til alle Tider leverede af Konkurrenterne, omendskjønt der i det føromtalte Regulativ af 1755 kun betinges et »historisk Stykke med fine Couleurer«. — De efterfølgende Fordringer stemme med Regulativets, som desuden bestemmer »ohngefehr $1^1/_2$ Fods Højde« for Skildrernes og Billedhuggernes Skitser, og »3 til 4 Fods Størrelse« for deres gjennemførte Konkursarbeider.

****) Akademiets »Medaillister« findes opførte i Bilag XIX.

to om Aaret—en stor og en lille — for hvert af Kunstfagene (Kobberstikkernes nu regnet for et fjerde) — skulde der for Fremtiden kunne konkurreres saavel af Kongens Undersaatter, Elever, der havde hjemme i Danmark, Norge, Island o. s. v. som af Udlændinge. Den lille Guldmedaille betragtedes som en Opmuntring for dem, der ikke kunde opnaae den store. Konkurrencen fandt tidligere Sted i Sommermaanederne, i den ældre Tid hvert Aar, efter 1771 hvert andet Aar, men efter 1883 igjen hvert Aar.

Den Dag, Opgaverne skulde gives, mødte (før Reformen 1863) Eleverne Kl. 8 i Akademiet, hvor hver Deltager fik sit med Brædder afskildrede Rum. Opgaverne gaves Kl. 9 af en af Professorerne, og i Løbet af 2 Dage og en Nat skulde Konkurrenten under Tilsyn af Betjenten selv udføre en Skitse, der den anden Dag blev afleveret til Forvalteren og Dagen efter blev bedømt af Akademiets Professorer. Indtil Aar 1852 gjaldt den Bestemmelse, at Eleven havde at udføre selve Arbeidet i Akademiet. Afvigelser fra Skitsen tilstededes ikke. Bedømmelsen af Skitsen var i Regelen mild.

Naar Malerne havde faaet tilkjendt den store Guldmedaille, skulde de bestaae en mindre Prøve i Anatomi, men Examinatorerne have i den ældre Tid været ret overbærende. Da saaledes Ibsen, som fungerede for Professor Stein, spurgte en Elev om Navnet paa en Muskel paa Benet, svarede Eleven rask: »Biceps«. »Rigtig,« sagde Ibsen, »den ligger paa Overarmen.«

Arkitekterne bleve examinerede i elementær Geometri, men ogsaa paa overbærende Maade. Dog ikke altid. Professor Freund har saaledes fortalt, at han paa Hjemreisen fra Italien traf en Arkitekt ved Navn Ole Amager, som ikke havde bestaaet den omhandlede Prøve. »Ursin,« sagde han grædende, »lod mig falde paa Mekanikken«. I Kunsthistorie slog Professor Høyen sig tiltaals, naar man blot havde et overfladisk Kjendskab til Quatremère de Quincys Bog om fremragende Arkitekter.

Disse Examiner faldt bort ved Reformen af 1863, og for at opmuntre Arkitekterne til at konkurrere bleve de bindende Skitseprøver afskaffede, og det blev herefter tilladt at udføre Arbeiderne med al Frihed udenfor Akademiet i Løbet af et Aar.

At Akademibestyrelsen stadig har havt store Vanskeligheder ved at finde sig tilrette med sine Skoler i Charlottenborgs Be-

boelsesrum, som slet ikke egne sig til Atelierer for Malere og Billedhuggere, er en Selvfølge, og man har derfor siden Reformen af 1863 stadig maattet stille Fordringer om Forbedringer og Ombygninger, særlig ved Inddragelse af Boliger, m. m.

For at forstaa Nødvendigheden heraf skal anføres, at Malerne og Billedhuggerne før Reformen 1863 kun havde fem Lokaler paa 1ste Sal i Nordfløien med mangelfuldt, lavt Dagslys, og et Forvalterkontor, der tillige var Lærer- og Direktørværelse. Arkitektur- og Ornamentskolerne havde nogle tarvelige Rum paa 1ste Sal i Syd- og Østfløien. I Stueetagen i Østfløien fandtes et Værelse for Forberedelsesklassen, og i Stueetagen i Nordfløien en tarvelig lille Foredragssal, der ikke kunde rumme flere end 36 Tilhørere. Bibliotheket, som befandt sig i et Værelse i Vestfløiens Stueetage og siden paa 1ste Sal, blev senere flyttet op i tre lave Værelser i Sydfløiens Mezzanin. De øvrige Rum paa 1ste Sal optoges af Gibsafstøbningssamlingen, der ogsaa strakte sig ind i Festsalen.

Akademiets Forsamlingssal og Udvalgsværelse befandt sig, ligesom nu, paa 1ste Sal i Østfløien. Den øvrige Del af Slottet optoges af fire Professorers, tre Medlemmers, Forvalterens og Sekretærens Boliger.

Ved efterhaanden at inddrage og ombygge Hetsch's Professorbolig i Stuen imod Nord og Øst og to Medlemsboliger i den øverste Mezzanin i Nordfløien, samt flytte Bibliotheket, Afstøbningssamlingen og Forelæsningssalen til den nye Udstillingsbygning har man nu faaet følgende Klasselokaler: Tre gode Dags- og Aftenklasser for Malere og en for Billedhuggere i Nordfløiens Stue og Mezzanin, et godt Atelier for Billedhuggere i Østfløiens Stueetage, og i Nordfløien fire gode Tegnesale for Malernes Aftenklasser paa 1ste Sal, med vedliggende Rum til Henstilling af Forbilleder til Brug ved Undervisningen. — Om Dagen er dog Lyset for lavt i disse Tegneklasser. — Arkitekturskolen har tre gode Klasser paa 1ste Sal i Syd- og Østfløien, Dekorationsskolen har tre gode Klasser med et Birum paa 1ste Sal i Sydfløien, hvor dens og Arkitekturskolens Elever i den almindelige Forberedelsesklasse ogsaa undervises, og Perspektivklassen har tre Værelser i samme Fløis Mezzanin.

Paa 1ste Sal i Nordfløien er der indrettet et Lærerværelse, et Forvalterkontor og et Direktørværelse med vedliggende Værelse

for Akademiets Sekretær. I Kjælderen er der en Portnerbolig og to Betjentboliger.

I Stueetagen er der nu, 1904, tre Professorboliger for to Arkitekter med Atelier og en for en Maler uden Atelier.

I Sydfløiens Mezzanin findes en Billedhugger-Professorbolig og en Forvalterbolig. I Nordvesthjørnet i Mezzaninetagen er der en Medlemsbolig for den nuværende Kasserer og i samme Etage to Værelser til Akvarelskolen og to Rum til Rekvisiter og Arbeidsrum for Betjentene.

Tilbygningen ud imod Heibergsgade indeholder Bolig for en Professor i Billedhuggerkunst med vedliggende Atelier, fremdeles to Atelierer for en Billedhugger-Professor og en Medlemsbolig, samt tre Atelierer i Loftsetagen og et Materiel- og Arbeidsrum i Stuen for Akademiet.

Kvindeskolen har sex Klasselokaler, en Forstue, et Værelse for Inspektricen og et Rum for Gibsafstøbninger, altsammen paa 1ste Sal i den nye Udstillingsbygning, i hvilken der tillige findes en Forelæsningssal med Garderobe, et stort Bibliothekslokale og to Afstøbningssamlinger, der, som anført, herefter ville blive benyttede som Studiesale for Mænd og Kvinder. Ved Porten mod Nyhavn er der en Portnerbolig.

Men Opvarmningen, Ventilationen og især Belysningen have altid været saare primitive. Før 1830 brugte man Tællelys, derefter Olielamper, saa Gas, senere Gas med Auerske Brændere og endelig i 1903 har man begyndt at anvende elektriske Glødelamper, hvilke sidste, naar de i det kommende Aar indføres paa alle Klasser, ville være besparende, idet man da vil kunne undgaae de store aarlige Opmalinger og Hvidtninger, som ere fornødne, hvor der benyttes Gas i stor Mængde.

Hvis der i de kommende Aar i Nordfløiens øverste Etage ved en mindre Ombygning kunde tilveiebringes endnu to Atelierer og hvis der til Fremme for Akademiets Administration kunde skaffes en Sekretærbolig ved at inddrage en af de to resterende Medlemsboliger, vilde der for en længere Aarrække være bødet paa de væsentligste Mangler, navnlig, naar det samtidig blev vedtaget, at den anden Medlemsbolig altid skulde benyttes af det Medlem, der valgtes til Akademiets Kasserer. Denne bør nemlig, ligesom Sekretæren, ogsaa boe paa Akademiet, da han i Aarets Løb administrerer Legatkapitaler, der samlet udgjøre

400000 Kroner, og udbetaler henimod 150000 Kroner til Stipendier, Lønninger, o. s. v.

Skulde det, som anført i det Foregaaende, i Fremtiden vise sig, at det bliver rigtigt atter at optage Arkitekternes tekniske Discipliner ved selve Akademiet, samt at der, dels for de ledende Professorer i Malerkunsten og dels til Fremme for Undervisningen bør skaffes flere Atelierer ved Akademiet, saa ville de dertil fornødne Lokaler billigst og nemmest kunne faaes i Udstillingsbygningens første Salsetage, naar Staten derfor yder Udstillingskomiteen den fornødne Erstatning.

Da Ministeriet paa saa god Maade siden 1848 har støttet Akademiet og skaffet de Bevillinger, der tiltrængtes for at gjennemføre de Reformer og Forbedringer, som Tiderne krævede, og da Bevillingsmyndighederne ogsaa have viist Imødekommenhed overfor Akademiets Ønsker, varsler dette om, at de berettigede Krav om nogle flere tidssvarende Atelierer m. m. og passende Lønninger, som endnu maa fremsættes*), ogsaa i de kommende Aar ville finde et villigt Øre hos Ministeriet og Rigsdagen.

Vil man nu endelig gjøre sig Rede for, hvilken Indflydelse Akademiet har udøvet i de 150 Aar, det har virket her i Landet,

---

*) Man faaer det bedste Begreb om, hvor tarvelige Forholdene og Lønningerne ere ved vort Akademi, naar man seer følgende Sammenstilling af

Akademidirektørernes Gager i Europa:

I St Petersborg har Direktøren aarlig....	7600 Kr.	
I München - — —	6900 —	+ Atelier.
I Amsterdam - — —	6000 —	+ —
I Berlin - — —	4500 —	+ —
I Brüssel - — —	3600 —	
I Stockholm - — —	3000 —	(heri Godtgjørelse for Bolig). Er Direktøren Professor, faaer han endvidere 3500 à 4800 Kr.
I Florens - — —	2600 —	stigende med 300 Kr. hvert 6te Aar.
I Dresden - — —	1800 —	+ Atelier.
I Wien - — —	800 —	(foruden Professorgagen, 6—7000 Kr.)
I Kjøbenhavn - — —	0 —	i alle de 150 Aar, Akademiet har bestaaet.

seer man først og fremmest, hvorledes Kunstnerstanden, der oprindelig kun bestod af nogle faa, tildels fremmede og forholdsvis lidet udviklede Mænd, som blot efterlignede Udlandets Kunst, gradvis er naaet til at blive en stor Kreds, der har skabt ypperlige Værker af eiendommelig Art, som paa alle Maader ere i Høide med Udlandets bedste Frembringelser. Og imedens der i Begyndelsen af det 18de Aarhundrede ikke fandtes kunstnerisk modne, danske Lærerkræfter i og udenfor Kjøbenhavn, er man nu i 1904 ved Akademiets Arbeide naaet saavidt, at man baade i Hovedstaden og i Provindsbyerne raader over saa højt uddannede Arkitekter, Tegnere og Lærere, at den kunstneriske Del af Tegneundervisningen hele Landet over bliver ledet ligesaa godt som paa noget andet Sted i Verden, hvilket utvivlsomt ogsaa har bidraget og fremdeles vil bidrage til at modne Danmarks Haandværk og Kunstindustri.

Som der foran ved Aar 1800 er samlet en Oversigt over, af hvilke Medlemmer Akademiet bestod, saaledes vil vi ogsaa til Slut optegne dem, der ved dets 150aarige Jubilæum tager Del i og helliger deres Virksomhed til det. Man vil se, at her samles baade gammel Erfaring og ungt Initiativ, og det tør haabes at

---

Professorlønningerne ere:

I Wien	6000—7200	Kr.	+ Atelier, samt 750 Kr. aarligt Tillæg for Den, der er Formand i Skoleraadet. Efter 20 Aars Tjeneste kan Professoren gaae af med fuld Gage som Pension.
I St. Petersborg	4600	—	samt fri Bolig og Atelier.
I Stockholm	3500—4800	—	
I München	4300	—	+ Atelier.
I Amsterdam	3750—4500	—	+ —
I Dresden	3400—4500	—	og 1350 Kr. aarligt Tillæg for Den, der er ledende Formand i Skoleraadet, + frit Atelier for alle Professorer.
I Madrid	3200	—	+ 350 Kr. hvert 5te Aar som Tillæg.
I Berlin	2700—4500	—	+ Atelier.
I Kjøbenhavn	1600	—	+ fri Bolig og Atelier og 458 Kr. som Tillæg for Den, der er ledende Formand i Skoleraadet.

man i samdrægtig Enighed og med fælles Kraft vil kunne værdigt fortsætte Akademiets halvandethundredaarige smukke og heldbringende Traditioner.

I 1904 er Akademiets høje *Protektor*

HANS MAJESTÆT KONG CHRISTIAN IX.

Dets *Direktør* er V. Bissen. *Vicedirektør:* F. Meldahl. *Dirigent:* Chr. V. Blache. *Sekretær:* P. Johansen og *Kasserer:* J. J. Exner.

Professorerne ere: F. Meldahl og Hans J. Holm i Arkitektur. Otto Bache, Frants Henningsen og A. Jerndorff i Malerkunst. Vilh. Bissen og Carl Aarsleff i Billedhuggerkunst. I Dekorationskunst er Professoratet ubesat.

Akademiets Medlemmer ere: *Overordentlige Medlemmer*: Hs. Kgl. Højhed Kronprinsen, Hellenernes Konge, Hs. Majestæt Georg I, Hds. Kgl. Højhed Kronprinsesse Louise, Hds. Kgl. Højhed Prinsesse Marie og Dr. phil. Carl Jacobsen (C.² DM.). Dets *indenlandske Medlemmer* i deres Optagelsesorden ere: Medaillør H. Conradsen (C.² DM.), Kammerherre F. Meldahl (C.¹ DM.), Professor J. J. Exner (C.¹ DM.), Professor F. Vermehren (C.² DM.), Etatsraad Vilh. Petersen (R.* DM.), Maler E. R. Eilersen (R.*), Professor Vilh. Bissen, Professor A. Dorph (R.*), Professor A. W. Saabye (R.* DM.), Professor, Stadsarkitekt L. Fenger (R.* DM.), Professor C. Dalsgaard (R.*), Professor J. la Cour (R.*), Professor Otto Bache (C.² DM.), Professor Hans J. Holm (R.* DM.), Etatsraad L. Frølich (C.² DM.), Maler H. C. Siegumfeldt, Professor H. B. Storck (R.* DM.), Professor Godfr. Christensen (R.*), Professor Alb. Jensen (R.* DM.), Professor Vilh. Klein (R.* DM.), Dekorationsmaler N. Fristrup (R.*), Professor H. C. Amberg, Professor Frants Henningsen (R.*), Arkitekt M. Nyrop (C.² DM.), Maler P. S. Krøyer (C.² DM.), Maler Viggo Johansen (R.*), Professor Chr. Zacho, Professor Vilh. J. Rosenstand, (R.*), Maler Carl F. Sundt Hansen, Professor Carl Thomsen (R.*), Professor Chr. V. Blache (R.*), Professor Otto Haslund, Professor Edv. Petersen, Maler H. O. Brasen, Professor L. R. Tuxen (R.* DM.), Billedhugger J. V. Schultz, Akademisekretær, Docent P. Johansen, Professor A. Jerndorff (R.*), Professor C. Aarsleff, Maler V. Irminger, Maler Julius Paulsen.

Foruden Akademiets Medlemmer have følgende Kunstnere Sæde i *Akademiets Plenarforsamling:* Arkitekt F. T. E. Blichfeldt (R.*), Billedhugger Jørgen Larsen, Etatsraad V. Dahlerup (R.* DM.), Maler Thorvald Niss (R.*), Professor Axel Helsted (R.*), Malerinde, Frk. Bertha Wegmann (F. M.), Arkitekt H. Kampmann (R.* FM.), Maler G. E. Libert (R.*), Maler M. Therkildsen, Maler Michael Ancher (R.*), Professor H. Foss, Maler G. N. Achen, Maler Erik Henningsen (R.*), Maler R. Bissen, Maler H. A. Brendekilde, Maler N. Petersen-Mols, Billedhugger L. Brandstrup (R.*), Maler Knud Larsen, Maler Paul Bloch, Maler Peter Ilsted, Billedhugger C. J. Bonnesen, Maler L. A. Ring, Arkitekt Martin Borch (R.*), Arkitekt H. Wenck (R.*), Arkitekt Thorvald Jørgensen, Maler Henrik Jespersen, Maler Joakim Skovgaard, Maler Kr. Zahrtmann, Maler Viggo Pedersen og Maler Th. Philipsen.

Udenlandske Medlemmer ere f. T.: Svensk Maler F. J Fagerlin, svensk Maler, Kammerherre, Greve J. G. O. v. Rosen (C.²), norsk Maler, Professor H. F. Gude, Maler, Professor i Florens S. Ussi, fransk Billedhugger og Maler P. Dubois-Pigalle (C.¹), fhv. italiensk Undervisningsminister G. Baccelli, svensk Billedhugger J. Börjesson, Professor, Overintendant H. N. Zetterwall (R.*), norsk Maler Eilif Peterssen, norsk Arkitekt E. C. B. Christie (R.*), finsk Maler A. Edelfeldt, finsk Billedhugger, Professor W. M. Runeberg, fransk Maler L. J. F. Bonnat (C.¹), tysk Maler, Professor, Direktør for Kunstskolen ved Kunstakademiet i Berlin A. A. v. Werner (C.¹), russisk Gehejmeraad, Arkitekt, Professor D. J. Grimm (S. K.*), svensk Maler, Hertug af Nerike, Hs. kgl. Højhed Prins Eugen (R. E.), svensk Maler S. R. Bergh, svensk Maler G. O. Bjørk, svensk Maler, Professor, Friherre G. O. Cederstrøm (C.²), svensk Maler A. L. Zorn, svensk Medaillør, Professor J. A. Lindberg, svensk Arkitekt J. G. Clason, norsk Maler F. Thaulow og norsk Maler E. Werenskiold.

Bestyrer af Dekorationsskolen er Dekorationsmaler N. Fristrup, og Akademiets Docenter ere i Kunsthistorie og Mythologi P. Johansen, i Perspektiv Cand. polyt., Maler G. V. Blom, i Anatomi Cand. med. & chir. O. Hamburger.

Akademiets Kontor ledes af Akademi- og Slots-Forvalter, Kaptajn Dan. Bruhn med F. J. C. Hartmann som Assistent.

Akademiraadet bestaar foruden af Akademiets Professorer af følgende Medlemmer: Arkitekt M. Nyrop, Maler P. S. Krøyer Maler Chr. Zacho, Maler H. O. Brasen, Maler Chr. V. Blache, Arkitekt L. Fenger, Maler Edv. Petersen, Medaillør H. Conradsen, Arkitekt H. B Storck, Billedhugger Jul. Schultz, Maler C. Thomsen, Maler L. Tuxen, Maler J. Exner, Maler O. Haslund, Maler A. Dorph, Dekorationsmaler N. Fristrup, Billedhugger A. W. Saabye, Maler V. Rosenstand, Maler Viggo Johansen, Maler V. Irminger, Maler Godfr. Christensen, Arkitekt Alb. Jensen, Arkitekt Vilh. Petersen og Maler Julius Paulsen.

Skoleraadet bestaar f. T. af følgende faste Medlemmer: Professorerne F. Meldahl, Bestyrer af Arkitekturskolen, Formand, Hans J. Holm, Bestyrer af Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, Otto Bache, Bestyrer af Modelskolen og dens Forberedelsesklasse samt Almindelig Forberedelsesklasse for Malere, Vilh. Bissen, Bestyrer af Modelskolen og dens Forberedelsesklasse samt Almindelig Forberedelsesklasse for Billedhuggere, A. Jerndorff, Bestyrer af Modelskolen for Malere, Frants Henningsen, Bestyrer af Modelskolen og dens Forberedelsesklasse samt Almindelig Forberedelsesklasse for Malere, C. Aarsleff, Bestyrer af Modelskolen og dens Forberedelsesklasse samt Almindelig Forberedelsesklasse for Billedhuggere, N. Fristrup, Bestyrer af Dekorationsskolen samt Almindelig Forberedelsesklasse for Arkitekter og Dekoratører, P. Johansen, Docent i Kunsthistorie og Mythologi, O. Hamburger, Docent i Anatomi, V. Blom, Docent i Perspektiv og Bestyrer af Perspektivklassen, og Vilh. Dahlerup, Delegeret i det tekniske Selskabs Skole, og endvidere af følgende Medlemmer, valgte af Akademiraadet: Malerne J. J. Exner og Viggo Johansen, Billedhuggerne A. W. Saabye og H. Conradsen, Arkitekterne L. Fenger og Vilh. Petersen. Skoleraadets Sekretær er Akademisekretær P. Johansen.

Assistenter ved Undervisningen er f. T. Malerne C. N. Overgaard og Gotfred Rode i den almindelige Forberedelsesklasse, Malerne G. V. Blom og P. Ilsted i Modelskolen og dens Forberedelsesklasser for Tegning, Arkitekt V. J. Mørk Hansen i Arkitekturskolen, Arkitekt Thorvald Jørgensen i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, Arkitekt Rolf Schrøder og Heliogravør Jul. Aagaard i Perspektivklassen, Billedhugger H. C. Pe-

tersen i Dekorationsskolen (den anden Assistentplads er efter Arkitekt L. Clausens Død (Febr. 1904) endnu ubesat). Lærer i Akvarelmaling er Maler C. M. Soya Jensen.

Bestyrelsen for den med Kunstakademiet forbundne Kunstskole for Kvinder er: F. Meldahl Formand, A. W. Saabye Lærer i Billedhuggerkunst og Viggo Johansen Lærer i Malerkunst, A. Jerndorff og Vilh. Bissen valgte af Skoleraadet. O. Hamburger er Lærer i Anatomi og V. Blom Lærer i Perspektiv. J. C. Schlichtkrull Assistent ved Modelskolen, Jul Aagaard Assistent i Perspektivklassen; Skoleraadets Sekretær og Akademiets Forvalter fungerer her ligesom ved Akademiets Skoler. Malerinde Frk. Johanne Krebs er Inspektrice.

Af de øvrige staaende Udvalg er for Bibliotheksudvalget Bibliothekar P. Johansen Formand og F. Meldahl, O. Bache og C. Aarsleff Medlemmer. Bibliotheksassistent er A. Røder. Og Udvalget for Akademiets Kunstsamlinger er f. T. saaledes sammensat: V. Bissen, Formand, O. Bache, H. J. Holm og Docent P. Johansen.

Mindes man nu til Slutning det store Arbeide, som er ydet og ydes i Akademiet i dets Udvalg, dets Skoleraad og den daglige Lærergjerning ved Undervisningen, særlig siden Reformen 1863, saa har Akademiet Ret til med Stolthed at see tilbage paa den halvandethundredeaarige Gjerning, som det har udført til Gavn og Ære for vort Fædreland; et Hædershverv, for hvilket det paa Festdagen *paa Kunstens Vegne* særlig maa takke Akademiets høie Stifter:

KONG FREDERIK V!

Litteraturangivelse til Kunstakademiets Historie.

Første Periode. 1700—1800.

Utrykte Kilder: Akademiets »Dagbøger«, Kopibøger, Regnskabsbilag og Brevsamlinger — Oplysninger fra Rigsarkivet — Brevsamlinger paa det store kgl. Bibliothek (J. H. E. Bernstorffs Breve m. m. i Wasserschlebes Papirer) — »Wiedeweltiana« (Folio Nr. 192) paa Universitetsbibliotheket.

Aviser: »Nye Tidender, som den danske Mercurius frembar«. 1701 — »Den danske Postrytter« og »Kgl. danske Posttidende« med »Extraord. Relationer« for Aarene 1738—1754.

Trykte Værker: Thiele: Kunstakademiet og Heststatuen. F. J. Meiers Bøger om Wiedewelt, Fredensborg og Frederiksberg Slot. Weilbach: Nyt dansk Kunstnerleks. Disse Bøger ere de hidtige Hovedværker med Oplysninger om Akademiet. — Endvidere er benyttet følgende Værker om Akademier i Udlandet: Fiorillo: Gesch. d. zeichn. Künste (1798—1820). — Molmenti: La vie privée à Venise (1882). — Vitet: L'académie Royale... Paris 1861. — Moritz: Annalen der Akademie der Künste zu Berlin (1791). — H. Müller: Die Kgl. Akademie der Künste zu Berlin I. 1896. — Looström: Den svenska Konstakademien. 1887 (Jvfr. Svensk Konversationslex. I. 1845). — Om Datidens Kjøbenhavn er Oplysninger fra: Thura: Hafnia hodierna (1748) og Den danske Vitruvius (1746—49). — Pontoppidan: Origines Hafnienses (1760). — Jonge: Kiøbenhavns Beskrivelse (1783). — F. Meldahl: Frederikskirken (1896—97). F. R. Friis: Tidsskrift f. Kunstindustri (1886) og A. D. Jørgensen: Centraladministrationens Bygningshistorie (1882). — Endvidere er benyttet: Riegels: Udkast til Fierde Friederichs Historie (I. 1795). — Historisk Dag-Register over K. Friederich d. Fierdes Levnets og Regierings Begivenheder og Tilfælde (1770). — J. Møller: Mnemosyne III—IV (Chr. VI.s Breve). — O. H. Moller: Historische Nachricht von dem Geschlecht derer von Ahlefeldt (1771) [Jvfr. Adami Olearii: Holstein. Chronica. 1703]. — W. Langfeldt: Schulins Levnet (i Suhms: Nye Samlinger I. 1792). — P. Vedel: Grev R. F. Lynar [i Hist. Tidsskrift. 4 Række IV] (1873—74). — Lynar: Hinterlassene Staatsschriften I (1793). — Charl. Dor. Biehl: »Historiske Breve« (Hist. Tidsskr. 3. R., 4. Bd.) — Reverdil: Lettres sur le Danemarc [1764]. — Büsching:

Nachrichten ... (1754—58). — Hennings: Essai sur les arts en Danemarc (1778). — P Sturz: Schriften (1779). — Angaaende de biografiske Oplysninger om Kunstnerne henvises til de fyldige Litteraturangivelser i Weilbachs Leks, idet der dog tilføjes, at Oplysninger om svenske Kunstnere (Tessin) er hentede bl. a. i Hofberg: Svensk biografisk Lex, og Litt. over Pilo maa suppleres med O. Siren: En svensk målares utvisning från Danmark (1901) og C. G. Pilo (1902).

Rettelser og Tilføjelser.

Pag. 115. I første Afsnit foroven er det, der anføres i femte Linie en Misforstaaelse. Ved at læse Societetets Skrivelse i Bilag VI vil det sees, at Akademiet har misforstaaet Societetets Skrivelse. Jvfr. Schovelin: Fra den danske Handels Empire«.

— 200. Den her Linie 2 f. n. nævnte Sproglærer hed Hillerup, ikke som anført Willerup.

275. 7. Linie forneden tilføjes: »se Reformen 1857 i Bilag IX«.

— 338. I Linie 16 f. n. sættes »?« efter Meldahl.

SUPPLEMENT

DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER

1700—1904

SUPPLEMENT

VED

F. MELDAHL

Bilag I. Fundatsen af 31. Marts 1754.

[Se Teksten. S. 46 ff.]

FUNDATION
FOR
DET KONGELIG DANSKE
SKILDRE- BILDHUGGER- OG BYGNINGS-ACADEMIE
I KIÖBENHAVN.

Vii FRIDERICH DEN FEMTE, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge etc , Giöre alle vitterligt: at, ligesom Vi, til Vore Rigers og Landes Beste. foruden Sprog og Lærde Videnskaber, have været betænkt paa, at bringe nyttige og smukke Kunster udi en större Floer og Opkomst, og til den Ende, især i Henseende til Skildre- Bild-Hugger- og Bygnings-Kunster, visse Værelser paa Vores Slot *Charlottenborg* ladet indrömme; samt beskikket erfarne Mænd, hvilke under *Præsidio* af Os Elskelig Vores Geheime-Raad og Ober-Hof-*Marechal* Hr. ADAM GOTTLOB Græve af MOLTKE derudi med god Fremgang hidtil haver underviist; Saa have Vi og, til ydermeere at befordre en Os saa behagelig Begyndelse Allernaadigst for godt funden herved, at tage dette saaledes allereede *subsisterende Academie*, hvorved alle og enhver paa Vores Allerhöyest egen Bekostning haver at nyde den forlangende Lære og Underviisning med alt hvis dertil fornödiges, under Vores Kongelig *Protection*, samt, til dets bestandige Vedligeholdelse, fölgende at anordne og befale:

I. Skal dette Skildre- Bildhugger- og Bygnings-*Academie* bestaae af en *Præside*, en *Directeur*, et Antal *Professorer*, som ey ere under Sex og ikke overgaae det Antal af Tolv, en *Secretaire*, et u-indskrænket Tal af *Membris Academicis*, item Fem eller Sex beqvemme Personer, hvoraf tvende skal underviise Ungdommen i Fri-Tegning, tvende i *Geometrie, Perspectiv* og Bygnings-Kunsten, og een eller toe i *Anatomie*, for saavidt Tegning vedkommer, samt *Mythologie, Antiqvitet* og derhen hørende Viidenskaber.

2. Af *Professorerne* skal enhver have sin Maaned paa de dertil anviiste Dage at stille *Modellen* og at uddele Gibs-*Figurerne* til Eftertegning, men de forbenævnte *Informatores* skulle daglig fortsette deres Lære og Underviisning.

3. Tillade Vi Allernaadigst, at *Directeuren* og *Professorerne*, med *Præsidis* Godtbefindende til *Academiets* desto meere Anseende, selv maae udvælge og indbyde adskillige *Membra honoraria*, som tage deres Sæde paa den venstre Side af *Præside*, ligesom *Directeuren* og *Professorerne* og deriblandt först den, som haver Maaneden, tage deres ved hans höyre Siide.

4. Bevilges at *Modellerne*, hvortil de beqvemmeste Skabninger bör antages, udi den Tiid, de saaleedes tiene *Academiet*, maae bære Vores ringeste *Livrée*.

5. Ved *Academiet* bör holdes de fornödne af *Præside authoriserede* og forseglede *Protocoller* og Dage-Böger, hvorudi bör indföres, baade hvad i Forsamlingerne foretages, saa og alle *Academiet* vedkommende *Ordres*, dets Breve, Erklæringer, *Attester* med viidere, item samtlige *Academiske* saavel *Honoraire*

som ordentlige Lemmers *Diplomata;* Saa bör og alle de, som sig af denne Vores Indretning ville betiene. sig forhen ved *Academiet* lade indskrive.

6. *Approbere* Vi Allernaadigst de her neden anförte Tegninger til tvende *Academiets* Segl:

Det store, som med rödt Vox maae bruges, til *Diplomatum*, *Attesters* og andre *Academiske* Beviisers Udstædelse, og det mindre, hvoraf man sig til *Academiets Correspondence* kand betiene, saasom Vi samme frie Brev-*Porto* hermed Allernaadigst ville have bevilget, dog at den, som Seglet er betroet, ingenlunde bruger eller lader det bruge til andet, end det, som til *Academiets* Forretninger virkeligen henhörer.

7. *Professorerne* ved dette *Academie* have Vi Allernaadigst bevilget, at maa nyde Rang med Vores virkelige Cancellie-Raader, saaleedes, at de under sig selv, fra den Tiid, de udi *Academiet* ere antagne, tage deres Gang og Sæde, dog at den, hvis Maaned det er at stille *Modellen,* haver Forsædet.

8. Naar nogen forlanger, som *Membrum Academicum,* udi *Academiet* at vorde optaget, skal han sig hos samtlige *Professorerne* anmælde, da ham af dennem et Pröve-Stykke udi den Kunst, han paastaaer at viise sig udi, til Forfærdigelse, skal forelegges, hvorefter, om hans Beqvemhed og Antagelse, ydeligere skal skiönnes og paakiendes; Men, de, der, som Begyndere i en eller anden Kunst, det være sig, hvilken det er, agte at *freqventere Academiet,* skal sig först hos *Directeuren* anmælde, og af ham til det særdeeles Sted, hvor han forlanger at nyde Lære, henviises.

9. For desto meere at opmuntre enhver til Fliid og Vindskibelighed, ville Vi Allernaadigst aarlig tillegge dette *Academie* 4re *Præmier* eller Belönninger, nemlig: en Guld-, tvende större og en mindre Sölv-*Medailler*, som dertil i Særdeleshed skulle forfærdiges, hvoraf de 3de sidste uddeeles hver 4 Gange om Aaret, saasom den mindre Sölv-*Medaille,* som er beskikket for den tegnende Ungdom, tildeeles den blant samme, som af samtlige *Professorerne*, ved hver tredie Maaneds Udgang befindes, den beste Tegning i saadan Tiid at have forfærdiget; For den eene af de andre tvende Sölv-*Medailler*, stilles hver Maaned ved det levende *Modelle* en *Action*, hvorefter skal tegnes, hvilke Tegninger hver Fierding Aar af samtlige *Professorer* bör eftersees, og til den, som den beste har forfærdiget, *Præmien* derfor uddeeles; For den anden större Sölv-Medaille, have de, som legge Vind paa *Architecturen* og *Perspectiven*, ligeleedes et maanedlig Pröve-Stykke at forfærdige, deraf det beste, hver Fierding Aar udsöges, og med *Præmien*, efter *Professorernes* beste Skiönsomhed, belönnes; Men til Guld-*Medaillen* derimod at erhverve, skal udi den *Professors* Overværelse, som haver Maaneden, et Pröve-Stykke, enten af Skilderie-Tegning, hvorunder *Architektur* og *Perspektiv* og henhører, eller *Poussering*, paa Stedet, som dertil anviises, forfærdiges, hvorefter det heele *Collegium*, paa Vores Allerhöyeste Födsels-Dag, skal tilsammen komme, for at eftersee disse og forhen i denne *Articul* ommældte Prøve-Stykker, for de 3de sidste Maaneder, og da, efter beste Skiønnende tildömme dem Belönningerne, som hver i sine Ting, samme med Rette fortiener og tilkommer.

10. For at sette dette *Academie* paa en desto bestandigere Foed, og som det tilforladeligste Middel, til at forsyne Landet med beqvemme og erfarne

Kunstnere, ville Vi Allernaadigst fastsette et *Fond* af 2400 Rdlr. Aarligen, hvorfore stedse Sex af de sig ved *Academiet* befindende flittigste og beqvemmeste Personer, som bør være af Vores indfødte Danske, Norske og andre Undersaatter, og tillige saadanne, som allereede havde erholdet det største *Præmium*, ved de berömmeligste dertil henhörende *Academier* Udenlands, efter den enhver medgivende *Instruction*, til deres Kunst at fuldföre, sig fulde Sex Aar skulle opholde, saaleedes at hver tvende Aar, tvende saadanne *Membra* udreyser og tvende andre hiemkommer, hvorved i Henseende til et Udreysende, skal iagttages, at Skildre-, Bildhugger-, Kaaberstikker- og Bygnings-Kunsten stedse, naar af alle dygtige Personer haves, med hinanden omvexler; Ligesom Vi og ville, at de, til saadan Udreyse beqvem eragtede Personer, alleene af *Academiet* bringes udi Forslag, saasom Vi Os Vallet Selv Allernaadigst forbeholder.

11. Paa Skildre- og Kaaberstikker-Kunsten; maae sig ingen her i Kiöbenhavn nedsette, uden tilforne, med *Academiets* Beviis, om sin besiddende Duelighed, at være forsynet, og skulle alle saadanne, som ey fortiene slig *Attest*, ald *Praxis* hermed for Fremtiden aldeeles være forbuden, med mindre de for denne *Fundations* Udstædelse allereede udi nogen af disse Kunster havde *practicêret*.

12. Ville Vi end videre efterdags være betænkt paa alt hvis, der kand tiene og geraade til dette *Academies* bestandige Fremgang og Vedligeholdelse, og til saadan Ende, paa derom giörende allerunderdanigste Forestilling, forøge, forbædre, ja, efter Befindende og Tidernes Omstændigheder, forandre, hvis til denne *Fundations* ydermeere Fuldkommenhed maatte kunde tienligt eragtes; Hvorefter Vi Allernaadigst ville, at alle og enhver skal viide sig allerunderdanigst at rette og forholde; Forbydende derhos, under Vor Kongelig Hyldest og Naade, nogen imod dette, som forskrevet staaer, at handle, eller i nogen Maade Hinder og Forfang at giøre; Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongelig Residentz-Stad Kiöbenhavn den 31te Martii Anno 1754.

Under Vor Kongelig Haand og Signet.

FRIDERICH R.

Bilag II. Fornyet Fundats af 31. Marts 1758.

[Se Teksten. S. 60 ff.]

FORBEDRING
OG
TILLÆG,
UDI DEN, FOR DET KONGELIGE DANSKE
SKILDRE-BILDHUGGER- OG BYGNINGS-ACADEMIE
UDI KIÖBENHAVN,
ALLERNAADIGST UDGIVNE FUNDATION
AF 31. MARTII 1754.

Vi FRIDERICH DEN FEMTE, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge etc., Giöre alle vitterligt, at, da Vi Allernaadigst havde fundet for godt, i Aaret 1754, at give Vores Kongel. Danske Skildre-, Bildhugger- og Bygnings-*Academie* en *Fundation* af Indhold: At eftersom Vi til Vore Riigers Gavn og Beste, havde foresadt Os, ey alleene at sette de smukke Videnskabers og Vittighedens Dyrkelse i en blomstrende Tilstand, mens endogsaa tillige at befordre de ziirlige Kunsters Fremgang, saa havde Vi Allernaadigst besluttet, at tage dette *Academie* under Vor Höy-Kongel. Beskyttelse, anviise det nogle Værelser udi Vort Slot *Charlottenborg*, og at antage til bestandig Tieneste de duelige Personer, som allereede med Nytte havde arbeydet paa at fuldbyrde Vores Allernaadigste Hensigt, under *Præsidio* af Os Elskelige Hr. ADAM GOTTLOB MOLTKE, Græve til Bregentved, Ridder, Vores Geheime-Raad og Ober-Hof *Marechal*, og ville Allernaadigst, at alle og enhver udi samme *Academie* skulle paa Vores egen Höy-Kongel. Bekostning, nyde Underviisning og Lærdom, samt alt hvis fornödent giöres, til at kunde have retskaffen Nytte af saadan Stiftelse og Indretning. Saa ville Vi hermed atter Allernaadigst, for at give dette *Academie* et nyt Beviis paa Vor Höy-Kongel. Yndest, Velvillighed og Beskyttelse, ey alleene *confirmere* det, de samme Naader og Bevillinger, som i ovenmeldte *Fundation* af 1754 er dette *Academie* tillagde, men og ydermere *extendere* samme med de Tillæg, som Vi Allernaadigst have fundet fornödne til större Nytte og hastigere Opkomst for Kunsterne; Saa at Vi, for at giöre denne Stiftelse desto meere grundig og bestandig, ville Allernaadigst, at den i Fremtiden skal vedblive paa den i fölgende *Puncter* foreskrevne Maade.

I. Articul.

Confirmerer Vi Allernaadigst dette *Academie* i den Stand, det nu befinder sig, men ville derhos Allernaadigst, at det for fremtiden skal formeeres, og i Steden for een *Præses*, een *Directeur*, Sex *Professorer*, een *Secretaire*, og et uindskrænket Tal af *Membris Academicis*, skal bestaae af een *Præside*, som Vi Allernaadigst forbeholde Os Selv at udnævne, af een *Directeur*, een *Recteur*, Sex *Professorer* for *Model*-Skoelen, af een *Professor* i Bygnings-Kunsten, een *Professor* i *Perspective*, af 2de *Academie*-Raader, af een *Professor* i *Anatomien*, af een *Pro-*

fessor i *Geometrien,* af een *Secretaire,* og af et uindskrænket Tal af tilforeenede inden- og udenlandske *Academiske* Med-Lemmer, samt ligesom Omstændighederne det tillade, indtil det Tal af Fem og Tyfve at forøge dets *Officialer,* nemlig: een *Directeur,* tvende *Recteurer:* Tolv *Professorer* for *Model*-Skoelen, Toe i Bygnings-Kunsten, og een i *Perspectiven,* Fiire *Academie-* Raader, een *Professor* i *Anatomien,* een i *Geometrien,* og een *Secretaire.*

Hvilke alle *Officiales* i Forsamlingerne skal have Raadförelses-Stemmer.

Og for at giöre Fordeelerne ved Bygnings-Kunsten saavidt muеligt er, ligesaa store, som ved de andre Kunster, skulle *Professorerne* i *Perspektiven* udvælges iblandt de *Academiske* Med-Lemmer af Bygnings-Kunsten.

Fremdeeles *confirmere* Vi de 3de *Informatores,* som nyde Lön, for at lære Ungdommen de förste Begyndelser, nemlig: Toe for de Skoeler, hvor de förste Begyndelser til Teigninger, og een for den Skoele, hvor Bygnings Kunsten læres.

II. Art.

Directeuren skal herefter ved de fleeste Stemmer udvælges, og omskiftes hvert 3de Aar, med mindre *Academiet* agter det tienligt, at han fremdeeles vedbliver, han skal tages af *Rectorernes,* eller ligesom Omstændighederne det udkræver af *Professorernes* Antal, *Professorerne* af *Anatomien* og *Geometrien* undtagen.

Han skal selv imodtage *Præsidis* Befalninger angaaende, alle *Academiets* Sager, og samme Forsamlingerne og alle vedkommende meddeele; I *Præsidis* Fraværelse skal han i Forsamlingerne have överste Sæde, og da, ligesom *Præses,* have et overvigtig *Votum* eller Stemme, hvilken Post *par honneur* og uden Indkomst beklædes, og naar der vælges en anden, skal han bære *Titul* af Olde-*Directeur,* og nyde samme Ære og Fortrin; Efter en vis forlöben Tiid, maae han, om *Academiet* finder det fornödent, paa nye igien ved de fleeste Stemmer til *Directeur* udvælges.

Rectores skulle ligeleedes ved fleeste Stemmer udvælges, og tages af de samme heroven meldte *Professorer-Classe.* I *Præsidis* eller *Directeurens* Fraværelse, skal den virkelig Tienstgiörende *Rector* have det överste Sæde, hvilken Post ligeleedes *par honneur* og uden Indkomst beklædes.

Kunst-*Professorerne* og *Academiets*-Raader, skulle ligeleedes ved fleeste Stemmer udvælges, og maae ikke være andre, end de, som have været *Academiske* Med-Lemmer, hvoraf det förste Slags, som virkelig underviiser Ungdommen, nyder Lön. De andre *Professorer* angaaende, da udvælger *Academiet* med *Præsidis* Samtykke, samme af de dueligste *Chirurgis* og Land-Maalere, som de agte for at være de beqvemmeste til at underviise Ungdommen i *Anatomi* og *Geometrien.*

Samme skulle, ligesom de andre Med-Lemmer, efter de fleeste Stemmer antages, og nyde Lön.

III. Art.

Ville Vi Allernaadigst, at alle ovenmældte Tienstgiörende med yderste Fliid skulle forrette det udi *Academiet* havende Embede og Forretning, saa at derudi saavel kand holdes en god Orden, som og at Ungdommen rigeligen kand nyde,

ald den Underviisning som Vi Allernaadigst ere betænkte paa, ved denne Stiftelse, at tilveyebringe dem.

Directeuren, Olde-*Directeuren*, *Rectorer* og Olde-*Rectorer*, skulle hver skiftes til i Tre Maaneder ugentlig hver Löverdag, at være tilstede udi Skoelerne, for tillige med de *Professorer* der have Maaneden, at rette Lærlingerne.

De *Professorer*, som ved *Modellet* skulle give *Lectioner*, maae offentligen, hver sin Maaned efter Touren, underviise, og hver Dag Klokken 5 om Aftenen være der tilstede, for at begynde Underviisningen, og Toe gange om Ugen at stille *Modellet*, og at afteigne eller *modelere* det, for derved med et godt Exempel at foregaae Lærlingerne, samt, i de tvende Underviisnings-Timer, for at rette og holde dem i Arbeyde. De skulle og ved deres Maaneds Udgang, udi Skoelen efterlade, et afteignet eller *modelleret Academie*, for derved, at give Ungdommen Leylighed desmeere at lære.

Professorerne i Bygnings-Kunsten, skulle ligeleedes skiftes til maanedlig offentligen at lære, samt paa den Time *Modellet* stilles, ugentlig om Mandagen udi *Architecture*-Skoelen være til Stede, for sammesteds at give *Lectioner* og rette Ungdommen.

Den i *Perspectiven* værende *Professor*, skal ogsaa hver Löverdag een Time, förend *Modellet* stilles, udi een af *Architecture*-Skoelerne være tilstede, for der offentligen at lære, samt aarlig at igiennemgaae den heele *Cursum* af *Perspectiven*, alt til Underviisning, for dennem der underviises og söge Lærdom i fleere Skoeler.

De andre *Professorer* angaaende, da skal *Professor Anatomiæ*, hver Sommer være pligtig til, at igiennemgaae heele *Osteologien*, og hver Vinter heele *Myologien*, han skal om Sommeren give sine *Lectioner* een Time, förend *Modellet* stilles, og om Vinteren paa de dertil beqvemmeste Tider og Timer, til hvilke *Lectioner* Vi Allernaadigst ville, at de fornödne *Sujets* hannem skulle anskaffes.

Professoren i *Geometrien* skal ogsaa een Time, förend *Modellet* stilles, hver Onsdag, i een af *Arkitectur*-Skoelerne være til Stede, for der aarligen at igiennemgaae heele *Geometrien*, og endeel af *Mathematiqven* som er nödvændig for Kunstnerne, *Perspectiven* undtagen.

Rectorer og *Professorerne* kunde enten efter Ti Aars forrettede Tieneste, eller en lige lang Tids Fraværelse, saavelsom og for Svagheds og derved foraarsagende Ubeqvemheds skyld, fra *Academiet* tillades at afgaae, og maae i saa Maade nyde samme Værdighed og Fortrin, som tilforn, samt bære *Titul* af Olde-*Rectorer* og *Professorer*.

Men, saafremt nogen forinden denne foreskrevne Tiid, ophörer at forrette sit Embede, skal han have tabt de Rettigheder og Fortrine, som han nöd.

Professorerne, som forfremmes til Olde-*Professorer*, nyde ikke meere nogen Lön, men de maae, naar *Academiet* finder det fornöden, efter fleeste Stemmer, ligesom Olde-*Rectorer*, opstige til höyere Grad.

Iuformatorerne skulle være forpligtede, dagligen, paa den Time, naar *Modellet* stilles, udi de smaae Skoeler sig at indfinde, for samme Steds udi de förste *Elementer* at underviise Ungdommen. De skulle staae under de Tienstgiörende *Professorer*, hvilke udi Forsamlingen skulle giöre Regnskab, baade for

Informatorernes Opförsel, saa og for hvad ellers usædvanligt kunde forefalde i Skoelerne, saa længe som deres Maaned varer. Samme *Informatores* nyde Lön.

Fremdeeles ville Vi Allernaadigst, at *Academiet* herefter skal være forsynet med de nödvendigste og beste Böger, til hver Kunstes *Studeringer*, nogle til Skildrer- og Bildhuggerie, til Bygnings-Kunsten, til *Perspectiven*, til *Anatomien* og *Geometrien*, og nogle til den Bibelske og Verdslige Historie. Af disse Böger skulle *Professorerne* og de andre Underviisende betiene sig til deres givende *Lectioner*, og naar nogen af *Academiets* Lærlinger maatte befindes at behöve nogen af bemeldte Böger, skal det staae dem frit for, at betiene sig af dem til deres *private* Oplysning, men ingenlunde at bringe dem udaf *Academiet*.

IV. Art.

For at give dette *Academie* destomeere Anseelse, igientage Vi hermed Allernaadigst den Tilladelse Vi forhen have givet samme, som er, med *Præsidis* Samtykke, Selv at udvælge sig adskillige *Membra honoraria* eller Æres Med-Lemmer, og det indtil 8te udi Tallet, hvilke udi Forsamlingen skulle have Stemme.

V. Art.

Academiet skal fremdeeles vedblive at samles, hver förste og sidste Mandag i Maaneden, for at raadslaae over dets *Affaires*, og overlegge hvis der angaaer Kunsterne, samt at meddeele hverandre deres Tanker og Indsigt, alle andre *Materier* skulle ikke have Sted.

I de *Generale* Forsamlinger, som skulle holdes hver Fierding-Aar, skal *Secretairen* oplæse alle Overleggelser, som i bemeldte Tiid kunde være skeede.

I den første *General*-Forsamling om Aaret, skal han oplæse *Academiets Fundation* og *Reglements*.

Saadanne Forsamlinger skulle tilsiges ved Sammenkaldelses-Sedler, hvilke den *Professor* som samme Maaneds Tieneste tilhörer, bör underskrive, og saafremt det er en usædvanlig Forsamling, da skal det som man vil raadslaae om anföres paa bemeldte Sedler.

I Forsamlingerne skal *Academiet* tage Sæde paa fölgende Maade.

Directeuren skal sidde ved höyre Side af *Præside* og nest ham den Maanedhavende *Rector* og *Professor*, dernæst Olde-*Directeuren*, Olde-*Rectores* og *Rectores*, Olde-*Professorer* og Kunst-*Professorerne*, efter deres Alders Rang i *Academiet*. Næst dem sidde *Academiets* Raader, ligeleedes efter deres Rang, og endelig *Professorerne* i *Anatomi* og *Geometrie*.

Membra honoraria, eller Æres Med-Lemmerne, skulle tage Sæde paa venstre Side af *Præside*, alt efter deres *Titul* og *Caractere*, og naar der til Beslutninger i Raadförelse skal samles fleeste Stemmer, da skal det skee i samme *Orden* hvilken man og ligeleedes skal fölge i at underskrive Beslutningerne i *Protocollen*.

Med-Lemmerne af *Academiet* skulle sidde efter deres Antagelses-Rang, bag ved *Officiales* og Æres Med-Lemmerne, de skulle have Friehed, til at indfinde sig ved alle Forsamlinger, men de indbydes ikke, uden til *General*-Forsamlin-

gerne, for der at höre det afvigte Qvartals Beslutninger oplæses, de skulle og underskrive *General*-Forsamlingernes Beslutninger, men de skulle ingen Stemmer have, undtagen i at tilkiende nogen stor *Præmie.*

VI. Art.

Academiet skal fremdeeles og bestandig holde tvende af *Præside authoriseerte* og forseiglte *Protocoller.* I den eene af dem skal indföres alle *Academiets* Lemmers *Diplomata* og Bestalninger, saavel deres, der ere Kunstnere, som deres, der ere Æres Med-Lemmer; i Kunstnernes Bestallinger skal være anfört, hvad Stykke Arbeyde, de, til deres Antagelse, have foreviist, for derved at lade see, paa hvad Grund, de i *Academiet* ere antagne, og for, at de kunde nyde de Fortrin, deres Duelighed tilkommer.

I den anden *Protocol* skal indföres *Academiets* Beslutninger, hvad Ordres Vi dennem Allernaadigst maatte tilstille, eller de af *Præside* kunde bekomme, alle *Academiets* Lemmers, saavel *Officialium* som *honorariorum*, saa og alle *Academiske* Med-Lemmers Udvælgelse og Antagelse, *Præmiernes* og andre Arbeyders Paakiendelser, Breve, Erklæringer, *Attestationer* &c., og skal alt, hvad som indföres i bemelte *Protocol*, underskrives af de *Officialibus* og *Membris honorariis*, som ved Beslutningerne have været tilstede. I Henseende til de Arbeyder, hvorover *Academiet* skal spörges til Raads, da skal den særdeeles Kiendelse, som det derover afsiger, strax underskrives af *Directeuren* og de Maaned-havende *Officialibus*, paa det den, saasom en *Academiets* Afsigt, kand have Gyldighed, og naar *Præses* haver seet saadan Afsigt, skal den indföres i *Deliberations-Protocollen*, og skal de Udtoge, som *Secretairen* deraf udgiver, ikkuns af ham aleene underskrives, og kaldes: Udtog af *Academiets Protocol.*

VII. Art.

Vi igientager herved Allernaadigst, Vores til *Academiets* Tvende Seigl, givne Approbation, Det store at trykkes med rödt Vox, og bruges til *Diplomata*, aabne Breve, Skudsmaale og *Academiske* Beviiser, og det mindre, som skal bruges til *Academiets Correspondence*, saasom Vi samme frie Brev-*Porto* hermed Allernaadigst ville have forundt, dog at det ingenlunde bruger eller lader det bruge til andet, end det, som til *Academiets* Forretninger virkelig henhörer.

VIII. Art.

Vi ville fremdeeles Allernaadigst have forundt alle *Officialibus* ved dette *Academie*, nemlig *Directeurer, Rectores*, Kunst-*Professorerne*, *Academie*-Raaderne, *Professorerne* i *Anatomien* og *Geometrien*, samt *Secretairen*, den samme Rang, som Vore virkelige Cancellie-Raader nyde. Imellem sig selv indbyrdes tage de Rang, alt eftersom de have Sæde i *Academiet.*

Hvad sig de *Academiske* Med-Lemmer angaar, da tillade Vi dem at före *Titul* af Kongel. Skildere, Bildhuggere, Bygmestere, eller Kaaberstikkere. Og forbyde Vi herefter alle og enhver, at bruge saadan *Titul*, med mindre de have været antagne til Medlemmer af dette *Academie.*

IX. Art.

Ville Vi Allernaadigst at *Academiet* i Fremtiden til *Academister* ikke alleene antager Historie-Skildere og Bildhuggere, men endog Skildere i alle Slags, som for *Exempel*, *Portraits*, Feld-Slags, Dyrs, Landskabs, Söe, Blomsters, Frugt, Bygnings, *Miniature* og *Emaille*-Skildere, ligesom og de der stikke ud i Kaaber, til *Medailler* og i fiine Steene.

Academiet skal ogsaa efter Haanden og efter de fleeste Stemmer, udvælge *Professorer* til *Model*-Skoelen, af de dueligste Historie-Skildere og Bildhuggere; det skal og staae *Academiet* frit for, naar Omstændighederne det udkræver, at tage dem af *Portraits*- og *Bataille*-Skildrernes *Classe*, samt af Kaaberstikkerne *entaille doûce* efter den historiske Maade, naar der et stort Pund hos dennem maatte findes nedlagt.

Hvad sig andre *Academiske* Med-Lemmer angaaer, som formedelst deres Kunsters Beskaffenhed, ikke kunde lære offentligen, eller opnaae *Professoratet* udi *Academiet*, ville Vi Allernaadigst, for at see de fortreffelige Gaver, som iblant dem kunde findes, vel aflagte, at de efter fleeste Stemmer, maae giöres til *Academie*-Raader, og skulle de nyde samme Ære og Fortrin, som *Professorerne*, undtagen at de ikke kunde komme udi *Gage*

X. Art.

Academiet skal fremdeeles ikke antage til *Academiets* Med-Lemmer, uden de Personer, som ere bekiendte for en særdeeles Dygtighed, i Skildre-, Bildhugger-, Bygnings- og Kaaberstikker-Kunsten, og paa det, at de om saadan en Dygtighed kunde være forvisset, ville Vi Allernaadigst, at de for Eftertiden iagttage fölgende Puncter.

Enhver, som vil antages til Med-Lem i *Academiet*, skal söge Adgang til een af de *Officialibus*, som över samme Kunst. Denne *Officialis* skal, naar han haver efterseet den sögendes Arbeyde, forestille ham for *Academiet*, i dets Forsamling, og efter den der giörende Forestilling, bestemme, hvad enten den bemeldtes Arbeyde maae dem strax foreviises, eller om det længere skal opsettes.

I Fald *Academiet* beslutter, at det skal foreviises, skal den Sögende fremviise det for *Academiet* i Forsamlingen, som *voterer per Scrutinium*, og saafremt de fleeste Stemmer ere for den Sögende, da skal han biefaldes, hvis ikke skal han advares, at giöre nye Pröve-Stykke, og at beflitte sig paa Forbedring, for at blive saadan Ære værdig.

Saasnart han da er biefaldet, da skal *Academiet* i Forsamlingen give ham et *Sujet* at udarbeyde til Antagelses-Stykke, herefter skal han da giöre en Udkastning og foreviise *Academiet*, som efter fleeste Stemmer, enten skal antage det, eller og i Fald det findes nödig, henviise ham til at giöre et nyt.

Den biefaldte Person skal da giöre det i stort og fuldfærdige sit Antagelses-Stykke, i den Tiid ham af *Academiet* settes, der og skal udnævne nogle *Officiales*, som af og til skulle gaae hen og see ham arbeyde, og hvis det kand bringes i Erfaring, at han, til at udarbeyde sit Antagelses-Stykke, har betient sig af nogen fremmed Hielp eller i Fald Arbeydet ikke i den af *Academiet* foreskrevne Tiid bliver færdigt, (lovlig forfalds Tilfælde altid undtagen) skal det ham forhen givne Biefald ikke komme ham til Nytte.

Naar Antagelses-Stykket er forfærdiget, skal *Academiet per Scrutinium* paakiende det, og hvis det da faaer de fleeste Stemmer, da skal den biefaldte paa den sædvanlige Maade, antages til *Academisk* Med-Lem, derpaa tager han sit Sæde, og hans Antagelses-Stykke bliver i *Academiet.*

XI. Art.

For at opmuntre Lærlingerne, der söge *Academiet*, til desto meere *Emulation* eller Efterstræbelse, og for at giöre Belönningerne liige, iblant dem, der legge sig efter Kunsterne, ville Vi Allernaadigst formeere *Præmiernes* Tal, og i Steden for een Guld-*Medaille* for Skildere, een for Bildhugger, og een for Bygnings-Kunsten, som efter Vores Allernaadigste *Fundation* af 1754 haver været given, tillade tvende Guld-*Medailler* om Aaret for hver af bemeldte Kunster, som *expres* dertil skulde forfærdiges. Nemlig: Een stor, kaldet förste *Præmie*, og een af mindre Værdie, kaldet anden *Præmie.*

For at erholde disse *Præmier,* til hvilke Udenlandske ogsaa maae *concourere*, skulle Lærlingerne være pligtige til, hver förste Februarii at *comparere*, og udi det övede *Talent* at *componere*, skildre, *modelere*, eller teigne een Udkast, efter det *Sujet*, som *Academiet* forsamlet dennem foregiver.

Concoursen skal 8 Dage forud, ved opslagne *Placater* i *Model*-Skoelen bekiendtgiöres.

Og som Vi ligeleedes Allernaadigst have foresat Os, i Naade at ansee Kaaberstikker-Kunsten, og derved at befordre dens Opkomst; Saa ville Vi Allernaadigst, at de der have lært denne Kunst, ogsaa maae *concourere* til de store *Præmier.* Til den Ende ville Vi Allernaadigst forunde dem, ligesom Lærlingerne i Skildre-Bildhugger- og Bygnings-Kunsten 2de Guld-*Medailler* om Aaret.

Materien, hvilken de, ligesaavel som Skildre og Bildhuggerne, skulle *tractere*, skal tages af Bibelen.

Directeuren skal angive tvende Materier for Skildrer og Bildhuggerie, tvende for Bygnings, og tvende for Kaaberstikker-Kunsten, hvoraf *Academiet* efter fleeste Stemmer et skal udvælge.

Og for at forebygge, at Lærlingerne, ikke af nogen fremmed Hielp sig skulle betiene, skulle de udi *Academiet* indsluttes, indtil at deres Udkast er giordt og af den Maaned havende *Professor* paateigned.

Efter at *Academiet* da samles, og haver paakiendt saadan Udkast, skulle de af Lærlingerne, der maatte være i Stand til at *concourere* for de store *Præmier,* udi hver for sig afdeelte og til saadant Brug i *Academiet* bygte *Loger*, i stort fuldföre deres Stykke, og aldeeles ald Underviisning og Hielp være berövet.

Skildrerne, Bildhuggerne og Bygmesterne skulle være forpligtede til d. 30 Martii fuldkommen at forfærdige deres Stykker, paa hvilken Dag *Academiet* skal forsamles, for at paaskiönne, hvilke deraf, Dagen næst efter d. 31 som er Vores Höye Födsels Dag, paa *Academiets* store Sahl, til offentlig Beskuelse kunde udsettes, hvorpaa *Academiet*, udi næste Forsamling *per Scrutinium* skal tildömme dem *Præmierne,* som samme have fortient, og paa samme Dag, naar de paakiendes af *Præside*, til dennem vorde uddeelt. De Stykker som vinder *Præmien*, skulde forblive i *Academiet.*

Hvad sig Lærlingerne i Kaaberstikker-Kunsten angaaer, da som det ikke kand være dem mueligt, i en Tiid af toe Maaneder at fuldföre een fuldkommen Teigning, og efter det foregivne *Sujet* at udstikke een Plade, saa skal dem Sex Maaneder forundes, som er at reigne fra 1 Februarii, som er den Dag, der skal begyndes at *concourere* til de store *Præmier*, indtil d. 1 Augusti, da de skulle være pligtige til, udi den *Professors* Nærværelse, der haver Maaneden, til *Secretairen* at indlevere deres Teigninger og udstukne Plader, som skal bevare dem i et dertil indrettet Skab, hvilket indtil Dagen for Vores Höye Föds-sels-Dag udi næstfölgende Aar, skal være under Forseigling, da *Academiet* skal forsamles at paaskiönne, om de *Concoureren des* Arbeyde for de store *Præmier*, ere i Stand til, offentligen at kunde udsættes.

De skulle være forpligtede til, ligesom de i Skildrer-, Bildhugger- og Bygnings-Kunsten Lærende, udi *Academiet* i afdeelte, tillukte og dertil indrettede Loger, at giöre deres Teigninger, og stikke deres Plader.

Dersom nogen af de *Concoureren de*, imod *Academiets Reglement*, enten indförer nogen anden i sin Loge, eller bringer did ind noget Stykke, enten af Bildhuggerie, Skilderier, Teigninger, Kaaber-Stik, eller og andet Hielpe-Middel, i hvad Navn det og nævnes kand, da skal han fra at *concourere* aldeeles være udelukt.

Sölv-Medaillerne, eller de smaa *Præmier* betreffende, hvoraf Vi udi *Fundationen* af 1754 Allernaadigst have forundt *Academiet* hvert Fierding Aar 3de at lade uddeele, da ville Vi Allernaadigst, at deres Tal skal foröges, og paa det Vort Allernaadigste Öyemerke kand opnaaes, nemlig Kunsternes Fremgang med lige Fordeel, saa ville Vi, at *Medaillerne* herefter paa fölgende Maade skulle uddeeles.

Een stor *Medaille* kaldet den förste *Medaille* og een af mindre Værdie kaldet den anden *Medaille*, skal gives dennem, der efter det Levende *Model*, have teignet de beste *Academier*, ligeleedes een förste og anden *Medaille* til dem, der efter det levende *Model*, have *modeleret* de beste *Academier*, og endelig een förste og anden *Medaille* til dem, der have giort best i *Architectur*-Skoelerne. Samme *Medailler* skulle i *General*-Forsamlingerne, hvert Fierding Aar tilkiendes, og uddeeles hvert Aar, paa den Dag, naar de store *Præmier* uddeeles. For at *concourere* til disse *Præmier*, skulle de Maaned-havende *Professorer*, hver Maaned stille een *Figur*, hvilken de ikke maae rette, og Lærlingerne ey heller bringe ud af *Academiet*, og til en desto större Sikkerhed, skal hver Teigning eller *modeleret* Stykke, den förste Dag af den Maaned-havende *Professor* paateignes, og hver Aften leveres een dertil beskikket *Person* i Hænder.

Den i Bygnings-Kunsten Maaned-havende *Professor*, skal ligeleedes til den Ende hver Maaned opgive een Materie, og skal i saadan Hensigt bruges samme *Præcautioner*, som i *Model*-Skoelen.

End viidere ville Vi Allernaadigst, at de Lærlinger udi *Model*-Skoelen, som ingen *Præmier* sig haver erhvervet, aarlig for de överste Steder skal *concourere*; Til hvilken Ende den Maaned-havende *Professor* derfor alleene, udi Januarii Maaneds Forlöb, skal stille een *Figur*, og skal i det Henseende, samme Forsigtigheder, som ved *Concoursen* for *Medaillerne* iagttages, de for denne *Concours* teignede eller *modeleredé Academier*, skal til Enden af samme Maaned

-paakiendes, og den som haver giort det beste, skal være berettiget, hver Da·, at *Modellet* bliver sadt i en nye Stilling, nest efter dem, der have oppebaaret de store og smaa *Præmier,* først at gaae ind udi Skoelen, og sammesteds udsöge sig det beste Sted, paa hvilken den nest beste giorte igien fölger, og saaleedes de övrige, indtil den, som haver giort det sletteste, tilsidst indgaaer.

Hvad sig de smaa Skoeler angaaer, for hvilke Vi ogsaa ville bære Vores Höy-Kongl. Omhue, da ville Vi Allernaadigst, at *Emulation* og Stræbsomhed, der, formedelst en *Concours*, som hvert Fierding Aar udi hver Skoele skal gaae for sig, skal ved at opstige fra een Skoele til den anden, holdes vedlige, det er fra förste Begyndelses Skoelen, til den, hvori man teigner efter Teigninger, fra den Skoele igien til den, hvori man teigner efter ophöyet Arbeyde, eller Gibs-Billeder, og fra denne sidste Skoele til *Model*-Skoelen. Samme Orden skal holdes i *Architectur*-Skoelerne, hvor Lærlingerne ligeleedes hvert Fierding Aar skulle *concourere*, og skal de, som have giort best i den liden Skoele, derfra opstige i den förste.

Ingen maae i Fremtiden gaae til Lære udi dette *Academie*, med mindre at han med en *Protections-Billet* af een af *Academiets* Lemmer er forsynet, hvilken *Secretairen* udstæder og *Disciplen* overleverer den Maaned-havende *Professor*, der skal anviise ham Underviisnings-Stædet.

XII. Art.

For at vedligeholde og formeere Kunsternes Opkomst i vore Riger og Lande, og for at see *Academiet* efterhaanden med duelige Kunstnere fornyet, ville Vi Allernaadigst, at 4re af dem, der have lært Skildrer, Billedhugger, Bygnings og Kaaberstikker-Kunsten, og ere af Vores indfødde Danske, Norske, og andre Undersaatter, og som have erholdet de første *Præmier*, skulle fremdeeles nyde den Herlighed paa Vor Bekostning med *Titul* af Kongelige Pensionairer at reyse Udenlands, for i fulde Sex Aar, at *frequentere* de berömmeligste udenlandske *Academier*, til deres Kunst at fuldföre, samt ved deres Hiemkomst at foreviise *Academiet* noget af deres Arbeyde, og der at udstaae den *Examen*, hvorefter de, i Fald de dertil dygtige maatte eragtes, til *Academiets* Med-Lemmer kunde vorde antagne.

Naar saadanne Personer udreyser, skal dem paalegges, paa det kraftigste sig at forbinde, naar deres Tiid er forlöben, i Vore Riger og Lande at komme tilbage, og ikke uden Vores Allernaadigste Tilladelse, at træde i nogen anden Herres Tieneste.

Ydermeere skal Præses meddeele dem et Brevet, hvori de skulle anbefales, hvert Aar til *Academiet*, af deres Arbeyde, noget at indsende, hvoraf den Fremgang, som de giöre, kand skiönnes. Vi ville ogsaa, at de til saadan Udreyse beqvem eragtede Personer, alleene af *Academiet* bringes udi Forslag, saasom Vi Os Vallet Selv Allernaadigst forbeholder.

Det skal tillige, saavidt mueligt er, iagttages, at deriblant dem, som udreyse, vexelviis findes Personer af Skildrer- Bildhugger- Bygnings- og Kaaberstikker-Kunsten, og ligesom nogen af bemeldte *Pensionairer* efterhaanden hiem-

kommer, skal deres Sted med andre, hvilke ligeleedes dertil ere fundne værdige, og af Os Allernaadigst udvaldte, igien besettes.

XIII. Art.

Ville Vi Allernaadigst, at ingen efterdags, som Skildrer, Bildhugger, Bygmester eller Kaaberstikker i Vores Residentz-Stad Kiöbenhavn maae nedsette sig, med mindre han til Med-Lem i *Academiet* har været antagen, eller udi Byens oprettede Lauge, med mindre de för denne *Fundations* Udstædelse, allereede udi nogen af disse Kunster, havde *practiseret.*

Iligemaade ville Vi Allernaadigst, at de af Vores Undersaatter, som have gaaet paa *Academiet*, og erholdt een af de store *Præmier*, maae overalt i Vore Lande sig som *privilegerede* Frie-Mestere nedsette, og det uden ald anden Tynge eller Afgift, end alleene at tage sit Borgerskab, og uden at dennem af de værende Mestere, paa de Steder, hvor de sig vil nedsette, ringeste Hinder maae tilföyes.

End ydermere tillegge Vi hermed Allernaadigst *Academiet* den Friehed, naar det til Kunsternes Opkomst og Ungdommens Forbedring finder det fornödent, at tage dem i deres Beskyttelse, som her i Byen ville sælge saadant Arbeyde, hvilket *dependerer* af, eller henhörer til Kunster, saasom Skilderier, *Antiqve-Statuer* eller andre *Modeler*-Teigninger, Kaaber-Stykker, saavelsom og omreysende *Formere*, dog altiid med Vilkaar, at de findes at have saadanne *Former,* som i Smukhed og Kunst overgaaer dem, som findes hos de i bemeldte Kiöbenhavn værende Formmagere, hvorfore Vi og Allernaadigst ville, at ingen maae giöre dem nogen Hinder, som med de af *Academiet* dertil udgivende Beviiser ere forsynede.

XIV. Art.

Ville Vi fremdeeles Allernaadigst, at det Overskud af de 2400 Rdlr., som Vi efter *Fundationen* af 1754 have *assigneret* til *Elevernes* eller Lærlingernes Udenlands-Reyser, skal tiene til Lön for de *Officiales*, der bruges til Ungdommens Underviisning, og til den Ende Allernaadigst fundet for godt, at de *Professorer* i *Model*-Skoelen, skulle, foruden den allereede havende, eller herefter bekommende, Lön, til en slags Belönning for hver gang de have Maaneden, oppebære 25 Rdlr. Og da den *Professor* i Bygnings-Kunsten, og den i *Perspectiven* ere forbundne at anvende dobbelt Tiid imod de andre, skulle de til Belönning aarligen hver nyde 50 Rdlr. Men naar der ere tvende *Professorer* i Bygnings-Kunsten, da, som de begge maae tage Deel i det til Tienesten henhörende Arbeyde, skulle de og deele Indkomsten.

Hvad sig dem anbetreffer, som offentligen skulle lære *Anatomien* og *Geometrien*, da, siden de i deres *Talents* Naturs Beskaffenhed, egentlig ikke udgiör det *Corps* af Kunster, som *Academiet* bestaaer af, og hvilke ey, som de andre *Professorer*, opstige i *Graderne*, skulle de nyde hver 200 Rdlr. om Aaret.

Dersom nogen *Professor* i *Model*-Skoelen, af hvad Aarsag det maatte være,

ikke skulle kunde forrette sin Tieneste i sin Maaned, skal han i Forsamlingen melde det for *Academiet*, som da bör udnævne en anden *Professor* at gaae i hans Sted, og den, som forretter hans Maaned i hans Sted, skal og nyde Indkomsten.

Professorerne i Bygnings-Kunsten og *Perspectiven*, skulle og, naar fornöden giöres, paa samme Vilkaar, træde i hinandens Sted.

Ligeleedes, i Fald *Professorerne* i *Anatomien* og *Geometrien*, formedelst lovlig Forfald, nödes til at udeblive, skulle de bestille nogen anden i deres Sted, hvorved det af sig selv forstaaes, at de, som de bestiller, af *Academiet* skulle *approberes*.

Desuden ville Vi fremdeeles Allernaadigst udreede alle *Academiets* Omkostninger, saasom: *Medailler* til *Præmierne*, *Secretairens* Lön, *Informatorernes* eller Ridse-Mesterens *Salaria*, hans Lön, som haver *Academiets Statuer*, Skilderier, Teigninger, Bøger og andre *Effecter* udi Forvaring, *Modellernes*, og andre til de adskillige Skoelers Tieneste anvendte Personers *Gage*, med Brænde, Lys og alt övrigt.

XV. Art.

Vi ville og Allernaadigst tillade, at alle Udenlandske af særdeeles *Merite* og Dygtighed, og hvad Landsmænd de end maatte være, og som kunde opholde sig i Vore Stater, maae vorde antagne til Med-Lemmer af dette *Academie*, og derudi nyde saavel Embeder, som de til Embederne hörende Fortrinne.

I Henseende til dem, som maatte tragte efter at blive Med-Lemmer af dette *Academie*, endskiönt fraværende, da tillade Vi Allernaadigst, at de efter det Arbeyde, som de vitterligen have giort, og indsende til *Academiet*, maae blive antagne, som: tilforeenede Udenlandske Med-Lemmer.

Og paa det at dette *Reglement* for saadanne Udenlandske desto bedre kand blive bekiendt, skal det i de meest brugelige Sprog vorde oversat.

XVI. Art.

Vi tillade ligeleedes Allernaadigst, at de, som ere *Modeller* i *Academiet*, og hvortil man skal udvælge de beste dannede Personer, maae, imedens de i *Academiets* Tieneste forbliver, bære Vores ringeste *Livrée*.

XVII. Art.

Fremdeeles ville Vi og i Særdeleshed bære ald Höy-Kongelig Omhue, for alt hvad der kand tiene til dette *Academies* bestandige Vedligeholdelse og Opkomst, og til saadan Ende, paa derom giörende allerunderdanigste Forestilling, forõge, forbedre, ja efter Befindende og Tidernes Omstændigheder, forandre, hvis til dette *Academiets* Forbedring og ydermeere Fuldkommenhed maatte kunde tienligt eragtes.

Hvorefter Vi Allernaadigst ville, at alle og enhver skal viide sig allerunderdanigst at rette og forholde; Forbydende derhos, under Vor Kongelig Hyldest og Naade, noget imod dette, som forskrevet staaer, at handle, eller i nogen Maade Forfang at giöre; Givet paa Vort Slot Christiansborg udi Vores Kongelig Residentz-Stad Kiöbenhavn den 31 Martii Anno 1758.

Under Vor Kongelig Haand og Signet.

FRIDERICH R.

Bilag III. Confirmation paa Fundatsen af 25. September 1767.

[Se Teksten. S. 74 ff.]

CONFIRMATION,
PAA DE,
DET KONGELIGE DANSKE
SKILDRE-BILDHUGGER- OG BYGNINGS-ACADEMIE
I KIÖBENHAVN,
FORHEN ALLERNAADIGST FORUNDTE
BEVILLINGER OG FRIHEDER MED VIIDERE.

Vii CHRISTIAN DEN SYVENDE, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge etc., Giöre alle vitterligt: At eftersom Vi, iblandt de ypperlige Stiftelser, af Vores Elskelig Kiære Herr Fader, Salig og Höylovlig Ihukommelse, KONG FRIDERICH DEN FEMTE, haver fundet, at det oprettede Kongelig Skildre-Bildhugger- og Bygnings-*Academie* er af en særdeeles Nytte for Vore Riger og Lande, ved den Virkning, som Kunsternes Fremgang haver havt paa Undersaatternes Fliid og Vindskibelighed: Saa have Vi Allernaadigst besluttet, at tage dette *Academie* under Vores besynderlige Kongelig *Protektion* og Forsorg. Vi *confirmere* derfore, ikke aleene de samme Bevilgninger og Friheder, som i *Fundatzen* af 1754 og *Reglementet* af 1758 ere dette *Academie* tillagde; Men Vi ville end ydermeere, til nye Pröve paa Vores Höy-Kongelige Yndest og Beskyttelse, giöre denne Stiftelse endnu anseeligere og bestandigere, paa den udi fölgende *Puncter* foreskrevne Maade:

1. Vi ville Allernaadigst, at *Academiet*, i Steden for, som hidtil, at bekomme paa en uvis og ubestemt Maade de Summer, som udfordredes til dets Vedligeholdelse, skal i Fremtiden have en bestemt og bestandig *Fond*. Til den

Ende henlegge Vi fra næstkommende 1ste Octobris at regne, aarlig 2600 Rdlr. til de i Aaret 1754 allernaadigst fastsatte 2400 Rdlr., som da tilsammen udgiör en aarlig *Fond* af 5000 Rdlr. hvilke udi Vores *Particulair*-Kammer bliver at oppebære; Denne *Fond* af Fem Tusinde Rixdaler skal anvendes til *Academiets* Vedligeholdelse, og maae *Academiet* derover kunde *disponere* paa den, for det samme nyttigste Maade.

2. Ligeledes oprette Vi for bestandig en anden aarlig *Fond* af 6000 Rdlr. til Femten vedvarende *Pensioner* for Skildere, Bildhuggere, Architecter og Kaaberstikkere, for derved desmeere at befordre disse Kunsters Floer og Opkomst; Af disse 15 *Pensioner* skal der være 6 paa 600 Rdlr.; 6 paa 300 Rdlr., og 3 paa 200 Rdlr. Denne *Fond* af 6000 Rdlr. skal oppebæres af Vores *Particulair*-Casse, i Fölge af den derom til samme allereede afgivne *Resolution*. De 6 *Pensioner* af 600 Rdlr. bestemmes for *Academiets Officiales*, som ere Kunstnere, og som meest have viist sig *meriterede*; Embedet af *Professor* giver ingen Ret til samme, eftersom den Tieneste *Professorerne* giör ved *Academiet*, betales efter *Reglementet* af 1758. Disse *Pensioner* gives til at underholde *Emulation* iblandt *Academiets Officiales* selv, til at være en Ære for de, som samme bekommer, og til at belönne sande Fortienester. De 6 *Pensioner* af 300 Rdlr. ere bestemte for de af Vore *Pensionister*, hvilke *Academiet*, ved deres Tilbagekomst fra deres Reyser, haver holdt for duelige, til at blive antaget iblandt sine Medlemmer, og som meest have *distingveret* sig ved deres *Talens*. Andre skal ingen Ret dertil have. De af *Academiets* Medlemmer, som blive udvalgt til at være *Officiales*, og som allerede nyde en *Pension* af 300 Rdlr., skal beholde den samme til der bliver en ledig af de *Pensioner* paa 600 Rdlr., og de samme have fortient. De 3 *Pensioner* af 200 Rdlr. bestemmes fornemmelig til Enker af de *Academiets Officiales*, som haver erhvervet meest Berömmelse. Disse *Pensioner* gives til Understöttelse for Enkerne, og til Erindring af deres Mænds Fortienester.

3. Naar een af disse 15ten *Pensioner* bliver ledig, skal *Academiet* forsamle sig, og dömme *per scrutinium*, hvem der eragtes meest duelig og værdig til Vores Naade. De Kunstnere, eller Kunstneres Enker, som *Academiet* da vælger, skal bekomme den ledige *Pension*, hvilken Vi de samme vil tilsige ved et Brevet, hvorudi udtrykkelig skal settes, at eftersom *Academiet* havde holdt dem for at være de *habileste*, og de som meest fortiente den ledige *Pension*; Saa havde Vi tilkiendt dem samme, for at *destingvere* dem, og for at belönne deres Fortienester.

4. *Academiet* skal for Fremtiden have en *Tresorier*, som skal beklæde dette Embede *par Honneur* og uden Indkomst. *Academiet* skal vælge ham iblandt sine *Officiales* ved de fleeste Stemmer, og han omskiftes hvert 3die Aar, med mindre *Academiet* agter det tienligt, at han fremdeeles vedbliver. Hvert Fierding Aar skal han aflegge sit Reignskab udi de almindelige Forsamlinger, paa det enhver kand erfare hvorledes *Academiets* Penge bliver forestaaet; Og omendskiönt han holder en *Protocol* over Indtægt og Udgift, saa skal ikke desto mindre indföres i *Academiets Protocol* hver Gang han aflegger Reignskab, hvor höyt Udgifterne i det Qvartal ere steegne, og hvor meget *Academiet* beholder i *Cassa*.

5. *Academiets Tresorier* skal bekomme hvert Fierding Aar udaf Vores *Particulair-Casse* den Summa 1250 Rdlr., som fierde Deel af den til *Academiets* Vedligeholdelse bestemte *Fond* af 5000 Rdlr. Ligeledes skal han i den Orden, som er fastsat i Vores forhen berörte og *Particulair-Cassen* meddeelte *Resolution* af 15 Septembris, af samme Casse annamme de, til de 15 nye *Pensioner* Allernaadigst bevilgede 6000 Rdlr., og skal han udbetale *Pensionerne* til dem, som samme ere blevne tillagde. Ved *Academiet* skal være en *Casse*, hvorudi dets Penge nedlegges, og skal samme lukkes med 2de Laase, hvortil *Directeuren* skal have den ene Nögle, og *Academiets Tresorier* den anden;

6. Vi ville Allernaadigst at *Præses* for *Academiet*, ved hvert Aars Indtrædelse, til Os Selv *directe* skal afstatte *Rapport* om alt hvad, som er *Academiet* betreffende, og hvorledes disse *Academiet assignerede Fonds* ere blevne anvendte. Dette nærværende *Reglement* skal föyes til de, som under forrige Regiering ere blevne udgivne, og skal i alle Maader have lige fuldkommen Gyldighed.

Hvorefter alle og enhver skal viide sig allerunderdanigst at rette og forholde; Forbydendes derhos, under Vores Kongelig Hyldest og Naade, noget imod dette, som forskrevet staaer, at handle, eller i nogen Maade Forfang at giöre. Givet paa Vort Slot Friderichsberg den 25 Septembris 1767.

Under Vor Kongelige Haand og Signet.

CHRISTIAN.

Bilag IV. Reglementet af 21. Junii 1771.

[Se Teksten. S. 80 ff.]

REGLEMENT
FOR
MALER-, BILLEDHUGGER- OG BYGNINGS-ACADEMIET PAA
CHARLOTTENBORG SLOT I KIØBENHAVN.
(Hvilket for Fremtiden skal tiene samme til Grundlov).

1. Afd.

OM DE TIL DETTE ACADEMIE HENHØRENDE PERSONER, DERES RETTIGHEDER OG PLIGTER.

1. Academiet skal bestaae af 7 *Professores i Konsterne,* af hvilke en, som *Directeur*, skal føre Over-Opsigt, 1 Professor i *Anatomien*, 1 i *Geometrien*, og 1 *Secretair;* af 8 *Æres-Medlemmer*, hvorunder dog Udlændiske, og de, som ikke boe i Kiøbenhavn, hvis Antal bliver ubestemt, ei skal være indbegrebne; et

uindskrænket Antal af *Medlemmer* i alle Konster, Portrait- og Landskabs-Malere o. s. v., 3 *Informatores i Tegning*, 1 Informator i Grund-Reglerne af *Architecturen* og 1 *Forvalter*; Alle disse Personer blive ved de fleste Stemmers Bifald *udvalgte*.

2. *Director* vælges blant en af de 7 Professores i Konsterne. Men efter 2 Aars Forløb vælges en anden i hans Sted, dog kan han, naar 2 Aar ere forløbne efter hans Betienings Tid, igien komme paa Valg. Ham paaligger det at have Over-Opsigt over Academiet, efter dette nye Reglements Forskrift. Han skal vaage over Tegne-Mesternes, Skolarernes og Betienternes Opførsel, og besøger i det mindste alle Løverdage, eller oftere, Skolerne. Alle de, som have noget at søge eller forebringe ved Academiet, skal vende sig til ham; Saa ofte han er fraværende, har den Maanedhavende Professor det øverste Sæde. Saa længe hans Direction varer, er han ikke fritagen fra hans Pligter og Forretninger ved Academiet, som Professor, og, naar hans Directions Tid er forbi, træder han igien i sin forrige Plads.

3. De 7 *Professores* vælger Academiet af sine Medlemmer, og skal de foreslaae Kongen samme til Stadfæstelse. Fem af dem skal være Historie-Malere og Bildhuggere; ellers kan og deriblant være Portrait-Malere og Kobber-Stikkere, naar de ere duelige til at forestaae Model-Skolen. De 2de andre Professores ere Architecter. De 5 førstbenævnte ere Professores for *Model-Skolen*. og, som saadanne, vexle de om maanedlig. I deres Maaned skal de indfinde sig daglig der, om Efterm. Kl. 5, stille Modellet 2 Gange om Ugen, og tegne eller modellere det selv, for, ved deres Exempel, at opmuntre Ungdommen, saa og lade det af dem i saa Maade forfærdigede Stykke, ved Maanedens Udgang, blive ved Academiet. De føre tillige Opsigt over Gibs- og de mindre Skoler. Professoren i *Bygnings-Konsten* skal hver Mandag Kl 5 være tilstede i sin Skole, for at undervise i Architecturen. Den *anden Professor* i Bygnings-Konsten forklarer hver Løverdag Efterm., fra 4 til 5, Grundsætninger i Perspectiv, for saavidt samme er nødig for Konstneren og fuldender sit Cursum i et Aar. *Professor Anatomiæ* skal om Vinteren paa en beleilig Time, engang om Ugen igiennemgaae Osteologien for Lærlingerne, og vise paa Gibs-Figurer, og paa den levende Model, Musklernes Mechanismus. *Professor Geometriæ* skal alle Onsdage, førend Modellet bliver stillet, ikke alene læse 2 Timer over Geometrien, men endog tilholde Skolarerne, i hans Overværelse, at øve sig selv i at bruge Cirkelen. Dersom en af Professorerne, formedelst lovlig Forhindring, ikke kan udholde Maaneden, eller iagttage sine Timer, skal han sætte en anden i sit Sted, som da nyder de dermed forbundne Fordele.

4. Til *Informatores* skal fornemmelig Medlemmer og unge Konstnere vælges, som Academiet har opdraget, prøvet og befundet dygtige. Disse skal samtligen alle Dage, Kl. 5 om Efterm., begynde deres Underviisninger med deres Skolarer, og fortsætte samme til Kl. 7. 3de underviise i frie Tegning, og den 4de i de første Grunde af Architecturen.

5. *Secretairen* kan være en Konstner, eller skal i det mindste være en Kiendere af Konster, og udvælges af Academiets Lemmer. Han udfærdiger alle Academiets Expeditioner og *Diplomata*, fører Protocollerne, og besørger den ganske Correspondance.

6. Ved de 8 her værende *Æres-Medlemmers* Valg skal ligeledes fornemmelig sees paa Liebhabere og Kiendere i Konster. De skal tilsiges med til alle Forsamlinger. Af *Udlændere* og *Fraværende* kan Academiet antage til deres Æres-Medlemmer, saa mange det findes for got.

7. Enhver *Konstner*, som ønsker at blive *Medlem*, melder sig hos Director, og ved ham foreviser Academiet Prøver af sit Arbeide, herpaa bliver det ved Ballotering afgiort, om ham skal tillades at forfærdige et Prøve-Stykke. Er Udfaldet gunstigt for ham, saa forelægger Academiet ham et *Sujet* og bestemmer Tiden for ham, naar saadant skal være udført og færdigt. Saalænge hans Arbeide varer, blive *Commissarier* udnævnte til at besøge ham og eftersee, om han betiener sig af fremmed Hielp. Efter at dette hans Stykke er bleven undersøgt, bliver igien ved et nyt *Scrutinium* besluttet, om Forfærdigeren skal antages som Medlem, eller afvises, indtil han er i Stand at forevise et bedre Prøve-Stykke. Hans *Receptions-Stykke* forbliver ved Academiet.

8. *Forvalteren* skal sørge for, at alting i Skolerne gaaer anstændig og ordentlig til, og, naar nogen Uorden forefalder, give saadant tilkiende for den Professor, hvis Maaned det er, hvilken han desuden skal gaae til Haande, og adlyde hans Befalinger. Han seer og paa, at Brændet, Bom-Olie og Lys rigtig blive uddeelt, og har under sin Opsigt Academiets Effecter og Redskaber.

9. Professorerne i *Model-Skolen* skal udsøge *2de Modeller*, hvilke, saalænge de staae i Academiets Tieneste, bære det lidet Hof-Livree.

II. Afd.

OM ACADEMIETS FORSAMLINGER.

1. Academiet *forsamler* sig *ordentligvis* den første og sidste Mandag i hver Maaned, uden naar Director lader tilsige en overordentlig Forsamling; og ved den første Forsamling om Aaret skal dette Reglement af Secretairen oplæses. Director har det øverste Sæde; paa den høire Side af ham sidder den Professor, hvis Maaned det er, og efter ham de andre Professores, og paa den venstre Side Æres-Medlemmerne. Secretairen sidder lige over for Director, Medlemmerne af Academiet sidde bag ved Professorerne, og Æres-Medlemmerne efter den Orden, de ere optagne.

2. Alle Forretninger, som betreffe Academiet, blive her overlagte og forhandlede, og efter dette Reglements Indhold afgiorte. Men i *betydelige Tilfælde* som efter samme ikke kan afgiøres, og naar der skal udnævnes til ledige Embeder, som Academiet tilkommer at besætte, forfattes derom en Forestilling, som til Kgl. Beslutning og Afgiørelse skal indsendes. Endskiønt det egentlig tilkommer *Director* i *Forsamlingen at foredrage alle* Ting, saa skal dog *Professorerne, Secretairen* og *Æres-Medlemmerne have Ret,* ligeledes at tilkiendegive, hvad de have at erindre eller *foreslaae til Nytte for Academiet* Alle *Beslutninger* skee efter de *fleste Stemmer.* De til *Voteringen berettigede* ere følgende Director, og i Fald Stemmerne ere lige, giør hans Votum Udfaldet. Professorerne i Konsterne, saavelsom og Professorerne i Geometrien og Anatomien, samt Æres-Medlemmerne og Secretairen; dog maae Antallet af de voterende Æres-

Medlemmer ikke overstige de tilstedeværende Professorer i Konsterne, deres Antal; Men dersom af de første ere flere tilstede, saa skal alene de Ældste af dem, efter deres Optagelses Orden, votere. Medlemmerne kan bivaane alle Forsamlinger, men de votere alene med over de store Præmiers Uddeling.

3. Academiet skal have 2de af Director forseglede og underskrevne *Protocoller.* Den 1ste er en ordentlig Dagbog, hvori alt det, som i Forsamlingerne bliver foredraget, overlagt og besluttet, samt Kgl. Resolutioner og Befalinger, skal indføres, og saadant bliver derpaa af de tilstedeværende Medlemmer, som have Stemme, underskrevet. Den 2den indeholder Afskrifter af alle Academiets Expeditioner og Breve. Secretairen maae ikke meddele Afskrift eller Udtog af Protocollerne, til hvem det og er, uden Academiets Forevidende og Tilladelse.

4. I Forsamlings-Stuen skal alle Academiets *Documenter, Protocoller* og *Brevskaber* forvares og indelukkes.

5. Kongen approberer, til bestandig Brug, de Academiet forundte *2de Segl,* hvoraf det større skal bruges til *Diplomata,* Attester og academiske Beviser.

6. Academiet skal ved hvert Aars Begyndelse, indsende til *Rente-Kammeret* en *Hoved-Beretning* om dets oeconomiske Forvaltning og Kassens Tilstand.

III. Afd.

OM ACADEMIETS SKOLER, DEN DERI ANSTILLENDE CONCURRENCE, OG OM PRISERNES UDDELING.

1. *Alle Kgl. Undersaatter* ere berettigede, uden Betaling, at lade sig *undervise* paa Academiet, og, saa længe Rummet i Skolerne det tillader, maae ikke nogen, af hvad Stand han og er, afvises. Paa det og den gode Smag og de rigtige Grundsætninger i Tegning, ikke alene iblant Konstnere, men endog iblant Haandværkere, som udkræve Kundskab i Tegning, kunde udbredes, skal alle i Kiøbenhavn værende *Professionister* og *Haandværkere,* som ikke kan undvære Tegning, *tilholde deres Lærlinge,* flittig at besøge Academiet.

2. Enhver, som vil *besøge Academiet,* maae forsyne sig med en *Indladelses-Billet* fra en af Professorerne i Konsterne eller Medlem af Academiet. Hvorpaa han melder sig hos Secretairen, som i en særdeles dertil indrettet Bog, indskriver hans Navn, samt hans Indtrædelses-Dag, og tegner tillige paa Billetten, at saadant er skeet. Hvorefter Skolaren foreviser den Professor, hvis Maaned det er, Billetten, som derpaa anviser ham sin Plads. Disse *Billetter* gielde bestandig, saalænge Lærlingen besøger Academiet, og ved sin Opførelse ikke giver Aarsag til, at blive forviist derfra.

3. Hvert $^1/_4$ Aar skal i *Under-Skolerne* anstilles *et Fortrins Strid,* og skal derefter de Lærlinge, som ere befundne mest beqvemme, den ene efter den anden, videre til Gibs-Skolen, og endelig til Model-Skolen befordres.

4. I *Model-Skolen* skal aarlig tegnes og modelleres efter den beste Plads. Den Professor, som i Maaneden har Opsigt, stiller til den Ende, ved hvert Aars Begyndelse, en Figur, og ved Enden af Maaneden skal de derefter giorte Tegninger og Modeller, efter deres Fortieneste, ansættes. Fortærdigeren af det

beste har det ganske Aar igiennem Ret, saa ofte Modellen bliver stillet, at udsøge sig den beste Plads næst, efter dem, som have vundet de store Præmier eller Medallier, og de andre følge i den Orden, som Academiet efter deres Tegninger fastsætter.

5. Hvert $^1/_4$ Aar skal *2de Sølv-Medallier*, nemlig en *stor* og en *liden*, i Academiets Forsamling, tildømmes de Lærlinge, som efter det levende Model have forfærdiget den beste *Tegning*, 2de ligesaadanne Medallier til dem, som derefter have giort den beste *Poussering*, og 2de ligesaadanne Medallier til dem, som have forfærdiget den beste *architectoniske* Tegning. Til den Ende stiller enhver Professor i sin Maaned en Figur, og Professor i Architecturen opgiver hver Maaned en Priis-Materie. Begge underskrive disse Tegninger, Modeller og Ridse, som, førend de ere bedømte, maae ikke komme ud af Academiet. Den *31. Marts* skal de vundne Medallier af Director i Forsamlingen uddeles.

6. Hvert 2det Aar skal anstilles en stor *Concurrence om Guld-Medallier*, af hvilke en for Malere, en for Bildhuggere, en for Architecter, og en for Kobberstikkere skal bestemmes og præges. Concurrencen tager sin Begyndelse den *1. Juni* og bliver 8 Dage forud bekiendtgiort ved Placater paa Academiet. Director foreslaar 2 *Sujets* af den ældre Historie for Lærlinge i Malerie-, Bildhugger- og Kobberstikker-Konsten, saavelsom og 2 *Sujets* for Architecterne; og Academiet beslutter, hvilket der skal udføres. De, som vil arbeide om den store Priis, blive hver for sig adskilt paa Academiet, for at forfærdige et Udkast til dette *Sujet*, og Professoren, som den Maaned har Opsigt, undertegner samme. Naar Academiet har bedømt disse Udkast, saa skal de, som man har befundet *beqvemme* til at *concurrere*, i særdeles dertil byggede Loger, uden fremmed Raad eller Medhielp, under Straf at tabe deres Ret til Concurrence, udføre Udkastet i det Store, og maae Malerne, Billedhuggerne og Architecterne forundes 2 Maaneder, men Kobberstikkerne 6 Maaneder, til Udarbeidning. De Prøve-Stykker, som Academiet kiender værdige dertil, skal derefter offentlig udsættes. I den næste Forsamling derpaa skal af Academiet Prisen tilkiendes de beste, og samme da af Director den 31. Marts det følgende Aar uddeles i Forsamlingen. Priis-Stykket forbliver i Academiet.

7. Ingen maae tillades at arbeide paa den *store Præmie*, som ikke tilforn i Model- og Architect-Skolen har vundet en *stor Sølv-Medallie*. *Fremmede* kan til denne Concurrence ogsaa antages.

8. Af dem, som i forbemeldte Konster have vundet den *store Priis*, vælger Academiet nogle af Landets *Indfødte*, som med udmærkede Talenter ere begavede, hvilke paa Kgl. Bekostning skal besøge *udenlandske* Academier og Konstværker, foreslaaer saadanne, og indhenter derover Kgl. Stadfæstelse; Dog maae ikke mere end *2de Konstnere* paa engang være fraværende, og maae sees derhen, at iblant Konsterne skeer bestandig Omvexling. Er det Billedhuggere, Historie-Malere eller Architecter, saa skal de reise i 6 Aar. Portrait-Malere derimod, om Academiet finder for got nogle Elever, som saadanne, at lade reise, og Kobberstikkere eller andre Konstnere, skal ikkun reise i 3 Aar. Academiet meddeler de Reisende en, efter deres Duelighed indrettet *Plan* for deres *Studeringer*, og disse skal aarligen indsende et Stykke af deres Arbeide, eller i vid-

rig Fald, have deres Pension forbrudt. Efter deres Hiemkomst melde de sig hos Director, og kan da søge at blive optagne som Medlemmer. Men skulde nogen, efter at have fuldendt sine Reise-Aar, finde Leilighed *at nedsætte sig andre Steder*, saa maae de anholde om Academiets Tilladelse dertil, som dem da, efter foregaaende Forespørgsel hos Kongen, og efter Omstændighederne, kan blive meddeelt. Alle de, som have vundet den *store Priis*, skal, dersom de ikke vil tabe det Haab, at reise. *maanedlig*, i Fald de ere nærværende, tegne eller modellere en Figur efter Modellen og *aarlig* lade Academiet see et Stykke af deres Arbeide, samt fremdeles holde sig til Professorerne af den Konst, som de øve, og føre sig deres Underviisning til Nytte.

9. *Billed-Galleriet* paa Christiansborg skal for alle unge Konstnere, som enten have vundet den store Priis, eller en stor Sølvmedallie i Model-Skolen, fra 1. Mai til sidste Sept., hvert Aar alle Dage i Ugen, Søndag og Helligedage undtagen, staae aaben fra om Morgenen Kl. 8 til 1, og være dem tilladt, efter de deri befindtlige Malerier, at øve sig. Til den Ende have de at forsyne sig med en Billet fra Directeuren, og dermed melde sig hos Konstkammer-Forvalteren.

10. Af Academiets Fond skal aarligen den deri begyndte *Samling* af nyttige *Bøger, Gibs-Figurer* og *Tegninger* fortsættes. Øvede Skolarer kan betiene sig af samme med Directors Tilladelse, dog maae det ej være tilladt. at bringe noget deraf ud af Academiet.

IV. Afd.

OM ACADEMIETS FRIHEDER OG RETTIGHEDER.

1. Alle *Konstnere,* som i *Kgl. Tieneste* blive emploierede, og alle de, som søge *Betieninger*, hvortil udfordres *Kundskab* og *Indseende i Konsterne*, skal forevise en *Attest fra Academiet* eller og det Departement. som derom giør Forestilling, indhente Academiets Forslag og Mening, om at besætte en saadan Plads.

2. Alle *Konstnere* som ere forsynede med *Beviis fra Academiet* om deres Beqvemhed, skal være berettigede, uden deri at maae hindres i nogen Maade, at *drive deres Konst* i de Kgl. Riger og Lande.

3. Til saa meget desmere at befordre den gode Smag, skal alle, som paa *Professioner* og *Haandværker hvortil behøves Tegning*, sig i Kiøbenhavn. som *Mestere* ville *nedsætte*, forelægge Academiet Ridset af deres *Mester-Stykke*, og endelig Mester-Stykket selv til Approbation, som skriftlig og uden Betaling af Academiet skal meddeles dem, og derhen sees, at nyttige og ingen kostbare Stykker blive forfærdigede. *Magistraten* maae ikke tillade nogen saadanne Professionister, som ikke kan forevise forskrevne Beviis, at indskrives som Mestere. Hvorimod de forbenævnte *Haandværkere*, som have *vundet den store Priis* i Academiet, skal, efter at have taget Borgerskab, være berettigede til, *uden* at forfærdige *Mester-Stykke*, udi de Kgl. Riger og Lande at drive deres lærte Professioner lige med andre Mestere.

4. Academiet skal fremdeles indrømmes de fornødne Værelser paa Charlottenborg til deres Forsamlinger og Skoler.

V. Afd.
OM ACADEMIETS FOND OG SAMMES FORVALTNING.

1. *Kassereren* imodtager af Kongens Kasse den til Acaddemiets Underholdning bestemte Fond. Han vælges iblant Professorernes, Medlemmernes eller de overordentlige Æres-Medlemmers Tal, og omvexles hvert andet Aar. Til Academiet leverer han hver 1/4 *Aar* en *Extract* over Udgifterne og Beholdningen, og overleverer *hvert Aar* sin *Hoved-Regning*, som af 2de Stemmehavende og egentlig dertil udvalgte Medlemmer skal revideres, og af Academiet eftersees, underskrives og approberes. Da dette Reglement indeholder alle de Forskrifter, som for Eftertiden skal tiene Academiet til Rettesnor ved sammes Forvaltning; Saa bliver alle forhen værende Anordninger, dette Academie betreffende, hermed samtlig ophævede.

Bilag V. Reskriptet af 14. Febr. 1781.

[Se Teksten. S. 90 ff.]

CHRISTIAN DEN SYVENDE, af Guds Naade, Konge til Danmark og Norge etc. Vor Bevaagenhed tilforn! Da Vi allernaadigst have fundet for got at lade undersøge, hvoraf det reyser sig, at Vores Maler, Billedhugger og Bygnings *Academie* er i Gield, og hvorudi den bestaaer, samt hvorledes det for Fremtiden kunde sættes i den Stand, at det kunde bestaae; Og Vi nu have ladet os foredrage den derpaa indkomne Forestilling og de derudi giorte Forslag til bemelte *Academies* fornødne Ophielpelse, hvilke i et og alt have fundet Vores allernaadigste Biefald; Saa ville Vi allernaadigst have bevilget og fastsadt:

1) At *Academiet* til strax at afdrage dets nærværende Gield indtil Aarets Udgang 1780, maa udbetales at Vores *Cassa* 1900 Rdl., som Vi samme eengang for alle allernaadigst ville skienke.

2) At *Academiet* fra 1ste *Januarii* indeværende Aar maa nyde og udi Vores *civile Reglemente* anføres for det samme aarlige *Fond* som det tilforn i Følge Vores *Confirmerede Fundation* af 25nde *September* 1767 indtil Aaret 1771 haver været forundt, nemlig 5000 Rdl., som *quartalviis* af Vores Zahl *Cassa* bliver at udbetale. Af dette *Fond* haver *Academiet* da i Fremtiiden at bestride alle dets aarlige Udgifter og Førnødenheder, uden noget viidere Tilskud saaledes som samme udi vedfølgende i Forslag bragte og hermed af Os allernaadigst *approberede* nye *Reglemente* findes anførte og til deels herefter nærmere nævnte. — *Charlottenborg* Slots Bygninger ville Vi vel fremdeles have Os Selv forbe-

holdne, og i den Henseende tillade, at sammes aarlige Vedligeholdelse paa Tag og Fag, nemlig alt hvad som vedkommer det udvendige, saasom Mure, Tag, Vinduer, Skorsteen med viedere, item Istandholdelse af den Deel af det indvendige, som henhører til Bygningens og den nærværende nagelfaste *Pertinentiers Conservation* maae for Vores *Casses* Regning, uden for *Academiets Fond* fremdeles bestrides: saa og at paa samme Maade af Vores *Cassa* maae udreedes *Renovations*, Broelægnings, og andre Grund Skatter af Slottet, Vandverkernes og Sprøyternes Istandholdelse, Skorsteenene, *Renovation* og endelig Slots Forvalterens *reglementerede* Løn 100 Rdl., der altsammen fremdeles bliver *Academiets Fond* uvedkommende. Men derimod bør herefter a) alle indvendige, smaae Reparationer, Forbedringer og Indretninger udi *Charlottenborg* Slots Værelser, som for disses bestemte Brug og Hensigts Skyld, eller forsaavidt Værelserne af *Academiets* Medlemmer og Betiente beboes, til saadanne Beboeres Nytte og Bequemmelighed, meere end til Bygningens egentlige og nødvendige *Conservation* kunde forefalde, samtlige bekostes deels af Værelsernes private Beboere, hvilke stedse bør paa egen Bekostning vedligeholde enhver sine Værelser og i sin Tid aflevere samme til deres Efterkommere i forsvarlig Stand, deels af *Academiets Fond* for saavidt dets Skole Stuer og andre til dets almindelige Brug bestemte Værelser paa Slottet vedkommer, alt uden nogen Byrde eller Udgift for Vores *Cassa.* b) Portnerens, Vægterens og Arbeyds Karlenes hidtil *reglementerede* Lønninger og Tillæg til Brænde og Lys, tilsammen aarlig 204 Rdl. 92 ß skal iligemaade fra dette Aars Begyndelse af *Academiets Fond* afholdes, ligesom fremdeles c) Udgifterne til Olie og Tran samt Lampe Væger til Slottets Lygter og Lamper saa og til Slottets Reenholdelse, fra nu af bliver Vores *Cassa* aldeles uvedkommende men derimod paa den Maade at bestride: at *Academiet* i Fremtiiden af sit Fond lader forsyne de Lygter og Lamper, som oplyser Porten og Tilgangene til dets Skoler og andre almindelige Værelser, ligesom enhver blandt dem der boe paa Slottet, bør være tilholden, paa egen Bekostning at lade vedligeholde og forsyne de Lygter som findes i Opgangen til hans Værelser sammesteds, saaog at besørge disses Reenholdelse tilligemed Opgangene dertil, ligesom *Academiet* bestrider slig Reenholdelse udi dets almindelige Værelser og Skoler samt Opgangene til samme og bliver endelig d) Med Kakkelovnenes og Skorsteensdørenes Afpudsning i Værelserne saavelsom med Natte *Renovationens* Bekostning paa selvsamme Maade at forholde.

3) At *Academiet* med dets Forslage til Reyse *Stipendiers* Uddeeling i Fremtiiden nøye bør have følgende almindelige Regler for Øyne, a) at Staten stedse kand være forsynet med det Antal faste og fuldkommen duelige Konstnere i et hvert Fag, som dets virkelige Fornødenhed udkræver, nemlig 2 Billedhuggere, en Historiemaler, 2 Bygmestere i Hoved Staden, 2 Portrait Malere, en Mignatur Maler, en Medailleur, 2 Kobberstikkere og en til at stikke Karter, saaledes, at naar en saadan Konstners Plads i et eller andet Fag bliver ledig, man da altiid kand have et værdigt *Subject* i Beredskab til at besætte Pladsen, b) at derimod de unge Konstneres Tal ved overflødige Reyse *Stipendier* ingensinde alt for meget forøges, saaledes at det overstiger den sande Fornødenhed, enten i Almindelighed i alle *Classer* eller i Særdeleshed i een eller anden enkelt

Classe og c) at følgelig Reyse *Stipendiernes* Uddeeling ikke just bør være bunden enten til nogen vis Tiid, saaledes at den nødvendig skulle skee hvert Aar, hver andet, tredie eller fierde Aar. ey heller til nogen bestemt Afvexlings Orden imellem *Classerne* indbyrdes, men at tvertimod aldeles intet Reyse *Stipendium* nogensinde af *Academiets Fond* tilstaaes, fōrend paa den Tiid, naar een af *Classerne* virkelig behøver en *Reserve*, og da til den dueligste *Eleve* i samme *Classe*. Dog forstaaer det sig selv, at saadanne *Subjecta*, om hvis Duelighed man efter deres Hiemkomst seer sig nødsaget at tabe det Haab, man forud haver giort sig, bør ansees som udgaaet af de duelige *Reservers* Antal i deres *Classe* og følgelig andre i deres Sted, ligesom naar Dødsfald er indtruffen, ved Leylighed forundes *Stipendium;*

Og paa det denne nødvendige Orden i Fremtiiden nøye og uforanderligen kand vorde overholdt, saa haver *Academiet* i enhver allerunderdanigst Forestilling og Forslag om deslige *Stipendier* udførligen at fremstille de Aarsager og Omstændigheder som bevæge det til at foreslaae samme *Stipendium* for en vis *Classe* frem for de øvrige, og i Særdeleshed for en vis navngiven *Eleve:* at nemlig denne *Classe* formedelst Dødsfald, anden Befordring eller hiemkomne *Elevers* vitterlige Mangel paa Duelighed, fattes en *Reserve* udi det fastsadte Antal, da derimod de øvrige *Classer* ere eller blive forsynede med deres bestemte Antal, enhver for sig, eller og endnu mangle duelige *Subjecta* til at reyse paa samme: at den *Eleve* som i Særdeleshed til *Stipendiet* bringes i Forslag, besidder de Egenskaber og den Duelighed som dertil udkræves og at Udgiften kand bestrides af *Academiets Fond,* uden Byrde for Vores *Cassa* med viidere. Uden hvilke foranførte Aarsagers og Omstændigheders Rigtighed intet *Stipendium* herefter af *Academiet* maae foreslaaes eller ventes bevilget. Endelig hvad angaaer de 2de mindre nødvendige Konster, nemlig Landskabs og *Cabinets* Maling samt *Emaille* Maling, da tillade Vi vel allernaadigst, at en og anden duelig *Eleve*, saafremt nogen saadan herefter skulle melde sig, maae derpaa forundes Reyse *Stipendium,* naar dette af *Academiets Fond* uden Savn for de øvrige *Classer* af meere nødvendige Konstnere kand bestrides, men Vi ville derhos have paaseet at saadanne Konstneres Antal ikke maae forøges til meere end en ældre og een til 2de yngre Konstnere i enhver af bemeldte tvende *Classer;* Derefter *Academiet* sig allerunderdanigst haver at rette og Vedkommende sligt til Efterretning at tilkiendegive;

Skrevet paa Vort Slot *Christiansborg* udi Vores Kongelige *Residentz* Stad *Kiøbenhavn* den 14de *Februarii* 1781.

Under Vor Kongelige Haand og Signet.

CHRISTIAN REX.

Bilag VI. Brevveksling mellem Grosserersocietetet og Kunstakademiet.

[Se Teksten. S. 115].

TIL DET KONGELIGE
MALER-, BILLEDHUGGER- OG BYGNINGS-ACADEMIE.

Det kan ikke have undgaaet nogen Beobagters Opmærksomhed, at de danske Stater i en Række af nogle Aar, men især i de senere Tider har fundet sig i en critisk Stilling i Henseende til de mod hinanden i Krig forviklede Magter. At samme ikke, lig saa mange andre Stater, ere blevne inddragne i disse Uroeligheder, har man alene at tilskrive en viis og for Undersaatternes beste omsorgsfuld Regiering og et klogeligt valgt Ministerium, der med saa megen Held har vidst at udføre Regieringens velgiørende Villie og Hensigter. Af den saa lykkelig vedligeholdte Roelighed har enhver Undersaat høstet Frugter, og den har i sær været særdeles velgiørende for Handels Standen. Som Medlem af det Kongelige Stats-Raad, og som Minister for Departementet af de udenlandske Sager, kan vel ingen tvivle om, at Hans Excellence Hr. Geheime Raad Grev Bernstorff maa ansees, som et vigtigt Redskab til den Lykke, Landet har draget af sin Neutralitet. Selskabet af Grosserer her i Kiøbenhavn ønskede ved et passende og vel valgt allegorisk Kaaber, at kunde bevidne Regieringen sin underdanigste Taknemlighed og derhos tillige at kunde stifte hiin værdige Minister et Æresminde for det priselige Forhold, formedelst hvilket Roelighed er vedligeholdt i Landet, og hvorved Handel og Skibsfart har fundet Beskyttelse og Fremme.

For at opnaae det meest fuldkomne og paa Sagen meest passende Kaaber, giver man sig den ærbødige Frihed, at anmode de Herrer Professorer og Medlemmer af det Kongelige Maler-, Billedhugger- og Bygnings-Academie under sig indbyrdes, og hos andre Kunstnere underhaanden. at ville invitere til forfattelse af en Esquisse til slig Malerie. Den som af Academiet erkiendes for den Beste, og til Øyemedets Bestemmelse meest passende, udloves herved en Præmie af Et Hundrede Rixdaler; og fordi ikke alle øvrige skulle anvende Tid og Arbeyde forgieves, vil man bestemme en Præmie af Halvtredsindstyve Rixdaler for den Esquisse, som efter Academiets Bedømmelse maatte være den næst Beste. Naar De Herrer Professorer og Medlemmer af Academiet behage at tilstille os den for best erkiendte Esquisse til slig Tegning og Malerie, vil man med samme gode Tilladelse nærmere raadføre sig i Henseende til Forfatningen af Maleriet selv og Stikningen deraf i Kaaber. Vi haabe saameget mere at de Høystærede Herrer velvilligen ville fremme vort Ønske og Hensigt, som denne synes os en god Leilighed for Konstnerne til at vise sine Talenter og Kundskaber.

Kiøbenhavn, den 27. Januarii 1794.

Formand og Ældste for Grosserer Societetet.
Zinn. Lauritzen. Saabye.

XXXI

SVARSKRIVELSE TIL GROSSERERSOCIETETET FRA KUNSTAKADEMIET AF 23. FEBR. 1794.

Til behagelig Giensvar paa den Skrivelse, de Herrer Formand og Ældste for Grosserer Societetet have ladet os tilstille sidst afvigte 27. Januar, maae vi have den Ære at meddele. At, da vi som danske Mænd eenstemmig tror at skylde Stats Ministeren Grev Bernstorph en særdeeles udmærket Høyagtelse, og da vi troe, at et Arbeyde der sigter til at bevare Mindet af denne fortiente Patriot ikke bør forfærdiges uden af en af Landets første Konstnere, saa have vi ikke kundet overtale os til at giøre Academiets Elever de Herrer Grosserers Forslag bekiendt. Desuden ansee vi os ikke som beføyede til, at foreslaae nogen anden Concurs eller fremsette andre Præmier i Academiet, end de Hans Kongelige Mayestet udi Reglementet allernaadigst har behaget at bestemme. Skulde ellers mod Formodende de 100 eller 50 Rdlr. være Academiets Professorer og Medlemmer tiltænkt, som nogle af os vil paastaae at spore af ovenmeldte Skrivelse, da beklage vi høyligen at Maaden paa hvilken dette Forslag giøres, saa gandske udelukker os fra at arbeyde, som enhver af os vilde see sig uendelig beæret med, under andre Vilkaar; thi da vi have den Lykke at tiene en Monark, der ikke lader os lide Mangel, og vi formedelst de Prøver vi have maattet aflegge ved Indtrædelsen i Academiet ere fritagne for al viidere Concurs; saa indsee de Herrer Formand og Ældste for Grosserer Societetet, at Deres Indbydelse og fremsatte Præmie, paa vores Stilling ikke er passende; endnu maae vi tilføye, at vi af Hans Kongelige Mayestet allernaadigst var ansatte til at bedømme Konstarbeyde og følgelig hverken kunde bedømme os selv eller lade vort Arbeyde bedømme af andre end af Publicum, hvis Tillid vi smigre os med at besidde.

De Meninger, som enhver af Professorerne har yttret og antegnet paa Concepten, hvoraf Copie findes i Copie Bogen, har Forsamlingen i Dag besluttet at Secretairen skulle indrykke i Protocollen og ere af følgende Indhold:

Vendingen af Ovenstaaende har jeg noget imod.

Wiedewelt.

Mig synes, at den Misforstaaelse, ikke at kunde overtale sig til at giøre de Hrr. Grossereres Forslag bekiendt for Academiets Elever: og det følgende kunde forandres eller udelades sige dem som Sandheden er, at der ingen har meldt sig til at indgaa i deres proponerede Concours.

Juel.

Ich bin mit dem ganzen Aufsatz vollenkommen zufrieden und ich glaube auch nicht, dasz sich jemand nach der Einladung der Herrn Grossirer unter den Umständen zum Concours angeben wird, mithin ist ihr Vorschlag ohnehin vergebens.

Preisler.

Skal der svares (som jeg troer ikke at giøre ville være det beste) saa kan det, synes mig, ikke siges synderlig bedre.

Harsdorff.

Jeg er af samme Mening som Hr. Justitsraad Harsdorff.

Weidenhaupt.

Uagtet Pluraliteten almindelig har bestemt, hvad Beslutning der skal tages inden Cirkulairet kommer til mig, saa kan jeg dog ikke undlade at erindre 1) at det er Academiets og ethvert Collegiums Pligt at svare paa alle Breve, der blive dem tilskrevne og saa meget mere, da Academiets Secretaire ikke tiener gratis, 2) at om enkelt Mand vil skrive ironisk, da lader det sig vel giøre ved Tilfælde, men at et heelt Collegium under- eller rettere skriver i saadan Tone er *infra dignitatem*. Hvad man med rette kunde sige i dette Tilfælde var, at om Academiets Professorer entrerede i Grossererernes Forlangende, indsaa man ikke hvem der kunde dømme dem imellem, forudsat at Academiets Lemmer besad Duelighed, for hvilken de nyde Løn af Staten.

Hvad om vi bleve samlede i denne Anledning.

Abildgaard.

Jeg er af den Mening, ligesom de Herrer Professorer Harsdorff og Weidenhaupt, at det var meest passende paa Academiets Værdighed ikke at svare, men skal de have Svar, da synes mig dette er som det bør være.

Stanley.

Den hele Sag angaar de Herr. Artister, og hvad dem synes passende at svare bifalder jeg gierne. Kuns opkommer hos mig den Betænkelighed, om Svar kan gives i selve Academiets Navn, inden Sagen har været foredraget i Academiets Forsamling.

Kall.

Min Mening er, at der ganske ligefrem som Sandheden er, tilmeldes d'Hrr. Grosserere, at ingen har meldt sig til deres proponerede Concours, dog maa jeg erindre, at denne Sag borde været tilsendt Academiets øvrige Lemmer.

Meyn.

Da Modellerne eengang for alle ere befalede at bringe Portefeuillen efter Anciennitets Ordenen, saa er det meget muligt, at Pluraliteten allerede har været Hr. Professor Abildgaard imod, naar Touren er kommet til ham, og ifald Gud lader vore ældre Professorer leve, kan denne Omstændighed endnu ofte træffe ind. Jeg har adskillige Gange tilforn hørt Hr. Professor Abildgaard paastaa, at det er Academiets og ethvert Collegiums Pligt at svare paa alle de Breve, der bliver dem tilskrevne. Herr Professoren maa tillade mig at være af en anden Mening. Det er ethvert Collegiums Pligt at læse alle indløbne Breve, hvor urimelige de end maatte være, men Academiet har længe før Herr Professor Abildgaard blev Medlem af Directionen brugt den Maxime, der er antagen, endog i de betydeligste Collegier, nemlig at lægge *ad acta* Promemorier og Skrivelser som man troer ikke at fortiene Svar; og af dette Slax er unægtelig Grossererernes Brev til Academiet. Da nu Pluraliteten tilstaar dem Svar og approberer min Concept, som ingenlunde indbefatter Ironie, og følgelig ikke er *infra dignitatem,* saa vil Grosserer Societetet saameget mindre have Aarsag til at være misfornøyet.

Hvad den Anmærkning angaar, at Secretairen ikke tiener gratis, da har han det tilfælles med de øvrige Officianter i Academiet, og jeg troer ikke heller at det nogensinde har været Hans Kgl. Mayestæts Villie at han skulde være

den eneste der blot tiener *par honneur.* I Modelskolen har hver Professor 25 Rdr, for den Maaned han giør Tjeneste, og da Secretairen imod en Løn af 300 Rdr. giør Tjeneste i 12 Maaneder, da begriber vel Hr. Professor Abildgaard at det ikke heller beløber sig til mere end 25 Rdr. maanedlig.

I Henseende til den Tvivl han yttrer om Medlemmernes Duelighed, og hvad han forstaar med at nyde Løn af Staten, dette vil han dog vel ved Leylighed have den Godhed at explicere. Høyer.

Naar vedfølgende særskildte Betænkninger bliver indførte i Academiets Protocol, da skal jeg for dem bevidne at om Svaret til Grossererne, hvoraf jeg skulde have ønsket Concepten var fulgt, ikke indeholder Ironie, saa indeholder det Usandheder. Abildgaard.

At Concepten ikke er forandret, beviser de paa samme forefindende særskildte Betænkninger, med mindre man og vil beskylde mig for at skrive falske Hænder. Høyer.

PRO MEMORIA.

Af den Skrivelse, som de Herrer Directeur og Professorer for Kunstakademiet have ladet os tilstille under 23. Febr. sidstleden, erfare vi ugierne, at De have misforstaaet Meningen at vores Anmodning betræffende den proponerede Esquisse

Vi finde ikke et eneste Ord i det Brev vi skrev i den Anledning, som kunde give mindste Formodning om, at vores Hensigt skulde være, at lade Academiets Professorer og Medlemmer concurere med deres Elever, og endnu mindre kunde det tænkes, at vi i mindste Maade skulde ville have givet Anledning til Fornærmelse; meget mere troede vi, ved at anmode Academiet at paatage sig Bestyrelsen af det foreslagne Kunststykkes Forfærdigelse, at give samme et Beviis paa den Tillid og Agtelse, Kiøbmandsstanden saavelsom hele Nationen med saa megen Grund bær for Kunst-Academiet. Efter at have betragtet vores Anmodning fra denne Synspunkt, torde man have smigret sig med, at hvis vores Ukyndighed i Academiets Indretning og Directeurens samt Professorernes Prærogativer kunde, skiønt uden Forsæt, have stødt an imod samme, man dog ikke for Formalitets Fejls Skyld vilde undslaaet sig for, at fremme en god Sag, der i øvrigt synes at finde de gode Herrers Bifald. Da imidlertid alt Haab synes at være os betaget, med Academiets Hielp at faa vores Hensigt fremmet, og vi besidde for megen Fædrelands Kierlighed, i dette Øyemed at henvende os til Fremmede; have vi aldeles opgivet den fattede Idee om et Kaaberstykkes Forfærdigelse, og vilde søge at udfinde en anden Maade, hvorved vore Øyemed kunde opnaaes. Vi troede imidlertid, at burde frembringe vores Undskyldning for den Ulejlighed vi i denne Sag forgieves have foraarsaget Academiet.

Kiøbenhavn, den 16. April 1794.

Formand og Ældste for Grosserer Societetet.

Zinn. Lauritzen. Saabye.

Bilag VII. Fornyet Fundats af 28. Julii 1814.

[Se Teksten. S. 146 ff. & S. 181.]

FORNYET FUNDATS
FOR
DET KONGELIGE ACADEMIE
FOR DE SKIØNNE KUNSTER
I KIØBENHAVN.

VI FREDERIK DEN SIETTE, af Guds Naade, Konge til Danmark etc., Giöre vitterligt: Da Vort Maler-, Billedhugger- og Bygningsacademie, ved Vor Regierings Tiltrædelse, hos Os allerunderdanigst har andraget om Stadfæstelse paa de Academiet forhen givne Friheder og Benaadninger; saa have Vi, med den Omhu, Vi bære for en Stiftelse, som Vore Forfædre, høilovlig Ihukommelse, have heldigen grundet og fremelsket, og med det Ønske Vi føle for at see Kunsterne ved Siden af Videnskaberne blomstre i Vore Lande, taget de hidtil værende Anordninger for bemeldte Academie under Overveielse, og ladet dem tilføie saadanne nærmere Bestemmelser, Forandringer og Forbedringer, som Vi, efter Tider og Omstændigheder, ansee fornødne og gavnlige til end ydermere at fremme dets Hæder og Tarv.

Vi give altsaa Academiet herved en nye og forbedret Fundats, og byde som følger:

I. Om Academiet og dets Medlemmer i Almindelighed.

§ 1. Academiet skal herefter føre Navn af: *Det Kongelige Academie for de skjönne Kunster.*

§ 2. Dets første Øjemeed skal være, at danne Kunstnere i Tegning, Malerie, Billedhuggerie, Architectur, Kobberstikning, Medailleur-Kunsten og andre dertil nærmest grændsende Kunstgrene.

§ 3. Endvidere skal det vaage over den gode Smag i forbemeldte Kunster, at den, rodfæstet ved Academiet, kan derfra videre udbrede sig, især til de Værksteder, hvis Arbeider kunne, ved Tegning og Kunstsmag, vinde fremad til meer Fuldkommenhed.

§ 4. Med Hensyn til begge Øjemeed i Forbindelse med hinanden, er Academiet at ansee, deels som Kunstskole til at danne Kunstnere, deels som Kunstselskab til at udbrede Kunstsmag.

§ 5. Academiet, som Kunstselskab, har tvende Classer af Medlemmer: ordentlige og overordentlige.

§ 6. De ordentlige Medlemmer skulle alle være Artister, som selv arbeide i Kunsterne, eller og Videnskabsmænd, der give Underviisning ved Academiet i de Videnskaber, som, med Hensyn til Kunsterne, der læres.

§ 7. Til overordentlige eller Æres-Medlemmer kunne ogsaa optages Elskere og Kjendere af de skjønne Kunster, og andre værdige Mænd, som paa en eller anden Maade mærkeligen bidrage til disse Kunsters Fremme.

§ 8. Til ordentlige Medlemmer maae antages saamange som Academiet anseer duelige og værdige. De kunne være indenlandske eller udenlandske De have at bevise deres Duelighed paa den i denne Fundatses VIte Afdeling ommeldte Maade.

§ 9. Ligeledes kunne Æresmedlemmerne være indenlandske eller udenlandske, og deres Antal ubestemt.

§ 10. Blandt de ordentlige Medlemmer, som ere Artister, vælges de Professorer, som forestaae Academiets Kunstskoler.

§ 11. I Kunsterne skulle være 7 Professorer, af hvilke 5 Historiemalere eller Billedhuggere, eller andre Kunstnere som have Kundskaber og Færdigheder i at stille og at tegne efter den levende Model, og 2 Architecter.

§ 12. Fremdeles skal Academiet have 3 Professorer i Videnskaber, nemlig: 1 i Mathematiken, 1 i Anatomien, 1 i Historie og Mythologie. De vælges enten iblandt Academiets Medlemmer, eller iblandt andre Videnskabsmænd udenfor Academiet. Vælges nogen udenfor de ordentlige Medlemmers Tal, træder han ind iblandt disse, i det han ansættes som Professor.

II. Academiets Bestyrelse, dets Embedsmænd og Betjente.

§ 13. Academiet skal have en Præses, hvem Vi Selv allernaadigst ville udnævne.

§ 14. Præses lader sig Academiets Hæder og Tarv i alle Dele være magtpaaliggende, bestræber sig for dertil at virke med den Indsigt og med den Iver, Vi tiltroe ham, og vaager over, at det haandhæves i dets Rettigheder, samt at det efterkommer dets Forpligtelser, og at det, efter dets Fundats, Reglementer, og andre Love og lovlige Vedtægter, virker stadigen og værdigen frem til sit Øjemeed.

§ 15. Umiddelbart til Os foredrager Præses Academiets allerunderdanigste Forestillinger med sin Betænkning, og modtager fra Os Vore Befalinger, hvilke han meddeler Academiet.

§ 16. Næstefter Præses skal Academiet have en Directeur; han vælges for 3 Aar iblandt de 7 Professorer i Kunsterne. Naar hans 3 Aar udløbe vælges iblandt samme Professorer en nye. Den fratrædende maae ikke komme paa Valg igjen, førend de nærmeste 3 Aar fra den Tid, da han fratraadte, løbe til Ende.

§ 17. Det er Directeurens Pligt, at føre den umiddelbare og daglige Bestyrelse over Academiet, at vaage over, at dets Møder, dets Skoler, dets Secretariat, og andre dets indvortes Indretninger, holdes i behørig Orden og Gang, at alle dets Embedsmænd og Betjente iagttage deres Pligter hver for sig og i enig Samvirken med hinanden. Alt med den Værdighed og Nøjagtighed, som Anordningerne for Academiet foreskrive og dets Gavn og Bedste fordre.

§ 18. Naar Præses er saaledes fraværende, at han ikke kan varetage det ham paaliggende, eller denne Post staaer ledig, træder Directeuren ind i hans Pligter og Forretninger.

§ 19. Naar Directeuren har Forfald, vicarierer den Professor, som har Maaned i Modelskolen, i hans Sted.

§ 20. Academiets Secretair kan være en Kunstner, men han skal idetmindste være Kjender og Elsker af Kunsterne. Han vælges iblandt Academiets Medlemmer eller udenfor. Vælges han udenfor, bliver han ordentligt Medlem i det han indtræder som Secretair.

§ 21. Til at modtage Academiets Indtægter, og udtælle dets Udgifter som Casserer, samt at føre Regnskab derover, haver Academiet at vælge et af dets Medlemmer. Han vælges for 3 Aar, og kan, efter disses Forløb, vælges paa nye.

§ 22. Paa samme Maade vælges et andet Medlem til at have Overtilsyn med Bibliotheket og Kunstsamlingen, naar saadant ikke overdrages Secretairen.

§ 23. Directeuren, samtlige Professorer, Secretairen, Kassereren og Bibliothekaren, ansees ikke allene som Academiets Medlemmer, men ogsaa som dets Embedsmænd. Valget af disse Embedsmænd indstilles til Os til Bedømmelse og Stadfæstelse. Ligeledes foredrages Os ethvert Valg af nye Medlemmer og Æresmedlemmer, paa det at Vi til alle Tider kunne være underrettet om, af hvilke Medlemmer Academiet bestaaer.

§ 24. De, som ellers antages til Forelæsninger ved Academiet, saavelsom Informatorer i Skolerne, Academieforvalter, og andre flere, ere, som saadanne, Academiets Betjente. De vælges af Academiet, og Valget bedømmes og stadfæstes af Præses.

§ 25. Alle Academiets Anliggender, og dertil hørende Forretninger og Foranstaltninger, skulle overlægges og forhandles, samt derom besluttes i Møder, hvortil samtlige dets her i Staden værende Medlemmer indlades.

§ 26. Møderne ere ordentlige eller overordentlige.

§ 27. De ordentlige Møder holdes paa en bestemt Dag i hveranden Uge. De overordentlige, naar Sagerne fordre det, og Directeuren dem tilsiger.

§ 28. Aarligen den 31te Marts, Stifterens Fødselsdag, skal Academiet holde et høitideligt offentligt Møde, i hvilket Præmie-Medaillerne af Præses uddeles og en Forklaring oplæses om det vigtigste, som ved Academiet er foregaaet og virket i det forbigangne Aar. Denne Forklaring bliver Os allerunderdanigst at foredrage tilligemed en Beretning om Academiets oeconomiske Tilstand.

§ 29. Alle Beslutninger i Møderne tages efter fleste Stemmer, undtaget ved Valget af ordentlige Medlemmer, da der fordres $^{2}/_{3}$ Stemmer for at antages som saadan.

§ 30. Professorerne, Æresmedlemmerne og Secretairen have Stemme i alle Sager. De ordentlige Medlemmer, som ikke ere Professorer, allene i de Sager, som angaae Kunstarbeiders Bedømmelse.

§ 31. Antallet af stemmegivende Æresmedlemmer maae ingensinde være høiere, end Antallet af de tilstedeværende Professorer i Kunsterne. Ere flere Æresmedlemmer nærværende, kunne kun saamange, som der ere Professorer i Kunsterne tilstede, give Stemme, og disse blive da de ældste efter den Orden, i hvilken de ere optagne.

§ 32. I Tilfælde af lige Stemmer imod hinanden, bliver den Mening gjeldende, for hvilken Præses eller i hans Fraværelse Directeuren erklærer sig.

§ 33. Til at tage Beslutninger skal ingen Forsamling ansees fuldstændig,

med mindre 7 stemmeberettigede Medlemmer, hvoraf i det mindste 3 Professorer i Kunsterne, ere tilstede.

§ 34. Almindeligen bør de Medlemmer, som give Stemme, være nærværende i Møderne naar de Sager forhandles, om hvilke der stemmes; dog, dersom en Sag med de fornødne Oplysninger har circuleret til Gjennemlæsning, kunne ogsaa skriftlige Stemmer i saadan Sag antages.

§ 35. Udebliver nogen af de i Staden værende Medlemmer et heelt Aar fra Forsamlingerne, uden anmeldt lovligt Forfald, giver han tilkjende, at Academiet er ham ligegyldigt, og da udelukker han sig selv, saafremt han er ordentligt Medlem; er han Æresmedlem tilsiges han ikke mere til Forsamlingerne. Academiets Professorer bør melde deres Forfald ved hver Forsamling, fra hvilken de udeblive; de ordentlige Medlemmer melde deres, naar de ikke kunne møde i Qvartals eller anden Forsamling, hvor Artisters eller Elevers Kunstarbeider bedømmes.

§ 36. Det er at formode, at Mænd, som dyrke Kunsterne, og have Følelse af ædel Kunstsmag, ville vide i deres Forsamlinger at vise Sagerne, som forhandles, Stedet hvor de forhandles, og sig selv indbyrdes den tilbørlige Agtelse. Skulde, imod Formodning, nogen heri feile, og de Advarsler, som Præses eller Directeuren i denne Anledning giver, ikke agtes, bør den forsætlig Feilende udelukkes, paa det at Academiet og dets Forhandlinger ikke skulle udsættes for Ringeagt. Om Udelukkelse afgjøres ved $^2/_3$ Dele Stemmer.

§ 37. Ved Befaling af Dags Dato have Vi stadfæstet et særskilt Reglement for den indvortes Orden ved Academiet. Hvilke Vedtægter og Instruxer end videre i denne Henseende maatte eragtes fornødne, bemyndige Vi Academiet til at omhandle og bestemme i Overeensstemmelse med de Grundsætninger, som bemeldte Reglement, i Forbindelse med denne Fundats, indeholder.

III. Academiets Kunstskoler.

§ 38. Academiets Kunstskoler dele sig i de lavere og de højere.

§ 39. De lavere Skoler ere:

Trende Frihaandstegningsskoler,
Tvende Ornamentskoler,
Een Architecturskole, som kaldes *den første*.

De højere Skoler ere:

Modelskolen og
Anden Architecturskole.

§ 40. I de højere Skoler og i den tredie eller øverste Frihaandstegningsskole, gives Veiledning af Professorerne; i de øvrige af Informatorer, under Professorernes Opsyn og Bestyrelse. Enhver af sidstmeldte Skoler skal have sin Informator, som i fornødent Fald kan, med Academiets Samtykke, vælge sig en Assistent af de dueligste og sædeligste Lærlinge i samme Skole.

§ 41. Modelskolen skal forestaaes af de 5 Professorer i Kunsterne, som ikke ere Architecter. De afvexle maanedsviis saaledes, at enhver i sin Maaned der daglig indfinder sig, stiller Modellen eengang om Ugen, og tegner eller

modellerer selv eet Stykke om Maaneden, hvilket forbliver ved Academiet Tillige fører den maanedhavende Professor Opsigt over Frihaandstegningsskolerne og første Ornamentsskole.

§ 42. Af Professorerne i Architecturen forestaaer den ene Architecturskolerne og anden Ornamentskole; den anden forklarer Grundsætningerne i Perspectiven, og anviser til practiske Øvelser i samme.

§ 43. For dem, som ere overgangne fra de lavere til de højere Kunstskoler skal holdes Forelæsninger over de Videnskaber, som for Kunstnerne ere nødvendige eller gavnlige, saasom over Perspectiv ifølge foranstaaende 42de §, og endvidere over Geometrie, Mecanik, Anatomie, Historie, Mythologie og deslige.

§ 44. Professoren i Mathematiken forelæser Grundlæren af Geometrie og Mecanik. Professoren i Anatomien læser over denne Videnskab med særdeles Hensyn til Kunsterne. Professoren i Historie foredrager det mærkeligste, ikke allene af den almindelige Historie, men ogsaa af Kunsthistorien, og af den græske, romerske og nordiske Mythologie.

§ 45. Underviisningen gives og Forelæsningerne holdes efter bestemte Lærebøger, som afpasses efter det Omfang af Kundskaber, som Academiet eragter fornødent.

§ 46. De almindelige Kundskaber i Skrivning, Regning og Modersmaalet, hvilke for Enhver, der indtræder i Borgersamfundet, ere nødvendige, og hvilke derfor læres i alle gode Borger- og Almueskoler, skal det være Pligt for Enhver, som søger Academiet, at erhverve sig udenfor Academiet. Det samme gjelder om de første Grunde i Geometrie og Historie, forsaavidt disse fordres, for at være forberedt til i de højere Skoler at høre Professorernes Forelæsninger; dog dersom det finder Vanskelighed for Lærlinger, at erhverve ogsaa disse Kundskaber udenfor Academiet, bør dette drage Omsorg for, at dertil gives Lejlighed ved Timelærere eller paa anden Maade.

§ 47. Om de Prøver, som i bemeldte og andre Kundskaber ved Academiet blive at aflægge, og om de Tider, naar disse Prøver aflægges, skal Reglementet indeholde de nærmere Bestemmelser.

IV. Præmier og Concurs.

§ 48. For at opmuntre til Flid og Kappelyst, skal ved Øvelserne i Academiet udsættes Præmier, som tilkjendes dem, der frembringe de bedste Arbeider.

§ 49. Disse Præmier ere for først Medailler, som hidtil, men naar og efterhaanden som Academiets Fonds og Indtægter det tillade, maae ogsaa udsættes Pengepræmier.

§ 50. Medailler ere mindre eller større Sølvmedailler, og mindre eller større Guldmedailler. Pengepræmierne, naar og efterhaanden som disse kunne indføres, skulle ligeledes være større eller mindre i saadanne Summer, som i sin Tid nærmere bekjendtgjøres.

§ 51. De mindre Pengepræmier udsættes i sin Tid for Malere, Billed-

huggere og Architecter. Ingen maae dertil concurrere, uden at have vundet Sølvmedaillen.

§ 52. De større Pengepræmier udsættes for Malere, Billedhuggere, Architecter, samt for Kobberstikkere og Medailleurer, naar i de 2 sidstnævnte Fag findes Nogen, som kan komme i Betragtning. Ingen maae til disse Præmier concurrere, uden at have i Forveien vundet Guldmedaillen.

§ 53. Sølvmedaillerne udsættes 2 Gange hvert Aar; Guldmedaillerne een Gang hver andet Aar, og til disse kan ikkun concurreres af dem, der forhen have erholdt den store Sølvmedaille. Pengepræmierne, naar og forsaavidt de kunne finde Sted, udsættes, de mindre for dem, der have vundet Sølvmedaille, een Gang hvert Aar, de større for dem der have vundet Guldmedaille een Gang hvert andet Aar.

§ 54. Hvormange Medailler hver Gang kan uddeles, beroer paa de Arbejder, som Academiet anseer dertil fortjente. For Pengepræmier fastsættes hver Gang et vist Antal, som ikke maae overskrides.

§ 55. Til Pengepræmier maae allene Indfødte, til Medailler ogsaa Fremmede, concurrere, naar disse have gaaet Academiets Skoler igjennem, og der dannet sig i den foreskrevne Orden.

§ 56. Pengepræmierne udbetales strax, saasnart de ere tilkjendte, Medaillerne uddeles derimod hvert Aars 31te Marts.

V. Reisestipendier og Reiser.

§ 57. Af de indfødte Artister, som ved Flid og Talent have udmærket sig og vundet de store Guldmedailler, haver Academiet at vælge de Fortrinligste til at gives Reisestipendium.

§ 58. I at bestemme de Kunstfag, for hvilke Nogen eller Nogle til hver Tid bør reise, skal tages Hensyn til, hvorvidt der enten er eller nærmest kunde formodes Mangel paa udmærkede Kunstnere i saadant Fag.

§ 59. Ikkun til Historiemalere, Billedhuggere, Architecter, Kobberstikkere og Medailleurer, som allene ere de, der kunne concurrere til den store Guldmedaille, gives egentlige Reisestipendier.

§ 60. Til andre Artister, saasom: Theatermalere, Portraitmalere, Miniaturmalere, Landskabs-, Dyr- og Blomstermalere gives, som saadanne, ingen Reisestipendier; men dersom nogen i saadant Fag besynderligen udmærker sig, kan han, efter Omstændighederne og naar Academiet dertil har Evne, til Reise understøttes.

§ 61. De Artister, som ville gjøre sig Haab om at erholde Reisestipendium, skulle, naar de ere her i Staden tilstede, flittigen söge de høiere Forelæsninger, som holdes ved Academiet, og endvidere saaledes lægge sig efter det franske og italienske Sprog, at de, førend de reise, kunne godtgjøre, at de i det mindste forstaae en let Bog, skrevet i ethvert af disse Sprog.

§ 62. Endvidere skulle saadanne Artister, Architecterne undtagne, i det mindste een Gang i hvert Qvartal, naar den levende Model ved Academiet stilles, tegne eller modellere efter denne Model en Figur, som forevises i Acade-

miet, og i øvrigt flittigen besøge vedkommende Professorers Atteliers og de Malergallerier her i Staden, til hvilke de kunne faae Adgang, for at gjøre sig bekjendt med de gode Mesteres Arbeider, og at copiere dem.

§ 63. Derimod skulle Architecterne aarligen forevise for Academiet en fuldstændig Bygnings-Tegning af deres Arbeide, samt vedblive at besee offentlige eller store private Bygninger, som staae under Arbeide, eller at føre Opsyn over samme som Conducteurer.

§ 64. Dersom Nogen, efter at have vundet den store Guldmedaille, forlader Staden, eller indtræder i saadanne Forretninger i Staden, at han ikke kan iagttage det i foranstaaende 61de, 62de og 63de §§ foreskrevne, alt eller noget deraf, og han dog ønsker at beholde Adgang til at reise, haver han til Academiet at anmelde Aarsagerne, som hindre ham. Dersom Academiet finder dem gyldige, anviser det ham, hvorledes han ved egne Studier og Øvelser, saameget mueligt, kan erstatte sig, hvad han taber ved, ikke at søge Academiet. Godtgiør han derefter, at han nytter saadan Anviisning, taber han ikke sin Adgang til Reisestipendium.

§ 65. Naar det er afgjort, at en Artist skal reise for et vist Kunstfag, og der ere flere af lige udmærket Talent og Flid at vælge imellem, anstilles Concurs af samme Slags og paa samme Maade, som de for de store Guldmedailler. Den, hvis Arbeide finder Fortrin, bliver at vælge.

§ 66. Valget, hvad enten det skeer uden eller efter Concurs, henstilles, med Forklaring om Grundene for samme, til Vor Bedømmelse og Stadfæstelse

§ 67. Ethvert Reisestipendium skal være bestemt til 800 Rbdlr. i Sølv aarlig. Andre Penge-Understøtninger, saavidt disse tilstaaes, til ikke over 640 Rbdlr i Sølv aarlig.

§ 68. Naar saadanne Reisestipendier og saadan aarlig Understøtning kan udredes for reisende Artister, beroer paa Academiet, indtil videre, at bestemme i Forhold til dets Fonds og Indtægter. Men, saasnart Udveie dertil kan findes, ville Vi, paa Academiets nærmere allerunderdanigste Forslag, fastsætte visse Summer til dette Øjemeed aarlig.

§ 69. De aarlige Summer, som Vi saaledes til sin Tid ville bestemme for reisende Artister, maae ikke blandes med Academiets øvrige Indtægter og Udgivter, men skulle ansees som henhørende til et særskilt Fond i forbemeldte Øjemeed.

§ 70. Academiet skal nøie vaage over, at Reisestipendierne allene tilstaaes dem, der ere det bekjendte af fortrinlig Talent, Duelighed og Øvelse.

§ 71. Skulde nogensinde i et eller andet Fag, for hvilket Nogen burde reise, mangle Artister af foranførte Egenskaber, maae Stipendiet opspares; hvorimod til anden Tid, naar flere af saadanne Egenskaber vise sig, flere, end det ellers bestemte Antal, kan udsees til at reise paa een Tid.

§ 72. Ethvert Stipendium og enhver anden Reiseunderstøttelse tilstaaes kun for 3 Aar; men for Historiemalere, Billedhuggere og Architecter maae det kunne forlænges for endnu eet eller to Aar, naar den Reisendes Flid, Fremgang og øvrige Forhold fortjener saadan Opmuntring eller Belønning.

§ 73. Saavel ved Reisens Tiltrædelse som paa Reisen selv, skal den Rei-

sende fra Academiet modtage Anviisninger til den Plan, han i sine Studier har at følge, Stederne hvor han har at opholde sig, o. s. v.

§ 74. Under Stipendiets Fortabelse er den Reisende pligtig til at følge de ham givne Anviisninger; ligesom og i ethvert Qvartal at indberette til Academiet, hvor han er, og hvad han foretager sig i sin Kunst, samt i Midten af det andet Aar efter Udreisen at indsende til Academiet en Prøve af hans eget Arbeide.

§ 75. Søger Historiemaleren, Billedhuggeren eller Architecten Forlængelse af sit Stipendium over de bestemte 3 Aar, haver han i Midten af det tredie Aar at indsende endnu een Prøve, efter hvilken, sammenholdt med de øvrige Underretninger, som Academiet har fra ham og om ham, bedømmes, hvorvidt Reisetiden for ham kan forlænges.

§ 76. Ved Hjemkomsten skal enhver Artist, som har reist paa Stipendium, eller anden Pengeunderstøtning, for Academiet forevise den Samling han medbringer af Aftegninger eller egne Udarbeidninger.

§ 77. Dersom Nogen, der reiser eller har reist paa Stipendium, maatte finde Leilighed eller Lyst til at nedsætte sig andetsteds, haver han dertil at søge Tilladelse ved Academiet, paa hvis Forestilling Vi, efter Omstændighederne, ville bestemme, om Tilladelse kan ham gives eller ikke.

VI. Kunstneres Optagelse i Academiet.

§ 78. Til at blive ordentlige Medlemmer af Academiet, skulle de Artister, som i dets Skoler have vundet de store Guldmedailler, og derefter have fuldendt de Reiser, til hvilke de fra Academiet bleve understøttede, have fortrinlig Adgang.

§ 79. Naar nogen saadan Stipendiat eller anden Artist, som til Reise har havt Pengeunderstøtning fra Academiet, efter sin Hjemkomst ønsker at indtræde som ordentligt Medlem, bliver det først ved fleste Stemmer at afgjøre, om han, efter de Prøver af hans Arbeide, som han ved Hjemkomsten har foreviist, eller videre foreviser, kan gives Adgang til at udarbeide Receptionsstykke.

§ 80. Bliver denne Adgang ham tilstaaet, erholder han fra Academiet Opgave til Receptionsstykket, og tillige forelægges ham en vis Tid, som han selv vælger, dog ikke længere end 2 Aar, i hvilke han, uden fremmed Hjelp, har at fuldfærdige Stykket, under Tilsyn af Commissarier, som Academiet udnævner, og som af og til forsikkre sig om Arbeidets Fremgang under hans egne Hænder.

§ 81. Naar Receptionsstykket er fuldfærdiget, fremstilles det for Academiet, som ved $^2/_3$ Stemmer afgiør, om han kan antages iblandt dets ordentlige Medlemmer eller ikke.

§ 82. Antages han, bliver ham Diplom fra Academiet at meddele, hvorefter han indlades og aflægger den sædvanlige Eed.

§ 83. Antages han ikke, maae det være ham tilladt, efter 2 Aars Forløb, at melde sig til nyt Receptionsstykke, hvorved, ligesom og med Bedømmelsen

om Antagelse, forholdes paa samme Maade, som ved første Receptionsstykke.

§ 84. Dersom ellers nogen indenlandsk Artist, som enten ikke har havt Leilighed til at søge Academiets Skoler, nogle eller alle, eller som har reist, uden af Academiet at være understøttet, begjerer at indtræde som ordentligt Medlem, bør han have gjort sig offentligen bekjendt ved udmærkede Kunstarbeider i sit Fag, og forevise Academiet saadanne Prøver, efter hvilke han ved fleste Stemmer kan erkjendes værdig til at gives Adgang til at arbeide for Reception. I Henseende til hans Receptionsstykke, og hans Antagelse eller Ikke-Antagelse, forholdes saaledes, som i 80de, 81de, 82de og 83de §§ er foreskrevet.

§ 85. For at udenlandske Kunstnere kunne gives Adgang til at optages som ordentlige Medlemmer, maae de have gjort sig saaledes berømte ved deres Arbeider, at Academiet kan ansee sig hædret ved deres Optagelse. For at komme paa Valg, indsende de af deres Arbeider til Reception. De vælges, som indenlandske, ved $^2/_3$ Dele Stemmer.

§ 86. Alle Receptionsstykker forblive ved Academiet, som dets Eiendom.

VII. Academiets Medvirkning til Haandværkeres Dannelse.

§ 87. Alle Haandværkere i de Professioner, til hvis Arbeider Kundskab og Øvelse i Tegning er fornøden, skulle være pligtige til at tilholde deres Lærlinge, flittigen at søge Academiets Skoler, hvilke altid, saavidt der er Plads, skulle staae dem aabne i den bestemte Orden og under de fastsatte Forpligtelser.

§ 88 Førend nogen Lærling i bemeldte Professioner eller Laug kan antages som Svend, eller nogen Svend deri blive Mester, skal han for Academiet forevise en af ham udkastet Tegning, Lærlingen til det Svendestykke og Svenden til det Mesterstykke, som han agter at forfærdige; og, naar Tegningen er bifaldt, da Svende- eller Mesterstykket selv.

§ 89. Academiet, som bedømmer, om Tegningen og Prøvestykket er at antage eller ikke, og paa hvis Dom det altsaa beroer, om Lærlingen kan ansees duelig til at blive Svend, eller Svenden til at blive Mester, haver at see hen til, at baade Svende- og Mesterstykke ere af det Slags, hvoraf Kundskab og Duelighed i de nyttigste Arbeider kan skjønnes, og under dets Bedømmelse at gjøre Vedkommende opmærksomme paa den gode Smag, og den Nøiagtighed, som giver Arbeidet Værd og Afsætning.

§ 90. Naar nogen udenfor Laugene maatte søge Bevilling paa Laugsret, som Svend eller Mester, skal han paa lige Maade for Academiet bevise sin Kundskab og Duelighed, førend Bevillingen ham tilstaaes.

§ 91. Forsaavidt det maatte falde Academiet for besværligt og vidtløftigt, i fuld Forsamling at bedømme alle disse Prøvearbeider, skal det til samme være overladt at udnævne af dets Middel, hvilke og saamange, som det anseer fornødne til i særskilte Møder at afgjøre, om Tegningerne, som forevises, og Prøvearbeiderne selv, som forestilles, ere antagelige eller ikke.

§ 92. Dersom Academiet eller dets Udnævnte i et eller andet Tilfælde maatte behøve Underretninger fra practiske Haandværkere, om noget ved det Arbeide, som bedømmes, skulle vedkommende Laugs Oldermænd, eller hvem Academiet ellers anmoder, være pligtige, i den Henseende, at møde, naar de kaldes.

§ 93. Saavel Bedømmelsen, som Attesten om Academiets Bifald, gives i alle Tilfælde uden Betaling.

VIII. Udstillinger ved Academiet.

§ 94. Hvert fjerde Aar skal Academiet aabne en Sallon, hvor dets Medlemmers, dets Artisters og Elevers Arbeider udstilles til Beskuelse i en Tid af i det mindste 4 Uger.

§ 95. Indretningen og de Stykker, som ansees værdige til at udstilles, bestemmer Academiet. Directeuren paaseer, at alt i den Henseende behørigen ordnes.

§ 96. Ogsaa udsøgte Arbeider forfærdigede i de Haandværker, i hvilke Tegning udfordres, kunne da, efter Academiets Valg, tillades Udstilling ved Sallonen i særskilt Værelse.

§ 97. I de tre Mellemaar imellem Sallon-Aarene udstilles aarligen i de nærmeste 8 Dage efter 31te Marts de Arbeider af Academiets Artister og Elever, som siden 31te Marts f. A. have vundet Præmier.

IX. Academiets Indtægter.

§ 98. Til Academiets faste Udgifter, saasom dets Embedsmænds og Betjentes Lønninger, de aarlige Præmier, Stipendier og Understøtninger til Reiser, ville Vi til de Summer, som dertil for nærværende Tid ere henlagte, end videre tilføie passende Tillæg, og skal derover i sin Tid forfattes et særskilt nyt Kassereglement.

§ 99. Til de Udgifter, som ikke kunne fast reglementeres, saasom: Lysning, Varme, Bøger og Kunstsager, med mere, tillade Vi, at ligesom nu finder Sted i de offentlige videnskabelige Skoler, saaledes skulle ogsaa alle, som have Evne dertil, erlægge en billig og taalelig Betaling for Adgangen til Academiets Kunstskoler.

§ 100. Denne Betaling bestemmes i det høieste til 12 Rbdlr. Sølvværdie aarlig for hver Lærling, som søger Frihaandstegningsskolerne, Ornamentskolerne og første Architecturskole. Betalingen erlægges i 3 Qvartaler, nemlig: i Begyndelsen af Januar, April og October Qvartaler, hver Gang med 4 Rbdlr. S. V.

§ 101. Det skal imidlertid til Academiet være overladt, efter Omstændighederne at nedsætte Betalingen for enkelte mindre formuende Lærlinge, naar nogen ikkun maatte være i Stand til at erlægge en Deel af samme.

§ 102. Fra Betaling skulle aldeles være fritagne:

Alle Læredrenge ved Haandværkerne, som efter indgangne Lærecontracter med Mesterne tjene dem for Kost og Klæder uden Løn, imod at lære Haandværket i visse Aar.

Endvidere de Lærlinge i Academiets Skoler, som med paalidelige Attester godtgjøre deres eller deres Forældres eller Værgers Mangel af Evne til at betale. Og endeligen alle Lærlinge fra Holmens Constructionsskole.

§ 103. Saasnart Nogen, i hvo det er, gaaer over til Modelskolen, eller anden Architecturskole, ophører Betaling, og fra den Tid af gives al Underviisning og Leilighed til Øvelse frit.

§ 104. Fremdeles maae det være Academiet tilladt ved dets Salloner og andre Udstillinger at lade sig for Indladelsen og for en Fortegnelse over de udsatte Kunstarbeider, betale af enhver Person som indlades, noget vist efter nærmere Bestemmelse, som beregnes dets Kasse til Indtægt, og hvorom til sin Tid det fornødne bekjendtgjøres.

§ 105. Endelig have Vi, ved Vor Placat af 12te Marts 1809, tillagt Academiet en Indtægt, som erlægges ved visse Bygningstegningers Approbation, og skulde der blive Leilighed til, at andre Indtægter af lignende Beskaffenhed kunne gjøres muelige, ville Vi ogsaa da tage Hensyn til Academiet.

§ 106. Dersom Nogen af ædel Opmærksomhed for Kunsterne og disses Udbredelse viser sig som Academiets Velgjører, enten ved Gaver i levende Live, eller ved Legat efter sin Død, da skal det være Academiets Pligt at hædre saadanne Velgjøreres Minde ved Buster eller Medailloner eller Malerier, efter Vigtigheden af den Understøtning, som Academiet ved saadan Goddædighed har erholdt, hvilke Mindesmærker skulle forfærdiges paa Academiets Bekostning af dets bedste Kunstnere, og i Academiets Forsamlingssal opstilles.

X. Adskillige andre særdeles Friheder, Benaadninger og Rettigheder for Academiet.

§ 107. Vort Slot *Charlottenborg*, hvilket Vore Forfædre, høilovlig Ihukommelse, have bestemt for Academiet, skal fremdeles være det indrømmet, saaledes, at alle deri værende Leiligheder og Værelser, de undtagne, som have været overladte til den botaniske Have, ere og blive det forbeholdte til dets Forsamlinger, Skoler, Atteliers, Boliger for dets Professorer og Betjente, o. dsl.

§ 108. Slottets Hoved-Etage skal især være for dets Skoler og Kunstsamlinger; de øvrige Værelser og Leiligheder til Boliger og andre Fornødenheder.

§ 109. Fortrinlig Adgang til Boligerne, saavidt disse tilstrække, skulle de Professorer have, som holde Atteliers, og de, hvis Nærværelse og Opsigt ved Academiet meest behøves, forsaavidt dem ikke andetsteds frie Værelser ere tilstaaede. I øvrigt kan ogsaa en eller anden Betjent der gives Værelser, naar dertil er Leilighed.

§ 110. Præses fordeler ledig blivende Værelser efter Overlæg med Academiets Forsamling.

§ 111. Alt hvad som udfordres til Slottets udvortes Vedligeholdelse i Tag og Fag, ligesom og alle Skatter og Afgifter af Bygning og Grund, ville Vi af Vor Kasse lade afholde. Alle indvortes Vedligeholdelser og Forbedringer derimod blive for Academiets eller Beboernes Regning.

§ 112. Academiet maae som hidtil, have dets egne Segl: Et større med Stifterens, et mindre med den regjerende Konges Chiffre. Det store, som bruges til Diplomer og deslige Expeditioner, aftrykkes i rødt Vox.

§ 113. Vore Maler- og Billed-Gallerier skulle for alle Academiets Elever og Artister, som have vundet de store Præmier, og anbefales ved Attest fra Directeuren, være aabne, idetmindste fra 1ste Mai til sidste September hvert Aar, alle Søgnedags Formiddage fra Klokken 8 til Klokken 1, paa det de kunne gjøre sig bekjendte med de der værende Malerier, og øve sig efter samme.

§ 114. I de Kunster, som læres og øves ved Academiet, maae ingen offentlig Skole udenfor Academiet anlægges eller fortsættes, med mindre Planen for samme til Academiet er indsendt, og af det bifaldt.

§ 115. Ei heller maa Nogen i offentlig Skole eller Institut give Underviisning i nogen af forbemeldte Kunster uden af Academiet at være erkjendt duelig dertil, og derom at have erholdt dets Vidnesbyrd.

§ 116. Academiets Professorer og andre Embedsmænd skulle have den Rang, som dem i Vor Anordning om Rangen tillagt er eller vorder.

§ 117. Samtlige bemeldte Embedsmænd ville Vi ved Bestallinger udnævne og med saadanne Bestallinger erholde de for dem, og deres Enker efter dem, lige Rettigheder med andre Vore Embedsmænd.

§ 118. Ingen skal gives Navn af Kongelig Maler, Billedhugger, Bygmester, o. dsl., uden han er ordentlig Medlem af Academiet.

§ 119. Til alle de Embeder og Betjeninger, hvortil fordres Kundskaber og Færdigheder i de Kunster, som læres og øves ved Academiet, skulle de Artister og Elever, som ere oplærte ved Academiet eller der ere blevne indlemmede, have fortrinlig Adgang.

§ 120. Ingen maae forestilles Os til saadant Embede eller saadan Betjening, uden ved hans Ansøgning fremlægges Beviis fra Academiet om hans Kundskab og Duelighed.

§ 121. Academiets Professorer og andre dets ordentlige Medlemmer skal det staae frit for, uden at tage Borgerskab eller indgaae i noget Laug, selv og ved Laugssvende, eller andre Arbeidere under deres Bestyrelse, at udføre og forfærdige alt det Haandværksarbeide, hvortil deres Kunst giver dem Indsigt og Duelighed.

§ 122. De ved Academiet oplærte Artister, som have vundet den store Guldmedaille, maae, uden at gjøre Mesterstykke, have Laugsrettigheder som Mestere, naar de have taget Borgerskab.

§ 123. De Academiets Elever, som have vundet den store Sølvmedaille, maae, om de end ikke have lært hos en Laugsmester, ansees som Laugssvende, og have lige Ret med dem til at gjøre Mesterstykke for at nedsætte sig som Mestere; men har nogen Laugsdreng vundet denne eller anden Medaille, skal

den Contract, som med hans Mester er oprettet om visse Læreaar, dog staae ved Magt, med mindre Mesteren selv vil forkorte ham Tiden.

§ 124. Alle Academiets Artister og Elever skulle, saalænge de der danne sig, være frie for Militair-Tjeneste.

§ 125. Det samme gjelder om Academiets Betjente, hvoriblandt dets Modeller, naar de staae i dets faste Tjeneste.

§ 126. De faste Modeller, ligesom og de Opvartere, der gjøre Tjeneste i Skolerne, maae herefter, som Modellerne hidtil, bære Vort lidet Hof-Livree.

Givet paa Vort Slot *Frederiksberg*, den 28de Julii 1814.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

FREDERIK R.

Bilag VIII. Confirmation paa Fundatsen og Fornyet Reglement for den indre Orden af 1. Marts 1842.

[Se Teksten. S. 240 ff.]

CONFIRMATION
PAA DEN DET KONGELIGE ACADEMIE FOR DE SKIØNNE KUNSTER, UNDER 28de JULI 1814, ALLERNAADIGST GIVNE FUNDATS, SAMT APPROBATION PAA NOGLE DERI GIORTE FORANDRINGER.

Vi CHRISTIAN DEN OTTENDE, af Guds Naade Konge til Danmark etc. Giøre vitterligt: at Vi, efter derom indgivet allerunderdanigst Andragende fra Vort Academie for de skiønne Kunster, ville, næst iøvrigt at confirmere og stadfæste den af Os Elskelige kiære Hr. Fætter, høisalig Kong *Frederik den Siette*, høilovlig Ihukommelse, under 28de Juli 1814 allernaadigst givne Fundats for bemeldte Academie, allernaadigst have approberet efterfølgende Forandringer i samme:

1) at §§ 49—51 komme til at lyde saaledes:

§ 49. Disse Præmier ere deels Medailler, deels Pengepræmier.

§ 50. Medaillerne ere mindre og større Sølvmedailler eller og mindre og større Guldmedailler. Pengepræmierne ere enten mindre, som udredes af Academiets egne Midler, eller de Neuhausenske, i Overeensstemmelse med det særegne Reglement for disse.

§ 51. De mindre Pengepræmier udsættes for Figurmalere, Billedhuggere, Architecter, Decorateurer, hvilke forud maae have vundet Sølvmedaille; endvidere udsættes de i Landskabs- og Prospectmaleriet for Kunstnere i Almindelighed, som freqventere Academiets Skoler.

2) at § 52 aldeles bortfalder.

3) at §§ 53 og 54 samt §§ 94—96 komme til at lyde som følger:

§ 53. Sølvmedaillerne udsættes 2 Gange hvert Aar; Guldmedaillerne een Gang hvert andet Aar, og til disse kan ikkun concurreres af dem, der forhen have erholdt den store Sølvmedaille og endvidere have aflagt Prøve paa Indsigt i de for deres Fag nødvendige Kundskaber, paa practisk Duelighed og Øvelse i Composition. De mindre Pengepræmier udsættes een Gang hvert Aar, de Neuhausenske Præmier een Gang hvert andet Aar.

§ 54. Hvormange Medailler hver Gang kan uddeles, beroer paa de Arbeider, som Academiet anseer dertil fortiente. For Pengepræmier fastsættes hver Gang et vist Antal, som ikke maa overskrides. Accessit gives ikke.

§ 94. Ved Academiets Stiftelsesdag, den 31te Marts, aabnes aarligen en Udstilling af Kunstgienstande og deriblandt de Arbeider, hvorfor der i Aarets Løb er tilkiendt Præmier. Denne Udstilling staaer aaben i en Tid af 6 Uger.

§ 95. Academiet lader ved en Commitee bestemme, hvorvidt de indsendte Arbeider, som ikke ere udførte af dets egne Medlemmer, kunne antages til Udstilling, og samme Committee ordner Udstillingen.

§ 96. De fra Haandværkslaugene i Aarets Løb indsendte Mesterstykker, som ere blevne antagne med Udmærkelse, og saadanne Haandværksarbeider, der udmærke sig ved smagfuld Udførelse, kunne ligeledes antages til Udstilling.

4) at § 97 udgaaer og i dens Sted indføres som

§ 97. I Overeensstemmelse med allernaadigst Approbation af 22de August 1837 kan der ved hver afholdt Udstilling tilkiendes een eller flere Medailler for Talent og heldig Bestræbelse.

Givet i Vor Kongelige Residentsstad Kiøbenhavn, den 1ste Marts 1842.

Under Vor Kongelige Haand og Segl.

CHRISTIAN R.

(L. S.)

— —

FORNYET REGLEMENT
FOR DEN INDRE ORDEN VED DET KONGELIGE ACADEMIE FOR DE SKIØNNE KUNSTER I KIØBENHAVN,
ALLERNAADIGST APPROBERET UNDER 1ste MARTS 1842.

I. Academiets Møder.

§ 1. I Academiets Møder har Præses Forsædet, efter ham Directeuren, og dernæst, paa høire Side, først den Professor, som har Maaned i Modelskolen, siden de andre Professorer i Kunsterne; derefter Professorerne i Videnskaberne,

og efter dem de øvrige ordentlige Medlemmer, enhver efter sin Anciennetet i den af de forbemeldte Classer, til hvilken han henhører; paa venstre Side Æresmedlemmerne, som tage Sæde efter deres Rang.

§ 2. Til alle Møder tilsiger Directeuren ved skrevne eller trykte Sedler, hvori nævnes de Sager, som skulle foretages, forsaavidt disse ere af Vigtighed.

§ 3. De indkommende Sager afgives til Directeuren, og fra ham til Secretairen, som, før det Møde begynder, i hvilket de skulle foretages, lader dem circulere hos Professorerne og indfører dem udtogsviis i Dagbogen, efter hvilken de foretages.

§ 4. Det staaer ethvert Medlem frit, at foreslaae, hvad han anseer nyttigt for Academiet i det Hele eller i enkelte dets Dele. Men alle saadanne Forslag bør da skriftligen forfattes og til Directeuren indsendes fire Dage førend Mødet, i hvilket de skulle foretages.

§ 5. Directeuren leder Forhandlingernes Gang og foredrager Sagerne, eller lader dem ved Secretairen foredrage, efter den Orden, i hvilken de ere indkomne og Protocollen tilførte. Meningsyttringer afgives nedenfra; dog i Sager vedkommende bestemte Kunstfag, paa Directeurens Opfordring, først af det yngste Medlem i Faget.

§ 6. Under Forhandlingerne taler Een ad Gangen, og, naar flere paa engang ville tage Ordet, i den Orden, som Directeuren tilsiger. Enhver henvender sin Tale til Præses, naar han er nærværende, eller til Directeuren.

§ 7. Førend Stemmer samles, fremsætter Directeuren lydeligen Det, hvorom der stemmes. Stemmegivningen gaaer fra neden af opad, først paa høire, dernæst paa venstre Side. Directeuren og Præses stemme sidst. Det staaer enhver Stemmeberettiget frit for, at give sin Stemme aabenlyst eller i lukt Stemme-Kasse.

§ 8. Alle Sager afgiøres ved simpel Pluralitet, undtagen ved Optagelsen af nye Medlemmer og ved Bedømmelse af Concoursarbeider, da Afgiørelsen skeer ved $^2/_3$ Stemmer.

§ 9. Om Forhandlinger af Vigtighed, som foregaae, naar Præses er fraværende, bliver til ham at indberette, for, saavidt Sagen taaler Udsættelse, at erfare hans Mening, førend noget udfærdiges eller iværksættes.

§ 10. Diplomer for Medlemmer og Brevetter for Academiets reisende Artister underskrives af Præses. Forestillinger til Hans Majestæt Kongen, samt Betænkninger og Forslag til Præses, ligesom og Breve til de Kongelige Collegier, til andre offentlige Autoriteter, til udenlandske Academier og til valgte Medlemmer, af de Professorer og Æresmedlemmer, som have været tilstede og givet Stemme ved Beslutningen, saaledes at Directeuren skriver i første, Professorerne i anden, Æresmedlemmerne i tredie Linie. Alle øvrige Expeditioner skrives af Directeuren. Secretairen, som parapherer, besørger alt, hvad saaledes udfærdiges, indført ved Dag og Datum i Copiebogen.

§ 11. Academiets Protocoller autoriseres af Præses. Secretairen sørger for at disse, ligesom og alle Archiv-Documenter, holdes i behørig Orden.

II. Skolerne.

1. Anmeldelser og Antagelser.

§ 12. Enhver, der søger Adgang til Academiets Skoler, har at indgive Begiæring paa en dertil indrettet Blanquet, hvilken han personligen afleverer paa Forvalterens Contoir.

§ 13. Disse Begiæringer indføres af Forvalteren i en Journal og forelægges en Comitee for Pladsernes Uddeling, bestaaende af Professorerne i Kunsterne og Secretairen, som i dertil bestemte Møder besætter de i Skolerne ledigværende Pladser, og foranstalter bekiendtgiort, hvilke Ansøgende der ere antagne.

§ 14. For Adgang til Skolerne betales af alle, der ikke ere Haandværkere, 4 Rbd. Sølv quartaliter. Af Haandværkere betales det Halve. Fritagelse for denne Betaling tilstedes kun de Haandværkslærlinge, som tiene for Kost og Klæder, Elever af Constructionskammeret og Saadanne, hos hvem særdeles Anlæg findes forbundet med Trang, men da kun for et enkelt Aar ad Gangen.

§ 15. Enhver, som indtræder, begynder i Elementarskolen, med mindre han kan godtgiøre, at han alt er i Besiddelse af rigtige Begyndelsesgrunde i Tegnekunsten, da han i saadant Tilfælde kan indsættes i den af de lavere Classer, hvortil han qualificerer sig.

§ 16. Vil nogen derefter gaae over fra en i en anden af de laveste Classer, kan det ikke alene tilstedes, men han bør endog have Fortrin til Plads der, fremfor nye, som have meldt sig.

2. Om Underviisningen i de lavere Classer.

§ 17. I *Elementarskolen* gives Underviisning i de første Grunde af Tegnekunsten i Almindelighed, saavel efter Planfigurer som efter simple Legemer, og Tegneøvelserne foretages saavel paa fri Haand, som efter geometriske Regler; desuden læres der Elementer af Perspectiv-Tegning.

§ 18. I *Perspectiv-Classen* gives Underviisning i Læren om Lys og Skygge, i almindelig Perspectivtegning, samt Veiledning til disse Discipliners Anvendelse i de af Vedkommende valgte Kunstfag.

§ 19. I *Figurtegnings Skolernes første Classe* tegnes efter Forbilleder, samt efter Gibsafstøbninger af enkelte Dele af det menneskelige Legeme. I den *anden Classe* tegnes efter Tegninger af hele Figurer, ligesom der ogsaa tegnes eller modelleres efter Gipsafstøbninger af større og vanskeligere Legemsdele; endvidere tegnes her Omrids efter hele Gipsfigurer. I den *tredie Classe* tegnes eller modelleres fuldstændigt giennemførte Efterligninger af hele Gipsfigurer.

§ 20. I *Ornamentskolernes første Classe* tegnes efter Fortegninger af Planter, Dyr, Vaser, Forziringer og Gienstande, som høre til forskiellige Haandværker; tillige udføres Tegninger efter lignende Gienstande i Relief. Om Dagen gives Leilighed til at tegne efter colorerede Forbilleder i dette Fag. I den *anden Classe* tegnes efter ovennævnte Gienstande selv, eller efter Afstøbninger af saadanne, med nøiagtig Giennemførelse af Lys og Skygge; desuden gives i

Modelleer-Classen Underviisning i at modellere slige Gienstande saavel efter Natur som efter Afstøbninger og Tegninger.

§ 21. I *Architectur Skolens første Classe* fortsættes Underviisningen i geometrisk Tegnelære, samt gives Veiledning til dens Anvendelse paa forskiellige Constructioner. I *anden Classe* undervises i den geometriske Skyggelære, samt gives Leilighed til at kiende de classiske Mønstre af Bygningskunsten, saavel af hele Bygninger som af deres enkelte Dele. I den *tredie Classe* gives Veiledning i, efter Opgaver, at udarbeide simple Bygningstegninger med fuldstændig Angivelse af deres Constructioner.

3. Om Opflytning fra en til anden af de lavere Classer.

§ 22. Ingen Tid bestemmes, hvorlænge Lærlingerne skulle forblive i Elementarskolen, eller i en af de lavere Classer, førend de kunne opflyttes til en anden, eller for at gaae over fra de lavere til de høiere Classer; men dette beroer paa den Øvelse og Færdighed, enhver erhverver sig og ved Prøver lægger for Dagen.

§ 23. Hvert Fierdingaar foretages derfor, saavel i Elementarskolen som i enhver af de lavere Classer, hvorfra Opflytning kan skee, en Bedømmelse af Lærlingenes Prøvearbeider, hvorefter de, hvis Arbeider kunne ansees som de fortrinligste, opflyttes fra en til anden af de lavere Classer, eller fra de lavere til de høiere Classer.

§ 24 Fra *Elementarskolen* opflyttes Lærlingen, naar han ved Prøvetegninger har viist sig duelig til den laveste Classe af en af de nævnte Skoler.

§ 25. Opflytningen fra *Elementarskolen* skeer efter Prøvetegninger, om hvis Antagelighed de to Professorer, som forestaae Skolen, samt en Professor af hvert af de forskiellige Hovedfag have at dømme. Disse Prøvearbeider bestaae i: a) En Tegning efter simple, geometriske Legemer med Angivelse af Lys og Skygge; b) Løsning af en simpel, perspectivisk Opgave i Lineartegning; c) En Tegning efter et eller andet Element af Ornamentfaget.

§ 26. I *Figurtegnings-Skolerne* skeer Opflytningen fra 1ste til 2den og fra 2den til 3die Classe, efter en Bedømmelse af Prøvearbeider, som foretages af samtlige Professorer i Maler- og Billedhuggerkunsten. *Prøven i 1ste Classe* bestaar i: a) En Copi efter Fortegning af et Hoved; b) En skygget Tegning efter en enkelt Deel af det menneskelige Legeme, saasom et Hoved, en Haand eller Fod af Gips. I *2den Classe*: a) En Copi efter Fortegning af en heel Figur; b) En skygget Tegning efter en større Deel af det menneskelige Legeme af Gips; c) Et Omrids efter Gips af en heel Figur eller ogsaa af en Torso, et Dyr og deslige.

§ 27. I den *architectoniske Skoles* lavere Classer skeer Opflytningen efter Prøvearbeidernes Bedømmelse af samtlige Professorer i Architecturen i Forening. I *1ste Classe* bestaaer Prøven i: a) En Løsning af en eller anden Opgave af den almindelige, geometriske Tegnelære; b) En Constructionstegning efter Opgave. I *2den Classe* bestaaer Prøven i: a) En Anvendelse af Skyggelæren paa architectoniske Gienstande; b) Et klassiskt Monument, tegnet fuldstændigt, med Angivelse af dets Enkeltheder.

§ 28, I *Ornamentskolerne* skeer Opflytning efter Prøvearbeidernes Bedømmelse af een Professor i Architecturen, i Forening med een i Billedhuggerkunsten og een i Malerkunsten. Prøven bestaaer i: a) Et skygget Ornament eller deslige efter Fortegning; b) En skygget Tegning af en lignende Gienstand i Relief.

Fra Perspectiv-Classen finder intet Avancement Sted.

§ 29. Til de i foranførte §§ nævnte Bedømmelser af Prøvearbeider, udfordres et Antal af tre. I Tilfælde af at nogen af Professorerne have Forfald, udnævner Academiet af dets sagkyndige Medlemmer.

4. Overgang til de høiere Classer.

§ 30. For at gaae over fra de lavere til de høiere Classer, til Model-Classen nemlig, den høiere Architecturclasse og Decorationsclassen, have Lærlingerne at aflægge Prøve, som bedømmes ved Slutningen af hvert Quartal af hele Academiet i dets Forsamling.

§ 31. Prøven i Tegning eller Modellering aflægges ved at udarbeide:

i *tredie Figurtegningsclasse*: a) En Tegning eller Modellering i Basrelief, efter fritstaaende Figur; b) En perspectivisk Tegning efter Opgave med Angivelse af Lys og Skygge, som udføres i Perspectiv-Classen.

i *1ste Architecturclasse*: a) Besvarelse af en architectonisk Opgave af mindre Omfang, bestaaende af Plan, Giennemsnit og Opstalt, med fuldstændig Angivelse af Constructionen og Profilen i naturlig Størrelse; b) Et Ornament, tegnet efter Gips eller modelleret.

i *Ornamentskolens 2den Classe* aflægges Prøven i *Tegne-Classen:* a) En Tegning efter en fritstaaende Gienstand af dette Fag; b) En perspectivisk Tegning efter Opgave.

i *Modelleer-Classen:* a) En lignende, flad Gienstand, modelleret efter Tegning eller Relief; b) En fritstaaende Gienstand, modelleret efter Tegning eller Afstøbning.

§ 32. Fra den Tid af, Lærlingerne ere gaaede over i de højere Classer, og imedens de frequentere disse, ansees de som Academiets Elever og nyde de dermed forbundne Rettigheder.

§ 33. Enhver Tegning, der i de forskiellige lavere Classer udføres i Quartalets Løb, afleveres til vedkommende Lærer og forelægges Academiet ved Quartalsforsamlingen. Efter disse Tegninger vil Academiet bedømme, hvorledes hver især har benyttet Underviisningen, og ved Spørgsmaal om Opflytning tages Hensyn hertil, ligesom Academiet ogsaa heraf vil uddrage Resultater med Hensyn til Reglementes § 95.

5. Hvad der læres og øves i de høiere Classer.

§ 34. I Modelclassen tegnes, males og modelleres efter den levende Model, deels i Øvelse, deels under Concours til Præmie.

§ 35. I den høiere Architectur-Classe gives Opgaver til egne Udarbeidelser af architectoniske Projecter.

§ 36. I Decorations-Classen giøres Bekiendtskab med de bedste Forbilleder af Ornament- og Meubel-Faget, samt gives Opgaver til Concours i Composition og Anvendelse af tegnede, malede og modellerede Forziringer, samt andre Gienstande, henhørende til dette Fag.

§ 37. De høiere Classer forestaaes umiddelbart af Professorerne.

§ 38. I Modelclassen bestemmes Pladserne efter de til Concours i foregaaende Quartal udførte Arbeider, til hvilken Række de senest Opflyttede slutte sig, dog med Forbehold af Billedhuggerne, som vælge først. De af Eleverne, som have vundet den lille Sølvmedaille, kunne indtage de tiloversblevne Pladser: Billedhuggere efter Billedhuggere og Tegnere efter Tegnere.

§ 39. For de høiere Classers Elever holdes Forelæsninger over Geometrie, Mechanik, Perspectiv, Kunsthistorie, Mythologie og Anatomie.

6. Concours til Sølvmedailler.

§ 40. I tvende Quartaler af hvert Aar udsættes mindre og større Sølvmedailler.

Den *mindre Sølvmedaille* tilkiendes i Modelclassen for de bedste Tegninger eller Modelleringer efter Model.

I Architecturclassen tilkiendes samme Medaille for den bedste architectoniske Composition efter Opgave, bestaaende i en borgerlig eller oeconomisk Bygning.

I Decorationsclassen tilkiendes denne Medaille for en Composition af en simplere Gienstand af dette Fag, tegnet eller modelleret.

§ 41. I Model-Classen stiller den maanedhavende Professor engang maanedlig Modellen til Concours for den lille Sølvmedaille.

§ 42. I Architectur-Classen fremsætter vedkommende Professor inden Udgangen af Quartalets første Maaned Opgave til en borgerlig eller oekonomisk Bygning af mindre Omfang, hvorefter Eleverne fra om Morgenen til om Aftenen i selve Skolen udkaste en Skizze, bestaaende af en detailleret Plan, Giennemsnit og Opstalt. Projectet selv, eller de udførte Tegninger, ved hvilke især det Praktiske og Techniske (constructive) maa komme i Betragtning, udarbeides derimod hiemme i Overeensstemmelse med de i Academiet giemte Skizzer, og indleveres til bestemt Tid til Academiets Bedømmelse i Quartalsforsamlingen. Afvigelser fra Skizzen udelukker fra Concours.

§ 43. I Decorations-Classen giver vedkommende Professor ligeledes inden Udgangen af Quartalets første Maaned Opgave til Composition af simplere, til dette Fag henhørende Gienstande, hvortil Eleverne i en fastsat Tid have at udkaste en Skizze, efter hvilken de hiemme udføre deres enten tegnede eller modellerede Arbeide, hvilket indleveres til Bedømmelse i Quartalsforsamlingen. Afvigelser fra Skizzen udelukker fra Concours.

§ 44. Til den *store Sølvmedaille* kunne kun de concurrere, der have erholdt den mindre.

§ 45. I Concoursen for Malere til den store Sølvmedaille stiller vedkommende Professor Modellen om Dagen i Model-Classens Malerstue, hvorefter Concurrenten udfører en malet Figur, idetmindste i Modellens halve Størrelse.

§ 46. Ved Concoursen for Billedhuggere til den store Sølvmedaille stiller vedkommende Professor Modellen, hvorefter Concourrenten udfører et Basrelief, idetmindste i Modellens halve Størrelse.

§ 47. Medailleurer og Kobberstikkere i Modelclassen concurrere til store Sølvmedaille, de førstnævnte ligesom Billedhuggerne, de sidstnævnte ved Tegninger, udførte i Taillemaneer, saaledes som de vilde være at udføre, for at stikkes i Kobber.

§ 48. I Architectur-Classen gives i den første Uge af hvert Quartal en Opgave til en offentlig, eller større privat Bygning, og forholdes iøvrigt paa samme Maade som ved Concoursen for den mindre.

§ 49. I Decorationsclassen opgives i den første Uge af Quartalet en mere omfattende Opgave til Composition i dette Fag, og Concurrenterne udføre derefter tegnede og colorerede, malede i Olie eller Liimfarve, modellerede eller i andet Materiale plastisk behandlede Arbeider, hiemme efter de i Skolen udkastede Skizzer, og indlevere dem til Academiets Bedømmelse i Quartalsforsamlingen.

7. Concours til de academiske Pengepræmier.

§ 50. Pengepræmier udsættes aarligt

i *Modelclassen*, for Maling eller Modellering efter Model i Handling med passende Omgivelse.

i *Architecturclassen*, for et til practisk Udførelse behandlet, for de nordiske Lande passende, Project med Detailler og Profiler, samt Overslag;

i *Decorationsclassen*, for en tegnet, malet eller modelleret Composition til practisk Anvendelse.

§ 51. Endvidere udsættes aarligt en Pengepræmie for Studier efter Naturen i Landskabs- og Prospectmaleriet. Til denne Præmie kan Enhver, som frequenterer Academiets Skoler, under Iagttagelse af Fundatsens § 55, concourere.

§ 52. Disse Concourser, som tilendebringes i Løbet af eet Quartal, aabnes i den for hvert enkelt Fag meest passende Aarstid.

§ 53. Pengepræmien kan vindes flere Gange af samme Person, og saavel udenfor Concours som under Concours. Men har nogen een Gang vundet udenfor Concours, kan han ikke vinde paa ny, uden under Concours. Saa kan og ikke nogen, som har erholdt den mindre Sølvmedaille og derefter vundet Pengepræmie, tilstedes at arbeide paa ny for Pengepræmie, førend han har erholdt den større Sølvmedaille; ligesom ei heller Den, der eengang har erholdt Pengepræmie, efter at have vundet den store Sølvmedaille, kan gives Adgang til nye Pengepræmie, førend han har concoureret til Guldmedaille. Disse sidstanførte Bestemmelser gielde, ifølge § 51 ikke Landskabsmalerne.

8. Prøve for at erholde Adgang til at concourere til Guldmedaillen.

§ 54. Ingen stedes til Concours for Guldpræmie uden De, som have vundet store Sølvmedaille, og tillige forud have aflagt Prøve paa Indsigt i de for

Deres Fag nødvendige Kundskaber, paa praktisk Duelighed og Øvelse i Composition.

§ 55. Alle Elever, som ville concourere til Guldmedaillen, have ifølge heraf at aflægge Prøver paa Kundskab i Geometrie, Perspectiv, Historie og Mythologie; Malere, Billedhuggere, Kobberstikkere og Medailleurer tillige i Anatomie; Architecter tillige i Mechanik, alt efter Omfanget af de autoriserede Lærebøger.

§ 56. Denne Prøve i Kundskaber afholdes engang hvert Aar i Midten af Mai Maaned for de Elever, som have vundet store Sølvmedaille.

§ 57. Prøven aflægges for Professorerne i Videnskaberne, af hvilke hver examinerer i sit Fag, og for tre Professorer i Kunsterne, af hvilke Directeuren er den ene, og de to andre dertil beskikkes af Academiet tilligemed Secretairen.

§ 58. Fyldestgiør Nogen det, som fordres af ham i nogle af Videnskaberne, men ikke i alle, da maa han forinden Prøven kan ansees aflagt, underkaste sig en ny Prøve i det, hvori han ikke har viist behørig Kundskab.

§ 59. Naar denne Prøve afholdes, bekiendtgiøres det forinden i Academiets Skoler, til Underretning saavel for dem, der ville underkaste sig samme, som for dem af Academiets Elever, der ville være tilstede som Tilhørere.

§ 60. Dernæst have alle at forelægge Academiet Prøver paa practisk Dygtighed, eller fyldestgiørende Attester fra de Ateliers eller Byggepladse, hvor de have øvet sig.

§ 61. Endvidere have Malere, Billedhuggere og Medailleurer førend Concoursen at forelægge Academiet Prøver paa Øvelse i at componere.

§ 62. Samtlige Elever, som attraae at concourere til Guldmedaille, have til en bestemt Dag, som Academiet opgiver, idetmindste 4 Uger førend Concoursen aabnes, at forelægge Academiet ovennævnte Prøver og Beviser.

9. Concours til Guldmedailler.

§ 63. Hvert andet Aar afholdes Concours for Guldmedaillerne.

§ 64. Fire Uger før det Quartal begynder, i hvilket Concoursen finder Sted, bekiendtgiøres derom i Academiet.

§ 65. Academiet forsamles den første Dag i det Quartal, i hvilket Concoursen skal afholdes. Vedkommende Professorer foreslaae Opgaver; for hvert Fag tre. Imellem disse Opgaver og dem, som indkomme fra andre Academiets Medlemmer, vælger Academiet den, der i hvert Kunstfag skal udføres.

§ 66. De, som ere antagne til at concourere, anvises nu hver sit særskilt afdeelte Rum (Loge), for der alene, uden fremmed Hielp eller Raad, at forfærdige sit Udkast til den ham forelagte Opgaves Udførelse.

§ 67. Til Udkastets Forfærdigelse tilstedes to Gange 24 Timer, nemlig fra den ene Dags Morgen Kl. 8 til samme Tid paa den tredie Dag derefter, i hvilken Tid Concourenten ikke maa forlade sin Loge, før han har afleveret sit Arbeide.

§ 68. Academiet anordner Maaden, paa hvilken det behørige Tilsyn skal føres, og Directeuren foranstalter ved paalidelige Personer, der staae til Ansvar, de saaledes fastsatte Regler nøie overholdte.

§ 69. Efterhaanden som Udkastene blive færdige, afgives de til Directeuren eller til en dertil af Academiet beskikket Professor, som indfinder sig i Academiets Locale og paategner dem, hvorefter de af ham tages under Bevaring.

§ 70. Den tredie Dags Morgen Kl. 8 forsamles Academiet for at tage Skizzerne i Øiesyn og derefter at erklære, hvorvidt disse antages at have løst Opgaven, for at vedkommende Kunstnere kunne bestemme sig til at fortsætte Concoursen eller at afstaae fra samme.

§ 71. Concourenterne anvises paany hver sit særskilt afdeelte Rum, for der, uden andres Raad eller Hielp, at udføre Arbeidet.

§ 72. Til Udførelsen gives Malerne, Billedhuggerne og Architecterne 10 Uger; Kobberstikkerne og Medailleurerne samme Tid til at forfatte Tegning eller Model, og derefter, naar disse af Academiet ere fundne antagelige, indtil eet Aar til Udførelsen udenfor Academiet, under Tilsyn, som nærmere bestemmes.

§ 73. Naar Concourstiden er til Ende, udstilles Arbeiderne i 8 Dage, hvorefter Academiet i tilsagt Møde tager dem under Bedømmelse, saaledes at Professorer og Medlemmer i Faget først udtale sig angaaende Arbeidernes Fortrin og Mangler, hvorefter de Tilstedeværende, nedenfra opad, afgive hver sin Stemme til Protocollen.

§ 74. Dersom nogen, enten da, naar han udarbeider sit Udkast, eller medens han udfører det i det Store, befindes at bruge, eller at have brugt andres Raad eller Hielp, taber han Adgang til at arbeide for Præmien, eller til at erholde den.

§ 75. Naar nogen har vundet Guldmedaille, ansees han ikke længer som Academiets Eleve, men som dets Artist.

10. Extraordinaire Forelæsninger for Artister og Kunstelskere.

§ 76. For Artister og Elever holdes Forelæsninger i de Fag, som ansees vigtige for deres høiere Uddannelse. Til saadanne Forelæsninger antager Academiet enten dets Professorer eller andre duelige Mænd udenfor Academiet.

§ 77. Endskiøndt disse Forelæsninger nærmest ere bestemte for Academiets Artister og Elever, som dertil have fri Adgang, saa kunne dog ogsaa andre Kunstelskere erholde Adgang til samme,

§ 78. Til disse Forelæsninger bestemmer Academiet Timerne, naar de holdes, til en anden for Tilhørerne beqvem Tid, end den, som i §§ 80 og 81 er fastsat til Forelæsninger i Almindelighed og besørger derom offentlig Bekiendtgiørelse.

11. Tiden for Underviisning og Øvelse.

§ 79. Fra 1ste October til 30te Junii gives Underviisning i Akademiets Skoler alle Søgnedage, men fra 1ste Julii til 30te September finder ingen Underviisning Sted, og i den Tid ere Ferier for alle Dem, som ikke concourere.

§ 80. Saavel til den praktiske som til den videnskabelige Underviisning anvendes Aftentimerne fra Kl. 5 til 9; dog kunne ogsaa passende Dagtimer anvendes dertil.

§ 81. De Timer, i hvilke den videnskabelige Underviisning gives, fordeler Akademiet hvert Aars 1ste October imellem de Videnskabsgienstande, hvori der holdes Forelæsninger. Timefordelingen og Tiden, naar Forelæsningerne holdes, bekiendtgiøres ved Opslag,

§ 82. Enhver Professor er pligtig til punktligen at varetage de Forelæsningstimer, ham ere tildelte. Hindres han nogensinde, bør han melde det Aftenen forud til Bekiendtgiørelse i Skolerne, paa det at De, som høre ham, ikke skulle gaae forgiæves. De Timer, han er udebleven, bør han indhente i andre passende Timer. Forelæsningerne holdes i Vinterhalvaaret fra 1ste October til 31te Marts.

§ 83. Den Professor, som har Maaned i Modelclassen, har tillige Tilsynet med Figurtegnings Skolerne. De lavere Architecturclasser, Ornamentskolen og Elementarskolen staae under Tilsyn af Professorerne i Architecturen, hvilke afvexle hver Maaned.

§ 84. Den Professor, som har Maaned i Modelclassen, og som i den Tid tillige har Opsyn i Figurtegningsskolerne, indfinder sig jevnligen, idetmindste een Gang om Ugen, i enhver af disse Classer til ubestemte Tider, for at tilsee med Orden og Arbeide sammesteds, samt for at veilede Informatorerne, hvor disse ere, og for at eftersee Elevers og Lærlingers Arbeide og at meddele sine Bemærkninger over samme. Ligeledes og i samme Øiemed indfinder den maanedhavende Professor i Architecturen sig i Bygningsskolen, Ornamentskolen og i Elementarskolen. Modelleerclassen under Ornamentskolen staaer under Tilsyn af Professoren i Billedhuggerkunsten.

§ 85. Saalænge Directeurens Directionstid varer, og naar han vicarierer som Præses, er han dog ikke fritagen for at have Opsyn og øvrige Forretninger og Embedspligter som Professor.

12. Orden og Disciplin i Classerne og i det øvrige Locale.

§ 86. Forvalteren har at paasee, og ved de ham underordnede Betiente at lade besørge, at Akademiets Localer til alle Tider ere reenlige, ryddelige og udluftede, og, i den Tid det behøves, behørigen oplyste og opvarmede, at de til de bestemte Tider ere aabnede og lukkede, og at med Ild og Lys forsigtigen omgaas.

§ 87. Han har endvidere selv og ved bemeldte Betiente at vaage over Orden i Classerne, medens de søges, og det paaligger ham, ved Hielp af Lærerne at iagttage og antegne de Forsømmelser, som finde Sted.

§ 88. Alle, som søge Kunstskolerne og Forelæsningerne, skulle der indfinde sig til de bestemte Tider, og medens de sig der opholde, samt naar de komme eller gaae, opføre sig ordentligen og sædeligen, stadigen holde sig paa den Plads enhver er anviist, ingen af deres Medarbeidere eller Medtilhørere forurolige eller fornærme, være opmærksomme paa deres Arbeider, og vise Pro-

fessorerne og andre Skolernes Foresatte den Agtelse og Opmærksomhed, de skylde dem.

§ 89. Enhver, som er opflyttet til de høiere Classer, og som ønsker at benytte Underviisningen der, har ved det akademiske Aars Begyndelse (1ste October) at henvende sig til Forvalterens Contoir, for at lade sig antegne og at modtage Adgangskort. Udebliver nogen af dem, som saaledes have modtaget Adgangskort, een Maaned, uden at have meldt det, betragtes det, som om han atter havde udmeldt sig.

§ 90. Dersom nogen i de lavere Classer, efterat have faaet sig Plads anviist, forsømmer 3 paa hinanden følgende Aftener, uden at have til Forvalteren meldt lovligt Forfald, gives Pladsen til en anden. Ved jevnlige Forsømmelser er det samme Tilfældet.

§ 91. Et Quarteer efter den Tid da Classerne aabnes, lukkes de igien og ingen tilstedes derefter Indgang den Aften.

§ 92. For alle andre Forseelser imod ovenstaaende § 88 afvises den Skyldige fra Academiet paa kortere eller længere Tid efter Omstændighederne.

§ 93. I de lavere Classer kan Informatoren eller Forvalteren bortvise for en Aften. Længere Udelukkelses-Tid indtil 3 Uger bestemmes af den Professor, som forestaaer Skolen, og det tilmeldes da vedkommendes Foresatte. Er Forseelsen af den Beskaffenhed, at endnu længere Tid bør bestemmes, afgiøres det i Academie-Forsamling.

§ 94. For grovere Forseelser, eller for mindre, som saa ofte gientages, at Forbedring ei kan ventes, udelukkes den Skyldige, efter Akademie-Forsamlingens Kiendelse, for bestandigt, og hans Udelukkelse, samt Aarsagen hvorfor, tilmeldes hans Foresatte.

§ 95, Befindes nogen at vise vedvarende kiendelig Ulyst eller Uduelighed, advares han selv eller hans Foresatte, og er saadan Advarsel uden Virkning, afvises han. Elever af de høiere Classer, der i Løbet af 3 Aar enten ikke have vundet Medaille eller paa anden Maade aflagt tilfredsstillende Prøver, og Lærlinge af de lavere, som i samme Tidsløb ikke ere opflyttede, udelukkes. Dog kunne enkelte, under særegne Omstændigheder, erholde Prolongation, Eleverne paa indgiven Ansøgning derom til Akademiet, Lærlingerne ved at henvende sig til Committeen for Pladsernes Fordeling.

III. Om Academiets Bibliothek, Kunstsamling og andre Eiendele, samt om dets Ateliers.

1. Bibiotheket.

§ 96. Til Academiets Bibliothek har ikke alene dets Medlemmer; men ogsaa dets Artister og Elever Adgang.

§ 97. Cataloget over Bibliotheket skal Tid efter anden fortsættes ved Tillæg, som uddeles til dem, som have Adgang til Bibliotheket.

§ 98. Academiets Medlemmer, Artister og Elever kunne derfra faae Bøger udlaante mod deres Beviis, ingen dog længere end 4 Uger, efter hvilken Tid

de leveres tilbage; dog have sidstnævnte iforveien engang for alle at indsende Sikkerhedsbeviis fra en vederhæftig Mand her i Byen, Dersom nogen Bog tager Skade eller forkommer, er Laanhaveren pligtig at aflevere et andet antageligt Exemplar i dens Sted, eller og at betale saa meget, som det anskaffes for. Større og kostbarere Værker udlaanes ikkun til Academiets Medlemmer.

§ 99. Bibliotheket skal i Vintermaanederne være aabent til Udlaan og Eftersyn 2 Gange ugentlig, to Timer ad Gangen, og i Sommermaanederne een Gang ugentlig, ligeledes to Timer ad Gangen.

§ 100. Bibliothekaren staaer til Ansvar for Bibliotheket. Naar han aftræder, modtager hans Eftermand det efter Cataloget.

2. Kunstsamlingen.

§ 101. Kunstsamlingen staaer under Tilsyn af een eller flere, af Academiet dertil beskikkede, Professorer. Over denne Samling skal der til alle Tider være en nøiagtig Fortegnelse.

§ 102. Af denne Samling udlaanes kun til Professorers og Medlemmers Ateliers, imod Beviis. Iøvrigt staaer Samlingen aaben 4 Timer ugentlig for de samme, som have Adgang til Bibliotheket, eller Andre, som dertil have erhvervet Tilladelse.

Til at tegne eller modellere efter Gipsafstøbningerne maa ogsaa til andre Tider om Sommeren, under en Opvarters Tilstedeværelse, gives Adgang af vedkommende Professor, naar nogen dertil har Lyst og Duelighed.

§ 103. Academiet sørger for, at Kunstsamlingen efterhaanden forøges med Afstøbninger af udmærkede Antiker og af andre fortrinlige Arbeider.

§ 104. Enhver, som indlades, maa være ansvarlig, om noget ved hans Forseelse beskadiges.

3. Inventariet.

§ 105. Over Inventariet skal der haves en nøiagtig Fortegnelse, hvori Forvalteren har at indføre Tilgang og Afgang. Enhver Opvarter modtager af Forvalteren en Liste paa de Gienstande, som ere betroede til hans Opsyn, og er derfor ansvarlig.

4. Ateliers.

§ 106. For at unge Kunstnere, udenfor den sædvanlige Underviisningstid, kunne have Leilighed til videre Uddannelse i deres Fag, skulle de Professorer, som have fri Bolig i Charlottenborg, eller andetsteds, være forpligtede til at veilede dem i særskilte Ateliers.

§ 107. Til bemeldte Ateliers, hvortil der leveres det fornødne Brændsel, skulle Academiets Artister og Elever have fri Adgang, for, under vedkommende Professorers Raad og Veiledning, at øve sig i det Practiske af Kunsten, hvortil Academiets Skoler ikke aabne Leilighed.

IV. Academiets Kasse- og Regnskabsvæsen.

§ 108. Cassereren oppebærer samtlige Academiets Indtægter og udreder alle dets Udgifter efter de Indtægts- og Udgifts-Ordrer, som efter Academie-Forsamlingens Beslutning af Directeuren gives, og holder herover Kassebog, som er *à jour.* Den beskikkede Regnskabsfører holder Hovedbogen over Indtægter og Udgifter, indleverer hvert Quartal til Academie-Forsamlingen Extract og aflægger ved hvert Aars Udgang nøiagtigt Regnskab i Forbindelse med Cassereren.

§ 109. Regnskabet, som skal være indsendt i det seneste 8 Uger efter Aarets Slutning, revideres af tvende dertil udnævnte Medlemmer, og decideres, samt quitteres af Academiet.

Bilag IX. Bekjendtgjørelse af 28. Juli 1857.

[Se Teksten S. 276 ff.]

BEKJENDTGJØRELSE
ANGAAENDE
DEN INDRE ORDNING AF DET KONGELIGE ACADEMIE FOR DE SKJØNNE KUNSTER.

Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hs. Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 17de dennes allernaadigst at approbere Udstedelsen af nedenstaaende Bekjendtgjørelse angaaende den indre Ordning af det kongelige Academie for de skjønne Kunster:

I. Om Academiet og dets Medlemmer i Almindelighed.

§ 1. Academiets Formaal er deels som Kunstskole at virke gjennem Underviisning for vordende Malere, Billedhuggere, Architecter, Kobberstikkere, Medailleurer og andre med disses beslægtede Kunstfag, deels som Kunstselskab at virke til Haandhævelse og Udbredelse af Kunstsands og god Smag.

§ 2. Academiet har tvende Klasser af Medlemmer, nemlig ordentlige eller indenlandske Medlemmer, der alle i Academiet ere i lige Grad berettigede og forpligtede, og udenlandske Medlemmer, som ingen Stemmeret have.

Om Valg af Medlemmer af begge Classer har Academiet at gjøre Indberetning til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, som foredrager samme for Kongen.

§ 3. De ordentlige Medlemmer skulle i Reglen være Kunstnere og have naaet en Alder af 30 Aar; dog kan der ogsaa udenfor Kunstnernes Tal optages til Medlemmer Mænd, som udmærke sig ved fortrinlig Interesse for og Kjend-

skab til Kunst, dog at Antallet af de Medlemmer, der ikke ere Kunstnere, ingensinde maa stige høiere end til $\frac{1}{4}$ af Antallet af de Medlemmer, der ere Kunstnere.

Naar et ordentligt Medlem forlader Landet paa længere Tid, uden at dette skeer ifølge Overeenskomst med Academiet, træder han derved over i de udenlandske Medlemmers Række. Vender han senere tilbage, kan han atter indtræde som ordentligt Medlem, men indtager da Sæde og Adkomster efter det sidstvalgte Medlem.

§ 4. Kunstneres Optagelse som ordentlige Medlemmer skeer enten efter Forslag af eet eller flere Medlemmer, eller efter vedkommende Kunstners eget Andragende. Disse Forslag eller Andragender bør bekjendtgjøres for samtlige herværende Medlemmer idetmindste 4 Uger før Afholdelsen af den Forsamling, i hvilken Afgjørelsen finder Sted.

Naar Nogen er antagen som ordentligt Medlem, aflægger han den sædvanlige Eed, hvorefter der af Academiet meddeles ham Diplom som Medlem.

Ikke-Kunstneres Optagelse som ordentlige Medlemmer, saavelsom Valg af udenlandske Medlemmer, skeer alene efter Forslag af Academiets Medlemmer paa samme Maade som ovenanført.

Academiets nuværende Æresmedlemmer overgaae, forsaavidt de ikke ere udenlandske, uden videre Omvalg i de overordentlige Medlemmers Classe.

§ 5. Antallet af ordentlige Medlemmer, saavelsom af udenlandske Medlemmer, er ubestemt.

II. Om Academiets Bestyrelse, dets Embedsmænd og Betjente.

§ 6. Academiet er underlagt Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, til hvis Afgjørelse eller videre Foranstaltning alle Sager blive at indstille, i hvilke Academiet ikke er bemyndiget til at tage Bestemmelse.

§ 7. Academiet skal have en Directeur, hvis Pligt det er at føre den umiddelbare og daglige Bestyrelse af Academiet, og som underskriver i Academiets Navn de Expeditioner, som udfærdiges fra dette.

Han har at vaage over, at Academiets Møder, dets Skoler, dets Secretariat og andre dets indvortes Indretninger holdes i behørig Orden og Gang, og i det Hele at paasee det Fornødne i Overeensstemmelse med de gjældende Bestemmelser.

Directeuren vælges for 3 Aar blandt Academiets ordentlige Medlemmer.

§ 8. Foruden Directeuren udnævnes en Vice-Directeur, der fungerer som Directeur, naar Directeuren har Forfald eller Directeurposten er ledig. Han vælges ligesom Directeuren for 3 Aar blandt Academiets ordentlige Medlemmer.

§ 9. Academiet skal have 7 Professorer i Kunsten, nemlig 5 Figurmalere, Billedhuggere eller andre Kunstnere, som kunne stille og tegne efter den levende Model, og 2 Architecter. De vælges blandt dem af Academiets ordentlige Medlemmer, som ere Kunstnere.

Fremdeles skal Academiet have 2 Professorer i Videnskaberne, nemlig 1 i Anatomien eller de øvrige Grene af Lægevidenskaben, som ere nødvendige eller nyttige for Kunstnerne og 1 i Historie og Mythologie.

De nuværende Professorer i Videnskaberne vedblive for deres Embedstid at være Medlemmer af Academiet.

§ 10. Academiet skal have en Secretair. Den, der udnævnes til Secretair, bliver derved Medlem af Academiet.

§ 11. Academiet skal have en Kasserer. Han vælges paa 3 Aar blandt Medlemmerne.

§ 12. Det i Academiet stedfundne Valg af Directeur, Vicedirecteur, Secretair, Kasserer og Professorer i Kunsten indstilles af Academiet til Kirke- og Underviisningsministeriet for af dette at foredrages Hans Majestæt Kongen til endelig Afgjørelse. Professorerne i Videnskaberne samt Academiets Secretair udnævnes af Kongen paa Indstilling af Kirke- og Underviisningsministeriet, efterat Academiets Betænkning derover er indhentet.

En Forvalter vælges af Academiet og Valget indstilles til Kirke- og Underviisningsministeriets Approbation.

De øvrige ved Academiet ansatte Bestillingsmænd, saasom Bibliothekaren, Assistenter ved Underviisningen m. Fl. antages af Academiet paa Opsigelse.

§ 13. Academiets Anliggender udenfor de løbende Sager forhandles i Plenarforsamlinger, der sammenkaldes af Directeuren, saavidt de ikke efter deres Beskaffenhed strax eller forinden Plenarmødet blive at afgjøre af Udvalg, der ere nedsatte i Plenarmøderne enten som staaende Udvalg efter de Regulativer, der nærmere ville være at udarbeide og indstille til høiere Approbation, eller til Undersøgelse eller foreløbig Behandling af enkelte forekommende Sager. Plenarforsamlingen skal i det Mindste sammenkaldes eengang i hvert Qvartal og forøvrigt naar 10 Medlemmer andrage derpaa. I det første Plenarmøde, som afholdes efter den 31te Marts vælges blandt Medlemmerne en Dirigent til at lede Forhandlingerne i Plenarmøderne; Valget er gjældende for 1 Aar.

§ 14. Til at tage Beslutning skal en Plenarforsamling ikke ansees fuldstændig, naar ikke i det Mindste Halvdelen af de ordentlige Medlemmer enten ere personlig tilstede, eller have, efter det nedenfor Anførte, indsendt skriftlige Stemmesedler, dog at de, der med Academiets Samtykke ere fraværende og de, der i Henhold til Slutningen af denne Paragraph ikke tilsiges, ikke medtages ved Beregningen af formeldte Halvdeel, undtagen i det Tilfælde, at de maatte have indsendt skriftlige Vota.

Beslutningen i Mødet tages efter de fleste Stemmer, saaledes at i Tilfælde af Stemmelighed Directeureus Stemme er den afgjørende. Naar der handles om at optage et Medlem eller tilkjende Præmie for Concoursarbejder, udkræves der, at den Paagjældende skal have to Trediedele af de afgivne Stemmer for sig. Er der flere, som ved den foreløbige Afstemning der muligen bliver at foretage over hver enkelt, have erholdt det fornødne Antal af to Trediedele Stemmer for sig, skeer Valget mellem dem ved en eller flere yderligere Afstemninger ved simpel Stemmefleerhed.

Dersom en Sag med de fornødne Oplysninger har circuleret til Gjennemlæsning, kunne skriftlige Stemmer antages; i andet Fald maae Medlemmerne personlig give Møde og være tilstede ved Forhandlingen af den paagjældende Sag, for at deres Stemme kan være gyldig.

Skulde det indtræffe, at et eller flere tilvarslede Møder ikke ere fuldtallige

til at tage Beslutning. og en Sags Behandling ikke maatte kunne taale yderligere Udsættelse, kan Directeuren med sit Forslag indstille den til Kirke- og Underviisningsministeriets Afgjørelse.

Naar Medlemmerne af en eller anden Grund ikke kunne møde i Academiets Forsamlinger, bør de, om muligt, forud anmelde saadant deres Forfald. Naar denne Anmeldelse forsømmes et Aar igjennem, tilsiges den Paagjældende ikke oftere, og det bliver da at tage under Forhandling, hvorvidt hans Rettigheder dermed bør bortfalde, hvilket i fornødent Fald afgjøres ved Kongens Resolution.

§ 15. Academiet har betimeligen til Kirke- og Underviisningsministeriet at indgive Forslag til Budgetter for Academiet og de samme underlagte Fonds, for at det Fornødne kan blive optaget paa Forslaget til Finantsloven.

§ 16. Samtlige Academiets Indtægter oppebæres og dets Udgifter afholdes efter de Indtægts- og Udgiftsordrer, som, i fornødent Fald med høiere Autorisation, efter Academiets Beslutning meddeles af Directeuren.

§ 17, De aarlige Regnskaber revideres af tvende af Academiet dertil udnævnte Medlemmer og decideres samt qvitteres af Academiet inden den almindelige for de offentlige Regnskabers Revision og Decision fastsatte Tid, saa at Resultatet kan blive optaget i det almindelige Slatsregnskab.

§ 18. Paa Academiets Stifters Fødselsdag den 31te Marts skal Academiet hvert Aar holde et høitideligt Møde.

III. Om Academiets Skoler.

§ 19. Samtlige Academiets Skoler, nemlig Tegneskolen, Modelskolen og Bygningsskolen bestyres, hvad den specielle Underviisning angaaer, af forannævnte Professorer, som fagviis indbyrdes have at ordne Underviisningens Detail i de respective Skoler, efter at der derom er taget de foreløbige almindelige Bestemmelser, hvortil Plenarforsamlingen maatte finde Anledning.

Der bliver nærmere at udarbeide og til Kirke- og Underviisningsministeriets Approbation at indsende et almindeligt Reglement for Underviisningen og dens Bestyrelse.

§ 20. Academiets Plenarforsamling er til alle Tider berettiget til at tilfordne Medlemmer til de forskjellige Skolebestyrelser.

§ 21. I Tegneskolen og Modelskolen arbeides efter den levende Model, efter Antiken og andre skjønne Forbilleder.

§ 22. I Bygningsskolen læres, hvad der i kunstnerisk og nærmest dertil sig sluttende technisk Henseende hører til en Architects Dannelse.

§ 23. Til disse Skoler slutte sig Forelæsninger i Perspectiv, Kunsthistorie, Mythologie, Anatomie og Constructionslære m. V.

§ 24. For de bedste Arbeider i disse fornævnte Skoler kan der tilkjendes Præmie.

§ 25. For Adgang til Underviisning i Academiet erlægges en passende Betaling, der efter Forslag af Academiet nærmere vil være at fastsætte af Kirke- og Underviisningsministeriet.

Fri Underviisning kan af Academiet undtagelsesviis tilstedes dem, hos hvem særdeles Anlæg findes forbunden med beviislig Trang. Beretning om Antallet af de tilstaaede og benyttede Fripladser bliver aarlig at indgive til Kirke- og Underviisningsministeriet.

IV. Om Præmier og Concours.

§ 26. Foruden de i § 24 ommeldte, til Øvelserne i Skolerne knyttede, Præmier, bliver der aarlig at aabne Concourser til Præmier, der deels ere Pengepræmier, deels Medailler i Guld og Sølv.

§ 27. Pengepræmierne bestaae i de Neuhausenske Præmier. De udsættes overeensstemmende med det særlige Reglement for disse Præmier.

§ 28. I Henseende til Concours til Præmiemedailler bliver der at forholde overeensstemmende med de specielle Reglementer for de enkelte Medailler.

§ 29. Ikkun indfødte Kunstnere kunne concurrere til Præmierne. Concoursarbeiderne blive offentlig at udstille, hvorefter Concoursens Bedømmelse finder Sted.

§ 30. Den ifølge speciel allerhøieste Resolution af 22de August 1837 indførte Udstillingsmedaille eller Thorvaldsenske Medaille kan fremdeles, overeensstemmende med Reglementet, tilkjendes for Arbeider, der have været offentligt udstillede, og hvori Kunstneren har viist fortrinlig Talent og heldig Bestræbelse.

V. Om Stipendier.

§ 31. Til Stipendier have indfødte Kunstnere, der ikke ere academiske Medlemmer, og som med Talent forene en alvorlig Stræben, Adgang uden Udelukkelse af noget enkelt Fag.

§ 32. Stipendier kunne tilstaaes i større og mindre Beløb for een Gang eller for flere Aar, dog ikke for et længere Tidsrum end 3 Aar. Ved Bestemmelsen af deres Størrelse og Varighed bliver at tage Hensyn til de af Kunstneren opgivne Formaal for Stipendiets Benyttelse.

§ 33. Academiet har aarlig ved Bekjendtgjørelser at fastsætte en vis Frist, inden hvilken Ansøgninger om Stipendier bør indgives, ligesom Academiet blandt sine Medlemmer aarlig udnævner en Comittee, der har at indhente hos Ansøgerne, eller paa anden Maade, alle de Oplysninger, som den skjønner fornødne, og derefter gjøre Indstilling til Plenarforsamlingen om, hvorledes den finder, at Stipendierne rettest bør fordeles. Academiets Forslag desangaaende, med Forklaring om Grundene for samme, bliver at indstille til Kirke- og Underviisningsministeriet, som foredrager Sagen for Hans Majestæt Kongen til Bedømmelse og allerhøieste Afgjørelse.

§ 34. Det bliver af Academiet at bestemme, hvorvidt der efter de forhaandenværende Omstændigheder findes Føie til at give den vedkommende Stipendiarius nogen særlig Instrux for Stipendiets Afbenyttelse, hvilken da af ham bør følges. Det er Pligt for Enhver, der har nydt Stipendium som Reise-

hjælp, efter tilendebragt Reise at afgive Beretning til Academiet om, hvorlænge han har opholdt sig paa de forskjellige Steder, samt hvorledes han formener at have fremmet Reisens Formaal, eller, ved at fremlægge Arbeider for Academiet, for dette godtgjøre, hvorvidt han ved Reisen har fremmet sin kunstneriske Udvikling.

VI. Om Academiets Udstilling.

§ 35. Ved Academiet bliver aarlig at afholde en almindelig Udstilling. Til at bestemme, hvorvidt de dertil indsendte Arbeider, som ikke ere udførte af Academiets egne Medlemmer, eller ere Concursarbeider, som skulle underkastes Bedømmelse efter § 37, kunne antages til denne Udstilling, anordnes en Committee, bestaaende af et af Kirke- og Underviisningsministeriet valgt Medlem, der er Committeens Formand og leder dens Virksomhed, tre af Academiets Plenarforsamling valgte Medlemmer og tre Medlemmer, valgte af de Kunstnere, som i Løbet af de 3 sidste Aar før Valget have havt Arbeider antagne til den aarlige Udstilling, men ikke ere Medlemmer af Academiet. Nye Valg til denne Committee foretages hvert tredie Aar i Januar Maaned.

§ 36. For Adgangen til Udstillingen erlægges en, af Committeen med Kirke- og Underviisningsministeriets Approbation bestemt, Betaling. Netto-Provenuet af denne Indtægt tilflyder Udstillingsfonden, der bestyres af den ovennævnte Commitee, overeensstemmende med det specielle Regulativ for denne Fond, der bliver at udfærdige af Cultusministeriet.

§ 37. Efterat Stiftelsesdagen er høitideligholdt den 31te Marts samles Academiet den 1ste og 2den April i Udstillingslocalet, for af de der udstillede Arbeider at tage Bestemmelse saavel med Hensyn til Udstillingsmedaillens og de neuhausenske Præmiers Tilkjendelse, som ogsaa for i Forbindelse med vedkommende Committees Beretning at tage de indkomne Ansøgninger om Reisestipendier under Forhandling.

VII. Om Academiets Bibliothek og Kunstsamling.

§ 38. Bestyrelsen af og Overtilsynet med Bibliotheket overdrages til en Committee, bestaaende af en af Professorerne i hver af Kunstfagene, en af Professorerne i Videnskaberne og en af Academiet særlig antagen Bibliothekar. Denne Committee har under Academiets Control at besørge Indkjøb af Bøger m. m. for de til Bibliotheket aarlig bestemte Summer, medens Bibliothekaren fører det daglige Tilsyn med Bibliotheket, forestaar Udlaan og deslige.

§ 39. En Committee, bestaaende af en af Professorerne i hver af Kunstfagene, i Forbindelse med Professoren i Kunsthistorie, bestyrer og fører Overtilsynet med Kunstsamlingen, ligesom den under Academiets Control raader over Anvendelsen af de til Samlingen aarlig bestemte Summer.

§ 40. De nærmere Forskrifter for Benyttelsen af Bibliotheket og Kunstsamlingen blive at meddele i et af Academiet forfattet og i disses Localer ophængt Reglement.

§ 41, De specielle Reglementer, som ville behøves for nærmere at ordne de forskjellige Grene af Academiets Virksomhed, blive af dette at udarbeide og indstille til Ministeriet til nærmere Foranstaltning.

§ 42. Foranførte Bestemmelser træde istedetfor Forskrifterne i Fundatsen 28de Juli 1814 Afd. I—VI og VIII.

Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, den 28de Juli 1857.

C. HALL.

Bilag X. Reglement for Underviisningen i det Kongelige Academi for de skjønne Kunster. Approberet 7. September 1863.

[Se Teksten. S. 348 ff.]

Kunstacademiets Skoler ere Modelskolen og Architecturskolen med deres Forberedelsesclasser.

§ 1. Modelskolen og dens Forberedelsesklasser.

I Modelskolen tegnes, males og modelleres efter den levende Model i hvilende Stilling og i Bevægelse, samt efter beklædte Figurer. I Forberedelsesclasserne tegnes og modelleres efter Afstøbninger af plastiske Arbeider og efter architectoniske Fragmenter og skjønt formede Kar, for videre at udvikle det, som Eleven tidligere har lært, forinden han kom i Academiets Skoler. For Eleverne holdes Foredrag over Anatomien.

§ 2. Architecturskolen og dens Forberedelsesklasser.

I Architecturskolen gjennemgaaes de forskjellige Stiilarter og holdes Øvelser i Composition af Bygninger i forskjellig Stiil og til forskjellige Øiemed, samt af architectoniske Decorationer, hvorved især bliver at tage Hensyn til en Forbindelse af Hensigtsmæssighed og Reenhed i Stilen. Den Elev, der indtræder i Architecturskolen, maa have gjennemgaaet Academiets almindelige Forberedelsesclasse, hvor der tegnes efter architectoniske Fragmenter, Ornamenter, og skjønt formede Kar, for herved at udvikle, hvad han i denne Retning har lært, inden han kom til Academiets Skoler. For Eleverne holdes Foredrag over Architecturens Principer og Stiilarternes Udvikling,

§ 3. For Elever af Modelskolen og Architecturskolen holdes Øvelser i An-

vendelsen af Perspectiven samt Foredrag og Veiledning i Benyttelsen af vore Kunstsamlinger og Bibliotheker og for dem, som særlig ville udvikle sig i Decoration, Øvelser og Studier i dette Fag.

§ 4. Underviisningsbestyrelsen og Lærerne.

Den hele Underviisning ved Kunstacademiet bestyres af et Skoleraad, bestaaende af samtlige Professorer og Docenter samt to Medlemmer, som vælges saa betimeligt af Academiet, at disse kunne deeltage i Skoleraadets Valg paa en Formand. Skoleraadet vælger sin Formand af sin Midte, han har at lede det Heles Gang, saavel i Henseende til Underviisning som Oeconomie, samt at udfærdige alle Skrivelser, disse Sager vedkommende. Formanden antager selv Secretairen i Skoleraadet.

Enhver Indstilling til Ministeriet, enhver almindelig Forholdsregel til Underviisningens Ordning eller den dermed forbundne Tjeneste, herunder indbefattet Anskaffelser af Underviisningsapparater og Reqvisiter, Ansættelse af Assistenter og Betjente, samt Bedømmelse af Afgangsprøver, foretages af Skoleraadet. Dette er skikket til at tage Beslutning, ved Bedømmelse af Afgangsprøver, naar to Trediedele, og ved alle andre Sager, naar Halvdelen af dets Medlemmer er tilstede i et Møde; i Tilfælde af lige Stemmer gjør altid Formandens Stemme Udslaget.

Den særlige og daglige Ordning af Underviisningen i hver af Academiets Skoleclasser ledes af en af Academiets Professorer, som dertil vælges af Skoleraadet; i Perspectivklassen af Docenten. Han skal holde stadigt Tilsyn med Underviisningen i den ham betroede Classe. Til Medhjælp har han den eller de Assistenter, der i §§ 5—9 nærmere ere nævnte, om hvis Ansættelse, naar en Plads er ledig, han gjør Forslag til Skoleraadet.

Skoleraadet deler sig iøvrigt ved Valg i Comiteer efter Fagene; enhver Comite skal bestaae af Skoleraadets Formand og vedkommende Classes eller Classers styrende Professor, samt et Medlem, valgt blandt Skoleraadets øvrige Medlemmer. Comiteerne have at overveie og indstille til Skoleraadet om Forandringer i Underviisningen, om Anskaffelse af Underviisningsapparater, om Fripladser for værdige trængende Elever, samt at afgjøre, om en Elev kan opflyttes fra en lavere Classe til en høiere.

Alle Skoleraadets Valg — til Formand, til Medlemmer af en Underviisningscomite og til styrende Professor for en Classe, — skee for tre Aar ad Gangen, dog saaledes, at Gjenvalg kan finde Sted. Hvergang Valg er skeet, indsendes Beretning derom til Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet. Enhver er pligtig at modtage de paa ham trufne Valg.

Bibliotheket. Bibliothekaren, som er Academiets Secretair, assisteres i Henseende til Anskaffelser, af Docenten i Kunsthistorie samt af en Maler, en Billedhugger og en Architect.

Samlingen af Afstøbninger og andre Kunstsager bestyres af en Comite, bestaaende af en Maler, en Billedhugger og en Architect samt Docenten i Kunsthistorie. Samlingen er stadig aaben for Kunstnere og Academiets Elever.

§ 5. A. Modelskolen og dens Forberedelsesclasser.

Academiets almindelige Forberedelsesclasse: Tegning og Modellering efter Afstøbninger i Gips af enkelte Dele af Figurer, Dyr, samt skjønt formede Kar og architectoniske Fragmenter og Ornamenter til videre Udvikling af det, Eleven har lært, før han kom til Academiet.

Dagligt Kl. 6—8 Aften; kan tillige benyttes om Formiddagen Kl. 9—1.

Bestyrer: en Professor af Modelskolen og 2 Assistenter.

§ 6. *Modelskolens Forberedelsesclasse:* Tegning og Modellering efter Gipsafstøbninger af hele menneskelige Figurer.

Dagligt Kl. 6—8 Aften; kan tillige benyttes om Formiddagen Kl. 9—1.

Bestyrere: en Professor i Malerkunst, en Professor i Billedhuggerkunst og 2 Assistenter.

Modelskolen.

a) Tegning og Modellering efter den levende Model.

Dagligt Kl. 9—1 Formiddag og Kl. 6—8 Aften.

Bestyrere og Assistenter, de samme som i forrige Classe.

b) Maling og Modellering efter den levende Model, i hvilende Stilling eller i Bevægelse, med eller uden Beklædning.

Dagligt Kl. 9—1.

Bestyrere: en Professor i Malerkunst, en Professor i Billedhuggerkunst.

c) om Sommeren holdes Øvelser i fri Luft, i Tegning og Maling af Mennesker og Dyr i hvilende Stilling og i Bevægelse.

For Eleverne af Modelskolen og dens Forberedelsesclasse holdes følgende Foredrag:

1) Over Anatomi 1 à 2 Timer ugentlig.

2) Over Benyttelsen af vore Kunstsamlinger og Bibliotheker i kunsthistorisk Henseende 2 Timer ugentlig.

§ 7. B. Architekturskolen og dens Forberedelsesclasser.

a) Tegning og Modellering efter skjønt formede Kar, architectoniske Fragmenter og Ornamenter fælles med Academiets almindelige Forberedelsesclasse.

b) *Architectonisk Forberedelsesclasse.* Tegning efter og Studium af fortrinlige Bygningsværker i rene Stiilarter, samt Opmaaling af en eller anden af vore fortrinlige offentlige eller private Bygninger eller et Parti af samme efter Opgave.

Dagligt Kl. 9—1 og 6—8.

Bestyrer: en Professor i Architecturen, en Assistent.

c) *Architecturclassen.* Øvelse og Veiledning i Composition af Bygninger efter given Opgave af deres Øiemed og med Gjennemførelse af en opgiven, til Formaalet svarende Stiilart.

Dagligt Kl. 9—1 og 6—8.

Bestyrer: en Professor i Architecturen, en Assistent.

I Forbindelse med Underviisningen i Architecturskolen staae følgende Foredrag:

1) Den under Modelskolen omtalte Veiledning i Benyttelsen af vore Kunstsamlinger og Bibliotheker i kunsthistorisk Henseende.

2) Et Foredrag over Architecturens Principer og de forskjellige Stiilarter holdes 1 à 2 Timer ugentlig af en Professor i Architecturen.

§ 8. Perspectivclassen.

For Eleverne i de under §§ 5, 6 og 7 omtalte Hovedretninger af Kunstacademiets Underviisning holdes dagligt fra Kl. 6—8 Øvelser i Perspectiv og Skyggelære samt fra Kl. 3—5 Øvelse i Perspectivens Anvendelse i kunstnerisk Øiemed og i perspectiviske Compositioner.

Bestyrer: en Docent, en Assistent.

§ 9. Decorationsclassen.

For de videre fremrykkede Elever af Model- og Architecturskolen, der særlig ville udvikle sig i Decoration, gives Leilighed til Øvelser i de forskjellige Retninger i dette Fag.

Bestyrer: en Professor, en Assistent.

§ 10. Underviisningstiden er fra 1ste October til 30te Juni. Afvigelser med Hensyn til Tiden for enkelte Underviisningsgrene bestemmes af Skoleraadet. Bibliotheket holdes aabent to Dage om Ugen, hver af disse Dage to Timer om Formiddagen og to Timer om Eftermiddagen.

§ 11. Betingelsen for Optagelse som Elev af Academiets Skoler,

A. *Academiets almindelige Forberedelsesclasse.*

For at blive optaget som Elev i Academiets almindelige Forberedelsesclasse udfordres, at Aspiranten enten skal dimitteres fra det techniske Institut til denne Classe eller og fremlægge de samme Prøver, som ved dette Institut udfordres for at blive dimitteret, nemlig:

i Ornamenttegning efter Gipsafstøbning, i perspectivisk Construction af Contour og Skygge, samt i Frihaandstegning efter fritstaaende belyste Legemer, saasom geometriske Legemer, skjønt formede Kar eller deslige med Skygning; endelig Beviis for bestaaet Prøve i elementair Geometri og Arithmetik, samt Regning.

B. *Modelskolen og dens Forberedelsesclasse.*

En Aspirant kan strax optages i en høiere Classe, naar han tillige fremlægger Prøver og Beviis for samme Dygtighed, som den, der kunde opnaaes ved at gjennemgaae de Classer, han ønsker at springe over.

C. *Architecturskolen og dens Forberedelsesclasser.*

For her at blive optaget som Elev udfordres:

De samme Prøver og Beviisligheder, der ovenfor ere anførte som Betingelse for at blive Elev af Academiets almindelige Forberedelsesclasse, dog med Tilføielse af Logarithmeregning og Plantrigonometri samt geometrisk Projections- og Skyggelære, og endvidere

1) en Prøve i mechanisk Physik, saaledes at Aspiranten viser, at han kjender dens Hovedsætninger, der ere anvendelige i den borgerlige Bygningskunst, og forstaaer at løse simple statiske og mechaniske Opgaver.

2) Prøve i Detail-Bygningsconstructioner, nemlig:

en Tømmerconstruction;

en Hvælvingsconstruction eller anden vanskelig Muurconstruction;

en Jernconstruction, samt

en Construction af blandet Bygningsmateriale.

3) Project til en mindre borgerlig Bygning efter given Opgave, men dog uden Fordring paa Stiil i Henseende til Formen.

4) Beviis for at have bestaaet Prøve i descriptiv Geometri, ɔ: den almindelige Deel, Skyggelæren, Perspectiv og Steensnit; i Landmaaling og Nivellement; i Fundering og Jordarbeide, saavidt vedkommer Anlægget af en borgerlig Bygning.

Prøverne C 1 og 2 kunne aflægges ved det techniske Institut; alle Prøverne 1—4 eller de tvende sidste ved den polytechniske Læreanstalt, Prøverne 2 skulle være ledsagede af en Styrkeberegning og Prøverne 2 og 3 af udførlige Overslag samt Beviis for Kjendskab til Bygningsregnskab.

En Aspirant kan optages i Architecturclassen, naar han tillige fremlægger Prøver og Beviis for samme Dygtighed, som den, der kunde opnaaes ved at gjennemgaae de Classer, han kunde ønske at springe over.

§ 12. Elevernes Opflytning fra en Classe til en anden kan finde Sted til enhver Tid, naar Eleven er moden dertil.

§ 13. Adgangsprøve for Elever af Kunstacademiet.

Den, der, efterat have gjennemgaaet enten Modelskolen eller Architecturskolen, indstiller sig til Afgangsprøve, maa, for at antages til denne, indlevere til Skoleraadets Formand sine Arbeider i Academiets Skoler for det sidste Aar, han der har nydt Underviisning, samt, om han ellers har udført Arbeider, da tillige disse. Comiteen for hans Classe har da at bedømme, om de indleverede Arbeider ere tilstrækkelige; forkastes de her, blive de, om Eleven begjærer det, at bedømme af Skoleraadet som høieste Instants. Naar Arbeiderne ere kjendte tilstrækkelige i Omfang og Størrelse, modtager han af Classecomiteen en Opgave i hans Fag. Den løste Opgave bedømmes af Skoleraadet, saaledes at den antages eller forkastes. Den Elev, hvis Afgangsprøve er antaget, erholder et Afgangsbeviis, enten som Maler, Modellerer eller Architect. Dog have Elever fra Architecturskolen forinden at præstere Beviis for bestaaet Prøve ved den polytechniske Læreanstalt i chemisk Physik, almindelig Chemi og qvalitativ uorganisk Analyse af de for Bygmestere vigtigste Stoffer.

Det bliver af Skoleraadet nærmere at bestemme, hvori Opgaverne skulle bestaae.

Den Tid paa Aaret, da Eleverne kunne indstille sig til Afgangsprøve, bestemmes af Skoleraadet.

§ 14. Betalingen for Adgang til Underviisningen og til Prøver.

For Adgang til Aftenclasserne med 2 Timers Underviisning hver Aften er Betalingen 4 Rdl. Qvartalet.

Samme Betaling erlægges for Adgang til Øvelser i Perspectivclassen.

For Adgang til en Dagclasse med 4 Timers Underviisning daglig erlægges 8 Rdl. Qvartalet.

Enhver, der indstiller sig til Afgangsprøve, erlægger 10 Rdl. Naar han bestaaer, erholder han Afgangsbeviset udfærdiget gratis.

Hvad der saaledes indkommer, tilfalder Academiets Kasse. Skoleraadet kan undtagelsesviis tilstaae trængende og flittige Elever med særdeles gode Anlæg fri Adgang til Underviisningen for eet Aar ad Gangen.

§ 15. Aarlig Udstilling af Skolearbeider.

Paa en Tid af Aaret, som nærmere bestemmes af Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet efter Forslag af Skoleraadet, udstilles Skolearbeiderne for det forløbne Aar i 14 Dage for Publicum.

Saaledes approberet ved Allerhøieste Resolution af 7de September 1863, dog at den ved Reglementet forudsatte Benyttelse af det ved Lov af 29de August 1862 bevilgede Tilskud til Kunstacademiet betinges af Rigsdagens Billigelse deraf ved næste Finantslov.

D. G. MONRAD.

Bilag XI. Fundatsen af 31. Decbr. 1882.

[Se Teksten. S. 444 ff.]

BESTEMMELSER
OM
DEN INDRE ORDNING AF DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER OG DE AARLIGE UDSTILLINGER VED SAMME.

(Stadfæstet ved kgl. Resolution af 31te Decbr. 1882 og meddelte ved Min. Bekjendtgjørelse af 9de Januar 1883).

I. Om Akademiet og dets Medlemmer.

§ 1. Akademiets Formaal er dels som *Kunstskole* at virke gjennem Undervisning for vordende Malere, Billedhuggere, Architekter, Kobberstikkere, Medailleurer og andre med disse beslægtede Kunstfag, dels som *Kunstnerraad* at virke til Haandhævelse og Udbredelse af Kunstsands og god Smag.

§ 2. Medlemmer af Akademiet ere:

a) Professorerne i Kunsten og Secretairen;

b) 23 Kunstnere, valgte paa Livstid, af hvilke mindst 4 skulle være Billedhuggere og 4 Architekter;

c) 9 Kunstnere, valgte paa 9 Aar, saaledes at Tredjedelen udtræder hvert tredje Aar; af disse Medlemmer skulle mindst 2 være Billedhuggere og 1 Architekt;

d) Overordentlige Medlemmer. Foruden Medlemmer af det kongelige Hus kan Akademiet optage indtil 3 Mænd udenfor Kunstnernes Tal, der udmærke sig ved fortrinlig Interesse for og Kjendskab til Kunst, som overordentlige Medlemmer;

e) Æresmedlemmer. Alle livsvarige Medlemmer, der have naaet det 70de Aar, dog ikke de under a. opførte, blive Æresmedlemmer. Disse deltage ikke i Afstemningerne, men beholde de dem som Medlemmer i Henhold til Reglement af 19. Septbr. 1866 tilstaaede Rettigheder;

f) Udenlandske Medlemmer. Akademiet kan optage udenlandske Medlemmer. Disse have ingen Stemme i Akademiet.

De under *a, b, d* og *f* nævnte Medlemmer vælges af Akademiet.

De under *c* nævnte vælges paa Akademiets Foranstaltning af alle danske Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer af Akademiet *eller* ere agréerede af Akademiet *eller* have dets Guldmedailler *eller* Udstillingsmedaillen *eller* den Hansenske Medaille *eller* have opnaaet et af de større Rejsestipendier **eller** ialfald ere over 30 Aar og have haft Arbejder optagne paa den aarlige Foraarsudstilling 6 Gange, hvoraf mindst 1 Gang i de sidste 5 Aar, og enten have foretaget en eller flere Studierejser i Udlandet *eller* have Akademiets Afgangsbevis *eller* den store Sølvmedaille *eller* en Neuhausensk Præmie *eller* den Sødringske Opmuntringspræmie *eller* det Eibeschützske Legat *eller* andre Præmier, der maatte blive satte lige med disse.

Valgbare til de under *c* nævnte Medlemmer ere alle valgberettigede Kunstnere, der ere over 30 Aar og have foretaget en eller flere Studierejser i Udlandet (tilsammen mindst 1 Aar), samt Akademiets Æresmedlemmer. Spørgsmaal om Valgret og Valgbarhed afgjøres af Akademiet, dog med Recurs til Ministeriet. Valg foretages i Slutningen af Januar Maaned, første Gang i Januar 1883.

§ 3. Om Valg af Medlemmer har Akademiet at gjøre Indberetning til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, som foredrager samme for Kongen. Naar Nogen er optaget som Medlem (§ 2 *a-d*), aflægger han den sædvanlige Ed, forsaavidt han ikke alt tidligere har aflagt den, hvorefter der af Akademiet meddeles ham Diplom som Medlem.

§ 4. Naar et Medlem (§ 2 *a-b*) forlader Landet paa længere Tid, uden at dette sker efter Overenskomst med Akademiet, træder han derved over i de udenlandske Medlemmers Række. Herom indberetter Akademiet til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Har der om denne Bestemmelses Forstaaelse været delte Meninger i Akademiet, kan Mindretallet fordre, at Sagen indstilles til Ministeriet. Vender et i Henhold til § 2 *b* valgt Medlem tilbage,

kan han ved Vacance atter indtræde, men indtager da Sæde og har Adkomster efter det sidst valgte Medlem. Har et i Henhold til § 2 *c* valgt Medlem forladt Landet uden Overenskomst med Akademiet, foretages Suppleringsvalg.

Udenbys Medlemmer, der ikke kunne tilsiges til Plenarmøderne, regnes ikke til de 41 faste Medlemmer.

II. Om Akademiets Bestyrelse, dets Embedsmænd og Betjente.

§ 5. Akademiet er underlagt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, til hvis Afgjørelse eller videre Foranstaltning alle Sager blive at indstille, i hvilke Akademiet ikke er bemyndiget til at tage Bestemmelse.

§ 6. Akademiet skal have en Directeur, som skal varetage den umiddelbare og daglige Bestyrelse af Akademiet, og som underskriver i Akademiets Navn de Expeditioner, der udfærdiges fra dette. Han har at vaage over, at Akademiets Møder, dets Secretariat og andre dets indvortes Indretninger holdes i behørig Orden og Gang; og i det Hele at paase det Fornødne i Overensstemmelse med de gjældende Bestemmelser. Directeuren vælges for 3 Aar blandt Akademiets Medlemmer (§ 2 *a-c*).

§ 7. Foruden Directeuren skal udnævnes en Vice-Directeur, der fungerer som Directeur under dennes Forfald, eller naar Directeurposten er ledig. Han vælges ligesom Directeuren for 3 Aar blandt Akademiets Medlemmer (§ 2 *a-c*).

§ 8. Akademiet skal have 8 Professorer i Kunsten, nemlig 5 Figurmalere, Billedhuggere eller andre Kunstnere, der kunne stille og tegne efter den levende Model, 2 Architekter og en Bestyrer af Decorationsklassen (denne ledes indtil videre af en Lærer). De vælges af Akademiets samtlige Medlemmer blandt de Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer (§ 2 *b-c*) af Akademiet. Naar de afgaa paa Grund af Alder eller Svagelighed, gaa de over til at blive Æresmedlemmer.

Fremdeles skal Akademiet have 1 Docent i Anatomi, 1 i Kunsthistorie og Mythologi og 1 i Perspectiv.

§ 9. Akademiet skal have en Secretair, der som saadan bliver Medlem af Akademiet, saa længe han fungerer, dog uden at tage Del i Afstemningerne angaaende Bedømmelsen af Concursarbejder og Tildelingen af Stipendier.

§ 10. Akademiet skal have en Kasserer. Han vælges for 3 Aar blandt de livsvarige Medlemmer.

§ 11. Det i Akademiet stedfundne Valg af Directeur, Vice-Directeur og Kasserer indstilles af Akademiet til Kirke- og Undervisningsministeriet, for af dette at forelægges Hans Majestæt Kongen til endelig Afgjørelse. Professorerne og Secretairen vælges af Akademiet og udnævnes af Kongen paa Indstilling af Kirke- og Undervisningsministeriet. De 3 Docenter udnævnes af Kirke- og Undervisningsministeriet paa Skoleraadets Indstilling.

En Forvalter vælges af Akademiet, og Valget indstilles til Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation.

De øvrige ved Akademiet ansatte Bestillingsmænd antages af dette paa Opsigelse.

§ 12. Akademiets Anliggender udenfor de løbende Sager forhandles i

Plenarforsamlinger, der sammenkaldes af Directeuren, forsaavidt de ikke efter deres Beskaffenhed strax eller forinden Plenarmødet blive at afgjøre af Udvalg, der ere nedsatte i Plenarmøderne, enten som staaende Udvalg efter de gjældende Regulativer, eller til Undersøgelse eller foreløbig Behandling af enkelte forekommende Sager.

Alle Sager — undtagen Valg af Akademiets Embedsmænd og Medlemmer, Bedømmelsen af Guldmedailleconcurserne, Neuhausenske og Eibeschützske Concurser og den Hansenske Medaille, Tildelingen af Stipendier, og saadanne større Sager, som utvivlsomt høre under Plenarmøderne, samt alle Comitévalg — behandles og afgjøres saavidt mulig af et staaende Forretningsudvalg paa 10 Medlemmer, hvoriblandt Directeuren, Vice-Directeuren og Secretairen, samt mindst 2 af de skiftende Medlemmer. I Udvalget bør mindst være 2 Architekter og 2 Billedhuggere. I givne Tilfælde, hvor Udvalget maatte finde det nødvendigt, kan det yderligere tilkalde andre af Akademiets Medlemmer. Ligesom i dette Udvalg skulle de skiftende Medlemmer repræsenteres i alle øvrige Udvalg i Akademiet med mindst $^1/_5$ af Udvalgets Medlemsantal.

Plenarforsamlingen sammenkaldes én Gang i hvert Kvartal, og for øvrigt naar 10 Medlemmer andrage derpaa. I det første Plenarmøde, som afholdes efter den 31te Marts, vælges blandt Medlemmerne en Dirigent til at lede Forhandlingerne i Plenarmøderne; Valget er gjældende for 1 Aar. I samme Møde vælges Forretningsudvalget ligeledes for 1 Aar.

§ 13. Til at tage Beslutning skal en Plenarforsamling ikke anses fuldstændig, naar ikke i det Mindste 20 Medlemmer ere tilstede. Beslutningen i Mødet tages efter de fleste Stemmer, saaledes at, i Tilfælde af Stemmelighed, Directeurens Stemme er den afgjørende. Naar der handles om at optage et Medlem eller tilkjende Præmie for Concursarbejder, udkræves der, at den Paagjældende skal have $^2/_3$ af de afgivne Stemmer for sig. Skulde det træffe, at et eller flere tilvarslede Møder ikke ere fuldtallige til at tage Beslutning, og en Sags Behandling ikke maatte kunne taale yderligere Udsættelse, kan Directeuren med sit Forslag indstille den til Kirke- og Undervisningsministeriets Afgjørelse.

§ 14. Naar Medlemmerne af en eller anden Grund ikke kunne give Møde i Akademiets Forsamlinger, bør de, om muligt forud, anmelde saadant deres Forfald. Naar et Medlem i Løbet af et Aar ikke giver Møde og ikke melder lovligt Forfald, tilsiges han ikke mere, og det bliver da at tage under Forhandling, hvorvidt hans Rettigheder dermed bør bortfalde, hvilket i fornødent Fald afgjøres ved kongelig Resolution.

§ 15. Skolens Budget udarbejdes af Skoleraadet og optages i de Forslag til Budgetter for Akademiet og de Samme underlagte Fonds, som Akademiet har at udarbejde og indsende betimelig til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, for at det Fornødne kan blive optaget paa Forslaget til Finantsloven.

§ 16. Samtlige Akademiets Indtægter oppebæres og dets Udgifter afholdes efter de Indtægts- og Udgiftsordrer, som, i fornødent Fald med højere Autorisation, efter Akademiets Beslutning meddeles af Directeuren. Til de Skolen vedrørende Indtægter og Udgifter giver Skoleraadets Formand Indtægts- og Udgiftsordrer.

§ 17. De aarlige Regnskaber revideres af tvende af Akademiet dertil udnævnte Medlemmer og decideres samt kvitteres af Akademiet inden den almindelige for de offentlige Regnskabers Revision og Decision fastsatte Tid, saa at Resultatet kan blive optaget i det almindelige Statsregnskab.

§ 18. Paa Akademiets Stifters Fødselsdag, den 31te Marts, skal Akademiet hvert Aar holde et højtideligt Møde, i hvilket Præmiemedaillerne uddeles, og en Beretning om det Vigtigste, som i det forløbne Aar er foregaaet og virket ved Akademiet, oplæses.

III. Om Akademiets Skoler.

§ 19. Akademiets Skoler ere: Den almindelige Forberedelsesklasse, Modelskolen og Bygningsskolen med deres Forberedelsesklasser, en Perspectivklasse og en Decorationsklasse.

§ 20. Den hele Undervisning ved Kunstakademiet bestyres af et Skoleraad, bestaaende af samtlige Professorer, Docenterne og den Delegerede i det techniske Selskabs Skole samt 6 Medlemmer (2 Malere, 2 Billedhuggere, 2 Architekter) valgte paa 3 Aar, hvoraf 2 af de skiftende Medlemmer. Disse vælges saa betimelig af Akademiet, at de kunne deltage i Skoleraadets Valg af en Formand af sin Midte. Formanden har at lede det Heles Gang, saavel hvad Undervisningen som hvad Økonomien angaar, samt at udfærdige alle Skrivelser, disse Sager vedkommende. Formanden antager selv en Secretair til Skoleraadet.

§ 21. Akademiet vil have at udarbejde og til Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation at indsende Forslag til et Reglement for Undervisningen i Skolerne, samt Forslag angaaende unge Kunstneres videre Uddannelse i Ateliers under Professorernes eller andre dygtige Kunstneres Ledelse.

§ 22. Til Skolerne slutte sig Forelæsninger i Perspectiv, Kunsthistorie, Mythologi og Anatomi.

§ 23. For Adgang til Undervisning i Akademiet erlægges en passende Betaling, der efter Forslag af Akademiet er fastsat af Kirke- og Undervisningsministeriet ved Undervisnings-Reglementet af 7. Septbr. 1863, § 14. Fri Undervisning kan af Skoleraadet undtagelsesvis tilstaas dem, hos hvem særdeles Anlæg findes forbundne med bevislig Trang.

§ 24. For de bedste Arbejder i disse fornævnte Skoler kan der tilkjendes Præmier.

IV. Om Præmier og Concurs.

§ 25. Med Hensyn til Concurser for Akademiets Guldmedailler, den Hansenske Medaille, de Neuhausenske Pengepræmier og det Eibeschützske Legat samt den Sødringske Opmuntringspræmie, forholdes overensstemmende med de gjældende Reglementer for disse.

§ 26. Ikkun indfødte Kunstnere kunne concurrere til Medailler eller Præmier. Concursarbejderne blive offentlig at udstille, hvorefter Concursens Bedømmelse finder Sted.

V. Om Stipendier.

§ 27. Til Stipendier have indfødte Kunstnere, der ikke ere akademiske Medlemmer, og som med Talent forene en alvorlig Stræben, Adgang uden Udelukkelse af noget enkelt Fag (se Reglement for Stipendier og Rejseunderstøttelser).

§ 28. Stipendier kunne tilstaaes i større og mindre Beløb for én Gang eller for flere Aar, dog ikke for et længere Tidsrum end 3 Aar. Ved Bestemmelsen af deres Størrelse og Varighed bliver at tage Hensyn til de af Kunstneren opgivne Formaal for Stipendiets Benyttelse.

§ 29. Akademiet har aarlig ved Bekjendtgjørelse at fastsætte en vis Frist, inden hvilken Ansøgninger om Stipendier bør indgives, ligesom Akademiet blandt sine Medlemmer aarlig udnævner en Comité, der har at indhente hos Ansøgerne, eller paa anden Maade, alle de Oplysninger, som den skjønner fornødne, og derefter gjøre Indstilling til Plenarforsamlingen om, hvorledes den finder, at Stipendierne rettest bør fordeles. Akademiets Forslag desangaaende, med Forklaring om Grundene for samme, bliver at indstille til Kirke- og Undervisningsministeriet, som foredrager Sagen for Hans Majestæt Kongen til Bedømmelse og allerhøjeste Afgjørelse.

§ 30. Det bliver af Akademiet at bestemme, hvorvidt der efter de forhaandenværende Omstændigheder findes Føje til at give den vedkommende Stipendiarius nogen særlig Instrux for Stipendiets Afbenyttelse, hvilken da af ham bør følges. Det er Pligt for Enhver, der har nydt Stipendium som Rejsehjælp, efter tilendebragt Rejse at afgive Beretning til Akademiet om, hvor længe han har opholdt sig paa de forskjellige Steder, samt hvorledes han formener at have fremmet Rejsens Formaal, eller, ved at fremlægge Arbejder for Akademiet, for dette godtgjøre, hvorvidt han ved Rejsen har fremmet sin kunstneriske Udvikling.

VI. Om de aarlige Udstillinger ved Akademiet.

§ 31. Ved Akademiet bliver aarlig at afholde en almindelig Udstilling. Til at bestemme, hvorvidt de dertil indsendte Arbejder, som ikke ere udførte af Akademiets egne Medlemmer eller ere belønnede Concursarbejder, kunne antages til denne Udstilling, anordnes en Comité, bestaaende af 7 paa 3 Aar valgte Medlemmer, nemlig 1 af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet valgt Medlem, der er Comitéens Formand og leder dens Virksomhed, 3 af Akademiets Planarforsamling efter Forholdstal valgte Medlemmer, og 3 Medlemmer, valgte ligeledes efter Forholdstal af de danske Kunstnere, som i Løbet af de sidste 3 Aar før Valget have haft Arbejder antagne til den aarlige Udstilling, men ikke ere Medlemmer af Akademiet, samt 4 hvert Aar paany, ligeledes efter Forholdstal, valgte Medlemmer af de Kunstnere, der ifølge § 2 c have Valgret til Akademiet og blandt dem, der ifølge samme § ere valgbare. De nye Valg til denne Comité foretages i Slutningen af Januar Maaned, første Gang i Januar 1883.

§ 32. For Adgangen til Udstillingen erlægges en, af Comitéen med Kirke-

og Undervisningsministeriets Approbation bestemt, Betaling. Netto-Provenuet af denne Indtægt tilflyder Udstillingsfonden, der bestyres af den ovennævnte Comité, overensstemmende med det specielle Regulativ for denne Fond, som Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fastsætter. De 4, hvert Aar paany valgte, Medlemmer deltage ikke i de, ifølge denne §, Comitéen paahvilende Forretninger.

§ 33. Efter at Stiftelsesdagen er højtideligholdt den 31te Marts, samles Akademiet den 4de Tirsdag og Onsdag i April i Udstillingslocalet, for af de Arbejder, som dér have været udstillede, at tage Bestemmelse om de forskjellige Præmiers Tilkjendelse, som ogsaa for, i Forbindelse med vedkommende Comités Betænkning, at tage de indkomne Ansøgninger om Rejsestipendier under Forhandling.

§ 34. Ved de aarlige Udstillinger kan, i Henhold til Reglement for den Thorvaldsenske Udstillingsmedaille af 20de April 1866, denne Medaille tilkjendes. Tilkjendelsen sker ved en af Udstillingscomitéen aarlig blandt Akademiets Medlemmer og dem, der tidligere have vundet Medaillen, valgt Comité paa 12 Medlemmer. Der udfordres mindst 8 Stemmer for Medaillens Tilkjendelse.

Bedømmelsen sker først i Maj.

VII. Om Akademiets Bibliothek og Kunstsamlinger.

§ 35. Bestyrelsen af og Overtilsynet med Bibliotheket paahviler en i Henhold til Skole-Reglementet af 7de Septbr. 1863 § 4 valgt Comité, som under Akademiets Directeurs Control besørger Indkjøb af Bøger m. m. for de til Bibliotheket aarlig bestemte Summer, medens Bibliothekaren fører det daglige Tilsyn med Bibliotheket, forestaar Udlaan og deslige.

§ 36. En Comitée, valgt i Overensstemmelse med Skole-Reglementets § 4, bestyrer og fører Overtilsynet med Kunstsamlingerne, ligesom den under Akademiets Directeurs Control raader over Anvendelsen af de til Samlingerne aarlig bestemte Summer.

§ 37. De nærmere Forskrifter for Benyttelsen af Bibliotheket og af Kunstsamlingerne meddeles i et af Akademiet forfattet og i disse Lokaler ophængt Reglement.

§ 38. De specielle Reglementer, som ville behøves for nærmere at ordne de forskjellige Grene af Akademiets Virksomhed, blive af dette at udarbejde og indstille til Ministeriet til nærmere Foranstaltning.

§ 39. Foranførte Bestemmelser træde i Stedet for Bekjendtgjørelsen af 28de Juli 1857 og Forskrifterne i den fornyede Fundats af 28de Juli 1814 Afd. I-VI og VIII.

VIII. Midlertidige Bestemmelser.

§ 40. Alle Akademiets nuværende Medlemmer have som hidtil, Sæde og Stemme i Akademiet, indtil de i Henhold til § 2 *e* gaa over til at blive Æresmedlemmer.

Den Aldersgrændse, som i § 2 *e* fastsættes, indtræder dog først 3 Aar efter

denne Ordnings Kundgjørelse. Saalænge de nuværende Medlemmers Antal, ikke medregnet Professorerne, ikke er gaaet ned under 23, vælges ikke nye livsvarige Medlemmer.

§ 41. Det afgjøres ved Lodtrækning, hvilke af de ifølge § 2 *c* valgte Kunstnere der afgaa første og anden Gang.

———

Bilag XII. Akademiets nugældende fundatsmæssige Bestemmelser og Reglementer.

[Se Teksten. S. 491.]

BESTEMMELSER OM DEN INDRE ORDNING AF DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER OG DE AARLIGE UDSTILLINGER VED SAMME.

(Stadfæstet ved Kgl. Resolution af 18de Januar 1887 og meddelte ved Min. Bekjendtgjørelse af 24de Januar s. A.)

I. Om Akademiet og dets Medlemmer.

§ 1. Akademiets Formaal er dels som Kunstskole at virke gjennem Undervisning for vordende Malere, Billedhuggere, Arkitekter, Kobberstikkere, Medaillører og andre med disse beslægtede Kunstfag, dels som Kunstnerraad at virke til Haandhævelse og Udbredelse af Kunstsands og god Smag.

§ 2. Medlemmer af Akademiet ere: a. Akademiraadets Medlemmer.

b. Akademiets nuværende Medlemmer — saavel de livsvarige som de paa Tid valgte, de overordentlige Medlemmer og Akademiets Æresmedlemmer — paa Livstid og dets Sekretær.

c. Akademiets overordentlige Medlemmer. Foruden Medlemmer af det kongelige Hus kan i Akademiet optages indtil 3 Mænd udenfor Kunstnernes Tal, der udmærke sig ved særlig Interesse for og Kjendskab til Kunst, som Medlemmer.

d. Professorer, der ere afgaaede paa Grund af Alder eller Svagelighed. Afgaaede Medlemmer af Akademiraadet, forsaavidt de have beklædt Stillingen som Direktør eller Vicedirektør.

Foruden Akademiets Medlemmer have Følgende Sæde i Akademiets Plenarforsamling.

e. De Kunstnere, som have modtaget Udstillingsmedaillen (den Thorvaldsenske Medaille), der for Fremtiden uddeles af Akademiraadet, samt de Kunst-

nere, som inden den 31te Decbr. 1886, efterat have modtaget Akademiets store Guldmedaille, have foretaget en større Studierejse

f. 1) De Kunstnere, der to Gange i forskjellige Aar have modtaget Akademiets Aarsmedaille *) eller 2) de Kunstnere, som, efter at have modtaget Akademiets store Guldmedaille, have foretaget en større Studierejse, og *tillige* have opnaaet den Hansenske Medaille eller een Aarsmedaille (*Kgl. Resol. 9. Marts 1894*). Aarsmedaillen uddeles af Akademiraadet, der hvert Aar, før den aarlige Udstillings Slutning, paa et i den Anledning sammenkaldt Møde betegner et Antal Kunstværker — høist 7 mindst 1 — som de eller det efter dets Skjøn fortrinligste blandt dem, der i det siden forrige Tilkjendelse forløbne Aar have været offentlig til Skue og ere udførte af Kunstnere, som ikke ere Medlemmer af Akademiets Plenarforsamling. Aarsmedaillen kan kun tildeles med over Halvdelen af de afgivne Stemmer og gjennem een Afstemning, dog saaledes, at om intet Kunstværk opnaaer at blive betegnet paa denne Maade, da tildeles een Aarsmedaille ved bundet Valg mellem de to Arbeider, der have opnaaet flest Stemmer. De Kunstværker, der belønnes med Aarsmedaillen, bør, forsaavidt deres Natur tillader det, i Reglen **) have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling. Udførte Bygninger og monumentale Arbeider udenfor Kjøbenhavn kunne kun komme i Betragtning, forsaavidt der er givet Akademiraadet tilstrækkelig Leilighed til at dømme om dem.

g. Kunstnere, som efter skriftligt Forslag af 6 Medlemmer af Akademiraadet, af dette med $^2/_3$ af de afgivne Stemmer vælges til at være Medlemmer af Plenarforsamlingen. Forslaget maa tilstilles Akademiet mindst 14 Dage før det Møde, i hvilket Sagen foretages. (*Kgl. Resol. 12. Febr. 1904*).

Akademiets Plenarforsamling (a.—g.) træder kun sammen, naar der foretages Valg af Medlemmer af Akademiraadet, af overordentlige Medlemmer og af udenlandske Medlemmer samt ved Akademiets aarlige høitidelige Møde den 31te Marts eller ved andre Fester.

I Akademiet kunne optages udenlandske Medlemmer, der dog ikke have Stemme i Akademiet.

§ 3. Akademiets Anliggender styres af et Akademiraad, der bestaar af: Professorerne i Kunsten og 24 paa 9 Aar blandt dem, der have Sæde i Akademiets Plenarforsamling, valgte Medlemmer, af hvilke 12 vælges af Plenarforsamlingen og 12 af Kunstnersamfundet.

Valgret til de 12 Medlemmer af Raadet, der vælges af Plenarforsamlingen, have dennes Medlemmer (§ 2 a—g).

Valgret til de 12 Medlemmer af Raadet, der vælges af Kunstnersamfundet have: Plenarforsamlingens Medlemmer (§ 2 a—g), de, der have den store eller den lille Guldmedaille, den Hansenske Medaille, Akademiets Aarsmedaille,

---

*) Første Gang gives kun Meddelelse om, at Aarsmedaillen er tilkjendt. Anden Gang gives Eckersbergs 100 Aars Medaille i Sølv.

**) Ifølge Minist. Skr. af 19. Febr. 1904 forstaas dette saaledes, at Medaillen *undtagelsesvis*, naar Omstændighederne maatte gøre det ønskeligt, kan tildeles for Kunstværker, der ikke ere udstillede ved Akademiet.

eller have opnaaet et af Akademiets større Reisestipendier, samt de Kunstnere, der ere over 30 Aar og have havt Arbeider optagne paa den aarlige Foraarsudstilling 6 Gange, hvoraf mindst 3 Gange i de sidste 5 Aar.

Af de 12 Medlemmer, der vælges af Kunstnersamfundet, skal de 8 være Malere (der under grafiske Kunstnere), 2 Billedhuggere og 2 Arkitekter.

Af hver af de 2 Grupper afgaaer hvert 3die Aar 4. Genvalg kan finde Sted.

Valget til begge Grupper foretages hvert 3die Aar i sidste Halvdel af Februar Maaned saa betids, at de nyvalgte kunne deltage i Direktør-, Skoleraads- og Udstillingskomitévalg.

Listerne over de Valgberettigede udarbeides af Akademiraadet og ligge til Eftersyn indtil Midten af Januar Maaned. Indsigelser mod Optagelsen eller Udelukkelsen af Nogen paa disse Lister skulle indleveres inden Midten af Januar Maaned. De paakjendes af Akademiraadet, dog med Rekurs til Ministeriet.

Først vælges de Medlemmer, der skulle vælges af Kunstnersamfundet. Valgene foregaa sektionsvis og efter Akademiraadets nærmere Bestemmelse. Hvis der ikke afgives Stemmer af mindst $^1/_3$ af de Valgberettigede i en Sektion, foretager Akademiets Plenarforsamling Valget. Derefter foretager Plenarforsamlingen Valget af de Medlemmer, den vælger.

§ 4. Om Valg af Medlemmer af Akademiet har Akademiraadet at gjøre Indberetning til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, som foredrager samme for Kongen. Naar Nogen er optaget som Medlem (§ 2 a – d), aflægger han den sædvanlige Ed, forsaavidt han ikke alt tidligere har aflagt den, hvorefter der af Akademiet meddeles ham Diplom som Medlem.

§ 5. Naar en Vakance enten paa Grund af et Medlems Død eller Bortreise paa længere Tid eller af anden Grund (jfr. § 14) indtræder mellem de af Plenarforsamlingen til Akademiraadet valgte Medlemmer, foretages et Udfyldningsvalg gjældende for den Tid, for hvilken det afgaaede eller afdøde Medlem var valgt. Indtræder Vakancen mellem de af Kunstnersamfundet valgte Medlemmer, foretager Akademiraadet, forsaavidt Udfyldningsvalget ikke skjønnes at kunne udsættes til næste almindelige Valg, et Udfyldningsvalg, der dog kun gjælder til næste almindelige Valg finder Sted, ved hvilket der da, foruden de ordinære Valg af 4 Kunstnere, foretages det fornødne Udfyldningsvalg gjældende for den Tid, for hvilken det afdøde eller afgaaede Medlem var valgt.

II. Om Akademiets Bestyrelse, dets Embedsmænd og Betjente.

§ 6. Akademiet er underlagt Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, til hvis Afgjørelse eller videre Foranstaltning alle Sager blive at indstille, i hvilke Akademiet ikke er bemyndiget til at tage Bestemmelse.

§ 7. Akademiet skal have en Direktør, som skal varetage den umiddelbare og daglige Bestyrelse af Akademiet, og som underskriver i Akademiets Navn de Expeditioner, der udfærdiges fra dette. Han har at vaage over, at

Akademiets Møder, dets Sekretariat og dets andre indvortes Indretninger holdes i behørig Orden og Gang, og i det Hele at paase det Fornødne i Overensstemmelse med de gjældende Bestemmelser. Direktøren, der tillige er Formand i Akademiraadet, vælges paa 3 Aar blandt Akademiraadets Medlemmer. Valget foretages strax efter at Valgene til Akademiraadet have fundet Sted af Akademiets Medlemmer (§ 2 a—d). Umiddelbart Gjenvalg kan ikke finde Sted.

§ 8. Foruden Direktøren skal udnævnes en Vice-Direktør, der fungerer som Direktør under dennes Forfald, eller naar Direktørposten er ledig. Han vælges i Begyndelsen af Marts Maaned paa 3 Aar *(kgl. Resol. 8. Marts 1898)* blandt Akademiraadets Medlemmer af Akademiets Medlemmer.

§ 9. Akademiet skal have 8 Professorer i Kunsten, nemlig 5 Figurmalere, Billedhuggere eller andre Kunstnere, der kunne stille og tegne efter den levende Model, 2 Arkitekter og en Bestyrer af Dekorationsklassen, der dog indtil videre kan ledes af en Lærer. De vælges frit af Akademiraadet. Fremdeles skal Akademiet have 1 Docent i Anatomi, 1 i Kunsthistorie og Mythologi og 1 i Perspektiv.

§ 10. Akademiet skal have en Sekretær, der som saadan bliver Medlem af Akademiet, saalænge han fungerer, og en Kasserer, der vælges for 3 Aar af Akademiraadet.

§ 11. Det stedfundne Valg af Direktør, Vicedirektør og Kasserer indstilles til Kirke- og Undervisningsministeriet, for af dette at forelægges Hans Majestæt Kongen til endelig Afgjørelse. Professorerne og Sekretæren vælges af Akademiraadet og udnævnes af Kongen paa Indstilling af Kirke- og Undervisningsministeriet. De 3 Docenter udnævnes af Kirke- og Undervisningsministeriet paa Skoleraadets Indstilling.

En Forvalter vælges af Akademiraadet, og Valget indstilles til Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation. De øvrige ved Akademiet ansatte Bestillingsmænd antages af Akademiraadet paa Opsigelse.

§ 12. Akademiraadet bestemmer selv sin Forretningsorden, saavelsom den Fremgangsmaade, der bliver at følge ved Akademiets Forsamlinger og Plenarmøderne.

Akademiraadet kan til Behandling og Afgjørelse af enkelte eller en vis Art af Sager tilkalde andre Medlemmer af Plenarforsamlingen, hvilke i saa Fald for den eller de paagjældende Sagers Vedkommende have Sæde og Stemmer i Akademiraadet.

§ 13. Akademiraadet er ikke beslutningsdygtigt medmindre Halvdelen af dets Medlemmer ere tilstede. Beslutningen i Mødet tages efter de fleste Stemmer, saaledes at, i Tilfælde af Stemmelighed, Direktørens Stemme er den afgjørende. Skulde det træffe, at et eller flere tilvarslede Møder ikke ere fuldtallige til at tage Beslutning, og en Sags Behandling ikke maatte kunne taale yderligere Udsættelse, kan Direktøren med sit Forslag indstille den til Kirke- og Undervisningsministeriets Afgjørelse.

I de Tilfælde, i hvilke foruden Akademiraadets Medlemmer de øvrige Medlemmer af Akademiet (§ 2 b—d) eller af Plenarforsamlingen (§ 2 b—g) ere berettigede til at deltage i et Valg, eller i hvilke et eller flere Medlemmer af

Plenarforsamlingen ere tilkaldte, kan Valg gyldig finde Sted eller Beslutning tages, naar Halvdelen af Akademiraadets Medlemmer ere tilstede. Valg afgjøres ved simpelt Flertal, dog at der ved Valg af overordentlige Medlemmer og udenlandske Medlemmer udkræves, at den Paagjældende skal have $^2/_3$ af de afgivne Stemmer for sig.

§ 14. Naar Medlemmerne af en eller anden Grund ikke kunne give Møde i Akademiraadet, skulle de forud anmelde saadant deres Forfald. Naar et Medlem udebliver fra flere Møder uden at melde lovligt Forfald, bliver det at tage under Forhandling, hvorvidt han bør have fortabt sit Sæde i Raadet, hvilket i fornødent Fald afgjøres ved kongelig Resolution.

§ 15. Skolens Budget udarbeides af Skoleraadet og optages i de Forslag til Budgetter for Akademiet og de Samme underlagte Fonds, som Akademiraadet har at udarbeide og indsende betimelig til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, for at det Fornødne kan blive optaget paa Forslaget til Finantsloven.

§ 16. Samtlige Akademiets Indtægter oppebæres og dets Udgifter afholdes efter de Indtægts- og Udgiftsordrer, som, i fornødent Fald med høiere Autorisation, efter Akademiraadets Beslutning meddeles af Direktøren. Til de Skolen vedrørende Indtægter og Udgifter giver Skoleraadets Formand Indtægts- og Udgiftsordrer.

§ 17. De aarlige Regnskaber revideres af tvende af Akademiraadet dertil udnævnte Medlemmer og decideres samt kvitteres af Akademiraadet inden den almindelige for de offentlige Regnskabers Revision og Decision fastsatte Tid, saa at Resultatet kan blive optaget i det almindelige Statsregnskab.

§ 18. Paa Akademiets Stifters Fødselsdag, den 31te Marts, skal Akademiet hvert Aar holde et høitideligt Møde, i hvilket Præmiemedaillerne uddeles, og en Beretning om det Vigtigste, som i det forløbne Aar er foregaaet og virket ved Akademiet, meddeles.

§ 19. De i Reglement af 9de Juni 1884 omhandlede Friboliger og Husleieunderstøttelser tilkomme fortrinsvis de nuværende Medlemmer af Akademiet og derefter de Kunstnere, der ere eller have været Medlemmer af Akademiraadet, alt efter et paa Forslag af Akademiraadet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udfærdiget Reglement.

III. Om Akademiets Skoler.

§ 20. Akademiets Skoler ere: Den almindelige Forberedelsesklasse, Modelskolen og Bygningsskolen med deres Forberedelsesklasser, en Perspektivklasse og en Dekorationsklasse.

§ 21. Den hele Undervisning ved Kunstakademiet bestyres af et Skoleraad, bestaaende af Direktøren, samtlige Professorer, Docenterne og den Delegerede i det tekniske Selskabs Skole samt 6 Medlemmer (2 Malere, 2 Billedhuggere, 2 Arkitekter) valgte paa 3 Aar. Disse vælges i de første Dage af Marts Maaned saa betimelig af Akademiraadet, at de kunne deltage i Skoleraadets Valg af en Formand af sin Midte. Formanden har at lede det Heles Gang, saavel hvad Undervisningen som hvad Økonomien angaar, samt at ud-

færdige alle Skrivelser, disse Sager vedkommende. Formanden antager selv en Sekretær til Skoleraadet.

§ 22. Akademiraadet har med Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation at udarbeide Reglement for Undervisningen i Skolerne, samt Forslag angaaende unge Kunstneres videre Uddannelse i Ateliers under Professorernes eller andre dygtige Kunstneres Ledelse.

§ 23. Til Skolerne slutte sig Forelæsninger i Perspektiv, Kunsthistorie, Mythologi og Anatomi.

§ 24. For Adgang til Undervisning i Akademiet erlægges en passende Betaling, der efter Forslag af Akademiraadet fastsættes af Kirke- og Undervisningsministeriet. Fri Undervisning kan af Skoleraadet undtagelsesvis tilstaas dem, hos hvem særdeles Anlæg findes forbundne med bevislig Trang.

§ 25. For de bedste Arbeider i disse fornævnte Skoler kan der tilkjendes Præmier.

IV. Om Præmier og Konkurs.

§ 26. Med Hensyn til Konkurser for Akademiets Guldmedailler, den Hansenske Medaille, de Neuhausenske Pengepræmier og det Eibeschützske Legat samt den Sødringske Opmuntringspræmie, forholdes overensstemmende med de gjældende Reglementer for disse, dog at de Funktioner, der i Reglementerne ere tillagte Plenarforsamlingen eller Akademiet for Fremtiden gaa over paa Akademiraadet.

§ 27. Ikkun indfødte Kunstnere kunne konkurrere til Medailler eller Præmier. Konkursarbeiderne blive offentlig at udstille, hvorefter Konkursens Bedømmelse finder Sted.

V. Om Stipendier

§ 28. Til Stipendier have indfødte Kunstnere, der ikke ere akademiske Medlemmer (§ 2 a, b og d), og som med Talent forene en alvorlig Stræben, Adgang uden Udelukkelse af noget enkelt Fag (se Reglement for Stipendier og Reiseunderstøttelser).

§ 29. Stipendier kunne tilstaas i større og mindre Beløb for en Gang eller for flere Aar, dog ikke for et længere Tidsrum end 3 Aar. Ved Bestemmelsen at deres Størrelse og Varighed bliver at tage Hensyn til de af Kunstneren opgivne Formaal for Stipendiets Benyttelse.

§ 30. Akademiraadet har aarlig ved Bekjendtgjørelse at fastsætte en vis Frist, inden hvilken Ansøgninger om Stipendier bør indgives, ligesom Akademiraadet blandt sine Medlemmer aarlig udnævner en Komite, der har at indhente hos Ansøgerne, eller paa anden Maade, alle de Oplysninger, som den skjønner fornødne, og derefter gjøre Indstilling til Raadet, om, hvorledes den finder, at Stipendierne rettest bør fordeles. Akademiraadets Forslag desangaaende, med Forklaring om Grundene for samme, bliver at indstille til Kirke- og Undervisningsministeriet, som foredrager Sagen for Hans Majestæt Kongen til Bedømmelse og allerhøieste Afgjørelse.

§ 31. Det bliver af Akademiraadet at bestemme hvorvidt der efter de forhaandenværende Omstændigheder findes Føie til at give den vedkommende Stipendiarius nogen særlig Instrux for Stipendiets Afbenyttelse, hvilken da af ham bør følges. Det er Pligt for Enhver, der har nydt Stipendium som Reisehjælp, efter tilendebragt Reise at afgive Beretning til Akademiet om, hvor længe han har opholdt sig paa de forskjellige Steder, samt hvorledes han formener at have fremmet Reisens Formaal, eller, ved at fremlægge Arbeider for Akademiraadet, for dette godtgjøre, hvorvidt, han ved Reisen har fremmet sin kunstneriske Udvikling.

VI. Om de aarlige Udstillinger ved Akademiet.

§ 32. Ved Akademiet bliver aarlig at afholde en almindelig Udstilling. Til at bestemme, hvorvidt de dertil indsendte Arbeider, som ikke ere udførte af Akademiets Medlemmer eller ere belønnede Konkursarbeider, kunne antages til denne Udstilling, anordnes en Komite, bestaaende af 7 paa 3 Aar valgte Medlemmer, nemlig 1 af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet udnævnt Medlem, der er Komiteens Formand og leder dens Virksomhed, 3 af Akademiraadet efter Forholdstal valgte Medlemmer, og 3 Medlemmer, valgte ligeledes efter Forholdstal af de Kunstnere, der efter § 3 have Valgret til de Medlemmer af Akademiraadet, der vælges af Kunstnersamfundet, samt 4 af det samme Vælgerkorps hvert Aar paany ligeledes efter Forholdstal valgte Medlemmer blandt dem, der have Sæde i Plenarforsamlingen. — Komiteen vælges strax efter at Valgene til Akademiraadet have fundet Sted. [*Jvfr. Regulativet af 10. og 13. Febr. 1900*].

§ 33. For Adgangen til Udstillingen erlægges en, af Komiteen med Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation bestemt, Betaling. Netto-Provenuet af denne Indtægt tilflyder Udstillingsfondet, der bestyres af den ovennævnte Komite, overensstemmende med det specielle Regulativ for dette Fond, som Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet fastsætter. De 4 hvert Aar paany valgte Medlemmer deltage ikke i de ifølge denne Paragraf Komiteen paahvilende Forretninger.

§ 34. Efterat Stiftelsesdagen er høitideligholdt den 31te Marts, samles Akademiraadet den 4de Tirsdag og Onsdag i April i Udstillingslokalet for af de Arbeider, som der have været udstillede, at tage Bestemmelse om de forskjellige Præmiers Tilkjendelse, som ogsaa for i Forbindelse med vedkommende Komites Betænkning at tage de indkomne Ansøgninger om Reisestipendier under Forhandling.

§ 35. Ved de aarlige Udstillinger kan i Henhold til Reglement for den Thorvaldsenske Udstillingsmedaille af 20de April 1866 denne Medaille tilkjendes af Akademiraadet, dog at der dertil udfordres $^{2}/_{3}$ af de afgivne Stemmer.

VII. Om Akademiets Bibliothek og Kunstsamlinger.

§ 36. Bestyrelsen af og Overtilsynet med Bibliotheket paahviler en i Henhold til Reglementet for Undervisning af 13de Decbr. 1883 § 2 valgt

Komite, som under Akademiets Direktørs Kontrol besørger Indkjøb af Bøger m. m. for de til Bibliotheket aarlig bestemte Summer, medens Bibliothekaren fører det daglige Tilsyn med Bibliotheket, forestaar Udlaan og deslige.

§ 37. En Komite, valgt i Overensstemmelse med Undervisningsreglementets § 2, bestyrer og fører Overtilsynet med Kunstsamlingerne, ligesom den under Akademiets Direktørs Kontrol raader over Anvendelsen af de til Samlingerne aarlig bestemte Summer.

§ 38. De nærmere Forskrifter for Benyttelsen af Bibliotheket og af Kunstsamlingerne meddeles i et af Akademiraadet forfattet og i vedkommende Lokaler ophængt Reglement.

VIII.

§ 39. Til at være Medlem af den til Indkjøb af Kunstværker til den kongelige Maleri- og Skulptursamling under Galleriets Direktørs Forsæde anordnede Komite for et Tidsrum af 6 Aar indstiller Akademiraadet to kunstforstandige Mænd til Ministeriet. [*Kgl. Resol. 31te Maj 1901*].

---

§ 40. De specielle Reglementer, som ville behøves for nærmere at ordne de forskjellige Grene af Akademiets Virksomhed, blive af Akademiraadet at udarbeide og indstille til Ministeriet til nærmere Foranstaltning.

§ 41. Hermed bortfalde de ved allerh. Resol. af 31te Dec. 1882 approberede Bestemmelser.

FORNYET FUNDATS FOR DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER,

den 28de Juli 1814.

dens Afsnit VII, IX og X, som ikke ere ophævede ved Best. f. Akad. indre Ordn. o. s. v. af 18. Jan. 1887.

[Aftrykt foran i *Bilag VII.* Hertil bemærkes dog, at af de der anførte Paragrafer er § 87, 88 og 90 forandret ved Lov om Haandværk og Fabriksdrift af 29. Decbr. 1857; § 89 og 91 ved Regulativ af 3. Okt. 1884 om Svendeprøver. Slutningsbestemmelsen i § 102 er forandret ved kgl. Resolution af 26. Okt. 1865 og Bestemmelsen i § 114 ikke overholdt i en Række af Aar. § 124 om Militærfrihed er bortfaldet ved Loven om Alm. Værnepligt. Størsteparten af de øvrige Paragrafer er væsentlig indskrænkede ved Akademiets senere Fundatser og Reglementer].

LXXXV

REGULATIV FOR UDSTILLINGS-KOMITEEN VED CHARLOTTENBORG.

Approberet den 10. og 13. Februar 1900.

§ 1. Ved Akademiet bliver aarlig at afholde en Foraarsudstilling. I den Anledning vælges en Udstillingskomité, hvis Virksomhed bestaar i: 1) at foranstalte Foraarsudstillingen, 2) at bestyre Udstillingsfonden med tilhørende Bifonds.

Udstillingskomitéen bestaar af 7 paa 3 Aar valgte Kunstnere, nemlig et af Kirke- og Undervisnings-Ministeriet udnævnt Medlem, der er Komitéens Formand og leder dens Virksomhed, 3 Medlemmer, valgte efter Forholdstal af de Kunstnere, der ifølge Best. for Akad. indre Ordn. af 18. Jan. 1887 høre til *Kunstnersamfundet*, og 3 af Akademiraadet efter Forholdstal valgte Medlemmer. Valgene foregaa strax efter, at Valgene til Akademiraadet have fundet Sted.

Komitéens Beslutninger er kun gyldige, naar mindst 5 Medlemmer ere tilstede.

§ 2. Den aarlige Foraarsudstilling begynder den 1ste April og varer mindst 2 Maaneder. Den afholdes i det i Henhold til Lov af 24de Juli 1880 tilvejebragte Lokale.

Til at bestemme, hvorvidt de indsendte Arbejder kunne antages, anordnes en Censurkomité. Denne bestaar af hele Udstillingskomitéen samt 6 hvert Aar paany ved skriftlig Afstemning, sektionsvis, med de fleste af de afgivne Stemmer valgte Kunstnere, nemlig 2 Malere, 2 Billedhuggere og 2 Architekter eller Dekoratører samt de fornødne Suppleanter. Valgret til disse 6 Medlemmer har — med Undtagelse af Akademiraadets Medlemmer — enhver Kunstner, der een Gang i de sidste 3 Aar har udstillet paa Foraarsudstillingen og tillige de Architekter, som ved sidste Valg af Akademiraadet vare Medlemmer af *Kunstnersamfundet*. Valgbar er enhver Kunstner, der har udstillet paa en af de aarlige Foraarsudstillinger.

Udstillingskomitéens Formand er tillige Censurkomitéens Formand. Censuren foretages sektionsvis med simpel Majoritet og med endelig Afgørelse af den samlede Komité; staa Stemmerne lige, gør Formandens Stemme Udslaget. Censurkomitéens Beslutninger ere kun gyldige, naar mindst 9 Medlemmer ere tilstede.

§ 3. Paa Udstillingen optages uden Censur 4 Arbejder af Kunstnere, som den 1ste Juni 1899 vare komne udenfor Censur efter de dagældende Regler, og 3 Arbejder af: a) Kunstnere, som have vundet Udstillingsmedaillen eller to Aarsmedailler, b) Kunstnere, som have haft originale Arbejder optagne paa 10 af de aarlige Foraarsudstillinger eller have vundet een Aarsmedaille eller Akademiets store Guldmedaille, og som derefter paa 5 af de aarlige Foraarsudstillinger først have faaet **samtlige** deres indsendte **originale** Arbejder antagne*) og dernæst ved en fornyet Afstemning i hvert af disse 5 Aar have faaet 1 Arbejde betegnet af Censurkomitéen som kvalificerende til Censurfrihed, i Malernes Sektion med 5 Stemmer, i Billedhuggernes og Architekternes Sektioner med 3 Stemmer. I disse sidste to Sektioner kunne 2 Medlemmer

---

*) Disse sidste 5 Udstillinger, hvor alt skal være antaget, regnes fra og med Aaret 1896.

indanke Afgjørelsen for den samlede Komité; i denne kræves da en Majoritet af $^2/_3$. Ligeledes optages uden Censur de med Akademiets store eller lille Guldmedaille belønnede Arbejder.

Censurfriheden erhverves for bestemte Kunstfag — altsaa henholdsvis Maleri, Billedhuggerkunst, Architektur, dekorativ Kunst og grafisk Kunst — og gælder kun indenfor det Kunstfag, for hvilket den er erhvervet. Denne Bestemmelse gælder ogsaa de Kunstnere, som før 1ste Juni 1899 havde erhvervet Censurfrihed efter de dagældende Regler. Ved Censuren over Arbejder af Censurkomitéens Medlemmer kan vedkommende Medlem ikke være til Stede.

§ 4. For Adgangen til Udstillingen erlægges en af Udstillings-Komitéen, med Kirke- og Undervisningsministeriets Approbation, bestemt Betaling. Netto-Indtægten tilflyder Udstillingsfonden.

§ 5. Til at besørge de med Opstillingen af Kunstværkerne forbundne Forretninger vælger Udstillings-Komitéen af sin egen Midte mindst 2 Medlemmer. Er det nødvendigt, kan Valget ogsaa ske blandt Censurkomitéens Medlemmer.

§ 6. De skriftlige Forretninger varetages af Sekretæren, som ansættes af Udstillingskomitéen.

Alle Indtægter og Udgifter modtages og udbetales af en af Udstillingskomitéen valgt Kasserer,

§ 7. Ingen Kunstner kan fordre sit Arbejde udstillet, naar det ikke er indsendt til den berammede Tid. Udstillingsfonden staar Kunstnerne til Ansvar for den Brandskade, der under Udstillingen maatte tilføjes de af dem indsendte Arbejder. Spørgsmaal om Godtgørelse for anden Skade afgøres efter Komitéens nærmere Bestemmelse uden Hensyn til Assurancesummen og Salgsprisen.

§ 8. Formaalet for Udstillingsfondens Virksomhed er: 1) at fyldestgøre de Forpligtelser, der paahvile den ligeoverfor Akademiet; 2) at bære de Udgifter, som ere forbundne med det i § 2 ommeldte Udstillingslokale og dettes yderligere Forbedring; 3) i Almindelighed at understøtte Kunstnerne og deres Efterladte og fremme Kunsten.

§ 9. Udstillingsfondens Regnskabsaar gaar fra 1. April til den 31. Marts. For Udstillingsfondens Virksomhed udarbejdes hvert Aar af Udstillings-Komitéen en Plan, hvori alle kalkulerede Indtægter og Udgifter optages. Denne Plan approberes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, og fra dens Bestemmelser kan ikke afviges uden samme Ministeriums Samtykke. Det aarlige Regnskab, der er at aflægge, revideres og decideres i Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 10. Udstillingsfondens Overskud anbringes efter Reglerne for Umyndiges Midler eller med Ministeriets Samtykke i solide Kurseffekter.

§ 11. De Kapitaler, hvoraf Udstillingsfonden er eller fremtidig maatte komme i Besiddelse, kunne ikke afhændes eller pantsættes uden Samtykke af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet. Af Udstillingsfondens Formue ere 200,000 Kr. fastbundne til de under § 8, 1 og 3 i dette Regulativ nævnte Formaal. De til Udstillingsfonden hørende Bifonds ere Decemberudstillingsfonden og de til enhver Tid existerende Legater (f. T. Godsejer B. Wolffs

Legat, Heinr. Hirschsprungs Kunstnerlegat og Naalemager P. C. Hjorths Legat). Regnskaberne for disse Fonds blive at optage som særlige Afdelinger i Udstillingsfondens aarlige Regnskab.

§ 12. I Henhold til Lov af 24. Juli 1880 forrenter og afdrager Udstillingsfonden med i alt 5 pCt. aarlig det af Statskassen modtagne Forskud af 200,000 Kr. til Udstillingsbygningens Opførelse samt deltager med Halvdelen i Udgifterne til Bygningens Vedligeholdelse, Skatter m. m.

§ 13. Efter hvert Trienniums Forløb skal den fratrædende Udstillings-Komité udgive en trykt Oversigt over Fondens Status og Redegjørelse for Komitéens Virksomhed paa dens forskjellige Omraader i det forløbne Triennium.

BESTEMMELSER FOR AKADEMIETS ADMINISTRATION OG DE UNDER AKADEMIET HØRENDE UDVALG.

Approberede den 29. Februar 1888.

Direktør og Sekretær.

§ 1. Alle til Akademiet fra Autoriteter eller Private indkomne Sager modtages og aabnes af Direktøren eller Sekretæren, og indføres af sidstnævnte efter Datum og under Løbenummer i en dertil indrettet Brevbog, hvorfra han overfører dem til en efter Sager ordnet Journal med alfabetisk Register til fremtidig Oplysning og Vejledning.

§ 2. Af de indkomne og akterede Sager bestemmer Direktøren, hvilke der bliver at forelægge Akademiraadet, hvilke at afgive til vedkommende staaende Udvalgs Behandling. Løbende Sager kan Direktøren strax lade expedere ved Sekretæren; dog blive disse at referere i det følgende Akademiraadsmøde.

§ 3. Alle Skrivelser, hvortil Beslutning er tagen enten af Akademiraadet eller af Direktøren, udfærdiges fra Akademiet ved Sekretæren med Direktørens Underskrift og paraferede af Sekretæren.

Sekretæren har ved Hjælp af Kontoret at udføre alle skriftlige Arbejder, som forefalde i Akademiet. Som Archivar holder han Archivet i rette Orden og fører Tilsyn med, at Fortegnelserne over Akademiets Samlinger holdes à jour, samt at der aarlig foretages Eftersyn af Akademiets Inventarium.

Udvalg.

§ 4. Udvalgene ere enten *staaende*, som til bestemte Hverv ere nedsatte i Henhold til Bestemmelser for Akademiets indre Ordning eller ifølge særskilte Fundatsers Bydende, eller *forbigaaende*, som af Akademiraadet eller Direktøren nedsættes til en enkelt Sags Behandling.

§ 5. For saa vidt ikke er nærmere bestemt angaaende Medlemsvalg til de staaende Udvalg, foretages de af Akademiraadet i Begyndelsen af Marts Maaned. Ved Valg af Udvalgsmedlemmer fører Sekretæren til Protokollen

Navnene paa de Valgte, ordnede efter Stemmetal, samt paa 2 eller flere af de Medlemmer, som derefter have de fleste Stemmer, hvilke ere Suppleanter. En trykt Liste over Medlemmerne af de for Aaret gjældende Udvalg bliver derpaa at omsende til samtlige Medlemmer af Akademiet.

§ 6. I ethvert af disse Udvalg er det Medlem, som er valgt med de fleste Stemmer, Udvalgets Formand — i Tilfælde af Stemmelighed den ældste — indtil det sammentraadte Udvalg mulig beslutter selv at vælge sin Formand og Ordfører. Herfra undtages Skoleraadet og Udstillings-Komitéen, som ere stillede i et andet Forhold overfor Akademiet og have deres særlige Reglementer.

§ 7. I de forskjellige Udvalg bestemmer Formanden Tid og Sted for Møderne, leder Forhandlingerne og udfærdiger Meddelelse om disses Udfald til Akademiet, samt andre det paahvilende Skrivelser. Paa Forlangende af vedkommende Udvalgs Formand er Akademiets Sekretær pligtig at give Møde for at udføre de i Udvalget forefaldende skriftlige Arbejder. De faste Udvalgs-Sager have hver sin særlige og vedvarende Protokol, de forbigaaende Udvalg have en fælles Protokol. De afholdte Møder refereres og de Mødendes Navne optegnes i disse Protokoller.

§ 8. Til Beslutningers Gyldighed i hvilketsomhelst Udvalg udfordres Nærværelsen af over Halvdelen af Udvalgets Medlemmer. Naar et Udvalgs Medlem ikke giver Møde i to paa hinanden følgende Møder, og Udeblivelsen ikke er skriftlig anmeldt paa Grund af Sygdom eller andet lovligt Forfald, betragtes han som udtraadt af Udvalget og et andet Medlem kan da af Udvalget tilkaldes i hans Sted, hvilket bliver at indberette til Akademiet, naar den behandlede Sag fremsendes. Et Udvalgs-Medlem, som ikke har overværet Forhandlingen og Afgjørelsen af en Sag i Udvalget, kan ikke senere giøre Fordring paa at afgive sin Stemme i samme Sag som Medlem af Udvalget.

§ 9. Det er de *staaende Udvalgs* Pligt at tage Initiativet i alle de hvert især underlagte Sager og i de Forhold, der vedrøre disse.

§ 10. Til de af Akademiraadet eller Direktøren nedsatte *forbigaaende* Udvalg kunne senere indkomne, men med de foreliggende beslægtede Sager henvises. Saadanne Udvalg ere opløste eller hævede, naar de Sager, til hvis Behandling Udvalget var nedsat, ere expederede fra Akademiet.

§ 11. *De staaende Udvalg ere:* 1) Skoleraadet (se Best. § 21 og Underv.-Regl.), som atter vælger: a) Bibliotheks-Udvalget, b) Kunstsamlings-Udvalget. 2) Udvalgene for Konkurs om Akademiets Guldmedailler i Henhold til Reglementet. 3) Udvalget for de Neuhausenske Konkurser i Henhold til Reglementet. 4) Stipendie- og Legat-Udvalget, som bestaar af 10 Medlemmer, nemlig 6 Malere — saa vidt muligt af forskjellige Fag, — 2 Billedhuggere og 2 Architekter. Heraf afgaar aarlig Halvdelen, 3 Malere, 1 Billedhugger og 1 Architekt (første Gang ved Lodtrækning), og de afgaaede Medlemmer kunne ikke genvælges før det næstfølgende Aar. Dette Udvalg har at afgive til Akademiraadet, *hvert Aar:* a) Indstilling om det Forslag til Stipendiernes Fordeling, som skal forelægges til kgl. Resolution i Henhold til Reglementet, b) Indstilling om det Forslag til Tildeling af Understøttelser af den Hjelmstjerne-Rosencrone'ske Stiftelse, som skal indsendes til Stiftelsens Bestyrelse; *hvert andet Aar:* c) Forslag til Til-

deling af det Levinske Legat i Henhold til Reglementet. 5) Udvalget for Tildeling af det Stoltenbergske Legat i Henhold til Reglementet. 6) Præmie- og Medaille-Udvalget, som bestaar af 12 Medlemmer, nemlig 6 Malere, — saa vidt muligt af forskjellige Fag — 3 Billedhuggere og 3 Architekter, der alle afgaa hvert Aar, har at afgive til Akademiraadet; *hvert Aar:* a) Forslag til Tildeling af den Thorvaldsenske Udstillings-Medaille i Henhold til Reglementet, b) Forslag til Tilkjendelse af Aarsmedailler; *hvert tredie Aar:* c) Forslag til Tildeling af den Eibeschütz'ske Præmie i Henhold til Reglementet. 7) Udvalget for Tildeling af den Hansenske Medaille i Henhold til Reglementet. 8) Udvalget for det Sødringske Legat i Henhold til Reglementet. 9) Udvalget for det Treschow'ske Legat i Henhold til Reglementet. 10) Udvalget til at føre Tilsyn med Gravstederne, 11) Udvalget for Krafts Legat i Henhold til Reglementet. 12) Udvalget for Krafts Legat for Kaligrafi. 13) Udvalget til Bedømmelse af Altertavleskizzer (fra 1895). 14) To Revisorer, hvoraf hvert Aar den ene afgaar.

Desuden vælger Akademiraadet hvert tredje Aar tre Medlemmer til Udstillings-Komitéen i Henhold til Bestemm. § 32 og Regul. for Udst. Kom.

FORRETNINGSORDEN FOR AKADEMIRAADETS, AKADEMIETS OG PLENARFORSAMLINGENS MØDER.

Vedtaget i Akademiet den 15 November 1887.

A. Akademiraadets Møder.

1. Mødernes Sammenkaldelse.

§ 1. Akademiraadet, hvortil Sekretæren tilkaldes, sammenkaldes af Direktøren, 4 Dage førend Mødet skal afholdes, ved Tilsigelsessedler, som ledsages af en Dagsorden, hvorpaa anføres de vigtigste Sager, der skulle foretages. Medlemmer, som forlade Hovedstaden for et længere Tidsrum end 8 Dage, skulle, af Hensyn til mulige Tilsigelser, anmelde deres Bortrejse og Hiemkomst til Akademiet.

§ 2. I Akademiraadets første Møde i det nye Akademiaar vælger dette sin Dirigent for 3 Aar ad Gangen (*Akad. Beslutn. 19. Maj 1899*) til at lede Forhandlingerne saavel i Akademiets Forsamlinger som i Raadets Møder.

§ 3. Foreligger til Behandling Sager af særegen Betydning, som kræve forudgaaende Kendskab, lader Direktøren saadanne trykke og omdele, førend de overgives til Behandling i Akademiraadet. De til Behandling paa et Møde ansatte Sager fremlægges for øvrigt de to nærmeste Søgnedage forud for Mødet i 3 Formiddagstimer og den mellemliggende Aften Kl. 6—8 til Eftersyn for Akademiraadets Medlemmer.

§ 4. Et Medlem kan ikke overvære Forhandlinger eller give sin Stemme i en Sag, som angaar hans personlige Interesser, Valg til en lønnet Stilling

efter Ansøgning, og kan han i det følgende Møde først komme tilstede, efter at Protokollen er oplæst og underskrevet.

§ 5. Sekretæren optegner de tilstedeværende Medlemmers Navne i Forhandlingsprotokollen og melder Antallet til Direktøren, som derefter udtaler, hvorvidt Mødet har den anordnede Kompetence, eller ikke.

§ 6. Er Mødet ikke fuldstændigt, kan Direktøren, hvis de foreliggende Sager udkræve det, lade Forsamlingen gaa i Udvalg. Men for de Sager, som afgjøres saaledes, har han, for saa vidt han ikke, i Henhold til Bestemmelsernes § 13, maatte anse det rettest at indhente Ministeriets Afgiørelse, da i det næstfølgende Møde at indhente Raadets Godkjendelse.

§ 7. Senest 15 Minutter efter det til Mødet ansatte Klokkeslet tilkjendegives det ved Ringning med Klokken, at Forsamlingen indtager Sæde.

2. Sagernes Behandling.

§ 8. Naar Direktøren har erklæret Mødet for beslutningsdygtigt, oplæser Sekretæren af Forhandlingsprotokollen Beretningen om det sidst afholdte Møde, og Medlemmerne opfordres til at fremkomme med muligt fornødne Rettelser. Direktøren underskriver derpaa Protokollen.

§ 9. Direktøren lader Sekretæren oplæse de efter Dagsordenen foreliggende Sager og tager derefter Ordet for at indlede den foreliggende Sag. Vil Direktøren senere under en Sags Forhandling tage Del i Diskussionen, har han, ligesom andre, at begjære Ordet hos Dirigenten.

§ 10. De med Tilsigelsessedlerne anmeldte Sager blive i Reglen først at foretage til Behandling. Dirigenten leder alle Sagers Behandling i Møderne og paaser den fornødne Orden ved Afstemningen.

§ 11. De Sager, som maatte være blevne forhandlede, inden Forsamlingen var beslutningsdygtig, blive senere, ved Slutningen af Mødet at meddele de senere tilkomne Medlemmer, og i Tilfælde af Uoverensstemmelse med disse forelægges saadanne Sager i næste Møde til Godkjendelse.

§ 12. Forespørgsler, som et Medlem, uden for Dagsordenen, maatte ønske at gjøre, kunne af Dirigenten henvises til et følgende Møde, naar de true med at bringe den foreliggende Sags Behandling ud af Sporet.

§ 13. Har den foreliggende Sag været overdraget til et Udvalgs Behandling, tilkommer Ordet først samme Udvalgs Ordfører, og naar denne har haft tilstrækkelig Lejlighed til at udtale sig, overgiver Dirigenten Sagen til Forhandling.

§ 14. Dirigenten giver dem, der ønske at udtale sig, Ordet i den Orden, hvori Begjæringerne derom ere indkomne. Finder Dirigenten særlig Anledning dertil, kan denne Regel dog fraviges. Vedkommende Udvalgs Ordfører, eller, hvis Sagen ikke har været behandlet i Udvalg, Direktøren, skal have Ordet, naar han begjærer det.

§ 15. Det staar ethvert Medlem af Akademiet frit for at indgive skriftlige Forslag og Forespørgsler. Men Forslag, der vedrøre de ved Dagsordenen fastsatte Sager, skulle være indsendte til Direktøren senest 24 Timer før den til Forsamlingen ansatte Tid. Mundtlige Forslag kunne fordres skriftligt fremlagte.

§ 16. Intet nyt Forslag maa endelig afgjøres ved Stemmegivning i samme Møde, i hvilket det er forebragt, uden at det først ved Afstemning er vedtaget, at det kan afgjøres i samme Møde.

§ 17. Maaden, paa hvilken Spørgsmaal til Afgjørelse skulle fremsættes, bestemmes af Dirigenten. Dog kan, i forekommende Tilfælde, et Antal af 6 Medlemmer herimod gjøre Indsigelse, og Afgjørelsesmaaden bestemmes efter nærmere Stemmegivning over Forslag, som da maatte fremkomme.

§ 18. Forslag til Forandringer i Ændringsforslag (Underændringsforslag) kunne fremsættes ved Behandlingen af Sagen i selve Mødet.

§ 19. Naar et Forslag, Ændringsforslag eller Underændringsforslag tages tilbage, kan det umiddelbart optages af en anden.

§ 20. Efter Overlæg med Direktøren eller paa Opfordring af et Antal af 6 Medlemmer kan Dirigenten udtale, at Sagen maa anses for at være tilstrækkeligt debatteret til, at det kan sættes under Afstemning, hvorvidt Afslutning kan finde Sted.

3. Afstemning over Sagerne.

§ 21. Den saaledes behandlede Sag stilles derpaa af Dirigenten til Afgjørelse ved Stemmegivning i Overensstemmelse med Reglerne i Bestemmelsernes §§ 2, 13, 26, 35 og i de særskilte Reglementer. Under enhver Afstemning maa Medlemmerne indtage deres Pladser, indtil Sekretæren har anmeldt Afstemningens Udfald.

§ 22. De Medlemmer, som ikke ønske at stemme i en Sag, kunne til Protokollen lade tilføre »Stemmer ikke«. Afgives ved skriftlig Afstemning blanke Stemmesedler, tælles disse ikke med blandt de afgivne Stemmer.

§ 23. Fraværende Medlemmer kunne ikke deltage i Stemmegivning undtagen ved Valg efter Forholdstal paa 3 Medlemmer af Udstillings-Komitéen, ved hvilket Valg de Stemmesedler, som udleveres i Sekretariatet, kunne indsendes med Navns Underskrift.

§ 24. Afstemningen kan enten ske ved Rejsning med Kontraprøve, eller ved Votering, skriftligt eller med Kugler; Bestemmelsen i denne Henseende hviler hos Dirigenten, med mindre et Flertal af Forsamlingen gjør Fordring paa en bestemt Afstemningsmaade.

§ 25. Spørgsmaal, hvorover der skal afstemmes, udtales af Dirigenten til Protokollen, og Sekretæren oplæser det højt og tydeligt før Afstemningen.

§ 26. Gaar Stemmegivningen ud paa Valg til et Embede eller paa en Adkomst, og de afgivne Stemmer findes saaledes spredte, at ingen har over Halvdelen af de afgivne Stemmer, foretages bunden Afstemning mellem de To, der have haft flest Stemmer. Faar To lige mange Stemmer, gjør Direktørens Stemme Udslaget.

§ 27. Det ved Stemmegivning eller Votering saaledes indvundne Resultat udtales af Dirigenten til Protokollen, førend den næste Sag kan foretages.

4. Forskjellige Bestemmelser.

§ 28. Naar alle til Akademiraadet indkomne Sager saaledes ere foretagne, enten til anden Behandling, eller til Expedition — eller naar Direk-

tøren finder Anledning til at afbryde Forhandlingernes Gang, giver han dette tilkjende ved at ringe med Klokken, og blive da de ikke afgjorte Sager først og fremmest at foretage i det næstfølgende Møde, hvilket i saadanne Tilfælde bliver at ansætte i Løbet af 14 Dage.

§ 29. Ethvert Medlem er pligtigt at underkaste sig Dirigentens Kjendelse angaaende Overholdelsen af den fornødne Orden. Naar et Medlem i det samme Møde 2 Gange er kaldet til Orden, kan Dirigenten aldeles nægte ham Ordet i dette Møde.

§ 30. Da det med Hensyn til Stemmegivningen kan være af indgribende Betydning, at Antallet af de tilstedeværende Medlemmer, hvilket ved Mødets Aabning er tilført Protokollen, til enhver Tid af Mødet findes nøjagtig optegnet, har ethvert Medlem, som forlader Forsamlingen, at anmelde sin Bortgang ved Protokollen.

B. Akademiets Møder.

(Best. f. Akad indre Ordn. §§ 2, 7, 8 og 13).

§ 31. Akademiets indenbys Medlemmer (Best. § 2 a—d.) sammenkaldes af den fungerende Direktør hvert 3die Aar i Begyndelsen af Marts for at foretage Valg af Direktør for de næste 3 Aar og derpaa Valget af Vicedirektør for samme 3 Aar. Direktør og Vicedirektør tiltræde den nærmest paafølgende 1ste April. Dette Møde holdes i Akademiets Forsamlingssal under Direktørens Forsæde. Akademiraadets Dirigent dirigerer.

C. Plenarforsamlingens Møder.

(Best. f. Akad. indre Ordn. §§ 2, 3 og 13))

§ 32. Plenarforsamlingens indenbys Medlemmer (Best. § 2 a—g) sammenkaldes af Akademiets Direktør a) ved Akademiets aarlige højtidelige Møde den 31te Marts, b) ved andre indtrædende Festligheder, c) hvert tredje Aar i sidste Halvdel af Februar Maaned for at vælge 4 nye Medlemmer til Akademiraadet d) samt naar der skal foretages Valg af overordentlige eller udenlandske Med lemmer, hvorom Forslag meddeles Forsamlingens Medlemmer senest 14 Dage forinden Mødet.

§ 33. Plenarforsamlingens Møder holdes i Festsalen. Ved Festligheder tage Medlemmerne Sæde i følgende Orden: Tilhøjre for Kongen Direktøren, Dirigenten, de overordentlige Medlemmer, som ikke ere kongelige Personer, Akademiets Professorer, derefter Salen rundt Plenarforsamlingens øvrige Medlemmer efter Aldersorden ɔ: først Akademiets livsvarige Medlemmer, derefter de i Henhold til Best. af 1882 valgte Medlemmer, saa de senere indtraadte Medlemmer efter Aaret for Erhvervelsen af deres Adkomst til at have Sæde i Plenarforsamlingen, dog at Sekretæren indtager den 4de Plads fra oven, til venstre for Kongen. Paa samme Side faa de Medlemmer af Udstillings-Komitéen, som ikke ere Medlemmer af Akademiraadet, Plads, samt mulig tilstedeværende udenlandske Medlemmer.

§ 34. Ved Valg af Medlemmer til Akademiraadet udleveres autoriserede Stemmesedler til Plenarforsamlingens Medlemmer i selve Mødet samtidig med, at Sekretæren noterer vedkommende Medlems Nærværelse ved Mødet i den dertil indrettede Protokol. De paategnede Stemmesedler afgives ved Navneopraab til Direktøren, medens Sekretæren samtidig noterer Afgivelsen ved Vedkommendes Navn i Protokollen. Direktøren foretager derpaa Optællingen i Forsamlingens Overværelse, idet Dirigenten og Sekretæren optegner de afgivne Stemmer.

FORRETNINGSORDEN FOR KUNSTNERSAMFUNDETS MØDER.

(Best. for Akad. indre Ordn. §§ 3 og 5).

§ 1. Det valgberettigede Kunstnersamfund sammenkaldes hvert tredje Aar i sidste Halvdel af Februar for at foretage Valg af 4 Medlemmer af Akademiraadet i Stedet for de efter Tour fratrædende (Best. § 3), efter at Vælgerlisterne have været fremlagte i den lovbestemte Tid.

§ 2. Kunstnersamfundet sammenkaldes kun sektionsvis, Architekternes, Billedhuggernes (Medailleurernes) og Malernes (Kobberstikkeres, Lithografers og Dekorationsmaleres) Sektion, og kun de Sektioner, der i det paagældende Aar have at foretage Valg.

§ 3. Hver Sektion sammenkaldes for sig af Akademiets Direktør, og samles i Akademiets Festsal, for at Sektionens Medlemmer personlig kunne afgive deres Stemmer paa det fastsatte Antal blandt de i Sektionen valgbare Medlemmer. Stemmesedlerne modtages i Valgmødet samt afgives og optælles paa samme Maade som i Forretn. Ord. f. Plenarforsamlingen § 34 er fastsat for dennes Vedkommende. Fraværende Vælgere deltage ikke i Stemmegivningen. Akademiets Direktør, Dirigent og Sekretær fungere som Valgbestyrelse.

ALMINDELIGE BESTEMMELSER.

§ 1. Til Akademiraadet kunne kun indvælges de Medlemmer af Plenarforsamlingen, der bo i Hovedstaden eller denne saa nær, at de uden Vanskelighed kunne overvære Møderne med reglementeret Varsel.

§ 2. Fortegnelser over de i hver Sektion valgbare Medlemmer omdeles trykte til Sektionens Vælgere, samtidig med Tilsigelsen til Valgene. Fortegnelse over Plenarforsamlingens Medlemmer optages alfabetisk ordnede i en Protokol. Fortegnelse over Akademiraadets Medlemmer trykkes hvert tredje Aar, efter at Akademiraadsvalgene ere foretagne, og omdeles til dettes Medlemmer.

XCIV

REGLEMENT FOR UNDERVISNINGEN VED KUNSTAKADEMIET.

Approberet den 20de April 1888.

§ 1. *Kunstakademiets Skoler* ere: den almindelige Forberedelsesklasse, Modelskolen og Bygningsskolen med deres Forberedelsesklasser, en Perspektivklasse og en Dekorationsklasse. Til Skolerne slutte sig Forelæsninger i Perspektiv, Kunsthistorie, Mythologi og Anatomi.*)

§ 2. **Bestyrelsen.**

Den hele Undervisning ved Akademiet bestyres af et Skoleraad, bestaaende af Direktøren, samtlige Professorer, Docenterne og den Delegerede i det tekniske Selskabs Skole samt 6 Medlemmer (2 Malere, 2 Billedhuggere, 2 Architekter) valgte paa 3 Aar. Disse vælges i de første Dage af Marts Maaned saa betimelig af Akademiraadet, at de kunne deltage i Skoleraadets Valg af en Formand af sin Midte. Formanden har at lede det Heles Gang, saavel hvad Undervisningen som hvad Økonomien angaar, samt at udfærdige alle Skrivelser, disse Sager vedkommende. Formanden antager selv en Sekretær til Skoleraadet (Bestemm. § 21).

Enhver Indstilling til Ministeriet, enhver almindelig Forholdsregel til Undervisningens Ordning eller den dermed forbundne Tjeneste, Fordeling af Undervisningsfagene blandt Professorerne, Ansættelse af Docenter, Assistenter, Lærere og Betjente, Anskaffelse af Rekvisiter, samt Bedømmelse af Afgangsprøver, foretages af Skoleraadet. Dette er ved Bedømmelse af Afgangsprøver skikket til at tage Beslutning, naar to Trediedele, og ved alle andre Sager, naar Halvdelen af dets Medlemmer ere tilstede i et Møde; i Tilfælde af lige Stemmer gjør altid Formandens Stemme Udslaget.

Skoleraadet deler sig iøvrigt i følgende Udvalg efter Fagene:

A. For Modelskolen for Maling og Tegning: Raadets Formand, alle Malerne samt Docenten i Anatomi;

B. for Modelskolen for Modellering: Raadets Formand, alle Billedhuggerne samt Docenten i Anatomi;

C. for Architekturskolen og dens Forberedelsesklasse: Raadets Formand, alle Architekterne samt Bestyreren af Dekorationsklassen;

D. for Perspektivklassen og Dekorationsklassen: Raadets Formand, Bestyreren af Dekorationsklassen samt en Maler, en Billedhugger og en Architekt.

Sager vedrørende den almindelige Forberedelsesklasse behandles efter deres Natur enten i Udvalg A eller B.

Til disse Udvalg kan Skoleraadet endvidere beskikke Docenterne i Perspektiv og Kunsthistorie.

Disse Udvalg afgjøre, hvert for sin Klasses Vedkommende, Spørgsmaalet om Elevers Optagelse og Tildeling af Fripladser, samt gjøre Indstilling om For-

---

*) Se de ved kgl. Resol. af 18. Jan. 1887, medd. ved Min. Bekjendtg. af 24. Jan. næstefter, approberede Best. ang. den indre Ordn. af det kgl. Akad. o. s. v.

andringer i Undervisningsplanen. Med Hensyn til Spørgsmaalet om at afvise Elever samt om Tildeling af Afgangsbevis forholdes efter §§ 12 og 13.

Kunstskolen for Kvinder bestyres af et særligt Udvalg, bestaaende af Skoleraadets Formand (som Formand), 2 af Skoleraadet for 3 Aar ad Gangen valgte Medlemmer og de to Lærere ved Kunstskolen for Kvinder. (*Min. Resol. 10. Jan. 1902*).

Ordningen og Ledelsen af Undervisningen i hver af Akademiets Skoleklasser varetages af en af Akademiets Professorer,*) som dertil vælges af Skoleraadet; i Perspektivklassen af Docenten. Til Medhjælp har hver især den eller de Assistenter, der i §§ 3—7 nærmere ere nævnte, om hvis Ansættelse, naar en Plads er ledig, han gjør Forslag til Skoleraadet.

Bibliotheket. Bibliothekaren, som er Akademiets Sekretær, skal med Hensyn til Anskaffelser have Assistance af et Udvalg, bestaaende af Docenten i Kunsthistorie samt af en Maler, en Billedhugger og en Architekt, hvilke vælges af og blandt Skoleraadets Medlemmer; til Medhjælp har han en Assistent

Samlingen af Afstøbninger og andre Kunstsager bestyres af et af og blandt Skoleraadets Medlemmer nedsat Udvalg, bestaaende af en Maler, en Billedhugger og en Architekt samt Docenten i Kunsthistorie.

Alle Skoleraadets Valg — til Formand, til Medlemmer af Udvalgene samt til styrende Professor for en Klasse — ske i Regelen for 3 Aar ad Gangen, dog saaledes, at Gjenvalg kan finde Sted. Hver Gang Valg er sket, indsendes Beretning derom til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet Enhver er forpligtet til at modtage det eller de paa ham faldne Valg.

§ 3. **Den almindelige Forberedelsesklasse.**

Undervisningen omfatter: Tegning og Modellering efter Afstøbninger i Gibs af enkelte Dele af den menneskelige Figur, Dyr, architektoniske Fragmenter og Ornamenter, væsentlig af den klassiske antike Kunst. Daglig Kl. 9—2 og Kl. 6—8.

For Eleverne holder en Docent Foredrag over Bygningskunst og den dermed i Forbindelse staaende maleriske og plastiske dekorative Kunst.

Tegneafdelingen bestyres af en Professor af Modelskolen og to Assistenter. Modelleringens figurlige Del udføres under Vejledning af de under § 4 B nævnte Professorer. Bestyreren af Dekorationsklassen leder Undervisningen for de Elever, som ville blive Architekter eller Dekoratører. (*Min. Resol. 13. Maj 1903.*)

Almindelig Forberedelsesklasse har ingen Afdeling for kvindelige Elever.

§ 4. **Modelskolen og dens Forberedelsesklasser.**

Undervisningen omfatter:

A. *Tegning* og *Maling* efter Gibsafstøbninger af antike og andre klassiske Figurer og efter den levende Model, samt anatomisk Tegning. Daglig Kl. 9—2 og Kl. 6—8. Bestyres af to Professorer i Malerkunst og to Assistenter.

---

*) I Kunstskolen for Kvinder af Lærerne.

B. *Modellering* efter Gibsafstøbninger af Antiken og andre klassiske Figurer og efter den levende Model. Daglig Kl. 9—2 og Kl. 6—8. Bestyres af to Professorer i Billedhuggerkunst.

For Eleverne holdes følgende Foredrag: 1) Over Anatomi 1 à 2 Timer ugentlig. 2) Over Kunsthistorie og Mythologi 1 Time ugentlig. Fire Gange om Aaret gives Modelskolens Elever historiske Opgaver at løse, enten ved Tegninger, ved Modellering eller ved malede Skitser, hvortil knyttes Bedømmelse og Raad.

[I Kunstskolen for Kvinder ledes disse Klasser af Lærerne i Maler- og Billedhuggerkunst med Bistand af en Assistent.]

§ 5. **Architekturskolen og dens Forberedelsesklasse.**

Undervisningen omfatter:

a) *I architektonisk Forberedelsesklasse:* Tegning efter og Studium af udmærkede Bygningsværker saavel i antike som i andre klassiske Stilarter, samt Opmaaling af en eller anden af vore fortrinligere — offentlige eller private — Bygninger eller et Parti af samme efter Opgave. Daglig Kl. 9—2 og Kl. 6—8. Bestyres af en Professor i Architektur og en Assistent.

b) *I Architekturklassen.* Øvelse og Vejledning i Komposition af Bygninger, efter given Opgave af deres Øjemed og med Gjennemførelse af en opgiven, til Formaalet svarende Stilart. Daglig Kl. 9—2 og Kl. 6—8. Bestyres af en Professor i Architektur og en Assistent.

I Forbindelse med Undervisningen staar: 1) De under Modelskolen omtalte Foredrag over Kunsthistorie og Mythologi; 2) Foredrag over Architekturens Principer og de forskjellige Stilarters Udvikling; holdes 1 à 2 Timer ugentlig; 3) Studierejser og Forevisninger, der skulle tjene til at give Eleverne Kundskab om Bygningsværker i Danmark og tilgrænsende Lande.

§ 6. **Perspektivklassen.**

For Eleverne i de under §§ 3, 4 og 5 omtalte Hovedretninger af Kunstakademiets Undervisning holdes 1 Gang om Ugen Foredrag og daglig Kl. 4—6 Øvelse i Perspektivens og Skyggelærens Anvendelse ved maleriske Fremstillinger, samt i perspektiviske Kompositioner. Bestyres af en Docent og to Assistenter.

§ 7. **Dekorationsklassen.**

Heri indøves Kjendskab til de forskjellige Stilarters Dekoration, dels ved Kopiering af existerende Monumenter og Dele deraf, dels ved Formernes Tillæmpning og Anvendelse paa givne Opgaver. For Eleverne holdes de i §§ 3, 4 og 5 omtalte Foredrag. Bestyres af en Professor og to Assistenter.

[Dekorationsklassen har f. T. ingen Afdeling for kvindelige Elever.]

§ 8. **Extraordinære Foredrag.**

Ved Akademiet holdes Foredrag over Historie samt for Anatomiens Vedkommende over de Dyr, der have særlig Betydning for Kunsten.

§ 9. **Undervisningstiden.**

Undervisningstiden for Akademiets samtlige Skoler er, fra 1ste Oktober til ultimo April. (I Kunstskolen for Kvinder 1. Sept. til 1. Marts), daglig Kl. 9—2 og Kl. 4—8. Afvigelser med Hensyn til Tiden for enkelte Undervisningsgrene bestemmes af Skoleraadet. *Bibliotheket* holdes aabent fra 1ste Oktober til 31. Maj hver Dag 3 Timer om Eftermiddagen; fra 1ste Juni til 30. September 1 Dag om Ugen i 3 Eftermiddagstimer; *Afstøbningssamlingen* holdes aaben mindst 3 Gange om Ugen i 3 Timer hver Gang. Dagene og Tiderne fastsættes nærmere af Udvalgene efter Overlæg med Skoleraadet.

§ 10. **Betingelser for Adgang.**

(Min. Resol. 14. Maj 1892 og 7. Febr. 1902)

A. *Til almindelig Forberedelsesklasse.*

Tegninger, som vise Kendskab til geometrisk Projektion af simple Legemer som Prismer og Cylindre. Tegninger, som vise Kendskab til Linearperspektiv, konstruerede med hel Distance, hvori tillige udføres en Prøve efter Opgave fra Akademiets Skole. En skygget Tegning efter en større Gibsafstøbning. Fremlæggelse af de øvrige paa den forberedende Skole udførte Arbejder. Fremlæggelse af selvstændige Forsøg, Skizzer eller lign., tegnede, malede eller modelerede. Tegninger efter en Maske, en mindre Legemsdel eller en hvilkensomhelst anden Genstand efter vedkommende Professors Valg, udført uden Vejledning i Akademiet. For Elever, der ønske at gaa over i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, tillige Gengivelse af den geometriske Skyggelære i tuscherede Tegninger. Alle Tegninger underkastes Akademiets Bedømmelse.

B. *Til Modelskolen og dens Forberedelsesklasser og Dekorationsskolen.*

Som Elev i denne Skole kan den optages, der foruden det under *A* Anførte tillige fremlægger Bevis for at være i Besiddelse af den Dygtighed, som kan opnaas ved at have gjennemgaaet Akademiets almindelige Forberedelsesklasse, samt Bevis for at have gjennemgaaet Linearperspektiven.

C. *Til Architekturskolen og dens Forberedelsesklasse.*

1. Forberedelsesklassen.

Foruden det under *A* og *B* Anførte, forsaavidt det vedkommer Architekturelever, fordres Bevis for at have gennemgaaet det mellem Akademiet og de tekniske Skoler i Kjøbenhavn, Aarhus eller Odense (eventuelt flere tekniske Skoler) aftalte tekniske Kursus for Architekter og Bygningshaandværkere. *(Minist. Resol. Juli 1899.)*

2. Architekturklassen.

Foruden det under *A, B* og *C 1* Ovenanførte fordres tillige: Bevis for at være i Besiddelse af den Dygtighed, som kan opnaas ved at have gjennemgaaet Architekturskolens Forberedelsesklasse.

§ 11. Elevernes Opflytning

fra en Klasse til en anden kan finde Sted til enhver Tid, naar de ere modne dertil. Spørgsmaalet afgjøres af den Professor, der afgiver, og den, der modtager en Elev, efter Raadførsel med den eller de ham tilforordnede Assistenter.

§ 12. Hvis en Elev efter Klassebestyrerens Skjøn ikke er tilstrækkelig forberedt til at følge Undervisningen, eller hvis han ikke gjør den fornødne Fremgang, skal Klassebestyreren gjøre Meddelelse derom til Fagudvalget, der da er berettiget til at afvise ham. Findes der ikke Enighed i Udvalget, kan Minoriteten indanke Spørgsmaalet for Skoleraadet, hvis Kjendelse da bliver afgjørende.

§ 13. Afgangsprøve.

Elever, der have gjennemgaaet Model-, Architektur- eller Dekorationsskolen, kunne aflægge en Prøve og derefter modtage et Afgangsbevis.

Den, der indstiller sig til Afgangsprøve, maa, for at antages til denne, indlevere sine Arbejder til Klassebestyreren, — Malere, Billedhuggere og Architekter tillige Studier, udførte i Dekorationsklassen — ledsagede af Bevis for, at han har hørt de foreskrevne Foredrag, samt, forsaavidt han er Maler eller Architekt, tillige Bevis for at have gjennemgaaet hele Perspektivstudiet.

Den, der indstiller sig til Afgangsprøve i Dekorationsskolen maa — alt efter sit Fag — have faaet Adgang til Modelskolens Tegne-, Male- eller Billedhuggerafdeling og der have foretaget Studier, som fremlægges ved Bedømmelsen. *(Minist. Resol. 13. Maj 1903.)*

Fagudvalget for hver af de paagjældende Klasser har at bedømme, om de indleverede Arbejder ere fyldestgjørende; er der ikke Enighed i Udvalget, kan Minoriteten indanke Sagen for det samlede Skoleraad, hvis Kjendelse bliver afgjørende. Naar Arbejderne og de andre Bevisligheder ere kjendte tilstrækkelige, modtager Eleven af Klasseudvalget en Opgave i sit Kunstfag. Opgavens Løsning underkastes en foreløbig Bedømmelse af vedkommende Fagudvalg, som derpaa gjør sin Indstilling til det samlede Skoleraad, der foretager den endelige Afgjørelse. Den Elev, hvis Afgangsprøve er antaget, erholder et Bevis for at have bestaaet Afgangsprøve i Maler-, Billedhugger-, Architektur- eller Dekorationsskolen.

Det bliver af Skoleraadet nærmere at bestemme, hvori Opgaverne skulle bestaa. Den Tid paa Aaret, da Eleverne kunne indstille sig til Afgangsprøve, bestemmes af Skoleraadet. Elever af Modelskolen kunne kun 4 Gange deltage i Afgangsprøve, og Elever af Architektur- eller Dekorationsskolen kun 6 Gange.

§ 14. Præmier og Stipendier.

Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilstedeværelse kunne Fagudvalgene efter Indstilling af vedkommende Klassebestyrer tildele Præmier for særlig gode Arbejder, der ere udførte paa Skolen, og som da blive Skolens Ejendom. Paa lignende Maade kan der bevilges Pengemidler til at lade afstøbe særlig gode modellerede Arbejder, og der kan tildeles Understøttelse til

flittige og begavede Elever, der ikke have Raad til at vedblive med deres Studier.

§ 15. **Betalingen for Adgang til Undervisningen og til Prøver.**

For Adgang til en Dagklasse med 5 Timers Undervisning daglig erlægges 18 Kr. for $3^1/_2$ Maaned. I Kvindeskolen 16 Kr. for 3 Maaneder. For Adgang til Aftenklasserne med 2 Timers Undervisning hver Aften er Betalingen 9 Kr. for $3^1/_2$ Maaned. I Kvindeskolen 8 Kr. for 3 Maaneder. For Adgang til Øvelser i Perspektivklassen erlægges 10 Kr. for $3^1/_2$ Maaned.

Enhver, der indstiller sig til Afgangsprøve, erlægger 20 Kr. Naar han bestaar Prøven, erholder han Afgangsbeviset udfærdiget gratis.

Hvad der saaledes indkommer, tilfalder Akademiets Kasse. Fagudvalget kan undtagelsesvis tilstaa trængende og flittige Elever med særdeles gode Anlæg fri Adgang til Undervisningen for ét Aar ad Gangen, og fri Adgang til Afgangsprøve.

§ 16. **Aarlig Udstilling af Skolearbejder.**

Paa en Tid af Aaret, som nærmere bestemmes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, efter Forslag af Skoleraadet, udstilles Skolearbejderne for det forløbne Aar i 14 Dage for Publikum.

BESTEMMELSER OM EN FRI FORTSÆTTELSESSKOLE FOR UNGE KUNSTNERE.

Approberede den 4de Maj 1888.

§ 1. Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilvejebringelse skal der paa Charlottenborg indrettes et rummeligt Atelier, der skal anvendes til en *fri Fortsættelsesskole for unge Kunstnere.*

§ 2. Saafremt der iblandt de Kunstnere, der have vundet Kunstakademiets Afgangsbevis eller paa anden Maade erhvervet sig de dertil svarende Kundskaber og Færdigheder, skulde danne sig en Kreds af mindst 10 Deltagere, der maatte ønske paa egen Haand at fortsætte deres Øvelser, skal Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet efter Raadførsel med Kunstakademiets Skoleraad paa de nedenfor anførte Betingelser kunne overdrage disse det nævnte Lokale til fri Afbenyttelse. Saafremt Midlerne ere tilstede, skal Ministeriet endvidere kunne udrede Betalingen for Model, Brændsel, Belysning og Rengjøring, samt tillade at Akademiets Samlinger benyttes i dette Lokale, dog kun under Forudsætning af at Undervisningen i Akademiets egne Skoler ikke lider derved.

§ 3. Fortsættelsesskolen skal bestyres af 3, af dens egne Interessenter

valgte Medlemmer, der repræsentere Skolen ligeoverfor Ministeriet og Akademiet og ere ansvarlige for Ordens Overholdelse i enhver Henseende. Overdragelsen sker i Regelen for 1 Aar ad Gangen, men kan, naar særlige Forhold tale derfor, udstrækkes til 3 Aar, og den skal kunne fornyes. Bestyrerne ere i Regelen forpligtede til — forsaavidt Pladsen tillader det — at give enhver Kunstner, der fyldestgjør den i § 2 angivne Betingelse, Adgang til Øvelserne; dog skal Adgang kunne nægtes, naar $^2/_3$ af samtlige Interessenter stemme derfor. Bestyrelsen skal hvert Foraar igjennem Akademiet indsende til Ministeriet en Fortegnelse over Deltagerne og Meddelelse om den Tid, hvori de have benyttet Lokalet.

I enhver anden Henseende, saasom med Hensyn til Undervisningsmaaden, Undervisningstiden, Elevantallet, det Bidrag til Udgifterne, der mulig maatte fordres af Deltagerne, have Fortsættelsesskolens Interessenter fuldstændig frie Hænder.

§ 4. Fortsættelsesskolens Bestyrelse skal hvert Aar igjennem Akademiet indsende til Kirke- og Undervisningsministeriet Regnskab over de med den ovennævnte Institution forbundne Udgifter.

BESTEMMELSER OM PRIVATATELIERS FOR KUNSTNERE.

Approberede den 4de Maj 1888.

§ 1. Under Forudsætning af de fornødne Pengemidlers Tilvejebringelse skal der oprettes ét eller flere *Privatateliers*, som af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet skulle kunne overdrages til dygtige Kunstnere, forat de deri kunne bibringe talentfulde Elever videre Uddannelse i deres Fag. Herfor modtage disse Kunstnere et Vederlag af Staten.

§ 2. Overdragelsen af saadanne Ateliers sker i Regelen for 2 Aar ad Gangen, men kan fornyes. Den, til hvem et saadant Hverv er overdraget, skal være forpligtet til at modtage mindst det Antal Elever, som Kirke- og Undervisningsministeriet maatte bestemme; han skal hvert Foraar lade afholde en offentlig Udstilling af de i det sidste Aar udførte Arbejder, og skal samtidig gjennem Kunstakademiet indsende til Ministeriet en Fortegnelse over de Elever, der have benyttet hans Undervisning, ledsaget af Meddelelse om, hvor længe de have benyttet den. I alle andre Henseender, saasom med Hensyn til Undervisningsmaaden, Undervisningstiden, o. s. v., har han fuldstændig frie Hænder.

REGLEMENT FOR PENGEPRÆMIE-KONKURSER VED DET KGL. AKADEMI FOR DE SKJØNNE KUNSTER I SOMMERTIDEN.

Vedtaget i Akademiet den 12. Marts 1888.

(I Forventning om den dertil fornødne Bevilling.)

---

§ 1. I Sommertiden overlader Akademiet 2 Lokaler til Pengepræmie-Konkurs.

§ 2. Heri kunne Malere og Billedhuggere deltage, der have opnaaet Akademiets Afgangsbevis og ikke have Guldmedaille *) eller ere Medlemmer af Plenarforsamlingen.

Der fordres for Malere en malet Modelfigur i naturlig Størrelse; for Billedhuggere en fritstaaende Figur efter Model, ikke under 2 Alen. Tiden for Udførelsen er for begge Fag 40 Dage, 4 Timer daglig Model.

§ 3. Akademiraadet kan efter Skoleraadets Indstilling aarlig uddele 800 Kroner til disse Præmier, saaledes at der for hvert Fag kan falde én Præmie paa 300 Kroner og én paa 150 Kroner. Bedømmelsen sker fagvis.

Akademiet afholder Udgifterne ved Modellen og Lokalet.

§ 4. Der maa melde sig mindst 2 Konkurrenter af samme Fag for at en Konkurs kan finde Sted.

Skulde der i et Fag kun melde sig én Konkurrent, kan denne for egen Regning holde sin Model i den for Konkurs gjældende Tidsfrist, i det Lokale, som anvises ham i Akademiet, og derefter faa sit Arbejde bedømt som Konkursarbejde.

REGLEMENT FOR AKADEMIETS BIBLIOTHEK OG KUNSTSAMLINGER.

Approberet den 29. Februar 1888.

I. Bibliotheket.

(Best. f. Akad. indre Ordn. § 36).

§ 1. Bestyrelsen af og Overtilsynet med Bibliotheket paahviler et i Henhold til det gjældende Undervisnings-Reglement nedsat Udvalg, bestaaende af en Maler, en Billedhugger og en Architekt, valgte af og blandt Skoleraadets Medlemmer for 3 Aar, Docenten i Kunsthistorie og Mythologi samt Akademiets Sekretær, som er Bibliothekar og Formand i Udvalget.

§ 2. Udvalget, som nedsættes samtidig med de øvrige treaarige Valg i

---

*) Herved forstaas i Praxis store Guldmedaille, idet den lille kun er »Accessit«.

Skoleraadet, besørger under Direktørens Kontrol Indkjøb af Bøger m. m. for de til Bibliotheket aarlig bestemte Summer og paaser, at Bibliotheket forøges i de forskjellige Kunstfag.

§ 3. Bibliothekaren fører det daglige Tilsyn med Bogsamlingen, Udlaan og desl. Til Hjælp herved har han en Assistent, som skal være tilstede til Udlaanstiderne. Bibliothekaren selv træffes i Bibliotheket til bestemte ved Opslag i Lokalet bekjendtgjorte Tider efter Overlæg med Direktøren.

§ 4. Bibliothekets Forhold til Skoleraadet i Henseende til Afbenyttelse af Værker ved Undervisningen i Skolerne m, m. bestemmes ved Overenskomst med Udvalget.

§ 5. Foruden Akademiets Professorer, Medlemmer og Docenter have ogsaa de Elever, som have modtaget Akademiets Afgangsbevis, og de, der endnu besøge de højere Skoler (Modelskolen, Dekorationsklassen og Bygningsskolen), Adgang til Udlaanet af almindelige Værker, medens Brugen af kostbarere Værker kun tilstedes i Bogsalen. Dog kunne ogsaa saadanne, med Udvalgets Tilladelse, undtagelsesvis udlaanes.

§ 6. Elever af Skolerne, ligesom ogsaa de Kunstnere, som have forladt dem med Afgangsbevis, have, for den Tid de benytte Adgangen, at deponere et Sikkerhedsbevis fra en vederhæftig Mand her i Staden. Skulde en Bog eller et større Værk tage Skade eller forkommes under Udlaanet, er Laaneren eller den, der har stillet Sikkerhed, forpligtet til at at give passende Godtgjørelse efter Udvalgets Skjøn.

§ 7. Foruden dem, som ifølge ovenstaaende §§ have Adgang til Udlaan eller Afbenyttelse, kan Udvalget, paa derom indgivet Andragende, imødekomme andre Kunstnere og Videnskabsmænd med Tilladelse.

§ 8. For enhver Bog eller ethvert Værk, som udlaanes, i det Højeste for en Tid af 4 Uger, har Laaneren at afgive skriftligt Bevis, som tilbagegives ham ved Afleveringen. Udlaanet maa ikke udstrækkes videre end til Kjøbenhavn og Omegn, med mindre dette særligt tillades af Udvalget.

§ 9. Udvalget vaager over, ved Bibliothekarens og Assistentens jævnlige Revision, at Bøger og Værker ere i Overensstemmelse med Bogfortegnelsen, som Tid efter anden fortsættes med Tillæg.

§ 10. Udvalget bestemmer, efter Overlæg med Skoleraadet, hvor ofte og i hvilke Timer paa Dagen, Bibliotheket skal holdes aabent for Besøg og Udlaan. Dette bekjendtgjøres ved Opslag i Akademiet.

II. Kunstsamlingerne.

(Best. f. Akad. indre Ordn. § 37).

§ 11. Akademiets Kunstsamlinger omfatte Afstøbningssamlingen (Antiker, Skulptur fra Middelalderen og Renaissancen), Samlingen af ældre og nyere Medlems- og Konkurs-Arbejder, Portrætsamlingen, Medailloner af Legatstiftere m. m.

§ 12. Bestyrelsen af og Overtilsynet med disse Kunstsamlinger paahviler et i Henhold til det gjældende Undervisnings-Reglement nedsat Udvalg, be-

staaende af en Maler, en Billedhugger og en Architekt valgte af og blandt Skoleraadets Medlemmer paa 3 Aar, samt Docenten i Kunsthistorie og Mythologi. Den valgte Billedhugger har det nærmere Tilsyn og er Udvalgets Formand.

§ 13. Udvalget, som nedsættes samtidigt med de øvrige treaarige Valg i Skoleraadet, raader under Akademiets Direktørs Kontrol over Anvendelsen af de til Samlingerne aarlig bestemte Summer og skal paa Formandens Initiativ dels vaage over, at Afgang og Tilgang tilføres Inventarie-Protokollerne, dels foretage regelmæssig Revison.

§ 14. Udlaan af Afstøbningssamlingen indrømmes til Skolens Brug efter nærmere Overenskomst mellem Udvalget og Skoleraadet.

§ 15. Til Professorernes og Medlemmers Brug i deres egne Ateliers kan kun undtagelsesvis af denne Samling udlaanes efter Henvendelse til Udvalget.

§ 16. Udvalget bestemmer, efter Overlæg med Skoleraadet, hvor ofte og i hvilke Timer paa Dagen Samlingen holdes aaben, under Tilsyn af Bibliotheks-Assistenten, som, ved Hjælp af de dertil ansatte Betjente, vaager over god Orden. Dette bekjendtgjøres ved Opslag i Akademiet.

§ 17. Adgang til at bese Akademiets Samlinger erholdes ved Henvendelse til Forvalteren.

II. Reglement for Hansens Medaille

(stiftet i Anledning af Overbygningsdirektør C. F. Hansens Embedsjubilæum)

Approberet den 29. Februar 1888.

(Jfr. Best. f. Akad. indre Ordn. §§ 26 og 27).

—

§ 1. Med *Hansens Medaille* kan belønnes ethvert monumentalt Projekt, som ikke er udført til nogen anden Konkurs, og hvori Architekturen er anvendt i en heldig Forbindelse med Maler- eller Billedhuggerkunst eller med begge i Forening.

§ 2. Et saadant Projekt maa bestaa af de nødvendige geometriske og perspektiviske, kolorerede Tegninger eller af en gjennemført Model, som giver en tydelig Forestilling om Kompositionen i dens Helhed, og maa være indsendt til den aarlige Kunstudstilling fra dennes Begyndelse af.

§ 3. Akademiraadet kan, efter Forslag af 3 Architekter blandt Raadets Medlemmer, ogsaa tilkjende Medaillen for et alt udført Bygningsarbejde, der maatte vise en særlig kunstnerisk Gjennemførelse, naar et saadant er tilendebragt i Løbet af de sidste to Aar, og naar det inden Udgangen af Januar Maaned af Forslagsstillerne er anmeldt til Akademiet som Konkursarbejde til denne Medaille.

§ 4. Bedømmelsen finder Sted ved det Akademiraadsmøde, som i Henhold til Bestemm. § 34, skal afholdes den 4de Tirsdag og Onsdag i April, efter skriftlig Indstilling fra et Udvalg, dannet af Raadets samtlige Architekter.

§ 5. Hansens Medaille kan tilkjendes enhver herværende, ældre eller yngre, indfødt Kunstner, og der fordres $^2/_3$ af de afgivne Stemmer for at kunne hædres med samme. Naar Medaillen er tilkjendt, bekjendtgjøres det offentligt, og et Exemplar i Sølv, forsynet med den Vindendes Navn og Aarstallet, tilstilles ham fra Akademiet. *)

REGLEMENT FOR KONKURSER I MALERKUNST, BILLEDHUGGERKUNST, BYGNINGSKUNST OG DEKORATION OM AKADEMIETS GULDMEDAILLER.

Approberet den 20. November 1888.

(Best. f. Akad. indre Ordning §§ 26 og 27).

---

§ 1. I Konkurserne om Guldmedaillen kunne kun indfødte Kunstnere under 35 Aar deltage, naar de have modtaget Akademiets Afgangsbevis; dog kunne ogsaa Kunstnere uden dette Bevis deltage i Konkursen, naar de, inden 1. Maj, efter Ansøgning og ved Henvisning til bestemte Arbejder opnaa Akademiraadets Godkjendelse af, at de have en tilsvarende Dygtighed.

§ 2. De Kunstnere, som ønske at deltage i en Konkurs, have at gjøre skriftlig Anmeldelse herom til Akademiet inden Udgangen af Januar Maaned i det Aar, hvori Bedømmelsen finder Sted. Ingen Konkurrent maa være eller have været Medlem af Akademiet.

§ 3. Til Konkurserne om Guldmedaillen udkræves efter Akademiraadets Bestemmelse:

a) af Malere: Udførelsen af et Maleri, *enten* efter en af Udvalget given Opgave, hvortil Æmnet tages af Bibelen, Historien, Mythologien eller Oldtidens Poesi, *eller* over et af Kunstneren selv valgt Æmne, taget fra det samme Omraade, *eller* et frit valgt Æmne omfattende en Komposition med en eller flere Figurer. Hovedfigurerne maa ikke være under halv naturlig Størrelse. Er der kun en enkelt Figur, skal denne være i fuld naturlig Størrelse.

b) af Billedhuggere: Udførelsen af et Basrelief, *enten* efter en af Udvalget given Opgave, hvortil Æmnet tages af Bibelen, Historien, Mythologien eller Oldtidens Poesi, *eller* over et af Kunstneren selv valgt Æmne, taget fra det samme Omraade, *eller* en Komposition med en eller flere i Hovedsagen nøgne Figurer over et frit valgt Æmne. Figurernes Størrelse ikke under $1^1/_2$ Alen.

c) af Architekter: Udførelsen af en af Udvalget given Opgave, bestaaende i

---

*) Vedtaget i Akademiet d. 15. Febr. 1892, at naar der er opsparet en Kapital af 5600 Kr., skal Renten af de 600 Kr. anvendes til Medailler, og Renten af de 5000 Kr. til en Opmuntringspræmie for Architekter i Lighed med Södringske Legat.

en omfattende Komposition med frit Valg af Stil. Hovedtegningen udarbejdes i en Maalestok af ikke mindre end 3 Linier pr. Alen. Kompositionens Ydre maa tillige vises i en større perspektivisk Fremstilling.

d) af Dekoratører (Malere og Modelerere) et malet eller modeleret Dekorationsarbejde, *enten* efter en af Udvalget, dog med frit Valg af Stil, given Opgave — for hvert Fag bestaaende i en omfattende Komposition, — hvortil Materiale og Maalestok er angivet i Opgaven, *eller* efter en af Kunstneren valgt Opgave med frit Valg af Stil, men om hvis Udførelsesmaade og Maalestok Konkurrenten forud maa forhandle med Udvalget.

Opgaverne til Konkurserne gives for a, b og c af tre forskjellige, hvert af 5 Medlemmer bestaaende Udvalg, for d af et af 7 Medlemmer (2 Malere, 2 Billedhuggere og 3 Architekter) dannet Udvalg. Opgaverne meddeles hvert Aar ved Aarsfesten den 31. Marts.

§ 4. Konkursarbejderne skulle udføres her i Landet og skulle i alle Kunstfag afleveres inden Udgangen af Februar; de indsendte Arbejder udstilles derpaa offentlig i 8 Dage, hvorom Meddelelse tilsendes samtlige Akademiets Medlemmer.

§ 5. Bedømmelsen foretages af Akademiraadet paa et i Lokalet for de udstillede Arbejder afholdt Møde, efter at samtlige Raadets Fagmænd i de forskjellige Fag (Malere og grafiske Kunstnere, Billedhuggere og Medailleurer, Architekter og, for Dekoratørers Vedkommende, det under § 3 nævnte Udvalg paa 7 Medlemmer) ved et Møde Dagen i Forvejen ere traadte sammen og have afgivet en skriftlig Indstilling til Akademiraadet. Et Arbejde, som ikke er indstillet at mindst to af Bedømmelsesudvalgets Medlemmer kan ikke belønnes.

§ 6. For en Opgaves tilfredsstillende Løsning tilkjendes den store Guldmedaille; som Accessit kan gives en mindre Guldmedaille; begge Medailler dog kun med $^2/_3$ af de afgivne Stemmer. Medaillerne kunne tildeles flere Konkurrenter. Den store Guldmedaille giver fortrinlig Adkomst til det større Rejsestipendium.

REGLEMENT FOR DEN THORVALDSENSKE UDSTILLINGS-MEDAILLE,

som det allernaadigst blev approberet den 20de April 1866.

(Jvfr. Best. f. Akad. indre Ordn. §§ 27 og 35. Approb. 27. Febr. 1888).

---

§ 1. Uafhængigt af de sædvanlige Konkurser, sætter Akademiet Præmier for saadanne Arbejder, som iblandt de Kunstværker, der findes paa den aarlige Udstilling, fortrinligen røbe Talent og heldig Bestræbelse.

§ 2. Med Undtagelse af Akademiets Medlemmer, kunne disse Præmier tildeles enhver dansk Kunstner, som opholder sig her eller i Udlandet.

§ 3. I Begyndelsen af Maj forsamles Akademiraadet i Udstillingslokalet og tager efter skriftlig Indstilling fra Præmie- og Medailleudvalget, Bestemmelse, om der kan tilkjendes Præmie og til hvem.

§ 4. For at et Kunstværk skal kunne hædres med denne Præmie, udfordres, at den tilkjendes med $^2/_3$ af de afgivne Stemmer.

§ 5. Præmien bestaar i et Exemplar i Sølv af den Medaille, som Akademiet har ladet præge i Anledning af Hidsendelsen af Thorvaldsens Arbejder, hvilken Medaille bliver at forsyne med den Vindendes Navn og Aarstallet, og tilstilles denne gjennem Akademiet.

REGLEMENT FOR DE AKADEMISKE STIPENDIER OG REJSEUNDERSTØTTELSER.

Approberet den 29. Februar 1888 og 17. Juni 1896.

(Best. f. Akad. indre Ordn. §§ 28—31).

§ 1. Til Akademiets Stipendier og Rejseunderstøttelser have indfødte Kunstnere, som ikke ere Medlemmer af Akademiet (Best. § 2a, b og d) og som med Talent forene en alvorlig Stræben, Adgang uden Udelukkelse af noget enkelt Fag.

§ 2. *Stipendier* til Rejser i Udlandet ere: de større, til Beløb af 2500 Kr. aarlig, og de mindre, til Beløb af 2000 Kr. aarlig. To af disse kunne forhøjes med 500 Kr. hver. — Som Regel ville disse Stipendier ikke kunne tilstaas de Medlemmer af Akademiets Plenarforsamling, der have haft Sæde i Akademiraadet.

§ 3. De større Stipendier, som ere forbeholdte Kunstnere, der have vundet Akademiets store Guldmedaille, tillægges Stipendiaten for to Aar. Dog, hvor der bliver vist særlig Flid og Dygtighed, skal undtagelsesvis kunne tilstaas Stipendium for det 3die Aar.

§ 4. De mindre Stipendier, som kunne tillægges Kunstnere af alle Kunstfag, gives i Reglen kun for et Aar, men kunne, under særegne Omstændigheder forlænges for det paafølgende Aar.

§ 5. Foruden disse Stipendier kan der tildeles *Rejseunderstøttelser* fra 300 til 1000 Kroner, til Studierejser i Indlandet eller Udlandet. Disse Rejseunderstøttelser kunne dog ikke tilstaas Plenarforsamlingens Medlemmer.

§ 6. Stipendierne udbetales kvartalsvis, saaledes at det første Kvartal (April—Juni) udbetales ved Rejsens Tiltrædelse, som skal finde Sted inden Kvartalets Udgang*), og de øvrige Rater med et Fjerdingaars Mellemrum, regnet fra den første Anvisnings Dato. Rejseunderstøttelser paa 1000 Kroner udbetales paa samme Maade i to paa hinanden følgende Kvartaler. Udbetalingen finder iøvrigt kun Sted for de Kvartaler, som Stipendiaten tilbringer paa

*) Udsættelse af Rejsen kan bevilges af Direktøren. (Vedtaget i Mødet den 7. Sept. 1888).

Rejsen. Mindre Understøttelser udbetales paa én Gang, ved Rejsens Tiltrædelse, der skal finde Sted inden Udgangen af det Kvartal, hvori Rejseunderstøttelsen er tildelt.

§ 7. De Stipendiater, som opholde sig i Udlandet i mere end ét Aar, have hvert Aar til Akademiet at indsende Beretning om deres Rejser, Arbejder og øvrige deres Kunst vedrørende Forhold.

§ 8. Samtlige med Akademiets Stipendier og Understøttelser rejsende Kunstnere ere forpligtede til, efter Tilbagekomsten, at forelægge Akademiet de vigtigste Studier fra deres Rejse.

§ 9. Ansøgninger om Stipendier og Rejseunderstøttelser maa, ledsagede af en Plan for Rejsen, være indsendte til Akademiet inden den 15de Marts *). Stipendie- og Legat-Udvalgets Formand modtager fra Akademiet de indkomne Ansøgninger, for at Udvalget derefter, i Overensstemmelse med Aarets disponible Sum, kan udarbejde et motiveret Forslag til Indstillingen.

§ 10. Dette Udvalgs Forslag henlægges i Midten af April i Forvalterens Kontor til Gjennemsyn i 8 Dage for Akademiraadets Medlemmer, efter at disse herom ere underrettede ved Cirkulære.

§ 11. Paa det anordnede Møde i Udstillingslokalet, den 4de Tirsdag og Onsdag i April (Bestemm. § 34), forelægger Udvalgets Formand den motiverede Indstilling, som underkastes Akademiraadets Kjendelse, og det af Raadet vedtagne Forslag til Fordelingen indsendes derefter til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, for af dette at indstilles til Hans Majestæt Kongens allerhøjeste Stadfæstelse.

REGLEMENT FOR ADKOMST TIL DE I DET KONGELIGE KUNSTAKADEMI PAA CHARLOTTENBORG OG TILBYGNINGER VÆRENDE BOLIGER OG ATELIERS, SAMT DE AKADEMIETS MEDLEMMER TILSTAAEDE HUSLEJE-UNDERSTØTTELSER.

Approberet den 29. Februar 1888, Tilføjelser approberede 3. Februar 1893.

(Best. f. Akad. indre Ordn. § 19).

---

§ 1. A. De i Akademiet og dets Tilbygninger værende Embedsboliger og Ateliers ere:

1) Fem Professorboliger hver med sit Atelier, dels i Hovedbygningen i Stuen, dels i 3dje Etage og Kvistetagen, dels i den tidligere Reberbane. De Professorer, hvem en Bolig ikke tilkommer eller tildeles, nyde en Huslejegodtgjørelse af 1500 Kr.

2) En Forvalterbolig.

3) To Betjent- eller Opvarterboliger i Kjælderen mod Nordvest.

---

*) Vedtaget den 23. April 1895 (forhen den 31. Marts).

4) En Portnerbolig i Kjælderen ved Porten og en anden i Udstillings- og Museumsbygningens nordre Fløj i Stuen ved Porten.

B. Friboliger for akademiske Medlemmer ere:

En Familiebolig i Hovedbygningens nordre Fløjs 3dje Etage, og en Familiebolig i det saakaldte Garnmagasin.

C. Medlems-Husleje-Understøttelsen bestaar ifølge allerhøjeste Resolution af 10de December 1845 i to Understøttelser paa 400 Kr. og fra 1903 i én paa 1000 Kr., som i Et og Alt blive at anse, som om de vare Boliger.

D. To Ateliers i øverste Etage af det saakaldte Garnmagasin.

§ 2. Samtlige Boliger og Ateliers tilkjendes vedkommende Brugere efter de i kgl. Anordning om Reglerne for Vedligeholdelsen, Brugen og Afleveringen af de Staten tihørende Embedsboliger af 3dje Septbr. 1879 fastsatte Bestemmelser *). Naar Brugere af Lejligheder vexle, gjør Akademiet derom Indberetning til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

§ 3. Professorboligerne tildeles de ved Akademiet fungerende Professorer efter følgende Regler:

a) Til den ældste Professor i Malerkunsten den i den sydvestre Stue-Etage værende Bolig med vedliggende Atelier.

b) Til den ældste Professor i Billedhuggerkunsten den imod Syd ved Heibergsgade opførte Bolig med vedliggende Atelier.

c) Til den yngste Professor i Billedhuggerkunsten den i den sydøstre Fløjs 3dje Etage værende Familiebolig og de denne Professor tillagte Ateliers i den tidligere Reberbane

d) De to andre Boliger med Ateliers, nemlig en Bolig i Stuen mod Nordvest med vedliggende Atelier ved Porten til Kongens Nytorv og en Bolig i Stuen mod Syd-Øst med vedliggende Atelier ved Porten i den søndre Fløj, eller Huslejegodtgjørelserne blive at tildele de øvrige Professorer, saaledes, at det, hver Gang der indtræder Vakance, tilstaas dem efter Anciennetet frit Valg af den Bolig eller Huslejegodtgjørelse, som bliver ledig.

e) De to Ateliers i det saakaldte Garnmagasin tildeler Akademiraadet *efter Ansøgning* til to Kunstnere. Disse Ateliers maa ikke benyttes som Beboelseslejligheder.

§ 4. Forvalter-, Betjent-, Vægter- og Portnerboligerne tildeles vedkommende efter Akademiets nærmere Bestemmelse ved de vedkommende Embeders Besættelse.

§ 5. Medlemsboligerne eller en eventuelt i deres Sted trædende Huslejegodtgjørelse og de to ovennævnte Husleje-Understøttelser tildeles udelukkende herværende, ordentlige Medlemmer af Akademiet, der ere optagne som Kunstnere, men ikke have eller have haft Embede som Professorer i Kunsten ved Akademiet. De nævnte Medlemmer af Akademiet have Adkomst til Bolig eller til Husleje-Understøttelse saaledes, at der, hver Gang en saadan bliver ledig, atter skal tilstaas dem frit Valg efter Anciennetet. Naar ikke flere af de nuværende akademiske Medlemmer have Adkomst til Bolig eller Husleje-Understøttelser, gaa disse Adkomster over til Kunstnere, der ere eller have

*) Om Syn, Vedligeholdelse, Aflevering etc.

været Medlemmer af Akademiraadet, men ikke have eller have haft Embede som Professorer i Kunsten ved Akademiet, og tildeles disse Kunstnere efter Anciennetet.

Ved herværende Medlemmer forstaas Saadanne, som have stadig Ophold i Kjøbenhavn og nærmeste Omegn, og dernæst Saadanne, som, endskjønt de for Tiden ere paa Rejse, kunne antages at ville være her tilstede Aarsdagen efter, at en Vakance er bleven dem tilmeldt.

Skulde nogen af dem, der have Medlemsbolig eller Huslejegodtgjørelse, ønske at foretage en Rejse paa over to Aar, vil det i hvert enkelt Tilfælde af Akademiraadet være at afgjøre, hvorvidt den Paagjældende under sin Fraværelse kan beholde Boligen eller Understøttelsen.

Et Medlem, som af det Offentlige eller paa anden Maade allerede har en Fribolig eller tilsvarende Huslejegodtgjørelse, paa hvilken han ikke vil give Afkald, naar hans Tid til at erholde Bolig eller Husleje-Understøttelse er forhaanden, bliver at forbigaa.

Men i alle Tilfælde beholder Vedkommende sin Adkomst, saaledes at han, naar han opfylder de ovenfor nævnte Fordringer, atter kan gjøre den gjældende ved indtrædende Vakance. — Et Medlem, som allerede har Bolig eller Huslejeunderstøttelse eller Huslejegodtgjørelse, kan ved en senere Vakance vælge en anden Bolig eller Understøttelse (Godtgjørelse) istedenfor Bolig eller omvendt.

§ 6. Bortleje maa ikke finde Sted af den en Bruger tillagte Bolig og Atelier. Til Fremlaan af Atelier udkræves i hvert enkelt Tilfælde Akademiraadets Samtykke.

§ 7. Alle de i det Foregaaende nævnte Boliger overdrages Vedkommende med de Rettigheder og Forpligtelser, som ere fastsatte ved den ovennævnte kgl. Anordning af 3dje Septbr. 1879. For hver Embedsbolig, for hvilken nysnævnte Anordning er traadt i Kraft, anskaffes for Akademiets Regning den i Anordningens § 7 ommeldte Synsprotokol. Det sammesteds § 5 nævnte Syn afholdes hvert andet Aar *(Minist. Skr. 2den Okt. 1891)* i Forsommeren af Bygningsinspektøren og overværes af Akademiets Forvalter. Bestemmelserne i Anordn. §§ 16 og 17 om Aflevering af Embedsboliger og om en afdød Brugers Efterladtes Ret til at forblive i Boligen komme helt til Anvendelse paa Akademiets nærværende Friboliger.

§ 8. Foruden den ovennævnte Vedligeholdelse af samtlige Boliger, paahviler det endvidere Brugerne at udrede de Skatter og Afgifter, som efter Lovgivningen paahviler Brugeren af en Fribolig.

Bilag XIII. Nugældende Bestemmelser om Optagelse og Studier i Kunstakademiets Skoler (1904).

I. OM OPTAGELSE I SKOLEN, UNDERVISNINGSTIDEN, OG DEN BETALING, DER ERLÆGGES.

(Regl. af 20. April 1888 § 9, Minist. Resol. Juni 1897 og 8. Juni 1900).

Bekendtgørelse om Skoleforholdene sker i Reglen midt i September og i Begyndelsen af Januar; Bekendtgørelse vedrørende Kunstskolen for Kvinder sker midt i August og midt i November. Skemaer til Ansøgning om Plads paa Skolen (som blive at udfylde af Ansøgerne selv) udleveres fra Akademiets Forvalterkontor. Dette er fra den 25. August til Skolens Slutning den 30. April aabent hver Søgnedag Kl. 11—2 og 6—8. I Sommermaanederne holdes det aabent til nærmere bekendtgjorte Tider. Ansøgninger med Tegninger og andre Bilag, for saa vidt saadanne udkræves, afgives til Forvalteren, i Reglen inden den 20. Septbr., 8. Januar eller 20. April; for Kunstskolen for Kvinders Vedkommende inden 25. August, 25. Novbr. eller 20. Februar.

Ved Om- eller Opflytning maa Eleverne selv udfylde Blanketter, som udleveres dem af Forvalteren og atter afgives til denne, naar de have erholdt de vedkommende Klassebestyreres og Sekretærens Underskrifter. Ansøgere og Elever maa selv forhøre paa Forvalterkontoret om de Bestemmelser, der træffes af Skoleraadet eller Klassebestyrerne.

Undervisningstiden er: for Akademiets Skoler for Mænd fra 1. Oktober til 15. Januar og fra 16. Januar til ultimo April, daglig Kl. 9—2 og 4—8; for Kunstskolen for Kvinder fra 1. Septbr. til ultimo Novbr. og fra 1. Decbr. til 1. Marts daglig Kl. 9—2 og 6—8. (Kvindernes Undervisning i Perspektiv er fra 1. Oktober til 15. Januar og fra 16 Januar til ultimo April daglig Kl. 2—4). Afvigelser med Hensyn til Tiden for enkelte Undervisningsgrene bestemmes af Skoleraadet. — For Adgangskort til en Dagklasse for Mænd betales pr Semester 18 Kr., til en Aftenklasse 9 Kr.; i Kunstskolen for Kvinder resp. 16 Kr. og 8 Kr. For Adgangskort til Perspektivskolen betales 10 Kr. og til Afgangsprøven, for alle Fag, 20 Kr. Afgangsbeviser udfærdiges gratis

II. BETINGELSER FOR ADGANG.

A. Til almindelig Forberedelsesklasse.

(Regl. 20. April 1888 § 10 A jfr. Minist. Resol. 14. Maj 1892 og 7. Febr 1902).

1. Tegninger, som vise Kendskab til geometrisk Projektion af simple Legemer som Prismer og Cylindre. 2. Tegninger, som vise Kendskab til Linearperspektiv, konstruerede med hel Distance, hvori tillige udføres en Prøve efter Opgave fra Akademiets Skole. (Herved forstaas: Tegninger der vise Kendskab til Elementerne af Linearperspektiven, saavel i Front, inkl. Cirkler, som ved skraatstaaende Genstande, konstruerede med hel Distance. *(Skole-*

raadets Resol. 25. Febr. 1901). 3. En skygget Tegning efter en større Gibsafstøbning. (Herved forstaas et antikt Hoved eller, for Arkitekter, en større ornamental Genstand. *(Skoleraadets Resol. 6. Jan. 1902).* 4. Fremlæggelse af de øvrige paa den forberedende Skole udførte Arbejder. 5. Fremlæggelse af selvstændige Forsøg, Skizzer eller lign., tegnede, malede eller modelerede. 6. Tegning eller (efter Elevens eget Valg) Modelering efter en Maske, en mindre Legemsdel eller en hvilkensomhelst anden Genstand efter vedkommende Professors Valg, og med Henblik paa Elevens Fag, udført uden Vejledning i Akademiet (»Modenhedsprøven«). 7. For Elever, der ønske at gaa over i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, tillige Gengivelse af den geometriske Skyggelære i tuscherede Tegninger. Alle Prøverne underkastes Udvalgets Bedømmelse. Alle Prøvearbejderne (Nr. 1—7) indleveres paa Forvalterkontoret. Naar Bedømmelsen er sket, meddeles Resultatet til Forvalteren, paa hvis Kontor Besked gives om alt Optagelsen vedrørende.

B. Til Modelskolen og dens Forberedelsesklasse samt til Dekorationsskolen.

(Regl. 20. April 1888 § 10 jfr. Minist. Resol. 7. Febr. 1902).

I. Modelskolens Forberedelsesklasse og Dekorationsskolen.

Som Elev i disse Skoler kan den optages, der har gennemgaaet almindelig Forberedelsesklasse eller som fremlægger Bevis for at være i Besiddelse af den Dygtighed, der fordres for Opflytning fra Akademiets almindelige Forberedelsesklasse, samt Bevis for at have gennemgaaet Perspektivskolens 1. Afdeling.

For Optagelse i **Kunstskolen for Kvinder** fordres (foruden det under A Nr. 1 og 2 angivne: 1. En gennemført skygget Tegning af et Hoved eller et modeleret Hoved. 2. En gennemført skygget Tegning af en Del af det menneskelige Legeme. 3. En Kontur af en hel Figur, omtrent 1 Alen (disse Prøver 1—3 udføres udenfor Akademiet). 4. Samt en Kontur af en hel Figur, omtrent 1 Alen (udført uden Vejledning i Akademiet). 5. Fremlæggelse af de øvrige paa den forberedende Skole udførte Arbejder. 6. Fremlæggelse af selvstændige Forsøg, Skizzer og lign., tegnede, malede eller modelerede.

2. Modelskolen.

Som Elev i denne kan den optages, der har gennemgaaet Modelskolens Forberedelsesklasse eller fremlægger Bevis for at være i Besiddelse af tilsvarende Dygtighed (jfr. IV, 2 A—B).

C. Til Arkitekturskolen og dens Forberedelsesklasse.

(Regl. 20. April 1888 § 10 C. — Minist. Resol. Juli 1899).

1. Forberedelsesklassen.

I denne Klasse kan den optages, som foruden det ovenfor under B. 1. anførte fremlægger Bevis for at have gennemgaaet det mellem Akademiet og de

tekniske Skoler i Kjøbenhavn, Aarhus, Randers eller Odense (eventuelt flere tekniske Skoler) aftalte tekniske Kursus for Arkitekter og Bygningshaandværkere og fremlægger selvstændige Studier udførte udenfor Skolen.

2. Arkitekturskolen.

I denne Klasse kan optages den, som foruden det under C. 1. anførte fremlægger Bevis for at være i Besiddelse af den Dygtighed, som fordres for Opflytning fra Arkitekturskolens Forberedelsesklasse samt Bevis for at have gennemgaaet Perspektivskolens 2den Afdeling og fremlægger selvstændige Studier.

Paa alle udenfor Akademiet udførte Arbejder kræves Lærerens Attest for, at Eleven selv har udført dem. (*Skoleraadets Resol. 6. Jan. 1902*).

III. OM FRITAGELSE FOR VISSE PRØVER.

Alle, der tilfredsstillende have aflagt Prøver andet Steds i de matematiske og tekniske Discipliner, som fordres gennemgaaede af Bygningsexaminander, ere fritagne for paany at aflægge Prøver i disse Fag, mod at fornødent Vidnesbyrd i saa Henseende afgives.

IV. OM STUDIERNE VED KUNSTAKADEMIETS SKOLE.

(Jfr. Regl. 20. April 1888 §§ 3—12, Skoleraadets Resol. 6. Jan. 1902 og Ministeriets Resol. 13. Maj 1903).

1. Almindelig Forberedelsesklasse.

I dennes Dag- og Aftenklasse øves Tegning og Modelering efter Gibsafstøbninger af Dele af det menneskelige Legeme og hele Figurer, Dyr samt arkitektoniske Fragmenter og Ornamenter. — Undervisningen ledes: for de Elever, der ville blive Malere eller Billedhuggere, i Tegning af to Professorer i Malerkunst og i Modelering af Professorerne i Billedhuggerkunst; for de Elever, som ville blive Arkitekter eller Dekoratører, af Bestyreren af Dekorationsskolen. Ingen Elev kan opflyttes, uden han har gennemgaaet Perspektivskolen 1ste Afdeling eller ved en Prøve viser sig i Besiddelse af tilsvarende Kundskaber.

Kunstskolen for Kvinder har ingen almindelig Forberedelsesklasse.

2. Modelskolen og dens Forberedelsesklasse for Malere og Billedhuggere.

(Dag- og Aftenklasser).

A. I Modelskolens Forberedelsesklasse (Gibsskolen) øves: Tegning og Modelering efter Gibsafstøbning af antike og andre klassiske Figurer, Tegning af

Hoveder efter levende Model samt anatomisk Tegning af et Skelet og af Muskelsystemet.

B. I Modelskolen øves: Tegning, Maling og Modelering efter levende Model og anatomisk Tegning af Muskelsystemet udført efter levende Model. Undervisningen ledes i begge Klasser af Professorerne i Maler- og Billedhuggerkunst, i Kunstskolen for Kvinder af Lærerne i Maler- og Billedhuggerkunst. Anatomitegningen øves i begge Klasser under Ledelse af Docenten i Anatomi, med Bistand af Assistenten paa Skolen. Fire Gange om Aaret gives der Eleverne Opgaver i Komposition at løse ved tegnede, malede eller modelerede Skizzer; dertil knyttes Bedømmelse og Raad.

For at faa Tilladelse til at indstille sig til Afgangsprøve for Malere eller Billedhuggere kræves: 1. Fremlæggelse af de i Klassen udførte Arbejder. 2. Godkjendelse af de anatomiske Tegninger. 3. Bevis for at have gennemgaaet hele Perspektivstudiet (Billedhuggere ere fritagne for dettes 2den Afdeling). 4. Bevis for at have gjort Studier i Dekorationsskolen (Elever af Kunstskolen for Kvinder ere indtil videre fritagne herfor). 5. Fremlæggelse af selvstændige Studier udenfor Skolen.

Disse Regler gælde ogsaa for Kunstskolen for Kvinder.

3. Arkitekturskolen og dens Forberedelsesklasse.

a *I Arkitekturskolens Forberedelsesklasse* øves: Tegning efter og Komposition i antike Bygningsformer. Opmaaling af en af vore fortrinligere Bygninger. Desuden holdes Foredrag over antik Bygningskunst. For at kunne opflyttes til *Arkitekturklassen* fordres Bevis for at have gennemgaaet hele Perspektivstudiet og Fremlæggelse af de paa Skolen saavel som de udenfor denne selvstændig udførte Arbejder.

b. *I Arkitekturklassen* øves Komposition og Studier af Bygninger i Middelalderens og Renaissancens Stilarter, samt foretages Studierejser og Forevisninger, der skulle tjene til at give Eleverne Kundskab om Bygningsværker i Danmark og tilgrænsende Lande. Desuden holdes Foredrag over Bygningskunst efter Oldtiden.

For at faa *Tilladelse til at indstille sig til Afgangsprøven fordres fremlagt:* 1. De i Klassen udførte Arbejder. 2. Bevis for at have gjort Studier i Dekorationsskolen. 3. Selvstændig udførte Studier udenfor Skolen.

4. Perspektivskolen.

I *Perspektivskolen* øves Perspektivens og Skyggelærens Anvendelse ved maleriske Fremstillinger samt i perspektiviske Kompositioner. Derhos holdes Forelæsninger over Perspektiv- og Skyggelæren. I 1ste Afdeling maa Eleverne erhverve sig fuldkomment Kendskab til Linearperspektiven, baade ved Fremstillinger i Front og af skraatstaaende Genstande, konstruerede med delt Distance; særlig fordres et Interiør, konstrueret efter Opmaaling, samt en Perspektiv uden Konstruktion (Frihaandstegning), efter geometrisk Grundplan og

Opstalt, udført i Blyant. (*Skoleraadets Resol. 25. Febr. 1901*). — Som Afslutning udføres uden Lærerens Vejledning en Prøvetegning, der viser, at Eleven er i Stand til, i Linearperspektiv og konstrueret med delt Distance at fremstille en skraatstaaende Bygning med alle Enkeltheder. Antagelse af denne Prøvetegning er en Betingelse for, at Eleven kan faa Adgang til: Perspektivskolens 2den Afdeling, Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, Modelskolens Forberedelsesklasse, Dekorationsskolen og til Afgangsprøve for Billedhuggere og Dekorationsbilledhuggere.

Perspektivskolens 2den Afdeling. Adgang til denne have Elever, som have gennemgaaet Perspektivskolens 1ste Afdeling eller ved en Prøve vist sig i Besiddelse af tilsvarende Dygtighed. I denne Afdeling gennemgaas den perspektiviske Skyggelære, og Eleven maa ved Tegninger godtgøre at være fortrolig med Perspektivens Anvendelse i dens fulde Udstrækning paa maleriske Fremstillinger. Som Afslutning udføres en Prøvetegning uden Lærerens Vejledning. Antagelse af denne Prøvetegning er en Betingelse for, at Eleven kan faa Adgang til: Arkitekturklassen, Afgangsprøven for Malere og Dekorationsmalere.

Billedhuggere ere fritagne for at gennemgaa Perspektivskolens 2den Afdeling. — Begge Perspektivskolens Afdelinger have særlige Klasser for kvindelige Elever.

5. Dekorationsskolen *(Dag- og Aftenklassen)*

I *Dekorationsskolen* øves:

Tegning, Maling og Modelering efter Forbilleder i de forskellige Stilarter samt Kompositionsøvelser. Hvert Semester vil der i Klassen efter Opgave blive at udføre Skizzer uden Lærerens Vejledning. Desuden holdes Foredrag over dekorativ Kunst. For at kunne faa *Tilladelse til at indstille sig til Afgangsprøven* fordres: Fremlæggelse af de i og udenfor Klassen udførte Arbejder, og for Malernes Vedkommende Bevis for at have gennemgaaet hele Perspektivstudiet. (Billedhuggerne ere fritagne for at gennemgaa Perspektivskolens 2den Afdeling.)

Den, der indstiller sig til Afgangsprøve i Dekorationsskolen, maa — alt efter sit Fag — have faaet Adgang til Modelskolens Tegne-, Male- eller Billedhuggerafdeling og der have foretaget Studier, som fremlægges ved Bedømmelsen. (*Min. Resol. af 13. Maj 1903*). Dekorationsskolen har ingen Afdeling for kvindelige Elever.

6. Akvarelskolen.

Alle Elever, som ere opflyttede fra almindelig Forberedelsesklasse, kunne, for saa vidt Plads haves, foretage Studier i Akvarelmaling. Adgang til denne Klasse er gratis.

V. Om Afgangsprøver.

(Regl. 20. April 1888 § 13, Minist. Resol. 8. Juni 1900 og 13. Maj 1903.)

Afgangsprøver afholdes 2 Gange aarlig, nemlig i Oktbr.—Novbr. og i Marts —April; i Kunstskolen for Kvinder i Oktbr.—Novbr. og Jan.—Febr. Elever, der ønske at deltage i Afgangsprøverne, have at lade sig indtegne og løse det til Afgangsprøven fornødne Kort til de i Bekendtgørelserne nærmere angivne Tider. For Arkitekter og Dekoratører gives Opgaverne til de i Bekendtgørelserne nærmere angivne Tider i Begyndelsen af hvert Semester.

I 1ste Semester stilles Modellen til Afgangsprøve for Malere og Malerinder først i Oktober, og Arbejderne bedømmes sidst i November. For Billedhuggere og Billedhuggerinder stilles Modellen først i November, og Bedømmelse finder Sted sidst i November.

I 2det Semester stilles Modellen til Afgangsprøve for Malerinder sidst i Januar, og for Billedhuggerinder først i Februar. Bedømmelsen finder Sted i Begyndelsen af Marts. For Malere og Billedhuggere stilles Modellen i Marts, Bedømmelsen finder Sted sidst i April.

Det bekendtgøres nærmere ved Opslag i Porten og Avertissementer, hvilke Dage Modellerne stilles. I Bedømmelsen af Afgangsarbejder fra Kunstskolen for Kvinder deltage dennes Lærere i Maler- og Billedhuggerkunst.

Elever af Modelskolerne kunne 4 Gange deltage i Afgangsprøven. Elever af Arkitektur- og Dekorationsskolerne kun 6 Gange.

Ved Afgangsprøverne, som foretages i Akademiet, fordres:

a) af *Malere*: 1. En malet nøgen Modelfigur med Omgivelse, ikke under $^1/_2$ naturlig Størrelse, udført paa Modelskolens Maler-Afdeling om Dagen i 5 Uger. 2. En perspektivisk Fremstilling udført efter Naturen i Tegning eller Maleri, med 2 à 3 Figurer paa forskellige Steder i Rummet; Billedfladen mindst 12 Tommer i Kvadrat.

b) af *Billedhuggere:* En modeleret nøgen Modelfigur i Relief, ikke under $^1/_2$ naturlig Størrelse, udført paa Modelskolens Billedhugger-Afdeling om Dagen i 3 Uger.

c) af *Arkitekter:* 1. To Skizzeprøver, a) en praktisk og b) en kunstnerisk efter detaillerede Opgaver, ikke under en Linie pr. Alen, udført hver 1 Dag i Loge under Tilsyn i Akademiet. 2. Et Bygningsanlæg, efter Opgave, i en bestemt Stilart, ikke under 3 Linier pr. Alen, udarbejdet under frie Forhold i et Tidsrum af 11 à 12 Uger. 3. En arkitektonisk, perspektivisk Tegning, udført efter Naturen, under frie Forhold; Billedfladens mindste Udstrækning 12 Tommer. For at faa udfærdiget Akademiets Afgangsbevis for Arkitekter maa desuden *(Minist. Resol. 6. Decbr. 1900 og 9. Oktober 1901)* fra 1ste Oktober 1903 fremlægges enten Bevis for at have bestaaet 4. Klasses Hovedexamen, eller Bevis for at have bestaaet Almindelig Forberedelsesexamen, eller tilfredsstillende Bevis for at have forskaffet sig de fornødne Kundskaber i to af de fremmede Hovedsprog og i Historie og dansk Litteratur.

De, som ville skaffe sig Bevis af sidstnævnte Art, kunne underkaste sig Prøve i de paagældende Fag hos Lærerne ved Statens Lærerkursus, efter Henvendelse til dettes Forstander, og hos Lærere ved Statens lærde Skoler samt

ved dimissionsberettigede private Latin- og Realskoler eller dimissionsberettigede Realskoler, imod en vedtagen Kendelse, som udredes af Examinanden og erlægges forud, og som er fastsat til 2 Kr. for hvert Fag ved Statens Lærerkursus og Statsskolerne. Den Kundskabsmængde, som maa kræves ved slige Prøver, fastsættes saaledes:

1. Examinanden kan frit vælge to af de fremmede Hovedsprog, Tysk, Engelsk, Fransk. Vedkommende maa opgive 100 Sider af en Læsebog for Mellemklasserne eller af Litteraturværker som læste, og maa endvidere uden Forberedelse kunne oversætte en let Text paa Dansk, samt have tilegnet sig Grammatikens Hovedpunkter, for det tyske Sprogs Vedkommende i et Omfang som Kapers lille tyske Sproglære, for de andre Sprogs Vedkommende i et dertil svarende Forhold — dog saaledes, at Hovedvægten lægges paa Forstaaelsen af det fremmede Sprog; endelig maa Examinanden kunne gengive almindelige danske Vendinger paa de fremmede Sprog, i hvilke han underkaster sig Prøve. 2. Der kræves en kort Oversigt over Fædrelandshistorien og Verdenshistorien, svarende til 500 Oktavsider. 3. Examinanden skal kunne gøre Rede for nogle Hovedværker af vore betydeligste Forfattere, og han skal kunne give et kort Overblik over det vigtigste af den danske Litteraturs Historie.

Ved Undervisningen i Sprog skal Hovedvægten lægges paa Forstaaelsen af Sprogene, og det maa som det principale fordres, at Eleven er saa fortrolig med Sprogenes almindelige Ord og Vendinger, at han kan læse en lettere Bog og hjælpe sig igennem under eventuelle Studieophold i Udlandet, altsaa har et saadant praktisk Kendskab til Sprogene, at det senere kan komme ham til Nytte ved hans Studier, medens Grammatikkundskab som det sekundære kun bør fordres i et saadant Omfang, som er absolut nødvendigt for ovennævnte praktiske Færdighed, og under inden Omstændigheder udover det foran angivne Omfang.

Undervisningen i Historie bør anlægges med det Formaal at fremhæve Historiens kulturelle Side, for at Eleven kan faa det størst mulige Aandsudbytte af denne Undervisning, medens han ikke bør tynges mere end for dette Formaal strengt nødvendigt af de schematiske Positiviteter, som Aarstal o. lign., idet denne Undervisning er indført, ikke for at give de vordende Arkitekter en tør historisk Viden, men for at give dem et løftende og udviklende Dannelseselement. — Skoleraadet kan, med Ministeriets Approbation, i særlige Tilfælde bevilge Lempelser og Undtagelser i ovennævnte Fordringer.

d) af *Dekorationsmalere:* 1. En i Farve udført Skizzeprøve, udarbejdet i 2 Gange 24 Timer i Loge under Tilsyn i Akademiet. 2. En i Farve udført Dekoration i bestemt Stil til et opgivet Rum, udarbejdet i en nærmere angiven Maalestok, med gennemførte malede Enkeltheder i fuld Størrelse. (Udarbejdes i et Tidsrum af 11 à 12 Uger). 3. Malede Figur-, Dyre-, Plante- og Ornamentstudier samt Kompositioner, udførte under frie Forhold. 4. Fremlæggelse af de i Modelskolen udførte Studier. *(Min. Resol. 13. Maj 1903).*

e) af *Dekorationsbilledhuggere:* 1. To Skizzeprøver efter Opgave, hver udførte i en Dag i Loge under Tilsyn i Akademiet. 2. En større plastisk-dekorativ Genstand i en bestemt Stil efter Opgave i en nærmere angiven Maalestok, om fornødent med Detailler i fuld Størrelse. (Udarbejdes i et Tidsrum af 11

à 12 Uger). 3. Figur-, Dyre-, Plante- og Ornamentstudier, samt Kompositioner, udførte under frie Forhold. 4. Fremlæggelse af de i Modelskolen udførte Studier. *(Min. Resol. 13. Maj 1903).*

VI. Om Fripladser.

(Regl. 20. April 1888 § 15.)

Flittige og trængende Elever med særdeles gode Anlæg kunne efter Ansøgning til Skoleraadet erholde Friplads og fri Adgang til Afgangsprøve. Enhver Ansøgning om Friplads eller fri Adgang til Afgangsprøve skal være ledsaget, foruden af Tegningerne eller Arbejderne fra det sidste Semester, hvori Eleven har besøgt Skolen, tillige af Flidsattest fra vedkommende Lærer eller Lærere og en af to Mænd udstedt Trangsattest. Elever, som have erholdt Friplads til en Dag- eller Aftenklasse, kunne tillige faa fri Adgang til Perspektivskolen. Elever, der have erholdt Adgang til Afgangsprøven, kunne, saalænge Plads haves, ved Henvendelse til vedkommende Klassebestyrer erholde fri Adgang til Akademiets Klasser, og denne kan fornyes, naar det viser sig, at de paa rette Maade benytte den.

VII. Forelæsninger.

Ved Akademiet holdes der aarlige Forelæsninger over Kunsthistorie og Mythologi, Bygningskunst, Anatomi, Perspektiv, dekorativ Kunst, Kulturhistorie, samt i Reglen hvert tredie Aar over Dyrenes Anatomi Forsaavidt de fornødne Midler ere til Raadighed, holdes tillige Kursus i Italiensk.

For at faa Adgang til Afgangsprøven for Malere og Billedhuggere kræves Bevis for at have fulgt Forelæsningerne over Kunsthistorie og Mythologi, Anatomi og dekorativ Kunst. For at faa Adgang til Afgangsprøven for Dekorationsmalere og Dekorationsbilledhuggere kræves desuden Bevis for at have fulgt Forelæsningerne over Bygningskunst. For at faa Adgang til Afgangsprøven for Arkitekter kræves Bevis for at have fulgt Forelæsningerne over Bygningskunst, dekorativ Kunst, Kunsthistorie og Mythologi.

VIII. Elevernes Omflytning

(Regl. 20. April 1888 § 11 og Skoleraadets Resol. 6. Jan. 1902)

fra en Klasse til en anden kan finde Sted til enhver Tid, naar de ere modne dertil. Spørgsmaalet afgøres af den Professor, der afgiver, og den, der modtager en Elev, efter Raadførsel med den eller de dem tilforordnede Assistenter. Klassebestyrerne ere berettigede til, naar de finde det rigtigt, at fordre Fremlæggelse af Arbejder, udførte af Eleven paa egen Haand.

IX. Om Begrænsning af Studietiden.

(Skoleraadets Resol. 26. April 1895, 18. Marts 1901 og 6. Jan. 1902, jfr. Regl. 20. April 1888 § 12.)

Uden Skoleraadets særlige Tilladelse kan en Elev ikke erholde Adgang til Skolens forskellige Klasser i længere Tid end som følger:

i Almindelig Forberedelsesklasse......... 2 Aar
i Modelskolens Forberedelsesklasse ...... 2 —
i Modelskolen .... 2 —
i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse... 2 —
i Arkitekturklassen .... 2½ —
i Dekorationsskolen .... 3½ —

I disse Frister medregnes ikke Studietiden i andre Klasser.

Hvis en Elev efter Klassebestyrerens Skøn ikke er tilstrækkelig forberedt til at følge Undervisningen, eller hvis han ikke gør den fornødne Fremgang, skal Klassebestyreren gøre Meddelelse herom til Fagudvalget, der da er berettiget til at afvise ham. Findes der ikke Enighed i Udvalget, kan Minoriteten indanke Spørgsmaalet for Skoleraadet, hvis Kendelse da bliver afgørende.

X. Reglement for Benyttelsen af de til Præmier og til Afstøbning af modelerede Arbejder bestemte Beløb.

(Regl. 20 April 1888 § 14.)

a. *Præmierne.*

§ 1. Pengepræmierne ere: Større paa ikke over 100 Kr., og mindre paa ikke under 50 Kr., alt efter Skoleraadets nærmere Bestemmelse.

§ 2. Tilkendelsen sker efter Indstilling af vedkommende Fagudvalg. Indstillingen sendes til Skoleraadets Formand. Er der indstillet flere Præmier end der haves til Disposition, eller er der Spørgsmaal om at tildele flere Præmier i een Klasse og ingen i andre, sammenkaldes Raadet til den endelige Afgørelse.

§ 3. Alle Klasseafdelinger ere delagtige i Præmierne De store tildeles 1) Modelskolens Afdelinger for Maling, Modellering og Tegning samt 2) Arkitekturklassen og 3) Dekorationsskolen. De mindre tildeles 1) Almindelig Forberedelsesklasse, 2) Modelskolens Forberedelsesklasse, 3) Arkitekturskolens Forberedelsesklasse, 4) Perspektivklassen og 5) Dekorationsklassen.

§ 4. Det mest fortjenstfulde Arbejde søges erhvervet for den paagældende Klasseafdeling. For de Klasseafdelingers Vedkommende, hvorfra intet Arbejde kan erhverves, søges forskaffet Kopier eller Fotografier af de paagældende præmierede Arbejder, og Omkostningerne herved afdrages i Præmiebeløbet.

§ 5. Spørgsmaalet om Præmietildelingen optages ved Skoleaarets Slutning.

§ 6. Ikkun indfødte Kunstnere kan der tildeles Pengepræmie.

b. *Afstøbninger.*

De 200 Kr til Afstøbninger anvendes efter Forslag af Klassebestyrerne til vedkommende Klasseudvalg, der gør Indstilling til Formanden i Skoleraadet. Denne har at vaage over, at Midlerne ligelig fordeles til de forskellige Afdelinger i Skolen, hvor der modeleres

I *Kunstskolen for Kvinder* er der ved Finansloven bevilget 100 à 200 Kr til Skolepræmier. De fordeles af Skoleraadet.

Om Bedømmelser ved Kunstakademiets Skoler.

Vejledning for Skolens Lærere.

Bedømmelse af Prøver for Optagelse i Skolen finder som Regel Sted i Slutningen af September, i Midten af Januar og i Slutningen af April samt naar Formanden ellers finder det fornødent.

De indsendte Prøver for Optagelse (geometrisk Projektion og Linearperspektiv) bedømmes af Docenten i Perspektiv i Forbindelse med Professoren i Arkitekturskolens Forberedelsesklasse efter Tilsigelse af førstnævnte.

Modenhedsprøven i Perspektiv bedømmes af Docenten i Perspektiv sammen med en Professor i Malerkunst, en Professor i Billedhuggerkunst, en Professor i Arkitekturen og Bestyreren af Dekorationsskolen, alt efter Elevens Fag.

Tegninger efter Gibsafstøbning, Arbejderne fra den forberedende Skole og egne Forsøg bedømmes af samtlige Professorer og Bestyreren af Dekorationsskolen.

Modenhedsprøven i Frihaandstegning ordnes efter Klassebestyrernes Bestemmelse.

Prøverne for Opflytning fra en Klasse til en anden bedømmes, naar Eleven viser den fornødne Modenhed, af den Klassebestyrer, der afgiver, og den, der modtager Eleven, efter Raadførsel med den eller de dem tilforordnede Assistenter. Den Klassebestyrer, der afgiver Elever, foranlediger Bedømmelsen afholdt.

Prøverne for at faa Tilladelse til at indstille sig til Afgangsprøve bedømmes af det paagældende Fagudvalg ved Slutningen af hvert Semester.

Afgangsprøverne bedømmes af det samlede Skoleraad efter Indstilling fra det paagældende Fagudvalg

Fripladser tildeles af det paagældende Fagudvalg efter Klassebestyrernes Indstilling.

Skolepræmier tildeles af Skoleraadet efter Indstilling af Klassebestyrerne.

Pengepræmier ved Sommerkonkurserne tildeles af Akademiraadet efter Indstilling af Skoleraadet, efter at Fagudvalget har foretaget en foreløbig Bedømmelse.

Tilladelse til at fortsætte Studierne udover den ved Reglementet fastsatte Tid gives eller nægtes af Fagudvalget, som ligeledes efter Klassebestyrerens Indstilling kan afvise Elever, der ikke er tilstrækkeligt forberedte til at følge Undervisningen eller ikke gøre den fornødne Fremgang. Udvalgets Afgørelse kan dog af Minoriteten indankes for det samlede Skoleraad.

Skoleraadets Sekretær er tilstede ved Bedømmelsen, fører Listerne og stempler de fremlagte Arbejder.

Det er forbudt fra Klasserne at bortføre Elevernes Arbejder og de antagne Afgangsprøver, før Skoleaarets Udstilling er sluttet. Assistenterne have ved Hjælp af Betjentene at vaage over, at denne Bestemmelse strengt overholdes.

Bilag XIV. F. Meldahl: Mindretalsvotum i Anledning af Undervisningsreglementet. 1859.

I Anledning af, at Academiets Plenarforsamling ikke gik ind paa det af mig fremførte Forslag, at indsætte Ordet »*foreløbig*« i den Udkastet indledende Overskrift: (Overskriften var da efter mit Forslag kommet til at lyde: »*Kunstacademiets-Skoler bestaaer af Model- og Architectur-Skoler og foreløbig af de sig dertil sluttende forberedende Skoler*«) maa jeg, idet jeg tildeels tiltræder det af Academiet vedtagne Udkast til et Reglement for Underviisningen i Kunstacademiet, med Hensyn til de sig til Architecturskolen sluttende forberedende Skoler og Foredrag, omtalte i Udkastets §§ 4, 6 og 15, tillade mig at vedføie, at jeg er fuldt overtydet om, at hele denne deri omtalte for den vordende Bygmester saa høilig fornødne forberedende Underviisning aldrig vil kunne trives eller med Dygtighed i Længden gjennemføres, naar dette skal skee i Skoler, der ere Kunstacademiet underordnet, eller indlemmet i dette.

Enhver overordnet Skolebestyrelse maa nemlig være i Besiddelse af saamegen Udvikling og saa mange Kundskaber i den Retning, hvor den underordnede Skole skal virke, at den kan virke *vækkende og grundig controllerende* paa det den underordnede Lærerpersonale. Har Overbestyrelsen ikke de dertil fornødne Elementer i sig, saa kan den kun komme i en falsk Stilling til sine underordnede Docenter, og den hele Underviisning vil mangle den Eenhed, Klarhed og Bestemthed, som er fornøden for at føre det Hele, til det ved Underviisningen tilsigtede Maal.

En saadan falsk Stilling vil Kunstacademiets Forsamling blive tvungen til at indtage, ifald den tvinges til at føre Overtilsynet og Overledelsen af de i ovennævnte § 6 anførte mathematiske og techniske Foredrag og de sig dertil sluttende Øvelser; thi skulle alle disse Forelæsninger og Øvelser føre til noget Gavnligt for Eleverne, saa maa der til de fornødne Docenter antages *dygtige* Kræfter, der ere saa videnskabelig dannede, at Kunstacademiets Medlemmer hverken nu eller i Fremtiden ville have det i deres Magt, at hævde deres Myndighed eller kunne gjøre nogen egentlig Indflydelse gjældende ligeover for dem, hvilket da, ifald dette blev opnaaet, kun kunde virke trykkende paa den Deel af Underviisningen. — Architecterne i Kunstacademiets Forsamling ville nemlig altid ved deres hele Virksomhed blive ført til, efterat have forladt Skolerne, hvor de have modtaget en videnskabelig Dannelse, at offre *alle* deres Evner paa deres egen Udvikling som Kunstner. Denne Udvikling vil fordre *al deres Tid* og *alle deres Kræfter*, og de ville Dag for Dag blive mindre og mindre skikkede til at sidde i en Overbestyrelse, der skal fungere controllerende ligeoverfor dygtige, i ovennævnte videnskabelig Retning udviklede Mænd. *Dette vil* og *maa blive en falsk Stilling*, der kun kan føre Ulemper for Underviisningen med sig.

Jeg troer derfor, at denne i de nævnte §§ omtalte forberende Underviisning paa langt bedre og dygtigere Maade vil kunne ledes, naar den indordnes under et Institut, der ordnes som forberedende Skole for Ingenieurer og Architecter og som en Slags technisk Høiskole for Haandværkere.

Skal denne forberedende Underviisning *nu endelig* underordnes og indrettes ved Kunstacademiet, saa kan jeg kun tiltræde disse i Udkastet nævnte Paragrapher, naar:

1, de i § 6 omtalte mathematiske og techniske Foredrag o. s. v. komme til at staae i umiddelbar Forbindelse med Øvelserne i Tegning og Beregning af Constructioner, saa at der for Ex: *holdes 1 Time Foredrag, og derpaa i de 2 følgende Timer Øvelser i Anvendelsen af det, der er foredraget,*

2, at der ved de technologiske Foredrag findes den dertil henhørende eller sig sluttende Deel af *Chemien* og *Physiken,*

3, at Academiet andrager paa, at faae *saa godt gagerede* Docenter til alle ovennævnte Foredrag, at der kan opnaaes *dygtige* Kræfter til Ledelsen af denne for den vordende Bygmester *saa høilig fornødne* og *hidindtil* saa *meget savnede* Undervisning,

4. at Kunstacademiet ikke kommer til at offre Noget af de Midler, Staten tildeler det *som Kunstskole,* til Gagering af de i det foregaaende nævnte Docenter, og at

5, hele denne forberedende Underviisning i de lavere Skoler ordnes saaledes, at Eleverne i deres 1, 2 og 3die Studie-Aar faa Sommer-Maanederne fri, for udenfor Academiet practisk at kunde lære et eller andet Haandværk.

Endvidere maa jeg tillade mig at bemærke, at det efter det i § 4 d, i § 8, 3, i § 9, 3, i § 10 og det i Slutningen af § 13 Anførte vistnok maa blive en Nødvendighed at omredigere ovenomtalte *Udkastet indledende Overskrift,* saa at dennes Begyndelse kommer til at lyde:

»*Kunstacademiets Skoler bestaaer af Model-, Architectur-* og *Decorationsskole*« o. s. v. som i det foregaaende er anført.

Thi gives der i Henhold til §§ 8, 3, § 9, 3, og § 10, *lille Sølvmedaille, store Sølvmedaille og en Præmie* at vinde for dem, der studere Decorationsfaget, og gives der i Henhold til § 10 en *Professor* der leder Underviisningen i Decorationsskolen og giver Opgaverne til Medaillerne, saa maa der som Følge heraf ogsaa existere en Afdeling af Academiets *høiere* Skoler, *der hedder Decorationsskolen,* da det kun er i de høiere Skoler, at der gives Opgaver til Sølvmedaillerne; men af dette følger igjen, at der efter § 2 maa indskydes en § 3, som omtrent maa lyde:

»I Decorationsskolen erholdes Leilighed til at gjøre sig bekjendt med de »bedste Decorationer fra Fortid og Nutid ved Hjælp af Kobberværker, Teg»ninger, Afstøbninger og malede Copier — ligeledes gives Veiledning til at »anvende eller overføre *Former fra Dyr- og Planteriget* i Decorationer ved »Hjælp af de dertil fornødne *Studier efter Naturen.*«

Endvidere vil det da være fornødent, for at have det hele Udkast ordnet paa en gjennemført rigtig Maade, at der i § 5 anden Linie bliver indsat Ordene »*Decorationsskolen*« efter Ordet »Modelskolen,« saa at Linierne kom til at lyde — »*for at kunne optages i Modelskolen og Decorationsskolen fordres* o s. v.«

Om det efter dette Ovenanførte nu ikke vil blive en Selvfølge, at Acade-

miet faaer udnævnt en Professor til at lede al Underviisning i Decorationsfaget, om det derfor ikke bliver fornødent, at Academiet anmoder det høie Ministerium om at faae et saadant Professorat oprettet, og om det igjen ikke vilde blive en Selvfølge, at Ministeriet eller Academiet opfordrer en udenfor Academiet staaende udmærket Kunstner i det Fag til at indtræde i Academiet og der paatage sig dette Hverv, *som der i Øieblikket iblandt Academiets Medlemmer jo ikke findes Nogen, der kan paatage sig,* det tør jeg kun her løselig berøre.

Uagtet jeg føler, at et Separatvotum eller et Minoritetsvotum i Regelen ikke vil fremme en Sag, som man forøvrigt kan ønske at fremme, saa har jeg dog troet ikke at burde afholde mig fra at fremkomme med disse mine Betragtninger, især da Forhandlingerne i Academiet syntes at antyde, at den for den vordende Bygmester saa høiligen fornødne og hidindtil her i Landet saa meget savnede videnskabelig Underviisning fremdeles skal behandles paa en saare overfladisk Maade, og at dette maaske fremkom derved, at en stor Deel af Academiets Medlemmer ikke ret har havt Leilighed til at sætte sig ind i den Sag, og derved faaet Evne til at bedømme det forelagte Spørgsmaal, da det blev stillet til Afstemning.

Jeg nærer den Overbeviisning, at det høie Ministerium ret vil tage den Sag under Overveielse, især da det for Landets Autoriteter maa være af stor Vigtighed, at de ere sikkre paa, at de Architecter, som fortrinsviis ansættes i overordnede Embeder i Bygningsfaget, ogsaa ere i Besiddelse af alle de dertil fornødne Kundskaber. — Ja! Jeg vover at tilføie, at Academiet vistnok selv maae ønske at hjælpe Regjeringen i denne Stræben; thi det er vistnok den nærmeste Vei til Ophjælpning af Bygningskunsten og Opnaaelsen af den rette Stilling for Architecten ligeover for offentlige Autoriteter og den øvrige Befolkning her i Landet. — Man maa see at bringe det dertil, at man overalt faaer den Vished, at man, idet man henvender sig til en Architect, opnaaer den *største Deel af det,* der ved Bygningsforetagender kan opnaaes ved at henvende sig til *en Ingenieur, Polytechniker* m. m. — og saa *Noget* til, som ikke findes andre Steder, *nemlig det man kalder »en udviklet Kunstner.«* — Dette troer jeg saa meget mere at burde lægge Vægt paa, som det forekommer mig, at man i de sidste Aar paa flere Steder har sporet en underlig Lyst til ikke at ville indlade sig paa at have med Architecter at gjøre, saa snart der var Tale om større Bygningsforetagender, hvor særegne nye Constructioner skulde anvendes, og at man selvfølgelig derved snart kan komme til reent at glemme, at man ogsaa i slige Sager har en Fordring at stille til Skjønheden i de valgte Former.

At der ved Opførelsen af det nye Ridehuus, ved de øvrige forskjellige militaire Byggeforetagender ved den forestaaende Ombygning af Knippelsbro, ved Planen til Udvidelsen af Kjøbenhavn og lignende Foretagender ikke i første Øjeblik er tænkt paa Nødvendigheden af at have en Architect i den Commission, der skulde ordne slige Sager, udviser tydelig, at Architecterne her i Landet ikke have vidst at hævde deres Plads. — Ja, jeg, troer, det er, fordi de hidindtil ikke have havt den dertil fornødne videnskabelige Udvikling.

At jeg, hvad den anden Deel af min Skrivelse antyder, holder saa meget paa at faae Underviisningen i Decorationsfaget løftet til det betydningsfulde Standpunkt, som jeg antyder, har ogsaa sin Grund i, at jeg har seet, at Kunstacademiet ikke syntes at ville offre den Sag den store Interesse, som den fortjener — især. naar man betænker, *at det netop er ved denne Green af den bildende Kunst, at man kan faae Kunsten over i og ud iblandt den større Masse af Befolkningen her i Landet.* — Det er Landets Bygmestere, der faae Leilighed til at foreslaae Anvendelsen af Decorationer, og det er som Bygmester, at jeg har havt Leilighed til at erfare, hvor saare vanskeligt det er at faae Decorateurer, der have deres Kunst liggende parat i en for det practiske Liv let anvendelig Form, Noget, der jo kun kan skee ved, at Kunstneren ret er hjemme i sit Fag. Jeg er endvidere overtydet om, at man kun kan skade den Sag, man tjener, naar man som Bygmester paatager sig Udseende af at kunne overkomme Detail-Udførelsen af den decorative Deel ved Byggeforetagender, og naar man, hvad der er foreslaaet i Forsamlingen, som Architect vil paatage sig at lede Underviisningen i Decorationsfaget i Academiet. De bedste Decorationer, Fortiden har leveret os, ere ikke udførte ved eller af Architecter, og idet jeg gjør Herr Professor Hetschs Ord til mine og siger. »En Architect kan ikke lede Underviisningen i Decorationsfaget, og tilføier, thi det vil, naar det skal skee paa *dygtig* Maade, fordre *alle de Evner og al den Tid, et Menneske raader over*«, — troer jeg ogsaa at have udtalt en hos flere af det ærede Academies Medlemmer tilstedeværende Tanke.

Disse her fremførte Bemærkninger beder jeg i Henhold til den af Academiets ærede Dirigent af 17de Januar gjorte Udtalelse, »at Separatvotum kunde modtages og vedlægges Sagen» — tilføiet Udkastet, som et af mig afgivet Separatvotum.

Kjøbenhavn, den 28. Februar 1859.

Ærbødigst

F. MELDAHL.

Til

Det kongl. Academie for de skjønne Kunster.

Bilag XV. Udvalgsforslag angaaende Kjøbenhavns Udvidelse 1865.

Efterat have gennemgaaet den fra Krigsbestyrelsen fremsendte Plan, samt Forslag til en eventuel Udvidelse af Kjøbenhavn, undlader Comitéen, i Anledning af den senest fra Ministeriet fremkomne Paamindelse, ikke at udtale følgende:

Som det vil være Akademiet bekjendt, har der i en større Aarrække offentlig været udtalt højst forskjellige Meninger om Maaden, paa

hvilken Fæstnings-Terrainet burde benyttes, naar den ældre Befæstning skulde opgives.

Nogle mente, at Fæstningslinien, altsaa Volde, Stadsgrave og de nærmest liggende Glacidele, burde benyttes saaledes som i Hamborg, Lybek, Leipzig og Utrecht o. s. fr., nemlig til couperet *beplantet Anlæg*, der snoede sig Byen rundt; andre mente, at Terrainet for Størstedelen burde *udparcelleres til Byggegrunde*. Den foreliggende Plan støtter sig hertil. Det ser nemlig ud, som om man ved Udarbejdelsen af samme har havt til Hensigt at kunne paavise en tæt Udparcellering af næsten hele Fæstningens Terrain. Men derved har Det, som af sanitaire og Skjønheds-Hensyn burde medoptages i Planen, ikke paa fyldestgjørende Maade fundet sin Løsning, foruden at man, ved at mangle det naturlige Program for Fremtidens Fordringer, ved denne Udparcellering af det hele Areal nu er kommet til at foregribe og stærkt indvirke paa Afgjørelsen af højst vigtige Fremtids-Spørgsmaal, som det vist vilde være rigtigere nu ikke at røre ved, men overlade vore Efterkommere at afgjøre, især naar der nu ikke foreligger noget, som særlig fordrer det. Her tænkes navnligen paa Udparcellering af Vold- og Stadsgravs-Terrainet med nærmest omliggende Glacier. Thi, naar der undtages nogle enkelte Gennemskjæringer og Sløjfninger i Linierne ved Tømmerpladsvejen, Vesterport, Sct. Pederstræde, Teglgaardstræde, Nørreport, Sølvgade og Østerport, saa er der, som Forholdene nu ere, og som de efter al Sandsynlighed ville blive i de første 50 à 100 Aar,*) ikke nu overvejende gode Grunde til at fremme Planer, der vise hen til en Sløjfning af Voldene, især naar man i vor Tid saa godt som daglig — baade her i Landet og i Udlandet — med ofte store Udgifter maa søge at redressere den Fejl, som Fortiden har begaaet netop i Retning *af en for tæt Sammenbygning*. Det havde været Comitéens Hensigt ved en Plan, paa letanskuelig Maade at vise, hvorledes man, ved at tage Hensyn til det som nu fordres, nemlig: rigelig Byggeplads for alle Klasser af Samfundet og nye Forbindelseslinier paa de ovenfor antydede Pladser, ind til den ældre By, paa oeconomisk Maade kunde forene dette med et smukt, og i sanitair Henseende hensigtsmæssigt anlagt, couperet *Park-Anlæg* paa Vold- og Stadsgravsarealerne, hvorved man altsaa, foruden at løse den Opgave, der nu foreligger, tillige kom til at overgive vore Efterkommere det Hverv og det Ansvar at tage Bestemmelse om Anvendelsen af det frie grønne Bælte, som nu haves i Voldlinierne. Men den fra Ministeriet fremkomne Paamindelse har viist, at der nu ikke haves den dertil fornødne Tid. Dette har da ført til, at Comitéen nu troer det rigtigt, foruden ovenstaaende Udtalelse om selve Planen i sin Heelhed, endyderligere at fremsætte følgende:

De Opmaalinger, der ligge til Grund for den fremsendte Plan, kunne betragtes som et værdifuldt Forarbejde, der meget vil lette den videre Behandling af Spørgsmaalet om Udparcellering af de Kjøbenhavn omgivende Arealer, som formentligen nu forestaaer, og som forhaabentlig vil føre til, at der opnaaes en Plan, som baade vi og vore Efterkommere kunne være tjente med.

---

*) Naar der samtidig tænkes en yderligere Bebyggelse paa de Arealer ved Vesterbro, Nørrebro og Østerbro, som ligger udenfor Søerne.

Den med stor Flid udarbejdede Udparcelleringsplan, som Comitéen, efter hvad der i det Foregaaende er anført, ikke kan ansee for et naturligt og godt Grundlag for en endelig Plan, indeholder desforuden flere mindre heldige Detailler, som ogsaa Mangel paa enkelte Anlæg, der ikke burde fattes i en saadan Plan.

Hvad angaaer de mindre heldige Detailler, da ere disse:

1) en Række af *Boulevarder*, som efter de dyrekjøbte Erfaringer, der ere erhvervede i Udlandet — navnlig Paris — maa ansees for noget heelt fortvivlet og forkasteligt, naar Hensigten med samme skal være at erstatte det grønne Promenade- og Luft-Bælte, som haves i Voldlinien; thi Plantninger i *saa smalle* Boulevarder som Planens, hvor der bliver stærk Færdsel, altsaa Støv, hvor der bliver Gasbelysning og et for Luften saa uigennemtrængeligt, enten brolagt eller makadamiseret, Gade- og Fortougs-Anlæg, trives ikke, selv om man, som i Paris, med faa Aars Mellemrum planter nye og store Træer og derfor offrer circa 80 Rd. pr. St. og jævnlig oversprøjter dem for at holde Bladene fri for Støv — ikke at tale om, at den Art af bladløse, hensygnende Trærækker ikke afgiver eller kunne afgive den Lege- eller Promenadeplads samt Beplantninger, som Befolkningen i den tæt bebyggede, ældre Deel af Byen saa meget trænger til. Her bør det navnligen erindres, at den Art af beplantede Gader i Reglen kun anvendes, hvor det i ældre tætbebyggede Byer gjælder dog at skaffe lidt Luft og fri Plads, og hvor det altsaa mere maa tages, som et Middel til at afhjælpe de Onder, som ere opstaaede ved Fortidens Mangel paa Fremsynethed, end som Noget, hvormed man paa god og fyldig Maade kan erstatte Park-Anlæg eller Sqvares, hvor disse alt ere tilstede.
2) En Række af uskjønne Gadeanlæg, der ligge imellem Ladegaardsvejen og Nørrebro og de uskjønt formede Torveanlæg ved Sølvgadens Caserne samt for Enden af Bredgade, og dette sidstes uskjønne Forbindelse med Toldboden.
3) Huusquarréerne have gennemsnitlig for store Dybder. Til Arbejderboliger og Boliger for den mindre bemidlede Deel af Befolkningen ere nemlig Quarréer paa c. 50—60 Alen, til Boliger for Middelklassen c. 60 – 70 Alen, og for større Gaarde fra 80—100 Alen særlig tjenlige.
4) Gader og Promenade-Anlæg, der ere for smalle, saasom alle Boulevarder, og navnlig den langs Søerne, og den, der fra Æresstøtten fører syd paa imod Kallebodstrand, o. s. v.

Hvad angaaer det, der efter Nutidens Fordringer formentligen mangler i Planen, maa her anføres:

1) Mangel paa en ny, større Torveplads i det vestre Qvarteer og en i Nørre-Qvarteer, begge *umiddelbart op til den gamle By*, den ene umiddelbart ved Halmtorvet, den anden imellem Nørregade og Gothersgade, eller sammes Nærhed. Disse Fordringer ere alt tilstede, og det, at lægge disse paa den antydede Maade vil føre til, at den ældre By fritages for den store Færdsel, som nu fører ind til de store Torve.
2) Mangel paa et vel formet Anlæg for en fremtidig ny Kirke i Vester- og en i Nørre-Qvarteer.

Ved en Udvidelse af indtil 70,000 Indbyggere maa vel 3 Kirker være det mindste, der tør forudsættes som fornødent. Planen viser kun een i Østre Qvarteer.

3) Mangel paa de fornødne Gadeanlæg og Forbindelse til det nye Havneanlæg i Kalleboderne fra Gaderne, der ere projecterede syd for Vesterbro o. s. v.

Da Comitéen saaledes anseer Grundlaget for den fremsendte Plan for uheldigt og selve Planen i væsentlige Punkter mangelfuld, tilraader den:

1) at Akademiet udtaler sig imod, at den fremsendte Plan lægges til Grund for en fremtidig Bebyggelse af de paa og om Kjøbenhavns Fæstningsterrain værende Arealer,

2) at Akademiet tilraader, at der paa et forandret Grundlag søges udarbejdet en ny Plan; og

3) at der som Grundlag for et saadant nyt Arbejde blandt andet fastsættes:

a) at de nuværende Vold- og Stadsgrave, samt nærmestliggende Glacis-Arealer ikke udparcelleres til Bebyggelse, men omdannes til et couperet, beplantet Terrain, der fra Tivolis søndre Grændse indtil Toldbodanlæget danner *et grønt, stort Park-Anlæg Byen rundt*, kun afbrudt med de Overskjæringer, som bør anlægges fra Tømmerpladsarealet, Vesterbro, Ladegaardsvejen, Nørrebro, Glaciet ud for Sølvgade og Østerbro ind i Byen til Byens Hovedfærdselslinier og de Torveanlæg, som bør findes ved Vester- og Nørreport;

b) at Terrainet imellem de nye Farimagslinier og Søerne udparcelleres i passende Husquarréer, tjenlige for de forskjellige Klasser af Byens Befolkning;

c) at Qvarteret syd for Vesterbro udparcelleres i passende Husquarréer, tjenlige til Fabriksanlæg, for Handlende o. s. v., i god Forbindelse med den nu antagne Havneplan.

d) at *Vejen langs Søerne*, der i Tiden vil blive Hovedpromenade for den ydre Kreds af Byens Befolkning, medens Voldlinien bliver det for den indre, gjøres saa bred, at den faaer *en bred Allée med 3 Rækker Træer*, derpaa en passende bred *Ridebane* og da en bred Gade og et passende Fortoug.

e) at Arealet, der ligger imellem Gothersgadens og Sølvgadens Forlængelser indtil Communehospitalet, reserveres til den *nye botaniske Have.*

f) at Udparcelleringen af de nordre Dele paa smuk Maade sammenarbejdes med de af Finantsministeriet og Havnevæsenet vedtagne Planer for Udparcellering af Nyboder og det nye Toldbodanlæg.

g) at Tivoli- og Vandværks-Anlægene conserveres.

h) at at der i de nye Vester-, Nørre- og Øster-Qvarterer antydes de fremtidig fornødne Pladser, deels til nye Kirker og deels større Markedspladser, disse sidste umiddelbart op til den ældre By.

i) at Huusquarréerne faae en for de forskjellige Klasser af Befolkningen svarende Dybde, navnlig saaledes, at *Mellem- og Bagbygninger kunne undgaaes*, og at der navnlig i hvert Qvarteer paa passende Steder udlægges Husquarréer og-Partier, der ere tjenlige til Arbejderboliger og

Boliger for den mindre bemidlede Deel af Befolkningen, alt forsaavidt dette kan lade sig forene med de Ejendomsforhold. som nu ere tilstede, og endelig

at Akademiet varmt anbefaler, at selve Udparcelleringen ikke paabegyndes, før en moden, god Plan er vedtagen.

Comitéen er overtydet om, at der paa et saadant Grundlag, som det antydede, og ved en saadan Behandling vil kunne opnaas en til vor Tid og vore Forhold passende Udvidelse af Hovedstaden, paa samme Tid, som der tages de fornødne Hensyn, for at vore Efterkommere uhindret kunne faa Plads og Lejlighed til at varetage deres Interesser, og at samme senere med uhyre Offre ikke skulle tvinges til at redressere det, som Nutiden paa urigtig Maade har foregrebet og muligen ødelagt.

Comitéen undlader ikke at tilføje, at den agter at fuldføre *den Plan*, som den i Overensstemmelse med det i Ovenstaaende Udtalte *er ifærd med at udarbejde*, og at den i Løbet af Vinteren venter at kunne fremsende samme til Akademiet og videre offenlig Brug.

Kjøbenhavn, den 2den November 1865.

Bissen. *Heinr. Hansen.* *Marstrand.* *Meldahl.*

J. Roed. *H. Stilling.* *Th. Sørensen.*

Til

Det kongelige Akademi for de skjønne Kunster.

Bilag XVI. Reglementsændring af 12. Februar 1904.

Det den 25. *Januar 1904* i Akademiraadet fra Udvalget: Bache, Bissen, Blache, F. Henningsen, Meldahl og Tuxen fremsendte Forslag til »Tillæg til Bestemmelser om den indre Ordning af det kongelige Akademi for de skønne Kunster af 18. Januar 1887 blev indstillet til Approbation ved følgende Skrivelse:

»Det Kongelige Akademi for de skønne Kunster.

Kjøbenhavn, den 28. Januar 1904.

Dengang Akademiets Forfatning blev ændret i 1887 var Forholdet det, at der kun var een Udstilling — den ved Akademiet — og til denne indsendtes alle Kunstværker. Idet man da indførte Tildelingen af Aarsmedailler ved denne Udstilling, var der derved fundet en rimelig Udsigt til, at man ved Hjælp af disse nye Medailler (i Forbindelse med de alt existerende Medailler) vilde kunne faa alle modne og dygtige Kunstnerkræfter ind i Akademiets Plenarforsamling, hvorfra Akademiraadet rekruteres.

Men kun nogle faa Aar efter forandrede Forholdene sig, idet der oprette-

des en »fri« Udstilling, hvis Medlemmer holdt sig borte fra Akademiets Udstilling og derved ikke kom ind under Medailleuddelingen, medens andre helt ophørte at udstille. Følgen heraf er bleven den, at der har udviklet sig flere modne og betydelige Kunstnerkræfter, som Akademiet paa Grund af disse Forhold har været afskaaret fra at faa til Medlemmer af sin Plenarforsamling og derved fra Muligheden for at lade deres Evner komme Kunstens Fællesanliggender til Gode. Det erkendes nu fra alle Sider, at disse Kunstneres Begavelse og Dygtighed gør det ønskeligt, at de ikke udelukkes fra at deltage i det betydningsfulde Arbejde for Kunsten, som udføres i Akademiet, ligesom Akademiet selv maa anse det for at være af allerstørste Vigtighed, at det faar Lejlighed til at drage Nytte af alle gode Kræfter, saavelsom at alle Kunstnere samles til at arbejde med i den af Staten støttede kunstneriske Autoritet, som Akademiet er og i 150 Aar har været. At saaledes de forskellige Anskuelser kunne arbejde sig sammen indenfor denne Institution, der maa være Kunstnerstandens Talerør overfor Staten, vil utvivlsomt være af stor Vigtighed baade for Kunsten, Kunstnerstanden, Staten og Akademiet.

I Erkendelse af den bydende Nødvendighed for at finde en Vej, ad hvilken man kan naa det angivne Maal, har Akademiraadet da, med 16 Stemmer mod 6, vedtaget at søge Approbation paa, at der til Reglementet for Akademiets indre Ordning af 18. Januar 1887 § 2 (hvori angives, hvilke Plenarforsamlingens Medlemmer ere) maa ske følgende Tilføjelse:

»*g) Kunstnere, som efter skriftligt Forslag af 6 Medlemmer af Akademiraadet, af dette med* $^2/_3$ *af de afgivne Stemmer vælges til at være Medlemmer af Plenarforsamlingen.*«

»*Forslaget maa tilstilles Akademiet, mindst 14 Dage før det Møde, i hvilket Sagen foretages.*

Ved denne Tilføjelse til Reglementet vil det opnaas, at Akademiet faar Adgang til at optage enhver Kunstner af tilstrækkelig Modenhed og Dygtighed i Plenarforsamlingen, under Hensynstagen til hele hans Udvikling og Betydning, og man vil derved paa en heldig Maade kunne supplere Optagelsen ved Aarsmedailler. Naar man har foreslaaet det fornødne Stemmetal sat til $^2/_3$, er dette sket under Hensyn til, at samme kvalificerede Majoritet kræves ved Tilkendelse af Udstillingsmedaillen, der ogsaa medfører direkte Optagelse i Plenarforsamlingen.

I Henhold til det foranførte skal Akademiet derfor herved andrage det høje Ministerium om at ville indgaa til Hans Majestæt Kongen med allerunderdanigst Indstilling om, at der til Reglementet for Akademiets indre Ordning af 18. Januar 1887 § 2 maa gøres den foranførte Tilføjelse.

I samme Reglements § 2 *f.* næstsidste Punktum, staar at »de Kunstværker, der belønnes med Aarsmedaillen, bør, saavidt deres Natur tillader det, »*i Reglen* have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling.«

Dengang denne Bestemmelse blev given, existerede der kun een Udstilling, nemlig Akademiets, og man *kunde* da selvfølgelig ikke ved Ordene »i Reglen have tænkt paa, at ogsaa andre Udstillinger kunde tages i Betragtning — hvorfor Akademiet i de forløbne 16 Aar er gaaet ud fra, at Aarsmedailler for Arbejder, der egne sig til Udstilling, kun kan gives paa Akademiets Udstilling.

Da der imidlertid i den seneste Tid nu og da har hævet sig Stemmer for, at der i Ordene »i Reglen« skal ses en Hjemmel for, at Aarsmedailler ogsaa kunne uddeles paa andre Udstillinger, har Akademiet anset det for rettest at anmode det høje Ministerium om en autentisk Fortolkning af det paagældende Udtryk.

V. Bissen.

P. Johansen.

Til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.«

Ifølge Ministeriets Skrivelse af 19. Februar 1904 har det under *12. s. M.* allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen at bifalde, at der til Bestemmelserne for Akademiets indre Ordning føjes ovennævnte Bestemmelse.

Med Hensyn til det i Akademiets foran citerede Skrivelse nævnte Fortolkningsspørgsmaal har Akademiet modtaget følgende Skrivelse:

»Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Kjøbenhavn, d. 19. Februar 1904.

I Anledning af Akademiets Forespørgsel i Skrivelse af 28. f. M. om hvorvidt Udtrykkene i Reglementets § 2 *f* næstsidste Punktum »de Kunstværker, der belønnes med Aarsmedaillen bør, saavidt deres Natur tillader det, i Reglen have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstilling«, danne en Hindring for, at Aarsmedailler ogsaa kunne uddeles for Kunstværker udstillede paa andre Udstillinger, skal Ministeriet herved meddele til behagelig Efterretning, at de omhandlede Udtryk maa forstaas saaledes, at der ikke er noget til Hinder for, naar Omstændighederne maatte gøre det ønskeligt, undtagelsesvis at belønne Kunstværker der ikke have været udstillede paa Akademiets aarlige Udstillinger med Aarsmedailler.

J. C. Christensen.

Stemann.

Til det kongelige Akademi for de skønne Kunster

Bilag XVII. Akademiets Præses, Embedsmænd, Bestillingsmænd, Lærere m. v. 1754—1904.

Protektor for Akademiet var den til enhver Tid regerende Konge.

Præses.

1754—1770. Grev Adam Gottlob Moltke.
1772—1804. Arveprins Frederik.
1808—1839. Prins Christian Frederik (Chr. VIII.)
1839—1848. Kronprins Frederik (VII).
Herefter ingen Præses mere.

Direktører.

1754. N. Eigtved (A.) *)
1754—1771. J. Saly (B.)
1771—1772. C. G. Pilo (M.)
1772—1778. J. Wiedewelt (B.)
1778—1780. C. F. Harsdorff (A.)
1780—1789. J. Wiedewelt.
1789—1791. N. A. Abildgaard (M.)
1791—1793. A. Weidenhaupt (B.)
1793—1795. J. Wiedewelt
1795—1797. J. Juel (M.)
1797—1799. P. Meyn (A.)
1799—1801. J. Juel.
1801—1809. N. A. Abildgaard.
1809—1811. C. A. Lorentzen (M.)
1811—1818. C. F. Hansen (A.)
1818—1821. N. Dajon (B.)
1821—1827. C. F. Hansen.
1827—1830. C. W. Eckersberg (M.)
1830—1833. C. F. Hansen.
1833—1844. A. Thorvaldsen (B.)
1844—1850. J. H. Koch (A.)
1850—1853. H. V. Bissen (B.)
1853—1857. W. Marstrand (M.)
1857—1863. J. A. Jerichau (B.)
1863—1873. W. Marstrand.
1873—1890. F. Meldahl (A.)
1890—1893. O. Bache (M.)
1893—1896. Th. Stein (B.)
1896—1899. O. Bache.
1899—1902. F. Meldahl.
1902— . V. Bissen (B.)

Vicedirektører.

1857—1860. F. F. Friis (A.)
1860—1873. Chr. Hansen (A.)
1873. F. Meldahl (A.)
(1873 fra 14/3 til 7/4, da M. vælges til Direktør efter Marstrand, † 25/3.)
1873—1879. Const. Hansen (M.)
1879—1888. Heinr. Hansen (M.)
1888—1890. C. Bloch (M.)
1890—1893. F. Meldahl.
1893—1896. O. Bache (M.)
1896—1899. Th. Stein (B.)
1899—1902. O. Bache.
1902— . F. Meldahl.

Professorer i Kunsten.

1754. N. Eigtved (A).
1754—1771. L. A. le Clerc (B).
1754—1772. C. G. Pilo (M.)
1754—1794. J. M. Preisler (K.)
1754—1758. J. C. Petzold (B.)
1754—1761. S. C. Stanley (B.)
1754—1771. J. Saly (B.)
1755—1771. N. H. Jardin (A.)
1761—1802. J. Wiedewelt (B.)
1763—1786. J. E. Mandelberg (M.)
1766—1776. P. Als (M.)
1771—1799. C. F. Harsdorff (A).
1774—1805. A. Weidenhaupt (B.)
1778—1809. N. A. Abildgaard (M.)
1778—1810. C. Fr. Stanley (B.)
1783—1808. P. Meyn (A.)

*) Forkortelserne her og senere ere følgende: A. for Arkitekt, B. for Billedhugger, M. for Maler, Med. for Medailleur, K. for Kobberstikker.

1786—1802. J. Juel (M.)
1803—1823. N. Dajon (B.)
1803—1828. C A. Lorentzen (M.)
1805—1844. A. Thorvaldsen (B.)
1808—1835. C. F. Hansen (A.)
1808—1817. G. Haas (K.)
1818—1853. C. W. Eckersberg (M.)
1818—1867. J. L Lund (M.)
1818—1831. J. F. Clemens (K.)
1829—1840. H. E. Freund (B.)
1829—1864. G. F. Hetsch (A.)
1835—1856. J. H. Koch (A.)
1840—1868. H. V. Bissen (B.)
1844—1845. C Christensen (Med.)
1844—1848. M. Rørbye (M.)
1848—1873. W. Marstrand (M.)
1849—1883. J. A. Jerichau (B.)
1854—1883. N. Simonsen (M.)
1856—1857. M. G. Bindesbøll (A.)
1857—1883. Chr. Hansen (A.)
1862—1887. J. Roed (M.)
1864— . F. Meldahl (A.)
1868—1889. C. Peters (B.)
1873—1901. F. Vermehren (M.)
1883— . Hans J. Holm (A.)
1883—1901. Th. Stein (B.)
1883—1890. C. Bloch (M.)
1887— . O. Bache (M.)
1889— . V. Bissen (B.)
1890— . Fr. Henningsen (M.)
1901— . A. Jerndorff (M.)
1901— . C. Aarsleff (B.)

Sekretærer.

1754—1777. C. Æ. Biehl.
1777—1804. Corn. Høyer.
1804—1825. T. Baden.
1825—1874. J. M. Thiele.
1874—1882. Jul. Lange.
1883—1900. Ph. Weilbach.
1901— . P. Johansen.

Professorer og (efter 1863) Docenter i Videnskaberne.

Perspektiv.

1755—1759. L. H. Jardin (A.)
1759—1766. N. H. Jardin (A.)
1766—1789. C. F. Harsdorff (A.)
1789—1799. P. Meyn (A).
1799—1814. J. B. Magens (A.)
1814—1822. Hans Hansen (M.) (Lektor.)
1822—1864. G. F. Hetseh (A.)
1864—1890. Heinr. Hansen (M.)
1890—1901. C. V. Nielsen (A.)
1901— . G. V. Blom (M.)

Anatomi.

1758—1771. C. J. Berger.
1771—1805. A. Weidenhaupt (B.)
1805—1808. Jens Bang.
1808—1835. W. Klingberg.
1835—1867. S. A. W. Stein.
1867—1883. Th. Stein (B.)
1883—1901. J. H. Chievitz.
1901— . O. Hamburger.

Kunsthistorie og Mythologi.

1781—1807. Abrah. Kall.
1807—1815. Ingen.
1815—1829. N. J. Schow.
1829—1870. N. L. Høyen.
1870—1896. Jul. Lange (midlertidig ansat fra 1868).
1896—1901. { P. Johansen. F. Beckett. }
1901— . P. Johansen.

Mathematik.

1759—1767. E. S. F. Reverdil.
1767—1780. J. H. Schlegel.
1780—1800. Ingen.
1800—1817. J. H. Rawert.
1817—1822. Rawert og Hans Hansen (M.)
1822—1826. Hans Hansen (Lektor.).
1826—1849. G. F. Ursin.
1849—1863. H. Kayser (Privatdocent.)

Bestyrere af Dekorationsskolen.

1864—1875. G. C. Hilker (M.)
1875—1881. O. Schondel (M.)
1881— . N. Fristrup (M.)

Dirigenter.

1857—1867. S. A. W. Stein (Prof. Anatom.)
1867—1870. Heinr. Hansen (M.)

1870—1873. F. Meldahl (A.)
1873—1890. Heinr. Hansen.
1890—1892. Vilh. Petersen (A.)
1892— . C. Blache (M.)

Kasserere.

1767—1772 J. Wiedewelt (B.)
1773—1776. C. F. Harsdorff (A.)
1777—1788. A. Weidenhaupt (B.)
1789—1790. P. Meyn (A.)
1791 - 1792. J. B. Magens (A.)
1793—1794. J. Juel (M.)
1795—1796. J. B. Magens.
1797—1798. J. F. Clemens (K.)
1799—1800. P. Brünnich (M.)
1801—1802. N. Dajon (B.)
1803—1804. P. L. Gianelli (Med.)
1805—1806. C. A. Lorentzen (M.)
1807. Jens Bang (Prof. Anatom.)
1808. J. B. Magens.
1809—1810. N. Dajon.
1811—1812. G. Haas (K.)
1813. J. B. Magens.
1814—1817. J. F. Clemens.
1818—1820. Chr. Hornemann (M.)
1821—1832. J. L. Lund (M.)
1833—1854. J. P. Møller (M.)
1854—1866 J. L Lund.
1866—1876. F. T Kloss (M.)
1876—1883. C. F. Christensen (Theater-M.)
1883—1884. Th. Stein (B.)
1884— . J Exner (M.)

Bibliothekarer.

1776—1815. W. A. Müller (M.)
1815 blev T. Baden udnævnt til »virkelig Bibliothekar« og siden da har Sekretær- og Bibliothekarposten været forbunden.

Assistenter i Bibliotheket.

1874(?)—1883. P. Truelsen.
1883—1901. P Johansen.
1901— . A. Røder.

Slotsforvaltere ved Charlottenborg og Akademiforvaltere.

Slotsforvaltere.

1754—1777. C. Æ. Biehl.
1777 - 1804. Corn. Høyer.
1804—1849. T. Baden.
1849. G. F. Ursin.

Akademiforvaltere.

1754—1781, Thomas Norup.
1781—1793. Joseph Brenner.
1793—1795. H. C. Holst.
1795—1804. H. C Sonnin.
1804—1830. Ringsted.
1830—1844. Freuchen.
1844—1849. G. F. Ursin. (Økonomiinspektør).

Fra 1850 har begge Forvalterembederne været slaaet sammen.

1850—1889. P. Truelsen (Assistent paa Inspektionskontoret 1844—1849.)
1889— . Dan. Bruhn.

Assistenter paa Kontoret.

1876(?)—1879. Heiberg.
1879—1892. J. Leemejer.
1892— . F. J. C. Hartmann.

Private Docenter og Lærere ved Akademiet.

Forelæsninger over Architektur) og Dekoration.*

1882—1904. L. Fenger.

Dyreanatomi.

1836. Gustav Michelsen.

---

*) De spredte Forelæsninger som t. Eks. af Friis 1834 og 1836, Hetsch 1836, Fenger 1871 forbigaas her. I denne Sammenhæng erindres om, at Professorerne i Architektur efter Reformen 1863 er pligtige at holde Forelæsninger over Architekturens Historie og Udvikling. F. Meldahl har holdt disse hvert Aar fra 1869. Hans J. Holm fra 1885.

1871—1874. } H. Krabbe.
1881—1900. }
1903— . S. Paulli.

Nordisk Mythologi.

1819—1828. Finn Magnusen.

Historie og Kulturhistorie.

1881—1885. Troels Lund.
1886. . A. B. Drachmann.
1889. . Kr. Erslev.
1890. . Johs Steenstrup.
1891—1901. Vald. Vedel.
1902—1903. P. A. Rosenberg.

Sprog.

1828—1840(?). Hillerup (Tysk, Fransk, Ital.)
1858. . J. F. Grüner (Fransk) privat.
1863. . Ph. Weilbach (Ital.) privat.
1861, 1872—73. L. S. Borring (Fransk, Ital.)
1883—1902. Frk. Mélanie Borring (Fransk)
1894—1897. Frk. Vilhelmine Johne (Ital.)
1898—1904. Fru Axelline Lund.

Informatorer, Lærere og Assistenter ved Undervisningen.

1754—1760. G. D. Anthon (Arch.)
1754—1785. Hans Clio (F.tg.)
1754—1796. E. H. Løffler (do.)
1760—1765. Joh. Dan. Hansen (Arch.)
[1763—1765. G. E. Rosenberg, Vikar under Hansens Udenlandsrejse].
1765—1783. Hans Næss (Arch.)
1772—1792. Chr. Almer (Orn.)
1783—1792. Joseph Chr. Lillie (do.) [havde vikarieret 1781—83.]
1785—1797. Jørgen Dinesen (F.tg.)
1792—1799. Peder Friis (Arch.)
1792—1813. Claudius Mørk (Orn.)
1796—1818. C. D. Propsthayn (F.tg.)
1797—1814. J. H. Cabott (F.tg.)
1799—1805. Lorens Kreiser (Arch.)
1800—1806. Fr. Chr. Tønder (Orn.)
1805—1812. Henr. Thyberg (Arch.)
1810—1816. Casp. P. Kongslev (Orn.) [konstitueret efter Tønder fra 1806].
1812—1844. H. P. Truelsen (Arch.)
1814—1857. Joach. G. Schow (Orn. fra 1818: F.tg.)
1815—1855. P. G. Wørmer (F.tg.)
1815—1829. G. F. Hetsch (Orn.)
1818—1827*). Jørg. Lassen (Orn.)
1818—1824. Ole Jørg. Schmidt (Arch.)
[1818—1827. Romanelli (Orn.) Ansat og lønnet af Slotsbygn. Kommissionen.]
1825—1831. Chr. Hansen (Arch.)
1826—1838. Hans Jensen (Arch.)
1827—1859. Andr. Rosenberg (Orn.)
1827—1859. A. C. Olsen (»Snedkermester«) (Orn.)
1827—1864. J. B. Dalhoff (Orn.)
1828—1829. C. F. Thorin (Orn.)
1829—1849. J. D. Petersen (Orn.)
1831—1838. N. S. Nebelong (Arch.)
1836—1841. C. A. Møller (Element.sk.)
1836—1865. Z. Petersen (Orn. Element.sk. Persp.)
1838—1851. C. G. F. Thielemann (Arch.)
1839—1842. L. A. Winstrup (Arch.)
1842—1847. H. C. Stilling (Element.sk.)
1842—1844. N. S. Nebelong (Arch.)
1844—1846. L. A. Winstrup (Arch.)
1846—1851. C. A. Møller (Arch.)
1846—1853. Carl J. A. Løfler (Orn.)
1846. F. F. Helsted (Gips.sk.)
1847—1854. N. S. Nebelong (Arch.)
1848—1849. Th. Wegener (Gibs.sk.)
1849—1854. Heinr. Hansen (Orn. Persp.sk.)
1851—1853. H. C. H. Wolff (Arch.)
1853—1870. G. C. Hilker (Orn. & Dek.sk.

*) Weilbach siger fejlagtig i sit Leks. at han blev *afskediget* 1825.

1853—1855. J. H. Nebelong (Arch.)
1854—1856. H. C. Stilling (Arch.)
1855—1857. H. C. Stilling (Arch.)
1855—1893. Ad. Kittendorff (F.tg. Alm. Forb.)
1856—1858. Th. Sørensen (Arch.)
1857—1864. J. Magnus Petersen (F.tg.)
1857—1859 og 1861. V. T. Walther (Arch.)
1858—1861 og 1863. Ove Petersen (Arch.)
1860—1861. J. Reinau (Vikar for Hilker)
1860—1861. Vilh. Petersen (Arch.)
1861—1863. Jul. Tholle (Arch.)
1862—1864. C. E. Wessel (Arch.)
1864—1869. V. Klein (Arch.)
1864—1866. L. Fenger (Arch. Forb.)
1864—1867. C. Peters (Alm. Forb. og Model.sk. Dek. Sk.)
1864—1890. Chr. V. Nielsen (Persp.)
1864—1884. H. Conradsen (Modelsk. og Forb.)
1864—1882. F. G. Hertzog (Alm. Forb. og Dek.sk.)
1865—1873. F. Vermehren (Modelsk. og Forb.)
1866—1879. Hans J. Holm (Arch. Forb.)
1867—1870. O. Evens. (Alm. Forb.)
1869—1876. L. Fenger (Arch. Forb.)
1870—1877. Th. Wegener (Dek.sk. og Alm. Forb.)
1873—1893. J. Exner (Modelsk. og Forb.)
1874—1882. C. F. Andersen (Persp.sk.)
1876—1883. H. C. Amberg (Arch. Forb.)
1877—1883. J. F. Busch (Alm. Forb. og Dek.sk.)
1879—1899. Alb. Jensen (Arch.sk.)
1882— . H. C. Petersen (Alm. Forb. og Dek.sk.)
1882— . C. N. Overgaard (Persp.sk. Alm. Forb.)
1883—1893. Martin Nyrop (Arch.sk.)
1884— . G. V. Blom (Modelsk. Forb.; Persp.sk.)
1887—1896. Ad. Heinr. Hansen (Persp.sk.)
1888— . C. M. Soya-Jensen (Akvarel.m.)
1888—1904. L. Clausen (Dek.sk.)
1893— . P. Ilsted (Model.sk. Forb.)
1893—1899. Martin Borch (Arch.sk.)
1893—1902. H. C. Grønvold (Alm. Forb.)
1896— . Jul. Aagaard (Persp.sk.)
1899— . V. J. Mørk Hansen (Arch.sk. og Forb.)
1899— . Thorv. Jørgensen (Arch.sk. og Forb.)
1901— . Rolf Schrøder (Persp sk.)
1902— . Gotfr. Rode (Modelsk. og Forb.)*)

Lærere i Kunstskolen for Kvinder.

1888— . V. Johansen (M.)
1888—1904. A. W. Saabye (B.)
1888— . Frk. Johanne Krebs (Inspektrice.)
1888—1896. Ad. Heinr. Hansen (Persp.sk.)
1895—1899. Frk. Elisabeth Bøgh (M.)
1896— . Jul. Aagaard (Persp.sk.)
1899— . J. C. Schlichtkrull (M.)
1904 ($^1/_5$) Jul. Schultz (B.)

*) De benyttede Forkortelser er: *F.tg.* fra Frihaandstegneklassen, *Orn.* for Ornamentskolerne. De øvrige Forkortelser for Alm. Forberedelsesklasse, Dekorationskolen, Architekturskolerne o. s. v. er let gennemskuelige.

Bilag XVIII. Æresmedlemmer og Medlemmer m. m.

Æresmedlemmer og overordentlige Medlemmer.

1765—1782. Hds. højfyrstl. Durchl. Markgrevinde Caroline Louise af Baden
1769—1805. Hs. K. H. William Henry, Hertug af Gloucester.
1770 -1791. Hs. K. M. Gustav III, Konge af Sverrig.
1770 -1805. Hs. K. H. Arveprins Frederik Adolf af Sverrig.
1778—1792. Hs. højfyrstl. Durchl Hertug Ferdinand af Brunswig-Lüneburg.
1780—1829. Hs. højfyrstl. Durchl. Peter Friedrich Ludwig, Prins af Holsteen Gottorp.
1784—1793. Hs. højfyrstl. Durchl Carl Eugen, Hertug af Würtemberg.
1785 -1836. Hs. højfyrstl. Durchl. Landgreve Carl af Hessen.
1802—1834 Hs. K. H. Wilhelm Frederik, Prins af Gloucester.
1802—1808. Hs. K. K. Christian Frederik, Prins af Danmark.
1828—1839. Hs. K. H. Frederik Carl Christian, Prins af Danmark.
1829—1863. Hs. K. H. Arveprins Frederik Ferdinand.
1838—1881. Hs. K. H. Cesarowisch Alexander Nicolajewish, Storfyrst af Rusland.
1845—1861. Hs. K. M. Kong Friederich Wilhelm IV af Preussen.
1846—1859. H. K. M. Kong Oscar I, af Sverige og Norge.
1853—1863. Hs. K. H. Prins Christian af Danmark. Fra 1863 Akademiets Protektor.
1858—1873. Hs. K. M. Kejser Napoleon III. af Frankrig.
1859—1872. Hs. K. M. Kong Carl XV af Sverig-Norge.
1865— . Hs. K. H. Kronprins Frederik.
1867—1898. Hds. K. M. Dronning Louise.
1893— . Hds. K. H. Kronprinsesse Louise.
1893— . Hds. K. H. Prinsesse Marie.

1754—1780. Geh. Konf Fred. Carl v. Gram.
1754—1783. Kammerh Fred. Chr v. Plessen.
1754—1762. Kammerh. Chr. v. Stöchen.
1754—1786. Justitsr. Joachim Wasserschlebe.
1754—1778. Professor Bernh. Møllmann.
1757—1785. Grev Waldemar v. Schmettau.
1758—1771. Grev Chr. F. v. Moltke.
1770—1781. Grev Joh. Fred. Bachhoff v. Echt.
1770—1785. Rigsraad, Grev Carl Fred. v. Scheffer.
1770—1790. Hof-Intendant Wilh. Theod. v. Wegener.
1770—1778. Justitsraad H. P. Sturz.
1772—1785. Kammerh. Georg, Greve af Scheel.
1772—1790. Konferentsr. Andr. Schumacher

1773—1808.	Etatsr. Ove Høeg Guldberg.
1777—1818.	Geh. Konf., Grev Joach. Gottsche v. Moltke.
1777—1788.	Geh. Konf. Bolle Willum Luxdorff.
1777—1780.	Geh. Konf. Henrich v. Hielmstierne.
1778—1793.	Naturforskeren Charles Bonnet.
1778—1784.	Kammerh. Carl v. Raben.
1781—1811.	Kammerh. Engel Carl Ernst v. Schack.
1781—1811.	Geh. Konf. Chr. Fred. Numsen.
1781—1798.	Kammerh Peter Fred. v. Suhm.
1781—1816.	Kammerh. Adam Gottlob v. Lowzow.
1781—1793.	Konferensr. Theod. Holmskiold.
1784—1828.	Kammerh. Johan v. Bülow.
1784—1824.	Konferentsr. Carsten Anker.
1786—1802.	Kammerh. Gregers Chr. v. Haxthausen.
1788—1805.	Dr. med. Jens Bang.
1790—1830.	Dr. theol., Prof. Friedrich Münter.
1790—1809.	Agent Georg Zoëga.
1790—1821.	Appellationsraad Fr. Wilh. B. v. Ramdohr.
1793—1804.	Kardinal Stefano Borgia.
1793—1830.	Professor N. I. Schow.
1796.	Kammerh. Engelke Henrik v. Bülow.
1796—1805.	Kammerh. Fred. v. Blücher.
1796—1849.	Professor Torkild Baden.
1798—1821.	Kammerh. Edmund v. Bourke.
1799—1805.	Kammerh. Berendt Ancker.
1800—1831.	Grev Ernst Heinr. af Schimmelmann.
1800—1827.	Grev Ditlew Chr. Fred. af Reventlow.
1802—1838.	Kammerh., Overhofmarskal Adam Wilh v. Hauch.
1807—1810.	Geh. Konf. Christopher Wilh. v. Dreyer.
1808—1831.	Fru v. Helvig f. Imhoff.
1808—1827.	Geh. Konf. Fred. Julius v. Kaas.
1813—1859.	Grev Clemens Wenzel v. Metternich.
1815—1843.	Geh. Konf. Joh. Sigism. v. Mosting.
1815—1832.	Geh. Konf., Baron v. Schubart.
1815—1829.	Geh. Konf. Ove Malling.
1822—1864.	Kammerh. Adam Wilhelm, Greve af Moltke.
1823.	Cavallr. Michel Arditti.
1823.	Kammerh Giovanni degli Alessandri.
1823—1834.	Grev Leopoldo Cicognara, ital. Kunsthistoriker.
1823—1825.	Grev Luigi Sommariva.
1823.	Grev Luigi Castiglione.
1826—1855.	Geh. Konf. Poul Christ. v. Steemann.
1826—1843.	Friherre C. F. v. Rumohr.
1826—1842.	Prof. P. O. Brøndsted.
1829—1845.	Geh. Konf. Conrad Peter, Greve af Rantzau Breitenburg.
1831—1853.	Geh. Ober-Regierungsrath P. K. W. v. Beuth.

1833.	Directeur, Cav. Montalvi.
1839 –1868.	G. F. Waagen, tysk Kunsthistoriker.
1841—1853.	Geh. Konf. Otto Joachim, Greve af Moltke.
1841—1845.	Geh. Konf. Krabbe Carisius.
1841—1842.	Kammerh , Overhofmarskal, Grev Haxthausen.
1841 –1861.	Geh. Konf. Jonas Collin
1841—1852	Geh. Etatsraad Gunder Adler.
1843—1892.	Fru Adelgunde Emilie Voigt f. Herbst.
1843.	Geheimeraad, Cav. Pietro Campana.
1844—1850.	Adam Oehlenschlaeger.
1845—1859.	Kammerh , Overhofmarskal Joach. Godske v. Levetzau.
1858—1887.	Biskop, Dr. phil D. G. Monrad.
1897— .	Direktør, Dr. phil. Carl Jacobsen.

Udenlandske Medlemmer (Kunstnere m. m.)

1759—1772.	Louis Tocqué, fransk M.
1760–1766.	Jean Marc Nattier, fransk M
1772—1792.	C. G. Pilo (M.)
1772.	Gasparo Gagliardi,Direktør for de kgl. Væverier i Neapel.
1771—1811.	Jacob Schmutzer, østrigsk K.
1778–1792.	Nicolas Delaunay, fransk K.
1784—1822.	Chr. Clément Bervic, fransk K.
1784—1792.	Johann Franz Genelli, tysk »Brodeur.«
1788–1820.	Ignaz S. Klauber, tysk K.
1791—1850.	Gottfr. Schadow, tysk B.
1794 –1813.	J. T. Sergell, svensk B.
1798—1812.	Nath. Marchant, engelsk Gravør
1806—1822.	Antonio Canova, ital. B
1815–1844.	J. A. Darnstedt, tysk K.
1823—1844.	Vinc. Camuccini, ital. M.
1823—1844.	Pietro Benvenuti, ital. M.
1823—1837.	Baron de Gérard, fransk M.
1823—1855.	Jean Bapt. Jsabey. fransk M.
1823—1830.	Sir Thomas Lawrence, engelsk M.
1823—1833.	Raphael Morghen, ital K.
1823—1831.	Giuseppe Longhi, ital. K.
1823—1838.	Charles Percier, fransk A.
1824—1853.	P. F. L. Fontaine, fransk A.
1824 -1826.	G. A. Santarelli, ital. Med.
1824—1841.	Carl Fried. Schinckel, tysk A.
1824—1857.	Christian Rauch, tysk B.
1824—1825.	H. C. Jussow, tysk A.
1824—1841.	Heinr. v. Dannecker, tysk K.

1824—1830. Johan Gotthart v. Müller, tysk K.
1828—1867. P. v Cornelius, tysk M.
1828—1864. Leo v. Klenze, tysk A.
1828—1847. Fried v. Gaertner, tysk A.
1828—1845. Fried. Matthæi, tysk M.
1828—1868. Carl Vogel v. Vogelstein, tysk M.
1829—1861. K. J. Fahlcrants, svensk M.
1831—1854. Pietro Nobile, ital. A.
1831—1854. Paoli Toschi, ital K.
1832—1853. Bened. Pistrucci, ital. Med
1832—1868. Pierre Luc. Charles Cicéri, ital. Theater M.
1833—1863. Horace Vernet, fransk M.
1839—1862. Wilh. v. Schadow, tysk M.
1839—1856. Peter Krafft, østrigsk M.
1839—1869. Pietro Tenerani, ital. B.
1839—1874. Karl F. Voigt, tysk M.
1839—1852. Georg Moller, tysk A.
1839—1871. Peter Hess, tysk M.
1843—1856. Cav. Luigi Canina, ital. A. og archæolog. Forf.
1852—1876. Adolph Tidemand, norsk M.
1852—1858. Carl Wahlbom, svensk M.
1858—1879. Theude Groenland, tysk M.
1858—1885. Th. L. Donaldson, engelsk A og kunsthist. Forf.
1858—1865. Sir Charles Eastlake, engelsk M. og Forf.
1858—1867. J. J. Hittorff, fransk A. og archæolog. Forf.
1858—1865. Fr. Aug. Stüler, tysk A.
1858—1874. Wilhelm von Kaulbach, tysk M.
1859—1889. Ed. J. F. Bendemann, tysk M
1858—1861. Ernst Rietschel, tysk B.
1858—1867. Karl Gust. Quarnström, svensk B.
1858—1864. Georg Ludv. Fr. Laves, tysk A.
1858—1880. Karl Friedrich Lessing, tysk M.
1858—1872. Jul. Schnorr von Karolsfeld, tysk M.
1858—1886. Ed. Jacob von Steinle, tysk M.
1858—1863. Ch. Rob. Cockerell, engelsk A. og Archæolog.
1858—1873. Sir Edwin H. Landseer, engelsk M.
1860—1897. L. Gurlitt, M.
1860—1861. Ernst Meyer, M.
1860—1885. Johs. L. H. Møller, Min. M.
1861—1892. Grev A. E. de Nieuwerkerke, fransk B.
1861. Alexander Bary, engelsk A.
1861. Aug. Caristie, Directeur general des bâtimens civils (Paris).
1868—1895. Eug. Plon, fransk Kunstforf, *imprimeur-éditeur.*
1871—1891. Pietro Andrea Rosa, Senator i Rom.
1872—1880. Joh. Edv. Bergh, svensk M.

1872— .	Ferd. J. Fagerlin, svensk M.
1872— .	Grev G. von Rosen, svensk M.
1872— .	Hans Gude, norsk M.
1872—1896.	Ludvig Munthe, norsk M.
1872—1891.	Frk. Amalie Lindegren, svensk M.
1872—1881.	Fr. Scholander, svensk A.
1872—1873.	J. P. Molin, svensk B.
1872—1898.	Brynjulf Bergslien, norsk B.
1876—1891.	Ubaldino Peruzzi, Syndicus i Florens.
1876—1883.	Emilio de Fabris, ital. A.
1876—1882.	Giovanni Dupré, ital. B.
1876— .	Stefano Ussi, ital. M.
1878.	Lysandros Kaytanzoglu, græsk A.
1879— .	Paul Dubois-Pigalle, fransk B. & M.
1883— .	Guido Baccelli, fhv. ital. Kultusminister.
1884—1894.	Hugo Salmson, svensk M.
1884— .	John Börjesson, svensk B.
1884— .	H. N. Zetterwall, svensk A.
1884—1889.	C. F. Sundt Hanssen, norsk M.
1884— .	Eilif Peterssen, norsk M.
1884— .	E. C. B. Christie, norsk A.
1884— .	Alb. Edelfelt, finsk M.
1884— .	Walter Runeberg, finsk B.
1884— .	Léon Bonnat, fransk M.
1884—1904.	J. L. Gérome, fransk M. & B.
1884—1886.	Karl Theod. Piloty, tysk M.
1884— .	A. A. v. Werner, tysk M.
1884— .	D. J. Grimm, russisk A.
1887— .	A. W. Blomfield, engelsk A.
1897— .	H. K. H. Prins Eugen, svensk M.
1897— .	Richard Bergh, svensk M.
1897— .	G. O. Björck, svensk M.
1897— .	G. O. Cederström, svensk M.
1897— .	A. L. Zorn, svensk M.
1897— .	J. A. Lindberg, svensk Med.
1897— .	J. G. Clason, svensk A.
1897— .	Frits Thaulow, norsk M.
1897— .	E. Werenskiold, norsk M.

Medlemmer af Akademiet 1754—1904.

1754. N. Eigtved (A.)
1754—1771. L. A. le Clerc (B.)
1754—1794. J. M. Preisler (K.)
1754—1765(?) J. C. Petzold (B.)
1754—1772. C. G. Pilo (M.)
1754—1761. S. C. Stanley (B.)
1754—1771. J. Saly (B.)
1754—1777. C. Æ. Biehl (Sekretær).
1755—1771. N. H. Jardin (A.)
1755—1759. L. H. Jardin (A.)
1757—1760. M. G. Arbien (Med.)
1758—1771. J. C. Berger (Prof. Anatom.)
1759—1783 E. S. F. Reverdil (Prof. Math.)
1759—1802. Johs. Wiedewelt (B.)
1759—1786. J. E. Mandelberg (M.)
1764—1776. P. Als (M.)
1765—1799. C. F. Harsdorff (A.)
1766—1788. J. H. Wolff (Med.)
1767—1780. J. H. Schlegel (Prof. Math.)
1769—1793. J. P. Lund (M.)
1770—1805. A. Weidenhaupt (B.)
1770—1804. Corn. Høyer (M.)
1773—1816. W. A. Müller (M.)
1776—1814. P. Brünnich (M.)
1777—1813. C. Fr. Stanley (B.)
1778—1809. N. A. Abildgaard (M.)
1778—1782. P. Cramer (M.)
1779—1815. A. C. Rüde (M.)
1780—1808. Fru Magd. Marg. Bärens (M.)
1781—1807. Abrah. Kall (Prof.)
1782—1802. Jens Juel (M.)
1783—1808. P. Meyn. (A.)
1783—1814. J. B. Magens (A.)
1783—1817. J. Georg Haas (K.)
1783—1823. N. Dajon (B.)
1784—1828. C. A. Lorentzen (M.)
1784—1790. Erik Pauelsen (M.)
1785—1845. C. F. Hansen (A.)
1786—1831. J. F. Clemens (K.)
1786—1829. F. L. Bradt (K.)
1787—1831. J. G. Preisler (K.)
1789—1828. J. J. Holm (Med.)
1790—1811. Cathr. Marie Møller (»Brodeur«.)
1796—1830. Sal. Aron Jacobson (Med. og Gravør.)
1798—1807. P. L. Gianelli (Med.)
1800—1823. J. H. Rawert (A. Prof. Math.). (1822—23 Æresmedlem).
1800. Thomas Bruun (Theater-M.)
1801—1809. Elias Meyer (M.)
1805—1844. Chr. Hornemann (M.)
1804—1825. Torkild Baden (Sekretær.)
1805—1844. A. Thorvaldsen (B.)
1805—1808. Jens Bang (Prof. Anat.)
1806—1841. C. D. Fritzsch (M.)
1808—1835. W. Klingberg (Prof. Anatom.)
1809—1855. C. Hornbech (A.)
1809—1828. Hans Hansen (M.)
1812—1826. C. F. Høyer (M.)
1813—1847. Chr. Bøhndel (M.)
1814—1867. J. L. Lund (M.)
1814—1816. Kratzenstein-Stub (M.)
1815—1854. J. P. Møller (M.)
1815—1831. C. D. Gebauer (M.)
1815—1845. A. Wallich (Theater-M.)
1817—1836. Alb. Jacobson (Gravør.)
1817—1853. C. W. Eckersberg (M.)
1818—1865. P. Malling (A.)
1820—1864. G. F. Hetsch (A.)
1823—1849. J. L. Camradt (M.)
1824—1870. C. A. Jensen (M.)
1825—1874. J. M. Thiele (Sekretær.)
1825—1856. J. L. Jensen (M.)
1826—1849. G. F. Ursin (Prof. Math.)
1827—1857. J. C. Dahl (M.)
1828—1849. Fabritius de Tengnagel.

1829—1870. N. L. Høyen (Prof.)
1829—1840. H. E. Freund (B.)
1830—1873. Hans Harder (M.)
1831—1856. J. H. Koch (A.)
1833—1865. F. F. Friis (A.)
1835—1868. H. V. Bissen (B.)
1835—1868. S. A. W. Stein (Prof. Anatom.).
1835—1867. Troels Lund (Theater-M.)
1838—1845. Chr. Christensen (Med.)
1838—1848. M. Rørbye (M.)
1840—1860. L. Gurlitt (M.) (1860—1897. udenl. Medlem.)
1840—1876. F. T. Kloss (M.)
1841—1883. C. F. Christensen (Theater-M.)
1843—1873. W. Marstrand (M.)
1843—1860. Ernst Meyer (M.)
1844—1888. J. Roed (M.)
1844—1860. Johs. L. H. Møller (Min. M.)
1845—1891. F. C. Kiærskou (M.)
1846—1890. J. Sonne (M.)
1847—1857. M. G. Bindesbøll (A.)
1848—1885. N. Simonsen (M.)
1848—1894. D. Monies (M.).
1849—1883. J. A. Jerichau (B.)
1850—1892. H. Buntzen (M.)
1850—1871. W. Gertner (M.)
1851— . H. Conradsen (Med.)
1852—1882. Chr. A. Schleisner (M.)
1854—1895. Aug. Schiøtt (M.)
1855—1871. J. H. Nebelong (A.)
1855—1871. N. S. Nebelong (A.)
1856—1879. C. F. Sørensen (M.)
1857—1883. Chr. Hansen (A.)
1858—1893. C. Balsgaard (M.)
1858—1891. Theoph. Hansen (A.)
1858—1889. L. A. Winstrup (A.)
1858—1891. H. Stilling (A.)
1858— . F. Meldahl (A.)
1858—1890. Heinr. Hansen (M.)
1858—1875. Ant. Melbye (M.)
1861—1902. J. D. Herholdt (A.)
1861—1881. Fru Jerichau-Baumann (M.)
1861—1867. Th. Sørensen (A.)
1861—1901. Th. Stein (B.)
1863—1892. V. T. Walther (A.)
1864—1880. Const. Hansen (M.)
1864—1875. P. C. Skovgaard (M.)
1864— . J. Exner (M.)
1864— . F. Vermehren (M.)
1866 . Vilh. Petersen (A.)
1866—1892. G. F. Hertzog (B.)
1866—1880. G. Rump (M.)
1866—1892. O. D. Ottesen (M.)
1866—1899. C. Peters (B.)
1867—1875. G. C. Hilker (Dek. M.)
1868—1878. C. E. Sonne (K.)
1869—1887. J. C. Neumann (M.)
1869—1900. G. Chr. Freund (B.)
1870—1881. V. Kyhn (M.)
1871—1890. H. Olrik (M. & B.)
1871— . E. R. Eilersen (M.)
1871— . Vilh. Bissen (B.)
1871—1889. Will. Hammer (M.)
1871— . A. Dorph (M.)
1871— . A. W. Saabye (B.)
1871—1882. Vilh. Melbye (M.)
1871—1895. O. Evens (B.)
1871—1872. C. A. Kølle (M.)
1871—1892. Ove Petersen (A.)
1871—1883. V. Dahlerup (A.)
1871— . L. Fenger (A.)
1871—1896. Jul. Lange (Sekretær).
1872— . Chr. Dalsgaard (M.)
1872— . J. la Cour (M.)
1873— . Hans J. Holm (A.)
1874—1887. C. F. Aagaard (M.)
1875—1882. H. J. Hammer (M.)
1875—1883. Th. Brendstrup (M.)
1877—1885. J. Ballin (K.)
1877— . L. Frølich (M.)
1877—1886. A. Küchler (M.)
1877—1901. F. C. Lund (M.)
1880—1902. Ad. Kittendorff (Lith.)
1880—1903. H. Chr. Jensen (M.)
1880— . H. Siegumfeldt (M.)
1880— . H. B. Storck (A.)
1881— . Godfr. Christensen (M.)
1883—1886. F. E. Ring (B.)
1883— . Alb. Jensen (A.)

1883— . Vilh. Klein (A.)
1883— . N. Fristrup (Dek. M.)
1883— . H. C. Amberg (A.)
1883—1900. Ph. Weilbach (Sekretær).
1887— . Fr. Henningsen (M.)
1887— . M. Nyrop (M.)
1887— . P. S. Krøyer (M.)
1887— . V. Johansen (M.)
1887— . Chr. Zacho (M.)
1887— . V. Rosenstand (M.)
1889— . C. E. Sundt-Hansen (M.)
1890— . Carl Thomsen (M.) (1888)*)
1890— . Chr. Blache (M.) (1888)
1892— . O. Haslund (M.) (1887)
1892— . Edv. Petersen (M.) (1891)
1896— . H. O. Brasen (M.) (1894)
1897— . L. Tuxen (M.) (1894)
1899— . J. V. Schultz (B.) (1887)
1901— . P. Johansen (Sekretær.)
1901— . A. Jerndorff (M.) (1887)
1901— . C. Aarsleff (B.) (1887)
1902— . V. Irminger (M.) (1889)
1902— . J. Paulsen (M.) (1893)

Medlemmer af Plenarforsamlingen.

(Foruden Akademiets livsvarige eller paa Tid valgte Medlemmer; disse sidste alle nævnte ovenfor som Medlemmer af Akademiet tilkomne fra og med 1887).

1887— . A. Helsted (M.)
1887— . V. Dahlerup (A.)
1887—1889 Erling Eckersberg (K.)
1887—1891 C. Neumann (M.)
1887—1903 Vilh. Kyhn (M.)
1887—1895. C. F. Aagaard (M.)
1887— . F. T. E. Blichfeldt (A.)
1887— . Jørg. Larsen (B.)
1887— . Frk. Bertha Wegmann (M.)
1887—1904. M. L. Ph. Clausen (A.)
1887— . H. Kampmann (A.)
1887— . G. E. Liebert (M.)
1887— . M. Therkildsen (M.)
1889— . M. Ancher (M.)
1889— . H. Foss (M.)
1890— . G. Achen (M.)
1890— . E. Henningsen (M.
1892— . Rud. Bissen (M.)
1893— . H. A. Brendekilde (M.)
1894— . N. Petersen-Mols (M.)
1896— . L. Brandstrup (B.)
1898— . Knud Larsen (M.)
1899— . Paul Bloch (M.)
1899— . P. Ilsted (M.)
1900— . C. Bonnesen (B.)
1901— L. A. Ring (M.)
1901— . Martin Borch (A.)
1901— . H. Wenck (A.)
1901— . Thorv. Jørgensen (A.)
1904— . Joakim Skovgaard (M.)
1904— . Kr. Zahrtmann (M.)
1904— . Viggo Pedersen (M.)
1904— . Th. Philipsen (M.)

---

*) Dette i Parantes anførte Aarstal angiver Aaret for Optagelse i Plenarforsamling, hvor dette ikke falder sammen med Aaret for Optagelsen i Akademiet.

Bilag XIX. Udstillingsmedaillen, Hansens Medaille og Guldmedailler.

Udstillingsmedaillen.

1838.	M. Rørbye.	1871.	J. la Cour.
1839.	Küchler.	1872.	Otto Bache.
1841.	Marstrand.	1882.	P. S. Krøyer. Axel Helsted. Vilh. Rosenstand.
1843.	Adam Müller. Gertner.	1883.	Thorvald Niss. Frants Henningsen. Bertha Wegmann.
1845.	P. C. Skovgaard.	1884.	Chr. Zacho.
1846.	Anton Melbye.	1886.	Viggo Johansen.
1847.	J. A. Jerichau.	1887.	M. Therkildsen.
1849.	G. Rump.	1888.	Carl Thomsen.
1852.	Constantin Hansen.	1890.	G. Achen.
1853.	Exner.	1893.	Julius Paulsen.
1858.	Fru Jerichau-Baumann.	1896.	Michael Ancher.
1860.	F. Vermehren. William Hammer. Th. Stein.	1899.	Paul Bloch. L. Brandstrup.
1861.	Chr. Dalsgaard.	1902.	Knud Larsen.
1864.	Carl Bloch.		
1867.	C. Neumann.		

Hansens Medaille.

1832.	M. G. Bindesbøll.	1850.	F. Meldahl.
1833.	F. Thielemann.	1851.	Th. Sørensen.
1834.	J. Deuntzer.	1855.	Vilh. Petersen.
1835.	N. S. Nebelong.	1856.	Chr. V. Nielsen.
1838.	L. A. Winstrup.	1859.	Vilh. Dahlerup.
1841.	H. C. Stilling.	1875.	P. C. Bönecke.
1845.	P. L. Michelsen.	1893.	Axel Berg.

Udstillingsmedaillen er saaledes i *66 Aar* (fra 1838 til 1903 incl.) tildelt
33 Malere og 3 Billedhuggere,
og i de sidste *25 Aar* (fra 1879 til 1903 incl.)
15 Malere og 1 Billedhugger.

Hansens Medaille er i 72 Aar (fra 1832 til 1903 incl.) tildelt:
14 Architekter
og i de sidste *25 Aar* (fra 1879)
1 Architekt.

Guldmedaille, lille.

	Maler.	*Billedhuggere.*	*Architekter.*
1755	...	...	...
1756	...	...	...
1757	...	...	...
1758	J. G. W. Thielo ...	J. Dan. Hansen ...	...
1759	J. G. W. Thielo ...	A. Weidenhaupt ...	...
1760	...	V. Monrad ...	G. E. Rosenberg ... Hans Næss ...
1761	L. Øhrenbech ...	...	Chr. J. Zuber ...
1762	Thomas Bruun ...	...	J. G. Bradt ... Hans Næss ...
1763	P. Brünnich ...	Dom. Rachette ...	...
1764	J. Chr. Almer ...	H. Becken ...	Jens Bang ...
1765	N. Abildgaard ...	F. Chr Willerup ...	...
1766	N. Abildgaard ... Chr. Rüde ...	L. Gouchy ... F. Chr. Willerup ...	... G. E. Rosenberg ...
1767	Jens Juel ... S. Malcho ...	A. Trippel	J. B. Magens ... P. Meyn ...
1768	...	P. E. Sacco ...	Engelbr. Mørk ...
1769	...	...	Kraft ...
1771	...	...	J. A. Kirkerup ...
1773	J. Dinesen ...	Jesper J. Holm ...	J. D. Moser ...
1775	Erik Pauelsen ...	...	...
1777	...	M. Chr. Wohlert ... F. Chr. Nielsen ...	J. Chr. Lillie ... J. A. Neitze ...
1779	...	...	Chr. Løffler ... H. Chr. Lind ...
1781	Nic. Wolff ... J. H. Cabott ...	J. J. Busch	J. M. Quist ... J. A. Ahrends ... J. Ch. Müller ...
1783	...	F. Ch. Tønder ...	A. C. Wilcken ...
1785	Niels G. Lund ...	...	Peder Friis ...
1787	... ...	... ...	H. Rustad ... H. Chr. Schmidt ...
1789	Cl. Mørch ...	...	J. H. Sundstrøm ...
1791	...	A. Thorvaldsen ...	N. Dam ...
1793	... ...	... ...	Chr. F. F. Stanley .. C. L. Kreiser ...
1795	Levin Hamm ...	...	Chr. B. Hornbech ... J. G. Karlebye ...
1797	...	G. D. Gianelli ...	J. Chr. Mahler ... Gottl. Mohrhauer ...
1799	Chr. F. Høyer ... J. P. Bloch ...	... H. Chr. Rathje ...	Chr. Colas ... D. Kalleberg ...

Forts. S. CXLVI.

Guldmedaille, stor.

	Maler.	*Billedhuggere.*	*Architekter.*
1755	P. Als	J. L. W. Rentz	
1756	J. P. Lund	....	C. F. Harsdorff.
1757	....	....	J. Wimmer.
1758	....	C. F. Stanley	Gabr. Richter.
1759	....	....	J. B. Schillinger.
1760	....	A. Weidenhaupt	Joh. Dan. Hansen.
1761	....	....	G. E. Rosenberg.
1762	....	....	Chr. J. Zuber.
1763	....	....	Hans Næss.
1764	P. Brünnich	Dom. Rachette	J. G. Bradt.
1765	Thomas Bruun ...	H. Becken	Jens Bang.
1766	J. Chr. Almer ...	N. Dajon	J. G. Bradt.
1767	N. Abildgaard	F. Chr. Willerup	
1768	Chr. Rüde	Alex Trippel	P. Meyn.
1769	....	....	J. B. Magens.
1771	Jens Juel	....	
1773	....	....	J. A. Kirkerup.
1775	....	Jesper J. Holm	Engelbr. Mørk.
1777	Erik Pauelsen	....	
1779	....	M. Chr. Wohlert	J. Chr. Lillie. C. F. Hansen.
1781	....	Lud. Grossi	Chr. Løffler.
1783	....	....	J. A. Ahrends.
1785	Nic. Wolff	....	A. C. Wilcken.
1789	....	....	Peder Friis.
1793	....	A. Thorvaldsen	
1795	C. Propsthayn ...	....	Chr. F. F. Stanley. C. L. Kreiser.
1797	N. Flint	....	N. Dam.
1799	....	G. D. Gianelli	J. G. Karlebye. Chr. B. Hornbech.

Forts. S. CXLVII.

Guldmedaille, lille.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1801	J. G. Wahl.	....	P. Malling. J. D. Stegemester.
1803	....	....	Chr. Meyn .... H. Thyberg ....
1805	C. W. Eckersberg . .	....	Geert Löser.
1807	J. G. Schow.......	....	G. N. Sibbern.
1809	Nic. Hagelberg.....	....	H. P. Truelsen .... J. E. Polzien ....
1811	....	... .	J. H. Koch.
1813	....	H. E. Freund	P. K B. Jessen.
1816	F. Flachner	....	S. Chr. Pontoppidan ... G. V. Timmermann....
1817	....	....	P. E. J. Kornerup .....
1819			
1821	....	H. V. Bissen	F. F. Friis. G. N. Hollgreen.
1823	....	....	O. J. Schmidt ....
1825	C. A. A. Goos. Alb. Küchler ...... D. Blunck.	....	....
1827	....	....	Chr. Hansen. F Thielemann .... C. F. Thorin.
1828			
1829	M. Rørbye	N. Simonsen	Hans Jensen . . .. M. G. Bindesbøll. . ...
1833	H. Eddelien	... .	N. S. Nebelong ....
1835	Adam Müller......	....	Theoph. Hansen.
1837	F. Westphal.......	G. Borup	C. A. Moller ....
1839	....	A. J. Kolberg	. . . .
1841	....	David Jensen..........	L. A. Winstrup.
1843	. ...	H. Conradsen	H. C. Stilling..........
1845	Th. Wegener	Chr. Freund....	....
1847			
1849	....	P. S. Daniel...........	J. D. Herholdt.
1851	....	Th. Stein. St. Ussing. F. G. Hertzog .... O. Evens.	F. Meldahl.
1853	....	....	Th. Sørensen ....
1855	....	....	V. Th. Walther........ Ove Petersen ....

Forts. S. CXLVIII

Guldmedaille, stor.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1803	Chr. F. Høyer. J. G. Wahl.		
1809	C. W. Eckersberg.		
1816	....	....	H. J. Koch.
1817	....	H. E. Freund	H. P. Truelsen. G. V. Timmermann.
1819	....	....	S. Chr. Pontoppidan.
1823	....	H. V. Bissen.	
1825	....	....	F. F. Friis. G. N. Hollgreen.
1827	D. Blunck.		
1828	....	....	O. J. Schmidt.
1829	A. Küchler	....	Chr. Hansen.
1833	....	....	M. G. Bindesbøll.
1837	Adam Müller...... M. H. E. Eddelien .	....	N. S. Nebelong.
1839	....	....	C. A. Møller.
1843	....	A. J. Kolberg.	
1845	....	H. Conradsen	L. A. Winstrup.
1847	....	....	H. C. Stilling.
1853	....	....	F. Meldahl.
1855	....	F. G. Hertzog.	

Forts. S. CXLIX.

Guldmedaille, lille.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1857			
1858	...	...	Vilh. Petersen.
1860			
1861	...	P. Chr. Schierbech	Vilh. Dahlerup. C. E. Wessel
1863	C. L. Jessen	...	J. Tholle Ferd. Jensen
1864	...	...	L. Fenger.
1866	...	Joh. Hoffmann	H. B. Storck
1867	...	...	Hans J. Holm. L. Knudsen.
1868	Holger Roed	L. Hasselriis.	
1869	Vilh. Pacht	Axel Pacht.	
1870	...	...	Ch. Abrahams H. Amberg
1871	Aug. Jerndorff.		
1872	...	...	Jørgen Ernst Jørgensen. A. W. Drewsen.
1873	P. S. Krøyer	C. Rohl-Smith. Jul. Schultz.	
1874	Kr. Zahrtmann Fr. Schwartz	Nic. O. Schmidt	Ch. L. Thuren Alb. Jensen
1875	...	J. Becker Smith.	
1876	...	...	L. A. Clemmensen F. T. E. Blichfeldt
1877	...	Jørgen Larsen	M. Nyrop
1878	...	...	Martin Borch
1879	...	C. Aarsleff Rasm. Rasmussen	D. Laub
1880	...	...	M. L. Clausen
1881	...	...	J. Vilh. Petersen.
1882	...	...	Th. Bindesbøll.
1883	...	...	P. Knud Larsen. U. Sprechler. H. Kampmann.
1884	Oscar Matthiesen	Rasm. Andersen	O. V. Koch
1885	P. Ilsted	N. Nielsen-Alling Jeremias Christensen	...
1886			
1887	...	Nielsine Petersen	O. P. Momme.
1888	...	Søren Madsen	
1889	...	H. Pedersen Dan	
1890	Paul Bloch	Aug. Hassel	Fritz Koch.

Forts. S. CL.

Guldmedaille, stor.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1857	....	....	V. Th. Walther.
1860	....	....	Ove Petersen. Vilh. Petersen.
1862	....	....	V. Dahlerup.
1863	....	....	C. E. Wessel.
1866	....	....	L. Fenger.
1870	Holger Roed.		
1874	....	....	H. Amberg.
1876	....	....	Alb. Jensen.
1877	....	Jul. Schultz.	
1878	....	....	F. T. E. Blichfeldt.
1879	....	Jørgen Larsen.	
1880	....	Rasm. Rasmussen...... C. Aarsleff	Martin Nyrop.
1883	....	....	M. L. Clausen.
1884	....	....	H. Kampmann.
1886	....	J. Becker Smith.	

Forts. S. CLI

Guldmedaille, lille.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1891	Vald. Kornerup....	Gyde Petersen.........	Emil Jørgensen. V. J. Mørk-Hansen.
1893	Axel Hou.........	....	Søren Lemche.........
1894	....	....	A. Rosen.
1895	....	....	K. N. Varming.
1896	....	....	....
1898	....	....	Rasmus Jensen. Vilh. Fischer.
1900	....	Ed. Eggeling.	
1901	....	....	A. K. Fussing.
1902	....	....	N. C. Christensen.
1903	....	....	Holger Rasmussen.
1904	....	....	H. C. Andersen.

	Kobberstikker.	*Medailleur.*	*Guldsmed.*
1759	....	J. E. B. Bauert.	
1786	....	....	H. Falck.
1789	....	P. L. Gianelli.	
1792	G. L. Lade. A. Flint.		
1810	F. V. Heuer.		
1825	....	Chr. Christensen.	

	Dekorations- *Maler.*	*Billedhugger.*
1891	....	H. Chr. Petersen.
1892	Oskar Willerup. H. Schübeler.	
1898	Rasmus Larsen.	

Guldmedaille, stor.

	Maler.	*Billedhugger.*	*Architekt.*
1893	....	....	Thorvald Jørgensen.
1896	....	....	Søren Lemche.

	Kobberstikker.	*Medailleur.*
1759	G. V. Baurenfeind.	
1765	J. S. Lymann.	
1766	F. L. Bradt.	
1776	Georg Haas.	
1780	J. D. Preisler.	
1794	A. Flint.	
1814	F. V. Heuer.	
1827	....	Chr. Christensen.
1833	Erling Eckersberg.	
1835	....	F. Chr. Krohn.

	Dekorations- *Maler.*	*Billedhugger.*
1895	....	H. Lamberg-Petersen.

I 150 Aar fra 1755—1904.

er **lille** *Guldmedaille tildelt*:	og **store** *Guldmedaille*:
43 Malere.	20 Malere.
50 Billedhuggere.	23 Billedhuggere.
104 Architekter.	53 Architekter.
3 Kobberstikkere.	8 Kobberstikkere.
3 Medaillø;rer.	2 Medailløører.
3 Dekorationsmalere.	1 Dekorationsbilledhugger.
1 Dekorationsbilledhugger.	
1 Guldsmed.	

I de sidste *50 Aar* (fra og med 1855):

12 Malere.	1 Maler.
20 Billedhuggere.	6 Billedhuggere.
42 Architekter.	14 Architekter.
3 Dekorationsmalere.	1 Dekorationsbilledhugger.
1 Dekorationsbilledhugger	

I de sidste *25 Aar* (fra og med 1880):

4 Malere.	
9 Billedhuggere	3 Billedhuggere.
20 Architekter.	5 Architekter.
3 Dekorationsmalere.	1 Dekorationsbilledhugger.
1 Dekorationsbilledhugger.	

FRIERS BOGTRYKKERI (G.L.LIND & NUMA FRÆNKEL).

FUNDATS
FOR DET KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER

STADFÆSTET AF KONGEN DEN 31. MARTS 1927

KØBENHAVN

H. H. THIELES BOGTRYKKERI

1927

I. AKADEMIETS FORMAAL OG VIRKSOMHED

§ 1. Det Kongelige Akademi for de skønne Kunster skal virke til Kunstens Fremme i Danmark, dels som Statens højere Læreanstalt til Uddannelse i Billed- og Bygningskunst, dels som Kunstnerraad. Akademiet er Statens Raadgiver i kunstneriske Spørgsmaal.

II. AKADEMIETS MEDLEMMER

§ 2. Akademiet bestaar af ordentlige og overordentlige Medlemmer. Ordentlige Medlemmer af Akademiet er Kunstnere, der har eller har haft Sæde i Akademiraadet. Overordentlige Medlemmer — dels indenlandske, dels udenlandske, — vælges af Akademiets ordentlige Medlemmer paa skriftligt Forslag af mindst 12 Medlemmer og med $^{2}/_{3}$ af de afgivne Stemmer.

Valget af overordentlige Medlemmer er ikke bundet til Kunstnerstanden. Foruden Medlemmer af Kongehuset kan der optages indtil 4 overordentlige indenlandske Medlemmer.

Valgene indberettes til Ministeriet, som forelægger dem for Kongen.

III. AKADEMIETS STYRELSE

§ 3. Akademiet, som er underlagt Undervisningsministeriet, styres af et Akademiraad, der bestaar *dels* af Professorerne ved Akademiets Skoler samt saa mange af Akademiraadet valgte Kunstnere, at de i Forbindelse med Professorerne udgør 18 Medlemmer, *dels* af 18 af Kunstersamfundet valgte Medlemmer. Der vælges saa

mange Malere (eller grafiske Kunstnere), Billedhuggere og Arkitekter, at hver Kunstart indenfor hver Gruppe er repræsenteret ved 6 Medlemmer, saaledes at hver Kunstart ialt er repræsenteret ved 12 Medlemmer. Ved Oprettelsen af nye Professorater udtræder det Medlem indenfor den paagældende Kunstart, der ved Akademiraadets sidst foretagne Valg af Medlemmer til Raadet har opnaaet det laveste Stemmetal. Valgene gælder for 6 Aar. Hvert tredie Aar fratræder efter Tur Halvdelen af de indenfor hver Gruppe valgte Medlemmer.

§ 4. Akademiet ledes af en Direktion, der bestaar af Akademiets Direktør og af dets Administrator. Direktøren er Akademiraadets Formand og repræsenterer Akademiet i alle kunstneriske Forhold og Sager vedrørende Skoleundervisningen. Administratoren har den administrative Ledelse af Akademiets Anliggender udenfor de rent kunstneriske Omraader. Han udnævnes af Ministeren efter Forhandling med Akademiraadet. Udnævnelsen gælder for 3 Aar, efter hvis Udløb Genansættelse kan finde Sted.

Direktøren vælges for 3 Aar og med regelmæssigt Skifte inden for de tre Kunstarter.

Under Direktørens Forfald, eller naar Direktørhvervet inden for den enkelte Valgperiode ved Dødsfald eller paa anden Maade er ledigt, træder en Vicedirektør (jfr. § 16) i hans Sted, indtil Akademiraadet for den resterende Del af Valgperioden har valgt en ny Direktør af samme Kunstart som den afgaaede. Dette Udfyldningsvalg kan undlades, naar Vacancen i Direktørhvervet ikke vil overstige 6 Maaneder.

Vicedirektøren vælges for 3 Aar indenfor den Kunstart, som den i det foregaaende Treaar valgte Direktør har tilhørt.

Under Vicedirektørens Forfald fungerer den efter Tjenestealder ældste Professor som Direktør.

IV. VALGENE TIL AKADEMIRAADET

§ 5. Kunstnersamfundet, der ved Foretagelse af Valg deler sig i tre Sektioner, Malere (og grafiske Kunstnere), Billedhuggere og Arkitekter, bestaar af:

a) Kunstnere, der er ordentlige Medlemmer af Akademiet;

b) Kunstnere, der har vundet en af Akademiets Guldmedailler eller Thorvaldsens eller C. F. Hansens eller Eckersbergs Medaille;

c) Kunstnere, der har gennemgaaet den højere Skole og erhvervet Afgangsbevis fra denne, og hvis kunstneriske Virksomhed har opnaaet Juryens Anerkendelse;

d) Malere og Billedhuggere, der har erhvervet Afgangsbevis fra Akademiets Normalskole og i 4 Aar haft Arbejder optaget paa en anerkendt Udstilling, og hvis kunstneriske Virksomhed har opnaaet Juryens Anerkendelse;

e) Malere og Billedhuggere, der ikke har erhvervet Afgangsbevis fra Akademiets Normalskole, men i 5 Aar haft Arbejder optaget paa en anerkendt Udstilling, og hvis kunstneriske Virksomhed har opnaaet Juryens Anerkendelse;

f) Malere og Billedhuggere, der uden at opfylde de ovenfor nævnte Betingelser paa Grundlag af mindst tilsvarende Kvalifikationer har opnaaet Juryens Anerkendelse, og dernæst er valgte af Kunstnersamfundets Sektion i det Fag, hvortil de hører, med $^{2}/_{3}$ af de afgivne Stemmer ved en skriftlig Afstemning,

i hvilken mindst 1/3 af Sektionens Medlemmer skal have deltaget;

g) Arkitekter, der har erhvervet Afgangsbevis fra Akademiets Normalskole og har udført et af Juryen anerkendt selvstændigt Arbejde;

h) Arkitekter, der ikke har erhvervet Afgangsbevis fra Akademiets Normalskole, men som har udført mindst to af Juryen anerkendte selvstændige Arbejder;

i) Arkitekter, der uden at opfylde de ovenfor nævnte Betingelser har udført et af Juryen anerkendt selvstændigt Arbejde og dernæst er valgte af Kunstnersamfundets Arkitektsektion med 2/3 af de afgivne Stemmer ved en skriftlig Afstemning, i hvilken mindst 1/3 af Sektionens Medlemmer skal have deltaget.

Til at være Medlem af Kunstnersamfundet kræves dansk Indfødsret. Medlemsretten bortfalder i det i Grundlovens § 30a nævnte Tilfælde.

§ 6. Anerkendelsen af Udstillinger i Henhold til § 5 d) og e) og af enkelte Kunstnere i Henhold til § 5 c)—h) foretages af en dertil nedsat Jury paa 18 Medlemmer, af hvilke Kunstnersamfundet og Akademiraadet af deres Midte vælger hver Halvdelen, 3 af hver Kunstart; for alle Medlemmer vælges Suppleanter. Valgene, der gælder for 3 Aar, sker sektionsvis og efter Forholdstal, i Overensstemmelse med et særligt Reglement. Kunstnersamfundets Valg foretages først og samtidig med dettes ordinære Valg til Akademiraadet. Tidligst 8 Dage efter, at Opgørelsen af Kunstnersamfundets Valg er afsluttet, foretager Akademiraadets Sektioner deres Valg til Juryen.

Umiddelbart efter Afslutningen af Valgene til Juryen afholder denne et konstituerende Møde, der holdes under Forsæde af Juryens ældste tilstedeværende Medlem

DET KONGELIGE AKADEMI
FOR DE SKØNNE KUNSTER
CHARLOTTENBORG

BIBLIOTEKET

KØBENHAVN K. DEN 8 April 19 32

Sehr geehrter Herr Dr.Pevsner,

Die Ursache dass es so lange gedauert hat bis wir heute Ihren geschätzten Brief von 29 Februar beantworten können ist, dass es uns erst jetzt gelungen ist ein Exemplar, antiquarisch, von das Werk über der Geschichte der Akademie zu finden. Wir erlauben uns das Buch beiliegend zu überreichen in der Hoffnung, dass die darin enthaltene Auskunft und Reglementen u.a. Ihnen helfen können. Ein Exemplar der jetzigen Fundats fügen wir bei.

Mit vorzüglicher Hochachtung

Aage Marcus.

Bibliotekar

som Aldersformand. I dette Møde vælges dels Formand, Næstformand og Sekretær, dels de Medlemmer, hvormed Juryens 3 Fagudvalg i Henhold til § 7 skal suppleres. Snarest efter dette Møde sammenkalder Formanden hvert af de tre Fagudvalg til Valg af Formand og Sekretær.

§ 7. Den i § 6 omhandlede Anerkendelse af Udstillinger finder Sted ved simpel Afstemning i den samlede Jury. Anerkendelsen gælder normalt for 3 Aar; dog er Juryen berettiget til — naar Forholdene giver Anledning dertil — at meddele Anerkendelsen for et kortere Aaremaal.

Til at afgive Indstilling om de Kunstnere, der skal modtage Anerkendelse, nedsætter Juryen for hver Kunstarts Vedkommende et Udvalg, bestaaende af Repræsentanterne for den paagældende Kunstart (Fagudvalget), samt en af Juryen valgt Repræsentant for hver af de to andre Kunstarter, af hvilke den ene skal være udtaget blandt de af Akademiraadet valgte Kunstnere, den anden blandt de af Kunstnersamfundet valgte. Er der Enstemmighed i Indstillingsudvalget, er Juryen bundet ved Indstillingen. I modsat Fald foretages almindelig Afstemning i Juryen.

Fremkommer under Behandlingen i Juryen Forslag, som ikke har været behandlet i Indstillingsudvalget, skal saadanne Forslag forelægges dette, forinden der kan afstemmes om Forslaget i Juryen.

Juryen er beslutningsdygtig, naar mindst 14 af dens Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen. Ved Afstemningen om en Kunstner kræves desuden, at mindst 4 Repræsentanter for den paagældende Kunstart er til Stede og deltager i Afstemningen. Til Anerkendelse saavel af en Udstilling som af en Kunstner kræves mindst 1 Stemme over Halvdelen af de afgivne Stemmer.

§ 8. Kunstnersamfundets Sektioner afholder, i Forbindelse med de treaarige Valg til Juryen og Akademiraadet, Valg af Formand og Næstformand. Disse Valg sker ved simpelt Flertal af de afgivne Stemmer.

Ved særligt Reglement fastsættes nærmere Regler for Udarbejdelsen af Lister over Medlemmerne af Kunstnersamfundets Sektioner og for dettes Virksomhed iøvrigt.

§ 9. Ved Akademiraadets Valg af Medlemmer til Raadet gælder ingen Valgbarhedsbestemmelser. Kunstnersamfundets Valg skal ske blandt dets egne Medlemmer.

§ 10. Genvalg til Akademiraadet kan finde Sted.

§ 11. De ordinære treaarige Valg af Medlemmer til Akademiraadet afholdes under Akademiets Ledelse i Løbet af Februar Maaned. Kunstnersamfundets Valg, der foretages først, foretages sektionsvis efter Forholdstal. Akademiraadets Valg af Medlemmer til Raadet foretages tidligst 8 Dage efter Opgørelsen af Kunstnersamfundets Valg og saaledes, at det samlede Raad i tre Afstemninger — en for hver Kunstart — efter Forholdstal stemmer over de af den paagældende Fagsektions Medlemmer stillede Forslag til Valg. Saavel ved Kunstnersamfundets som ved Akademiraadets Valg vælges Suppleanter i Henhold til et særligt Reglement for disse Valg.

§ 12. Lister over de valgberettigede fremlægges til Eftersyn paa Akademiets Kontor hele den forudgaaende December Maaned. Mulige Indsigelser tilstilles Akademiet skriftligt inden Nytaar og paakendes af Direktionen; dennes Kendelse kan indankes for Ministeriet.

§ 13. Afgaar et af Akademiraadets valgte Medlemmer inden Valgperiodens Udløb, indtræder den i Henhold

til det i Medfør af i § 11 fastsatte Reglement valgte Suppleant for Resten af det udtraadte Medlems Funktionstid.

§ 14. Valg af Medlemmer til Akademiraadet indberettes til Ministeriet.

V. AKADEMIRAADETS KONSTITUERENDE MØDE

§ 15. De ved et ordinært Valg nyvalgte Akademiraadsmedlemmer træder i Funktion den paafølgende 1ste April.

§ 16. Umiddelbart efter hvert ordinært Akademiraadsvalg afholder Medlemmerne af Akademiraadet for det kommende Treaar et konstituerende Møde, der holdes under Forsæde af Raadets ældste tilstedeværende Medlem som Aldersformand.

I dette Møde vælges Akademiets Direktør og Vicedirektør blandt Raadets Medlemmer og en Dirigent for Akademiraadet.

Dirigenten vælges for eet Aar, hvorefter Genvalg kan finde Sted.

§ 17. De i § 16 nævnte Valg indberettes til Ministeriet, der forelægger Valget af Direktør og Vicedirektør for Kongen til Stadfæstelse.

VI. AKADEMIRAADETS VIRKSOMHED

§ 18. Akademiraadet holder Møde en Gang maanedlig i Tiden fra 1ste Oktober til 30te April. Iøvrigt indkaldes Raadet til Møde, saa ofte Ministeriet eller Direktionen finder det nødvendigt, eller naar mindst 7 af Raadets Medlemmer skriftligt forlanger det.

§ 19. Akademiraadets Forhandlinger ledes af Dirigenten i Overensstemmelse med de nærmere Regler i

en Forretningsorden, som Raadet selv fastsætter. Over Raadets Forhandlinger føres en Protokol.

§ 20. Akademiraadet er beslutningsdygtigt, naar mindst een over Halvdelen af dets Medlemmer er til Stede og deltager i Afstemningen.

Hvor ikke anden Afstemningsmaade er foreskrevet, tages Beslutning efter de fleste Stemmer; i Tilfælde af Stemmelighed er Direktørens Stemme afgørende.

§ 21. Dersom Raadet i et Møde ikke er beslutningsdygtigt, eller det ikke kan sammenkaldes, og en Sag ikke taaler Opsættelse, samt i Sager af mindre Betydning, kan Direktionen tage Beslutning paa Raadets Vegne, efter Sagens Beskaffenhed i Samraad med Formanden for det paagældende Fagudvalg (jfr. § 22) eller med Skoleraadets Formand (jfr. § 36). Om de tagne Beslutninger giver Direktionen Raadet Meddelelse i det førstkommende Møde.

§ 22. Akademiraadet nedsætter for hvert Treaar 3 Fagudvalg: for Malerkunst, for Billedhuggerkunst og for Bygningskunst, bestaaende af alle Raadets Medlemmer i det paagældende Fag.

Disse Udvalg, der hvert især ledes af en af og blandt Udvalgets Medlemmer valgt Formand, beskæftiger sig med særlig faglige Spørgsmaal. Saafremt ved Akademiraadets Behandling af en Sag af særlig faglig Art mindst Halvdelen af det paagældende Fagudvalgs Medlemmer stiller Krav om, at den foreliggende Sag, forinden Beslutning tages, skal behandles i Fagudvalget, bliver den at henvise dertil.

Med Hensyn til saadanne Skolen vedrørende Sager (herunder Besættelse af Lærerposter), der udelukkende vedrører den ene af Skolens tre Hovedafdelinger, er Akademiraadet bundet ved Fagudvalgets Indstilling,

naar denne er enstemmig. I modsat Fald foretages almindelig Afstemning i Akademiraadet. Fremkommer under Behandlingen i Raadet Forslag, som ikke har været behandlet i Fagudvalget, skal saadanne Forslag forelægges dette, forinden der kan afstemmes om Sagen i Raadet.

§ 23. Til Grund for Akademiets nærmere Virksomhed bliver iøvrigt at udarbejde særlige Reglementer, der indstilles af Akademiraadet til Ministerens Stadfæstelse.

Foruden de ved disse Reglementer fastsatte Udvalg kan Akademiraadet nedsætte saavel staaende Udvalg som Udvalg til Behandling af enkelte Sager. Disse sidstnævnte Udvalg kan ogsaa nedsættes af Direktionen.

§ 24. Det aarlige Budgetforslag til Finansloven over Statskassens Tilskud til Akademiet udarbejdes i Overensstemmelse med Akademiraadets Beslutninger og indsendes til Ministeriet. Ved Udarbejdelsen af Budgettet medvirker 3 af Skoleraadets valgte Medlemmer (§ 34), 1 af hver Sektion, dertil udpegede af Akademiraadet.

Akademiets Regnskab revideres og decideres af vedkommende Hovedrevisorat. En Regnskabsoversigt indsendes til Ministeriet.

§ 25. Akademiraadet bestyrer de under Akademiet henlagte særlige Fonds og Legater. Regnskaberne herover revideres og decideres af vedkommende Hovedrevisorat.

§ 26. Til Komiteen for Foraarsudstillingen ved Charlottenborg vælger Akademiraadet tre Medlemmer. Valgene foretages efter de for Komiteen gældende Regler.

§ 27. Til Indkøbskomiteen for den kgl. Maleri- og Skulptursamling vælger Akademiraadet Medlemmer.

§ 28. Til det særlige Bygningssyn vælger Akademiraadet i Henhold til Lov af 12. Marts 1918 § 3 af sin Midte 1 Medlem (1 Arkitekt).

§ 29. Til Bestyrelsen for den Hirschsprungske Samling vælger Akademiraadet i Henhold til de for Samlingen gældende Bestemmelser af sin Midte 1 Medlem.

§ 30. Til Bestyrelsen for Thorvaldsens Museum vælger Akademiraadet efter de ved Museets Fundats fastsatte Regler af sin Midte 3 Medlemmer.

§ 31. Akademiraadet gør Indstilling til Ministeriet om Ansættelse af de af Akademiets Tjenestemænd, der udnævnes af Kongen eller Ministeriet. De øvrige Tjenestemænd ansættes af Direktionen, for Skolebetjentenes Vedkommende efter Samraad med Skoleraadet.

Forinden Akademiraadet gør Indstilling om Professorposters og andre faste Lærerposters Besættelse, vil Sagen være at behandle i det paagældende Fagudvalg, hvis Indstilling skal ledsage Akademiraadets Indstilling til Ministeriet.

Ved Indstilling om Besættelse af Lærerposter, hvis Virksomhed omfatter flere Kunstarter, nedsætter Akademiraadet et Indstillingsudvalg af mindst 2 Medlemmer af hver af de paagældende Kunstarter.

VII. AKADEMIETS SKOLER

§ 32. I Akademiets Skoler undervises i Malerkunst, i Billedhuggerkunst og i Bygningskunst.

De nærmere Bestemmelser for Undervisningen fastsættes i et Reglement, der efter Indstilling af Akademiraadet udstedes af Ministeren.

§ 33. Undervisningen ledes dels af Professorer, dels af Docenter. Antallet saavel af Professorer som af Do-

center fastsættes for hvert enkelt Fags Vedkommende paa de til enhver Tid gældende Lønningslove. Til Undervisningen kan desuden benyttes honorarlønnede Lærere. Antagelsen af saadanne maa i hvert enkelt Tilfælde forelægges Ministeriet.

§ 34. Akademiets Skoler bestyres af et Skoleraad, der bestaar af Akademiets Direktør, Professorerne, Docenterne og Lektorerne samt 6 Medlemmer — 2 Malere, 2 Billedhuggere og 2 Arkitekter — valgte sektionsvis efter Forholdstal af de valgte Medlemmer af Akademiraadet af disses egen Midte, hvilke Valg gælder for 3 Aar, saaledes at Genvalg kan finde Sted. Ved Behandlingen af Spørgsmaal af økonomisk og administrativ Betydning tiltrædes Raadet af Administrator.

Skoleraadet nedsætter tre staaende Udvalg, et for hver af de tre Kunstarter, bestaaende af Professorerne i det paagældende Fag og de af Akademiraadet valgte Medlemmer af Skoleraadet i samme Fag. Disse Udvalg kan af Skoleraadet faa overdraget Afgørelsen af saadanne Sager af mindre Betydning, som udelukkende vedrører den paagældende Kunstart. Sager, der vedrører nogen af de Lærere i Raadet, der ikke tilhører noget af disse Udvalg, skal i alle Tilfælde forelægges det samlede Skoleraad.

§ 35. Før hvert Skoleaar indsender Skoleraadet efter de i Undervisningsreglementet nærmere angivne Regler en Plan for Undervisningen i Skoleaaret til Akademiraadets Godkendelse. En Genpart af den godkendte Plan indsendes til Ministeriet.

Ved Skoleaarets Slutning indsendes en Beretning til Akademiraadet om det forløbne Skoleaar, indeholdende bl. a. Oplysning om, hvornaar hver enkelt Lærer i de 2 Semestre har paabegyndt og afsluttet sin Undervisning.

Alle Forslag fra Skoleraadet om Ændringer i det

approberede Undervisningsreglement forelægges Akademiraadet, der om dem gør Indstilling til Ministeriet.

§ 36. Skoleraadet vælger sin Formand blandt Professorerne for 3 Aar ad Gangen og sin Sekretær. I Formandens Forfald træder den efter Tjenestealder ældste Professor i Stedet.

§ 37. Skoleraadet har Tilsyn med Skolernes Undervisningsapparat og Materiel.

§ 38. I Undervisningsreglementet fastsættes det, hvilke Prøver der skal kontrolleres ved Censorer. Disse beskikkes af Akademiraadets valgte Medlemmer; i Bygningsskolens Specialfag beskikkes Censorerne af Ministeriet efter Akademiraadets Indstilling.

§ 39. For saa vidt Akademiets Elever maatte ønske det, vælges hvert Aar af og blandt Akademiets Elever et Elevraad til at forhandle med Skoleraadet om Sager, der vedrører Elevernes Interesser. De nærmere Regler om Elevraadets Sammensætning og dets Forhold til Skoleraadet fastsættes af Ministeriet efter Indstilling af Akademiraadet og Skoleraadet, efter at sidstnævnte desangaaende har forhandlet med Elevrepræsentanterne.

VIII. AKADEMIETS KONTOR

§ 40. Akademiets daglige Ekspedition og Kassererforretninger forestaas af en Akademiinspektør.

IX. AKADEMIETS BIBLIOTEK

§ 41. Akademiets Bibliotek styres i Overensstemmelse med et særligt Reglement af en Bibliotekar.

§ 42. Til Biblioteket indkøbes Bøger, som vedrører Studiet af Kunst, og Gengivelser af Kunstværker under Hensyn til Bibliotekets dobbelte Opgave: at være et

kunsthistorisk-videnskabeligt Fagbibliotek og en Studiesamling til Støtte for Undervisningen ved Akademiets Skoler.

Til at varetage Skolernes Interesse ved Indkøbet nedsættes et Udvalg, bestaaende af 3 Medlemmer, valgte for 3 Aar af Skoleraadet blandt Akademiets Professorer.

X. AKADEMIETS STIPENDIER OG MEDAILLER

§ 43. Om Fordelingen af det aarlig bevilgede Stipendiebeløb til Kunstnere, som har dansk Indfødsret, og for hvis Udvikling og Virksomhed en Studierejse skønnes at ville være frugtbringende, gør Akademiraadet Indstilling til Ministeriet.

Stipendier kan ikke tildeles Medlemmer af Akademiraadet. Iøvrigt forholdes efter et særligt Reglement.

§ 44. Akademiets Medailler — Thorvaldsens Medaille (Udstillingsmedaillen), C. F. Hansens Medaille, Eckersbergs Medaille og Akademiets store og mindre Guldmedaille — kan kun tildeles Kunstnere med dansk Indfødsret.

Med Hensyn til disse Medailler forholdes iøvrigt efter de særlige Reglementer.

XI. AKADEMIETS STIFTELSESFEST OG BYGNING

§ 45. Paa Akademiets Stifters, Kong Frederik V.s Fødselsdag den 31. Marts, paa hvilken Dag Akademiet i 1754 modtog sin første Fundation, holdes aarlig et festligt Møde af Akademiets Medlemmer.

§ 46. Charlottenborg, hvor Akademiet fra dets Stiftelse har haft Sæde og som ved fornyet Fundats af 28. Juli 1814 § 107 udelukkende blev bestemt til Akademiets Brug, skal fremdeles være indrømmet det til dets Forsamlinger, Skoler, Ateliers, Boliger m. m. Akademiraadet

træffer efter Indstilling af Skoleraadet Bestemmelse om Lokalernes Fordeling mellem de forskellige Lærere. Slottet er iøvrigt underlagt Direktionen.

Akademiinspektøren er Slotsforvalter og har i Henhold til en for ham udfærdiget Instruks, der stadfæstes af Ministeren, Tilsyn med Bygningen, Gaardspladsen og Haveanlæg.

De Dele af Bygningen, der efter Ministeriets Bestemmelse skal benyttes til Tjenesteboliger og Ateliers, er forbeholdt Professorer, Akademiinspektør og Betjente. Godtgørelse for inddragne Medlemsboliger og -Ateliers samt Huslejeunderstøttelser tildeles Akademiets ordentlige Medlemmer efter Aldersorden, alt i Overensstemmelse med et særligt Reglement.

OVERGANGSBESTEMMELSER

§ 47. De ved nærværende Fundats' Ikrafttræden værende Medlemmer af Kunstnersamfundet bevarer denne Medlemsret for Livstid, jfr. dog § 5 in fine.

§ 48. Kunstnere, der har modtaget Afgangsbevis fra Akademiet i Henhold til de Bestemmelser, der gjaldt før Undervisningsreglementet af 12. Juli 1924, faar Sæde i Kunstnersamfundet i Overensstemmelse med de i § 5, d og g, henholdsvis for Malere og Billedhuggere og for Arkitekter angivne Regler.

§ 49. Juryen træffer ved denne Fundats' Ikrafttræden Bestemmelse om, hvorvidt de paa dette Tidspunkt anerkendte Udstillinger skal bevare Anerkendelsen indtil 1. April 1928.

§ 50. De i Februar—Marts 1925 valgte Medlemmer af Juryen fungerer indtil 31. Marts 1928; de Medlemmer af Akademiraadet, hvis Mandater efter Fundatsen af 19.

Oktober 1921 udløber henholdsvis 31. Marts 1928 og 31. Marts 1931, forbliver i Funktion indtil disse Tidspunkter. For de inden denne Fundats' Ikrafttræden valgte Medlemmer foretages et Valg af Suppleanter efter Regler, der efter Indstilling fra Akademiraadet vil være at fastsætte af Ministeriet.

§ 51. De ved nærværende Fundats' Ikrafttræden i Henhold til § 32 i Fundatsen af 19. Oktober 1921 valgte 6 Medlemmer af Skoleraadet fungerer alle, uanset den sammesteds foreskrevne Funktionstid, indtil den 31. Marts 1928.

§ 52. De i Henhold til § 15, § 34, 1. Stk., og § 40, 2. Stk., i Fundatsen af 19. Oktober 1921 foretagne Valg bevarer deres Gyldighed for Resten af den i de nævnte §§ foreskrevne Funktionstid.

§ 53. Bestemmelserne i nærværende Fundats træder i Kraft den 31. Marts 1927.

[illegible] [illegible] 173 p [illegible] Th [illegible] !